

Tetun Dili Alkitab

Tetun Dili Bible

Contents

Hahuu komesa hosi Nai Maromak halo lalehan ho rai	1
Nai Jesus nia istoria tuir Saun Mateus	69
Nai Jesus nia Liafuan Diak tuir Saun Marcos	130
Liafuan Diak kona ba Nai Jesus tuir Saun Lucas	172
Nai Jesus nia Apostolu sira nia Istoría	234
Paulo nia surat ba sarani sira iha sidade Roma	292
Paulo nia surat primeiru ba sarani sira iha sidade Korintu	318
Paulo nia surat segundu ba sarani sira iha sidade Korintu	342
Paulo nia surat ba sarani sira iha Galásia	357
Paulo nia surat ba sarani sira iha Éfezu	366
Paulo nia surat ba sarani sira iha sidade Filipi	375
Paulo nia surat ba sarani sira iha sidade Kolose	381
Paulo nia surat primeiru ba sarani sira iha Tesalónika	387
Paulo nia surat segundu ba sarani sira iha Tesalónika	392
Paulo nia surat primeiru ba Timóteo	395
Paulo nia surat segundu ba Timóteo	402
Paulo nia surat ba Tito	408
Paulo nia surat ba Filemon	411
Surat ba ema Ebreu	413
Surat hosi Tiago, responsavel sarani sira nian iha igreja sentral	433
Pedro nia surat primeiru	440
Pedro nia surat segundu	448
João nia surat primeiru	453
João nia surat segundu	459
João nia surat terseiru	460
Surat hosi Judas	461
Apokalipse: Nai Maromak nia Lia Tatoli liu hosi João	464

Tetun Dili Alkitab

Genesis and the New Testament in the Tetun Dili language of Indonesia

Genesis eo Novo Testamento em língua tétum Dili

Language: Tetun Dili

Provided by: Wycliffe Bible Translators

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2016 Unit Bahasa dan Budaya

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or excerpts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

bb699cdd-ebf1-5d36-845a-e29744d52674

ISBN: 978-1-5313-0784-4

Hahuu

*komesa hosi Nai Maromak
halo lalehan ho rai*

Nai Maromak halo lalehan, rai ho buat hotu-hotu iha nia laran

1 Hahuu fo-foun Nai Maromak halo lalehan ho rai.

² Iha tempu nebaa, mundu seidaok iha forma i buat ida seidaok iha. Bee deit mak iha. I nakukun taka metin bee nee. Maromak nia Espiritu* semo baa-mai iha bee nia leten.

³ I Nai Maromak hatete, “Tenki iha naroman.” Koalia tiha nunee, naroman mos iha. ⁴ Nia laran haksolok, tanba Nia haree naroman nee diak duni. I Nia haketak naroman nee hosi nakukun, para ida-idak ho nia oras rasik. ⁵ Nia foo naran ba naroman nee dehan, ‘loron’, i nakukun nee, ‘kalan’. Nee mak loron ida.

⁶⁻⁷ I Nai Maromak hatete, “Tenki iha fatin mamuk hodi haketak bee. Nee para iha bee iha parte leten, ho bee iha parte kraik.” Koalia tiha nunee, bee nee mos fahe ba rua. ⁸ I Nia foo naran ba fatin mamuk nee ‘loro leten’. Nee mak loron rua.

⁹ I Nai Maromak hatete, “Bee iha parte okos nee, tenki hamutuk iha fatin ida, para bele iha rai maran.” Koalia tiha nunee, rai maran mos iha. ¹⁰ Parte maran nee, Nia bolu ‘rai’, i bee nebee halibur hamutuk nee, Nia tau naran ‘tasi’. Nai Maromak nia laran haksolok, tanba haree buat sira nee hotu diak duni.

¹¹ I Nai Maromak hatete, “Rai tenki foo moris duut ho ai. Tenki iha ai nebee foo fuan, duut nebee foo musan, tuir ida-idak nia modelu.” Koalia tiha nunee,

duut oi-oin ho ai oi-oin mos iha. ¹² Iha rai maran, duut ho ai sira foo musan ho fuan tuir ida-idak nia modelu. Nai Maromak nia laran haksolok, tanba haree buat sira nee hotu diak duni. ¹³ Nee mak loron tolu.

¹⁴⁻¹⁵ I Nai Maromak hatete, “Iha parte leten, tenki iha buat oi-oin para foo naroman ba rai. Tenki iha buat nebee foo naroman ba loron, ho buat nebee foo naroman ba kalan. Nee hanesan sinal hodi sura tempu, loron, ho tinan.” Koalia tiha nunee, buat naroman sira nee hotu mos iha. ¹⁶ Nunee Nai Maromak halo buat naroman boot oin rua. Ida boot liu foo naroman ba loron; ida kiik liu foo naroman ba kalan. I Nia mos halo fitun-fitun. ¹⁷ Nia tau buat sira nee iha lalehan, hodi foo naroman mai rai, ¹⁸ iha tempu loron, i iha tempu kalan. Nunee, buat sira nee haketak naroman hosi nakukun. Nai Maromak nia laran haksolok, tanba haree buat sira nee hotu diak duni. ¹⁹ Nee mak loron haat.

²⁰ I Nai Maromak hatete, “Tenki iha ikan bara-barak ho buat oi-oin tan nebee moris iha bee laran. I tenki iha manu fuik bara-barak semo iha loro leten.” ²¹ I Nia halo ikan oi-oin, animal bo-boot nebee moris iha tasi laran, ho buat oi-oin tan nebee moris iha bee laran. Nia mos halo manu fuik oi-oin. Nai Maromak nia laran haksolok, tanba haree buat sira nee hotu diak duni. ²² I Nai Maromak foo bensaun ba animal sira nee hotu dehan, “Ikan sira tenki aumenta barak para halo nakonu bee iha nebee-nebee. I manu fuik sira mos tenki aumenta barak.” ²³ Nee mak loron lima.

²⁴⁻²⁵ I Nai Maromak hatete, “Tenki iha animal oi-oin moris iha rai maran. Hanesan animal hakiak, animal fuik, i animal nebee dolar iha rai, ida-idak hahoris

*1:2 Lian Ebreu iha nee, nia signifikadu bele oi-oin, ‘Maromak nia Espiritu’, ou ‘anin hosi Maromak’, ou ‘poder hosi Maromak’.

tuir nia modelu.” Koalia tiha nunee, animal sira nee mos iha. Nai Maromak nia laran haksolok, tanba haree buat sira nee hotu, diak duni.

²⁶I Nai Maromak hatete, “Mai Ita halo ema hanesan Ita nia Aan.[†] Para sira domina ikan hotu-hotu iha tasi, manu fuik hotu-hotu iha loro leten, animal hakiak hotu, ho animal sira seluk nebee moris iha rai.”^a

²⁷Nunee Nai Maromak halo ema hanesan Nia Aan. Nia halo sira mane ho fetu. ²⁸I Nia foo bensaun ba sira dehan, “Imi tenki iha oan barak ba, hodi halo nakonu mundu, i tau matan ba. Imi mos tenki domina ikan, manu fuik, ho animal hotu nebee moris iha rai. ²⁹Rona di-diak mai! Hau foo ba imi ai haan oi-oin iha rai nee, hanesan ai nebee foo fuan ho ai nebee foo musan. ³⁰Hau mos foo ai tahan ho duut oi-oin, ba animal sira nia hahaan. Hahaan ba animal animal fuik sira, animal sira dolar iha rai, ho manu fuik sira.” Koalia tiha nunee, hahaan oi-oin mos iha. ³¹Nai Maromak haree buat sira hotu nebee nia halo ona nee, i Nia laran haksolok, tanba buat sira nee diak teb-tebes. Nee mak loron neen.

2 Nunee mak Nai Maromak halo hotu ona lalehan ho rai, ho buat hotu-hotu iha nia laran.

²Nia servisu hotu ona, Nia para. Nee mak loron hitu. ³Nunee, Nia halo loron hitu sai loron boot hosi loron sira seluk nee. Nia halo nunee, tanba Nia halo ramata ona Nia servisu, i iha loron hitu Nia deskansa. ⁴Nai Maromak halo lalehan ho rai nia istoria hanesan nee. Nai

Maromak halo lalehan ho rai nia istoria hanesan nee.

Nai Maromak halo mane ho fetu

(*Mateus 19:4-6; Marcos 10:4-9; 1 Korintu 6:16; 15:45, 47; Éfezu 5:31-33*)

^{4b}Tempu Nai Maromak foin halo lalehan ho rai nee, ⁵seidauk iha ai ho duut oi-oin, tanba Nia seidauk foo udan. I seidauk iha ema hodi halo toos. ⁶Iha tempu nee, abu-abu mak sae hosi rai hodi habokon rai. ⁷I Nai Maromak foti rai uitoan, kumu halo ema mane ida. I Nia huu iis tama ba nia inus, ema nee mos moris kedas.

⁸Liu tiha nee, Nai Maromak loke toos ida iha rai Eden, iha loro-sae nia sorin ba. I Nia tau ema nee hela iha toos nee. ⁹Iha toos nia laran, Nia halo moris ona ai huun oi-oin mesak furak deit, nebee foo fuan di-diak para ema bele haan. Nia mos halo moris ai fuan oin rua iha toos nee nia klaran. Se ema haan ai fuan hosi ai nee ida, nia bele moris nafatin. I se ema haan ai fuan hosi ai ida seluk nee, nia bele hatene saida mak diak i saida mak aat.

¹⁰Iha mota ida suli hosi toos nee. Mota nee fahe ba kadalak haat. ¹¹Nia kadalak ida naran Pizón. Kadalak ida nee haleu rai Havila, nebee iha osan mean barak. ¹²Osan mean iha fatin nee, kualidade diak liu. Iha mos ai been morin, ho fatuk nabilan nebee folin karu. ¹³Mota boot nee nia kadalak rua, naran Gióm. Kadalak nee haleu rai Kuxe.[‡] ¹⁴Mota kadalak tolu naran Tigre. Kadalak ida nee baliza ho rai Asíria iha loro-sae

[†]1:26 Matenek nain sira kona ba Biblia dehan, ita ema hanesan Maromak nunee: ita bele hanoin, bele koalia, ho bele foti desizaun.

[‡]2:13 Uluk, rai nee nia naran Kuxe. Agora rai nee halo parte nasaun Etiópia ho nasaun Sudaun, nebee iha Áfrika loro-sae.

^a1:26 Kolose 1:16

nia sorin ba.[¶] Mota kadalak haat naran Eufrates.

¹⁵ NAI Maromak tau ema nee hela iha Eden, hodi tau matan ba toos nee. ¹⁶ Nia foo orden ba ema nee dehan, “O bele haan ai fuan saida deit, hosi ai fuan hotu-hotu iha toos nee. ¹⁷ Maibee iha ai huun ida nia fuan mak o la bele haan. Tanba ai fuan nee mak foo hatene kona ba saida mak diak i saida mak aat. Se o haan, o mate kedas.”

¹⁸ I NAI Maromak hatete tan, “Ema nee moris mesak deit la diak. Nunee Hau atu halo maluk ida foo ba nia.”

^{19–20} Iha tempu nee, NAI Maromak raut rai, kumu halo animal oi-oin ho manu fuik hotu-hotu. I Nia lori animal ho manu fuik sira nee ba iha ema mane nee, para tau naran ba sira. Depois ema nee tau naran ba animal sira nee ho manu fuik hotu-hotu, ida-idak ho nia naran. Maibee nia rasik seidauk iha maluk atu ajuda nia.

²¹ Entaun, NAI Maromak halo ema nee toba dukur tiha. Momentu nia toba, Maromak hasai nia ruin knosen ida, depois taka fila fali kanek. ²² Hosi ruin nee, Nia halo fetu. I Nia lori fetu nee baa entrega ba mane. ²³ Haree fetu nee, mane mos dehan,

“Nee mak foin par ho hau!

Nia ruin hasai hosi hau nia ruin.

Nia isin mos hasai hosi hau nia isin.

Tanba nia sai hosi mane,

nee mak hau tau nia naran ‘fetu’.”[§]

²⁴ Tanba nee, mane sei husik nia inan-aman

hodi baa moris neon ida laran ida ho nia feen,

i sira sai ida.

²⁵ Momentu nee, sira nain rua isin molik, maibee sira la senti moe.

Emalakohi rona ba Nai Maromak

3 Hosi animal sira hotu nebee NAI Maromak halo ona iha mundu, samea mak fila lia tuun-sae. Iha loron ida, samea husu ba fetu dehan, “Nai Maromak bandu dehan, ‘Imi la bele haan ai fuan sira iha toos nee’, loos ka lae?”

^{2–3} Fetu nee hataan, “Lae! Ami bele haan! Maibee iha ai huun ida deit iha toos nia klanan, nia fuan mak Nai Maromak bandu ami la bele haan, i la bele book nia fuan. Se lae ami mate.”

⁴ Maibee samea hataan fali dehan, “Nee la loos! Imi la mate!” ⁵ Nai Maromak bandu nunee, tanba Nia hatene ona, se imi haan ai fuan nee, imi sei sai matenek hanesan Nia. Nunee imi hatene saida mak diak, i saida mak aat.”

⁶ I fetu haree ai huun nee diak, i nia fuan mos furak para haan, nia hanoin dehan, “Se hau haan ai fuan nee, hau sei sai matenek.” Entaun nia kuu ai fuan nee, nia haan. I nia mos lori baa foo nia lain, i nia lain mos haan. ⁷ Haan tiha, derepenti deit sira nain rua hatene katak sira isin molik hela. Nee mak sira baa suku hamutuk ai tahan hodi taka sira nia isin molik.

⁸ Iha lokraik, sira rona NAI Maromak lao iha toos. Nunee sira baa subar tiha iha ai laran. ⁹ Maibee NAI Maromak bolu mane nee dehan, “Adão, o iha nebee?”

¹⁰ Mane nee hataan, “Hau rona Maromak nia lian iha toos. Maibee hau tauk, tanba hau isin molik hela. Nee mak hau halai baa subar.”

¹¹ I Nai Maromak hatete, “See mak foo hatene ba o dehan o molik? O haan tiha ona ai fuan nebee Hau bandu nee ka?”

[¶]2:14 Asíria nee agora mak nasaun Irake.

[§]2:23 Iha lian Ebreu ‘mane’ dehan *ish*, i ‘fetu’ bolu *isha*. Nunee iha nee dehan, “*isha* (fetu) mai hosi *ish* (mane).”

¹² Adão hataan, “Feto ida nebee Nai Maromak foo mai hau nee, nia mak foo ai fuan nee mai hau haan.”

¹³ I NAI Maromak husu ba feto, “Nusaa mak o halo nunee?”

Feto nee hataan, “Samea mak bosok hau. Nee mak hau haan tiha ona ai fuan nee.”

Nai Maromak foo malisan ba sira

¹⁴ Nunee NAI Maromak foo malisan ba samea nee dehan,

“Tanba o halo ona nunee, Hau kastigu o todan liu animal sira seluk. Komesa agora, o sei dolar deit iha rai i haan rai rahun, iha o nia moris tomak. ¹⁵ Hau halo o ho feto nee inimigu beibeik. I imi nain rua nia bei oan sira mos nunee. O nia jerasaun sei tata ema nia ain tuban. Maibee feto nee nia jerasaun ida, sei sama rahun o nia ulun.”

¹⁶ I Nai Maromak foo hatene ba feto nee dehan,

“Hau sei aumenta o nia terus bainhira o isin rua, i aumenta moras kuandu o tuur ahi. Maibee bele nunee mos, o sei hakarak nafatin o nia lain. I nia mak sei domina o.”

¹⁷ I Nai Maromak foo hatene ba mane nee dehan,

“O la tuir Hau nia orden, maibee o tuir fali o nia kaben nia hakarak, too o haan ai fuan ida nebee Hau bandu nee. Tanba o nia hahalok nee, o hetan kastigu, i rai mos hetan malisan. Komesa agora too o mate, o tenki servisu mate aan, foin o bele hetan hakaan. Ho servisu nunee, foin o bele moris. ¹⁸ Rai sei foo duut aat ho ai tarak; maski nunee o sei hetan ai haan hosi toos. ¹⁹ O tenki servisu too kosar metan sai nunee too mate. Hau halo o hosi rai. I bainhira o mate, o fila fali ba rai.”

²⁰ Adão tau naran ba nia kaben ‘Eva’ (nee dehan katak ‘moris’), tanba nia ema hotu-hotu nia inan. ^{**}

²¹ Depois NAI Maromak halo hena hosi animal nia kulit, foo ba sira nain rua hatais.

Nai Maromak duni sai Adão ho Eva hosi toos Eden

²² I NAI Maromak hatete, “Agora nee ema hatene ona buat nebee mak diak, i nebee mak aat, hanesan ona Ita. Keta halo be sira haan tan ai fuan hosi ai huun nebee foo moris, i sira bele moris nafatin.” ²³ Entaun Nai Maromak duni sai tiha sira hosi toos Eden, ba iha fatin seluk, atu fila rai. Ema mai hosi rai, i tenki mos moris hosi rai. ²⁴ Duni sai tiha sira, Nai Maromak haruka Nia anju nebee iha liras^{††} baa hein toos nee iha loro-sae nia sorin ba. Maromak tau surik kroat nebee dulas baa-mai, i lakan hanesan ahi. Maromak haruka sira taka tiha dalan tama ba toos nee, tan Nia lakohi ema baa kuu ai fuan nebee bele foo moris nafatin.

Kaín oho nia alin Abel

4 Liu tiha nee, Adão hola malu ho nia kaben Eva. Depois feto nee isin rua, i tuur ahi, oan mane ida. Nia dehan, “Hau hetan oan mane ida, tanba NAI Maromak tulun ona hau.” I nia tau naran ba labarik nee, Kaín (nee dehan katak ‘hetan’). ² Depois Eva tuur ahi tan, labarik mane ida, i nia tau naran Abel.

Bainhira sira nain rua boot ona, Abel sai bibi atan, i Kaín sai toos nain. ³ Iha loron ida, Kaín lori ai haan balu hosi nia toos, baa foo ba NAI Maromak. ⁴ Abel mos lori nia bibi inan nia oan primeiru, nebee bokur. Bibi oan sira nee nia oho tiha, i nia lori naan nebee diak liu

^{**}3:20 Iha lian Ebreu *Adão* dehan katak ‘ema’.

^{††}3:24 Lian Ebreu dehan Maromak nia anju ho liras hosi lalehan, nee *kerubim*.

hodi foo ba Maromak. Haree nunee, NAI Maromak nia laran haksolok ho Abel i ho nia oferta nee. ⁵ Maibee Maromak la gosta Kaín ho nia oferta. Kaín hirus atu-mate, too nia hanoin atu oho.

⁶ NAI Maromak husu ba Kaín dehan, “Kaín! Nusaa mak o hirus nunee? Tansaa mak o hanoin atu oho o nia alin? ⁷ Se o halo buat diak, Hau mos simu o ho diak. Maibee kuidadu! Buat aat hanesan animal siak nebee estraga. Nunee, se o hanoin atu halo buat aat, keta halo!”

⁸ Iha loron ida, Kaín koalia ba Abel dehan, “Alin! Mai ita nain rua baa lai toos.”^{††} Sira foin too iha nebaa, dere-penti deit Kaín baku mate tiha nia alin.

⁹ I NAI Maromak husu ba Kaín, “Kaín! O nia alin iha nebee?”

Kaín hataan, “Hau la hatene! Hau mak hein nia ka?”

¹⁰ Nai Maromak dehan, “Nusaa mak o halo buat aat nee? O keta hanoin o bele subar o nia alin nia raan iha rai, tan nia raan nee reklama mai Hau. ¹¹ Agora malisan kona ona o. Tanba bainhira o oho o nia alin, rai susu tiha nia raan. Nunee agora, o tenki sai hosi nee. ¹² Se o halo toos, rai la foo rezultadu ida ba o. Komesa agora, o sei la hela hakmatek, i sei lao tuun-sae buka moris iha mundu nee.”

¹³ Maibee Kaín protesta ba NAI Maromak dehan, “Nusaa mak Maromak foo malisan todan demais nee, too hau mos la aguenta? ¹⁴ Tanba Maromak duni sai ona hau hosi rai nee, mak hau sei dook hosi Maromak. Hau sei lao tuun lao sae, i see deit mak hasoru hau, sei oho hau.”

¹⁵ Maibee NAI Maromak hataan fali dehan, “Laos nunee! See mak oho o, Hau sei kastigu nia todan liu dala hitu.” Depois NAI Maromak tau sinal ida ba Kaín,

para ema bele hatene katak sira la bele oho nia. ¹⁶ Depois nia sai hosi Maromak nia oin, i lao too iha fatin ida iha toos Eden nia sorin loro-sae. Fatin nee naran Node, nee dehan katak ‘lao rai’. I nia hela iha nebaa.

Kaín nia jersaun

¹⁷ Liu tiha nee, Kaín kaben. Nia kaben isin rua, i tuur ahi, oan mane ida, nebee sira tau naran Enoke. I Kaín harii aldeia ida. Nia tau aldeia nee naran Enoke, tuir nia oan nia naran. ¹⁸ Enoke nia oan, Irade. Irade nia oan, Meujael. Meujael nia oan, Metusael. I Metusael nia oan, Lameke.

¹⁹ Lameke kaben ho fetu nain rua. Ida naran Ada, ho ida tan naran Zila. ²⁰ Ada nia oan ida naran Jabál. Nia jersaun sira hakiak animal. Sira sempre muda fatin, i hela iha tenda. ²¹ Nia alin naran Jubál. Jubál nia jersaun sira sai tookador muzika, sira toka arpa i huu flauta.

²² Lameke nia kaben Zila tuur ahi, Tubal-Kaín. Nia jersaun sai badaen besi, sira halo sasaan oi-oin hosi besi ho riti. Tubal-Kaín nia alin fetu naran Naama.

²³ Loron ida, Lameke gaba nia aan iha nia kaben rua nee nia oin, dehan, “Imi rona mai! Ohin mane klosan ida atu baku hau, maibee hau baku mate tiha nia. ²⁴ Ema nebee mak oho Kaín, sei hetan kastigu dala hitu. Maibee see mak vinga hau, sira hetan kastigu dala 77.”

Adão nia oan Sete

²⁵ Adão nia kaben Eva iha oan mane ida tan. Sira tau naran ba labarik nee, Sete, tanba Eva dehan, “Nai Maromak foo oan nee mai hau iha Abel nia fatin,

^{††}4:8 Kaín nia liafuan nee tama iha dokumentu antigu balu, maibee la tama iha dokumentu Ebreu nebee antigu liu.

nebee Kaín oho tiha nee.”^{¶¶} ²⁶Kleur-kleur Sete iha oan mane ida, naran Enos.

Iha tempu nee, ema komesa adora ona NAI Maromak.

Adão nia jersaun too Noé

5¹⁻² Momentu Nai Maromak halo ema, Nia halo sira nia imajen, hanesan Nia Aan rasik. Nia halo sira, mane ho feto. I Nia bolu sira ‘ema’, i Nia foo bensaun ba sira.

Ema primeiru nee naran Adão. Adão nia jersaun sira nia naran hanesan tuir mai nee:

³Bainhira Adão tinan 130, nia hetan oan mane ida, oin hanesan nia aman. Nia tau naran ba labarik nee, Sete. ⁴Nee liu tiha, Adão sei moris tan tinan 800, i nia hetan tan oan mane ho oan feto. ⁵Adão mate ho tinan 930.

⁶Bainhira Sete tinan 105, nia hetan oan mane ida, naran Enos. ⁷Sete sei moris tan tinan 807, i nia hetan tan oan mane ho oan feto. ⁸Sete mate ho tinan 912.

⁹Bainhira Enos tinan 90, nia hetan oan mane ida, naran Kenán. ¹⁰Nee liu tiha, Enos sei moris tan tinan 815, i nia hetan tan oan mane ho oan feto. ¹¹Enos mate ho tinan 905.

¹²Bainhira Kenán tinan 70, nia hetan oan mane ida, naran Maalalel. ¹³Liu tiha nee, Kenán sei moris tan tinan 840, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹⁴Kenán mate ho tinan 910.

¹⁵Bainhira Maalalel tinan 65, nia hetan oan mane ida, naran Jaredé. ¹⁶Liu tiha nee, Maalalel sei moris tan tinan 830, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹⁷Maalalel mate ho tinan 895.

¹⁸Bainhira Jaredé tinan 162, nia hetan oan mane ida, naran Enoke. ¹⁹Liu tiha nee, Jaredé sei moris tan tinan 800, i nia sei hetan tan oan mane ho oan feto.

²⁰Jaredé mate ho tinan 962.

²¹Bainhira Enoke tinan 65, nia hetan oan mane ida, naran Metuselá. ²²Tuir mai, Enoke moris neon ida ho Nai Maromak too tinan 300 tan. Nia mos hetan tan oan mane ho oan feto. ²³⁻²⁴Enoke moris laran ida nafatin ho Nai Maromak. I kuandu nia tinan 365, nia la iha tiha, tanba Nai Maromak lori tiha nia.

²⁵Bainhira Metuselá tinan 187, nia hetan oan mane ida, naran Lameke.

²⁶Liu tiha nee, Metuselá sei moris tan tinan 782, i nia hetan tan oan mane ho oan feto. ²⁷Metuselá mate ho tinan 969.

²⁸Bainhira Lameke tinan 182, nia hetan oan mane ida. ²⁹Lameke tau labarik nee nia naran Noé, tanba nia dehan, “Labarik nee sei halo haksolok ita nia laran maski ita nia servisu todan iha rai nee, nebee Nai Naromak foo tiha ona malisan.”^{§§} ³⁰Lameke sei moris tan tinan 595, i nia hetan tan oan mane ho oan feto. ³¹Lameke mate ho tinan 777.

³²Bainhira Noé tinan 500, nia hetan oan mane nain tolu, mak nee: Sem, Jafé ho Kam.*

Ema nia hahalok aat

6 Iha tempu nee, ema aumenta barak ona. I sira moris namkari lemo rai iha mundu. Sira mos hetan oan feto.

²Nai Maromak nia oan mane sira[†] haree ema nia oan feto sira nee oin mesak bonita-bonita deit. Nunee sira baa kaben ho feto raan sira nebee mak sira

^{¶¶}4:25 Iha lian Ebreu liafuan *Sete* dehan katak ‘foo’.

^{§§}5:29 Naran *Noé* nee, nia lian atu hanesan liafuan Ebreu ida, nebee dehan katak ‘halo haksolok’.

*5:32 Kam nee oan ikun. Haree Hahuu (*Jénesis*) 9:24-25.

[†]6:2 ‘Nai Maromak nia oan mane sira’ nee, la klaru. Matenek nain Biblia nian balu hanoin katak sira nee liurai nia oan. Balu hanoin katak sira nee kriatura ruma ke laos ema. Iha balu tan dehan anju. Maibee la iha ema ida hatene lo-loos.

hakarak. ³NAI Maromak hatete, “Hau baruk ona ho ema sira nee nia moris ar-biru nunee. Hau nia Espiritu lakohi tu-tuir sira beibeik.[‡] Nunee, komesa agora, sira so bele moris too deit tinan l20.”

⁴Iha tempu nee, iha ona ema rasa boot iha mundu.[¶] Kuandu Maromak nia oan mane sira kaben ho ema nia oan fetu sira, sira hetan oan, nebee asuwain iha istoria uluk nian.

⁵Iha tempu nee, NAI Maromak haree ema iha mundu nia hahalok aat de-mais ona. Sira nia laran hanoin deit mak buat aat. ⁶NAI Maromak mos arepende halo ona ema hodi hela iha mundu. Nee halo Nia laran susar teb-tebes. ⁷Nee mak Maromak hatete, “Hau sei halo rahun ema, nebee Hau halo ona iha mundu. Manu fuik ho animal sira mos, Hau sei halo rahun tiha hotu. Tanba Hau arepende halo tiha ona sira.” ⁸So Noé deit mak halo haksolok NAI Maromak nia laran.

Noé nia istoria

^{9–10}Noé nia istoria nunee. Nia iha oan mane nain tolu, naran Sem, Jafé ho Kam. Noé nee moris loos, i la halo buat aat. Iha tempu nee, nia mesak deit mak ema diak. Nia moris besik ba Nai Maromak.

^{11–12}Maibee Nai Maromak haree ema sira seluk mesak ema aat hotu. Iha nebee-nebee deit, sira halo mak violen-sia. Nai Maromak haree ema iha mundu, so halo buat aat deit. ¹³I Nai Maromak foo hatene ba Noé dehan, “Iha nebee-nebee Hau so haree ema nia hahalok aat deit. Nunee, Hau desidi ona katak Hau atu halo rahun tiha hotu mundu nee ho buat hotu-hotu iha nia laran. ¹⁴Noé! Agora o halo roo boot ida ho ai diak. Nia laran, fahe ba kuartu-kuartu. I roo nia laran ho liur, taka ho alkatraun. ¹⁵Halo

nia naruk metru 130, nia luan metru 22, ho nia aas metru 13. ¹⁶Roo nee halo mos ho nia kakuluk, i halo janela haleu iha kakuluk nia okos. Janela nee nia aas metru sorin balu. Fahe roo nee halo andar tolu. I halo odamatan ida iha roo nia sorin.

¹⁷Hanoin di-diak! Tanba Hau sei halo rai nabeen para halo mate buat hotu-hotu nebee moris iha mundu, too restu ida mos la iha. ¹⁸Maibee Hau sei halo promesa ho o. Nunee o sei tama iha roo nee nia laran, hamutuk ho o nia kaben, ho o nia oan sira, ho o nia fetu foun sira.

^{19–20}Hosi animal sira hotu, o tenki lori par ida-ida, aman ida ho inan ida, hodi baa hatama ba iha roo nee nia laran, para sira bele moris hamutuk ho o. Hanesan animal hakiak ho animal fuik, ho mos manu fuik, para sira hotu bele moris. ²¹O tenki lori tama ba roo nee, hahaan oi-oin ba imi, ho mos ba animal sira.”

²²I Noé mos halo tuir buat hotu nebee mak Nai Maromak haruka.

Rai nabeen

7 Tuir mai, NAI Maromak hatete ba Noé, “Hau haree baa iha nebee-nebee, maibee so o mesak deit mak moris loos. Tanba nee, o ho o nia kaben ho o nia oan sira tama ona ba roo laran nee. ^{2–3}Hosi animal hotu-hotu nebee imi bele haan, ho animal hotu-hotu nebee bele lori mai foo Hau, o lori par hitu-hitu tama ba roo laran. Hosi manu fuik hotu-hotu mos lori par hitu-hitu. Maibee animal sira seluk, lori deit par ida-ida, aman ida, inan ida. Nunee animal ho manu fuik sira nee sai fini, para bele iha nafatin.

⁴Hanoin di-diak! Tanba loron hitu tan, Hau haruka udan boot mai la para,

[‡]6:3 Lian Ebreu iha nee laduun klaru.

[¶]6:4 Lian Ebreu dehan ‘ema Nefil’. Maibee ‘Nefil’ nia signifikadu laduun klaru.

too loron haat-nulu kalan haat-nulu. Ho nune, Hau halo mate buat hotu-hotu nebee moris iha rai maran, nebee Hau halo ona.”

⁵I Noé mos halo tuir buat hotu-hotu nebee mak Nai Maromak haruka. ⁶Bain-hira udan boot nee mai, Noé tinan 600 ona. ⁷Noé ho nia kaben, ho nia oan sira, ho nia feto foun sira tama ba roo laran, para bele salva aan hosi bee boot nee. ⁸⁻⁹Tuir NAI Maromak nia orden nee, Noé lori tama ba roo manu fuik oi-oin ho animal sira seluk, ida-idak ho nia par. Nia lori animal nebee ema bele haan, ho mos animal nebee bandu la bele haan. ¹⁰Liu tiha loron hitu, udan boot mos fakar mai, too mundu bee nakonu.

¹¹Natoon Noé tinan 600, liu fulan rua loron 17, rai mos nabeen. Iha tempu nee, hanesan odamatan lalehan nakloke, udan boot mos fakar mai. I bee matan hotu-hotu iha rai okos nakfera too bee fakar sai. ¹²Udan mos mai loron-kalan la para, too loron haat-nulu.

¹³Maibee iha loron nee, Noé nia kaben, nia oan nain tolu nee mak, Sem, Jafé ho Kam, ho nia feto foun sira hotu tama ba roo laran. ¹⁴Sira tama hamutuk ho animal sira, hanesan animal hakiak ho animal fuik, manu fuik ho buat sira seluk nebee mak iha liras. ¹⁵⁻¹⁶Pár ida-ida hosi buat hotu-hotu nebee iha moris, tama ba roo laran hamutuk ho Noé, tuir Nai Maromak nia orden.

Kuandu sira tama tiha hotu ona, NAI Maromak taka tiha odamatan.

¹⁷⁻¹⁹Udan boot mai nafatin, too loron haat-nulu. Bee sae aumenta aas too roo namelele iha bee leten. Bee sae beibeik too taka tiha foho aas sira. ²⁰Bee nee sae nafatin, too liu tiha foho tutun sira nee metru hitu.

²¹⁻²³Nunee buat hotu-hotu nebee moris iha rai maran mate mohu. Hanesan ema, animal hakiak ho animal fuik - kiik ho boot - ho manu fuik sira. So Noé ho sira nebee iha roo laran mak moris. ²⁴Bee nee la tuun durante fulan lima.[§]

Rai komesa maran

8 Maibee Nai Maromak la haluha Noé sira ho animal hotu-hotu nebee hamutuk ho nia iha roo laran nee. Entaun Nia haruka anin boot mai huu halo tuun tiha bee nee. ²Nia taka bee matan hotu-hotu iha rai, i halo para udan. ³Entaun bee mos menus dadauk. Liu tiha fulan lima,** bee laduun aas ona. ⁴Natoon iha loron 17, fulan hitu, roo nee para iha foho aas ida, naran Ararat. ⁵Bee tuun beibeik, too iha loron primeiru, fulan sanulu, foho-foho nia tutun komesa sai.

⁶Liu tiha loron haat-nulu tan, Noé loke roo nia janela. ⁷Nia husik manu metan ida. Manu nee la fila mai roo, maibee semo baa-mai, too bee nee maran. ⁸Nia husik tan manu pombu ida, para atu hatene bee nee tuun ona ka seidauk. ⁹Maibee tanba bee sei nakonu hela iha mundu tomak, manu nee la hetan fatin hodi tuur. Entaun nia fila fali ba roo. Noé lolo nia liman, hodi simu manu nee ba roo laran.

¹⁰Noé hein loron hitu tan, depois nia husik fali manu nee. ¹¹Iha lokraik, manu pombu nee fila fali ba Noé, lori oliveira tahan ida iha niaibun. Entaun Noé hatene katak bee tuun tebes ona. ¹²Nia hein loron hitu tan, depois nia husik fali manu pombu nee. Maibee dala ida nee, manu pombu nee la fila ona.

¹³Kuandu Noé tinan 601, natoon iha loron ida fulan ida, bee tuun tiha ona. Nia loke roo nia janela, hodi haree baa-

§7:24 Lian Ebreu hatete ‘loron 150’.

**8:3 Lian Ebreu hatete ‘loron 150’.

mai, rai maran ona! ¹⁴Too iha loron 17, fulan rua, rai maran tebes ona.

¹⁵Entaun Nai Maromak hatete ba nia, ¹⁶“Noé! Agora tuun ona hosi roo, hamutuk ho o nia feen, o nia oan sira ho o nia feto foun sira. ¹⁷Hasai animal ho manu sira nee hotu! Husik tiha sira para aumeta barak hodi halo nakonu mundu.”

¹⁸⁻¹⁹Nunee Noé ho nia kaben, nia oan sira, ho nia feto foun sira sai hosi roo. Animal hotu-hotu mos sai, ida-idak tuir nia grupu.

Noé halo sakrifisiu ba Nai Maromak

²⁰Tuir mai Noé hada fatuk hodi halo meza sakrifisiu ida ba NAI Maromak. Hosi animal hotu-hotu nebee bele uza hodi halo sakrifisiu, nia hasai balu, i nia oho para tunu iha meza sakrifisiu nee, hodi agradese ba NAI Maromak. ²¹Kuandu NAI Maromak horon sakrifisiu nee nia morin, Nia laran haksolok. Nia hanoin dehan,

“Hau la foo tan malisan ba mundu. Maski ema hanoin deit buat aat dezde sira kiik, maibee Hau sei la halo rahun tan buat hotu nebee moris, hanesan Hau halo tiha ona. ²²Durante mundu nee sei iha, iha tempu kuda ho tempu kuu, tempu malirin ho tempu manas, tempu bailoro ho tempu udan, loron ho kalan.”

Nai Maromak halo promesa ho Noé

9 Nai Maromak foo bensaun ba Noé ho ba nia oan sira, hodi hatete, “Imi tenki iha oan barak ba, hodi halo nakonu mundu. ²I animal fuik, manu ho ikan sira sei tauk ba imi. Imi mak tenki manda sira. ³Imi bele haan animal sira nee hotu nia naan, hanesan imi haan ai haan hosi toos. Buat hirak nee hotu Hau foo ba imi.

⁴So imi la bele haan naan nebee mak raan sei iha, tanba animal nia moris iha nia raan. ⁵⁻⁶Hau halo ema tuir Hau nia imajen. Tanba nee, keta oho ema. Se iha ema ka animal mak halo mate ema, imi

mos tenki oho tiha nia. ⁷Imi tenki iha oan halo barak, hodi halo nakonu fali mundu.”

⁸Nai Maromak hatutan tan Nia liafuan dehan, ⁹“Agora Hau halo Hau nia promesa ho imi, ho mos imi nia jersaun sira. ¹⁰Promesa nee kona mos ba buat hotu nebee mak moris, hanesan animal hakiak, animal fuik, ho manu fuik sira, buat hotu nebee sai hamutuk ho imi hosi roo nee. ¹¹Hau nia promesa nunee: Hau sei la halo tan rai nabeen, para halo mate buat hotu nebee iha moris, i halo rahun buat hotu iha mundu.

¹²⁻¹³Hau tau arkuiris iha loro leten hanesan sinal hodi foo hanoin mai Hau, kona ba Hau nia promesa nebee nunka kotu ho imi ho buat hotu nebee mak moris iha mundu. ¹⁴Bainhira Hau halo kalohan taka rai, i arkuiris mosu iha kalohan nee, ¹⁵entaun Hau sei hanoin Hau nia promesa ba imi ho ba animal hotu-hotu katak, bee boot sei la halo rahun tan buat hotu-hotu nebee iha vida. ¹⁶⁻¹⁷Bainhira arkuiris mosu iha kalohan, Hau sei haree, i sei hanoin Hau nia promesa ba buat hotu-hotu nebee moris. Promesa nee sei la kotu. Nee mak sinal nebee hatudu Hau nia promesa nee.

Noé foo malisan ba nia oan Kam

¹⁸Noé nia oan sira nebee sai hosi roo, mak nee: Sem, Jafé ho Kam. (Kam nee Kanaán nia aman.) ¹⁹Ema hotu-hotu iha mundu nia jersaun mai hosi Noé nia oan nain tolu nee.

²⁰Noé nee ema toos nain. Nia mak hahuu fo-foun kuda uvas. ²¹Iha loron ida, nia hemu tua uvas too lanu todan. Nia hasai tiha nia hena hodi toba molik deit iha nia tenda laran. ²²Kuandu Kam haree nia aman isin molik, nia halai sai ba liur, konta ba nia maun Sem ho Jafé. ²³Depois sira nain rua foti manta ida, kahe iha sira nia kabaas, i hakiduk tama ba tenda laran, hodi taka sira nia aman

nia isin molik. Sira hateke ba sorin para la bele haree nia. Depois sira sai ba liur.

²⁴Bainhira Noé nia oin komesa moos ona, nia hatene saida mak nia oan ikun halo ba nia. ²⁵Entaun nia hatete, “Kanaán nia aman! Hau foo malisan ba o! O sei sai atan ba o nia maun sira.

²⁶Hahii ba NAI Maromak tanba Sem! Kanaán nia aman sei sai Sem nia atan.

²⁷Nai Maromak sei aumenta Jafé nia rain halo luan;

i nia jersaun moris dame ho Sem nia jersaun.

Maibee Kanaán nia aman sei sai Jafé nia atan.”

²⁸Komesa hosi bee boot nee hotu, Noé sei moris tan tinan 350. ²⁹Nia mate ho tinan 950.

Noé ho Jafé nia jersaun

10 Rai nabeen hotu tiha, Noé nia oan sira mos hetan oan. Nee mak jersaun hosi Sem, Jafé ho Kam.

²⁻⁵Jafé nia oan mak nee: Gomer, Magoge, Madai, Javán, Tubal, Mezeke ho Tiras. Sira ida-idak nia jersaun ho sira nia lian, sira nia suku, ho sira nia rain rasik.

Gomer nia jersaun mak nee: Askenás, Rifate ho Togarma.

Javán nia jersaun mak Elisá, Tarsis, ema Kitim sira, ho Dodanim nebee hela iha tasi ibun.

Kam nia jersaun

⁶Kam nia oan mak nee: Kuse, Misraim, Pute ho Kanaán.^{††}

⁷Kuse nia oan mak nee: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, ho Sabteká.

Raamá nia oan mak nee: Sabá ho Dedán.

⁸Kuse nia oan mane ida naran Nimrode. Nia funu nain primeiru iha mundu.

⁹Nia forsa nee mai hosi NAI Maromak, too nia sai kasador diak ida. Nee mak ema baibain dehan, “O nee kasador diak ida hanesan Nimrode, ida nebee hetan forsa hosi NAI Maromak.” ¹⁰Fo-foun nia rain komesa hosi Babel, Ereke, Akade, ho Kalné, sidade sira hotu iha Sinear.^{‡‡}

¹¹Depois nia ukun tan too Asíria. Iha nebaa nia harii sidade Nínive, Reobote-Ir, Kalá, ¹²ho Resén mak iha Nínive ho Kalá nia klaran. Nee hotu mesak sidade boot.

¹³Misraim nia jersaun mak nee: ema Ludim, Anamim, Leabim, Naftuim,

¹⁴Patrusim, Kasluim, i Kaftorim. Ema Kasluim nee mak ema Filistin sira nia bei-ala.

¹⁵Kanaán nia oan boot mak Sidon. Kanaán mos bei-ala hosi ema Ete, ¹⁶Jebusi, Amori, Girgasi, ¹⁷Evi, Arki, Sini, ¹⁸Arvadi, Zemari, ho Amati.

Kanaán nia jersaun sira namkari baa dook, ¹⁹too sira nia rai baliza komesa hosi Sidon ba iha Gerar, too iha Gaza. Hosi nee, ba iha Sodoma, Gomora, Admá, ho Zeboím, too iha Lasa.

²⁰Sira hotu nee Kam nia jersaun. Ida-idak ho nia lian, nia suku, ho nia rain rasik.

Sem nia jersaun

²¹Jafé nia maun Sem, ema Eber^{¶¶} sira nia bei-ala.

²²Sem nia oan, mak Elam, Asúr, Arpaxad, Lude ho Aram.

²³Aram, nia jersaun mak ema Us, Hul, Geter ho Mas.^{§§}

²⁴Arpaxad nia oan, Xela. Xela nia oan Eber.

^{††}10:6 Kuse nee mak ‘Etiópia’. Misraim mak ‘Ejitu’.

^{‡‡}10:10 ‘Sinear’ nee Babel nia naran seluk. Fatin nee agora iha Irán ho Irake.

^{¶¶}10:21 Matenek nain Biblia nian balu dehan Eber nee mak ‘Ebreu’.

^{§§}10:23 Mas nia naran seluk ‘Mezeke’.

²⁵ Eber iha oan mane nain rua. Ida boot naran Peleg (nee dehan katak ‘fahe’), tanba iha tempu nee, ema sira fahe malu iha mundu. Nia alin naran Joktan.

²⁶ Joktan nia jersaun mak Almodá, Se-lefe, Azár-Mavé, Jerá, ²⁷ Adoraun, Uzál, Dikla, ²⁸ Obal, Abimael, Sabá, ²⁹ Ofir, Havila, ho Jobabe. Sira hotu nee Joktan nia jersaun.

³⁰ Sira nia hela fatin nee, komesa hosi Mesá, too iha Sefar, nee mak iha foho sira iha loro-sae.

³¹ Sira nee hotu, Sem nia jersaun. Ida-idak ho nia lian, nia suku, ho nia rain rasik.

³² Sira nee hotu, Noé nia jersaun, ida-idak ho nia suku rasik. Tempu rai nabeen hotu ona, sira nee mak fahe namkari halo nakonu mundu.

Uma aas Babél

11 Hori uluk, ema hotu iha mundu nee koalia lian ida deit. ² Sira balu muda fatin ba iha loro-sae. Too iha rai tetuk ida iha Sinear, sira hela iha nebaa.*

³⁻⁴ Sira hotu koalia ba malu dehan, “Maun-alin sira! Mai ita harii sidade boot ida. Ita tenki halo tijolu, i sunu halo forti. Ita hada tijolu sira nee, halo metin ho alkatraun. Depois ita harii uma ida aas too iha lalehan, para ita bele hetan naran boot. Nunee ita sei sai nasaun boot ida, para ita la bele namkari ba rai bara-barak.”

⁵ Depois NAI Maromak tuun mai haree sidade ho uma aas nebee sira halo nee. ⁶ I Nia hatete, “Ema sira nee hotu rai ida, i uza lian ida. Saida mak sira halo dadauk nee, foin komesa hakat ida. Aban-bainrua, se sira hotu hamutuk hanesan agora nee, sira hakarak halo buat saida deit, bele. ⁷ Diak liu Ita tuun

baa halo sira nia lian sai keta-ketak tiha, para sira la bele kompriende malu tan.”

⁸ Entaun Nai Maromak tuun para halo rungu-ranga sira nia lian. Ho nunee, Nia halo ema sira nee namkari ba iha fatin hotu-hotu iha mundu nee. I sira la halo tan sidade nee ona. ⁹ Nee mak sira tau naran ba sidade nee, Babél. (Iha lian Ebreu, nee rona atu hanesan liafuan ida nebee dehan ‘konfuzaun’). Tanba NAI Maromak halo konfuzaun tiha sira nia lian, i halo sira namkari ba iha fatin-fatin iha mundu nee.

Hosi Sem too Abrão

¹⁰ Nee Sem nia jersaun. Bainhira rai nabeen liu tiha ona tinan rua, natoon Sem tinan 100, nia hetan oan mane ida, naran Arpaxad. ¹¹ Depois nia sei moris tan tinan 500, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹² Kuandu Arpaxad tinan 35, nia hetan oan mane ida, naran Xela. ¹³ Tuir mai, Arpaxad sei moris tan tinan 403, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹⁴ Kuandu Xela tinan 30, nia hetan oan mane ida naran Eber. ¹⁵ Tuir mai, Xela sei moris tan tinan 403, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹⁶ Kuandu Eber tinan 34, nia hetan oan mane ida, naran Peleg. ¹⁷ Tuir mai, Eber sei moris tan tinan 430, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

¹⁸ Kuandu Peleg tinan 30, nia hetan oan mane ida, naran Reú. ¹⁹ Tuir mai, Peleg sei moris tan tinan 209, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

²⁰ Kuandu Reú tinan 32, nia hetan oan mane ida, naran Seruge. ²¹ Tuir mai, Reú sei moris tan tinan 207, i nia hetan tan oan mane ho oan feto.

²² Kuandu Seruge tinan 30, nia hetan oan mane ida, naran Naor. ²³ Tuir mai,

***11:2** ‘Ba iha loro-sae’ iha lian Ebreu bele dehan mos ‘hosi loro-sae’. Sinear nia naran seluk ‘Babél’.

Seruge sei moris tan tinan 200, i nia hetan tan oan mane ho oan fetu.

²⁴ Kuandu Naor tinan 29, nia hetan oan mane ida, naran Tera. ²⁵ Tuir mai, Naor sei moris tan tinan 119, i nia hetan tan oan mane ho oan fetu.

²⁶ Komesa Tera tinan 70, nia hetan oan mane nain tolu mak, Abrão, Naor ho Haran.

Tera nia jersaun

²⁷ Nee Tera nia jersaun sira. Tera nia oan mak Abrão, Naor ho Haran. Haran hetan oan mane ida, naran Lo. ²⁸ Haran mate iha nia moris fatin, naran Ur, iha ema Kasdim sira nia rain. Bainhira nia mate, nia aman Tera sei moris. ²⁹ Abrão kaben ho Sarai. Naor kaben ho Haran nia oan fetu, naran Milka. Haran mos hetan oan mane ida, naran Iská. ³⁰ Maibee Sarai oan la iha.

³¹ Iha loron ida, Tera lori nia oan Abrão, nia fetu foun Sarai, ho nia bei oan Lo, sira sai husik hela rai Ur, atu baa rai Kanaán. Maibee too iha rai Haran sira hela deit iha nebaa. ³² Iha fatin nee, Tera mate, ho tinan 205.

Nai Maromak haruka Abrão sai hosi nia rain

12 Depois NAI Maromak dehan ba Abrão, “O sai tiha hosi o nia familia, o nia aman nia uma, ho o nia aldeia. Baa iha fatin ida nebee Hau sei hatudu ba o.

² Hau sei foo bensaun ba o, i halo o nia naran sai boot. O nia jersaun sei aumenta barak, i sai nasaun boot ho konhesidu.

Liu hosi o, ema seluk sei hetan bensaun.

³ Hau sei foo bensaun ba ema nebee foo bensaun ba o.

Maibee Hau sei foo malisan ba ema nebee foo malisan ba o.

Rona di-diak mai!

Nasaun hotu-hotu iha mundu sei hetan bensaun tanba o.”

⁴⁻⁵ Iha tempu nee, Abrão tinan 75. Nia lori nia kaben Sarai, ho nia alin nia oan Lo, ho nia rikusoin hotu, ho nia atan sira nebee nia hetan iha sidade Haran. Depois sira husik tiha Haran, tuir NAI Maromak nia orden. Nunee sira lao nafatin, too iha fatin ida naran Kanaán.

⁶ Too iha nebaa, Abrão lao haleu tiha rai nee, too besik fatin ida naran Sikem. I sira hela la kleur besik ai huun boot ida iha Moré. Iha tempu nee, ema Kanaán sira sei hela iha rai nee. ⁷ Iha nee, NAI Maromak hatudu Aan ba Abrão. Nia dehan, “Hau sei foo rai nee ba o nia jersaun.” Tuir mai, Abrão hada fatuk hanesan meza sakrifisiu ida, hodi halo sakrifisiu ba NAI Maromak, ida nebee hatudu ona Aan ba nia.

⁸ Liu tiha nee, Abrão sira muda ba foho iha sul, i sira hela la kleur iha aldeia Betél ho aldeia Ai nia klaran. Iha fatin nee nia halo meza sakrifisiu ida hodi adora NAI Maromak. ⁹ Nee liu tiha, nia muda hosi fatin ida ba fatin ida, too iha rai Negebe iha Kanaán sul.

Abrão baa iha rai Ejitu

¹⁰ Iha tempu ida, rai Kanaán hamlaha boot. Nee mak Abrão sira lao dook tiha ba iha sul,[†] too iha rai Ejitu, i sira hela lai iha nebaa. ¹¹ Bainhira sira atu tama ba rai Ejitu, nia foo hatene ba nia kaben Sarai, dehan, “O nee oin kapaas tebetes. ¹² Se ema Ejitu haree o bonita nunee, sira sei oho tiha hau, tanba hau o nia lain. Nunee sira bele hadau tiha o. ¹³ Entaun, diak liu o foo hatene ba sira dehan, hau o nia maun. Nunee sira la

[†]12:10 ‘Sul’ ho lian Indonézia dehan ‘selatan’.

oho hau, maibee sira sei haree hau diak, tanba o.”

¹⁴Kuandu Abrão sira too ona iha Ejitu, ema sira haree feto nee bonita la-halimar. ¹⁵Bainhira liurai nia funsion-ariu sira haree nia, sira baa gaba feto nee iha liurai nia oin. I sira lori feto nee ba iha liurai nia uma. ¹⁶Nunee liurai mos diak ho Abrão, tanba Sarai. Nia foo ba Abrão bibi, bibi malae, karau vaka, kuda buru ho kuda kamelu. I mos foo atan mane ho atan feto.

¹⁷Maibee tanba liurai hola fali ema nia kaben hodi baa iha nia uma, nee mak NAI Maromak kastigu nia ho nia uma kain hotu ho moras aat oi-oin. ¹⁸Entaun liurai bolu Abrão hodi husu ba nia, “Nusaa mak o halo hanesan nee mai hau? Nusaa mak o la foo hatene mai hau katak feto nee o nia kaben?!” ¹⁹Tan saida mak o dehan, nia o nia alin? Hela uitoan deit hau hola nia sai hau nia kaben. O nia kaben mak nee. Lori nia baa ona!” ²⁰Tuir mai, liurai foo orden ba nia ema sira, para lori Abrão ho nia kaben, ho sira nia sasaan hotu, sai hosi rai nee.

Abrão ho Lo fahe malu

13 Depois Abrão sai tiha hosi Ejitu, hodi fila fali ba iha rai Negebe. Nia baa ho nia kaben ho nia rikusoin hotu. Nia alin nia oan Lo mos tuir sira. ²Abrão nee riku teb-tebes. Nia animal, ho osan mean ho osan mutin mos barak teb-tebes.

³Hosi Negebe nia muda beibeik too fila fali ba nia hela fatin uluk, iha aldeia Betél ho aldeia Ai nia klaran. ⁴Iha fatin nee, uluk nia halo ona meza sakrifisiu ida. Agora mos nia adora fali NAI Maromak iha nee.

⁵Lo, nebee tuir Abrão nee mos iha animal barak ho ema mos barak. ⁶⁻⁷Maibee rai nee laduun luan, i la too ba Abrão ho Lo sira nia animal hotu, atu moris hamutuk. Nunee Abrão nia bibi atan ho Lo nia

bibi atan sira komesa istori malu, tanba duut la too hodi foo haan sira nia animal barak nee. (Iha tempu nee, ema Kanaán ho ema Feris sei hela iha rai nee.)

⁸Entaun Abrão hatete ba nia sobrinhu dehan, “Lo! Ita mesak maluk deit. Keta halo be ita ho ita haree malu la diak, i halo ita nia ema sira istori malu beibeik. ⁹Diak liu ita nain rua fahe malu deit. Rai nee luan. Nunee, se o hili fatin hosi parte liman karuk, hau baa iha parte liman loos. Maibee se o hili fatin hosi parte liman loos, hau baa iha parte liman karuk.”

¹⁰Entaun Lo haree baa-mai, nia mos haree ba rai tetuk iha mota Jordaun nia sorin, too iha aldeia Zoar. Rai nee, bee barak. Rai nee mos bokur hanesan toos NAI Maromak nian, i diak hanesan rai Ejitu. (Iha tempu nee, NAI Maromak seidauk halo rahun sidade Sodoma ho Gomora.) ¹¹Nee mak Lo hili hotu rai tetuk iha mota Jordaun. Depois sira nain rua fahe malu. Lo baa iha loro-sae. ¹²Nunee Abrão hela nafatin iha Kanaán. I Lo hela besik sidade Sodoma iha rai tetuk mota Jordaun nian. ¹³Maibee ema Sodoma sira, hahalok aat para-mate. Sira lakohi rona ba NAI Maromak.

¹⁴Bainhira Lo ho Abrão fahe malu tiha ona, NAI Maromak hatete ba Abrão, “Foti took o nia matan hodi haree di-diak ba fatin hotu-hotu. Hateke ba oin, ba kotuk, ba liman karuk, ba liman loos. ¹⁵Rai hotu-hotu nebee o haree nee, Hau sei foo ba o, ho ba o nia bei oan sira, para sai imi nia rikusoin nafatin too tinan ba tinan. ¹⁶Hau sei halo o nia jerasaun barak hanesan rai henek iha tasi ibun, too sura la bele. ¹⁷Agora o lao haleu rai nee tuir nia naruk ho nia luan. Rai nee hotu, Hau sei foo ba o.”

¹⁸Liu tiha nee, Abrão sira muda baa hela fali besik ai huun boot sira iha Manre, besik aldeia Hebron. I nia harii

meza sakrifisiu ida iha fatin nee, hodi adora NAI Maromak.

Abrão baa salva Lo

14 Iha tempu nee, funu mosu. Iha liurai nain haat halibur hamutuk. Sira nee mak: Anrafel, liurai rai Sinear. Arioke, liurai rai Elazar. Kedorlaomer, liurai rai Elam. Ho Tidal, liurai rai Goim. ²Iha mos liurai seluk nain lima halibur malu. Sira nee mak: Bera, liurai sidade Sodoma. Birza, liurai sidade Gomora. Sinabe, liurai sidade Admá. Semeber, liurai rai Zeboím. Ho liurai aldeia Bela (nebee ema mos hanaran Zoar). I liurai nain haat nee baa halo funu hasoru liurai nain lima nee. ³Liurai nain lima nee halibur hamutuk ho sira nia tropas iha rai tetuk Sidim (nebee agora ema bolu Tasi Mate).

⁴Funu nee nia huun nunee: uluk liurai Kedorlaomer ukun liurai nain lima nee durante tinan 12. Maibee iha tinan 13, sira hamriik hasoru nia.

⁵Too tama iha tinan 14, liurai Kedorlaomer ho nia belun liurai nain tolu nee too mai ho sira nia tropas. Sira halo funu manaan rai balu. Sira manaan mak nee: ema Refaim iha rai Asterote-Karnaim, ema Zuzim iha rai Han, ema Emim iha rai Savé-Kiriataim, ⁶ho ema Hori iha foho Seir too iha rai fuik maran El-Parán nia sorin. ⁷Depois sira fila fali ba iha En-Mispate (nebee agora naran Kades). Liu tiha nee, sira halo rahun tiha ema Amalek nia rain, ho mos ema Amori nebee hela iha rai Hazazon-Tamar.

⁸⁻⁹Depois liurai nain lima nee prepara sira nia tropas iha rai tetuk Sidim, hodi funu hasoru liurai nain haat nee ho sira nia tropas. ¹⁰Iha rai nee, iha kolan barak nakonu ho alkatraun been. Funu nee, liurai Sodoma ho liurai Gomora ho sira

nia tropas, halai deit. Sira balu monu mout ba alkatraun laran, i balu halai ba foho. ¹¹I liurai nain haat nebee manaan funu nee, baa hadau ema Sodoma ho ema Gomora nia sasaan ho hahaan hotu. Depois sira fila.

¹²Abrão nia sobrinhu Lo hela iha Sodoma. Nunee liurai nain haat nee mos kaer ho lori tiha Lo sira, i hadau sira nia sasaan hotu.

¹³Maibee iha ema ida mak halai liu baa foo hatene ba Abrão, ema Ebreu nee. Tempu nee Abrão hela besik iha Manre nia ai huun boot sira. (Manre nee ema Amori. Manre ho nia alin Eskol ho Aner, halo belun ho Abrão atu ajuda malu baihira iha funu.) ¹⁴Baihira Abrão rona dehan ema kaer tiha ona nia sobrinhu Lo, nia halibur nia ema sira nebee hatene halo funu. Sira hamutuk ema 318. I sira duni tuir liurai nain haat nee too iha aldeia Dan.

¹⁵Depois Abrão fahe nia ema sira ba grupu-grupu hodi asalta inimigu sira nee iha kalan. Maibee inimigu balu halai. I Abrão sira duni tuir nafatin sira, too iha aldeia Hoba besik sidade Damasku.[‡]

¹⁶Nunee Abrão hadau fali Lo, ho nia ema sira, ho sira nia sasaan hotu, ho mos ema seluk.

Liurai Melkizedek foo bensaun ba Abrão

¹⁷Kuandu Abrão fila hosi manaan funu hasoru liurai nain haat nee, liurai Sodoma mai simu nia iha rai tetuk Savé (nebee baibain ema bolu dehan, rai tetuk Liurai). ¹⁸Depois liurai Melkizedek lori paun ho tua ba Abrão. Melkizedek nee liurai sidade Salém nian,[¶] ho mos nai lulik ba Nai Maromak Aas Liu. ¹⁹⁻²⁰I nia foo bensaun ba Abrão dehan, “Nai Maromak Aas Liu, nebee halo lalehan ho rai,

[‡]14:15 Hoba nee iha norte sidade Damasku.

[¶]14:18 Iha matenek nain Biblia nian balu dehan, sidade Salém nee mak Jerusalém.

foo bensaun ba o. Grasa ba Nai Maromak, ida nebee halo o manaan ona o nia inimigu.”

Depois Abrão fahe sasaan nebee nia hadau tiha ona ba parte sanulu. Parte ida nia foo ba Melkizedek.

²¹Tuir mai, liurai sidade Sodoma hakruuk ba Abrão, hodi dehan, “Senhor. Sasaan sira nebee senhor hadau ona hosi ita boot nia inimigu sira nee, biar senhor nian hotu ba. Maibee hau so husu fali hau nia ema sira.”

²²Maibee Abrão hataan dehan, “Hau jura iha Nai Maromak Aas Liu nia oin, Maromak nebee halo lalehan ho rai, ²³katak, sasaan sira nee hau lakohi. Bele kabas lahan ida mos, hau lakohi. Para o la bele dehan, ‘Abrão sai riku tanba hau.’ ²⁴Hau la presiza buat ida. So buat nebee mak hau nia ema sira uza ona, nee hanesan buat ida ke liu ona. I husik hau nia belun nain tolu nee, Aner, Eskol ho Manre foti parte sira nian.”

Nai Maromak promete ba Abrão

15 Nee liu tiha, Nai Maromak hatudu Aan ba Abrão. Nia hatete, “Abrão! O keta tauk. Hau mak o nia defeza ba o nia inimigu. I Hau foo ba o premiu boot.”

²⁻³Maibee Abrão hataan, “Nai Maromak. Bele Ita Boot foo mai hau sasaan barak mos, la iha folin ida, tan hau la iha oan. Nunee, riku sira nee hotu hau nia atan Eliezer hosi Damasku mak sei hetan.”

⁴Maibee Nai Maromak hataan, “Laos nunee! O nia oan rasik mak sei hetan rikusoin nee, laos atan nee.”

⁵Nia lori Abrão sai ba liur hodi dehan, “Agora o haree ba lalehan. O haree took fitun sira nee, bele sura ka lae? O nia jerasaun sei sai barak hanesan fitun sira nee.”

⁶Abrão fiar NAI Maromak nia liafuan, nee mak NAI Maromak simu nia hodi deklara katak nia sala moos tiha ona.

⁷NAI Maromak hatutan tan, dehan, “Hau nee Nai Maromak. Hau mak lori o sai hosi sidade Ur iha ema Kasdim sira nia rain, hodi foo rai nee ba o, sai o nia rikusoin.”

⁸Abrão husu, “Maibee, Nai, halo nusaa mak hau bele hatene lo-loos katak rai nee sei sai hau nia rikusoin?”

⁹Nia hataan dehan, “Nunee! Mai ita halo serimonia ida, hodi hametin Hau nia promesa. Agora o baa lori animal sira nee mai Hau: karau inan ida, bibi inan ida, ho bibi malae aman ida. Animal sira nee tenki tinan tolu. Lori tan manu laka-teu ida, ho manu pombu ida mai.”

¹⁰Entaun Abrão baa lori animal sira nee hotu mai. I nia fera fahe ba rua karau, bibi, ho bibi malae nee. Nia fahe naan sira nee ba rua tau iha rai, iha linha rua, hateke ba malu. Maibee manu sira nee nia la fera fahe ba rua. ¹¹Depois manu fuik sira nebee baibain haan naan dodok sira nee semo tuun mai atu haan naan nee, maibee Abrão duni tiha sira.

¹²Kuandu loro monu dadauk, Abrão toba dukur tiha. Nia mehi dehan, nakukun mai falun metin tiha nia, halo nia tauk atu-mate.

¹³⁻¹⁵I Nai Maromak foo hatene ba nia dehan, “Abrão! O sei moris too katuas liu, i mate ho hakmatek, foin sira hakoi o ho diak.

Maibee o nia jerasaun sira sei baa hela iha ema nia rain. Ema rai nain sei halo sira hanesan atan i hanehan sira too tinan atus haat. Maibee ikus mai, Hau sei kastigu nasaun nee. I Hau sei lori o nia jerasaun sira ho sira nia rikusoin bara-barak sai hosi nebaa.^b ¹⁶Too iha jerasaun lima foin sira fila fali mai iha fatin nee. Agora, ema Amori sira hela

^b15:13-15 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 7:6-7

iha rai nee. Sira nee hahalok aat, maibee sira nia aat nee seidauk todan liu. Aban-bainrua, bainhira ema Amori sira nia hahalok nee aat demais liu ona, mak foin Hau uza o nia bei oan sira hodi halo rahun sira.”

¹⁷ Kuandu kalan ona, derepentí mosu fornu ida nebee suar hela, ho ahi lakan, liu hosi naan linha rua nee nia klaran.

¹⁸ Momentu nee, NAI Maromak mos hametin Nia promesa ho Abrão. Nia foo hatene dehan, “Hau promete, Hau sei foo rai nee ba o nia jerasaun sira, komesa hosi mota Ejitu too iha mota Eufrates, ¹⁹ ho ema Kene sira nia rain, ho Kenas, Kadmon, ²⁰ Ete, Feris, Refaim, ²¹ Amori, Kanaán, Girgasi, ho Jebus.”

Hagar ho nia oan Ismael

16 ¹⁻³ Bainhira Abrão fila fali ona hosi Ejitu, i hela iha Kanaán tinan sanulu ona, nia kaben Sarai seidauk iha oan.

Nunee, iha loron ida Sarai dehan ba Abrão, “NAI Maromak la foo oan mai hau. Diak liu ita hola hau nia atan Hagar, para nia bele kous oan mai hau.” Hagar nee ema Ejitu.

Entaun Abrão halo tuir nia kaben nia liafuan. I Sarai foo Hagar para sai Abrão nia kaben kiik. ⁴ Abrão mos baa toba hamutuk ho Hagar, depois fetó nee isin rua. Maibee kuandu Hagar hatene ona nia isin rua, nia komesa foti aan, i la respeita ona Sarai.

⁵ Entaun Sarai dehan ba Abrão, “Hau mak foo atan nee ba o, para sai o nia kaben kiik. Maibee kuandu nia hatene nia isin rua ona, nia foti aan i la respeita fali hau. Nee hotu o nia sala! Husik NAI Maromak mak tési ita nain rua nia lia!”

⁶ Abrão hataan, “O mak kaben boot. Nia o nia atan, o mak manda nia. O

hakarak halo saida deit ba nia, konformi o.” Entaun Sarai komesa halo aat ona ba Hagar, too nia halai tiha.

⁷ Nia halai too iha rai fuik maran. I NAI Maromak nia anju ida hetan nia besik bee matan ida iha dalan ba Sur. ⁸ Anju nee hatete, “Hagar, Sarai nia atan. Nusaa mak o iha nee? O mai hosi nebee, i o atu baa nebee?”

Hagar hataan, “Hau halai sai hosi hau nia senhora.”

⁹ Depois NAI Maromak nia anju hamaus nia hodi hatete, “Diak liu o fila fali ba o nia senhora. I saida mak nia halo ba o, o simu deit. ¹⁰ O lalika tauk. Hau sei halo o nia jerasaun sai barak teb-tebes, too ema sura la hatene.

¹¹ Agora o isin rua. La kleur tan o sei hetan oan mane ida. O tenki tau nia naran Ismael,⁸ tanba NAI Maromak rona ona o nia tanis. ¹² Maibee bainhira labarik nee boot ona, nia sei hela dook hosi nia maluk sira. Tanba nia hanesan kuda buru fuik, nebee lakohi rona ema nia orden. Nia sei kontra ema hotu-hotu, i ema hotu-hotu mos sei kontra nia.”

¹³ Rona tiha hotu nunee, Hagar dehan ba nia aan, “Hau haree ona NAI Maromak, ida nebee haree ho kuidadu hau.” Nunee nia komesa bolu NAI Maromak nia naran “Maromak nebee mak tau matan mai hau.” Rona tiha hotu nunee, Hagar dehan ba nia aan, “Hau haree ona NAI Maromak, ida nebee haree ho kuidadu hau.” Nunee nia komesa bolu NAI Maromak nia naran “Maromak nebee mak tau matan mai hau.” ¹⁴ Nee mak ema tau naran ba bee matan nee, Beer-Laai-Roi, nee dehan katak, ‘Bee matan hosi Maromak moris, nebee tau matan mai hau.’ Nia fatin iha aldeia

^{§16:11} *Ismael* rona atu hanesan liafuan Ebreu ida nebee dehan katak ‘Maromak rona’.

Kades ho aldeia Berede nia klaran. Bee matan nee sei iha too agora.

¹⁵Entaun Hagar fila. Nia tuur ahi, oan mane ida. Abrão tau nia naran Ismael.

¹⁶Tempu Hagar hetan Ismael, Abrão iha ona tinan 86.

Maromak halo akordu ho Abrão

17 Bainhira Abrão tinan 99, NAI Maromak mai hatudu Aan ba nia. Nia hatete, “Hau nee Nai Maromak Boot Liu. O tenki tuir nafatin Hau nia hakarak, i moris lo-loos. ²Hau atu halo akordu ho o, i halo o nia jersaun sai barak teb-tebes.”

³Abrão mos hakneak ho hakruuk too rai. Nai Maromak koalia tan dehan, ⁴⁻⁵“Hau halo akordu ho o, nunee: o sei sai nasaun barak nia bei-ala. Tanba nee, o nia naran laos Abrão tan ona (nee dehan katak ‘aman nebee konhesidu’), maibee Abraão (nee dehan katak ‘nasaun barak nia bei-ala’). ⁶Hau sei halo o nia jersaun barak teb-tebes. Hau sei harii nasaun barak liu hosi o, ho sei foti liurai barak hosi o nia jersaun.

⁷Hau kaer nafatin Hau nia akordu ho o, ho mos o nia jersaun sira. Akordu nee rohan la iha, tan Hau nee o nia Nai Maromak ho tan o nia jersaun sira nia Nai Maromak. ⁸Rai Kanaán nee hotu, Hau sei foo ba o ho o nia jersaun sira. Agora o hela iha nee hanesan ema lao rai. Maibee aban-bainrua rai Kanaán nee tomak sei sai o nia jersaun sira nian, too tinan ba tinan. I Hau rasik mak sira nia Maromak. ⁹⁻¹⁰Maibee o ho o nia jersaun sira mos tenki tuir nafatin akordu nee. Mane hotu-hotu tenki sunat. ¹¹⁻¹³Komesa agora, mane hotu-hotu nebee iha ona loron walu, tenki sunat. O nia familia, ho o nia ema sira hotu, ho o nia atan sira nebee o hola ona hosi nasaun seluk, sira hotu tenki

sunat. Sunat nee hanesan sinal akordu entre Hau ho imi. ¹⁴Mane nebee mak la sunat, la tama iha Hau nia akordu, i la pertense Hau nia povu.”

¹⁵I Nai Maromak dehan tan, “Komesa agora ba oin, o la bele bolu tan o nia kaben, Sarai, maibee bolu fali Sara.”

¹⁶Hau sei foo bensaun barak ba Sara, para bele hetan oan mane ida foo ba o. Tebes! Sara sei sai nasaun barak nia bei-ala. I Hau sei foti liurai barak hosi nia jersaun.”

¹⁷Entaun, Abraão hakneak i hakruuk too rai. Maibee iha nia laran nia hamnasa. Nia hanoin dehan, “Mane katuas tinan atus ida hanesan hau nee, sei hetan tan oan? I Sara mos ferik liu ona ho tinan 90, oinsaa sei bele hetan oan?” ¹⁸Nia mos dehan ba Maromak, “Maromak, biar Ismael deit mak hetan hau nia rikusoin mos, la buat ida.”

¹⁹Maibee Nai Maromak hataan, “Lae! O nia kaben Sara mak sei hetan oan mane ida. O tau nia naran Isac. Hau nia akordu sei tuun ba nia, ho nia jersaun too tinan ba tinan. ²⁰Hau mos rona ona saida mak o husu atu foo ba Ismael. Tanba nee, Hau mos foo bensaun ba Ismael, i Hau sei aumenta nia jersaun halo barak. Sei iha liurai suku l2 hosi nia jersaun. I nia jersaun sei sai nasaun boot ida. ²¹Bele nunee, maibee Hau nia akordu nee ho deit Isac. Iha tinan oin mai, maizoumenus tempu hanesan nee, Sara sei tuur ahi.” ²²Koalia hotu nunee, Nai Maromak mos baa, husik hela Abraão.

²³⁻²⁷Iha loron nee kedas, Abraão halo tuir Nai Maromak nia orden. Nia mos sunat. Depois nia sunat Ismael, ho mane hotu-hotu iha nia familia, ho mos nia atan mane sira hotu. Iha loron sira sunat nee, Abraão tinan 99 ona, i Ismael tinan 13.

****17:15** Naran Sara nee dehan katak ‘nasaun barak nia bei-ala’.

Bainaka nain tolu mai hasoru Abraão

18 Iha lora ida, NAI Maromak hatudu Aan ba Abraão besik ai huun boot sira iha Manre. Loro manas, Abraão tuur hela iha tenda oin. ² Bain-hira nia foti oin, nia haree ema nain tolu hamriik hela iha nebua. Nia halai lalais baa simu sira. Nia hakruuk too rai, ³ hodi dehan, “Senhor sira! Se bele karik, senhor sira mai tuur lai. Para hau serbi lai senhor sira. ⁴ Senhor sira mai deskansa lai iha ai mahon nee. Orsida hau nia atan sira lori bee mai fasi senhor sira nia ain. ⁵ Hau baa prepara hakaan ba senhor sira haan, para bele foo forsa, foin senhor sira lao baa. Hau kontente tanba hau bele serbi senhor sira.”

I sira hataan, “Diak. Obrigadu.”

⁶ I Abraão halai ba tenda laran, hatete ba Sara dehan, “Lalais! Foti trigu uut saka ida mai,†† hodi halo paun.”

⁷ I nia halai baa haree tan nia karau vaka sira. Nia hili karau oan bokur ida, i nia haruka nia atan oho karau oan nee baa tein. ⁸ Tuir mai, Abraão baa foti susu been, keiju, ho naan nebee foin tein nee, i nia lori baa foo ba bainaka sira nee. Kuandu sira haan, nia hamriik iha ai huun hodi serbi sira.

⁹ I bainaka sira husu ba nia, “Abraão! O nia kaben Sara iha nebee?”

Nia hataan, “Iha tenda laran.”

¹⁰ Depois ema ida hosi sira nain tolu nee, dehan, “Tinan oin mai, Hau sei mai fali. Iha tempu nee, o nia kaben Sara iha ona oan mane ida.”

Momentu sira koaliala nune, Sara rona hela hosi odamatan nia kotuk. ¹¹ Tempu nee Abraão ho Sara katuas ho ferik liu ona, i Sara nia fulan mos para tiha ona. ¹² Rona sira koaliala nune, Sara hamnasa iha nia laran. Nia hanoin dehan, “Hau

ferik namkurut nune, i hau nia lain mos katuas tiha ona. Halo oinsaa mak hau bele hetan fali oan?”

¹³ NAI Maromak husu ba Abraão, “Nusaa mak Sara hamnasa? Nia hanoin katak buat nebee Hau koaliala nee, la bele sai, tanba nia ferik ona? ¹⁴ Hau nee NAI Maromak! La iha buat ida mak Hau la bele halo. Hanoin di-diak. Tinan oin Hau mai fali iha nee, Sara iha ona oan mane ida.”

¹⁵ Rona nune, Sara tauk. I nia nega dehan, “Hau la hamnasa ida!”

Maibee Maromak hataan, “Ohin o hamnasa duni.”

**Abraão husu boot ba
Maromak atu salva Sodoma**

¹⁶ Depois bainaka nain tolu nee lao liu ba sidade Sodoma. Abraão akompanha sira too iha dalan klaran. Iha fatin nee, sira bele haree sidade Sodoma. ¹⁷ I NAI Maromak koaliala iha laran dehan, “Diak liu Hau foo hatene ba Abraão katak, Hau sei halo rahun sidade Sodoma. ¹⁸ Tan Abraão nia jersaun sei aumenta barak, i sai nasaun boot ho forti. Hosi nia, nasaun hotu-hotu iha mundu sei hetan bensaun. ¹⁹ Hau hili ona nia, hodi hanorin nia oan sira ho ema seluk atu tuir nafatin NAI Maromak nia dalan, para sira bele moris loos. Se sira tuir nune, maka Hau sei kumpri Hau nia promesa ho Abraão.”

²⁰ Entaun NAI Maromak foo hatene ba Abraão dehan nune, “Hau rona ona ema barak reklama kona ba ema iha sidade Sodoma ho Gomora, tanba ema sira nee aat demais liu ona. ²¹ Nee mak Hau tuun baa revista rasik, atu hatene buat hotu Hau rona ona nee, loos ka lae.”

²² NAI Maromak sei koaliala hela ho Abraão, bainaka nain rua seluk nee kon-

††18:6 Lian Ebreu dehan ‘foti trigu *seah* tolu’. *Seah* tolu nee hanesan saku ida (kilo 20 too 25).

tinua lao ba sidade Sodoma. ²³ Abraão besik ba Nai Maromak, hodi hatete, “Senhor! Ita Boot atu halo rahun ema nebee moris loos ho ema aat hamutuk ka? ²⁴ Se iha ema nain 50 nebee moris loos iha sidade nee, Ita Boot sei halo rahun sira hotu ka? Ita Boot sei la salva sidade nee ka? ²⁵ Ita Boot keta halo nunee! Keta halo be ema nebee moris loos mos mate, tanba Senhor atu harahun ema aat sira. Ita Boot mak juis iha mundu ho iha lalehan. Ita Boot rasik hatene katak nee la loos.”

²⁶ NAI Maromak hataan, “Se Hau hetan ema nain 50 nebee moris loos iha sidade Sodoma, Hau la kastigu sidade nee, tanba sira.”

²⁷ Abraão husu tan, “Nai, hau husu deskulpa, hau bele koaliala tan uitoan, maski hau ema beik, la hatene buat ida. ²⁸ Se la iha ema nain 50 mak moris loos, maibee iha deit 45, oinsaa? Se menus ema nain lima deit, Ita Boot sei hakarak halo rahun sidade nee ka lae?”

Maromak hataan, “Se Hau hetan nain 45, Hau la halo rahun sidade nee.”

²⁹ I Abraão hamaus tan, “Se iha deit ema nain 40 mak moris loos, oinsaa, Nai?”

Nai Maromak hataan, “Se Hau hetan deit nain 40, Hau la kastigu sira.”

³⁰ Abraão hamaus nafatin, “Ita Boot keta hirus, maibee se iha deit ema nain 30 mak moris loos, oinsaa?”

Nia hataan, “Se Hau hetan deit nain 30, Hau la kastigu sira.”

³¹ I Abraão husu tan, “Ita Boot keta hirus, hau husu tan uitoan. Se iha deit ema nain 20 mak moris loos, oinsaa?”

Nia hataan, “Se Hau hetan deit nain 20, Hau sei la halo rahun sidade nee.”

³² Abraão hataan, “Senhor! Hau koaliala dala ida tan, maibee Ita Boot keta hirus. Oinsaa se hetan deit ema nain sanulu mak moris loos?”

Nai Maromak hataan, “Se iha deit ema nain sanulu mak moris loos mos, Hau la kastigu sidade nee.”

³³ Koalia hotu ona nunee, NAI Maromak lao baa liu, i Abraão mos fila ba nia hela fatin.

Emas Sodoma sira hakarak hola malu ho bainaka mane nain rua

19 Loro besik atu monu ona, Maromak nia anju rua nee too baa iha sidade Sodoma. Momentu nee, Lo sei tuur hela iha portaun sidade nian. ^{††} Nia haree ema nain rua nee, nia baa kedas simu sira. Depois nia hakneak i hakruuk iha sira nain rua nia oin. ² I nia koaliala dehan, “Senhor sira! Mai tuur lai iha hau ata nia uma. Para senhor sira fasi ain, i toba iha nebaa. Aban dadeer-saan, mak senhor sira kontinua senhor sira nia viajen.”

Maibee sira hataan, “Obrigadu. Lalikan fadigadu! Ami baa toba iha kampu deit.”

³ Maibee Lo husu beibeik, too sira mos baa tama duni iha nia uma. Lo haruka ema tunu paun ho prepara meza, depois sira haan rame-rame. ⁴ Bainaka sira seidauk baa toba, mane Sodoma sira, kiikboot hotu, mai haleu Lo nia uma. ⁵ Sira hakilar ba Lo, dehan, “Lo! Mane nain rua ohin nee iha nebee? Hasai sira mai, ami atu hola malu ho sira.” ^{¶¶}

⁶ Depois Lo sai baa hasoru sira, i taka tiha odamatan. ⁷ Nia dehan, “Maluk sira! Imi la bele halo aat ba hau nia bainaka sira. ⁸ Imi rona lai. Hau iha oan feto nain rua, sira sei feto raan. Hau bele foo sira

^{††}19:1 Iha tempu nebaa, ema katuas sira tesi lia iha sidade nia portaun, i mos tuur koaliala iha fatin nee.

^{¶¶}19:5 Mane Sodoma sira nee hakarak halo relasaun omoseksual ho bainaka nain rua nee.

nain rua ba imi. Imi atu halo saida deit ba sira, konformi imi. Maibee imi keta halo buat ida ba hau nia bainaka, tanba tuir ita nia lisan, hau tenki haree sira halo di-diak.”

⁹Maibee ema Sodoma sira hakilar dehan, “O keta tama iha klaran! O nee ema lao rai. O la iha direitu atu manda ami. Diak liu o sai hosi nee! Se lae, ami halo o aat liu fali ema nain rua nee.” Sira dudu sees Lo i nadodon baa atu baku rahun tiha odamatan.

¹⁰Maibee bainaka rua nee lolo liman hodi dada tama tiha Lo ba uma laran, i sira taka metin tiha odamatan. ¹¹I sira nain rua halo ema Sodoma sira nee matan delek hotu, too sira lamas buka odamatan, la hetan.

Nai Maromak hasai Lo sira hosi Sodoma

¹²⁻¹³Entaun bainaka nain rua nee hatete, “Lo! NAI Maromak hatene ona sidade nee nia aat. Nee duni, Nia haruka ami mai halo rahun tiha hotu sidade nee. Nunee, o sei iha maluk ruma iha sidade nee ka lae? Se o iha oan mane ka oan fetu, ka mane foun, ka see deit, baa hola sira hodi sai ona hosi sidade nee.”

¹⁴Entaun Lo baa foo hatene ba mane nain rua nebee atu kaben ho nia oan fetu sira, dehan, “Rona di-diak mai! Agora imi sai lalais hosi nee ona, tanba NAI Maromak atu halo rahun sidade nee.” Maibee sira hanoin nia koalia halimar ho sira.

¹⁵Iha aban dadeer-saan, Maromak nia anju rua nee, obriga Lo sira para sai lalais. Sira dehan, “Lo! Lao ona! Lori o nia kaben ho o nia oan sira, halai sai ona. Husik hela sidade nee. Keta halo be imi mate saugati.”

¹⁶Maibee Lo sei demora. Nunee mak bainaka nain rua nee kaer sira nia liman hodi rasta Lo, nia kaben, ho nia oan fetu rua nee, hodi lori sira sai hosi sidade.

Tanba NAI Maromak hakarak duni atu salva sira. ¹⁷Depois bainaka nee ida foo orden dehan, “Halai lalais hodi salva aan. La bele haree ba kotuk, i keta para iha rai tetuk. Halai nafatin ba iha foho nebaa, atu imi keta mate.”

¹⁸Maibee Lo hataan fali dehan, “Senhor, keta nunee! ¹⁹Senhor hatudu ona ita nia laran diak mai hau ata hodi foo moris mai hau. Maibee foho nee dook liu. Keta halo be hau seidaok too iha nebaa, susar kona ona hau iha dalan klaran. ²⁰Senhor haree lai. Iha aldeia kiik ida besik iha nee. Nunee se senhor hakarak, husik hau baa salva aan iha nebaa. Senhor rasik haree aldeia nee kiik-oan ida!”

²¹Nia hataan, “Baa deit ba! Hau sei halo tuir o nia hakarak, i la halo rahun aldeia nee. ²²Halai lalais ona! Tanba imi too iha nebaa mak foin hau bele halo rahun sidade nee.” (Komesa iha tempu nee, aldeia nee ema tau naran Zoar, nee dehan katak ‘kiik’.)

Nai Maromak sunu motuk sidade Sodoma ho Gomora

²³Oras loro matan komesa sae, Lo sira too iha Zoar. ²⁴Derepenti deit NAI Maromak fakar ahi ho ahi klaak hosi lalehan tuun ba Sodoma ho Gomora. ²⁵NAI Maromak sunu motuk hotu sidade ho aldeia iha area nee, ho buat hotu-hotu nebee moris, hanesan ema, animal, duut ho ai sira.

²⁶Tempu sira halai nee, Lo nia kaben hateke fali ba kotuk, derepenti deit nia sai tiha masin riin ida.

²⁷Aban dadeer-saan, Abraão baa fali iha fatin ida nebee horiseik nia hamriik hodi hamaus NAI Maromak. ²⁸I nia hateke tuun ba Sodoma ho Gomora, ho rai tetuk nee hotu. Nia haree iha nebee-nebee deit, iha ahi suar sae.

²⁹Hanesan nee, bainhira Nai Maromak halo rahun sidade sira nee, Nia

hanoin fali Nia promesa ho Abraão. Nunee mak Maromak hasai Lo hosi fatin nebee hetan kastigu nee.

Lo ho nia oan feto sira

³⁰Lo tauk atu hela nafatin iha Zoar. Nee mak nia ho nia oan feto rua nee muda tiha ba foho. I sira hela iha fatuk kuak ida.

³¹Iha loron ida, oan feto boot dehan ba nia alin, “Iha fatin nee, la iha mane ida atu hola ita. I apaa mos la kleur tan katuas ona, i la iha oan tan.

³²Nunee diak liu, ita foo tua ba apaa hemu lanu, depois ita toba hamutuk ho apaa hanesan feen ho lain, para ita bele foo jerasaun ba apaa.”

³³Kalan nee duni, sira foo tua ba sira nia aman hemu too lanu. I nia oan feto boot baa toba halo sala ho nia aman. Tanba nia aman lanu todan, nia la hatene saida mak nia halo ho nia oan feto.

³⁴Aban fali, biin foo hatene ba nia alin dehan, “Alin! Hori-kalan hau toba ona ho apaa, hanesan feen ho lain. Kalan nee, o fali. Orsida ita foo hemu apaa lanu tan, i alin tama ba toba ho apaa hanesan feen ho lain. Ho nunee, ita nain rua bele hetan oan, para hatutan apaa nia jerasaun.”

³⁵Iha kalan nee duni, sira foo tan tua ba sira nia aman. I oan kiik tama baa toba ho nia aman. Tanba katuas lanu todan, nia la hatene saida mak nia halo ho nia oan feto.

³⁶Nunee sira nain rua isin rua, hosi sira nia aman rasik. ³⁷Depois oan feto boot tuur ahi, oan mane ida, naran Moab (nee rona atu hanesan ho liafuan ida nebee dehan katak ‘mai hosi aman’). Nia mak sai ema Moab sira agora nia bei-ala. ³⁸I oan kiik mos tuur ahi oan mane ida, naran Ben-Ami (nee dehan katak ‘hosi

hau nia ema’). Nia mak sai ema Amon sira agora nia bei-ala.^{§§}

Abraão bosok liurai Abimelek

20 Liu tiha nee, Abraão muda hosi Manre, baa iha rai Negebe sul, i nia hela iha aldeia Kades ho aldeia Sur nia klaran. La kleur, nia muda fali baa hela iha aldeia Gerar. ²Nia foo hatene ba ema sira iha nebaa nee dehan, Sara nee nia alin. Nunee mak Abimelek, liurai Gerar, haruka nia ema baa lori Sara ba iha liurai nia palasiu. ³Iha kalan ida, Nai Maromak hatudu Aan ba liurai liu hosi mehi. Nia hatete, “O buka mate mak nee! Tanba o hadau ema nia kaben.”

⁴Maibee Abimelek seidauk book Sara. Nunee nia hataan, “Nai Maromak, hau la sala ida! Nusaa mak Maromak atu harahun fali hau ho hau nia povu?! ⁵Abraão rasik mak dehan, Sara nee nia alin, i feto nee mos rekonhese nunee. Tanba nee, hau haruka ema baa lori nia mai ho laran moos, i la halo sala buat ida.”

⁶Nai Maromak hataan, “Loos duni, Hau hatene o nia laran moos. Nee mak Hau halo o la bele book feto nee, i o la halo sala mai Hau. ⁷Agora, o haruka nia fila ona ba nia lain. Nia lain nee Hau nia profeta. Nunee o husu ba nia halo orasaun ba o, para o keta mate. Maibee se o la foo fila fali feto nee, o kuidadu! Tanba se lae, o ho o nia ema hotu sei mate.”

⁸Aban dadeer, liurai bolu nia funsionariu sira hotu, hodi konta nia mehi nee, i sira hotu tauk atu-mate. ⁹Depois liurai Abimelek bolu Abraão hodi husu, “Hau halo sala saida ba ita, mak ita halo susar hau ho hau nia reinu nunee? Tuir loos ita la bele halo buat nee. ¹⁰Ita hanoin saida, too ita halo nunee?”

§§19:38 Ikus mai, ema Moab ho ema Amon sira halo susar beibeik ema Israel.

¹¹ Abraão hataan, “Senhor liurai, hau hanoin imi sira nee hotu la tauk Nai Maromak. Nunee ema bele oho hau hodi hadau hau nia kaben.” ¹² Hau dehan katak nia hau nia alin, loos duni. Tanba ami nain rua aman ida, maibee inan keta-ketak. Nee mak ami bele kaben. ¹³ Nunee, kuandu Nai Maromak haruka ami baa iha ema nia rain, hau hatete ba hau nia kaben dehan, ‘Ita baa iha nebee-nebee deit, se o hadomi hau, foo hatene ba ema katak ita nain rua feton ho naan.’”

¹⁴⁻¹⁶ Entaun liurai Abimelek entrega fali Sara ba nia lain. Nia dehan, “Agora hau selu ba o nia maun osan mutin rihun ida, hanesan prova katak, hau la halo sala ida ho o. Para ema hotu hatene.”

I liurai dehan ba Abraão, “Hau nia rai nee nakloke ba ita. Ita hakarak baa hela iha nebee deit, konformi ita.” I nia mos foo ba Abraão, karau ho bibi malae, ho atan mane ho atan feto.

¹⁷⁻¹⁸ Iha tempu nebaa NAI Maromak la foo oan ba feto sira nebee hela iha liurai Abimelek nia uma, tanba Abimelek hadau tiha Abraão nia kaben. Maibee kuandu liurai foo fila fali Sara ba nia lain, Abraão halo orasaun, i Maromak halo feto sira nee bele hetan fali oan.

Sara nia oan Isac moris

21 ¹⁻⁷ Bainhira Abraão tinan atus ida ona, NAI Maromak foo bensaun ba Sara, tuir Nia promesa uluk. Nunee Sara mos isin rua, i nia tuur ahi, oan mane ida. Labarik nee moris iha loos tempu nebee Maromak promete ona. I Abraão tau naran ba labarik nee, Isac. (Nee dehan katak ‘nia hamnasa’.)

Sara hatete, “Nai Maromak halo hau hamnasa, i kontente loos. Ema hanoin, hau ferik ona nunee, la bele hetan

oan. Maski hau nia lain katuas liu ona, maibee hau sei foo oan ba nia. Nunee, see deit mak rona buat ida nee, sira sei hamnasa hamutuk ho hau.”

Bainhira Isac halo loron walu, Abraão sunat nia, tuir Nai Maromak nia orden.

Abraão duni sai Hagar ho Ismael

⁸ Isac boot baa dadauk. Too loron haketak nia hosi susu, Abraão halo festa boot.

⁹⁻¹⁰ Iha loron ida, Sara haree Abraão nia kaben kiik Hagar nia oan Ismael, goza fali Isac. Haree nunee, Sara hatete ba nia lain, “Duni sai tiha atan Ejitu nee ho nia oan. Hau lakohi labarik atan nee hetan rikusoin ida. So hau nia oan Isac deit, mak tenki hetan hotu.”

¹¹ Rona Sara nia koalia nee, Abraão laran susar teb-tebes, tanba Ismael mos nia oan hotu. ¹² Maibee Nai Maromak hatete, “Abraão! O lalika laran susar ba labarik nee ho o nia atan Hagar. Tuir deit Sara nia hakarak ba, tanba liu hosi Isac mak o sei hetan jersaun nebee Hau promete ona. ¹³ Maibee Hau mos foo bensaun ba o nia kaben kiik nia oan, tanba nia o nia oan hotu. Nia jersaun mos sei sai nasaun ida.”

¹⁴ Aban dadeer-saan, Abraão halo bukae foo ba Hagar, ho bee botir ida ba nia lori. I nia haruka feto nee ho nia oan Ismael baa ona.* Sira lao baa-mai iha rai fuik maran besik Berseba.

¹⁵ Kuandu sira nia bee hotu ona, Hagar husik hela Ismael iha ai huun kiik-oan ida nia mahon. ¹⁶ Nia hanoin dehan, “Hau la aguenta tan, haree hau nia oan mate.” Entaun nia baa tuur tiha kala metru lima-nulu hosi labarik nee, komesa tanis.

¹⁷ Nai Maromak rona Ismael tanis, i Nia anju bolu ba Hagar hosi lalehan

***21:14** Tempu nee, Ismael tinan 14 resin ona. Haree iha Hahuu (*Jénesis*) 16:16; 21:5, 8.

dehan, “Hagar, nusaa mak o nia laran susar nunee? Keta tauk, tanba Maromak rona ona labarik nee nia tanis. ¹⁸Agora o hamriik baa hiit sae labarik nee. Hamaus nia, tanba Hau sei halo nia jerasaun sai nasaun boot ida.”

¹⁹Depois Nai Maromak halo nia matan moos, too nia bele haree bee matan ida iha nebaa. I nia baa kuru bee iha botir, lori baa foo labarik nee hemu.

²⁰Nee liu tiha, Ismael boot ba dadauk, i Nai Maromak hamutuk ho nia. Nia ho nia inan hela iha rai fuik maran Paran. Too nia klosan ona, nia sai hanador diak ida. ²¹Depois nia inan foo kaben nia ho fetu Ejitu ida.

Abraão ho Abimelek halo akordu

²²Iha tempu nee, liurai Abimelek, ho nia komandante funu, naran Fikól, mai hasoru Abraão. Liurai hatete, “Abraão! Ami hatene ona katak Nai Maromak hamutuk ho ita. Nee mak ita halo saida deit, sempre iha rezultadu. ²³Nee duni agora, hau husu ita jura hodi Nai Maromak nia naran katak, ita sei la bosok hau, ho hau nia oan ho bei oan sira. Hanesan hau halo diak ba ita, ita mos tenki diak ba hau ho rai nee.”

²⁴Abraão hataan, “Diak! Hau jura.”

²⁵Depois Abraão kesar ba liurai dehan, “Amu liurai nia ema sira hadau tiha hau nia bee posu ida.”

²⁶Liurai hataan, “Hau foin rona buat ida nee. Nusaa mak ita la foo hatene antes? Hau la hatene see mak halo.”

²⁷⁻²⁸Tuir mai, Abraão ho Abimelek halo akordu. Abraão lori karau ho bibi malae foo ba liurai. Depois nia tau ketak bibi malae inan hitu nebee sei kiik.

²⁹Liurai husu ba Abraão, “Nusaa mak o haketak bibi oan hitu nee?”

³⁰Depois Abraão foo hatene, “Amu liurai simu bibi oan hitu nee ba, hodi hatudu katak amu liurai rekonhese katak hau mak kee bee posu nee.”

³¹Tanba sira nain rua halo ona juramentu iha nebaa, maka fatin nee ema tau naran, Berseba. Nee dehan katak, ‘bee posu juramentu’.[†]

³²Sira halo tiha juramentu hotu, liurai Abimelek ho nia komandante Fikól fila ba sira nia rain Filistin. ³³Liu tiha nee, Abraão kuda ai tamaresta huun ida iha Berseba.[‡] I nia adora NAI Maromak Moris Rohan La Iha. ³⁴Nia hela kleur iha ema Filistin sira nia rain.

Maromak haruka Abraão halo Isac sai sakrifisiu

(*Mateus 3:17; 17:5; Marcos 1:11; 9:7; Lucas 3:22; 9:35; 2 Pedro 1:17*)

22 Liu tiha nee, Maromak koko Abraão. Maromak bolu nia dehan, “Abraão!”

Nia simu, “Nai Maromak.”

²I Nai Maromak haruka nia dehan, “O lori o nia oan mane mesak Isac, nebee o hadomi liu nee, lori nia ba iha rai Moriá, halo nia sai sakrifisiu tunu foo mai Hau. Too ona iha nebaa, foin Hau hatudu fatin ba o, iha foho ida.”

³Aban dadeer-saan rai huun mutin, Abraão tesi ai atu tunu sakrifisiu, i kesi ai nee tula ba kuda buru ida. Tuir mai, nia ho Isac, ho nia atan nain rua, baa iha fatin nebee Maromak foo hatene ona ba nia. ⁴Sira lao iha loron tolu nia laran, Abraão haree fatin nee hosi dook. ⁵Nunee nia dehan ba nia atan nain rua, “Imi nain rua hein lai iha nee, ho kuda buru nee. Hau ho hau nia oan sei sae ba nebaa, para adora Maromak. Depois mak ami fila fali mai iha nee.”

[†]**21:31** Iha lian Ebreu, *Berseba* nia signifikadu bele oi-oin. Bele ‘posu dame’, ‘posu destinu diak’, ‘posu hitu’ ka ‘posu juramentu’.

[‡]**21:33** Ai *tamaresta* iha Timor la iha. Ai nee moris iha rai fuik maran, maibee nia tahan buras beibeik. Nia abut tama naruk ba rai. Bibi haan nia tahan.

⁶Depois Abraão foti ai hodi tunu sakrifisiu, tau ba Isac nia kabaas. Nia rasik lori tudik ho kaer ahi. Sira nain rua lao tan, ⁷Isac husu ba nia aman, “Apaa!”

Abraão hataan, “Oan.”

Isac husu, “Ita atu tunu sakrifisiu, ai ho ahi iha ona, maibee bibi oan para halo sakrifisiu iha nebee?”

⁸Abraão hataan, “Oan, Nai Maromak rasik mak sei foo Nia bibi oan hodi halo sakrifisiu.”

Sira nain rua lao sae baa nafatin.

⁹Bainhira sira too ona iha fatin nebee Maromak hatete nee, Abraão hada fatuk hanesan meza sakrifisiu para tunu sakrifisiu. Nia tau ai iha meza nee nia leten. Depois nia kesi tiha nia oan Isac, hatoba iha ai leten. ¹⁰I nia foti tudik atu oho nia oan. ¹¹Maibee derepentit deit, NAI Maromak nia anju hakilar hosi lalehan dehan, “Abraão! Abraão!”

Nia hataan, “Nai!”

¹²Depois anju nee dehan, “O la bele oho labarik nee! La bele halo buat ida ba nia! Agora Hau hatene ona katak o teb-tebes tuir Hau nia hakarak, tanba o prontu foo ba Maromak o nia oan mane mesak nee.”

¹³Abraão foti matan, derepentit nia haree bibi malae aman ida nia dikur kait hela iha ai huun kiik ida nia sanak. I nia baa foti kedan bibi nee hodi tunu halo sakrifisiu foo ba Nai Maromak, troka nia oan. ¹⁴Nunee nia foo naran ba fatin nee, ‘NAI Maromak sei foo’.^a Nee mak too agora ema dehan, “Iha NAI Maromak nia foho leten nee, Nia sei prepara saida mak ema presiza.”

¹⁵I Maromak nia anju bolu dala ida tan hosi lalehan dehan, ¹⁶“NAI Maromak rasik hatete, ‘Hau jura hodi Hau nia naran rasik, katak: Tanba o halo nunee, i prontu foo o nia oan mesak mai Hau,

¹⁷nee mak Hau sei foo bensaun barak teb-tebes ba o, ho o nia jerasaun. Sira sei aumenta barak too ema sura la hatene, hanesan fitun iha lalehan, ho rai henek iha tasiibun. I o nia jerasaun sei manaan funu hasoru sira nia inimigu. ¹⁸Liu hosi o nia jerasaun, nasaun hotu iha mundu sei hetan bensaun, tanba o tuir ona Hau nia orden.”

¹⁹Nee liu tiha, Abraão sira tuun fali ba nia atan nain rua. Sira fila hamutuk ba Berseba, i hela iha nebaa.

Naor nia jerasaun

²⁰La kleur, Abraão rona dehan nia alin Naor nia kaben Milka iha ona oan mane nain walu. ²¹Oan mane boot naran Us. Nia alin naran Bus. Tuir mai, Kemuel (mak Aram nia aman). ²²Iha mos Késede, Azo, Pildas, Jidlafe, ho Betuél. ²³Betuél nee Rebeca nia aman. ²⁴Naor hetan tan oan hosi nia kaben kiik, naran Reumá. Reumá nia oan mak Teba, Gaan, Taas, ho Maaka.

Sara mate, i Abraão hakoi nia

23¹⁻²Sara mate ho tinan 127. Tempu nia mate nee, Abraão sira hela iha aldeia Kiriате-Arba (mak Hebron), iha rai Kanaán. Abraão tanis hakilar ho hadeer hein nia kaben mate nee.

³I nia baa hasoru ema Ete sira, hodi dehan, ⁴“Hau ema lao rai iha imi nia leet. Hau la iha rai hodi hakoi hau nia kaben. Nunee favor ida, foo rai rohan ida mai hau hola, hodi hakoi nia.”

⁵Sira hataan, ⁶“Senhor! Ami respeita teb-tebes ita hanesan ema boot ida. Nee duni, senhor hili deit rai nebee mak diak liu para hakoi nia. Hili tuir senhor nia hakarak. Ami simu deit, la iha ema ida ke lakohi.”

^a22:14 Lian Ebreu dehan *Yahova Yere*, nee dehan katak ‘Maromak sei prepara saida mak ema presiza’.

⁷Depois Abraão hakruuk hodi foo re-speitu ba ema rai nain, ema Ete sira.

⁸Nia hatete, “Se imi simu hau nia koalia ohin nee, hau husu tulun, imi baa koalia ho senhor Zoar nia oan mane Efron.

⁹Husu took, se bele, nia faan mai hau, nia fatuk kuak Makpela, nebee iha nia toos sorin nee. Nia husu folin hira deit, hau hola. Hau hakarak selu iha imi nia oin, para rai nee sai ona hau nian. Hau hakarak hola fatin nee para sai ami nia rate fatin.”

¹⁰Momentu nee, Efron tuur hela ho ema Ete sira nee iha portaun sidade nian, nia rona Abraão nia koalia. I nia hataan ba Abraão iha ema katuas sira hotu nia oin, dehan, ¹¹“Keta halo nunee, senhor! Hau foo toos nee, ho fatuk kuak Makpela, ba ita saugati deit. Senhor hakoi deit ita nia kaben iha nebaa. Hau entrega rai nee ba senhor iha hau nia ema sira nia oin, para sira hotu sai sasin.”

¹²Depois Abraão hakruuk tan iha ema Ete sira nia oin, ¹³i dehan ba Efron, “Imi hotu rona hau lai. Hau hakarak sosa kotu rai nee, para hau hodi hakoi ami nia mate.”

¹⁴⁻¹⁵I Efron hataan, “Rai nee nia folin osan mutin atus haat deit! Ita nain rua kontratu osan uitoan nee hodi halo saida? Senhor baa hakoi ita nia kaben iha nebaa ona.”

¹⁶Abraão mos konkorda. Nunee nia sura osan mutin moeda atus haat, i selu ba Efron iha ema Ete hotu nia oin, para sira sai sasin.

¹⁷⁻¹⁹Nunee Efron nia rai nee sai ona Abraão nian rasik. Nee mak rai iha Makpela besik Manre (mak Hebron). Nia hola kotu rai nee ho nia toos, nia fatuk kuak, ho nia ai huun sira hotu. Ema katuas Ete sira hotu mak sai sasin katak rai

nee ho buat hotu iha laran, Abraão nian ona.

Liu tiha nee, Abraão baa hakoi nia kaben Sara iha fatuk kuak nee, iha rai Kanaán. ²⁰Ho nunee ema Ete sira faan toos ho fatuk kuak nee ba Abraão, hodi halo rate.

Abraão nia atan buka noiva ba Isac

24 Abraão katuas liu ona. NAI Maromak sempre kuida nia, i foo bensaun ba nia. ²⁻³Abraão iha atan ida hodi toma konta nia rikusoin hotu. Katuas nee mak boot liu nia atan sira seluk. Iha loron ida, Abraão bolu nia, hodi dehan, “Rona di-diak! Hau husu o jura hodi NAI Maromak nia naran.[§] Nai Maromak ida nebee halo lalehan ho rai. O jura dehan, o keta buka fetu raan hosi ema Kanaán sira, foo mai hau nia oan kaben. ⁴Maibee o tenki baa iha hau nia rain, iha hau nia maluk sira. O buka iha nebaa, fetu raan ida para kaben ho hau nia oan Isac.”

⁵I katuas nee hataan, “Diak, amu! Maibee halo nusaa se menina nee lakohi mai iha nee? Hau tenki lori amu nia oan baa kaben iha nebaa ka, oinsaa?”

⁶Abraão hataan dehan, “Bele halo nusaa mos, o la bele lori hau nia oan ba iha nebaa. ⁷Tan NAI Maromak nebee kaer ukun iha lalehan mak lori hau sai hosi hau nia aman sira nia uma iha hau nia rain, too hau mai iha nee. I Nia jura ona mai hau dehan, ‘Hau sei foo rai nee hotu ba o nia jerasaun.’ Nee duni o lalika laran ru-rua! O baa deit. Tanba Maromak sei haruka Nia anju mai loke dalan ba o, atu o hetan fetu raan ida, para sai hau nia oan nia kaben. ⁸Maibee se menina nee lakohi tuir o mai iha nee, o livre hosi juramentu nee. Biar halo nusaa

[§]24:2-3 Lian Ebreu dehan “Tau o nia liman iha hau nia kelen leet”. Nee dehan katak ‘jura teb-tebes’.

mos, o la bele lori hau nia oan ba iha nebaa.”

⁹Entaun, katuas nee jura ba Abraão katak, nia sei kumpri Abraão nia hakarak hotu.

¹⁰Tuir mai, katuas nee hili kuda kamelu sanulu, i tula sasaan diak oi-oin ba kuda kamelu sira nee. Nia mos baa ona Naor nia sidade iha rai Mezopotámia.**

¹¹Ikus mai, katuas nee too iha sidade nee. Nia para besik bee posu ida iha sidade ninin hodi husik kuda kamelu sira deskansa. Momentu nee, lokraik ona, feto raan sira mai kuru bee iha posu nee.

¹²I katuas nee halo orasaun dehan, “NAI Maromak, nebee hau nia patraun Abraão adora. Hatudu Ita nia laran diak mai hau nia patraun Abraão. Nunee tulun loke dalan, para hau nia viajen nee bele hetan rezultadu diak. ¹³Maromak, hau hamriik besik posu nee. I menina sira mai hosi sidade atu kuru bee iha nee. ¹⁴Nee duni hau husu nunee: Se hau koalia ho menina ida, dehan, ‘Anoi! Halo favor hatuun o nia sana rai ho bee, para hau hemu uitoan lai.’ Se nia hataan, ‘Senhor hemu deit ba! I hau sei foo hemu mos senhor nia kuda kamelu sira.’ Nee sinal katak, menina nee mak Maromak hili ona sai Isac nia kaben. Ho sinal hanesan nee, hau hatene katak, Maromak hatudu ona Maromak nia diak ba hau nia patraun Abraão.”

Abraão nia atan hasoru Rebeca

¹⁵⁻¹⁶Katuas seidauk ramata halo orasaun, menina ida mai, naran Rebeca. Nia Abraão nia alin Naor ho nia kaben Milka nia bei oan. Nia aman naran Betuél. Nia oin kapaas teb-tebes i sei virjen hela. Nia tuun ba posu hodi kuru

bee tau ba nia sana rai, depois sae fila fali.

¹⁷Entaun, Abraão nia atan halai ba nia hodi husu, “Anoi, favor ida foo bee uitoan hau hemu lai.”

¹⁸I nia hataan, “Senhor, hemu deit ba!” Nia hatuun lalais nia sana hodi foo hemu katuas nee. ¹⁹Hemu tiha hotu, menina nee dehan, “Husik hau kuru bee foo ba senhor nia kuda kamelu sira hemu too la hamrook ona.” ²⁰Depois nia baa lalais fui bee restu iha animal sira nia hemu fatin. I nia halai baa-mai kuru bee iha posu nee, hodi foo hemu ba kuda kamelu sira hotu, too la hamrook ona. ²¹Katuas nee hamriik nonook, hodi haree nia servisu. Nia hanoin dehan, “Menina nee mak Maromak hili ka?”

²²Kuda kamelu sira hotu hemu too la hamrook ona. Depois katuas nee foti brinkus mean tau ba menina nia inus, ho kelu mean rua, tau ba nia liman rua.††

²³I katuas nee husu, “Anoi nia aman naran saa? Se bele karik, ami baa toba lai iha anoi nia aman nia uma.”

²⁴Anoi hataan, “Hau nia aman naran Betuél, Naor ho Milka nia oan. ²⁵Iha ami nia uma iha fatin ba senhor sira. Iha mos duut barak foo ba senhor nia animal sira.”

²⁶I katuas nee hakruuk hodi adora NAI Maromak. ²⁷Nia dehan, “Grasa ba Maromak! Maromak hatudu ona Ita nia laran diak mai hau nia patraun Abraão, i hanoin ona Ita nia promesa ho nia. Nunee, Maromak loke ona dalan ba hau hetan kedas patraun Abraão nia maluk iha nee.”

²⁸I menina nee halai fila lalais, hodi konta ba sira iha uma laran tomak, saida mak akontese. ²⁹⁻³⁰Rebeca nia maun naran Labão. Nia haree brinkus mean

****24:10** Iha lian Ebreu, fatin nee nia naran ‘Arán-Naharaim’. Agora fatin nee iha parte norte Síria nian.

††**24:22** Lian Ebreu dehan, brinkus mean nia todan ‘syekel sorin balu’ (hanesan ho grama 6), i kelu mean rua nee nia todan ‘syekel 10’ (hanesan ho grama 114).

nee, ho kelu mean iha nia alin nia liman, i rona hosi nia alin buat nebee katuas nee hatete ba nia. Nunee nia sai kedas ba liur, hodi baa lalais hasoru katuas, nebee sei hamriik hela ho nia kuda kamelu besik bee posu. ³¹ Labão dehan, “Senhor, NAI Maromak foo bensaun duni ba ita. Keta hamriik iha liur! Mai ita baa iha ami nia uma. Ami prepara tiha ona fatin. Hahaan ba senhor nia kuda kamelu sira mos iha.”

Abraão nia atan tama baa husu Rebeca

³² Nee liu tiha, Abraão nia atan tuir Labão baa tama iha Betuél nia uma. Depois Labão sira ajuda hatuun naha hosi kuda kamelu sira. I sira foo duut ba kuda kamelu sira haan. Sira mos lori bee ba katuas nee ho nia ema sira fasi ain. ³³ Kuandu sira tau hahaha iha meza, katuas nee hatete, “Molok ita atu haan, hau husu lisensa atu foo sai lai liafuan ruma.”

Labão hataan, “Senhor, koalia deit ba.”

³⁴ Entaun katuas dehan, “Hau Abraão nia atan. ³⁵ NAI Maromak foo ona bensaun barak teb-tebes ba hau nia patraun, too nia sai ema riku boot. Maromak foo ona ba nia osan mean, osan mutin, atan mane, atan fetu, ho animal barak, hanesan karau vaka, kuda kamelu, kuda buru, ho bibi. ³⁶ Bainhira hau nia patraun sira katuas ho ferik liu ona, senhora Sara tuur ahi oan mane ida. Nia mak sei hetan patraun Abraão nia rikusoan hotu. ³⁷ I patraun haruka hau jura dehan, ‘O la bele hili fetu ida hosi rai Kanaán nee para kaben ho hau nia oan Isac. ³⁸ Maibee o tenki buka fetu hosi hau nia maluk rasik, para sai nia kaben.’

³⁹ I hau husu ba patraun, ‘Oinsaa se fetu nee lakohi tuir hau?’

⁴⁰ Nia hataan, ‘NAI Maromak nebee hau sempre tuir, sei haruka Nia anju mai loke dalan ba o, para o bele hetan fetu

ida hosi hau nia maluk rasik para kaben ho hau nia oan. ⁴¹ Maibee se hau nia maluk sira lakohi husik menina nee mai iha nee, foin o livre hosi juramentu nee.’

⁴² Nunee, ohin too iha bee posu, hau harohan nunee: ‘NAI Maromak, nebee hau nia patraun Abraão adora. Tulun loke dalan atu hau nia viajen nee hetan rezultadu diak. ⁴³ Maromak, hau hamriik besik bee posu nee, i menina sira mai hosi sidade atu kuru bee iha nee. Hau husu nunee: se hau koalia ho menina ida, dehan, ‘Anoi! Favor ida foo bee uitoan mai hau hemu lai.’ ⁴⁴ Se nia hataan, “Senhor hemu deit ba! I hau mos sei foo hemu ba senhor nia kuda kamelu sira.” Nee sinal katak, fetu nee mak Maromak hili ona atu kaben ho hau nia patraun nia oan.’

⁴⁵ Hau halo orasaun seidaok hotu, Rebeca sai dadauk mai lori ho sana iha nia kabaas. Nia tuun ba posu hodi kuru bee. Kuandu nia sae fali mai leten, hau mos husu ‘Anoi, foo bee uitoan hau hemu lai.’ ⁴⁶ Nia hatuun lalais nia sana, hodi dehan, ‘Senhor, hemu ba! I hau sei foo hemu mos senhor nia kuda kamelu sira.’ Nunee hau hemu, ho mos hau nia kuda kamelu sira.

⁴⁷ Entaun hau husu, ‘Anoi nia aman naran saa?’

Nia hataan, ‘Hau nia aman naran Betuél. Hau nia avoo mane, Naor, i hau nia avoo fetu, Milka.’ Nunee hau tau brinkus ba nia inus, i tau mos kelu rua ba nia liman.

⁴⁸ Depois hau hakruuk adora Maromak hodi dehan, ‘Obrigadu Nai Maromak! Ita Boot loke ona dalan mai hau, too hau hasoru rasik ho patraun Abraão nia maluk sira iha nee. I hau mos bele hasoru ho senhor Isac nia noiva.’ ⁴⁹ Nunee agora, se senhor sira atu hatudu domin ba hau nia patraun Abraão, dehan moomos deit mai hau. I se lae, foo sai lo-

loos deit, para hau bele hatene saida mak hau tenki halo.”

Rebeca nia familia simu prenda

⁵⁰ Katuas nee koalia hotu ona, Labão ho Betuél hataan, “NAI Maromak desidi ona nunee, ami atu dehan tan saida?”
⁵¹ Rebeca mak nee. Bele lori nia baa ona, para nia sai ita nia patraun nia feto foun, tuir buat nebee mak NAI Maromak desidi ona.”

⁵² Rona nunee, katuas nee hakruuk too rai hodi agradese ba NAI Maromak.
⁵³ Tuir mai, nia hasai osan mean ho osan mutin, ho hena di-diak foo ba Rebeca. Nia mos foo ba nia maun ho nia inan, prezenti mesak karu deit. ⁵⁴ Liu tiha nee, katuas nee ho nia ema sira tuur, hodi haan-hemu rame-rame. I sira mos toba iha nee. Aban dadeer-saan, sira hadeer ona, katuas nee foo hatene ba uma nain, dehan, “Hau husu lisensa, se bele karik, ami fila agora ba hau nia patraun.”

⁵⁵ Maibee Rebeca nia maun ho nia inan hataan, “Husik Rebeca hela lai ho ami loron sanulu hanesan nee. Depois foin lori nia baa.”

⁵⁶ Maibee katuas nee hataan, “Keta halo demora hau! NAI Maromak tulun ona hau, too hau hasoru ona ho hau nia patraun nia feto foun. Nee duni, senhora sira husik ona ami fila ba hau nia patraun.”

⁵⁷ Sira hataan nunee, “Mai ita husu rasik ba Rebeca deit. Nia hakarak halo oinsaa?”

⁵⁸ Entaun sira bolu nia, hodi husu dehan, “O hakarak baa ona ho senhor ka, oinsaa?”

Rebeca hataan, “Hau hakarak baa ona.”

Isac ho Rebeca kaben

⁵⁹⁻⁶⁰ Depois sira husik Rebeca ho nia atan feto nebee hein nia dezde kiik nee, baa ho Abraão nia atan sira. Sira mos foo

bensaun ba Rebeca dehan, “Alin! Ami hein katak Maromak sei foo ba o, oan barak teb-tebes, i o nia jersaun sei sai tookon ba tookon. I ami mos hein katak o nia jersaun sira sei manaan funu hasoru sira nia inimigu sira hotu.”

⁶¹ Liu tiha nee, Rebeca ho nia atan feto sira haloot sira nia sasaan, i sira sae kuda kamelu, hodi baa kedas ho Abraão nia atan.

⁶² Iha tempu nebaa, Isac foin fila hosi bee posu iha Beer-Laa-Roi ba nia hela fatin iha rai Negebe. ⁶³ Iha lokraik ida, nia sai hosi tenda hodi hola anin. Nia lao-lao, nia foti oin, haree kuda kamelu sira mai.

⁶⁴ Kuandu Rebeca haree Isac, nia tuun hosi nia kuda kamelu. ⁶⁵ Nia husu ba Abraão nia atan, “Tiu! Senhor ida lao mai nebaa nee, see?”

Katuas nee hataan, “Nee mak hau nia patraun kiik.” Rebeca foti nia veo hodi taka tiha nia oin.

⁶⁶ I katuas nee konta ba Isac buat hotu-hotu nebee akontese. ⁶⁷ Depois Isac lori Rebeca tama ba nia inan Sara nia tenda, i sira nain rua kaben. Nia hadomi Rebeca atu-mate, nee mak nia la tristi tan ho nia inan nia mate.

Abraão kaben fali

25 Abraão kaben fali ho feto ida naran Ketura. ² Ketura foo oan ba nia, mak Zinran, Joksán, Medán, Midián, Isbake, ho Suá. ³ Joksán nia oan Seba, ho Dedán. Dedán nia jersaun mak ema Asúr, ema Letus, ho ema Leum. ⁴ Midián nia oan mak nee: Efá, Efer, Enoke, Abida ho Elda. Sira nee hotu Ketura nia jersaun.

⁵⁻⁶ Kuandu Abraão sei moris, nia foo prezenti ba Hagar ho Ketura nia oan sira. Depois nia haruka sira baa hela iha rai Kanaán iha loro-sae sorin ba, dook hosi nia oan Isac. Maibee nia rikusoin hotu, nia entrega ba Isac.

Abraão mate

⁷⁻⁸ Abraão moris too katuas loos ona, depois mate ho tinan 175. ⁹⁻¹⁰ I nia oan Isac ho Ismael hakoi nia iha fatuk kuak Makpela, besik Manre. Uluk Abraão hola rai nee hosi ema Ete, Zoar nia oan Efron. Sara mos hakoi tiha ona iha fatuk kuak nee. ¹¹ Abraão mate tiha, Nai Maromak foo bensaun ba Isac. Iha momentu nee, Isac hela besik bee posu, naran Beer-Laaí-Roi, nee katak 'Bee matan hosi Maromak Moris, nebee tau matan mai hau'.

Ismael nia jersaun

¹² Nee Ismael nia istoria. Nia Abraão nia kaben kiik Hagar nia oan. Hagar nee Sara nia atan hosi Ejitu. ¹³⁻¹⁶ Ismael iha oan mane nain sanulu resin rua. Sira nia naran tu-tuir malu hosi oan boot too oan ikun, mak nee: Nebayote, Kedar, Adbeel, Mibsaun, Misma, Dumá, Masá, Adade, Tema, Jetur, Nafis, ho Kedemá. Oan sira nee sai suku sanulu resin rua nia bei-ala, suku ida-idak ho nia rain rasik. Sira tau naran ba rai nee, ida-idak tuir sira nia bei-ala nia naran.

¹⁷ Ismael mate ho tinan 137. ¹⁸ Ismael nia jersaun hela iha Havila ho Sur nia leet, iha dalan hosi Ejitu ba Asúr. Sira la hela ho Abraão nia jersaun sira seluk.^c

Esaú ho Jacó

¹⁹ Abraão nia oan Isac nia istoria, hanesan tuir mai nee. ²⁰ Kuandu Isac kaben ho Rebeca, Isac tinan 40. Rebeca nia aman Betuél, nia maun Labão. Sira nee ema Aram hosi Mezopotámia.^{‡‡}

²¹ Rebeca oan la iha. Nee mak Isac harohan ba NAI Maromak, atu foo oan ba nia. NAI Maromak rona nia orasaun,

nunee Rebeca isin rua, oan kaduak. ²² Maibee labarik sira nee dudu malu beibeik iha nia inan nia kabun laran. Rebeca hanoin, "Tanba saa mak labarik rua nee nunee?" I nia husu ba NAI Maromak.

²³ NAI Maromak hataan, "Oan nain rua iha o nia kabun laran nee sei sai nasaun rua nia bei-ala.

Nasaun sira nee sei funu malu beibeik. Oan ida ikun sei forti liu ida boot. I maun sei serbi ba nia alin."

²⁴ Kuandu too ona nia loron, Rebeca mos tuur ahi, oan mane kaduak. ²⁵ Oan boot nia isin kor mean, i nia isin fulun hotu. Nee mak sira tau naran, Esaú (nee rona atu hanesan liafuan ida nebee dehan katak 'isin fulun barak').

²⁶ Depois nia alin moris mai, kaer hela nia maun nia ain tuban. Nee mak sira tau naran ba nia, Jacó (nee rona atu hanesan liafuan ida nebee dehan katak 'ain tuban'). Bainhira sira moris mai, Isac tinan 60 ona.

Jacó hadau Esaú nia direitu hanesan oan mane boot

²⁷ Kuandu labarik rua nee boot ona, Esaú sai kasador diak ida. Nia sempre sai ba foho. Maibee Jacó ema hakmatek, i gosta hela iha uma deit. ²⁸ Isac hadomi liu Esaú tanba nia gusta haan naan hosi animal fuik. Maibee Rebeca hadomi liu Jacó.

²⁹ Iha loron ida, Jacó daan hela koto mean, Esaú foin fila hosi kasa mai. Nia kole i hamlaha loos. ³⁰ Nia dehan ba Jacó, "Hau hamlaha para-mate! Foo koto nee mai hau haan lai!" (Nee mak sira bolu nia Edom. Nee rona atu hanesan liafuan ida nebee dehan katak 'mean'.)

^{‡‡}25:20 Lian orijinal dehan 'Padan Arán'. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Iraké.

³¹ Jacó hataan, “Diak, maun. Maibee foo lai maun nia direitu hanesan oan mane boot mai hau.”^f

³² Esaú hataan dehan, “Hau la interese ho direitu oan mane boot nian! O nian deit ba. Hau hamlaha atu-mate ona nee.”

³³ Maibee Jacó dehan, “Maun jura uluk lai katak, ita foo ona ita nia direitu nee mai hau.” Esaú mos jura nunee. ³⁴ I Jacó foo koto ho paun ba nia. Esaú haan-hemu tiha hotu, nia hamriik baa ona.

Nunee Esaú despreza tiha nia direitu hanesan oan mane boot.

Isac bosok liurai Abimelek kona ba nia kaben

26 Iha tempu ida, rai hamlaha boot, hanesan rai hamlaha iha Abraão nia tempu. Nee duni, Isac baa husu lisensa ba Abimelek, ema Filistin sira nia liurai, atu nia hela iha aldeia Gerar. ² Nia halo nunee, tanba NAI Maromak hatudu Aan ona ba nia, dehan, “O la bele baa iha Ejitu. Hela iha rai nebee Hau sei hatudu ba o. ³⁻⁴ Se o hela iha rai nee, Hau sei hamutuk ho o, i foo bensaun oi-oin ba o. Hau sei aumenta o nia jersaun halo barak teb-tebes, hanesan fitun iha lalehan. I Hau mos sei foo ba o ho o nia jersaun sira rai nee hotu. Liu hosi o nia jersaun, nasaun hotu iha mundu sei hetan bensaun. Nunee Hau kumpri ona Hau nia promesa ho o nia aman Abraão.^d ⁵ Hau halo buat sira nee hotu, tanba o nia aman tuir ona Hau nia hakarak, Hau nia orden, Hau nia lei.” ⁶ Nunee Isac hela lai iha Gerar.

⁷ Rebeca nee oin kapaas teb-tebes. Kuandu ema iha fatin nee haree nia, sira husu kona ba nia. Maibee Isac hataan, “Rebeca hau nia alin.” Nia tauk se nia dehan, nia kaben, ema bele oho tiha

nia, hodi hadau tiha Rebeca. ⁸ Isac hela kleur ona iha nebaa, iha loron ida liurai Abimelek hateke hosi janela, nia haree Isac ho Rebeca hakuak malu ho rei malu hela. ⁹ Entaun nia haruka ema baa bolu Isac mai. Nia hatete, “Hau hatene lo-loos tiha ona katak, fetu nee o nia kaben. Nusaa mak o dehan, nia o nia alin?”

Isac hataan, “Amu liurai! Hau tauk, se hau dehan nia hau nia kaben, keta halo be ema oho tiha hau.”

¹⁰ Liurai hataan, “Se ema ruma iha nee mak toba hamutuk ho o nia kaben karik, o bele foo sala mai ami. Nusaa mak o halo fali nunee mai ami?”

¹¹ I liurai Abimelek hatete ba nia reinu tomak dehan, “Imi hotu rona di-diak! See mak brani book ema nee ka nia kaben, hau kastigu mate nia.”

Ema Filistin istori malu ho Isac kona ba bee posu

¹² Iha tempu nee, Isac halo toos. I nia hetan fali nia rezultadu dala atus ida, tanba NAI Maromak foo bensaun ba nia. ¹³ Nia riku aumenta barak ba beibeik, too nia sai riku boot. ¹⁴ Nia karau, bibi ho bibi malae aumenta barak, i nia ema mos barak. Too ema Filistin sira laran moras nia.

¹⁵ Uluk, Isac nia aman Abraão sira kee bee posu barak. Maibee agora ema Filistin sira enxé tiha bee posu sira nee hotu ho rai.

¹⁶ I liurai Abimelek hatete ba Isac dehan, “Diak liu o husik tiha rai nee ona. Tan o iha ona poder liu ami.”

¹⁷ Nunee Isac sai hosi fatin nee, i baa hela iha rai tetuk Gerar. ¹⁸ Tuir mai, nia kee fila fali bee posu sira nebee ema enxé tiha ho rai. I nia foo naran ba bee posu

^f**25:31** Tuir sira nia lisan, oan mane boot mak troka nia aman, i nia mak iha hetan rikusoim barak liu nia alin sira.

^d**26:3-4** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 3:25; Galásia 3:8

sira nee, tuir naran nebee mak nia aman tau ona.

¹⁹ Isac nia ema sira kee bee posu ida iha rai tetuk Gerar nee, kona loos bee moris ida, too bee fakar sai mai.

²⁰ Maibee bibi atan Gerar sira istori malu ho Isac nia bibi atan sira, tanba bee nee. Sira dehan, “Nee ami nia bee!” Nee mak Isac tau posu nee naran Esek, nee dehan katak ‘istori malu’.

²¹ Depois Isac nia ema sira kee tan posu ida. Maibee sira diskuti malu fali, tanba bee posu nee. Nee mak Isac tau posu nee naran Sitna, nee dehan katak ‘diskuti malu’.

²² Tuir mai, nia husik tiha fatin nee, baa kee fali iha fatin seluk. Iha posu nee sira la istori malu ona. Nee mak Isac tau posu nee naran Reobote, nee dehan katak ‘fatin luan’. I nia hatete, “Agora Maromak foo ona rai luan mai ita. Iha nee, ita foin bele aumenta barak.”

²³ Hosi fatin nee, Isac sira sai baa hela fali iha rai Berseba. ²⁴ Iha kalan nee, NAI Maromak hatudu Aan ba nia, hodi dehan, “Isac! Hau nee o nia aman Abraão nia Maromak. O keta tauk, tanba Hau mak kuidadu o. Hau sei foo bensaun ba o, i o nia jerasaun sei aumenta barak. Hau halo nunee, tanba Hau nia promesa ho o nia aman.”

²⁵ Depois Isac hada fatuk halo meza sakrifisiu ida iha fatin nee, hodi agradese ba NAI Maromak. Nia hela iha fatin nee, i nia ema sira mos kee tan bee posu ida.

Isac ho Abimelek halo akordu

²⁶ Iha tempu nee, liurai Abimelek mai hosi Gerar hamutuk ho nia belun Auzate, ho nia komandante funu Fikól, atu hasoru Isac. ²⁷ Isac husu, “Nai liurai! Uluk, ita boot sira haruka ami sai tiha ona. Agora, imi mai halo saida tan?”

²⁸ I sira hataan, “Agora ami hatene ona katak Nai Maromak hamutuk ho senhor. Tanba nee, ami hanoin, diak liu ita halo akordu ba malu hodi jura dehan, ²⁹ imi sei la halo aat mai ami, nunee ami mos la halo aat ba imi. Ami halo diak duni ba imi, nee mak uluk imi sai ho dame hosi ami nia rain. Agora ami hatene, NAI Maromak foo bensaun ba imi.”

³⁰ Tuir mai, Isac halo festa ba sira, i sira hotu haan-hemu rame-rame. ³¹ Iha aban dadeer-saan fali, sira halo juramentu. Depois Isac husik sira baa ho dame.

³² Iha loron nee duni, Isac nia ema sira mai foo hatene ba nia, dehan, “Senhor! Ami kee bee posu, hetan ona bee.”

³³ Depois Isac foo naran ba posu nee Seba, nee dehan katak ‘juramentu’.^{§§} Depois ema bolu sidade nee Berseba, too agora. Depois Isac foo naran ba posu nee Seba, nee dehan katak ‘juramentu’. Depois ema bolu sidade nee Berseba, too agora.

Esau kaben ho feto nain rua hosi suku seluk

³⁴ Kuandu Esau tinan 40, nia kaben ho feto nain rua hosi suku Ete. Ida mak Beeru nia oan, naran Judite, i ida tan Elon nia oan, naran Bazemat. ³⁵ Feto nain rua nee halo Isac ho Rebeca laran susar.

Rebeca haruka Jacó bosok nia aman hodi simu bensaun

27 Kuandu Isac katuas ona, nia matan mos malahuk liu ona, nia bolu nia oan mane boot, ida nebee nia hadomi liu, hodi dehan, “Esau, mai lai iha nee!”

Esau hataan, “Saida, apaa?”

§§26:33 Iha lian Ebreu, *Seba* dehan katak ‘juramentu’ ka ‘hitu’ ka ‘destinu diak’. *Ber* dehan katak ‘posu’.

²Isac foo hatene dehan, “Hau katuas ona. Hau la hatene bainhira mak hau mate. ³Nee duni, baa foti o nia rama, baa kasa lai animal fuik ruma mai hau. ⁴I o tein halo di-diak tuir hau nia hakarak, hodi mai hau haan. Haan tiha hotu, hau foo bensaun ba o. Depois hau mate mos, diak.”

⁵Entaun Esaú sai ona baa kasa. Maibee Rebeca rona hela Isac nia koalia nee. ⁶Nunee nia baa foo hatene ba Jacó dehan, “Hau nia oan! Ohin hau rona o nia aman koalia ho o nia maun dehan, ⁷‘O baa kasa animal fuik ida, tein halo di-diak, lori mai hau haan. Hau haan hotu ona, mak hau foo bensaun ba o, iha NAI Maromak nia oin, molok hau mate.’ ⁸Nee duni, o rona di-diak! I tuir deit buat nebee mak hau haruka. ⁹O baa kaer bibi malae bokur oan rua, lori mai hau tein tuir o nia aman nia hakarak. ¹⁰Depois o lori baa foo o nia aman haan. I nia sei foo bensaun ba o, antes nia mate. Nunee o mak hetan bensaun, laos o nia maun.”

¹¹Maibee Jacó hataan, “Amaa! Maibee hau nia maun nia isin fulun, hau nia isin kabeer. ¹²Keta halo be apaa lamas kona hau nia isin, nia hatene kedan katak hau bosok nia. Nunee nia bele foo fali malisan mai hau.”

¹³Nia inan hatete, “Jacó! O keta laran ru-rua. Se o nia aman foo malisan ba o, kona mak amaa. Agora o baa kaer ona bibi nee foo mai hau tein ona.”

¹⁴Jacó baa kaer bibi sira nee, oho tiha, lori baa foo nia inan. Depois Rebeca tein halo di-diak tuir Isac nia hakarak. ¹⁵I nia baa foti Esaú nia hena diak ida foo ba Jacó hatais. ¹⁶Nia mos falun Jacó nia liman ho nia kakorok, ho bibi nee nia kulit. ¹⁷Depois nia foo hahaan furak nee ho paun nebee nia foin tunu ba Jacó.

¹⁸I Jacó lori hahaan nee baa foo nia aman, hodi dehan, “Apaa! Hau mai ona.”

Isac husu, “O nee see?”

¹⁹Jacó hataan, “Hau apaa nia oan mane boot, Esaú! Hau halo tuir tiha ona saida mak apaa haruka nee. Hadeer, haan ona. Hau tein tiha ona naan nebee hau baa kasa nee. Haan ona ba, para foo ona bensaun mai hau.”

²⁰I Isac dehan, “O nee la-halimar. Halo nusaa mak o bele hetan naan lalais nunee?”

Jacó hataan dehan, “Tanba NAI Maromak ida nebee apaa adora nee, mak tulun hau.”

²¹Depois Isac dehan, “O bes-besik mai hau lamas took. O nee Esaú tebes ka lae?”

²²I Jacó baa besik nia aman. Katuas komesa lamas nia, i hatete, “Lian nee hanesan Jacó nia lian. Maibee liman nee Esaú nia liman.” ²³I nia la konhese Jacó, tanba nia liman fulun hanesan Esaú. Bainhira nia atu foo bensaun, ²⁴nia husu fali tan, “O nee Esaú tebes ka?”

Jacó hataan, “Tebes apaa!”

²⁵Isac hatete, “O foo naan nee mai hau haan. Depois hau foo bensaun ba o.” Nunee Jacó foo hahaan nee ba nia haan, ho tua ba nia hemu. ²⁶I nia aman dehan, “Hau nia oan! Mai besik iha nee, hodi rei hau.”

²⁷Kuandu nia baa besik hodi rei nia aman, Isac horon Esaú nia hena iis. I nia foo bensaun ba Jacó dehan nunee, “Hau nia oan nia iis hanesan iis toos nian,

nebee NAI Maromak foo bensaun ona.

²⁸Nunee Nai Maromak sei hatuun mahobeen hosi lalehan,

para halo bokur o nia toos.

I Nia foo hare ho uvas barak ba o.

²⁹Nasaun barak sei sai o nia atan.

I povu sira sei hakruuk ba o.

O nia familia mos, o mak manda, i sira hakneak iha o nia oin.

See mak foo malisan ba o, sira sei hetan malisan.

I see mak foo bensaun ba o, sira sei hetan bensaun.”

Esaú husu Isac foo bensaun ba nia

³⁰ Kuandu Isac foo bensaun tiha ona ba Jacó, i Jacó foin sai husik nia aman, nia maun Esaú fila mai hosi kasa, lori naan. ³¹ Nia baa tein naan nee, lori ba nia aman. Nia hatete, “Apaa! Hadeer, haan ona naan nee, para foo bensaun mai hau.”

³² Isac mos hakfodak, i husu, “O nee see tan?”

Esaú hataan, “Hau Esaú! Apaa nia oan boot.”

³³ Isac komesa nakdedar, i nia husu, “Se nunee, ohin see mak lori naan mai hau haan nee? Hau mos foo bensaun tiha ona ba nia. I bensaun nee la bele hasai fali.”

³⁴ Rona nunee, Esaú laran moras, i tanis hakilar, “Apaa! Foo bensaun mos mai hau!”

³⁵ Isac hataan, “O nia alin mai bosok tiha hau, hodi hadau tiha ona o nia bensaun.”

³⁶ Esaú hatete, “Nia bosok hau dala rua ona. Fo-foun nia bosok hau kona ba hau nia direitu hanesan oan mane boot. Agora nia bosok tan hau hodi hadau hau nia bensaun. Nia naran Jacó nee loos duni. Apaa, sei iha tan bensaun seluk foo mai hau ka?” (Naran Jacó dehan katak ‘kaer ain tuban’. Maibee dehan mos ‘bosok-teen’.)

³⁷ Isac hataan, “Hau nia oan! Hau foti tiha ona nia sai o nia xefi. I nia maun-alin sira hotu, sai ona nia atan. Hau foo ona ba nia, hare barak loos, ho tua nakonu res-resin. Agora bensaun saida tan mak hau atu foo ba o?”

³⁸ Esaú dehan, “Apaa nia bensaun ida deit ka? Apaa foo mos bensaun mai hau,

bele bensaun kiik deit mos, la iha buat ida.” I nia tanis hakilar.

³⁹ Isac hataan,

“O sei moris dook hosi rai bokur, i mahobeen la tuun hosi lalehan hodi habokon o nia rai.

⁴⁰ O nia surik mak sei foo moris ba o.

Maibee bele halo oinsaa mos, o sai ona atan ba o nia alin.

So kuandu o kontra nia, foin o bele sai hosi nia liman.”

Rebeca haruka Jacó halai

⁴¹ Esaú odi Jacó atu-mate, tanba nia alin hadau tiha ona nia bensaun. Maibee nia hano in dehan, “La kleur tan, apaa mate. Nunee hein deit. Tempu hadeer mate hotu ona, hau oho tiha nia!”

^{42–43} Kuandu Rebeca rona kona ba Esaú nia planu nee, nia bolu Jacó hodi dehan, “O rona di-diak! O nia maun rai odi ba o, i hakarak oho o. Halai lalais ba o nia tiun iha Haran. ⁴⁴ Baa hela lai iha nebaa, too o nia maun laran malirin ona. ⁴⁵ Bainhira nia haluha ona buat nebee o halo ba nia, hau sei haruka ema baa bolu o. Tanba hau lakohi hau nia oan rua lakon hotu iha loron ida.”

⁴⁶ I Rebeca hatete ba Isac, “Esaú nia kaben ema Ete sira nee halo hau nia ulun fatuk moras ona. Se Jacó mak kaben tan ho fetu Ete, diak liu hau mate deit.”

28 Entaun Isac halo tuir Rebeca nia hakarak. Nia bolu Jacó, i foo bensaun ho konselhu dehan, “Rona di-diak! O la bele kaben ho fetu Kanaán. ² Maibee o baa iha Mezopotámia, iha avoo Betuél nia uma. O baa kaben ho tiu Labão nia oan fetu ida. ³ Nai Maromak ida nebee forsa teb-tebes, sei foo bensaun ba o, i aumenta o nia oan halo barak, para nia jerasaun mos sai nasaun boot barak. ⁴ I Nai Maromak nia promesa ho avoo

***28:2** Lian orijinal dehan ‘Padan Arán’. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake. Haran aldeia ida iha Mezopotámia.

Abraão tuun ba o ho o nia jerasaun. Rai nee o nian, tuir Nai Maromak promete ona ba Abraão.”^e ⁵Koalia hotu nunee, Isac haruka Jacó ba Mezopotámia, iha nia tiun Labão ho avoo Betuél nia uma.

Esaú kaben ho Ismael nia oan feto

⁶Esaú rona dehan Isac foo tiha ona bensaun ba Jacó, i bandu nia keta kaben ho feto Kanaán. I Isac haruka nia baa kaben ho nia tiun nia oan feto ida iha Mezopotámia.[†] ⁷Esaú mos hatene katak Jacó halo tuir nia inan-aman nia haruka, i baa ona Mezopotámia.

⁸Depois nia hatene katak nia aman despreza nia kaben, ema Kanaán sira. ⁹Nunee nia baa iha nia aman boot Ismael, Abraão nia oan, i nia kaben tan ho Ismael nia oan, naran Maalate. Maalate nee Nabaiote nia alin feto.

Jacó mehi iha Betél

¹⁰Nunee Jacó sai hosi Berseba, baa iha Haran. ¹¹Kuandu loro tuun ona, nia too iha fatin ida, nia foti fatuk ida hodi tauulun hanesan sumasu. Depois nia toba.

¹²Nia mehi, nia haree eskada ida aas too iha lalehan. I Nai Maromak nia anju sira hosi lalehan tuun-sae eskada nee. ¹³Iha mehi nee, Jacó haree NAI Maromak hamriik iha nia sorin, hodi hatete, “Hau nee NAI Maromak, o nia avoo Abraão ho o nia aman Isac nia Maromak. Hau sei foo rai ida nee ba o, ho o nia jerasaun sira. ¹⁴O nia jerasaun sei barak hanesan rai uut, i sira sei namkari ba iha loro-sae too loro-monu, rai ulun too rai ikun. Liu hosi o nia jerasaun, nasaun hotu-hotu iha mundu sei hetan bensaun.”^f ¹⁵O baa iha nebee deit, Hau hamutuk ho

o, i tau matan ba o. I Hau sei lori fila fali o mai iha rai nee. Hau la husik o mesak. Hau sei halo sai duni buat nebee mak Hau promete ona.”

¹⁶Jacó hadeer, i dehan, “Afinal, NAI Maromak iha fatin ida nee. Agora mak hau foin hatene!” ¹⁷Nia tauk i nia hanoin dehan, “Fatin ida nee halo hau nia isin fulun hamriik. Tebes duni Nai Maromak nia uma iha nee! I nee odamatan ba lalehan.”^g

¹⁸Iha aban dadeer-saan, Jacó hadeer, nia foti fatuk ida hodi tau nia ulun nee, nia tidin tiha fatuk nee halo hamriik. Depois nia fui mina azeiti ba fatuk nee, hodi adora Maromak. ¹⁹Nia foo naran ba fatin nee, Betél, nee dehan katak ‘Maromak nia uma’. (Uluk fatin nee naran Lus.)

²⁰Depois Jacó jura dehan, “Se Nai Maromak hamutuk ho hau, i tau matan mai hau iha hau nia viajen, i foo hahaan ho hena mai hau, ²¹too hau fila ho diak, NAI Maromak sei sai hau nia Maromak. ²²Fatuk nebee hau harii nee, sai fatin hodi adora Nai Maromak. I buat hotu-hotu nebee Maromak foo mai hau, hau sei fahe ba parte sanulu; parte ida hau sei foo fila fali ba Maromak.” Fatuk nebee hau harii nee, sai fatin hodi adora Nai Maromak. I buat hotu-hotu nebee Maromak foo mai hau, hau sei fahe ba parte sanulu; parte ida hau sei foo fila fali ba Maromak.”^h

Jacó too iha nia tiun Labão nia uma

29 Jacó lao nafatin ba iha loro-sae. ²Iha loron ida nia haree bee posu ida besik iha aldeia ida. Bes-besik iha fatin nee, iha bibi grupu tolu, hein hela

[†]28:6 Lian orijinal dehan ‘Padan Arán’. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake.

^g28:22 Ho português dehan ‘dízimo’. Lian Indonézia dehan ‘perpuluhan’.

^e28:4 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 3:25; Galásia 3:8

^f28:14 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 3:25; Galásia 3:8 ^g28:17 João 1:51

atu hemu bee. Maibee bee posu nee sei taka hela fatuk boot ida. ³Hanesan baibain, bibi sira hamutuk ona, foin bibi atan sira muda fatuk nee hodi kuru bee foo ba bibi sira hemu. Hemu tiha hotu, sira taka fali posu nee.

⁴Tuir mai, Jacó baa husu bibi atan sira, “Maluk sira! Imi mai hosi nebee?”

Sira hataan, “Ami mai hosi aldeia Haran.”

⁵Jacó husu, “Imi konhese tiu Labão ka? Nia Naor nia oan.”

Sira hataan, “Ami konhese.”

⁶Jacó husu fali, “Nia diak ka lae?”

Sira hataan, “Katuas diak hela. Haree took, nia oan feto mak lori bibi mai nee, naran Rakél.”

⁷Jacó dehan, “Loro sei manas. Nunee diak liu foo hemu ona ba animal sira nee. Depois lori fali sira baa haan duut.”

⁸Maibee sira protesta dehan, “La bele nunee! Ami tenki hein bibi atan sira halibur sira nia bibi hotu lai, foin ami muda fatuk nee, hodi foo hemu animal sira.”

⁹Jacó sei koalia hela, Rakél mos too ho nia aman nia bibi. Tanba nia mak hein bibi sira nee.

¹⁰Kuandu Jacó haree Rakél mai, nia baa muda tiha fatuk iha posu nee, hodi foo hemu nia bibi. ¹¹I nia mos baa hakuak ho rei Rakél, hodi tanis. ¹²Nia konta, “Alin! Hau o nia aman nia feton Rebeca nia oan.” Maka Rakél mos halai baa foo hatene ba nia aman.

¹³Bainhira Labão rona dehan nia feton nia oan mai ona, nia halai baa hasoru, hodi hakuak ho rei nia. Depois nia lori Jacó ba uma. Jacó konta buat hotu-hotu. ¹⁴I Labão dehan, “Loos duni! Ita nain rua sei maluk!”

Jacó kaben ho Lea ho mos Rakél

^{14b}Jacó hela iha nebaa durante fulan ida nia laran. ¹⁵Depois Labão dehan,

“Jacó! Hau lakohi o servisu saugati deit mai hau, maski ita nain rua sei maluk. O hakarak hau selu hira?”

¹⁶Labão nee iha oan feto nain rua. Biin naran Lea, alin naran Rakél. ¹⁷Lea nia matan kapaas.^f Maibee Rakél bonita liu, nia oin kapaas teb-tebes. ¹⁸I Jacó hadomi mak Rakél. Nunee nia hataan ba Labão, “Hau servisu ba tiu tinan hitu, naran katak tiu foo kaben hau ho Rakél.”

¹⁹Labão hataan, “Hau simu! Duké hau foo kaben Rakél ho ema seluk, diak liu ho o, hau nia maluk rasik. Nunee o hela iha nee deit, servisu mai hau.” ²⁰Nunee Jacó servisu tinan hitu nia laran, para bele kaben ho Rakél. Tanba nia gosta teb-tebes Rakél, maka tinan hitu nee, hanesan loron hira deit.

²¹Liu tiha tinan hitu nee, Jacó foo hanoin ba Labão dehan, “Tiu! Hau servisu ba tiu tinan hitu ona, nunee agora tiu foo kaben ona Rakél ho hau.”

²²Entaun Labão halo festa kazamentu ida, i konvida ema hotu iha rai nee.

²³Iha kalan nee, Labão la foo Rakél, maibee nia foo mak Lea tama ba iha Jacó nia tenda. Nunee Jacó toba ho Lea. ²⁴(Labão mos foo nia atan feto Zilpa, para sai Lea nia atan.)

²⁵Aban dadeer fali Jacó foin hatene katak nia kaben ho Lea. Entaun Jacó baa protesta ba Labão dehan, “Nusaa mak tiu bosok fali hau nunee? Hau servisu mate aan iha tinan hitu nia laran, para hodi hetan Rakél. Nusaa mak tiu troka fali ho Lea?”

²⁶Labão hataan, “O keta hirus! Tuir ami nia lisan iha nee, alin la bele kaben uluk biin. ²⁷Nee duni, diak liu nunee deit! O hein too festa kazamentu loron hitu nee hotu lai. Depois foin o hetan Rakél, naran katak o servisu mai hau tinan hitu tan.”

^f29:17 Lian Ebreu iha nee laduun klaru.

²⁸ Jacó simu. Festa loron hitu nee hotu, Labão foo kaben Rakél ho Jacó. ²⁹ I Labão foo nia atan fetu ida tan, naran Bila, para sai Rakél nia atan. ³⁰ I Jacó toba hamutuk ho Rakél. Nia hadomi liu Rakél duke Lea. Nunee nia servisu tinan hitu tan ba nia banin mane.

Jacó nia oan sira

³¹ NAI Maromak hatene Jacó hadomi liu Rakél duke Lea. I Nia foo oan ba Lea, maibee Rakél oan la iha. ³² Nunee Lea isin rua, i tuur ahi, oan mane ida. Labarik nee nia tau naran Ruben (nee dehan katak 'Haree! Iha oan').[§] Tanba nia dehan, "NAI Maromak haree ona hau nia terus. Agora, hau nia lain sei hadomi hau."

³³ Nee liu tiha, Lea isin rua tan, i tuur ahi, oan mane ida. Nia tau naran Simeão. Tanba nia dehan, "NAI Maromak rona ona katak hau nia lain la interese hau. Nee mak Nia foo tan oan mane ida nee mai hau." (*Simeão* rona atu hanesan liafuan Ebreu ida, nebee dehan 'ema rona ona'.)

³⁴ Depois Lea isin rua tan, i tuur ahi, oan mane ida. Nia tau naran Levi. Tanba nia dehan, "Agora hau nia lain sei la husik hau, tanba hau foo ona oan mane nain tolu ba nia." (*Levi* dehan 'kesi' ou 'hakuak metin'.)

³⁵ Lea isin rua tan, i tuur ahi, oan mane ida. Labarik nee nia tau naran Judá (nee dehan 'hahii'). Tanba nia dehan, "Dala ida nee, hau atu hahii NAI Maromak!" Nee liu tiha, Lea la hetan tan oan.

30 Maibee Rakél seidaok hetan oan. Nee mak nia laran moras nia biin. Nia mos dehan ba nia lain, "Senhor! Foo ona oan mai hau! Se lae, diak liu hau mate deit."

² Jacó hirus nia hodi dehan, "O hanoin hau nee Maromak, para bele foo oan ba o?!"

³ Rakél hataan, "Diak liu senhor hola hau nia atan Bila, para nia foo oan mai hau."

⁴ Nunee nia foo Bila ba nia lain, i Jacó toba hamutuk ho nia. ⁵ Depois Bila isin rua, i nia tuur ahi, oan mane ida. ⁶ Rakél dehan, "Nai Maromak rona ona hau nia orasaun. Nee mak Nia foo mai hau oan mane ida. Nai Maromak tesi ona hau nia lia ho lo-loos." I labarik nee nia tau naran Dan (nee dehan katak 'tesi lia').

⁷ Depois Bila isin rua fali, i nia tuur ahi tan, oan mane ida. ⁸ Maka Rakél hatete, "Hau hadau malu ho hau nia biin, i hau mak manaan." Nee mak nia tau naran ba labarik nee, Naftali. (Nee dehan katak 'hadau malu'.)

⁹ Lea haree katak nia la hetan tan oan, entaun nia foo nia atan Zilpa ba nia lain, para kaben ho nia. ¹⁰ I Zilpa tuur ahi, oan mane ida. ¹¹ Lea hatete, "Hau sorti." I nia tau naran ba labarik nee, Gad. (Nee dehan katak 'destinu diak'.)

¹² Depois Zilpa tuur ahi oan mane ida tan. ¹³ I Lea hatete, "Agora foin hau kontenti! Fetu sira sei koalia ba malu dehan, hau sorti teb-tebes ona." Nee mak nia tau naran ba labarik nee, Asér. (Nee dehan katak 'haksolok'.)

¹⁴ Too tempu koa hare, Ruben baa iha ai laran, nia hetan aimoruk ida para bele halo ema hetan oan. I nia lori mai foo ba nia inan Lea. Rakél mos haree, i husu ba Lea dehan, "Mana! Foo aimoruk nee uitoan mai hau."

¹⁵ Maibee Lea hataan, "O nee demais ona! O hadau tiha ona Jacó nia domin, agora o hakarak hadau tan aimoruk nebee hau nia oan lori mai nee?"

§29:32 *Ruben* dehan katak 'Haree! Iha oan', i nia lian atu hanesan liafuan Ebreu ida, nebee dehan katak 'nia haree ona hau nia susar'.

Maibee Rakél hatete, “Entaun mana. Foo aimoruk nee mai hau, depois orsida kalan, mana mak toba hamutuk ho Jacó.” I Lea mos hataan.

¹⁶Iha lokraik Jacó fila hosi toos. Lea baa hasoru nia hodi dehan, “Jacó! Kalan nee o tenki toba ho hau! Tanba hau aluga ona o hodi hau nia oan nia aimoruk.” Iha kalan nee, Jacó mos toba ho Lea.

¹⁷I Nai Maromak rona Lea nia orasaun. Nee mak nia isin rua, i nia tuur ahi, oan mane numeru lima. ¹⁸Lea tau naran ba labarik nee, Isakar (nee dehan katak ‘selu kole’). Tanba nia dehan, “Nai Maromak selu ona hau nia kole, tan hau foo ona Zilpa kaben ho hau nia lain.”

¹⁹Tuir mai, Lea isin rua tan, i nia tuur ahi, oan mane neen ona. ²⁰Nia hatete, “Nai Maromak foo ona prezenti diak mai hau. Nunee agora, hau nia lain tenki respeta hau, tanba hau foo ona oan mane nain neen ba nia.” Nee mak nia tau labarik nee nia naran, Zebulón. (Nee dehan katak ‘foo respetu’.)

²¹Nee liu tiha, Lea tuur ahi oan feto ida, i nia tau naran, Diná.

²²Depois maka Nai Maromak hanoin Rakél. Nia rona Rakél nia orasaun, i foo oan ba nia. ²³Nunee nia isin rua, i tuur ahi oan mane ida. Nia hatete, “Nai Maromak hasai ona hau nia moe.” ²⁴Nia tau naran ba labarik nee, José (nee dehan katak ‘husik nia aumenta baa’). Tanba nia dehan, “Hau husu ba Nai Maromak para foo tan oan mane ida mai hau.”

Jacó buka meius hodi aumenta nia bibi

²⁵Bainhira José moris mai ona, Jacó dehan ba Labão, “Tiu! Se bele, hau fila ona ba hau nia rain. ²⁶Husik hau lori fila

hau nia kaben ho labarik sira. Tiu hatene ona, hau servisu mate aan ba ita, hodi selu kotu ona sira. Nunee, agora sira hau nian ona.”

²⁷Maibee nia tiun hataan, “O rona lai. Hau baa husu matan-dook. Nia dehan, NAI Maromak foo bensaun mai hau, tanba o. ²⁸Agora o husu hira deit mos, hau selu. Naran katak o hela iha nee, hodi servisu nafatin ba hau.”

²⁹Jacó hataan, “Tiu rasik haree ona, hau servisu mate aan. I tiu nia animal sira mos aumenta barak baa beibeik. ³⁰Uluk hau seidauk mai iha nee, tiu nia riku seidauk barak nunee. Maibee agora, tiu sai riku tiha ona. NAI Maromak foo bensaun ona ba tiu, tanba hau nia servisu. Agora too ona tempu, para hau servisu ba hau nia kaben ho hau nia oan sira.”

³¹Labão husu tan, “Hau tenki selu o, oinsaa?”

Jacó hataan, “Tiu lalika selu buat ida. Hau sei hein nafatin tiu nia animal sira, naran katak hau bele halo buat ida.

³²Foo lisensa mai hau, atu loron nee duni hau baa haketak tiu nia bibi ho bibi malae sira. Bibi nebee makerek, bibi malae nebee makerek, ho bibi malae nebee metan, hau nian, hodi selu hau nia kole. Sira seluk hotu tiu nian.** ³³Ikus mai, tiu sei hatene hau ema loos ka lae. Loron saida deit, tiu bele baa revista hau nia animal sira. Se ita haree bibi nebee mak la makerek ka bibi malae mutin, tiu hatene kedan katak hau naok tiu nia animal.”

³⁴Labão hataan, “Diak liu nunee deit ona.” ³⁵Iha loron nee, Labão haketak tiha animal sira nebee makerek, ho bibi malae nebee metan. I nia haruka nia oan sira hein animal sira nee. ³⁶Depois sira lori animal sira nee ba iha fatin ida dook

****30:32** Iha tempu nebaa, ema hanoin katak bibi malae fulun mutin mak diak. Sira mutin nee mos barak. Bibi malae nebee kor metan baibain utoan deit. Bibi ho bibi malae nebee makerek mos, baibain utoan deit.

hosi Jacó. Lao ain lora tolu nia lara. Maibee Jacó sei hein nafatin nia banin mane nia bibi ho bibi malae.

³⁷ Liu tiha nee, Jacó tesi ai sanak hosi ai huun oin tolu, i nia taa ai nia kulit halo riska makerek. ³⁸ Nia tau ai sanak makerek sira nee iha animal sira nia hemu fatin, tanba animal sira gosta hola malu iha nebaa. ³⁹ Nunee, bainhira sira hola malu iha ai sanak makerek nia oin, kuandu sira hahoris, bibi oan sira mos isin makerek.

⁴⁰ Kuandu Labão nia animal sira atu hola malu, Jacó halo see oin ba animal sira makerek nee. Nunee oan sira mos makerek. I nunee Jacó nia animal aumenta barak. I nia haketak tiha sira hosi Labão nian, tau hamutuk ho ninian rasik. ⁴¹ Bainhira animal bokur sira hola malu, Jacó baa tau ai makerek nee iha hemu fatin iha animal sira nia oin. ⁴² Maibee kuandu nia haree animal krekas mak hola malu, nia la tau ai makerek nee ba. Nunee Labão nian mak bibi krekas sira. I Jacó nian mak bibi bokur. ⁴³ Ho hanesan nee, Jacó sai riku boot. Nia bibi, bibi malae, kuda kamelu, kuda buru, ho atan mos barak.

Jacó sira halai husik hela Labão

31 Iha lora ida, Jacó rona Labão nia oan sira koalia nunee, “Jacó sai riku boot tiha ona, tanba nia hadau ita nia aman nia riku hotu.” ² Jacó mos haree nia banin mane oin toos hela deit, i la diak ho nia hanesan uluk.

³ Tuir mai NAI Maromak hatete ba Jacó nunee, “O tenki fila ona ba o nia maluk sira, iha o nia aman sira nia rain. I Hau sei hamutuk ho o.”

⁴ Entaun Jacó haruka bolu Rakél ho Lea, atu hasoru malu ho nia iha kampu nebee bibi sira haan hela. ⁵ I nia hatete ba sira, “Ikus nee, hau haree imi nia aman nia oin to-toos deit mai hau. I nia la diak ona ho hau hanesan uluk.

Maibee Nai Maromak ida nebee hau nia aman adora nee, hamutuk ho hau. ⁶ Imi nain rua hatene, durante nee hau servisu mate aan ba imi nia aman. ⁷ Maibee bele nunee, nia ha-matak hau beibeik, i hau nia salariu nia muda dala sanulu ona. Biar nunee mos, Nai Maromak tau matan nafatin mai hau. ⁸ Kuandu imi nia aman koalia dehan, ‘Animal makerek funan-funan sira hodi selu o nia kole,’ maka animal sira nee mos hahoris oan funan-funan hotu. Lora seluk nia dehan fali, ‘Animal makerek riska-riska sira hodi selu o nia kole,’ maka animal sira nee hahoris fali oan riska-riska hotu. ⁹ Nunee Nai Maromak hasai imi nia aman nia animal sira, hodi foo mai hau.

¹⁰ Dala ida, tempu bibi aman ho bibi inan tuir malu, hau mehi, haree bibi aman sira nebee hola bibi inan sira nee, makerek hotu. ¹¹ I Nai Maromak nia anju hatete mai hau liu hosi mehi dehan, ‘Jacó!’

I hau hataan, ‘Saida, Nai?’

¹² Anju nee hatete, ‘Haree took! Bibi aman sira nebee hola malu ho o nia bibi inan sira nee, so iha deit makerek. Hau mak halo nunee, tanba Hau haree ona saida mak Labão halo ba o. ¹³ Hau, Nai Maromak ida nebee hatudu Aan ba o iha Betél. Iha nebaa o hada fatuk, i o fui mina azeiti ba, hodi adora Hau. Iha fatin nee mos o halo promesa ho Hau. Agora o tenki husik tiha rai ida nee, hodi fila ba o nia inan-aman sira nia rain iha nebaa.’”

¹⁴ Entaun Rakél ho Lea hataan, “Diak! Ami tuir deit! Tanba ami la hetan ona rikusoin hosi ami nia aman. ¹⁵ Kleur ona nia konsidera ami hanesan ema fuik, nia faan kotu tiha ona ami. I sasaan nebee nia simu hanesan barlake, nia haan tiha hotu ona. ¹⁶ Riku hotu nebee Nai Maromak hasai hosi apaa, agora ami nian, ho ami nia oan sira nian. Nunee saida mak Maromak hatete ona, halo tuir deit.”

¹⁷⁻¹⁸ Liu tiha nee, Jacó haloot nia sasaan hotu. Nia mos hasae nia kaben sira ho nia oan sira ba kuda kamelu. I nia lori nia animal hotu, ho nia riku hotu nebee mak nia hetan iha Mezopotámia, hodi fila ba Kanaán.^{††}

¹⁹ Momentu nee Labão sai tiha baa tesi nia bibi malae nia fulun. I Rakél naok tiha nia aman nia estatua lulik sira.

²⁰ Jacó sira sai baa nonook deit, la foo hatene ba nia banin mane. ²¹ Nia lori nia riku sira nee hotu, i sira halai deit, hakur mota Eufrates, hodi lao ba iha foho Gileade.

Labão duni tuir Jacó

²² Liu tiha laron tolu, mak foin Labão rona dehan, Jacó sira halai tiha ona.

²³ Entaun nia halibur nia ema sira, hodi duni tuir nia mane foun. Sira duni tuir durante laron hitu nia laran, foin hetan sira iha foho Gileade.

²⁴ Kalan nee, Maromak hatudu Aan ba Labão iha mehi, hodi hatete, “Orsida se o koaliala ho Jacó, o kuidađu ho o nia ibun.”

²⁵ Momentu nee, Jacó halo tenda iha foho Gileade. Labão sira mos halo tenda la dook hosi sira.

²⁶ I Labão baa hasoru Jacó. Nia hatete, “Nusaa mak o lori hau nia oan fetu sira halai nonook nunee? Hanesan o kaer sira iha funu laran! ²⁷ Nusaa mak o halai nonook, la despede hau tan! Se o foo hatene di-diak mai hau, maka hau halo festa, akompanha imi ho muzika,^{‡‡} foin husik imi baa. ²⁸ O nia sala ida tan, mak nee, o la foo tempu mai hau rei hau nia bei oan sira lai, mak husik sira baa. Hanesan nee, o beik-teen liu. ²⁹ La susar buat ida hau halo aat ba o! Maibee horikalan, Nai Maromak, ida nebee o nia aman adora nee, foo hatene mai hau de-

han, kuandu hau koaliala ho o, hau tenki kuidađu di-diak ho hau nia ibun. ³⁰ Hau kompriende katak o hadomi o nia aman, nee mak o hakarak fila lalais. Maibee nusaa mak o naok fali hau nia estatua lulik sira?”

³¹ I Jacó hataan nunee, “Tiu keta hirus hau! Hau sai nonook deit, tanba hau tauk, keta halo be tiu hadau fali tiu nia oan fetu sira.” ³² Jacó la hatene katak nia kaben Rakél naok tiha estatua lulik sira nee. Nunee nia dehan, “Tiu! Kona ba lulik sira, tiu buka deit ba! Se hetan iha see, kastigu mate nia. Sobu sasaan hotu deit ba. Se tiu hetan tiu nia riku seluk, foti fila fali. Bele ema sira nee hotu sai sasin.”

³³ Entaun Labão baa revista sira ida-idak nia tenda. Primeiru nia baa revista iha Jacó nia tenda. Tuir mai nia baa iha Lea nia tenda. Depois baa iha atan fetu rua nee nia tenda. Maibee nia la hetan lulik sira nee. Ikus mai, nia baa iha Rakél nia tenda. ³⁴ Maibee Rakél subar tiha lulik sira nee iha kuda kamelu nia sela okos. I nia tuur iha sela leten. Labão revista di-diak iha Rakél nia tenda, maibee la hetan.

³⁵ Rakél hatete ba nia aman, “Apa keta hirus. Hau la bele hamriik, tan hau nia fulan mai.” I Labão buka maibee nia la hetan lulik sira nee.

³⁶ Entaun Jacó komesa hirus. Nia protesta ho lian makaas dehan, “Hau halo aat saida ba tiu? Too tiu duni hau, hanesan ema aat ida. ³⁷ Tiu sobu tiha ona hau nia sasaan hotu. I tiu hetan saida? Tau took iha oin nee, para ita hotu haree. Nunee ema sira nee hotu mak tesi, sasaan sira nee see nian. ³⁸ Tinan rua-nulu ona, hau servisu ba tiu. Uluk hau sei hein tiu nia animal, hotu-

^{††}31:17-18 Lian orijinal dehan ‘Padan Arán’. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake.

^{‡‡}31:27 Lian Ebreu dehan ‘kanta, baku tambór kiik i toka instrumentu muzika nebee uza talin’ (hanesan viola).

hotu moris mai ho diak. Bibi ida mos hau la haan. ³⁹Se iha animal siak mak tata mate tiu nia bibi ida, hau la foo hatene ba tiu, maibee hau mak selu fali. I se ema naok tiu nia animal, tiu haruka hau mak troka fali, mezmú ke hau la sala. ⁴⁰Loro-loron, loro manas sunu hau. Kalan-kalan, hau malirin nakdedar. Hau la toba, tanba hein tiu nia animal. ⁴¹Durante tinan rua-nulu nia laran sempre nune! Hau servisu tinan 14, hodi hetan tiu nia oan feto sira. Liu tiha nee, hau servisu aumenta tan tinan neen, hodi hetan hau nia animal sira. Servisu kleur teb-tebes, maibee tiu muda hau nia salariu dala sanulu. ⁴²Sorti Nai Maromak iha! Ida nebee avoo Abraão ho apaa Isac adora. Se Nia la tau matan ba hau, maka tiu duni tiha ona hau fila ho liman mamuk. Maibee Nai Maromak la taka matan ba hau nia terus, i Nia mos haree hau nia servisu hotu. Nee mak hori-kalan, Nia mai foo hatene dehan tiu mak sala.”

Jacó ho Labão halo akordu

⁴³Rona hotu tiha Jacó nia koalia, Labão hataan, “Feto rua nee hau nia oan. Labarik sira nebee imi hetan nee, hau nia bei oan hotu. Animal sira nee hotu hau nian. Buat hotu-hotu nebee o haree iha nee, mesak hau nian. Maibee hau atu halo saida? Atu haruka fila mos, la bele. ⁴⁴Nunee diak liu, ita nain rua halo akordu. I ita tenki halo tuir akordu nee.”

⁴⁵Depois Jacó foti fatuk boot ida, harii iha fatin nee, hanesan sinal. ⁴⁶I nia haruka nia ema sira, baa hili fatuk halo bou. Depois sira hotu tuur hodi haan besik fatuk bou nee. ⁴⁷I Labão tau naran ba fatuk bou nee, Jegar-Saaduta. Maibee Jacó tau naran, Galeede.”[¶]

⁴⁸I Labão hatete, “Fatuk bou nee sai testemunha ba ita nain rua.” Nee mak fatin nee naran, Galeede. ⁴⁹Labão tau naran ba fatin nee, Mispa,^{§§} tanba nia dehan, “NAI Maromak mak sei tau matan ba ita nain rua, bele ita nain rua dook malu mos, ita la bele kontra akordu nee. ⁵⁰Se o halo aat ba hau nia oan sira nee, ou kaben ho feto seluk, mezmú ke hau la hatene, maibee, Nai Maromak mak sai testemunha entre o ho hau. ^{51–52}Haree took fatuk nebee hamriik nee, ho fatuk bou nee. Fatuk sira nee, sai hanesan baliza. O la bele sai liu fatuk sira nee, atu halo aat ba hau. I hau mos la bele sai liu fatuk sira nee, atu halo aat ba o. ⁵³Ita jura hodi Nai Maromak nebee ita nia bei-ala sira adora. Maromak nee mak o nia avoo Abraão, ho hau nia avoo Naor adora. Nia mak sai ita nia juis hodi tesi ita nia lia. Ita jura katak ita sei kumpri ita nia akordu nee.”

Rona tiha nunee, Jacó jura hodi Nai Maromak nia naran, ida nebee nia aman Isac adora.

⁵⁴Nee liu tiha, Jacó oho animal ida, nia lori baa halo sakrifisiu ba Maromak iha foho nee nia tutun. Depois nia bolu nia ema sira nee hotu hodi haan rame-rame, i sira hadeer too dadeer-saan iha fatin nee.

⁵⁵Iha dadeer-saan nakukun, Labão baa hakuak hodi rei nia oan sira ho nia bei oan sira hotu. Nia foo bensaun ba sira, i fila fali ba nia rain.

Jacó tauk hasoru malu ho nia maun Esaú

32 Liu tiha nee, Jacó kontinua nia viajen. I Maromak nia anju sira mai hasoru nia. ²Kuandu Jacó haree sira, nia hatete, “Nee Maromak nia para

^{¶¶}31:47 Iha lian Aram, *Jegar-Saaduta* dehan katak ‘fatuk testemunha’. *Galeede* nia signifikadu ho lian Ebreu mos hanesan.

^{§§}31:49 *Mispa* rona atu hanesan liafuan Ebreu ida nebee dehan katak ‘fatin aas hodi ronda’.

fatin.” Nee mak nia tau fatin nee naran, Maanaim (nee dehan katak ‘para fatin rua’).

³Liu tiha nee, Jacó haruka nia ema balu baa uluk iha rai Edom (mak Seir), para foo hatene ba nia maun Esaú katak, Jacó atu mai. ⁴Jacó hatete ba nia ema sira, “Imi baa foo hatene ba hau nia maun Esaú nunee: ‘Amu Esaú! Amu nia atan, alin Jacó, foo kumprimentus ba ita boot. Dezde hau sai hosi nee too agora, hau hela iha tiu Labão nia uma. ⁵Agora, ita boot nia atan iha ona karau, kuda, bibi, bibi malae, ho atan mane ho atan fetu. Hau haruka ema sira nee baa uluk, foo hatene ba ita boot katak, hau atu mai. Hau hein katak, amu hakarak simu ami ho liman rua.” Entaun ema sira nee baa ona.

⁶Bainhira sira fila fali ba Jacó, sira foo hatene dehan, “Ami hasoru malu ona ho senhor nia maun Esaú. Agora, nia mai ho mane atus haat, atu hasoru malu ho ita.”

⁷Rona nunee, Jacó nia laran tuk-tuku, i nia tauk atu-mate. Nunee nia fahe nia ema sira ho nia animal sira ba grupu rua.

⁸Nia hanoin dehan, “Se Esaú mai asalta grupu ida, grupu ida seluk sei bele salva aan.”

⁹Depois Jacó halo orasaun dehan, “Nai Maromak! Ita Boot mak hau nia avoo Abraão ho hau nia aman Isac adora. Rona hau lai! Uluk Maromak mak haruka hau fila ba hau nia familia sira iha rai nee. Maromak mak promete dehan, Ita Boot mak sei prepara buat hotu halo diak mai hau. ¹⁰Ita Boot sempre hatudu Ita nia laran diak mai hau, i hanoin Ita nia promesa ho hau. Hau la serve atu simu nee. Uluk kuandu hau hakur liu hosi mota Jordaun, hau lori ai tonka deit. Maibee agora, hau mai fali lori ema barak ho animal barak fahe ba grupu rua. ¹¹Hau tauk, keta halo be maun Esaú mai oho ami hotu. Nee duni hau husu, Maromak salva hau, ho

hau nia kaben ho hau nia oan sira, hosi maun Esaú. ¹²Maromak mak promete atu foo bensaun barak mai hau i halo hau nia jersaun aumenta barak, hane-san rai henek iha tasiibun, nebee ema sura la hatene.”

¹³Iha kalan, Jacó toba iha fatin nee. Aban fali, nia prepara nia animal balu atu foo ba nia maun. ¹⁴Nia hili bibi inan 200, bibi aman 20, bibi malae inan 200, bibi malae aman 20, ¹⁵kuda kamelu inan 30 ho sira nia oan, karau inan 40, karau aman 10, kuda buru inan 20, ho kuda buru aman 10. ¹⁶I nia fahe animal sira nee, ida-idak ho nia grupu. Nia hili atan ida hodi lori grupu ida-idak. Nia foo hatene ba sira, “Imi lao uluk, hau tuir hosi kotuk. Maibee imi tenki haree atu grupu ida dook uitoan hosi grupu seluk.”

¹⁷I Jacó foo orden ba bibi atan hosi grupu primeiru dehan, “Se hau nia maun Esaú hasoru o, i nia husu, ‘O atu baa nebee? O see nia atan? Animal sira nee see nian?’ ¹⁸Maka, imi tenki hataan dehan, ‘Animal sira nee amu nia atan Jacó nian. Nia haruka foo ba nia maun, amu Esaú. I nia rasik sei tuir.’” ^{19–20}Nia mos foo orden ba bibi atan hotu hosi grupu sira seluk dehan, “Se imi hasoru maun Esaú, imi foo animal sira nee ba nia. Depois imi foo hatene katak hau sei tuir iha kotuk.” Jacó hanoin, se nia foo animal sira nee hotu ba Esaú, maka Esaú nia laran sei malirin ba nia. ²¹Nunee nia haruka animal sira nee baa uluk. Maibee iha kalan nee, nia sei hela iha nia akampamentu.

Jacó deut malu ho Maromak

²²Iha kalan nee kedan, Jacó hadeer, haruka nia kaben rua, nia kaben kiik rua, ho nia oan nain 11, baa hakur liu mota Jabok nia sorin ba. ²³Sira too hotu iha sorin balu ona, nia haruka nia rikusoin hotu ba iha nebaa.

²⁴Maibee Jacó hela mesak iha nebaa. Depois mane ida mai deut malu ho nia too rai huun mutin. ²⁵Kuandu mane nee senti nia atu lakon ona, nia baku iha Jacó nia kidan, too nia kidan ruu naksalak tiha. ²⁶Depois mane nee hatete, “Husik ona hau, tan rai huun mutin ona.”

Maibee Jacó hataan, “O foo bensaun lai mai hau, foin hau husik o!”

²⁷Mane nee husu, “O naran saa?”

Nia hataan, “Jacó.”

²⁸I mane nee koalia dehan, “O nia naran laos Jacó tan ona. Maibee komesa agora, ema bolu o Israel.* Tanba o hakaas aan ona kontra Nai Maromak, i kontra ema, i o manaan.”

²⁹Depois Jacó husu, “O nia naran saa?”

Maibee mane nee hataan, “O husu hau nia naran, hodi halo saida?” Depois nia foo bensaun ba Jacó iha fatin nee.

³⁰Jacó koalia ba nia aan rasik, “Hau haree ona Nai Maromak oin ho oin, maibee hau sei moris.” Tanba nee, nia tau naran ba fatin nee, Peniel, nee dehan katak, ‘Maromak nia oin’.

³¹Bainhira Jacó lao husik hela fatin nee, loro matan sae dadauk. Maibee nia lao kudeik tanba nia kidan naksalak.

³²Nee mak too agora, ema Israel sira la haan animal nia kidan uat, tanba Maromak baku halo naksalak tiha sira nia avoo Jacó nia kidan ruu.

Jacó hasoru malu ho nia maun Esaú

33 Iha loron nee, Jacó haree Esaú mai ho ema nain 400. I Jacó fahe nia oan sira, ida-idak ho nia inan. ²Nia tau nia kaben kiik rua nee ho sira nia oan sira lao iha oin. Depois Lea ho nia oan sira, foin Rakél ho nia oan José iha kotuk liu. ³Maibee Jacó lao iha sira hotu nia

oin. Kuandu atu besik ona nia maun, nia hakneak ho hakruuk too rai, dala hitu.

⁴Kuandu Esaú haree nia alin Jacó, nia halai baa hasoru, i nia hakuak ho rei nia. I sira nain rua tanis. ⁵Kuandu Esaú haree fetu sira ho labarik sira, nia husu, “Ema sira nee see?”

Jacó hataan, “Sira nee mak Nai Maromak foo ona ba maun nia atan, hau.”

⁶Depois nia kaben kiik sira, ho sira nia oan sira mai hakruuk ba Esaú. ⁷Tuir mai, Lea ho nia oan sira, mai hakruuk ba Esaú. Ikus liu, José ho nia inan Rakél mos mai hakruuk ba Esaú.

⁸I Esaú husu, “Animal sira nebee ohin o haruka mai nee, hodi halo saida?”

Jacó hataan, “Nunee, senhor! Hau foo ba senhor, para senhor bele simu hau ho laran diak.”

⁹Maibee Esaú simu fali dehan, “Alin Jacó! Hau nia riku mos barak. Nunee o lalika foo buat ida mai hau.”

¹⁰I Jacó hataan, “Maun keta halo nunee! Maun tenki simu, para hatudu katak maun simu hau ho liman rua. Tan ohin hau haree maun nia oin ham-nasa, hanesan hau haree Nai Maromak.

¹¹Nunee, hau husu ho respeitu, atu maun simu hau nia prezenti nee. Tan Nai Maromak diak teb-tebes ba hau, nee mak Nia foo mai hau buat hotu mak hau preziza.” Jacó hamaus nafatin nia, too Esaú simu duni prezenti sira nee.

¹²Depois Esaú hatete, “Entaun, ita lao ona! Hau akompanha imi.”

¹³Maibee Jacó hataan, “Lalikan, maun! Maun haree rasik ba, labarik sira nee sei kiik, i seidauk bele lao lalais. I animal sira nebee foin oan mos barak. Se ita obriga sira lao lalais, iha loron ida deit, animal sira nee bele mate mohu. ¹⁴Nunee diak liu maun sira baa uluk deit. Mak ami lao neineik hosi kotuk.

*32:28 Israel dehan katak ‘deut malu ho Maromak’.

Depois mak hau baa hasoru maun iha Seir.”

¹⁵ I Esaú hatete, “Se nune, hau husik hela hau nia ema balu ho o, para sira hatudu dalan ba imi.”

Maibee Jacó hataan, “Maun lalika fadigadu! Naran katak, hau hatene, maun simu ona hau.”

¹⁶ Depois Esaú sira fila fali ba Seir. ¹⁷ I Jacó sira baa iha Sukot. Iha nee, nia halo uma, ho halo luhan hodi sulan nia animal sira. Nee mak fatin nee, sira tau naran Sukot. (Nee dehan katak ‘baraka’.)

¹⁸ Nune Jacó sira fila tiha ho diak hosi Mezopotámia. Ikus mai, sira baa too iha aldeia Sikem iha rai Kanaán. I sira halo tenda hodi hela besik aldeia nee.[†]

¹⁹ Rai nebee Jacó sira hodi halo tenda nee, nia hola kotu hosi Hamór, Sikem nia aman. Nia selu ho osan mutin atus ida. ²⁰ Iha fatin nee, nia hada fatuk halo meza sakrifisiu. I nia tau fatin nee naran El-Elohe-Israel, nee dehan katak, ‘Maro-mak nebee Israel adora’.

Sikem estraga Jacó nia oan fetó Diná

34 Iha loron ida, Lea nia oan fetó, Diná, baa vizita fetó klosan sira nebee hela iha rai nee. ² Rai nee nia liurai naran Hamór, hosi suku Heveu. Bain-hira Hamór nia oan mane Sikem haree Diná, nia lori halai i estraga tiha nia. ³ Sikem matan monu ba Diná, nia gosta teb-tebes. Nune nia hamaus Diná para fetó nee mos bele gusta nia. ⁴ Sikem foo hatene ba nia aman, dehan, “Apaa! Baa husu Diná, para hau kaben ho nia.”

⁵ Jacó rona dehan ema estraga tiha nia oan fetó. Maibee nia seidauk halo buat ida, tanba nia oan mane sira sei hein hela bibi iha kampu. Nune nia hein too sira hotu fila.

⁶ Momentu nee, Sikem nia aman Hamór mai hasoru Jacó, atu husu Diná.

⁷ Natoon sira nain rua koalia hela, Jacó nia oan mane sira too mai hosi kampu. Kuandu sira rona dehan Sikem estraga tiha ona sira nia alin fetó, sira nia fuan moras, i hirus atu-mate. I sira dehan, “Buat ida nune la bele akontese ba ita povu Israel. Ita la bele simu ema halo buat aat nune.”

⁸ Hamór hamaus Jacó sira dehan, “Irmaun Jacó! Hau nia oan Sikem gusta teb-tebes irmaun nia oan fetó. Nee duni, hau husu para foo lisensa ba hau nia oan kaben ho nia. ⁹ Se bele, ita nia oan sira kaben ba malu. Imi nia oan mane kaben ho ami nia oan fetó. Nune mos ami nia oan mane kaben ho imi nia oan fetó.

¹⁰ Imi mos bele hela hamutuk ho ami iha nee. Imi bele hela iha nebee deit, kon-formi imi nia hakarak. Imi mos bele kontratu ho livre, i bele hetan riku iha nee.”

¹¹⁻¹² Depois Sikem koalia ho Diná nia aman ho nia maun sira dehan, “Imi hakarak husu saida deit, hau foo. Imi hakarak husu hira hodi taka moe nian, ho barlake hira mos, hau foo. Naran katak imi foo lisensa para hau kaben ho imi nia alin fetó.”

¹³ Maibee Jacó nia oan sira hatene ona katak Sikem estraga tiha ona sira nia alin Diná. Nee duni, sira finji hataan ba Sikem ho nia aman Hamór, ¹⁴ “Ami la foo kaben ami nia alin ho ema nebee la sunat. Nee halo moe ami! ¹⁵ Maibee imi tenki halo nune: Imi mane sira hotu, kiik-boot, tenki sunat hanesan ami.

¹⁶ Imi halo nune, foin ita bele kaben malu. I ami mos bele hela hamutuk ho imi iha nee, para ita sai nasaun ida.

¹⁷ Maibee se imi lakohi sunat, maka ami lori fali ami nia alin, i ami baa ona.”

[†]33:18 Lian orijinal dehan ‘Padan Arán’. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake.

¹⁸Hamór ho Sikem simu ho diak sira nia liafuan. ¹⁹Maibee Sikem lakohi hein tan, tanba nia gosta teb-tebes Diná. Ema hotu-hotu iha rai nee respeita Sikem. ²⁰Nunee Hamór ho Sikem baa iha fatin tesi lia nian iha portaun tama ba aldeia, i koalia ho ema hotu iha rai nee dehan, ²¹“Maun-alin sira hotu! Ema Israel sira nee hakarak moris dame ho ita, nunee husik sira hela hamutuk ho ita iha rai nee. Rai nee luan ba ita hotu. Nunee ita bele kaben ho sira nia oan fetu, i sira mos bele kaben ho ita nia oan fetu sira. ²²Sira husu buat kiik-oan ida deit hosi ita. Mak nee, ita mane hotu-hotu tenki sunat hanesan sira. ²³Se ita moris hamutuk ona, maka sira nia animal, ho sira nia riku hotu sai ita nia rikusoin. Nee duni, diak liu ita simu deit sira nia hakarak. Mai ita sunat hamutuk. Maun-alin sira hataan ka?”

²⁴I ema hotu nebee halibur iha fatin nee, konkorda ho Hamór ho Sikem nia koalia. Entaun mane hotu-hotu iha rai nee sunat rame-rame.

²⁵Liu tiha loron tolu, sira nebee sunat nee kanek sei moras, Diná nia maun Simeão ho Levi foti sira nia surik, sira baa tama nonook ba sidade, i sira oho tiha mane sira hotu. ²⁶Hamór ho Sikem mos sira oho. Depois sira hasai Diná hosi Sikem nia uma, i sira fila.

²⁷Nee liu tiha, Jacó nia oan sira seluk tama ba sidade nee, hadau sasaan hotu, tanba ema estraga tiha ona sira nia alin iha nebaa. ²⁸Sira hadau ema nia sasaan uma laran hotu, i sira lori mos ema nia animal iha kampu hotu. ²⁹Sira lori hotu fetu sira ho labarik sira, i hadau hotu sasaan sira folin karun iha sidade nee.

³⁰Kuandu Jacó hatene tiha buat nee, nia hatete ba Simeão ho Levi, “Imi halo saida mak nee? Imi halo susar hau deit! Orsida ema Kanaán, ema Peris, ho ema

hotu iha rai nee, odi mate ita. Sira ema barak, maibee ita ema uitoan deit. Se sira ataka ita, ita rahun kedas.”

³¹Maibee sira hataan ho hirus dehan, “Apaa! Ami la bele husik sira halo ami nia alin hanesan fetu aat!”

Jacó sira halai ba Betél

35 Nee liu tiha, Nai Maromak koalia ho Jacó, dehan, “Hau nee Maromak ida nebee hatudu Aan ba o momentu o halai hosi o nia maun Esaú. Agora, o muda ba Betél. Too iha nebaa, halo meza sakrifisiu ida mai Hau. I hela ona iha nebaa.”

²⁻³Depois Jacó hatete ba nia familia uma laran tomak, dehan, “Agora, ita hotu atu muda ba aldeia Betél. Iha nebaa, hau atu halo meza sakrifisiu ida hodi adora Nai Maromak. Nia mak tulun hau bainhira hau iha susar laran. I Nia sempre hamutuk ho hau iha nebee-nebee deit. Nee duni agora, imi hasai imi nia estatua lulik sira hotu. Imi hariis tiha, troka tiha imi nia hena, tanba ita atu baa adora Maromak.” ⁴Depois sira entrega sira nia estatua lulik ho sira nia brinkus sira hotu.^{*} I Jacó hakoí sasaan sira nee hotu iha ai huun boot ida besik aldeia Sikem. ⁵Kuandu Jacó sira sai hosi Sikem, Nai Maromak halo tauk ema sira nebee hela haleu sidade nee, too ema ida la brani halo aat ba sira.

⁶Nunee Jacó sira hotu too ho diak iha aldeia Betél (uluk naran Lus), iha rai Kanaán. ⁷Iha nebaa, Jacó halo meza sakrifisiu, i nia bolu fatin nee, El-Betél, (nee dehan katak ‘Betél nia Maromak’), tanba uluk Nai Maromak hatudu Nia Aan ba Jacó iha nebaa, momentu nebee nia halai hosi nia maun.

⁸Iha ai huun boot ida besik iha aldeia Betél, nebee ema bolu Alon Bakute, nee dehan katak ‘ema tanis lelii iha ai huun

^{*}35:4 Tempu nebaa, brinkus iha figura lulik nian.

nee'. Ema foo naran nee, tanba fetu ida nebee hein Rebeca bainhira nia sei kiik, naran Debora, mate iha nebaa, i sira tannis leilir hodi hakoi nia iha ai huun boot nee.

⁹Kuandu Jacó fila ona hosi Mezopotámia, Nai Maromak hatudu Aan tan, hodi foo bensaun ba nia.[†]

¹⁰Maromak hatete, "Komesa agora, o nia naran, laos tan Jacó. Maibee Hau tau o nia naran foun, mak nee, Israel.[§]

¹¹Hau Maromak Boot Liu. O tenki iha oan ho bei oan bara-barak. Nasaun barak sei sai hosi o nia jerasaun, i liurai barak mos sei sai hosi o. ¹²Rai nebee Hau foo ona ba o nia avoo Abraão ho o nia aman Isac, agora Hau foo ba o ho o nia jerasaun sira."

¹³Koalia hotu nunee, Nai Maromak sae fali ba lalehan. ¹⁴I Jacó harii fatuk ida hanesan sinal hodi hanoin Maromak nia promesa. I nia fui tua uvas ho mina azeiti ba fatuk leten, hodi adora Maromak. ¹⁵Fatin nee nia tau naran Betél.

Rakél mate

¹⁶Nee liu tiha, Jacó sira sai hosi Betél. Kuandu sira besik ona Efrata (mak Belém), Rakél nia loron tuur ahi mos too. Maibee nia tuur ahi susar. ¹⁷Bainhira nia kanotak moras makaas, parteira dehan ba nia, "Senhora Rakél! Hakaas aan, tanba ita hetan oan mane tan."

¹⁸Kuandu nia iis atu kotu, nia tau naran ba labarik nee Benoni, (nee dehan katak 'oan terus'). Depois nia mate. Maibee Jacó tau labarik nee naran Benjamim, (nee katak, 'oan liman loos').

¹⁹I sira hakoi Rakél iha dalanibun atu baa iha Efrata, (nebee agora naran

Belém). ²⁰Jacó hada tiha rate nee. Too ohin loron, rate nee sei iha.

Jacó nia oan sira

²¹Liu tiha nee, Jacó^{**} kontinua nia vi-ajen. Dala ida, nia halo tenda iha uma aas Eder nia sorin ba. ²²Bainhira sira sei iha fatin nee, Ruben sala fali ho nia aman nia kaben kiik, Bila. Jacó rona buat nee, nia hirus teb-tebes.

Jacó nia oan mane nain sanulu resin rua.

²³Lea nia oan mak nee: Ruben (Jacó nia oan mane boot), Simeão, Levi, Judá, Isakar, ho Zebulón.

²⁴Rakél nia oan mak nee: José ho Benjamim.

²⁵Rakél nia atan Bila nia oan mak nee: Dan ho Naftali.

²⁶I Lea nia atan Zilpa nia oan mak nee: Gad ho Asér.

Jacó nia oan sira nee moris iha Mezopotámia.^{††}

Jacó nia aman Isac mate

²⁷Depois Jacó baa haree nia aman Isac iha Manre besik aldeia Kiriath-Arba (nee mak agora naran Hebron). Uluk nia avoo Abraão mos hela iha fatin nee. ²⁸⁻²⁹Isac moris too nia tinan 180, foin nia mate. I nia oan Esaú ho Jacó hakoi nia.

Esaú nia jerasaun

36 Nee Esaú nia jerasaun sira, nia mos naran Edom. ²Esaú kaben ho fetu Kanaán nain rua. Ida ema Ete, mak Elom nia oan fetu, naran Ada. Ida segundu ema Heveu, naran Oolibama. Nia aman naran Aná, i nia avoo naran Zibeun. ³Esaú mos kaben ho Ismael nia

[†]35:9 Lian orijinal dehan 'Padan Arán'. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake.

[§]35:10 *Israel* dehan katak 'deut malu ho Maromak'.

^{**}35:21 Dokumentu antigu dehan 'Israel'. Israel nee Jacó nia naran seluk.

^{††}35:26 Lian orijinal dehan 'Padan Arán'. Nia naran seluk Mezopotámia. Agora rai nee halo parte rai Síria norte nian, besik Irake.

oan fetu, naran Bazemat, Nebaiote nia biin.

⁴ Esaú nia kaben boot, Ada, hetan oan ida naran Elifaz. Bazemat nia oan naran Reuel. ⁵ I Oolibama nia oan mak Jeús, Jalaun ho Korá. Nee mak Esaú nia oan sira nebee moris iha rai Kanaán.

⁶ Iha loron ida, Esaú muda fali ba fatin seluk, dook hosi Jacó. Nia lori nia kaben sira ho nia oan sira, nia ema servisu sira, animal sira, ho nia riku hotu. ⁷ Esaú fahe malu ho Jacó, tanba sira nia animal ho riku sira barak demais. Nunee rai nebee sira hela ba nee, hahaan la too ba sira nia animal sira haan. ⁸ Tanba nee mak Esaú (nebee mos naran Edom), baa hela iha foho iha Seir.

⁹ Tuir mai, Esaú nia jerasaun, nebee ema dehan ema Edom. Sira hela iha foho iha Seir.

¹⁰⁻¹³ Esaú nia kaben Ada, iha oan mane ida, naran Elifaz. Elifaz nia kaben boot nia oan mane nain lima. Nee mak: Teman, Omar, Zefó, Gaetán, ho Kenaz. Elifaz nia kaben kiik, naran Timna. Nia iha oan mane ida, naran Amaleke.

Esaú nia kaben Bazemat, iha oan mane ida, naran Reuel. Reuel hetan oan mane nain haat. Mak nee, Naate, Zerá, Samá, ho Mizá.

¹⁴ Esaú nia kaben Oolibama, Aná nia oan, Zibeaun nia bei oan nee, iha oan mane nain tolu, mak nee, Jeús, Jalaun ho Korá.

¹⁵⁻¹⁶ Esaú nia bei oan sira fahe sai suku bara-barak. Suku ida-idak ho nia liurai. Esaú nia oan boot Elifaz nia oan sira, sai liurai suku Teman, liurai suku Omar, liurai suku Zefó, liurai suku Kenaz, liurai suku Korá, liurai suku Gaetán, ho liurai suku Amaleke. Sira nee hotu Esaú ho nia kaben Ada nia jerasaun.

¹⁷ Esaú nia oan Reuel nia oan sira, sai liurai suku Naate, liurai suku Zerá, liurai suku Samá, ho liurai suku Mizá. Sira

nee hotu Esaú ho nia kaben Bazemat nia jerasaun.

¹⁸ Esaú ho nia kaben Oolibama nia oan sira, sai liurai suku Jeús, liurai suku Jalaun, ho liurai suku Korá.

¹⁹ Suku sira nee hotu Esaú nia jerasaun.

Seir nia jerasaun

²⁰⁻²¹ Iha rai nee, iha ema Hori ida, naran Seir. Nia oan sira fahe sai suku bara-barak. Ida-idak ho nia liurai. I nia oan sai liurai suku Lotan, liurai suku Sobal, liurai suku Zibeaun, liurai suku Aná, liurai suku Eser, ho liurai suku Disán.

²² Lotan nia oan mak, Hori ho Homán. (Lotan nia alin fetu, Timna.)

²³ Sobal nia oan mak, Alván, Manaate, Ebal, Sefó, ho Onan.

²⁴ Zibeaun nia oan mak, Aiá ho Aná. Aná nee mak hetan bee matan manas iha rai fuik maran, bainhira nia hein nia aman nia kuda buru sira.

²⁵⁻²⁶ Aná nia oan fetu mak, Oolibama, ho oan mane mak, Dizon. Dizon nia oan mak, Hendan, Esban, Itran, ho Keran.

²⁷ Eser nia oan mak, Bilan, Zaavan, ho Akan.

²⁸ Disán nia oan mak, Uz ho Aran.

²⁹⁻³⁰ Nunee liurai ema Hori sira mak, Lotan, Sobal, Zibeaun, Aná, Dizon, Eser, ho Disán. Sira hotu hela iha rai Seir.

Edom nia liurai sira

³¹ Bainhira Israel seidauk iha liurai, rai Edom iha tiha ona liurai. Sira nia naran mak tuir mai nee:

³² Beor nia oan, Belá, ukun iha sidade Dinabá.

³³ Bainhira Belá mate, Jobabe mak troka nia sai liurai. Nia aman naran Zerá hosi aldeia Bozra.

³⁴ Bainhira Jobabe mate, Husaun mak troka nia sai liurai. Husaun hosi ema Teman sira nia rai.

³⁵Bainhira Husaun mate, Adade mak troka nia sai liurai. Nia aman naran Bedade, hosi aldeia Avite. (Nia mak manaan funu hasoru ema Midián iha Moab.)

³⁶Bainhira Adade mate, Samlá mak troka nia sai liurai. Samlá hosi aldeia Masreka.

³⁷Bainhira Samlá mate, Saul mak troka nia sai liurai. Saul hosi aldeia Reobote iha mota ninin.

³⁸Bainhira Saul mate, Baal-Hanan mak troka nia sai liurai. Nia aman naran Akbor.

³⁹Bainhira Baal-Hanan mate, Hadar mak troka nia sai liurai. Hadar hosi aldeia Paú. Nia kaben naran Meetabel. Meetabel nia aman naran Matrede. I nia avoo, Me-Zaabe.

⁴⁰⁻⁴³Liurai sira nebee mai hosi Esaú sira mak nee: Timna, Alva, Jetete, Oolibama, Elá, Pinom, Kenas, Teman, Mibzar, Magdiel, ho Iran. Suku ida-idak foo naran ba fatin nebee sira hela, tuir sira nia naran rasik.

Nee hotu Esaú nia jerasaun, ema Edom sira nia istoria.

Jacó hela iha rai Kanaán

37¹⁻²Jacó sira nia istoria too iha nee. Sira hela iha rai Kanaán, iha nia aman nia hela fatin uluk.

José ho nia maun-alin sira

^{2b}Jacó nia oan ida naran José. Kuandu nia tinan sanulu resin hitu ona, nia ho nia maun sira loro-loron hein bibi ho bibi malae. José ho nia maun sira, aman ida, maibee inan keta-ketak. José nia inan Rakél, nia maun sira nia inan mak Bila ho Zilpa. José nee lori-liador. Nia sempre kesar ba nia aman saida mak nia maun sira halo.

³Jacó hadomi liu José duke nia maun sira, tanba nia katuas ona mak foin hetan José. Iha loron ida nia haruka suku ropa furak ida^{††} foo ba José. ⁴Bainhira nia maun sira haree sira nia aman hadomi liu José, sira odi nia, too sira mos la koalía diak tan ho nia.

⁵⁻⁷Iha kalan ida, José mehi. I nia konta nia mehi nee ba nia maun sira dehan, “Maun sira, rona lai hau nia mehi. Hau mehi dehan ita hotu kesi hare^{¶¶} halo futun. Ida hau kesi nee derepentí hamriik. Depois imi nian mos hamriik haleu, hodi hakruuk ba hau nian.” Rona nunee, nia maun sira hirus nia liu tan.

⁸I sira siak José dehan, “O nee mak atu ukun fali ami ka?” Nunee sira odi nia liu tan, tanba nia foo sai mehi nee.

⁹Depois José mehi fali. Nia konta ba nia maun sira dehan, “Hau mehi tan hanesan nee. Hau haree loromatan, fulan, ho fitun sanulu resin ida. Hotu-hotu hakruuk hela mai hau.” ¹⁰Depois nia konta ba nia aman. Maibee nia aman hirus nia hodi dehan, “Mehi saida mak nee? Hau, o nia inan, ho o nia maun-alin sira, ami atu baa rei o nia ain ka? Nee demais ona!” ¹¹Nunee José nia maun sira laran moras liu. Maibee nia aman hanoin hela deit mehi saida mak nee.

Sira faan José ba rai Ejitu, nudar atan

¹²Iha loron ida, José nia maun sira lori sira nia aman nia bibi ba besik aldeia ida naran Sikem. ¹³La kleur, nia aman dehan, “Azé! O nia maun sira hein bibi besik iha Sikem. O tenki baa haree sira.”

I José hataan, “Diak, apaa.”

¹⁴Nia aman hatutan tan, “O baa lai, haree took o nia maun sira ho hau nia bibi, diak ka lae? Depois o fila fali mai, foo hatene hau.”

^{††}37:3 Eskritura ho lian Ebreu, laduun klaru. Bele dehan ‘ropa ho kor kapaas oi-oin’. Bele mos ‘ropa naruk kapaas, ho liman naruk’.

^{¶¶}37:5-7 Eskritura ho lian Ebreu dehan buat ida nebee atu hanesan hare, nebee ho portugés naran ‘terigo’, ho lian Indonézia ‘gandum’.

Entaun José lao hosi sira nia uma iha foho leet iha Hebron, baa too iha rai Sikem. ¹⁵Too iha nebaa, José buka sira tuun-sae. Too ema ida haree nia lao baa-mai iha kampu laran, husu ba nia, “O buka saida?”

¹⁶José hataan, “Tiu, hau buka hau nia maun sira. Sira lori bibi mai besik iha nee. Tiu keta haree sira karik?”

¹⁷Ema nee hatete, “Sira sai tiha ona, dehan atu baa aldeia Dotan.”

Rona nunee, José tuir nia maun sira baa, too nia haree hetan sira iha Dotan.

¹⁸Maibee José sei dook, sira haree nia ona, i kombina atu oho nia. ¹⁹I sira dehan ba malu, “Haree took! Ida be mehidór mai ona! ²⁰Mai ita oho tiha nia! I soe tiha nia tama ba rai kuak nee. Ita foo hatene ba apaa dehan animal siak mak haan tiha nia. Depois mak ita haree nia mehi sira nee atu sai saida.”

²¹Maibee nia maun Ruben lakohi, i buka atu salva José. Nia dehan ba nia alin sira, “Ita keta oho nia! ²²Diak liu ita soe tiha nia ba kuak laran nee deit. Iha nee rai fuik, la iha ema ida atu hatene. Naran katak la bele halo kanek nia.” Ruben koalia nunee, tanba nia hakarak husik José para haruka nia fila ba uma.

²³Bainhira José too ba, nia maun sira kaer tiha nia, i rakut sai tiha nia ropa furak nee. ²⁴Depois sira rasta nia soe tama ba kuak laran.

²⁵I sira fila baa haan. Sira sei haan hela, derepentí haree grupu ida liu. Ema sira nee kontratu nain; sira tula sasaan ba kuda kamelu atu faan. Hanesan ai

been morin, temperus, ho aimoruk oi-oin. Afinal grupu nee ema Ismael, mai hosi aldeia Gileade halo viajen ba rai Ejitu hodi faan sira nia sasaan.

²⁶Entaun, Judá foo hatene ba nia maun-alin sira dehan, “Diak liu nunee deit! Ita lalika oho nia, ita oho nia hodi halo saida? Bele halo nusaa mos, ita subar nia raan la diak. ²⁷Nia ita nia alin. Diak liu ita baa faan nia ba ema Ismael sira, para nia todan la bele ba ita.” I sira hotu tuir Judá nia koalia nee.

²⁸Bainhira ema kontratu nain^{ss} sira nee liu, José nia maun sira hasae nia hosi rai kuak. I sira faan José ba ema Ismael sira, ho folin osan mutin rua-nulu.* Depois sira lori José ba Ejitu.

²⁹Momentu sira faan José, Ruben la iha. Bainhira nia fila baa haree rai kuak nee, nia hakfodak tanba José la iha tiha ona. Nunee nia lees tiha nia ropa nebee nia hatais, tanba nia laran susar tebetes. ³⁰Nia fila ba nia alin sira hodi dehan, “Labarik nee la iha tiha ona! Agora hau susar ona. Hau atu halo saida?!”

³¹Tuir mai sira oho bibi ida, i foti José nia ropa furak nee, reta ba bibi nia raan. ³²Depois sira foti ropa nee, lori baa foo sira nia aman, hodi dehan, “Apaa! Ami hili hena ida nee. Apaa haree took. Keta Azé nia ropa karik.”

³³Haree hena nee, Jacó hatene kedas. Nia hataan, “Aii! Nee hau nia oan nian duni! Animal siak lees tiha nia ona. Hau nia oan mate ona!”

³⁴Haree nunee, Jacó lees tiha nia ropa, i hatais fali hena aat ida, tanba

^{ss}37:28 a: Eskritura ho lian Ebreu, dalaruma dehan ‘ema hosi rai Midian’, i dalaruma ‘ema Ismael’. Iha matenek nain Biblia nian balu dehan ema Midian nee ho ema Ismael nee, suku ida deit, maski naran rua. Sira nee Ismael nia jerasaun, i sira hela iha rai Midian. (Haree *Juis* sira 8:22-24). Iha tan ema matenek balu mak dehan ema Midian ho ema Ismael nee, hosi rai rua, maibee sira hotu ema kontratu nain.

*37:28 b: Matenek nain sira kona ba Biblia dehan, tempu nebaa, sira kostumi sosa ema klosan sira para halo atan, ho folin osan mutin rua-nulu.

nia tristi atu-mate.[†] Nia mos tanis hak-ilar beibeik ba nia oan nee. ³⁵Nia oan mane ho oan fetu sira hotu mai hamaus nia, maibee nia lakohi rona. Nia dehan, “Lalika! Hau sei tristi too mate, tanba hau la bele haluha labarik nee.” Nunee Jacó laran tristi beibeik.

³⁶Iha tempu nee, ema kontratu nain sira[‡] too iha rai Ejitu. Sira lori José baa faan ba ema boot ida, naran Potifar. Nia liurai Ejitu nia xefi seguransa.

Judá ho nia fetu foun Tamar

38 Nee hotu tiha, Judá lao husik hela nia maun-alin sira, baa hela ho nia kolega ida naran Hirah iha aldeia Adulam. ²Iha fatin nee iha ema Kanaán ida naran Sua. Judá gosta Sua nia oan fetu ida, i sira nain rua kaben. Liu tiha nee, sira hetan oan mane, moris tu-tuir malu. ³Oan primeiru, sira tau naran Er. ⁴Oan segundu, sira tau naran Onan. ⁵Tuir fali terseiru, naran Sela. Bainhira Sela moris mai, sira muda tiha ona ba aldeia seluk, naran Kesibe.

⁶Bainhira oan primeiru Er boot ona, Judá baa husu fetu ida ba nia. Fetu nee naran Tamar. I sira nain rua kaben. ⁷Maibee Er nee ema hahalok aat teb-tebes. Tanba nee, Nai Maromak kastigu mate tiha nia. Nee mak Er mate la iha oan.

⁸Entaun Judá dehan ba nia oan segundu, “Onan! O nia maun mate la iha oan. Tuir ita nia lisan, o tenki kaben fali ho o nia maun nia feen, para o bele foo jersaun ba o nia maun.”

⁹Onan hatene ona lisan nee. Maibee nia lakohi foo jersaun ba nia maun Er. Nunee kuandu nia toba hamutuk ho Tamar, nia soe sai nia fini, para Tamar

la bele hetan oan. ¹⁰Onan sempre halo nunee, halo Nai Maromak hirus teb-tebes. Nee mak Nai Maromak kastigu mate nia.

¹¹Kuandu Judá haree nia oan rua nebee kaben ho Tamar nee mate hotu, nia mos tauk ona. Nia hanoin, keta halo be nia oan ikun Sela kaben tan ho Tamar, nia mos bele mate tan. Nee mak Judá baa foo hatene ba nia fetu foun dehan, “Tamar. Diak liu o fila ba o nia inan-aman deit. Bainhira hau nia oan Sela boot ona, foin o fila mai kaben ho nia.” I Tamar mos fila.

¹²Depois Judá nia kaben mos mate. Bainhira tempu lutu liu tiha ona,[¶] nia bolu nia kolega Hirah, i sira nain rua baa iha aldeia ida naran Timna. Iha fatin nee, ema halibur malu hodi tesi Judá nia bibi malae nia fulun, para halo faru manas.

¹³Iha ema foo hatene ba Tamar dehan, “O nia banin mane baa iha Timna hodi tesi bibi malae nia fulun.”

¹⁴Iha tempu nee, Judá nia oan ikun Sela boot ona. Maibee Tamar hatene ona nia banin mane la hataan nia kaben ho Sela. Entaun Tamar buka dalan hodi reklama nia direitu. Nia hasai nia ropa faluk nian, i hatais fali ropa kapaas. Nia uza veo hodi taka nia oin. I nia baa tuur iha dalan Timna nian, iha portaun aldeia Enaim nian. ¹⁵Bainhira Judá liu hosi portaun, nia haree Tamar. Maibee nia hanoin fetu luroon, tanba Tamar hatais vestidu kapaas, i taka nia oin. ¹⁶Judá la hatene katak, fetu nee nia fetu foun. Nunee nia baa besik hodi husu atu toba ho nia.

Tamar husu, “Senhor sei foo saida?”

[†]37:34 Jacó lees tiha nia ropa nebee nia hatais, i hatais fali hena aat ida. Hena nee hanesan karoon makasar. Ema Ebreu sira hatais hanesan nee kuandu ema mate.

[‡]37:36 Eskritura ho lian Ebreu bolu ema kontratu nain sira nee ‘ema Midian’.

[¶]38:12 Tuir sira nia lisan, bainhira ema nia kaben fetu mate, durante fulan ida-rua nia laran la bele sai ba liur, i tenki lutu.

¹⁷ Judá dehan, “Oinsaa se hau foo bibi ida ba o?”

Tamar hataan, “Diak senhor. Naran katak senhor pinoor netik buat ruma mai hau kaer, too ita haruka bibi nee mai.”

¹⁸⁻¹⁹ Judá husu tan, “O hakarak hau pinoor hela saida?”

Tamar hataan, “Hau hakarak senhor nia karimbu nebee tara hela iha ita nia kakorok.[§] Ho mos ai tonka iha ita nia liman.” Rona nunee, Judá foo kedas sasaan sira nee ba nia.

Depois sira nain rua baa toba hamutuk hanesan feen ho lain. Hotu tiha, Tamar fila ona. Depois nia hasai tiha nia vestidu kapaas ho veo, hodi hatais fali ropa faluk nian. Hakfodak mai, ema hatene katak Tamar isin rua ona.

²⁰ Judá fila tiha, nia husu tulun ba nia kolega Hirah dehan, “O lori bibi nee foo ba feto luroon iha Enaim, hodi hola fali hau nia sasaan nebee pinoor hela iha nebaa.” Hirah too iha nebaa, nia husu baa-mai, maibee la hetan feto nee. ²¹ Nia husu ba ema sira iha nebaa dehan, “Imi haree feto luroon ida nebee sempre tuur iha portaun nee ka? Nia iha nebee?”

Sira hataan, “Senhor, iha nee feto luroon la iha.”

²² Nunee Hirah fila fali ba Judá. Nia foo hatene dehan, “Hau la hetan feto nee. Hau buka baa-mai, maibee ema iha nebaa hatete mai hau dehan, iha fatin nee feto luroon la iha.”

²³ Judá hataan, “Husik hela sasaan sira nee ba nia ba. Naran katak ema keta halo moe ita! Hau atu selu nia, maibee ita buka nia la hetan.”

²⁴ Liu tiha fulan tolu, ema baa hatete ba Judá dehan, “O nia feto foun Tamar halo aan hanesan feto aat. Agora nia isin rua.”

Rona nunee, Judá hirus atu-mate. I nia foo orden dehan, “Baa lori feto nee mai, para sunu mate nia!”

²⁵ I sira baa atu lori Tamar mai. Maibee nia hasai karimbu ho ai tonka. Nia haruka sira baa foo hatene ba nia banin mane dehan, “Senhor revista took sasaan sira nee. Karimbu ho ai tonka nee nia nain mak halo hau isin rua.”

²⁶ Haree tiha sasaan sira nee, Judá hatene kedas katak, sasaan sira nee ninian. I nia foo sai dehan, “Loos duni! Feto nee la sala. Hau mak sala. Tuir loos, hau tenki foo kaben nia ho hau nia oan Sela. Maibee hau lakohi.” Depois nia la toba hamutuk tan ho Tamar ona.

²⁷ Too tempu atu partu ona, Tamar tuur ahi, oan mane kaduak. ²⁸ Momentu nia tuur ahi, oan ida nia liman sai uluk mai liur. Parteira kesi kabas mean ida ba nia liman, hodi dehan, “Nee mak oan primeiru.” ²⁹ Maibee bebee nee dada fila fali nia liman. I ida seluk mak moris uluk fali. Parteira dehan ba bebee nee, “O nee forti duni! Tanba o sena malu too o sai uluk.” Nunee bebee nee hetan naran, Peres (nee katak, ‘sena malu sai ba liur’).

³⁰ Nee foin nia alin ho kabas mean iha liman nee moris mai. Sira tau nia naran, Sera (nee katak ‘mean lakan’).

José ho Potifar nia kaben

39¹⁻² Depois, José, ema Ismael sira lori tiha ona ba iha Ejitu. Iha nebaa iha ema boot ida naran Potifar. Nia liurai nia xefi seguransa iha palasiu. Potifar nee mak sosa José hosi ema kontratu nain sira, para sai atan iha nia uma. NAI Maromak tulun José iha nebaa, too nia servisu hotu lao ho diak. ³ Nia xefi haree José nia servisu hotu-hotu lao ho diak, i nia hatene katak NAI Maromak mak tulun. ⁴ Nee mak nia xefi gosta José,

[§]**38:18-19** Iha tempu nebaa, ema ida-idak iha nia karimbu rasik, hodi prova see mak nia.

i konfia ba nia. I nia mos foti José sai nia mandór hodi toma konta nia uma ho nia sasaan sira hotu. ⁵ Tanba José hela iha uma nee, mak Nai Maromak foo bensaun ba nia xefi ema Ejitu nee. Nunee xefi nia uma laran, nia rikusoin, nia toos i nia servisu hotu-hotu lao ho diak. ⁶ Bainhira Potifar haree José halo servisu hotu ho diak, nia la hanoin tan buat ida; nia so hatene mak haan deit.

José nee mane bonitu ida. ⁷ Nia hela iha nebaa seidauk kleur, Potifar nia kaben gosta fali nia. Nia sempre hamaus José atu toba hamutuk ho nia.

⁸ Maibee José lakohi. Nia hataan dehan, “Keta halo nunee, senhora! Tanba hau nia xefi Potifar foo ona responsabilidade mai hau hodi toma konta buat hotu-hotu iha nee. ⁹ Iha uma nee, la iha tan ema seluk boot liu hau. Tanba xefi konfia ona hau toma konta buat hotu-hotu. So senhora deit mak lae. Nusaa mak hau bele halo fali buat aat ida nunee! Nee kontra Nai Maromak nia hakarak!”

¹⁰ Maibee bele nunee mos, xefi nia kaben nee loro-loron hamaus beibeik José, para atu toba hamutuk ho nia. Maibee José la interese ba nia.

¹¹ Iha loron ida, José tama ba uma laran, atu halo nia servisu. Iha loron nee, la iha ema seluk iha uma. ¹² Nia xefi nia kaben mai kaer José nia faru i dada nia hodi dehan, “Mai ona! Agora ita nain rua mesak deit. Mai ita baa toba ona.”

Maibee José lakohi. Nia dada aan halai sai ba liur, husik feto nee kaer nafatin nia faru iha uma laran.

¹³ Bainhira Potifar nia kaben haree José halai sai tiha ba liur husik hela nia faru, ¹⁴⁻¹⁵ nia bolu ema nebee servisu ho sira, hodi foo hatene, “Imi mai haree lai! Ohin ema Ebreu nee tama iha hau nia kuartu. Nia obriga atu toba hamutuk ho hau, maibee hau hakilar makaas. Nunee

maka nia halai sai ba liur, husik hela nia faru nee. Hau nia kaben lori ema malkriadu nee mai, para halo moe deit ita.”

¹⁶ Potifar nia kaben mos kaer hela faru nee too nia lain fila. ¹⁷ Bainhira Potifar fila, nia kaben konta kedas, dehan “Ema Ebreu ita lori mai nee, ohin tama hau nia kuartu atu viola hau. ¹⁸ Hau hakilar makaas hodi bolu ema mai, mak nia foin halai sai ba liur, husik hela nia faru nee.”

¹⁹ Rona nia kaben konta nunee, Potifar hirus para-mate. ²⁰ Nia haruka ema kaer José lori baa hatama iha kadeia, hamutuk ho liurai nia ema dadur sira seluk.

²¹ Maibee NAI Maromak la haluha José, i tulun nia nafatin, too xefi iha kadeia gosta teb-tebes José, ²² i konfia ba nia. Nee mak nia entrega ema hotu iha kadeia ba José nia liman, i foti nia hodi toma konta servisu tomak iha nebaa. ²³ Tanba nee, xefi kadeia la ulun moras tan ho servisu iha kadeia. NAI Maromak tulun nafatin José, too servisu hotu-hotu iha kadeia lao diak.

José siik ema dadur nia mehi

40 ¹⁻³ Iha kadeia nee, iha ema nain rua mak uluk kaer servisu iha liurai Ejitu nia palasiu. Ida toma konta liurai nia hemu, ida tan toma konta liurai nia paun. Sira nain rua halo sala hasoru liurai. Nee mak liurai hirus, too nia hatama sira nain rua ba kadeia. Nunee sira nain rua hamutuk ho José. ⁴ I xefi kadeia foo orden ba José para toma konta ema nain rua nee.

Sira kleur iha kadeia nee. ⁵ Depois, iha kalan ida, ema nain rua nee mehi. Ida-idak ho nia mehi rasik. I mehi nee nia signifikadu keta-ketak. ⁶ Dadeersaan fali, José haree sira nain rua oin muroon hela. ⁷ Nia mos husu ba sira, “Tanba saa mak ohin loron nee, imi nia oin tristi nunee?”

⁸Sira hataan, “Hori-kalan ami mehi, maibee ami la hatene mehi nee dehan saida.”

José hataan, “La iha ema ida mak bele hatene, so Nai Maromak deit. Imi konta took. Depois mak hau husu Nai Maromak atu esprika imi nia mehi.”

⁹Entaun, ema ida toma konta liurai nia hemu nee, komesa konta ona, “Nunee. Hau mehi, hau haree ai uvas huun ida, ¹⁰sanak tolu. Ai huun nee komesa moris, nia tahan, nia funan, nia fuan tasak kedas. ¹¹I hau haree, hau kaer hela liurai nia kopu. Hau foti uvas hodi buti ba kopu nee. Depois hau foo ba liurai hemu.”

¹²Rona nunee, José foo hatene, “Irmaun, mehi nee dehan nunee: sanak tolu nee katak loron tolu. ¹³Iha loron tolu mai, liurai sei hasai irmaun hosi kadeia. Depois nia sei foti fali irmaun, para hodi toma konta fali nia hemu hanesan uluk. ¹⁴Kuandu senhor moris diak ona, senhor keta haluha hau. Se ita hadomi duni hau, favor ida foo sai ba liurai, para nia hasai hau hosi kadeia nee. ¹⁵Tanba ema obriga lori hau hosi Ebreu sira nia rain. Iha Ejitu nee mos, hau la halo sala ida. Maski nunee derepentia ema hatama hau ba kadeia, hanesan ema aat.”

¹⁶Rona mehi nia signifikadu diak nunee, ema ida toma konta liurai nia paun nee mos komesa konta ona nia mehi ba José, “Alin. Hau nia mehi nunee: iha lafatik tolu hada malu, hau tutur hela. ¹⁷Lafatik ida iha leten liu, iha liurai nia dosi oi-oin. Maibee manu fuik sira mai haan tiha hotu dosi nee iha hau nia ulun.”

¹⁸Rona nunee, José hataan, “Irmaun nia mehi nee dehan nunee: Lafatik tolu nee katak loron tolu. ¹⁹Iha loron tolu mai nee, liurai sei haruka ema mai tesa tiha irmaun nia kakorok. Depois sira tara irmaun nia isin ba ai riin. I manu fuik

sira sei mai haan hotu irmaun nia mate isin.”

²⁰Liu tiha loron tolu, liurai halo tinan, i nia halo festa boot ba nia funsionariu sira. Nia foo orden atu hasai nia ema nain rua nee hosi kadeia. ²¹Depois liurai foti fali nia ema ida toma konta nia hemu nee, ba fali iha nia servisu ida uluk.

²²Maibee ema ida toma konta liurai nia paun nee, sira tara mate tiha nia, tuir lo-loos José nia koaliala.

²³Mais too ikus, ema ida toma konta liurai nia hemu nee, la hanoin tan José, nia haluha tiha.

José siik liurai Ejitu nia mehi

41 Liu tiha tinan rua, liurai Ejitu mos mehi. Nia mehi, nia hamriik hela iha mota Nil nia ibun. ²Derepentia, nia haree karau vaka hitu. Karau nee bokur loos too isin nabilan. Sira sai hosi mota laran, baa haan duut iha mota ibun.

³Depois, iha tan karau vaka hitu sai hosi mota laran. Maibee sira nia isin krekas maran loos. Sira hamriik besbesik karau sira bokur nee. ⁴I karau krekas hitu nee, tolan tiha hotu karau bokur hitu nee. Liurai hakfodak hadeer tiha.

⁵La kleur nia toba fali, nia mehi fali tan. Nia haree, hare fulin hitu sai hosi huun ida. Hare nee isin nakonu i fulin kapaas. ⁶I nia haree tan hare fulin hitu, maibee isin la iha, i namlaik tiha ona tanba anin bailoro. ⁷I fulin namlaik hitu nee tolan tiha hotu fulin isin nakonu hitu nee. Depois liurai hakfodak tiha, mak foin hatene katak buat nee mehi.

⁸Iha dadeer-saan, liurai laran susar. Nunee nia haruka baa bolu ema matan dook sira ho matenek nain sira hotu iha rai Ejitu. I nia konta nia mehi nee ba sira, maibee la iha ema ida mak bele siik.

⁹Depois mak foin ema ida nebee toma konta liurai nia hemu nee, hanoin hetan

José. Nia mos foo hatene ba liurai dehan, “Amu liurai, hau tenki foo sai hau nia sala. ¹⁰ Uluk, kuandu amu hirus hau ho hau nia kolega, amu hatama tiha ami ba kadeia, ¹¹ iha kalan ida, ami nain rua mehi. Ida-idak nia mehi ho nia signifikadu keta-ketak. ¹² Iha kadeia laran nee iha mos mane klosan Ebreu ida. Xefi kadeia foti nia hodi toma konta servisu hotu-hotu iha kadeia. Ami konta ami nia mehi ba nia. I nia mak siik kona. ¹³ Amu liurai foti fali hau ata, tau fali iha hau nia servisu ida uluk, maibee hau nia maluk nee, amu haruka tara mate tiha. Buat sira nee hotu sai tuir lo-loos ema Ebreu nee nia koalia.”

¹⁴ Rona nunee, liurai mos haruka ema baa lalais hasai José hosi kadeia. Depois José hadia aan, koi tiha nia hasarahun, troka tiha nia ropa, hodi baa hasoru liurai. ¹⁵ Nia too, liurai dehan, “José! Hau iha mehi ida. Maibee la iha ema ida mak bele siik. Mais ema hatete mai hau dehan o mak bele.”

¹⁶ José hataan, “Nai liurai, hau la hatene buat ida. So Nai Maromak deit mak bele foo sai lo-loos mehi nia signifikadu. I Nia sei hatudu duni buat diak ba amu.”

¹⁷ Entaun liurai komesa konta ona nia mehi nee dehan, “Hau hamriik hela iha mota Nil nia ibun. ¹⁸ Iha karau vaka hitu, sira nia isin bokur loos too nabilan. Sira sai hosi mota laran baa haan duut iha mota ibun. ¹⁹ Iha mos karau vaka hitu tan mak sai mai. Maibee karau sira nee mesak krekas maran deit. Hau nunka haree karau krekas hanesan nee iha rai Ejitu. ²⁰ Maibee hau admira teb-tebes! Tanba derepentit deit, karau krekas hitu nee, tolan tiha hotu karau bokur hitu nee. ²¹ Sira tolan tiha hotu, maibee karau sira nee isin krekas nafatin. Depois hau hakfodak hadeer tiha.

²² Depois hau toba fali, la kleur, hau mehi fali tan. Hau haree, hare fulin hitu

ho isin nakonu sai hosi huun ida. ²³ I hau haree tan hare fulin hitu maibee isin la iha i namlaik hela, tanba anin bailoro. ²⁴ Hare fulin isin la iha sira nee tolan tiha hare fulin diak sira nee hotu. Depois hau hakfodak tiha. Hau konta tiha ona mehi nee ba ema matenek sira, maibee la iha ema ida mak bele siik.”

²⁵ I José foo hatene dehan, “Nai liurai, mehi rua nee nia signifikadu ida deit. Nai Maromak foo sai ona ba amu liurai, saida mak Nia atu halo. ²⁶ Mehi nee dehan nunee: karau bokur hitu nee, ho hare fulin hitu nebee isin nakonu nee, dehan katak rai sei bosu durante tinan hitu nia laran. Liu hosi mehi rua nee, Nai Maromak hatoo lia ida deit. ²⁷ I karau krekas maran hitu nee, ho hare fulin hitu nebee isin la iha nee, dehan katak rai sei hamlaha iha tinan hitu nia laran.

²⁸ Nunee Nai Maromak foo hatene kedas saida mak Nia atu halo, hanesan ohin hau dehan ona. ²⁹ Ita sei hetan hahaan barak durante tinan hitu nia laran, iha rai Ejitu tomak. ³⁰⁻³¹ Nee liu tiha, ita hetan rai hamlaha durante tinan hitu nia laran. Rai sei hamlaha boot, too la iha tan hahaan iha rai nee. I ema hotu-hotu sei hamlaha atu-mate, too sira la hanoin tan tempu hahaan barak nee.

³² Entaun, amu liurai hetan mehi too dala rua nee, hodi hatudu katak Nai Maromak hakotu tiha ona i la kleur tan, buat nee sei sai duni.

³³ Tanba nee, tuir hau nia hanoin, diak liu amu buka ema matenek ida, hodi foti nia para toma konta nasaun nee. ³⁴ Iha tinan hitu nebee hahaan barak nee, diak liu amu mos foti fungsionariu balu tan, para aruma hahaan nee. Povu nia hahaan tenki fahe ba parte lima, parte haat bele haan, parte ida tenki entrega ba fungsionariu sira hodi rai. ³⁵ Haruka sira halibur hahaan hosi Ejitu tomak, rai hamutuk iha liurai nia armazen, i hein halo di-diak. ³⁶ Nunee, bainhira rai hamlaha

tinan hitu nee too, ita sei iha hahaan. Ita halo nune, mak la iha ema ida mate hamlaha.”

Liurai foti José atu ukun rai Ejitu

³⁷ Rona José koalia nune, liurai ho nia funsionariu boot sira konkorda ho José nia ideia nee. ³⁸ I liurai dehan, “José nee, Nai Maromak nia Espiritu mak foo poder ba nia. Nee mak la iha tan ema seluk mak matenek liu nia.”

³⁹ Depois liurai hatete ba José dehan, “Nai Maromak foo hatene buat sira nee hotu ba o. Nune mak o matenek, i o nia hanoin liu ema hotu-hotu. ⁴⁰ Entaun agora hau foti o sai hau nia visi. Hau nia reinu tomak sei kumpri o nia orden. So hau mesak deit mak boot liu o.”

^{41–42} Nune liurai hasai nia kadeli nebee iha karimbu liurai nian, hatama ba José nia liman. I nia dehan, “Ho kadeli nee, hau foti o sai hau nia visi iha rai Ejitu tomak.” Depois nia foo batina kapaas ida ba José hatais, ho tara korenti mean ida ba nia kakorok.

⁴³ Nia foo mos nia kuda kareta segundu ba José sae. Iha ema halai iha kareta nia oin hodi hakilar fila-fila dehan, “Loke dalan! Foo respeitu!” Iha ema boot atu liu!” Hanesan nee mak liurai foti José sai nia visi iha rai Ejitu.

⁴⁴ Liurai dehan ba José nune, “Hau mak liurai. Maibee iha Ejitu tomak, ema hotu-hotu la bele halo buat ida, so o foo lisensa lai.”

⁴⁵ I liurai foo naran foun ba José, Safnat-Panea, tuir ema Ejitu nia naran. Nia mos foo kaben José ho fetu ida naran Asenat. José nia banin mane naran Potifera. Nia mak toma konta relijiaun iha

sidade On.^{††} Nune José sai ema boot iha rai Ejitu.

⁴⁶ José komesa nia servisu nudar visi ho idade tinan tolu-nulu. Depois nia baa haree fatin hotu-hotu iha rai Ejitu. ⁴⁷ Durante tinan hitu nia laran, toos iha rai nee tomak foo hahaan barak teb-tebes. ⁴⁸ I José halibur hahaan resin nee, hodi haloot. Hahaan hosi toos besik sidade ida-idak, nia rai iha sidade nee. ⁴⁹ Hahaan nebee nia haruka rai nee barak teb-tebes. Hanesan rai henek iha tasiibun, too ema la sukat tan ona.

⁵⁰ Tempu hamlaha seidaik too, José nia kaben Asenat hetan oan mane nain rua. ⁵¹ José hatete, “Nai Maromak halo hau haluha tiha terus uluk bainhira hau sai hosi hau nia aman nia uma.” Nee mak nia tau naran ba nia oan primeiru nee, naran Manassés.^{‡‡}

⁵² Bainhira nia hetan oan segundu, nia hatete tan, “Hau hetan terus barak ona iha fatin ida nee. Maibee Nai Maromak foo bensaun mai hau, nee duni hau hetan tan oan ida iha nee.” Nia mos tau naran ba labarik nee, Efraim.^{¶¶}

⁵³ Liu tiha nee, rai bosu tinan hitu nee ramata. ⁵⁴ Depois rai komesa hamlaha ona, tuir lo-loos buat nebee mak uluk José koalia. Iha rai seluk ema hamlaha tiha ona, maibee iha rai Ejitu laran tomak, hahaan sei iha. ⁵⁵ Kleur-kleur, ema iha Ejitu mos komesa hamlaha. I sira baa husu hahaan iha liurai. Liurai mos haruka sira baa iha José, para halo tuir José nia orden.

⁵⁶ Tempu nee, hamlaha aumenta liu tan, too ema iha Ejitu laran tomak hamlaha. Entaun José haruka loke armazen hotu-hotu hodi faan hahaan ba povu

^{**} **41:43** Lian orijinal Ebreu dehan ‘foo respeitu’ ou se lae ‘hakruuk too rai’.

^{††} **41:45** Sidade On nia naran iha lian Gregu dehan ‘Heliopolis’.

^{‡‡} **41:51** Naran *Manassés* rona atu hanesan ho liafuan Ebreu ida nebee dehan ‘haluha’.

^{¶¶} **41:52** Iha lian Ebreu, *Efraim* bele dehan ‘hetan oan’ ka ‘aumenta barak’.

Ejitu. ⁵⁷Depois ema hosi nasaun selu-seluk mos mai hola hahaan hosi José iha Ejitu, tanba tempu nee, rai hamlaha boot.

**José nia maun sira
baa hola hahaan iha Ejitu**

42 Iha tempu nee, Jacó rona ema dehan, iha Ejitu hahaan barak. Nia hatete ba nia oan sira, “Oan sira! Nusaa mak imi tuur bilaan deit nunee! ²Hau rona dehan iha Ejitu hahaan barak. Diak liu imi baa hola hahaan iha nebaa, para ita la bele mate hamlaha.”

³Entaun, José nia maun nain sanulu nee hadia aan hodi baa hola hahaan iha Ejitu. ⁴Maibee Jacó la foo José nia alin Benjamim baa hamutuk ho sira. Nia tauk, keta halo be labarik nee hetan azar tan. ⁵Entaun, tanba hamlaha too mos iha rai Kanaán, Jacó nia oan sira baa hola hahaan iha Ejitu, hanesan mos ema hosi fatin selu-seluk.^{§§}

⁶Iha tempu nee, José sai tiha ona liurai Ejitu nia visi. Kuandu ema mai hosi fatin-fatin atu hola hahaan, José mak faan ba sira. Nee mak bainhira José nia maun sira too, sira baa hakneak ho hakruuk too taka oin ba rai iha José nia oin. ⁷⁻⁸Kuandu nia haree sira, nia konhese kedas. Maibee sira la konhese nia, tanba nia hanesan ema Ejitu ona. José mos finji la hatene, i husu sira ho makaas dehan, “Imi mai hosi nebee?”

Sira hataan, “Ami mai hosi rai Kanaán. Ami mai atu hola hahaan hosi senhor visi.”

⁹I José hanoin fali nia mehi uluk. Nia mos halo tauk sira hodi dehan, “Hau la fiar! Imi nee espiaun. Imi mai buka dalan oinsaa mak bele ataka ami!”

¹⁰Maibee sira hataan, “Lae, senhor! Ami senhor nia atan, mai atu hola hahaan deit. ¹¹Ami laos espiaun senhor!

Ami hotu aman ida deit, i mesak ema diak.”

¹²Maibee José koalia ho makaas liu tan dehan, “He! Bosok-teen! Keta lohi hau! Imi espiaun duni. Imi mai buka dalan oinsaa mak bele ataka ami!”

¹³Sira defende aan dehan, “Laos, senhor! Ami senhor nia atan deit. Ami mai hosi rai Kanaán. Ami maun-alin sanulu resin rua, ami hotu aman ida. Alin ikun hela ho apaa. Alin ida tan la iha ona.”

¹⁴José hataan fali, “Laos! Ohin hau dehan nee loos! Imi espiaun duni. ¹⁵Nee duni, imi tenki hatudu prova uluk, para hau hatene imi nia koalia ohin nee, loos ka lae. Hau jura hodi liurai nia naran! Se imi nia alin ikun la mai iha nee, imi la bele sai hosi rai nee! ¹⁶Hili ema ida atu baa bolu imi nia alin mai. Sira seluk nee hau hatama ba kadeia lai, para hau haree took imi nia koalia nee loos ka lae. Se la loos, imi espiaun duni.” ¹⁷I José haruka hatama sira ba kadeia loron tolu.

¹⁸Too ona loron tolu, José baa koalia ho sira dehan, “Hau ema ida ke tauk Nai Maromak, i sempre moris tuir Nia hakarak. Nunee hau lakohi kastigu mate imi, maibee sei hasai imi hosi kadeia. Naran katak imi kumpri buat tuir mai nee, ¹⁹hodi hatudu katak imi laran moos. Hau sei hatama ema ida iha kadeia. Sira seluk bele fila lori hahaan ba imi nia familia. Tan sira iha hamlaha laran, i hein hela imi atu lori hahaan baa. ²⁰Depois imi lori imi nia alin ikun nee mai, hanesan prova katak imi hatete loos, i para hau la bele kastigu mate imi.”

Rona nunee, sira mos simu. ²¹Depois sira koalia ba malu dehan, “Agora ita hetan ona kastigu, tanba sala nebee ita uluk halo ba ita nia alin José. Ita haree nia terus teb-tebes, too nia husu tulun

§§42:5 Lian Ebreu hakerek ‘Israel’. Israel nee Jacó nia naran seluk.

mai ita, maibee ita lakohi rona. Nee mak agora ita terus nuneé.”

²² Ruben mos foo hanoin ba sira dehan, “Alin sira! Uluk hau dehan, la bele halo buat ida ba labarik nee. Maibee imi la rona. Nee mak agora José nia raan husu mai ita.” ²³ Sira koalia nuneé, maibee sira la hatene katak José kompriende sira nia lian. Tanba momentu José koalia ho sira, nia koalia ho lian Ejitu i durbasaa foo sai fali ho lian Ebreu.

²⁴ Rona sira koalia nuneé, José mos hamriik husik hela sira, i nia baa tanis iha fatin seluk. Bainhira nia tanis tiha hotu, nia baa fali sira. I nia haruka ema futu Simeão iha nia maun sira nia oin.

José nia maun sira fila ba Kanaán

²⁵ Liu tiha nee, José foo orden ba nia funsionariu sira, para tau foos ba nia maun sira nia karoon i hatama fali ida-idak nia osan ba iha nia karoon ibun. I nia haruka foo bukae ba sira haan iha dalan. Nia funsionariu sira halo tuir. ²⁶ Depois José nia maun sira tula foos ba sira nia kuda buru, i sira fila.

²⁷ Kalan ona, sira deskansa. Hosi sira nee, ema ida kore nia karoon, atu foo haan nia kuda buru, derepentini nia haree nia osan iha hela karoon ibun. ²⁸ Nia hakfodak atu-mate! Depois nia bolu nia maun sira dehan, “Imi mai haree lai nee. Ita susar ona. Sira tau fila fali hau nia osan iha hau nia karoon.”

Haree nuneé, sira nia fuan tuk-tuku i neon lakon tiha. Sira koalia ba malu dehan, “Nai Maromak halo saida ba ita nee?!”

²⁹ Depois sira lao nafatin. Too iha Kanaán, sira konta ba sira nia aman buat hotu-hotu mak akontese ba sira. ³⁰ Sira foo hatene dehan, “Apaa! Liurai Ejitu nia visi halo demais liu hodi koalia ho ami ho hirus deit. Nia duun dehan, ami baa hafuhu fali nia rain, nudar espiaun. ³¹ Maibee ami hataan dehan, ‘Lae! Ami

koalia loos. Ami laos espiaun. ³² Ami maun-alin sanulu resin rua, hotu-hotu aman ida deit. Alin ida mate tiha ona, i alin ida ikun hela ho apaa iha Kanaán.’

³³ I senhor nee dehan, ‘Hau atu koko imi nia koalia nee, loos ka lae! Imi ida tenki hela iha nee. Seluk bele fila, lori hahaha baa foo ba imi nia familia, para sira keta mate hamlaha. ³⁴ Imi tenki lori lai imi nia alin ikun nee mai. So nuneé mak hau hatene katak imi laos espiaun, i imi nia koalia nee, loos duni. Depois mak foin hau hasai imi nia maun hosi kadeia. I foo lisensa ba imi bele baa nebee-nebee deit iha rai nee.”

³⁵ Konta tiha hotu, sira komesa kore ona sira nia karoon. I ida-idak hetan fali nia osan iha nia karoon laran! Haree osan nee, Jacó ho nia oan sira tauk atu-mate.

³⁶ Jacó hatete ba sira, “Imi halo lakon tiha hau nia oan sira ona. José la iha tiha ona, Simeão mos hanesan. Agora imi atu lori tan Benjamim? Buat sira nee hotu halo terus deit hau.”

³⁷ Ruben dehan, “Apaa! Entrega ona Benjamim mai hau. Hau mak toma konta nia. Hau promete, hau sei lori fila fali mai apaa. Maibee se la sai nuneé, apaa bele oho hau nia oan mane rua nee.”

³⁸ Maibee Jacó hataan, “La bele! Imi la bele lori Benjamim, tan nia maun José mate tiha ona. Agora hela nia mesak hosi nia inan nia oan sira. Se nia hetan azar iha dalan, imi sei halo hau terus liu tan, ho laran susar too mate.”

José nia maun sira fila fali ba Ejitu, ho sira nia alin Benjamim

43 Iha tempu nee, rai hamlaha iha rai Kanaán aumenta liu tan. ² Hahaan nebee Jacó nia oan sira hola hosi Ejitu nee, sira haan hotu ona. Entaun Jacó hatete ba sira dehan, “Oan sira! Diak liu imi fila fali ba Ejitu, hola haan ba ita.”

³Maibee Judá hataan, “Apaa! Liurai Ejitu nia visi foo hatene tiha ona ba ami dehan, ami la bele hatudu tan ami nia oin ba nia, se ami la lori ami nia alin ikun. ⁴Nunee apaa tenki husik alin Benjamim baa ho ami, foin ami bele baa hola hakaan ba apaa. ⁵Se apaa la foo Benjamim baa ho ami, ami lakohi baa. Tanba ema Ejitu nee dehan tiha ona nunee.”

⁶I Jacó hirus sira dehan, “Nusaa mak imi hatete ba ema nee katak, imi sei iha alin ida tan?! Imi halo susar deit hau.”

⁷I sira hamaus nia dehan, “Apaa! Ema nee husu beibeik, atu hatene ita ho ita nia familia sira hotu. Nia husu nunee, ‘Nusaa? Imi nia aman sei moris ka? Imi sei iha alin mane seluk tan ka?’ Hotu, ami atu dehan saida?! Ami tenki koalia lo-loos deit ona. See mak hatene dehan nia atu haruka ami lori ami nia alin baa iha nebaa?”

⁸⁻⁹Judá mos hatutan tan dehan, “Apaa! Husik labarik nee baa ho ami. Se iha buat ruma ho nia, hau mak simu todan. Se hau la lori nia moris fila mai apaa, apaa bele foo sala nee mai hau too mate. Entaun, apaa foo labarik nee mai ona, tanba ami tenki baa lalais ona. Se lae, ita balu mate hamla. ¹⁰Se ami la hein kleur hanesan nee, ami fila tiha dala rua ona.”

¹¹I sira nia aman hataan, “Se nunee, imi halo hanesan nee deit. Lori ita nia riku rai nian hanesan bani been, temperus, ai been morin, aimoruk pomada, kiar* ho fore oi-oin. Hodi baa foo ba liurai nia visi nee, dehan, ‘Nee, hanesan ami nia prezenti ba ita boot.’ ¹²Imi mos lori osan hodi hola hakaan, ho tan osan nebee uluk imi hetan iha imi nia karon laran nee hodi baa foo fali. Karik sira tau sala. ¹³Imi lori ho imi nia alin. Maibee tenki lori fila mai lalais! ¹⁴Hau harohan

ba Nai Maromak mak forsa teb-tebes, para halo liurai Ejitu nia visi nee bele hadomi imi. Para nia bele foo fila Benjamim ho Simeão mai hamutuk ho imi. Maibee, se hau nia oan sira tenki lakon, biar hau lori nafatin terus nee.”

¹⁵Depois sira lori prezenti ho osan, baa ona Ejitu. Sira lori mos Benjamim. Too iha nebaa, sira aprezena aan ba José. ¹⁶Bainhira José haree Benjamim ho nia maun sira, nia hatete ba nia ema nebee toma konta nia uma dehan, “Lori sira ba iha hau nia uma! Oho animal ida, i tein halo di-diak, tanba orsida sira haan mejudia ho hau.”

¹⁷I nia ema nee halo tuir hodi lori sira ba iha José nia uma.

¹⁸Bainhira sira lao ba José nia uma, sira tauk atu-mate. Iha dalan klaran sira koalia ba malu dehan, “Tanba saa mak nia haruka lori ita mai iha nee? Keta halo nia atu halo terus ita, tanba uluk sira tau fali osan iha ita nia karon laran. Sira finji lori ita mai iha nee, para hodi kaer ita, halo ita sai nia atan, i hadau hotu ita nia kuda buru sira nee.”

¹⁹Nee mak sira besik ona José nia uma, sira koalia ba José nia ema nee dehan, ²⁰“Senhor! Ami husu deskulpa. Tanba uluk ami mai hola hakaan iha nee. ²¹⁻²²Bainhira ami fila ba ami nia rain, ami kalan deskansa iha dalan. Depois ami kore naha para hodi foo haan kuda. I ami haree fali ida-idak nia osan hodi hola hare nee, iha hela karon laran. Ami la hatene see mak tau! Maibee agora ami lori fali osan nee mai hotu. Ami mos lori ho osan hodi hola tan hakaan. Tanba nee, senhor keta hirus.”

²³I José nia ema nee hataan, “Imi kalma tiha! Lalikan tauk! Karik imi nia Maromak mak foo bensaun ba imi iha imi nia karon laran. Iha loron nebaa hau simu duni imi nia osan. Entaun imi

*43:11 Eskritura ho lian Ebreu dehan *shaged*. Nia isin hanesan kiar.

la iha deve iha nee.” Nia mos hasai Simeão lori ba sira.

²⁴Depois sira hotu tama ba iha José nia uma. I José nia ema nee tau bee ba sira hodi fasi sira nia ain. Nia mos foo haan ba sira nia kuda buru. ²⁵I nia foo hatene dehan, “Orsida imi haan meiudia ho xefi.” Nunee sira mos prepara kedan sira nia prezenti.

²⁶José too iha uma, sira hotu hakneak hodi hakruuk too rai iha José nia oin. Depois sira mos foo sira nia prezenti ba nia. ²⁷I José husu ba sira, “Oinsaa? Imi hotu diak ka lae? Uluk imi dehan imi nia aman katuas ona. Nia oinsaa? Nia sei moris hela ka?”

²⁸Sira hataan, “Ita boot nia atan, ami nia aman, diak hela.” Sira mos hakruuk dala ida tan hodi hatudu respeitu ba nia.

²⁹Depois José foti matan, i haree nia alin Benjamim. Sira nain rua, aman ida, inan ida. Nia dehan, “Nee mak imi nia alin ikun uluk imi konta nee ka?”

I nia hatete ba Benjamim, “Oan! Hau harohan ba Nai Maromak para Nia haraik bensaun barak ba o.”

³⁰Haree tiha Benjamim, José hanoin teb-tebes, too nia atu tanis deit ona. Nia mos sai lalais husik hela sira, baa iha nia kuartu. I nia tanis iha nebaa. ³¹Tanis tiha hotu, nia baa fasi nia oin. Nia halo kontenti nia laran, i nia sai baa hasoru fali sira. Nia haruka nia ema sira tau meza. Tanis tiha hotu, nia baa fasi nia oin. Nia halo kontenti nia laran, i nia sai baa hasoru fali sira. Nia haruka nia ema sira tau meza.

³²I sira tau meza ida ba José hodi haan mesak. Nia maun-alin sira haan iha meza seluk. Nia funsionariu ema Ejitu sira mos haan iha sira nia meza ketak, tanba ema Ejitu hakribi haan hamutuk ho ema Ebreu.[†] ³³José nia ema sira prepara ona meza ba José nia maun-alin

sira tuur hateke oin ba José. Nia tau sira tuur tuir ida-idak nia tinan, komesa hosi maun boot too alin ikun. Haree nunee, sira mos admira. ³⁴I José haruka nia ema sira foti hakaan hosi nia meza rasik tau ba iha nia maun-alin sira nia meza. Sira hotu simu hakaan hanesan, maibee Benjamim simu barak liu dala lima. I sira hotu haan-hemu too bosu di-diak.

José nia kopu osan mutin lakon

44 Sira haan tiha hotu, José foo or-den ba nia ema nebee toma konta iha uma nee dehan, “O enxe hare ba ema sira nee nia karoon halo nakonu. Tau fali sira nia osan ba ida-idak nia karoon ibun. ²I o foti hau nia kopu osan mutin, tau iha sira nia alin ikun nia karoon.” Nia mos halo tuir José nia orden nee.

³Iha aban dadeer-saan nakukun, José husik sira tula hakaan ba sira nia kuda buru, hodi fila ba sira nia rain. ⁴Sira sai seidauk dook hosi sidade, José dehan ba nia ema nee, “O duni ema sira nee lalais. Kuandu o toman sira, o dehan nunee: ‘Senhor visi halo diak ba imi, nusaa mak imi selu fali ho aat?’ ⁵Nusaa mak imi bele naok fali hau nia xefi nia kopu osan mutin? Nee laos xefi nia kopu hodi hemu deit! Maibee nia uza mos hodi buka hatene ema nia destinu. Imi nia hahalok nee aat duni.”

⁶Entaun José nia ema nee baa duni tuir kedan sira too toman. Nia mos hatete ba sira tuir José nia liafuan ohin.

⁷I sira hataan, “La iha, senhor! Ami ata nunka halo buat aat ida nee! Senhor koaliala saida mak nee? ⁸Ita boot rasik hatene, osan sira uluk iha ami nia karoon, ami foo fila fali ba ita ona. Nunee, halo nusaa mak ami bele naok fali xefi nia osan mean ho osan mutin iha nia uma?! ⁹Senhor revista deit ba! Hetan iha

[†]43:32 Ema Ejitu hakribi ema Ebreu, tanba ema Ebreu bibi atan.

see nia karoon, kastigu mate nia! I halo ami seluk sai xefi nia atan deit.”

¹⁰Maibee José nia ema nee dehan, “Laos! Se hetan kopu iha ema nebee, nia mak sai hau nia atan, sira seluk bele fila.”

¹¹Sira mos hatuun lalais sira nia karoon, hodi kore kedan. ¹²I José nia ema nee revista di-diak sira nia karoon ida-idak, komesa hosi maun boot nian too iha alin ikun. Nia hetan kopu osan mutin nee iha Benjamim nia karoon.

¹³Haree nunee, Benjamim nia maun sira laran dodok tebes too lees tiha hena iha sira nia isin. I sira tula fali naha ba kuda, hodi fila fali ba sidade.

¹⁴Kuandu sira too iha José nia uma, nia sei iha hela nebaa. Sira hakneak iha José nia oin. ¹⁵I José hakilar sira, “Nusaa mak imi halo fali nunee mai hau?! Imi la hatene katak ema boot hanesan hau, iha kbiit bele siik see mak halo aat hau?”

¹⁶I Judá hataan, “Senhor, ami atu koalia saida? Nai Maromak foo sai ona ami nia sala. Ami atu defende aan oinsaa tan? Se ita boot atu kaer ami nia alin nee, diak liu senhor kaer ami hotu. Halo ami hotu sai senhor nia atan deit.”

¹⁷Maibee José hataan, “Laos nunee! Hetan kopu nee iha see, nia deit mak sai hau nia atan! Imi sira seluk bele fila ba imi nia aman deit.”

Judá husu atu troka Benjamim

¹⁸Depois Judá baa besik José, hodi dehan, “Senhor visi! Hau hatene ita boot nia poder hanesan ho liurai. Nunee keta hirus lai hau. Hau husu lisensa atu koalia uitoan ho ita boot. ¹⁹Uluk ita husu ba ami dehan, ‘Imi sei iha aman ho alin tan ka?’

²⁰Ami hataan, ‘Ami nia aman katuas ona, i ami iha tan alin ikun ida. Apaa katuas ona mak foin hetan nia. Alin ikun nee iha maun ida, maibee nia la iha tiha

ona. Sira nain rua nia inan mos mate tiha ona. Agora, hela alin ikun nee deit. I ami nia aman hadomi loos nia.’

²¹Maibee senhor haruka ami lori nia mai, atu ita boot haree. ²²I ami hataan dehan, ‘Labarik nee nunka husik nia aman. Se nia sai hosi nia aman nia sorin, ami nia aman bele mate.’

²³Depois senhor hataan dehan, ‘Se imi la lori imi nia alin nee mai, imi la bele haree tan hau nia oin.’

²⁴Nunee ami mos fila. Too iha apaa, ami foo hatene hotu ita boot nia liafuan nee. ²⁵Kleur-kleur, ami nia hataan mos hotu. I apaa haruka ami mai fali iha Ejitu hola tan hataan. ²⁶Maibee ami hataan nunee, ‘Apaa! Ami la bele baa tan nebaa. Tanba liurai nia visi hatete ona, se ami la lori ami nia alin ikun baa, ami la bele haree tan nia oin. Nunee ami nia alin ikun nee tenki akompanha ami, foin ami bele lao.’

²⁷Ami nia aman dehan, ‘Imi hatene hau nia kaben Rakél, nia oan rua deit.

²⁸Oan primeiru la iha tiha ona. Animal siak haan tiha ona karik, tanba too agora hau la haree tan nia. ²⁹Se imi hasai tan labarik nee hosi hau, i depois nia hetan azar, imi aumenta tan susar mai hau katuas nee, too hau mate.’

³⁰⁻³¹Nee mak senhor visi, se hau fila ba apaa i la lori alin ikun nee, apaa bele mate. Tan nia klamar iha deit labarik nee, i nia mos katuas liu ona. ³²Hau mos promete tiha ona ba apaa katak, hau mak foo garantia ba labarik nee. Hau dehan, se hau la lori fali labarik nee ba nia, hau mak sei lori sala nee too mate.

³³Nee duni, senhor, hau husu nunee deit: Biar hau mak hela fali iha labarik nee nia fatin, hau deit mak sai ita boot nia atan. Husik nia fila baa ho nia maun sira. ³⁴Se labarik nee la fila, hau mos la fila. Tanba hau la aguenta haree apaa nia terus.”

**José foo sai nia aan, i husu nia
aman sira muda ba Ejitu**

45 Rona nunee, José nia laran dodok too nia la aguenta tan iha nia funsionariu sira nia oin. Nee mak nia haruka sira sai tiha, atu nia hela mesak ho nia maun-alin sira hodi foo sai, nia nee see. ²Funsionariu sira hotu sai tiha, José mos tanis hakilar. Too ema Ejitu sira iha liur rona. I ema sira iha liurai nia uma mos rona.

³I José foo sai ba nia maun-alin sira dehan, “Hau José, imi nia alin! Apaa sei moris ka?”

Rona nunee, nia maun-alin sira tauk atu-mate too sira la koalia liafuan ida.

⁴Depois José bolu sira mai besik, i sira mos halo tuir. Nia koalia tan dehan, “Hau mak José, ida nebee uluk imi faan tiha ba ema Ejitu. ⁵Maibee imi keta tauk, i la bele foo sala ba imi nia aan tanba imi faan hau. Afinal Nai Maromak mak lori hau uluk mai iha nee. Ho nunee, Nia uza hau para bele salva ema barak hosi hamlaha nia laran.

⁶Agora rai hamlaha foin tinan rua, sei hela tinan lima tan. Iha tempu naruk nee, ema la fila rai, la kuda rai, i la hetan hahaan. ⁷Nai Maromak lori hau mai uluk, para hau bele tau matan ba imi, i imi nia jerasaun sira bele hetan moris.

⁸Hau mai too iha nee, laos tanba imi. Maibee nee Nai Maromak nia servisu. Nia mak foti hau sai liurai nia visi. Hau sai xefi iha liurai nia palasiu hodi ukun povu Ejitu tomak.

⁹Agora, imi fila lalais ona ba apaa, hodi foo sai dehan nia oan José sei moris hela. I hatoo hau nia lia tatoli nunee: ‘Nai Maromak foti ona hau sai ema boot iha rai Ejitu, i hau husu apaa atu mai lalais iha nee. ¹⁰Apaa bele hela iha rai Gosen besik ho hau, hamutuk ho ita nia oan ho bei oan sira, ho familia uma

laran tomak. Lori mos apaa nia bibi, bibi malae ho karau vaka sira, ho rikusoin hotu. ¹¹Se apaa hela iha Gosen, hau bele tau matan ba apaa. Tanba rai hamlaha sei tinan lima tan, i hau lakohi para apaa ho ita nia familia sira kiak too rabat rai.”

¹²José hatoo tiha nia lia menon, nia dehan tan, “Agora imi haree rasik ba. Alin Benjamim mos bele haree katak hau mak José duni. ¹³Nunee imi baa foo hatene ba ita nia apaa dehan, iha rai Ejitu hau nia naran boot teb-tebes. Imi mos tenki konta buat hotu-hotu nebee mak imi haree ona. Depois imi lori apaa mai lalais ona iha nee!”

¹⁴Depois nia hakuak nia alin Benjamim, i sira nain rua tanis. ¹⁵Nia mos tanis hodi rei nia maun sira ida-idak. Liu tiha nee, foin sira komesa koalia ho nia.

**Liurai Ejitu simu José
nia maun-alin sira**

¹⁶Kuandu liurai ho nia funsionariu sira rona dehan José nia maun-alin sira mai, sira hotu kontenti. ¹⁷Depois liurai hatete ba José dehan, “Foo hatene ba o nia maun-alin sira, para sira tula hahaan iha sira nia kuda buru, hodi fila ba Kanaán. ¹⁸I hatete ba sira, para sira lori o nia aman ho o nia familia hotu, muda ona mai iha nee. Depois hau foo rai diak liu iha Ejitu ba sira, para sira bele moris iha nebaa i haan hahaan hosi rai nee. ¹⁹Hatete mos ba sira, para sira lori kuda kareta boot balu hosi nee, hodi tula fetu ho labarik oan sira ho mos o nia aman. ²⁰Keta hanoin rikusoin nebee mak lori la diak, tanba buat diak hotu iha Ejitu, sei sai sira nian hotu.”

²¹Rona nunee, sira mos halo tuir liurai nia orden. José foo kuda kareta boot ho bukae ba sira. ²²José mos foo ropa foun par ida ba sira ida-idak. Maibee nia foo ba Benjamim osan mutin atus tolu, ho ropa foun par lima. ²³José haruka mos sasaan nebee diak liu iha Ejitu ba

nia aman, tula iha kuda buru sanulu. Nia aumenta tan foos, paun, ho hahaan oi-oin, tula iha kuda buru inan sanulu tan, hanesan bukae hodi haan tuir dalan. ²⁴Tuir mai nia haruka sira fila ona, i nia foo hanoin ba sira dehan, “Imi la bele is-tori malu iha dalan!”

Jacó rona José sei moris

²⁵Depois sira fila ona ba sira nia aman iha Kanaán. ²⁶Too iha nebaa, sira konta ba sira nia aman dehan, “Apa! Apaa nia oan José sei moris hela. Nia sai ona ema boot, ukun rai Ejitu tomak.”

Jacó rona nunee, nia sai bilaan tiha, i nia la fiar sira nia koalia nee. ²⁷Sira foo sai tiha hotu José nia lia tatoli, i nia haree rasik kuda kareta nebee José haruka baa hodi tula sira, foin nia fiar. ²⁸Nia dehan, “Hau nia oan José sei moris duni! Hau tenki baa haree lai nia, foin hau bele mate ho hakmatek.”

Jacó ho nia familia sira sai atu baa Ejitu

46 Nunee Jacó[‡] haloot nia sasaan hotu, atu baa ona Ejitu, i sira husik hela rai Kanaán. Too iha aldeia Berseba, nia oho animal hodi halo sakri-fisiu ba Nai Maromak, ida nebee nia aman Isac adora hori uluk liu.

²Iha kalan nee, nia mehi, iha mehi nee nia rona Nai Maromak bolu dehan, “Jacó! Jacó!”

Nia hataan, “Nai!”

³I Nai Maromak dehan, “Hau nee Nai Maromak, ida nebee o nia aman adora kedas hori uluk. O keta tauk baa iha Ejitu. Tanba Hau sei halo o nia jerasaun sira sai nasaun boot ida iha nebaa. ⁴Hau sei akompanha o ba iha Ejitu. I Hau sei lori o nia jerasaun fila fali ba Kanaán. I

kuandu o atu mate, o nia oan José sei hamriik iha o nia sorin.”

⁵Jacó[¶] ho nia oan sira, husik hela aldeia Berseba nee. Sira tula Jacó, ho sira nia kaben ho oan sira, ba kuda kareta nebee liurai Ejitu haruka baa nee. ⁶⁻⁷I sira lori sira nia riku ho sira nia animal hotu, nebee sira hetan iha rai Kanaán. Jacó ho nia oan mane, ho nia oan fetu, ho nia bei-oan sira hotu, lao ona ba Ejitu.

Lista Jacó nia familia nebee baa Ejitu

⁸Jacó[§] nia familia nebee baa iha Ejitu mak nee:

Ruben, oan primeiru. ⁹Ruben nia oan sira mak nee: Henok, Palu, Hesron ho Karmi.

¹⁰Simeão, ho nia oan sira mak nee: Jemuel, Jamin, Oad, Jakin, Soar. Iha mos oan ida naran Saul, hosi nia kaben ema Kanaán.

¹¹Levi, ho nia oan sira mak nee: Gerson, Keat, ho Merari.

¹²Judá, ho nia oan sira mak nee: Sela, Peres ho Zera. Judá nia oan seluk naran Er ho Onan mate tiha ona iha Kanaán. Nia mos lori Peres nia oan sira, Hesron ho Hamul.

¹³Isakar ho nia oan sira mak nee: Tola, Puva, Job ho Simeron.

¹⁴Zebulón ho nia oan sira: Sered, Elon, ho Jaliel.

¹⁵Sira hotu nee Jacó ho nia kaben Lea nia oan, nebee moris iha Mezopotámia. Sira nain rua mos iha oan fetu ida naran Diná. Nunee Jacó ho Lea nia jerasaun hamutuk ema nain tolu-nulu resin tolu.

¹⁶Depois Jacó sei iha mos oan hosi nia kaben seluk, mak nee: Gad ho nia oan sira: Sifion, Hagi, Suni, Esbon, Eri, Arodi ho Areli.

[‡]46:1 Eskritura ho lian orijinal dehan ‘Israel’. Israel nee Jacó nia naran seluk.

[¶]46:5 Eskritura ho lian orijinal dehan ‘Israel’. Israel nee Jacó nia naran seluk.

[§]46:8 Eskritura ho lian orijinal dehan ‘Israel’. Israel nee Jacó nia naran seluk.

¹⁷ Asér, ho nia oan sira mak nee: Jimna, Jisva, Jisvi, Beria, ho nia alin fetó Sera.

Iha mos Beria nia oan: Heber ho Malkiel.

¹⁸ Sira nee hotu, ema sanulu resin neen. Nee mak Jacó ho nia kaben Zilpa nia oan ho bei-oan. Zilpa nee Jacó nia kaben boot Lea nia atan, nebee Lea nia aman Labão foo ba nia.

¹⁹ Depois Jacó iha tan kaben seluk, naran Rakél. Nia oan rua, José ho Benjamim. ²⁰ Tempu nee, José kaben tiha ona ho Asenat iha Ejitu. Nia banin mane, xefi relijiaun iha sidade On, nia naran Potifera. I José ho Asenat nia oan mak Efraim ho Manassés.

²¹ Benjamim mos baa iha Ejitu ho nia oan sira, mak nee: Bela, Beker, Asbel, Gera, Naaman, Ei, Ros, Mupim, Hupim, ho Arde.

²² Jacó ho nia kaben Rakél sira nia jersaun, hamutuk ema sanulu resin haat.

²³ Iha tan Jacó nia kaben seluk, naran Bila. Sira nia oan mak Dan ho Naftali.

Dan nia oan naran Husim.

²⁴ Naftali nia oan sira mak Jasiel, Guni, Jeser ho Silem.

²⁵ Jacó ho nia kaben Bila nia jersaun, hamutuk ema nain hitu. Bila nee Rakél nia atan, nebee nia aman Labão foo ba nia.

²⁶ Nunee, Jacó nia jersaun hotu mak baa iha Ejitu hamutuk ema neen-nulu resin neen. Seidauk sura nia fetó foun sira. ²⁷ Aumenta tan José nia oan rua nebee moris iha Ejitu. Nunee Jacó ho nia familia nebee hela iha Ejitu, hamutuk ema nain hitu-nulu. **

Jacó hasoru malu fali ho nia oan José

²⁸ Bainhira sira besik too ona iha Ejitu, Jacó haruka nia oan Judá baa uluk, foo hatene ba José, para José mai hasoru nia aman iha Gosen. Kuandu sira too iha Gosen, ²⁹ José mos prepara nia kuda kareta, hodi baa hasoru nia aman iha nebaa. Bainhira sira hasoru malu, José hakuak nia aman hodi tanis kleur tebetes.

³⁰ I Jacó dehan ba José, “Oan, agora hau rasik hetan ona o, i hau hatene o sei moris. Hau mate agora mos, la buat ida.”

³¹ Depois José hatete ba nia maun-alin sira hotu dehan, “Hau tenki baa foo hatene ba liurai katak, hau nia familia sira mai ona hosi Kanaán. ³² I hau sei foo hatene dehan imi nia moris mak hakiak bibi ho karau, i imi mos lori imi nia animal barak ho imi nia rikusoin hotu hosi Kanaán. ³³ Se liurai bolu imi, i nia husu imi nia servisu saida, ³⁴ imi hataan ba nia dehan, imi hotu hakiak animal dezde kiik, hanesan imi nia bei-ala sira. Nunee nia sei haruka imi hela iha rai Gosen.” José foo sai nunee, tanba ema Ejitu habribi atu moris hamutuk ho ema mak hakiak animal.

Liurai foo rai ba José nia familia

47 ¹⁻² Depois José lori nia maun nain lima baa apresenta ba liurai. José hateten dehan, “Amu liurai! Hau nia aman ho hau nia maun-alin sira mai ona hosi rai Kanaán. Sira mai ho sira nia bibi, sira nia bibi malae, sira nia karau vaka, ho sira nia sasaan hotu-hotu. Agora sira iha ona rai Gosen.”

³ I liurai husu, “Imi nia servisu saida?”

Sira hataan ba liurai dehan, “Ami karau atan ho bibi atan, hanesan ami nia bei-ala sira. ⁴ Agora iha rai Kanaán ham-

** **46:27** Ema hitu-nulu nee, Jacó nia jersaun neen-nulu resin neen nebee sai hosi Kanaán, José ho nia oan nain rua iha Ejitu, ho tan Jacó rasik.

laha boot. Udan la iha, too duut mos la iha ba ami nia bibi ho karau haan. Nee mak ami mai atu hela iha rai Ejitu. Ami mos lori ami nia animal sira. Agora ami ata husu lisensa ba amu liurai, para ami hela iha rai Gosen.”

⁵ I liurai foo sai nia hakarak ba José dehan, “Agora o nia aman ho o nia maun-alin sira iha nee. ⁶ Sira bele halo rai Ejitu nee hanesan sira nia rain rasik. Rai Gosen mak rai diak liu iha Ejitu tomak. Nunee diak liu sira hela iha nebaa deit ona. I se iha sira balu mak hein animal diak, sira mos bele hein ho hau nian iha nebaa.”

⁷ Tuir mai, José apresenta nia aman ba liurai. Jacó mos harohan ba Nai Maromak para foo bensaun ba liurai nee.

⁸ I liurai husu ba Jacó, “Ita tinan hira ona?”

⁹ Jacó hataan, “Hau lao baa-mai iha mundu nee durante tinan atus ida tolu-nulu ona, i hau nia vida nakonu ho terus. Se kompara ho hau nia bei-ala sira, hau nia tinan badak liu.” ¹⁰ Jacó sei husu tan ba Nai Maromak para foo bensaun ba liurai, mak foin fila.

¹¹ Depois José halo tuir liurai nia koalia. Nia foo rai ba sira iha distritu ida nebee diak liu iha Ejitu tomak. Iha fatin nee mak José nia aman ho nia maun-alin sira hela ba. (Fatin nee, ikus mai, ema tau naran “Rameses”). ¹² I José mos foo hahaan ba nia aman, ba nia maun-alin sira, ho familia uma laran tomak, hosi boot too kiik.

Rai hamlaha iha Ejitu

¹³ Iha tempu nee, rai hamlaha boot, too iha nebee-nebee la iha tan hahaan ona. Hosi Ejitu too Kanaán ema isin krekas ho fraku hotu tanba hamlaha atu-mate. ¹⁴ Ema mai hosi fatin hotu-hotu

iha Ejitu ho fatin hotu-hotu hosi Kanaán, mai hola hahaan iha José. Osan nebee nia simu, hodi baa rai hotu iha liurai nia uma. ¹⁵ Too ema Ejitu ho ema Kanaán sira nia osan mos hotu ona. Entaun sira baa hasoru José, hodi husu, “Senhor visi! Foo hahaan mai ami lai, para ami keta mate hamlaha. Tanba ami nia osan hotu ona.”

¹⁶ I José hataan, “Se imi nia osan la iha tan ona, entaun foo imi nia animal, hau troka ho hahaan.” ¹⁷ Entaun tinan nee sira lori sira nia animal ba José, hodi troka hahaan. Hanesan sira nia kuda, bibi malae, bibi, karau ho sira nia kuda buru.

¹⁸ Liu tiha tinan ida, sira baa hasoru tan José dehan, “Senhor visi, ami koalia loos deit. Ami nia osan ho ami nia animal, ita boot troka tiha hotu ona. Agora ami la iha tan buat ida ona. Hela deit ami nia isin lolon ho ami nia rai deit.

¹⁹ Keta husik ami mate. Se ami mate, see mak haree rai sira nee? Diak liu senhor visi halo ami sai liurai nia atan. I senhor hola hotu ami nia rai ba liurai nian. Ita boot foo fini para ami kuda ba ita. Kona ba ami nia kole ho ami nia rai, senhor lalika selu, foo mak hahaan deit. Naran katak ami keta mate hamlaha.”

²⁰ Tanba rai hamlaha boot, maka ema Ejitu sira faan hotu sira nia rai. Nunee José hola hotu rai iha Ejitu, foo ba liurai, ²¹ i ema hotu iha Ejitu tomak sai liurai nia atan.^{††} ²² So xefi relijiaun sira nia rai deit mak José la hola, tanba liurai foo nafatin hahaan ba sira. Nee mak sira la presiza faan sira nia rai.

²³ Tempu nee, José mos hatete ba povu, “Agora imi hotu sai ona liurai nia atan. I imi nia rai hau hola hotu ona foo ba liurai. Nee duni imi lori fini nee baa kuda. ²⁴ Kuandu foo ona isin, imi fahe

^{††} 47:21 Iha dokumentu antigu balu ho lian Ebreu dehan, “José muda ema hotu-hotu ba sidade.”

ba parte lima. Parte ida foo ba liurai. Sei hela parte haat, balu imi uza ba fini, balu imi nia familia haan.”

²⁵ Sira hataan, “Ita boot foo moris ona ba ami, tanba nee ami foo agradesse. Ami sai amu liurai nia atan deit.”

²⁶ Depois José halo lei ida ba nasaun Ejitu, hanesan tuir mai. Hare nebee povu koa, sira tenki fahe ba parte lima. Parte ida sira tenki foo ba liurai. Parte haat sira bele uza ba sira nia aan rasik. Lei nee halao nafatin. So xefi relijiaun sira deit mak la tuir, tanba liurai la hola sira nia rai.

José promete atu hakoi Jacó iha nia bei-ala sira nia rate

²⁷ Komesa iha tempu nee, ema Israel sira hela nafatin iha Ejitu iha rai Gosen. Sira sai ema riku, i sira nia jerasaun mos aumenta barak.

²⁸ Jacó sei moris tan tinan sanulu resin hitu iha Ejitu, too nia tinan hamutuk atus ida haat-nulu resin hitu. ²⁹ Kuandu nia besik atu mate, nia bolu nia oan José hodi hatete, “Oan, se o hadomi tebes hau, o jura para o la bele hakoi hau iha rai Ejitu nee. ³⁰ O tenki lori fila hau nia mate isin ba hakoi iha ita nia bei-ala sira nia rate. Ida nee mak apaa husu.”

José hataan, “Diak, apaa! Se apaa hakarak nunee, hau sei halo tuir duni.”

³¹ I Jacó koalia tan, “Se nunee, agora o jura lai katak, o sei tuir apaa nia hakarak.”

Entaun José mos jura. Depois Jacó hakruuk tiha iha kama leten hodi halo orasaun foo agradesse ba Nai Maromak.

Jacó husu Nai Maromak foo bensaun ba José nia oan sira

48 La kleur tan, ema mai foo hatene ba José katak nia aman moras to-dan. Nunee nia lori nia oan nain rua,

Manassés ho Efraim, baa haree sira nia avoo Jacó. ² Bainhira Jacó rona José sira mai ona, nia hakaas aan tuur tiha.

³ Jacó hatete ba José dehan, “Nai Maromak, ida forsa teb-tebes nee, uluk hatudu Aan mai hau iha aldeia Lus iha rai Kanaán. Iha nebaa, Nia promete mai hau, ⁴ dehan, ‘Hau sei foo ba o, jerasaun bara-barak, i sira sei sai nasaun barak. Hau mos sei foo rai ida nee ba o nia jerasaun sira, para sai sira nian too mundu nee ramata.’”

⁵ I Jacó hatutan tan, “O nia oan Efraim ho Manassés nee moris iha Ejitu antes hau mai iha nee. Agora hau foti sira nain rua sai hau nia oan rasik. Nunee, bainhira hau mate, sira mos simu hau nia rai ho rikusoin, hanesan Ruben ho Simeão. ⁶ Maibee se o iha oan tan, nee o nian ona. Hau la foti tan sira hanesan hau nia oan. Nunee, kona ba sira nia rikusoin, sira simu deit hosi sira nia maun Efraim ho Manassés. ⁷ Hau halo nunee, hodi hanoin o nia inan Rakél. Kuandu ita fila hosi Mezopotámia ba Kanaán, o nia inan mate iha dalan klaran besik aldeia Efrata iha rai Kanaán. Loron nee, hau nia laran tristi teb-tebes! Hau hakoi nia iha dalanibun atu tama ba aldeia Efrata.” (Aldeia nee agora, sira tau naran Belém.)

⁸ Jacó[‡] koalia tiha hotu, nia foti oin, haree José nia oan sira. I nia husu ba José, “Sira nee see?”

⁹ José hataan, “Nee hau nia oan, nebee Nai Maromak foo mai hau iha Ejitu nee.”

I Jacó dehan, “O lori sira mai besik hau, para hau halo orasaun husu Nai Maromak foo bensaun ba sira.” ¹⁰ Jacó katuas ona, nia matan mos malahuk ona, i nia haree laduun moos ona. José lori nia oan sira baa besik Jacó, i Jacó hakuak ho rei sira. ¹¹ Nia hatete ba José, “Durante nee, hau hanoin, hau la hasoru tan o ona. Maibee agora, Nai Maromak

[‡]48:8 Eskritura ho lian Ebreu dehan ‘Israel’. Israel nee Jacó nia naran seluk.

halo liu tan, too hau mos sei bele haree o nia oan sira.”

¹²Depois José dada tiha nia oan rua nee hosi Jacó nia hiti, i nia mos hakneak i hakruuk too rai iha Jacó nia oin. ¹³Nia hamriik fali, i nia tau nia oan sira hamriik besik ba nia aman. Nia tau nia oan boot, Manassés, iha Jacó nia liman loos, i nia oan segundu, Efraim, iha Jacó nia liman karuk. ¹⁴Maibee, bainhira Jacó atu tau liman hodi husu bensaun ba sira nain rua, Jacó muda tiha nia liman loos tau fali ba alin Efraim nia ulun, i nia tau nia liman karuk ba maun Manassés nia ulun.

¹⁵Depois nia halo orasaun ba Nai Maromak para foo bensaun ba José dehan,

“Hau nia avoo Abraão, ho hau nia aman

Isac

sempre moris tuir Nai Maromak nia hakarak.

Nai Maromak mos sempre kidadu hau dezde kiik too agora.

¹⁶I Nia hasai ona hau hosi perigu hotu. “[¶]Agora hau mos husu ba Nai Maromak foo bensaun ba labarik sira nee.

Nunee ema la bele haluha temi avoo Abraão, aman Isac ho hau nia naran.

Hau mos husu para labarik sira nee bele iha jerasaun barak teb-tebes.”

¹⁷Maibee, kuandu José haree nia aman tau fali nia liman loos iha alin Efraim nia ulun, nia la gosta. Nunee José kaer tiha nia aman nia liman atu foti baa tau fali iha maun Manassés nia ulun.

¹⁸Nia hatete ba nia aman, “Apa, keta nunee! Ida nee mak oan boot. Tenki tau liman loos ba nia ulun.”

¹⁹Maibee nia aman Jacó lakohi. Nia dehan, “Oan, hau hatene! Manassés sei iha poder boot duni, i nia jerasaun sei aumenta barak too sai nasaun boot ida.

Maibee nia alin Efraim sei iha poder boot liu nia maun, i nia jerasaun mos sei barak liu too sai nasaun boot barak.”

²⁰Depois nia foo bensaun ba labarik nain rua nee dehan, “Kuandu ema Israel husu Nai Maromak foo bensaun ba ema, sira sei temi mos imi nain rua nia naran. Sira sei husu nunee: ‘Nai Maromak foo bensaun ba o, hanesan uluk Nia foo bensaun ba Efraim ho Manassés.’”

Nunee Jacó temi alin Efraim nia naran uluk, mak foin temi nia maun Manassés.

²¹Tuir mai, Jacó dehan ba José, “Hau besik atu mate ona. Maibee Nai Maromak sei tulun imi, i lori imi fila fali ba imi nia bei-ala sira nia rain. ²²Agora, hau foo ba o foho iha rai Kanaán nebee uluk hau hadau hosi ema Amori, bainhira hau funu ho sira. Rai nebee hau foo ba o nee, luan liu duke hau foo ba o nia maun sira.”

Jacó foo nia lia menon ba nia oan ida-idak

49 Tuir mai, Jacó haruka bolu nia oan sira hotu. Nia hatete nunee, “Oan sira! Imi hotu mai besik hodi rona. Hau atu foo hatene ba imi, ida-idak nia moris iha loron aban-bainrua.” ²I Jacó komesa foo hatene kedas ba nia oan sira dehan,

“Imi mai hamriik haleu hau.

Rona imi nia aman Israel nia koalia.”^{§§}

³*Ruben!* O mak hau nia oan mane boot!

O hau nia ai tonka ho hau nia liman loos. Ema respeita liu mak o.

⁴Maibee o nia laran fasil nakdoko, la hatene saida mak o hakarak, hanesan laloran tasi baku baa baku mai. Uluk o baa toba hamutuk halo sala fali ho hau nia kaben Bila. O

[¶]**48:16** Eskritura ho lian Ebreu dehan, “Anju hasai ona hau hosi perigu hotu.” Maibee matenek nain sira kona ba Biblia dehan nee Maromak mak hatudu Nia Aan liu hosi anju atu hasai Jacó hosi perigu oi-oin. Haree Hahuu (*Jénesis*) 16:7; 21:17; 22:11,15.

^{§§}**49:2** Israel nee Jacó nia naran seluk.

halo foer o nia aman nia toba fatin. Nee mak o nia direitu hanesan oan mane boot lakon kedas.

⁵*Simeão* ho *Levi*! Imi nain rua hanesan! Imi sempre kaer kroat, atu halo terus ema. ⁶Imi gosta mak tesi karau nia ain uat halo kotu, too karau hoku hela iha fatin. I imi nia aat ida tan mak nee: kuandu imi hirus ema, imi tenki oho. Nee mak hau lakohi rona imi nia koalia. Hau mos lakohi mete ho imi nia problema. ⁷Nee duni, agora, hau foo malisan ba imi nia hahalok aat sira nee, tan demais liu ona! Ho tan imi nia hirus, nebee la iha hadomi uitoan ba ema. Aban-bainrua imi sei lori rasik todan ida nee. Nai Maromak mos sei soe namkari imi nia jerasaun iha Israelan tomak, too sira la hela hamutuk iha fatin ida ona.

⁸*Judá*! O nia naran dehan ‘gaba’. O nia maun-alin sira sei gaba o i hakruuk ba o. I o nia liman sei hanehan o nia inimigu sira, too sira la foti ulun. ⁹O nee hanesan leaun. O hanesan leaun forti foin sae, nebee buka rasik haan. O hanesan leaun aman nebee hafuhu animal hodi tata, haan bosu, depois toba. O hanesan leaun inan hein hela nia oan. La iha ema ida brani baa book. O mos nunee. Ema sei tauk o, i sira la brani halo buat ida ba o. ¹⁰O nee sei kaer ukun. O nia jerasaun sira mos sei kaer ukun tu-tuir malu, too iha ida mak iha direitu liu hodi tuur kaer ukun nee. I

nasaun sira hotu sei hakruuk i rona ba Nia.^h ¹¹O sei moris haksolok. O hakarak saida deit, iha! O atu halo saida deit, sai duni. I o nia animal ho o nia toos nia rezultadu, barak tebetes, too resin soe arbiru tiha deit.*

¹²O nia tua tintu ho o nia susu been resin too fak-fakar.

¹³*Zebulón*! O nia rai besik tasi, i sei aumenta boot too baliza ho sidade Sidon. Roo boot mai hosi fatin-fatin, hodi para ho hakmatek iha o nia pontikais.

¹⁴⁻¹⁵*Isakar*! O forti hanesan kuda buru, maibee o nia ulun fatuk toos. O toba ona iha dalan klaran;[†] see mak bele obriga fanu o, para lao nafatin? Bainhira o haree ona fatin diak ida, o prontu atu sai ema rai nain nia atan, para bele hela iha fatin nee. O mak nunee ona!

¹⁶*Dan*! O nia naran nee dehan ‘juis’. O ho o nia jerasaun, mak sei tesi o nia povu nia lia. Imi tesi, sei la todan hosi sorin, maibee tuir lia loos. ¹⁷O nee mos matenek hanesan samea nebee toba hela iha dalanibun. Kuandu inimigu ida sae kuda liu hosi fatin nee, antes hakfodak, o tata tiha ona kuda nia ain kotuk, too kuda nee soe tiha ema nee.

¹⁸Oo NAI Maromak! Hau harohan atu Ita Boot salva ami hotu.

¹⁹*Gade*! O nia naran rona atu hanesan ‘ataka’. Ema naok-teen sei ataka o, maibee o ataka fali sira hosi kotuk, too manaan.

*49:11 Eskritura ho lian orijinal dehan, “O sei kesi o nia kuda buru ba o nia uvas huun. (Nee katak Judá nia uvas huun barak liu, too kuda buru haan balu mos, la iha buat ida.) O sei fasi o nia ropa ho uvas been. (Nee katak, Judá nia uvas been barak teb-tebes, too fakar arbiru deit.)”

†49:14-15 Lian Ebreu bele iha signifikadu rua: ‘toba iha fatin rua nia leet’ ka ‘toba iha karoon rua nia leet’.

^h49:10 Mateus 1:3

²⁰ *Asér!* O nia toos sei foo hakaan diak liu, too o bele halo dosi furak oi-oin, i liurai sira mos mai hola dosi iha o.

²¹ *Naftali!* O hanesan bibi rusa nebee halai fuik, la iha ema ida bele manda o. O nia oan sira mesak oin kapaas-kapaas deit.

²² *José!* O hanesan ai buras ida, moris besik bee matan. O nia sanak nani sae too muru leten.[‡] ²³ Uluk iha ema odi o, hanesan inimigu hana o ho rama. ²⁴ Maibee Nai Maromak, ida nebee hau adora, tulun o. Nia halo forti o nia liman, para o hana fali sira, biar hosi dook. O mak manaan sira, tanba Nai Maromak ida forsa teb-tebes mak tulun o. Nee mak hau sadere ba Nia, tan Nia mak hein hau too agora. ²⁵ Nia mak sei kuidadu o. I Nia foo bensaun ba o, bensaun hosi lalehan, bensaun hosi rai, ho bensaun foo oan barak mesak isin di-diak deit. ²⁶ Hau nia bensaun nebee hau foo ba o, boot liu foho sira! Hau harohan para Nai Maromak fakar bensaun sira nee hotu ba o, tanba o mak liu o nia maun-alin sira hotu.

²⁷ *Benjamim!* O hanesan asu fuik siak nebee hamlaha. Sei dadeer-saan hela, nia baa tata tiha ona animal ba nia haan. Kuandu kalan ona, nia baa fahe hakaan restu ba nia oan sira. O nia jerasaun mos sei sai nunee.”

²⁸ Too iha nee, Jacó foo hatene kona ba nia oan sira nia moris iha aban-bainrua, ida-idak ho nia jerasaun. Sira nee hotu mak forma suku sanulu resin rua iha Israel.

Jacó mate

²⁹⁻³⁰ Nee liu tiha, Jacó haruka nia oan sira dehan, “Hau atu mate ona. Bain-

hira hau mate, imi tenki lori hau baa hakoi hamutuk ho hau nia aman sira iha fatuk kuak nebee besik iha aldeia Makpela ho Manre, iha rai Kanaán. Uluk avoo Abraão hola rai ho fatuk kuak nee hodi halo sai rate. Nia hola kotu hosi ema Ete ida naran Efron. ³¹ Iha fatin nee mak sira hakoi avoo Abraão ho avoo fetu Sara, ho mos hau nia aman Isac, ho hau nia inan Rebeca. I hau mos hakoi hau nia kaben Lea iha nebaa. ³² Entaun, imi keta haluha hakoi hau iha fatuk kuak nebee avoo Abraão hola ona hosi ema Ete nee.”

³³ Jacó hameno liafuan sira nee hotu ba nia oan sira, nia toba fali iha nia fatin, nia iis mos kotu i nia baa hamutuk ho avoo matebian sira.[¶]

50 I José hakuak nia aman, hodi tanis hakilar. I nia rei nia aman fila-fila. ² Depois José foo orden para tau aimoruk ba Jacó nia isin para bele rai kleur. ³ I sira tau beibeik aimoruk too loron haat-nulu, hanesan baibain. Ema Ejitu sira mos tanis ba Jacó nia mate. Sira tanis too loron hitu-nulu, hanesan sira nia naiulun boot ida mak mate.

⁴ Liu tiha loron hitu-nulu nee, José foo sai ba liurai nia funsionariu sira dehan, “Favor ida, hatoo hela hau nia lia menon nee ba liurai: ⁵ “Tempu hau nia aman atu besik mate, nia husu hau promete atu lori nia mate isin baa hakoi iha rate nebee nia prepara tiha ona iha rai Kanaán. Tanba nee, hau husu lisensa ba liurai para hau baa hakoi hau nia aman. Depois hau fila fali mai.”

⁶ Rona nunee, liurai hataan dehan, “Se o promete ona ba o nia aman nunee, lori ona nia baa hakoi iha nebaa.”

⁷ Depois José lori ona nia aman baa hakoi. Ema barak mak akompanha nia, hanesan liurai nia funsionariu sira, ho

[‡]49:22 Iha Biblia ho lian Ebreu, versikulu nee laduun klaru. Bele dehan ‘ai ida ke nani’, bele mos ‘kuda buru’.

[¶]49:33 Eskritura ho lian Ebreu dehan “nia iis kotu i nia klamar baa halibur hamutuk ho nia bei-ala sira.”

ema boot sira hotu iha Ejitu. ⁸ José nia maun-alin, ho sira nia ema servisu hotu mos baa hakoi Jacó. So sira nia oan nurak ho sira nia animal mak la baa. ⁹ Tropa barak mos tuir. Balu baa ho kuda kareta, i balu sae kuda. Ema sira akompanha mate nee barak teb-tebes.

¹⁰ Sira hotu lao too fatin ida naran Atad, besik mota Jordaun. Iha fatin nee, ema sempre mai sama hare. José sira tanis hakilar nia aman nia mate iha nebaa, i hadeer mate nee durante kalan hitu tan.

¹¹ Bainhira ema Kanaán sira iha fatin nee haree sira tristi nune, sira mos dehan ba malu, “Imi haree took. Ema Ejitu sira nee tanis ho lehir, halo ita mos tristi!” Nee mak sira tau fatin nee naran Abel-Misraim. Nee katak ‘ema Ejitu laran tristi’.

¹² Depois Jacó nia oan sira halo tuir buat nebee mak sira promete tiha ona.

¹³ Sira lori Jacó nia mate isin baa hakoi iha fatuk kuak besik aldeia Makpela ho Manre. Abraão uluk hola fatin nee hosi ema Ete ida naran Efron, hodi halo rate.

José halo hakmatek nia maun sira nia laran

¹⁴ José hakoi tiha nia aman, nia ho nia maun-alin sira fila fali ba Ejitu, hamutuk ho ema hotu nebee baa hakoi mate nee.

¹⁵ Too iha Ejitu, José nia maun sira komesa tauk ona. Tanba sira nia aman la iha tiha ona, sira mos koalia ba malu dehan, “Imi hanoin lai! Se José sei odi ita i hakarak selu ita nia aat nebee uluk ita halo ba nia, halo nusaa loos?” ¹⁶ Entaun sira lia ida haruka mensajen ba José dehan, “Senhor visi! Ami sei hanoin uluk ita nia aman sei moris, nia haruka ami ¹⁷ foo hatene ba senhor dehan, ‘Aze tenki foo perdaun ba nia maun sira nia sala, nebee uluk sira halo ba nia.’ Nee mak agora ami mai husu perdaun. Tanba ami

Maromak nia atan, hanesan uluk ita nia aman.”

Rona nune José mos tanis.

¹⁸ Depois nia maun sira mai rasik hakneak iha José nia oin, hodi dehan, “Senhor, halo ami sai senhor nia atan deit.”

¹⁹ Maibee José dehan, “Maun sira! Imi lalika tauk tan ona! So Nai Maromak deit mak iha direitu foo kastigu ba ema. Maibee hau, lae. ²⁰ Uluk imi kombina hodi halo aat mai hau. Maibee Nai Maromak halo buat nee sai diak fali. Nia foti hau sai ema boot, para bele salva ema barak hosi rai hamlahe. ²¹ Nee duni, agora, keta tauk tan. Hau sei tau matan ba imi, ho imi nia oan sira hotu.”

Ho liafuan sira nee, José halo hakmatek nia maun sira nia laran.

José mate

²² José hela nafatin iha Ejitu ho nia maun-alin sira hotu. Nia moris too tinan atus ida sanulu. ²³ Nia sei haree Efraim nia bei oan nia oan sira. I nia mos kous nia bei oan Makhir nia oan sira, hodi hatudu katak nia hakiak sira nudar nia oan rasik; Makhir nee Manassés nia oan.

²⁴ José foo hatene ba nia maun sira dehan, “Hau senti hau nia loron mate besik ona. Maibee hau fiar, Nai Maromak sei tulun imi. Nia sei lori imi nia jersaun sai hosi rai ida nee, baa fali iha rai nebee Nia promete ona ba avoo Abraão, avoo Isac ho apaa Jacó.” ²⁵ Depois José husu ba nia maun-alin sira halo juramentu dehan, “Imi tenki promete mai hau. Bainhira Nai Maromak lori fila fali imi nia jersaun ba iha rai nee, sira tenki lori hau nia mate isin.”

²⁶ Nune José mate iha Ejitu ho tinan atus ida sanulu. Depois sira tau aimoruk ba nia mate isin, i tau nia ba kaixaun laran.

Nai Jesus nia istoria

tuur

Saun Mateus

Nai Jesus nia bei-ala sira

(Lucas 3:23-38)

1 Livru nee koalia kona ba Jesus Kristu. Jesus hosi liurai David nia jerasaun, i David nee Abraão nia jerasaun.

² Jesus nia bei-ala sira nia naran komesa hosi Abraão too liurai David hanesan tuir mai nee:

Abraão nia oan Isac.

Isac nia oan Jacó.

Jacó nia oan Judá ho ninia maun-alin sira.

³ Judá nia oan Perez ho Zera, sira nia inan naran Tamar.

Perez nia oan Hesron.

Hesron nia oan Ram.

⁴ Ram nia oan Aminadab.

Aminadab nia oan Nahason.

Nahason nia oan Salmon.

⁵ Salmon nia oan Boaz, nia inan naran Rahab.

Boaz nia oan Obed, nia inan naran Rute.

Obed nia oan Jessé.

⁶ Jessé nia oan liurai David.

Jesus nia bei-ala sira hosi liurai David too nia jerasaun nebee mak militar lori baa dadur iha rai Babilónia, sira nia naran mak tuir mai nee:

David nia oan Salomão, nia inan nee uluk Urias nia feen.

⁷ Salomão nia oan Roboão.

Roboão nia oan Abias.

Abias nia oan Aza.

⁸ Aza nia oan Josafat.

Josafat nia oan Jorão.

Jorão nia oan Uzias.

⁹ Uzias nia oan Jotam.

Jotam nia oan Ahaz.

Ahaz nia oan Ezequias.

¹⁰ Ezequias nia oan Manassés.

Manassés nia oan Amon.

Amon nia oan Joias.

¹¹ Joias nia oan mak Jekonias ho nia alin sira. Iha sira nia tempu mak militar lori povu Israel baa dadur iha Babilónia.¹

¹² Jesus nia bei-ala sira hosi tempu dadur nee ba oin mak tuir mai nee:

Jekonias nia oan Salatiel.

Salatiel nia oan Zorobabel.

¹³ Zorobabel nia oan Abiud.

Abiud nia oan Eliakim.

Eliakim nia oan Azur.

¹⁴ Azur nia oan Zadok.

Zadok nia oan Jakim.

Jakim nia oan Eliud.

¹⁵ Eliud nia oan Eleazar.

Eleazar nia oan Matan.

Matan nia oan Jacó.

¹⁶ Jacó nia oan José.

José kaben ho Maria, i Maria mak kous Jesus. Jesus nee, ema mos bolu Nia Kristu, nee dehan katak, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai.

¹⁷ Nunee, komesa hosi Abraão too David hamutuk jerasaun 14. Hosi David too militar lori povu Israel baa dadur iha Babilónia mos jerasaun 14. I hosi jerasaun nebee dadur iha Babilónia too Jesus Kristu hamutuk jerasaun 14 tan.

Nai Jesus Kristu moris mai

(Lucas 2:1-7)

¹⁸ Istoria kona ba Jesus Kristu nia moris hanesan nee:

Nia inan Maria troka prenda ona ho José. Maibee bainhira sira nain rua sei-

¹1:11 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 24:14-15; 2 Krónikas (Tawarikh) 36:10; Jeremias (Yeremia) 27:20

dauk moris hamutuk nudar feen ho laen, Maria hatene ona katak nia isin rua liu hosi Espiritu Santu nia kbiit.^j ¹⁹Bainhira José hatene katak Maria isin rua ona, nia hakarak atu hakotu sira nain rua nia relasaun. Maibee José lakohi halo moe Maria iha ema barak nia oin, tanba nia ema ida nebee laran moos. Nunee nia desidi atu hakotu nonook deit.

²⁰Maibee bainhira José hanoin hela buat nee, Nai Maromak nia anju ida mai hatudu aan ba nia liu hosi mehi hodi dehan, “José, liurai David nia jerasaun, la bele tauk atu kaben ho Maria, tanba labarik nebee mak iha Maria nia kabu-laran nee mai hosi Espiritu Santu. ²¹Maria sei tuur ahi oan mane ida. O tenki foo naran Jesus, tanba Nia mak sei salva Nia povu hosi sira nia sala.”^{§ k}

²²Buat hirak nee hotu sai nunee tuir saida mak Nai Maromak nia profeta hori uluk kedas hakerek ona dehan, ²³“Abanbainrua iha feto raan ida sei isin rua hodi tuur ahi oan mane ida. Labarik nee nia naran Emanuel.” Nee dehan katak “Maromak hamutuk ho ita.”^l

²⁴Bainhira José hadeer, nia halo tuir saida mak anju nee hatete ba nia. Nia kaben ho Maria. ²⁵Maibee nia la halo relasaun ho Maria hanesan feen-laen too Maria tuur ahi. I José foo naran ba labarik nee, Jesus.^m

Matenek nain sira hosi lorosae mai adora Jesus

2 Jesus moris iha aldeia Belém iha provinsia Judeia. Iha tempu nebaa liurai Herodes mak ukun rai nee. Iha loron ida matenek nain balu nebee hatene siik sinal iha fitun, sira mai hosi rai dook, hosi parte lorosae. Too iha

sidade Jerusalém, ²sira husu, “Kosok Oan nebee moris atu sai ema Judeu sira nia liurai nee iha nebee? Ami haree tiha ona fitun ida iha parte lorosae nebee foo sinal kona ba Nia moris. Tanba nee mak ami mai atu adora Nia.”

³Bainhira liurai Herodes rona sira nia liafuan nee, nia laran susar tebetes, nunee mos povu iha Jerusalém tomak. ⁴Depois Herodes halibur nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira hotu hodi husu, “Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai nee, sei moris iha nebee?”

⁵Sira hataan, “Iha aldeia Belém iha provinsia Judeia. Tanba hori uluk kedas Maromak nia profeta hakerek dehan,

⁶‘Imi ema Belém, iha rai Judeia, keta hanoin dehan imi mak kiik liu iha rai Judeia nee.

Tanba ukun nain ida sei mai hosi imi nia rain,

Nia mak sei sai bibi atan ba Hau nia povu Israel.”ⁿ

⁷Rona nunee, Herodes bolu nonook matenek nain sira nee hodi husu ba sira, hori-bainhira loos mak fitun nee mosu. I sira mos esplika ba nia. ⁸Depois nia haruka sira baa Belém. Nia hameno hela dehan, “Senhor sira baa buka di-diak Labarik nee. Bainhira hetan ona Nia, mai fali foo hatene hau, para hau mos bele baa adora Nia.”

⁹⁻¹⁰Rona tiha liurai nia liafuan, matenek nain sira nee komesa lao baa dadauk. Derepentini fitun nebee sira uluk haree iha lorosae nee, mosu fila fali iha sira nia oin. Haree nunee, sira mos kontente tebetes. I sira lao tuir fitun nee too fitun para iha Labarik nee nia uma leten.

§1:21 Naran Jesus dehan “Nai Maromak foo salvasaun”.

j1:18 Lucas 1:27 **k1:21** Lucas 1:31 **l1:23** Isaias (Yesaya) 7:14

m1:25 Lucas 2:21 **n2:6** Mikeias (Mikha) 5:1; 2 Samuel 5:2

¹¹Too iha nebaa, sira tama iha uma laran haree Labarik nee ho Nia inan Maria, i sira hakneak hakruuk too rai hodi adora Nia. Depois sira hasai sira nia prezente karun teb-tebes, sira foo ba Labarik nee osan mean, ai been morin ho mina morin diak nian.

¹²Hotu tiha Maromak foo hanoin ba sira liu hosi mehi katak sira la bele fila fali ba Herodes. Entaun sira fila ba sira nia rain liu hosi dalan seluk.

José lori Jesus ho Maria halai ba rai Ejitu

¹³Bainhira matenek nain sira fila tiha, Nai Maromak nia anju mai hatudu aan ba José liu hosi mehi. Anju nee foo hatene dehan, “Hadeer ona! Lori Labarik nee ho Nia inan halai ba iha rai Ejitu, tanba Herodes buka hela Labarik nee atu oho Nia. Hela iha nebaa too hau foo hatene fali ba o katak imi bele fila.”

¹⁴Iha kalan nee kedas, José hadeer lori Labarik nee ho Nia inan halai ba Ejitu, ¹⁵i sira hela iha nebaa too Herodes mate. Uluk kedas Nai Maromak koalia liu hosi Nia profeta dehan, “Hau bolu Hau nia Oan sai hosi Ejitu.” Agora sai duni nunee.^o

Herodes oho labarik kiik-oan sira iha Belém

¹⁶Bainhira liurai Herodes hatene katak, matenek nain sira halo beik tiha nia hodi fila liu hosi dalan seluk, nia hirus teb-tebes. Nia foo orden ba soldadu sira atu baa Belém vila ho rai nebee besik hodi oho hotu labarik mane kiik-oan nebee tinan rua mai kraik. Nia foo orden nunee tuir informasaun hosi matenek nain sira kona ba tempu nebee mak sira haree fitun nee mosu.

¹⁷Buat nee akontese tuir saida mak Maromak nia profeta Jeremias foo sai uluk kedas dehan,

¹⁸“Iha ema tanis hakilar iha aldeia Rama.

Raquel tanis halerik tanba nia oan sira la iha ona.

Ema hamaus nia atu la bele tanis maibee nia lakohi rona.”^p

José lori Jesus ho Maria fila hosi Ejitu

¹⁹Ikus mai liurai Herodes mate. Iha tempu nebaa Nai Maromak nia anju hatudu aan ba José liu hosi mehi iha rai Ejitu. ²⁰Anju nee dehan, “Hadeer ona! Lori Labarik nee ho Nia inan fila fali ba rai Israel, tanba ema nebee hakarak oho Labarik nee mate tiha ona.” ²¹Entaun José hadeer i lori Labarik nee ho Nia inan fila fali ba Israel.

²²Maibee too iha nebaa, José rona katak liurai Herodes nia oan Arquelau mak ukun fali iha provinsia Judeia, nunee nia tauk atu fila ba nebaa. Maromak mos foo hanoin ba nia liu hosi mehi. Entaun sira baa hela fali iha provinsia Galileia, ²³iha aldeia ida naran Nazaré. Nunee buat nebee profeta sira uluk koalia akontese duni. Sira dehan, “Ema sei bolu Nia Nazaré oan.”^q

João Sarani Nain prepara dalan ba Nai Jesus

*(Marcos 1:1-8; Lucas
3:1-18; João 1:19-28)*

3 Molok Jesus hahuu Nia knaar, João Sarani Nain komesa hanorin ema iha rai fuik maran iha rai Judeia. ²Nia foo sai dehan, “Hakribi ona imi nia sala, tanba tempu besik ona atu Maromak ukun imi.”^r

³Uluk liu Maromak nia profeta Isaias hakerek ona kona ba João dehan,

^o2:15 Hoseia 11:1 ^p2:18 Jeremias (Yeremia) 31:15

^q2:23 Marcos 1:24; Lucas 2:39; João 1:45 ^r3:2 Mateus 4:17; Marcos 1:15

“Iha ema ida foo sai ho lian makaas iha rai fuik maran dehan,
‘Imi tenki hadia dalan para simu ita nia Nai.

Halo loos tiha dalan nebee kleuk para Nia lao tuir.”^s

⁴ João nia hena halo hosi kuda kamelu nia fulun, i nia sintu halo hosi animal nia kulit. Nia hahaan mak gafanhotu ho bani been.^t

⁵ Ema barak mai hosi fatin oi-oin atu haree João. Sira mai hosi sidade Jerusalém, hosi provinsia Judeia tomak ho mos hosi aldeia sira nebee mak besik iha mota Jordaun. ⁶ Sira foo sai sira nia sala, i João foo sarani sira iha mota Jordaun.

⁷ Iha mos ema barak hosi grupu relijiaun Farizeu ho Saduseu mai atu João foo sarani sira. Maibee bainhira João haree sira, nia siak sira dehan, “He! Samea nia oan! Maromak sei kastigu imi tanba imi nia hahalok aat. Karik ema bosok imi dehan imi bele sarani para sees aan hosi kastigu nee.”^u ⁸ Imi tenki muda imi nia hahalok hodi hatudu katak imi husik duni imi nia sala. ⁹ I lalika hanoin dehan, imi loos ona tanba deit imi Abraão nia jersaun. Lae! Hau hatete ba imi: fatuk sira nee mos, Maromak bele halo sai Abraão nia jersaun.^v ¹⁰ Maromak hanesan toos nain nebee kaer hela baliu atu tesi ona ai huun too abut. Ai huun hotu-hotu nebee la foo fuan diak, Nia sei tesi tiha hodi soe ba ahi laran.^w

¹¹ Hau foo sarani imi ho bee deit para hatudu katak imi hakribi ona imi nia sala. Maibee la kleur tan, Ema ida boot liu hau sei mai. Atu lori deit Nia sandalias mos, hau la serve. Ema nee laos foo sarani imi ho bee, maibee Nia sei

foo sarani imi hodi Espiritu Santu ho mos ahi. ¹² Nia hanesan natar nain nebee prontu ona atu haketak hare isin ho hare kulit sira nee. Hotu tiha, hare isin Nia sei rai di-diak iha armazen, maibee kulit nia soe tiha ba ahi ida nebee nunka mate.”

João foo sarani Nai Jesus

(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)

¹³ Iha tempu nebaa Jesus mai hosi rai Galileia ba iha mota Jordaun para João foo sarani Nia. ¹⁴ Maibee João lakohi. Nia dehan, “Tuir lo-loos Ita Boot mak foo sarani hau. Nusaa mak Ita Boot mai fali iha hau?”

¹⁵ Jesus hataan, “Husik ba, agora nee ita mak foo sarani Hau para halo tuir Maromak nia hakarak.” João mos simu.

¹⁶ Sarani hotu tiha Jesus sai kedas hosi mota nee. Derepentini lalehan nakloke, i Nia haree Maromak nia Espiritu hanesan manu pombu tuun ba iha Nia. ¹⁷ Depois lian ida hosi lalehan hatete, “Ida nee Hau nia Oan Doben. Nia halo Hau nia laran haksolok tebetes.”^x

Satanás koko Nai Jesus

(Lucas 4:1-13; Marcos 1:12-13)

4 Hotu tiha, Maromak nia Espiritu domina Jesus i lori Nia ba iha rai fuik maran atu diabu nia boot bele koko Nia.^y ² Iha nebaa Jesus jejun durante loron haat-nulu, kalan haat-nulu, too Nia ham-laha atu mate. ³ Depois diabu tentador mai koko Jesus. Diabu nee dehan, “Se O Maromak nia Oan duni, haruka fatuk sira nee sai paun.”

⁴ Maibee Jesus hataan, “Iha Livru Sagradu hakerek,

^s3:3 Isaias (Yesaya) 40:3 ^t3:4 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 1:8

^u3:7 Mateus 12:34; 23:33 ^v3:9 João 8:33 ^w3:10 Mateus 7:19

^x3:17 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:2; Salmus (Mazmur) 2:7; Isaias (Yesaya) 42:1; Mateus 12:18; 17:5; Marcos 1:11; Lucas 9:35 ^y4:1 Ebreu (Ibrani) 2:18; 4:15

‘Ema kriatura laos moris hosi hahaan deit, maibee presiza mos Maromak liafuan hotu-hotu.’”^z

⁵Depois diabu nia boot lori Jesus ba iha Jerusalém, Maromak nia sidade. Di-abu lori Nia baa hamriik iha uma kreda boot nia tutun, ⁶i dehan, “Se O Maromak nia Oan duni, soe aan tuun ba rai. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, ‘Maromak sei haruka Nia anju sira mai kuida O.’

‘Sira sei lolo liman hodi tane O, atu O nia ain la bele kona fatuk.’”^a

⁷Maibee Jesus hataan dehan, “Iha Livru Sagradu mos bandu ema dehan, ‘La bele koko Maromak, o nia Nai.’”^b

⁸Depois diabu nia boot lori tan Jesus ba iha foho ida aas teb-tebes nia tutun, i hatudu ba Jesus nasaun hotu-hotu iha mundu tomak ho sira nia rikusoin hotu.

⁹Diabu dehan ba Jesus, “Buat sira nee hotu hau sei foo ba O, naran katak O hakneak hodi adora hau.”

¹⁰Maibee Jesus hataan fali dehan, “Satanás, sai tiha hosi nee! Tanba iha Livru Sagradu haruka ema hotu-hotu nunee, ‘O tenki adora Maromak, o nia Nai, i serbi mak Nia deit.’”^c

¹¹Hotu tiha diabu nia boot husik tiha Jesus, i anju sira mai serbi Nia.

Nai Jesus komesa foo sai Liafuan Diak

(*Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15*)

¹²Iha loron ida, Jesus rona katak ema kaer tiha João Sarani Nain hodi baa dadur iha komarka. Nunee Jesus husik tiha provinsia Judeia baa fali iha provinsia Galileia.^d ¹³Too iha nebaa, Nia baa uluk iha Nia aldeia Nazaré, depois baa hela fali iha sidade Kafarnaum. Sidade

nee iha tasi Galileia nia sorin, iha rai Zebulon ho Naftali.^e ¹⁴Nunee Jesus halo tuir saida mak Maromak nia profeta Isaias hakerek nanis ona dehan,

¹⁵“Rai Zebulon ho rai Naftali, besik tasi Galileia, iha mota Jordaun nia sorin ba, rai Galileia, ema nebee laos Judeu nia hela fatin.

¹⁶Iha rai nee, ema uluk moris iha nakukun laran, maibee agora sira hetan ona naroman boot.

Iha sira nia rain, uluk nakukun atu lori sira ba mate tinan ba tinan, maibee agora naroman mosu ona hodi leno sira.”^f

¹⁷Iha tempu nebaa, Jesus komesa foo sai ba ema dehan, “Hakribi ona imi nia sala, tanba tempu besik ona atu Maromak ukun imi.”^g

Nai Jesus bolu peskador nain haat atu tuir Nia

(*Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11*)

¹⁸Iha loron ida Jesus lao hela iha tasi ibun Galileia nian. Nia haree peskador nain rua soe hela dai iha tasi. Sira nain rua nee maun-alin, maun naran Simão, ema mos bolu nia Pedro. Alin naran André. ¹⁹Jesus dehan ba sira, “Mai tuir Hau! Imi uluk peskador ba ikan, maibee agora Hau sei hanorin imi atu sai peskador ba ema.” ²⁰Sira mos husik kedas sira nia dai hodi tuir Jesus.

²¹Jesus lao nafatin, Nia haree tan ema nain rua, Tiago ho nia alin João. Sira nain rua hadia hela redi iha roo laran hamutuk ho sira nia aman Zebedeu. Jesus bolu tan sira nain rua atu tuir Nia.

^z4:4 Deutoronómiu (Ulangan) 8:3 ^a4:6 Salmus (Mazmur) 91:11-12

^b4:7 Deutoronómiu (Ulangan) 6:16 ^c4:10 Deutoronómiu (Ulangan) 6:13

^d4:12 Mateus 14:3; Marcos 6:17; Lucas 3:19-20 ^e4:13 João 2:12

^f4:16 Isaias (Yesaya) 9:1-2 ^g4:17 Mateus 3:2

²² Tiago ho João mos husik kedas sira nia aman ho sira nia roo hodi tuir Jesus.

**Nai Jesus hanorin ema barak i
kura sira nia moras**

(Lucas 6:17-19)

²³ Jesus lao iha provinsia Galileia tomak hodi hanorin iha ema Judeu sira nia uma kreda. Nia foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa Maromak ukun nudar Li-urai. I ema nia moras oi-oin deit, Nia kura hotu kedas.^h ²⁴ Buat nebee Jesus halo, ema konta iha nebee-nebee too iha provinsia Síria tomak. Ema barak mai lori sira nia maluk nebee moras oi-oin, balu diabu tama iha laran, balu moras bibi maten, liman-ain mate ho moras selu-seluk tan. I Jesus kura moras sira nee hotu. ²⁵ Ema barak teb-tebes mak tuir Jesus. Iha ema hosi Galileia, hosi rai Dekápolis, hosi sidade Jerusalém ho provinsia Judeia, balu tan mai hosi mota Jordaun nia sorin ba.

Nai Jesus hanorin iha foho ida

5 Iha loron ida Jesus haree ema barak mai hobur Nia, entaun Nia baa sae iha foho ida. Too iha nebaa Nia tuur, i Nia eskolante sira mai haleu Nia. ² De- pois Nia komesa hanorin sira.

See mak hetan bensaun

(Lucas 6:20-23)

³ Jesus hanorin nunee:

“Ema sira nebee hatene aan dehan sira presiza hela Maromak, sira hetan bensaun, tanba sira nee Maro- mak nia reinu.

⁴ Ema sira nebee tanis ho laran susar, sira hetan bensaun,

tanba Maromak sei hamaran sira nia matan been.ⁱ

⁵ Ema sira nebee haraik aan, sira hetan bensaun, tanba Maromak sei foo mundu foun ba sira atu hela.^j

⁶ Ema sira nebee hakarak teb-tebes atu moris loos,

sira hetan bensaun, tanba Maromak sei foo tuir sira nia hakarak nee.^k

⁷ Ema sira nebee mak hatudu laran diak ba ema seluk,

sira hetan bensaun, tanba Maromak sei hatudu Nia laran diak ba sira.

⁸ Ema sira nebee laran moos, sira hetan bensaun, tanba sira sei haree Maromak.^l

⁹ Ema sira nebee gosta tulun ema seluk atu moris iha dame nia laran, sira hetan bensaun, tanba Maromak sei bolu sira nee Nia oan.

¹⁰ Ema nebee hetan terus tanba moris tuir Maromak nia hakarak, sira hetan bensaun, tanba sira nee Maro- mak nia reinu.^m

¹¹ Bainhira ema hatete aat imi i halo terus imi tanba imi tuir Hau, ka sira bobar lia tuun-sae hodi hatete aat imi nia naran tanba Hau, imi hetan ben- saun.ⁿ ¹² Kuandu ema halo imi terus nunee, simu ho haksolok i kontenti deit ba, tanba Maromak sei foo premiu boot ba imi iha lalehan. Keta haluha katak, Maromak nia profeta sira nebee moris iha tempu uluk mos, ema halo terus sira hanesan nee.”^o

**Ema nebee mak tuir Nai Jesus,
hanesan masin ho naroman**

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³ “Imi hanesan masin ba mundu. Maibee se masin nee sai miis ona karik,

^h4:23 Mateus 9:35; Marcos 1:39 ⁱ5:4 Isaias (Yesaya) 61:2

^j5:5 Salmus (Mazmur) 37:11 ^k5:6 Isaias (Yesaya) 55:1-2

^l5:8 Salmus (Mazmur) 24:3-4 ^m5:10 1 Pedro 3:14 ⁿ5:11 1 Pedro 4:14

^o5:12 2 Krónikas (Tawarikh) 36:16; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 7:52

ita la bele halo meer fila fali, la iha folin tan ona. Ita soe tiha deit i ema sama.^p

¹⁴Imi mos hanesan ahi-oan nebee foo naroman ba mundu. Imi nia naroman hanesan sidade nebee mak harii iha foho leten, ema hotu-hotu bele haree.^q ¹⁵Nunee mos bainhira ema sunu ahi-oan, nia nunka taka fali ho sanan. Maibee ahi-oan tenki tau iha fatin aas para bele foo naroman ba ema hotu nebee iha uma laran.^r ¹⁶Imi nia moris mos tenki nunee, imi tenki sai naroman ba ema seluk atu nunee sira bele haree buat diak nebee imi halo. Nunee sira sei hahii imi nia Aman iha lalehan.”^s

Nai Jesus kumpri Maromak nia liafuan hotu

¹⁷“La bele hanoin katak, Hau mai iha mundu nee atu halakon Moisés nia lei ho profeta sira nia liafuan. Lae! Hau mai laos atu halakon maibee atu kumpri lo-loos buat hotu-hotu nebee mak sira hakerek tiha ona. ¹⁸Hau hatete lo-loos ba imi, bainhira lalehan ho rai sei iha, buat hotu nebee hakerek iha lei nee, buat kiik-oan ida mos sei la lakon, too buat hotu nebee Maromak hatete, sai realidade.^t ¹⁹Nunee, see mak kontra lei ruma tanba dehan lei nee kiik-oan deit, depois hanorin ema seluk atu lalika halo tuir, Maromak sei konsidera nia ema kiik liu iha Nia reinu. Maibee see mak moris tuir lei nee i hanorin ema seluk mos atu halo tuir, Maromak sei konsidera nia ema boot iha Nia reinu. ²⁰Hau dehan ba imi, imi tenki moris loos liu fali mestri relijaun sira ho ema Farizeu sira. Se lae imi la bele tama iha Maromak nia reinu.”

Keta hirus malu

(Lucas 12:57-59)

²¹Jesus hanorin nafatin Nia eskolante sira dehan, “Imi rona ona katak uluk ita nia bei-ala sira hetan lei ida nebee dehan, “La bele oho ema. See mak oho ema, nia sei hetan kastigu.”^u ²²Maibee Hau hatete ba imi, ‘See mak hirus ema seluk, nia sei hetan kastigu. See mak hirus ema seluk too tolok, nia sei baa hataan iha tribunal. I see mak hirus ema seluk dehan, ‘O beik-teen’, ema nee lao dadauk ona ba iha ahi infernu.

²³Nunee, se o baa iha altar atu foo o nia oferta ba Maromak, maibee too iha nebaa o hanoin hetan ema ruma hirus o tanba o nia hahalok, ²⁴husik lai o nia oferta iha altar oin. Depois baa dame malu ho ema nee lai mak foin fila fali mai hodi foo oferta nee ba Maromak.

²⁵Se ema ruma atu lori o ba iha tribunal, diak liu molok too tribunal o dame malu kedan ho nia. Se lae ema nee bele entrega o ba iha juiz, juiz bele entrega o ba iha polisia, i polisia hatama o iha kadeia. ²⁶Hau dehan lo-loos ba o, o selu kotu tiha multa mak foin bele sai fali hosi kadeia.”

Ita tenki soe saida deit mak halo ita monu ba sala

²⁷“Imi rona ona lei nebee dehan, ‘La bele halo sala seksual ho ema nia feen ka laen.’^v ²⁸Maibee Hau hatete ba imi, se mane ida fihir feto ida hodi hanoin foer ba nia, mane nee halo ona sala seksual ho nia iha nia laran. ²⁹Se o nia matan sorin loos halo o monu ba sala karik, sukut sai o nia matan nee i soe tiha. Diak liu o moris ho matan sorin deit,

^p5:13 Marcos 9:50; Lucas 14:34-35 ^q5:14 João 8:12; 9:5 ^t5:15 Marcos 4:21;

Lucas 8:16; 11:33 ^s5:16 1 Pedro 2:12 ^u5:18 Lucas 16:17

^v5:21 Ézodu (Keluaran) 20:13; Deutoronómiu (Ulangan) 5:17

^v5:27 Ézodu (Keluaran) 20:14; Deutoronómiu (Ulangan) 5:18

duke o tama ba iha infernu ho matan kompletu.^w ³⁰ Se o nia liman loos halo o monu ba sala karik, tesi sai o nia liman nee i soe tiha. Diak liu o moris ho liman ida deit, duke o tama ba iha infernu ho liman kompletu.”^x

Feen ho laen keta soe malu

(*Mateus 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18*)

³¹ “Tha lei ida nebee dehan, ‘See mak hakarak soe nia feen, tenki halo surat deklarasaun ida foo ba nia.’^y ³² Maibee Hau hatete ba imi, mane so bele soe nia feen kuandu nia feen halo ona sala seksual ho ema seluk. Se nia feen la sala ida, maibee mane nee soe nia, nee dehan katak, mane nee mak dudu nia feen atu halo sala seksual. Tanba se nia feen hola fali mane seluk, nee sala ona. I se mane ida kaben fali ho feto nebee nia laen soe tiha nee, mane nee mos halo sala seksual.”^z

La bele jura para haforsa ita nia promesa

³³ “Nunee mos imi rona ona katak, uluk ita nia bei-ala sira simu lei ida nebee dehan, ‘Buat nebee mak o jura ba Nai Maromak, o tenki halo tuir duni, la bele kontra fali.’^a ³⁴ Maibee Hau hatete ba imi, la bele halo juramentu saida deit. La bele jura temi lalehan, tanba lalehan nee fatin hodi Maromak tuur kaer ukun.^b ³⁵ La bele jura temi rai, tanba rai nee fatin hodi Maromak tau Nia ain. La bele jura temi Jerusalém, tanba Jerusalém

nee Liurai Boot nia sidade.^c ³⁶ I la bele jura temi imi nia ulun rasik, tanba imi nia fuuk lahan ida mos, imi la bele halo metan ka halo mutin. ³⁷ Entaun se imi promete atu halo buat ruma, dehan deit, ‘Sin, hau sei halo.’ Se lae, dehan deit, ‘Lae.’ Se imi aumenta tan para haforsa imi nia promesa, entaun liafuan sira nee mai hosi aat nain.”

La bele halo aat ba ema nebee mak halo aat ita

(*Lucas 6:29-30*)

³⁸ “Imi rona ona lei nebee dehan, ‘Matan tenki selu ho matan, nehan tenki selu ho nehan.’^d ³⁹ Maibee Hau hatete ba imi, la bele halo aat fali ba ema nebee mak halo aat imi. Se ema ruma basa imi nia hasan sorin loos karik, foo tan hasan sorin ba nia. ⁴⁰ Se iha ema ruma hakarak hadau imi nia faru, foo mos imi nia faru manas ba nia. ⁴¹ Se iha militar ruma mak obriga imi atu hulan nia sasaan lao too kilometru ida, kontinua lao ho nia too kilometru rua. ⁴² Se ema husu imi nia sasaan ruma, foo deit ba. Se ema hakarak empresta buat ruma hosi imi, foo empresta ba.”

Hadomi ita nia inimigu

(*Lucas 6:27-28, 32-36*)

⁴³ “Imi rona ema dehan, ‘Hadomi o nia maluk, odi o nia inimigu.’^e ⁴⁴ Maibee Hau hatete ba imi, hadomi imi nia inimigu sira, i harohan para Maromak tulun ema nebee mak halo terus imi. ⁴⁵ Se imi halo nunee, imi hatudu katak

^w5:29 Mateus 18:9; Marcos 9:47 ^x5:30 Mateus 18:8; Marcos 9:43

^y5:31 Deutoronómiu (Ulangan) 24:1-4; Mateus 19:7; Marcos 10:4 ^z5:32 Mateus 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18; 1 Korintu 7:10-11 ^a5:33 Levítiku (Imamat) 19:12; Númerus (Bilangan) 30:2; Deutoronómiu (Ulangan) 23:21

^b5:34 Tiago (Yakobus) 5:12; Isaias (Yesaya) 66:1; Mateus 23:22

^c5:35 Isaias (Yesaya) 66:1; Salmus (Mazmur) 48:3

^d5:38 Ézodu (Keluaran) 21:24; Levítiku (Imamat) 24:20; Deutoronómiu (Ulangan) 19:21 ^e5:43 Levítiku (Imamat) 19:18

imi halo tuir imi nia Aman iha lalehan. Tanba Nia halo loro matan sae hodi foo naroman ba ema diak ho mos ema aat. I Nia foo udan ba ema nebee moris loos ho mos ema nebee moris iha sala laran. ⁴⁶Se imi hadomi deit ema nebee mak hadomi imi, imi atu manaan saida? Tanba kobrador impostu sira gosta hanmatak ema maibee sira mos hadomi ema nebee mak hadomi sira. ⁴⁷Se imi kumprimenta deit imi nia maluk, imi nia hahalok nee diak liu ema seluk ka? Lae! Ema nebee la fiar Maromak mos halo ida nee. ⁴⁸Imi tenki laran diak teb-tebes, hanesan mos imi nia Aman iha lalehan laran diak.”^f

**Bainhira ajuda ema kiak,
la bele konta ba-mai**

6 Jesus hanorin nafatin nunee: “Kuidadu, keta foti aan hatudu imi nia hahalok diak iha ema nia oin atu sira bele haree. Se imi halo nunee, imi nia Aman iha lalehan sei la selu imi nia kolen.”^g

²Bainhira o foo buat ruma ba ema kiak, la bele konta tuun-sae hanesan fali ema nebee buka oin. Sira sempre konta tuir sira nia diak iha uma kreda laran ho mos iha estrada ibun para ema bele gaba sira. Hau dehan lo-loos ba imi, sira simu hotu ona sira nia kolen. ³Maibee bainhira o foo buat ruma ba ema kiak, saida mak o nia liman loos foo, o nia liman karuk lalika hatene. ⁴Nunee, o foo sub-subar deit. O nia Aman iha lalehan haree hotu saida mak ema halo sub-subar, i Nia sei selu o nia kolen.”

Oinsaa halo orasaun

(Lucas 11:2-4)

⁵“Bainhira imi halo orasaun, la bele hanesan ema nebee buka oin. Sira gosta

hamriik halo orasaun iha uma kreda laran ho mos iha estrada boot atu ema bele haree. Hau dehan lo-loos ba imi, sira simu hotu ona sira nia kolen.”^h ⁶Maibee bainhira imi halo orasaun, tama iha kuartu laran, taka odamatan i halo orasaun ba imi nia Aman iha lalehan. Imi nia Aman nee, ema ida la haree. Maibee Nia haree hotu saida mak ema halo sub-subar, i Nia sei selu imi nia kolen.

⁷Bainhira imi halo orasaun, la bele koalia fila ba fila mai hanesan fali jentiu sira, tanba sira hanoin dehan harohan ho liafuan naruk mak foin sira nia maromak simu. ⁸La bele halo orasaun hanesan sira, tanba molok imi husu buat ruma ba imi nia Aman iha lalehan, Nia hatene uluk ona buat nebee mak imi presiza. ⁹Nunee, halo orasaun hanesan nee: “Ami nia Aman iha lalehan, tulun ema atu foti aas Ita Boot nia naran santu.

¹⁰Mai ukun ema hotu-hotu ba. Tulun ema iha mundu nee atu halo tuir Ita Boot nia hakarak, hanesan sira iha lalehan mos halo tuir.

¹¹Foo ai haan natoon mai ami iha loron ida nee.

¹²Perdua ami nia sala, hanesan ami mos perdua ona ba ema nebee halo sala mai ami.

¹³Keta husik ami atu monu ba tentasaun, maibee hasai ami hosi buat aat. [Ita Boot mak Liurai, Ita Boot mak Kbiit Nain, Ita boot mak serve atu ema hotu-hotu hahii,

^f5:48 Levítiku (Imamat) 19:2; Deutoronómiu (Ulangan) 18:13

^g6:1 Mateus 23:5 ^h6:5 Lucas 18:10-14

too tinan ba tinan. Amen.]**

¹⁴Se imi perdua ema nebee mak halo sala hasoru imi, entaun imi nia Aman iha lalehan mos sei perdua imi nia sala.

¹⁵Maibee se imi la perdua ema nebee mak halo sala hasoru imi, imi nia Aman mos sei la perdua imi nia sala.”ⁱ

Jejuun

¹⁶“Bainhira imi halo jejun, la bele halo imi nia oin tristi hanesan fali ema sira nebee buka oin. Sira hatudu aan nunee para ema bele hatene katak sira jejun hela. Hau dehan lo-loos ba imi, sira simu hotu ona sira nia kolen. ¹⁷Maibee bainhira imi halo jejun, fasi imi nia oin halo moos i sui imi nia fuuk halo kabeer, ¹⁸para ema nebee haree imi la nota katak imi jejun hela. So imi nia Aman iha lalehan mak hatene. Ema ida la haree Nia, maibee Nia haree hotu saida mak ema halo sub-subar, i Nia sei selu imi nia kolen.”

Rai rikusoin iha lalehan

(*Lucas 12:33-34*)

¹⁹“La bele rai rikusoin mundu nian ba imi nia aan, tanba iha mundu nee nehek mutin bele haan, bele fuhuk tiha, i naok-teen bele tama baa foti.^j ²⁰Diak liu rai rikusoin ba imi nia aan iha lalehan. Iha nebaa, nehek mutin la haan, la fuhuk, i naok-teen mos la tama baa foti. ²¹Tanba imi nia rikusoin tau iha nebee, imi nia laran mos iha nebaa.”

Moris iha naroman

(*Lucas 11:34-36*)

²²“Imi nia matan hanesan ahi-oan nebee foo naroman ba imi nia aan tomak. Se imi nia matan haree moos,

imi nia aan mos naroman. ²³Maibee se imi nia matan aat, imi nia aan mos sai nakukun tiha. I kuandu naroman nebee iha imi nia aan la iha ona, entaun imi nia moris nakukun teb-tebes.”

Keta preokupa ho imi nia moris

(*Lucas 16:13; 12:22-31*)

²⁴“La iha ema ida mak bele serbi pa-traun nain rua. Tanba nia sei odi ida, i hadomi ida seluk. Nia sei foo laran ba ida, i lakohi interese ida seluk. Nunee mos imi la bele serbi Maromak i serbi osan dala ida.

²⁵Tanba nee Hau hatete ba imi, lalika preokupa ho imi nia moris loro-loron, atu haan saida, ka atu hemu saida ka atu hatais saida. Ita nia moris folin liu ha-haan, i ita nia isin lolon folin liu ropa. ²⁶Haree took manu fuik sira nebee semo iha leten nebaa. Manu sira nee la kuda batar, la silu batar, la rai hakaan iha ar-mazen. Maibee imi nia Aman iha lalehan foo ai haan ba sira. Imi folin liu manu sira nee. ²⁷Se imi preokupa kona ba imi nia moris, nee bele aumenta imi nia tinan ka? Lae! Atu aumenta oras ida deit mos la bele.

²⁸Entaun nusaa mak imi preokupa kona ba imi nia ropa? Haree took ai funan nebee moris iha rai fuik nebaa. Ai funan nee la halo servisu, la soru tais. ²⁹Maibee Hau dehan ba imi, Liurai Salomão, maski riku teb-tebes, nia hatais kapaas halo nusaa mos, ai funan sira nee kapaas liu nafatin. ³⁰Duut nebee ohin loron matak iha rai fuik, aban ema soe fali ba ahi laran mos, Maromak halo furak. Saa tan imi! Nia sei foo ropa ba imi hatais. Entaun nusaa mak imi nia fiar fraku hanesan nee?!^k ³¹Nee duni, lalika

****6:13 b:** Dokumentu evanjelhu Mateus hosi tempu antigu iha barak. Balu hakerek versikulu 13b nee, balu lae.

ⁱ**6:15** Marcos 11:25-26 ^j**6:19** Tiago (Yakobus) 5:2-3

^k**6:30** 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 10:4-7; 2 Krónikas (Tawarikh) 9:3-6

preokupa dehan, ‘Ita atu haan saida?’ ka, ‘Ita atu hemu saida?’ ka, ‘Ita atu hatais saida?’ ³²Ema nebee la fiar ba Maromak, sira buka tuun-sae buat sira nee. Maibee imi nia Aman iha lalehan hatene hotu imi nia presiza nee. ³³Hakaas aan liu-liu atu serbi Maromak nudar imi nia Liurai hodi moris loos iha Nia oin mak Maromak sei foo tan buat sira nee ba imi. ³⁴Entaun lalika preokupa kona ba loron aban, tanba loron aban nee preokupasaun ketak fali. Susar nebee ita hetan iha loron ida nee, too ona ba loron nee.”

Keta ansi foo sala ba ema

(Lucas 6:37-38, 41-42)

7 Jesus hanorin nafatin Nia eskolante sira dehan, “La bele ansi foo sala ba ema, atu nunee Maromak la foo sala ba o. ²Imi tetu ema seluk nia sala oinsaa, Maromak mos sei tetu imi nunee. I sasukat nebee mak imi uza ba ema seluk, Maromak sei uza fali sasukat nee ba imi. ¹³Nusaa mak o haree ai uut iha ema seluk nia matan, maibee ai kabelak nebee taka o nia matan rasik, o la senti? ⁴Oinsaa mak o brani dehan ba o nia maluk, ‘Mai hau hasai tiha ai uut nee hosi o nia matan.’ Afinal iha ai kabelak ida taka hela o nia matan rasik. ⁵Imi nee koalia oin seluk, hahalok oin seluk! Hasai tiha uluk ai kabelak iha o nia matan rasik, mak foin o haree hetan para bele hasai ai uut hosi o nia maluk nia matan.

⁶Buat nebee Maromak nian, la bele foo ba ema nebee lakohi rona. Nee hanesan imi foo fali ba asu, ka foo buat murak-mean ba fahi. Se imi halo nunee, fahi sei sama tiha ba rai, i asu sei fila hodi ataka imi.”

Harohan beibeik ba Nai Maromak

(Lucas 11:9-13)

⁷“Husu beibeik ba Maromak, Nia sei foo.
Buka beibeik,
o sei hetan.
Tuku beibeik odamatan,
odamatan sei nakloke ba o.”

⁸Tanba see mak husu beibeik ba Maromak, nia sei simu. See mak buka beibeik, nia sei hetan. See mak tuku beibeik odamatan, Maromak sei loke ba nia.

⁹Imi aman sira, bainhira imi nia oan husu paun, imi foo fali fatuk ka? ¹⁰Se nia husu ikan, imi foo fali samea ka? Nunka!

¹¹Maski imi ema aat, maibee imi hatene foo buat diak ba imi nia oan sira. Saa tan imi nia Aman iha lalehan! Bainhira imi husu, Nia sei foo buat diak teb-tebes ba imi.”^m

Ukun fuan nebee mak importante liu

¹²“Saida mak o hakarak atu ema seluk halo ba o, o mos tenki halo buat nee ba ema seluk. Ida nee mak Moisés nia lei ho profeta sira nia livru hanorin hori uluk kedas.”

Odamatan lalehan nian klood

(Lucas 13:24)

¹³“Atu tama ba moris rohan-laek, tenki liu hosi odamatan klood. Tanba odamatan ba infernu luan, nia dalan mos fasil atu ema liu, i ema barak mak tama liu hosi odamatan nee. ¹⁴Maibee odamatan atu tama ba moris rohan-laek klood, nia dalan mos susar, i ema uitoan deit mak buka odamatan nee too hetan.”

**Ita bele konhese profeta falsu
hosi sira nia hahalok**

(Lucas 6:43-44)

¹⁵ “Kuidadu ho ema nebee bosok dehan, sira Maromak nia profeta. Sira finji maus hanesan bibi malae, afinal sira gosta estraga ema hanesan asu fuik. ¹⁶ Imi sei hatene sira hosi sira nia hahalok, hanesan ita hatene ai huun ida hosi nia fuan. Ai tarak nunka foo fuan fali uvas ka ai fuan figeira. ¹⁷ Ai huun nebee diak sei foo fuan nebee diak. I ai huun nebee la diak sei foo fuan nebee aat. ¹⁸ Ai huun diak la bele foo fuan nebee mak aat. I ai huun nebee aat la bele foo fuan diak. ¹⁹ Ai nebee mak la foo fuan diak, sei tesi tiha hodi soe ba ahi.ⁿ ²⁰ Nunee mos ho profeta falsu sira, imi bele konhese sira hosi sira nia hahalok.”^o

**Se bolu Jesus ‘Nai’, tenki moris
tuir Maromak nia hakarak**

(Lucas 13:25-27)

²¹ “Ema barak bolu Hau dehan, ‘Nai, Nai!’ Maibee laos sira hotu-hotu mak sei tama ba Maromak nia reinu. So sira nebee moris tuir Hau nia Aman iha lalehan nia hakarak mak bele tama. ²² Iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, ema barak sei mai dehan, ‘Nai, Nai, ami uluk foo tutan Maromak nia lia tatoli hodi Nai nia naran. Ami mos temi Ita Boot nia naran hodi duni sai diabu hosi ema, i halo milagre oi-oin.’ ²³ Maibee Hau sei koalía momoos ba sira dehan, ‘Hau nunka konhese imi. Imi ema aat, sai hosi nee!’”^p

**Ema matenek ho ema beik harii uma
(Lucas 6:47-49)**

²⁴ “Ema nebee rona Hau nia liafuan nee i halo tuir, nia hanesan ema matenek ida nebee harii nia uma iha fatuk leten. ²⁵ Depois udan boot mai, mota tuun, anin boot mos baku makaas uma nee. Maibee uma nee la monu, tanba harii metin iha fatuk leten.

²⁶ Ema nebee rona Hau nia liafuan maibee la halo tuir, nia hanesan ema beik ida nebee harii nia uma iha rai henek leten. ²⁷ Depois udan boot mai, mota tuun, anin boot mos baku makaas uma nee. I uma nee naksobu tiha too rai.”

Nai Jesus hanorin ho kbiit

²⁸ Bainhira Jesus hanorin tiha hotu, ema barak nebee rona nee admira, ²⁹ tanba Nia hanorin ho kbiit, la hanesan ho mestri relijaun sira nia hanorin.^q

Nai Jesus kura ema moras lepra

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 Jesus lao tuun mai hosi foho, ema lubun boot nee mos lao tuir Nia. ² Derepentí ema ida moras lepra mai hakneak iha Jesus nia oin hodi husu tulun dehan, “Nai, Ita Boot iha kbiit atu kura hau nia moras hodi halo hau nia isin sai moos fali, naran katak Ita Boot hakarak.”

³ Jesus lolo liman ba tau iha nia isin hodi dehan, “Hau hakarak. O diak ona ba!” I ema nee nia isin moos kedas. ⁴ Depois Jesus dehan ba nia, “La bele konta sai buat nee ba ema seluk. Maibee baa aprezena aan iha nai lulik, atu nia haree katak o nia isin moos ona. Depois

^{7:19} Mateus 3:10; Lucas 3:9 ^{7:20} Mateus 12:33

^{7:23} Salmus (Mazmur) 6:9 ^{7:29} Marcos 1:22; Lucas 4:32

foo oferta tuir lei Moisés nian, para ema hotu bele hatene katak o diak ona.”^r

**Nai Jesus kura komandante
Roma ida nia atan**

(Lucas 7:1-10)

⁵Depois Jesus tama ba iha sidade Kafarnaum. Iha nebaa, komandante Roma ida mai hasoru Jesus hodi husu tulun ⁶dehan, “Nai, Hau nia atan mane ida moras todan iha uma. Nia la bele book aan hodi hadeer hosi toba fatin, nia terus atu mate.”

⁷Jesus hataan, “Hau sei baa kura nia.”

⁸Maibee komandante nee hataan fali dehan, “Nai, hau la serve atu simu Ita Boot iha hau nia uma. Nai foo deit orden ba moras nee mak moras nee sai hosi hau nia atan. ⁹Hau hatene nunee tanba hau nia komandante sira mos iha kbiit atu foo orden mai hau. Nunee mos, hau iha kbiit atu foo orden ba hau nia soldadu sira. Se hau manda hau nia soldadu ida dehan, ‘Baa nebaa!’, nia mos baa. Se hau hatete, ‘Mai iha nee!’, nia mai. I se hau haruka hau nia atan dehan, ‘Halo ida nee!’, nia halo duni.”

¹⁰Rona nunee, Jesus admira, i Nia hatete ba ema sira nebee tuir Nia, “Hau dehan lo-loos ba imi, Hau seidauk haree ema Israel ida nebee fiar makaas hanesan ema Roma nee. ¹¹Rona mai. Ema barak sei mai hosi fati-fatin, hosi lorosae-loromonu, sira sei mai tuur haan hamutuk ho Ita nia bei-ala Abraão, Isác ho Jacó iha Maromak nia festa boot iha lalehan. ¹²Hori uluk Maromak hili ema Israel atu sai Nia reinu hodi tama iha nebaa. Maibee barak mak Nia sei soe sai ba iha fatin nakukun. Iha nebaa sira sei tanis hakilar i ruun nihan.”^s

¹³Depois Jesus dehan ba komandante nee, “Bele baa ona. Buat nebee ita fiar nee sei akontese duni.” Iha oras nee kedas komandante nia atan hetan fali isin diak.^t

**Nai Jesus kura Pedro nia
banin feto ho ema barak tan**

(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

¹⁴Loron ida, Jesus baa iha Pedro nia uma. Nia tama baa haree Pedro nia banin feto toba hela, tanba nia isin manas. ¹⁵Jesus kaer nia liman, derepenti nia isin manas lakon tiha, i nia hadeer kedas baa prepara hahaan foo ba Jesus.

¹⁶Bainhira kalan ona, ema barak mai lori sira nia maluk nebee mak diabu tama iha laran. Depois Jesus foo orden deit, diabu sira nee sai kedas. Nia mos kura ema moras hotu-hotu. ¹⁷Nunee Nia halo tuir saida mak Maromak nia profeta Isaias hakerek nanis ona dehan, “Nia rasik hasai ita nia moras. Ita nia moras aat, Nia mak lori.”^u

Tuir Nai Jesus laos fasil

(Lucas 9:57-62)

¹⁸Iha loron ida, Jesus haree ema barak mai haleu Nia. Entaun Nia haruka Nia eskolante sira prepara roo para baa iha tasi sorin. ¹⁹Jesus seidauk sae roo, mestri relijiaun ida mai dehan ba Nia, “Mestri, Ita Boot baa nebee deit, hau prontu atu tuir.”

²⁰Jesus hataan, “Asu fuik iha nia fatin hodi hela. Manu fuik mos iha nia knuuk. Maibee Hau, Mane Maksoin la iha fatin ida hodi tau Hau nia ulun ba.”

²¹Iha tan ema ida nebee baibain tuir Jesus dehan ba Nia, “Nai, husik hau fila

^r8:4 Levítiku (Imamat) 14:1-32 ^s8:12 Lucas 13:29

^t8:13 Mateus 22:13; 25:30; Lucas 13:28 ^u8:17 Isaias (Yesaya) 53:4

baa hakoi hau nia aman lai mak foin hau tuir Ita Boot.”††

²² Maibee Jesus hataan, “Mai tuir Hau! Ema nebee lakohi rona Maromak, sira hanesan ema nebee mate tiha ona. Husik sira mak hakoi malu.”

Nai Jesus halo hakmatek anin boot

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Hotu tiha Jesus sae roo, i Nia eskolante sira mos tuir Nia. ²⁴ Iha tasi klaran derepentini anin boot mai, too laloran boot halo tasi been tama iha roo laran. Maibee Jesus dukur hela. ²⁵ Nia eskolante sira fanu Nia dehan, “Nai, salva lai ami, ita atu mout ona!”

²⁶ Jesus hataan, “Imi nee fiar fraku. Nusaa mak imi tauk hanesan nee?” Depois Nia hadeer hodi siak anin ho laloran boot nee. Anin para kedas, tasi mos hakmatek fali.

²⁷ Nia eskolante sira admira dehan, “Ema nee see loos mak too anin ho laloran mos rona Nia?”

Nai Jesus duni sai diabu hosi ema nain rua

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

²⁸ Depois Jesus too iha tasi sorin, iha ema Gadara‡‡ sira nia rain. Iha nebaa, iha mane nain rua diabu tama iha sira nia laran. Sira nee siak loos, too la iha ema ida mak brani atu lao liu hosi nebaa. Sira sai mai hosi fatuk kuak nebee ema halo ba rate, i hasoru Jesus. ²⁹ Sira hakilar dehan, “Maromak nia Oan, O hakarak halo saida mai ami? Tempu seidauk too mos, O atu kastigu ami ka?”

³⁰ Iha momentu nebaa, iha fahi barak teb-tebes haan hela iha foho lolon, laduun dook hosi fatin nee. ³¹ Diabu sira husu fila-fila ba Jesus, “Se O atu duni sai

ami karik, entaun haruka ami tama ba iha fahi sira nebaa.”

³² Jesus haruka sira dehan, “Baa ona!” Entaun diabu sira sai tiha hosi ema nain rua nee hodi tama fali iha fahi. Derepentini fahi sira nee halai saruntu malu tuun hosi foho nee, monu hotu ba tasi laran, i mout too mate hotu.

³³ Haree nunee, fahi atan sira halai ba vila laran hodi konta sai kona ba ema nain rua nebee uluk diabu domina nee, ho mos istoria nee tomak. ³⁴ Depois ema hotu sai mai hosi vila hasoru Jesus, i sira husu fila-fila atu Nia sai ona hosi rai nee.

Nai Jesus kura ema ida liman-ain mate

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

9 Hotu tiha Jesus sae fali roo hodi fila ba tasi sorin, iha Nia sidade. ² Iha nebaa, ema balu mai hulan mane ida liman-ain mate, latan hela iha nia toba fatin. Sira lori nia ba Jesus. Bainhira Jesus haree sira nia fiar, Nia dehan ba ema isin mate nee, “Oan, laran metin ba! O nia sala hamoos tiha ona.”

³ Mestri relijiaun sira rona liafuan nee, sira murmura dehan, “Ema nee foti aan hanesan fali Maromak.”

⁴ Maibee Jesus hatene hela sira nia hanoin, entaun Nia dehan, “Nusaa mak imi hanoin aat nunee?” ⁵ Se Hau dehan ba ema nee katak, nia sala hamoos tiha ona, imi seidauk hatene, sai duni nunee ka lae. Maibee se Hau haruka nia hamriik ona hodi lao, imi bele haree ho matan. ⁶ Agora Hau sei hatudu mo-moos ba imi katak, iha mundu nee, Hau, Mane Maksoin iha kbiit hodi hamoos ema nia sala.” Depois Jesus hatete ba ema isin mate nee, “Hamriik ona! Foti o nia toba fatin

††8:21 Tuir ema matenek balu, ema nee nia aman sei moris hela, sei forti hela.

‡‡8:28 Dokumentu Biblia nian hosi tempu antigu barak. Balu hakerek Gadara, balu hakerek Gergesa, i balu tan hakerek Gerasa.

hodi fila ba uma.”⁷ Ema nee mos hamriik kedas hodi lao ba uma.

⁸Ema barak haree buat nebee Jesus halo nee. Sira hakfodak ho tauk, i sira hahii Maromak tanba Nia foo tiha ona kbiit hanesan nee ba ema.

Nai Jesus bolu Mateus para tuir Nia

(Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹Depois Jesus husik tiha fatin nee. Nia lao dadauk, Nia hetan ema kbrador impostu ida naran Mateus, tuur hela iha nia servisu fatin. Jesus dehan ba nia, “Mai tuir Hau!” I Mateus hamriik hodi tuir Jesus.

¹⁰Depois Jesus baa haan iha Mateus nia uma, i kbrador impostu barak ho ema aat sira seluk mai haan hamutuk ho Jesus ho Nia eskolante sira.

¹¹Ema hosi grupu relijiaun Farizeu sira haree, i sira husu ba Jesus nia eskolante sira, “Nusaa mak imi nia mestri haan hamutuk fali ho kbrador impostu ho ema aat sira nee?”^v

¹²Maibee baihira Jesus rona sira nia liafuan nee, Nia dehan, “So ema moras mak presiza doutor, ema isin diak lae.

¹³Baa aprende di-diak Maromak nia liafuan nebee dehan, ‘Hau hakarak atu imi hatudu laran diak ba malu. Se lae imi lori sakrifisiu foo mai Hau mos la iha folin.’ Hau mai atu bolu ema ema aat sira, laos atu bolu ema nebee konsidera nia aan moris loos ona.”^w

Tansaa mak Nai Jesus nia eskolante sira la jejun

(Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴Depois João Sarani Nain nia eskolante sira mai husu Jesus nunee: “Ami nebee tuir João Sarani Nain halo jejun. Ema Farizeu sira nia eskolante sira mos

hanesan. Maibee tansaa mak Ita Boot nia eskolante sira la jejun?”

¹⁵Jesus hataan ho komparasaun dehan, “Hau hanesan noivu ida nebee halo festa kazamentu. Baihira noivu sei hamutuk ho nia bainaka sira, sira la bele tristi. Maibee too iha lora ida, ema sei lori lakon tiha noivu nee. Iha lora nee mak nia bainaka sira sei jejun.

¹⁶La iha ema ida uza hena foun hodi taka fali ba hena bosan nebee kuak. Se lae hena foun dada hamutuk sai kiik tiha too estraga fali hena bosan nee halo naklees liu tan.

¹⁷Nunee mos ema halo tua, la tau iha tua fatin nebee halo hosi animal nia kulit nebee tuan ona. Tanba tua foun sempre nafurin sae, i sei halo kulit tuan nee nakfera tanba toos tiha ona. Nunee tua mos fakar sai. Tua foun, tenki tau iha tua fatin foun. Nunee tua fatin bele dura i tua mos la fakar sai.”^f

Nai Jesus halo moris menina ida, i kura feto ida tan

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸Jesus sei koalia hela ho João Sarani Nain nia eskolante sira, responsavel uma kreda ida mai hakneak iha Jesus nia oin hodi husu tulun dehan, “Hau nia oan feto foin mate. Hau husu atu Ita Boot baa tau liman ba nia hodi halo nia moris fali.”¹⁹Entaun Jesus hamriik lao tuir responsavel nee, i Nia eskolante sira mos baa hamutuk ho Nia.

²⁰⁻²¹Iha dalan klaran, iha feto ida, nia fulan mai la para durante tinan sanulu resin rua. Feto nee hanoin nunee: “Naran katak hau kona kois deit Nia hena mos, hau nia moras sei diak.” Entaun nia besbesik ba iha Jesus nia kotuk hodi kona Jesus nia hena rohan.

^f9:17 Nunee Jesus hanorin dehan, la bele kahur Nia hanorin nebee foun ho ema Farizeu sira nia hanorin nebee tuan.

^v9:11 Lucas 15:1-2 ^w9:13 Mateus 12:7; Hoseia 6:6

²² Jesus fila ba kotuk i haree fetu nee hodi dehan, “Oan, laran metin ba! O hetan kura tanba o fiar mai Hau.” I nia moras diak kedas.

²³ Bainhira Jesus too iha responsavel nia uma, Nia haree ema toka muzika mate nian i ema barak tanis halerik. ²⁴ Jesus dehan ba sira, “Imi hotu sai. Menina nee la mate ida, nia toba deit.” Maibee sira hamnasa fali Nia.

²⁵ Bainhira ema sira nee sai hotu, Jesus tama ba laran hodi kaer menina nee nia liman, i menina nee hadeer fali. ²⁶ Buat nebee Jesus halo nee, ema konta lemo-lemo, too ema iha rejiaun nee tomak hatene.

Nai Jesus kura ema matan delek nain rua

²⁷ Depois Jesus sai hosi fatin nee. Nia lao dadauk, iha ema matan delek nain rua lao tu-tuir Nia hodi bolu ho lian makaas dehan, “Liurai David nia jerasaun, hadomi ami ba!”

²⁸ Jesus tama iha uma laran, ema matan delek nain rua nee mos tama tuir Nia. Jesus husu ba sira dehan, “Imi fiar katak Hau bele kura imi nia matan ka?”

Sira hataan, “Ami fiar, Nai.”

²⁹ Depois Jesus tau liman ba sira nia matan hodi dehan, “Tanba imi nia fiar mak imi hetan kura.” ³⁰ Sira nain rua nia matan haree moos kedas. I Jesus bandu makaas sira dehan, “La bele foo hatene buat nee ba see-see deit.” ³¹ Maibee sira sai baa konta lemo-lemo kona ba Jesus iha rejiaun nee tomak.

Nai Jesus kura ema ida nebee koalia la diak

³² Bainhira sira nain rua nee sai dadauk, ema lori tan sira nia maluk ida ba Jesus. Ema nee diabu domina ona too nia koalia la diak. ³³ Jesus duni sai tiha diabu, ema nee bele koalia kedas. Ema barak nebee haree buat nee, sira hotu admira dehan, “Buat ida hanesan nee foin mak akontese iha rai Israel.”

³⁴ Maibee ema Farizeu sira dehan, “Nia duni sai diabu tanba diabu nia xefi mak foo kbiit ba Nia.”^x

Presiza tan ema atu halao Maromak nia servisu

³⁵ Jesus lao hosi sidade ba sidade ho aldeia ba aldeia hodi hanorin iha uma kreda laran. Nia foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa Maromak ukun nudar Liurai. I ema nebee moras oi-oin Nia kura tiha hotu.^y ³⁶ Bainhira Jesus haree ema barak nee, Nia hanoin loos sira, tanba sira la hatene atu halo oinsaa, i la iha ema ida atu tulun sira. Sira hanesan bibi malae nebee la iha bibi atan atu hatudu dalan ba sira.^z ³⁷ Depois Jesus soe lia ba Nia eskolante sira dehan, “Batar iha toos laran maran tiha ona. Batar nee barak teb-tebes, maibee ema atu silu, uitoan deit. ³⁸ Tanba nee harohan ba Toos Nain para haruka tan ema hodi silu batar nee.”^{§§ a}

§§9:38 Batar maran mak ema nebee pruntu atu rona Maromak nia liafuuan. Toos Nain mak Maromak. Ema nebee mak silu batar mak ema nebee haklaken Maromak nia liafuan.

^x**9:34** Mateus 10:25; 12:24; Marcos 3:22; Lucas 11:15

^y**9:35** Mateus 4:23; Marcos 1:39; Lucas 4:44 ^z**9:36** Número (Bilangan) 27:17; 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 22:17; 2 Krónikas (Tawarikh) 18:16; Ezeziel (Yehezkiel) 34:5; Zacarias 10:2; Marcos 6:34 ^a**9:38** Lucas 10:2

Nai Jesus hili Nia apostolu sanulu resin rua

(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)

10 Iha loron ida Jesus halibur Nia eskolante nain sanulu resin rua. Nia foti sira sai Nia apostolu hodi foo kbiit ba sira atu duni sai diabu hosi ema i kura ema nia moras oi-oin. ²Sira nain sanulu resin rua nia naran mak hanesan tuir mai nee:

Primeiru, Simão (ema mos bolu nia Pedro), ho nia alin André,

Tiago ho nia alin João (sira nain rua Zebedeu nia oan),

³Filipe ho Bartolomeu,

Tomé ho Mateus (nia kobraador impostu),

Tiago (nia Alfeu nia oan) ho Tadeu,

⁴Simão (nia tuir partidu Patriota),*

ho Judas Iscariotes (ikus mai nia mak faan Jesus).

Nai Jesus foo knaar ba Nia apostolu sira

(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)

⁵⁻⁶ Jesus foo knaar ba Nia apostolu nain sanulu resin rua hanesan nee: “Imi baa ona. Imi tenki baa iha ema Israel sira deit, tanba sira hanesan bibi malae nebee lao sala dalan ona. La bele baa tama iha ema jentiu sira nia leet. Ema Samaria nia aldeia mos la bele tama. ⁷Baa foo hatene ema Israel sira dehan, ‘Tempu besik ona atu Maromak ukun imi.’ ⁸Baa kura ema moras, halo moris fali ema mate, foo isin diak ba ema nebee moras lepra, i duni sai diabu hosi ema nia laran. Imi simu kbiit nee ho gratis,

tenki foo mos ho gratis. ⁹La bele lori osan mean ka osan mutin, atu doit ida mos la bele. ¹⁰Lalika lori pasta, hena tahan rua ka sandalias atu troka iha dalan, i lalika lori imi nia ai tonka. Tanba ema nebee servisu, nia iha direitu atu ema foo buat nebee mak nia presiza.^b

¹¹Bainhira imi tama iha sidade ida ka aldeia ida, baa buka uluk ema ida nebee laran diak, i hela iha nia uma too imi sai fali hosi fatin nee. ¹²Bainhira imi tama iha uma laran, harohan ba Maromak atu foo bensaun ba uma kain nee.

¹³Se uma nain simu imi ho diak, sira sei hetan duni bensaun nee. Se lae, dada fila fali imi nia liafuan bensaun nee. ¹⁴Se imi baa too iha uma ida ka aldeia ida nebee la simu imi ka lakohi rona imi nia liafuan, husik tiha fatin nee, i baku rai rahun hosi imi nia ain okos nudar sinal katak sira rasik mak sei lori todan.^c

¹⁵Hau hatete lo-loos ba imi, iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, ema iha aldeia nee sei simu kastigu todan liu fali ema aat sira nebee uluk hela iha rai Sodoma ho Gomora.”^d

Nai Jesus nia eskolante sira sei terus

(Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17)

¹⁶“Rona di-diak, Hau haruka imi baa hanesan bibi malae nebee tama iha asu siak nia leet. Imi tenki matenek hanesan samea. I imi nia laran tenki moos hanesan manu pombu.^e ¹⁷Kuidadu, tanba ema sei mai kaer imi hodi lori imi ba iha tribunal. Sira sei baku imi ho sikoti iha sira nia uma kreda laran. ¹⁸Sira mos sei foo sala ba imi iha liurai ho naiulun sira nia oin. Buat sira nee hotu sai nunee

***10:4** Partidu Patriota nee luta para ema Judeu sira bele sai hosi estadu Roma nia okos hodi ukun rasik aan. Partidu nee mos naran Zelote.

^b**10:10** 1 Korintu 9:14; 1 Timóteo 5:18

^c**10:14** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 13:51

^d**10:15** Lucas 10:4-12; Mateus 11:24; Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:24-28

^e**10:16** Lucas 10:3

tanba imi tuir Hau. Nee oportunidade ba imi atu foo Liafuan Diak ba sira ho mos ba ema nebee mak laos Judeu.¹⁹ Bainhira ema lori imi baa hataan iha tribunál, lalika preokupa atu koalia saida ka atu hataan oinsaa. Tanba iha oras nee duni Maromak sei foo hatene ba imi liafuan nebee mak imi atu koalia sai.²⁰ Iha tempu nee, laos imi mak koalia, maibee imi nia Aman nia Espiritu mak koalia liu hosi imi.^f

²¹ Iha uma laran ida, se iha ema ida mak fiar mai Hau, nia maun-alin rasik mak sei entrega nia ba nai ulun sira para oho. Se oan ida fiar mai Hau, nia aman rasik mak entrega nia ba ema seluk para oho. I se inan-aman mak fiar, sira nia oan rasik mak hamriik hasoru sira hodi foo ba ema oho.^g ²² Ema iha nebee-nebee deit sei odi imi tanba imi tuir Hau. Maibee ema nebee mak aguenta nafatin too rohan, Maromak sei salva sira.^h ²³ Bainhira ema halo terus imi iha sidade ida tanba imi fiar mai Hau, halai ba sidade seluk. Hau hatete lo-loos ba imi, imi seidaik haleu sidade hotu iha Israel laran, Hau, Mane Maksoin mai fali ona.

²⁴ Estudante ida la bele boot liu nia mestri, i atan ida la bele boot liu fali nia patraun.ⁱ ²⁵ Se estudante ida sai hanesan nia mestri, nee too ona. I atan ida sai hanesan nia patraun, nee mos too ona. Hau hanesan imi nia xefi familia, maibee ema hatete aat Hau dehan, Hau diabu nia boot Belzebu. Entaun imi nebee tama iha Hau nia familia mos, ema sei hatete imi aat loos.”^j

Tauk mak Maromak deit

(Lucas 12:2-7)

²⁶ “Nunee lalika tauk ema sira nee. Tanba buat hotu-hotu nebee agora taka hela, loron ida sei nakloke. I buat hotu-hotu nebee agora subar hela, aban-bainrua ema sei hatene.”^k ²⁷ Buat nebee mak Hau foo hatene ba imi iha kotukotuk, imi tenki hatete sai. I saida mak Hau hanorin bis-bisu deit ba imi, imi tenki foo sai ho lian makaas iha ema barak nia oin. ²⁸ La bele tauk ema nebee mak hakarak oho imi, tanba sira so bele oho deit imi nia isin, imi nia klamar sira la bele oho. Diak liu imi tauk mak Maromak, tanba Nia iha kbiit atu oho imi nia isin i soe imi nia klamar iha infernu laran. ²⁹ Hanoin took manu liin. Manu liin rua, ema faan sentavus ida deit. Maski baratu liu, maibee la iha ida mak monu ba rai, se imi nia Aman iha lalehan la foo lisensa. ³⁰ Laos nee deit, maibee Maromak mos hatene lo-loos imi nia fuuk lahan hira mak iha imi nia ulun. ³¹ Nee duni, lalika tauk, tanba imi folin boot liu manu liin barak.”

Keta moe foo sai katak ita tuir Nai Jesus

(Lucas 12:8-9)

³² “See mak foo sai iha ema nia oin katak nia fiar mai Hau, aban-bainrua Hau mos sei foo sai iha Hau nia Aman iha lalehan nia oin katak, nia Hau nia ema. ³³ Maibee see mak foo sai iha ema nia oin katak nia la konhese Hau, aban-bainrua Hau mos sei foo sai iha Hau nia Aman iha lalehan nia oin katak, nia laos Hau nia ema.”^l

^f10:20 Marcos 13:9-11; Lucas 12:11-12; 21:12-15

^g10:21 Marcos 13:12; Lucas 21:16 ^h10:22 Mateus 24:9; 13; Marcos 13:13; Lucas 21:17 ⁱ10:24 Lucas 6:40; João 13:16; 15:20

^j10:25 Mateus 9:34; 12:24; Marcos 3:22; Lucas 11:15

^k10:26 Marcos 4:22; Lucas 8:17 ^l10:33 2 Timóteo 2:12

Nai Jesus mai, halo ema fahe malu

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ “Keta hanoin dehan Hau mai iha mundu nee atu lori dame. Hau mai laos atu lori dame, maibee atu lori konflitu. ³⁵ Hau mai para halo ‘oan mane kontra nia aman, oan feto kontra nia inan, feto foun kontra nia banin feto. ³⁶ Ema nia inimigu mai hosi nia uma laran rasik.”^m

³⁷ See mak hadomi liu nia inan-aman duke nia hadomi Hau, nia la serve atu sai Hau nia ema. Nunee mos ema nebee mak hadomi nia oan mane ka oan feto liu fali Hau, nia la serve sai Hau nian. ³⁸ See mak hakarak sai Hau nia ema, nia tenki tuir Hau, i nia tenki prontu atu simu terus, hanesan ema nebee lori nia krus too mate. Se lae, nia la serve sai Hau nia ema.ⁿ ³⁹ Ema nebee hanoin liu nia moris iha mundu nee, sei lakon fali nia moris. Maibee see mak lakon nia moris iha mundu nee tanba nia tuir Hau, nia sei hetan moris rohan-laek.”^o

Nai Maromak sei selu buat nebee mak ita halo

(Marcos 9:41)

⁴⁰ “See mak simu imi, nia simu ona Hau. See mak simu Hau, nia simu ona Ida nebee mak haruka Hau mai.^p ⁴¹ See mak simu profeta ida tanba profeta nee foo sai Maromak nia liafuan, iha loron ikus bainhira Maromak selu profeta sira nia kolen, ema nee mos simu hanesan. I

see mak simu ema ida nebee moris loos tanba nia moris nee loos, iha loron ikus bainhira Maromak selu ema moris loos sira nia kolen, ema nee mos simu hanesan. ⁴² Hau dehan lo-loos ba imi, see mak foo tulun ba ema kiik ida tanba ema nee tuir Hau, maski nia foo bee kopu ida deit mos, Maromak la haluha nia kolen.”

João Sarani Nain haruka nia eskolante ba Nai Jesus

(Lucas 7:18-35)

11 Bainhira Jesus hanorin tiha buat sira nee hotu ba Nia eskolante nain sanulu resin rua, Nia husik tiha fatin nee. Depois Nia lao hosi aldeia ba aldeia iha rejiaun nee hodi hanorin ema i foo sai Maromak nia liafuan.

² Iha tempu nebaa João Sarani Nain dadur tiha ona iha kadeia. Nia rona buat nebee Kristu halo. Nunee nia haruka nia eskolante balu baa hasoru Jesus hodi husu, ³ “Ita Boot mak Ema ida nebee Maromak promete atu haruka mai ka, ami tenki hein fali ema seluk?”

⁴ Jesus hataan dehan, “Imi fila baa konta ba João kona ba buat hotu-hotu nebee imi ohin rona ho saida mak imi haree. ⁵ Ema matan delek bele haree. Ema ain aat bele lao. Ema moras lepra, isin sai moos. Ema tilun diuk bele rona. Ema mate moris fila fali. Ema kiak rona Liafuan Diak.[†] ⁶ Hatete tan ba João dehan, ‘Ema nebee fiar nafatin mai Hau too rohan, nia hetan bensaun.’”

[†]11:5 Iha tempu nebaa, ema matan delek, ain aat, moras lepra ka tilun diuk, la bele hetan kura. Uluk kedas, Maromak nia profeta Isaias foo hatene katak, aban-bainrua Maromak sei haruka Kristu mai para kura moras sira nee i foo sai Liafuan Diak ba ema kiak sira (Isaias 35:5-6; 61:1). Nai Jesus temi Isaias nia liafuan nee hodi hatudu ba João Sarani Nain katak, Jesus mak Kristu, Ida nebee Maromak promete atu haruka mai.

^m10:36 Mikeias (Mikha) 7:6 ⁿ10:38 Mateus 16:24; Marcos 8:34; Lucas 9:23

^o10:39 Mateus 16:25; Marcos 8:35; Lucas 9:24; 17:33; João 12:25

^p10:40 Marcos 9:37; Lucas 9:48; 10:16; João 13:20

^q11:5 Isaias (Yesaya) 35:5-6; 61:1

⁷Bainhira João nia eskolante sira fila dadauk, Jesus komesa koalia kona ba João. Nia husu ema barak nebee haleu Nia nunee: “Uluk imi baa iha rai fuik maran atu haree see loos? Imi baa atu haree ema nebee nakdoko ba-mai tuir anin hanesan fali duut manlain ka? Lae!⁸ Entaun imi baa atu haree see? Imi baa atu haree ema nebee hatais hena folin karun ka? Lae! Ema nebee hatais hena folin karun hela iha uma liurai nian.⁹ Entaun imi baa atu haree see? Imi hanoin atu haree Maromak nia profeta ka? Loos duni! Maibee Hau hatete ba imi, João nee boot liu fali profeta.¹⁰ Nia nee uluk kedas Livru Sagradu temi tiha ona dehan, ‘Rona mai! Hau haruka Hau nia ema ida baa uluk

hodi prepara dalan ba O.”^r

¹¹Hau hatete lo-loos ba imi, hori uluk kedas, la iha ema ida iha mundu nee mak hetan bensaun boot liu João Sarani Nain. Maski nunee, komesa agora ba oin, see mak hakruuk ba Maromak nudar Liurai, bele ema nee kiik mos, nia sei hetan bensaun boot liu fali João.[‡]¹² Hosi tempu João Sarani Nain mai too agora, iha ema uza violensia kontra Maromak nia reinu atu hatuun Maromak nudar Liurai.[¶]¹³ Molok João mai, profeta sira ho mos Moisés nia lei foo sai antes tiha ona kona ba saida mak akontese agora dadauk.^s¹⁴ Se imi hakarak fiar buat nebee mak loos, entaun imi sei hatene katak João nee mak profeta Elias

durante nee ema hein hela.^t¹⁵ Imi nebee iha tilun, rona di-diak ba!”

¹⁶Jesus dehan tan, “Ema agora dadauk nee, Hau atu kompara ho saida? Sira hanesan labarik nebee tuur iha merkadu hodi hakilar ba sira nia kolega halimar dehan,

¹⁷‘Ami toka muzika kapaas loos, maibee imi la dansa.

Ami tanis lelir, maibee imi la tanis.’

¹⁸Nunee mos João mai, nia sempre jejun i la hemu tua, depois ema dehan, di-abu tama iha nia laran.¹⁹ Maibee Hau, Mane Maksoin mai, Hau haan ho hemu tua hanesan ema baibain, i ema dehan, Hau kaan-teen ho lanu-teen, i halo belun ho kobrador impostu sira ho ema aat sira. Maibee ema hotu-hotu nebee moris tuir Maromak nia matenek, sira hatudu katak Maromak nia matenek nee loos duni.”

Ema nebee lakohi husik sala sei terus

(*Lucas 10:13-15*)

²⁰Depois Jesus komesa kritika ema iha aldeia balu, tanba iha aldeia hirak nee mak Nia halo milagre barak liu, maibee ema sira nee lakohi hakribi sira nia sala.²¹ Jesus dehan, “Imi ema Korazim sei terus. Imi ema Betsaida sei terus. Hau halo ona milagre barbarak iha imi nia leet, maibee imi lakohi hakribi imi nia sala. Ema jentiu sira nebee uluk liu hela iha sidade Tiru ho Sidon nunka haree milagre sira nee. Se

[‡]**11:11** Nunee Nai Jesus dehan, se ita tuir Nia, nee bensaun boot liu fali bensaun nebee mak João Sarani Nain hetan. João foo hatene antes kona ba Jesus nia servisu, depois ema dadur nia iha komarka, i too ikus oho nia. Nunee João rasik la konsege akompanha Jesus nia servisu, i la haree Nia mate ho moris fali.

[¶]**11:12** Versikulu nee nia signifikadu laduun klaru. Ema balu kompriende hanesan nee: Hosi tempu João Sarani Nain mai too agora, Maromak nia reinu aumenta makaas, i ema hakaas aan atu tama.

^r**11:10** Malakias (Maleakhi) 3:1 ^s**11:13** Lucas 16:16

^t**11:14** Malakias (Maleakhi) 4:5; Mateus 17:10-13; Marcos 9:11-13

sira haree karik, entaun sira tuur haktasak iha ahu kdesan i hatais hena lutu hodi hatudu katak sira hakribi ona sira nia sala.^u ²²Maibee Hau hatete ba imi, iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, imi sei simu kastigu todan liu fali ema Tiru ho ema Sidon.

²³Nunee mos imi ema Kafarnaum sira, keta hanoin katak, Maromak sei foti sae imi ba lalehan. Lae! Nia sei soe imi ba infernu. Se karik uluk ema jentiu sira iha sidade Sodoma haree milagre nebee Hau halo iha imi nia rai nee, entaun sira husik sira nia sala, i Maromak la sunu mutuk sidade nee.^v ²⁴Hau dehan ba imi, iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema nia lia, Maromak sei foo kastigu ba imi todan liu fali ema Sodoma sira nian.”^w

Liu hosi Nai Jesus deit mak ita bele konhese Aman Maromak

(Lucas 10:21-22)

²⁵Iha tempu nee, Jesus hahii Maromak dehan, “Hau nia Aman, lalehan ho rai nia Nain, Hau hahii Ita Boot, tanba Ita Boot taka buat sira nee ba ema matenek ho ema eskola boot, maibee Ita hatudu fali ba ema nebee kiik. ²⁶Hau nia Aman, ida nee halo Ita Boot nia laran haksolok duni.”

²⁷Hotu tiha, Jesus koalia ba ema iha nebaa nunee: “Hau nia Aman foo ona kbiit ho matenek hotu-hotu mai Hau. La iha ema ida konhese lo-loos Hau, so Hau nia Aman deit. I la iha ema ida mak konhese lo-loos Hau nia Aman, so Nia Oan, Hau deit. I Hau mos hili ema seluk hodi

hatudu Hau nia Aman ba sira, para sira mos bele konhese Nia.”^x

²⁸Imi nebee kole, imi nebee lor-loron lori naha todan, mai iha Hau, i Hau sei halo kamaan imi nia todan. ²⁹Mai aprende hosi Hau i moris tuir Hau nia hanorin, tanba Hau nee laran maus ho haraik Aan. Nunee imi nia laran bele senti kamaan.^y ³⁰Tanba buat nebee Hau hanorin la susar, i naha nebee Hau foo ba imi atu lori mos la todan.”

Nai Jesus mak loron Sabadu nia Nain

(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)

12 Iha loron Sabadu ida, Jesus ho Nia eskolante sira lao liu hosi ema nia toos. Nia eskolante sira ham-laha, entaun sira komesa korut trigu musan hodi haan.^z ²Iha ema hosi grupu relijiaun Farizeu haree, i sira hasee Jesus dehan, “Haree took. Ita Boot nia eskolante sira servisu fali iha loron Sabadu. Ida nee kontra ita nia lei!”

³Jesus hataan, “Imi lee tiha ona liurai David nia istoria. Nusaa mak imi la kom-priende nafatin? Iha loron ida David ho nia ema sira hamlaha loos. ⁴Nia tama ba tenda orasaun. Iha nebaa iha paun nebee nai lulik sira oferese ona ba Maromak. Tuir lo-loos, so nai lulik sira deit mak bele haan paun nee, liurai David ho nia ema sira nee la bele. Maibee David foti tiha paun nee, i nia ho nia ema sira haan.”^a ⁵Imi mos lee tiha ona Moisés nia lei. Tuir lei nee dehan, se nai lulik ida nia loron atu servisu iha uma kreda boot monu iha Sabadu, entaun nia tenki servisu duni. Maski kontra lei Sabadu nian, maibee Maromak la foo sala ba

^u11:21 Isaias (Yesaya) 23:1-18; Ezekiel (Yehezkiel) 26:1—28:26; Joel (Yoel) 3:4-8; Amos 1:9-10; Zacarias 9:2-4

^v11:23 Isaias (Yesaya) 14:13-15; Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:24-28

^w11:24 Mateus 10:15; Lucas 10:12 ^x11:27 João 3:35; 1:18; 10:15

^y11:29 Jeremias (Yeremia) 6:16 ^z12:1 Deutoronómiu (Ulangan) 23:25

^a12:4 1 Samuel 21:1-6; Levítiku (Imamat) 24:9

nia.^b ⁶Hau dehan ba imi, agora iha imi nia leet iha Ema ida boot liu uma kreda nee. ⁷Iha Livru Sagradu hakerek dehan, ‘Hau hakarak atu imi hatudu laran diak ba malu. Se lae imi lori sakrifisiu foo mai Hau mos la iha folin.’ Maibee lia-fuan nee, karik imi la simu. Nee mak imi hatudu liman ba ema nebee mak la sala.^c ⁸Hau, Mane Maksoin, mak loron Sabadu nia Nain. Hau mak iha direitu atu desidi, ema bele halo saida iha loron nee.”

Nai Jesus kura ema liman sorin mate iha loron Sabadu

(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

⁹Depois Jesus lao hosi toos nee, baa tama fali iha uma kreda. ¹⁰Iha nebaa, iha mane ida nia liman sorin mate. Ema Farizeu sira buka dalan atu foo sala ba Jesus. Entaun sira husu ba Jesus dehan, “Tuir lei Moisés nian, bele kura ema moras iha loron Sabadu ka lae?”

¹¹Jesus hataan, “Se loron Sabadu mak imi nia bibi ida monu tama ba rai kuak laran karik, imi baa hasai ka lae?^d ¹²Entaun halo buat diak ba ema iha loron Sabadu mos la kontra lei. Tanba kompara ho bibi, ema mak folin boot liu.”

¹³Depois Nia dehan ba ema liman sorin mate nee, “Lolo o nia liman mate nee mai!” Ema nee lolo ba, i nia liman diak kedas hanesan fali nia liman sorin.

¹⁴Maibee ema Farizeu sira sai tiha ba liur hodi kombina malu para oho Jesus.

Nai Maromak hili nanis Jesus atu serbi Nia

¹⁵Jesus hatene hela ema Farizeu sira nia planu, nunee Nia husik tiha fatin nee. Ema barak tuir Nia, i Nia kura sira nia moras hotu. ¹⁶Maibee Nia bandu sira atu la bele hatete sai kona ba Nia. ¹⁷Nunee Nia halo tuir buat nebee mak Maromak

foo sai tiha ona liu hosi profeta Isaias. Maromak dehan,

¹⁸“Haree ba! Nee Hau nia Atan, Hau mak hili Nia.

Hau hadomi Nia,

i Nia halo haksolok Hau nia laran.

Hau sei tau Hau nia Espiritu iha Nia,

i Nia sei foo sai lia loos ba ema hosi suku hotu-hotu.

¹⁹Nia la diskuti malu ho ema, i la hakilar.

Nia la koalia ho lian makaas tuir dalan.

²⁰Ai sanak lotuk nebee mak besik atu tohar, Nia la silu tohar.

Ahi oan nebee mak besik atu mate, Nia la huu mate.

Nia sei hatudu Nia laran luak beibeik too lia loos mak manaan.

²¹Ema iha suku hotu-hotu sei laran metin ba Nia.”^e

Nai Jesus nunka uza Satanás nia kbiit

(*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23*)

²²Depois ema balu lori mane ida ba Jesus. Ema nee diabu domina too nia matan delek i la hatene koalia. Jesus kura nia, nunee nia bele koalia ho haree fila fali. ²³Ema hotu admira hodi dehan, “Keta halo be Ema nee mak David nia Jerasaun nebee Maromak promete atu haruka mai?”

²⁴Maibee bainhira ema hosi grupu relijiaun Farizeu rona nunee, sira dehan, “Ema nee bele duni sai diabu tanba deit Nia simu kbiit hosi diabu nia xefi Belzebu.”^f

²⁵Maibee Jesus hatene sira hotu nia hanoin. Nunee Nia hatete ba sira, “Se iha nasaun ida, nia povu haan malu hela deit, nasaun nee sei rahun. Se iha sidade ida ka uma kain ida, nia ema sira istori malu hela deit, sira sei naksobu.

²⁶Se Satanás mak duni sai Satanás, en-

^b12:5 Número (Bilangan) 28:9-10 ^c12:7 Mateus 9:13; Hoseia 6:6

^d12:11 Lucas 14:5 ^e12:21 Isaias (Yesaya) 42:1-4 ^f12:24 Mateus 9:34; 10:25

taun diabu sira haan malu hela deit, i Satanás nia ukun sei la dura. ²⁷Imi duun Hau dehan, hodi Belzebu nia kbiit mak Hau duni sai diabu. Entaun bainhira imi nia eskolante sira duni sai diabu, sira mos uza Belzebu nia kbiit ka? Lae! Imi nia eskolante sira rasik mak sei hatete sai katak, buat nebee imi duun Hau nee, la loos. ²⁸Hau duni sai diabu hodi Maromak nia Espiritu. Nee hatudu katak Maromak ukun ona iha imi nia leet nudar Liurai.

²⁹Hau foo ezemplu tan. Se ema ida hakarak tama ba foti sasaan hosi ema forti ida nia uma, nia tenki futu metin tiha ema forti nee uluk mak foin bele lalin sasaan sai hosi nia uma.[§]

³⁰Ema nebee la hamutuk ho Hau, nia kontra Hau. I ema nebee la servisu hamutuk ho Hau, nia estraga Hau nia servisu.^g ³¹Nunee Hau dehan ba imi, ema nebee halo sala, too hatete aat Maromak mos, Maromak sei foo perdaun. Maibee see mak hatete aat Maromak nia Espiritu, Maromak la foo perdaun ba nia. ³²Nunee mos ema nebee mak koalia aat Hau, Mane Maksoin, nia sei hetan perdaun. Maibee see mak koalia aat Espiritu Santu, Maromak la foo perdaun ba nia too tinan ba tinan.”^h

Ema nia hahalok hatudu nia laran diak ka aat

(Lucas 6:43-45)

³³Jesus koalia nafatin ba ema Farizeu sira dehan, “Ai huun nebee diak sei foo fuan diak. Maibee ai huun nebee la diak sei foo fuan la diak. Tanba ai nee nia fuan mak hatudu sai katak ai huun nee

diak ka la diak.ⁱ ³⁴Imi nee samea nia oan! Imi ema laran aat bele koalia buat diak ka? Lae! Tanba buat nebee mak rai iha ema nia laran, ida nee mak sei sai hosi nia ibun.^j ³⁵Ema nebee diak koalia liafuan diak, tanba nia laran nakonu ho buat diak. I ema nebee aat koalia buat aat, tanba nia laran nakonu ho buat aat.

³⁶Hanoin di-diak! Iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, Nia sei tetu ema nia liafuan ida-ida. Imi nia liafuan nebee mak imi koalia arbiru, imi tenki hataan iha Maromak nia oin. ³⁷Atu Maromak desidi foo kastigu ka, desidi dehan imi la sala, depende ba imi nia liafuan.”

Ema husu Nai Jesus atu hatudu milagre

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸Depois ema Farizeu ho mestri reliji-aun balu husu ba Jesus dehan, “Mestri, ami hakarak haree milagre hosi Ita Boot hodi hatudu katak Ita Boot nia kbiit mai hosi Maromak.”^k

³⁹Jesus hataan, “Imi ema agora nee mesak aat deit i la foo laran ba Maromak! Imi husu Hau halo milagre hanesan sinal atu imi bele fiar. Maibee Hau sei la halo. Milagre nebee Maromak uluk halo liu hosi profeta Jonas too ona.^l ⁴⁰Jonas hela iha ikan boot nia kabun laran loron tolu kalan tolu. Nunee mos Hau, Mane Maksoin sei hela iha rai okos loron tolu kalan tolu.^m ⁴¹Iha loron ikus bainhira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, ema jentiu sira hosi sidade Nínive sei hamriik hodi foo sala ba imi, tanba uluk, bainhira Jonas baa foo sai Maromak nia

§12:29 Nunee Jesus hatete katak, Nia forsa liu diabu nia boot Satanás. Nia mak bele hasai ema hosi Satanás nia liman laran.

§12:30 Marcos 9:40 **h12:32** Lucas 12:10 **i12:33** Mateus 7:20; Lucas 6:44

j12:34 Mateus 3:7; 23:33; 15:18; Lucas 3:7; 6:45

k12:38 Mateus 16:1; Marcos 8:11; Lucas 11:16

l12:39 Mateus 16:4; Marcos 8:12 **m12:40** Jonas (Yunus) 1:17

liafuan ba sira, sira husik kedas sira nia sala. Agora iha imi nia leet iha Ema ida nebee boot liu fali Jonas, maibee imi lakohi husik imi nia sala.ⁿ ⁴² Laos povu Nínive deit mak sei foo sala ba imi. Liurai feto hosi rai Seba mos sei moris fali, i hamriik hodi foo sala ba imi nebee moris agora, tanba uluk nia mai hosi rai dook atu rona rasik liafuan matenek nian hosi liurai Salomão. Afinal agora iha imi nia leet iha Ema ida ke boot liu fali liurai Salomão. Maibee imi lakohi rona Nia.”^o

Diabu fila ba nia hela fatin uluk

(*Lucas 11:24-26*)

⁴³ “Bainhira espiritu aat sai hosi ema ida, espiritu aat nee baa lao lemo-lemo iha rai fuik maran hodi buka fatin atu hela. Maibee nia la hetan fatin nebee diak. ⁴⁴ Entaun nia dehan, ‘Diak liu hau fila fali ba hau nia hela fatin uluk.’ Kuandu nia fila, nia haree fatin nee mamuk, hamoos tiha ona i buat hotu-hotu tau tuir nia fatin. ⁴⁵ Depois espiritu aat nee baa bolu tan espiritu hitu nebee aat liu fali nia, i sira hotu baa hela iha ema nee. Nunee, ema nee nia moris aat liu fali uluk. Ema aat nebee moris agora mos sei sai hanesan nee.”

See mak Nai Jesus nia familia lo-loos

(*Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21*)

⁴⁶ Jesus sei koalia hela ba ema lubun boot, Nia inan ho Nia alin mane sira mai hamriik iha liur atu koalia ho Nia. ⁴⁷ Iha ema ida foo hatene ba Jesus dehan, “Ita Boot nia inan ho alin sira hamriik iha liur. Sira husu atu koalia ho Ita Boot.”**

⁴⁸ Maibee Jesus hataan ba ema nee dehan, “Hau nia inan mak see? I Hau nia alin sira mak see? ⁴⁹ Depois Nia hatudu ba Nia eskolante sira hodi dehan, “Sira nee mak Hau nia inan ho Hau nia alin sira. ⁵⁰ Tanba see mak halo tuir Hau nia Aman iha lalehan nia hakarak, sira nee mak Hau nia inan ho Hau nia alin sira.”

Komparasaun kona ba ema nebee kari fini

(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

13 Iha lora nebaa, Jesus sai hosi uma nee i baa tuur iha tasi ibun.

² Ema barak teb-tebes mak mai haleu Nia, nunee Nia baa tuur iha roo laran, i ema sira nee hamriik deit iha tasi ibun.^p

³ Nia hanorin buat barak uza kompara-saun, nunee: “Iha toos nain ida baa kari fini iha nia toos. ⁴ Bainhira nia kari fini nee, balu monu iha dalan. I manu fuik mai hili tiha hotu.

⁵ Fini balu monu iha fatuk leten, fini nee moris lalais deit tanba rai mihis.

⁶ Maibee kuandu loro matan sae, loro manas sunu fini nebee foin moris sai mai nee too namlaik tiha, tanba abut la tama iha rai okos.

⁷ Fini balu monu iha duut tarak laran. Fini nee moris, maibee duut tarak habit tiha too la buras sae.

⁸ Iha fini balu tan monu iha rai bokur, fini nee moris too foo isin barak, balu too musan atus ida, balu too musan neen-nulu i balu too tolu-nulu.

⁹ Imi nebee iha tilun, rona di-diak ba!”

** **12:47** Dokumentu Biblia nian hosi tempu antigu barak. Maioria tau versikulu 47, maibee balu lae.

ⁿ**12:41** Jonas (Yunus) 3:5

^o**12:42** 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 10:1-10; 2 Krónikas (Tawarikh) 9:1-12

^p**13:2** Lucas 5:1-3

**Tanba saa mak Nai Jesus
hanorin uza komparasaun?**

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰Depois Jesus nia eskolante sira mai husu Nia dehan, “Nusaa mak Ita Boot hanorin sira uza fali komparasaun?”

¹¹Jesus hataan, “Uluk ema seida uk hatene, oinsaa mak Maromak ukun nudar Liurai. Agora Hau foo sai mo-moos ba imi deit, ba ema seluk lae.

¹²Tanba ema nebee kompriende ona, Maromak sei halo nia kompriende liu tan. Maibee ema nebee lakohi hatene, buat uitoan nebee nia kompriende tiha ona mos, Maromak sei hasai tiha hosi nia hanoin.^q ¹³Hau hanorin sira uza komparasaun tanba:

‘Sira haree hela,
maibee hanesan la haree.

Sira rona hela,
maibee hanesan la rona i la kompriende.’

¹⁴Maromak nia liafuan liu hosi profeta Isaias kona loos sira. Maromak dehan,

‘Imi sei rona beibeik,
maibee la kompriende nafatin.
Imi sei haree beibeik,
maibee nafatin la hatene tuir.

¹⁵Tanba povu nee nia laran toos tiha ona,
sira lakohi rona ho sira nia tilun,
sira nia matan taka metin.

Sira halo nunee atu sira nia matan la bele haree,

sira nia tilun la bele rona,
i sira nia laran la bele kompriende.

Nunee sira la bele fila fali mai Hau,
atu Hau salva sira.^r

¹⁶Maibee imi nee hetan bensaun tanba imi nia matan haree, imi nia tilun

rona.¹⁷ Hau hatete lo-loos ba imi, uluk profeta barak ho ema seluk nebee moris loos, hakarak teb-tebes atu haree buat nebee mak agora imi haree, maibee sira la haree. Sira hakarak teb-tebes atu rona buat nebee agora imi rona, maibee sira la rona.”^s

**Komparasaun kona
ba kari fini dehan saida?**

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸“Entaun rona mai, istoria kona ba ema kari fini nee dehan saida? ¹⁹Fini nebee monu iha dalan mak ema nebee rona Maromak nia liafuan kona ba oinsaa Nia ukun ema nudar Liurai, maibee nia la kompriende. Depois diabu nia boot mai hadau tiha liafuan nebee iha tiha ona nia laran.

²⁰Fini nebee monu iha fatuk leten mak ema nebee rona Maromak nia liafuan, i simu kedas ho laran haksolok. ²¹Maibee liafuan nee la iha abut. Nunee nia fiar duni maibee la kleur ida. Bainhira susar kona nia, ka ema seluk halo terus nia tanba nia simu liafuan nee, nia husik tiha kedas.

²²Fini nebee monu iha duut tarak laran mak ema nebee rona Maromak nia liafuan, maibee nia preokupa ho nia moris lor-loron nian, i matan naklosu ba rikusoin mundu nian. Nia preokupasaun nee la foo fatin ba Maromak nia liafuan, nunee liafuan nee la muda nia moris.

²³Maibee fini nebee monu iha rai bokur mak ema nebee rona hodi kompriende Maromak nia liafuan. Nunee ema nee moris tuir, hanesan fini nebee moris too foo isin, balu too musan atus ida, balu musan neen-nulu, i balu musan tolu-nulu.”

^q13:12 Mateus 25:29; Marcos 4:25; Lucas 8:18; 19:26

^r13:15 Isaias (Yesaya) 6:9-10 ^s13:17 Lucas 10:23-24

Komparasaun kona ba duut fuik iha toos laran

²⁴Depois Jesus halo tan komparasaun dehan, “Maromak ukun nudar Liurai, nee hanesan toos nain ida baa kari fini diak iha nia toos. ²⁵Kalan boot ema hotu toba dukur tiha, toos nain nia inimigu ida mai kari tan duut nia musan ba iha toos nee nia laran. Hotu tiha inimigu nee fila. ²⁶Bainhira fini nee moris i fulin komesa sai mai, duut fuik mos moris buras. ²⁷Haree nunee, atan sira nebee mak servisu iha toos nee baa foo hatene toos nain dehan, ‘Patraun, uluk ita kari deit fini diak. Nusaa mak duut fuik mosu hotu?’

²⁸Toos nain nee hataan, ‘Hau nia inimigu mak halo ida nee.’

Atan sira dehan tan, ‘Se patraun hakarak, ami baa fokit sai tiha.’

²⁹Maibee toos nain hataan dehan, ‘La bele. Keta fokit lai, tanba se imi fokit sai duut fuik nee, imi mos bele fokit sai fini diak nebee moris ona nee. ³⁰Husik sira moris hamutuk. Bainhira too nia tempu atu koa mak hau haruka ema nebee servisu atu baa fokit sai duut nee hodi futu hamutuk ba sunu tiha. Depois toos nia rezultadu tau hamutuk hodi rai iha armazen laran.’”

Komparasaun kona ba ai musan ho fermentu

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-21)

³¹Jesus halo tan komparasaun dehan, “Maromak nia reinu hanesan ai musan kiik-oan loos nebee mak ema kuda iha nia toos. ³²Maski ai musan nee kiik liu musan sira seluk, maibee nia moris i

buras too sai ai huun ida nebee mak boot liu iha toos laran. Nunee manu fuik sira mai halo knuuk iha nia sanak.”^{††}

³³Jesus halo tan komparasaun seluk dehan, “Maromak nia reinu hanesan fermentu nebee senhora ida kahur ho trigu saka ida hodi halo paun. Too ikus, fermentu uitoan nee halo trigu tomak sae.”^{‡‡}

Nai Jesus sempre uza komparasaun hodi hanorin buat foun

(Marcos 4:33-34)

³⁴Jesus esplika reinu lalehan ba ema lubun boot nee ho komparasaun oi-oin. Nia sempre hanorin sira uza komparasaun. ³⁵Nunee Nia halo tuir saida mak Maromak nia profeta hakerek tiha ona dehan,

“Hau sei hanorin uza komparasaun.

Hau sei foo sai buat nebee mak ema nunka rona komesa hosi Maromak halo mundu too agora.”^t

Komparasaun kona ba duut fuik iha toos laran dehan saida?

³⁶Depois Jesus sai tiha hosi ema barak nee nia leet hodi tama ba iha uma laran. Nia eskolante sira mai tuir Nia hodi husu dehan, “Esplika mai ami komparasaun kona ba duut fuik nee.”

³⁷Jesus hataan dehan, “Ema nebee mak kari fini diak mak Hau, Mane Maksoin. ³⁸Toos mak mundu nee. Fini diak mak Maromak nia reinu, i duut fuik mak ema nebee tuir diabu nia boot. ³⁹Inimigu nebee kari duut fuik nee mak diabu nia boot. Tempu koa nian mak bainhira mundu remata, i ema nebee hatama

^{††}**13:32** Nunee Nai Jesus hanorin katak, maski fo-foun ema uitoan deit mak hakruuk ba Maromak nudar Liurai, maibee too ikus Nia reinu sei sai barak loos.

^{‡‡}**13:33** Nunee Nai Jesus hanorin katak, maski ema uitoan hakruuk ba Maromak nudar Liurai, maibee bele muda ema barak nia moris.

^t**13:35** Salmus (Mazmur) 78:2

rezultadu toos mak Maromak nia anju sira. ⁴⁰ Duut fuik fokit tiha hodi sunu iha ahi laran. Nunee mos bainhira mundu nee atu remata. ⁴¹ Hau, Mane Maksoin sei haruka Hau nia anju sira baa iha Hau nia povu nia leet hodi fokit sai see-see deit mak halo sala ho mos ema nebee mak halo ema seluk too monu ba sala. ⁴² Hau nia anju sira sei soe ema aat sira nee ba iha ahi laran laran, iha nebaa sira sei tanis hakilar i ruun nehan. ⁴³ Maibee ema nebee mak moris loos, sira sei tama iha lalehan hodi hela hamutuk ho Maromak, Nia mak sira nia Aman ho sira nia Liurai. Iha nebaa sira sei nabilan hanesan loromatan. See mak iha tilun, rona di-diak ba!”

Maromak nia ukun folin boot liu rikusoin hotu-hotu

⁴⁴ “Maromak nia ukun, ita bele kompara ho rikusoin ida karun teb-tebes nebee subar hela iha rai okos. Iha ema ida hetan rikusoin nee. Nia kontenti loos, entaun nia hakoi fila fali, i baa faan tiha nia sasaan hotu-hotu hodi sosa rai nee, para rikusoin nee bele sai ninian.

⁴⁵ Maromak nia ukun, ita mos bele kompara hanesan nee: Iha kontratu nain ida buka hela buat murak-mean atu sosa. ⁴⁶ Bainhira nia hetan ida nebee diak liu, nia baa faan tiha nia sasaan hotu-hotu hodi sosa buat murak-mean nee.”

Komparasaun kona ba redi

⁴⁷ “Maromak ukun nudar Liurai, bele mos kompara hanesan nee. Iha peskador balu hatuun redi ba iha tasi laran hodi hetan ikan oi-oin deit. ⁴⁸ Bainhira redi nee ikan nakonu ona, sira dada sai ba iha tasi ibun. Depois sira tuur hodi hasai tiha ikan barak nee hosi redi. Ikan diak nian sira hatama ba iha nia fatin, ikan nebee mak aat, sira soe tiha.

⁴⁹ Nunee mos bainhira mundu nee atu remata, anju sira sei mai haketak tiha ema aat hosi ema nebee mak moris loos. ⁵⁰ Ema aat, sei soe ba iha ahi laran laran, iha nebaa sira sei tanis hakilar i ruun nehan.”

Maromak nia hanorin uluk ho agora

⁵¹ Depois Jesus husu Nia eskolante sira dehan, “Buat nebee ohin Hau hanorin nee imi kompriende hotu ka lae?”

Nia eskolante sira hataan, “Ami kompriende.”

⁵² Jesus dehan, “Se nunee imi hanesan mestri relijiaun nebee hatene ona Maromak nia liafuan uluk nian i hatene mos buat nebee mak agora Hau hanorin kona ba Maromak nia ukun. Imi hanesan uma nain nebee mak rai rikusoin antigu nian ho rikusoin foun hamutuk iha fatin ida, depois hatudu sai ba ema.”

Ema Nazaré lakohi simu Nai Jesus

(*Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30*)

⁵³ Bainhira Jesus hanorin hotu komparasaun hirak nee, Nia husik tiha fatin nee ⁵⁴ hodi baa fali iha Nia aldeia rasik. Iha nebaa Nia tama iha uma kreda hodi hanorin. Ema nebee rona Nia admira hodi husu ba malu, “Ema nee hetan matenek hosi nebee? Nia hetan kbiit hosi nebee mak bele halo milagre boot hanesan nee? ⁵⁵ Ita hatene hela Nia. Nia aman badaen ai ida. Nia inan mak Maria, i nia alin sira Tiago, José, Simão ho Judas. ⁵⁶ Nia alin fetu sira mos hela iha nee hotu. Entaun Ema nee hetan buat sira nee hosi nebee?” ⁵⁷ Nunee sira laran moras too lakohi simu Nia.

Maibee Jesus hatete ba sira, “Ema iha nebee-nebee deit respeita Maromak nia profeta. So ema hosi nia aldeia rasik ho nia familia rasik mak la respeita nia.”^u ⁵⁸ Entaun Jesus halo milagre uitoan deit

^u13:57 João 4:44

iha sira nia leet, tanba sira lakohi fiar ba Nia.

**Herodes haruka tesi João
Sarani Nain nia ulun**

(Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

14 Iha tempu nebaa liurai Herodes mak ukun iha provinsia Galileia. Nia rona buat oi-oin kona ba Jesus, ² too nia hatete ba nia funsionariu sira, “Keta halo be Ema nee João Sarani Nain mak moris fali ona hosi mate. Nee mak Nia iha kbiit hodi halo milagre.”

³⁻⁴ João Sarani Nain ho Herodes nia istoria nunee: Uluk Herodes hola fali nia alin Filipe nia kaben, naran Herodias. Iha tempu nebaa, João hasee nia fila-fila dehan, “Ita la bele hola fali ita nia alin nia kaben, hahalok nee kontra Maromak nia lei!” Tanba nee Herodes haruka ema kaer João i futu nia hodi hatama ba iha komarka.^v ⁵ Tuir lo-loos Herodes hakarak atu oho João, maibee nia la brani tanba povu hanoin dehan João nee Maromak nia profeta ida.

⁶ Iha loron ida Herodes halo nia tinan, i Herodias nia oan fetu mai dansa iha bainaka sira nia oin. Menina nee nia dansa halo Herodes nia laran kontenti teb-tebes, ⁷ too nia jura ba menina nee atu foo saida deit mak nia husu.

⁸ Menina nia inan rona kona ba juramentu nee, i nia hamaus nia oan atu husu João Sarani Nain nia ulun. Entaun menina nee husu ba Herodes, “Hau hakarak João nia ulun, tau iha bandeja ida, entrega kedas mai hau.”

⁹ Liurai laran susar teb-tebes. Maibee tanba nia jura tiha ona iha bainaka sira nia oin, entaun nia haruka ema baa halo tuir saida mak menina nee husu. ¹⁰ Sira baa iha komarka hodi tesi tiha João nia ulun, ¹¹ i tau iha bandeja foo ba menina

nee. Depois menina nee lori baa entrega ba nia inan.

¹² Hotu tiha João nia eskolante sira baa lori sai João nia mate isin baa hakoi tiha. Depois sira baa foo hatene Jesus.

**Nai Jesus foo hahaan ba
ema rihun lima resin**

*(Marcos 6:30-44; Lucas
9:10-17; João 6:1-14)*

¹³ Jesus rona katak ema oho tiha ona João. Entaun Nia husik tiha fatin nee hodi sae roo ba iha rai fuik ida. Maibee ema rona katak Nia atu baa iha nebaa, nunee ema barak hosi aldeia oi-oin lao liu hosi tasiibun hodi tuir Nia. ¹⁴ Bainhira Jesus tuun hosi roo, Nia haree ema lubun boot hein hela Nia iha nebaa. Nia hanoin loos sira, i Nia kura sira nebee mak moras.

¹⁵ Bainhira lokraik ona, Jesus nia eskolante sira mai foo hatene Nia dehan, “Iha nee rai fuik, rai mos besik kalan ona. Diak liu haruka ema sira nee baa iha aldeia hodi sosa hahaan rasik.”

¹⁶ Maibee Jesus dehan, “Lae, sira la presiza baa sosa hahaan. Imi mak foo hahaan ba sira.”

¹⁷ Nia eskolante sira hataan, “Ami iha deit paun fuan lima ho ikan rua.”

¹⁸ Jesus hataan fali, “Lori mai.” ¹⁹ Depois Jesus haruka ema lubun boot nee tuur hotu iha duut leten. Nia foti paun fuan lima ho ikan rua nee, i hateke ba lalehan hodi foo agradesse ba Maromak. Nia silu paun ho ikan halo rohan-rohan, i foo ba Nia eskolante sira. Depois Nia eskolante sira hodi baa fahe ba ema lubun boot nee. ²⁰ Sira hotu haan too bosu, hahan mos resin. Nia eskolante sira tau hamutuk hahaan restu sira nee iha bote sanulu resin rua nakonu. ²¹ Ema nebee haan nee maizoumenus rihun lima. Nee

^v14:3-4 Lucas 3:19-20; Levítiku (Imamat) 18:16; 20:21

foin sura mane deit, fetu ho larabik la sura.

Nai Jesus lao iha bee leten

(Marcos 6:45-52; João 6:16-21)

²² Hotu tiha, Jesus haruka kedas Nia eskolante sira sae roo hodi baa uluk iha tasi sorin. Maibee Nia sei hela iha nebaa, atu haruka ema lubun boot nee fila. ²³ Bainhira sira fila hotu ona, Jesus mesak sae ba foho ida hodi halo orasaun. Rai besik kalan ona, Nia mes-mesak iha foho leten. ²⁴ Iha momentu nebaa, roo nebee Nia eskolante sira sae nee iha tiha ona tasi klaran. Roo nee halai hasoru anin boot, laloran mos baku makaas. ²⁵ Iha dadeer-saan nakukun Jesus lao iha bee leten baa hasoru Nia eskolante sira. ²⁶ Bainhira Nia eskolante sira haree Nia lao iha bee leten, sira tauk hodi hakilar makaas dehan, “Mate klamar mai nee!”

²⁷ Maibee Jesus hataan kedas, “Brani ba! Nee Hau. La bele tauk!”

²⁸ Pedro hataan, “Nai, se Nai mak iha nebaa duni, entaun haruka hau lao iha bee leten baa hasoru Ita Boot.”

²⁹ Jesus dehan, “Mai ba!” Nunee Pedro tuun hosi roo i lao iha bee leten atu baa Jesus. ³⁰ Maibee bainhira Pedro haree anin boot, nia komesa tauk i mout dadauk iha tasi laran. Nia hakilar makaas ba Jesus dehan, “Nai, salva hau ba!”

³¹ Jesus lolo kedas Nia liman ba Pedro hodi kaer nia dehan, “O nee fiar fraku! Nusaa mak o duvida hanesan nee?”

³² Depois sira nain rua tama iha roo laran. I anin mos para kedas. ³³ Sira hotu nebee iha roo laran komesa adora Jesus dehan, “Ita Boot mak Maromak nia Oan duni!”

Nai Jesus kura ema moras iha Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴ Bainhira too iha tasi sorin, Jesus ho Nia eskolante sira tuun iha rai Genesaret. ³⁵ Ema iha nebaa konhese kedas Jesus, i sira baa foo hatene ema iha rejiaun nee tomak. Nunee ema lori sira nia maluk sira nebee moras ba Jesus. ³⁶ Sira husu ba Jesus atu ema moras sira nee bele kona deit Nia hena rohan. I ema moras sira nebee konsege kona Nia hena rohan, sira hetan kura hotu.

Keta troka Maromak nia lei ho ita nia lisan

(Marcos 7:1-13)

15 Loron ida ema balu hosi grupu Farizeu ho mestri relijiaun balu mai hosi Jerusalém atu hasoru malu ho Jesus. Too iha nebaa sira husu Nia, ² “Tuir ita nia bei-ala sira nia lisan, molok atu haan tenki fasi liman lai. Maibee Ita Boot nia eskolante sira lae. Nusaa mak sira kontra fali ita nia lisan nee?”

³ Jesus hataan dehan, “Nusaa mak imi kontra Maromak nia lei tanba deit imi hakarak tuir imi nia lisan?” ⁴ Tanba Maromak hatete, ‘Respeita o nia inan-aman.’ Nia mos dehan, ‘See mak koalia liafuan aat hasoru nia inan-aman, ema nee sei hetan kastigu mate.’^w ⁵ Maibee imi hanorin oin seluk fali. Tuir imi, ema bele hatete ba nia inan-aman dehan, ‘Sasaan nebee apaa ho amaa presiza, hau la bele foo, tanba hau promete ona atu foo ba Maromak.’ ⁶ Nunee imi hanorin ema atu la respeita sira nia inan-aman. Imi halakon tiha Maromak nia lei tanba deit imi hakarak halo tuir imi nia lisan. ⁷ Imi koalia oin seluk, halalok oin seluk! Buat

^w**15:4** Ézodu (Keluaran) 20:12; 21:17; Levítiku (Imamat) 20:9; Deutoronómiu (Ulangan) 5:16

nebee hori uluk kedas profeta Isaias hakerek, kona loos imi. Nia foo tutan Maromak nia liafuan nunee:

⁸‘Ema sira nee hahii Hau hoibun tutun deit,

maibee sira nia laran dook hosi Hau.

⁹Sira adora Hau

maibee la iha folin.

Sira hanorin deit lei ema nian,

maibee bosok fali dehan, sira nia hanorin nee mai hosi Hau.”^x

Buat aat iha ema nia laran mak halo nia foer

(Marcos 7:14-23)

¹⁰Depois Jesus bolu ema hotu iha nebaa atu mai besik. Nia dehan ba sira, “Rona mai, i kompriende di-diak Hau nia liafuan nee. ¹¹Hahaan saida mak hatama hosi ema nia ibun, nee la halo foer nia iha Maromak nia oin. Maibee liafuan nebee mak sai hosi ema nia ibun, nee mak halo foer nia.”

¹²Jesus nia eskolante sira mai dehan ba Nia, “Ita Boot hatene ka lae? Ita Boot nia liafuan ohin nee xoke loos ema Farizeu sira.”

¹³Maibee Jesus soe lia hodi hataan sira dehan, “Ai horis hotu-hotu nebee laos Hau nia Aman iha lalehan mak kuda, Nia sei fokit sai tiha. ¹⁴Husik sira hirus ba! Sira nee hanesan ema matan delek nebee hakarak hatudu dalan ba ema matan delek seluk, too ikus sira monu hotu ba rai kuak.”^y

¹⁵Pedro husu, “Ohin Mestri koalia kona ba buat nebee halo foer ema. Liafuan nee dehan saida?”

¹⁶Jesus hataan, “Imi la kompriende nafatin ka? ¹⁷Imi hatene katak buat nebee ema haan liu hosi nia ibun sei tama iha nia kabun laran depois sai fali. ¹⁸Maibee buat nebee mak sai hosi ema

nia ibun mai hosi nia laran. Ida nee mak halo foer nia.”^z ¹⁹Tanba hanoin aat nebee mosu hosi ema nia laran mak lori nia ba oho ema, halo sala ho ema nia feen ka laen ho sala seksual selu-seluk, naok, foo sasin falsu i hatete aat ema seluk. ²⁰Halok sira nee mak halo ema sai foer iha Maromak nia oin. Laos haan la fasi liman mak halo sira sai foer.”

Feto jentiu ida fiar makaas ba Jesus

(Marcos 7:24-30)

²¹Depois Jesus husik tiha fatin nee hodi baa fali iha rai ida besik sidade Tiru ho sidade Sidon. ²²Iha nebaa, iha feto Kanaán ida hosi rai nee mai hasoru Jesus. Nia husu fila-fila ho lian makaas dehan, “Nai, Liurai David nia Jerasaun, hanoin hau ba! Hau nia oan feto, diabu tama iha nia laran halo nia terus liu.”

²³Maibee Jesus la hataan buat ida. Nunee Nia eskolante sira mai hatete ba Nia dehan, “Senhora nee hakilar la para iha ita nia kotuk, diak liu haruka nia fila.”

²⁴Maibee Jesus hataan dehan, “Maromak haruka Hau mai atu ajuda deit ema Israel, tanba sira hanesan bibi malae nebee lao sala dalan ona.”

²⁵Maski nunee senhora nee mai hakneak iha Jesus nia oin hodi dehan, “Nai, ajuda hau!”

²⁶Jesus soe lia dehan, “La bele foti labarik nia hahaan hodi soe fali ba asu. Nee la loos.”^{ff}

²⁷Senhora nee hataan fali dehan, “Loos duni Nai, maibee asu sira bele hili labarik nia hahaan nebee mak monu iha meza okos.”

²⁸Rona nunee Jesus dehan, “Senhora, ita nia fiar makaas! Saida mak ita husu sei akontese duni.” Iha oras nee kedas senhora nee nia oan feto diak fali.

^{ff}15:26 Iha nee, labarik hatudu ba ema Israel, i asu ba ema jentiu.

^x15:9 Isaias (Yesaya) 29:13

^y15:14 Lucas 6:39

^z15:18 Mateus 12:34

**Nai Jesus kura ema
jenti barak nia moras**

²⁹Depois Jesus husik tiha fatin nee, lao tuir tasi Galilea nia ninin. Nia sae foho ida hodi tuur, ³⁰i ema barak tebetes mai iha Nia. Sira lori sira nia maluk nebee aleijadu oi-oin, hanesan ain mate, ain aat, matan delek, koalia la diak, ho ema moras oi-oin tan. Sira tau ema sira nee iha Jesus nia oin, i Nia kura sira hotu kedas. ³¹Bainhira sira haree saida mak Jesus halo nee, sira hotu admira. Ema nebee uluk koalia la diak agora bele koalia, ema ain mate ho ain aat bele lao, i ema matan delek bele haree. Entaun sira hotu hahii Israel nia Maromak.

**Nai Jesus foo hahaan ba
ema rihun haat**

(Marcos 8:1-10)

³²Depois Jesus bolu Nia eskolante sira hamutuk, foin Nia dehan ba sira, “Hau hanoin loos ema barak nee. Sira hamutuk ho Hau loron tolu ona, i sira nia hahaan la iha ona. Hau lakohi haruka sira fila ho kabun mamuk. Se lae sira oin nakukun, bele monu iha dalan.”

³³Nia eskolante sira hataan, “Rai nee fuik. Ita atu hetan hahaan hosi nebee mak atu foo hahaan ba ema barak hanesan nee?”

³⁴Jesus husu, “Imi sei iha paun fuan hira?”

Sira hataan, “Iha deit paun fuan hitu ho ikan kiik-oan balu.”

³⁵Depois Jesus haruka ema lubun boot nee tuur hotu iha rai. ³⁶Nia foti

paun fuan hitu ho ikan nee hodi foo agrades ba Maromak. Nia silu halo rohan-rohan tiha, i foo ba Nia eskolante sira. Depois Nia eskolante sira fahe ba ema lubun boot nee. ³⁷Sira hotu haan too bosu, hahaan mos resin. Nia eskolante sira tau hamutuk hahaan restu sira nee iha bote hitu nakonu. ³⁸Ema nebee haan nee, rihun haat. Nee foin sura mane deit, feto ho labarik la sura.

³⁹Hotu tiha Jesus haruka ema lubun boot nee fila. Depois Nia baa sae roo hodi baa iha rai Magadán.

**Ema Farizeu ho Saduseu husu Nai
Jesus atu hatudu milagre**

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

16 Iha loron ida ema balu hosi grupu relijiaun Farizeu ho Saduseu mai koko Jesus. Sira husu para Nia halo tan milagre hodi hatudu katak Nia kbiit nee mai duni hosi Maromak.^a

²Maibee Jesus hataan, “Bainhira loromatan atu besik monu, imi haree kalohan mihis sai mean, imi siik dehan, aban la udan. ³Iha dadeer-saan fali, bainhira imi haree loromatan leno kalohan mahar, imi siik dehan, karik orsida udan. Imi hatene siik sinal nebee mosu iha kalohan. Maibee sinal nebee mak akontese iha imi nia oin agora dadauk nee, imi la hatene siik. ⁴Imi ema agora nee mesak aat deit i la foo laran ba Maromak! Imi husu Hau halo milagre hanesan sinal atu imi bele fiar. Maibee Hau sei la halo. Milagre nebee Maromak uluk halo liu hosi profeta Jonas too ona.” Koalia tiha hotu, Jesus lao husik tiha sira.^{§§ b}

§§16:4 Uluk liu ikan boot tolan tiha Maromak nia profeta ida naran Jonas. Too loron tolu, ikan nee muta sai fali Jonas iha tasi ibun, moris hela. Iha nee Jesus temi Jonas hodi hatudu ba Nia Aan rasik. Nia sei mate i ema sei hakoi Nia, depois iha loron tolu Nia sei moris fila fali.

^a16:1 Mateus 12:38; Lucas 11:16 ^b16:4 Mateus 12:39; Lucas 11:29

Kuidadu ho ema Farizeu ho Saduseu sira nia hanorin

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jesus ho Nia eskolante sira baa iha tasi sorin. Too iha nebaa Nia eskolante sira foin hanoin katak sira haluha lori paun. ⁶ Depois Jesus hatete ba sira, “Kuidadu! Hadook aan hosi ema Farizeu ho Saduseu sira nia fermentu.”^c

⁷ Nunee Nia eskolante sira komesa hatete ba malu dehan, “Karik Nia koalia hanesan nee tanba ita la lori paun.”

⁸ Jesus hatene hela saida mak sira koalia. Entaun Nia hatete, “Imi nee fiar fraku! Nusaa mak imi diskuti malu fali kona ba paun?” ⁹ Imi seida ukompriende ka? Imi haluha ona paun fuan lima nebee mak Hau fahe ba ema rihun lima ka? Iha tempu nebaa imi tau hamutuk hahaan restu too bote hira?^d ¹⁰ Depois oinsaa ho paun fuan hitu nebee Hau fahe ba ema rihun haat? Imi tau hamutuk hahaan restu too bote hira?^e ¹¹ Nusaa mak ohin Hau temi fermentu, imi hanoin kedas Hau koalia kona ba paun? Laos nunee! Maibee Hau foo hanoin ba imi atu kuidadu ho ema Farizeu ho Saduseu sira nia fermentu.”

¹² Nee mak foin Nia eskolante sira kompriende katak, Nia laos koalia kona ba fermentu nebee mak halo trigu sae. Maibee Nia koalia kona ba ema Farizeu ho Saduseu sira nia hanorin nebee mak lori ema lao sala dalan.

Pedro rekonhese Nai Jesus mak Kristu

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Depois Jesus baa iha rai ida nebee besik sidade Sezareia Filipi. Too iha nebaa Nia husu ba Nia eskolante sira dehan, “Tuir ema konta, Hau, Mane Maksoin nee see?”

¹⁴ Sira hataan, “Iha balu dehan, Ita Boot João Sarani Nain. Balu tan dehan, profeta Elias. Seluk tan dehan, Jeremias ka profeta ida seluk.”^f

¹⁵ Jesus husu tan, “Tuir imi rasik, Hau nee see?”

¹⁶ Simão Pedro hataan, “Ita Boot nee Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai. Ita Boot mak Maromak Moris nia Oan.”^g

¹⁷ Jesus dehan, “Simão, Jonas nia oan, o hetan bensaun, tanba laos ema mak foo hatene ba o kona ba buat nee. Maibee Hau nia Aman iha lalehan mak foo hatene ba o. ¹⁸ Hau hatete ba o, Hau bolu o Pedro, nee dehan katak fatuk isin. Hau sei harii Hau nia povu iha fatuk nee nia leten, hanesan igreja ida nebee hamriik metin, too mate mos la bele manaan sira. ¹⁹ Hau sei foo xavi reinu lalehan nian ba o. Saida mak o bandu iha mundu nee, Maromak iha lalehan mos bandu. I saida mak o foo lisensa atu halo iha mundu nee, Maromak iha lalehan mos foo lisensa.”^{* h}

²⁰ Depois Jesus bandu Nia eskolante sira atu la bele hatete sai ba see-see deit katak Nia mak Kristu.

^{*}**16:19** Versikulu nee bele mos tradus hanesan nee: Saida mak imi bandu iha mundu nee, Maromak iha lalehan bandu uluk ona. I saida mak imi foo lisensa atu halo iha mundu nee, Maromak iha lalehan foo lisensa uluk ona.

^c**16:6** Lucas 12:1 ^d**16:9** Mateus 14:17-21 ^e**16:10** Mateus 15:34-38

^f**16:14** Mateus 14:1-2; Marcos 6:14-15; Lucas 9:7-8 ^g**16:16** João 6:68-69

^h**16:19** Mateus 18:18; João 20:23

**Nai Jesus foo sai dehan Nia
sei mate i moris fali**

(Marcos 8:31—9:1; Lucas 9:22-27)

²¹ Komesa hosi loron nee, Jesus hatete sai ba Nia eskolante sira katak, Nia tenki baa iha Jerusalém i tenki simu terus oioin. Naiulun Judeu sira, nai lulik niaulun sira ho mestri relijiaun sira sei halo terus Nia. Ema sei oho tiha Nia, maibee too iha loron tolu, Maromak sei halo Nia moris fila fali.

²² Rona nunee, Pedro dada Jesus ba sorin hodi siak Nia dehan, “Lae, Nai! Maromak sei la foo lisensa atu buat nee akontese.”

²³ Maibee Jesus fila ba Pedro hodi siak fali nia dehan, “Satanás, sees tiha hosi Hau nia oin! O atu taka dalan mai Hau! O nia hanoin nee laos mai hosi Maromak, maibee mai hosi ema nia hanoin.”

²⁴ Depois Jesus dehan ba Nia eskolante sira, “See mak hakarak tuir Hau, nia tenki husik tiha nia hakarak rasik, i tenki prontu simu terus, hanesan ema nebee lor-loron lori nia krus too mate. I nia tenki tuir Hau nafatin.ⁱ ²⁵ Tanba see mak hakarak salva nia aan, nia sei lakon fali. I see mak lakon nia moris tanba nia tuir Hau, nia sei hetan moris rohan-laek.^j ²⁶ Se ema ida hetan rikusoin mundu nian hotu-hotu, maibee too ikus la hetan moris rohan-laek karik, nia manaan saida loos? La iha buat ida mak nia bele foo hodi troka nia klamar. ²⁷ Tanba aban-bainrua Hau, Mane Maksoin sei fila fali mai hosi lalehan ho Hau nia Aman nia kbiit tomak, i Nia anju sira haleu Hau. Iha tempu nee mak Hau sei foo justisa ba ema ida-idak tuir saida

mak nia halo.^k ²⁸ Hau hatete lo-loos ba imi, hosi imi sira nee, balu sei moris too haree Hau, Mane Maksoin mai ukun nudar Liurai, mak foin sira mate.”

Nai Jesus nakfilak Aan iha foho leten

(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)

17 Liu tiha loron neen, Jesus lori Pedro, Tiago ho Tiago nia alin João, sira mes-mesak baa sae foho aas ida. ² Too iha nebaa Nia eskolante nain tolu nee haree Jesus nakfilak tiha. Nia oin nabilan hanesan loromatan, i Nia hena sai mutin nabilan. ³ Derepent i sira mos haree profeta Moisés ho Elias koalia hela ho Jesus. ⁴ Depois Pedro dehan ba Jesus, “Nai, ita hamutuk iha nee, furak tebetes. Se Nai hakarak, hau halo tenda tolu iha nee, ida ba Ita Boot, ida ba Moisés, ho ida tan ba Elias.”

⁵ Pedro sei koalia hela nunee, derepent i kalohan nabilan ida mai falun tiha sira. I lian ida sai hosi kalohan nee dehan, “Ida nee Hau nia Oan doben. Nia halo Hau nia laran haksolok tebetes. Imi tenki rona Nia!”^l

⁶ Rona lian nee, sira nain tolu tauk tebetes, i sira taka rabat iha rai. ⁷ Maibee Jesus mai kaer sira hodi dehan, “Hamriik ona! Keta tauk.” ⁸ Bainhira sira hateke sae, sira la haree tan ema seluk, so Jesus deit.

⁹ Hotu tiha Jesus ho Nia eskolante sira tuun fali hosi foho. Sira lao tuun dadauk, Jesus bandu dehan, “Saida mak ohin imi haree nee, la bele hatete ba ema ida. Bainhira Maromak halo Hau, Mane Maksoin moris fali hosi mate mak foin imi bele foo sai ba ema.”

ⁱ16:24 Mateus 10:38; Lucas 14:27

^j16:25 Mateus 10:39; Lucas 17:33; João 12:25

^k16:27 Mateus 25:31; Salmus (Mazmur) 62:12; Roma 2:6 ^l17:5 2 Pedro 1:17-18; Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:2; Salmus (Mazmur) 2:7; Isaias (Yesaya) 42:1; Mateus 3:17; 12:18; Marcos 1:11; Lucas 3:22; Deutoronómiu (Ulangan) 18:15

¹⁰Depois Nia eskolante sira husu ba Jesus dehan, “Entaun nusaa mak mestri relijiaun sira dehan, Elias tenki mai uluk mak foin Kristu mai?”^m

¹¹Jesus hataan, “Loos duni, Elias mai atu prepara buat hotu-hotu. ¹²Maibee Hau hatete ba imi, Elias mai tiha ona, i ema la hatene nia, too halo aat nia tuir sira nia hakarak. Hau, Mane Maksoin mos sira sei halo terus hanesan nee.”ⁿ

¹³Rona nunee, Nia eskolante sira foin kompriende katak Elias ida nebee Jesus konta nee mak João Sarani Nain.

Nai Jesus duni sai diabu hosi labarik ida

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴Bainhira Jesus ho Nia eskolante sira fila fali ba iha ema barak nia leet, iha mane ida mai hakneak iha Jesus nia oin ¹⁵hodi dehan, “Nai, hanoin hau nia oan ba! Nia moras bibi maten, i terus liu. Dala barak nia monu tama ba ahi laran ka bee laran. ¹⁶Hau lori ona nia ba Ita Boot nia eskolante sira, maibee sira la bele kura nia.”

¹⁷Jesus siak sira hotu dehan, “Imi ema nebee sempre halo aat i la fiar ba Maromak. Hau tenki hela ho imi too bainhira tan? Hau tenki pasiensia ho imi too iha nebee!? Lori labarik nee mai.”

¹⁸Depois Jesus foo orden ba diabu. Diabu mos sai hosi labarik nee, i labarik nee diak kedas.

¹⁹Bainhira Jesus mesak fali, Nia eskolante sira mai besik hodi husu, “Nusaa mak ami ohin la bele duni sai diabu nee?”

²⁰Jesus hataan, “Tanba imi nia fiar fraku liu. Hau dehan lo-loos ba imi, se imi nia fiar kiik-oan hanesan mostarda

musan ida mos, imi bele foo orden ba foho ida dehan ‘Muda hosi nee, baa iha nebaa.’ I foho nee sei muda duni. Imi atu halo saida deit, bele.^o ²¹[Maibee atu duni sai diabu hanesan ida ohin nee, imi tenki halo orasaun i halo jejun.]”[†]

Nai Jesus koalia tan kona ba Nia mate

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²²Iha loron ida, Jesus ho Nia eskolante sira halibur hamutuk iha provinsia Galileia. Iha nebaa Jesus hatete ba sira, “Aban-bainrua, ema sei faan Hau, Mane Maksoin ba ema aat. ²³Sira sei oho Hau, maibee iha loron tolu Maromak sei halo Hau moris fali.” Rona nunee, Nia eskolante sira tristi loos.

Nai Jesus selu impostu ba uma kreda boot

²⁴Jesus ho Nia eskolante sira too iha sidade Kafarnaum. Iha nebaa kobrador impostu balu mai husu Simão Pedro dehan, “O nia mestri baibain selu impostu ba iha uma kreda boot ka lae?”^p

²⁵Pedro hataan, “Nia selu.”

Bainhira Pedro tama ba uma laran, Jesus husu kedas nia dehan, “Simão, hanoin took. Liurai sira iha mundu nee husu impostu hosi see? Hosi sira nia oan rasik ka hosi ema seluk?”

²⁶Pedro hataan, “Hosi ema seluk.”

Jesus dehan, “Se nunee, liurai nia oan rasik la selu ida. ²⁷Maibee atu sira la bele laran moras ba ita tanba deit ita la selu impostu nee, o baa kail ikan iha tasi. Ikan primeiru nebee o hetan, loke tiha niaibun, foin foti osan mutin ida iha ikan nee niaibun laran. Osan nee too atu selu ita nain rua nia impostu.”

[†]**17:21** Kopia evanjelhu Mateus hosi tempu antigu barak. Versikulu 21 nee tama iha kopia nee balu, maibee iha kopia nebee antigu liu la tama.

^m**17:10** Malakias (Maleakhi) 4:5 ⁿ**17:12** Mateus 11:14 ^o**17:20** Mateus 21:21; Marcos 11:23; 1 Korintu 13:2 ^p**17:24** Ézodu (Keluaran) 30:13; 38:26

**Ema nebee mak boot liu iha
Maromak nia reinu**

(*Marcos 9:33-37; 9:42-48;
Lucas 9:46-48; 17:1-2*)

18 Iha tempu nebaa, Jesus nia eskolante sira mai husu Nia dehan, “Ema nebee mak boot liu iha Maromak nia reinu?”^q

²Entaun Jesus bolu labarik ida mai hamriik iha sira nia klaran, ³i Nia dehan ba sira, “Hau hatete lo-loos ba imi, see mak atu sai Maromak nia reinu, nia tenki muda nia moris hodi sai hanesan labarik kiik ida. Se lae, la bele.”^r ⁴Nunee see mak haraik aan nudar labarik nee, nia mak boot liu iha Maromak nia reinu.

⁵See mak simu labarik ida hanesan nee hodi Hau nia naran, nia simu Hau. ⁶Maibee see mak halo labarik kiik ida monu ba sala too nia la fiar mai Hau, nia sei simu kastigu todan. Se kompara ho ema kesi fatuk boot ida iha nia kakorok hodi soe nia tama ba tasi laran, Maromak nia kastigu sei todan liu fali ida nee. ⁷Koitadu, mundu nee sei terus tanba iha buat barak mak halo ema monu ba sala. Loos duni, buat hanesan nee sempre iha. Maibee see mak lori ema seluk atu monu ba sala, nia sei terus.

⁸Se o nia liman ka o nia ain halo o monu ba sala karik, tesi i soe tiha. Diak liu o tama iha lalehan ho liman ka ain sorin deit duke o tama ba iha infernu ho liman-ain kompletu.^s ⁹Se o nia matan halo o monu ba sala karik, sukut sai tiha o nia matan nee i soe tiha. Diak liu o tama ba iha lalehan ho matan sorin deit duke o tama ba iha infernu ho matan kompletu.”^t

Bibi malae nebee lakon

(*Lucas 15:3-7*)

¹⁰“Kuidadu, keta hanoin dehan ema kiik sira nee la iha folin, atu hatuun ema kiik ida mos la bele. Hau hatete ba imi, anju sira iha lalehan nebee mak tau matan ba sira sempre hamriik iha Hau nia Aman iha lalehan nia oin hodi husu atu tulun ema kiik sira nee.

¹¹[Hau, Mane Maksoin mai atu salva ema nebee mak lao sala dalan.]^u

¹²Imi nia hanoin oinsaa? Se ema ida iha bibi atus ida, depois bibi ida lao sala dalan, bibi nain sei halo saida? Nia sei husik hela bibi sia-nulu resin sia iha foho, i baa buka tuir bibi ida nebee lao sala dalan nee. ¹³Hau dehan lo-loos ba imi, kuandu nia hetan ona bibi nee, nia kontenti liu ho bibi ida nee duke bibi sia-nulu resin sia seluk nebee nunka lao sala dalan.^z ¹⁴Nunee mos imi nia Aman iha lalehan, Nia lakohi atu ema ida lakon, atu ema kiik ida lakon mos Nia lakohi.”

**Oinsaa ita diak malu ho ema nebee
mak halo sala hasoru ita**

¹⁵Jesus hatutan tan dehan, “Se o nia maluk ida halo sala hasoru o, baa koalia ho nia hodi foo hatene nia sala, maibee imi nain rua deit, la bele iha ema nia oin. Se nia simu o nia liafuan, entaun o diak malu fali ho nia.”^v ¹⁶Maibee se nia lakohi rona o, entaun lori ema idaru baa koalia tan ho nia, atu sira sai sasin ba buat nebee imi koalia. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Tenki iha sasin nain rua ka tolu mak foin bele tesi lia.”^w ¹⁷Se nia lakohi rona imi, baa foo hatene Maromak nia povu. Se Maro-

^q18:13 18:11—3:11 Dokumentu Biblia nian hosi tempu antigu barak. Versikulu nee tama iha dokumentu nee balu, maibee iha dokumentu nebee antigu liu la tama.

^q18:1 Lucas 22:24 ^r18:3 Marcos 10:15; Lucas 18:17 ^s18:8 Mateus 5:30

^t18:9 Mateus 5:29 ^u18:11 Lucas 19:10 ^v18:15 Lucas 17:3

^w18:16 Deutoronómiu (Ulangan) 19:15

mak nia povu mos nia lakohi rona, lalika liga nia, konsidera nia hanesan kobrador impostu ida ka ema ida nebee mak la konhese Maromak.

¹⁸ Hau hatete lo-loos ba imi, saida mak imi bandu iha mundu nee, Maromak iha lalehan mos bandu. I saida mak imi foo lisensa atu halo iha mundu nee, Maromak iha lalehan mos foo lisensa.^{¶ x}

¹⁹ Iha tan buat ida mak Hau hakarak hatete: Hosi imi sira nee, se iha nain rua mak lian ida iha mundu nee hodi husu buat ruma ba Hau nia Aman iha lalehan, entaun Nia sei foo saida mak imi husu. ²⁰ Tanba se iha ema nain rua ka tolu halibur hamutuk hodi Hau nia naran, Hau mos iha sira nia klaran.”

Komparasaun kona ba funsionariu nebee lakohi perdua nia maluk

²¹ Depois Pedro mai husu Jesus, “Nai, se hau nia maluk halo sala fila-fila hasoru hau karik, hau tenki perdua nia dala hira? Too dala hitu ka?”

²² Jesus hataan, “Lae, laos dala hitu deit! Maibee o tenki perdua nia fila-fila too hitu-nulu dala hitu.^{§ y23} Tanba Maromak ukun nudar Liurai hanesan komparasaun nee: Iha loron ida, liurai ida hakarak sura tuir nia osan nebee mak nia funsionariu sira deve. ²⁴ Bainhira nia hahuu sura, iha ema balu lori nia funsionariu ida mai. Funsionariu nee deve osan mean bornal rihun sanulu. ²⁵ Maibee funsionariu nee la iha kbiit atu selu. Entaun liurai foo orden ba nia soldadu sira atu baa faan tiha ema nee, nia feen ho oan sira ho mos nia rikusoin hotu.

²⁶ Rona nunee, funsionariu nee hakneak hakruuk too rai iha liurai nia ain hodi husu dehan, ‘Favor ida, foo tempu mai hau! Hau sei selu hotu hau nia tusan nee.’ ²⁷ Liurai hanoin loos nia, too hamoos tiha nia tusan hotu hodi husik nia baa ho livre.

²⁸ Bainhira funsionariu nee sai mai, nia hetan nia maluk funsionariu ida nebee mak deve nia osan mutin atus ida deit. Nia baa kaer ema nee i buti nia kakorok hodi sisi dehan, ‘O tenki selu hotu o nia tusan nee!’

²⁹ Rona nunee, nia maluk funsionariu nee hakneak hakruuk too rai hodi husu dehan, ‘Favor ida, foo tempu mai hau! Hau sei selu hau nia tusan nee.’

³⁰ Maibee funsionariu nee la simu, nia sulan nia maluk nee ba iha komarka too selu hotu nia tusan. ³¹ Bainhira liurai nia funsionariu sira seluk haree, sira nia laran susar teb-tebes i sira baa kesar iha liurai.

³² Depois liurai bolu funsionariu nee hodi dehan, ‘Funsionariu laran aat! O nia tusan hau hamoos hotu tiha ona tanba o hakneak hodi husu mai hau.

³³ Hau hatudu tiha ona laran luak ba o. Nusaa mak o la hatudu laran luak ba o nia maluk nee?’ ³⁴ Liurai nee hirus teb-tebes too haruka ema baa lori funsionariu aat nee kastigu iha komarka laran too selu hotu nia tusan.”

³⁵ Jesus taka Nia istoria dehan, “Hau nia Aman iha lalehan mos sei halo nunee ba imi ida-idak, se imi la perdua imi nia maluk ho laran tomak.”

[¶]**18:18** Versikulu nee bele mos tradus hanesan nee: Saida mak imi bandu iha mundu nee, Maromak iha lalehan bandu uluk ona. I saida mak imi foo lisensa atu halo iha mundu nee, Maromak iha lalehan foo lisensa uluk ona.

[§]**18:22** Lian Gregu iha nee bele dehan, “70 dala 7”, bele mos “dala 77”.

^x**18:18** Mateus 16:19; João 20:23 ^y**18:22** Lucas 17:3-4

**Farizeu sira husu kona ba
feen-laen soe malu**

(*Marcos 10:1-12*)

19 Jesus hanorin hotu tiha, Nia lao sai hosi Galileia hodi baa iha provinsia Judeia iha mota Jordaun nia sorin ba. ²Ema barak teb-tebes tuir Nia, i Nia kura sira nia moras.

³Dopois ema balu hosi grupu relijiaun Farizeu mai koko atu hamonu Nia. Sira husu dehan, “Tuir Moisés nia lei, laen soe nia feen ho razaun saida deit, bele ka lae?”

⁴Jesus hataan, “Imi la lee iha Livru Sagradu kona ba Maromak halo ema ka? Iha nebaa hakerek dehan, ‘Nia halo sira mane ho fetu.’” ⁵I hakerek tan dehan, “Tanba nee, mane sei husik nia inan-aman hodi baa moris neon ida laran ida ho nia feen, i sira nain rua sai ida.”^a

⁶Entaun sira laos ona ema nain rua, maibee sai ona ida. Nee duni se Maromak tau fetu ho mane hamutuk sai feen-laen ona, ema keta fahe fali.”

⁷Dopois ema Farizeu sira nee husu fali ba Jesus, “Se nunee, nusaa mak Moisés dehan, laen bele soe nia feen, naran katak nia foo surat deklarasaun soe malu nian?”^b

⁸Jesus hataan, “Moisés nia lei foo lisensa atu imi soe imi nia feen tanba imi nia ulun toos. Maibee fo-foun Maromak halo lalehan ho rai laos nunee. ⁹Hau hatete ba imi, mane so bele soe nia feen kuandu nia feen halo ona sala seksual ho ema seluk. Se nia feen la halo sala nee, maibee mane nee soe nia hodi hola fali fetu seluk, mane nee halo sala seksual.”^c

¹⁰Rona nunee, Jesus nia eskolante sira dehan, “Se hanesan nee, diak liu lalika kaben.”

¹¹Jesus hataan, “Laos ema hotu-hotu mak bele simu liafuan nee. So ema nebee Maromak foo kbiit ba sira mak bele simu. ¹²Iha ema balu la kaben tanba moris mai sira la bele duni. Iha ema balu la kaben tanba ema seluk mak halo sira nunee. Iha mos ema balu la kaben tanba sira hakarak foo aan tomak atu serbi Maromak nudar Liurai. See mak bele simu liafuan nee, simu ba.”

Nai Jesus foo bensaun ba labarik

(*Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17*)

¹³Dopois ema balu mai lori labarik ba Jesus atu Nia tau liman ba sira hodi husu Maromak foo bensaun ba sira. Maibee Jesus nia eskolante sira bandu. ¹⁴Entaun Jesus siak Nia eskolante sira dehan, “Husik labarik sira nee mai iha Hau, la bele bandu. Tanba ema hanesan labarik sira nee mak sai Maromak nia reinu.”

¹⁵Nia tau liman ba labarik sira nee, depois Nia sai hosi nebaa.

Ema riku nebee hakarak tama lalehan

(*Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30*)

¹⁶Iha loron ida, iha mane joven ida mai husu Jesus dehan, “Mestri, hau tenki halo buat diak saida para hau bele hetan moris rohan-laek?”

¹⁷Jesus hataan dehan, “Nusaa mak ita husu mai Hau kona ba saida mak diak? So Maromak deit mak diak. Se ita hakarak hetan moris rohan-laek, halo tuir Nia ukun fuan.”

¹⁸Joven nee husu fali, “Ukun fuan nebee?”

^a19:4 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:27; 5:2

^a19:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:24

^b19:7 Deutoronómiu (Ulangan) 24:1-4; Mateus 5:31

^c19:9 Mateus 5:32; 1 Korintu 7:10-11

Jesus hataan, “La bele oho ema, la bele halo sala ho ema nia kaben, la bele naok, la bele foo sasin falsu,^d ¹⁹respeita o nia inan-aman, i hadomi ema seluk hanesan o hadomi o nia aan rasik.”^e

²⁰Joven nee hataan dehan, “Ukun fuan sira nee hau halo tuir hotu ona. Saida mak sei falta?”

²¹Jesus hataan, “Se ita hakarak moris kompletu, entaun baa faan tiha ita nia rikusoin hotu, i osan nee fahe ba ema kiak. Nunee mak ita sei hetan fali rikusoin iha lalehan. Fahe hotu tiha, mai tuir Hau.”

²²Bainhira joven nee rona nunee, nia fila ho laran susar tanba nia riku teb-tebes.

²³Depois Jesus dehan ba Nia eskolante sira, “Hau hatete lo-loos ba imi, susar teb-tebes ema riku ida atu sai Maromak nia reinu. ²⁴Dala ida tan Hau dehan ba imi, kuda kamelu tama liu hosi daun kuak susar teb-tebes. Maibee susar liu tan, ema riku ida atu sai Maromak nia reinu hodi hakruuk ba Nia nudar Liurai.”

²⁵Bainhira Jesus nia eskolante sira rona nunee, sira admira teb-tebes hodi husu, “Se nunee, see loos mak sei hetan salvasaun?”

²⁶Jesus hateke ba sira hodi dehan, “Ba ema, la bele duni. Maibee ba Maromak, buat hotu-hotu bele.”

²⁷Depois Pedro dehan, “Ami husik tiha ona buat hotu-hotu hodi tuir Ita Boot. Entaun ami sei hetan saida?”

²⁸Jesus hatete ba sira, “Hau dehan lo-loos ba imi, iha mundu foun, Hau, Mane Maksoin sei tuur iha kadeira ukun, i naroman lalehan nian haleu hela Hau. Imi sira nebee agora tuir Hau, imi mos sei tuur iha kadeira ukun sanulu resin

rua hodi ukun suku sanulu resin rua iha Israel.^f ²⁹See mak husik ona nia uma, nia maun-alin, nia inan-aman, nia oan sira ka nia rai tanba nia tuir Hau, ema nee sei simu fali dala atus ida i sei hetan moris rohan-laek. ³⁰Maibee ema barak nebee agora boot sei sai kiik. I ema barak nebee agora kiik sei sai boot.”^g

Komparasaun kona ba ema nebee servisu iha toos uvas nian

20 “Maromak ukun nudar Liurai, nee hanesan komparasaun tuir mai: Iha toos nain ida, dadeer-saan deit nia baa iha merkadu hodi buka ema atu servisu iha nia toos uvas nian. ²Hetan tiha ema, nia konkorda malu ho sira atu selu loron ida osan mutin ida, i nia haruka sira baa servisu kedas iha nia toos.

³Tuku sia dadeer, toos nain baa fali merkadu, nia haree tan ema balu hamriik hela, la halo buat ida. ⁴Nia hatete ba sira, ‘Imi baa servisu iha hau nia toos, hau sei selu imi ho lo-loos.’ ⁵I sira mos baa.

Tuku sanulu resin rua, toos nain sai baa bolu tan ema seluk. Nunee mos tuku tolu lokraik. ⁶Tuku lima mos, nia baa merkadu, hetan ema seluk tan nebee hamriik hela deit. Nia husu sira, ‘Nusaa mak loron tomak imi hamriik iha nee deit, la halo buat ida?’

⁷Sira hataan, ‘La iha ema ida mak foo servisu mai ami.’

Toos nain dehan, ‘Se nunee, imi baa servisu iha hau nia toos deit.’

⁸Rai besik kalan ona, nia hatete ba mandor dehan, ‘Baa bolu ema sira nebee mak servisu iha toos hodi selu sira ida-ida. Maibee selu uluk ema sira nebee

^d19:18 Ézodu (Keluaran) 20:13-16; Deutoronómiu (Ulangan) 5:17-20

^e19:19 Ézodu (Keluaran) 20:12; Deutoronómiu (Ulangan) 5:16; Levítiku (Imamat) 19:18 ^f19:28 Mateus 25:31; Lucas 22:30 ^g19:30 Mateus 20:16; Lucas 13:30

mak tama ikus. Sira nebee mak tama uluk, selu ikus.^h

⁹Nunee mandor bolu uluk ema nebee mak mai servisu iha tuku lima lokraik, i sira ida-ida simu osan mutin ida. ¹⁰Entaun ema sira nebee mak mai servisu hosi dadeer-saan hanoin katak sira atu simu barak liu fali. Afinal sira mos simu osan mutin ida. ¹¹Bainhira sira simu hotu sira nia osan, ema nebee mak tama servisu hosi dadeer nee mai murmura ba toos nain ¹²dehan, ‘Sira nebee mai ikus servisu oras ida deit. Nusaa mak sira simu osan hanesan fali ho ami? Ami nee servisu mate aan hosi dadeer too lokraik, loron manas mos ami servisu nafatin.’

¹³Rona nunee, toos nain nee hataan ba ema ida hosi sira dehan, ‘Belun, hau la halo sala hasoru o. Ita konkorda malu tiha ona katak o atu simu osan mutin ida iha loron ida, loos ka lae? ¹⁴Foti o nia osan nee hodi fila ona. Hau hakarak atu ema nebee tama servisu ikus mos simu osan hanesan ho imi. ¹⁵Nee hau nia osan. Hau iha direitu atu uza tuir hau nia hakarak. Keta halo be o laran moras ba hau tanba hau halo buat diak ba ema seluk.’”

¹⁶Jesus taka Nia liafuan dehan, “Nunee mos ema nebee mak ikus aban-bainrua sai fali primeiru. I ema nebee mak primeiru sai fali ikus.”ⁱ

Nai Jesus koalia ba dala tolu kona ba Nia mate

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷Jesus lao dadaun ba sidade Jerusalém, Nia halibur Nia eskolante nain sanulu resin rua hamutuk hodi koalia ba sira deit dehan, ¹⁸“Rona mai, ita lao dadaun ba Jerusalém. Too iha nebaa, ema sei entrega Hau, Mane Maksoin ba iha nai lulik nia ulun sira

ho mestri relijiaun sira. Ema sira nee sei tesi Hau nia lia katak Hau tenki hetan kastigu mate. ¹⁹Sira sei entrega Hau ba iha ema nebee la konhese Maromak. I ema sira nee sei tarata Hau, baku Hau ho sikoti, i prega Hau iha krus. Maibee iha loron tolu Maromak sei halo Hau moris fali hosi mate.”

Tiago ho João nia inan husu atu sira sai ema boot

(Marcos 10:35-45)

²⁰Depois Zebedeu nia feen mai hamutuk ho nia oan Tiago ho João. Senhora nee mai hakneak iha Jesus nia oin hodi husu atu Jesus foo buat ruma ba nia.

²¹Jesus husu, “Senhora hakarak saida?”

Senhora nee hataan, “Hau husu atu aban-bainrua kuandu Ita Boot ukun nudar Liurai, hau nia oan nain rua nee, ida tuur iha Ita Boot nia sorin loos, ida seluk tuur iha Ita Boot nia sorin karuk.”

²²Maibee Jesus hatete ba Tiago ho João dehan, “Imi la kompriende saida mak imi husu. La kleur Hau sei simu terus todan. Imi mos pruntu simu terus nee ka lae?”

Sira hataan, “Ami pruntu.”

²³Jesus hatete ba sira, “Loos duni, imi sei simu duni terus hanesan Hau. Maibee Hau la iha direitu atu hili see mak atu tuur iha Hau nia sorin loos ho sorin karuk. Kona ba ida nee Hau nia Aman iha lalehan desidi tiha ona.”

²⁴Bainhira eskolante nain sanulu rona buat nebee mak Tiago ho João husu, sira hirus maun-alin nain rua nee. ²⁵Entaun, Jesus bolu sira hamutuk hodi dehan, “Imi hatene katak, iha nasaun selu-seluk, nai ulun sira manda ema tuun-sae, i ukun nain sira hanehan sira nia povu. ²⁶Maibee imi la bele halo hanesan nee.

^h**20:8** Levítiku (Imamat) 19:13; Deutoronómiu (Ulangan) 24:15

ⁱ**20:16** Mateus 19:30; Marcos 10:31; Lucas 13:30

Hosi imi sira nee, see mak hakarak sai boot, nia tenki haraik aan hodi serbi nia maluk sira seluk.^j ²⁷I see mak hakarak sai ema boot liu, nia tenki serbi nia maluk sira seluk hanesan atan.^k ²⁸Nia tenki hanesan Hau, Mane Maksoin. Hau mai iha mundu nee laos atu ema serbi Hau. Maibee Hau mai atu serbi ema seluk i foo Aan ba mate atu ema barak hetan liberdade.”

**Nai Jesus kura ema
matan delek nain rua**

(*Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43*)

²⁹Depois Jesus ho nia eskolante sira sai hosi sidade Jerikó, i ema lubun boot mos tuir Nia. ³⁰Iha nebaa iha ema matan delek nain rua tuur hela iha dalan ninin. Bainhira sira rona katak Jesus mak liu, sira bolu ho lian makaas dehan, “Nai, liurai David nia Jersaun, hadomi ami ba!”

³¹Ema lubun boot nee siak sira nain rua i haruka sira nonook. Maibee sira nain rua bolu makaas liu tan dehan, “Nai, liurai David nia Jersaun, hadomi ami ba!”

³²Rona nunee, Jesus mos para, i bolu sira mai hodi husu, “Imi hakarak Hau halo saida ba imi?”

³³Sira hataan, “Nai, ami hakarak haree.”

³⁴Rona nunee, Jesus hanoin sira nain rua. Nia tau liman ba sira nia matan, i sira haree kedas. Depois sira tuir Jesus.

**Ema barak haklalak simu Nai
Jesus tama iha Jerusalém**

(*Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; João 12:12-19*)

21 Bainhira Jesus ho Nia eskolante sira besik ona sidade Jerusalém, sira too iha aldeia Betfagé iha foho Oliveira nia lolon, Nia haruka Nia eskolante nain rua baa uluk. ²Nia dehan ba sira, “Imi baa iha aldeia nebaa. Bainhira imi tama, imi hetan kedas kuda buru inan ida kesi hela, nia oan iha hela nia sorin. Imi kore tiha dada mai. ³Se iha ema ruma husu imi karik, foo hatene dehan, ‘Nai mak presiza.’ Ema nee sei haruka imi dada kedas kuda buru nee.”

⁴Nee tuir saida mak Maromak koalialiu hosi Nia profeta hori uluk kedas dehan,

⁵“Hatete ba Jerusalém oan sira nunee:**

‘Haree ba, imi nia Liurai mai iha imi.

Nia mai ho haraik Aan,
sae deit kuda buru oan.”¹

⁶Depois eskolante nain rua nee baa halo tuir saida mak Jesus haruka. ⁷Sira dada kuda buru inan nee ho nia oan lori ba Jesus. Too iha nebaa sira hasai sira nia hena tau ba iha kuda nia kotuk, depois Jesus sae. ⁸Ema barak hasai sira nia hena hodi nahe tu-tuir dalan. Iha mos ema balu taa ramus latan tuir dalan.

⁹Ema balu lao uluk iha Jesus nia oin, iha balu lao hosi kotuk. Sira hotu haklalak hahii Maromak dehan,

“Hosana, liurai David nia Jersaun!

Maromak foo bensaun ba Ida nebee mak
mai lori Nai Maromak nia naran.

Hosana,

hahii Nia iha fatin aas liu!”^m

****21:5** Mateus hakerek dehan, “Siaun nia oan fetu”. Siaun nee Jerusalém nia naran seluk.

^j**20:26** Lucas 22:25-26 ^k**20:27** Mateus 23:11; Marcos 9:35; Lucas 22:26

^l**21:5** Zacarias 9:9 ^m**21:9** Salmus (Mazmur) 118:26

¹⁰ Bainhira Jesus tama iha Jerusalém, ema hotu iha sidade nee hakfodak hodi husu malu tuun-sae dehan, “Ema nee see loos?”

¹¹ Ema barak nebee mak lao hamutuk ho Jesus nee hataan dehan, “Nia nee Jesus, Maromak nia Profeta hosi Nazaré iha provinsia Galileia.”

**Nai Jesus duni sai kontratu nain
sira hosi uma kreda boot**

*(Marcos 11:15-19; Lucas
19:45-48; João 2:13-22)*

¹² Depois Jesus tama iha area uma kreda boot nian, Nia duni sai ema sira nebee mak halo kontratu iha fatin nee. Nia halo baku fila tiha meza nebee mak ema uza hodi troka osan, i banku nebee mak ema tuur hodi faan manu pombu mos Nia halo baku fila hotu. ¹³ Nia siak sira dehan, “Iha Maromak nia lia-fuan hakerek tiha ona dehan, ‘Tuir lo-loos Hau nia uma nee fatin para halo orasaun.’ Maibee imi halo fali hanesan ema naok-teen sira nia subar fatin.”ⁿ

¹⁴ Hotu tiha, ema matan delek ho ema ain aat sira mai hasoru Jesus iha area uma kreda boot nee, i Nia kura sira hotu. ¹⁵ Bainhira nai lulik niaulun sira ho mestri relijiaun sira haree milagre nebee mak Jesus halo, sira hirus. Sira mos hirus tanba labarik sira haklalak dehan, “Hosana, liurai David nia Jerasaun!” ¹⁶ Nunee sira hasee Jesus dehan, “Labarik sira haklalak saida ba O nee?! O la rona ka?”

Jesus hataan, “Hau rona. Maibee iha Livru Sagradu dehan, ‘Maromak, Ita Boot hanorin labarik sira ho kiik-oan sira nebee sei susu hela atu hahii Ita Boot.’ Liafuan nee imi la lee ka?”^o

¹⁷ Depois Jesus husik tiha sira hodi baa fali iha aldeia Betânia, i Nia hela iha nebaa kalan ida.

**Nai Jesus foo malisan ba
ai huun nebee la foo fuan**

(Marcos 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Aban dadeer-saan fali, Jesus fila ba iha Jerusalém. Iha dalan Nia hamlaha. ¹⁹ Nia haree ai figeira huun ida iha dalan ninin, i Nia baa besik ai huun nee hodi buka nia fuan. Maibee la iha, tahan deit mak iha. Haree nunee, Jesus hatete ba ai huun nee dehan, “O sei la foo fuan tan!” Deperenti ai nee namlaik tiha.

²⁰ Bainhira Jesus nia eskolante sira haree, sira admira hodi husu dehan, “Nusaa mak ai huun nee namlaik tiha dereperenti hanesan nee?”

²¹ Jesus hataan, “Hau hatete lo-loos ba imi, se imi nia fiar la nakdoko maibee metin nafatin, imi mos bele halo saida mak Hau halo tiha ona ba ai figeira huun nee. Laos ida nee deit, maibee imi mos bele haruka foho nee muda ba iha tasi laran, i sei muda duni.”^p ²² Saida deit mak imi husu liu hosi orasaun, imi sei hetan, naran katak imi fiar.”

**Nai ulun Judeu husu, see
mak foo direitu ba Jesus**

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Jesus tama iha area uma kreda boot hodi hanorin iha nebaa. Nia sei hanorin hela, nai lulik niaulun sira ho katuas lia nain sira mai husu dehan, “O iha direitu saida para halo buat sira nee? See mak foo direitu nee ba O?”

²⁴ Jesus hataan, “Hau mos atu husu buat ida. Se imi hataan ho lo-loos mak Hau foo hatene imi, see mak foo direitu mai Hau hodi halo buat sira nee. ²⁵ Hau nia pergunta mak nee: See mak foo dire-

ⁿ21:13 Isaias (Yesaya) 56:7; Jeremias (Yeremia) 7:11

^o21:16 Salmus (Mazmur) 8:3 ^p21:21 Mateus 17:20; 1 Korintu 13:2

itu ba João Sarani Nain hodi foo sarani ema? Maromak mak foo ka, ema mak foo?"

Sira diskuti malu dehan, "Ita susar ona. Se ita hataan, 'Maromak mak foo direitu ba nia', Jesus sei husu fali ita dehan, 'Entaun, nusaa mak imi la fiar ba nia?' ²⁶Maibee se ita dehan, 'Ema mak foo direitu', entaun ita tauk povu, tanba povu sira hanoin dehan, João nee Maromak nia profeta." ²⁷Entaun sira hataan dehan, "Ami la hatene."

Jesus dehan ba sira, "Se nune, Hau mos la hatete ba imi, see mak foo direitu mai Hau hodi halo buat sira nee."

Komparasaun kona ba aman ida ho nia oan nain rua

²⁸Depois Jesus hatete ba naiulun relijiaun sira dehan, "Imi hanoin took komparasaun nebee Hau atu koalia nee. Iha senhor ida iha oan mane nain rua. Loron ida nia hatete ba nia oan mane boot dehan, 'Oan, loron ida nee o baa servisu iha toos uvas nian.'

²⁹Nia oan mane boot hataan, 'Hau lakohi.' Maibee too ikus nia arepende i baa duni servisu iha toos.

³⁰Depois senhor nee haruka tan nia oan kiik atu baa servisu iha toos.

Nia oan mane kiik hataan, 'Diak apaa, hau sei baa.' Maibee too ikus nia la baa."

³¹Konta tiha hotu, Jesus husu ba sira dehan, "Tuir imi nia hanoin, oan ida nebee mak halo tuir nia aman nia hakarak?"

Sira hataan, 'Oan mane boot.'

Jesus dehan ba sira, "Hau hatete loos ba imi, kobraador impostu ho fetu luroon sira sei tama iha Maromak nia reinu uluk liu fali imi. ³²Tanba uluk João Sarani Nain mai hanorin imi oinsaa mak bele moris loos, i imi lakohi rona. Maibee kobraador impostu sira ho fetu

luroon sira rona hodi halo tuir. Imi haree hela sira hakribi sira nia sala, maibee imi rasik lakohi hakribi imi nia sala i la simu nafatin João nia liafuan."⁹

Komparasaun kona ba ema nebee aluga toos uvas

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³Jesus hatutan tan dehan, "Rona tan komparasaun ida nee. Iha toos nain ida kuda uvas iha nia toos ida tomak. Nia halo lutu haleu tiha toos nee, i halo tanki ida atu sama uvas. Nia mos harii fatin aas ida ba seguransa sira atu hein toos nee. Hotu tiha, nia foo ba ema aluga, depois nia baa hela iha rai liur."^r

³⁴Bainhira uvas besik tasak ona, toos nain haruka nia atan balu fila baa hodi simu uvas nebee mak ema aluga toos nee tenki foo ba nia. ³⁵Maibee ema aluga toos nee kaer tiha atan sira nee. Ida sira baku, ida sira tuda ho fatuk, ida seluk sira oho. ³⁶Depois toos nain haruka nia atan barak liu tan. Maibee ema aluga toos nee halo aat nafatin.

³⁷Too ikus toos nain haruka nia oan rasik mak baa, tanba nia hanoin dehan, 'Sira sei respeita hau nia oan.'

³⁸Maibee bainhira ema aluga toos nee haree toos nain nia oan, sira dehan ba malu, 'Nia mak sei hetan nia aman nia rikusoin tomak. Diak liu ita oho tiha nia, atu toos nee sai ita nian fali.' ³⁹Nune sira kaer nia, rasta nia sai hosi toos laran, i oho tiha nia."

⁴⁰Konta hotu tiha, Jesus husu ba naiulun relijiaun sira dehan, "Tuir imi nia hanoin, bainhira toos nain nee fila fali mai, nia sei halo saida ba ema sira nebee aluga toos nee?"

⁴¹Sira hataan dehan, "Nia sei kastigu mate tiha ema aat sira nee. I nia sei foo fali toos ba ema diak mak aluga, atu

⁹21:32 Lucas 3:12; 7:29-30 ^r21:33 Isaias (Yesaya) 5:1-2

nunee too tempu kuu uvas, sira prontu foo toos nain nia parte.”

⁴²Depois Jesus hatete ba sira, “Iha Livru Sagradu kompara Kristu hanesan fatuk ida. Imi nunka lee ka? Iha nebaa dehan,

‘Iha fatuk ida nebee badaen fatuk sira lakohi uza, maibee agora fatuk nee mak sai fali fatuk nebee prinsipal.

Nai Maromak rasik mak hili fatuk nee, ita haree ba furak teb-tebes.”^{†† s}

⁴³Jesus foo atensaun ba sira dehan, “Imi la simu Fatuk nee. Nee duni Hau dehan ba imi, Maromak sei hasai imi sira nee hosi Nia reinu. Nia sei hili fali povu seluk, i sira sei moris tuir Nia hakarak.

⁴⁴[Ema nebee monu kona Fatuk nee, nia sei nakfera. I se Fatuk nee mak monu kona ema ruma, ema nee sei rahun.]^{††}

⁴⁵Bainhira nai lulik nia ulun sira ho ema Farizeu sira rona komparasaun hirak nee, sira hatene katak Jesus soe lia ba sira. ⁴⁶Entaun sira buka dalan atu kaer Jesus, maibee sira tauk ema lubun boot nee, tanba povu fiar katak Jesus nee profeta ida.

Komparasaun kona ba festa boot

(Lucas 14:15-24)

22 Depois Jesus koalia tan ho sira uza komparasaun dehan, ²“Maromak ukun ema nudar Liurai, hanesan istoria tuir mai nee: Iha liurai ida halo preparasaun ba nia oan mane nia festa kazamentu. ³Bainhira buat

hotu besik prontu ona, liurai haruka nia atan sira baa foo hatene fali ema nebee mak nia konvida tiha ona hodi bolu sira mai ona. Maibee konvidadu sira hotu lakohi baa festa nee.

⁴Depois liurai haruka nia atan seluk baa foo hatene tan dala ida ba konvidadu sira. Nia hameno dehan, ‘Hahaan prepara ona. Hau oho tiha ona karau aman ho karau oan bokur. Buat hotu-hotu prontu ona. Mai ona!’ ⁵Atan sira mos baa, maibee konvidadu sira nee la interese nafatin. Sira balu baa fali sira nia toos, balu baa sira nia servisu fatin. ⁶Konvidadu sira seluk kaer tiha atan sira nee hodi halo terus sira i oho sira.

⁷Rona nunee, liurai hirus teb-tebes i haruka nia soldadu sira baa oho tiha ema oho door sira nee i sunu mutuk sira nia sidade.

⁸Depois liurai hatete ba nia atan sira dehan, ‘Festa kazamentu prontu ona, maibee ema nebee mak hau konvida la serve atu tuir festa nee. ⁹Agora imi baa iha estrada boot iha sidade laran. See-see deit mak imi hetan iha nebaa, bolu sira mai deit.’ ¹⁰Nunee atan sira baa iha estrada bo-boot. See-see deit mak sira hetan, atu ema diak ka ema aat, sira halibur hotu, too halo nakonu fatin kazamentu nee.

¹¹Depois liurai tama iha fatin kazamentu atu hasoru bainaka sira. Iha nebaa nia haree ema ida la hatais ropa festa nian.^{¶¶} ¹²Entaun nia husu, ‘Belun, o la hatais ropa festa nian, oinsaa mak

^{††}21:42 Fatuk nee mak Jesus Kristu. Ema Judeu barak lakohi simu Nia, afinal Maromak haruka Nia mai iha mundu hodi salva ita ema.

^{††}21:44 Dokumentu Biblia nian hosi tempu antigu barak. Balu hakerek versikulu 44 nee, balu lae.

^{¶¶}22:11 Matenek nain balu kona ba Biblia dehan, liurai nee hirus tanba nia prepara tiha ona ropa festa nian ba bainaka sira hotu, maibee ema ida nee lakohi hatais. Footnote nee presiza duni se lae ema hanoin dehan bainaka la iha tempu atu hatais. La justu tanba ohin dehan see-see deit bele tama.

o bele tama mai?’ Maibee ema nee la hataan buat ida. ¹³Nunee liurai hatete ba nia atan sira dehan, ‘Futu ema nee nia liman-ain i soe sai ba iha fatin nakukun. Iha nebaa ema sei tanis hakilar i ruun nehan.’”^t

¹⁴Jesus taka komparasaun nee dehan, “Nunee mos Maromak konvida ema barak, maibee uitoan deit mak Nia hili atu sai Nia reinu.”

Pergunta kona ba selu impostu

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵Depois ema Farizeu sira sai hosi nebaa hodi kombina malu atu hamonu Jesus liu hosi pergunta oi-oin. ¹⁶Nunee sira haruka ema balu baa atu koko Jesus. Ema sira nee mak Farizeu nia eskolante ho partidu Herodes nia membru. Sira finji husu ba Jesus dehan, “Mestri, ami hatene katak Ita Boot ema nebee mak moris loos i sempre hanorin Maromak nia dalan ho lo-loos. Ita Boot la preokupa ema seluk nia hanoin, tanba Ita Boot la fihir ema. ¹⁷Ita Boot nia hanoin oinsaa? Tuir ita nia lei relijiaun, ita selu impostu ba estado Roma nia liurai boot César nee, loos ka la loos?”

¹⁸Maibee Jesus hatene sira nia hanoin aat, i Nia dehan ba sira, “Imi nee laran makerek! Nusaa mak imi hakarak hamonu Hau? ¹⁹Hatudu took mai Hau osan nebee mak uza hodi selu impostu.” Depois sira lori osan mutin ida foo ba Nia.

²⁰Jesus husu ba sira, “See nia oin mak iha osan nee? I see nia naran?”

²¹Sira hataan, “Liurai boot César nian.”

Jesus hatete ba sira, “Se nunee, foo ba estado buat nebee mak estado nian, i foo ba Maromak buat nebee mak Maromak nian.”

²²Bainhira sira rona Jesus nia liafuan nee, sira hotu admira, i sira husik hela Jesus iha nebaa hodi baa fali fatin seluk.

Nai Jesus hanorin kona ba ema mate moris fila fali

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³Iha loron nee ema hosi grupu relijiaun Saduseu mos mai koko Jesus. Ema Saduseu sira hanorin dehan, ema mate sei la moris fali. Entaun sira husu ba Jesus,^u ²⁴“Mestri, Moisés dehan, se mane ida mate, maibee la iha oan, mane nia alin tenki kaben fali feto faluk nee para bele foo jerasaun ba nia maun.^v ²⁵Entaun, hanesan nee: uluk iha ami nia rain iha maun-alin nain hitu. Maun boot kaben, depois nia mate, la iha oan. Entaun alin ida tuir nia nee kaben fali ho feto faluk nee. ²⁶Nia mos mate, la iha oan. Nunee beibeik too alin ikun mos kaben ho feto faluk nee, depois mate, la iha oan. ²⁷Too ikus feto faluk nee mos mate.

²⁸Agora ami husu nunee: feto nee kaben ho mane nain hitu. Aban-bainrua kuandu Maromak halo moris fali ema mate, feto nee nia kaben mak ida nebee loos?”

²⁹Jesus hataan dehan, “Imi nia hanoin nee la loos tanba imi la hatene saida mak hakerek iha Livru Sagradu, i la kompriende Maromak nia kbiit. ³⁰Bainhira ema mate moris fila fali, sira la kaben tan ona. Maibee sira hanesan anju sira iha lalehan. ³¹Kona ba ema mate moris fali, Maromak koalia ona ba imi iha Livru Sagradu. Imi lee tiha ona ka lae? Maromak dehan, ³²‘Hau mak o nia bei-ala Abrãao nia Maromak, Isác nia Maromak ho Jacó nia Maromak, sira hotu adora nafatin Hau too agora.’ Nee hatudu katak ema mate sei moris fali.

^t22:13 Mateus 8:12; 25:30; Lucas 13:28 Kisah) 23:8 ^v22:24 Deutoronómiu (Ulangan) 25:5

^u22:23 Apostolu sira nia Istoria (Atos,

Tanba so ema moris deit mak bele adora Maromak, ema mate lae.”^w

³³ Bainhira ema lubun boot nee rona Jesus nia hanorin nee, sira admira tebetes.

Ukun fuan nebee mak importante liu
(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28*)

³⁴ Ema Farizeu sira rona katak Jesus halo ema Saduseu sira la brani atu koalia tan. Nunee Farizeu sira halibur malu atu koko tan Jesus. ³⁵ Entaun mestri relijiaun ida hosi sira mai husu Jesus, ³⁶ “Mestri, iha Moisés nia lei, ukun fuan ida nebee mak importante liu?”

³⁷ Jesus hataan, “O tenki hadomi Maromak, o nia Nai, ho o nia aan tomak, ho laran tomak, ho neon tomak.”^x ³⁸ Ida nee mak ukun fuan nebee boot liu i importante liu. ³⁹ Iha tan ukun fuan ida nebee atu hanesan: ‘O tenki hadomi ema seluk hanesan o hadomi o nia aan rasik.’^y ⁴⁰ Moisés nia lei tomak ho profeta sira nia liafuan hotu nia huun mak ukun fuan rua nee.”^z

**Kristu, Salvador nebee
atu mai nee see?**

(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹ Bainhira ema Farizeu sira sei halibur malu iha nebaa, Jesus husu ba sira dehan, ⁴² “Imi hanoin saida kona ba Kristu? Kristu nee see nia Jersaun?”

Sira hataan, “Nia nee liurai David nia Jersaun.”

⁴³ Jesus husu tan dehan, “Se nunee, nusaa mak Maromak nia Espiritu foo

hanoin ba liurai David atu bolu Kristu nee ‘Nai’? David hakerek dehan,

⁴⁴ ‘Nai Maromak hatete ona ba hau nia Nai, dehan,

“Mai tuur iha Hau nia sorin loos, too Hau hamonu O nia inimigu sira iha O nia ain okos.”^a

⁴⁵ Iha nee, liurai David rasik bolu Kristu nee nia Nai. Entaun oinsaa mak Kristu nee bele sai fali David nia Jersaun?”^{§§}

⁴⁶ Sira hotu la bele hataan. Komesa iha loron nee la iha ema ida brani atu husu tan pergunta ba Nia.

**Nai Jesus kritika mestri relijiaun
ho ema Farizeu sira**

(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43, 46; 20:45-46*)

23 Hotu tiha Jesus foo hanoin ba Nia eskolante sira ho ema barak nebee mak halibur hamutuk iha fatin nee. Nia dehan nunee: ² “Mestri relijiaun sira ho mos ema Farizeu sira iha direitu atu hanorin Moisés nia lei. ³ Nee duni imi tenki rona sira i halo tuir sira nia hanorin. Maibee la bele halo tuir sira nia hahalok, tanba sira la moris tuir buat nebee mak sira rasik hanorin. ⁴ Sira foo regulamentu todan liu ba povu, maibee sira la ajuda netik ema atu bele halo tuir. ⁵ Sira halo saida deit, sira halo so atu ema seluk bele haree hodi gaba. Ezemplu, sira hakerek Maromak nia liafuan taka ba sira nia reen toos i suku fita iha sira nia batina tutun tuir lei Moisés nian.

^{§§}22:45 Nunee Nai Jesus hanorin dehan, Nia laos liurai David nia Jersaun deit, maibee Nia mos liurai David nia Nai.

^w22:32 Ézodu (Keluaran) 3:6 ^x22:37 Deutoronómiu (Ulangan) 6:5

^y22:39 Levítiku (Imamat) 19:18 ^z22:40 Lucas 10:25-28

^a22:44 Salmus (Mazmur) 110:1

Maibee sira halo sira nian boot liu atu ema seluk gaba.* ^b

⁶Kuandu iha festa ka iha uma kreda laran, sira gosta tuur iha oin hanesan ema boot. ⁷Sira gosta ema kumprimenta sira iha merkadu, i gusta ema bolu sira ‘mestri’. ⁸Maibee imi la bele halo tuir sira nia hahalok nee. Imi la bele husik ema gaba imi hodi bolu imi ‘mestri’, tanba imi nia Mestri ida deit, i imi hotu mesak maun-alin. ⁹Imi la bele foti aas ema ida iha mundu nee dehan ‘aman’, tanba imi nia Aman iha ida deit, Nia iha lalehan. ¹⁰Imi la bele husik atu ema bolu imi ‘xefi’, tanba imi nia Xefi iha ida deit, Nia mak Kristu. ¹¹Hosi imi sira nee, see mak boot liu, nia sei haraik aan hodi serbi nia maluk sira seluk.^c ¹²Tanba see mak foti aan sai boot, Maromak sei hatuun nia. Maibee see mak haraik aan, Maromak sei foti sae nia.”^d

Nai Jesus kritika nai ulun relijiaun sira

*(Marcos 12:40; Lucas
11:39-42, 44, 47-52; 20:47)*

¹³Depois Jesus hatete ba nai ulun relijiaun sira dehan, “Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi rasik lakohi tama Maromak nia reinu. Se iha ema seluk hakarak tama mos, imi taka odamatan ba sira, atu sira la bele tama.

¹⁴[Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi gosta han-matak feto faluk sira hodi hadau sira nia uma, i finji harohan nar-naruk para taka falta imi nia hahalok aat. Nee duni Maromak sei kastigu imi todan liu fali ema seluk.][†]

¹⁵Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi baa iha nebee-nebee too hakur tasi hodi buka ema ida atu tuir imi nia hanorin. Maibee bainhira imi hetan tiha, imi halo nia moris aat liu tan too nia merese hetan kastigu iha infernu todan liu fali imi dala rua.

¹⁶Imi mestri matan delek! Imi sei terus. Imi hanorin dehan, ‘Se ema ida jura temi uma kreda boot nia naran, nia la halo tuir mos la buat ida. Maibee se nia jura temi osan mean nebee mak iha uma kreda laran, entaun nia tenki halo tuir.’ ¹⁷Imi matan delek i beik-teen! Ida nebee mak importante liu? Osan mean ka Maromak nia uma kreda boot nebee mak halo osan mean nee sai lulik?

¹⁸Imi mos hanorin dehan, ‘Se ema ida jura temi meza sakrifisiu iha uma kreda boot, nia la halo tuir mos la buat ida. Maibee se nia jura temi oferta nebee mak iha meza nee nia leten, nia tenki halo tuir.’ ¹⁹Imi nee matan delek duni! Ida nebee mak importante liu? Oferta ka meza sakrifisiu nebee mak halo oferta nee sai lulik? ²⁰Nee duni, se ema jura temi meza sakrifisiu, nee dehan katak

*23:5 Iha tempu nebaa, ema mane sira hakerek liafuan balu hosi Biblia tau iha karteira ida kesi ba sira nia reen toos ho sira nia liman kabun hodi foo hanoin ba sira atu moris tuir Maromak nia ukun fuan. Sira mos suku fita azul iha sira nia batina tutun hodi hatudu katak sira Maromak nian. Mestri relijiaun ho ema Farizeu sira halo sira nia karteira boot liu ho sira nia fita naruk liu atu ema seluk bele gaba sira.

†23:14 Evanjelhu Mateus nee, iha kopia barak hosi tempu antigu. Kopia nebee foun liu hakerek versikulu 14 nee, maibee kopia nebee antigu liu lae.

^b23:5 Mateus 6:1; Deutoronómiu (Ulangan) 6:8; Número (Bilangan) 15:38

^c23:11 Mateus 20:26-27; Marcos 9:35; 10:43-44; Lucas 22:26

^d23:12 Lucas 14:11; 18:14

nia temi mos buat hotu-hotu nebee mak iha meza nee nia leten. ²¹Se nia jura temi uma kreda boot, nee dehan katak nia temi mos Maromak tanba Nia mak hela iha uma kreda nee. ²²I se nia jura temi lalehan, nee dehan katak nia temi Maromak nia kadeira ukun i temi mos Maromak tanba Nia mak tuur iha kadeira nee.^e

²³Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Bainhira imi kuu modo tahan, imi badinas foo parte ida hosi sanulu nudar oferta ba Maromak. Too modo tahan kikoan-kikoan hanesan ortelaun ho ruku mos imi foo. Maibee imi la interese kona ba buat nebee mak importante liu iha Maromak nia lei, hanesan justisa, hadomi ema kbiit-laek ho foo laran ba Maromak. Tuir loos buat sira nee mak tenki halo uluk. Maibee keta haluha foo mos parte ida hosi sanulu ba Maromak.^f ²⁴Imi mestri matan delek! Imi bele taes bee hodi hasai lalar nebee mak monu tama ba imi nia kopu laran, maibee kuda kamelu imi tolan tomak![‡]

²⁵Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi badinas hamoos kopu ho bikan nia liur. Maibee imi nia laran foer nafatin tanba imi gosta hadau ema nia sasaan hodi hanoin deit imi nia aan.

²⁶Imi Farizeu matan delek duni! Fasi uluk bikan nia laran, mak nia liur sai moos hotu.

²⁷Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi hanesan rate

nebee mak ema pinta mutin. Hosi liur haree ba furak, maibee iha laran iha mate ruin ho buat oi-oin nebee halo ema hakribi.^g ²⁸Imi mos nunee. Bainhira ema haree imi hosi liur, imi ema diak. Afinal imi nia laran hakarak kontra Maromak nia ukun fuan i imi finji sai ema nebee moris loos.

²⁹Imi mestri relijiaun sira ho Farizeu sira, imi sei terus. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk. Imi hada Maromak nia profeta sira nia rate halo bo-boot, ema moris loos sira nia rate mos imi enfeita halo kapaas. ³⁰Depois imi dehan, ‘Se ami moris iha ami nia bei-ala sira nia tempu karik, ami lakohi hamutuk ho sira hodi oho profeta sira nee.’ ³¹Afinal imi nia liafuan nee hatudu sai katak, imi nee jersaun hosi ema sira nebee mak oho profeta. ³²Entaun buat aat nebee mak imi nia bei-ala sira husik hela ba imi, husik imi hatutan ba too hotu!

³³Samea nia oan! Oinsaa mak imi bele halai sees hosi kastigu nebee atu kona imi iha infernu? ³⁴Tanba nee, rona di-diak! Hau sei haruka nafatin profeta ho ema matenek ho mos mestri nebee mak hanorin Maromak nia liafuan. Maibee imi sei oho balu, i prega balu ba iha krus. Sira seluk imi baku ho sikoti iha imi nia uma kreda i duni husi aldeia ba aldeia. ³⁵Nunee, ema moris loos hotu-hotu nebee imi nia bei-ala sira oho, imi nebee moris agora mak sei lori todan. Nee sura hosi Abel, ema ida nebee moris loos, too iha Zacarias, Barakias nia oan. Ema oho Zacarias iha area uma kreda boot besik meza sakrifisiu. ³⁶Hau hatete lo-loos ba imi, sira hotu nia mate, imi nebee moris agora mak tenki lori todan.”

[‡]23:24 Nee dehan katak, sira badinas halo buat nebee laduun importante, maibee lei nebee mak importante liu, sira la interese.

^e23:22 Isaias (Yesaya) 66:1; Mateus 5:34 ^f23:23 Levítiku (Imamat) 27:30

^g23:27 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 23:3

Nai Jesus hanoin loos ema Jerusalém

(Lucas 13:34-35)

³⁷ “Koitadu, imi ema Jerusalém! Imi oho Maromak nia profeta sira, i ema nebee Maromak haruka ba imi, imi tuda ho fatuk too mate. Dala barak Hau hakarak halibur imi hanesan manu inan halibur nia oan sira para luut, maibee imi lakohi. ³⁸ Rona mai, Maromak husik tiha ona imi nia hela fatin. Agora imi mesak ona. ³⁹ Hau hatete ba imi, imi sei la haree tan Hau too imi foo sai dehan, ‘Maromak foo bensaun ba Ema ida nebee mai lori Nai Maromak nia naran.’”

Uma kreda boot sei rahun

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Koalia hotu tiha, Jesus lao sai hosi uma kreda boot. Nia lao dadaun, Nia eskolante sira mai besik hodi hatudu uma kreda nia furak ba Nia. ² Maibee Jesus hataan dehan, “Imi haree di-diak ba! Hau hatete lo-loos ba imi, too loron ida, buat sira nee sei rahun hotu. Fatuk sira nee hotu sei tetuk too rai.”

Terus boot sei mai

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24)

³ Depois Jesus lao baa tuur mesak iha foho Oliveira. Nia eskolante sira baa besik Nia hodi husu, “Hatete took mai ami, buat nebee ohin Ita Boot koalia nee, bainhira mak sei akontese? Kuandu Ita Boot atu fila fali mai, sinal saida mak sei mosu? I sinal saida mak sei hatudu katak mundu atu remata ona?”

⁴ Jesus hataan dehan, “Kuidadu di-diak para ema la bele bosok imi. ⁵ Ema barak sei mai lori Hau nia naran dehan sira nee mak Kristu, Salvador nebee Maromak promete ona hori uluk atu haruka mai. I sira lohi ema barak atu lao

sala dalan. ⁶ Imi sei rona kona ba funu oi-oin, i ema sei konta tutan kona ba funu iha fatin-fatin. Maibee keta tauk. Buat sira nee tenki akontese uluk, maibee nee laos dehan mundu atu remata ona. ⁷ Nasaun sei funu hasoru nasaun, estadu sei funu hasoru estadu. Sei iha rai ham-laha boot, i rai sei nakdoko iha fatin-fatin. ⁸ Maibee susar sira nee foin mak hahuu, hanesan feto isin rua nebee foin kanotak moras atu tuur ahi.

⁹ Ema iha nasaun hotu-hotu sei odi imi tanba imi tuir Hau. Sira sei entrega imi ba ema seluk atu halo terus imi i oho imi.^h ¹⁰ Iha tempu nee mos ema nebee fiar mai Hau, barak sei fila kotuk mai Hau. Sira sei odi malu i faan malu ba inimigu sira. ¹¹ Profeta falsu barak sei mosu hodi bosok ema barak atu tuir sira. ¹² Halalok aat iha mundu nee aumenta ba beibeik too ema barak liu mak la hatudu domin ba malu tan. ¹³ Maibee see mak tuir nafatin Hau too rohan, Maromak sei salva nia.ⁱ ¹⁴ Liafuan Diak kona ba oinsaa Maromak ukun nudar Liurai, ema sei haklaken iha mundu tomak, atu nunee ema hosi nasaun hotu-hotu bele hatene. Haklaken hotu tiha mak foin mundu nee remata.

¹⁵ Hori uluk profeta Daniel hakerek kona ba buat ida aat liu nebee sei tama ba iha fatin lulik iha uma kreda boot, halo too Maromak hakribi. See mak lee liafuan nee, kompriende ba! Bainhira imi haree buat aat nee,^j ¹⁶ imi nebee iha provinsia Judeia tenki halai ona ba foho. ¹⁷ Iha loron nee, ema nebee iha hela liur, la bele tama baa foti sasaan iha uma laran. ¹⁸ I ema nebee iha hela toos, la bele fila baa foti nia hena iha uma.^k ¹⁹ Iha tempu nee, feto isin rua ho inan sira nebee foo susu nia oan, sei terus teb-tebes. ²⁰ Harohan ba Maromak atu

^h24:9 Mateus 10:22 ⁱ24:13 Mateus 10:22

^j24:15 Daniel 9:27; 11:31; 12:11 ^k24:18 Lucas 17:31

loron nebee mak imi halai ba foho nee, la bele monu iha tempu malirin ka iha loron Sabadu, ita ema Judeu nia loron deskansa. ²¹ Tanba iha tempu nee, ema sei terus aat liu. Komesa hosi Maromak halo mundu too agora, seidauk iha terus aat ida hanesan nee. I kuandu terus boot nee liu tiha, sei la akontese tan hanesan nee.¹ ²² Se Maromak la habadak tempu terus nee, la iha tan ema ida mak moris. Maibee Nia sei habadak duni, tanba Nia hadomi ema nebee mak Nia hili tiha ona.

²³ Iha tempu nee, se ema ruma dehan ba imi, ‘Haree took, Kristu iha nee’ ka ‘Kristu iha nebaa’, keta fiar. ²⁴ Tanba ema sei mai bosok dehan sira mak Kristu ka sira Maromak nia profeta. Sira sei hatudu milagre bo-boot nebee halo ema admira, atu nunee sira bele lohi ema hotu-hotu atu lao sala dalan. Too ema nebee Maromak hili mos sira hakarak hamonu. ²⁵ Entaun hanoin di-diak! Aban-bainrua buat sira nee akontese, lalika hakfodak, tanba Hau foo hatene ona ba imi.

²⁶ Nunee se ema mai bosok imi dehan, ‘Haree ba, Kristu iha rai fuik maran nebaa’, lalika sai baa buka. Se ema dehan, ‘Kristu iha hela subar fatin nee’, lalika fiar. ²⁷ Tanba bainhira Hau, Mane Maksoin fila fali mai hosi lalehan, ema hotu sei haree mo-moos, hanesan rai lakan nebee mak naroman hosi lorosae too loromonu.^m

²⁸ Bainhira imi haree manu metan semo hamutuk ba iha fatin ida, nee sinal

hodi hatudu mo-moos katak iha mate isin dodok iha nebaa.”ⁿ

Nai Jesus sei fila fali mai hosi lalehan

(Marcos 13:24-31; Lucas 21:25-33)

²⁹ “Bainhira loron terus nee liu tiha, loromatan sai nakukun tiha, fulan mos la foo naroman tan. Fitun sira iha lalehan sei monu namtate, i forza hotu-hotu iha kalohan leten sei nakdoko.^o

³⁰ Ema hotu-hotu iha mundu sei haree sinal ida iha lalehan hatudu sai katak Hau, Mane Maksoin atu mai ona. Haree nunee, sira nebee lakohi simu Hau sei tannis ho laran susar. Depois ema hotu-hotu sei haree Hau, Mane Maksoin tuun mai iha kalohan leten, ho kbiit boot ho naroman lalehan nian.^p ³¹ I Hau sei haruka Hau nia anju ida huu korneta ho lian makaas hodi bolu anju sira atu halibur ema sira nebee mak Maromak hili tiha ona, hosi rai ulun too rai ikun, hosi tasi fetu too tasi mane.”

³² “Hanoin took ai figeira, i aprende hosi ai nee. Bainhira ai figeira nia sanak komesa matak i nia dikin komesa sai, imi hatene katak bailoron besik ona. ³³ Nunee mos bainhira imi haree buat sira nee hotu akontese, imi hatene katak Hau besik mai ona, Hau iha ona odamatan oin. ³⁴ Hau hatete lo-loos ba imi, hosi ema hotu nebee mak moris iha tempu nee, iha balu sei moris too buat sira nee hotu akontese. ³⁵ Lalehan ho rai sei remata, maibee Hau nia liafuan sei la remata.”

¹**24:28** Tuir ema matenek balu, nee dehan katak, aban-bainrua kuandu Jesus atu besik fila fali mai, sei iha sinal hodi hatudu mo-moos katak Nia atu mai ona.

¹**24:21** Daniel 12:1; Apokalipse (Wahyu) 7:14 ^m**24:27** Lucas 17:23-24

ⁿ**24:28** Lucas 17:37 ^o**24:29** Isaias (Yesaya) 13:10; 34:4; Ezekiel (Yehezkiel) 32:7; Joel (Yoel) 2:10, 31; 3:15; Apokalipse (Wahyu) 6:12-13

^p**24:30** Daniel 7:13; Zacarias 12:10-14; Apokalipse (Wahyu) 1:7

**La iha ema ida hatene bainhira
mak Nai Jesus atu mai fali**

(*Marcos 13:32-37; Lucas
17:26-30, 34-36*)

³⁶“Kona ba loron ho oras nebee mak Hau atu fila fali mai, la iha ema ida mak hatene. Anju sira iha lalehan mos la hatene.[§] So Hau nia Aman iha lalehan deit mak hatene. ³⁷Bainhira loron too atu Hau, Mane Maksoin fila fali mai, ema sei moris baibain hanesan iha Noé nia tempu uluk.[¶] ³⁸Iha tempu nebaa, molok bee boot sae, ema haan-hemu i halo festa kazamentu hanesan baibain, too loron Noé tama ba roo boot laran. ³⁹Bainhira bee sae lori lakon tiha ema sira hotu foin sira nia matan nakloke hodi hatene saida mak akontese. Nunee mos bainhira Hau, Mane Maksoin fila fali mai.^r ⁴⁰Iha tempu nee, ema nain rua servisu hela iha toos laran, Maromak sei lori tiha ida i husik hela ida seluk. ⁴¹Iha feto nain rua fai hela hare, Maromak sei lori tiha ida, i husik hela ida seluk.

⁴²Entaun imi tenki matan moris, tanba imi la hatene saa loron mak Hau, imi nia Nai fila fali mai. ⁴³Hanoin di-diak! Se iha uma nain ida hatene lo-loos iha oras nebee mak naok-teen atu mai, nia matan moris nafatin atu naok-teen la bele tama. ⁴⁴Nee duni, imi tenki prontu nafatin. Tanba aban-bainrua Hau, Mane Maksoin sei fila fali mai derepentí deit iha oras nebee imi la hatene.”^s

Atan diak ho atan aat

(*Lucas 12:41-48*)

⁴⁵“Entaun imi tenki hanesan atan ida nebee matenek toma konta nia patraun

nia sasaan, i foo laran ba nia patraun. Patraun sei foo fiar ba ema nee para fahe hakaan ba nia atan sira seluk tuir oras. ⁴⁶Bainhira patraun fila ba uma, haree atan nee badinas halao nia servisu, atan nee sorti boot. ⁴⁷Hau hatete lo-loos ba imi, patraun sei foti nia hodi toma konta nia rikusoin hotu.

⁴⁸Maibee karik atan nee ema aat ida, nia hanoin dehan, ‘Patraun sei kleur mak fila.’ ⁴⁹Depois nia komesa baku nia maluk atan sira seluk, i haan-hemu hamutuk ho ema lanu-teen sira. ⁵⁰Se nunee, iha loron nebee nia la hein, i oras nebee nia la hatene, derepentí deit nia patraun fila mai. ⁵¹Depois patraun sei tetak rahun tiha atan nee i soe hamutuk ho ema sira nebee koalia oin ida hahalok oin seluk. Iha nebaa ema sei tanis hakilar i ruun nehan.”

**Komparasaun kona ba feto raan
matenek ho feto raan beik**

25 Jesus koalia tan dehan, “Aban-bainrua Hau fila fali mai hodi ukun nudar Liurai, sei sai hanesan komparasaun ida nee: Iha kalan ida, ema atu halo festa kazamentu. Iha feto raan nain sanulu baa hein noivu iha liur, ida-idak lori nia ahi-oan.^t ²Hosi feto raan nain sanulu nee, nain lima matenek i nain lima seluk beik. ³Nain lima beik nee lori deit ahi-oan, la lori mina rezerva. ⁴Maibee nain lima matenek nee lori mina rezerva iha botir.

⁵Sira hotu baa hein noivu. Maibee noivu nee kleur loos foin too, nunee sira matan dukur toba tiha.

⁶Iha kalan boot ema ida hakilar dehan, ‘Noivu mai ona! Imi mai hasoru nia

[§]**24:36** Evanjelhu Mateus nee, iha kopia barak hosi tempu antigu. Balu dehan, “Hau, Maromak nia Oan mos la hatene.” Maibee balu la temi liafuan nee.

[¶]**24:37** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:5-8

^r**24:39** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 7:6-24

^t**25:1** Lucas 12:35

^s**24:44** Lucas 12:39-40

ona!’ ⁷ Rona nunee, feto raan nain sanulu nee hadeer hodi prepara sira nia ahi-oan.

⁸ Nain lima beik nee, sira nia mina atu hotu ona. Nunee sira hatete ba nain lima matenek dehan, ‘Foo imi nia mina uitoan mai, tanba ami nia ahi besik atu mate.’

⁹ Maibee nain lima matenek nee hataan, ‘Ami la bele foo. Se ami foo, entaun ami nia ahi mos bele mate. Diak liu imi baa sosa iha ema sira nebee faan mina.’ ¹⁰ Bainhira sira baa buka mina atu sosa, noivu mos too. I feto raan nain lima nebee pruntu hela atu simu noivu nee, tama hamutuk ho noivu iha festa laran. Depois ema taka tiha odamatan.

¹¹ Too ikus feto raan nain lima beik nee mos too mai iha odamatan oin hodi bolu dehan, ‘Senhor! Senhor! Favor loke odamatan mai ami.’

¹² Maibee noivu hataan, ‘Hau dehan lo-loos ba imi, hau la konhese imi.’”^u

¹³ Konta hotu tiha, Jesus dehan, “Entaun matan moris neon nain nafatin ba. Tanba imi la hatene loron ho oras nebee mak Hau atu fila fali mai.”

Komparasaun kona ba atan nebee kaer patraun nia osan

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ “Hau foo komparasaun ida tan kona ba Hau nia loron atu fila fali mai. Iha ema riku ida atu baa iha rai dook. Molok atu baa, nia bolu nia atan sira hodi foo fiar ba sira kaer nia osan too nia fila. ¹⁵ Nia foo ba atan sira nee tui ida-idak nia kapasidade. Atan ida, nia entrega osan mutin bormal lima. Ida seluk nia entrega osan mutin bormal rua. Ida seluk tan nia entrega osan mutin bormal ida. Fahe hotu tiha, nia sai ona ba rai liur.

¹⁶ Atan ida nebee simu osan mutin bormal lima nee, baa fila liman kedas, i nia manaan tan osan mutin bormal

lima. ¹⁷ Nunee mos atan ida nebee simu osan mutin bormal rua. Nia baa fila liman i manaan tan osan mutin bormal rua. ¹⁸ Maibee atan ida nebee simu osan mutin bormal ida, nia baa kee rai kuak hodi hakoi subar tiha nia patraun nia osan.

¹⁹ Kleur loos mak foin atan sira nia patraun fila. Too iha uma, patraun bolu sira hodi husu tui, sira ida-idak manaan fali osan hira. ²⁰ Atan ida nebee simu osan mutin bormal lima nee mai uluk. Nia lori osan mutin bormal sanulu hodi dehan, ‘Patraun, uluk patraun entrega osan mutin bormal lima mai hau. Agora haree took, hau manaan tan bormal lima.’

²¹ Nia patraun hatete ba nia, ‘Diak loos! O nee atan diak, i foo laran ba hau duni. O halo buat kiik-oan nee ho loos, nunee hau sei foo tan buat boot atu o tau matan. Mai haksolok hamutuk ho hau.’

²² Nunee mos atan nebee mak simu osan mutin bormal rua. Nia mai dehan, ‘Patraun, uluk patraun entrega osan mutin bormal rua mai hau. Haree took, hau manaan tan bormal rua.’

²³ Nia patraun hataan, ‘Diak loos! O nee atan diak, i foo laran ba hau duni. O halo buat kiik-oan nee ho loos, nunee hau sei foo tan buat boot atu o tau matan. Mai haksolok hamutuk ho hau.’

²⁴ Depois atan nebee simu osan mutin bormal ida deit mai dehan, ‘Patraun, hau hatene ita boot siak-teen. Ita boot gosta kuu buat nebee laos ita boot mak kuda, i simu buat nebee laos ita boot nia kosar been. ²⁵ Nee mak hau tauk, i hau baa hakoi subar tiha patraun nia osan. Haree ba, ita boot nia osan mak nee.’

²⁶ Maibee nia patraun hataan, ‘Atan aat i baruk-teen! O hatene katak hau gosta kuu buat nebee laos hau mak kuda, i simu buat nebee laos hau nia kosar

^u25:12 Lucas 13:25

been. ²⁷Tuir lo-loos o rai hau nia osan iha banku para hau fila mai, bele simu fali osan nee ho nia funan.'

²⁸Depois patraun hatete ba nia atan seluk, 'Foti tiha osan nee hosi nia hodi foo fali ba atan ida nebee mak iha ona osan mutin bormal sanulu. ²⁹Tanba ema nebee iha ona, sei simu tan too nakonu resin. Maibee ema nebee la iha, uitoan nebee nia iha mos, sei hasai tiha hosi nia.^v

³⁰Agora kaer tiha atan la iha folin nee, soe sai ba iha fatin nakukun. Iha nebaa ema sei tanis hakilar i ruun nihan.'"^w

Nai Jesus sei tesi ema hotu-hotu nia lia

³¹Jesus hatutan tan dehan, "Hau, Mane Maksoin sei fila fali mai hosi lalehan ho naroman nabilan, i anju sira hotu mai hamutuk ho Hau. Hau sei tuur iha kadeira ukun nudar Liurai.^x ³²Depois anju sira sei halibur ema hosi nasaun hotu-hotu iha Hau nia oin, i Hau sei fahe ema sira nee ba grupu rua, hanesan bibi atan haketak bibi malae ho bibi timur. ³³Ema nebee moris loos, Hau tau iha Hau nia sorin loos, sira seluk Hau tau iha Hau nia sorin karuk. ³⁴Nudar Liurai, Hau sei hatete ba ema sira nebee mak iha Hau nia sorin loos dehan, 'Imi sira nee mak hetan bensaun hosi Hau nia Aman, mai tama ona ba imi nia fatin iha reinu lalehan. Fatin nee prepara nanis ona ba imi bainhira Maromak halo mundu nee. ³⁵Tanba uluk bainhira Hau hamlaha, imi foo hakaan mai Hau. Hau hamrook, imi foo Hau hemu. Hau hanesan ema lao rai ida iha imi nia rain, imi simu Hau iha imi nia uma. ³⁶Hau la iha hena atu hatais, imi foo hena mai Hau. Hau moras, imi tau matan mai Hau. Hau dadur iha komarka, imi baa vizita Hau.'

³⁷Depois ema nebee moris loos nee husu, 'Nai, hori bainhira mak ami haree Ita Boot hamlaha, i foo hakaan ba Ita, ka Ita hamrook i ami foo Ita hemu? ³⁸Hori bainhira mak Ita Boot hanesan ema lao rai, depois ami simu Ita iha uma? Hori bainhira mak Ita Boot la iha hena, i ami foo hena ba Ita? ³⁹Hori bainhira mak ami haree Ita Boot moras ka dadur iha komarka, depois ami baa vizita Ita?'

⁴⁰Hau sei hataan dehan, 'Rona di-diak! Bainhira imi halo buat diak sira nee ba Hau nia maluk ida, maski ema kiik ida mos, nee hanesan imi halo ona mai Hau.'

⁴¹Depois Hau hatete ba ema sira nebee mak iha Hau nia sorin karuk dehan, 'Imi sira nee hetan ona malisan. Sai tiha hosi fatin nee, i baa tama iha ahi nebee mak nunka mate tinan ba tinan. Ahi nee prepara tiha ona ba diabu nia boot ho nia anju sira. ⁴²Tanba uluk bainhira Hau hamlaha, imi la foo hakaan mai Hau. Hau hamrook, imi la foo Hau hemu. ⁴³Hau hanesan ema lao rai ida iha imi nia rain, imi la simu Hau iha imi nia uma. Hau la iha hena atu hatais, imi la foo hena mai Hau. Hau moras ka dadur iha komarka, imi la tau matan ba Hau.'

⁴⁴Sira mos husu, 'Nai, hori bainhira mak ami haree Ita Boot hamlaha ka hamrook, depois ami la foo haan-hemu? I hori bainhira mak Ita Boot hanesan ema lao rai, ka la iha hena atu hatais, ka moras ka dadur iha komarka, depois ami la tau matan?'

⁴⁵Hau sei hataan, 'Rona di-diak! Bainhira imi la halo buat diak sira nee ba Hau nia maluk ida, maski ema kiik ida mos, nee hanesan imi la halo mai Hau.'

⁴⁶Hotu tiha ema sira nee sei sai hosi Hau nia sorin hodi hetan kastigu tinan

^v25:29 Mateus 13:12; Marcos 4:25; Lucas 8:18 ^w25:30 Lucas 19:11-27; Mateus 8:12; 22:13; Lucas 13:28 ^x25:31 Mateus 16:27; 19:28

ba tinan. Maibee ema nebee mak moris loos sei hetan moris rohan-laek.”^y

**Nai ulun relijiaun Judeu sira
buka dalan atu oho Nai Jesus**

(*Marcos 14:1-2; Lucas
22:1-2; João 11:45-53*)

26 Bainhira Jesus hanorin tiha hotu buat sira nee, Nia hatete ba Nia eskolante sira dehan, ²“Imi hatene katak, hela deit loron rua atu festa Paskua. Iha tempu nee, ema sei entrega Hau, Mane Maksoin ba ema aat atu prega mate iha krus.”^z

³Iha tempu nebaa nai lulik nia ulun sira ho katuas lia nian sira halibur hamutuk iha nai lulik boot Kaifás nia uma. ⁴Sira kombina malu atu kaer Jesus nonook deit hodi oho. ⁵Maibee sira hatete, “La bele kaer Nia iha loron festa nee, se lae povu bele halo rungu-ranga.”

**Feto ida fui mina morin
ba Nai Jesus nia ulun**

(*Marcos 14:3-9; João 12:1-8*)

⁶Jesus baa iha aldeia Betânia hodi haan iha Simão ida nebee uluk moras lepra nia uma. ⁷Bainhira Jesus haan hela, fetu ida mai lori botir ida halo hosi fatuk murak, mina morin karun tebetes mak iha laran. Nia baa besik Jesus hodi fui mina morin nee ba iha Jesus nia ulun.

⁸Bainhira Jesus nia eskolante sira haree, sira hirus hodi dehan ba malu, “Nusaa mak nia estraga deit mina morin folin karun nee? ⁹Se mina morin nee ita faan karik, ita bele hetan osan barak hodi ajuda ema kiak sira.”

¹⁰Maibee Jesus hatene hela sira nia hanoin, nunee Nia dehan, “Imi keta hirus fetu nee, tanba nia halo ona buat furak mai Hau. ¹¹Ema kiak sira sempre iha imi nia leet, maibee Hau laos atu hela nafatin ho imi.”^a ¹²Nia fui mina morin nee ba Hau nia isin para Hau mate karik, hein hakoi deit. ¹³Hau hatete lo-loos ba imi, aban-bainrua bainhira ema foo sai Liafuan Diak iha mundu tomak, sira mos sei konta kona ba buat nebee mak nia halo mai Hau, atu ema hanoin nafatin nia.”

Judas faan Nai Jesus

(*Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6*)

¹⁴Depois Judas Iscariotes, eskolante ida hosi sanulu resin rua nee, baa hasoru nai lulik nia ulun sira. ¹⁵Too iha nebaa nia husu, “Se hau entrega Nia ba imi nia liman, imi sei foo saida ba hau?”

Entaun sira sura osan mutin tolu-nulu hodi foo ba nia.^b ¹⁶I Judas sai kedas hodi buka dalan atu entrega Jesus ba sira.

**Nai Jesus haan hamutuk ho Nia
eskolante sira iha festa Paskua**

(*Marcos 14:12-26; Lucas 22:7-23; João
13:21-30; 1 Korintu 11:23-25*)

¹⁷Festa Paun la Tau Fermentu hahuu ona. Iha loron primeiru Jesus nia eskolante sira baa husu Nia dehan, “Ita boot hakarak ami baa prepara atu haan festa Paskua iha nebee?”^{**}

¹⁸Jesus hataan, “Baa iha sidade laran, iha nebaa imi sei hasoru ema ida. Hatete ba nia nunee: ‘Mestri hameno katak, Nia loron nebee Maromak desidi nee besik ona, i Nia hakarak selebra festa Paskua

^{**}**26:17** Iha festa Paun la Tau Fermentu, ema Judeu hanoin sira nia bei-ala sira uluk halai sai hosi rai Ejitu. Bainhira sira halai, sira la iha tempu atu prepara paun ho fermentu. Festa nee lao durante loron walu. Iha kalan primeiru mak sira selebra festa Paskua. Lee iha Ézodu (Keluaran) 12: 6-15.

^y**25:46** Daniel 12:2 ^z**26:2** Ézodu (Keluaran) 12:1-27

^a**26:11** Deutoronómio (Ulangan) 15:11 ^b**26:15** Zacarias 11:12

hamutuk ho Nia eskolante sira iha ita nia uma.”

¹⁹Depois Nia eskolante sira baa halo tuir buat nebee mak Jesus haruka. Sira halo preparasaun ba festa Paskua iha nebaa.

²⁰Bainhira kalan ona Jesus tuur hamutuk ho Nia eskolante nain sanulu resin rua iha meza. ²¹Sira haan daudaun, Nia dehan, “Hau hatete lo-loos ba imi, hosi imi sira nee, ida sei faan Hau ba Hau nia inimigu sira.”

²²Rona nunee, Nia eskolante sira tristi teb-tebes. I sira ida-ida komesa husu ba Nia dehan, “Nai, laos hau, loos ka lae?”

²³Jesus hataan, “Ida nebee agora haan lisuk ho Hau iha manko, nia mak sei faan Hau.” ²⁴Hau, Mane Maksoin tenki mate duni tuir buat nebee hakerek tiha ona iha Livru Sagradu. Maibee ema nebee faan Hau nee, sei terus teb-tebes. Diak liu uluk kedas nia lalika moris.”

²⁵Depois Judas, ida nebee atu faan Jesus nee husu, “Mestri, laos hau, loos ka lae?”

Jesus hataan, “O duni.”

²⁶Bainhira sira haan hela, Jesus foti paun hodi foo agradese ba Maromak. Nia silu paun nee hodi fahe ba Nia eskolante sira dehan, “Simu hodi haan ba. Nee Hau nia isin.”

²⁷Depois Nia foti tua kalis ida. Nia foo agradese ba Maromak, i foo ba Nia eskolante sira dehan, “Imi hotu hemu ba.

²⁸Tua nee Hau nia raan. Liu hosi Hau nia raan fakar mak Maromak kumpri Nia promesa hodi hamoos ema barak nia sala.” ²⁹Hau hatete ba imi, Hau sei la hemu tan tua nee. Bainhira Hau nia Aman iha lalehan ukun Nia povu hotu mak foin Hau hemu fali tua foun hamutuk ho imi.”

³⁰Hotu tiha Jesus ho Nia eskolante sira kanta hamutuk hodi hahii Maromak. Depois sira sai hodi baa iha foho Oliveira.

Nai Jesus dehan, Pedro sei nega Nia

(Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; João 13:36-38)

³¹Iha dalan klaran Jesus hatete ba Nia eskolante sira dehan, “Iha kalan nee kedas, imi hotu-hotu sei halai husik hela Hau tanba imi haree saida mak akontese mai Hau. Tanba iha Livru Sagradu hakerek tiha ona dehan,

‘Hau sei oho tiha bibi atan, i bibi sira sei halai namkari hotu.”^e

³²Hau sei mate duni. Maibee bainhira Hau moris fali, Hau baa hein imi iha provinsia Galileia.”^f

³³Pedro hataan, “Maski sira hotu halai namkari tanba buat nebee mak akontese ba Ita Boot, maibee hau sei la halai.”

³⁴Jesus dehan ba nia, “Hau hatete lo-loos ba o, iha kalan nee duni, molok manu kokoreek, o sei nega Hau dala tolu.”

³⁵Pedro hataan fali, “Maski hau tenki mate hamutuk ho Ita Boot mos, hau sei la nega.” Eskolante sira seluk mos hatete nunee.

Nai Jesus harohan iha toos Getsemani

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶Depois Jesus lao hamutuk ho Nia eskolante sira baa iha fatin ida naran Getsemani. Too iha nebaa, Nia hatete ba sira, “Imi tuur iha nee, Hau sei baa halo orasaun iha nebaa.” ³⁷Nia lao tan uitoan, lori ho Pedro ho Zebedeu nia oan nain rua, Tiago ho João. Iha tempu nee Jesus nia laran susar teb-tebes i la hakmatek. ³⁸Jesus hatete ba sira nain tolu,

^c26:23 Salmus (Mazmur) 41:10

^d26:28 Ézodu (Keluaran) 24:8; Jeremias (Yeremia) 31:31-34

^e26:31 Zacarias 13:7 ^f26:32 Mateus 28:16

“Hau nia laran susar teb-tebes, too senti atu besik mate ona. Imi hein Hau iha nee hodi hadeer nafatin.”

³⁹ Jesus lao tan uitoan hosi sira, depois Nia taka rabat ba rai hodi harohan dehan, “Hau nia Aman, se bele karik hasai tiha terus ida nee hosi Hau. Maibee la bele halo tuir Hau nia hakarak, halo tuir deit Ita Boot nia hakarak.”

⁴⁰ Depois Nia fila fali ba nia eskolante nain tolu nee, Nia haree sira toba dukur hela. Nia hatete ba Pedro, “Imi atu hadeer deit oras ida hamutuk ho Hau mos la bele ka? ⁴¹ Hadeer hodi halo orasaun atu imi la bele monu ba tentasaun. Tanba imi nia laran hakarak atu halo buat nebee loos, maibee imi ema nebee fraku.”

⁴² Dala ida tan Jesus baa halo orasaun dehan, “Hau nia Aman! Se Hau tenki simu terus nee, entaun halo tuir Ita Boot nia hakarak ba.” ⁴³ Bainhira Nia fila fali, Nia haree sira nain tolu toba fali, tanba sira nia matan dukur loos.

⁴⁴ Entaun Nia husik sira i fila fali hodi halo orasaun ba dala tolu. Nia harohan hanesan ohin. ⁴⁵ Hotu tiha Nia fila fali ba Nia eskolante sira hodi dehan, “Imi sei toba ka? Agora tempu too ona atu ema faan Hau, Mane Maksoin ba iha ema aat nia liman. ⁴⁶ Hadeer ona. Haree ba! Ema nebee mak faan Hau ba ema aat nee mai daudaun ona. Mai ita baa hasoru sira.”

Ema kaer Nai Jesus

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; João 18:3-12)

⁴⁷ Jesus sei koaliala hela, Judas, eskolante ida hosi sira nain sanulu resin rua nee, too mai. Ema barak mai hamutuk ho nia, lori surik ho ai dona. Ema sira nee, nai lulik nia ulun sira ho katuas lia nain sira mak haruka. ⁴⁸ Molok too iha nebaa, Judas foo tiha ona sinal

ba sira dehan, “Ema nebee mak hau rei, Nia mak nee, imi kaer Nia.”

⁴⁹ Entaun Judas baa kedas kumpri-menta Jesus dehan, “Mestri.” I nia rei Jesus.

⁵⁰ Jesus hatete, “Belun, halo tuir o nia planu ba.” Depois ema sira nee mai kaer Jesus.

⁵¹ Derepentini Jesus nia eskolante ida losu nia surik hodi tesi kotu tiha ema ida nia tilun. Ema nee nai lulik boot nia atan. ⁵² Haree nunee, Jesus hatete, “Hatama tiha o nia surik nee ba iha nia fatin. Tanba see mak hodi surik hasoru ema, nia sei mate mos ho surik. ⁵³ Hau hatete lo-loos ba o, se Hau husu tulun ba Hau nia Aman iha lalehan, Nia haruka kedas anju barak teb-tebes, liu fali batalhaun sanulu resin rua, para ajuda Hau. ⁵⁴ Maibee se Hau husu nunee karik, saida mak hakerek iha Livru Sagradu kona ba Hau nee la sai realidade.”

⁵⁵ Depois Jesus hatete ba ema barak nee dehan, “Nusaa mak imi mai lori surik ho ai dona atu kaer Hau? Imi hanoin Hau ema aat ka? Afinal lor-loron Hau iha hela area uma kreda boot hodi hanorin, i imi la kaer Hau.” ⁵⁶ Maibee buat sira nee hotu akontese hodi kumpri saida mak profeta sira foo sai tiha ona iha Livru Sagradu.” Depois Jesus nia eskolante sira husik hela Nia hodi halai namkari hotu.

Nai Jesus iha justisa nain relijiaun Judeu nia oin

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; João 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Depois ema nebee kaer Jesus lori Nia ba iha nai lulik boot Kaifás nia uma. Iha nebaa mestri relijiaun sira ho katuas lia nain sira halibur hamutuk ona atu foo justisa ba Jesus. ⁵⁸ Pedro lao tu-tuir Jesus hosi dook deit, i tama liu ba moru

laran. Nia tuur hamutuk ho ema seguransa sira iha uma oin, atu hatene tuir saida mak akontese ba Jesus.

⁵⁹ Iha uma laran, nai lulik nia ulun sira ho justisa nain relijiaun Judeu sira seluk buka hela ema atu foo sasin falsu para bele kastigu mate Jesus. ⁶⁰ Maski ema barak mai hamriik iha oin hodi duun Nia, maibee justisa nain sira la hetan sala ida atu bele kastigu Nia. Too ikus ema nain rua tan baa hamriik iha oin ⁶¹ hodi foo sasin dehan, “Ema nee hatete hanesan nee: ‘Hau bele halo rahun Maromak nia uma kreda boot nee, depois iha loron tolu nia laran Hau bele harii fila fali.’”^h

⁶² Depois nai lulik boot hamriik hodi dehan ba Jesus, “Ema sira nee foo sasin tiha ona kona ba O nia sala. Nusaa mak O la hataan sira?” ⁶³ Maibee Jesus nonook deit.

Nunee nai lulik boot dehan, “Jura took hodi Maromak Moris nia naran, O mak Kristu, Maromak nia Oan, ka?”^{††}

⁶⁴ Jesus hataan, “Ita dehan nee loos. Maibee Hau hatete ba imi, aban-bainrua imi sei haree Hau, Mane Maksoin tuur iha Maromak Kbiit Nain nia sorin loos. I imi sei haree Hau tuun mai hosi lalehan iha kalohan laran.”ⁱ

⁶⁵ Rona nunee, nai lulik boot nee hirus too lees tiha nia batina hodi dehan ba justisa nain sira, “Agora imi rona rasik ona Nia liafuan. Nia hatete aat Maromak! Nusaa mak ita hein tan sasin seluk?

⁶⁶ Imi foo justisa oinsaa?”

Sira hataan, “Nia merese hetan kastigu mate.”^j

⁶⁷ Depois sira tafui kabeen ba Jesus nia oin i baku Nia. Balu basa Nia hasan^k

⁶⁸ hodi husu, “He, Kristu, Profeta, foo sai took, see mak baku O nee?”

Pedro nega Nai Jesus dala tolu

(*Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; João 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Pedro sei tuur hela iha uma oin, iha kriada ida mai besik nia dehan, “O mos hamutuk ho Jesus, Ema Galileia nee, loos ka lae?”

⁷⁰ Maibee Pedro nega iha ema hotu nia oin dehan, “Hau la hatene buat nebee o koalia nee.”

⁷¹ Depois Pedro sai ba iha portaun, kriada ida tan haree nia i hatete ba ema nebee mak besik dehan, “Ema nee ohin hamutuk ho Jesus, Ema Nazaré.”

⁷² Pedro nega tan dala ida hodi dehan, “Hau jura, hau la konhese Ema nee.”

⁷³ La kleur, ema sira nebee hamriik iha nebaa mai besik Pedro hodi dehan, “O nee Nia ema duni. Tanba o koalia hanesan ema Galileia.”

⁷⁴ Maibee Pedro jura dehan, “Hau la konhese Ema nee. Se hau bosok karik, husik Maromak kastigu hau ba.” Derepent manu kokoreek.

⁷⁵ Rona nunee, Pedro hanoin fila fali liafuan nebee uluk Jesus dehan, “Molok manu kokoreek, o sei nega Hau dala tolu.” Entaun Pedro sai hosi nebaa i tanis ho laran dodok.

Ema lori Nai Jesus ba iha governador Pilatus

(*Marcos 15:1; Lucas 23:1-2; João 18:28-32*)

27

Dadeer-saan deit, nai lulik nia ulun sira ho katuas lia nain sira foti desizaun atu kastigu mate Jesus.

^{††}26:63 Liafuan Kristu dehan, Ema ida nebee Maromak hili nanis ona atu salva Nia povu hodi ukun sira.

^h26:61 João 2:19 ⁱ26:64 Daniel 7:13 ^j26:66 Levítiku (Imamat) 24:16

^k26:67 Isaias (Yesaya) 50:6

²Depois sira futu Nia, i lori Nia ba iha governador Pilatus.^{‡‡}

Judas tara aan

*(Apostolu sira nia Istoría
(Atos, Kisah) 1:18-19)*

³Bainhira Judas, eskolante nebee mak faan Jesus nee, hatene katak sira atu kastigu mate Jesus, nia laran tristi teb-tebes. Nunee nia entrega fali osan mutin tolu-nulu nee ba nai lulik nia ulun sira ho kat-uas lia nain sira. ⁴Nia hatete, “Hau halo sala ona! Ema ida nebee la iha sala sei mate tanba hau mak faan.”

Maibee sira hataan, “Ami la interese. O halo sala ka lae, nee o mak hatene.”

⁵Entaun Judas soe osan nee ba iha uma kredo boot laran. Depois nia sai baa tara aan mate tiha.

⁶Nai lulik nia ulun sira hili tiha osan nebee mak Judas soe nee hodi dehan, “Osan nee raan nia folin. Lei bandu atu hatama fali hamutuk ho osan uma kredo boot nian.” ⁷Entaun sira desidi uza osan nee hodi sosa rai pedasuk nebee uluk badaen sanan rai nian. I sira foo rai nee atu sai fatin hodi hakoi ema estranjeiru. ⁸Too agora ema bolu rai nee ‘Rai Raan’.¹

⁹Nunee sira halo tuir liafuan nebee profeta Jeremias hakerek hori uluk dehan, “Ema Israel sira desidi tiha ona katak Nia folin mak osan mutin tolu-nulu. Entaun sira foti osan nee ¹⁰hodi sosa rai nebee uluk badaen sanan rai nian, tuir orden nebee mak Nai Maro-mak foo mai hau.”^m

Nai Jesus iha governador Pilatus nia oin

*(Marcos 15:2-5; Lucas
23:3-5; João 18:33-38)*

¹¹Bainhira Jesus hamriik iha governador Pilatus nia oin, governador husu ba Nia, “Loos ka, O mak ema Judeu sira nia Liurai ka?”

Jesus hataan, “Ita dehan nee loos.”

¹²Maibee bainhira nai lulik nia ulun sira ho katuas lia nain sira duun Jesus iha Pilatus nia oin, Jesus la hataan buat ida.

¹³Entaun Pilatus hatete ba Jesus dehan, “O la rona ka? Ema sira nee foo sasin oi-oin hodi hasoru O!”

¹⁴Maibee Nia la hataan, uitoan mos lae, halo governador Pilatus admira loos.

Gubernur Pilatus hamonu kastigu mate ba Nai Jesus

*(Marcos 15:6-15; Lucas
23:13-25; João 18:39—19:16)*

¹⁵Tin-tinan, bainhira ema Judeu halo festa Paskua, governador sempre hasai ema dadur ida tuir povu nia hakarak.

¹⁶Iha tempu nebaa, iha ema dadur ida naran Barabás, ema hotu konhese nia kriminozu boot ida. ¹⁷Entaun bainhira ema barak halibur hamutuk ona, Pilatus husu ba sira dehan, “Imi hakarak hau husik ida nebee? Barabás ka Jesus nebee ema bolu Kristu?” ¹⁸Pilatus koalia nunee tanba nia hatene hela nai ulun Judeu sira laran moras ba Jesus, nee mak sira entrega Jesus ba nia.

¹⁹Bainhira Pilatus tuur iha kadeira juiz nian atu tesi Jesus nia lia, nia feen haruka lia menon dehan, “Keta halo buat ruma ba Ema nee tanba Nia la sala ida.

^{‡‡}27:2 Iha tempu nebaa, ema Judeu la iha direitu atu foo kastigu mate ema. Tanba nee sira lori Nai Jesus ba iha estadu Roma atu tesi tan Nia lia.

¹27:8 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 1:18-19

^m27:10 Zacarias 11:12-13; Jeremias (Yeremia) 18:2-4; 19:1-11; 32:6-15

Hau ohin mehi aat kona ba Nia, halo hau hanoin barak.”

²⁰ Maibee nai lulik niaulun sira ho kat-uas lia nain sira obriga deit ema barak nee husu ba Pilatus atu husik Barabás, i oho Jesus. ²¹ Depois governador Pilatus husu fali dehan, “Hosi ema nain rua nee, imi hakarak hau husik ida nebee?”

Sira hataan, “Barabás!”

²² Rona nunee Pilatus husu tan, “Entaun hau atu halo saida ba Jesus nebee ema bolu Kristu nee?”

Sira hotu hakilar, “Prega tiha Nia ba krus!”

²³ Depois Pilatus husu, “Tansaa? Nia halo krimi saida?”

Maibee sira hakilar makaas liu tan, “Prega tiha Nia ba krus!”

²⁴ Pilatus haree katak ema barak nee atu halo rungu-ranga, i nia la bele halo buat ida. Entaun nia foti bee hodi fasi nia liman iha ema barak nee nia oin dehan, “Kona ba Ema nee nia mate, hau la hatene! Imi mak sei lori todan.”ⁿ

²⁵ Sira hotu hataan, “Husik ba, Ema nee nia raan, ami ho ami nia jerasaun sira mak lori.”

²⁶ Entaun Pilatus halo tuir sira nia hakarak hodi hasai Barabás hosi kadeia. I nia haruka ema baku Jesus ho sikoti, depois entrega Jesus ba soldadu sira atu prega iha krus.

Soldadu sira hamoe Nai Jesus

(*Marcos 15:16-20; João 19:2-3*)

²⁷ Hotu tiha soldadu sira lori Jesus ba iha governador Pilatus nia uma i sira halibur sira nia maluk soldadu sira seluk nebee hela iha nebaa hodi mai haleu Nia. ²⁸ Sira kolu tiha Jesus nia hena hodi foo hatais fali batina kor mean ida hanesan liurai sira baibain hatais. ²⁹ Sira mos

dulas ai tarak halo kabuar hanesan ko-roa liurai nian hodi tau iha Niaulun. Sira tau ai sanak lotuk ida iha Nia liman loos hanesan ai tonka. Sira hakneak iha Nia oin hodi hamoe Nia dehan, “Viva, ema Judeu sira nia Liurai!” ³⁰ Sira mos tafui kabeen ba Nia i foti fali ai sanak nee hosi Nia liman laran hodi baku Niaulun fila-fila. ³¹ Sira hamoe Nia nunee, depois kolu tiha batina mean hodi foo hatais fali Nia hena rasik. Hotu tiha sira lori Nia sai atu baa prega iha krus.

Ema prega Nai Jesus iha krus

(*Marcos 15:21-32; Lucas*

23:26-43; João 19:17-27)

³² Iha dalan klaran, soldadu sira nebee mak lori Jesus nee hetan ema ida hosi sidade Sirene, naran Simão. Sira obriga nia lori Jesus nia krus. ³³ Sira too iha fatin ida naran Golgota, katak “Fatin Ulun Ruin”. ³⁴ Iha nebaa sira kahur tua ho ai moruk hodi foo ba Jesus. Nia koko tiha maibee lakohi hemu.^o

³⁵ Depois sira prega Jesus iha krus. I soldadu sira dada rifa atu hatene see mak bele hetan Jesus nia hena.^p ³⁶ Hotu tiha sira tuur hodi hein Nia. ³⁷ Sira mos iha ai kabelak ida nebee hakerek nunee: “Ema nee Jesus, ema Judeu sira nia Liurai.” Nee foo hatene razaun saida mak Jesus simu kastigu mate. I sira prega ai kabelak nee iha Niaulun leten.

³⁸ Sira prega tan ema naok-teen boot nain rua iha krus, ida iha Jesus nia sorin loos i ida iha sorin karuk.

³⁹ Ema nebee liu hosi fatin nee, sira dokoulun hodi hatete aat Jesus.^q ⁴⁰ Sira hatete, “Uluk O dehan atu halo rahun uma kreda boot, depois harii fali iha loron tolu nia laran. Se O Maromak nia

ⁿ27:24 Deutoronómiu (Ulangan) 21:6-9 ^o27:34 Salmus (Mazmur) 69:22

^p27:35 Salmus (Mazmur) 22:19 ^q27:39 Salmus (Mazmur) 22:8; 109:25

Oan duni, entaun salva took O nia Aan hodi tuun hosi krus nee.”^r

⁴¹ Nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira ho katuas lia nain sira mos hatete aat Jesus dehan, ⁴² “Nia salva ona ema seluk, maibee Nia la bele salva Nia Aan rasik. Nia dehan, Nia mak ema Israel nia Liurai, entaun diak liu agora Nia tuun hosi krus atu ita fiar. ⁴³ Nia fiar ba Maromak, se Maromak gosta Nia, entaun ita haree took Maromak mai salva Nia ka lae. Tanba Nia rasik hatete katak Nia Maromak nia Oan.”^s

⁴⁴ Naok-teen nain rua nebee mak iha Jesus nia sor-sorin mos tarata aat Jesus nune.

Nai Jesus mate

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; João 19:28-30*)

⁴⁵ Komesa meiudia, nakukun taka metin rejiaun nee tomak too tuku tolu lokraik. ⁴⁶ Iha tuku tolu lokraik, Jesus hakilar ho lian makaas dehan, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Nee dehan, “Hau nia Maromak! Hau nia Maromak! Tansaa mak Ita husik Hau mesak?”^t

⁴⁷ Rona nune, ema balu nebee hamriik besik dehan, “Nia bolu profeta Elias.” ⁴⁸ Sira ida halai kedas baa foti esponza rohan ida habokon ho tua siin, tau ba ai naruk ida hodi lolo ba iha Jesus nia ibun atu hemu.^u

⁴⁹ Maibee sira seluk dehan, “Keta foo lai! Ita haree took, Elias mai salva duni Nia ka lae.”

⁵⁰ Depois Jesus hakilar dala ida tan ho lian makaas, i Nia hakotu Nia iis.

⁵¹ Bainhira Jesus nia iis kotu, kortina boot nebee taka fatin lulik iha uma kreda boot, naklees hosi leten too kraik fahe tiha ba rua. Rai nakdoko makaas i fatuk

bo-boot sira nakfera tiha.^v ⁵² Rate sira mos nakloke. I Maromak nia ema balu nebee mate tiha ona, Nia halo moris fali. ⁵³ Sira ida-idak sai hosi sira nia rate. Bainhira Jesus moris fila fali, sira mos tama iha sidade santu Jerusalém, i ema barak haree.

⁵⁴ Bainhira komandante Roma ho soldadu sira nebee hein Jesus nee haree rai nakdoko ho buat seluk nebee akontese, sira tauk teb-tebes hodi dehan, “Loos duni! Ema nee Maromak nia Oan.”

⁵⁵ Iha nebaa iha senhora barak asisti hosi dook deit. Sira nee uluk tuir Jesus hosi Galileia too iha Jerusalém hodi serbi Nia. ⁵⁶ Sira nee mak Maria Madalena, Maria ida seluk (Tiago ho José nia inan), Zebedeu nia feen (Tiago ho João nia inan) ho mos sel-seluk tan.^w

Ema hakoi Nai Jesus nia mate isin

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; João 19:38-42*)

⁵⁷ Iha mos ema riku ida hosi sidade Arimateia, naran José. Nia mos Jesus nia eskolante ida. Loromatan atu monu ona, ⁵⁸ nia baa hasoru Pilatus hodi husu Jesus nia mate isin atu hakoi. Entaun Pilatus haruka soldadu sira entrega Jesus nia mate isin ba José. ⁵⁹ Depois José simu Jesus nia mate isin, i falun ho hena mutin diak nian nebee foun. ⁶⁰ Nia lori Jesus nia mate isin baa haloot iha rate nebee nia prepara tiha ona ba nia aan rasik. Fatin nee fatuk lolon nebee ema bahat tiha ona atu sai rate. Depois nia duir fatuk boot ida hodi taka rate nee. Hotu tiha nia fila.

⁶¹ Maibee Maria Madalena ho Maria ida seluk tuur hela hodi hateke ba rate nee.

^r27:40 Mateus 26:61; João 2:19 ^s27:43 Salmus (Mazmur) 22:9

^t27:46 Salmus (Mazmur) 22:2 ^u27:48 Salmus (Mazmur) 69:22

^v27:51 Ézodu (Keluaran) 26:31-33 ^w27:56 Lucas 8:2-3

Soldadu sira halo seguransa metin iha Nai Jesus nia rate

⁶²Iha fali aban, lora Sabadu, nai lulik nia ulun sira ho ema Farizeu sira baa hasoru malu ho Pilatus. ⁶³Sira dehan, “Senhor, ami hanoin hela Ema bosokteen nee nia liafuan. Uluk Nia sei moris, Nia dehan katak too iha lora tolu Maromak sei halo Nia moris fali.”^x ⁶⁴Tanba nee haruka ita boot nia soldadu sira baa halo seguransa iha rate too iha lora tolu. Keta halo be Nia eskolante sira mai naok tiha Nia mate isin, depois sira dehan, Maromak halo Nia moris fali ona hosi mate. Se ida nee mak akontese, entaun sira nee bosok aat liu fali sira nia Mestri.”

⁶⁵Pilatus hataan, “Entaun lori soldadu balu ba iha rate hodi halo seguransa metin iha nebaa.”

⁶⁶Nunee nai ulun Judeu sira hamutuk ho soldadu sira baa iha rate. Sira tau sinal ba rate nee nia odamatan atu ema keta tama. Depois soldadu sira halo seguransa nafatin iha nebaa.

Nai Jesus moris fila fali

(Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; João 20:1-10)

28 Aban fali iha lora Domingu dadeer-saan nakukun, Maria Madalena ho Maria ida seluk baa haree rate. ²Derepentini rai nakdoko makaas teb-tebes tanba Nai Maromak nia anju ida tuun mai hosi lalehan hodi duir tiha fatuk nebee taka rate nee. Depois nia tuur iha leten. ³Anju nee nia oin nabilan hanesan rai lakan, i nia hena mutin loos. ⁴Haree nunee, seguransa sira tauk teb-tebes too sira nakdedar i monu tiha ba rai hanesan ema mate.

⁵Depois anju hatete ba senhora nain rua nee dehan, “La bele tauk. Hau hatene imi buka hela Jesus, Ida nebee ema prega tiha ona ba krus nee. ⁶Nia la iha nee ona, tanba Maromak halo moris fali ona Nia, tuir buat nebee uluk Nia hatete tiha ona. Mai haree fatin nebee mak ema tau Nia mate isin nee. ⁷Haree tiha, imi baa lalais foo hatene Nia eskolante sira dehan, ‘Maromak halo moris fali ona Jesus hosi mate. Nia sei baa iha Galileia hodi hein imi, i imi sei haree Nia iha nebaa.’ Keta haluha hau nia lia menon nee.”

⁸Nunee senhora nain rua nee husik kedas rate. Sira tauk maibee sira mos haksolok teb-tebes. Sira halai lalais atu baa foo hatene Jesus nia eskolante sira.

⁹Iha dalan klaran, derepentini Jesus hasoru sira i kumprimenta sira. Entaun sira baa besik Nia i hakruuk hakuak Nia ain hodi adora Nia. ¹⁰Depois Jesus hatete ba sira, “La bele tauk. Baa foo hatene Hau nia maluk sira atu sira baa iha Galileia. Iha nebaa sira sei haree Hau.”

Ema seguransa iha rate habelar lia falsu

¹¹Bainhira senhora sira nee lao dadauk, seguransa sira balu hamriik hodi baa iha sidade Jerusalém. Too iha nebaa, sira konta ba nai lulik nia ulun sira kona ba buat hotu-hotu nebee mak ohin akontese iha rate. ¹²Entaun nai lulik nia ulun sira hasoru malu ho katuas lia nain sira hodi halo planu. Sira foo osan barak ba soldadu sira nebee kontrola rate nee. ¹³I sira hameno dehan, “Imi tenki foo sai dehan, ‘Iha kalan boot bainhira ami toba dukur hela, Nia eskolante sira mai naok tiha Nia mate isin.’ ¹⁴Se governador rona

^x**27:63** Mateus 16:21; 17:23; 20:19; Marcos 8:31; 9:31; 10:33-34; Lucas 9:22; 18:31-33

karik, ami mak baa koalia ho nia atu nunee imi la bele hetan kastigu.”

¹⁵Entaun ema seguransa sira simu osan nee i habelar lia falsu nebee mak hameno tiha ona ba sira. Too agora istoria nee ema Judeu sira sei konta nafatin.

Nai Jesus Nia lia menon ikus

*(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49;
João 20:19-23; Apostolu sira
nia Istoría (Atos, Kisah) 1:6-8)*

¹⁶Depois Jesus nia eskolante nain sanulu resin ida baa sae foho ida iha provinsia Galileia, tuir buat nebee Je-

sus hameno tiha ona ba sira.^y ¹⁷Bainhira sira haree Jesus, sira adora Nia. Maibee sira balu sei duvida hela.

¹⁸Depois Jesus baa besik sira hodi dehan, “Maromak foo tiha ona kbiit tomak mai Hau atu ukun buat hotu-hotu iha lalehan ho rai. ¹⁹Tanba nee, baa hanorin ema iha nasaun hotu-hotu atu sira sai Hau nia eskolante. Foo sarani sira hodi Aman, Oan ho Espiritu Santu sira nia naran.^z ²⁰Hanorin sira atu halo tuir buat hotu-hotu nebee mak Hau hatete ona ba imi. Keta haluha, Hau sempre hamutuk ho imi too mundu nee remata.”

^y28:16 Mateus 26:32; Marcos 14:28

^z28:19 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 1:8

Nai Jesus nia Liafuan Diak

tuir

Saun Marcos

1 Nee istoria diak ida, kona ba Maromak nia Oan,^f Jesus Kristu. Maromak hili kedan Nia hori uluk ona. Nia istoria komesa nunee:

João Sarani Nain loke dalan ba Nai Jesus

(Mateus 3:1-12; Lucas 3:1-18; João 1:19-28)

² Antes Jesus atu halao Nia servisu, Maromak haruka ema ida mai uluk tiha ona. Ema nee naran João. João nee tenki mai uluk loke dalan hodi hein Nai Jesus. Maibee molok João mai, Maromak haruka tiha ona Nia profeta ida, naran Isaias. Hori uluk liu, nia hakerek ona nunee:

“Hotu-hotu rona mai!

Hau sei haruka Hau nia ema ida baa uluk, hodi loke dalan ba O.^a

³ Ema nee sei baa iha rai ida nebee la iha ema.

I nia koalia ho lian makaas dehan nunee: ‘Hotu-hotu tenki prepara, hamoos dalan hodi simu Nai.

Hadia dalan halo kabeer hodi simu Nia.’^b

⁴⁻⁶ João nee, ema sempre bolu, Sarani Nain. Nia hela iha rai fuik. Nia ropa halo hosi kuda kamelu nia fulun. I nia sintu

halo hosi animal nia kulit. Nia hahaan mak gafanhotu ho bani been.^c

Nia hatete dehan, “Imi tenki foo sai imi nia sala hotu, i la bele halo tan, atu Maromak hamoos imi nia sala. Depois imi tenki sarani uluk, hanesan sinal ida katak imi diak malu fali ona ho Maromak.”

Ema hosi sidade Jerusalém, ho provinsia Judeia, sira hotu mai hasoru João iha nia fatin. Sira hakarak haree nia i rona rasik nia liafuan. Sira foo sai sira nia sala, depois João foo sarani sira iha mota Jordaun.

⁷ Nia hatete, “La kleur tan, iha ema ida sei mai, i Nia boot liu hau. Atu sai deit Nia atan mos, hau la serve.^{§§} ⁸ Hau sarani imi hodi bee deit, maibee Nia sei halo liu fali hau. Nia sei foo Maromak nia Espiritu Santu ba imi.”

João sarani Nai Jesus

(Mateus 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Iha tempu nee, Jesus mai hosi aldeia Nazaré iha Galileia hodi hasoru malu ho João. Depois João sarani Nia iha mota Jordaun. ¹⁰ Sarani tiha hotu, bainhira Jesus sai hosi bee laran nee mai, derepenti Nia haree lalehan nakloke. I Maromak nia Espiritu tuun mai Jesus, hanesan manu pombu ida. ¹¹ Depois Maromak nia lian tuun hosi lalehan, hatete nunee,

“O mak Hau nia Oan Doben;

O sempre halo Hau nia laran kontenti.”^d

^f**1:1** Dokumentu antigu ho lian Gregu (*Yunani*) barak loos. Balu hakerek, balu la hakerek liafuan “Maromak nia Oan” nee.

^{§§}**1:7** Liafuan Gregu (*Yunani*) antigu dehan, ‘Atu hakruuk hodi kore Nia sapatu talin deit mos, hau la serve.’ Nunee João dehan katak, nia ema kiik ida. Atu bele sai deit Nai Jesus nia atan mos, nia la serve.

^a**1:2** Malakias (Maleakhi) 3:1 ^b**1:3** Isaias (Yesaya) 40:3

^c**1:4-6** 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 1:8

^d**1:11** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:2; Salmus (Mazmur) 2:7; Isaias (Yesaya) 42:1; Mateus 3:17; 12:18; Marcos 9:7; Lucas 3:22

**Diabu sira nia boot
koko Jesus iha rai fuik**

(Mateus 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² Nee liu tiha, Maromak nia Espiritu obriga Jesus baa iha rai fuik maran ida. ¹³ Nia hela iha nebaa, durante loron haat-nulu, kalan haat-nulu. Nia hela hamutuk ho animal fuik sira. Iha nebaa, diabu sira nia boot mai intenta Jesus para tuir nia hakarak, maibee Nia la tuir. Depois Maromak nia anju sira hosi lalahen mai serbi Nia.

**Nai Jesus baa iha Galileia para
hatudu Nai Maromak nia dalan**

(Mateus 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Bainhira ema kaer tiha João Sarani Nain hatama ba iha kadeia, Jesus baa iha provinsia Galileia hodi foo sai Maromak nia Liafuan Diak. ¹⁵ Iha nebaa Nia hatete dehan,

“Rona mai! Agora, Maromak nia tempu too ona.

Agora, ema hotu-hotu bele hatene katak Maromak mak ukun.

Tanba nee, imi tenki husik ona imi nia sala,

i tuir deit Maromak nia dalan.”^e

Nai Jesus bolu peskador hodi tuir Nia

(Mateus 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Iha loron ida, Jesus lao tuir tasi ibun Galileia. Nia haree ema peskador nain rua. Ida, naran Simão, ho nia alin, André. Sira nain rua soe hela dai hodi kaer ikan. ¹⁷ Jesus bolu sira dehan, “Rona mai! Mai tuir Hau! Imi uluk buka ikan, maibee agora Hau hanorin imi atu buka ema hodi tuir Maromak.” ¹⁸ Rona Jesus dehan nunee, sira husik tiha sira nia dai, i baa tuir kedas Jesus.

¹⁹ Liu tiha nee, Jesus lao seidaok dook, Nia hetan tan Zebedeu nia oan sira. Maun, naran Tiago; nia alin, naran João. Sira nain rua hadia hela redi iha bero laran. ²⁰ Jesus bolu sira nain rua tan, dehan, “Mai tuir Hau!” Nunee sira husik kedan sira nia aman, ho ema nebee servisu ho sira. I sira nain rua baa tuir Jesus.

**Nai Jesus duni sai espiritu aat hosi
ema ida iha sidade Kafarnaum**

(Lucas 4:31-37)

²¹ Depois Jesus ho sira nain haat nee, lao baa too iha sidade ida, naran Kafarnaum. Iha loron Sabadu, ema Judeu sira sempre baa harohan.* I Jesus mos tama ba uma kreda laran, hodi hanorin sira. ²² Ema hotu admira, bainhira rona Nia koalia, tanba Nia hatene duni buat hotu nebee Nia hanorin. Nia hanorin oin seluk, la hanesan mestri Judeu sira.^f

²³ Iha fatin nee, iha ema ida, espiritu aat tama iha nia laran. Kuandu Jesus hanorin hela, ema nee tama ba iha uma kreda laran. I nia hakilar, dehan, ²⁴ “Hoi, Jesus, ema Nazaré! Nusaa? O hakarak saida?! O mai estraga ami ka? Ami konhese O! O Ema La Iha Sala. O mak Maromak promete ona hori uluk atu haruka mai.”

²⁵ Maibee Jesus koalia makaas ba espiritu aat nee dehan, “No-nook! Taka o nia ibun! Sai ona hosi ema nee!”

²⁶ I espiritu aat nee soe ema nee ba rai. Nia sai hosi ema nee, i hakilar makaas. ²⁷ Liu tiha nee, ema hotu iha uma kreda laran nee, hakfodak. I sira komesa husu ba malu, “Saida mak nee? Nee hanorin foun ka? Senhor nee, Nia liafuan makaas duni. Nia haruka espiritu aat sira sai, i sira mos rona.”

***1:21** Ema Judeu sira nia loron harohan, ou loron deskansa, sira dehan ‘loron Sabadu’.

^e**1:15** Mateus 3:2 ^f**1:22** Mateus 7:28-29

²⁸Entaun ema hotu konta ona ba-mai, hosi uma ba uma, too iha aldeia hotu iha provinsia Galileia tomak.

Nai Jesus kura Simão nia banin feto ho ema barak nia moras

(Mateus 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹Bainhira sira foin sai hosi uma kreda nee mai, Jesus baa iha Simão ho André nia uma. ³⁰Simão nia banin feto isin manas, toba hela. Kuandu Jesus tama ba uma laran, ema foo hatene kedas, dehan, “Simão nia banin feto isin manas.”

³¹Entaun Jesus baa haree ferik nee. I Nia kaer nia liman, hodi foti halo hadeer. Nunee nia moras lakon kedas. Depois ferik nee sai ba liur hodi serbi sira.

³²Loron atu besik monu ona, ema lori tan ema moras, ho ema nebee mak espiritu aat tama iha sira nia laran. Sira lori ba Jesus, hodi husu ajuda. ³³Ema hotu iha sidade laran mai hamutuk iha uma oin. ³⁴Sira iha moras oi-oin, i Jesus kura tiha hotu. I Nia duni sai mos espiritu aat hosi ema barak. Maibee Jesus la foo lisensa ba espiritu aat sira koalia, tanba sira konhese see mak Nia.

Nai Jesus lao lemo sidade iha rai Galileia, hodi foo sai Nai Maromak nia Liafuan Diak

(Lucas 4:42-44)

³⁵Dadeer-saan nakukun, Jesus hadeer ona. Nia sai tiha hosi uma, baa iha fatin ida nebee ema la iha. Iha nebaa, Nia harohan ba Maromak. ³⁶Kuandu Simão sira hadeer, sira la haree tan Jesus ona, i sira baa buka Nia. ³⁷Bainhira sira hetan ona Nia, sira dehan, “Senhor, mai ita fila ona. Tanba ema barak mak buka Ita.”

³⁸Maibee Jesus hataan, “Diak liu ita baa iha aldeia-aldeia nebee besik. Para Hau bele foo sai mos Liafuan Diak ba

sira. Tanba Hau nia servisu mak nee duni.”

³⁹Liu tiha nee, Nia lao lemo iha provinsia Galileia tomak, hodi hatoo Maromak nia liafuan, hosi uma kreda ba uma kreda. I Nia mos duni sai espiritu aat hosi ema sira nia laran.⁸

Nai Jesus kura ema moras lepra ida

(Mateus 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰Iha tempu nee, iha ema moras lepra ida, mai hasoru Jesus. Nia hakneak iha Jesus nia oin, hodi husu tulun ba Jesus, nunee, “Senhor, ajuda hau lai! Se Senhor hakarak, bele kura lai hau nia moras nee. Atu ema la hakribi tan hau.”

⁴¹Entaun Jesus hadomi ema nee, i Nia lolo liman ba kona ema nee, hodi dehan, “Hau hakarak. Agora, o diak ona!” ⁴²Derepentit deit, ema nee nia moras lakon tiha. I nia diak kedan. ⁴³Depois Jesus foo hanoin ba nia, dehan, ⁴⁴“Hanoin di-diak! O diak ona. Maibee o keta konta ba ema seluk. O tenki tuir Moisés nia lei hori uluk nian. Nunee o baa uluk nai lulik Judeu sira, para nia bele haree lai o nia moras nee, lakon tebes ka lae. Depois o tenki foo oferta hanesan obrigadu ba Maromak, para ema hotu hatene katak o diak tebes ona.”^h

⁴⁵Maibee ema nee sai, i nia baa konta iha fatin ba fatin. Depois ema barak baa buka Jesus, too Nia la hatudu oin tan iha sidade. Nunee Nia baa hela tiha dook hosi sidade, iha fatin nebee hakmatek. Maibee ema hosi fatin hotu-hotu, nadodon mai nafatin atu hasoru Nia.

Nai Jesus kura ema ain aat ida

(Mateus 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 Liu tiha loron ida-rua, Jesus fila fali ba Kafarnaum. Ema nebee haree Nia, baa foo hatene iha sidade laran katak, Jesus mai fali iha uma ona. ²Nunee ema

⁸1:39 Mateus 4:23; 9:35 ^h1:44 Levítiku (Imamat) 14:1-32

mai hosi sidade tomak. Sira nadodon mai hamutuk, too sena malu metin iha uma laran; too iha odamatan oin mos, ema nakonu. Depois Jesus hatoo ba sira, Maromak nia liafuan.

³ Nia sei koalia hela, ema nain haat hulan ema ain aat ida ba Jesus. ⁴ Maibee, tanba ema barak liu, sira la konsege lori ema nee tama ba Jesus. Nunee sira sae ba iha uma leten, i sira halo kuak ida. Depois sira hatuun ema nee hodi biti iha Jesus nia oin.[†] ⁵ Bainhira Jesus haree sira, Nia hatene katak sira fiar tebes duni ba Nia. I Nia hatete ba ema ain aat nee, “Alin, o nia sala hamoos tiha ona.”

⁶ Maibee iha fatin nee, iha mos mestri relijiaun balu tuur hela. Bainhira sira rona Jesus koalia nunee, sira senti la diak, ⁷ tanba sira hanoin nunee, “Nusaa mak Nia koalia fali nunee? Nai Maromak mesak deit mak bele hamoos ema nia sala. Maibee Nia halo nia aan hanesan fali Nai Maromak. Nia liafuan nee kontra ona Nai Maromak!”

⁸ Maibee Jesus hatene tiha ona sira nia laran. I Nia dehan, “Imi keta hanoin hanesan nee! ⁹⁻¹⁰ Ida nebee mak fasil liu? Se Hau hatete ba ema ain aat nee dehan, ‘O nia sala hamoos tiha ona,’ imi la hatene se sai nunee ka lae. Maibee, se Hau hatete dehan, ‘Hadeer ona! Foti o nia biti, hodi fila ona.’ Se nia hamriik duni, imi foin hatene katak Hau./I Hau mos iha direitu para bele hamoos ema nia sala.”

Depois Jesus hatete ba ema ain aat nee dehan, ¹¹ “Rona mai! Agora o diak ona. Hadeer ona, foti o nia biti, hodi fila ona.”

¹² Rona nunee, nia hadeer kedan, foti nia biti, hodi sai ba liur. Ema hotu-hotu iha fatin nee, haree ho matan rasik. Sira hotu admira, i dehan, “Ita foin mak haree buat hanesan nee. Nai Maromak nee boot tebe-tebes!”

Nai Jesus bolu Levi hodi tuir Nia

(Mateus 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³ Nee hotu tiha, Jesus fila ba iha tasi Galileia. Ema barak mai hasoru Nia, i Nia foo sai Nai Maromak nia hakarak.

¹⁴ Iha fatin nee, iha ema ida, naran Levi, Alfeu nia oan. Nia servisu mak ko-bra osan impostu ba estadu Roma. Natoon Jesus liu hosi nebaa, Nia hetan Levi tuur hela, Nia hatete, “Mai tuir Hau!”

Nia rona Jesus dehan nunee, nia hamriik, i tuir kedan Jesus.

¹⁵ Depois Jesus baa iha Levi nia uma. Iha uma nee, Levi nia kolega kobrador impostu sira, ho ema seluk tan nebee ema Judeu sira dehan, sira ema aat. Sira hotu haan hamutuk ho Jesus. Hosi sira nee, ema barak mak gosta rona Jesus nia liafuan.

¹⁶ Iha tempu nee, iha mestri relijiaun balu hosi grupu Farizeu, haree Jesus tuur haan hamutuk hela ho ema kobrador impostu sira, ho ema hahalok aat sira. Depois sira husu ba Jesus nia eskolante sira dehan, “Tanba saa, mak imi nia Mestri tuur haan hamutuk ho ema kobrador ho ema aat sira?”

¹⁷ Kuandu Jesus rona sira husu hanesan nee, Nia hataan kedan, dehan, “Rona mai! Ema moras mak presiza doutor, maibee ema isin diak la presiza. Hau mai atu halibur ema sala nain sira para tuir Hau. Laos ema nebee foti aan katak sira mak loos liu.”

Nai Jesus koalia kona ba jejun, ho hanorin foun

(Mateus 9:14-17; Lucas 5:33-39)

¹⁸ Iha loron ida, ema hosi grupu Farizeu sira halo jejun. João Sarani Nain nia eskolante sira mos jejun. Maibee ema la haree Jesus nia eskolante sira jejun. I sira mai husu ba Jesus, “Senhor, ema

[†]2:4 Sira nia biti, halo hosi buat nebee ke la naklees.

hosi grupu Farizeu sira halo jejun. João nia eskolante sira mos jejun. Nusaa mak Ita Boot nia eskolante sira la jejun?"

¹⁹Depois Jesus hataan, "Imi hatene ona, baihira iha festa kazamentu ida, ema la jejun, maibee ema tenki haan too bosu. Baihira noivu sei iha, sira hotu-hotu haan ho rame-rame. ²⁰Maibee too iha loron ida, se ema seluk mai lori lakon tiha noivu nee, foin nia kolega sira senti laran susar tebes. Nunee sira foin halo jejun hodi harohan."

²¹Jesus foo tan komparasaun nunee, "Kuandu ropa kuak, ita la taka ho hena foun. Tanba kuandu fasi, hena foun nee sei dada ropa bosan nee, halo naklees liu tan."

²²Nunee mos, ema la uza au lahuk hodi tau tua foun, tanba tua bele turu sai hotu. Se tua nee foun, ita tenki uza au foun, para bele rai kleur."^{*}

Nai Jesus nia eskolante sira korut trigu iha loron nebee la bele servisu

(Mateus 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³Iha loron Sabadu, ema Judeu sira nia loron hodi harohan, i sira la bele servisu. Iha loron nee duni, Jesus ho Nia eskolante sira lao liu hosi toos rohan. Nia eskolante sira korut dadauk trigu.ⁱ ²⁴Depois ema hosi grupu Farizeu nian haree, i sira kesar ba Jesus, dehan, "Nusaa mak O nia eskolante sira kontra ita nia relijiaun nia hanorin?! O nia eskolante sira korut fali trigu iha loron nebee la bele servisu. Imi la bele halo nunee!"

²⁵⁻²⁶Jesus hataan, "Imi la hanoin kona ba David nia istoria ka? Tempu nee, amu Abiatar hanesan nai lulik boot. Avoo David ho nia ema sira hamlaha

atu mate. Depois sira tama ba iha Nai Maromak nia Tenda Harohan Nian, i sira baa foti paun ida nebee nai lulik sira foo tiha ona ba Nai Maromak, i sira haan tiha. Tuir lo-loos, nai lulik sira mak bele haan; ema seluk la bele. Maibee David sira haan tiha, i la iha ema ida foo sala ba sira."^j

²⁷I Jesus dehan tan nunee, "Imi la bele haluha katak Nai Maromak foo ona loron deskansa, atu halo diak ba ita ema. Nia halo ita ema laos para hodi tuir deit loron deskansa nia hanorin. ²⁸Hau Mane Maksoin. Hau mak iha direitu atu hatete ba ema, saida mak sira bele halo iha loron deskansa, i saida mak sira la bele halo."

Nai Jesus kura ema ida, iha loron la bele servisu

(Mateus 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Iha loron Sabadu ida, Jesus fila fali ba iha uma kreda laran. Iha nebaa, Nia haree ema ida, nia liman sorin mate tiha. ²Iha mos ema balu buka hela dalan atu foo sala ba Jesus. Sira sempre haree tu-tuir Nia, hodi buka hatene Nia atu kura ema iha loron la bele servisu, ka lae.

³Nunee Jesus bolu ema liman sorin mate nee, dehan, "O mai hamriik iha nee."

⁴Nia husu ba ema sira hotu, dehan, "Tuir ita nia lei relijiaun nian, ita bele halo saida iha loron deskansa? Ita bele halo buat diak ka, buat aat? Ita bele ajuda ema ka, oho ema?" Maibee sira hotu nonook hela.

⁵I Jesus nia laran susar tebe-tebes, tanba sira interese mak sira nia lei deit, i

^{*}2:22 Nunee, Jesus hanorin ba sira katak, Nia liafuan foun, la bele kahur hamutuk ho ema Farizeu sira nia liafuan uluk. Lian Gregu (*Yunani*) katak, "la bele tau uvas nia been foun iha garafaun hosi animal kulit bosan. Lae, bele naklees."

ⁱ2:23 Deutoronómio (Ulangan) 23:25

^j2:25-26 1 Samuel 21:1-6; Levítiku (Imamat) 24:9

la hanoin ema liman sorin mate nee. Depois Nia fihir sira ho hirus. I Nia haruka ema nee, “Lolo liman mai!” Ema nee foo nia liman ba, i derepent deit nia liman nee mos diak kedan.

⁶ Liu tiha nee, ema Farizeu sira sai hosi uma kreda laran. Depois sira baa kom-bina ho ema partidu Herodes sira, atu buka dalan hodi oho Jesus.

Nai Jesus kura ema barak iha tasi ibun

⁷⁻⁸ Iha loron ida, Jesus ho Nia eskolante sira baa fali iha tasi ibun Galileia. Ema barak rona ona buat nebee mak Nia halo. Tanba nee, sira hotu mai hosi aldeia-aldeia hodi tuir Nia. Sira mai hosi provinsia Galileia, Judeia, ho Idumeia. Balu mai hosi sidade Jerusalém, Sidon, ho Tiru. Ho mos hosi mota Jordaun nia sorin. ⁹ Tanba ema barak tebes, nunee Jesus haruka Nia eskolante sira baa buka bero ida, atu Nia bele sae iha bero leten, para ema la bele sena malu ho Nia.

¹⁰ Tanba uluk Nia kura ema barak nia moras, nunee agora ema moras hotu hadau malu atu kona Nia.^k ¹¹ Iha fatin nee mos, iha ema sira nebee espiritu aat tama iha sira nia laran. Momentu sira hetan Jesus, sira monu iha Nia oin. I sira hakilar, dehan, “O Nai Maromak nia Oan duni!”

¹² Maibee Nia bandu makaas sira, dehan, “Imi keta foo hatene ba ema kona ba see mak Hau.”

Nai Jesus hili Nia apostolu nain sanulu resin rua

(Mateus 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³ Depois Jesus sae ba iha foho leten ida. Nia bolu ema nebee Nia hakarak. I sira mai ba Nia. ¹⁴ Nunee Nia hili ema nain sanulu resin rua. I Nia dehan ba sira, “Hau hili ona imi atu imi tuir Hau. Hau sei haruka imi baa foo sai Nai Maromak nia Liafuan Diak ba ema hotu. ¹⁵ I Hau sei foo poder ba imi, para imi bele duni sai espiritu aat hosi ema nia laran.”

¹⁶⁻¹⁹ Ema nain sanulu resin rua nee, sira nia naran mak nee:

Simão (nebee Jesus foo tan naran Pedro),

Tiago,

João (Tiago nia alin. Sira nain rua, Zebedeu nia oan. Jesus tau sira nia naran ‘Boanerjes’, nee katak ‘hanesan rai tarutu’.)^f

André,

Filipe,

Bartolomeu,

Mateus,

Tomé,

Tiago (Alfeu nia oan),

Tadeu,

Simão (nia tuir partidu Zelote),[§]

ho Judas Iscariotes (nia mak traidór, i faan Jesus).

^f**3:16-19** a: Lian Gregu dehan, ‘rai tarutu nia oan’, nee katak, ‘maneira hanesan rai tarutu’. Matenek nain Biblia nian balu, hanoin dehan, Tiago ho João sira nia lian makaas hanesan rai tarutu, ou sira gosta koalia ho hirus hanesan rai tarutu.

[§]**3:16-19** b: Partidu Zelote nee buka dalan para ema Judeu sira sai hosi estadu Roma hodi ukun aan. Partidu nee mos naran ‘Patriota’.

^k**3:10** Marcos 4:1; Lucas 5:1-3

Mestri relijiaun sira foo sala ba Nai Jesus, dehan, diabu sira nia boot mak foo forsa ba Nia hodi duni sai diabu

(Mateus 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nee liu tiha, Jesus ho Nia eskolante sira tuun fila fali hosi foho mai, i sira tama ba uma laran. Ema barak mak mai hobur Nia, too Jesus mos la iha tempu atu haan. ²¹ Haree nunee, ema dehan, “Haree took Jesus! Nia la interese tiha Nia aan deit.” Nia familia sira rona ema konta nunee. Nee duni, sira mai atu lori tiha Nia.

²² Iha tempu nee, mestri relijiaun balu mai hosi sidade Jerusalém. Sira dehan ba ema nebee rona Jesus, “Rona mai! Imi la bele tuir Jesus nee. Tanba diabu sira nia boot, nebee ema bolu Belzebu, tama ona iha Nia laran. I nia mak foo forsa ba Jesus para duni sai diabu sira.”¹

²³ Jesus rona nunee, Nia bolu sira mai, dehan, “Nee la tama Hau nia laran! Halo nusaa diabu nia boot bele duni sai nia aan rasik?!” I Nia foo komparasaun nunee, ²⁴ “Se iha estadu ida, ninia povu sira haan malu, estadu nee la bele dura. ²⁵ I se iha familia ida mak sobu malu, familia nee la iha tan futuru. ²⁶ Nunee mos diabu sira, kuandu sira kontra malu, sira namkari, i rahun.

²⁷ Kuandu ema atu mai naok sasaan iha ema forti ida nia uma, nia tenki kesi metin ema nee uluk lai. Depois foin bele foti nia sasaan.”^{**}

²⁸ Tanba nee, mak Hau dehan kedan ba imi: Nai Maromak sempre prontu atu hamoos ema nia sala. Se ema koalia aat ema seluk, Nai Maromak bele hamoos nia sala. ²⁹ Maibee kuandu ema koalia aat Espiritu Santu, Nai Maromak la

hamoos tan nia sala nee ona, too tinan ba tinan.”^m

³⁰ Jesus hatete nunee, tanba ema balu dehan, “Ema nee, espiritu aat tama ona iha Nia laran.”

See mak Nai Jesus nia familia lo-loos?

(Mateus 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Nee liu tiha, Jesus nia inan ho alin sira mai iha uma nee, atu hasoru Nia. Too iha uma, sira hamriik deit iha liur, i haruka bolu Jesus atu sai mai. ³² Momentu nee, Jesus tuur koalia hela ho ema barak. Iha ema balu foo hatene ba Jesus, dehan, “Senhor, Ita nia inan ho alin sira hein hela iha liur. Sira hakarak atu hasoru Senhor.”

³³ Maibee Jesus husu fali, “Hau nia familia lo-loos, mak see?”

³⁴ Depois Jesus haree ba ema lubuk boot tuur haleu Nia. I Nia hatete nunee, “Tuir lo-loos, imi sira nee Hau nia familia hotu. ³⁵ Tanba see mak halo tuir Nai Maromak nia hakarak, sira mak Hau nia familia.”

Nai Jesus halo komparasaun kona ba fini iha rai oi-oin

(Mateus 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Iha loron ida, Jesus baa fali tan iha tasi Galileia. Ema barak mai hobur Nia. Iha fatin nee, bero ida para hela iha bee laran. Depois Jesus sae tiha ba bero leten, i Nia tuur, hodi komesa hanorin. Ema iha beeibun nee, rona hotu Nia koalia.ⁿ ² Jesus hanorin sira buat barak liu hosi komparasaun, dehan,

³ “Rona di-diak! Iha ema ida baa kari fini iha nia toos. ⁴ Momentu nia kari fini nee, iha fini balu monu iha dalan klaran. I manu fuik mai hili tiha hotu. ⁵⁻⁶ Iha fini balu tan, monu iha rai fatuk. Fini nee

^{**}**3:27** Nunee Jesus hatete dehan, Nia mak forsa liu diabu nia boot, ida nebee sira bolu ‘Belzebu’.

¹**3:22** Mateus 9:34; 10:25

^m**3:29** Lucas 12:10

ⁿ**4:1** Lucas 5:1-3

tubun lailais. Maibee, tanba rai uitoan deit, abut la tama too laran. Kuandu loron manas ona, tubun nebee foin moris nee, namlaik too maran tiha hotu.

⁷ Iha fini balu tan, monu iha duut tarak laran. Fini nee moris duni. Maibee duut tarak habit hela deit, too nia la foo isin.

⁸ Maibee iha fini balu tan, monu iha rai bokur. Fini nee moris diak, buras, too foo isin barak. Iha fini balu, bote ida bele foo fali too bote tolu-nulu, i balu foo too bote atus ida.

⁹ See mak rona, hanoin di-diak ba.”

Tanba saa mak Nai Jesus hanorin uza komparasaun?

(Mateus 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Bainhira Jesus mesak hela, Nia eskolante nain sanulu resin rua, ho ema balu nebee rona ona Jesus nia hanorin nee, sira mai husu hatene kona ba saida mak komparasaun nee. ¹¹ Depois Jesus hataan fali ba sira, “Tanba imi hakarak duni atu hatene Nai Maromak nia Dalan, Hau sei foo sai ba imi. Maibee, ba ema seluk, Hau hanorin deit hosi komparasaun. ¹² Nai Maromak nia profeta ida hakerek ona hori uluk, kona ba ema hanesan sira nee, dehan, ‘Sira haree ona, maibee lakohi hatene. Sira rona ona, maibee lakohi komprende.

Se sira lakohi nunee, diak liu sira lalika fiar Nai Maromak!

Para Nai Maromak mos lalika hamoos sira nia sala.”^o

Nai Jesus foo hatene komparasaun kona ba fini nee

(Mateus 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Depois Jesus dehan, “Se imi la komprende komparasaun ida nee, halo nusaa

mak imi bele komprende komparasaun sira seluk? ¹⁴ Komparasaun nee nunee: Ema ida nebee kari fini nee, hanesan ema nebee mak foo sai Nai Maromak nia liafuan. ¹⁵ I fini nebee monu iha dalan klaran, too manu fuik mai hili tiha hotu, hanesan ema nebee rona Nai Maromak nia liafuan. Maibee diabu sira nia boot mai hadau tiha Liafuan nee hosi ema nia laran. ¹⁶ I fini nebee monu iha rai fatuk, hanesan ema nebeel rona ona Nai Maromak nia liafuan, i simu liafuan nee ho laran kontenti. ¹⁷ Maibee Liafuan nee la hela metin iha nia laran. Tanba nia simu Liafuan nee, ema seluk ameasa nia, i nia husik tiha kedan. ¹⁸ I fini nebee monu iha duut tarak laran, hanesan mos ema nebee rona ona Nai Maromak nia liafuan. ¹⁹ Maibee nia fadigadu demais ho nia servisu oi-oin, hanesan nia buka riku, nia buka sai ema boot, ho nia goza tuun-sae. Too nia la interese Nai Maromak. Nunee nia husik tiha Nai Maromak nia liafuan. ²⁰ Maibee fini nebee monu iha rai bokur, hanesan ema nebee rona ona Nai Maromak nia liafuan, i halo tuir Nai Maromak nia hakarak. Tanba nee, nia sempre halo buat diak deit, hanesan fini nebee foo isin barak.”

La bele doku ahi-oan ho bote

(Lucas 8:16-18)

²¹ Jesus koalia nafatin iha bero leten. Nia aumenta tan komparasaun ida, nunee, “Nusaa? Kuandu ema sunu ahi-oan, sira doku tiha ho bote ka? Ou sira tau iha kama okos ka? Lae! Se tau iha fatin hanesan nee, ahi-oan nee la foo tan naroman. Ema tenki tau ahi-oan nee iha fatin nebee aas, atu bele naroman ba hotu-hotu.^p ²² Buat nebee mak agora subar hela, aban-bainrua sei bele hetan. Buat nebee mak agora ita la

^o4:12 Isaias (Yesaya) 6:9-10

^p4:21 Mateus 5:15; Lucas 11:33

hatene, aban-bainrua sei bele hatene.⁹
²³ See mak rona, hanoin di-diak ba.”

²⁴ Depois Jesus kontinua hanorin, dehan, “Hanoin di-diak ba Hau nia Li-afuan. Se imi la hanoin di-diak, imi sei laduun komprende. Maibee se imi hanoin di-diak, imi sei komprende barak, i Hau sei hanorin imi barak liu tan.^{††} r

²⁵ Ema nebee buka tebe-tebes Nai Maromak nia hakarak, nia sei hatene liu tan. Maibee ema nebee la interese Nai Maromak nia hakarak, nia sei beik liu tan.”^s

Komparasaun kona ba fini nebee mesak moris

²⁶ Depois Jesus dehan nunee, “Nai Maromak nia reinu aumenta barak ba beibeik, hanesan mos fini nebee ema kari iha nia toos laran. ²⁷ Bele ema nee fila tiha ba uma, halo fali buat selu-seluk, i la hanoin tan nia toos. Maibee fini nee buras i boot ba beibeik. ²⁸ Fini nee mesak tubun. Depois komesa iha sanak, funan, too nia iha isin. ²⁹ Kuandu tasak ona, toos nain hatene mai koa deit. Nunee mos, Nai Maromak mak halo Nia reinu aumenta barak liu tan.”^t

Komparasaun kona ba ai musan nebee kiik-oan liu

(*Mateus 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19*)

³⁰ Liu tiha nee, Jesus dehan tan, “Hau foo sai tan komparasaun ida. Imi bele hanoin Nai Maromak nia reinu sira hanesan nee: Sira komesa hosi uitoan

liu, maibee kleur-kleur tan, sira aumenta ba beibeik too barak tebe-tebes.

³¹ Nee hanesan ai musan ida kiik-oan liu.

³² Kuandu ai musan nee ita kuda ona, nia moris sai ai huun boot la halimar. Too manu fuik sira mos mai hamahon, i halo knuuk iha ai leten nee.”

³³ Jesus nia hanorin hanesan nee, tuir buat nebee sira bele komprende. ³⁴ Nia baibain hanorin ema barak ho kompara-saun. Maibee ba Nia eskolante sira, Nia foo hatene kompara-saun sira nee nia signifkadu, para sira bele komprende di-diak.

Nai Jesus halo hakmatek anin boot

(*Mateus 8:23-27; Lucas 8:22-25*)

³⁵ Too loro tuun ona, Jesus sei iha bero leten nafatin, hodi hanorin ema sira nee. Depois Nia hatete ba Nia eskolante sira, “Mai ita baa tasi nia sorin ba.”

³⁶ Entaun sira sae tan baa hamutuk ho Jesus. I sira husik hela ema barak iha bee ninin nee. Maibee iha ema balu sae bero seluk hodi tuir Jesus. ³⁷⁻³⁸ Jesus tau ulun iha sumasu, i Nia toba dukur loos iha bero laran. La kleur, anin boot mosu.^{‡‡} Laloran baku bero baa-mai, i bee tama bero laran nebee Jesus sae nee, too bee besik nakonu. Nunee Jesus nia eskolante sira tauk atu mate. Depois sira mai fanu Nia, hodi dehan, “Mestri, hadeer lai! Ita atu mate ona! Maibee Mestri la interese.”

³⁹ Rona nunee, Jesus mos hadeer, hodi hatete ba anin ho laloran nee nunee, “Para ona!” Anin mos para, i bee mos

^{††}4:24 Versikulu ida nee, ita bele komprende mos hanesan nee: “Depois Jesus kontinua hanorin, dehan, ‘Hanoin di-diak! Se imi tetu ema seluk nia hahalok, ema mos sei tetu imi nia hahalok. Nai Maromak mos sei tetu fali imi nunee, i Nia sei tetu imi liu fali ida nee!’”

^{‡‡}4:37-38 Tasi Galileia nia naruk kilometru 19, i nia luan kilometru 12. Kuandu anin boot huu, laloran mos boot.

⁹4:22 Mateus 10:26; Lucas 12:2 ^t4:24 Mateus 7:2; Lucas 6:38

^s4:25 Mateus 13:12; 25:29; Lucas 19:26 ^{‡‡}4:29 Joel (Yoel) 3:13

hakmatek kedan. ⁴⁰Depois Jesus hatete makaas ba Nia eskolante sira, “Nusaa mak imi tauk demais hanesan nee? Imi la fiar Hau ka?”

⁴¹Sira hotu tauk ho admira. Depois sira koalia ba malu, dehan, “Ema nee see loos? Nia koalia deit mos, anin ho laloran rona ona!”

Nai Jesus duni sai espiritu aat barak hosi ema ida

(*Mateus 8:28-34; Lucas 8:26-39*)

5 Nee liu tiha, Jesus ho Nia eskolante sira too iha tasi Galileia nia sorin ba, iha ema Gerasa nia rain. ²⁻⁶Iha fatin nee, iha mane ida, espiritu aat domina nia hori uluk kedas. Nia hela iha rate laran.

Loron-kalan nia lao tuun-sae foho, i hakilar beibeik. Loro-loron nia tuku nia aan rasik ho fatuk, too kanek tiha hotu. Mane nee forti la halimar. Ema kesi beibeik nia liman-ain ho korenti. Maibee korenti besi mos, nia rasta kotu hotu kedan. I argola iha nia ain mos, rahun.

Bainhira Jesus tuun hosi bero, ema espiritu aat hela iha nia laran nee, haree Nia hosi dook. Depois nia sai kedan hosi rate laran, i nia baa iha Jesus nia oin, hodi hakneak i hahii ba Nia. ⁷⁻⁸Kuandu Jesus haree ema nee, Nia hatete, “Espiritu aat, sai hosi ema nee!”

Depois ema nee hakilar, “O atu halo saida mai hau?! Hau hatene katak, Nai Maromak Mak Boot Tebes. I O Jesus, Nai Maromak nia Oan. Hau husu ba O atu la bele halo susar hau.”

⁹Depois Jesus husu ba nia, “O naran saa?”

Ema nee hataan, “Hau nia naran, *Leji-aun*. Tanba ami espiritu barak tebe-tebes, hanesan tropas sira nia leji-aun.”^{¶¶}

¹⁰I espiritu aat sira uza ema nee hodi husu ba Jesus, atu keta duni sira sai hosi rai nee.

¹¹⁻¹³Besik fatin nee, iha ema balu hein hela fahi rihun rua iha foho lolon. Nunee espiritu aat sira husu ba Jesus, “Haruka deit ami baa tama iha fahi sira nebaa.”

Rona nunee, Jesus mos konkorda. I espiritu aat sira sai kedan hosi ema nee, baa tama fali iha fahi sira. Fahi sira halai saruntu malu too iha rai naruk ida, i monu hotu ba bee laran. Nunee fahi rihun rua nee mout too mate hotu.

¹⁴Haree hanesan nee, fahi atan sira tauk atu mate. I sira halai baa foo hatene iha aldeia-aldeia. Too ema barak mai haree saida mak mosu. ¹⁵Kuandu sira hetan Jesus, sira mos haree mane nebee uluk espiritu aat tama nee, tuur hakmatek hela, i hatais fali hena ona. Nia hanoin normal fali ona. Entaun ema sira tauk, tanba sira hatene ona, ema ida nebee duni sai espiritu aat nee, Nia forsa tebe-tebes. ¹⁶Depois fahi atan sira konta ba ema nebee mai hosi aldeia-aldeia nee, dehan, sira haree rasik ho matan ema bulak nee diak tiha ona, i fahi sira nee mout too mate tiha hotu. ¹⁷Depois ema iha rai nee husu ba Jesus atu sai tiha hosi sira nia rain.

¹⁸Bainhira Jesus atu sae fali ba bero nee, ema nebee espiritu aat sai ohin nee, mai husu ba Jesus para nia mos atu tuir.

¹⁹Maibee Jesus lakohi. Nia dehan, “Diak liu, o fila baa konta ba o nia familia sira hotu, saida mak Nai Maromak halo ona ba o. I foo hatene mos katak, Nai Maromak hadomi tebes o.”

²⁰Nunee ema nee lao lemo-lemo iha rai ida naran ‘Dekápolis’. (Nee katak, rai nee iha sidade sanulu.) I nia konta saida mak Jesus halo ba nia. Ema hotu nebee rona nia koalia nee, sira admira tebe-tebes, dehan, “Nai Jesus nee forsa duni!”

^{¶¶}5:9 Iha tropas estadu Roma nian, *leji-aun* ida, maizoumenus ema rihun lima.

Nai Jesus halo moris fali Jairo nia oan. Ho mos iha feto ida nebee nia fulan mai la para. Nia mai kona kois Jesus nia hena

(Mateus 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Nunee Jesus sae fali bero hodi baa iha tasi sorin ba. Bainhira Nia foin tuun hosi bero, ema barak mai hobur Nia. ²² Iha mos ema ida naran Jairo. Nia toma-konta uma kreda iha sidade nee. Bainhira nia haree Jesus, nia baa hakruuk to-rai iha Jesus nia oin, ²³ hodi husu dehan, “Senhor, tulun hau lai! Hau nia oan feto moras todan, besik mate ona. Nia foin tinan sanulu resin rua.”^{§§}

²⁴ Nunee Jesus tuir kedan Jairo ba iha nia uma.

Maibee bainhira sira lao ba, ema barak mos tuir Nia, too sena malu.

²⁵ Iha ema sira nee, iha feto ida, nia fulan mai la para, durante tinan sanulu resin rua. ²⁶ Nia gasta osan barak too nia faan nia sasaan hotu hodi selu deit doutor barak. Maibee la iha ema ida mak bele kura nia. Nia moras nee aumenta ba beibeik. ²⁷⁻²⁹ Feto nee rona ona buat barak kona ba Jesus. Nunee nia sena malu hosi ema barak nia leet, atu baa besik Jesus nia kotuk. Nia hanoin iha nia laran dehan, “Naran katak hau kona kois deit Nia hena mos, hau diak ona.”

Nunee nia foin kona Jesus nia hena, derepentini nia raan mos para. Nia senti diak kedan. ³⁰ Iha momentu nee, Jesus senti iha forsa ida sai hosi Nia laran. I Nia fila ba kotuk, hodi haree ema barak nee. Nia husu, “See mak kona Hau nia hena nee?”

³¹ Nia eskolante sira hataan, “Senhor rasik haree deit ba. Ema iha nee barak la halimar! Halo nusaa mak Senhor husu fali, ‘See mak kona Hau nia hena nee?’!”

³² Maibee Jesus haree ba-mai, atu buka hatene see loos mak kona Nia hena. ³³ Rona Jesus koalia hanesan nee, feto nee tauk atu mate. Depois nia baa hakruuk iha Jesus nia oin, hodi foo sai, “Senhor, hau mak ohin kona Senhor nia hena.”

³⁴ Depois Jesus dehan, “Tanba ita fiar tebe-tebes mai Hau, nee duni mak ita diak ona. Ita la hetan tan terus ida nee ona. Agora ita fila ona ho paz.”

³⁵ Jesus sei koalia hela nunee, iha ema ida mai hosi Jairo nia uma, foo hatene, “Koitudu! Oan feto mate tiha ona. Nee duni, lalika halo kole tan mestri. Senhor lalika baa tan uma ona.”

³⁶ Maibee Jesus lakohi rona ema nee nia koalia. I Nia hatete ba Jairo, “La bele laran susar! Ita fiar deit.” ³⁷ Nunee Jesus lao husik hela Nia eskolante balu. I Nia lori deit Pedro, Tiago ho João. Sira mesak deit mak baa ho Jairo. ³⁸ Bainhira sira too iha Jairo nia uma, sira haree ema barak rungu-ranga hela ho tanis hakilar. ³⁹ Jesus tama ba iha uma laran. I Nia husu ba sira dehan, “Tanba saa mak imi hotu fadigadu i tanis loos hanesan nee? Labarik nee la mate ida. Nia toba deit.”

⁴⁰ Rona Jesus dehan hanesan nee, sira hotu goza ho hamnasa fali Nia.

Depois Nia haruka sira hotu sai. Nunee Nia bolu labarik nee nia inan-aman, ho Nia eskolante nain tolu nee, para sira tama hamutuk ba iha labarik nee nia kuartu laran. ⁴¹ Depois Jesus kaer labarik nee nia liman, hodi dehan ho sira nia lian nunee, “*Talita kum!*” Nee dehan katak, “Noi, hadeer ona!”

⁴²⁻⁴³ Derepentini deit, anoi hadeer i lao kedan. Nunee Jesus hatete ba labarik nee nia inan dehan, “Foo hakaan ona ba labarik nee.”

§§5:23 Lian Gregu dehan, “Senhor, favor ida, mai tau lai liman ba nia, para nia bele diak fali, i bele moris.” Iha nebaa, ‘tau liman’ nee katak ‘halo diak’. Labarik feto nia idade nee, iha lian Gregu tama iha versikulu 42.

Ema hotu admira tebes. Maibee Jesus bandu makaas ba sira dehan, “Imi la bele konta sai ba ema seluk, dehan Hau mak halo moris fali labarik nee.”

Ema Nazaré sira la simu Nai Jesus

(Mateus 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 Hotu tiha, Jesus ho Nia eskolante sira fila fali ba iha Nia aldeia Nazaré.² Too ona loron Sabadu, ema Judeu sira nia loron hodi harohan. I Jesus tama ba iha uma kreda laran hodi hanorin. Iha loron nee, ema barak mak baa harohan. Bainhira sira rona Jesus nia hanorin, sira hotu admira loos, i dehan, “Ema nee matenek tebes. Nia mos iha forsa! Nusaa mak Nia bele hanesan nee?”³ Afinal Nia badaen ai ida. Ita hotu konhese Nia inan Maria ho Nia alin sira: Tiago, José, Judas ho Simão. Ita konhese mos Nia alin feto sira. Ita hotu hela iha aldeia nee.” Tanba nee, sira laran moras, too lakohi rona tan Nia.

⁴ Rona nunee, Jesus hatete, “Nee loos duni! Ema respeita liu Nai Maromak nia ema nebee mai hosi fatin seluk, duke sira rona ema hosi sira nia aldeia rasik.”^u

⁵⁻⁶ Maibee ema sira neeulun toos liu, too lakohi fiar tan Jesus. Tanba nee, Jesus hakfodak, i dokoulun. I Nia la uza tan Nia forsa iha aldeia nee, so kura ema uitoan deit.

Nai Jesus haruka Nia eskolante nain sanulu resin rua

(Mateus 10:5-15; Lucas 9:1-6)

^{6b} Liu tiha nee, Jesus lao tama-sai ba aldeia-aldeia nebee besik, hodi hanorin kona ba Nai Maromak nia hakarak.⁷ Nia bolu Nia eskolante nain sanulu resin rua nee, i haruka sira lao nain rua-rua baa foo sai Nai Maromak nia Liafuan Diak

ba ema hotu. Nia mos foo forsa para bele duni sai espiritu aat.⁸⁻⁹ Nia haruka sira nunee, “Imi la bele lori buat ida iha dalan. La bele lori bukae, osan, ou pasta. Tau deit xinelus iha ain, ho hena tahan ida iha isin. I kaer deit ai tonka ida.”¹⁰ Se iha ema ruma simu imi iha sira nia uma, imi tenki hela nafatin iha uma nee, too imi sai fali ba fatin seluk.¹¹ Maibee se ema lakohi simu imi, i lakohi rona buat nebee mak imi hanorin ba sira, imi tenki sai kedas hosi fatin nee. I baku rai rahun hosi imi nia ain okos, hanesan sinal ida katak, “Tanba imi lakohi rona Nai Maromak nia liafuan, nee duni, imi rasik mak lori todan nee.”^v

¹² Nunee sira lao baa hatoo Nai Maromak nia Liafuan Diak, hodi hanorin, “Imi tenki husik imi nia sala ona, i tuir Nai Maromak nia dalan.”¹³ I sira duni sai espiritu aat hosi ema. Sira mos tau mina ba ema moras sira niaulun, hodi halo orasaun, i sira mos diak.^w

Ema tesi tiha João Sarani Nain nia kakorok

(Mateus 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴ Iha tempu nee, ema iha fatin hotu-hotu hatene ona kona ba Jesus. I liurai Herodes mos rona kona ba Jesus nia forsa. Iha ema balu dehan, “Jesus nee João Sarani Nain. Nia moris fali iha Jesus nia Aan. Tanba nee mak Nia bele halo milagre barak.”

¹⁵ Iha ema seluk hatete, “Laos! Jesus nee Nai Maromak nia profeta Elias mak moris fali ona.” Iha ema balu tan dehan, “Jesus nee profeta ida, hanesan Nai Maromak nia profeta sira uluk.”^x

¹⁶ Bainhira liurai Herodes rona sira koalia hanesan nee, nia dehan, “Loos duni! Jesus nee João Sarani Nain. Foin

^u6:4 João 4:44

^v6:11 Lucas 10:4-11; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 13:51

^w6:13 Tiago (Yakobus) 5:14 ^x6:15 Mateus 16:14; Marcos 8:28; Lucas 9:19

dadauk nee, hau haruka tesi tiha nia kakorok. Agora nia moris fali ona!”

¹⁷⁻¹⁸ Liurai Herodes hatete nunee, tanba iha problema boot ho João. Nia istoria hanesan nee: Liurai Herodes kaben fali ho nia alin Filipe nia kaben, naran Herodias, maski Filipe ho Herodias seidauk soe malu. Nunee João kritika liurai Herodes dehan, “Liurai, tuir loos Ita boot la bele kaben fali ho Ita nia alin nia feen. Nee bandu makaas!” Maibee liurai Herodes la interese, i haruka ema baa kaer João baa hatama iha kadeia.^y

¹⁹ Tanba João kritika beibeik hanesan nee, fetu nee odi João, i buka dalan atu oho nia. Maibee seidauk bele, tanba liurai Herodes lakohi. ²⁰ Bainhira nia hatama João ba iha kadeia, nia haruka soldadu sira hein halo di-diak. Liurai Herodes sei laran susar hela ba João. Tanba nia hatene João nee, Nai Maromak mak haruka mai, i nia mos laran diak. Liurai Herodes gosta rona João nia koalia. Maibee dalaruma, kuandu nia rona João nia koalia, nia laran la hakmatek.

²¹ Too iha loron ida, fetu Herodias hetan tempu diak hodi halo lakon João. Iha loron nee, ema halo liurai Herodes nia tinan. Sira konvida ema bo-boot mai iha festa nee. Konvidadu sira nee, balu hosi estadu nian, balu komandante tropas sira, ho mos nai ulun sira hosi rai Galileia. ²² Iha festa klaran, senhora Herodias nia oan fetu tama baa dansa. I nia dansa kapaas tebe-tebes, halo liurai Herodes ho konvidadu sira laran haksolok. Depois liurai Herodes bolu menina nee, hodi promete ba nia, “O hakarak husu saida ba hau, husu deit! Hau sei foo duni. ²³ Bele o husu hau nia riku balu mos, hau foo. Hau jura hodi Aman Maromak nia naran!”

²⁴ Depois menina nee baa husu ba nia inan, “Amaa! Amaa hakarak hau husu saida mak diak liu?”

Nia inan hataan, “O baa husu deit João nia ulun fatuk.”

²⁵ I menina nee baa iha liurai Herodes hodi husu, “Amu, hau husu deit João nia ulun, tau iha bandeja ida ba hau. Agora kedas!”

²⁶ Rona nunee, liurai Herodes laran lakon kedan. Maibee nia tenki halo tuir deit, tanba nia jura tiha ona, i ema barak mos rona. ²⁷ Depois nia foo orden ba komandante ida baa lori João nia ulun hosi kadeia mai. ²⁸ Nunee sira tesi tiha João nia kakorok, i depois tau nia ulun iha bandeja ida, hodi mai foo ba menina nee. Nia simu tiha bandeja nee, nia kous hodi baa foo nia inan. ²⁹ Kuandu João nia eskolante sira rona dehan ema mai lori tiha João nia ulun, sira mos baa foti tiha João nia isin baa hakoi.

Nunee mak João nia mate.

Nai Jesus foo hahaan ba ema rihun lima resin

*(Mateus 14:13-21; Lucas
9:10-17; João 6:1-14)*

³⁰ Iha loron ida, Jesus nia eskolante sira nebee Nia haruka baa nee, sira fila fali mai hamutuk ho Nia. I sira konta ba Jesus buat hotu-hotu nebee mak sira halo ona, ho mos buat nebee mak sira hanorin ona ba ema. ³¹ Maibee momentu nee, ema barak mai buka Jesus. Too Nia ho Nia eskolante sira mos la konsege haan. Nee duni, Jesus hatete ba Nia eskolante sira, “Mai ita baa buka fatin ida nebee dook hosi ema, para ita bele deskansa uitoan.”

³² Nunee sira hotu sae bero hodi baa dook tiha hosi aldeia laran.

³³ Maibee ema barak haree sira nia bero liu hosi tasiibun. Entaun ema hosi

aldeia-aldeia halai liu hosi rai maran, i sira too uluk Jesus. ³⁴ Jesus foin too ho bero, Nia haree ema barak nee hein hela ona Nia. Nunee Nia mos hadomi sira, tanba sira la hatene atu halo saida, hanesan bibi malae nebee la iha atan. I Jesus hanorin Nai Maromak nia liafuan ba sira,^z ³⁵⁻³⁶ komesa meiu-dia too lokraik. Depois Nia eskolante sira hatete ba Nia, “Senhor, diak liu Senhor haruka ema sira nee baa sosa hahaan iha aldeia nebee bes-besik iha nee. Tanba lokraik ona, i la iha hahaan iha nee.”

³⁷ Maibee Jesus hataan, “Lalikan! Imi deit mak foo hahaan ba sira.”

Maibee sira hataan fali, “Se ita foo hahaan ba ema barak nunee, ita tenki hasai osan barak tebe-tebes, hanesan ema badaen simu osan iha tinan ida nian. Halo nusaa ita bele hetan osan barak ida nee?!”*

³⁸ Maibee Jesus hataan, “Imi baa husu took, see mak lori bukae iha nee.”

Nunee sira baa buka hatene, depois sira mai dehan fali, “Iha paun fuan lima ho ikan rua deit.”

³⁹ Depois Jesus haruka ema sira tuur tiha ba rai.

⁴⁰ I sira tuur tiha hotu tuir grupu-grupu. Grupu balu iha ema nain atus ida, i balu iha nain lima-nulu.

⁴¹ Depois Jesus foti paun fuan lima ho ikan rua nee. I Nia hateke ba leten hodi foo agradese ba Nai Maromak. Tuir mai Nia silu fahe paun sira nee, halo rohan-rohan, i Nia foo ba Nia eskolante sira, hodi fahe ba ema barak nee hotu. Sira lori mos ikan rua nee baa fahe. ⁴² I sira hotu haan too bosu. ⁴³ Haan hotu tiha, Nia eskolante sira baa aruma paun restu

nee, tau iha bote, too bote sanulu resin rua nakonu.

⁴⁴ Ema sira nee maizoumenus rihun lima. Nee mane deit. Feto ho labarik sei-dauk sura.

Nai Jesus lao iha bee leten

(Mateus 14:22-33; João 6:16-21)

⁴⁵ Nee liu tiha, Jesus haruka Nia eskolante sira baa sae bero hodi baa uluk iha aldeia Betsaida, iha tasi sorin. Maibee Nia sei hela iha fatin nee, hodi haruka ema barak nee fila ba ida-idak nia uma. ⁴⁶ Ema sira fila hotu ona, Jesus sae ba foho ida hodi harohan ba Nai Maromak.

⁴⁷⁻⁵⁰ Rai atu besik kalan ona, Jesus haree Nia eskolante sira ho bero too ona iha tasi klaran. Sira hean bero nee ho forsa tebe-tebes, tanba anin boot. Atu besik loron ona, Jesus tuir ba sira, lao deit iha bee leten. Nia atu foin lao liu bero nee, sira mos haree Nia. Sira hakfodak, ho tauk atu mate. I sira husu ba malu, “Saida mak nee? Klamar ka, saida?”

Maibee Jesus bolu ba sira, “Imi la bele tauk! Hau nee Jesus!”

⁵¹ Jesus foin sae ba bero laran, anin boot nee mos para kedas. Nia eskolante sira admira tebe-tebes. ⁵² Sira foin haree Jesus uza Nia forsa hodi foo hahaan ba ema rihun lima resin. Maibee sira sei-dauk komprende di-diak Nia forsa, tanba sira nia ulun toos.

Jesus kura ema moras sira iha Genesaré

(Mateus 14:34-36)

⁵³ Sira too iha tasi sorin, sira para iha aldeia ida naran Genesaré. ⁵⁴ Sira foin tuun hosi bero, ema barak haree kedan

* **6:37** Dokumentu Gregu antigu nian hakerek “osan mutin *denari* atus rua”. *Denari* ida hanesan badaen ida simu nia osan iha loron ida nian.

z6:34 Número (Bilangan) 27:17; 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 22:17; 2 Krónikas (Tawarikh) 18:16; Ezekiel (Yehezkiel) 34:5; Zacarias 10:2; Mateus 9:36

sira. I ema hotu nee haklalak, “Jesus mai ona!”⁵⁵⁻⁵⁶ Sira baa foo hatene ba ema hotu. I ema lori moras sira mai Jesus.

Depois Jesus lao hosi fatin ba fatin. Kuandu ema hatene ona katak Jesus iha fatin ida, sira rame-rame hulan ema moras hodi baa hatoba iha nebaa. Tanba sira hanoin: “Naran katak ema moras nee kona kois Jesus nia hena, sira diak kedas.” Nee loos duni. See mak kona deit Nia hena, diak kedas.

Ema nia kostumi la bele halakon Nai Maromak nia hakarak

(Mateus 15:1-9)

7 Iha ema hosi grupu relijiaun Farizeu, ho mestri relijiaun balu mai hosi Jerusalém atu hasoru Jesus.²⁻⁵ Ema Farizeu sira halo tuir lo-loos kostumi Judeu nian. Sira hanorin nunee: Kuandu atu haan, tenki fasi liman uluk tuir kostumi. I kuandu fila hosi merkadu, tenki hariis lai. I kuandu atu uza sasaan dapur nian, tenki fasi uluk. Hanesan bikan, kopu, buli, ou sanan. Nee hotu tenki halo tuir kostumi.

Se iha ema Judeu ruma mak la tuir kostumi nee, ema Farizeu sira hirus.

Tanba nee mak sira hirus kuandu sira haree Jesus nia eskolante sira haan la fasi liman tuir kostumi nia hanorin. Nee duni, sira foo sala ba Jesus, dehan, “Nusaa mak O nia eskolante sira haan la fasi liman uluk? Imi kontra ita nia kostumi hosi bei-ala sira!”

⁶⁻⁷ Maibee Jesus hataan, “Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk! Hori uluk Nai Maromak nia profeta Isaias hakerek ona dehan, ‘Ema sira nee adora Hau hoibun deit, maibee la ho laran. Adora hanesan nee, la iha folin ida.

Sira la interese Hau nia hakarak.

Maibee sira hanorin deit mak ema nia lei.”^a

Imi mos nunee.⁸⁻⁹ Imi husik tiha ona Nai Maromak nia orden, i imi tuir deit ema nia kostumi. Para atu halo tuir ema nia hakarak, imi matenek la halimar!

¹⁰ Hori uluk kedas, Moisés foo sai Nai Maromak nia orden dehan, ‘Respeita imi nia inan-aman.’ I Moisés hatete tan, ‘See mak tolok nia inan-aman, ema nee tenki mate.’^b ¹¹⁻¹² Nai Maromak hanorin nunee, maibee imi hanorin oin seluk fali. Kuandu ema promete atu foo nia sasaan ida ba Nai Maromak, maski nia inan-aman susar atu mate, imi dehan la bele foo nia sasaan nee ba sira, tanba nia promete tiha ona atu foo ba Nai Maromak.¹³ Tanba nee mak ohin Hau hatete ona, imi la moris tuir Nai Maromak nia hakarak. Maibee imi troka tiha ona ho lei foun. Iha lei barak mak imi troka tiha ona hanesan nee.”

Hanoin aat mak sai hosi ema nia laran

(Mateus 15:10-20)

¹⁴ Liu tiha nee, Jesus bolu tan ema barak hodi hatete, “See tilun mai, para imi bele komprende.”¹⁵ Buat nebee mak tama ba ema nia laran la halo foer nia. Maibee buat nebee mak sai hosi ema nia laran, nee mak halo foer nia.¹⁶ [See mak rona, hanoin di-diak ba!][†]

¹⁷ Depois Jesus ho Nia eskolante sira husik hela ema barak nee. I sira baa tama iha uma ida. I Nia eskolante sira husu ba Nia, “Komparasaun ohin nee dehan saida?”

¹⁸ Jesus hataan, “Imi beik ka? Komparasaun nee dehan nunee: Buat nebee mak ema haan, la halo foer ema. Maibee buat nebee sai hosi ema nia laran, nee

[†]**7:16** Versikulu 16 nee la tama iha dokumentu Gregu antigu liu.

^a**7:6-7** Isaias (Yesaya) 29:13 ^b**7:10** Ézodu (Keluaran) 20:12; 21:17; Levítiku (Imamat) 20:9; Deutoronómio (Ulangan) 5:16

mak halo foer nia. ¹⁹Tanba buat saida mak ema haan, tama ba kabun, depois sai fila fali. (Nunee Nai Jesus hatete dehan ema bele haan hakaan hotu-hotu. La iha bandu.)

²⁰Buat nebee mak sai hosi ema nia laran, nee mak halo foer ema, too Nai Maromak mos hakribi i lakohi hamutuk ho nia. ²¹Tanba buat aat barak mak sai hosi ema nia laran. Hanesan: hanoin aat; halo sala ho feto, halo sala ho mane; naok; oho ema; ²²halo sala ho ema nia kaben; kaan-teen, halo buat aat; han-matak ema; halo tuir deit nia hakarak rasik; laran moras ema; hatete aat Nai Maromak, hatete aat ema; foti aan; ukun la iha, i lakohi rona ema seluk.

²³Buat aat sira nee hotu sai hosi ema nia laran. Nee mak halo foer ema. I Nai Maromak mos hakribi.”

**Jesus ajuda feto ida, maski
nia laos ema Judeu**

(Mateus 15:21-28)

²⁴Liu tiha nee, Jesus baa iha sidade ida, naran Tiru. Too iha nebaa, Nia tama liu ba iha uma ida, tanba Jesus lakohi atu ema hatene katak Nia iha fatin nee. Maibee Nia subar aan la bele.

²⁵⁻²⁶Iha fatin nee, iha feto ida, maibee nia laos ema Judeu. Nia moris iha rai Fenísia iha provinsia Síria nebaa. Kuandu nia rona dehan Jesus mai, nia baa hasoru kedas, i nia husu ba Jesus atu duni sai diabu hosi nia oan feto.

²⁷Maibee Jesus soe lia deit hodi dehan, “Oan sira tenki haan uluk, foin nia restu foo ba asu.” [Nee katak, Jesus tenki ajuda uluk Nia ema Judeu sira, mak foin bele ajuda ema seluk.]

²⁸Maibee feto nee hataan fali dehan, “Nee loos, Amu! Maibee asu nee iha hela meza okos. Nia mos haan hakaan restu nebee mak monu hosi oan nia bikan.”

[Nee katak, kuandu oan sira haan, asu mos bele haan. Jesus bele ajuda Nia ema, maibee Nia mos tenki ajuda ema seluk.]

²⁹Rona nunee, Jesus hataan feto nee dehan, “O dehan nee, loos duni! Tanba o hataan nunee, diabu nee sai tiha ona hosi o nia oan. O bele fila ona.”

³⁰I feto nee fila ona ba nia uma. Too iha uma, nia haree nia oan toba hela. Diabu nee sai tiha ona.

**Jesus kura ema ida nebee
tilun diuk ho monok**

³¹Liu tiha nee, Jesus sira husik tiha sidade Tiru, i baa fali iha sidade Sidon. Depois Nia lao too iha tasi Galileia. Depois Nia baa iha rai Dekápolis.[‡] ³²Iha fatin nee, iha ema ida monok ho tilun diuk. Nia maluk sira lori nia ba Jesus. I sira husu ba Nia, “Senhor, favor ida, ajuda lai. Tau liman ba nia, hodi kura nia.” ³³Nunee Jesus husik hela ema barak nee, i Nia sai ho ema monok nee mesak deit. Depois Jesus hatama nia liman fuan ba iha ema nee nia tilun rua. I Nia mos tau kabeen iha Nia liman, i tau ba ema nee nia nanaal. ³⁴Depois Jesus hateke ba leten. Nia dada iis, hodi hatete, “Efata!” (Nee katak, “Nakloke ona ba!”)

³⁵Nia hatete deit nunee, ema nee nia tilun mos rona. I nia nanaal toos nee mos sai mamar, i nia koalia diak kedan.

³⁶Nee tiha hotu, sira nain rua fila fali ba ema lubuk ida ohin nee. Jesus bandu ba sira dehan, “Rona mai! Imi la bele konta ba ema, dehan Hau mak kura ema nee.” Bele Jesus bandu makaas, maibee sira baa konta iha fatin hotu-hotu. ³⁷I ema sira nebee rona novidade nee, sira hakfodak tebe-tebes. Sira foo hatene ba malu dehan, “Ema nee laos halimar! Ema ida nee bele halo buat hotu-hotu

[‡]7:31 ‘Dekápolis’ nee katak ‘Sidade Sanulu’.

sai diak. Ema tilun diuk bele rona. Ema monok mos bele koalia.”

**Nai Jesus foo hahaan ba
ema rihun haat**

(Mateus 15:32-39)

8¹⁻³Iha loron ida, ema barak mai hamutuk hodi rona Nai Jesus nia koalia. Ema sira nee hamutuk ho Nia loron tolu kalan tolu ona, too sira nia bukae mos hotu ona. Tanba nee, Jesus bolu Nia eskolante sira, dehan, “Hau hadomi ema sira nee. Sira iha nee loron tolu kalan tolu ona, too sira la iha hahaan tan ona. Sira la bele fila ho kabun mamuk, tanba balu mai hosi rai dook. Keta halo be sira oin nakukun iha dalan, tanba hamlaha.”

⁴Jesus nia eskolante sira hataan, “Senhor, fatin nee dook hosi aldeia. Halo nusaa mak ita bele foo hahaan ba ema barak ida nee?!”

⁵Maibee Jesus husu ba sira, “Imi iha paun fuan hira?”

Sira hataan, “Senhor, ami iha paun fuan hitu deit.”

⁶Depois Jesus haruka ema barak nee tuur tiha iha rai. Tuir mai Nia foti paun fuan hitu nee, foo agradese ba Nai Maromak. Nia silu fahe paun nee, depois Nia foo ba Nia eskolante sira hodi baa fahe ba ema barak nee. ⁷Sira mos iha ikan uitoan. Jesus foo tan agradese ba Nai Maromak ba ikan nee, depois Nia haruka Nia eskolante sira fahe tan ikan ba ema barak nee. ⁸⁻⁹Ema sira nee maizoumenus rihun haat. Sira hotu haan too bosu. Haan tiha, Nia eskolante sira baa aruma paun restu nee. Iha bote boot hitu kedan. Hotu tiha, Jesus haruka sira fila ona. ¹⁰Sira fila tiha, Jesus ho Nia eskolante sira, baa sae bero, liu hosi tasi ba iha rai ida naran Dalmanuta.

**Ema Farizeu sira husu ba Nai Jesus
atu halo milagre, maibee
sira husu ho intensaun aat**

(Mateus 16:1-4)

¹¹Jesus foin too iha Dalmanuta, iha ema balu hosi grupu Farizeu mai hasoru Nia. Sira mai ho intensaun atu koko Nia. Sira husu ba Nia nunee, “Senhor, halo milagre ruma para hatudu katak O simu forsa hosi Nai Maromak.”^c

¹²Jesus dada iis, hodi dehan, “Tanba saa mak imi husu milagre ba Hau?! Milagre iha duni, maibee Hau la halo ba imi.”^d

¹³Hotu tiha, Jesus husik hela sira. Nia ho Nia eskolante sira sae fali bero, hodi baa iha tasi sorin.

**Nai Jesus dehan, “Kuidadu
di-diak ho ema Farizeu sira”**

(Mateus 16:5-12)

¹⁴Jesus ho Nia eskolante sira too tiha ona iha tasi klaran, foin Nia eskolante sira hanoin katak sira haluha tiha lori bukae. Sira lori deit paun fuan ida.

¹⁵Rona sira koalia kona ba paun, Jesus dehan, “Imi tenki kuidadu ho liurai Herodes ho ema Farizeu sira. Imi la bele fiar liu sira! Tanba sira bele domina imi i halo imi konfundi tiha, hanesan mos fermentu domina halo trigu sae.”^e

¹⁶Rona Nia koalia kona ba fermentu, Nia eskolante sira mos laran rua-rua. Sira dehan ba malu, “Senhor dehan saida mak nee? Karik Nia dehan nunee, tanba ita la lori paun.”

¹⁷Maibee Jesus hatene saida mak sira hanoin. Nia dehan, “Nusaa mak imi koalia deit kona ba paun?! Imi seidaok komprende ka? Imi nia laran toos tebe-tebes. ¹⁸Imi haree ona ho imi nia matan rasik, maibee imi la komprende nee de-

^c8:11 Mateus 12:38; Lucas 11:16

^d8:12 Mateus 12:39; Lucas 11:29

^e8:15 Lucas 12:1

han saida. Imi rona ho imi nia tilun rasik, maibee imi la komprende buat ida. Imi haluha ona^f ¹⁹paun fuan lima nebee Hau silu fahe hodi foo haan ema rihun lima nee, ka? Loron ida nee imi aruma paun restu bote hira?”

Sira hataan, “Senhor, resin bote san-ulu resin rua.”

²⁰ Jesus dehan tan, “Hanesan mos foin dadauk, Hau silu fahe paun hodi foo haan ema rihun haat. Imi haluha ka? Imi aruma paun restu bote boot hira?”

Sira hataan, “Senhor, resin bote boot hitu.”

²¹ Jesus dehan, “Nee loos duni! Imi haree ona ho matan rasik, maibee nusaa mak imi seidauk komprende Hau nia forsa nee?”

Nai Jesus kura mane matan aat ida iha Betsaida

²² Depois Jesus ho Nia eskolante sira too iha aldeia Betsaida. Iha fatin nee ema lori ema matan aat ida, hodi baa apresenta ba Jesus. Sira husu ba Jesus para bele kura nia. ²³ Nunee Jesus kaer ema matan aat nee nia liman i lori sai hosi aldeia. Nia tafui kabeen ba ema nee nia matan, i tau liman ba. Depois Nia husu, “Nusaa? O bele haree ona buat ruma?”

²⁴ Ema nee foti oin hodi haree ba karuk-loos, i nia hataan, “Wei! Hau haree ema lao! Maibee hanesan ai huun mak lao.”

²⁵ Depois Jesus tau tan nia liman ba ema nee. Nunee nia matan mos diak,

i bele haree kedas buat hotu-hotu ho moos. ²⁶ Hotu tiha, Jesus haruka ema nee fila ba nia uma, dehan, “O bele fila ona, maibee liu hosi dalan seluk. La bele baa fali Betsaida.”

Pedro foo sai dehan Jesus nee mak Kristu, nebee Nai Maromak hili kedan hori uluk ona

(Mateus 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷ Jesus ho Nia eskolante sira baa iha aldeia-aldeia iha Sezareaia Filipi. Iha dalan klaran, Nia husu ba sira: “Tuir ema konta, Hau nee see?”

²⁸ Sira hataan, “Ema balu dehan, ‘João Sarani Nain’. Balu tan dehan, ‘Profeta Elias’. I seluk tan dehan, ‘Amu nee, Nai Maromak nia profeta ida seluk.’”^g

²⁹ Depois Jesus husu tan ba sira, “Maibee tuir imi nia hanoin, see mak Hau?”

Pedro simu hodi hatete, “Ita Boot nee Kristu, nebee Nai Maromak hili hori uluk kedan.”^h

³⁰ Maibee Jesus bandu sira, “Imi la bele konta ba ema seluk!”

Jesus foo hatene kona ba Nia terus ho Nia mate

(Mateus 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Nee liu tiha, Jesus komesa foo hatene ba Nia eskolante sira dehan, “Hau Mane Maksoin. La kleur tan, Hau tenki hetan terus tebe-tebes, hosi nai ulun sira, nai lulik nia ulun sira, ho mestri relijiaun sira. Sira hotu sei lakohi

^f8:18 Jeremias (Yeremia) 5:21; Ezekiel (Yehezkiel) 12:2; Marcos 4:12

^g8:28 Marcos 6:14-15; Lucas 9:7-8 ^h8:29 João 6:68-69

simu Hau. Sira sei oho mate Hau, maibee iha loron tolu,^f Hau sei moris fali.”

³² Jesus hatete mo-moos deit, depois Pedro dada Jesus ba sorin hodi hirus, “Amu la bele koalia nunee! Hau la husik ema foti liman hasoru Amu.”

³³ Jesus fila oin ba Nia eskolante sira hodi hirus Pedro. Tanba nia koalia nee, la tuir Nai Maromak nia hakarak. I Nia hatete ba Pedro, “Nee, diabu nia boot mak koalia. Satanás, sai hosi nee! O hanoin deit ema nia hakarak, laos Nai Maromak nia hakarak.”

³⁴ Depois Jesus bolu Nia eskolante sira ho tan ema seluk, hodi hatete ba sira, “See mak hakarak tuir Hau, nia tenki tuir nafatin. Nia tenki husik tiha buat nebee mak nia hakarak, hodi tuir deit mak Nai Maromak nia hakarak. Bele ema atu oho nia, nia tenki tuir deit, hanesan ema nebee hasaan krus too mate.ⁱ ³⁵ Ema nebee mak mate tanba tuir Hau ho foo sai Hau nia Liafuan, nia sei hetan moris nafatin ho Nai Maromak. Maibee ema nebee mak moris deit ba nia aan rasik, nia sei lakon nia moris.^j ³⁶ Rona di-diak! Bele ema manaan buat hotu iha mundu nee, maibee se Nai Maromak soe nia, nia manaan saida loos? ³⁷ La iha buat ida iha mundu nee, mak ema bele uza hodi troka nia klamar.

³⁸ Agora nee, ema mesak aat deit. Sira la interese atu tuir Nai Maromak. Nee duni, see mak moe tanba Hau, i la brani foo sai Hau nia Liafuan, Hau mos sei la simu nia. Tanba Hau, Mane Maksoin sei

mai fali ho Nai Maromak nia anju sira hosi lalehan. Ami sei tuun mai ho Nai Maromak nia forsa. Foin ema hatene see mak Hau.

9 Imi keta haluha Hau nia liafuan nee: Hosi imi nee hotu, balu sei moris too haree Nai Maromak tuur kaer hela ukun ho forsa.”

Nai Jesus fila aan tiha iha foho ida, i Nia hena mos nabilan

(Mateus 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Liu tiha loron neen, Jesus lori Pedro, Tiago, ho João, sae ba iha foho aas ida. Iha nebaa la iha ema. Kuandu sira too iha foho, sira hakfodak, tanba sira haree Jesus fila aan tiha. ³ Nia hena mos mutin nabilan tiha. Iha mundu nee, la iha buat ida mak mutin nabilan liu Nia hena nee. ⁴ Derepent deit sira haree Jesus koalia hela ho Elias ho Moisés, Nai Maromak nia profeta hori uluk nian.

⁵⁻⁶ Sira nain tolu tauk atu mate, too Pedro koalia arbiru deit nunee, “Amu, sorti ami iha nee. Diak liu ami halo uma oan tolu. Ida foo ba Amu, ida ba Moisés, ho ida tan foo ba Elias.”

⁷ Depois kalohan tuun mai falun tiha sira. I sira rona lian ida sai hosi kalohan nee dehan, “Rona mai! Jesus nee Hau nia Oan doben. Imi tenki rona di-diak ba Nia!”^k

⁸ Kuandu Pedro sira rona liafuan nee, sira haree ba-mai, maibee la haree ema ida. Sira haree mak Jesus mesak deit.

^f8:31 Liafuan Gregu (*Yunaní*) antigu dehan, “iha loron tolu”, maibee sira konta komesa hosi ohin loron (ida), aban (rua), bain rua (tolu), loron tolu (haat). Ema Timor konta seluk, komesa hosi aban (ida), bain rua (rua), loron tolu (tolu). Nunee, liafuan Gregu “iha loron tolu” nee dehan katak, iha bain rua. Nunee mos, Nai Jesus mate iha Sesta Feira Santa (konta ida). Aban, loron Sabadu (konta rua). Depois, Nai Jesus moris fali ona iha Domingu Paskua (konta loron tolu, tuir sira nia dalan konta).

ⁱ8:34 Mateus 10:38; Lucas 9:23; 14:27

^j8:35 Mateus 10:39; Lucas 17:33; João 12:25

^k9:7 2 Pedro 1:17-18; Mateus 3:17; Marcos 1:11; Lucas 3:22

⁹Nee liu tiha, Jesus ho Nia eskolante sira tuun fila fali hosi foho nee mai. Jesus bandu sira hodi hatete, “Buat nebee ohin imi haree nee, imi la bele konta sai ba ema. Hau Mane Maksoin. Hau tenki mate. Kuandu Hau moris fali ona, foin imi bele foo hatene ba ema.”

¹⁰Sira kaer metin liafuan nebee Jesus hatete nee. Sira la konta ba ema. Maibee sira nain tolu husu ba malu dehan, “Nia dehan Nia sei mate i moris fali. Halo nusaa mak nee?”

¹¹Nunee sira husu ba Jesus, “Tuir mestri relijiaun sira dehan, ‘Avó Elias tenki mai uluk, foin Kristu mai.’ Maibee tuir Amu nia hanoin, oinsaa?”¹

¹²Jesus hataan, “Loos duni. Avoo Elias tenki mai uluk hodi loka dalam ba Kristu. Kristu mak Nai Maromak hili hori uluk kedan. Nai Maromak nia liafuan hakerek ona kona ba Mane Maksoin, dehan nunee: Kuandu Nia mai, ema sei halo terus i oho mate Nia. Nusaa mak imi seidak komprende?”¹³ Imi tenki rona didiak! Avoo Elias mai tiha ona. Maibee ema halo susar nia, tuir sira nia hakarak. Buat sira nee hotu hodi kumpri saida mak Nai Maromak nia profeta sira hakerek tiha ona hori uluk.”

**Nai Jesus duni sai espiritu
aat hosi labarik monok ida**

(Mateus 17:14-21; Lucas 9:37-43)

¹⁴Kuandu Jesus ho Nia eskolante nain tolu nee, hasoru malu fali ho Nia eskolante sira seluk, sira haree ema barak mak halibur malu hela. I Jesus nia eskolante balu diskuti hela ho mestri relijiaun sira. ¹⁵Bainhira ema barak nee haree Jesus, sira hakfodak, tanba sira hanoin Nia sei iha hela foho leten. Nunee sira halai baa hasoru Nia.

¹⁶Depois Jesus husu ba sira, “Imi diskuti saida nee?”

¹⁷Maibee iha ema ida dehan, “Amu, favor ida. Hau lori hau nia oan mane atu Amu kura. Nia monok, tanba espiritu aat tama iha nia.”¹⁸ Kuandu espiritu aat nee ataka ona, nia riba labarik nee ba rai. Nia kabeen mutin sai, i halo nia ruun nehan. Depois nia isin toos tiha, hanesan ai. Hau husu ona ba Amu nia eskolante sira, para duni sai tiha espiritu aat nee. Maibee sira la bele halo buat ida.”

¹⁹Rona nunee, Jesus koalia makaas ba Nia eskolante sira, “Imi nee demais ona! Hau hanorin beibeik ba imi, maibee imi la komprende nafatin deit. Imi seidak fiar deit Hau. Hau tenki pasiensia ba imi too bainhira?! Lori labarik nee mai iha nee!”²⁰ Nunee sira lori labarik nee ba Jesus. Maibee espiritu aat nee foin hetan Jesus, nia riba kedan labarik nee ba rai, too nia duir ba duir mai, i kabeen mutin mos sai hosi ibun.

²¹Haree nunee, Jesus husu ba labarik nia aman, “O nia oan moras nunee, kleur ona ka?”

Nia aman hataan, “Komesa nia sei kiik.”²² Kleur ona espiritu aat nee atu oho labarik nee. Nia soe hau nia oan beibeik ba ahi ho ba bee laran. Nee duni Senhor, ajuda lai. Se bele, Senhor hadomi ami, kura labarik nee.”

²³Jesus hataan, “Nusaa mak o dehan ‘se bele’? Hau bele halo buat hotu-hotu, naran katak ema fiar.”

²⁴Nee hotu tiha, katuas nee hataan ho laran susar, “Amu, hau fiar ona. Maibee tulun hau para hau nia fiar nee bele makaas liu tan.”

²⁵Kuandu Jesus haree ema barak halai mai hamutuk iha fatin nee, Nia hatete ba espiritu aat nee, “Espiritu aat nebee halo labarik nee diuk ho monok, sai ona hosi nia! I o la bele tama tan ba nia ona.”

²⁶Rona Jesus koalia nunee, espiritu aat nee hakilar makaas. Nia halo labarik

¹9:11 Malakias (Maleakhi) 4:5; Mateus 11:14

nee monu ba rai, i tebe liman tebe ain. Depois nia sai kedan hosi labarik nee. I labarik mos dezmaia, sai hanesan tiha ema mate ida. Too ema koalia ba malu dehan, “Nia mate tiha ona!”

²⁷ Maibee Jesus kaer labarik nia liman hodi foti nia. I nia hadeer kedan.

²⁸ Depois Jesus ho Nia eskolante sira husik hela tiha fatin nee, i baa tama iha uma ida. Kuandu sira mesak ona, sira husu ba Jesus, “Amu, tanba saa mak ami la bele duni sai espiritu aat nee?”

²⁹ Jesus hataan, “Rona di-diak. Espiritu aat sira, aat duni. Tanba nee, se imi la harohan husu ajuda ba Nai Maromak, mak imi la iha forsa hodi duni sai espiritu hanesan nee.”[§]

Nai Jesus foo hatene tan kona ba Nia mate

(Mateus 17:22-23; Lucas 9:43-45)

³⁰ Hotu tiha nee, Jesus ho Nia eskolante sira husik hela tiha uma nee, i sira baa iha provinsia Galileia. Jesus lakohi atu ema hatene katak Nia iha fatin nee, ³¹ tanba Nia atu hanorin deit Nia eskolante sira. Nia hatete ba sira, “La kleur tan, ema sei faan Hau ba ema seluk. Depois sira sei oho mate Hau, Mane Maksoin nee. Hau mate duni. Maibee iha loron tolu,** Hau moris fali.”

³² Jesus foo hatene nunee, maibee Nia eskolante sira konfundi hela. Sira la brani husu tan Jesus kona ba Nia koalia nee.

Nai Jesus nia eskolante sira diskuti malu kona ba see mak boot

(Mateus 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³ Liu tiha nee, Jesus ho Nia eskolante sira too iha sidade Kafarnaum. Sira tama iha uma laran, i Jesus husu ba Nia eskolante sira, “Ohin iha dalan, imi diskuti saida?”

³⁴ Maibee la iha ema ida brani atu hataan. Sira moe, tanba iha dalan sira diskuti malu kona ba see mak boot.^m

³⁵ Depois Jesus tuur tiha hodi hanorin sira nunee, “See mak atu sai boot, nia tenki sai ema kiik, i serbi ema hotu-hotu.”ⁿ

³⁶ Depois Jesus baa kous tiha labarik oan ida, hodi baa iha sira nia klaran. I Nia hatete, ³⁷ “See mak tuir Hau, nia tenki simu ema kiik, hanesan labarik oan nee. Kuandu halo hanesan nee, nia mos simu Hau. I see mak simu Hau, nia simu mos Nai Maromak, ida nebee haruka Hau mai iha mundu nee.”^o

See mak bele sai ita nia ema

(Lucas 9:49-50)

³⁸ Depois Jesus nia eskolante ida, naran João, hatete, “Amu, iha loron ida, ami haree ema duni sai espiritu aat hodi Amu nia naran. Maibee ami bandu ema nee, tanba nia laos ita nia ema.”

³⁹ Maibee Jesus hataan, “Imi la bele bandu nia! Tanba see mak uza Hau nia naran hodi halo milagre, nia sei la hatete

[§]9:29 Dokumentu Gregu (*Yunani*) balu, dehan tan “imi mos tenki halo jejun”.

^{**}9:31 Liafuan Gregu antigu dehan, “iha loron tolu”, maibee sira konta komesa hosi ohin loron (ida), aban (rua), bain rua (tolu), loron tolu (haat). Ema Timor konta seluk, komesa hosi aban (ida), bain rua (rua), loron tolu (tolu). Nunee, liafuan Gregu “iha loron tolu” nee dehan katak, iha bain rua. Nunee mos, Nai Jesus mate iha Sesta Feira Santa (konta ida). Aban, loron Sabadu (konta rua). Depois, Nai Jesus moris fali ona iha Domingu Paskua (konta loron tolu, tuir sira nia dalan konta).

^m9:34 Lucas 22:24

ⁿ9:35 Mateus 20:26-27; 23:11; Marcos 10:43-44; Lucas 22:26

^o9:37 Mateus 10:40; Lucas 10:16; João 13:20

aat Hau nia naran. ⁴⁰ See mak la kontra ita, nia ita nia ema.^p ⁴¹ Nee duni, hanoin di-diak. Se ema hatene katak imi tuir Kristu, mak nia ajuda imi, Nai Maromak mos la haluha ema nee nia kole. Bele nia foo deit bee kopu ida, Nai Maromak la haluha nia.”^q

Keta halimar ho sala

(Mateus 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴² Depois Jesus hatete tan ba sira, “Se ema ruma halo labarik oan ida tuir dalan sala, too labarik nee la fiar tan Hau, kuidadu, é! Diak liu ba ema nee, kesi foti fatuk boot ida^{††} ba nia kakorok, hodi baa soe tiha ba tasi laran.

⁴³ Se o halo sala ho o nia liman, tesi soe tiha liman nee! Tanba diak liu o tama lalehan ho liman ida deit, duke o iha liman rua, maibee o tama ba infernu.^r

⁴⁴ [Infernu nee fatin terus nian. Iha nee, ular sira nunka mate. I ahi mos nunka mate.]^{‡‡} ⁴⁵ Se o halo sala ho o nia ain, tesi soe tiha ain nee! Tanba diak liu o tama lalehan ho ain ida deit, duke o iha ain rua, maibee o tama ba infernu.

⁴⁶ [Infernu nee fatin terus nian. Iha nee, ular sira nunka mate. I ahi mos nunka mate.]^{¶¶} ⁴⁷ Se o halo sala ho o nia matan, sukut soe tiha matan nee! Tanba diak liu o tama ba lalehan ho matan ida deit, duke o iha matan rua, maibee o tama ba infernu.^s

⁴⁸ Infernu nee fatin terus nian.

Iha nee, ular sira nunka mate.

I ahi mos nunka mate.^t

⁴⁹ Hau nia hanorin nee, todan tebes. Nee duni, see mak atu tuir Hau, nia tenki tuir nafatin. Hanesan ema tau masin ba naan, i tamun ba ahi, para naan nee bele rai kleur.

⁵⁰ Masin nee diak duni, tanba halo ha-haan furak. Maibee se masin nee, nia meer la iha tan ona, nia la folin ona. Soe tiha deit! Imi mos tenki hanesan masin. Imi tenki moris paz ho ema hotu-hotu.

Nee duni, para ona ho imi nia diskuti kona ba see mak boot, see mak kiik.”^u

Kona ba feen ho lain soe malu

(Mateus 19:1-12; Lucas 16:18)

10 Liu tiha, Jesus baa iha provin-sia Judeia, ho fatin-fatin iha mota Jordaun nia sorin balu ba. Ema barak mai haleu Nia, i Jesus hanorin sira hanesan baibain.

² Iha mos ema Farizeu balu mai ho intensaun atu hamonu Nia. Sira husu nunee, “Tuir ita nia relijiaun nia hanorin, se mane ida kaben tiha ona, nia bele soe nia kaben, ka lae?”

³ Jesus hataan, “Hanoin lai! Lei kona ba fetu ho mane, nebee Moisés foo ba ita, dehan halo nusaa?”

⁴ Sira hataan, “Lei Moisés nian dehan, ‘Ema bele fahe malu, naran katak foo uluk surat soe malu nian ba nia kaben.’”^v

⁵ Jesus hataan fila fali, “Tanba imi nia ulun toos, mak Moisés hakerek hanesan nee. ⁶ Imi keta haluha istoria uluk liu kona ba Nai Maromak halo lalehan ho rai. Isteria nee hatete katak,

^{††}9:42 Dokumentu Gregu antigu nian hakerek dehan ‘fatuk tuku’, ida nebee sira uza hodi halo uut. Sira nia fatu tuku boot liu ema.

^{‡‡}9:44 Dokumentu Gregu nebee antigu liu tan, la hakerek versikulu 44 nee.

^{¶¶}9:46 Dokumentu Gregu nebee antigu liu tan, la hakerek versikulu 46 nee.

^p9:40 Mateus 12:30; Lucas 11:23 ^q9:41 Mateus 10:42 ^r9:43 Mateus 5:30

^s9:47 Mateus 5:29 ^t9:48 Isaias (Yesaya) 66:24

^u9:50 Mateus 5:13; Lucas 14:34-35

^v10:4 Deutoronómio (Ulangan) 24:1-4; Mateus 5:31

‘Nai Maromak halo ema, mane ho feto.^w

⁷ Nee duni, mane sei husik hela nia inan-aman,

i baa moris neon ida laran ida ho nia kaben,

⁸ i sira nain rua, hamutuk ida deit.^x

⁹ Tanba Nai Maromak hatete ona dehan, sira nain rua hamutuk ida deit, nee duni, ema la bele fahe sira.”

¹⁰ Liu tiha nee, Jesus ho Nia eskolante sira tama ba iha uma ida. Iha nee, sira husu ba Jesus kona ba nia liafuan ohin nee.

¹¹ Jesus hataan, “Se mane ida soe nia kaben, i kaben fali ho feto seluk, ema nee halo sala. ¹² I feto mos hanesan. Se nia soe tiha nia kaben, i kaben fali ho mane seluk, nia mos halo sala.”^y

Nai Jesus foo bensaun ba labarik oan sira

(Mateus 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³ Iha loron ida, ema lori sira nia oan ba Jesus, i sira husu ba Nia atu tau liman hodi foo bensaun ba sira. Maibee Jesus nia eskolante sira bandu netik.

¹⁴ Jesus haree nunee, Nia hirus Nia eskolante sira hodi dehan, “Husik labarik sira mai Hau. Keta bandu! Tanba ema hanesan sira nee, mak Nai Maromak nia ema. ¹⁵ Imi hanoin di-diak! See mak atu sai Nai Maromak nia ema, nia tenki hanoin Nai Maromak hanesan labarik sira hanoin sira nia inan-aman. Se lae, sira la serve atu sai Nai Maromak nia ema.”^z ¹⁶ Nunee Jesus hakuak labarik oan sira nee, i tau liman ba ida-idak nia ulun, hodi foo bensaun ba sira.

Ema riku ida buka dalam hodi moris hamutuk ho Nai Maromak

(Mateus 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Kuandu Jesus atu sai ona, ema riku ida halai mai hasoru Jesus. Nia hakruuk iha Jesus nia oin, hodi husu, “Mestri mak hau respeita, Ita Boot mak diak. Hau atu husu buat ida nunee: Hau atu halo saida, para hau bele hatene lo-loos katak, hau bele tama lalehan i moris hamutuk ho Nai Maromak?”

¹⁸ Jesus hataan, “Tanba saa mak o dehan, Hau ema diak? La iha ema ida mak diak, so Nai Maromak deit. ¹⁹ O hatene ona, Nai Maromak nia ukun fuan nebee dehan:

‘La bele oho ema.

La bele halo sala ho ema nia feen ou lain. La bele naok.

La bele foo testemunha falsu.

La bele han-matak ema nia sasaan.

I respeita o nia inan-aman.”^a

²⁰ Ema nee hataan, “Loos, mestri! Dezde hau sei kiik, ukun fuan sira nee, hau tuir hotu ona.”

²¹ Jesus hadomi ema nee, i dehan, “Nee loos! Maibee sei falta tan buat ida. Agora o fila ona, i baa faan tiha o nia rikusoin hotu. Nia osan nee, o fahe ba ema kiak ho ema susar sira. Foin o mai tuir Hau. Depois Nai Maromak sei foo fali ba o, riku seluk iha lalehan.”

²² Ema nee rona Jesus dehan nunee, nia laran susar tebe-tebes. Nia fila ho laran tristi atu mate, tanba nia ema riku boot.

²³ Entaun Jesus haree ba-mai, i hatete ba Nia eskolante sira dehan, “Rona mai! Ema riku, susar tebe-tebes atu tama ba lalehan.”

^w10:6 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:27; 5:2

^x10:8 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:24

^y10:12 Mateus 5:32; 1 Korintu 7:10-11 ^z10:15 Mateus 18:3

^a10:19 Ézodu (Keluaran) 20:12-16; Deutoronómiu (Ulangan) 5:16-20

²⁴Rona nunee, Nia eskolante sira mos hakfodak. Maibee Jesus hatete tan, “Rona mai! Atu sai Nai Maromak nia ema, susar tebe-tebes. Keta hanoin dehan ‘fasil’.” ²⁵Kuda kamelu tama ba nia luhan liu hosi daun kuak, susar liu! Maibee susar liu tan, ema riku atu sai Nai Maromak nia ema, i tama ba lalehan.”

²⁶Jesus dehan nunee, halo sira bilaan liu tan. Depois sira husu ba malu, “Se nunee tebes, Nai Maromak salva see?”

²⁷Jesus haree ba sira ida-idak, hodi dehan, “Ba ema, la bele duni. Maibee, ba Nai Maromak, buat hotu-hotu bele!”

²⁸Depois Pedro hatete ba Jesus, “Amu, ami husik tiha ami nia sasaan hotu-hotu ona, hodi tuir Amu. Maibee ami simu saida?”

²⁹⁻³⁰Jesus hataan, “Hau hatete ba imi nunee: See mak tuir Hau, i husik hela nia inan-aman, nia maun-alin, nia oan sira, nia toos, nia servisu, i nia uma laran tomak, hodi foo sai Nai Maromak nia Liafuan Diak, Nai Maromak sei foo fali dala atus ida. Buat hotu-hotu nebee nia husik nee, nia sei simu fali barak liu tan. Nia mos sei hetan terus, tanba nia tuir Hau. Maibee kuandu mundu nee remata, nia sei moris hamutuk ho Nai Maromak tinan ba tinan. Ida nee mak nia simu.” ³¹Hanoin di-diak! See mak foti aan boot, tuir Nai Maromak nia hanoin, nia ema kiik liu. Maibee see mak haraik aan hanesan ema kiik, tuir Nai Maromak nia hanoin, nia ema boot.”§§

Nai Jesus foo sai dala tolu ona kona ba Nia mate

(Mateus 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³²Iha tempu nee, Jesus ho Nia eskolante sira lao dadauk ba iha Jerusalém. Jesus lao iha oin. I Nia eskolante sira ho ema seluk tuir Nia. Sira hanoin buat nebee Nia koalia tiha ona uluk, i sira laran rua-rua i tauk. Nunee Jesus bolu deit Nia eskolante sira mesak, hodi foo hatene tan ba sira, saida mak ema atu halo ba Nia iha Jerusalém. ³³Nia hatete, “Imi rona di-diak! Ita agora atu baa Jerusalém, tanba Hau Mane Maksoin. Maibee iha nebaa, ema sei faan Hau, foo ba mestri relijiaun ho nai lulik nia ulun sira. Depois sira sei tesi lia dehan, Hau tenki mate. Depois sira entrega Hau ba ema sira nebee la konhese Nai Maromak.” ³⁴I ema sira nee tarata Hau. Sira tafui kabeen ba Hau. Sira baku Hau nia isin hodi sikoti too kanek. Nee hotu tiha, sira oho mate Hau. Hau mate duni. Maibee iha loron tolu,* Hau sei moris fali.”

Tiago ho João husu atu sai ema boot

(Mateus 20:20-28)

³⁵Iha tempu nee, Zebedeu nia oan, Tiago ho João, mai ba Jesus. Sira husu, “Amu, ami presiza Ita Boot.”

³⁶Jesus husu, “Imi presiza saida?”

³⁷Sira hataan, “Amu, aban-bainrua, kuandu Amu tuur kaer ona ukun, ami husu atu Amu foo fatin ba ami: ida tuur

§§**10:31** Lian Gregu katak, “Ema barak nebee agora primeiru, sei sai fali ikus. I ema nebee agora ikus, sei sai fali primeiru.” Maibee iha sira nia lian ‘ema primeiru’ dehan ‘ema boot’. I ‘ema ikus’ dehan ‘ema kiik’. Haree mos Mateus 20:16, Lucas 13:30

***10:34** Liafuan Gregu antigu dehan, “iha loron tolu”, maibee sira konta komesa hosi ohin loron (ida), aban (rua), bain rua (tolu), loron tolu (haat). Ema Timor konta seluk, komesa hosi aban (ida), bain rua (rua), loron tolu (tolu). Nunee, liafuan Gregu “iha loron tolu”, nee dehan katak, iha bain rua. Nunee mos, Nai Jesus mate iha Sesta Feira Santa (konta ida). Aban, loron Sabadu (konta rua). Depois, Nai Jesus moris fali ona iha Domingu Paskua (konta tolu, tuir sira nia dalan konta).

iha Amu nia sorin loos, ida iha sorin karuk. Para ami mos bele kaer ukun.”

³⁸ Jesus hataan ba sira, “Imi nain rua nee la komprende saida mak imi husu. La kleur tan, Hau hetan terus tebe-tebes. Nunee oinsaa? Imi hanoin katak imi bele terus hamutuk ho Hau too mate ka?”^b

³⁹ Sira hataan, “Ami bele, Amu!”

Jesus hatete tan ba sira, “Loos duni. La kleur tan, imi mos hetan terus hanesan Hau. ⁴⁰ Maibee kona ba tuur iha Hau nia sorin loos ka sorin karuk, nee laos Hau nia direitu. Nee Nai Maromak nia direitu. Nia desidi tiha ona, see mak bele tuur iha fatin nee.”

⁴¹ Kuandu Jesus nia eskolante sira seluk rona dehan Tiago ho João husu nunee, sira hirus. ⁴² Depois Jesus bolu sira hotu, hodi dehan, “Ema boot sira iha mundu nee, ukun nunee: Sira sempre hanehan sira nia reinu, too reinu sira book aan la diak. Ulun sira hosi nasaun nebee la konhese Nai Maromak, sira mos foo orden todan liu, too sira nia reinu la bele halo buat ida. ⁴³ Maibee imi la bele halo nunee! See mak atu sai boot, nia tenki haraik aan, i serbi ema seluk.^c ⁴⁴ I see mak atu sai nai ulun, nia tenki haraik aan, i sai atan ba ema hotu.^d ⁴⁵ Tanba Hau Mane Maksoin. Hau mai iha mundu laos para ema serbi Hau; maibee Hau mai hodi serbi ema, i foo Hau nia aan hodi salva ema barak.”

Nai Jesus kura ema matan aat ida

(Mateus 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶ Depois Jesus ho Nia eskolante sira too iha sidade Jerikó. Kuandu sira lao sai hosi sidade nee, ema barak mos tuir. Iha dalan ninin, ema matan aat ida, tuur hela hodi husu ezmola. Nia naran Bar-

timeu, Senhor Timeu nia oan. ⁴⁷ Kuandu nia rona dehan, ema ida liu nee, Jesus hosi Nazaré, nia bolu kedas, “Senhor Jesus, liurai David nia jerasaun! Hanoin lai hau!”

⁴⁸ Rona nia bolu nunee, ema hirus nia hodi bandu, dehan, “He! No-nook!”

Maibee nia bolu ho lian makaas liu tan, “Senhor Jesus, liurai David nia jerasaun! Hadomi hau lai!”

⁴⁹ Nunee Jesus mos para tiha, hodi dehan, “Imi bolu nia mai!”

I sira dehan ba ema matan aat nee, “Senhor Mestri rona o ona, i Nia bolu o. Hamriik ona!”

⁵⁰ Rona nunee, Bartimeu soe tiha nia manta, hamriik kedan, i baa hasoru Jesus.

⁵¹ Jesus husu, “O hakarak saida?”

Ema matan aat nee hataan, “Mestri, hau husu atu hau bele haree.”

⁵² Jesus hatete tan, “Tanba o fiar katak Hau bele kura o, agora o nia matan diak ona.”

I nia matan mos diak kedan. Hotu tiha, nia tuir kedan Jesus.

Nai Jesus tama ba Jerusalém, i ema hahii Nia hanesan ema boot ida

(Mateus 21:1-11; Lucas 19:28-40; João 12:12-19)

11 Kuandu sira besik ona sidade Jerusalém, sira too iha aldeia Betfage ho Betânia, iha Foho Oliveira nia lolon.[†] Jesus haruka Nia eskolante nain rua baa uluk, ² dehan, “Imi nain rua baa uluk iha aldeia ida nebaa. Too iha nebaa, imi sei haree kuda buru oan ida kesi hela, nebee ema seidaok sae. Imi baa kore tiha, i lori mai iha nee. ³ Maibee se ema husu karik, ‘Nusaa mak imi lori

[†]**11:1** Foho nee naran ‘Oliveira’, tanba iha ai oliveira barak iha nebaa. Nia fuan hodi halo mina. Foho Oliveira nee maizoumenus kilometru ida hosi Jerusalém.

^b**10:38** Lucas 12:50 ^c**10:43** Lucas 22:25-26

^d**10:44** Mateus 23:11; Marcos 9:35; Lucas 22:26

tiha kuda buru nee?’ Imi hataan nunee, ‘Nai presiza nia. Hotu tiha, Nai haruka fila fali kedan.’”

⁴Entaun, ema nain rua nee baa ona. Sira hetan kuda buru oan nee kesi hela iha uma oin, iha dalan ibun. Kuandu sira kore hela kuda oan nee, ⁵ema husu, “Nusaa mak imi kore tiha ema nia kuda buru oan nee?”

⁶Sira hataan, “Nai presiza nia. Hotu tiha, Nai haruka fila fali kedan.” Nunee ema husik sira baa. ⁷Sira lori kuda buru nee ba Jesus. Sira kahe sira nia manta ba kuda nia kotuk, ba Jesus sae.

⁸Kuandu sira tama iha sidade, ema barak hasai sira nia manta hodi nahe iha dalan. Balu mos baa taa ramus tahan hodi tau iha dalan.[‡] Sira halo nunee hatudu katak sira simu Nai Jesus ho re-speita, hanesan sira simu ema boot ida.

⁹I sira balu lao iha Jesus nia oin, balu iha Nia kotuk. Sira komesa haklalak, “*Hosana!* Ami hahii Nai Maromak!”[¶] Nia foo bensaun ba Ema nebee mai hodi Nia naran!^e

¹⁰*Hosana!* Ami hahii Nai Maromak! Nia atu harii fali liurai David nia ukun. *Hosana!* Ami hahii Nai Maromak iha fatin aas liu!”

¹¹Too iha sidade Jerusalém, Jesus tama ba iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Iha nebaa, Jesus haree fatin sira nee hotu. Maibee, tanba tempu la iha tan, maka Jesus ho Nia eskolante sira fila fali ba aldeia Betânia.

Ai huun nebee la iha fuan

(*Mateus 21:18-19*)

¹²Aban fali, sira sai hosi Betânia, baa fali iha sidade Jerusalém. Iha dalan

klaran, Jesus senti hamlaha. ¹³Nia haree ai figeira ida. Ai figeira nee, ema sem-pre haan nia fuan. Nunee Jesus baa besik ai huun nee, hodi haree took, iha fuan ka lae. Maibee Nia too iha ai huun nee, la haree ai fuan ida. Tanba laos tempu nia foo fuan. Ai nee foin dikin. ¹⁴Jesus hatete ba ai nee, “Tanba o la foo fuan ba Hau haan, nee duni, komesa agora, o la foo tan fuan ona!”

Nia eskolante sira mos rona Jesus nia liafuan nee.

Nai Jesus tama ba iha uma kreda boot. I Nia sobu sasaan nebee ema faan iha nebaa

(*Mateus 21:12-17; Lucas 19:45-48; João 2:13-22*)

¹⁵Sira too iha Jerusalém, Jesus baa tama iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Iha Uma oin, ema halo hanesan basar. Sira faan manu pombu, nebee ema hodi foo oferta ba Nai Maromak. Jesus haree nunee, Nia duni sai ema sira nee hotu. Meza sira nebee ema uza hodi troka osan, Nia halo baku-fila hotu. Banku hodi faan manu pombu mos, Nia halo baku-fila hotu. ¹⁶Nia mos bandu ema hotu la bele lori sasaan tama-sai liu hosi uma kreda boot nia oin. ¹⁷Depois Nia hanorin sira nunee, “Nai Maromak nia ema uluk hakerek tiha ona dehan ‘Hau halo Hau nia Uma nee, para ema hosi nasaun hotu-hotu bele mai harohan

[‡]**11:8** Marcos hakerek dehan ‘ai sanak’. Maibee ita hatene hosi João 12:13 katak, ai nee ai ramus.

[¶]**11:9** ‘*Hosana*’ katak ‘hahii’. Liafuan ida nee, sira kostumi uza hodi hahii Nai Maromak.

^e**11:9** Salmus (Mazmur) 118:26

iha nee.’ Maibee imi halo tiha Uma nee, hanesan ema naok-teen sira nia fatin.”^f

¹⁸ Bainhira mestri relijiaun ho nai lulik nia ulun sira rona katak Jesus halo hanesan nee, sira hirus tebe-tebes. Nunee sira mos buka dalan hodi bele oho mate Nia. Maibee sira la brani, tanba ema barak mak sei gosta rona Nia liafuan.

¹⁹ Rai komesa kalan ona, Jesus ho Nia eskolante sira sai hosi Jerusalém, i fila baa toba iha Betânia.

Se imi fiar tebes katak Nai Maromak bele foo buat nebee mak imi husu, Nia sei foo duni ba imi

(Mateus 21:20-22)

²⁰⁻²¹ Aban dadeer-saan, sira fila ba Jerusalém. Iha dalan klaran sira haree ai figeira horiseik nee. Ai nee maran tiha ona, komesa hosi tutun too abut. Pedro hanoin too Jesus nia liafuan horiseik nee. Nia dehan, “Amu, haree took ai ida horiseik Amu foo malisan nee. Mate tiha ona!”

²² Jesus hataan dehan, “Loos duni! Imi mos tenki fiar ba Nai Maromak nunee. ²³ Se imi fiar tebe-tebes, imi bele haruka foho ida soe aan tiha ba tasi laran. I Nai Maromak sei muda foho nee, naran katak imi fiar tebes.”^g ²⁴ Hanoin di-diak! Buat hotu nebee imi husu ba Nai Maromak, se imi fiar tebes katak Nia sei foo, Nia sei foo duni. ²⁵ Maibee se imi harohan, i imi hirus hela ema ruma, imi tenki baa diak lai ho ema nee. Nunee foin Nai Maromak iha lalehan mos diak ho imi, i sei hamoos imi nia sala. ²⁶ [Se imi hirus hela ema ruma, i lakohi diak ho ema nee, Nai Maromak mos la diak ho imi, i la hamoos imi nia sala.]”^h

Ema kritika Nai Jesus kona ba Nia direitu

(Mateus 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Sira kontinua lao too iha Jerusalém, i tama fali ba uma kreda boot. Iha nebaa, ema barak mak hein hela sira: nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira, ho nai ulun sira. ²⁸ Sira koko Jesus nunee, “See mak haruka O mai halo rungu-ranga horiseik iha nee? See mak foo direitu ba O?”

²⁹ Maibee Jesus hataan, “Hau mos atu husu ba imi. Se imi hataan uluk Hau, mak Hau foin hataan ba imi. ³⁰ Hau husu nunee: Imi hotu konhese João Sarani Nain. See mak haruka nia baa sarani ema? Nai Maromak ka, ema?”

³¹ Rona nunee, sira hanoin ba-mai, i koalia ba malu dehan, “Ita la bele koalia tan ona! Se ita hataan, ‘Aman Maromak mak haruka,’ mak Nia sei hataan fali, ‘Se nunee, nusaa mak imi la fiar ba João?’” ³² Ita mos la brani dehan, ‘Ema mak haruka,’ tanba ema hotu bele hirus. Tanba sira fiar katak João nee, Nai Maromak nia profeta.”

³³ Entaun sira hataan deit ba Jesus nunee, “Ami la hatene.”

Jesus hataan fali, “Se nunee, Hau mos lakohi foo hatene, see mak foo direitu nee ba Hau.”

Komparasaun kona ba ema servisu iha toos uvas nian

(Mateus 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Jesus koalia nafatin ho nai lulik nia ulun, ho mestri relijiaun, ho nai ulun sira. Nia dehan, “Hau konta istoria ida nunee: Loron ida, iha ema ida baa lere nia rai hodi kuda ai uvas. I nia halo lutu haleu, ho tanki ida hodi sama

^g11:26 Dokumentu Gregu nebee antigu liu, la hakerek versikulu 26 nee.

^f11:17 Isaias (Yesaya) 56:7; Jeremias (Yeremia) 7:11

^g11:23 Mateus 17:20; 1 Korintu 13:2 ^h11:26 Mateus 6:14-15

uvas fuan para hasai nia been. I nia halo mos uma oan ida hodi hein. Depois nia foo toos nee ba ema aluga. Sira promete atu fahe uvas been ho toos nain. Depois toos nain nee baa tiha rai dook.ⁱ

² Kuandu too ona tempu kuu uvas, toos nain haruka nia ema ida baa husu ona nia uvas been. ³ Maibee nia foin too, ema aluga toos nee, kaer nia i baku nia. I sira haruka nia fila ho liman mamuk.

⁴ Tuir fali mai, toos nain nee haruka tan ema ida baa. Maibee ema aluga toos nee, kaer nia i baku nia ulun too kanek. Sira tarata nia, i duni sai hosi nebaa.

⁵ Tuir fali mai, toos nain haruka tan nia ema ida baa. Maibee sira oho tiha nia. Bele sira halo nusaa deit mos, toos nain haruka nafatin nia ema baa. Maibee ema aluga toos nee, baku balu, i oho balu.

⁶ Agora hela ema ida deit, toos nain nia oan mane. Nia oan mesak ida deit, i nia hadomi tebe-tebes. Tanba la iha tan dalan seluk, nee duni nia haruka nia oan rasik mak baa. Nia hanoin katak, 'Hau nia oan rasik nee, sira tenki simu ho diak, i tenki rona nia.'

⁷ Nunee nia haruka nia oan rasik baa. Maibee kuandu ema aluga toos nee, haree nia oan nee mai, sira koalia ba malu dehan, 'Haree lai! Aman katuas haruka nia oan rasik mak mai. Se aban-bainrua, aman katuas mate, nia oan nee mak hetan nia riku hotu. Mai ita oho tiha nia, para ita bele hetan nia riku nee!' ⁸ Nunee sira rame-rame kaer tiha nia, i oho tiha nia. Depois sira soe sai tiha nia toos. Istoria nee too iha nee deit."

⁹ Depois Jesus husu ba ema boot sira, "Tuir imi nia hanoin, toos nain nee atu halo saida ba ema aluga toos nee? Tuir Hau nia hanoin, toos nain sei baa iha toos nee, i sei oho tiha sira hotu. Depois

nia foo fali nia toos nee ba ema seluk aluga.

¹⁰ Ita hotu lee tiha ona iha Livru Sagradu dehan,

'Iha fatuk ida mak badaen sira soe tiha ona.

Maibee agora, fatuk nee sai fali fatuk nebee prinsipal liu.

¹¹ Nai Maromak rasik mak hili fatuk nee. Tanba nee, mak ita admira, "Nee diak tebe-tebes!"

¹² Rona nunee, ema boot sira komprende ona katak, Jesus koalia kona ba sira liu hosi komparasaun. Sira hanesan ho ema aluga toos nee. Tanba nee, sira buka dalan hodi kaer Nia. Maibee sira la brani, tanba ema barak mak gosta rona Nia. Nunee sira baa ona, husik hela Nia.

Ema mai atu kasa Jesus kona ba selu osan impostu

(Mateus 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Liu tiha nee, nai lulik ho ema boot sira haruka ema Farizeu balu ho liurai Herodes nia ema balu, ba Jesus ho intensaan aat atu koko Nia. ¹⁴ Too ba Jesus, sira hatete, "Senhor, ami hotu hatene katak Senhor nia liafuan loos, i Senhor la fihir ba ema kiik ka boot, maibee haree deit ba ema nia laran. Ita la fila lia tuun-sae, maibee Ita hanorin Nai Maromak nia liafuan ho lo-loos deit. Ami atu husu liafuan ida. Tuir ita nia relijiaun, ita tenki selu osan impostu ba estadu Roma nia liurai boot,** ka lae?"

¹⁵ Maibee Jesus hatene ona sira mai ho laran makerek, para halo Nia koalia kontra estadu Roma. Entaun Nia hataan ba sira, "Nusaa mak imi kasa Hau? Foo lai osan moeda ida mai Hau haree took."

¹⁶ Depois sira foo osan moeda ida ba Jesus, i Nia husu ba sira, "Figura nee, see nia oin? Naran nee, see nian?"

****12:14** Estadu Roma nia liurai boot, sira bolu 'Sesar'.

ⁱ**12:1** Isaias (Yesaya) 5:1-2 ^j**12:11** Salmus (Mazmur) 118:22-23

Sira hataan, “Nee Sesar, estadu Roma nia liurai boot.”

¹⁷ Entaun Jesus dehan tan ba sira, “Se nunee, imi foo ba estadu buat nebee mak estadu nian. I foo ba Nai Maromak buat nebee mak Nai Maromak nian.”

Rona Nia hataan nunee, sira hotu admira, tanba Nia koalia nee loos. Nunee sira kasa Jesus mos, la hetan.

Ema mate bele moris fali? Iha lalehan, ema kaben ka lae?

(Mateus 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸ Nee hotu tiha, iha ema hosi grupu relijiaun seluk baa koko tan Jesus. Sira hosi grupu Saduseu. Sira hanorin katak, ema mate la bele moris fali.^k ¹⁹ Sira koalia ho Jesus, dehan, “Senhor, Moisés hakerek hela liafuan nee ba ita: ‘Se mane ida mate husik hela nia kaben fetu, maibee la iha oan, mane nia alin tenki kaben fali ho fetu faluk nee, para bele foo jerasaun ba nia maun.’¹ ²⁰ Agora ami konta istoria ida ba Senhor. Iha maun-alin mane nain hitu. Maun boot kaben uluk, depois nia mate, la iha oan. ²¹ Depois nia alin ida tuir nia nee, kaben fali ho fetu faluk nee. La kleur nia mos mate, la iha oan. Nunee mos ho alin ida terseiru. Nia kaben ho fetu faluk nee, maibee nia mos mate, la iha oan. ²² Nunee nafatin, too nain hitu nee mate hotu, la iha oan. Tuir mai fetu nee mos mate tan.

²³ Agora ami husu nunee: Fetu nee kaben ho mane nain hitu. Kuandu Nai Maromak halo moris fali ema mate sira, fetu nee kaben loos ho mane ida nebee?”

²⁴ Jesus hataan, “Se imi husu nunee, nee hatudu katak imi la komprende Nai Maromak nia liafuan iha Livru Sagradu. I imi mos la komprende Nia forsa. Nunee imi sala duni.

²⁵ Rona di-diak! Nai Maromak nia anju sira iha lalehan la kaben. Bainhira Nai Maromak halo ema mate moris fali, sira mos la kaben ona.

²⁶ Agora, Hau koalia fali kona ba ema mate bele moris fali ka lae. Iha Moisés nia liafuan, iha istoria ida kona ba ahi lakan iha ai huun badak ida, maibee ahi la haan. Imi hatene ka? Tempu nee, Nai Maromak foo hatene ba Moisés katak, ‘Hau mak Nai Maromak, nebee o nia beiala sira adora. Avoo Abraão, avoo Isac ho avoo Jacó. Sira hotu adora nafatin Hau too agora.’^m ²⁷ Se ita lee nunee, ita hatene avoo sira uluk nee moris hela. Tanba Nai Maromak hatete sira adora Nia too agora. Ema mate la bele adora Nai Maromak, maibee ema moris deit mak bele. Nunee, se imi fiar katak ema mate la bele moris fali, imi sala duni.”

Hadomi Nai Maromak ho ema seluk

(Mateus 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸ Iha loron nee, mestri relijiaun ida rona Jesus diskuti hela ho ema hosi grupu relijiaun Saduseu sira. Nia rona Jesus hataan loos duni sira nia liafuan. Nunee nia husu ba Jesus, “Senhor, hau atu husu liafuan ida. Tuir ita nia relijiaun, iha orden barak tebe-tebes hosi Moisés. Orden ida nebee mak prinsipal liu?”

²⁹ Jesus hataan, “Orden prinsipal liu mak ida nee:

‘Ema hotu-hotu iha rai Israel, rona di-diak!

Nai Maromak nee, ita nia Maromak, i ita nia Liurai Boot.

La iha tan seluk,

Nia mesak deit!

³⁰ Nunee ita tenki hadomi Nai Maromak ho neon ho laran tomak.

Ita tenki hanoin nafatin Nia.

^k12:18 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 23:8

¹12:19 Deutoronómíu (Ulangan) 25:5 ^m12:26 Ézodu (Keluaran) 3:6

Ita tenki rona nafatin Nia Liafuan, i hakaas aan hodi tuir Nia hakarak.ⁿ

³¹ I orden segundu mak ida nee: 'Ita tenki hadomi ema seluk, hanesan ita hadomi ita nia aan rasik.'

Orden rua nee mak boot liu orden hotu-hotu.^o

³² Depois mestri relijiaun nee dehan tan ba Jesus, "Nee loos duni, Senhor! Nai Maromak nee ida deit. La iha tan Maromak seluk.^p ³³ Tanba nee, ita tenki hadomi Nia liu buat hotu-hotu. Ita tenki hanoin nafatin Nia. Ita tenki rona nafatin Nia Liafuan, i hakaas aan hodi tuir Nia hakarak. I ita mos tenki hadomi ema seluk hanesan ita hadomi ita nia aan rasik. Nee mak Nai Maromak hakarak, duke ita tuir deit relijiaun nia hanorin. Hadomi nunee diak liu, duke ita oho animal hodi halo sakrifisiu i foo oferta ba Nia."^q

³⁴ Rona nia hataan nunee, Jesus hanoin katak, mestri relijiaun nee komprende duni Nai Maromak nia liafuan. Nunee Nia dehan, "O besik ona atu sai Nai Maromak nia ema."

Hotu tiha, la iha ema mak brani atu koko tan Jesus.^r

Kristu nee liurai David nia jersaun, maibee Nia mos liurai David nia Liurai

(Mateus 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵ Jesus sei hanorin hela ema sira iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Nia husu ba sira, "Oinsaa? Mestri relijiaun sira hanorin kona ba Kristu nebee Nai Maromak hili ona hori uluk kedan. Sira hanorin dehan, Kristu nee liurai David nia jersaun deit. Maibee nee seidauk too. ³⁶ Tanba hori uluk Nai Maromak nia

Espiritu Santu uza liurai David hodi hakerek nunee:

'Nai Maromak hatete ona ba hau nia Liurai dehan,

"Mai tuur iha Hau nia sorin loos, fatin ema boot nian.

Hau sei halo o nia inimigu sira, hakruuk ba o."^s

³⁷ Nunee liurai David rasik bolu Kristu, 'hau nia Liurai'. Nee duni, se ema dehan Kristu nee, liurai David nia jersaun deit, nee seidauk too. Tanba Nia mos liurai David nia Liurai!"

Jesus dehan kuidadu ho mestri relijiaun sira, tanba sira gosta fila lia tuun-sae

(Mateus 23:1-36; Lucas 20:45-47)

^{37b} Ema barak nebee rona Jesus nia hanorin nee, sira gusta loos. ³⁸ Depois Jesus hatete tan ba sira nunee, "Imi tenki kuidadu di-diak ho mestri relijiaun sira. Sira gusta pasiar ho batina naruk, para ema haree sira, i komprimenta sira hanesan ema boot. ³⁹ Kuandu sira baa iha uma kreda ka, baa iha festa, sira sempre buka tuur iha fatin ida diak liu, para ema hotu bele gaba sira, i hodi dehan sira, ema boot. ⁴⁰ Maibee imi tenki kuidadu! Tanba sira fila lia hodi han-matak feto faluk sira, too hadau sira nia uma hotu. Maibee iha ema barak nia oin, sira finji harohan nar-naruk, hodi taka falta sira nia hahalok aat nee. Para ema bele dehan, sira ema moos. Maibee Nai Maromak sei foo kastigu todan liu ba sira."

Feto faluk kiak ida foo oferta boot liu ema riku sira

(Lucas 21:1-4)

⁴¹ Liu tiha nee, Jesus tuur hela besik kaixa oferta iha uma kreda boot laran,

ⁿ12:30 Deutoronómiu (Ulangan) 6:4-5

^p12:32 Deutoronómiu (Ulangan) 4:35

^r12:34 Lucas 10:25-28

^o12:31 Levítiku (Imamat) 19:18

^q12:33 Hoseia 6:6

^s12:36 Salmus (Mazmur) 110:1

hodi haree ema baa tau osan oferta ba kaixa. Iha ema riku barak baa tau osan boot ba kaixa nee. ⁴²Iha mos feto faluk kiak ida mai harohan. Nia baa tau doit rua ba iha kaixa laran. Osan nee folin kiik liu.

⁴³Depois Jesus bolu Nia eskolante sira hodi hatete, “Imi haree took feto faluk kiak nee. Nia foo osan doit rua deit, maibee nia foo boot liu ema hotu-hotu. ⁴⁴Ema sira seluk foo oferta hosi sira nia osan resin. Maibee feto faluk kiak nee, foo tiha nia osan hotu ba Nai Maromak. Hodi hola hakaan mos, la iha ona.”

**Nai Jesus foo hatene antes
kedan katak, Nai Maromak nia
uma kreda boot sei rahun**

(Mateus 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 Liu tiha nee, Jesus ho Nia eskolante sira sai hosi uma kreda boot. Sira foin sai nunee, Nia eskolante ida hatudu ba uma kreda nee, hodi dehan, “Senhor, haree took ba! Uma kreda nee kapaas loos. I fatuk boot ema hada nee, kapaas tebe-tebes.”

²Maibee Jesus hataan, “Uma kreda nee kapaas duni. Maibee la kleur tan, ema sei baku rahun tiha hotu.”

Sinal kona ba fin du mundu

(Mateus 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³Liu tiha nee, Jesus baa iha foho Oliveira. Nia tuur hodi hateke hela ba Nai Maromak nia uma kreda boot. Depois Nia eskolante nain haat baa koalia ho Nia. Ema nain haat nee, Pedro, Tiago, João ho André. ⁴Sira husu, “Senhor, halo favor, foo hatene fali kona ba Ita nia liafuan ohin nee. Bainhira mak tempu nee too? Ho sinal-sinal saida mak sei mosu?”

⁵Jesus hataan, “Imi tenki kuidadu di-diak, para ema la bele bosok imi. ⁶Tanba

ema barak sei mai dehan, ‘Hau nee Kristu, ida nebee Nai Maromak promete hori uluk ona.’ Nunee sira sei bosok ema barak. ⁷Se imi haree ema funu, ou imi rona lia kontadu dehan ema funu iha fatin-fatin, imi keta tauk. Tanba buat sira nee tenki mosu uluk, molok mundu nee remata. ⁸Suku sei funu hasoru suku. Nasaun sei funu hasoru nasaun. Rai sei nakdoko iha fatin-fatin. I rai sei hamlaha boot. Buat sira nee hotu sinal, hanesan feto ida foin komesa kanotak moras, atu besik tuur-ahi.

⁹Nee duni, imi tenki atensaun di-diak! Tanba ema sei mai kaer imi, hodi baa iha tribunal relijiaun nian. Ema sei baku imi iha uma kreda laran, i sei kesi imi lori ba iha ukun nain sira, tanba imi tuir Hau. Maibee imi tenki foo sai Hau nia Liafuan Diak ba sira. ¹⁰Tanba ema hosi suku hotu-hotu iha mundu tomak tenki rona uluk Hau nia Liafuan Diak, foin mundu nee remata. ¹¹Hanoin di-diak! Kuandu ema kesi i lori imi ba tribunal, imi lalika hakfodak. La bele tauk kona ba saida mak imi atu koalia. Imi tenki koalia deit tuir saida mak Espiritu Santu foo hatene ba imi.^t

¹²Iha uma laran ida, se iha ema balu fiar ba Hau, nia maun-alin rasik mak sei buka dalan hodi oho nia. I se oan mak fiar, nia aman rasik mak sei oho. Nunee mos, se inan-aman mak fiar ba Hau, nia oan mak sei oho. ¹³Nunee ema sei odi makaas imi, tanba imi fiar ba Hau. Maibee see mak fiar nafatin ba Hau too mate, Nai Maromak sei salva nia.”^u

**Atensaun di-diak, tanba mundu
nee besik remata ona**

(Mateus 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴Jesus koalia tan, “Iha Ema Aat Liu sei mai. Nia sei tama baa hamriik iha Nai Maromak nia uma kreda boot laran,

^t13:11 Mateus 10:17-20; Lucas 12:11-12

^u13:13 Mateus 10:22

iha fatin ida nebee lulik liu. Tuir loos, nia la iha direitu atu tama iha fatin nee. Nee duni, tanba nia tama ona, ema hotu sei hakribi fatin nee, i Nai Maromak mos fila kotuk tiha. Se imi haree nunee, kuidadu di-diak! (See mak lee ida nee, nia mos tenki komprende i kuidadu.) Sinal nee hatudu katak, loron terus besik ona. Se haree ona nunee, ema iha provinsi Judeia tenki halai ona ba foho.^v ¹⁵ Sira tenki halai lailais, para la bele hetan susar. Ema nebee sai ona hosi uma, la bele fila fali baa foti sasaan. ¹⁶ Nunee mos ema nebee mak iha toos, la bele fila fali baa foti tan nia hena. Nia tenki halai ba oin nafatin.^w ¹⁷ Tempu nee susar liu ba feto sira nebee mak sei isinrua, ho sira nebee mak sei foo susu ba sira nia oan. Tanba sira halai la bele. ¹⁸ Nee duni, diak liu imi harohan hodi husu tempu aat nee, la bele monu iha tempu udan. ¹⁹ Tanba tempu terus nee, susar atu mate. Komesa Nai Maromak halo mundu nee too agora, ema seidauk hetan terus boot ida nunee. Nee liu tiha, ema sei la haree tan terus boot ida hanesan nee.^x ²⁰ Se Nai Maromak mak la halo badak tempu terus nee, la iha tan ema ida atu moris. Maibee tanba Nia hadomi Nia ema sira nebee Nia hili ona, nunee Nia habadak tempu terus nee.

²¹ Iha tempu nee, imi sei rona ema dehan, 'Haree took! Kristu iha nee!' I ema seluk dehan, 'Kristu iha nebaa!' Maibee imi keta rona. ²² Tanba ema sei mai foti aan, dehan, 'Hau nee mak Kristu!' Iha seluk tan dehan, 'Hau nee Nai Maromak nia profeta nebee tatoli Nia liafuan. Imi rona mai!' Sira sei halo milagre oi-oin

ho diabu nia forsa hodi bosok ema. Sira mos hakaas aan atu halo Nai Maromak nia ema sira monu. ²³ Nee duni, imi tenki kuidadu di-diak! Tanba tempu terus nee seidauk too mai, maibee Hau foo hatene kedan ba imi ona."

Mane Maksoin sei mai fali hosi lalehan

(Mateus 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴ Depois Jesus foo hatene tan ba Nia eskolante sira nunee, "Kuandu tempu terus nee hotu tiha ona,

'Loro matan sei nakukun, fulan mos la naroman tan.'^y

²⁵ Fitun sira monu hosi lalehan, i forsa hotu-hotu iha lalehan sei nakdoko arbiru."^z

²⁶ Nee liu tiha, foin ema haree Hau, Mane Maksoin, tuun mai ho kalohan. Nunee ema sei haree Hau nia naroman nabilan, ho Hau nia forsa boot.^a ²⁷ I Hau sei haruka Nai Maromak nia anju sira hosi lalehan baa halibur ema hotu-hotu nebee Hau hili tiha ona, hosi mundu tomak. Hosi rai ulun too rai ikun, hosi loro-sae too loro-monu, hosi tasi feto too tasi mane."

Tempu terus boot nee, hatudu katak Jesus atu mai fali ona

(Mateus 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸ Hau halo komparasaun hosi ai huun ida. Kuandu ai tahan kinur ona, nee hatudu katak besik ona bailoro. ²⁹ Nunee mos, kuandu tempu terus nebee Hau hatete ba imi, too ona, nee hatudu katak Hau besik fila ona. ³⁰ Agora, rona di-diak! Hosi ema hotu nebee moris agora,

^v13:14 Daniel 9:27; 11:31; 12:11 ^w13:16 Lucas 17:31

^x13:19 Daniel 12:1; Apokalipse (Wahyu) 7:14

^y13:24 Isaias (Yesaya) 13:10; Ezekiel (Yehezkiel) 32:7; Joel (Yoel) 2:10, 31; 3:15; Apokalipse (Wahyu) 6:12

^z13:25 Isaias (Yesaya) 34:4; Joel (Yoel) 2:10; Apokalipse (Wahyu) 6:13

^a13:26 Daniel 7:13; Apokalipse (Wahyu) 1:7

iha balu sei moris too tempu terus nee too mai. ³¹ Lalehan ho mundu nee sei remata, maibee Hau nia Liafuan sei la lakon.

**Nai Jesus nia loron
fila mai sei segredu**

(*Mateus 24:36-44*)

³² Agora, Hau foo hatene kona ba tempu nebee Hau fila mai: la iha ema ida mak hatene loron ho oras nee. Nai Maromak nia anju sira iha lalehan mos la hatene. Hau rasik mos la hatene. So Hau nia Aman deit mak hatene.^b ³³ Nee duni, imi tenki neon moris matan moris! Tanba imi la hatene loron nebee mak Hau sei fila mai.

³⁴ La kleur tan, Hau husik hela imi ona, maibee Hau sei fila fali mai. Hanesan ema ida baa rai dook. I nia haruka nia ema uma laran tau matan ba nia uma nee. I nia fahe servisu ba ema ida-idak. I nia foo orden ba ema seguransa atu hein uma nee di-diak too nia fila.^c ³⁵ Nunee mos, imi tenki hein loron-kalan, tanba imi la hatene bainhira mak uma nain fila. Fila lokraik ka, kalan boot ka, dadeer-saan nakukun ka, meu-dia ka, imi la hatene. ³⁶ Keta halo be nia fila derepent, imi toba nakoron hela.

³⁷ Nunee, saida mak Hau hatete ba imi nee, Hau hatete mos ba ema hotu-hotu, ‘Imi tenki neon moris matan moris, hodi hein Hau mai.’”

[Too iha nee, Nai Jesus mos para ona koalia ho Nia eskolante sira iha foho Oliveira.]

**Ema boot sira buka dalan
atu kaer nonook Nai Jesus**

(*Mateus 26:1-5; Lucas
22:1-2; João 11:45-53*)

14 ¹⁻² Nee liu tiha, nai lulik niaulun sira ho mestri relijiaun sira buka tempu diak hodi kaer Jesus ho nonook para oho. Maibee sira dehan, “Hein lai. Ita la bele kaer lai Nia, tanba loron boot besik ona. Keta halo be ema barak halo rungu-ranga.”

Sira koalia nunee, tanba loron rua tan, ema Judeu sira nia loron boot, ida nebee sira bolu festa ‘Paskua’, ho ‘Festa Paun la Tau Fermentu’. Iha loron festa nee, sira hanoin fali tempu uluk, nebee sira nia bei-ala sira sai hosi Rai Ejiptu.^d

**Feto ida fui mina
morin karu ba Nai Jesus**

(*Mateus 26:6-13; João 12:1-8*)

³ Iha aldeia Betânia, iha ema ida naran Simão. Uluk ema hotu hakribi nia, tanba nia hetan moras lepra. Maibee agora nia diak tiha ona.

Antes loron boot too, Jesus baa haan iha Simão nia uma. Momentu sira haan hela, iha feto ida mai hasoru Jesus. Nia lori mina morin botir ida. Mina morin nee folin karu tebe-tebes.^{††} Depois nia baku rahun tiha botir niaibun, i fui mina morin nee ba Jesus niaulun. Nee hatudu katak nia respeita Jesus hanesan ema boot.

⁴ Maibee iha fatin nee, iha mos ema seluk. Kuandu sira haree nia halo nunee, sira hirus nia. I sira dehan ba malu, “See mak feto ida nee? Nusaa mak nia bele fui

^{††} **14:3** Lian Gregu dehan, mina nee folin ‘denari’ 300. Mina nee nia naran ‘nardos’. Uluk ema halo mina nee hosi ai abut morin ida. Botir mina nian nee, ema bahat hosi fatuk. Botir nee nia folin mos karu. Lian Gregu dehan, botir nee halo hosi fatuk ida naran ‘alabastros’. Lucas 7:37-38.

^b **13:32** Mateus 24:36 ^c **13:34** Lucas 12:36-38

^d **14:1-2** Ézodu (Keluaran) 12:1-27

saugati tiha mina morin ida karu tebe-tebes nee?! ⁵Diak liu nia faan deit mina morin nee. I nia osan hodi baa foo ba ema kiak sira. Tanba mina morin nee folin karu, hanesan badaen ida manaan osan iha tinan ida nia laran.”

⁶Maibee Jesus hataan, “Imi keta hirus fetu nee. Husik ba. Hau kontenti, tanba nia tau ona mina morin nee ba Hau nia isin. ⁷Ema kiak sira sempre hamutuk ho imi. Nunee imi bele ajuda sira iha loron nebee deit. Maibee la kleur tan, Hau la hamutuk ho imi ona. Tanba Hau nia mate besik ona.^e ⁸Ema atu hakoi Hau. Maibee fetu nee tau kedan ona mina morin ba Hau. Nunee, nia halo buat diak ida. ⁹Hanoin di-diak! Bainhira ema foo sai Nai Maromak nia liafuan iha mundu tomak, sira mos sei konta kona ba fetu nee nia hahalok diak nee. Nunee, ema hotu bele hanoin kona ba nia.”

Judas hanoin aat atu faan Jesus

(Mateus 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰Nee liu tiha, Jesus nia eskolante ida hosi sira nain sanulu resin rua nee, sai hosi Simão nia uma. Nia Judas Iscariotes. Nia baa buka nai lulik niaulun sira, atu faan Jesus ba sira. ¹¹Hasoru tiha sira, nia kontratu atu entrega Jesus ba sira. Kuandu sira rona nia koalia nunee, sira gosta tebes. I sira promete dehan, “Se o halo nunee, ami sei foo osan.” Depois Judas sai baa buka dalan hodi foo Jesus ba sira.

Nai Jesus haan hamutuk ho Nia eskolante sira iha festa Paskua

(Mateus 26:17-25; Lucas 22:7-14, 21-23; João 13:21-30)

¹²Depois ema Judeu sira nia loron boot komesa. Iha loron primeiru sira

tunu paun, maibee la tau fermentu. I sira mos oho bibi malae hodi halo festa. Nunee Jesus nia eskolante sira mai husu ba Nia, “Senhor, ita hakarak ami baa prepara festa Paskua iha nebee?”

¹³Jesus haruka Nia eskolante nain rua dehan, “Imi baa uluk iha sidade Jerusalém. Imi sei hetan mane ida hasaan bee iha sanan rai ida. Imi tuir deit nia. ¹⁴Nia tama ba uma nebee, imi tuir deit nia. Depois imi hatete ba uma nain nunee, ‘Senhor, ami nia Mestri husu fatin ida, para nia uza hodi halo festa Paskua ho Nia eskolante sira.’ ¹⁵Depois ema nee sei hatudu kuartu boot ida iha uma andar leten. Nia prepara kompletu tiha fatin nee ona. Hela deit imi nain rua baa prepara hahaan.”

¹⁶Nunee sira nain rua baa ona iha sidade. Iha nebaa sira hetan buat hotu-hotu tuir Jesus hatete ona ba sira. I sira prepara hahaan festa Paskua nian. Depois sira baa bolu Jesus.

¹⁷Lokraik ona, Jesus ho Nia eskolante nain sanulu resin rua baa iha nebaa.

¹⁸Sira tuur hodi haan hamutuk. Sira sei haan hela, Jesus komesa koalia, “Imi rona mai! Iha ema ida hosi imi mak sei faan Hau ba ema seluk.”^f

¹⁹Rona nunee, sira laran susar tebe-tebes. I sira ida-idak husu ba Jesus dehan, “Senhor, laos hau, to?”

²⁰Jesus hataan, “Ema nebee hoban nia paun hamutuk ho Hau iha manko nee, nia mak sei faan Hau. ²¹Rona di-diak! Hau, Mane Maksoin. Hau tenki mate duni tuir saida mak sira hakerek ona iha Nai Maromak nia liafuan. Maibee imi tenki kuidadu! Ema nebee faan Hau nee, nia rasik sei lori nia todan. Diak liu nia inan la bele hahoris nia iha mundu nee.”

^e14:7 Deutoronómiu (Ulangan) 15:11

^f14:18 Salmus (Mazmur) 41:10

Nai Jesus foo hatene katak paun ho tua hanesan sinal hodi hanoin Nia

(Mateus 26:26-30; Lucas 22:14-20; 1 Korintu 11:23-25)

²² Sira sei haan hela, Jesus foti paun fuan ida, hodi foo agrades ba Nai Maromak. Depois nia silu paun nee i fahe ba Nia eskolante sira. Nia hatete, “Paun nee Hau nia isin. Simu hodi haan ba.”

²³ Depois Nia foti fali tua kopu ida. Nia foo tan agrades ba Nai Maromak. Depois Nia foo tua kopu nee ba Nia eskolante sira hemu. ²⁴ I Nia hatete, “Tua nee Hau nia raan. Raan nee, sei fakar hodi salva ema barak. Raan nee hatudu katak buat nebee mak Nai Maromak promete ona, agora mosu tiha ona. Simu hodi hemu ba.”⁸

²⁵ Rona di-diak! Komesa kalan nee, Hau la hemu tan tua ona. Too Hau tuur hodi ukun ho Hau nia Aman iha lalehan, foin Hau hemu fali.”

²⁶ Nee hotu tiha, sira kanta hamutuk hodi hahii Nai Maromak. Depois sira sai, hodi baa iha foho Oliveira.

Nai Jesus foo sai uluk katak, Pedro sei nega Nia

(Mateus 26:31-35; Lucas 22:31-34; João 13:36-38)

²⁷ Iha dalan klaran, Jesus hatete ba sira, “Orsida kalan, imi hotu-hotu sei halai husik hela Hau mesak. Nee tuir Nai Maromak nia liafuan nebee ema hakerek tiha ona:

‘Hau sei oho tiha bibi atan.

Nunee nia bibi sira sei halai namkari.’^h

²⁸ Hau sei mate duni. Maibee kuandu Hau moris fali, Hau baa uluk imi iha provinsia Galileia.”ⁱ

²⁹ Rona nunee, Pedro kontra keda Jesus hodi dehan, “Amu, bele ema hotu halai husik hela Amu, maibee hau mak lae duni. Hau sei la husik Amu hela mesak.”

³⁰ Jesus hataan, “Apeu, hanoin di-diak! Orsida kalan, molok manu koreek dala rua, o sei nega Hau dala tolu.”

³¹ Pedro simu tan, “Lae, Amu! Bele ema atu oho hau mos, hau sei la nega Amu!”

Pedro nia kolega sira mos hatete nunee.

Nai Jesus harohan iha Getsemani

(Mateus 26:36-46; Lucas 22:39-46)

³² Nee liu tiha, Jesus ho Nia eskolante sira lao nafatin too iha plantasaun ida iha foho Oliveira. Fatin nee naran Getsemani. Jesus hatete ba Nia eskolante sira, “Imi tuur lai iha nee. Hau sei baa harohan iha nebaa.”

³³ Nia lori deit Pedro, Tiago ho João ba hamutuk ho Nia. Momentu nee, Nia laran komesa susar i tristi tebe-tebes.

³⁴ Nia hatete ba sira, “Hau nia laran susar liu! Too Hau senti atu mate deit. Imi hein lai iha nee.”

³⁵⁻³⁶ Depois Jesus lao ba oin uitoan. Nia monu ba rai, i harohan ho laran susar. Nia dehan nunee, “Apaa doben. Se Apaa hataan, Hau lalika simu terus too mate hanesan nee. Apaa bele halo buat hotu-hotu. Nunee, se bele, Apaa hasai tiha terus nee hosi Hau. Maibee la bele tuir Hau nia hakarak. Tuir deit Apaa nia hakarak.”

³⁷ Liu tiha, Nia fila ba Nia eskolante nain tolu nee, maibee sira toba dukur hela. I Nia fanu sira, hodi dehan ba Pedro, “Apeu,^{‡‡} o toba ka?! Hau iha nebaa la kleur ida. Nusaa mak imi la bele hein uitoan?! ³⁸ Hadeer ona! Imi nia laran

^{‡‡}14:37 Liafuan Gregu dehan ‘Simão’. Nee Pedro nia naran uluk nian.

⁸14:24 Ézodu (Keluaran) 24:8; Jeremias (Yeremia) 31:31-34

^h14:27 Zacarias 13:7 ⁱ14:28 Mateus 28:16

hakarak duni halo buat diak, maibee imi nia isin mak fraku. Tanba nee, imi tenki harohan, para kuandu hetan tentasaun ruma, imi la monu.”^j

³⁹Depois Jesus baa harohan dala ida tan. Nia husu fali ba Nai Maromak para Nia la bele simu terus boot nee. ⁴⁰Depois Nia mai, haree Nia eskolante nain tolu nee. Maibee sira toba hela tan, tanba sira matan dukur atu mate. I Nia fanu fali sira, maibee sira la hatene saida mak sira atu hataan ba Nia.

⁴¹Nee liu tiha, Jesus husik hela sira, hodi baa harohan tan. Nee dala tolu ona. Liu tiha, Nia mai fanu sira. Nia dehan, “Imi sei toba tan ka?! Too ona! Hau Mane Maksoin. Agora, ema mai kaer Hau, hodi entrega ba ema aat sira nia li-man. ⁴²Hadeer ona! Loke imi nia matan hodi haree took. Ema ida atu faan Hau nee, mai ona. Mai ita baa hasoru sira.”

Ema kaer Nai Jesus

(Mateus 26:47-56; Lucas 22:47-53; João 18:3-12)

⁴³Jesus sei koalia hela, Judas mos mai ho ema barak. Sira lori ai dona ho punhal hodi kaer Jesus. Sira tuir orden hosi nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira, ho nai ulun sira. ⁴⁴Antes sira mai, Judas foo sinal kedas dehan, “Imi haree di-diak! Ema ida hau baa rei nee, Nia mak nee. Imi kaer kedan Nia i lori ba.”

⁴⁵Nunee, kuandu Judas too ba, nia baa kedas Jesus hodi hatete, “Mestri!” I nia mos rei Jesus. ⁴⁶Haree Judas nia sinal, ema barak mai kaer Jesus.

⁴⁷Maibee Jesus nia eskolante ida losu espada, hodi tesi tiha ema ida nia tilun. Ema kanek nee, nai lulik boot nia atan. ⁴⁸Jesus mos hatete ba ema sira nebee kaer Nia, “Nusaa! Imi hanoin Hau ema naok-teen ka? Nee mak imi mai atu kaer

Hau lori ai dona ho espada! ⁴⁹Loro-loron Hau hanorin hela imi iha Nai Maromak nia uma kreda boot laran, maibee la iha ema ida atu kaer Hau. Agora, mai kaer Hau ona ba! Tanba nee, hakerek tiha ona iha Livru Sagradu.”^k

⁵⁰Jesus nia eskolante sira tauk atu mate. I sira hotu halai namkari soe hela Jesus mesak deit.

⁵¹Iha nee mos, iha ema klosan ida tuir iha Jesus nia kotuk. Nia falun aan ho deit hena rohan ida. Ema sira nee atu kaer mos nia, ⁵²maibee sira kaer deit mak nia hena, i nia halai ho isin molik deit, tanba nia tauk atu mate.

Ema boot sira foo justisa ba Nai Jesus dehan Nia tenki mate

(Mateus 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; João 18:13-14, 19-24)

⁵³Liu tiha nee, sira lori Jesus ba iha nai lulik boot nia uma. Iha uma nee, ema Judeu nia ema boot sira halibur malu hodi foo justisa ba Jesus. Sira nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira, ho nai ulun sira. ⁵⁴Kuandu ema kaer ona Jesus hodi ba, Pedro mos tuir subar hosi kotuk, too iha nai lulik boot nia uma. Nia mos tama ba iha kintal laran, i baa haneruk ahi hamutuk ho ema sira iha nebaa.

⁵⁵Iha uma laran, nai lulik nia ulun sira koalia ho membru sira hosi Konselhu Relijiaun Judeu nian. Sira hotu buka Jesus nia sala atu hamonu Nia, para bele kas-tigu mate Nia. Maibee sira buka Jesus nia sala, la hetan. ⁵⁶Sira bolu ema barak mak mai foo testemunha. Maibee testemunha sira nee, liafuan la haan malu.

⁵⁷Iha ema balu hamriik foo testemunha falsu, hodi hatete, ⁵⁸“Ami rona ema nee dehan, ‘Hau sei halo rahun tiha Nai Maromak nia uma kreda boot, nebee ema halo ho liman. Depois, iha

loron tolu,^{¶¶} Hau sei harii fila fali uma nee, maibee la uza ona ema nia liman.”^l
⁵⁹Maibee sira nia liafuan nee mos, la haan malu.

⁶⁰Depois nai lulik boot hamriik iha ema barak sira nia oin, hodi husu ba Jesus, “Ema barak foo sala ba o. Nusaa mak o nonook deit?”

⁶¹Maibee Jesus la hataan liafuan ida. Nai lulik boot husu dala ida tan ba Nia, “O hatete lai! Nai Maromak promete ona hori uluk atu haruka Kristu mai. O mak Kristu, Nai Maromak nia Oan, ka lae?”

⁶²Jesus hataan, “Loos duni! Hau mak Kristu. Imi sei haree Hau, Mane Maksoin, tuur iha Nai Maromak nia liman loos hodi ukun hamutuk ho Nia, Ida nebee Forsa tebe-tebes. I imi sei haree Hau tuun ho kalohan hosi lalehan mai.”^m

⁶³Rona Jesus koalia nunee, nai lulik boot hirus aat liu, too nia lees tiha nia hena. Depois nia hatete ba ema barak nee, “Ita la presiza tan testimonha ona.

⁶⁴Imi rona ona ho tilun rasik, Nia rasik dehan, Nia mak Nai Maromak nia Oan rasik. Hanesan nee, Nia hatete aat Nai Maromak. Tuir ita nia lei relijiaun, see mak foti aan hanesan ho Nai Maromak, ema nee tenki oho mate. Agora, ita tesi halo nusaa?”

Sira hotu-hotu tesi nunee, “Ema ida nee sala duni. Nia tenki mate!”ⁿ

⁶⁵Depois ema balu tafui kabeen ba Jesus. Sira taka tiha Nia matan, i tuku Nia hodi husu, “He! O siik took. See mak tuku O nee?” Depois sira foo orden ba

ema seguransa sira hosi uma kreda boot atu mai lori Jesus. I ema seguransa sira mos baku Nia.

Pedro nega dala tolu katak, nia la konhese Nai Jesus

(Mateus 26:69-75; Lucas 22:56-62;
João 18:15-18, 25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷Iha momentu nee, Pedro sei tuur hela iha kintal laran hodi haneruk ahi. Nai lulik boot nia kriada ida, baa fihir di diak Pedro nia oin, hodi hatete, “Ohin o mos hamutuk ho Jesus, ema Nazaré nee. Loos ka lae?”

⁶⁸Pedro hataan, “Lae ida! Nusaa mak o husu nunee?! Hau la konhese Nia.” Depois Pedro hamriik, baa tiha iha portau. [Iha momentu nee duni, manu mos kokoreek.]^{§§}

⁶⁹Depois kriada nee haree tan Pedro. Feto nee komesa hatete ba ema hotu-hotu iha kintal laran, “Nia nee hosi sira nia ema.”

⁷⁰Pedro hataan ho makaas, “O bulak karik! Ema ida nee, hau la konhese duni.”

La kleur, ema ida tan hatete ba Pedro nunee, “He! Nusaa mak o sei fila lia tuun-sae, dehan o la konhese ema nee?! Hau hatene imi hotu ema Galileia.”

⁷¹Maibee Pedro nega tan, dehan, “Hau jura! Hau la konhese ema nee.”

⁷²Nia foin koalia nunee, manu mos kokoreek dala ida tan. Pedro hanoin too Jesus nia liafuan nebee dehan, “Molok manu kokoreek dala rua, o sei nega Hau dala tolu.”

^{¶¶}**14:58** Liafuan Gregu antigu dehan, “iha loron tolu”, maibee sira konta komesa hosi ohin loron (ida), aban (rua), bain rua (tolu), loron tolu (haat). Ema Timor konta seluk, komesa hosi aban (ida), bain rua (rua), loron tolu (tolu). Nunee, liafuan Gregu “iha loron tolu”, nee dehan katak, iha bain rua. Nunee mos, Nai Jesus mate iha Sesta Feira Santa (konta ida). Aban, loron Sabadu (konta rua). Depois, Nai Jesus moris fali ona iha Domingu Paskua (konta tolu, tuir sira nia dalan konta).

^{§§}**14:68** Dokumentu Gregu balu hakerek, balu la hakerek liafuan nee.

^l**14:58** João 2:19

^m**14:62** Daniel 7:13

ⁿ**14:64** Levítiku (Imamat) 24:16

Nunee Pedro tanis.

**Ema lori Nai Jesus ba
Governador Pilatus**

(*Mateus 27:1-2, 11-14; Lucas
23:1-5; João 18:28-38*)

15 Rai huun mutin, ema boot sira tesi dehan Jesus tenki mate. Depois sira kesi tiha Jesus, i lori ba governador Pilatus. ²Kuandu sira too iha Pilatus, nia husu ba Jesus, “Nusaa? O mak ema Judeu sira nia liurai duni ka?”

Jesus hataan, “Loos. Ita Boot dehan nee, loos duni.”

³Depois nai lulik niaulun sira koalia ho governador Pilatus, dehan, “Ema ida nee halo sala barak ona.” I sira foo sai Nia sala ida-idak.

⁴Depois governador Pilatus husu dala ida tan ba Jesus, “O la rona sira nia koalia nee? Sira foo sala barak ba o. Nusaa mak o la defende aan?”

⁵Maibee Jesus la hataan liafuan ida, too halo governador nee mos admira.

**Governador Pilatus
foo kastigu mate ba Jesus**

(*Mateus 27:15-26; Lucas
23:13-25; João 18:39—19:16*)

⁶Kuandu ema Judeu sira halo festa Paskua, tuir sira nia kostumi, povu sira bele husu ba governador atu hasai ema ida hosi kadeia. ⁷Iha loron nee, iha ema kastigu ida iha kadeia, naran Barabás. Uluk ema kaer nia, tanba nia kontra estadu Roma, i nia mos oho ema. ⁸Tanba festa Paskua besik ona, ema barak baa iha governador Pilatus. Sira husu dehan, “Senhor governador, loron Paskua too ona. Se bele, senhor governador hasai ema ida hosi kadeia hanesan baibain.”

⁹Governador hataan fali dehan, “Hau atu hasai see? Imi hakarak hau hasai mak ema Judeu sira nia liurai nee? Imi hataan ka lae?” ¹⁰Governador koalia nunee, tanba nia hatene ona katak nai lulik niaulun sira odi tebe-tebes Jesus.

¹¹Maibee nai lulik niaulun sira, tau lia ba ema barak nee, atu sira husu ba governador, “Ami lakohi simu Nia. Hasai mak Barabás.”

¹²Rona nunee, governador husu tan fali, “Se nunee, hau tenki halo saida ba Jesus nee, ida nebee imi bolu liurai Judeu?”

¹³Sira hotu-hotu hakilar hodi dehan, “Oho tiha Nia! Prega tiha Nia ba krus!”

¹⁴Depois governador husu tan, “Maibee Nia sala saida? Tuir hau nia hanoin, Nia la iha sala ida.”

Maibee sira hotu-hotu hakilar makaas liu tan dehan, “Oho tiha Nia! Prega tiha Nia ba krus ona!”

¹⁵Tanba governador atu halo ema barak laran kontenti, nia hasai Barabás hosi kadeia, tuir sira nia hakarak. Depois nia foo orden ba soldadu sira baku Jesus ho sikoti. * Baku tiha hotu, sira lori Jesus atu prega iha krus too mate.

Soldadu sira halo trosa ba Nai Jesus

(*Mateus 27:27-31; João 19:2-3*)

¹⁶Nee liu tiha, soldadu sira lori Jesus ba iha sira nia akampamentu.† Depois sira bolu soldadu hosi batalhaun tomak mai hamutuk. ¹⁷Sira foo batina kor mean ida ba Jesus hatais. Batina hanesan nee, liurai sira mak hatais. I sira halo mos koroa ida hanesan liurai sira mak tau. Maibee koroa ida atu tau ba Jesus nee, sira halo hosi ai tarak. I sira hanehan koroa nee ba Niaulun. Nunee,

***15:15** Tropas Roma sira halo sikoti hosi animal nia kulit. Sira tesi halo saren-saren, depois iha nia tutun ida-ida sira kesi buat kroat. Kuandu sira baku ema beibeik hodi sikoti nee, ema nia kulit sei sai naklees hotu.

†**15:16** Soldadu sira nia fatin nee, ema bolu hodi lian Latin dehan *praetorium*.

sira halo Jesus hodi halimar hanesan atu foti Nia sai liurai.

¹⁸Tuir mai sira halo troso ba Nia hodi hatete, “Ita Boot, mak ema Judeu sira nia liurai.” ¹⁹Sira mos finji hakneak ho hakruuk iha Jesus nia oin. I sira tafui kabeen fila-fila ba Nia oin. I sira baku Niaulun beibeik ho ai. ²⁰Sira tarata tiha hotu Nia, sira hasai tiha batina, i foo hatais fali ho Nia hena rasik. Tuir mai, sira lori Jesus sai hosi sidade Jerusalém atu baa prega iha krus too mate.

Ema prega Nai Jesus iha krus

(Mateus 27:32-44; Lucas 23:26-43; João 19:17-27)

²¹Iha loron nee, iha ema ida hosi sidade Sirene, atu tama ba iha Jerusalém. Nia naran Simão, Alexandre ho Rufo sira nia aman. Kuandu soldadu sira lori Jesus sai hosi Jerusalém, sira hasoru Simão nee. Sira kaer tiha nia, hodi obriga nia hasaan Jesus nia krus.^o ²²Sira lori Jesus baa iha fatin ida naran Golgota. Nee katak, ‘fatin ulun ruin nian’. ²³Too iha fatin nee, sira atu foo tua siin ho ai moruk ba Jesus hemu, para Nia bele aguenta terus. Maibee Nia lakohi hemu. ²⁴⁻²⁵Depois soldadu sira latan Jesus iha ai krus hodi prega Nia. Depois sira harii tiha ai krus nee, iha tuku sia dadeer-saan. I sira halo rifa para hatene see mak bele hetan Jesus nia hena.^p ²⁶Depois sira hakerek iha ai kabelak ida, dehan nunee,

Ema ida nee Judeu sira nia liurai.

I sira prega ai kabelak nee iha Jesus nia ulun leten. Sira hakerek nunee, hodi hatudu tan saa mak sira iha direitu atu oho Jesus. ²⁷Iha fatin nee, sira prega mos ema naok-teen boot nain rua. Ida iha krus iha Jesus nia liman loos, ida iha Nia liman karuk. ²⁸[Nunee tuir Nai Maromak nia liafuan nebee hakerek ona: “Ema sei halo Nia hanesan ema aat ida.”]^{‡ q}

²⁹Iha mos ema nebee liu hosi fatin nee. Kuandu sira haree Jesus prega hela iha krus, sira doko ulun, hodi hatete aat, atu halo moe Nia, “He! O mak dehan atu halo rahun tiha Nai Maromak nia uma kreda boot, i depois O atu harii fali iha loron tolu.”^{r30} O tuun took hosi krus nee. Salva O nia aan rasik. Nunee ami bele fiar katak, O Nai Maromak nia Oan duni.”

³¹Nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira mos hatete aat Jesus dehan, “Nia bele salva ema seluk. Maibee Nia la bele salva Nia aan rasik. ³²Uluk Nia hatete ona, Nia mak Kristu, ema ida nebee Nai Maromak promete ona hori uluk. Nia mos dehan, Nia ema Judeu sira nia liurai. Se loos nunee, husik Nia mesak tuun hosi krus nee. Ita tenki haree rasik ho ita nia matan, foin ita fiar ba Nia.”

Sira nain rua nebee prega hamutuk ho Nia mos, tarata Nia.

[‡]15:28 Versikulu ida nee la hakerek iha dokumentu Gregu nebee antigu liu.

^q15:29 Liafuan Gregu antigu dehan, “iha loron tolu”, maibee sira konta komesa hosi ohin loron (ida), aban (rua), bain rua (tolu), loron tolu (haat). Ema Timor konta seluk, komesa hosi aban (ida), bain rua (rua), loron tolu (tolu). Nunee, liafuan Gregu “iha loron tolu”, nee dehan katak, iha bain rua. Nunee mos, Nai Jesus mate iha Sesta Feira Santa (konta ida). Aban, loron Sabadu (konta rua). Depois, Nai Jesus moris fali ona iha Domingu Paskua (konta tolu, tuir sira nia dalan konta).

^o15:21 Roma 16:13 ^p15:24-25 Salmus (Mazmur) 22:19

^r15:28 Isaias (Yesaya) 53:12

^r15:29 Salmus (Mazmur) 22:8; 109:25; Marcos 14:58; João 2:19

Nai Jesus mate

(Mateus 27:45-56; Lucas
23:44-49; João 19:28-30)

³³ Nee liu tiha, fatin nee hotu nakukun tiha, komesa meiu-dia too tuku tolu lokraik. ³⁴ Iha lokraik tuku tolu, Jesus hakilar ho Nia lian, “*Eloi! Eloi! Lama sabaktani!*” Nee katak, “Hau nia Nai! Hau nia Maromak! Nusaa mak O husik hela Hau nunee?”^{§ s}

³⁵ Ema balu besik krus nee, rona Jesus nia lian. I sira dehan ba malu, “Imi rona took. Nia bolu Elias, Nai Maromak nia profeta uluk.” ³⁶ I iha ema ida halai baa foti esponza, halo bokon ho tua siin. Depois nia tuu iha ai naruk ida, i halolo ba Jesus nia ibun, para Nia hemu. I ema nee dehan, “Mai ita haree took! Elias keta mai hatuun Nia hosi krus karik.”^t

³⁷ Depois Jesus hakilar dala ida tan, i Nia mate.

³⁸ Iha kortina ida iha uma kreda boot hodi haketak Nai Maromak nia fatin santu. Natoon loos Jesus mate, kortina nee mos naklees ba rua, hosi leten too kraik.^u

³⁹ Iha Golgota, iha komandante ida hamriik besik Jesus nia krus. Bainhira nia haree Jesus nia mate, nia admira hodi hatete, “Tebes duni! Ema ida nee Nai Maromak nia Oan.”

⁴⁰⁻⁴¹ Iha mos fetu barak mak haree Jesus nia mate hosi dook deit. Sira mos tuir Jesus. Uluk sira serbi Jesus iha Galileia, depois sira mai iha Jerusalém hamutuk ho Nia. Entre fetu sira nee, iha Salome, Maria hosi rai Madala, ho Maria ida tan (Tiago kiik ho José sira nia inan).^v

Ema hatama Nai Jesus iha rate

(Mateus 27:57-61; Lucas
23:50-56; João 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Liu tiha nee, iha ema ida buka dalan atu hatuun Jesus nia isin hosi krus. Ema nee naran José, hosi sidade Arimateia. Nia mos membru hosi Konselhu Relijiaun Judeu nian. Nia laran diak. I nia sempre hein Nai Maromak nia ukun atu mai.

Jesus mate iha loron Sesta. Aban fali, ema Judeu sira nia loron hodi harohan. Loron nee, sira la bele halo buat ida. Tanba nee mak José atu tau kedan Jesus nia isin ba rate. Nia foo brani nia aan, hodi baa husu lisensa iha governador Pilatus atu hatuun Jesus nia isin. ⁴⁴ Kuandu governador rona José husu nunee, nia hakfodak hodi dehan, “Nusaa mak ema nee mate lailais nunee?! Hau hanoin katak, Nia seidauk mate.”

Nunee nia haruka ema baa bolu komandante mai, hodi husu, “Oinsaa? Jesus nee mate tiha ona ka, seidauk?”

⁴⁵ Komandante nee hataan, “Nia mate tiha ona, senhor.” Governador rona nunee, nia foo lisensa ba José para bele baa hatuun Jesus nia isin.

⁴⁶ Nunee José sosa hena foun ida nebee karu tebes. Depois nia baa iha Golgota, i baa hatuun Jesus nia isin hosi krus. Nia falun mate nee halo di-diak hodi hena foun nee. Iha rate ida, ema foin bahat hotu iha fatuk lolon. José sira lori Jesus nia isin baa hatama iha fatuk kuak nee. Depois sira duir fatuk boot ida, hodi taka netik fatuk kuak nee. Hotu tiha, José sira fila ona.

⁴⁷ Maria hosi rai Madala, ho Maria (José nia inan), sira nain rua haree José sira hatama Jesus nia isin ba fatuk kuak

§15:34 Jesus nia lian nee, lian Aram.

§15:34 Salmus (Mazmur) 22:2 ^t15:36 Salmus (Mazmur) 69:22

^u15:38 Ézodu (Keluaran) 26:31-33 ^v15:40-41 Lucas 8:2-3

nee. I sira haree di-diak hodi hatene dalan ba fatin nee.

Nai Jesus moris fali

(Mateus 28:1-8; Lucas 24:1-12; João 20:1-10)

16 Aban fali, leron Sabadu, ema Judeu sira nia leron hodi deskansa. Kalan nee kedas, Salome, ho Maria hosi rai Madala, ho Maria ida tan (Tiago nia inan), sira baa hola mina morin. Tanba aban fali, sira atu baa hisik Jesus nia isin, tuir Judeu sira nia kostumi. ²Iha leron Domingu, dadeer-saan nakukun, sira nain tolu baa iha rate. ³⁻⁴Iha dalan klaran, sira hatete ba malu, “Orsida see mak atu duir fatuk hosi rateibun ba ita? Ita nain tolu la iha forsa atu dudu fatuk nee, tanba todan tebe-tebes.”

Maibee bainhira sira too iha fatin nee, sira haree fatuk boot nee muda sees tiha ona. ⁵Depois sira tama ba fatuk kuak laran. I sira hakfodak tebe-tebes, tanba sira haree mane klosan ida tuur hela iha sira nia liman loos. Nia hena, mutin loos. ⁶I mane nee hatete ba sira nunee, “Imi keta tauk. Hau hatene imi mai buka Jesus hosi rai Nazaré, ida nebee ema oho iha krus. Nia la iha nee tan ona. Tanba Nia moris fali ona. Mai imi haree rasik fatin nebee sira latan Nia isin. Mamuk tiha ona. ⁷Imi fila lailais ona! Imi baa foo hatene ba Pedro sira katak, Jesus moris fali ona. Nia baa uluk sira iha Galileia, i sira sei hasoru Nia iha nebaa.

Tuir buat nebee uluk Nia promete ona ba sira. Agora, imi fila ona.”^w

⁸Bainhira feto sira nee baa haree fatin nee mamuk duni, sira hakfodak! Sira halai sai kedas, i fila lailais. Iha dalan, sira la foo hatene ba ema ida, tanba sira tauk atu mate.

[Dokumentu Gregu balu hakerek tan hanesan tuir mai nee

⁹Kuandu feto nain tolu nee too ba iha Pedro sira, sira foo hatene kona ba mane klosan ida ohin koalia ho sira iha rate laran.^{** 10}Liu tiha nee, Jesus rasik foo orden ba Nia eskolante sira, para sira baa foo sai Nia Liafuan Diak nee iha fatin hotu-hotu, hosi rai ulun too rai ikun. Liafuan Diak nee katak, Nai Maromak mak salva ema hosi sira nia sala.

Liafuan nee loos tebe-tebes, i nafatin too tinan ba tinan.]

[Nai Jesus hasoru Maria hosi Madala

(Mateus 28:9-10; João 20:11-18)

⁹Iha leron Domingu dadeer-saan, Jesus hatudu aan ba Maria hosi Madala. Feto nee, uluk Jesus hasai espiritu aat hitu hosi nia laran.^{†† 10}Nia haree tiha Jesus, nia baa foo hatene kedas ba ema sira uluk tuir Jesus nee. Ema sira nee sei tristi ho tanis hela, hanoin Jesus nia mate. ¹¹I Maria foo sai ba sira dehan, “Lalikan tristi ona, tanba Jesus moris fali ona! Hau foin hasoru malu ho Nia!”

Maibee sira hataan, “O bosok!”

^{**}**16:8** Iha dokumentu Gregu nebee antigu liu, istoria Marcos nian too iha versikulu 8 deit. Maibee dokumentu balu aumenta tan versikulu 9-20, i balu aumenta versikulu 9-10 seluk.

^{††}**16:9** Iha dokumentu Gregu nebee antigu liu, istoria Marcos nian too iha versikulu 8 deit. Maibee dokumentu balu aumenta tan versikulu 9-20, i balu aumenta versikulu 9-10 seluk.

^w**16:7** Mateus 26:32; Marcos 14:28

**Nai Jesus hatudu aan ba
Nia eskolante nain rua tan**

(Lucas 24:13-35)

¹²Liu tiha nee, Jesus nia eskolante nain rua lao ba iha aldeia ida. Iha dalan klaran, Jesus hatudu aan ba sira. Maibee Jesus oin seluk tiha ona. ¹³Depois sira nain rua fila fali hodi foo hatene ba sira nia kolega sira, “Imi rona lai. Foin dadauk nee, ami hasoru Jesus iha dalan.”

Maibee sira nia kolega hataan, “Bosok! Ami la fiar ida.”

**Nai Jesus hatudu aan
ba Nia eskolante sira**

*(Mateus 28:16-20; Lucas 24:36-49;
João 20:19-23; Apostolu sira
nia Istoria (Atos, Kisah) 1:6-8)*

¹⁴Nee liu tiha, Jesus hasoru malu ho Nia eskolante nain sanulu resin ida, natoon sira haan hela. Nia hatete, “Imi nee ulun fatuk toos duni! Ema hatete ona ba imi katak, sira haree Hau ho sira nia matan rasik, maibee imi la fiar! Imi dehan, sira bosok. Agora, Hau rasik mak mai nee. Hau mate tiha ona, maibee Hau moris fali ona. Imi haree rasik ba.

¹⁵Nee duni, imi tenki baa iha mundu tomak, i foo sai Hau nia Liafuan Diak nee ba ema hotu-hotu.^x ¹⁶See mak fiar ba

Hau, i sarani, Nai Maromak sei salva nia, i nia sei moris hamutuk ho Nai Maromak iha lalehan. Maibee see mak la fiar, Nai Maromak sei kastigu nia, i sei la simu nia iha lalehan. ¹⁷I ema sira nebee fiar ba Hau, sira sei halo milagre oi-oin, too ema hotu hatene katak, sira nia forsa nee mai hosi Nai Maromak. I sira sei duni sai espiritu aat, hodi Hau nia naran. I Nai Maromak sei halo sira koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende. ¹⁸I se sira kaer samea nebee iha veneno, ou sira hemu sala veneno, sira la hetan susar. I kuandu sira tau liman ba ema moras, ema moras nee sei sai diak.”

Nai Jesus sae ba lalehan

*(Lucas 24:50-53; Apostolu sira nia
Istoria (Atos, Kisah) 1:9-11)*

¹⁹Jesus koalia tiha hotu, Nai Maromak hasae Nia ba lalehan. Nia tuur iha Nai Maromak nia liman loos hodi ukun hamutuk.^y

²⁰Nee liu tiha, Nia ema sira halo tuir Nia orden. Sira baa iha mundu tomak, hodi foo hatene kona ba Jesus nia Liafuan Diak. I Nai Maromak foo poder ba sira, para sira bele halo milagre, tuir Jesus hatete ona. Nunee ema barak fiar ba Jesus, tanba sira hatene katak Liafuan Diak nee, loos duni.]

^x16:15 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 1:8

^y16:19 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 1:9-11

Liafuan Diak kona ba Nai Jesus

tuir

Saun Lucas

Tanba saa mak Lucas hakerek istoria nee

1 Senhor Teófilo^{††} mak hau respeita. Iha ema barak mak hakerek ona kona ba buat nebee mak Nai Maromak halo ona iha ami nia leet. ²Sira hakerek tuir lo-loos istoria nebee mak ami rona hosi ema sira nebee akompanha Jesus nia moris hosi primeiru kedas. Sira hakerek tuir duni Jesus nia hanorin nebee Nia ema sira foo tutan mai ami. ³Hau rasik mos estuda di-diak ona istoria nee tomak hosi huun too rohan. Nee duni hau desidi atu hakerek ba senhor, saida loos mak akontese, ⁴para senhor mos bele hatene katak, buat nebee mak ema hanorin ona ba senhor kona ba Jesus, loos duni.

Anju foo hatene João Sarani Nain nia moris

⁵Istoria nee hahuu bainhira liurai Herodes sei ukun iha provinsia Judeia. Iha tempu nebaa iha nai lulik relijiaun Judeu ida naran Zakarias. Nia tama iha grupu nai lulik Abias nian. Zakarias nia kaben naran Isabel. Sira nain rua hosi nai lulik Arão nia jerasaun.^z ⁶Sira nee ema nebee moris loos, i halo haksolok Nai Maromak nia laran. Sira halo tuir hotu Nai Maromak nia lei. ⁷Zakarias ho Isabel katuas ho ferik liu ona, maibee la iha oan, tanba hori uluk kedas Isabel la bele hetan oan.

⁸Iha loron ida, Zakarias nia grupu mak baa halao servisu iha Nai Maromak nia uma kreda boot iha Jerusalém. Nunee Zakarias mos halao nia servisu hanesan nai lulik iha Maromak nia oin. ⁹Tuir nai lulik sira nia kostumi, sira dada rifa hodi hatene see mak bele tama ba iha uma kreda boot nia laran hodi sunu ai morin iha Nai Maromak nia oin. Iha loron nee, rifa monu ba Zakarias. ¹⁰Entaun Zakarias tama ba laran. Bainhira nia sunu hela ai morin, ema barak halo hela orasaun iha liur. ¹¹Derepent deit, Nai Maromak nia anju ida mosu mai, hamriik iha altar sunu ai morin nian, iha sorin loos.

¹²Haree nunee, Zakarias hakfodak i tauk teb-tebes. ¹³Maibee anju nee hatete, “Zakarias, la bele tauk! Tanba Nai Maromak rona ona o nia orasaun. O nia kaben Isabel sei tuur ahi, oan mane ida. O tenki tau nia naran João. ¹⁴Nia sei halo imi nia laran haksolok teb-tebes, i nia moris sei halo ema barak mos haksolok hamutuk ho imi. ¹⁵Nai Maromak sei konsidera nia hanesan ema boot. Durante nia vida tomak, imi nia oan nee la bele hemu tua. Maromak nia Espiritu Santu sei domina nia dezde iha nia inan nia kabu-laran.^a ¹⁶Nia sei lori ema Israel barak fila fali ba sira nia Nai Maromak. ¹⁷Nia espiritu ho kbiit sei hanesan Maromak nia profeta Elias. João sei mai uluk hodi prepara povu atu simu ita nia Nai. Depois mak foin ita nia Nai mai. João sei halo aman sira nia laran hadomi fila fali sira nia oan. I ema sira nebee fila kotuk ba Maromak, nia sei halo sira tuir fali Maromak nia hakarak.”^b

¹⁸Zakarias husu ba anju nee, “Hau katuas liu ona, i hau nia kaben mos ferik

^{††}1:1 Naran *Teófilo* ho lian Gregu (*Yunani*) dehan, ‘ema nebee hadomi Maromak’. Nee Lucas nia livru primeiru nebee nia hakerek ba Teófilo.

^z1:5 1 Krónikas (Tawarikh) 24:10; Ézodu (Keluaran) 7:7

^a1:15 Números (Bilangan) 6:3 ^b1:17 Malakias (Maleakhi) 4:5-6

liu ona. Oinsaa mak hau bele hatene katak buat nee loos?”

¹⁹ Anju hataan, “Hau Gabriel. Hau sempre hamriik iha Nai Maromak nia futar oin. I Nia rasik mak haruka hau mai hatoo lia menon nee ba o.^c ²⁰ Maibee o la fiar hau nia liafuan. Nee duni, komesa agora o sei la koalia tan too labarik nee moris. Tanba too tempu nebee Nai Maromak desidi, buat sira nee sei sai duni.”

²¹ Ema barak nebee halo hela orasaun iha liur, hein Zakarias atu sai mai. Sira admira tanba nia kleur iha laran. ²² Depois, bainhira nia sai mai, nia la koalia liafuan ida ba sira. Nia halo sinal deit ho liman, maibee koalia la diak. Entaun sira kompriende katak, Maromak hatudu sinal ruma ba nia iha uma kreda laran.

²³ Too nia tempu servisu iha uma kreda boot hotu ona, Zakarias fila ba uma. ²⁴ La kleur, nia kaben Isabel isin rua. Durante fulan lima, Isabel hela deit iha uma laran. ²⁵ Nia dehan, “Nai Maromak mak halo ida nee mai hau. Nia hatudu Nia laran diak mai hau, para ema ida la bele hamoe tan hau.”

Anju foo hatene Nai Jesus nia moris ba Maria

²⁶ Bainhira Isabel isin rua fulan neen ona, Nai Maromak haruka anju Gabriel baa iha aldeia Nazaré iha provinsi Galileia, ²⁷ hodi hasoru fetu raan ida naran Maria. Menina nee troka prenda ona ho mane ida naran José, hosi liurai David nia jerasaun.^d ²⁸ Entaun anju Gabriel baa hasoru Maria hodi kumpri-menta nia dehan, “Maria, Nai Maromak foo bensaun ba o, i Nia hamutuk ho o.”

²⁹ Rona nunee, Maria bilaan tiha, hodi hanoin, liafuan nee dehan saida loos?

³⁰ Maibee anju hatutan tan dehan, “Maria, keta tauk!

Tanba o halo haksolok Nai Maromak nia laran.

³¹ La kleur tan, o sei isin rua, i sei tuur ahi, oan mane ida.

O tenki tau Nia naran Jesus.”[¶]

³² Nia sei sai boot teb-tebes.

I Maromak Aas Liu sei bolu Nia dehan, ‘Hau nia Oan.’

Nai Maromak sei foti Nia hodi kaer ukun,

hanesan Nia bei-ala liurai David.

³³ O nia oan nee mak sei ukun ema Israel tinan ba tinan nafatin.^{§§}

Nia ukun sei la ramata.”^e

³⁴ Maria husu ba anju, “Hau seidaok hola mane. Oinsaa mak hau bele isin rua?”

³⁵ Anju hataan, “Nai Maromak nia Espiritu Santu sei tuun ba iha o, i Maromak Aas Liu nia kbiit sei hamahon o. Nunee, labarik nebee atu moris mai nee, santu teb-tebes, i ema sei bolu Nia ‘Nai Maromak nia Oan’.

³⁶ Laos nee deit. O nia maluk Isabel mos kous ona, maski nia ferik liu ona. Ema dehan nia la bele hetan oan, maibee agora nia isin rua fulan neen ona. ³⁷ Tanba Nai Maromak bele halo buat hotu-hotu.”^f

³⁸ Maria hataan, “Hau Nai Maromak nia atan. Hau hein buat hotu-hotu sai tuir ita boot nia liafuan.”

Depois anju husik tiha nia.

[¶]**1:31** Naran *Jesus* ho lian Ebreu dehan *Yeshua*; nee katak ‘Nai Maromak salva ema’. Haree mos Mateus 1:21.

^{§§}**1:33** Lian Gregu hakerek dehan, Nia sei ukun ‘iha Jacó nia uma’. Jacó nee ema Israel nia bei-ala ida; nia naran seluk Israel. Nunee, ‘Jacó nia uma’ dehan ema Israel.

^c**1:19** Daniel 8:16; 9:21 ^d**1:27** Mateus 1:18 ^e**1:33** 2 Samuel 7:12; 13; 16; Isaias (Yesaya) 9:7 ^f**1:37** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:14

Maria baa vizita Isabel

³⁹⁻⁴⁰ La kleur, Maria prepara aan hodi baa lalais iha Zakarias nia uma iha aldeia ida iha foho provinsia Judeia nian. Too iha nebaa, nia tama liu ba uma laran hodi kumprimenta Isabel.

⁴¹ Bainhira Isabel rona Maria nia li-afuan, bebee iha nia kabu-laran book aan kedas. Maromak nia Espiritu Santu domina Isabel, ⁴² i nia koalia sai ho lian makaas dehan, “Maromak foo bensaun ba o liu feto hotu-hotu, i foo bensaun mos ba o nia oan nebee atu moris mai. ⁴³ Maromak foo buat diak liu mai hau, too hau nia Nai nia inan mai vizita hau! ⁴⁴ Bainhira hau rona anoi kumprimenta hau, labarik iha hau nia kabu-laran book aan kedas tanba haksolok. ⁴⁵ Nai Maromak foo bensaun ba o, tanba o fiar katak buat nebee Nia promete ona ba o, sei sai duni.”

Maria hahii Nai Maromak

⁴⁶ Maria dehan,
“Ho hau nia laran tomak
hau hahii Nai Maromak!
⁴⁷ Hau nia laran haksolok,
tanba Maromak hau nia Salvador.
⁴⁸ Nia tau matan mai hau,
Nia atan kiik ida.
Komesa agora ba oin, ema hotu sei kon-
sidera hau
ema ida ke simu bensaun boot hosi
Maromak,^g
⁴⁹ tanba Maromak Forsa Teb-tebes
halo ona buat furak mai hau.
Nia mak santu.

⁵⁰ Nai Maromak sempre hadomi ema
hotu nebee respeita i adora Nia,
hosi jersaun ba jersaun.

⁵¹ Nia hatudu Nia forsa
hodi halo ema nebee foti aan halai
namkari.

⁵² Nia hatuun ukun nain sira hosi sira nia
kadeira,
maibee Nia foti aas ema nebee haraik
aan.^h

⁵³ Nia foo hahaan mesak di-diak deit ba
ema nebee hamlaha, too sira bosu,
maibee Nia haruka ema riku sai ho liman
mamuk.

⁵⁴ Nia tulun Nia atan ema Israel sira,
i sempre hatudu Nia domin ba sira.

⁵⁵ Nunee Maromak halo tuir Nia
promesa uluk
ba ita nia avoo Abraão ho nia jersaun
too tinan ba tinan.”ⁱ

⁵⁶ Maria hela ho Isabel durante fulan
tolu nia laran, depois fila ba nia uma.

João Sarani Nain moris

⁵⁷ Bainhira nia tempu too ona, Isabel
tuur ahi, oan mane ida. ⁵⁸ Nia familia
ho ema iha aldeia laran rona dehan, Nai
Maromak hatudu ona Nia domin boot ba
Isabel, i sira hotu haksolok hamutuk ho
nia.

⁵⁹ Kuandu bebee nee halo ona loron
walu, sira halibur malu para sunat nia,
tuir ema Judeu nia lisan.* Sira atu tau
naran ba labarik nee, Zakarias, tuir nia
aman nia naran.^j ⁶⁰ Maibee nia inan la
hataan, dehan, “La bele! Nia naran mak
João.”

⁶¹ Sira hataan, “Maibee iha imi nia fa-
milia tomak la iha ema ida mak naran

*1:59 Ema Judeu sira halo serimonia sunat ba labarik mane hotu-hotu bainhira sira halo loron walu. Nee sinal ida hodi hatudu katak labarik nee Maromak nian, i tama ona ba Maromak nia povu.

g1:48 1 Samuel 1:11 h1:52 Jó (Ayub) 5:11; 12:19

i1:55 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:7; 1 Samuel 2:1-10

j1:59 Levítiku (Imamat) 12:3

João.” ⁶²Entaun sira foo sinal ba Zakarias para buka hatene, nia hakarak foo naran saida.

⁶³Depois Zakarias halo sinal husu ai kabelak oan ida hodi hakerek. I nia hakerek dehan, “Nia naran João.” Sira hotu admira.

⁶⁴Iha momentu nee kedas, Zakarias bele koalial fali, i nia komesa hahii Nai Maromak. ⁶⁵Ema iha aldeia nee tauk i admira. Iha foho-foho provinsia Judeia nian, ema hotu-hotu koalial kona ba buat nee. ⁶⁶I see-see deit mak rona, hanoin dehan, “Aban-bainrua labarik nee sei sai saida loos?” Tanba sira hatene katak Maromak nia kbiit iha nia.

Zakarias hahii Nai Maromak

⁶⁷Depois Maromak nia Espiritu Santu domina João nia aman Zakarias, i nia hatete,

⁶⁸“Hahii Maromak, ema Israel nia Nai! Tanba Nia mai ona para foo liberdade ba Nia povu.

⁶⁹Maromak foti ona Ema ida hosi Nia atan David nia jerasaun.[†] Ema nee nia kbiit boot teb-tebes hodi salva ita.

⁷⁰Nunee Maromak halo tuir buat nebee Nia promete tiha ona hori uluk liu hosi Nia profeta sira.

⁷¹Ema nee sei salva ita hosi ita nia inimigu, i hosi ema hotu-hotu nebee odi ita.

⁷²Maromak halo nunee para hatudu Nia domin ba ita nia bei-ala sira hodi kumpri Nia promesa ba sira.

⁷³Uluk Nia jura ba ita nia avoo Abraão katak,

⁷⁴Nia sei hasai ita hosi ita nia inimigu sira nia liman laran, atu ita la tauk tan hodi serbi Nia,

⁷⁵i bele moris loos ho laran moos iha Nia oin

durante ita nia vida tomak.”

⁷⁶Depois Zakarias hatete ba nia oan, “Hau nia oan, ema sei bolu o Maromak Aas Liu nia profeta.

O sei baa uluk hodi prepara povu atu simu sira nia Nai mai.^k

⁷⁷O sei foo hatene ba Maromak nia povu dehan,

Maromak sei hamoos sira nia sala hodi salva sira,

⁷⁸tanba ita nia Maromak nee laran diak teb-tebes.

Nee mak loro matan sae dadauk,[‡]

lori naroman hosi lalehan tuun mai ita,

⁷⁹hodi leno ema nebee moris iha nakukun laran

ho ema nebee tauk mate, hodi lori ita ba dalan dame nian.”¹

⁸⁰Loron ba loron, João boot ba dadauk, i nia espiritu mos forti ba beibeik. Depois nia baa hela iha rai fuik maran too tempu nebee nia hahuu nia servisu iha ema Israel sira nia leet.

Nai Jesus moris

(Mateus 1:18-25)

2 Iha tempu nebaa liurai boot Augusto foo orden para estadu Roma tenki halo sensus hodi rejistu nia povu hotu-hotu. ²Nee foin primeira-ves mak sira halo sensus, i momentu nebaa, governador Kirinu mak ukun iha provinsia Síria.[¶] ³Entaun ema hotu-hotu fila ba ida-idak nia knua hodi rejistu.

[†]**1:69** Iha nee, Zakarias koalial kona ba Nai Jesus Kristu.

[‡]**1:78** Iha Antigu Testamentu, dala barak uza liafuan ‘loro matan’ hodi hatudu ba Kristu. Por ezemplu Isaias 9:2; 60:1-3.

[¶]**2:2** Iha tempu nebaa, Síria hanesan provinsia boot ida iha liurai Roma nia okos. Too ikus, governador Síria mos tau matan ba provinsia Judeia ho Samaria.

^k**1:76** Malakias (Maleakhi) 3:1 ¹**1:79** Isaias (Yesaya) 9:2

⁴José mos sai hosi Nazaré iha Galileia hodi baa rejistu iha liurai David nia moris fatin Belém iha provinsi Judeia, tanba José hosi liurai David nia jerasaun. ⁵Nia lori mos Maria, tanba sira nain rua troka prenda ona. Momentu nee, Maria isin rua hela.

⁶Sira too iha Belém, Maria nia loron hodi tuur ahi too ona. ⁷Nia tuur ahi nia oan mane boot. Nia falun ho neras, i ha-toba iha animal nia haan fatin, tanba la iha fatin ba sira hodi hela.

Anju foo hatene Nai Jesus nia moris ba bibi atan sira

⁸Iha kalan nee, bibi atan balu hein hela sira nia bibi malae iha rai luan besik Belém.

⁹Derepentí deit Nai Maromak nia anju ida mosu ba sira, i naroman Maromak nian nabilan haleu sira, halo sira tauk teb-tebes. ¹⁰Maibee anju hatete, “Lalikan tauk! Hau mai hatoo liafuan diak ida ba imi. Liafuan nee sei halo ema hotu haksolok boot. ¹¹Ohin imi nia Salvador moris iha liurai David nia moris fatin Belém. Nia mak imi nia Nai. I Nia mak Kristu, Ema nebee Maromak promete ona hori uluk atu haruka mai. ¹²Sinal atu hatene Nia mak nee: Imi sei hetan Kosok Oan ida falun hela ho neras i toba hela iha animal nia haan fatin.”

¹³Derepentí anju lubuk boot ida hosi lalehan mosu hamutuk ho anju nee. Sira hotu hahii Maromak dehan,

¹⁴“Foti aas Nai Maromak nia naran.

Nia tuur iha fatin aas liu.

Nai Maromak foo dame ba ema iha mundu

nebee halo haksolok Nia laran.”

¹⁵Depois anju sira fila fali ba lalehan. I bibi atan sira hatete ba malu, “Mai ita baa Belém hodi haree buat nebee Nai Maromak foo hatene ona mai ita.”

¹⁶Entaun sira baa kedas. Too iha nebaa, sira hetan Maria ho José, ho Kosok Oan nebee toba hela iha animal nia haan fatin.

¹⁷Haree tiha Labarik nee, bibi atan sira konta ba ema hotu, saida mak anju sira hatete ona ba sira kona ba Labarik nee. ¹⁸Rona tiha bibi atan sira nia liafuan, ema hotu admira. ¹⁹Maibee Maria rai hela buat sira nee hotu iha nia laran, hodi hanoin di-diak buat sira nee dehan saida. ²⁰Hotu tiha, bibi atan sira fila fali ba hein sira nia bibi, hodi hahii foti aas Nai Maromak nia naran tanba buat nebee sira rona i haree nee tuir lo-loos saida mak anju foo hatene ona ba sira.

Kosok Oan nia inan-aman foo naran i aprezena Nia ba Maromak

²¹Liu tiha loron walú, too serimonia sunat Kosok Oan nee, Nia inan-aman tau Nia naran Jesus. Naran nee mak anju foo hatene ba Nia inan, bainhira nia seidauk isin rua.^m

²²La kleur, tempu mos too para José ho Maria halo tuir Moisés nia lei kona ba feto nebee foin tuur ahi.[§] Entaun sira nain rua baa sidade Jerusalém hodi halo tuir lei nee. Sira lori mos Kosok Oan Jesus ba iha uma kreda boot hodi aprezena ba Nai Maromak.ⁿ ²³Nunee sira halo tuir Nai Maromak nia lei ida nebee dehan, “Ema hotu-hotu tenki entrega sira nia oan mane boot ba Nai Maromak.”^o ²⁴Tuir Nai Maromak nia lei,

§2:22 Iha tempu nebaa, feto nebee foin tuur ahi la bele tama uma kreda boot. Liu tiha loron 40 sira tenki halo serimonia hamoos aan para bele tama fali uma kreda hodi adora Maromak iha nebaa.

^m2:21 Lucas 1:31; Levítiku (Imamat) 12:3

ⁿ2:22 Levítiku (Imamat) 12:1-8

^o2:23 Ézodu (Keluaran) 13:2, 12

inan-aman mos tenki foo lakateu par ida ka manu pombu oan rua hanesan sakrifisiu. José ho Maria mos halo tuir.^p

Simeão dehan Jesus mak Kristu

²⁵Tempu nee, iha katuas ida naran Simeão hela iha sidade Jerusalém. Nia ema ida ke moris loos i badinas halo tuir Nai Maromak nia hakarak. Nia hein hela Nai Maromak atu salva ema Israel. Maromak nia Espiritu Santu domina nia, ²⁶i foo hatene ona ba nia katak, nia sei haree tiha Kristu lai, mak foin nia mate. Kristu nee mak Nai Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai.

²⁷Iha loron nee, Maromak nia Espiritu foo hanoin ba Simeão para baa iha area uma kreda boot nian. Nunee, bainhira José ho Maria lori Jesus baa entrega ba Maromak hodi kumpri lei, ²⁸Simeão mos iha nebaa. Nia kous Kosok Oan nee hodi hahii Nai Maromak dehan,

²⁹“Nai, Ita Boot kumpri ona Ita Boot nia promesa mai hau ata.

Agora Ita Boot bele husik ona hau mate ho paz.

³⁰Tanba hau nia matan haree ona Ema nebee mak Ita Boot haruka mai atu salva ami.

³¹Ita Boot prepara ona Nia para nasaun hotu-hotu bele haree.

³²Nia sai naroman ba nasaun sira seluk, i halo Ita Boot nia povu Israel sai naran boot.”^q

³³Rona nunee, Jesus nia inan-aman admira ho buat nebee Simeão hatete kona ba sira nia Oan. ³⁴Depois Simeão foo bensaun ba sira, i hatete ba Jesus nia inan Maria, “Maromak desidi ona katak, ema Israel barak sei monu tanba la simu Labarik nee, maibee sira seluk Nia sei

foti sae. Nia sei hatudu sai Maromak nia planu, maibee ema barak sei koalia kontra Nia. ³⁵Ho nunee, sira sei hatudu lo-loos, saida mak iha sira nia laran. I Maria, o mos sei laran tristi teb-tebes, hanesan surik sona borus o nia laran.”

Ana hahii Maromak tanba Nai Jesus

^{36–37}Iha uma kreda boot, iha mos profeta ida naran Ana. Nia aman naran Fanuel, hosi suku Asér. Nia foin kaben halo tinan hitu, nia kaben mate, husik nia faluk. Agora nia halo ona tinan walunulu resin haat, i ferik liu ona. Nia nunka husik uma kreda boot, maibee hela iha nebaa hodi adora Nai Maromak loronkalan ho orasaun i ho jejun.

³⁸Simeão sei koalia hela ho José ho Maria, profeta Ana mos too mai. Nia hahii Nai Maromak, i foo sai kona ba Jesus ba ema hotu nebee hein hela Maromak atu foo liberdade ba povu Israel.**

³⁹Bainhira José ho Maria halo tuir tiha hotu Nai Maromak nia lei, sira fila fali ba sira nia aldeia Nazaré iha provinsia Galileia.^r ⁴⁰Jesus boot ba dadauk, isin mos diak ho forti. Nia matenek teb-tebes, i Nai Maromak foo bensaun ba Nia.

Nai Jesus iha uma kreda boot

⁴¹Tinan-tinan Jesus nia inan-aman baa iha sidade Jerusalém hodi tuir festa Paskua Judeu nian.^s ⁴²Bainhira Jesus tinan sanulu resin rua, sira baa hamutuk tuir festa hanesan baibain. ^{43–44}Paskua hotu ona, Jesus nia inan-aman fila fali ba Nazaré, maibee Jesus sei hela iha Jerusalém. Nia inan-aman la hatene; sira hanoin Jesus lao hamutuk ho Nia maluk sira, tanba iha ema barak lao rame-rame.

** **2:38** Lian Gregu dehan ‘foo liberdade ba povu Jerusalém’. Jerusalém nee kapital Israel nian, i nunee nia povu reprezenta povu Israel tomak.

p2:24 Levítiku (Imamat) 12:6-8 **q2:32** Isaias (Yesaya) 42:6; 49:6; 52:10 **r2:39** Mateus 2:23 **s2:41** Ézodu (Keluaran) 12:1-27; Deutoronómiu (Ulangan) 16:1-8

Nunee sira lao tiha lora tomak mak foin buka Nia iha maluk ho kolega sira nia leet.⁴⁵ Maibee sira buka la hetan, entaun sira fila fali ba Jerusalém hodi buka Nia iha nebaa.

⁴⁶ Liu tiha lora tolu, foin Nia inan-aman hetan Nia iha area uma kreda boot nian. Nia tuur hamutuk hela ho mestri relijiaun sira hodi rona sira i husu pergunta.⁴⁷ Ema hotu-hotu nebee rona, admira teb-tebes, tanba Nia hatene klean i hataan mestri sira nia pergunta ho matenek.⁴⁸ Haree nunee, Nia inan-aman mos admira. Depois Nia inan dehan, “Oan, nusaa mak O halo nunee mai ami? O nia aman ho hau laran susar hodi buka O tuun-sae!”

⁴⁹ Maibee Jesus hataan, “Tansaa mak amaa-apaa tenki buka Hau? Tuir loos imi hatene katak, Hau tenki iha Hau nia Aman nia uma.”⁵⁰ Maibee sira la kom-priende saida mak Nia hatete.

⁵¹ Depois Jesus fila ba Nazaré hamutuk ho Nia inan-aman, i halo tuir sira nia hakarak. Nia inan rai buat sira nee hotu iha nia laran.⁵² Jesus boot ba dadauk i Nia matenek mos aumenta ba beibeik. Nia halo Nai Maromak Nia laran hak-solok, i ema mos gosta Nia.^t

João Sarani Nain prepara dalan ba Nai Jesus

(Mateus 3:1-12; Marcos 1:1-8; João 1:19-28)

3 Bainhira liurai boot Tibério ukun besik tinan sanulu resin lima ona iha Roma, Pónsiu Pilatus mak governador iha provinsia Judeia, Herodes ukun iha Galileia, Herodes nia maun Filipe ukun iha Itureia ho Trakonitis, i Lisánias ukun iha Abilene.² Anás ho Kaifás mak nai lulik boot.

Iha tinan ida nee, Zakarias nia oan João hela iha rai fuik maran, i Nai Maromak hatoo lia menon ba nia iha nebaa.³ Entaun João baa iha fatin-fatin besik mota Jordaun hodi foo hatene ba povu dehan, “Hakribi ona imi nia sala hodi mai sarani, para Nai Maromak hamoos imi nia sala.”

⁴ Uluk liu Maromak nia profeta Isaias hakerek ona kona ba João dehan, “Iha ema ida foo sai ho lian makaas iha rai fuik maran, dehan, ‘Imi tenki hadia dalan para simu imi nia Nai mai.

Halo loos dalan para Nia lao tuir.

⁵ Tate rai iha foho-foho nia leet halo tetuk,

kee foho hotu-hotu halo tetuk hanesan.

Halo loos dalan nebee kleuk,

halo kabeer dalan nebee aat,

⁶ para ema hotu-hotu iha mundu bele haree,

Ema nebee Maromak haruka mai atu salva sira.”^u

⁷ Ema barak mai hosi fatin-fatin hodi husu para João foo sarani sira. Maibee nia siak sira dehan, “He! Samea nia oan! Maromak sei kastigu imi tanba imi nia hahalok aat. Karik ema bosok imi dehan, imi bele sarani para sees aan hosi kastigu nee.”^v ⁸ Imi tenki muda imi nia hahalok tenki diak hodi hatudu katak imi husik duni imi nia sala. I lalika hanoin dehan, imi loos ona, tanba deit imi Abraão nia jerasaun. Lae! Hau hatete ba imi: fatuk sira nee mos, Maromak bele halo sai Abraão nia jerasaun.”^w ⁹ Maromak hanesan toos nain nebee kaer hela baliu atu tesi ona ai huun. Ai huun hotu-hotu nebee la foo fuan diak, Nia sei tesi tiha hodi soe ba ahi laran.”^x

¹⁰ Rona nunee, sira husu, “Entaun, ami tenki halo saida?”

^t2:52 1 Samuel 2:26; Provérbui (Amsal) 3:4

^u3:6 Isaias (Yesaya) 40:3-5

^v3:7 Mateus 12:34; 23:33

^w3:8 João 8:33

^x3:9 Mateus 7:19

¹¹ Nia hataan, “Se o iha faru tahan rua, foo ida ba ema nebee la iha. Se o iha hataan, fahe mos ba ema nebee la iha.”

¹² Iha mos kobrador impostu balu mai atu sarani. Sira husu, “Mestri, ami tenki halo saida?”^y

¹³ Nia hataan, “La bele husu impostu liu fali governu haruka.”

¹⁴ Iha mos militar balu husu ba João, “Ami tenki halo saida?”

Nia hataan, “La bele obriga ema foo osan ba imi. La bele duun matak ema. Salariu nebee imi simu, natoon ona.”

¹⁵ Ema hotu-hotu iha nebaa laran metin katak buat diak ruma atu mosu. Sira hanoin dehan, “Keta halo be João nee mak Kristu, Ida nebee Maromak promete atu haruka mai!”

¹⁶ Maibee João hatete ba sira hotu, “Hau foo sarani imi hodi bee deit. Maibee la kleur tan, Ema ida boot liu hau sei mai. Atu kore deit Nia sandalias talin mos, hau la serve. Ema nee laos foo sarani imi hodi bee, maibee Nia sei foo Espiritu Santu ba imi, nee hanesan Nia sarani imi hodi ahi para hamoos imi.

¹⁷ Nia hanesan natar nain nebee pruntu ona atu haketak hare isin ho hare kulit sira nee. Hotu tiha, hare isin nia sei rai di-diak iha nia armazen, maibee kulit nia soe tiha ba ahi ida nebee nunka mate.”

¹⁸ Hanesan nee, João foo hanoin ba ema ho dalan oi-oin hodi foo sai Maromak nia Liafuan Diak ba sira.

¹⁹ Ikus mai João kritika liurai Herodes, tanba nia hadau nia alin rasik nia feen Herodias hodi kaben fali ho nia. João mos foo sala ba nia hahalok aat selu-seluk tan. ²⁰ Maibee Herodes halo buat aat liu tan, nia haruka kaer João hatama ba komarka.^z

João foo sarani Nai Jesus

(Mateus 3:13-17; Marcos 1:9-11)

²¹ Molok João tama komarka, iha loron ida, nia foo sarani ema barak, nia mos foo sarani Jesus. Sarani tiha, Jesus halo hela orasaun, lalehan nakloke, ²² i Maromak nia Espiritu Santu tuun ba Nia, haree ba hanesan manu pombu ida. Depois lian ida hosi lalehan hatete, “O mak Hau nia Oan doben.

O halo Hau nia laran haksolok tebetes.”^a

Nai Jesus nia bei-ala sira

(Mateus 1:1-17)

²³ Bainhira Jesus komesa halao Nai Maromak nia servisu, Nia tinan maizoumenus tolu-nulu. Ema konhese Nia nudar José nia Oan. José nia bei-ala sira mak hanesan tuir mai nee:

José nia aman Eli.

²⁴ Eli nia aman Matat.

Matat nia aman Levi.

Levi nia aman Melki.

Melki nia aman Janai.

Janai nia aman José.

²⁵ José nia aman Matatias.

Matatias nia aman Amos.

Amos nia aman Nahum.

Nahum nia aman Esli.

Esli nia aman Nagai.

²⁶ Nagai nia aman Maat.

Maat nia aman Matatias.

Matatias nia aman Semei.

Semei nia aman Josek.

Josek nia aman Jodá.

²⁷ Jodá nia aman Joanan.

Joanan nia aman Resa.

Resa nia aman Zorobabel.

Zorobabel nia aman Salatiel.

Salatiel nia aman Neri.

^y3:12 Lucas 7:29 ^z3:20 Mateus 14:3-4; Marcos 6:17-18

^a3:22 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:2; Salmus (Mazmur) 2:7; Isaias (Yesaya) 42:1; Mateus 3:17; Marcos 1:11; Lucas 9:35

²⁸ Neri nia aman Melki.
 Melki nia aman Adi.
 Adi nia aman Kosam.
 Kosam nia aman Elmadam.
 Elmadam nia aman Er.
²⁹ Er nia aman Josué.
 Josue nia aman Eliezer.
 Eliezer nia aman Jorim.
 Jorim nia aman Matat.
 Matat nia aman Levi.
³⁰ Levi nia aman Simeão.
 Simeão nia aman Judá.
 Judá nia aman José.
 José nia aman Jonam.
 Jonam nia aman Eliakim.
³¹ Eliakim nia aman Melea.
 Melea nia aman Mená.
 Mená nia aman Matatá.
 Matatá nia aman Natan.
 Natan nia aman David.
³² David nia aman Jessé.
 Jessé nia aman Obed.
 Obed nia aman Boaz.
 Boaz nia aman Salmon.
 Salmon nia aman Nahason.
³³ Nahason nia aman Aminadab.
 Aminadab nia aman Admin.
 Admin nia aman Arni.
 Arni nia aman Hesron.
 Hesron nia aman Perez.
 Perez nia aman Judá.
³⁴ Judá nia aman Jacó.
 Jacó nia aman Isac.
 Isac nia aman Abraão.
 Abraão nia aman Tera.
 Tera nia aman Naor.
³⁵ Naor nia aman Serug.
 Serug nia aman Reú.
 Reú nia aman Peleg.
 Peleg nia aman Eber.
 Eber nia aman Xela.
³⁶ Xela nia aman Kenan.
 Kenan nia aman Arpaxad.
 Arpaxad nia aman Sem.

Sem nia aman Noé.
 Noé nia aman Lamek.
³⁷ Lamek nia aman Matusalém.
 Matusalém nia aman Enok.
 Enok nia aman Jared.
 Jared nia aman Malaliel.
 Malaliel nia aman Kenan.
³⁸ Kenan nia aman Enos.
 Enos nia aman Set.
 Set nia aman Adão.
 Adão, Aman Maromak mak halo.

**Satanás koko Nai Jesus
atu monu ba sala**

(Mateus 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Sarani hotu tiha, Jesus husik mota Jordaun. Espiritu Santu domina Nia i lori Nia ba iha rai fuik maran. ²Iha nebaa, diabu nia boot koko Jesus durante loron haat-nulu atu halo Nia monu ba sala. Iha tempu nee tomak, Jesus la haan buat ida, too Nia hamlaha atu-mate.

³Depois diabu nia boot dehan ba Nia, “Se O Maromak nia Oan duni, haruka fatuk nee sai paun.”

⁴Maibee Jesus hataan, “Iha Livru Sagradu hakerek, ‘Ema kriatura laos moris hosi hahaan deit.’”^b

⁵Depois diabu nia boot lori Jesus sae ba iha fatin aas ida, i hatudu kedas ba Jesus nasaun hotu-hotu iha mundu tomak. ⁶Diabu dehan, “Hau sei foo kbiit ba O para ukun nasaun sira nee hotu, i sei foo sira nia rikusoin hotu ba O. Tanba buat sira nee hotu hau nian ona, i hau bele foo ba see-see deit, konformi hau. ⁷Hau foo hotu ba O, naran katak O hakneak hodi adora hau.”

⁸Maibee Jesus hataan fali, “Iha Livru Sagradu haruka ema hotu-hotu nunee: ‘O tenki adora Maromak, o nia Nai,

^b4:4 Deutoronómiu (Ulangan) 8:3; Mateus 4:4

i serbi mak Nia deit.”^c

⁹Depois diabu nia boot lori Jesus ba iha sidade Jerusalém, i lori Nia baa hamriik iha uma kreda boot nia tutun. Diabu dehan, “Se O Maromak nia Oan duni, soe aan tuun ba rai. ¹⁰Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, ‘Nai Maromak sei haruka Nia anju sira mai kuidadu O.

¹¹Sira sei tane O, atu O nia ain la bele kona fatuk.”^d

¹²Maibee Jesus hataan, “Iha Livru Sagradu mos bandu ema dehan, ‘La bele koko Maromak, o nia Nai!’”^e

¹³Ho nunee diabu nia boot koko Jesus ho dalan oi-oin deit. Hotu tiha, diabu husik lai Jesus hodi hein fali tempu diak para koko tan.

Nai Jesus hahuu Nia servisu iha Galileia

(*Mateus 4:12-17; Marcos 1:14-15*)

¹⁴Hotu tiha, Jesus fila fali ba provinsia Galileia, i Maromak nia Espiritu Santu domina hela Nia. Ema iha distritu nee tomak komesa konta baa-mai kona ba Nia. ¹⁵Jesus hanorin iha ema Judeu sira nia uma kreda iha fatin-fatin, i ema hotu gaba Nia.

Ema Nazaré sira lakohi simu Nai Jesus

(*Mateus 13:53-58; Marcos 6:1-6*)

¹⁶Iha loron ida, Jesus baa iha Nia aldeia Nazaré. Hanesan baibain iha loron Sabadu, Nia baa iha uma kreda. Depois Nia hamriik para lee Livru Sagradu. ¹⁷Sira foo profeta Isaias nia livru, i Nia loke hodi buka liafuan nebee dehan,

¹⁸“Nai Maromak nia Espiritu hamutuk ho Hau.

Tanba Nia foti ona Hau para foo sai Liafuan Diak ba ema kiak sira.

Nia haruka ona Hau foo hatene dehan, ema dadur sira sei livre fali, ema matan delek sira sei haree moos fali, sira nebee ema hanehan, sei moris livre, ¹⁹i tempu too ona para Nai Maromak hatudu Nia laran diak.”^f

²⁰Lee tiha hotu, Jesus taka livru hodi entrega fila fali ba responsavel, depois Nia tuur. Ema hotu-hotu iha uma kreda laran fihir ba Nia, ²¹i Nia hatete ba sira, “Maromak nia liafuan nebee imi ohin rona nee, ohin loron sai realidade duni.”

²²Ema hotu komesa gaba Jesus. Sira admira tanba buat nebee Nia koalia nee kapaas loos. Maibee sira mos husu ba malu, “Nia nee José nia oan. Nusaa mak Nia bele koalia kapaas hanesan nee?!”

²³Jesus hatete ba sira, “Imi atu soe lia ida nee mai Hau, ‘Doutór, kura ita boot nia aan lai!’ Imi sei dehan, ‘Ami rona kona ba milagre nebee Ita Boot halo iha sidade Kafarnaum. Entaun halo took milagre nee iha Ita nia aldeia rasik!’

²⁴Maibee Hau hatete lo-loos ba imi, ema nunka simu Maromak nia profeta iha nia aldeia rasik.”^g ²⁵Hanesan iha profeta Elias nia tempu, udan la monu rai durante tinan tolu ho balu, too rai hamlaha boot. Momentu nebaa, iha duni fetofaluk barak iha Israel, ²⁶maibee Maromak la haruka Elias baa sira. Nia haruka fali baa iha inan faluk ida iha aldeia Sarepta besik sidade Sidon.”^h

²⁷Nunee mos ho profeta Eliseu. Iha tempu nebaa, ema Israel barak moras

^c4:8 Deutoronómiu (Ulangan) 6:13

^d4:11 Salmus (Mazmur) 91:11-12

^e4:12 Deutoronómiu (Ulangan) 6:16

^f4:19 Isaias (Yesaya) 61:1-2

^g4:24 Marcos 6:4; João 4:44

^h4:26 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 17:1, 8-16

lepra. Maibee Maromak la kura sira, Nia so kura deit Naaman hosi rai Síria.”ⁱ

²⁸ Rona Jesus koalia nunee, ema hotu iha uma kreda laran hirus teb-tebes. ²⁹ Sira hamriik rame-rame hodi duni Nia sai. Vila nee iha foho leten. Sira lori Jesus sai hosi vila, atu dudu tuun ba iha rai naruk. ³⁰ Maibee Nia lao sai hosi sira nia klanan hodi baa liu fatin seluk.

Nai Jesus duni sai diabu hosi ema ida
(*Marcos 1:21-28*)

³¹ Depois Jesus tuun baa sidade Kafarnaum iha provinsia Galileia. Iha loron Sabadu Nia hanorin iha uma kreda. ³² Nia hanorin nee halo ema admira, tanba Nia koalia hanesan ema nebee iha kbiit.^j

³³ Iha uma kreda laran, iha mos mane ida, diabu domina hela nia. I nia komesa hakilar makaas dehan, ³⁴ “He! Jesus, Ema Nazaré. O hakarak halo saida ba ami? O mai atu halakon ami ka? Hau hatene O. O mak Ema Santu nebee Maromak haruka mai.”

³⁵ Maibee Jesus siak diabu dehan, “Nonook! Sai hosi ema nee!” Derepent diabu riba ema nee ba rai iha sira hotu nia oin, i sai hosi nia, la halo kanek nia.

³⁶ Ema hotu admira hodi hatete ba malu, “Liafuan nee laos halimar! Ema nee foo orden ba diabu sai, i sira sai kedas.” ³⁷ Entaun ema konta baa-mai kona ba Jesus iha rejiaun nee tomak.

Nai Jesus kura Simão nia banin feto ho ema barak tan

(*Mateus 8:14-17; Marcos 1:29-34*)

³⁸ Bainhira sira sai hosi uma kreda, Jesus baa iha Simão nia uma. Momentu nee Simão nia banin feto isin manas makaas, i nia maluk sira husu Jesus

kura nia moras. ³⁹ Entaun Jesus lao baa hamriik iha nia sorin hodi haruka nia isin manas sai. Derepent nia moras nee lakon, i nia hadeer kedas baa prepara ha-haan ba sira.

⁴⁰ Bainhira loro monu dadauk, ema barak lori sira nia maluk sira nebee moras oi-oin ba Jesus. Nia tau liman ba sira ida-ida hodi kura sira nia moras hotu. ⁴¹ Nia mos haruka diabu sai hosi ema barak nia laran, i sira sai duni hodi hakilar dehan, “O mak Maromak nia Oan!” Maibee Jesus siak diabu sira nee i bandu sira la bele koalia, tanba sira hatene katak, Nia mak Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai.

Nai Jesus hanorin Liafuan Diak iha uma kreda barak

(*Marcos 1:35-39*)

⁴² Iha fali aban dadeer rai huun mutin, Jesus husik tiha sidade hodi baa iha rai fuik ida. Ema barak buka Nia iha nebee-nebee. Kuandu sira hetan tiha Nia, sira husu ba Nia atu la bele husik hela sira.

⁴³ Maibee Nia hataan, “Hau mos tenki baa iha aldeia sira seluk hodi foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa Nai Maromak ukun nudar Liurai. Tanba Nai Maromak haruka Hau mai hodi halo ida nee.”

⁴⁴ Nunee Nia lao nafatin hosi aldeia ba aldeia iha provinsia Judeia hodi hanorin iha sira nia uma kreda.

Nai Jesus hili Nia eskolante primeiru

(*Mateus 4:18-22; Marcos 1:16-20*)

5 Iha loron ida, Jesus hamriik iha tasi ibun Galileia nian hodi hanorin Nai Maromak nia liafuan.^{††} I ema barak mai hobur Nia hodi rona. ² Iha nebaa iha mos peskador balu fasi hela redi iha tasi ibun.

^{††}5:1 Biblia lian Gregu dehan ‘tasi ibun Genesaret nian’. Tasi Genesaret nia naran seluk mak tasi Galileia.

ⁱ4:27 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 5:1-14 ^j4:32 Mateus 7:28-29

Jesus haree roo mamuk rua para hela iha tasi ninin.³ Roo ida Simão nian. Jesus baa sae roo nee hodi husu Simão dudu ba laran uitoan. I Jesus hanorin ema barak nee hosi roo laran.^k

⁴Hanorin tiha hotu, Jesus dehan ba Simão, “Hean roo ba iha tasi klean hodi hatuun redi, para bele hetan ikan.”

⁵Simão hataan, “Mestri, ami servisu makaas kalan tomak ona, la hetan buat ida. Maibee tanba Ita Boot haruka mak ami mos halo tuir.”^l ⁶Nunee sira baa hatuun redi. Bainhira sira dada sae fali, sira hetan ikan barak teb-tebes too redi atu naklees.^m ⁷Entaun sira halo sinal ba sira nia kolega iha roo seluk para mai ajuda. Sira mai, hotu-hotu hamutuk raut ikan tau ba roo rua nee nakonu, too roo besik atu mout.⁸⁻¹⁰ Bainhira sira haree saida mak akontese, Simão Pedro ho nia kolega sira iha roo laran nee admira teb-tebes. Nia maluk peskador Tiago ho João, Zebedeu nia oan, mos admira. Entaun Simão baa hakneak kedas iha Jesus nia ain hodi dehan, “Nai, Ita Boot keta besik hau, tanba hau halo ona sala barak.”^{††}

Maibee Jesus hataan, “Lalikan tauk. Imi baibain buka ikan. Maibee komesa agora imi sei buka fali ema para tuir Hau.”

¹¹Depois sira dada sira nia roo ba iha rai maran, i husik tiha buat hotu-hotu hodi tuir Jesus.

Nai Jesus kura moras lepra

(Mateus 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹²Iha aldeia ida, Jesus hasoru mane ida, nia isin nakonu ho moras lepra. Bainhira ema nee haree Jesus, nia baa hakneak hakruuk too rai iha Jesus nia oin hodi husu tulun dehan, “Nai, Ita Boot

iha kbiit hodi kura hau, naran katak Ita Boot hakarak.”

¹³Jesus lolo liman ba tau iha nia isin hodi dehan, “Hau hakarak. O diak ona ba!” I ema nee diak kedas. ¹⁴Depois Jesus haruka nia, “La bele konta buat nee ba ema seluk. Maibee baa konsulta iha nai lulik, atu nia haree katak o nia isin moos ona. Depois foo oferta tuir lei nebee Nai Maromak foo ba Moisés, para ema hotu bele hatene katak o diak ona.”ⁿ

¹⁵Maski Jesus bandu, maibee ema barak liu tan konta kona ba Nia, too iha fatin-fatin. Nunee ema barak nadodon mai para rona Nia hanorin i para bele hetan kura. ¹⁶Maibee dala barak Jesus sees aan ba iha rai fuik hodi halo orasaun.

Nai Jesus kura ema ain aat ida

(Mateus 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷Iha loron ida, Jesus hanorin hela iha uma ida. Iha ema hosi grupu relijiaun Farizeu ho mestri relijiaun balu tuur besik hodi rona. Sira balu hosi aldeia-aldeia iha provinsia Galileia, balu hosi provinsia Judeia, i balu hosi sidade Jerusalém. Tempu nee, Nai Maromak foo kbiit ba Jesus para kura ema moras.

¹⁸Iha momentu nee, iha mos mane ain aat ida lao la diak, nia maluk sira hulan nia mai iha nia toba fatin. Sira hakaas aan atu lori ema nee tama ba uma laran atu hatoba iha Jesus nia oin. ¹⁹Maibee iha uma laran ema nakonu, too sira obriga atu tama mos, tama la diak. Entaun sira lori nia sae ba iha uma leten, i sira sobu uma kakuluk halo kuak hodi hatuun nia ho nia toba fatin iha ema barak nia klaran, iha loos Jesus nia oin.

²⁰Jesus haree sira nia fiar, i hatete ba

^{††}**5:8-10** Simão nee, ema mos bolu Pedro ka Simão Pedro.

^k**5:3** Mateus 13:1-2; Marcos 3:9-10; 4:1

^l**5:5** João 21:3

^m**5:6** João 21:6

ⁿ**5:14** Levítiku (Imamat) 14:1-32

ema ain aat nee dehan, “Belun, o nia sala hamoos tiha ona.”

²¹Rona Jesus koalia nunee, ema Farizeu ho mestri relijiaun sira komesa koalia ba malu dehan, “Nia hanoin Nia Maromak ka? So Nai Maromak deit mak bele hamoos ema nia sala! Nia liafuan nee hatete aat Nai Maromak.”

²²Maibee Jesus hatene sira nia hanoin, i Nia dehan, “Nusaa mak imi hanoin nunee? ²³Se Hau dehan ba ema nee katak, nia sala hamoos tiha ona, imi seidauk hatene, sai duni nunee ka lae. Maibee se Hau haruka nia hamriik ona hodi lao, imi bele haree ho matan.

²⁴Agora Hau sei hatudu mo-moos ba imi katak, iha mundu nee, Hau, Mane Maksoin, iha kbiit hodi hamoos ema nia sala.”

Nunee Jesus hatete ba ema ain aat nee dehan, “Hamriik ona! Foti o nia toba fatin hodi fila ba uma.”

²⁵Ema nee hamriik kedas iha ema hotu-hotu nia oin, foti nia toba fatin, i fila ba uma. Nia lao dadauk, hahii dadauk Nai Maromak iha dalan. ²⁶Ema hotu-hotu hakfodak i admira teb-tebes. Sira foti aas Nai Maromak nia naran hodi dehan, “Buat nebee ohin ita haree nee, milagre boot ida!”

Nai Jesus bolu Levi para tuir Nia

(Mateus 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷Hotu tiha Jesus sai hosi uma nee, Nia hetan kobrador impostu ida naran Levi tuur hela iha nia servisu fatin. [¶]Jesus dehan ba nia, “Mai tuir Hau!” ²⁸Levi hamriik kedas i husik tiha buat hotu-hotu hodi tuir Jesus.

²⁹La kleur, Levi halo festa boot ida hodi konvida Jesus baa iha nia uma. Nia mos konvida nia kolega kobrador

impostu sira ho bainaka sira seluk.

³⁰Maibee iha mestri relijiaun ho ema boot balu tan hosi grupu Farizeu baa iha Jesus nia eskolante sira hodi kritika dehan, “Nusaa mak imi haan-hemu hamutuk ho kobrador impostu ho ema aat sira nee?”

³¹Jesus hatete ba sira, “So ema moras mak presiza doutor, ema isin diak lae.

³²Hau mai atu bolu ema sala nain sira atu sira husik sira nia sala, laos atu bolu ema nebee konsidera nia aan moris loos ona.”

Nai Jesus esplika, tansaa mak Nia eskolante sira la jejun

(Mateus 9:14-17; Marcos 2:18-22)

³³Depois ema Farizeu sira nee hatete ba Jesus dehan, “João Sarani Nain nia eskolante sira jejun i halo orasaun beibeik. Ema Farizeu sira nia eskolante sira mos hanesan. Maibee nusaa mak senhor nia eskolante sira haan-hemu hela deit?”

³⁴Jesus hataan ho komparasaun dehan, “Hau hanesan noivu ida iha nia festa kazamentu. Bainhira noivu sei hamutuk ho nia bainaka sira, sira la bele jejun, sira hotu sei haan rame-rame.

³⁵Maibee too iha loron ida, ema sei lori lakon tiha noivu nee. Iha loron nee mak nia bainaka sira sei jejun.”

³⁶Jesus halo tan komparasaun nunee: “La iha ema ida lees nia ropa foun hodi taka fali ba ropa bosan nebee kuak. Se nunee, nia estraga nia ropa ida foun nee. I hena foun ho hena bosan nee mos la haan malu. ³⁷Nunee mos ema halo tintu, la tau iha tua fatin nebee halo hosi kulit nebee tuan ona. Tanba tintu foun sempre nafurin sae, i sei halo kulit tuan nee nakfera tanba toos tiha ona. Nunee tua

[¶]5:27 Levi nia naran seluk Mateus.

mos bele fakar sai.^{§§ 38} Tua foun, tenki tau iha tua fatin foun. ³⁹Maibee kuandu ema hemu ona tintu nebee rai kleur, nia lakohi ona hemu tua nebee foun, tanba tuir nia hanoin, tua nebee rai kleur ona mak furak liu.”

Nai Jesus mak loron Sabadu nia Nain

(*Mateus 12:1-8; Marcos 2:23-28*)

6 Iha loron Sabadu ida, Jesus ho Nia eskolante sira lao liu hosi ema nia toos. Nia eskolante sira korut dadauk trigu musan, i dulas halo moos hodi haan.^p ²Iha ema hosi grupu relijiaun Farizeu haree, i sira hasee Jesus dehan, “Nusaa mak imi servisu iha loron Sabadu? Ida nee kontra ita nia lei relijiaun!”

³Jesus hataan, “Imi lee tiha ona liurai David nia istoria. Nusaa mak imi la kom-priende nafatin? Iha loron ida nia ho nia ema sira hamlaha atu-mate. ⁴Nia tama ba tenda orasaun. Iha nebaa iha paun nebee nai lulik sira oferese ona ba Maromak. Tuir lo-loos, so nai lulik sira deit mak bele haan paun nee, ema seluk la bele. Maibee liurai David foti tiha paun nee hodi haan, i nia fahe mos ba nia ema sira haan.”^q

⁵Jesus hatutan tan, “Hau, Mane Maksoin, mak loron Sabadu nia Nain. Hau mak iha direitu atu desidi, ema bele halo saida iha loron nee.”

Nai Jesus kura ema ida liman sorin mate

(*Mateus 12:9-14; Marcos 3:1-6*)

⁶Iha loron Sabadu ida fali, Jesus baa hanorin iha uma kreda. Iha uma kreda laran, iha mane ida, nia liman sorin

mate. ⁷Iha mos ema Farizeu ho mestri relijiaun balu buka hela dalan atu foo sala ba Jesus. Entaun sira haree tu-tuir, Nia atu kura ema iha loron Sabadu ka lae. ⁸Maibee Jesus hatene tiha ona sira nia hanoin. Nee mak Nia bolu ema liman sorin mate nee hodi dehan, “Mai hamriik iha oin.” I nia mos baa. ⁹Depois Jesus husu ba ema sira nee, “Tuir ita nia lei relijiaun, ita bele halo saida iha loron Sabadu? Ita bele halo diak ka, aat? Ita bele salva ema ka, halakon ema nia moris?” ¹⁰Jesus hateke ba sira ida-ida, depois Nia dehan ba ema liman sorin mate nee, “Lolo o nia liman mate nee mai!” Nia lolo ba, i nia liman diak kedas.

¹¹Haree nunee, ema Farizeu ho mestri relijiaun sira raan nakali. I sira komesa kombina oinsaa atu hamonu Jesus.

Nai Jesus hili Nia apostolu sanulu resin rua

(*Mateus 10:1-4; Marcos 3:13-19*)

¹²Iha loron seluk, Jesus sae ba foho ida hodi halo orasaun ba Nai Maromak. Nia halo orasaun durante kalan tomak.

¹³Iha dadeer-saan fali, Nia bolu ema sira nebee tuir Nia. I hosi sira nee, Nia hili ema nain sanulu resin rua hodi foti sira sai Nia apostolu. Sira nee mak tuir mai nee:

¹⁴Simão (Jesus mos bolu nia Pedro),
André (Simão nia alin),

Tiago,

João,

Filipe,

Bartolomeu,

¹⁵Mateus,

Tomé,

Tiago (Alfeu nia oan),

^{§§}**5:37** Nunee Jesus hanorin dehan, la bele kahur Nia hanorin foun ho ema Farizeu sira nia hanorin nebee tuan.

^p**6:1** Deutoronómiu (Ulangan) 23:25

^q**6:4** 1 Samuel 21:1-6; Levítiku (Imamat) 24:9

Simão (nia tuir partidu Patriota),*

¹⁶ Judas (Tiago nia oan), ho

Judas Iscariotes (ikus mai nia mak faan Jesus).

Nai Jesus hanorin i kura ema barak

(Mateus 4:23-25)

¹⁷ Hotu tiha Jesus ho Nia apostolu sira tuun mai hosi foho nee. Too iha rai tetuk oan ida, sira para, tanba iha ema lubuk boot ida hein hela sira iha nebaa. Hosi ema sira nee, iha barak mak baibain tuir Nia. Iha mos ema bara-barak mai hosi sidade Jerusalém ho provinsia Judeia tomak, i hosi sidade Tiru ho Sidon besik tasiibun. ¹⁸ Sira mai atu rona Jesus koalia i atu husu para Jesus kura sira nia moras. I Jesus kura duni. Ema nebee di-abu tama iha sira nia laran mos, Jesus duni sai diabu hodi kura sira nia moras. ¹⁹ Ema hotu-hotu buka dalan atu kona Jesus, tanba iha kbiit sai hosi Nia hodi kura sira hotu.

Ema nebee sorti ho ema nebee terus

(Mateus 5:1-12)

²⁰ Jesus hateke ba Nia eskolante sira hodi dehan,

“Imi nebee kiak, sorti boot,

tanba Nai Maromak mak imi nia Liurai.

²¹ Imi nebee agora hamlaha, sorti boot, tanba Maromak sei halo imi bosu.

Imi nebee agora tanis, sorti boot,

tanba imi sei hamnasa.

²² Bainhira ema odi imi, lakohi simu imi,

tarata imi i duun dehan imi aat,

tanba tuir Hau, Mane Maksoin,

imi sorti boot.^r

²³ Kuandu ema halo imi terus nunee, haksolok deit ba, i haksoit ho kontenti, tanba Maromak sei foo premiu boot ba

imi iha lalehan. Keta haluha katak, sira nia bei-ala sira uluk mos halo terus Maromak nia profeta hanesan nee.^s

²⁴ Maibee imi nebee agora riku, sei terus, tanba imi goza tiha hotu ona.

²⁵ Imi nebee agora hahaan iha hela deit, sei terus,

tanba imi sei hamlaha boot.

Imi nebee agora hamnasa, sei terus,

tanba imi sei tanis halerik.

²⁶ Imi nebee mak ema hotu-hotu gaba, sei terus,

tanba ema nebee gaba imi, sira nia bei-ala sira mos uluk gaba profeta falsu sira.”

Hadomi o nia inimigu

(Mateus 5:38-48; 7:12)

²⁷ Jesus hatutan tan dehan, “Imi nebee agora rona hela Hau, rona di-diak Hau nia liafuan nee: Hadomi o nia inimigu sira, i halo diak ba ema nebee odi o.

²⁸ Harohan para Nai Maromak foo bensaun ba ema nebee foo malisan ba o. Husu para Nia tulun ema nebee halo aat ba o. ²⁹ Se ema ruma basa o nia hasan sorin karik, foo tan hasan sorin ba. Se ema ruma hadau o nia faru manas, hasai tan o nia faru seluk foo ba nia. ³⁰ Se ema husu o nia sasaan ruma, foo deit ba. Se ema hadau o nia sasaan ruma, husik deit ba, la bele baa husu fali. ³¹ Buat nebee mak o hakarak atu ema seluk halo ba o, o rasik mak tenki halo ba ema seluk.^t

³² Se o hadomi deit ema nebee mak hadomi o, o atu manaan saida? Tanba ema aat sira mos hadomi ema nebee mak hadomi sira. ³³ I se o halo diak deit ba ema nebee mak halo diak ba o, o atu manaan saida? Tanba ema aat sira mos halo nunee. ³⁴ I se o foo empresta osan

* **6:15** Partidu Partriota nee luta para ema Judeu sira bele sai hosi estadu Roma nia okos hodi ukun rasik aan. Partidu nee mos naran Zelote.

^r**6:22** 1 Pedro 4:14 ^s**6:23** 2 Krónikas (Tawarikh) 36:16; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 7:52 ^t**6:31** Mateus 7:12

ba deit ema nebee bele selu fila fali, o atu manaan saida? Tanba ema aat sira mos foo empresta ba malu, naran katak selu fila fali.

³⁵Maibee tuir lo-loos hanesan nee: hadomi o nia inimigu sira, i halo diak ba sira. Foo empresta ba sira, i lalika hein atu sira selu fila fali. Ho nunee, o sei hetan premiu boot, i o sei hatudu katak, o Maromak Aas Liu nia oan. Tanba Maromak mos halo diak ba ema aat ho ema nebee la hatene foo obrigadu. ³⁶Nee duni, o tenki hadomi ema, hanesan mos o nia Aman iha lalehan hadomi sira.”

La bele kritika arbiru

(*Mateus 7:1-5*)

³⁷Jesus hanorin nafatin, dehan, “La bele ansi foo sala ba ema, para ema la bele ansi foo sala ba o. La bele hatudu liman ba ema, para ema la bele hatudu liman ba o. Foo perdaun ba ema, mak ema mos foo perdaun ba o. ³⁸Foo tulun ba ema, mak Maromak sei foo fila fali ba o barak liu too nakonu resin. Nee hanesan ema enxe sasaan nakonu, de pois sena tan doko tan too fakar sai iha ita nia hitin. Se o foo uitoan, o simu fali mos uitoan. Maibee se o foo barak, o sei simu fali mos barak.”

³⁹Jesus mos halo komparasaun dehan, “Ema matan delek ida, nia la bele hatudu dalan ba ema matan delek seluk. Se lae sira nain rua monu hotu ba rai kuak.^u ⁴⁰Estudante ida la bele boot liu nia mestri, maibee se nia estuda too remata, nia bele hanesan nia mestri.^v

⁴¹Nusaa mak o haree ai uut iha ema seluk nia matan, maibee ai kabelak nebee taka o nia matan rasik, o la senti?

⁴²Oinsaa mak o brani dehan, ‘Belun, mai hau hasai tiha ai uut nee hosi o nia matan.’ Afinal iha ai kabelak ida taka hela o nia matan. Imi koalia oin seluk, hahalok oin seluk! Hasai tiha uluk ai kabelak iha o nia matan, mak foin o haree hetan para bele hasai ai uut hosi o nia maluk nia matan.”

Ema nia hahalok hatudu nia laran diak ka aat

(*Mateus 7:16-20; 12:33-35*)

⁴³Jesus halo tan komparasaun ida nunee: “Ai huun nebee diak, nunka foo fuan aat. Nunee mos ai huun nebee la diak, nunka foo fuan diak. ⁴⁴Ema hatene ai huun ida-idak liu hosi nia fuan. Ita la kuu uvas ka ai fuan figeira hosi ai tarak.^w ⁴⁵Nunee mos ho ema. Ema nebee diak koalia buat diak, tanba nia laran mos diak. I ema nebee aat koalia buat aat, tanba nia laran mos aat. Tanba buat nebee nia koalia, sai hosi nia laran.”^x

Ema matenek ho ema beik harii uma

(*Mateus 7:24-27*)

⁴⁶Jesus hatutan tan dehan, “Imi bolu beibeik Hau dehan, ‘Nai, Nai’. Maibee nusaa mak imi la halo tuir buat nebee Hau haruka? ⁴⁷Ema nebee rona Hau nia liafuan i halo tuir, nia hanesan ⁴⁸ema nebee harii uma forti ida. Nia kee rai halo klean hodi hatama uma riin ba, i tau tan fatuk hodi halo metin. Nunee kuandu mota boot tama i bee baku makaas mos, uma nee la nakdoko, tanba nia riin metin. ⁴⁹Maibee ema nebee rona Hau nia liafuan i la halo tuir, nia hanesan ema nebee harii uma, nia riin tidin deit iha rai leten. Bainhira mota boot tama, bee sobu rahun kedas.”

^u6:39 Mateus 15:14 ^v6:40 Mateus 10:24-25; João 13:16; 15:20

^w6:44 Mateus 12:33 ^x6:45 Mateus 12:34

**Nai Jesus kura komandante
Roma ida nia atan**

(Mateus 8:5-13)

7 Jesus hanorin tiha hotu ema barak nee, Nia fila fali ba sidade Kafarnaum. ²Iha nebaa iha komandante Roma ida. Nia atan ida nebee nia hadomi teb-tebes, moras todan, besik atu mate. ³Bainhira komandante nee rona kona ba Jesus, nia haruka katuas lia nain Judeu balu baa bolu Jesus atu mai kura atan nee nia moras. ⁴Too iha nebaa, sira husu ho laran tomak atu Jesus baa kura nia. Sira dehan, “Senhor komandante nee serve duni atu Ita Boot tulun nia, ⁵tanba nia hadomi ita ema Judeu, i harii ona uma kreda ida ba ita.” ⁶Entaun Jesus baa hamutuk ho sira.

Sira besik too ona iha uma, komandante haruka nia kolega sira baa hatete ba Jesus dehan, “Nai la presiza lao kole too mai, tanba hau la serve atu simu Ita Boot iha hau nia uma. ⁷I hau mos la serve atu baa hasoru Ita Boot. Nai foo deit orden hosi nebaa mak hau nia atan hetan kura. ⁸Hau hatene nunee tanba hau nia komandante sira mos iha kbiit atu foo orden mai hau. Nunee mos, hau iha kbiit atu foo orden ba hau nia soldadu sira. Se hau manda hau nia soldadu ida dehan, ‘Baa nebaa!’, nia mos baa. Se hau hatete, ‘Mai iha nee!’, nia mai. I se hau haruka hau nia atan dehan, ‘Halo ida nee!’, mak nia sei halo.”

⁹Rona nunee, Jesus admira, i Nia fila oin ba ema barak nebee tuir Nia nee hodi hatete, “Hau seidauk haree ema Judeu ida ke fiar makaas hanesan ema Roma nee.”

¹⁰Entaun komandante nia kolega sira nee fila fali. Too iha uma, sira haree atan nee diak tiha ona.

**Nai Jesus halo moris fali
feto faluk ida nia oan**

¹¹La kleur tan, Jesus ho Nia eskolante sira baa iha aldeia ida naran Nain. Ema barak akompanha sira. ¹²Bainhira sira besik ona portaun atu tama ba vila, ema barak sai mai lori mate isin ida atu baa hakoi. Ida mate nee, feto faluk ida nia oan mane mesak. ¹³Bainhira Nai Jesus haree feto faluk nee, Nia hanoin teb-tebes hodi dehan, “Keta tanis tan.”

¹⁴Jesus baa besik hodi tau liman ba hadak nebee mak tula mate isin nee, i ema sira nebee hulan mate nee para tiha. Depois Jesus dehan ba ema mate nee, “Anoo, hadeer ona.” ¹⁵Joven nee mos hadeer tuur kedas hodi komesa koaliala. I Jesus entrega nia fila fali ba nia inan.

¹⁶Ema hotu iha nebaa tauk teb-tebes, i sira hahii Nai Maromak dehan, “Nai Maromak nia profeta boot ida mai tiha ona iha ita nia leet. Maromak mai ona hodi salva Nia povu.” ¹⁷Buat nee, ema konta lemo-lemo iha provinsia Judeia tomak, ho mos too rai vizinhu sira.

**João Sarani Nain haruka
nia ema ba Nai Jesus**

(Mateus 11:2-19)

¹⁸João Sarani Nain nia eskolante sira konta ba João kona ba buat hotu-hotu nebee mak Jesus halo.† Entaun nia haruka nain rua ¹⁹baa hasoru Nai Jesus hodi husu, “Ita Boot mak Ema ida nebee Maromak promete atu haruka mai ka, ami tenki hein fali ema seluk?”

²⁰Sira too iha Jesus, sira mos husu, “João Sarani Nain haruka ami mai husu, Ita Boot mak Ema ida nebee Maromak promete atu haruka mai ka, ami tenki hein fali ema seluk?”

²¹Iha tempu nee, Jesus kura hela ema moras barak. Nia duni sai diabu hosi

†7:18 Iha tempu nee, João dadur hela iha kadeia. Haree Lucas 3:20.

ema lubuk ida, i halo ema matan delek barak mos haree. ²²Entaun Jesus hataan ba João nia eskolante sira nunee: “Imi fila baa konta ba João kona ba buat hotu-hotu nebee imi ohin haree ho rona rasik,

‘Ema matan delek, bele haree.

Ema ain aat, bele lao.

Ema moras lepra, isin sai moos.

Ema tilun diuk, bele rona.

Ema mate, moris fila fali.

Ema kiak, rona Liafuan Diak.[‡]

²³Hatete tan ba João dehan, ‘Ema nebee fiar nafatin mai Hau, nia sorti boot.’”

²⁴Bainhira sira nain rua fila tiha, Jesus koalia ba ema barak nee kona ba João, dehan, “Uluk imi baa iha rai fuik maran atu haree see loos? Imi baa atu haree ema nebee halai baa-mai tuir anin hanesan fali duut manlain ka? Lae! ²⁵Entaun imi baa atu haree saida? Atu haree ema nebee hatais ropa folin karu ka? Lae! Ema nebee hatais ropa diak i moris diak, hela iha uma ema boot nian. ²⁶Entaun imi baa atu haree saida? Imi hanoin atu haree Nai Maromak nia profeta ka? Loos duni! Maibee João nee boot liu tan.

²⁷Nai Maromak nia liafuan hakerek ona kona ba João nia knaar dehan, ‘Rona mai! Hau haruka Hau nia ema ida baa uluk hodi prepara dalan ba O.’^y

²⁸Hau hatete ba imi, hori uluk kedas, la iha ema ida iha mundu nee boot liu João. Maski nunee, komesa agora ba oin, see mak hakruuk ba Maromak nudar Liurai, bele ema nee kiik mos, nia sei sorti boot liu fali João.

²⁹Ema hotu-hotu nebee rona Jesus nia liafuan nee, liu-liu kobrador impostu sira, sira rekonhese katak, Maromak nia dalan mak loos, nee mak uluk João sarani sira. ³⁰Maibee ema hosi grupu relijiaun Farizeu sira ho mestri relijiaun Judeu sira lakohi tuir Nai Maromak nia hakarak. Nee mak sira lakohi atu João foo sarani sira.^z

³¹Depois Jesus husu, “Ema agora dadauk nee, oinsaa? Hau atu kompara sira ho saida? ³²Sira hanesan labarik nebee tuur iha merkadu hodi hakilar ba malu, dehan,

‘Ami toka muzika kapaas loos,

maibee imi la dansa.

Ami tanis lelir,

maibee imi la tanis.’

³³Nunee mos João Sarani Nain la hemu tua, i sempre jejun, depois imi dehan, diabu tama iha nia laran. ³⁴Maibee Hau, Mane Maksoin, haan ho hemu tua hanesan ema baibain, i imi dehan, Hau kaan-teen ho lanu-teen, i halo belun ho kobrador impostu sira ho ema sala nain sira. ³⁵Maibee ema hotu-hotu nebee moris tuir Maromak nia matenek, sira hatudu katak Maromak nia matenek nee loos duni.”

Feto aat ida kose mina morin ba Nai Jesus nia ain

³⁶Iha ema Farizeu ida naran Simão, nia konvida Jesus baa haan iha nia uma. Entaun Jesus baa. Too iha uma, sira tuur iha meza para haan. ³⁷Iha sidade nee, iha mos fetu aat ida, nia rona katak Jesus haan iha Simão nia uma. Nia tama ba

[‡]7:22 Iha tempu nebaa, ema matan delek, ain aat, moras lepra ka tilun diuk, la bele hetan kura. Uluk kedas, Maromak nia profeta Isaias foo hatene katak, aban-bainrua Maromak sei haruka Kristu mai para kura moras sira nee i foo sai Liafuan Diak ba ema kiak sira (Isaias 35:5-6; 61:1). Nai Jesus temi Isaias nia liafuan nee hodi hatudu ba João Sarani Nain katak, Jesus mak Kristu, Ida nebee Maromak promete atu haruka mai.

^y7:27 Malakias (Maleakhi) 3:1 ^z7:30 Mateus 21:32; Lucas 3:12

uma laran, lori ho mina morin botir ida nebee karu teb-tebes. ³⁸ Nia baa hamriik iha Jesus nia kotuk, besik loos Nia ain. Nia tanis too nia matan been turu kona Jesus nia ain, depois hamaran matan been nee ho nia fuuk. I nia mos rei Jesus nia ain fila-fila hodi kose mina morin ba.^a

³⁹ Haree fetu nee nia hahalok, uma nain ema Farizeu nee, hanoin dehan, “Se Jesus nee Nai Maromak nia profeta karik, entaun Nia sei hatene fetu nebee kona Nia nee, fetu aat ida.”

⁴⁰ Maibee Jesus hatene uma nain nia hanoin, i Nia dehan, “Simão, Hau hakarak hatete buat ida ba ita.”

Simão hataan, “Bele, mestri, koalia deit.”

⁴¹ Depois Jesus soe lia ba nia dehan, “Iha senhor ida foo empresta osan ba ema nain rua. Ba ida, nia foo osan mutin atus lima, ba ida seluk, nia foo deit osan mutin lima-nulu. ⁴² Maibee too iha loron atu foo fila fali osan nee, sira nain rua selu la bele. Entaun senhor nee hamoos tiha sira nain rua nia tusan. Tuir ita nia hanoin, hosi sira nain rua nee, ida nebee mak sei hadomi liu osan nain nee?”

⁴³ Simão hataan, “Ida nebee tusan boot liu karik.”

Jesus dehan, “Loos duni!”

⁴⁴ Depois Nia fila oin ba fetu nee, i hatete ba Simão, “Ita haree took fetu nee. Ohin Hau tama iha ita nia uma, ita la prepara bee hodi fasi Hau nia ain tuir ita nia lisan. Maibee nia habokon Hau nia ain ho nia matan been, depois nia hamaran ho nia fuuk. ⁴⁵ I ohin Hau tama iha ita nia uma, ita la rei Hau tuir ita nia lisan. Maibee fetu nee, komesa ohin Hau tama mai iha nee, nia rei Hau nia ain fila-fila. ⁴⁶ Ita mos haluha tau mina mai Hau niaulun, maibee nia tau

mina morin ba Hau nia ain. ⁴⁷ Nunee, Hau hatete ba ita katak, fetu nee sala barak duni, maibee nia sala hamoos hotu tiha ona. Nee mak nia hatudu domin boot mai Hau. Maibee se karik ema halo sala uitoan deit, bainhira nia sala nee hamoos tiha ona, ema nee hadomi mos uitoan deit.”

⁴⁸ Depois Jesus hatete ba fetu nee, “O nia sala hamoos tiha hotu ona.”

⁴⁹ Ema sira nebee tuur haan hamutuk ho Jesus nee komesa bis-bisi ba malu, dehan, “Nia hanoin Nia nee see?! Too Nia bele brani dehan Nia hamoos ema nia sala?”

⁵⁰ Maibee Jesus hatete ba fetu nee, “Tanba o fiar Hau, nee mak Maromak salva ona o. Fila ho laran hakmatek.”

Fetu sira nebee ajuda Nai Jesus

8 Hotu tiha, Jesus lao hosi sidade ba sidade ho aldeia ba aldeia hodi foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa Nai Maromak ukun nudar Liurai. Nia eskolante nain sanulu resin rua akompanha Nia. ² Iha mos fetu balu nebee tuir. Sira nee uluk iha moras oi-oin, balu diabu tama iha sira nia laran, maibee Jesus kura tiha hotu. Ida mak Maria Madalena, uluk Jesus duni sai diabu hitu hosi nia. ³ Iha mos Joana ho Susana. Joana nia kaben Kuza mak toma konta liurai Herodes nia uma. Sei iha tan fetu barak lao hamutuk ho Jesus. Sira hodi sira nia osan rasik sustenta Jesus ho Nia eskolante sira.^b

Komparasaun kona ba ema nebee kari fini

(Mateus 13:1-23; Marcos 4:1-20)

⁴ Iha loron ida, ema hosi aldeia barak mai iha Jesus. Bainhira ema barak halibur hamutuk ona, Jesus halo kompara-

^a7:38 Mateus 26:7; Marcos 14:3; João 12:3

^b8:3 Mateus 27:55-56; Marcos 15:40-41; Lucas 23:49

saun ida hanesan nee, ⁵“Iha toos nain ida baa kari fini iha nia toos. Fini balu monu iha dalan. Ema sama deit, i manu fuik mai hili tiha hotu. ⁶Fini balu monu iha fatuk leten. Fini nee moris duni, maibee la kleur namlaik tiha, tanba rai uitoan deit. ⁷Fini balu monu iha duut tarak laran. Buat rua nee moris hamutuk, maibee la kleur duut tarak nee habit mate tiha. ⁸Iha tan fini balu monu iha rai bokur, i moris too foo isin. Fini sira nee, ida-idak foo fali musan atus ida.”

Konta tiha hotu, Jesus hatete ho lian makaas, “Imi nebee iha tilun, rona di-diak ba!”

⁹Depois Jesus nia eskolante sira husu ba Nia, komparasaun nee dehan saida.

¹⁰Jesus hataan, “Uluk ema seidauk hatene, oinsaa mak Nai Maromak ukun nudar Liurai. Agora Hau foo sai momoos ba imi. Maibee ba ema seluk, Hau hanorin uza deit komparasaun, atu nunee
‘Sira haree,
maibee hanesan la haree.
Sira rona,
maibee la kompriende.’”^c

¹¹Jesus hatutan tan, “Komparasaun nee dehan nunee: Fini nee mak Nai Maromak nia liafuan. ¹²Fini nebee monu iha dalan, mak ema nebee rona Maromak nia lafuan, maibee diabu nia boot mai hadau tiha hosi sira nia laran. Entaun sira la fiar ba Maromak, i la hetan salvasaun. ¹³Fini nebee monu iha fatuk leten, mak ema nebee rona Maromak nia liafuan i simu ho haksolok, maibee sira nia abut la tama ba rai. Sira fiar duni, maibee kuandu provasaun ruma kona sira, sira husik fali. ¹⁴Fini nebee monu iha duut tarak laran, mak ema nebee rona Maromak nia liafuan,

maibee sira preokupa ho sira nia moris ho sira nia rikusoin, i buka goza deit. Nunee, sira nia fiar la baa oin, i sira nia moris nunka foo rezultadu diak. ¹⁵Maibee fini nebee monu iha rai bokur, mak ema nebee moris loos ho laran moos. Bainhira sira rona Nai Maromak nia liafuan, sira rai di-diak iha sira nia laran hodi kaer metin nafatin too foo rezultadu diak teb-tebes.”

Rona ho atensaun para bele kompriende

(Marcos 4:21-25)

¹⁶Jesus halo tan komparasaun ida nunee: “La iha ema ida mak sunu ahi-oan, depois taka tiha ho sanan rai ka tau fali iha kama okos. Maibee ahi-oan, ema tenki tau iha fatin aas, atu bele foo naroman ba ema nebee tama mai.^d ¹⁷Nunee mos, buat hotu-hotu nebee agora sei subar hela, iha laron ida sei hatudu momoos. I buat hotu-hotu nebee agora taka hela, iha laron ida sei nakloke para ema bele hatene.^e

¹⁸Nunee, imi tenki rona Hau nia hanorin ho atensaun. Tanba ema nebee rona ho atensaun, Maromak sei halo nia kompriende liu tan. Maibee ema nebee lakohi rona, maski nia hanoin dehan nia kompriende uitoan, maibee nia sei sai beik liu tan.^f

See mak Nai Jesus nia familia lo-loos?

(Mateus 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹Iha laron ida, Jesus nia inan ho Nia alin sira mai atu hasoru Nia, maibee sira la konsege besik, tanba ema barak haleu hela Nia. ²⁰Iha ema ida foo hatene ba Jesus dehan, “Ita Boot nia inan ho alin sira iha hela liur. Sira hakarak hasoru Ita Boot.”

^c8:10 Isaias (Yesaya) 6:9-10 ^d8:16 Mateus 5:15; Lucas 11:33

^e8:17 Mateus 10:26; Lucas 12:2 ^f8:18 Mateus 25:29; Marcos 4:25; Lucas 19:26

²¹ Maibee Jesus hataan, “Hau nia inan ho Hau nia alin sira mak ema nebee rona Nai Maromak nia liafuan hodi halo tuir.”

Nai Jesus halo hakmatek anin boot

(Mateus 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Iha loron ida, Jesus hatete ba Nia eskolante sira, “Mai ita baa iha tasi sorin.” Entaun sira sae roo hodi baa. ²³ Roo lao dadauk, Jesus toba dukur tiha. La kleur anin boot mai, halo tasi been tama ba roo laran, too roo atu mout sal-sala.

²⁴ Haree nunee, eskolante sira fanu Jesus, dehan, “Mestri, mestri, ita atu mout ona!”

Jesus hadeer hodi siak anin ho laloran boot nee. Anin para kedas, tasi mos hakmatek fali.

²⁵ Depois Nia siak Nia eskolante sira dehan, “Nusaa mak imi la fiar Hau?”

Sira tauk ho admira hodi husu ba malu dehan, “Ema nee see loos? Nia foo orden ba anin ho laloran, sira mos halo tuir!”

Nai Jesus duni sai diabu hosi ema bulak ida

(Mateus 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Jesus ho Nia eskolante sira ho roo lao too rai Gerasa, iha tasi Galileia nia sorin ba. ²⁷⁻²⁹ Iha fatin nee, iha mane ida, diabu tama iha nia laran kleur ona. Nia hosi sidade, maibee la hela iha uma, hela deit iha rate, i la hatais buat ida. Diabu sira ataka nia dala barak ona. Ema kesi nia liman-ain beibeik ho korenti besi i hein nia loron-kalan, maibee nia sempre rasta kotu tiha korenti. I diabu sira obriga nia halai ba iha rai fuik.

Momentu Jesus tuun hosi roo, ema bulak nee mai hasoru Nia. Ema nee hakilar i hakneak hakruuk too rai iha Jesus nia ain. Depois Jesus haruka diabu sai hosi nia.

Ema bulak nee hakilar dehan, “Jesus, Nai Maromak Aas Liu nia Oan. O

hakarak halo saida mai hau? Hau husu boot, keta kastigu hau!”

³⁰ Jesus husu ba nia, “O naran saa?”

Nia hataan, “Batalhaun”. Nia hataan nunee tanba diabu barak loos hela iha nia laran.

³¹ Depois diabu sira husu beibeik ba Jesus atu la bele haruka sira baa iha rai kuak klean nakukun nian.

³² Iha momentu nebaa, iha fahi barak teb-tebes haan hela iha foho lolon. Diabu sira husu fila-fila ba Jesus para husik sira tama iha fahi sira nee. I Jesus foo lisensa.

³³ Entaun diabu sira sai tiha hosi ema nee baa tama fali iha fahi sira. I fahi sira nee halai saruntu malu tuun hosi foho nee, monu hotu ba bee laran, i mout too mate hotu.

³⁴ Fahi atan sira haree saida mak akontese, i sira halai baa konta sai iha sidade ho fatin sira nebee besik. ³⁵ Rona nunee, ema barak sai baa atu haree rasik ho matan. Too iha nebaa, sira haree ema nebee uluk diabu domina nee, diak tiha ona. Nia tuur hakmatek hela iha Jesus nia ain, hatais tiha ona hena, i hanoin normal fali ona. Haree nunee, sira hotu tauk. ³⁶ Ema sira nebee ohin haree Jesus duni sai diabu nee, sira konta ba sira nebee foin mai, kona ba oinsaa mak Jesus kura ema nee. ³⁷ Depois ema hotu-hotu iha rai Gerasa husu atu Jesus sai tiha hosi nebaa, tanba sira tauk atumate.

Entaun Jesus baa sae roo atu fila fali ba iha tasi sorin.

³⁸ Ema nebee ohin diabu sai hosi nia nee, husu atu bele tuir Jesus.

Maibee Jesus hataan, ³⁹ “Diak liu o fila ba uma hodi konta saida mak Nai Maromak halo ona ba o.”

Entaun ema nee baa lao lemo-lemo iha sidade nee tomak hodi konta sai kona ba buat hotu nebee Jesus halo ba nia.

**Nai Jesus halo moris fali
menina ida, i kura feto ida tan**

(Mateus 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Bainhira Jesus fali hosi tasi sorin, ema barak hein hela Nia, i simu Nia ho haksolok. ⁴¹⁻⁴² Iha nebaa iha ema ida naran Jairo, nia mak responsavel uma kreda iha sidade nee. Nia oan ida deit, feto ida ho tinan sanulu resin rua. Labarik nee moras boot, besik atu mate. Entaun Jairo baa hakneak i hakruuk too rai iha Jesus nia oin hodi husu ho laran tomak para Jesus baa iha nia uma.

Jesus lao dadauk ba Jairo nia uma, ema barak akompanha Nia too sena malu.

⁴³ Iha ema lubun boot nee, iha feto ida, nia fulan mai la para durante tinan sanulu resin rua. Nia faan tiha nia sasaan hotu hodi baa konsulta iha doutor, maibee la iha ema ida mak bele kura nia moras.[†] ⁴⁴ Feto nee bes-besik ba iha Jesus nia kotuk, nia kona Jesus nia hena tutun, i nia raan para kedas.

⁴⁵ Jesus husu, “See mak ohin kona Hau nee?”

Sira hotu dehan, lae. Pedro mos hatete, “Mestri, iha ema barak mak sena malu ho Ita Boot.”

⁴⁶ Maibee Jesus hataan, “Lae, ohin Hau senti iha kbiit sai hosi Hau. Nee mak Hau hatene, iha ema ida kona Hau.”

⁴⁷ Bainhira feto nee hatene katak nia la bele subar, nia tauk teb-tebes ho nakdedar, i nia baa hakneak i hakruuk too rai iha Jesus nia ain. Depois nia konta nia problema nee ba Jesus iha ema hotu-hotu nia oin, i foo hatene katak, momentu nia kona Jesus, nia moras diak kedas.

⁴⁸ Jesus dehan ba nia, “Hau nia oan, o hetan kura tanba o fiar mai Hau. Fila ho laran hakmatek.”

⁴⁹ Jesus sei koalia hela, ema ida mai hosi Jairo nia uma foo hatene ba Jairo, “Senhor nia oan iis kotu tiha ona. Lalikan halo kole tan mestri.”

⁵⁰ Rona nunee, Jesus hatete ba Jairo, “Lalikan tauk. Fiar deit, mak ita nia oan sei moris fali.”

⁵¹⁻⁵³ Bainhira sira too iha Jairo nia uma, ema barak iha tiha ona nebaa, sira tanis lehir hela. Jesus hatete ba sira, “Imi lalika tanis tan ona. Labarik nee la mate ida, nia toba deit!”

Maibee sira hamnasa fali Jesus, tanba sira rasik haree labarik nee mate tiha ona. Jesus husu ba labarik nia inan-aman, ho mos Pedro, João ho Tiago, tama ba laran hamutuk ho Nia. Sira seluk Nia haruka hein iha liur.

⁵⁴ Sira tama tiha ba laran, Jesus kaer labarik nia liman hodi dehan, “Hau nia oan, hadeer ona!” ⁵⁵ Derepentini deit, labarik nee nia iis iha fila fali, nia hadeer i hamriik kedas. Jesus haruka sira foo hakaan ba nia. ⁵⁶ Labarik nia inan-aman admira teb-tebes. Maibee Jesus bandu sira para la bele konta sai ba ema seluk, buat nebee mak akontese.

**Nai Jesus foo knaar ba Nia
apostolu nain sanulu resin rua**

(Mateus 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 Iha loron ida, Jesus halibur Nia apostolu nain sanulu resin rua hodi foo kbiit ba sira atu bele duni sai diabu i kura ema nia moras. ² Nia haruka sira baa atu foo sai kona ba oinsaa Nai Maromak ukun nudar Liurai, i atu kura ema moras. ³ Nia hatete ba sira, “Imi lao, la bele lori buat ida. La bele lori ai tonka, pasta, bukae, ka osan. Hena hodi troka

[†]8:43 Iha dokumentu antigu ho lian Gregu barak loos. Balu hakerek, balu la hakerek liafuan “Nia faan tiha nia sasaan hotu hodi baa konsulta iha doutor.”

mos la bele. ⁴Kuandu ema simu imi iha sira nia uma, hela deit iha uma nee too imi sai fali ba aldeia seluk. ⁵Maibee se imi tama iha aldeia ida mak ema lakohi simu imi, husik tiha aldeia nee. I baku rai rahun hosi imi nia ain okos hodi hatudu katak, Maromak sei kastigu sira.”⁸

⁶Depois apostolu sira lao hosi aldeia ba aldeia hodi foo sai Nai Maromak nia Liafuan Diak i kura ema moras.

Liurai Herodes konfuzau kona ba Nai Jesus

(Mateus 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷Liurai Herodes⁸ rona kona ba buat hotu-hotu mak Jesus halo. Nia konfuzau, tanba iha ema balu dehan, “Jesus mak João Sarani Nain, nia moris fila fali ona.” ⁸Balu tan dehan, “Nia Maromak nia profeta Elias mak mosu fali.”

Iha seluk tan dehan, “Nia nee profeta seluk ida nebee mate kleur ona, i agora moris fali.”^h ⁹Maibee Herodes dehan, “Hau rona buat oi-oin kona ba ema ida nee. João nia kakorok, hau haruka tesi tiha ona. Entaun ema ida nee see tan?” Nunee Herodes buka atu hasoru malu ho Jesus.

Nai Jesus foo haan ema rihun lima resin

(Mateus 14:13-21; Marcos 6:30-44; João 6:1-14)

¹⁰Bainhira Jesus nia apostolu sira fila fali mai, sira konta ba Jesus buat hotu-hotu nebee sira halo ona. Depois Jesus lori sira sees aan baa iha aldeia Betsaida. ¹¹Maibee ema barak rona katak Jesus atu baa nebaa, i sira mos tuir. Jesus simu sira ho diak. Nia foo sai ba sira kona ba

oinsaa Nai Maromak ukun nudar Liurai, i kura sira nia moras hotu.

¹²Loro atu monu ona, apostolu nain sanulu resin rua baa Jesus hodi dehan, “Diak liu haruka ema sira nee baa buka hahaan iha aldeia-aldeia nebee besik, i haruka sira mos baa buka fatin hodi toba, tanba iha nee rai fuik.

¹³Jesus hataan, “Imi mak foo haan sira.”

Nia eskolante sira protesta dehan, “Ita so iha paun fuan lima ho ikan rua deit. Halo nusaa mak ita bele sosa hahaan ba ema barak hanesan nee?!” ¹⁴Tanba ema iha nebaa maizoumenus rihun lima, nee mane deit, seidauk konta feto ho labarik.ⁱ

Jesus dehan ba sira, “Haruka sira hotu tuur tuir grupu. Grupu ida ema nain lima-nulu.”

¹⁵Sira mos halo tuir. Kuandu ema tuur hotu ona, ¹⁶Jesus foti paun fuan lima ho ikan rua nee, i Nia hateke ba lalehan hodi foo agradese ba Nai Maromak. Nia silu paun ho ikan halo rohan-rohan, i foo ba Nia eskolante sira hodi baa fahe ba ema barak nee. ¹⁷Sira hotu haan too bosu. I eskolante sira baa tau hamutuk hahaan restu sira nee iha bote sanulu resin rua nakonu.

Pedro rekonhese, Jesus mak Kristu

(Mateus 16:13-28; Marcos 8:27—9:1)

¹⁸Iha loron ida, Jesus halo hela orasaun mesa-mesak iha fatin ida, i Nia eskolante sira besik Nia. Hotu tiha, Nia husu ba sira, “Tuir ema konta, Hau nee see?”

¹⁹Sira hataan, “Iha balu dehan, Ita Boot João Sarani Nain. Balu tan dehan, Maromak nia profeta Elias. Se lae pro-

⁸9:7 Liurai nee naran Herodes Antipas. Nia aman Herodes Boot mak foo orden para oho labarik nurak sira iha Belém bainhira Nai Jesus moris. Haree Mateus 2:16-18.

⁸9:5 Lucas 10:4-11; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 13:51

^h9:8 Mateus 16:14; Marcos 8:28; Lucas 9:19 ⁱ9:14 Mateus 14:21

feta seluk ida nebee mate kleur ona, i agora moris fali.”^j

²⁰ Jesus husu tan, “Tuir imi rasik, Hau nee see?”

Pedro hataan, “Ita Boot nee Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai.”^{** k}

²¹ I Jesus bandu sira para la bele foo hatene ba see-see deit.

²² Jesus hatutan dehan, “Hau, Mane Maksoin tenki simu terus oi-oin. Nai ulun Judeu sira, nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira sei la simu Hau. Ema sei oho tiha Hau, maibee too iha loron tolu, Maromak sei halo Hau moris fila fali.”

²³ Depois Nia foo hatene ba sira hotu dehan, “Ema nebee hakarak tuir Hau, nia tenki husik tiha nia hakarak rasik. Nia tenki tuir nafatin Hau, maski ema halo terus nia, hanesan ema nebee loroloron lori nia krus too mate.”¹ ²⁴ Tanba see mak hakarak salva nia aan, nia sei lakon fali. I see mak lakon nia moris rohan-laek.^m ²⁵ Se ema hetan buat hotu-hotu iha mundu nee, maibee nia lakon tiha nia moris ho Maromak, nia manaan saida loos? ²⁶ Se ema ruma moe atu simu Hau i lakohi simu Hau nia liafuan, abanbainrua Hau, Mane Maksoin mos sei moe rekonhese nia bainhira Hau fila fali mai hosi lalehan. Hau sei tuun mai ho naroman lalehan nian, ho Aman Maromak nia kbiit tomak, i Maromak nia anju sira nabilan haleu Hau. ²⁷ Hau hatete lo-loos

ba imi, hosi imi sira nee, balu sei moris too haree Maromak ukun nudar Liurai, mak foin mate.”

Nai Jesus fila Aan iha foho leten

(Mateus 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸ Liu tiha loron walu hanesan nee, Jesus lori Pedro, João ho Tiago sae ba iha foho ida hodi halo orasaun. ²⁹ Jesus halo hela orasaun, Nia oin fila aan tiha, i Nia hena mos sai mutin nabilan hanesan rai lakan.

³⁰ Derepent deit, Maromak nia profeta nain rua, Moisés ho Elias, mosu mai ³¹ ho naroman lalehan nian hodi koalia ho Jesus. Sira nain tolu koalia kona ba Jesus nia mate, tanba la kleur tan Nia sei mate iha Jerusalém hodi kumpri Maromak nia planu.

³² Momentu nee, Pedro ho nia kolega nain rua nee toba dukur tiha. Sira hadeer mai, haree Jesus naroman nabilan loos, hamriik hela ho ema nain rua nee.

³³ Bainhira Moisés ho Elias atu baa ona, Pedro nia hanoin lakon tiha, i nia koalia arbiru deit dehan, “Mestri, ita hamutuk iha nee, furak teb-tebes. Diak liu ami halo tenda tolu, ida ba Ita Boot, ida ba Moisés, i ida tan ba Elias.” ³⁴ Pedro sei koalia hela nunee, kalohan ida tuun mai falun tiha sira, halo eskolante nain tolu nee tauk. ³⁵ I lian ida hosi kalohan nee dehan, “Nee Hau nia Oan, Hau hili ona Nia. Imi tenki rona Nia.”ⁿ

³⁶ Rona tiha lian nee hotu, eskolante sira la haree tan ema ida, so Jesus deit.

^{**}9:20 Liafuan ‘Kristu’ hatudu ba Ema ida nebee mak Maromak foti para salva Nia povu i ukun sira. Hori uluk kedas, Nai Maromak nia profeta sira foo sai katak Maromak sei haruka Nia mai, i ema Judeu hotu-hotu hein atu simu Nia nudar Salvador ho Liurai.

^j9:19 Mateus 14:1-2; Marcos 6:14-15; Lucas 9:7-8 ^k9:20 João 6:68-69

^l9:23 Mateus 10:38; Lucas 14:27

^m9:24 Mateus 10:39; Lucas 17:33; João 12:25

ⁿ9:35 2 Pedro 1:17-18; Isaias (Yesaya) 42:1; Mateus 3:17; 12:18; Marcos 1:11; Lucas 3:22

Iha tempu nebaa, sira nain tolu la konta sai ba ema seluk kona ba buat nebee mak sira haree.

**Nai Jesus duni sai diabu
hosi labarik ida**

(Mateus 17:14-23; Marcos 9:14-32)

³⁷ Aban fali, Jesus tuun fali hosi foho nee hamutuk ho Nia eskolante nain tolu, i ema barak teb-tebes mai hasoru Nia.

³⁸ Hosi ema barak nia leet nee, iha senhor ida bolu ho lian makaas dehan, “Mestri, favor ida, haree lai hau nia oan mane. Nia hau nia oan mesak. ³⁹ Iha diabu ida dala barak ataka nia halo nia hakilar derepent i tebe liman tebe ain too kabeen mutin sai hosi ibun. Diabu nee book nia beibeik i halo terus liu nia. ⁴⁰ Hau husu tiha ona ba Ita Boot nia eskolante sira atu duni sai tiha diabu nee, maibee sira la bele halo buat ida.”

⁴¹ Jesus siak sira hotu dehan, “Imi ema nebee sempre halo aat i la fiar ba Maromak. Hau tenki hela ho imi too bainhira tan? Hau tenki pasiensia ho imi too iha nebee!”

Depois Nia hatete ba senhor nee, “Lori ita nia oan mai.”

⁴² Labarik nee lao dadauk ba Jesus, diabu riba nia ba rai i halo nia tebe liman tebe ain. Maibee Jesus foo orden ba diabu para sai hosi labarik nee, i nia diak kedas. Depois Jesus entrega fali labarik nee ba nia aman. ⁴³ Ema hotu-hotu admira tanba haree Nai Maromak nia kbiit boot nee.

Momentu ema hotu-hotu sei admira hela ho milagre oi-oin nebee Jesus halo, Nia hatete ba Nia eskolante sira, ⁴⁴ “Imi

rona di-diak saida mak Hau atu hatete nee. La kleur tan, ema sei faan Hau, Mane Maksoin ba ema aat.”^{††} ⁴⁵ Maibee Nia eskolante sira la kompriende. Tanba liafuan nia signifikadu sei taka hela, atu sira la bele hatene. I sira mos tauk atu husu ba Jesus.

See mak boot liu?

(Mateus 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Jesus nia eskolante sira komesa haksesuk malu kona ba ida nebee mak boot liu.^o ⁴⁷ Maibee Jesus hatene sira nia hanoin. Entaun Nia bolu labarik oan ida mai hamriik iha Nia sorin. ⁴⁸ Nia hatete ba sira, “See mak simu labarik nee hodi Hau nia naran, nia simu Hau. I see mak simu Hau, nia simu mos Ida nebee haruka Hau mai. Ema nebee haraik aan nudar ema kiik, nia mak boot liu iha Maromak nia oin.”^p

**Ema nebee la kontra
imi, nia imi nia belun**

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ João foo hatene ba Jesus dehan, “Mestri, ami haree ema ida duni sai diabu hodi Ita Boot nia naran. Ami bandu nia, tanba nia laos ita nia ema.”

⁵⁰ Maibee Jesus hataan, “La bele bandu! Tanba ema nebee la kontra imi, nia hamutuk ho imi.”

**Ema iha aldeia ida iha Samaria
lakohi simu Nai Jesus**

⁵¹ Jesus nia loron atu sae ba lalehan besik ona, entaun Nia desidi, bele halo nusaa mos, Nia tenki baa iha sidade Jerusalém. ⁵² Nia haruka ema balu baa

^{††} **9:44** Iha fraze nee, lian Gregu la hatete ho klaru, see mak faan Nai Jesus. Bele “ema sei faan Hau, Mane Maksoin ba ema aat”; se nunee, Nai Jesus hatudu ba Judas. Maibee bele mos “Maromak sei entrega Hau, Mane Maksoin ba ema aat.” Nee katak Nai Maromak rasik mak foo Jesus mai simu terus too mate hodi salva ita. (Haree mos João 3:16, Atus 2:23, Roma 8:32.)

uluk, i sira tama iha aldeia ida iha provinsia Samaria atu prepara fatin ba Nia. ⁵³ Maibee ema iha nebaa lakohi simu Jesus, tanba sira hatene katak Nia atu baa iha Jerusalém. ⁵⁴ Bainhira Jesus nia eskolante Tiago ho João haree ema Samaria sira nia hahalok nee, sira husu ba Jesus, “Nai, se Ita Boot hakarak, ami haruka ahi tuun mai hosi lalehan haan motuk tiha sira.”^q

⁵⁵ Maibee Jesus fila ba sira nain rua hodi siak sira. ⁵⁶ Depois sira hotu baa fali aldeia seluk.

Tuir Nai Jesus laos fasil

(Mateus 8:19-22)

⁵⁷ Bainhira Jesus ho Nia eskolante sira lao dadauk, ema ida dehan ba Jesus, “Ita Boot baa nebee deit, hau prontu atu tuir.”

⁵⁸ Jesus hataan, “Asu fuik iha nia fatin hodi hela. Manu fuik mos iha nia knuuk. Maibee Hau, Mane Maksoin la iha fatin ida hodi tau Hau niaulun ba.”

⁵⁹ Jesus hatete ba ema ida seluk dehan, “Mai tuir Hau.”

Ema nee hataan, “Nai, husik hau fila baa hakoi hau nia aman lai, mak foin hau tuir.”^q

⁶⁰ Jesus hatete ba nia, “Ema nebee lakohi rona Maromak, sira mos hanesan ema mate. Husik sira mak hakoi sira nia mate. Maibee o nia servisu mak baa foo

sai kona ba oinsaa Nai Maromak ukun nudar Liurai.”

⁶¹ Iha ema ida tan dehan, “Nai, hau hakarak tuir Ita Boot, maibee husik hau baa halo despedida lai ho hau nia familia mak foin hau tuir.”^r

⁶² Jesus hataan, “Ema nebee komesa ona tuir Hau, maibee haree fali ba kotuk, nia la merese servii Nai Maromak nudar nia Liurai.”

Nai Jesus haruka Nia eskolante nain hitu-nulu resin rua

10 Hotu tiha, Nai Jesus hili tan eskolante nain hitu-nulu resin rua, depois haruka sira ru-rua baa uluk iha fatin-fatin nebee Nia atu baa. ^{§§} ² Nia soe lia dehan, “Batar iha toos laran, barak teb-tebes maran tiha ona, maibee ema atu silu batar nee, uitoan deit. Tanba nee, husu ba Toos Nain para haruka tan ema hodi silu batar nee.” ^s ³ Agora, baa ona! Hau haruka imi baa iha povu nia leet, hanesan bibi malae oan baa iha asu siak nia leet. ^t ⁴ Imi lalika lori osan ka pasta, sandalias rezerva mos la bele. I lalika dada lia ho ema iha dalan.

⁵ Bainhira imi tama iha uma ida, hatete ba sira, “Nai Maromak foo paz ba uma kain nee.” ⁶ Se uma nain moris iha paz nia laran, entaun Maromak foo duni paz ba sira. Se lae, Maromak la foo. ⁷ Hela deit iha uma nee, la bele muda hosi uma ida ba uma seluk. Haan-hemu

^{§§}9:53 Iha tempu nebaa, ema Judeu adora Nai Maromak iha Jerusalém, maibee ema Samaria adora Nai Maromak iha foho Gerizim iha sira nia rain rasik. Sira haree malu la diak kleur ona.

^q9:59 Tuir matenek nain Biblia nian balu, ema nee nia aman sei moris hela, sei forti hela.

^{§§}10:1 Dokumentu antigu balu hakerek dehan, ‘eskolante nain hitu-nulu resin rua’. Balu fali dehan, ‘eskolante nain hitu-nulu’. Tradusaun modernu barak mak hili ‘hitu-nulu resin rua’.

^q9:54 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 1:9-16

^r9:61 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 19:20 ^s10:2 Mateus 9:37-38

^t10:3 Mateus 10:16

saida deit mak sira foo ba imi, tanba ema nebee servisu iha direitu atu ema selu nia kolen.

⁸Bainhira imi tama iha aldeia ida, i ema simu imi ho diak, haan deit saida mak sira foo ba imi.^u ⁹Kura ema moras iha aldeia nee, i foo hatene ba ema hotu dehan, ‘Nai Maromak nia tempu atu ukun imi too ona.’

¹⁰Maibee se iha aldeia ruma, nia ema la simu imi, baa hamriik iha estrada hodi hatete, ¹¹‘Rai rahun hosi aldeia nee, ami baku hosi ami nia ain okos hodi hatudu katak, imi rasik mak sei simu todan. Maibee keta haluha, Nai Maromak nia tempu atu ukun imi too ona.’”^v

¹²Jesus hatutan tan ba Nia eskolante sira dehan, “Hau hatete ba imi, iha loron ikus, bainhira Nai Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, ema iha aldeia nee sei simu kastigu todan liu fali ema aat sira nebee uluk hela iha sidade Sodoma.”^w

Ema nebee lakohi simu

Nai Jesus, sei terus

(Mateus 11:20-24)

¹³Jesus mos dehan, “Imi ema aldeia Korazim sei terus. Imi ema Betsaida sei terus. Hau halo ona milagre bar-barak iha imi nia leet. Se karik uluk ema sidade Tiru ho Sidon haree milagre sira nee, entaun uluk kedas sira tuur hakedasak iha ahu kdesan i hatais hena lutu hodi hatudu katak sira husik ona sira nia sala.”^x ¹⁴Iha loron ikus bainhira Nai

Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, imi sei simu kastigu todan liu fali ema Tiru ho ema Sidon.

¹⁵Nunee mos imi ema Kafarnaum sira, keta hanoin katak, Nai Maromak sei foti sae imi ba lalehan. Lae! Nia sei soe imi ba infernu.”^y

¹⁶Depois Jesus hatete ba Nia eskolante sira, “Ema nebee rona imi, nia rona mos Hau. I ema nebee lakohi simu imi, nia mos lakohi simu Hau. I ema nebee lakohi simu Hau, nia mos lakohi simu Ida nebee mak haruka Hau mai.”^z

Eskolante nain hitu-nulu resin rua fila fali

¹⁷Bainhira eskolante nain hitu-nulu resin rua nee fila fali, * sira haksolok tebetes hodi konta ba Jesus dehan, “Nai, bainhira ami hodi Ita Boot nia naran haruka diabu sira sai hosi ema, diabu sira mos sai kedas!”

¹⁸Jesus hataan, “Nee loos! Momentu imi halo nunee, Hau haree diabu nia boot Satanás monu tuun hosi lalehan hanesan rai lakan. ¹⁹Hau foo ona kbiit ba imi atu sama samea ho sakunar. Kbiit nebee Hau foo nee, boot liu fali imi nia inimigu Satanás nia kbiit. La iha buat ida bele halo aat imi.”^a ²⁰Maski nunee, lalika haksolok tanba deit diabu sira hakruuk ba imi. Diak liu haksolok tanba Maromak hakerek ona imi nia naran iha lalehan.”

***10:17** Dokumentu antigu balu hakerek dehan, ‘eskolante nain hitu-nulu resin rua’. Balu fali dehan, ‘eskolante nain hitu-nulu’. Tradusaun modernu barak mak hili ‘hitu-nulu resin rua’.

^u**10:8** 1 Korintu 9:14; 1 Timóteo 5:18

^v**10:11** Mateus 10:7-14; Marcos 6:8-11; Lucas 9:3-5; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 13:51

^w**10:12** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:24-28; Mateus 10:15; 11:24 ^x**10:13** Isaias (Yesaya) 23:1-18; Ezekiel (Yehezkiel) 26:1—28:26; Joel (Yoel) 3:4-8; Amos 1:9-10; Zacarias 9:2-4 ^y**10:15** Isaias (Yesaya) 14:13-15 ^z**10:16** Mateus 10:40; Marcos 9:37; Lucas 9:48; João 13:20 ^a**10:19** Salmus (Mazmur) 91:13

Nai Jesus nia laran haksolok

(Mateus 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Iha tempu nee, Espiritu Santu halo Jesus nia laran haksolok, i Jesus hahii Nai Maromak dehan, “Hau nia Aman, lalehan ho rai nia Nain, Hau hahii Ita Boot, tanba Ita Boot taka buat sira nee ba ema nebee eskola boot, maibee Ita hatudu fali ba ema nebee kiik. Hau nia Aman, ida nee halo Ita Boot nia laran haksolok duni.”

²² Depois Jesus dehan ba ema hotu iha nebaa, “Hau nia Aman foo ona kbiit ho matenek hotu-hotu mai Hau. La iha ema ida konhese lo-loos Hau, so Hau nia Aman deit. I la iha ema ida mak konhese lo-loos Hau nia Aman, so Nia Oan Hau deit. I Hau mos hili ema seluk hodi hatudu Hau nia Aman ba sira, para sira mos bele konhese Nia.”^b

²³ Depois Jesus fila ba Nia eskolante sira hodi hatete ba sira deit, dehan, “Imi sorti boot tanba imi haree buat furak nebee akontese dadauk. ²⁴ Hau hatete ba imi, uluk iha liurai ho profeta barak mak hakarak teb-tebes atu haree buat nebee mak agora imi haree, maibee sira la haree. Sira hakarak rona buat nebee agora imi rona, maibee sira la rona.”

Ema Samaria nebee laran diak

²⁵ Iha loron ida, mestri relijiaun Judeu ida hamriik hodi koko Jesus. Nia husu, “Mestri, hau tenki halo saida para hau bele hetan moris rohan-laek?”

²⁶ Jesus hataan, “Maromak nia Lei dehan saida? Ita kompriende oinsaa?”

²⁷ Nia hataan, “Maromak nia liafuan dehan: ‘O tenki hadomi Maromak, o nia Nai, ho o nia aan tomak, ho laran tomak, ho forsa tomak, ho neon tomak.’ I hakerek mos dehan, ‘O tenki hadomi ema seluk hanesan o hadomi o nia aan rasik.’”^c

²⁸ Jesus hataan fali, “Ita nia resposta nee loos. Entaun halo tuir, atu ita bele hetan moris.”^d

²⁹ Maibee mestri relijiaun nee hakarak hatudu aan hanesan ema nebee moris loos. Entaun nia husu ba Jesus, “Maibee ema nebee hau tenki hadomi nee see loos?”

³⁰ Jesus hataan liu hosi istoria ida nunee: “Iha ema Judeu ida sai hosi Jerusalém lao tuun ba sidade Jerikó. Too iha dalan klaran, naok-teen sira asalta nia, baku nia too besik atu mate, i hadau tiha nia ropa hotu, depois husik hela nia iha dalan.

³¹ La kleur nai lulik Judeu ida mos lao tuun liu hosi dalan nee. Bainhira nia haree ema nee, nia lao sees tiha hosi dalan sorin. ³² Nunee mos ema Levi ida nebee servisu iha uma kreda boot. Nia too iha nebaa, haree ema nee, maibee lao liu fali hosi dalan sorin.

³³ Tuir mai, ema Samaria ida liu hosi dalan nee. Nia laos ema Judeu, maibee bainhira nia haree ema Judeu nee, nia hanoin teb-tebes.[†] ³⁴ Nia baa tau tua ho mina ba nia isin kanek hodi kurtivu, i falun kanek sira nee halo di-diak. Depois nia tula ema nee ba nia kuda buru rasik lori ba too iha uma ida hodi kuidadu nia iha nebaa.”^e

[†]10:33 Iha tempu nebaa, ema Judeu la gosta liu ema Samaria, i lakohi liga sira.

^b10:22 João 3:35; 10:15

^c10:27 Levítiku (Imamat) 19:18; Deutoronómiu (Ulangan) 6:5

^d10:28 Mateus 22:35-40; Marcos 12:28-34; Levítiku (Imamat) 18:5

^e10:34 2 Krónikas (Tawarikh) 28:15

³⁵ Aban fali, ema Samaria nee foo uluk osan mutin rua[‡] ba uma nain hodi dehan, ‘Uza osan nee hodi tau matan ba nia. Se la too karik, hau fila mai mak hau selu hotu.’”

³⁶ Konta tiha istoria nee hotu, Jesus husu ba mestri relijiaun nee dehan, “Entaun tuir ita nia hanoin, entre sira nain tolu nee, ida nebee mak sai hanesan maluk ba ema nebee monu iha naok-teen sira nia liman?”

³⁷ Nia hataan, “Ida nebee hatudu laran diak ba nia.”

Jesus hatete, “Entaun, baa halo tuir.”

Nai Jesus vizita Marta ho Maria

³⁸ Jesus ho Nia eskolante sira lao nafatin ba Jerusalém. Too iha aldeia ida, senhora ida naran Marta konvida Jesus atu baa iha nia uma, i Nia mos baa.

³⁹ Marta iha alin ida naran Maria. Nia tuur besik hela Jesus hodi rona Nia hanorin. ⁴⁰ Maibee Marta preokupa prepara buat oi-oin. Entaun nia baa hatete ba Jesus, “Nai, Ita Boot la hanoin hau ka? Hau nia alin husik hela hau servisu mesa-mesak deit! Hatete ba nia mai ajuda hau lai.”^f

⁴¹ Nai Jesus hataan, “Marta, Marta, o preokupa ho buat oi-oin deit. ⁴² Afinal iha buat ida deit mak importante liu. Maria hili ona ida nee, i Hau sei la bandu nia.”

Nai Jesus hanorin halo orasaun

(Mateus 6:9-13; 7:7-11)

11 Iha loron ida, Jesus halo hela orasaun iha fatin ida. Hotu tiha, Nia eskolante ida husu ba Nia, “Nai, hanorin ami halo orasaun, hanesan mos João Sarani Nain hanorin ona nia eskolante sira.”

² Entaun Jesus hatete ba sira, “Bain-hira imi halo orasaun, halo tuir hanesan nee:

‘Ami nia Aman, tulun ema atu foti aas Ita Boot nia naran santu.

Mai ukun ema hotu-hotu ba.

³ Foo ai haan natoon mai ami loro-loron.

⁴ Hamoos ami nia sala,

tanba ami mos foo perdaun ba ema nebee halo sala mai ami.

Keta husik ami monu ba tentasaun.”

⁵ Depois Jesus halo komparasaun nunee: “Karik iha kalan boot, imi ida baa iha kolega nia uma hodi tuku odamatan dehan, ‘Belun, foo lai paun fuan tolu mai. ⁶ Tanba iha kolega ida foin too mai hosi rai dook, i hau la iha buat ida atu foo ba nia haan. Loron seluk mak hau foo fali.’

⁷ Karik o nia kolega hataan, ‘Keta book hau! Odamatan xavi tiha ona, i hau ho hau nia oan sira mos toba tiha ona. Hau la bele hadeer hodi foo buat ruma ba o.’

⁸ Maski imi nain rua kolega, maibee nia lakohi hadeer hodi foo ba o. Maibee Hau hatete ba o: Se o la moe tuku beibeik nia odamatan, mak too ikus nia hadeer duni hodi foo ba o, buat nebee mak o presiza.

⁹ Nunee mos ho orasaun. Hau hatete ba imi:

Husu beibeik ba Maromak,

Nia sei foo.

Buka beibeik,

o sei hetan.

Tuku beibeik odamatan,

odamatan sei loke ba o.

¹⁰ Tanba see mak husu beibeik ba Nai Maromak, nia sei simu. See mak buka beibeik, nia sei hetan. See mak tuku beibeik odamatan, Maromak sei loke ba nia.

[‡]10:35 Lian Gregu hakerek dehan, *denáriu* rua. Iha tempu nebaa badaen sira loron ida manaan *denáriu* ida.

^f10:40 João 11:1

¹¹ Imi aman sira, bainhira imi nia oan husu ikan, imi foo fali samea ka? ¹² Se nia husu mantolun, imi foo fali sakunar ka? Nunka! ¹³ Maski imi ema aat, maibee imi hatene foo buat diak ba imi nia oan sira. Saa tan imi nia Aman iha lalehan! Se imi husu para Nia foo Nia Espiritu Santu ba imi, Nia sei foo duni.”

Nai Jesus nunka uza Satanás nia kbiit

(*Mateus 12:22-30; Marcos 3:20-27*)

¹⁴ Iha loron ida, Jesus duni sai diabu hosi ema ida nebee koalia la diak. Diabu sai tiha, ema nee komesa koalia kedas, halo ema barak admira. ¹⁵ Maibee iha balu dehan, “Nia duni sai diabu, tanba diabu nia boot Belzebu mak foo kbiit ba Nia.”^g

¹⁶ Iha ema seluk hakarak koko Jesus. Sira husu para Nia halo tan milagre hodi hatudu katak, Nia kbiit nee mai duni hosi Maromak.^h

¹⁷ Maibee Jesus hatene sira hotu nia hanoin. Nunee Nia hatete ba sira, “Se iha nasaun ida, nia povu haan malu hela deit, nasaun nee sei rahun. Se iha uma kain ida, sira istori malu hela deit, uma kain nee sei naksobu. ¹⁸ Nunee mos, se diabu sira haan malu hela deit, diabu nia boot ukun sei la dura. Maski nunee, imi duun Hau dehan, hodi Belzebu nia kbiit mak Hau duni sai diabu. ¹⁹ Se nunee, bainhira imi nia alunu sira duni sai diabu, sira mos uza Belzebu nia kbiit ka? Lae! Imi nia alunu sira rasik mak sei hatete sai katak, buat nebee imi duun Hau nee, la loos. ²⁰ Hau duni sai diabu hodi Nai Maromak nia kbiit. Nee hatudu katak Nai Maromak ukun ona imi nudar Liurai.

²¹ Se ema forti ida kaer kroat hein nia uma rasik, entaun nia sasaan sei la lakon. ²² Nia laran metin ba nia kroat nee. Maibee too ikus, iha ema ida forti liu fali nia, mai ataka nia. Ema ida forti liu nee sei hadau nia kroat hotu, i foti nia rikusoin hotu-hotu hodi fahe ba ema seluk.”[¶]

²³ Ema nebee la hamutuk ho Hau, nia kontra Hau. I ema nebee la servisu hamutuk ho Hau, nia hakarak estraga Hau nia servisu.”ⁱ

Diabu fila ba nia hela fatin uluk

(*Mateus 12:43-45*)

²⁴ Jesus hatutan tan dehan, “Se ita duni sai diabu hosi ema ida, diabu nee baa lao lemo-lemo iha rai fuik maran hodi buka fatin atu hela. Maibee nia la hetan fatin nebee diak. Entaun nia dehan, ‘Diak liu hau fila fali ba hau nia hela fatin uluk.’ ²⁵ Kuandu nia fila, nia haree fatin nee hamoos tiha ona i buat hotu-hotu tau tuir nia fatin. ²⁶ Depois diabu nee baa bolu tan diabu hitu nebee aat liu fali nia, i sira hotu baa hela iha ema nee. Nunee, ema nee nia moris aat liu fali uluk.”

See mak sorti lo-loos

²⁷ Jesus sei koalia hela, fetu ida iha ema barak nee nia leet hatete ho lian makaas dehan, “O nia inan sorti boot! Tanba nia mak kous O, i foo susu O.”

²⁸ Jesus hataan, “Maibee ema nebee rona Nai Maromak nia liafuan hodi halo tuir, nia mak sorti boot liu.”

[¶]11:22 Tuir matenek nain sira kona ba Biblia, ema forti nebee hein nia uma nee, diabu nia boot. Ema ida nebee forti liu tan mak Nai Jesus.

^g11:15 Mateus 9:34; 10:25 ^h11:16 Mateus 12:38; 16:1; Marcos 8:11

ⁱ11:23 Marcos 9:40

Ema husu Nai Jesus hatudu milagre*(Mateus 12:38-42)*

²⁹ Ema barak liu tan mai hobur Jesus. Nia dehan ba sira, “Imi ema laran aat sira husu beibeik mai Hau atu halo milagre hanesan sinal ba imi hodi hatudu katak Maromak mak haruka Hau mai. Afinal uluk Nai Maromak foo tiha ona sinal ba imi liu hosi Nia profeta Jonas. Nee too ona! ³⁰ Saida mak uluk akontese ba profeta Jonas, nee hanesan sinal ba ema jentiu sira iha sidade Nínive katak, Nai Maromak mak haruka nia baa. Nunee mos ho Hau, Mane Maksoin. Saida mak sei akontese mai Hau, sei sai hanesan sinal ba ema sira nebee moris agora katak, Nai Maromak mak haruka Hau mai.^{§ j}

³¹ Aban-bainrua kuandu mundu nee remata, Maromak sei tesi ema hotu-hotu nia lia. I liurai feto hosi rai Seba sei moris fali, i hamriik hanesan sasin. Nia sei foo sala ba imi nebee moris agora, tanba uluk nia mai hosi rai dook atu rona rasik liafuan matenek nian hosi liurai Salomão. Afinal agora iha imi nia leet iha Ema ida ke boot liu fali liurai Salomão. Maibee imi lakohi rona Nia.^k

³² I laos liurai feto nee deit. Ema jentiu sira iha Nínive mos sei hamriik hodi foo sala ba imi, tanba uluk, bainhira Jonas baa foo sai Maromak nia liafuan ba sira, sira husik kedas sira nia sala. Agora iha imi nia leet iha Ema ida nebee boot liu fali Jonas, maibee imi lakohi husik imi nia sala.^l

Moris iha naroman*(Mateus 5:15; 6:22-23)*

³³ Jesus hatutan tan dehan, “La iha ema ida sunu ahi-oan, depois subar tiha ahi-oan nee, ka taka ho bote. Ema nebee sunu ahi-oan, sempre tau iha fatin aas, para foo naroman ba ema nebee tama iha nebaa.^m ³⁴ Ita nia matan hanesan ahi-oan nebee foo naroman ba ita nia aan tomak. Se ita nia matan haree moos, ita nia aan mos naroman. Maibee se ita nia matan malahuk, ita nia aan sai nakukun. ³⁵ Tanba nee, hakaas aan para imi nia aan naroman duni. Keta halo be imi hanoin katak naroman, afinal nakukun. ³⁶ Kuandu imi nia aan naroman, i la iha nakukun ida, mak imi nia moris tomak mos naroman, hanesan ahi-oan boot leno imi nia moris.”

Nai Jesus kritika ema Farizeu ho mestri relijiaun Judeu sira*(Mateus 23:1-36; Marcos 12:38-40)*

³⁷ Jesus koalia tiha hotu, ema ida hosi grupu relijiaun Farizeu konvida Nia baa haan iha uma. Entaun Jesus baa. Too iha uma, Nia tama baa tuur iha meza. ³⁸ Ema Farizeu nee hakfodak, tanba nia haree Jesus haan, la fasi liman uluk tuir ema Farizeu nia lisan.

³⁹ Nai Jesus hatete ba nia, “Imi ema Farizeu sira, imi badinas hamoos kopu ho bikan nia liur. Maibee imi nia laran nakonu ho buat aat i kaan ema nia sasaan. ⁴⁰ Imi beik-teen! Keta haluha, Nai Maromak halo ita nia isin, Nia mos halo ita nia laran. ⁴¹ Duké hamoos deit bikan nia liur, diak liu foo buat nebee

^{§11:30} Jonas nee, ikan boot tolan tiha nia. Too loron tolu, ikan nee tafui fila fali nia ba iha rai maran. (Haree Jonas 1:17. 2:10.) Jesus kompara Nia Aan ho profeta Jonas, tanba Jesus mate, maibee too loron tolu Nia moris fila fali.

^{j11:30} Mateus 16:4; Marcos 8:12; Jonas (Yunus) 3:4

^{k11:31} 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 10:1-10; 2 Krónikas (Tawarikh) 9:1-12

^{l11:32} Jonas (Yunus) 3:5 ^{m11:33} Mateus 5:15; Marcos 4:21; Lucas 8:16

imi iha ba ema kiak sira. Se imi halo nunee mak imi sai moos iha Nai Maromak nia oin.

⁴² Imi ema Farizeu sira, imi sei terus. Bainhira imi kuu modo tahan iha toos, imi badinas foo parte ida hosi sanulu ba Maromak. Too modo tahan kiikoan-kiikoan hanesan ortelaun ho ruku mos imi foo. Maibee kona ba justisa ho hadomi Nai Maromak, imi la interese. Tuir loos justisa ho domin nee mak prinsipal. Maibee, keta haluha foo mos parte ida hosi sanulu ba Maromak.ⁿ

⁴³ Imi ema Farizeu sira, imi sei terus. Tanba imi gosta loos tuur iha fatin ema boot nian iha uma kreda laran, i gusta atu ema kumprimenta imi ho respeitu iha merkadu.

⁴⁴ Imi ema Farizeu sira, imi sei terus. Tanba imi hanesan rate nebee la iha marka. Ema sama tan, la hatene katak iha rai okos iha mate isin dodok.”**

⁴⁵ Iha mestri relijiaun Judeu ida dehan ba Jesus, “Mestri, Ita Boot nia liafuan ohin nee, xoke mos ami mestri sira.”

⁴⁶ Jesus hataan, “Imi mestri relijiaun sira, imi mos sei terus. Tanba imi foo regulamentu todan liu ba povu, maibee imi la ajuda netik sira atu bele halo tuir.

⁴⁷ Imi sei terus. Tanba imi hada rate kapaas ba Maromak nia profeta sira uluk. Afinal, imi nia bei-ala sira mak oho. ⁴⁸ Sira oho profeta sira, i imi mak hada sira nia rate. Nee hatudu katak, imi mos konkorda ho imi nia bei-ala sira nia hahalok nee. ⁴⁹ Tanba nee, Nai Maromak koalia sai Nia matenek kona ba imi dehan, ‘Hau sei haruka Hau nia profeta sira ho apostolu sira ba imi maibee imi sei halo terus balu, i oho balu.’

⁵⁰ Nunee, profeta sira hotu-hotu nebee imi nia bei-ala sira oho, komesa hosi Nai Maromak halo mundu too ohin loron, imi nebee moris agora nee mak tenki lori todan. ⁵¹ Nee sura hosi Abel nia mate too iha Zacarias; ema oho Zacarias nee iha meza sakrifisiu ho uma kreda boot nia klaran. Hau hatete lo-loos ba imi katak, sira nia mate hotu, imi nebee moris agora mak tenki lori todan.^o

⁵² Imi mestri relijiaun sira, imi sei terus. Tanba imi mak kaer xavi hodi loke odamatan ba ema para sira bele hatene Nai Maromak nia hakarak. Maibee imi rasik lakohi tama ba iha nebaa. Aat liu tan, imi taka dalan ba ema seluk nebee atu tama.”

⁵³ Hotu tiha, Jesus sai hosi fatin nee. Komesa hosi tempu nee, mestri relijiaun ho ema Farizeu sira kontra makaas Nia. Sira sempre husu pergunta oi-oin ba Nia ⁵⁴ hodi koko atu hamonu Nia.

La bele koalia oin ida, hahalok oin seluk

(Mateus 10:26-27)

12 Iha tempu nebaa, ema rihun ba rihun sena malu hodi mai rona Jesus nia hanorin. Jesus koalia uluk ba Nia eskolante sira dehan, “Kuidadu ho ema Farizeu sira. Tanba sira nee koalia oin ida, hahalok oin seluk. Sira nia hahalok nee hanesan fermentu, ema tau uitoan deit ba terigu mos, terigu sae hotu.^{p 2} Buat hotu-hotu nebee agora taka hela, loron ida sei nakloke. I buat hotu nebee agora subar hela, aban-bainrua ema sei hatene.^{q 3} Buat nebee mak imi koalia sub-subar agora, loron ida ema sei rona mo-moos. I saida mak imi koalia bis-bisi iha kuartu laran, aban-bainrua

** **11:44** Nee dehan katak, haree hosi liur, sira diak, maibee sira nia laran aat loos.

ⁿ**11:42** Levítiku (Imamat) 27:30

^o**11:51** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 4:8; 2 Krónikas (Tawarikh) 24:20-21

^p**12:1** Mateus 16:6; Marcos 8:15 ^q**12:2** Marcos 4:22; Lucas 8:17

ema sei foo sai ho lian makaas iha ema barak nia oin.”

Tauk mak Maromak deit

(Mateus 10:28-31)

⁴“Hau nia belun sira, se ema atu oho imi, la bele tauk. Tanba sira so bele oho deit imi nia isin, maibee la bele halo buat ida ba imi nia kلامar. ⁵Agora Hau foo hatene ba imi, see loos mak imi tenki tauk. Imi tenki tauk mak Nai Maromak. Tanba Nia bele oho imi nia isin, depois Nia mos iha kbiit para soe imi nia kلامar ba infernu. Nunee imi tenki tauk mak Nia.

⁶Hanoin took manu liin. Manu liin lima, sentavus rua deit. Maski baratu liu, maibee manu ida deit mos Nai Maromak la haluha. ⁷Laos nee deit. Maibee Nai Maromak mos hatene lo-loos imi nia fuuk lahan hira mak iha imi nia ulun. Nee duni, lalika tauk, tanba imi folin boot liu manu liin barak.”

Keta moe foo sai katak ita tuir Nai Jesus

(Mateus 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Jesus koaliala nafatin ba Nia eskolante sira dehan, “Rona di-diak mai! See mak foo sai iha ema nia oin katak nia fiar mai Hau, aban-bainrua Hau, Mane Maksoin mos sei foo sai iha Maromak nia anju sira nia oin katak nia Hau nia ema. ⁹Maibee see mak nega Hau iha ema nia oin, aban-bainrua Hau mos sei nega nia iha Maromak nia anju sira nia oin.

¹⁰Ema nebee hatete aat Hau, Mane Maksoin, nia sei hetan perdaun. Maibee see mak hatete aat Maromak nia Espiritu Santu, Nai Maromak la foo perdaun ba nia.^r

¹¹Aban-bainrua, kuandu ema lori imi baa hataan iha uma kreda ka iha ukun

nain sira tanba imi fiar Hau, lalika preokupa kona ba oinsaa imi atu defende aan ka saida mak imi atu koaliala. ¹²Tanba iha oras nee duni Espiritu Santu sei hanorin imi, oinsaa mak imi atu hataan sira.”^s

Ema riku nebee beik-teen

¹³Ema ida hosi ema barak nee husu ba Jesus, “Mestri, hatete ba hau nia maun atu fahe ami nia aman matebian nia rikusoin ho hau.”

¹⁴Jesus hataan, “Belun, see mak foti Hau atu tesi imi nain rua nia problema nee?”

¹⁵Depois Jesus foo hanoin ba ema barak nee dehan, “Kuidadu! Matan moos, para imi nia matan la bele naklosu ba sasaan. Tanba ema nia moris la depende ba nia rikusoin.”

¹⁶Tuir mai, Jesus halo komparasaun ida hanesan nee: “Iha ema riku ida hetan ai haan barak hosi nia toos. ¹⁷I nia hanoin dehan, ‘Hau nia armazen hodi tau ai haan nakonu hotu ona. Agora hau atu halo oinsaa tan? ¹⁸Diak liu hau halo nunee deit. Hau sobu tiha armazen tuan sira nee, i harii fali halo boot liu. Nunee hau bele rai ai haan sira nee hotu ho mos hau nia sasaan selu-seluk. ¹⁹Depois hau hatete ba hau nia aan rasik: Hau moris diak ona! Buat hotu-hotu iha tiha ona, too hela ba tinan naruk nia laran. Agora deskansa ona ba, haan-hemu i goza ona ba.” ²⁰Maibee Nai Maromak hatete ba nia, ‘Beik-teen! Kalan nee kedas Hau sei hasai o nia iis. Depois, see mak hetan sasaan bara-barak nebee o rai ba o nia aan nee?’

²¹Nunee mos ho ema nebee halibur rikusoin ba nia aan rasik, maibee sai kiak iha Maromak nia oin tanba lakohi buka rikusoin lalehan nian.”

^r12:10 Mateus 12:32; Marcos 3:29

^s12:12 Mateus 10:19-20; Marcos 13:11; Lucas 21:14-15

Laran metin ba Nai Maromak

(Mateus 6:25-34)

²²Depois Jesus hatete ba Nia eskolante sira dehan, “Tanba nee Hau hatete ba imi, lalika preokupa ho imi nia moris loro-loron, atu haan saida, ka atu hatais saida. ²³Tanba ita nia moris folin liu hahaan, i ita nia isin lolon folin liu ropa. ²⁴Haree took manu metan sira. Manu nee la kuda batar, la silu batar, la iha armazen hodi haloot ai haan, maibee Nai Maromak foo ai haan ba sira. I Maromak hadomi imi liu fali manu. ²⁵Se imi preokupa kona ba imi nia moris, nee bele aumenta imi nia tinan ka? Lae! Atu aumenta oras ida deit mos la bele. ²⁶Se buat kiik-oan nee, imi la bele halo, nusaa mak imi hakarak preokupa ho buat sira seluk?

²⁷Haree took ai funan nebee moris iha ai laran. Ai funan nee la halo servisu, la soru tais. Maibee Hau dehan ba imi, Liurai Salomão, maski riku teb-tebes, nia hatais kapaas halo nusaa mos, ai funan sira nee kapaas liu nafatin.^t ²⁸Nai Maromak halo furak duut nebee ohin matak, aban ema soe fali ba ahi laran. Saa tan imi! Nia sei foo ropa ba imi hatais. Entaun nusaa mak imi nia fiar fraku hanesan nee? ²⁹Nee duni, lalika hanoin barak kona ba haan-hemu. ³⁰Ema nebee la fiar ba Maromak, sira sempre preokupa buka tuun-sae buat sira nee. Maibee imi nia Aman iha lalehan hatene ona saida mak imi presiza. ³¹Nee duni, imi tenki buka uluk atu serbi Nai Maromak imi nia Liurai. Depois Nia sei foo mos buat sira nee ba imi.”

Rai rikusoin iha lalehan

(Mateus 6:19-21)

³²Jesus hatutan tan ba nia eskolante sira dehan, “Lalikan tauk! Imi ema uitoan deit, maibee imi nia Aman iha lalehan mak Liurai Boot, i Nia haksolok hili imi atu ukun hamutuk ho Nia. ³³Entaun, baa faan tiha sasaan nebee imi iha hodi fahe osan nee ba ema kiak sira. Nunee imi rai fali rikusoin iha lalehan, para bele dura. Iha nebaa, imi nia rikusoin sei la hotu, naok-teen la besik, i barata mos la haan. ³⁴Tanba imi nia rikusoin tau iha nebee, imi nia laran mos iha nebaa.”

Ita tenki prontu loron-kalan atu simu Nai Jesus fila mai hosi lalehan

³⁵“Imi tenki prontu serbi Maromak loron-kalan, hanesan atan nebee hatais hela ropa servisu nian i nia ahi-oan lakan hela deit. ³⁶Imi tenki sai hanesan atan sira nebee hadeer hein hela sira nia patraun fila hosi festa kazamentu. Bainhira patraun fila i suku odamatan, sira baa loke kedas.^u ³⁷Kuandu patraun haree nia atan sira hein hela nia, sira sorti boot. Hau hatete lo-loos ba imi, patraun rasik sei haruka sira tuur, depois nia hatais fali ropa atan nian hodi serve nia atan sira nee. ³⁸Loos duni, atan sira nee sorti boot se sira nia patraun haree sira hein hela nia, maski nia fila iha kalan boot ka dadeer-saan nakukun.

³⁹Hanoin di-diak! Se iha uma nain hatene lo-loos suku hira mak naok-teen atu mai, nia sei hadeer hodi hein atu naok-teen la bele tama. ⁴⁰Nunee mos, imi tenki prontu nafatin. Tanba abanbainrua Hau, Mane Maksoin sei fila fali mai derepenti deit iha oras nebee imi la hatene.”^v

^t12:27 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 10:4-7; 2 Krónikas (Tawarikh) 9:3-6

^u12:36 Mateus 25:1-13; Marcos 13:34-36

^v12:40 Mateus 24:43-44

**Atan nebee foo laran
ho ida nebee la foo laran**

(Mateus 24:45-51)

⁴¹ Pedro husu ba Jesus, “Nai, komparasaun ohin nee kona ba ami deit ka ba ema hotu?”

⁴² Jesus hataan, “Komparasaun nee kona ba ema see deit mak hanesan atan diak ida, nia hatene toma konta nia patraun nia sasaan, i foo laran ba nia patraun. Patraun sei foo fiar ba ema nee para fahe hakaan ba nia atan sira seluk tuir oras. ⁴³ Bainhira patraun fila ba uma, haree atan nee badinas halao nia servisu, atan nee sorti boot. ⁴⁴ Hau hatete lo-loos ba imi, patraun sei foti nia hodi toma konta nia rikusoin hotu.

⁴⁵ Maibee karik atan nee hanoin dehan, ‘Patraun sei kleur mak fila’, depois nia komesa baku atan feto ho atan mane sira, i haan-hemu too lanu. ⁴⁶ Se nunee, iha loron nebee nia la hein, i oras nebee nia la hatene, derepent deit nia patraun fila mai. I patraun sei tetak rahun tiha atan nee i soe hamutuk ho ema sira nebee la halo tuir patraun nia hakarak.

⁴⁷ Tanba atan nebee deit mak hatene patraun nia hakarak, maibee la prepara aan i la halo tuir, nia sei hetan kastigu todan. ⁴⁸ Maibee atan nebee mak halo servisu la loos tanba la hatene patraun nia hakarak, nia sei simu kastigu kamaan. Tanba ema nebee simu barak ona, Maromak mos sei husu barak ba nia. I ema nebee simu knaar boot, nia responsabilidade mos boot.”

Ema sei kontra malu tanba Nai Jesus

(Mateus 10:34-36)

⁴⁹ Jesus koalia nafatin dehan, “Hau mai iha mundu nee atu sunu ahi. Ahi nee sei halo ema kontra malu. Tuir loos Hau hakarak atu ahi nee lakan ona.

⁵⁰ Maibee Hau tenki simu terus todan lai, i Hau nia laran susar teb-tebes too terus nee hotu.^w ⁵¹ Imi hanoin Hau mai iha mundu nee para halo ema moris iha dame nia laran ka? Lae! Ema sei kontra malu tanba Hau. ⁵² Komesa agora, se iha uma kain ida iha ema nain lima, entaun nain tolu kontra rua, i nain rua kontra tolu.

⁵³ Sira sei fahe malu:

aman kontra oan mane;

oan mane kontra aman.

Inan kontra oan feto;

oan feto kontra inan.

Banin feto kontra feto foun;

feto foun kontra banin feto.”^x

**Ema la kompriende
buat nebee Jesus halo**

(Mateus 16:2-3)

⁵⁴ Depois Jesus hatete ba ema barak nee dehan, “Bainhira imi haree kalohan metan mosu iha loro monu, imi dehan, ‘Nee sinal hatudu katak, udan atu mai ona.’ I udan mai duni. ⁵⁵ I kuandu anin boot mai hosi rai fuik maran, imi dehan, ‘Orsida loro manas makaas.’ I sai nunee duni. ⁵⁶ Imi nee garganta deit! Imi hatene siik sinal nebee mosu iha kalohan ho rai. Nusaa mak imi la kompriende buat nebee akontese dadauk iha imi nia leet?”

Se iha problema, tenki dame malu

(Mateus 5:25-26)

⁵⁷ Jesus koalia nafatin dehan, “Nusaa mak imi la hatene hili rasik saida mak loos? ⁵⁸ Se ema lori imi ba tribunal, hakaas aan para rezolve tiha imi nia problema molok imi too iha nebaa. Se lae nia bele obriga imi baa iha juis nia oin, juis entrega ba polisia, i polisia soe imi ba iha kadeia. ⁵⁹ Hau hatete ba imi,

^w12:50 Marcos 10:38

^x12:53 Mikeias (Mikha) 7:6

imi selu kotu tiha multa mak foin bele sai fali hosi kadeia.”

Husik tiha sala, se lae mate

13 Iha tempu nee, ema foo hatene ba Jesus dehan, governador Pilatus oho tiha ema Galileia balu momentu sira oho animal hanesan sakrifisiu ba Maromak iha uma kreda boot. ²Rona nunee Jesus husu, “Tuir imi nia hanoin oinsaa? Sira terus hanesan nee hatudu katak, sira sala boot liu ema Galileia sira seluk ka? ³Lae liu! Maibee se imi la husik imi nia sala, imi mos sei mate hanesan sira. ⁴I oinsaa ho ema nain sanulu resin walu nebee mate iha Siloé bainhira uma andar monu hanehan sira? Tuir imi nia hanoin, sira nia sala boot liu ema seluk iha Jerusalém ka? ⁵Lae! Maibee se imi la husik imi nia sala, imi mos sei mate hanesan sira.”

Ai nebee la foo fuan

⁶Depois Jesus halo komparasaun ida nunee: “Ema ida iha ai figeira huun ida iha nia toos laran. Loron ida nia baa haree, ai nee iha fuan ka lae, maibee la iha. ⁷Entaun nia hatete ba ema nebee hein nia toos nee dehan, “Tinan tolu ona, hau mai beibeik buka ai nee nia fuan, maibee fuan ida mos la iha. Tesi tiha deit! Ai nee estraga deit rai nia bokur.”

⁸Maibee ema nebee hein toos nee hataan, ‘Senhor, foo tempu ba ai nee tinan ida tan. Husik hau kee haleu nia huun hodi tau adubu para halo buras. ⁹Dala ruma tinan oin mai ai nee bele foo fuan. Se la fuan mak ita tesi.”

Nai Jesus kura fetu kotuk kleuk ida iha loron Sabadu

¹⁰Iha loron Sabadu ida, Jesus hanorin hela iha uma kreda. ¹¹Iha nebaa iha senhora ida nebee bonko durante tinan san-

ulu resin walu ona, tanba diabu mak halo nia nunee. Nia kotuk kleuk loos, atu hamriik loos uitoan mos la bele. ¹²Jesus haree senhora nee, i bolu nia mai hodi hatete, “Senhora, ita nia moras kura tiha ona.” ¹³Depois Jesus tau liman ba nia. Senhora nee nia kotuk loos kedas i nia hahii Nai Maromak.

¹⁴Maibee responsavel uma kreda nee hirus, tanba Jesus kura fali ema iha loron Sabadu. Nia hatete ba ema hotu iha uma kreda laran nee dehan, “Semana ida iha loron neen hodi halo servisu. Nunee, ema moras sira mai deit iha loron servisu nee para bele hetan kura. La bele mai fali iha loron Sabadu.”^y

¹⁵Nai Jesus hataan, “Imi koalia oin ida, hahalok oin seluk! Iha loron Sabadu mos imi kore imi nia karau ho kuda hodi dada baa foo hemu. Nee mos servisu. ¹⁶Senhora nee Abraão nia jersaun hanesan mos ita. Satanás kesi metin nia durante tinan sanulu resin walu ona. Ohin Hau hasai nia hosi Satanás nia liman laran iha loron Sabadu, halo nusaa mak bele sala?!”

¹⁷Rona nunee, Jesus nia inimigu sira moe loos. Maibee povu kontenti tebetes tanba Nia halo buat mesak furak deit.

Komparasaun kona ba fini ho fermentu

(Mateus 13:31-33; Marcos 4:30-32)

¹⁸Depois Jesus dehan, “Maromak ukun Nia reinu, oinsaa loos? Hau atu kompara ho saida? ¹⁹Nee hanesan fini nebee ema kuda iha toos. Fini nee moris, i buras ba beibeik, too ikus sai ai huun boot. Depois manu fuik sira mai halo knuuk iha nia sanak.”

²⁰Jesus dehan tan, “Maromak ukun Nia reinu, Hau atu kompara ho saida tan? ²¹Nee hanesan fermentu nebee sen-

^y13:14 Ézodu (Keluaran) 20:9-10; Deutoronómiu (Ulangan) 5:13-14

hora ida kahur ho trigu saka ida hodi halo paun. Too ikus, fermentu uitoan nee halo trigu tomak sae.”

Odamatan lalahen nian klood

(Mateus 7:13-14, 21-23)

²² Jesus lao dadauk ba Jerusalém, Nia tama tu-tuir aldeia-aldeia ho sidadesidade hodi hanorin. ²³ Iha ema ida husu ba Nia, “Nai, ema uitoan deit mak sei hetan salvasaun ka?”

²⁴ Jesus hataan, “Odamatan tama ba lalahen, klood. Nunee, hakaas aan para imi bele tama. Hau hatete ba imi, ema barak sei koko atu tama ba, maibee la bele. ²⁵ Aban-bainrua uma nain sei hamriik hodi taka odamatan nee, i imi nebee sei hamriik iha liur sei suku odamatan hodi husu, ‘Senhor, loke lai odamatan mai ami.’

Maibee nia hataan, ‘Hau la konhese imi. I hau la hatene imi mai hosi nebee.’

²⁶ Depois imi protesta, ‘Uluk ami haan-hemu hamutuk ho ita boot, i ita boot mos hanorin tuir estrada-estrada iha ami nia aldeia.’

²⁷ Uma nain hataan fali, ‘Hau la konhese imi. I hau la hatene imi mai hosi nebee. Imi ema aat, sai hosi nee!’^z

²⁸ Depois imi sei tanis hakilar i ruun nehan. Tanba imi haree Abraão, Isac, Jacó ho profeta sira hotu tama iha Maromak nia reinu, maibee imi rasik, Maromak soe sai.^a ²⁹ Ema sei mai hosi mundu tomak, i sira sei tuur hamutuk ho Maromak nia reinu hotu-hotu hodi haan rame-rame iha Maromak nia festa boot.^b ³⁰ Iha tempu nebaa, ema balu nebee agora kiik, sei sai boot fali, i ema balu nebee agora boot, sei sai kiik fali.”^c

Nai Jesus hanoin loos ema Jerusalém

(Mateus 23:37-39)

³¹ Depois ema balu hosi grupu reliji-aun Farizeu mai hasoru Jesus hodi foo hatene, “Diak liu sees tiha hosi fatin nee baa fali fatin seluk, tanba liurai Herodes atu oho Ita Boot.”

³² Jesus hataan, “Hatete ba asu fuik nee katak, ohin ho aban Hau duni sai di-abu i kura ema moras sira. Too loron tolu mak foin Hau nia servisu hotu. ³³ Bele halo nusaa mos, Hau tenki halao nafatin Hau nia servisu ohin loron, aban ho bainrua. Too iha Jerusalém mak foin ema bele oho Hau. Tanba ema sempre oho Maromak nia profeta sira iha nebaa.

³⁴ Koitadu, imi ema Jerusalém! Imi oho Maromak nia profeta sira, i tuda mate ema nebee Maromak haruka ba imi. Dala barak Hau hakarak halibur imi hanesan manu inan halibur nia oan sira para luut, maibee imi lakohi. ³⁵ Agora, Maromak husik tiha ona imi nia hela fatin. Hau hatete ba imi, imi sei la haree tan Hau too imi foo sai dehan, ‘Nai Maromak foo bensaun ba Ema ida nebee mai lori Nai Maromak nia naran.’”^d

Nai Jesus kura ema ida isin bubu iha loron Sabadu

14 Iha loron Sabadu, ema boot ida hosi grupu relijiaun Farizeu kon-vida Jesus baa haan iha nia uma. Iha nebaa ema haree tu-tuir saida mak Nia atu halo. ² Iha mos mane ida moras isin bubu, tuur hela iha Jesus nia oin. ³ Jesus husu ba mestri relijiaun ho ema Farizeu sira, “Tuir ita nia lei relijiaun, bele kura ema moras iha loron Sabadu ka lae?”

⁴ Maibee la iha ema ida hataan. En-taun Jesus tau liman ba ema moras nee

^z13:27 Salmus (Mazmur) 6:9 ^a13:28 Mateus 22:13; 25:30

^b13:29 Mateus 8:11-12 ^c13:30 Mateus 19:30; 20:16; Marcos 10:31

^d13:35 Salmus (Mazmur) 118:26

hodi kura nia, i haruka nia fila. ⁵Depois Jesus husu tan ba sira, “Se imi nia oan ka imi nia karau monu tama ba bee posu laran iha loron Sabadu, imi baa dada sai. Loos ka lae? Nee mos servisu ida.”^e

⁶La iha ema ida mak bele hataan.

La bele buka oin

⁷Iha festa nee, Jesus haree bainaka barak baa hili fatin iha oin. Entaun Nia halo komparasaun ida nunee: ⁸“Kuandu ema konvida o baa iha festa kazamentu, la bele baa tuur iha fatin ema boot nian. Keta halo be festa nain konvida mos ema nebee boot liu o. ⁹Se nunee, festa nain sei mai hatete ba o, ‘Hamriik tiha, foo fatin ba senhor nee.’ Pasiensi, o tenki muda baa tuur iha kotuk liu nebaa, i o sei moe boot. ¹⁰Maibee bainhira ema konvida o, baa tuur deit iha kotuk liu. Nunee, festa nain sei mai hatete, ‘Kolega, mai tuur tiha iha oin.’ Hanesan nee o hetan respeitu iha bainaka hotu-hotu nia oin.^f ¹¹Tanba ema nebee foti aan, Maromak sei hatuun nia, i ema nebee haraik aan, Maromak sei foti aas nia.”^g

¹²Depois Jesus hatete ba uma nain, “Kuandu senhor halo festa, la bele konvida ita nia kolega, ita nia familia ho viz-inhu sira nebee riku. Tanba loron seluk sira sei konvida fali ita, i nunee sira selu fali buat nebee ita halo ba sira. ¹³Maibee kuandu senhor halo festa, konvida mak ema kiak sira, ema aleijadu sira, ema nebee lao la diak ho ema matan delek sira. ¹⁴Se ita halo nunee, Maromak sei foo bensaun ba ita. Ema sira nee la bele selu fali buat nebee ita halo ba sira. Maibee aban-bainrua bainhira Maromak sei halo moris fali ema nebee moris loos, Nia sei selu fali ita nia hahalok diak nee.”

Komparasaun kona ba festa boot

(Mateus 22:1-10)

¹⁵Rona nunee, iha ema ida nebee tuur hamutuk ho Jesus iha meza, dehan ba Nia, “Sorti boot, ema nebee tuur hamutuk ho Maromak nia reinu hodi haan iha Maromak nia festa boot.”

¹⁶Jesus hataan ho komparasaun ida nunee: “Iha ema ida halo festa boot, i konvida ema barak. ¹⁷Bainhira oras too ona atu hahuu festa, nia haruka nia atan ida baa foo hatene ba sira nebee simu konviti, dehan, ‘Mai ona, tanba buat hotu-hotu prontu ona.’ ¹⁸Maibee sira hotu lakohi baa, i foo razaun oi-oin. Ida dehan, ‘Deskulpa! Hau foin hola rai pedasuk ida, hau tenki baa haree lai.’ ¹⁹Ida seluk dehan, ‘Deskulpa! Hau foin hola karau par lima, hau sei baa koko karau sira nee hodi fila rai.’ ²⁰Ida seluk tan dehan, ‘Hau foin kaben. Neebee hau la baa.’

²¹Depois atan nee fila fali hodi foo hatene ba nia patraun. Nia patraun hirus teb-tebes, i nia foo orden ba atan nee dehan, ‘Baa lalais iha estrada-estrada too mos iha dalan kloot sira iha sidade nee, lori ema kiak, ema aleijadu, ema matan delek, ho ema nebee lao la diak.’ ²²Atan nee mos halo tuir. Bainhira nia fila, nia foo hatene dehan, ‘Patraun, sira mai hotu ona, maibee fatin mamuk sei iha.’

²³Entaun patraun dehan, ‘Se nunee, o sai hosi sidade nee tama too dalan kintu-kantu sira. O hetan see-see deit iha dalan, obriga sira mai, atu halo nakonu fatin nee.’ ²⁴Hau hatete ba imi, hosi ema sira nebee Hau konvida uluk, ida mos la bele haan iha Hau nia festa.”

^e14:5 Mateus 12:11 ^f14:10 Provérbui (Amsal) 25:6-7

^g14:11 Mateus 23:12; Lucas 18:14

Atu tuir Nai Jesus, la kamaan

(Mateus 10:37-38)

²⁵ Iha loron ida, ema barak lao akompanha Jesus. Nia fila oin ba sira hodi dehan, ²⁶ “Ema nebee hakarak tuir Hau, nia tenki hadomi Hau liu buat hotu-hotu. Nia tenki hadomi Hau liu fali nia inan-aman, liu nia kaben, liu nia oan, liu nia maun-alin sira ho mos liu nia aan rasik. Se lae, nia la serve sai Hau nia eskolante.^h ²⁷ Ema nebee hakarak tuir Hau, nia tenki prontu atu simu terus, hanesan ema nebee lori nia krus too mate. Se lae, nia la serve sai Hau nia eskolante.ⁱ

²⁸ Hanoin took ema nebee atu halo uma andar. Nia tenki tuur sura di-diak lai, atu halo uma nee, tenki gasta osan hira? I nia tenki haree lai, nia osan too ka lae? ²⁹ Se lae, dala ruma foin hahuu hada fatuk deit, osan hotu tiha ona. Nunee ema bele hamnasa nia, ³⁰ dehan, ‘Ema nee foin hahuu halo uma, osan hotu tiha ona!’

³¹ Hau foo ezemplu ida tan. Liurai ida hakarak funu hasoru liurai seluk, nia tenki tuur hodi tetu di-diak lai. Se nia iha deit soldadu rihun sanulu, nia bele manaan inimigu rihun rua-nulu ka lae? ³² Se liurai nee hanoin katak nia atu lakon, entaun bainhira nia inimigu sei dook, nia haruka kedas nia representante sira hodi husu para dame malu. ³³ Nunee mos, se o atu tuir Hau, o tenki prontu atu husik buat hotu-hotu. Se lae, o la serve atu sai Hau nia eskolante.”

Ema nebee la husik buat hotu hodi tuir Jesus, hanesan masin nebee la meer ona

(Mateus 5:13; Marcos 9:50)

³⁴⁻³⁵ Jesus foo ezemplu tan dehan, “Masin diak duni. Maibee se karik masin nee sai miis ona, ita la bele halo meer fila fali, la iha folin tan ona. Ita soe tiha deit. Imi nebee iha tilun, rona di-diak ba!”

Bibi malae nebee lakon

(Mateus 18:12-14)

15 Iha loron ida, kobrador impostu sira ho ema seluk nebee naran foer, mai rona Jesus. ² Haree nunee, ema Farizeu ho mestri relijiaun sira murmura dehan, “Ema ida nee halo belun fali ho sala nain sira, i tuur haan hamutuk tan ho sira.”^j

³ Nunee, Jesus foo hanoin ba sira liu hosi komparasaun ida dehan, ⁴ “Se karik imi ida iha bibi malae atus ida, depois bibi ida lakon tiha, bibi nain sei halo saida? Nia husik hela bibi sia-nulu resin sia iha rai luan, i baa buka kedas bibi ida nebee lakon too hetan. ⁵ Bainhira nia hetan ona bibi nee, nia kaer tau ba nia kabaas hodi fila ba uma ho kontenti. ⁶ Too iha uma, nia foo hatene nia kolega ho vizinhu sira dehan, ‘Mai ita haksolok hamutuk, tanba hau hetan fali hau nia bibi nebee lakon.’ ⁷ Hau hatete ba imi, iha lalehan mos nunee. Maromak ho Nia anju sira haksolok teb-tebes bainhira sala nain ida hakribi nia sala. Nee halo Sira haksolok liu fali duke ema sia-nulu resin sia nebee moris loos i la preziza hakribi sira nia sala.

Osan mutin nebee lakon

⁸ Jesus halo tan komparasaun ida dehan, “Senhora ida iha osan mutin san-

^h14:26 Mateus 10:37 ⁱ14:27 Mateus 10:38; 16:24; Marcos 8:34; Lucas 9:23

^j15:2 Lucas 5:29-30

ulu, depois osan mutin ida lakon tiha. Agora nia atu halo saida? Nia sei sunu ahi-oan, i dasa uma laran tomak hodi buka di-diak osan nee too hetan. ⁹Bainhira nia hetan ona, nia foo hatene ba nia kolega ho vizinhu sira dehan, 'Mai ita haksolok hamutuk, tanba hau hetan fali hau nia osan nebee lakon.' ¹⁰Hau hatete ba imi, iha lalehan mos nunee. Maromak nia anju sira haksolok teb-tebes bainhira sala nain ida hakribi nia sala."

Oan nebee lakon

¹¹Jesus halo komparasaun ida tan nunee: "Senhor ida iha oan mane nain rua. ¹²Loron ida, oan mane kiik dehan ba nia aman, 'Apa, apa nia rikusoin sira nee, fahe ona hau nian mai.' Entaun nia aman fahe nia rikusoin ba sira nain rua.

¹³La kleur, oan mane kiik nee faan tiha hotu rikusoin nebee nia hetan nee hodi baa rai dook. Iha nebaa nia gasta osan arbiru hodi moris goza hela deit. ¹⁴Too ikus nia osan hotu ona. Iha tempu nebaa, rai nee hamlaha boot, i nia moris susar. ¹⁵Entaun nia baa buka servisu. Ema rai nain ida simu nia i haruka nia baa hein fahi. ¹⁶Nia hamlaha atu-mate, too nia haree fahi nia hakaan, nia kaan teb-tebes. Maibee la iha ema mak foo netik hakaan ba nia.

¹⁷Too ikus nia matan moos hodi hanoin, 'Ema sira nebee servisu ba hau nia aman, simu ai haan barak too resin, i hau iha nee hamlaha atu-mate. ¹⁸Diak liu, hau fila deit ba hau nia aman, i hau hatete ba nia katak, hau halo sala ona hasoru Maromak i hasoru apa. ¹⁹Hau la serve atu sai tan apa nia oan. Hau sai deit apa nia kriadu mos, la iha buat ida.' ²⁰Entaun nia hamriik hodi fila ba nia aman.

Hosi dook nia aman haree ona nia, i hanoin teb-tebes. Nia halai baa simu nia oan hodi hakuak i rei nia.

²¹Nia oan hatete ba nia, 'Apa, hau halo sala ona hasoru Maromak i hasoru apa. Hau la serve atu sai tan apa nia oan.'

²²Maibee nia aman haruka nia atan sira dehan, 'Lalais! Baa foti ropa nebee diak liu hodi foo hatais nia. Tau kadeli ba nia liman, i tau sandalias ba nia ain. ²³Baa dada karau vaka oan bokur ida mai oho, para ita halo festa rame-rame. ²⁴Tanba hau nia oan nee hanesan mate tiha ona, maibee agora nia moris fila fali. Nia lakon tiha, maibee agora hau hetan fali ona.' Nunee sira hahuu halo festa rame-rame.

²⁵Momentu nee, oan mane boot iha hela toos. Bainhira nia fila, atu besik too uma, nia rona muzika lian ho ema dansa. ²⁶Entaun nia bolu atan ida hodi husu, 'Imi halo saida mak rame loos nee?'

²⁷Atan nee hataan, 'Senhor nia alin mai fali ona. Nee mak ita nia apa haruka oho karau oan bokur ida hodi halo festa, tanba nia fila ona ho diak.'

²⁸Rona nunee, oan mane boot hirus teb-tebes, i lakohi tama ba uma laran. Depois nia aman sai baa hamaus nia atu tama ba laran.

²⁹Maibee nia hataan, 'Apa, hanoin took! Durante tinan barak nia laran hau servisu hanesan fali atan ba apa, i apa haruka hau halo saida deit, hau sempre halo tuir. Maski nunee, apa nunka foo bibi oan ida mai hau para halo festa ho hau nia kolega sira. ³⁰Maibee apa nia oan nee gasta tuun-sae apa nia rikusoin ho fetu luroon. Depois nia fila fali mai, apa oho kedas ita nia karau bokur ida ba nia.'

³¹Maibee nia aman hataan, 'Hau nia oan doben, durante nee o sempre hela hamutuk ho hau. Buat hotu-hotu nebee hau nian, o nian. ³²Maibee agora ita tenki halo festa hodi haksolok, tanba o nia alin nee hanesan mate tiha ona, maibee agora nia moris fila fali. Nia

lakon tiha, maibee agora hau hetan fali ona.”

**Xefi nebee matenek
halo manipulasaun**

16 Jesus koalia ba Nia eskolante sira ho komparasaun ida nunee: “Iha ema riku ida foti funsionariu ida sai xefi hodi toma konta nia sasaan hotu. La kleur patraun rona dehan xefi nee gasta arbiru patraun nia osan. ²Entaun nia bolu ema nee hodi hatete, ‘Hau rona o halo saida mak nee?! Agora o tenki halo relatóriu ida mai hau, tanba o la bele kaer tan kargu nee ona.’

³Xefi nee komesa hanoin barak, ‘Patraun atu hasai hau ona, agora hau tenki halo saida? Kee rai, hau la iha forsa; husu ezmola, hau moe. ⁴Aah! Hau hatene ona saida mak atu halo. Nunee bainhira hau sai ona hosi servisu nee, ema barak prontu simu hau iha sira nia uma.’

⁵Depois xefi nee bolu ema sira nebee iha tusan iha nia patraun. Nia husu ba ida primeiru, ‘Kolega deve hau nia patraun hira?’

⁶Ema nee hataan, ‘Hau deve mina azeite bidoon rua-nulu.’

Xefi dehan, ‘Nee o nia nota. Tuur lalais hakerek fali dehan, o deve deit mina bidoon sanulu.’

⁷Ba ema tuir mai, nia husu, ‘Ita deve hira?’

Nia hataan, ‘Hau deve trigu karoon ri-hun ida.’

Xefi dehan, ‘Foti ita nia nota nee, i hakerek fali, karoon atus walu deit.’

⁸Maski nia halo manipulasaun nunee, maibee too ikus nia patraun gaba nia, tanba nia kakutak lao duni.” Jesus hatutan tan dehan, “Loos duni, ema mundu nian hatene liu hadau ema nia laran

duke ema nebee moris iha naroman laran.”

⁹Nunee, Hau hatete ba imi, tenki uza imi nia rikusoin mundu nian hodi ajuda ema. Ho nunee, imi bele hetan belun barak, i bainhira riku nee hotu ona, Maromak sei prepara fatin ba imi iha lalehan.

¹⁰Se ema halao buat kiik ho lo-loos, buat boot mos nia sei halao ho lo-loos. Maibee se nia bosok iha buat kiik, buat boot mos nia sei bosok. ¹¹Se imi kaer rikusoin mundu nian la loos, oinsaa Maromak bele foo fiar ba imi kaer rikusoin lalehan nian? Tanba rikusoin lalehan nee mak folin boot liu. ¹²Se imi kaer ema seluk nia rikusoin la loos, la iha ema ida brani foo rikusoin ba imi atu sai imi nian rasik.

¹³Atan ida la bele serbi patraun nain rua. Tanba nia sei odi ida, i hadomi ida seluk. Nia foo laran ba ida, i lakohi interese ida seluk. Nunee mos imi la bele serbi Nai Maromak i serbi osan dala ida.”^k

Maromak nia lei lao nafatin

(Mateus 11:12-13; 5:31-32;

Marcos 10:11-12)

¹⁴Iha ema balu hosi grupu relijiaun Farizeu rona Jesus nia koalia ohin nee. Sira hamnasa fali Nia, tanba sira hadomi liu osan. ¹⁵Maibee Jesus dehan ba sira, “Iha ema nia oin, imi hatudu aan hanesan ema nebee moris loos, maibee Nai Maromak hatene imi nia laran. Iha buat barak mak ema dehan folin boot, maibee Nai Maromak hakribi.

¹⁶Hori uluk ema foo sai lei nebee Maromak foo ba Moisés ho profeta sira nia hanorin. Maromak nia liafuan nee lao nafatin too João Sarani Nain mai. Depois komesa hosi João, ema foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa Maromak

^k16:13 Mateus 6:24

ukun nudar Liurai, i ema barak hakaas aan sai Maromak nia reinu.^{1 17} Maski Liafuan Diak nee foo sai ona, maibee Maromak nia lei sei la lakon. Lalehan ho rai bele lakon, maibee lei nia letra ida deit mos sei la lakon.^m

¹⁸ Se mane ida soe nia kaben, depois kaben fali ho feto seluk, nia halo sala foer. I se mane ida kaben fali ho feto nebee nia laen soe tiha nee, mane nee mos halo sala foer.ⁿⁿ

EMA RIKU HO LÁZARO

¹⁹ Depois Jesus halo tan komparasaun ida nunee: “Iha ema riku ida sempre hatais ropa mesak furak deit. Loronkalan nia halo festa hela deit. ²⁰ Iha mos ema kiak ida naran Lázaro, nia isin lolon nakonu ho kanek dodok. Loro-loron nia latan hela deit iha ema riku nee nia portaun hodi husu ezmola. ²¹ Nia hakarak teb-tebes atu haan hakaan nebee monu iha ema riku nia meza okos, maibee la hetan buat ida. I asu mai lambe fali nia kanek dodok nee.

²² Too ikus, Lázaro mate, i Maromak nia anju mai foti nia lori ba iha fatin diak nian iha Abraão nia sorin.

La kleur ema riku nee mos mate, i ema hakoi nia. ²³ Depois nia terus tebetes iha ahi infernu. Iha nebaa, nia foti matan, haree Abraão hosi dook, i Lázaro tuur hela iha nia sorin. ²⁴ Entaun nia bolu, ‘Avoo Abraão, hadomi hau ba! Haruka Lázaro habokon nia li-man fuan ba bee, para halo turu mai hau nia nanaal. Tanba ahi nee halo hau terus teb-tebes.’

²⁵ Maibee Abraão hataan, ‘Oan, keta haluha, uluk o sei moris iha mundu, buat diak ida la falta ba o, maibee Lázaro so

hetan terus deit. Agora Maromak halo haksolok Lázaro iha nee, i o terus iha nebaa. ²⁶ Saa tan, entre o ho ami, Maromak tau rai kuak ida klean i luan tebetes hodi haketak ita. Nee duni ema hosi nee la bele baa nebaa, i ema hosi nebaa mos la bele mai iha nee.’

²⁷ Ema riku nee hataan, ‘Se nunee avoo, hau husu boot atu avoo haruka Lázaro baa lai iha hau nia apaa nia uma. ²⁸ Tanba hau sei iha alin mane nain lima iha nebaa. Haruka Lázaro baa foo hanoin ba sira para husik ona sira nia sala. Nunee bainhira sira mate, sira keta tama iha fatin terus ida nee.’

²⁹ Maibee Abraão hataan, ‘Sira hetan ona Moisés ho Maromak nia profeta sira seluk nia livru. O nia alin sira tenki rona ba sira.’

³⁰ Ema riku nee protesta dehan, ‘Nee la too, avoo Abraão! Maibee se ema mate moris fila fali i baa foo hatene sira, mak sira sei husik sira nia sala.’

³¹ Abraão hataan, ‘Se sira lakohi rona Moisés ho profeta sira, maski ema mate moris fali hodi foo hatene ba sira mos, sira sei la rona.’”

SALA HO PERDAUN

(*Mateus 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42*)

17 Jesus hatete ba Nia eskolante sira dehan, “Sempre iha buat ruma mak halo ema monu ba sala. Maibee see mak halo ema seluk monu ba sala, nia sei simu kastigu todan. ² See mak halo labarik ida monu ba sala, Maromak sei foo kastigu todan ba nia. Se karik ema kastigu ema nee hodi kesi fatuk boot ida iha nia kakorok i soe nia tama ba tasi laran, kastigu nee sei kamaan liu fali kas-

¹16:16 Mateus 11:12-13 ^m16:17 Mateus 5:18

ⁿ16:18 Mateus 5:32; 1 Korintu 7:10-11

tigu nebee Maromak foo.^{††} ³Nee duni, imi tenki kuidadu para la bele halo ema seluk monu ba sala!

Se imi nia maluk ida halo sala, koriji nia. Se nia hakribi nia sala, foo perdaun ba nia.^o ⁴Se nia halo sala hasoru o, de-
pois mai dehan, ‘Deskulpa, hau sala’, i husu tiha deskulpa, nia halo sala fali, mai husu deskulpa tan, bele too dala hitu iha loron ida mos, o tenki simu nia.”

Fiar ba Nai Maromak

⁵Nai Jesus nia apostolu sira husu ba Nia, “Aumenta tan ami nia fiar!”

⁶Jesus hataan, “Se imi nia fiar kiik-oan hanesan mostarda musan ida mos, imi bele foo orden ba ai huun boot ida dehan, ‘Sai tiha hosi nee, i muda baa hamriik fali iha tasi laran.’ I ai huun nee sei tuir duni imi nia orden.”

Atan tenki tuir patraun nia hakarak

⁷Jesus foo ezemplu ida dehan, “Hanoin took, imi mak hanesan patraun. Imi nia atan ida baa fila rai iha toos ka hein bibi malae. Bainhira atan nee fila hosi servisu, imi konvida kedas nia atu mai haan ka? ⁸Lae! Imi sei haruka dehan, ‘O baa prepara hahaan mai hau lai, depois troka tiha o nia ropa hodi serve hau iha meza. Hotu tiha mak o bele haan-hemu.’ ⁹Tuir imi nia hanoin, se atan nee halo tuir buat nebee patraun haruka, patraun sei foo obrigadu ba nia ka? Lae liu! ¹⁰Imi mos hanesan. Se imi halo hotu ona servisu nebee Maromak foo, imi tenki hatete, ‘Ami nee atan deit, la serve atu simu obrigadu. Ami so halao deit ami nia obrigasaun.”

Nai Jesus kura ema moras lepra nain sanulu

¹¹Jesus lao nafatin ba Jerusalém. Too dalan klaran, nia lao tuir baliza entre provinsia Galileia ho Samaria. ¹²Bainhira Nia atu tama ba aldeia ida, mane nain sanulu moras lepra mai atu hasoru Nia. Sira hamriik hosi dook deit ¹³hodi bolu ho lian makaas dehan, “Jesus, Mestri, hanoin ami ba!”

¹⁴Bainhira Jesus haree sira, Nia hatete ba sira, “Imi baa hatudu imi nia isin ba nai lulik sira, para sira haree.” Entaun sira baa. Tuir dalan, derepent deit sira hotu hetan isin diak.^p

¹⁵Ema ida hosi nain sanulu nee, bainhira nia haree katak nia diak tiha ona, nia fila kedas ba Jesus hodi hahii dadauk Maromak ho lian makaas. ¹⁶Too iha nebaa, nia hakneak ho hakruuk too rai iha Jesus nia ain hodi foo agradese ba Nia. (Ema nee ema Samaria, laos ema Judeu.)

¹⁷Jesus husu ba ema nebee asisti, “Ohin Hau kura ema nain sanulu, loos ka lae? Sira nain sia iha nebee? ¹⁸Nusaa mak so ema estranjeiru ida nee deit mak fila mai foo agradese ba Nai Maromak?”

¹⁹Depois Jesus hatete ba ema nee, “O diak ona tanba o fiar. Hamriik ba. Bele baa ona.”

Nai Jesus koaliala kona ba Nia fila fali mai hosi lalehan

(Mateus 24:23-28, 37-41)

²⁰Iha loron ida, ema Farizeu balu mai husu Jesus, “Bainhira mak Nai Maromak komesa ukun nudar Liurai?”

^{††}17:2 Lian Gregu dehan, “See mak halo ida hosi kiik-oan sira nee monu ba sala, ...”. Matenek nain balu kona ba Biblia hanoin dehan, “kiik-oan sira nee” hatudu ba Jesus nia eskolante sira nebee mak fiar sei fraku. Balu tan hanoin dehan, “kiik-oan sira nee” hatudu ba labarik ka hatudu ba ema kiik.

Jesus hataan, “Maromak halao nia ukun iha mundu, laos buat ida ke ema bele haree ho matan. ²¹ Nuneema la bele dehan, ‘Nai Maromak ukun iha nee’ ka, ‘Nia ukun iha nebaa.’ Tanba Nai Maromak ukun iha ema nia laran.”

²² Depois Jesus hatete ba Nia eskolante sira, “Iha tempu oin mai, imi sei hakarak teb-tebes atu haree Hau, Mane Maksoin fila fali mai, maibee la haree. ²³ Ema sei hatete ba imi, ‘Mane Maksoin iha nee’ ka, ‘Nia iha nebaa.’ Lalikan fiar. ²⁴ Tanba bainhira Hau, Mane Maksoin fila fali mai hosi lalehan, ema sei haree mo-moos, hanesan rai lakan makaas foo naroman hosi rohan ba rohan. ²⁵ Maibee Hau tenki hetan terus oi-oin uluk, i ema sira nebee moris agora sei fila kotuk mai Hau.

²⁶ Aban-bainrua bainhira loron too atu Hau fila fali mai, ema sei moris hanesan iha Noé nia tempu uluk. ²⁷ Iha tempu nebaa, sira haan-hemu i halo festa kamentu hanesan baibain, too loron Noé tama ba roo boot laran. Derepent, bee boot sae, halo sira mate mohu.^r

²⁸ Nuneema mos iha Lo nia tempu. Ema haan-hemu, halo kontratu, halo toos, i harii uma, hanesan baibain. ²⁹ Maibee iha loron nebee Lo sai hosi sidade Sodoma, derepent deit ahi ho ahi klaak

monu tuun hosi lalehan, halo ema Sodoma sira mate mohu.^s

³⁰ Nuneema mos, bainhira Hau, Mane Maksoin fila mai i ema hotu-hotu haree mo-moos Hau. ³¹ Iha loron nee, ema nebee iha hela liur, la bele tama ba uma laran hodi foti nia sasaan. Ema nebee iha hela toos, la bele fila baa foti buat ruma iha uma.^t ³² Keta haluha saida mak akontese ho Lo nia kaben.^u

³³ See mak hakarak salva nia aan, nia sei lakon fali. I see mak lakon nia moris, nia sei hetan moris rohan-laek.^v ³⁴ Hau hatete ba imi, aban-bainrua bainhira Hau fila mai, ema nain rua toba hela iha kama ida, Maromak sei lori tiha ida, i husik hela ida seluk. ³⁵ Iha feton nain rua fai hela hare, Maromak sei lori tiha ida, i husik hela ida seluk. ³⁶ [Iha mane nain rua servisu hela iha toos, Maromak sei lori tiha ida, i husik hela ida seluk.]^{§§}

³⁷ Jesus nia eskolante sira husu, “Nai, buat sira nee sei akontese iha nebee?”

Jesus soe lia dehan, “Bainhira imi haree manu metan semo hamutuk ba iha fatin ida, nee sinal ida hodi hatudu katak iha mate isin dodok iha nebaa.”^{*}

Komparasaun kona ba feton faluk ho juis aat

18 Depois Jesus halo komparasaun hodi hanorin Nia eskolante para

^{‡‡}17:26 Iha Noé nia tempu, ho mos Lo nia tempu, ema barak lakohi rona Nai Maromak. Too ikus Maromak kastigu sira.

^{¶¶}17:32 Lo nia kaben mate tanba nia hanoin liu nia uma duke Maromak nia orden. Haree Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:26.

^{§§}17:36 Dokumentu Gregu balu, versikulu 36 nee iha, balu la iha.

^{*}17:37 Tuir matenek nain Biblia nian balu, nee dehan katak, aban-bainrua kuandu Jesus atu besik fila fali mai, sei iha sinal nebee hatudu ho klaru.

^q17:26 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:5-8

^r17:27 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 7:6-24

^s17:29 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:20—19:25

^t17:31 Mateus 24:17-18; Marcos 13:15-16

^u17:32 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:26

^v17:33 Mateus 10:39; 16:25; Marcos 8:35; Lucas 9:24; João 12:25

sira tenki halo orasaun nafatin i la bele lakon esperansa. ²Nia istoria nunee: “Iha sidade ida iha juis ida la tauk Nai Maromak, i la interese ema ida. ³Iha mos feto faluk ida nebee baa hasoru beibeik juis hodi husu nia direitu dehan, ‘Tesi hau nia lia ho lo-loos.’

⁴Fo-foun juis lakohi simu feto faluk nee, maibee too ikus nia dehan ba nia aan, ‘Hau la tauk Nai Maromak, i la interese ema ida, ⁵maibee feto faluk nee mai sateia beibeik hau. Diak liu hau tesi nia lia ho lo-loos. Se lae, nia mai beibeik halo hau kole tiha deit.’”

⁶Depois Nai Jesus hatete, “Imi hanoin took, juis laran aat nee koalia oinsaa. ⁷Too ikus, nia tulun duni feto faluk nee. Saa tan Nai Maromak! Ema nebee Maromak hili ona, sira loron-kalan harohan husu tulun ba Nia. Nia sei tesi sira nia lia ho lo-loos, i sei la demora. ⁸Hau hatete ba imi, Maromak sei foo kedas desizaun diak ba sira. Maibee Hau hakarak husu nunee: Aban-bainrua Hau, Mane Maksoin fila mai iha mundu, Hau sei hetan ema nebee fiar mai Hau ka lae?”

Komparasaun kona ba ema Farizeu ho kbrador impostu

⁹Jesus konta tan istoria ida ba ema nebee foti aan dehan sira mak moris loos liu, i la konsidera ema seluk. Nia halo komparasaun hanesan nee: ¹⁰“Iha loron ida, ema nain rua baa halo orasaun iha uma kreda boot. Ida hosi grupu reliji-aun Farizeu, ida seluk kbrador impostu. ¹¹Ema Farizeu nee hamriik hodi halo orasaun nunee, ‘Maromak, hau agradese tanba hau ema diak, laos hanesan ema seluk. Sira seluk mesak ema aat, naokteen, ho ema nebee halo sala ho ema nia kaben. Hau foo agradese ba Ita Boot, tanba hau laos ema aat hanesan kbrador impostu ida nebaa. ¹²Hau jejun

semana ida dala rua. I buat hotu-hotu nebee hau hetan, hau sempre foo parte ida hosi sanulu ba Ita Boot.’

¹³Maibee kbrador impostu nee hamriik hosi dook, i la brani foti matan ba leten. Nia hakruuk ho laran tristi tebetes tanba nia halo sala. I nia harohan dehan, ‘Maromak, hau ema sala nain. Hadomi hau ba.’ ¹⁴Hotu tiha, ema nain rua nee fila ba uma.”

Jesus hatutan, “Hau hatete ba imi, Maromak simu mak kbrador impostu nee, laos ema Farizeu. Tanba ema nebee foti aan, Nai Maromak sei hatuun, i ema nebee haraik aan, Maromak sei foti aas.”^w

Nai Jesus foo bensaun ba labarik oan sira

(Mateus 19:13-15; Marcos 10:13-16)

¹⁵Ema balu mai lori kiik-oan sira ba Jesus, atu Nia tau liman hodi foo bensaun ba sira. Haree nunee, Jesus nia eskolante sira bandu netik. ¹⁶Maibee Jesus bolu labarik sira nee ba Nia. I Nia siak Nia eskolante sira dehan, “Husik labarik oan sira nee mai Hau, la bele bandu. Tanba ema hanesan sira nee mak sai Maromak nia reinu. ¹⁷Hau hatete lo-loos ba imi, see mak atu sai Maromak nia reinu, nia tenki laran metin ba Maromak hanesan labarik sira nee. Se lae, la bele.”

Ema riku nebee hakarak tama lalehan

(Mateus 19:16-30; Marcos 10:17-31)

¹⁸Loron ida, iha ema Judeu nia boot ida husu ba Jesus, “Mestri nebee diak, hau tenki halo saida para hau bele hetan moris rohan-laek?”

¹⁹Jesus hataan, “Tanba saa mak ita dehan, Hau ema diak? La iha ema ida mak diak, so Maromak deit. ²⁰Ita rasik hatene ukun fuan sira nee: La bele halo sala ho ema nia kaben,

^w**18:14** Mateus 23:12; Lucas 14:11

la bele oho ema,
la bele naok,
la bele foo sasin falsu,
respeita o nia inan-aman.”^x

²¹ Ema nee hataan, “Komesa hau sei kiik, ukun fuan sira nee hau tuir hotu ona.”

²² Rona nunee, Jesus hataan, “Maibee ita sei falta buat ida. Agora baa faan tiha ita nia rikusoin hotu, i osan nee fahe ba ema kiak. Nunee mak ita sei hetan fali rikusoin iha lalehan. Depois mai tuir Hau.” ²³ Rona tiha Jesus nia resposta, ema nee laran tristi liu, tanba nia riku teb-tebes.

²⁴ Jesus hateke ba nia hodi dehan, “Ema riku susar teb-tebes atu sai Maromak nia reinu. ²⁵ Kuda kamelu tama liu hosi daun kuak susar teb-tebes. Maibee susar liu tan, ema riku ida atu sai Maromak nia reinu hodi hakruuk ba Nia nudar nia Liurai.”

²⁶ Ema sira nebee rona Jesus koalia nunee, sira husu, “Entaun see loos mak bele hetan salvaun?”

²⁷ Jesus hataan, “Ba ema, la bele duni. Maibee ba Maromak, buat hotu-hotu bele.”

²⁸ Pedro hatete, “Ami husik tiha ona buat hotu-hotu hodi tuir Ita Boot.”

²⁹ Jesus dehan, “Hau hatete lo-loos ba imi, Maromak sei foo bensaun ba see-see deit mak husik ona nia uma, nia kaben, nia maun-alin, nia inan-aman, ka nia oan sira, tanba nia serbi Maromak nudar nia Liurai. ³⁰ Iha mundu nee, ema nee sei simu barak liu fali buat nebee mak nia husik. I bainhira nia husik ona mundu nee, nia sei hetan moris rohan-laek.”

Nai Jesus koalia ba dala tolu kona ba Nia mate

(Mateus 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Jesus bolu Nia eskolante nain sanulu resin rua halibur hamutuk iha fatin ida. Nia hatete ba sira, “Ita besik ona Jerusalém. Too iha nebaa, buat hotu-hotu nebee Maromak nia profeta sira uluk hakerek ona kona ba Mane Maksudin sei sai duni. ³² Ema sei entrega Hau ba ema nebee laos Judeu. I ema sira nee sei hamoe Hau, tarata Hau, tafui kabeen mai Hau, ³³ baku Hau ho sikoti, i oho Hau. Maibee iha loron tolu Hau sei moris fali.”

³⁴ Nia eskolante sira la kompriende buat ida. Liafuan nee taka hela ba sira, i sira la hatene, Jesus koalia kona ba saida.

Nai Jesus kura ema matan delek ida

(Mateus 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Bainhira Jesus besik atu tama ona iha sidade Jerikó, iha ema matan delek ida tuur hela iha dalan ninin hodi husu ezmola. ³⁶ Ema matan delek nee rona ema barak lao liu hosi nebaa, nia husu, saida mak akontese.

³⁷ Ema dehan ba nia, “Jesus hosi Nazaré mak liu.”

³⁸ Entaun nia bolu ho lian makaas dehan, “Jesus, liurai David nia jersaun! Hadomi hau ba.”[†]

³⁹ Ema sira nebee lao iha Jesus nia oin, siak ema matan delek nee i haruka nia nonook. Maibee ema nee bolu ho lian makaas liu tan, dehan, “Liurai David nia Jersaun! Hadomi hau ba.”

⁴⁰ Rona nunee, Jesus mos para, i haruka ema lori nia mai. Bainhira ema

[†]**18:38** Iha tempu nebaa, ema Judeu sira uza liafuan ‘Liurai David nia Jersaun’ hodi hatudu ba Kristu. Kristu nee mak Ema nebee Nai Maromak promete ona hori uluk atu haruka mai salva Nia povu, kura sira nia moras, i ukun sira.

^x**18:20** Ézodu (Keluaran) 20:12-16; Deutoronómiu (Ulangan) 5:16-20

nee too, Jesus husu ba nia, ⁴¹“O hakarak Hau halo saida ba o?”

Nia hataan, “Nai, hau hakarak haree.”

⁴²Jesus hatete ba nia, “Entaun haree ona ba. Tanba o nia fiar mak o hetan kura.” ⁴³I ema nee nia matan diak kedas. Depois nia lao tuir Jesus, hahii dadauk Nai Maromak. Ema hotu-hotu nebee haree buat nee, sira mos hahii Maromak.

Kobrador impostu Zaqueu husik nia sala

19 Depois Jesus tama iha sidade Jerikó, i lao liu hosi sidade laran. ²Iha nebaa iha ema ida naran Zaqueu. Nia xefi kobrador impostu, i riku tebetes. ³Zaqueu buka atu haree Jesus, maibee la hetan, tanba ema barak tebetes, i nia ema badak oan ida. ⁴Entaun nia halai uluk baa sae tiha ai huun ida iha dalan ninin atu bele haree Jesus, tanba Jesus atu liu hosi nebaa.

⁵Too iha ai huun nee, Jesus hateke ba leten hodi dehan, “Zaqueu, tuun lalais mai! Orsida kalan Hau tenki toba iha ita nia uma.”

⁶Zaqueu tuun kedas, i lori Jesus ba nia uma ho laran haksolok. ⁷Ema hotu-hotu nebee haree nunee, murmura dehan, “Nia nee ema aat ida. Nusaa mak Jesus baa vizita fali iha nia uma?”

⁸Too iha uma, Zaqueu hamriik hodi dehan ba Nai Jesus, “Nai, agora kedas rikusoin hotu-hotu nebee hau iha, sorin balu hau foo ba ema kiak sira. I se hau han-matak ema ruma karik, hau selu fali sira dala haat.”

⁹Jesus hatete ba nia, “Ohin loron nee kedas, Nai Maromak salva ita nia uma kain tomak, tanba ita nia hahalok hatudu katak, ita Abraão nia jerasaun. ¹⁰Hau, Mane Maksoin mai iha mundu para buka ema nebee lakon hodi salva sira.”^y

Komparasaun kona ba atan nain sanulu

(Mateus 25:14-30)

¹¹Momentu nebaa, ema barak rona hela Jesus nia hanorin. Nia besik dadauk Jerusalém, i povu hanoin katak, too iha nebaa, Maromak atu ukun kedas nudar Liurai. Entaun Jesus hanorin sira ho komparasaun ida. ¹²Nia konta nunee: “Iha ema raan liurai ida atu baa rai dook para liurai boot foti nia sai liurai, depois mak nia fila fali mai ukun. ¹³Molok nia atu baa, nia bolu nia atan nain sanulu hodi entrega osan mean ida ba sira ida-idak. Nia foo orden dehan, ‘Imi uza osan nee hodi fila liman too hau fila fali mai, para hau bele hetan funan.’ Depois nia baa.

¹⁴Maibee nia povu odi nia, nunee sira haruka sira nia representante balu tuir kedas hodi foo hatene ba liurai boot, dehan, ‘Ami lakohi ema ida nee ukun ami.’

¹⁵Maski nunee, liurai boot foti duni nia sai liurai. Depois nia fila ba nia rain. Too iha uma, nia bolu nia atan nain sanulu nee hodi husu kona ba osan nebee nia entrega ba sira nee, sira manaan fali hira?

¹⁶Atan primeiru mai hatete, ‘Patraun, osan mean ida nebee ita boot foo mai hau nee, manaan fali sanulu.’

¹⁷Patraun hatete ba nia, ‘Diak loos! O nee atan diak duni. Tanba o halo buat kiik-oan nee ho loos, nunee hau konfia o, i agora hau foti o hodi ukun sidade sanulu.’

¹⁸Tuir mai, atan segundu mai dehan, ‘Patraun, osan mean nebee ita boot foo mai hau nee, manaan fali lima.’

¹⁹Patraun hatete ba nia, ‘Diak loos! Hau foti o hodi ukun sidade lima.’

²⁰Maibee atan ida seluk mai dehan, ‘Patraun, ita boot nia osan hau falun ho

hena hodi rai di-diak. ²¹ Hau halo nunee, tanba hau tauk. Hau hatene ita boot ema ida ke siak-teen. Ita boot gosta foti buat nebee laos ita boot mak rai, i kuu buat nebee laos ita boot mak kuda.'

²² Patraun hataan, 'Atan aat! O nia liafuan rasik mak hamonu fali o. O hanoin hau ema ida ke siak-teen, hau gusta foti buat nebee laos hau mak rai, i kuu buat nebee laos hau mak kuda. ²³ Se nunee, nusaa mak o la rai hau nia osan iha banku, para hau fila mai, bele hetan fali osan nee ho nia funan?'

²⁴ Depois patraun hatete ba ema sira nebee hamriik besik, dehan, 'Foti tiha nia osan nee hodi foo ba atan ida nebee manaan sanulu.'

²⁵ Sira protesta dehan, 'Patraun, nia hetan ona sanulu!'

²⁶ Patraun hataan, 'Hau hatete ba imi, ema nebee iha ona, sei simu tan. Maibee ema nebee la iha, uitoan nebee nia iha mos, sei hasai tiha hosi nia.^z ²⁷ Agora, hau nia inimigu sira nebee lakohi simu hau hanesan liurai, imi baa kaer sira, lori mai oho tiha hotu iha hau nia oin.'^a

Ema barak haklakak simu Nai Jesus tama iha Jerusalém

(*Mateus 21:1-11; Marcos 11:1-11; João 12:12-19*)

²⁸ Konta tiha hotu, Jesus kontinua lao sae ba Jerusalém, i ema barak tuir Nia. ²⁹ Bainhira Nia besik ona aldeia Betfagé ho Betânia iha foho Oliveira nia lolon, Nia haruka Nia eskolante nain rua baa uluk. Nia dehan ba sira, ³⁰ "Imi baa iha aldeia nebaa. Bainhira imi tama, imi sei haree kuda buru oan ida kesi hela, ema ida seidaok sae. Baa kore tiha lori mai. ³¹ Se ema ruma husu karik, 'Nusaa mak imi kore fali kuda buru nee?', hatete ba sira, 'Nai mak presiza.'"

³² Entaun sira nain rua baa, sira haree buat hotu-hotu tuir lo-loos saida mak Jesus ohin koalia. ³³ Bainhira sira kore dadauk kuda nia talin, kuda nain husu ba sira, "Nusaa mak imi kore fali kuda buru nee?"

³⁴ Sira hataan, "Nai mak presiza." ³⁵ I sira dada kuda buru nee lori ba Jesus, depois hasai sira nia hena tau ba iha kuda nia kotuk hodi hasae Jesus ba. ³⁶ Jesus liu dadauk, ema barak hasai sira nia hena nahe tu-tuir dalan. ³⁷ Too iha dalan besik atu tuun hosi foho Oliveira, ema barak nebee tuir Nia nee komesa hahii Nai Maromak, tanba milagre hotu-hotu nebee sira haree ona. ³⁸ Sira haklakak ho haksolok dehan,

"Nai Maromak foo bensaun ba Amu Liurai!

Nia mai hodi Nai Maromak nia naran. Agora Nai Maromak iha lalehan ho ema iha rai klaran dame malu ona. Hahii Nia iha fatin aas liu!"^b

³⁹ Maibee ema Farizeu balu iha ema barak nee nia leet, dehan ba Jesus, "Mestri, haruka Ita nia ema sira nee nonook."

⁴⁰ Jesus hataan, "Hau hatete ba imi, se sira nonook karik, fatuk sira nee sei haklakak."

Nai Jesus tanis ba ema Jerusalém

⁴¹ Bainhira sira besik atu tama ona Jerusalém, Jesus haree sidade nee, Nia tanis ⁴² hodi dehan, "Koitadu, imi ema Jerusalém! Tuir lo-loos, ohin loron imi hatene ona dalan nebee mak bele lori imi ba moris iha paz ho hakmatek nia laran. Maibee imi la hatene nafatin, i agora imi la hetan tan ona. ⁴³ Too tempu ida, imi nia inimigu sira sei hada fatuk halo aas haleu muru sidade nian, halo imi sai la diak. ⁴⁴ Sira sei halo rahun tiha

^a19:26 Mateus 13:12; Marcos 4:25; Lucas 8:18 ^a19:27 Mateus 25:14-30

^b19:38 Salmus (Mazmur) 118:26

imi nia sidade halo tetuk too rai. I sira sei kaer imi ho imi nia oan sira riba ba rai too mate. Buat sira nee hotu sei akontese tanba imi lakohi hatene Maromak, maski Nia mai tiha ona para salva imi.”

Nai Jesus duni sai kontratu nain sira hosi uma kreda boot

(*Mateus 21:12-17; Marcos 11:15-19; João 2:13-22*)

⁴⁵ Jesus tama ba iha area uma kreda boot nian, i duni sai ema sira nebee halo hela kontratu iha uma oin. ⁴⁶ Nia siak sira dehan, “Iha Maromak nia liafuan hakerek tiha ona dehan, ‘Hau nia Uma nee fatin para halo orasaun.’^c Maibee imi halo fali hanesan ema naok-teen sira nia subar fatin.”

⁴⁷ Loro-loron Jesus baa hanorin iha uma kreda boot. Maibee nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira, ho nai ulun Judeu sira buka dalan atu oho Nia.^d

⁴⁸ Maibee sira la hetan dalan, tanba povu hotu-hotu gosta teb-tebes rona Jesus nia liafuan.

Ulun Judeu husu, see mak foo direitu ba Nai Jesus

(*Mateus 21:23-27; Marcos 11:27-33*)

20 Loron ida, Jesus hanorin i foo sai Maromak nia Liafuan Diak iha area uma kreda boot nian. Nia sei koalia hela, nai lulik nia ulun sira, mestri relijiaun sira ho katuas lia nain sira mai hasoru Nia ² hodi husu, “O iha direitu saida para halo buat sira nee? See mak foo direitu nee ba O?”

³ Jesus hataan, “Hau mos atu husu buat ida ba imi. Foo hatene took Hau. ⁴ See mak foo direitu ba João Sarani Nain hodi sarani ema? Nai Maromak mak foo ka, ema mak foo?”

⁵ Sira husu ba malu, “Ita susar ona. Se ita hataan, ‘Nai Maromak mak foo direitu ba nia’, Jesus sei husu fali dehan, ‘Entaun, nusaa mak imi la fiar ba nia?’

⁶ Maibee se ita dehan, ‘Ema mak foo direitu’, entaun ema lubuk boot nee sei foti fatuk hodi tuda mate ita. Tanba sira fiar katak, João nee Nai Maromak nia profeta.”

⁷ Entaun sira dehan ba Jesus, “Ami la hatene, see mak foo direitu nee ba João.”

⁸ Jesus hataan, “Se nunee, Hau mos la hatete ba imi, see mak foo direitu mai Hau hodi halo buat sira nee.”

Komparasaun kona ba ema nebee aluga toos uvas

(*Mateus 21:33-46; Marcos 12:1-12*)

⁹ Depois Jesus hanorin povu iha nebaa ho komparasaun ida nunee: “Iha toos nain ida kuda uvas iha nia toos tomak. Kuda hotu tiha, nia foo ba ema aluga, depois nia baa hela kleur iha rai liur.^e

¹⁰ Too tempu kuu uvas, toos nain haruka nia ema ida fila baa simu ninia parte. Maibee ema aluga toos nee baku nia, i duni nia fila ho liman mamuk. ¹¹ Depois toos nain haruka tan nia ema ida baa. Maibee sira mos baku nia, tarata nia, i haruka nia fila ho liman mamuk. ¹² Tuir mai nia haruka tan nia ema ida baa, maibee sira halo kanek nia, i soe sai tiha nia hosi toos laran.

¹³ Too ikus, toos nain hatete, ‘Hau atu halo tan saida? Diak liu hau haruka deit hau nia oan doben mak baa. Sira sei respeita nia karik.’

¹⁴ Maibee bainhira ema aluga toos nee haree toos nain nia oan, sira dehan ba malu, ‘Nia mak sei hetan nia aman nia rikusoin hotu. Mai ita oho tiha nia, para rikusoin sira nee sai ita nian fali.’

^c19:46 Isaias (Yesaya) 56:7; Jeremias (Yeremia) 7:11 ^d19:47 Lucas 21:37

^e20:9 Isaias (Yesaya) 5:1

¹⁵Nunee sira rasta nia sai hosi toos laran, i oho tiha nia.

Agora, tuir imi nia hanoin, toos nain sei halo saida ba ema sira nebee aluga toos nee? ¹⁶Nia sei baa oho tiha sira hotu, depois foo fali toos nee ba ema seluk aluga.”

Bainhira povu rona Jesus koalia nunee, sira dehan, “Husu boot, la bele sai nunee!”

¹⁷Jesus hateke ba sira hodi husu, “Entaun nusaa mak Maromak nia profeta hakerek nunee kona ba Kristu:

‘Iha fatuk ida nebee badaen sira lakohi uza hodi halo uma,

maibee agora ida nee mak sai fali fatuk nebee prinsipal iha uma nee.”^f

¹⁸Ema nebee monu ba Fatuk nee, nia sei nakfera. I se Fatuk nee monu kona ema, ema nee sei rahun.”

¹⁹Mestri relijiaun ho nai lulik nia ulun sira rona komparasaun nee, sira hatene katak Jesus konta istoria nee hodi hatudu sira nia sala. Nunee, sira buka dalan atu kaer kedas Nia. Maibee sira tauk povu.

Pergunta kona ba selu impostu

(Mateus 22:15-22; Marcos 12:13-17)

²⁰Nunee mestri relijiaun ho nai lulik nia ulun sira haree tu-tuir Jesus. Sira haruka sira nia ema balu baa Jesus hodi husu pergunta ba Nia. Ema sira nee finji hakarak hatene, afinal buka atu halo monu Nia. Se Nia hataan sala karik, sira bele kesar Nia ba governador, para nia haruka kaer Jesus. ²¹Sira dehan nunee: “Mestri, ami hatene katak Ita Boot sempre koalia buat nebee mak loos, i la fi-hir ema. Ita Boot sempre hanorin ho loos kona ba Nai Maromak nia hakarak. ²²Ami nia pergunta mak nee: Tuir ita nia

lei relijiaun, ita bele selu impostu ba estadu Roma nia liurai boot César ka lae?”

²³Maibee Jesus hatene katak sira koko deit Nia. Nunee Nia hataan, ²⁴“Hatudu lai osan mutin ida mai Hau haree took. See nia oin mak iha osan nee? I see nia naran?”

Sira hataan, “Liurai boot César nian.”

²⁵Jesus hataan, “Se nunee, foo ba estadu buat nebee mak estadu nian, i foo ba Nai Maromak buat nebee mak Nai Maromak nian.”

²⁶Resposta nee halo sira admira tebetes, tanba sira la konsege hetan liafuan sala atu bele hamonu Nia iha ema barak nia oin. Entaun sira mos nonook ona.

Nai Jesus hanorin kona ba moris fila fali hosi mate

(Mateus 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷Ema balu hosi grupu relijiaun Saduseu mos mai koko Jesus. Ema Saduseu sira hanorin dehan, ema mate sei la moris fali. Entaun sira husu ba Jesus,^g ²⁸“Mestri, Moisés hakerek lei ida rai hela mai ita dehan, se mane ida mate husik hela nia kaben, maibee la iha oan, mane nia alin tenki kaben fali ho fetu faluk nee, para bele foo jersaun ba nia maun.”^h ²⁹Entaun, hanesan nee: uluk iha maun-alin nain hitu. Maun boot kaben, depois nia mate, la iha oan. ³⁰Depois nia alin ida tuir nia nee, kaben fali ho fetu faluk nee. La kleur nia mos mate, la iha oan. ³¹Nunee mos ho nia alin tuir mai. Nia kaben ho fetu faluk nee, maibee nia mate, la iha oan. Nunee nafatin too nain hitu nee mate hotu, la iha oan. ³²Ikus mai fetu faluk nee mos mate. ³³Agora ami husu nunee: fetu nee kaben ho mane nain hitu. Aban-bainrua kuandu Nai Maromak halo moris fali

^f20:17 Salmus (Mazmur) 118:22 ^g20:27 Apostolu sira nia Istorias (Atos, Kisah) 23:8 ^h20:28 Deutoronómiu (Ulangan) 25:5

ema mate sira, feto nee nia kaben mak ida nebee loos?”

³⁴ Jesus hataan, “Iha mundu nee, ema kaben. ³⁵ Maibee aban-bainrua iha mundu foun, ema nebee serve atu moris fali hosi mate, la kaben ona. ³⁶ Sira Nai Maromak nia oan, tanba Nia mak halo sira moris fali ona. Sira hanesan anju, i la mate tan ona. ³⁷ Hori uluk Moisés rasik hatudu lo-loos katak, ema mate sei moris fali, bainhira nia hakerek kona ba ahi lakan iha ai huun kiik-oan ida. Iha momentu nebaa, Nai Maromak foo hatene ba Moisés dehan, ‘Hau mak Maromak. O nia bei-ala Abraão, Isac ho Jacó adora hela Hau.’ Nia koalia nunee, maski iha tempu nebaa, bei-ala nain tolu nee mate kleur ona.ⁱ ³⁸ Nee hatudu katak, maski ema mate, ba Maromak sira sei moris nafatin. Tanba so ema moris deit mak bele adora Nai Maromak, ema mate la bele.”

³⁹ Rona nunee, mestri relijiaun balu dehan, ‘Mestri, Ita Boot hataan nee diak loos.” ⁴⁰ Hotu tiha ema ida la brani husu tan pergunta ba Jesus.

Kristu nee see?

(*Mateus 22:41-46; Marcos 12:35-37*)

⁴¹ Depois Jesus husu ba sira, “Ema dehan katak, Kristu liurai David nia Jersaun. Se nunee, nusaa mak ⁴² uluk liurai David rasik hakerek iha livru Salmus dehan,

‘Nai Maromak hatete ona ba hau nia Nai, dehan,

“Mai tuur iha Hau nia sorin loos,

⁴³ too Hau halo O nia inimigu sira taka rabat iha O nia ain okos.”^j

⁴⁴ Iha nee, liurai David rasik bolu Kristu, ‘hau nia Nai’. Nunee, oinsaa

mak Kristu nee bele sai fali David nia Jersaun?”[‡]

Kuidadu ho mestri relijiaun sira

(*Mateus 23:1-36; Marcos 12:38-40*)

⁴⁵ Ema barak rona hela Jesus nia li-afuan. Iha ema hotu nee nia oin, Jesus hatete ba Nia eskolante sira nunee: ⁴⁶ “Imi tenki kuidadu di-diak ho mestri relijiaun sira. Sira gosta lao hatais batina naruk, i gusta ema kumprimenta sira iha merkadu. Kuandu iha uma kreda laran ka iha festa, sira gusta tuur iha oin hanesan ema boot. ⁴⁷ Maibee sira mos gusta han-matak feto faluk sira hodi hadau sira nia uma, i sira finji harohan narnaruk para taka falta sira nia hahalok aat. Nai Maromak sei kastigu sira todan liu fali ema seluk.”

Feto faluk kiak ida foo oferta

(*Marcos 12:41-44*)

21 Jesus hateke ba kaixa oferta uma kreda boot nian, Nia haree ema riku balu tau osan ba kaixa laran. ² Nia mos haree feto faluk kiak ida mai tau osan oferta sentavus rua. ³ Haree nunee, Jesus dehan, “Hau hatete lo-loos ba imi, feto faluk kiak nee foo osan folin boot liu fali sira selu-seluk. ⁴ Sira seluk foo hosi sira nia osan resin. Maibee feto faluk nee foo tiha nia osan hotu ba Nai Maromak. Atu hola hahaan mos, la iha ona.”

Nai Jesus foo hatene katak uma kreda boot sei rahun

(*Mateus 24:1-2; Marcos 13:1-2*)

⁵ Iha tempu nee, Jesus nia eskolante balu gaba loos uma kreda boot dehan, uma nee enfeita ho fatuk mesak di-diak deit ho mos sasaan kapaas oi-oin nebee ema foo ba Nai Maromak.

[‡]20:44 Nunee Nai Jesus hanorin dehan, Nia laos liurai David nia Jersaun deit, maibee Nia mos liurai David nia Nai.

ⁱ20:37 Ézodu (Keluaran) 3:6 ^j20:43 Salmus (Mazmur) 110:1

Maibee Jesus hatete,⁶ “Buat nebee imi nia matan haree dadauk, too loron ida, sei rahun hotu. Fatuk sira nee hotu sei tetuk too rai.”

Loron susar ho terus sei mai

(Mateus 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷ Jesus nia eskolante sira husu, “Mestri, buat nebee ohin Ita Boot koalia nee, bainhira mak sei akontese? Kuandu nia tempu besik ona, sinal saida mak sei mosu?”

⁸ Jesus hataan, “Kuidadu di-diak para ema la bele bosok imi. Ema barak sei mai lori Hau nia naran dehan, sira nee mak Kristu. I ema sei bosok dehan, mundu besik remata ona. Maibee la bele fiar! ⁹ Se imi rona katak, nasaun ho nasaun funu malu i povu hamriik hasoru nai ulun sira iha fatin-fatin, keta tauk. Nee laos dehan mundu atu remata ona. Maibee buat sira nee tenki akontese uluk mak foin mundu remata.

¹⁰ Nasaun sei funu hasoru nasaun, estadu sei funu hasoru estadu. ¹¹ Rai sei nakdoko makaas iha fatin-fatin, sei iha hamlaha boot, i moras aat oi-oin sei halo ema barak mate. Sinal bo-boot mos sei mosu iha lalehan, halo ema nia isin fulun hamriik.

¹² Molok buat sira nee atu akontese, ema sei kaer imi, i halo terus imi. Sira sei entrega imi ba iha uma kreda para tesi imi nia lia, i sei hatama imi ba kadeia. Sira mos sei foo sala ba imi iha liurai ho nai ulun sira nia oin. Buat sira nee hotu sai nunee, tanba imi tuir Hau. ¹³ Nunee imi hetan oportunidade diak para foo sai ba sira kona ba Hau. ¹⁴ Maibee imi tenki hatete ba imi nia aan antes katak, imi sei la preokupa kona ba oinsaa atu defende aan iha ema boot sira nia oin. ¹⁵ Tanba

Hau sei foo liafuan ho matenek ba imi, halo imi nia inimigu sira la hatene atu dehan tan saida.^k ¹⁶ Imi nia inan-aman, maun-alin, maluk ho kolega sira sei sai traidór hodi faan fali imi, too imi balu mos ema oho. ¹⁷ I ema iha nebee-nebee deit sei odi imi, tanba imi tuir Hau. ¹⁸ Maibee imi nia fuuk lahan ida mos sei la lakon. ¹⁹ Se imi aguenta ho pasiensia nafatin, imi sei hetan moris rohan-laek.”

Sidade Jerusalém sei rahun

(Mateus 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Jesus koalia tan dehan, “Bainhira imi haree inimigu sira haleu ona sidade Jerusalém, imi hatene ona katak, sidade atu rahun ona. ²¹ Haree nunee, ema iha provinsia Judeia tenki halai ona ba foho. Sira nebee iha sidade laran tenki halai sai ona, i sira nebee iha liur lalika tama fali ba sidade laran. ²² Tanba iha loron nee, Nai Maromak sei foo kastigu hodi kumpri buat nebee Nia profeta sira hakerek ona hori uluk.¹ ²³ Iha tempu nee, fetu isin rua ho inan sira nebee foo susu nia oan, sei terus teb-tebes. Iha nasaun nee tomak, ema sei hetan terus boot, tanba Nai Maromak fakar Nia hirus ba povu nee. ²⁴ Inimigu sei oho sira balu, i lori sai balu baa kastigu iha nasaun seluseluk. I ema hosi rai liur nebee la fiar Nai Maromak sei mai sama hanehan povu Jerusalém, too tempu nebee Nai Maromak desidi ba sira nee remata ona.”

Mane Maksoin sei fila mai

(Mateus 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵ Jesus hatutan tan, dehan, “Sei iha sinal iha loro matan, iha fulan, ho iha fitun. Iha mundu nee mos, tasi siak i laloran boot tarutu baa-mai, halo ema iha nasaun hotu-hotu laran susar, too

^k21:15 Lucas 12:11-12 ¹21:22 Hoseia 9:7

sira hanoin la hetan.^m ²⁶ Fitun hotu-hotu sei nakdoko halai rungu-ranga. Haree nune, ema sei tauk too dezmaia, tanba sira hatene dezastre boot atu mosu ona iha mundu tomak. ²⁷ Depois mak sira haree Hau, Mane Maksoin tuun mai iha kalohan laran, ho kbiit boot ho naroman lalehan nian.ⁿ ²⁸ Kuandu sinal sira nee hahuu akontese, hamriik metin ho laran haksolok ba, tanba tempu besik ona para Maromak salva imi.”

Komparasaun hosi ai huun

(Mateus 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹ Depois Jesus halo komparasaun ida dehan, “Imi hanoin took ai figeira ho ai huun sira seluk. ³⁰ Kuandu ai nee dikin ona, nee sinal katak, atu tama ona tempu manas. ³¹ Nune mos bainhira imi haree buat sira nee akontese, imi hatene katak, tempu besik ona para Nai Maromak rasik ukun nudar Liurai.

³² Hau hatete lo-loos ba imi, hosi ema hotu nebee mak moris iha tempu nee, iha balu sei moris too buat sira nee akontese. ³³ Lalehan ho rai sei remata, maibee Hau nia liafuan sei la remata.”

Prepara aan hein Nai Jesus fila fali mai hosi lalehan

³⁴ Jesus hatutan tan dehan, “Kuidadu di-diak! Keta moris festa hela deit, keta sai lanu-teen, i keta preokupa liu ba imi nia moris loro-loron. Se lae, aban-rua Hau fila fali mai, imi neon beik hanesan fali animal fuik ida nebee lao lao, hakfodak mai tama tiha iha lasu laran. ³⁵ Tanba bainhira Hau fila fali mai, la iha ema ida iha mundu mak bele sees aan.

³⁶ Nee duni atensaun beibeik, i sempre halo orasaun, atu imi bele liu hosi susar nee ho diak. Nune too ikus imi sei la tauk hamriik iha Mane Maksoin nia oin.”

³⁷ Loro-loron Jesus baa hanorin iha uma kreda boot. Maibee kalan Nia sai hosi Jerusalém baa toba iha foho Oliveira.^o ³⁸ Dadeer-saan rai huun mutin, ema barak lao ba iha uma kreda boot para rona Nia hanorin.

Nai ulun relijiaun Judeu sira buka dalan atu oho Nai Jesus

(Mateus 26:1-5; Marcos 14:1-2; João 11:45-53)

22 Ema Judeu sira nia loron boot ida naran Festa Paun la Tau Fermentu besik ona. Festa nee sira mos bolu Paskua.^p ² Momentu nee, nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira buka hela dalan atu oho Jesus maibee oho subar deit, tanba sira tauk, se povu hatene, sira bele halo rungu-ranga.

Judas iha planu atu faan Nai Jesus

(Mateus 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Depois Satanás tama iha Judas nia laran. Judas nee Jesus nia eskolante ida hosi sira nain sanulu resin rua; ema mos bolu nia Iscariotes. ⁴ Entaun Judas baa buka nai lulik nia ulun sira ho uma kreda boot nia xefi seguransa sira, hodi kombina para faan Jesus ba sira. ⁵ Nia planu nee halo sira kontenti teb-tebes, i sira promete atu foo osan ba nia. ⁶ Judas mos konkorda. Nune nia komesa buka dalan atu entrega nonook Jesus ba sira, para povu la bele hatene.

^m21:25 Isaias (Yesaya) 13:10; Ezekiel (Yehezkiel) 32:7; Joel (Yoel) 2:31; Apokalipse (Wahyu) 6:12-13 ⁿ21:27 Daniel 7:13; Apokalipse (Wahyu) 1:7
^o21:37 Lucas 19:47 ^p22:1 Ézodu (Keluaran) 12:1-27

Nai Jesus nia eskolante sira prepara festa Paskua

*(Mateus 26:17-25; Marcos
14:12-21; João 13:21-30)*

⁷ Loron too ona atu halo preparasaun ba Festa Paun la Tau Fermentu. Iha loron nee, ema Judeu tenki oho bibi malae oan para kalan nee bele selebra festa Paskua. ⁸ Entaun Jesus haruka Pedro ho João, dehan, “Imi nain rua baa uluk halo preparasaun para orsida ita bele haan festa Paskua hamutuk.”

⁹ Sira husu, “Ita Boot hakarak ami baa prepara iha nebee?”

¹⁰ Jesus hataan, “Bainhira imi tama ba iha sidade Jerusalém, imi sei hasoru mane ida lori hela sanan rai ho bee iha laran. Imi tuir deit nia too nia tama ba iha uma ida. ¹¹ Too iha uma, husu ba uma nain nunee: ‘Mestri husu kona ba fatin nebee mak prepara ona ba Nia atu haan festa Paskua hamutuk ho nia eskolante sira. Fatin nee iha nebee?’

¹² Uma nain sei hatudu salaun ida iha uma andar leten, nia prepara tiha ona fatin nee. Hela deit imi nain rua baa prepara hahaan iha nebaa.”

¹³ Nunee sira nain rua baa, hetan buat hotu-hotu tuir lo-loos saida mak Jesus hatete ba sira. I sira prepara hahaan Paskua iha nebaa.

Festa Paskua

*(Mateus 26:26-30; Marcos
14:22-26; 1 Korintu 11:23-25)*

¹⁴ Oras too ona, Jesus ho Nia eskolante sira tuur haleu meza atu haan hamutuk. ¹⁵ Jesus hatete ba sira, “Hau hakarak teb-tebes haan hamutuk ho imi iha festa Paskua nee, molok Hau terus. ¹⁶ Hau hakarak halo nunee tanba Hau sei la haan tan hahaan Paskua nian too

ema haree mo-moos Nai Maromak ukun nudar Liurai.”

¹⁷ Depois Jesus foti tua kopu ida hodi foo agradece ba Nai Maromak. I Nia foo tua nee ba sira hodi hatete, “Simu ba, imi ida-idak hemu. ¹⁸ Hau hatete ba imi, Hau sei la hemu tan tua too ema haree Nai Maromak ukun nudar Liurai.”

¹⁹ Depois Nia foti paun fuan ida hodi agradece ba Nai Maromak. Nia silu paun nee foo ba Nia eskolante sira hodi hatete, “Nee Hau nia isin, Hau foo hodi salva imi. Halo hanesan nee nafatin hodi hanoin Hau.”

²⁰ Bainhira sira haan hotu ona, Jesus foti tan tua kopu ida hodi dehan, “Tua nee hatudu Maromak nia promesa foun nebee Nia halo ho imi. Promesa nee sei sai realidade tanba Hau nia raan sei fakar hodi salva imi.”⁴

²¹ Maibee iha ema ida haan hamutuk hela ho Hau iha meza nee, mak sei faan Hau.^r ²² Loos, Hau, Mane Maksoin tenki mate duni tuir Nai Maromak nia planu. Maibee ema nebee faan Hau nee, sei terus teb-tebes.”

²³ Rona nunee, Jesus nia eskolante sira komesa husu ba malu, see mak atu halo buat aat nee.

Eskolante sira haksasuk malu kona ba see mak boot

²⁴ Depois Jesus nia eskolante sira komesa haksasuk malu. Sira diskuti malu kona ba, hosi sira nee, ida nebee mak boot liu.^s ²⁵ Maibee Jesus siak sira dehan, “Iha nasaun selu-seluk, liurai sira hanehan sira nia reinu. Maski nunee sira hakarak para povu bolu sira dehan ‘Liurai laran luak’. ²⁶ Maibee imi la bele nunee. See mak boot liu, nia tenki sai hanesan ema nebee kiik liu. I ema nebee ukun, tenki sai hanesan atan hodi serbi

^q22:20 Jeremias (Yeremia) 31:31-34 ^r22:21 Salmus (Mazmur) 41:10

^s22:24 Mateus 18:1; Marcos 9:34; Lucas 9:46

ema seluk.^t ²⁷ Hanoin took. Ida nebee mak boot liu: ema nebee tuur haan iha meza ka, ida nebee serbi nia? Ida nebee tuur haan iha meza mak boot. Maibee Hau iha imi nia leet hanesan ema nebee serbi.^u

²⁸ Bainhira Hau iha susar nia laran, imi mak hamutuk ho Hau. ²⁹ Hau nia Aman foti ona Hau sai Liurai hodi ukun. Nunee mos, agora Hau foti imi para ukun, ³⁰ atu nunee aban-bainrua Hau kaer ukun, imi bele tuur iha meza hodi haan-hemu hamutuk ho Hau. I imi mak sei ukun suku sanulu resin rua iha Israel.”^v

Nai Jesus dehan, Pedro sei nega Nia

(*Mateus 26:31-35; Marcos 14:27-31; João 13:36-38*)

³¹ Jesus hatete ba Simão Pedro, “Simão, Simão,^f Satanás simu ona lisensa atu koko imi. Nia hakarak haketak imi hosi Hau, hanesan ema tahek foos para hasai nia kulit. ³² Maibee Simão, Hau halo ona orasaun ba o, para o nia fiar la bele lakon. I bainhira o fila fali mai Hau, o tenki hametin o nia maluk sira nia laran.”

³³ Pedro hataan, “Lae, Nai! Hau prontu tama kadeia hamutuk ho Ita Boot. Atu mate ho Ita Boot mos, hau prontu.”

³⁴ Maibee Jesus hataan fali dehan, “Simão, rona mai. Orsida molok manu kokoreek, o sei nega Hau dala tolu, dehan, o la konhese Hau.”

Eskolante sira tenki prontu hasoru susar

³⁵ Depois Jesus husu ba Nia eskolante sira, “Uluk Hau haruka imi baa foo sai

Hau nia Liafuan Diak, Hau hatete para imi la bele lori osan, pasta, ho sandalias rezerva. Iha tempu nebaa, imi falta buat ruma ka?”

Sira hataan, “Lae, ami la falta buat ida.”^w

³⁶ Jesus dehan, “Maibee agora oin seluk. Se imi iha osan, lori ho. Se iha pasta, lori mos. Se la iha surik, faan tiha imi nia faru ida hodi sosa. ³⁷ Tanba uluk Nai Maromak nia profeta hakerek hanesan nee kona ba Hau: ‘Ema konsid-era Nia hanesan ema nebee halo krimi.’ Agora tenki sai duni. Tebes. Buat nebee hakerek kona ba Hau nee besik akontese ona.”^x

³⁸ Sira dehan, “Nai, ami iha surik rua.”

Jesus hataan, “Too ona, lalika koalia tan ona.”

Nai Jesus harohan iha foho Oliveira

(*Mateus 26:36-46; Marcos 14:32-42*)

³⁹ Hotu tiha, Jesus sai hosi sidade baa iha foho Oliveira, hanesan baibain. Nia eskolante sira akompanha Nia. ⁴⁰ Too iha nebaa, Nia dehan ba sira, “Imi tenki halo orasaun husu para imi la bele monu ba tentasaun.”

⁴¹ Depois Jesus sees aan uitoan hosi sira, i Nia hakneak hodi halo orasaun, dehan, ⁴² “Hau nia Aman, se Ita Boot hakarak, hasai tiha terus ida nee hosi Hau. Maibee la bele halo tuir Hau nia hakarak; halo tuir deit Ita Boot nia hakarak.” ⁴³ [Anju ida mai hosi lalehan hodi foo forsa ba Nia. ⁴⁴ Jesus laran susar teb-tebes, nee mak Nia halo orasaun

^f22:31 Pedro nia naran seluk mak Simão.

^t22:26 Mateus 20:25-27; 23:11; Marcos 9:35; 10:42-44

^u22:27 João 13:12-15

^v22:30 Mateus 19:28

^w22:35 Mateus 10:9-10; Marcos

6:8-9; Lucas 9:3; 10:4

^x22:37 Isaias (Yesaya) 53:12

makaas liu tan, too Nia kosar sai turu ba rai hanesan raan.][§]

⁴⁵ Harohan tiha hotu, Jesus hamriik hodi fila fali ba Nia eskolante sira, maibee sira toba dukur hela, tanba sira nia laran tristi halo sira kole liu. ⁴⁶ Jesus hatete ba sira, “Nusaa mak imi toba? Hadeer ona hodi halo orasaun husu para imi la bele monu ba tentasaun.”

Ema kaer Nai Jesus

(Mateus 26:47-56; Marcos 14:43-50; João 18:3-11)

⁴⁷ Jesus sei koalia hela, Judas, eskolante ida hosi sira nain sanulu resin rua, mai lori ema barak. Nia besik baa hodi rei Jesus. ⁴⁸ Maibee Jesus hatete, “Judas, o rei Hau, Mane Maksoin, para faan Hau ka?”

⁴⁹ Kuandu Jesus nia eskolante sira seluk hatene saida mak atu akontese, sira husu ba Jesus, “Nai, ami bele hasoru sira ho surik ka?” ⁵⁰ Depois eskolante ida tesi kotu tiha ema ida nia tilun sorin loos. Ema kanek nee nai lulik nia boot nia atan.

⁵¹ Maibee Jesus hatete, “Para ona!” Depois Nia kaer atan nee nia tilun hodi halo tomak fali.

⁵² Ema sira nebee mai atu kaer Jesus nee mak nai lulik Judeu nia ulun sira, xefi seguransa sira iha uma kreda boot, ho katuas lia nain sira. Jesus husu ba sira, “Nusaa mak imi mai kaer Hau lori surik ho ai dona? Imi hanoin Hau ema aat ka? ⁵³ Loro-loron Hau iha hela area uma kreda boot nian, hanesan mos imi, i imi la kaer Hau. Maibee agora imi nia tempu, agora forsa nakukun nian mak ukun.”^y

Pedro nega Nai Jesus

(Mateus 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; João 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Depois sira kaer Jesus, i lori Nia ba iha nai lulik boot nia uma. Pedro lao tu-tuir hosi dook deit. ⁵⁵ Iha uma oin ema haneruk hela ahi, i Pedro mos baa tuur hamutuk ho sira. ⁵⁶ Iha kriada ida haree Pedro tuur hela besik ahi. Kriada nee baa fihir di-diak Pedro nia oin, depois hatete, “Ema ida nee hamutuk ho Jesus!”

⁵⁷ Maibee Pedro nega dehan, “Lae, menina! Hau la konhese Nia.”

⁵⁸ La kleur, ema ida tan haree Pedro, i dehan, “O nee Nia ema duni!”

Maibee Pedro protesta dehan, “Lae, maun! Laos hau.”

⁵⁹ Liu tiha oras ida hanesan nee, iha tan ema ida hatete dehan, “Ema nee hamutuk ho Jesus duni. La iha duvida, tanba nia mos ema Galileia.”

⁶⁰ Maibee Pedro nega dehan, “Maun, hau la hatene saida mak ita koalia nee.” Pedro sei koalia nunee, derepent manu kokoreek.

⁶¹ Nai Jesus fila ba kotuk hodi hateke loos ba Pedro. I Pedro hanoin fali Nai Jesus nia liafuan ohin dehan, “Orsida molok manu kokoreek, o sei nega Hau dala tolu.” ⁶² Nunee Pedro sai hosi nebaa i tanis ho laran dodok.

Ema baku Nai Jesus i tarata Nia

(Mateus 26:67-68; Marcos 14:65)

⁶³ Ema sira nebee hein Jesus nee komesa hamoe Nia i baku Nia fila-fila. ⁶⁴ Sira kesi tiha Nia matan ho hena hodi goza Nia dehan, “He, profeta, siik took ba, see mak baku o nee?” ⁶⁵ I sira mos hatete liafuan aat oi-oin hodi tarata Nia.

§22:44 Dokumentu Gregu balu hakerek versikulu 43-44 nee. Maibee dokumentu nebee antigu liu la hakerek.

ʸ22:53 Lucas 19:47; 21:37

Nai Jesus iha justisa nain relijiaun Judeu nia oin

(*Mateus 26:59-66; Marcos
14:55-64; João 18:19-24*)

⁶⁶Dadeer-saan, loro matan foin sae, justisa nain relijiaun Judeu nian halibur malu. Sira nee mak katuas lia nain sira, nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira. Depois ema nebee hein Jesus lori Nia baa prezenta ba sira para tesi Nia lia. ⁶⁷Justisa nain sira husu ba Nia, “Hatete mai, O mak Kristu ka?”

Jesus hataan, “Se Hau hatete ba imi, imi sei la fiar. ⁶⁸I se Hau husu ba imi, imi sei la hataan. ⁶⁹Maibee la kleur tan, Hau, Mane Maksoin sei tuur iha Nai Maromak Kbiit Nain nia sorin loos.”^z

⁷⁰Rona nunee, sira rame-rame husu fali, “Entaun, O Nai Maromak nia Oan ka?”

Jesus hataan, “Imi dehan nee loos.”

⁷¹Depois sira dehan ba malu, “Ita la presiza tan sasin ona. Ita rona ona, Nia liafuan rasik mak hamonu Nia.”

Nai Jesus iha governador Pilatus nia oin

(*Mateus 27:1-2, 11-14; Marcos
15:1-5; João 18:28-38*)

23 Hotu tiha, justisa nain sira hotu hamriik hodi lori Jesus ba governador Pilatus. ²Too iha governador nia oin, sira komesa foo sala ba Jesus dehan, “Ami kaer toman Ema nee tau lia ba povu para kontra estadu. Nia haruka povu la bele selu impostu ba liurai boot César. Nia mos deklara katak, Nia mak Kristu, ema Judeu sira nia liurai.”

³Entaun Pilatus husu ba Jesus, “Loos ka? O mak ema Judeu sira nia liurai duni ka?”

Jesus hataan, “Ita dehan nee loos.”

⁴Depois Pilatus foo sai nia desizaun ba nai lulik nia ulun sira ho ema lubuk boot nee, dehan, “Hau la hetan Ema nee nia sala ida atu bele kastigu Nia.”

⁵Maibee sira ulun toos nafatin hodi protesta dehan, “Lae, Nia hanorin hodi tau lia ba povu iha nebee-nebee atu halo rungu-ranga, komesa hosi provinsi Galileia, too iha rai Judeia tomak, mai too iha nee.”

Nai Jesus iha liurai Herodes nia oin

⁶Rona nunee, governador Pilatus husu ba sira, “Se hanesan nee, Nia ema Galileia ka?”

⁷Sira hataan dehan, loos. Nunee governador haruka Jesus baa iha liurai Herodes, tanba nia mak ukun iha provinsi Galileia, i tempu nebaa nia iha hela sidade Jerusalém.

⁸Bainhira Herodes haree Jesus, nia kontenti teb-tebes, tanba kleur ona hakarak atu hasoru Nia. Herodes rona ona istoria barak kona ba Jesus, i hakarak atu haree Nia halo milagre ruma. ⁹Entaun Herodes husu pergunta oi-oin ba Jesus, maibee Nia la hataan liafuan ida. ¹⁰Nai lulik nia ulun sira ho mestri relijiaun sira mos hamriik besik hodi duun nafatin dehan, Nia halo ona sala todan oi-oin. ¹¹Depois liurai Herodes ho nia soldadu sira komesa hamoe Jesus i goza Nia. Sira foo hatais Nia ho ropa nabilan ida nebee baibain liurai sira mak hatais, depois haruka Nia fila ba governador Pilatus. ¹²Uluk Herodes ho Pilatus odi malu, maibee iha loron nee sira nain rua diak malu fali.

^z22:69 Salmus (Mazmur) 110:1

Gubernur Pilatus foo kastigu mate ba Nai Jesus

(*Mateus 27:15-26; Marcos 15:6-15; João 18:39—19:16*)

¹³ Gubernur Pilatus halibur nai lulik nia ulun sira, ukun nain sira ho tan povu. ¹⁴ Depois nia foo sai nia desizaun dehan, “Imi lori Ema nee mai hau hodi foo sala ba Nia dehan, Nia sempre tau lia ba povu para kontra estado. Maibee hau investiga tiha ona Nia iha imi nia oin, i la hetan Nia sala ida atu bele kastigu Nia. ¹⁵ Liurai Herodes mos la hetan Nia sala ida. Tanba nee mak liurai haruka Nia fila fali mai ita. Imi haree ona, ema nee la halo sala ida atu hau bele foo kastigu mate ba Nia. ¹⁶ Tanba nee mak hau hakotu nunee: hau sei haruka baku Nia ho sikoti, depois husik fali Nia.”

¹⁷ [Iha tempu nebaa, bainhira ema Judeu sira halo festa Paskua, governador sempre hasai ema dadur ida tuir sira nia hakarak.] ¹⁸ Entaun sira hotu hakilar rame-rame dehan, “Oho tiha Nia! Hasai mak Barabás!”** ¹⁹ (Barabás nee tama kadeia tanba nia halo rungu-ranga iha sidade Jerusalém kontra estado Roma, i nia mos oho ema.)

²⁰ Pilatus hakarak husik Jesus. Entaun nia koalia ba sira dala ida tan.

²¹ Maibee sira hotu hakilar dehan, “Prega tiha Nia ba krus! Prega tiha Nia ba krus!”

²² Pilatus koalia ba sira ba dala tolu, dehan, “Tansaa? Nia halo krimi saida? Hau la hetan razaun ida para hau bele kastigu mate Nia. Nee mak hau haruka ema baku deit Nia ho sikoti, depois husik fila fali.”

²³ Maibee ema barak nee hakilar beibeik ho lian makaas hodi obriga para

prega mate Jesus iha krus. Ikus mai, sira mak manaan. ²⁴ Entaun Pilatus desidi tuir sira nia hakarak deit. ²⁵ Nia hasai ema nebee mak sira husu, ida nebee dadur hela tanba halo rungu-ranga kontra estado i oho ema. I nia entrega Jesus ba sira nia liman atu halo tuir sira nia hakarak.

Ema prega Nai Jesus iha krus

(*Mateus 27:32-44; Marcos 15:21-32; João 19:17-27*)

²⁶ Depois soldadu sira lori Jesus sai hosi governador Pilatus nia uma. Iha dalan klaran sira hasoru ema ida naran Simão hosi Sirene, nia foin mai hosi foho atu tama ba sidade. Sira obriga Simão lori Jesus nia krus hodi lao tuir Nia.

²⁷ Ema barak lao tuir Jesus, i senhora balu tanis halerik ba Nia. ²⁸ Jesus fila oin ba sira hodi dehan, “Senhora Jerusalém oan sira, lalika tanis mai Hau. Diak liu tanis halerik ba imi nia aan rasik, i tanis ba imi nia oan sira. ²⁹ Tanba abanbainrua susar boot sei kona imi too ema dehan, ‘Feto nebee sorti mak sira nebee la iha oan, sira nebee nunka kous i nunka foo susu bebee.’ ³⁰ Bainhira susar nee mai, ema sei halerik ba foho dehan, ‘Monu hanehan ona ami ba!’ Sira sei dehan ba foho kiik sira, ‘Hakoi tiha ami ba!’^a ³¹ Se ai nebee matak mos ahi haan, saa tan ai nebee maran tiha ona. Ema foo terus mai Hau, maski Hau la sala. Saa tan ba imi sala nain sira.”

³² Bainhira soldadu sira lori Jesus, sira lori mos kriminozu nain rua para kastigu mate hamutuk ho Nia. ³³ Too iha fatin ida naran Ulun Ruin, sira prega Jesus ba iha krus. Sira prega mos kriminozu nain rua nee, ida iha Jesus nia sorin loos, ida iha Nia sorin karuk.

****23:18** Dokumentu Gregu balu hakerek versikulu ida nee, maibee dokumentu nebee antigu liu, lae.

^a**23:30** Hoseia 10:8; Apokalipse (Wahyu) 6:16

³⁴ [Jesus halo orasaun dehan, “Hau nia Aman, hamoos tiha ema sira nee nia sala, tanba sira la hatene saida mak sira halo.”]†† Depois soldadu dada rifa hodi fahe Jesus nia hena ba malu.^b

³⁵ Ema barak hamriik hela hodi haree. I ema Judeu nia boot sira tarata Jesus dehan, “Nia salva ona ema seluk. Se Nia mak Kristu karik, Ida nebee mak Nai Maromak hili, entaun tuir lo-loos agora Nia salva Nia Aan rasik.”^c

³⁶ Soldadu sira mos besik Jesus hodi goza Nia. Sira lolo tua siin ba Nia^d ³⁷ hodi dehan, “Se O mak ema Judeu nia liurai, salva O nia Aan ba!”

³⁸ Sira prega ai kabelak ida ba krus iha Jesus niaulun leten. Iha ai kabelak nee hakerek dehan, “Ema nee ema Judeu sira nia liurai.”

³⁹ Kriminozu ida nebee prega hela iha Jesus nia sorin mos hatete aat Jesus dehan, “O mak Kristu ka? Entaun, salva O nia Aan, salva mos ami!”

⁴⁰ Maibee kriminozu ida seluk siak nia dehan, “O la tauk Nai Maromak ka? O simu kastigu mate hanesan mos Nia. ⁴¹ Ita nain rua merese duni simu kastigu nee, tanba ita nia hahalok aat. Maibee Ema nee la halo sala buat ida.” ⁴² Depois nia dehan, “Jesus, bainhira Ita Boot kaer ona ukun hanesan Liurai, hanoin hau ba.”

⁴³ Jesus hataan, “Hau promete ba o, ohin lora keda o sei hamutuk ho Hau iha lalehan.”

Nai Jesus mate

(*Mateus 27:45-56; Marcos 15:33-41; João 19:28-30*)

⁴⁴ Komesa meiudia, nakukun taka metin rejiaun nee tomak too tuku tolu lokraik, ⁴⁵ tanba loro matan la foo naroman tiha. Iha uma kreda boot iha kortina boot ida hodi haketak fatin nebee lulik liu. Derepent deit, kortina nee naklees fahe ba rua.^{‡‡ e}

⁴⁶ Jesus bolu ho lian makaas dehan, “Hau nia Aman, Hau entrega Hau nia klamar ba Ita Boot nia liman.” Koalia tiha nunee, Nia iis mos kotu.^f

⁴⁷ Komandante Roma haree buat nebee mak akontese, i nia hahii Nai Maromak dehan, “Tebes duni! Ema nee Ema ida ke moris loos.”

⁴⁸ Ema hotu-hotu nebee ohin mai asisti nee, sira haree saida mak akontese, i sira fila ba uma ho laran tristi liu. ⁴⁹ Maibee senhora sira nebee uluk tuir Jesus hosi Galileia too iha Jerusalém, sira sei hamriik hela hosi dook hodi haree. Nunee mos Nia maluk sira seluk.^g

José hakoi Nai Jesus nia mate isin

(*Mateus 27:57-61; Marcos 15:42-47; João 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Iha ema ida naran José, hosi sidade Arimateia iha provinsia Judeia, buka dalan atu hakoi Jesus nia mate isin. Nia ema ida ke diak i moris loos, i nia hein hela Nai Maromak atu ukun nudar Liurai. José mos membru tribunal relijiaun Judeu nian, maibee nia la konko-

††23:34 a: Dokumentu Gregu balu hakerek liafuan hirak nee, maibee dokumentu antigu liu, lae.

‡‡23:45 Kurtina nee naklees, hatudu katak Nai Jesus nia mate loke dalan atu ita ema bele tama liu ba Nai Maromak nia prezensa. (Haree mos Ebreu 9:1-15, Éfezu 3:12.)

^b23:34 Salmus (Mazmur) 22:19 ^c23:35 Salmus (Mazmur) 22:8

^d23:36 Salmus (Mazmur) 69:22 ^e23:45 Ézodu (Keluaran) 26:31-33

^f23:46 Salmus (Mazmur) 31:5 ^g23:49 Lucas 8:2-3

rda ho nia kolega sira nia desizaun hodi kastigu mate Jesus.⁵² Entaun nia baa hasoru governador Pilatus hodi husu lisensa atu hakoi Jesus.⁵³ Hetan tiha lisensa, José baa hatuun Jesus nia mate isin hosi krus. Depois nia falun ho hena mutin diak nian. Hotu tiha nia lori baa rai iha rate. Fatin nee, fatuk lolon nebee ema bahat tiha ona sai rate, maibee seidauk iha ema ida hakoi iha laran.⁵⁴ Momentu nee Sesta lokraik ona, besik atu tama ona ba loron Sabadu, ema Judeu nia loron deskansa.^a

⁵⁵ Senhora sira nebee akompanha Jesus hosi Galileia, sira lao tuir José too iha rate. Sira haree rate nee i haree José latan Jesus nia mate isin ba.⁵⁶ Hotu tiha, sira fila ba uma hodi prepara ai been morin ho mina morin oi-oin. Too iha loron Sabadu, sira deskansa tuir lei.^h

Nai Jesus moris fila fali

(Mateus 28:1-10; Marcos 16:1-8; João 20:1-10)

24 Iha loron Domingu, dadeer-saan nakukun, senhora sira nee fila fali ba iha Jesus nia rate. Sira lori ai been morin ho mina morin nebee sira prepara tiha ona atu tau ba Jesus nia isin.² Too iha nebaa, sira haree fatuk boot nebee hodi taka rate ibun, ema duir tiha ona ba ninin.³ Entaun sira tama ba rate laran, maibee sira la hetan Nai Jesus nia mate isin.⁴ Sira hotu bilaan tiha hodi hanoin hela buat nee. Derepent deit, mane nain rua hatais hena nabilan hanesan rai lakan hamriik hela iha sira nia sorin.⁵ Senhora sira nee tauk teb-tebes, i hakruuk too rai iha sira nia oin. Ema

nain rua nee husu, “Nusaa mak imi mai buka ema moris iha ema mate sira nia fatin?”⁶ Nia la iha nee ona. Nia moris fali ona! Keta haluha buat nebee Nia hatete ba imi bainhira Nia sei hamutuk ho imi iha Galileia.⁷ Nia foo hatene kedas ona dehan, ema sei faan Mane Maksoin ba iha ema aat sira nia liman, i sei prega Nia iha krus too mate. Maibee iha loron tolu Nia sei moris fila fali.”ⁱ

⁸ Rona nunee, sira foin hanoin hetan Jesus nia liafuan uluk nee.⁹ Depois sira fila hosi rate hodi konta buat sira nee hotu ba Jesus nia apostolu nain sanulu resin ida ho ema sira seluk nebee tuir Nia.¹⁰ Senhora sira nebee baa iha rate nee mak Maria Madalena, Joana, Tiago nia inan Maria, ho mos ema seluk tan. Sira nee hotu konta buat sira nee ba apostolu sira.¹¹ Maibee apostolu sira la fiar, sira hanoin dehan senhora sira koalia nar-naran deit.

¹² Maski nunee, Pedro hamriik lalais hodi halai ba rate. Too iha nebaa, nia hakruuk hodi hateke ba rate laran, maibee nia so haree deit hena mutin nebee ohin falun mate nee. Nia fila ba uma hodi hanoin hela dehan, “Oinsaa mak nee?”

Nai Jesus hatudu Aan ba eskolante nain rua iha dalan atu baa Emaus

(Marcos 16:12-13)

¹³ Iha loron nee kedas, Jesus nia eskolante nain rua sai hosi Jerusalém atu baa iha aldeia ida naran Emaus. Aldeia nee kala kilometru sanulu resin ida hosi Jerusalém.¹⁴ Tuir dalan, sira koalia dadauk kona ba buat hotu-hotu

^a**23:54** Tuir ema Judeu, kuantu loro matan monu mak tama ona ba loron foun. Nunee bainhira loro matan monu iha Sesta, tama kedas ba loron Sabadu. Iha loron Sabadu sira la bele halo servisu.

^h**23:56** Ézodu (Keluaran) 20:10; Deutoronómiu (Ulangan) 5:14

ⁱ**24:7** Mateus 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Marcos 8:31; 9:31; 10:33-34; Lucas 9:22; 18:31-33

nebee foin akontese nee. ¹⁵Sira koalia namanas hela kona ba buat sira nee, Jesus rasik toman sira i lao hamutuk ho sira. ¹⁶Maibee sira la konhese katak, nee Jesus, tanba Maromak taka tiha sira nia hanoin.

¹⁷Depois Jesus husu ba sira, “Ohin iha dalan, imi koalia saida mak nee?”

Sira nain rua hamriik iha fatin, hatudu oin tristi loos. ¹⁸Ida naran Cleopas dehan ba Jesus, “Hosi ema hotu-hotu nebee mai vizita Jerusalém nee, karik Ita Boot mesak deit mak la hatene buat nebee mak foin akontese dadauk nee.”

¹⁹Jesus husu fali, “Buat saida?”

Sira hataan, “Buat nebee mak akontese ba Jesus hosi Nazaré. Nia Maromak nia profeta, Nia halo milagre boot i Nia liafuan mos hatudu katak Nia iha kbiit. Maromak rasik konsidera Nia profeta boot, saa tan povu.

²⁰Maibee nai lulik nia ulun sira ho ita nia ukun nain sira entrega fali Nia ba governador para kastigu mate Nia. Depois sira prega tiha Nia iha krus too mate. ²¹Uluk ami laran metin katak, Nia mak atu foo liberdade ba povu Israel. Maibee agora buat sira nee akontese loron tolu liu ba ona.

²²Agora ami bilaan liu tan. Tanba ohin dadeer-saan senhora balu hosi ami nia grupu baa iha rate, ²³maibee sira la hetan Jesus nia mate isin. Depois sira fila hodi konta mai ami dehan, sira haree anju, i anju sira nee hatete katak, Jesus moris fali ona. ²⁴Nunee ami nia kolega balu halai kedas ba rate. Too iha rate, sira haree katak, buat nebee senhora sira ohin konta nee, loos duni. Sira mos la haree Jesus.”

²⁵Jesus hatete ba sira, “Imi ulun toos duni! Nusaa mak imi la fiar nafatin li-

afuan sira nebee Maromak nia profeta sira foo sai ona hori uluk!? ²⁶Sira hakerek dehan, Kristu tenki terus hanesan nee duni, foin Maromak foti aas Nia.” ²⁷Depois Jesus esprika ba sira kona ba buat hotu-hotu nebee hakerek ona iha Nai Maromak nia liafuan kona ba Nia Aan, komesa hosi Moisés nia livru, too iha profeta sira seluk.

²⁸Bainhira sira besik too ona iha Emaus, Jesus halo finji lao ba oin nafatin. ²⁹Maibee sira nain rua dehan, “Husu boot, senhor deskansa lai ho ami kalan ida, tanba lokraik ona, loro matan atu besik monu ona.” Entaun Jesus tama hamutuk ho sira ba uma laran.

³⁰Bainhira sira tuur iha meza atu haan, Jesus foti paun, i foo agradese ba Nai Maromak. Depois Nia silu paun nee halo rohan-rohan hodi foo ba sira nain rua. ³¹Momentu nee kedas Maromak loke sira nia hanoin, i sira hatene katak, ema nee Jesus. Maibee derepent deit, Nia lakon tiha hosi sira nia oin. ³²Sira konta ba malu, “Ohin iha dalan Nia koalia ho ita hodi esprika Maromak nia liafuan, ita nia laran haksolok tebetes.”

³³Sira nain rua mos hamriik kedas hodi fila ba Jerusalém. Too iha nebaa sira hasoru malu ho Jesus nia apostolu nain sanulu resin ida ho sira seluk nebee halibur hamutuk hela. ³⁴Ema sira nee hatete ba sira nain rua, “Loos duni! Nai Jesus moris fali ona! Ohin Nia hatudu Aan ba Simão Pedro.”^{§§}

³⁵Depois sira nain rua mos konta buat nebee akontese iha dalan, too sira konhese Jesus bainhira Nia silu paun.

§§24:34 Lian Gregu dehan ‘Simão’. Simão nee Pedro nia naran seluk.

**Nai Jesus hatudu Aan
ba Nia eskolante sira**

*(Mateus 28:16-20; Marcos 16:14-18;
João 20:19-23; Apostolu sira
nia Istoría (Atos, Kisah) 1:6-8)*

³⁶Sira sei koalia hela nunee, derepenti deit, Jesus rasik hamriik iha sira nia klaran. Nia kumprimenta sira dehan, “Nai Maromak foo paz ba imi!”

³⁷Sira hakfodak ho tauk teb-tebes, tanba sira hanoin katak, Nia nee mate kllamar.

³⁸Maibee Jesus dehan, “Nusaa mak imi tauk? Nusaa mak imi laran ru-rua?”

³⁹Haree took Hau nia liman ho ain. Hau rasik mak nee! Lolo liman hodi kaer rasik ba, para imi bele hatene katak, Hau laos mate kllamar. Tanba mate kllamar la iha isin ho ruin, maibee imi haree ona, Hau iha isin duni.”

⁴⁰Koalia tiha hotu, Jesus mos hatudu Nia liman ho ain ba sira. ⁴¹Sira seidauk fiar, tanba sira haksolok demais ho admira. Entaun Jesus husu ba sira, “Hahaan ruma iha karik, foo uitoan mai.”

⁴²Sira foo ikan tunu pedasuk ida. ⁴³Jesus simu tiha ikan nee hodi haan iha sira nia oin.

⁴⁴Hotu tiha Jesus dehan ba sira, “Uluk Hau sei hamutuk ho imi, Hau hatete katak, buat nebee hakerek ona kona ba

Hau iha Livru Sagradu, komesa hosi lei Moisés nian too profeta sira seluk nia li-afuan ho mos Salmus, buat sira nee hotu tenki akontese duni.”

⁴⁵Depois Nia loke sira nia hanoin para sira bele kompriende di-diak Livru Sagradu. ⁴⁶Nia dehan, “Iha Livru Sagradu hakerek nunee: Kristu tenki terus, i mate, depois iha loron tolu, Nia moris fali. ⁴⁷I ema sei foo sai hodi Kristu nia naran katak, see mak hakribi nia sala, Maromak foo perdaun ba nia. Sira sei foo sai nunee iha rai hotu-hotu, hahuu hosi Jerusalém. ⁴⁸Imi tenki foo sasin kona ba buat sira nee hotu. ⁴⁹Hau sei haruka Maromak nia Espiritu Santu ba imi, tuir Hau nia Aman promete tiha ona. Maibee imi tenki hein iha sidade nee, too imi simu kbiit hosi lalehan.”^j

Nai Jesus sae ba lalehan

*(Marcos 16:19-20; Apostolu sira nia
Istoría (Atos, Kisah) 1:9-11)*

⁵⁰Loron ida Jesus lori sira sai hosi sidade. Besik too iha aldeia Betânia, Nia foti liman hodi foo bensaun ba sira.^k ⁵¹Nia foo dadauk bensaun, Nai Maromak foti Nia sae ba lalehan, husik hela sira. ⁵²Sira hotu-hotu adora Nia, i fila ba Jerusalém ho haksolok teb-tebes. ⁵³Loro-loron sira sempre iha uma kreda boot hodi hahii Nai Maromak.

^j24:49 Joel (Yoel) 2:28-29; João 14:16-17; Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 1:4 ^k24:50 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 1:9-11

Nai Jesus nia Apostolu sira nia

Istoria

Nai Maromak promete atu haruka Nia Espiritu Santu mai

1 ¹⁻³ Senhor Teófilo,* mak diak. Kumprimentus hosi hau; Lucas.

Iha hau nia livru ida uluk, hau hakerek ona kona ba buat hotu-hotu nebee Nai Jesus halo ona, ho buat hotu-hotu nebee mak Nai Jesus hanorin ona, komesa hosi Nia hahuu Nia servisu too Nia sae fila fali ba lalehan. Maski ema oho tiha Nia ona, maibee Nai Maromak halo moris fali. Depois Jesus hatudu Aan ba Nia apostolu sira fila-fila durante loron haat-nulu, hodi hatudu lo-loos katak Nia moris fali duni. Nia mos foo hatene ba sira kona ba Nai Maromak nia ukun. I sira nebee Nia hili ona nee, Nia foo instrusaun ba sira hodi poder Espiritu Santu nian.

⁴⁻⁵ Iha loron ida, Jesus hamutuk ho Nia apostolu sira, Nia foo orden ba sira dehan, “Keta husik lai Jerusalém. Imi tenki hein iha nee too Hau nia Aman foo Nia Espiritu Santu ba imi, tuir Nia promete ona, i tuir imi mos rona ona hosi Hau. Uluk João foo sarani ema hodi bee, maibee iha loron hira tan, Nai Maromak sei foo Nia Espiritu Santu hodi domina imi.”†¹

Nai Jesus sae ba lalehan

⁶ Bainhira Jesus hasoru malu fali ho Nia apostolu sira, sira husu, “Nai, tempu too ona atu Ita Boot halo ita ema Israel ukun aan fila fali ka lae?”

⁷ Jesus hataan, “Kona ba tempu ho loron nee, so Hau nia Aman mak iha direitu hodi desidi. Imi lalika buka hatene.

⁸ Maibee bainhira Espiritu Santu tuun iha imi, imi sei simu kbiit. Depois mak imi baa foo sasin kona ba Hau, iha sidade Jerusalém, iha provinsia Judeia ho Samaria tomak, too rai ulun rai ikun.”^m

⁹ Jesus koaliala tiha hotu, Maromak foti Nia sae ba lalehan iha sira nia oin. Depois kalohan taka tiha Nia, i sira la haree tan Nia ona.ⁿ

¹⁰ Sira sei hateke nafatin ba leten, derepentim ema nain rua hatais hena mutin hamriik iha sira nia sorin. ¹¹ Ema nain rua nee dehan, “Ema Galileia sira, nusaa mak imi hateke nafatin ba lalehan? Ohin imi haree Jesus sae ba lalehan. Nia sae oinsaa, aban-bainrua Nia fali mai hosi lalehan mos hanesan nee.”

Sira buka ema seluk hodi troka Judas

¹² Liu tiha nee, Jesus nia apostolu sira tuun fila fali hosi foho Oliveira fila ba sidade Jerusalém. Hosi foho nee ba sidade Jerusalém maizoumenus kilometru ida.[‡]

***1:1-3** Naran Teófilo iha lian Gregu dehan katak ‘ema nebee hadomi Maromak’. Nee Lucas nia livru segundu nebee nia hakerek foo ba Teófilo. Haree Evanjelhu Lucas 1:1-4.

†**1:4-5** Ho lian Gregu dehan ‘foo sarani ho Espiritu Santu’.

‡**1:12** Iha tempu nee, mestri relijiaun Judeu sira dehan iha loron Sabadu, ema Judeu sira la bele lao dook, tanba iha loron nee la bele kaer servisu. Ema bele lao deit too maizoumenus kilometru ida. Iha versikulu nee; Lucas hakerek ‘loron Sabadu nia dook’, nee dehan katak, kilometru ida.

¹**1:4-5** Lucas 24:49; Mateus 3:11; Marcos 1:8; Lucas 3:16; João 1:33 ^m**1:8** Mateus 28:19; Marcos 16:15; Lucas 24:47-48 ⁿ**1:9** Marcos 16:19; Lucas 24:50-51

¹³Too iha sidade, sira baa tama iha uma ida nebee sira hela ba, i sira sae liu ba iha andar leten. Jesus nia apostolu sira nia naran mak nee:

Pedro,

João,

Tiago,

André,

Filipe,

Tomé,

Bartolomeu,

Mateus,

Tiago (Alfeu nia oan),

Simão (membru partidu Zelot),[¶]

ho Judas (Tiago nia oan).^o

¹⁴Sira halibur hamutuk beibeik hodi halo orasaun ho neon ida laran ida. Sira halo orasaun nee hamutuk ho Jesus nia inan Maria, ho feto balu tan, ho mos Jesus nia alin sira.

¹⁵Iha loron ida, sira halibur hamutuk, maizoumenus ema atus ida rua-nulu. I Pedro hamriik hodi hatete, ¹⁶“Maun-alin sira hotu, ita hatene Judas uluk lori ema baa kaer Jesus. Buat nee hodi kumpri Nai Maromak nia liafuan, nebee Nia Espiritu foo ba liurai David uluk kedas kona ba Judas. ¹⁷Nia nee ita nia ema, i nia mos servisu hamutuk ho ita.”

¹⁸(Bainhira Judas faan tiha Jesus, osan ida nebee nia simu nee, hodi baa hola rai pedasuk ida. Iha fatin nee nia monu riba ba rai, too nia kabun nakfera, i nia tee-oan fakar sai ba liur. ¹⁹Novidade nee ema konta iha nebee ba nebee, too ema hotu iha sidade Jerusalém rona kona ba nia mate nee. Tanba nee mak sira tau naran ba fatin nee hodi sira nia

lian Aram dehan *Akeldama*, nee katak ‘rai raan nian’.)^p

²⁰Pedro koalia tan, “Hori uluk liurai David hakerek ona iha livru Salmus kona ba Judas, dehan,

‘Nia hela fatin nee sei sai fuik;

la iha ema ida hela tan iha nebaa.’

Nia mos hakerek dehan,

‘Nia knaar nee, sei foo ba ema seluk.’^q

^{21–22}Nee duni ita tenki buka ema seluk hodi troka Judas. Ita presiza ema ida nebee tuir Nai Jesus ba iha nebee-nebee hamutuk ho ita, komesa kedas iha João sarani Jesus too Nia sae fila fali ba lalehan. Ema nee sei foo sasin hamutuk ho ita kona ba Jesus nia moris fali hosi mate.”^r

²³Bainhira Pedro koalia hotu ona, sira hatudu ema nain rua. Ida naran José. (Baibain ema bolu Barsabás, nia naran ida tan, mak Justu.) Ida tan naran Matias. ^{24–25}Tuir mai, sira halo orasaun, nunee, “Nai Maromak, Ita Boot hatene ema hotu-hotu nia laran. Judas mate tiha ona husik hela nia knaar. Nee duni, Nai Maromak hatudu mai ami hosi ema nain rua nee, see mak Nai hili hodi troka Judas, para sai Nai Jesus nia apostolu.”

²⁶Depois sira dada rifa, i rifa monu kona iha Matias. Nunee sira foti nia sai Jesus nia apostolu hamutuk ho sira nain sanulu resin ida.

Espiritu Santu tuun i domina

Nai Jesus nia povu

2^{1–2}Too iha ema Judeu sira nia loron boot nebee sira bolu ‘Loron Pentakosta’,^s ema sira nebee tuir Nai Jesus

[¶]**1:13** Partidu ‘Zelot’ nee hakarak para Israel ukun rasik an. Sira hakarak atu duni sai governu Roma hosi sira nia rain.

[§]**2:1–2** Hosi loron boot Paskua too Pentakosta, loron lima-nulu. Ho nunee ita hatene katak, hosi Nai Jesus moris fila fali too Espiritu Santu tuun, loron lima-nulu.

^o**1:13** Mateus 10:2–4; Marcos 3:16–19; Lucas 6:14–16 ^p**1:19** Mateus 27:3–8

^q**1:20** Salmus (Mazmur) 69:25; 109:8

^r**1:21–22** Mateus 3:16; Marcos 1:9; 16:19; Lucas 3:21; 24:51

nee halibur hamutuk iha uma ida. Dere-penti sira rona lian ida mai hosi lalehan hanesan anin boot. Lian nee makaas tebe-tebes, too sira hotu iha fatin nee la rona tan ema seluk nia lian.^s ³I sira haree hanesan nanaal, hanesan ahi lakan namkari i fahe ba ida-idak niaulun leten. ⁴Nai Maromak nia Espiritu Santu domina sira hotu. I sira komesa koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende, tuir nebee mak Espiritu foo ba sira hodi koalia.

⁵Iha tempu nee, iha ema Judeu barak nebee tuir duni Nai Maromak, mai ona iha Jerusalém hosi nasaun hotu-hotu. ⁶Bainhira sira rona lian nee, ema barak halai baa haree. Sira ida-idak rona sira nia lian rasik hosi ema sarani sira niaibun. Nee mak halo sira hotu admira ⁷hodi dehan ba malu, “Sira nebee koalia nee, mesak ema Galileia! ⁸Oinsaa, ita bele rona sira koalia ho ita ida-idak nia lian rasik? ⁹Ita mai hosi provinsia Pártia, Média, Elam, Mezopotámia, Judeia, Kapadósia, Pontu, Ázia, ¹⁰Frígia, Panfília, Ejiptu, hosi Líbia besik ho sidade Sirene, i ita balu mai hosi sidade Roma. ¹¹Iha tan balu mai hosi ilha Kreta, ho hosi rai Arabi. Ita balu ema Judeu, i balu mos ema hosi nasaun seluk nebee tama ona relijiaun Judeu. Maibee ita hotu bele rona ema sira nee koalia fali ho ita nia lian, kona ba milagre nebee Nai Maromak halo ona.”

¹²Sira hotu admira tebe-tebes i bilaan tiha, hodi husu ba malu dehan, “Saida mak nee?”

¹³Maibee ema seluk goza sira dehan, “Lalikan rona sira! Sira tua lanu.”

Pedro koalia ba ema barak

¹⁴Depois Pedro hamriik ho Jesus nia apostolu nain sanulu resin ida. I nia

hakat ba oin hodi koalia ho lian makaas ba ema barak nee dehan, “Maluk Judeu sira, ho imi sira nebee mak hela iha sidade Jerusalém. See tilun mai hodi rona di-diak buat nebee hau atu hatoo.

¹⁵Keta hanoin ami nee tua lanu. Agora foin tuku sia! See mak hemu tua lanu iha dadeer-saan hanesan nee? La iha!

¹⁶Imi rona ami koalia ho imi ida-idak nia lian. Nee kumpri liafun nebee uluk Nai Maromak nia profeta Joel hakerek ona dehan:

¹⁷‘Nai Maromak hatete, “Molok mundu remata,

Hau sei hatuun Hau nia Espiritu ba ema hotu-hotu.

Imi nia oan mane sira ho imi nia oan feto sira,

sei foo sai buat nebee ke Hau foo hatene ba sira.

Imi nia oan foin sae sira, sei haree buat nebee mak Hau hatudu ba sira.

I ema katuas ho ferik sira, sei mehi buat nebee mak Hau foo ba sira.

¹⁸Molok mundu remata, Hau sei hatuun Hau nia Espiritu ba ema hotu nebee halo tuir Hau nia orden.

Hau sei foo ba mane, ho mos ba feto.

I sira sei foo sai saida mak Hau hatete ona ba sira.

¹⁹⁻²¹Molok Nai Maromak nia loron nee too mai,

Hau sei halo uluk sinal oi-oin iha lalehan, ke halo ema admira.

Loro matan sei sai nakukun; fulan sei sai mean hanesan raan.

Hau mos sei halo sinall oi-oin iha mundu nee.

Hanesan raan, ahi, ho suar sae ba leten.

I see mak husu tulun ba Nai Maromak, sei hetan salvasaun.”^t

^s2:1-2 Levítiku (Imamat) 23:15-21; Deutoronómiu (Ulangan) 16:9-11

^t2:19-21 Joel (Yoel) 2:28-32

Liafuan sira nee mak uluk profeta Joel foo sai ona.

²² Maun-alin ema Israel sira, see tilun mai. Nai Maromak hili ona Jesus, ema Nazaré. Imi rasik hatene buat nee, tanba imi haree ona Nai Maromak uza Jesus hodi halo milagre ho sinal iha imi nia leet. Sinal sira nee halo ema admira. ²³ Maibee imi oho tiha Nia; imi tau lia ba ema aat sira hodi prega Nia ba krus too mate. Nee tenki sai nunee duni, hodi kumpri Nai Maromak nia planu hori uluk.^u ²⁴ Maibee mate la bele domina Nia. Nee mak Nai Maromak hasai Nia hosi ema mate nia leet, i halo Nia moris fali.^v

²⁵ Hori uluk, liurai David hakerek ona kona ba Jesus dehan, 'Hau hatene Maromak sempre hamutuk ho hau. Nee mak la iha ema ida bele halo tauk hau, tanba Nai Maromak sempre iha hau nia sorin.

²⁶ Nee mak hau nia laran haksolok; hau mos adora beibeik Nia, i hau hein deit ba Nia ho hakmatek.

²⁷ Tan Nai Maromak la husik hela hau iha ema mate sira nia fatin. I Nia la husik Nia Ema Santu nia isin dodok iha rate.

²⁸ Nai Maromak hatudu ona mai hau Dalan Moris nian. Nia halo hau nia laran haksolok tebe-tebes, tanba Nai Maromak hamutuk ho hau.^w Ida nee mak liurai David hakerek uluk kedas.

²⁹ Irmaun sira hotu, David koalia nee, la hatudu ba nia aan. Tanba nia mate ho hakoi tiha ona, i nia rate sei iha hela ita nia leet too ohin loron. ³⁰ Maibee liurai David, Nai Maromak nia profeta. I nia hatene katak Nai Maromak promete ho jura ona dehan ema ida hosi David nia jerasaun sei kaer ukun.^x ³¹ David haree ba aban-bainrua nian. Nia foo hatene antes kedas dehan, Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee,^{**} sei moris fila fali hosi mate. I Nia sei la husik hela iha ema mate sira nia fatin, i Nia mate isin sei la dodok.

³² Ema nebee David dehan nee, mak Jesus! Nai Maromak halo Nia moris fali hosi mate, i ami nee hotu haree ho ami nia matan rasik. ³³ Agora Nai Maromak foti ona Jesus hodi tuur iha Nai Maromak nia sorin loos, iha fatin aas. I Jesus simu Espiritu Santu hosi Nia Aman hodi foo fali mai ami, tuir Nai Maromak promete ona hori uluk. Saida mak imi rona ho haree agora nee, Maromak nia Espiritu. ³⁴ David rasik la sae ba lalahan, maibee nia hakerek kona ba Jesus dehan, 'Nai Maromak hatete ba hau nia Nai dehan, "Tuur iha Hau nia sorin loos iha fatin aas,

³⁵ too Hau halo O nia inimigu sira hakruuk ba O."^y

³⁶ Nunee imi ema Israel hotu-hotu tenki hatene katak, Jesus ida nebee imi prega mate iha krus nee, mak Ema ida nebee Nai Maromak hili ona. Nai Maromak mos foti ona Nia sai ita nia Nai."

^{**}**2:31** 'Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee', ho lian Ebreu dehan *Mesias*, ho lian Gregu dehan *Kristu*.

^u**2:23** Mateus 27:35; Marcos 15:24; Lucas 23:33; João 19:18

^v**2:24** Mateus 28:5-6; Marcos 16:6; Lucas 24:5

^w**2:28** Salmus (Mazmur) 16:8-11

^x**2:30** Salmus (Mazmur) 132:11; 2 Samuel 7:12-13

^y**2:35** Salmus (Mazmur) 110:1

³⁷ Rona nunee, halo sira nia laran susar. I sira husu ba Pedro ho Jesus nia apostolu sira seluk dehan, “Irmaun sira! Ami tenki halo saida?”

³⁸ Pedro hataan, “Imi ida-idak tenki husik ona imi nia sala, i tuir Nai Maromak nia hakarak. Imi mos tenki sarani ho Nai Jesus Kristu nia naran. Nee hanesan sinall katak imi tuir ona Jesus Kristu i Nai Maromak hamoos ona imi nia sala. Depois imi sei simu Nai Maromak nia Espiritu Santu.

³⁹ Tan Nai Maromak promete ona atu foo Nia Espiritu nee ba ema hotu nebee Nia bolu tiha ona. Promesa nee Nia foo ba imi, ho imi nia jerasaun sira, ho mos ba ema sira seluk.”

⁴⁰ Pedro koalia liafuan barak tan hodi buka atu dada sira ba dalan loos. Nia dehan, “Agora dadauk ema barak mak lao sala dalan. Keta tuir sira! Tuir deit Nai Maromak nia Dalan Loos, para bele moris nafatin ho Nia.”

⁴¹ Ema nebee mak simu Pedro nia liafuan nee, mos sarani. Sira maizoumenus ema rihun tolu. Sira tama tan ba ema sira seluk nebee fiar ona ba Jesus. ⁴² Sira badinas rona apostolu sira nia hanorin kona ba Nai Jesus, i sira haree malu diak. Sira mos haan hamutuk,^{††} i badinas halo orasaun hamutuk.

Ema sarani sira adora Maromak i hadomi malu

⁴³ Iha tempu nee, Nai Jesus nia apostolu sira halo milagre ho sinal barak, halo ema hotu-hotu admira ho mos respeta sira. ⁴⁴ Ema sira nebee fiar ba Nai Jesus sempre neon ida laran ida. Sasaan nebee mak sira iha, hotu-hotu bele uza.^z ⁴⁵ Iha balu faan sira nia sasaan ou sira nia riku ruma, i osan nee sira fahe ba

ema sarani sira, tuir ida-idak nia presiza. ⁴⁶ Loro-loron sira baa adora Nai Maromak hamutuk iha uma kreda boot Judeu sira nian. Sira sempre haan hamutuk iha uma ba uma ho laran haksolok. Sira gosta ajuda malu, i la karak-teen. ⁴⁷ Sira hahii Nai Maromak beibeik. Ema seluk gosta tebe-tebes sira, ho haree sira diak. Loro-loron Nai Maromak salva ema, i nunee Jesus nia ema sira aumenta barak ba beibeik.

Pedro kura ema ain aat ida

3 Iha loron ida, tuku tolu lokraik, Pedro ho João baa iha Nai Maromak nia uma kreda boot, hodi halo orasaun. ² Sira foin atu tama ba iha portaun naran ‘portaun kapaas’, sira haree mane ida ain aat, lao la diak, komesa nia moris. Loro-loron ema hulan nia baa hatuur iha nebaa, atu nia bele husu ezmola ba ema nebee mak tama ba iha uma kreda nee. ³ Bainhira nia haree Pedro ho João atu tama ba laran, nia lolo liman baa hodi husu, “Senhor sira, hanoin hau ba! Foo netik osan ruma mai hau.”

⁴ Sira nain rua fihir nia, i Pedro hatete, “Irmaun! Haree mai ami!”

⁵ Ema nee foti oin, haree ba sira ho laran metin atu simu buat ruma.

⁶ Maibee Pedro hatete, “Irmaun, hau la iha osan doit ida atu foo ba o. Maibee saida mak hau iha, hau foo. Hodi Nai Jesus Kristu ema Nazaré nee nia naran, hau hatete ba o, ‘Hamriik i lao ona!’”

⁷ Pedro kaer nia liman loos, hodi foti nia hamriik, i nia ain diak i forti kedas. ⁸ Nia hamriik, haksoit i lao baa-mai. Nia lao, hodi haksoit-haksoit ho hahii Nai Maromak, tu-tuir sira nain rua tama ba kintal uma kreda boot nian. ⁹ Bainhira ema hotu-hotu haree nia lao ho hahii Nai

^{††}2:42 Tuir ema matenek sira, iha tempu nebaa, sarani sira haan hamutuk, depois simu tan komunian hamutuk.

^z2:44 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 4:32-35

Maromak, ¹⁰ sira konhese nia, sira sai bi-laan tiha dehan, “Ema nee sempre tuur iha Portaun Kapaas, hodi husu ezmola. Oinsaa mak nia bele lao tiha nee?”

Pedro esplika iha uma kreda boot laran

¹¹ Ema ida nebee foin hetan kura nee tu-tuir Pedro ho João too iha Varanda Salomão. Nia kaer metin hela sira, i ema barak halai mai hobur sira ho admira. ¹² Kuandu Pedro haree sira nunee, nia hatete, “Maluk Israel sira, tanba saa mak imi admira nunee? Nusaa mak imi haree beibeik mai ami hanesan nee? Imi hanoin ami halo ema nee lao hodi ami nia poder rasik ou tanba ami moris tuir Nai Maromak nia hakarak ka? ¹³ Lae! Ita nia bei-ala Abraão, Isac ho Jacó, ho ita nia bei-ala sira hotu, adora Nai Maromak. Nia nee mak kura ema nee hodi foti aas Jesus, ida nebee sempre tuir Maromak nia hakarak. Jesus nee uluk imi entrega tiha ba governador Pilatus. Tuir loloos governador atu hasai Nia, maibee imi mak lakohi.^a ¹⁴ Imi kontra Jesus ida nebee moris loos, i la iha sala. Imi tau lia ba Pilatus hodi haruka hasai ema ohodór ida hosi kadeia.^b ¹⁵ Imi oho tiha Jesus, ida nebee foo moris ba ita. Nia mate duni, maibee Nai Maromak halo Nia moris fali. Ami haree rasik ho matan.

¹⁶ Nai Jesus nee Nia poder mak halo ema ain aat nee agora lao diak tiha ona. Imi rasik konhese nia i haree katak nia diak ona. Ema nee hetan kura, tanba ami fiar ba Nai Jesus.

¹⁷ Maun-alin sira, hau hatene katak bainhira imi ho imi nia boot sira halo aat ba Jesus, imi la hatene saida mak imi halo. ¹⁸ Maibee nunee Nai Maromak

kumpri Nia liafuan nebee Nia foo sai ona hori uluk, liu hosi Nia profeta sira, dehan Ema ida nebee Nia hili ona nee, tenki hetan terus barak. ¹⁹ Nunee imi tenki husik ona imi nia sala i fila ba Nai Maromak, atu Nia bele hamoos imi nia sala hotu. ²⁰ Depois Nia sei halo imi nia laran hakmatek, i haruka ba imi, Ema ida nebee Nia hili ona, mak Jesus. ²¹ I Jesus nee sei hein iha lalehan too tempu para Nai Maromak halo buat hotu-hotu foun, tuir Nai Maromak promete ona liu hosi Nia profeta sira.

²² Uluk Moisés koalia kona ba Nai Jesus dehan, ‘Nai Maromak sei foti ema ida hosi imi para sai Nia profeta, hanesan hau. Imi tenki see tilun hodi rona buat nebee mak Nia atu foo sai ba imi. ²³ Maibee see mak lakohi rona Ema nee nia koalia, Nai Maromak sei fila kotuk ba nia, i nia la pertense tan Nai Maromak nia ema.’^c

²⁴ Avoo Samuel ho profeta sira seluk mos, Nai Maromak uza hodi foo sai kona ba buat nebee mak ita haree agora.

²⁵ Nai Maromak promete ona ba avoo Abraão dehan,

‘Liu hosi o nia jersaun, Hau sei foo bensaun ba ema hotu-hotu iha mundu.’^d

Promesa nee agora tuun ona ba imi, povu Israel sira. ²⁶ Nai Maromak haruka Nia Oan nee hodi foo bensaun ba imi, atu imi husik tiha hahalok aat. Nai Maromak haruka nia Oan nee ba uluk imi ema Israel, depois foin haruka ba nasaun sira seluk.”

Naiulun relijiaun sira ameasa Pedro ho João iha tribunal

4 Bainhira Pedro ho João sei koalia hela ho ema sira nee, nai lulik re-

^a3:13 Ézodu (Keluaran) 3:15

^b3:14 Mateus 27:15-23; Marcos 15:6-14; Lucas 23:13-23; João 19:12-15

^c3:23 Deutoronómiu (Ulangan) 18:15; 18; 19

^d3:25 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:18

lijiaun Judeu sira, ho komandante seguransa uma kreda boot, ho mos ema hosi grupu relijiaun Saduseu too mai.^{‡‡}

²Sira siak Pedro ho João, tanba sira nain rua sempre foo sai ba ema hotu dehan, Jesus moris fali ona hosi mate, i nunee Nia loke dalan ba ema mate sira mos bele moris fali. ³Entaun sira foo orden para baa kaer sira nain rua. Maibee tanba kalan ona, maka sira hatama ba iha kadeia, para aban hodi tesi lia nee. ⁴Maibee ema sira nebee rona apostolu sira nia hanorin nee, barak fiar ba Nai Jesus. Nee mak ema sarani aumenta barak, too ema mane deit maizoumenus ema rihun lima. (Nee seidakau konta feto ho labarik.)

⁵Iha aban fali, justisa nain relijiaun Judeu sira halibur hamutuk iha Jerusalém. Sira nee mak naiulun relijiaun sira, katuas lia nain sira, ho mestri relijiaun Judeu sira, ⁶ho nai lulik sira nia boot, naran Anás. Iha ema boot seluk tan hanesan, Kaifás, João, Alexandre, ho nai lulik boot nia familia sira. ⁷Bainhira sira hotu hamutuk ona, sira foo orden para lori Pedro ho João mai apresenta ba sira. Kuandu sira nain rua too mai, ulun boot sira husu, “Oinsaa mak imi bele kura ema ain aat nee? Imi uza see nia poder? I see mak foo lisensa ba imi hodi halo nunee?”

⁸Espiritu Santu domina Pedro, i nia hataan, “Naiulun boot ho katuas lia nain nasaun Israel nian. ⁹Senhor sira atu buka lia ho ami tanba deit ami ajuda ema ain aat ida. Senhor sira hakarak hatene, ami uza see nia poder hodi kura nia. ¹⁰Hau hakarak hatete ba senhor sira ho povu Israel tomak katak, hodi Nai Jesus Kristu ema Nazaré nia naran mak ami kura ema ain aat nee. Imi prega Nia

iha krus too mate. Maibee Nai Maromak halo moris fali Nia hosi mate. ¹¹Uluk ema hakerek kona ba fatuk ida, hodi hatudu ba Nai Jesus nunee,

‘Iha fatuk ida mak badaen sira foti soe tiha ona;

maibee agora fatuk nee sai fali fatuk nebee prinsipal liu.’^e

¹²Iha mundu tomak, la iha dalan seluk mak Maromak foo ba ita hodi hetan salvasaun. So iha dalan ida deit, mak Jesus. Se laos Nia, la iha tan ema seluk mak bele salva ita.”

¹³Justisa nain relijiaun sira hatene katak Pedro ho João ema baibain, nebee la eskola boot. Nunee sira admira tebetebes ho sira nain rua nia brani, i sira konhese katak ema nain rua nee, uluk hamutuk ho Jesus. ¹⁴Sira la bele koalia buat ida hasoru Pedro ho João, tanba ema nebee hetan kura nee hamriik hela iha sira nia oin. ¹⁵Entaun sira haruka sira nain rua sai ba liur, atu sira husu liafuan ba malu. ¹⁶Sira koalia ba malu dehan, “Ita tenki halo saida ba ema nain rua nee? Tan ema hotu-hotu iha Jerusalém hatene ona dehan sira mak halo milagre nee. Ita la bele nega. ¹⁷Diak liu ita buka meius para lia nee la bele namkari ba iha nebee-nebee. Agora ita ameasa Pedro ho João, para sira la bele hanorin tan kona ba Jesus. Se sira lakohi rona, mak sira sei haree deit!”

¹⁸Depois sira haruka bolu fali sira nain rua tama ba laran, hodi foo hatene dehan, “Kuidadu! Imi la bele hanorin tan ema ida kona ba Jesus!”

¹⁹Maibee Pedro ho João hataan, “Senhor sira desidi rasik ba. Nebee mak diak liu? Halo tuir senhor sira nia orden ka halo tuir Nai Maromak nia orden? ²⁰Buat nebee mak ami rasik haree

^{‡‡}4:1 Ema hosi grupu relijiaun Saduseu, sira la fiar katak ema mate sira sei moris fali.

^e4:11 Salmus (Mazmur) 118:22

ho matan, i rona ho tilun, ami tenki foo sai nafatin!”

²¹Depois justisa nain sira ameasa tan sira, i haruka sira sai. Tanba sira la iha razaun ida hodi kastigu sira, i sira mos tauk povu, tan ema hotu-hotu agradese hela ba Maromak, ba milagre nee. ²²Afinal ema nee ain aat durante tinan haatnulu resin ona, foin nia hetan kura.

Sarani sira halo orasaun husu brani

²³Bainhira sira husik tiha Pedro ho João, sira nain rua fila ba sira nia kolega sira. I sira konta buat hotu-hotu nebee mak nai lulik nia ulun sira ho katuas lia nain sira bandu ona ba sira. ²⁴Rona nunee, sira hotu halo orasaun hamutuk ho neon ida laran ida dehan, “Nai Maromak, mak halo lalehan ho rai, ho tasi ho buat hotu-hotu.” ²⁵Uluk Espiritu Santu uza Ita Boot nia atan, ami nia avoo David, hanesan profeta hodi hakerek kona ba ema nebee kontra Jesus dehan,

‘Nasaun sira nebee la konhese Maromak, hirus nar-naran deit.

Ema kombina malu arbiru deit, la iha huun ho tutun.

²⁶Liurai sira iha mundu prepara aan hamutuk,

ho nai ulun sira kombina lia ida

hodi funu kontra Nai Maromak

ho kontra Ema ida nebee Maromak hili ona.”^g

²⁷Buat nebee avoo David hakerek agora sai loos duni. Iha sidade nee, liurai Herodes ho governador Pónsiu Pilatus hamutuk ona ho nai ulun sira hosi Israel, ho nai ulun sira hosi nasaun seluk. Sira hotu kombina hodi kontra Jesus, Ita Boot nia Oan Santu, nebee Ita Boot

hili ona. Nia sempre halo tuir Ita Boot nia hakarak.”^h ²⁸Maibee buat sira nee hotu, tuir Maromak nia planu, i tuir buat nebee mak Maromak desidi tiha ona hori uluk. ²⁹Agora, Nai Maromak haree ba sira nia ameasa nee. Ami husu Ita Boot foo aten brani mai ami, atu ami bele baa foo sai ba ema hotu-hotu, kona ba Jesus nia Novidade Diak. ³⁰Ami mos husu Nai Maromak foo poder mai ami, atu ami bele kura ema moras, i halo milagre, ho sinall oi-oin, para ema hatene katak, poder nee mai hosi Ita Boot nia Oan Santu Jesus.”

³¹Sira sei halo hela orasaun, fatin nebee sira hodi halibur malu ba nee, nakdoko. I Espiritu Santu domina sira, i sira baa foo sai Nai Maromak nia Novidade Diak ho brani.

Sarani sira foo sasaan ba malu

³²Ema hotu nebee fiar ba Jesus, sira moris neon ida laran ida. La iha ema ida karak-teen, sira sempre foo sasaan ba malu. La iha ema ida mak dehan sasaan nebee nia iha, ninian mesak. Sasaan saida mak nia iha, hotu-hotu uza.”ⁱ ³³I Maromak foo poder boot ba apostolu sira, para sira foo sasin ba ema katak Nai Jesus moris fali ona hosi mate, hanesan sira rasik haree ho matan. I Nai Maromak mos foo bensaun boot ba sira hotu. ³⁴⁻³⁵Sira balu faan tiha sira nia rai ho uma, i osan nee sira foo ba apostolu sira, hodi fahe ba ema nebee presiza. Nee mak la iha ema ida ke iha falta.

³⁶⁻³⁷Ezemplu hanesan José. Nia Levi nia jerasaun, hosi ilha Xipre. (Apostolu sira bolu nia Barnabé. Naran nee dehan katak, ‘ema nebee hametin ema seluk nia laran’.) Nia faan nia rai pedasuk ida, i

^f4:24 Ézodu (Keluaran) 20:11; Neemias 9:6; Salmus (Mazmur) 146:6

^g4:26 Salmus (Mazmur) 2:1-2

^h4:27 Mateus 27:1-2; Marcos 15:1; Lucas 23:1, 7-11; João 18:28-29

ⁱ4:32 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 2:44-45

nia lori osan rai nian nee, baa entrega ba apostolu sira.

Ananias ho Safira mate tanba bosok Espiritu Santu

5 Iha mos mane ida naran Ananias, ho nia kaben Safira. Sira faan sira nia rai pedasuk ida. ²Sira nain rua kombina, rai tiha osan rai nian nee sorin balu ba sira. Depois Ananias baa foo hatene ba Jesus nia apostolu sira dehan, “Ami foin faan ami nia rai pedasuk ida. Osan rai nian nee tomak ami foo ba Nai Maromak.”

³Maibee Pedro hatete, “Ananias, nusaa mak o tuir fali Satanás nia hakarak, para o bosok Espiritu Santu?! Nusaa mak osan rai nian nee, o subar tiha balu? ⁴Afinal o hakarak faan rai nee, ka lakohi, nee konformi o. Se o faan ona, o atu foo nia osan hotu ka, sorin balu deit, konformi o. Maibee nusaa mak o halo fali nunee? O laos bosok ema, maibee o bosok Nai Maromak!”

⁵Rona Pedro koalia nunee, Ananias monu ba rai, i mate kedas. I ema nebee rona novidade nee, sira tauk tebe-tebes. ⁶Depois labarik klosan sira tama baa falun Ananias nia mate isin, i hulan hodi baa hakoi.

⁷Liu tiha oras tolu nunee, Ananias nia kaben mos tama, maibee nia la hatene saida mak mosu. ⁸Pedro husu ba nia, “Oinsaa senhora? Senhora sira faan rai nee, nia folin mak nee deit ka?”

Nia hataan, “Loos, senhor. Rai nia folin mak nee deit.”

⁹I Pedro dehan, “Nusaa mak imi nain rua kombina malu koko Nai Maromak nia Espiritu? Mak o haree deit! Ema sira lori o nia lain baa hakoi, foin fila. Sira mos sei hulan o nia mate isin baa hakoi.”

¹⁰Rona Pedro nia koalia nee, feto nee mos monu ba rai i mate kedas iha fatin. I labarik klosan sira tama ba laran, ha-

ree nia mate tiha ona. Sira mos hulan nia mate isin hodi baa hakoi iha nia lain nia sorin.

¹¹I ema sira nebee fiar ba Jesus, ho ema sira seluk nebee rona kona ba Ananias ho Safira nia mate, sira tauk tebe-tebes.

Pedro sira kura ema barak

¹²Iha tempu nee, apostolu sira halo milagre ho sinal barak iha povu nia oin, nebee halo sira admira tebe-tebes. I sarani sira sempre baa iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Sira halibur hamutuk ho neon ida laran ida iha Varanda Salomão. ¹³Iha tempu nee, ema barak gaba ho respeita Jesus nia ema sira. Maibee see mak seidaok fiar ba Jesus, la brani baa hamutuk ho sira.

¹⁴Ema sira nebee fiar ba Jesus, loron ba loron aumenta ba beibeik. Iha mane ho mos feto. ¹⁵Tanba buat sira nee, ema hulan ema moras sira hodi baa hatoba iha biti iha dalan ibun. Sira hanoin dehan, “Se Pedro lao liu hosi nee, maski nia lalatak deit mak kona sira mos, moras sira sei diak.” ¹⁶Ema nadodon mai la kotu fatin, hosi aldeia-aldeia besik sidade Jerusalém. Sira hulan moras sira, ho lori ema nebee iha espiritu aat tama iha sira nia laran, i apostolu sira kura tiha sira hotu, ho duni sai mos espiritu aat hosi sira.

Jesus nia apostolu sira hetan terus

¹⁷Iha tempu nee, nai lulik Judeu sira nia boot ho nia kolega sira hosi partidu Saduseu, sira laran moras makaas.

¹⁸Nee mak sira baa kaer Jesus nia apostolu sira hodi baa hatama iha kadeia.

¹⁹Maibee iha kalan nee kedas Nai Maromak nia anju ida baa loke kadeia nia odamatan, i lori sira sai ba liur. Nia hatete, ²⁰“Agora imi baa iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Baa foo sai

mensajen kona ba moris foun, ba ema hotu-hotu iha nebaa.”

²¹ Nunee iha dadeer-saan nakukun sira baa ona iha Nai Maromak nia uma kreda boot nia kintal laran hodi hanorin.

Bainhira nai lulik sira nia boot ho nia kolega sira hasoru malu fali, sira halibur justisa nain sira, mak Israel niaulun boot relijiaun nian, hodi tesi lia kona ba apostolu sira. Depois sira haruka ema seguransa baa hasai apostolu sira hosi kadeia.

²² Maibee kuandu sira too iha kadeia, Pedro sira la iha tiha ona. Entaun sira fila ba tribunall, ²³ hodi foo hatene dehan, “Senhor sira, bainhira ami too iha kadeia, ami haree odamatan kadeia nian xavi metin hela. Ema seguransa sira mos hamriik hela iha oin. Maibee kuandu ami haruka sira loke odamatan, ami la hetan ema ida.”

²⁴ Rona nunee, nai lulik boot sira ho komandante seguransa uma kreda boot, sira hotu bilaan tiha, sira nia hanoin lakon.

²⁵ Depois iha ema ida mai foo hatene dehan, “Senhor sira, ema nebee Ita Boot sira hatama iha kadeia nee, hanorin hela ema iha uma kreda boot!”

²⁶ Rona nunee, komandante seguransa uma kreda boot bolu nia elementu sira, hodi baa kaer fali apostolu sira. Sira kaer ho di-diak deit, sira tauk kaer ho brutu, tanba keta halo-be povu bele hirus i tuda sira ho fatuk.

²⁷ Depois sira lori apostolu sira ba iha tribunall. I nai lulik boot husu ba sira, ²⁸ dehan, “Imi nee ulun toos duni! Ami bandu ona imi para la bele hanorin ema kona ba Jesus nee. Maibee imi baa hanorin fali iha fatin hotu-hotu iha sidade Jerusalém, i imi duun ami dehan, ami mak haruka oho Jesus.”^j

²⁹ Entaun Pedro hamriik hodi apostolu sira nia fatin, hodi hataan, “Senhor sira, ami tenki tuir mak Nai Maromak nia orden. Se ema haruka ami kontra Nai Maromak nia orden, ami lakohi tuir.

³⁰ Jesus nee, imi prega mate tiha ona iha krus. Maibee Nai Maromak ida nebee ita nia bei-ala sira adora nee, Nia mak halo moris fali Jesus hosi mate.

³¹ Agora Nai Maromak foti Jesus tuur iha Nia liman loos hodi kaer ukun hanesan Liurai i Salvador. Nia foo tempu ba povu Israel para bele husik ona sira nia sala, atu sira bele hetan perdaun hosi Nai Maromak. ³² Ami sai sasin ba buat sira nee hotu, i nunee mos Espiritu Santu. Agora Nai Maromak foo ona Nia Espiritu Santu ba ema sira nebee halo tuir Nia.”

³³ Rona tiha Pedro koalia nunee, justisa nain sira hirus tebe-tebes too sira hakarak oho apostolu sira. ³⁴ Maibee iha mos justisa nain ida hosi grupu relijiaun Farizeu, naran Gamaliel. Nia mestri relijiaun, i ema hotu respeita nia. Nia hamriik i haruka ema lori Pedro sira sai lai ba liur. ³⁵ Depois Gamaliel koalia ba nia kolega justisa nain sira dehan,

“Maluk Israel sira, imi tenki kuidadu! Tenki hanoin di-diak saida mak imi atu halo ba ema sira nee. ³⁶ Imi sei hanoin ema ida naran Tadeus, tinan hira liu baa nia foti nia aan sai ema boot, i maizoumenus ema nain atus haat mak tuir nia. Iha ikus ema oho tiha nia, depois nia ema sira halai namkari too sai lakon tiha deit.

³⁷ Depois too tempu ida governu haruka halo sensus, iha ema ida naran Judas, hosi provinsiaa Galileia. Ema barak mak tuir nia. Maibee iha ikus ema oho tiha nia. Depois nia ema sira mos halai namkari.

³⁸ Nunee agora, irmaun sira, hau nia hanoin nunee deit: Husik tiha sira nain

rua ba. Se sira nia hanorin ho sira nia halok hosi ema, mak ema nebee tuir sira sei namkari hanesan Tadeus ho Judas nia ema. ³⁹Maibee se sira nia hanorin nee mai hosi Nai Maromak, mak imi sei la bele taka dalan. Keta halo-be imi kontra fali Nai Maromak.”

Rona nunee, sira hotu simu. ⁴⁰Depois sira bolu apostolu sira tama fali ba laran, i sira haruka ema baku sira ho sikoti. Sira mos bandu apostolu sira la bele koalia tan kona ba Jesus. Depois sira husik tiha sira baa.

⁴¹Sira sai hosi tribunal relijiaun ho laran haksolok, tanba Nai Maromak konsidera sira serve atu terus tanba Jesus.

⁴²I loro-loron sira baa hanorin ema dehan, “Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee, mak Jesus.” Sira baa foo sai iha uma kreda boot laran ho mos iha uma ba uma.

Sira hili ema nain hitu hodi toma konta ema kiak sira

6 Iha tempu nee, ema nebee tuir Jesus aumenta barak ba beibeik. Sira ema Judeu maibee hosi grupu rua, lian keta-ketak. Kleur-kleur grupu ida nebee koalia lian Gregu, haksesuk malu ho grupu ida nebee koalia lian Aram. Sira dehan, “Bainhira fahe hahaan loro-loron, ami nia feto faluk sira la simu sira nia parte.”

²Tanba nee, Jesus nia apostolu nain sanulu resin rua nee, halibur ema hotu nebee tuir Jesus hodi dehan, “Irmaun sira, se ami husik tiha foo sai Maromak nia liafuan, hodi toma konta imi nia haan-hemu, nee la loos. ³Nunee, diak liu, imi hili ema nain hitu hosi imi. Buka ema nebee naran diak, matenek i Espiritu Santu mak domina nia. Depois ami sei foti sira hodi toma konta kona ba haan-hemu. ⁴Nunee ami bele foo tempu tomak hodi halo orasaun, i hodi foo sai ho hanorin Maromak nia liafuan.”

⁵I sira konkorda ho Pedro nia proposta nee. Entaun sira hili ema nain hitu, mak nee:

Estevão, nia fiar tebe-tebes ba Nai Jesus,
i Nai Maromak nia Espiritu Santu
sempre domina nia,

Filipe,

Prócoro,

Nikanor,

Timão,

Pármenas,

ho Nicolau nebee laos ema Judeu maibee nia tama tiha ona relijiaun Judeu. Nia hosi sidade Antiokia.

⁶Depois sira lori ema nain hitu nee, hodi baa apresenta ba Jesus nia apostolu sira, para tau liman ba sira niaulun hodi halo orasaun, i foti sira hodi toma konta kona ba haan-hemu.

⁷Nunee Maromak nia liafuan namkari too iha nebee-nebee. I ema sira nebee fiar ba Jesus aumenta beibeik iha Jerusalém. Too nai lulik Judeu barak mos tuir Jesus nia Dalan Loos.

Sira kaer tiha Estevão

⁸Nai Maromak foo grasa ho poder boot ba Estevão hodi halo milagre ho sinall oi-oin iha povu nia klaran, nebee halo sira admira tebe-tebes. ⁹Depois, loron ida, ema balu komesa kontra nia. Sira nee membru hosi uma kreda relijiaun Judeu ida nebee sira tau naran ‘Laos Atan Ona’. Sira mai hosi rai dook, hosi sidade Sirene, sidade Alexandria, provinsia Silísia, ho provinsia Ázia. Sira komesa diskuti malu ho nia. ¹⁰Maibee Espiritu Santu foo matenek tebe-tebes ba Estevão hodi koalia. Nee mak sira la manaan nia. ¹¹Tanba nee sira komesa hanoin aat ba nia. I sira baa selu ema hodi foti lia falsu dehan, “Ami rona ema nee hatete aat Moisés ho Nai Maromak!”

¹²Sira tau lia ba povu, too katuas lia nain sira, ho mestri relijiaun sira mos rona. Entaun sira hirus. I sira baa kaer

Estevão lori baa apresenta iha justisa nain relijiaun sira. ¹³ Sira bolu mos ema nebee foo testemunha falsu kona ba Estevão dehan, “Ema nee sempre hatete aat Nai Maromak nia uma kreda boot. I nia sempre koalia aat Nai Maromak nia lei nebee Moisés rai hela ba ita. ¹⁴ Ami mos rona nia koalia dehan, Jesus ema Nazaré, atu harahun tiha uma kreda boot nee. Nia mos atu muda tiha ita nia lisan nebee Moisés rai hela ba ita.”

¹⁵ Ema hotu iha tribunal, hateke diak ba Estevão, sira haree nia oin hanesan tiha anju nia oin.

Estevão defende aan iha tribunal relijiaun nian

7 Depois nai lulik Judeu nia boot husu ba Estevão, “Sala nebee sira foo ba o nee, loos ka lae?”

²⁻³ Estevão hataan, “Irmaun sira, rona lai mai. Hori uluk molok ita nia bei-ala Abraão muda fatin ba Haran, bainhira sei hela iha Mezopotámia,”[¶] Nai Maromak nebee boot tebe-tebes, hatudu ona Aan ba nia, ho foo orden dehan, ‘Husik tiha o nia rain ho o nia familiaa sira. I o baa iha rai ida nebee Hau sei hatudu ba o.’⁴ Entaun avoo Abraão husik tiha ema Kaldeu sira nia rain nee, muda ba sidade Haran. Bainhira nia aman mate tiha, Nai Maromak haruka nia muda mai iha rai nee, nebee agora ita boot sira hela ba.^k ⁵ Iha tempu nebaa, Nai Maromak la foo rai pedasuk ida ba Abraão hanesan nia rikusoin. Maibee Nia promete atu foo rai nee tomak ba Abraão ho

nia jerasaun sira. Momentu Nai Maromak promete nee, Abraão seidaik iha oan.¹ ⁶ Maibee Nai Maromak dehan ba nia, ‘O nia jerasaun sei baa hela iha ema nia rain. I ema rai nain sei halo sira hanesan atan, i hanehan sira durante tinan atus haat. ⁷ Maibee liu tiha tinan atus haat nee, Hau sei kastigu nasaun nebee halo sira hanesan atan. Nee liu tiha, o nia jerasaun sei sai husik hela nasaun nee, i mai adora Hau iha fatin nee.”^m ⁸ Depois Nai Maromak halo promesa ho Abraão liu hosi sunat, nee hanesan sinall ida katak Abraão sira sai ona Nai Maromak nia ema. I kuandu Abraão nia oan Isac halo loron walu, Abraão sunat nia. Kleur-kleur Isac sunat nia oan Jacó. Depois Jacó mos sunat nia oan mane sanulu resin rua. Sira nee mak ita ema Judeu nia bei-ala.ⁿ

⁹ Ita nia bei-ala sira nee laran moras ba sira nia alin José, too sira faan tiha nia ba iha rai Ejiptu hanesan atan. Maibee Nai Maromak sempre hamutuk ho nia,^o ¹⁰ i hasai nia hosi susar ho terus laran. Nai Maromak mos foo matenek ba nia, too liurai Ejiptu haree nia diak, i foti nia sai governador iha rai Ejiptu tomak, i xefi iha liurai nia palasiu.^p

¹¹ Liu tiha nee, rai hamlaha boot iha rai Ejiptu ho rai Kanaán, too halo ema barak terus iha nebee-nebee. I ita nia bei-ala sira la iha hahaan atu haan.^q ¹² Depois avoo Jacó rona dehan iha rai Ejiptu iha hahaan. Entaun nia haruka nia oan sira, baa hola hahaan iha nebaa. ¹³ Hola tiha hahaan, sira fila ona.

¶7:2-3 Rai Mezopotámia nee agora mak nasaun Irake. I sidade Haran nee nia fatin iha nasaun Síria nia laran.

k7:4 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 11:31; 12:4 **l7:5** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 **m7:7** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:13-14; Ézodu (Keluaran) 3:12

n7:8 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31—35:18

o7:9 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 37:11; 28; 39:2; 21

p7:10 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 41:39-41

q7:11 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 42:1-2

Kuandu sira nia hahaan hotu ona, Jacó haruka sira baa hola tan iha rai Ejiptu. Nee mak foin José foo hatene dehan, nia nee sira nia alin rasik, i foo konhese nia familiaa ba liurai Ejiptu.^r ¹⁴Depois José husu ba nia aman ho nia familiaa hotu muda ba Ejiptu. Sira nebee baa iha Ejiptu nee, iha ema hitu-nulu resin lima.^s ¹⁵Nunee Jacó muda ba rai Ejiptu, i nia ho ita nia bei-ala sira seluk mate iha nebaa.^t ¹⁶Sira nia jerasaun lori fila bei-ala sira nia ruina ba iha aldeia Sikém iha rai Kanaán. I sira hakoi mate ruina sira nee iha rate nebee uluk avoo Abraão sosa hosi Hamór nia jerasaun sira.”^u

Estevão koalia kona ba Moisés ho ema sira nebee lakohi rona ba nia

¹⁷Estevão hatutan nia koalia, “Uluk Nai Maromak promete ona dehan, Nia sei foo rai nee ba Abraão. Kuandu nia loron besik ona atu Nai Maromak kumpri Nia promesa nee, ita nia povu Judeu iha rai Ejiptu aumenta barak tebetebes. ¹⁸Depois iha liurai foun ida mak komesa ukun iha Ejiptu, nia la hatene kona ba José.^v ¹⁹Liurai nee buka meius hodi halo terus ita nia povu i hanehan ita nia bei-ala sira. Nia obriga sira soe tiha sira nia oan nurak, para sira mate.”^w

²⁰Iha tempu nee, Moisés moris, nia isin diak i forti. Nia inan-aman sira la tuir liurai nia orden. Sira kuidadu labarik nee sub-subar iha sira nia uma, too nia fulan tolu.^x ²¹Bainhira sira la bele subar tan labarik nee ona, sira lori nia baa husik tiha iha liur. Maibee liurai Ejiptu nia oan fetu ida hetan labarik nee i nia foti hodi baa hakiak hanesan nia oan

rasik.^y ²²Nunee ema Ejiptu sira hanorin sira nia matenek hotu ba Moisés, too nia sai ema boot, i nia matenek koalia, ho matenek iha nia servisu.

²³Bainhira Moisés tinan haat-nulu ona, nia desidi baa vizita nia maluk Israel sira. ²⁴Too iha nebaa, nia haree ema Ejiptu ida baku hela ema Israel ida. Nia baa defende nia maluk, i baku mate tiha ema Ejiptu nee. ²⁵Moisés hanoin dehan nia povu hatene ona katak Nai Maromak mak haruka nia baa hasai sira hosi terus nia laran. Afinall sira seidauk komprien de. ²⁶Aban fali, nia haree ema Israel nain rua baku malu. Nia baa sori sira, hodi dehan, “Imi nain rua nee mesak maun-alin deit. Nusaa mak imi baku malu fali?”

²⁷Maibee ema ida baku dolar nia kolega nee, dudu tiha Moisés ba sorin, hodi dehan, ‘See mak foti o sai ami nia xefi?! I see mak foti o hodi tesi ami nia lia?!’ ²⁸O atu oho hau hanesan horiseik o oho tiha ema Ejiptu nee?’ ²⁹Rona nunee, Moisés halai sai hosi Ejiptu, baa hela iha rai Midian. Nia kaben iha nebaa, i sira hetan oan mane nain rua.^z

³⁰Liu tiha tinan haat-nulu, Moisés baa iha rai fuik maran besik Foho Sinai. Iha nebaa Nai Maromak nia anju mosu ba nia hosi ahi lakan iha ai huun kiik ida. ³¹Haree nunee, Moisés sai bilaan tiha. Nia baa besik hodi hatene saida mak nee. Derepent, nia rona Maromak koalia hosi ahi laran dehan, ³²‘Hau nee o nia bei-ala sira nia Maromak; Abraão, Isac, ho Jacó sira nia Maromak.’ Rona nunee, Moisés tauk atu-mate, i nia la brani foti oin hodi haree.

^r7:13 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 45:1; 16

^s7:14 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 45:9-10, 17-18; 46:27

^t7:15 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 46:1-7; 49:33 ^u7:16 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Josué 24:32 ^v7:18 Ézodu (Keluaran) 1:7-8

^w7:19 Ézodu (Keluaran) 1:10-11; 22 ^x7:20 Ézodu (Keluaran) 2:2

^y7:21 Ézodu (Keluaran) 2:3-10 ^z7:29 Ézodu (Keluaran) 2:11-15; 18:3-4

³³Depois Maromak koalia tan, ‘Moisés, rai nebee o hamriik ba nee santu. Nee duni hasai tiha o nia sandalias! ³⁴Hau hatene Hau nia povu Israel sira nia terus iha Ejiptu, i Hau rona ona sira hakilar husu tulun mai Hau. Nee duni Hau tuun agora hodi liberta sira. Prepara ona. Hau atu haruka o fila fali ba iha Ejiptu.’^a

³⁵Nunee, liu hosi anju nebee hatudu Aan iha ahi nee, Nai Maromak haruka Moisés fila ba Ejiptu. Moisés nee, mak uluk povu Israel lakohi simu. Sira dehan, ‘See mak foti o sai ami nia xefi ho ami nia juis?’ Agora Nai Maromak rasik mak foti nia hodi baa hasai povu sira hosi terus laran i hodi ukun sira!^b ³⁶Depois Moisés lori povu Israel sai hosi Ejiptu liu hosi Tasi Mean. I nia halo milagre ho sinal boboot iha Ejiptu, iha Tasi Mean, ho mos durante tinan haat-nulu nebee sira lao iha rai fuik maran. Sinal sira nee halo povu admira tebe-tebes.^c

³⁷Moisés nee mak foo hatene ba povu Israel dehan, ‘Nai Maromak sei foti ema ida hosi imi nia leet hodi sai Nia profeta, hanesan Nia foti ona hau.’^d ³⁸I Moisés nee hamutuk ho povu Israel sira iha rai fuik maran. Anju nee hatoo Nai Maromak nia liafuan ba nia iha Foho Sinai. I Moisés hatutan fali liafuan sira nee ba povu Israel. Liafuan sira nee hatudu dalan moris ba ita.^e

³⁹Maibee bele nunee mos, ita nia bei-ala sira lakohi rona ba Moisés. Sira la simu nia, i hakarak fila fali deit ba Ejiptu. ⁴⁰I sira baa hamaus Arão dehan, ‘Ami husu ba senhor halo estatua lulik ba ita atu lori ita ba oin. Tan Moisés nee

lori ita hotu sai hosi rai Ejiptu, maibee agora ami la hatene ema nia aman nee iha nebee.’^f ⁴¹Entaun sira halo estatua ida, nia modelu hanesan karau vaka oan ida. Sira oho animal hodi halo sakrifisiu ba estatua lulik nee. Sira halo festa rame-rame, i haksolok ho buat nebee mak sira halo ho sira nia liman rasik.^g ⁴²Haree nunee, Nai Maromak fila kotuk i husik tiha liman. Entaun sira komesa adora loromatan, fulan, ho fitun. Nee tuir lo-loos ho Nai Maromak nia profeta hakerek ona hori uluk dehan,

‘Imi ema Israel sira, durante tinan haat-nulu imi lao haleu rai fuik maran,

imi oho animal hodi adora Hau ka? Lae!

⁴³Imi laos adora Hau!

Loro-loron imi adora mak imi nia lulik deit.

Imi gosta tama-sai uma lulik Moloke nian.

Imi mos adora estatua fitun ida, naran Renfan.

Nunee, imi adora estatua nebee imi halo ho imi nia liman rasik!

Nee duni Hau sei soe tiha imi ba dook iha rai Babilónia nia sorin nebaa.”

Liafuan sira nee mak uluk Nai Maromak nia profeta foo sai.^h

Estevão koalia kona ba Nai Maromak nia uma kreda boot

⁴⁴Estevão hatutan nia koalia dehan, “Iha rai fuik maran nee, ita nia bei-ala sira harii tenda harohan para hodi adora Maromak. Tenda nee sira halo tuir modelu nebee Nai Maromak hatudu ona ba Moisés.ⁱ

^a7:34 Ézodu (Keluaran) 3:1-10 ^b7:35 Ézodu (Keluaran) 2:14

^c7:36 Ézodu (Keluaran) 7:3; 14:21; Números (Bilangan) 14:33

^d7:37 Deutoronómiu (Ulangan) 8:15; 18

^e7:38 Ézodu (Keluaran) 19:1—20:17; Deutoronómiu (Ulangan) 5:1-33

^f7:40 Ézodu (Keluaran) 32:1 ^g7:41 Ézodu (Keluaran) 32:2-6

^h7:43 Amos 5:25-27 ⁱ7:44 Ézodu (Keluaran) 25:9; 40

⁴⁵ Kleur-kleur, bainhira Josue sira halo funu hadau rai hosi nasaun sira seluk nebee Maromak duni sai hosi rai Kanaán, sira lori mos tenda harohan. Sira harii fali tenda nee, i tenda nee hamriik nafatin iha nebaa too liurai David kaer ukun.^j ⁴⁶ Liurai David nee sempre halo haksolok Nai Maromak nia laran. I nia husu ba Nai Maromak, atu nia bele harii uma kreda boot ida ba Nai Maromak, ida nebee nia avoo Jacó sira uluk adora.^k ⁴⁷ Afinal David nia oan Salomão mak harii uma kreda nee.^l

⁴⁸ Maibee Nai Maromak la hela iha uma nebee ema mak halo. Hanesan uluk Nai Maromak nia profeta ida hakerek ona dehan,

⁴⁹ ‘Lalehan mak Hau nia kadeira hodi tuur kaer ukun.

I mundu nee fatin hodi tau Hau nia ain. Nunee oinsaa imi atu halo uma ida ke serve mai Hau?!

Oinsaa imi atu halo fatin ida hodi Hau hela?! La bele duni!

⁵⁰ Tanba buat hotu-hotu iha lalehan ho iha rai, Hau mak halo.’’^m

Liafuan sira nee mak uluk Nai Maromak nia profeta hakerek.

Estevão kritika naiulun sira tanba sira kontra Maromak nia Ema Santu

⁵¹ I Estevão koalia tan ba sira ho siak dehan, “Imi neeulun toos duni! Imi hanesan ema nebee la konhese Nai Maromak, i lakohi rona. Imi sempre kontra Nai Maromak nia Espiritu Santu, hanesan mos imi nia bei-ala sira.”ⁿ ⁵² Imi nia bei-ala sira sempre halo terus Nai Maromak nia profeta sira. Imi dehan took, profeta ida nebee mak sira la halo terus? La iha! Sira oho tiha profeta sira nebee foo sai dehan Ema Moris Loos atu

mai. Too Ema nee mai mos, imi rasik faan ho oho tiha nia. ⁵³ Imi simu ona Nai Maromak nia lei liu hosi Nia anju. Maski nunee, imi la halo tuir.”

Sira tuda Estevão ho fatuk too mate

⁵⁴ Bainhira justisa nain relijiaun sira rona Estevão nia koalia nee, sira hirus tebe-tebes too ruun nehan.

⁵⁵ Maibee Espiritu Santu domina Estevão. I nia foti matan hateke ba lalehan, nia haree Nai Maromak nia naroman nabilan, i Nai Jesus hamriik hela iha Nai Maromak nia liman loos. ⁵⁶ Nia dehan, “Rona lai! Hau haree lalehan nakloke, i Jesus, Ema Perfeito, hamriik hela iha Nai Maromak nia liman loos.”

⁵⁷ Rona nunee, sira taka tilun, haki-lar, i halai rame-rame baa ⁵⁸ rasta nia sai hosi sidade. I testemunha sira hasai sira nia faru foo ba ema foin sae ida mak hein. Nia naran Saulo. I sira komesa tuda Estevão ho fatuk.

⁵⁹ Sira tuda nia dadauk, nia halo orasaun fila-fila dehan, “Nai Jesus! Simu ona Hau nia klamar ba!” ⁶⁰ Nia hakneak, i hakilar ho lian makaas dehan, “Aman Maromak, la bele foo sala nee ba sira!” I nia mate.

8 Saulo konkorda ho Estevão nia mate.

Saulo sira halo terus sarani sira, too sira namkari

² Bainhira Estevão mate, iha ema balu ke tuir Nai Maromak, baa foti Estevão nia mate isin hodi baa hakoi, ho tanis lelir.

Hahuu iha loron nee, ema komesa halo terus ba Nai Jesus nia povu iha sidade Jerusalém, too sira halai namkari ba iha provinsia Judeia ho provinsia Samaria. Sira hotu halai, so Nai Jesus

^j7:45 Josué 3:14-17 ^k7:46 2 Samuel 7:1-16; 1 Krónikas (Tawarikh) 17:1-14

^l7:47 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 6:1-38; 2 Krónikas (Tawarikh) 3:1-17

^m7:50 Isaias (Yesaya) 66:1-2 ⁿ7:51 Isaias (Yesaya) 63:10

nia apostolu sira mak la halai, sira hela nafatin iha Jerusalém.

³Saulo mos buka dalan hodi halo rahun Jesus nia ema sira. Nia tama-sai uma hodi buka sarani sira. Bele fetu ka mane, nia kaer hotu, rasta baa hatama iha kadeia.^o

Filipe foo sai Nai Jesus nia Novidade Diak iha provinsia Samaria

⁴Maski sarani sira halai namkari tanba ema halo terus sira, maibee sira foo sai nafatin Nai Jesus nia Novidade Diak ba ema iha fatin-fatin. ⁵Iha tempu nee, Filipe baa iha sidade ida iha provinsiaa Samaria hodi foo hatene ba ema sira iha nebaa kona ba Ema ida nebee Nai Maromak hili ona. ⁶Bainhira ema barak haree milagre nebee nia halo, sira halibur hamutuk hodi rona ho atensaun saida mak nia koalia.

⁷Filipe duni sai espiritu aat hosi ema barak, i espirituu sira nee mos sai ho hakilar makaas. Ema ain aat lao la diak, ho ema lao kudeik, barak mos diak.

⁸Nee mak ema sira iha sidade nee hak-solok tebe-tebes.

Pedro foo malisan ba matan-dook Simão

⁹Iha ema matan-dook ida naran Simão. Kleur ona, ema Samaria sira hotu admira buat nebee mak nia halo. I nia sempre gaba nia aan dehan, “Hau ema makaas la halimar!”

¹⁰⁻¹¹Nunee iha sidade nee, ema kiik-boot, hotu-hotu koalia kona ba nia dehan, “Ema nee makaas tebe-tebes. Nia iha Maromak nia poder!” Nia lulik nee halo ema admira kleur ona. Nunee ema barak tuir nia.

¹²Maibee agora, sira rona Filipe hanorin kona ba Nai Maromak nia ukun i kona ba Jesus Kristu. Rona nunee, ema

mane ho fetu barak fiar ba Jesus, i sira mos sarani. ¹³Simão mos fiar ba Jesus, i sira mos sarani nia. I nia tuir Filipe ba iha nebee-nebee. Bainhira nia haree Filipe halo milagre boot oi-oin, nia admira tebe-tebes.

¹⁴Jesus nia apostolu sira nebee hela iha Jerusalém rona dehan ema iha provinsiaa Samaria simu ona Maromak nia Novidade Diak. Entaun sira haruka Pedro ho João ba iha nebaa. ¹⁵⁻¹⁷Kuandu sira nain rua too, sira halo orasaun husu atu ema sarani sira nee bele simu Espiritu Santu. Tanba sira seidauk simu Espiritu Santu, sira foin sarani ho Jesus nia naran deit. Nunee Pedro ho João tau liman ba ema sira nee nia ulun, i sira simu kedas Espiritu Santu.

¹⁸Simão haree katak bainhira sira nain rua tau liman iha ema nia ulun, sira simu Espiritu Santu. Entaun nia atu foo osan ba Pedro ho João, i nia husu dehan, ¹⁹“Senhor sira, imi foo mos poder nee mai hau, para hau tau liman iha ema see deit, sira mos simu Espiritu Santu nee.”

²⁰Maibee Pedro siak nia dehan, “Malisan ba o, ho o nia osan nee! Tanba o hanoin o bele selu osan atu simu poder nee. ²¹O la iha direitu hola parte iha servisu nee, tanba o nia laran la loos iha Maromak nia oin. ²²O husik ona o nia sala, i harohan ba Maromak, para se bele karik, Nia foo perdaun ba o nia hanoin aat nee. ²³Tan hau hatene o laran moras ami, i sala mak domina o!”

²⁴I Simão husu ba sira nain rua dehan, “Senhor sira, imi harohan mai hau, para malisan nebee ohin imi koalia nee, keta kona hau.”

²⁵Pedro ho João foo testimonha kona ba Jesus, i foo sai Maromak nia liafuan iha sidade nee. Depois sira fila ba Jerusalém. Tuir dala-dalan sira tama iha aldeia-aldeia iha provinsiaa Samaria,

hodi foo sai Nai Jesus nia Novidade Diak.

Filipe sarani funsionariu boot ida hosi rai Etiópia

²⁶ Loron ida Nai Maromak nia anju mai hatete ba Filipe, “O lao ba sul too dalan ida nebee tuun hosi sidade Jerusalém ba iha Gaza. Dalan nee liu hosi rai fuik maran.” ²⁷⁻²⁸ Nunee Filipe baa kedas. Bainhira nia too iha dalan nee, nia haree funsionariu boot ida hosi rai Etiópia.²⁸ Nia mak toma konta liu-rai feto Kandase nia riku sira hotu. Nia foin baa harohan iha Jerusalém, agora nia fila fali. Nia tuur iha kuda kareta leten, lee hela profeta Isaias nia livru. ²⁹ I Maromak nia Espiritu haruka Filipe baa besik kuda kareta nee. ³⁰ Kuandu Filipe halai baa besik ona, nia rona ema nee lee hela profeta Isaias nia livru. Nia husu, “Senhor, ita kompriende saida mak ita lee ka lae?”

³¹ Ema nee hataan, “Lae. Tenki iha ema esplika lai mai hau, foin hau bele kompriende. Halo favor, ita sae mai tuur ho hau.” ³² Iha liafuan nebee nia lee nee, Isaias hakerek kona ba bibi malae ida hodi hatudu ba Nai Jesus, nunee, “Sira dada nia, hanesan ema dada bibi malae baa oho. Nia hanesan bibi malae oan nebee ema

tesi nia fulun,
maibee nia nonook deit.
Nunee mos, nia la loke ibun,
i la hataan liafuan ida.

³³ Ema hatuun nia,
ema tesi nia lia la loos.
Nia jerasaun la iha,

tanba ema halakon tiha nia vida hosi mundu.”^p

³⁴ Lee tiha hotu nunee, funsionariu nee husu ba Filipe, “Oinsaa? Profeta Isaias koalía kona ba nia aan rasik ka, nia koalía kona ba ema seluk?”

³⁵ Entaun Filipe esplika ba nia Nai Jesus nia Novidade Diak, hahuu hosi Isaias nia hakerek ohin nee. ³⁶ Bainhira sira lao dadauk, ema Etiópia nee haree bee uitoan, i nia hatete ba Filipe, “Senhor, haree took bee iha nebaa. Se bele, mai ita tuun para senhor sarani hau agora.”

³⁷ [I Filipe hataan, “Se ita fiar tebe-tebes ba Nai Jesus ho neon laran tomak, ita bele sarani.”

I funsionariu nee foo sai dehan, “Hau fiar tebe-tebes katak, Jesus Kristu, Nai Maromak nia Oan.”]^{*}

³⁸ I ema Etiópia nee haruka nia ema halo para tiha nia kuda kareta. Sira nain rua tuun tama ba bee laran, depois Filipe sarani nia.

³⁹ Kuandu sira sai hosi bee, derepentí Nai Maromak nia Espiritu Santu lori tiha Filipe ba iha fatin seluk, i funsionariu boot nee la haree tan nia ona. Nunee nia lao baa nafatin ho laran haksolok tebe-tebes. ⁴⁰ Depois Filipe mosu fali iha aldeia ida naran Azotu.[†] I nia tama-sai aldeia-aldeia hodi foo sai Jesus nia Novidade Diak, too iha sidade Sezareia.

Saulo sai Nai Jesus nia ema

(Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 22:6-16; 26:12-18)

9 Iha tempu nee, Saulo ameasa nafatin ema sira nebee tuir Jesus. Nia tuur la metin atu oho sira. Nunee nia baa

^{ss}8:27-28 Ho lian Gregu dehan, ema boot nee, ema kapa tiha. Tuir kostumi rai nebaa, ema balu ke servisu ba liurai feto, tenki kapa. Etiópia nasaun ida iha Áfrika.

^{*}8:37 Versíkuu 37 nee iha dokumentu Gregu balu iha, balu la iha.

[†]8:40 Aldeia nee nia naran ho lian Gregu dehan Azotu. Tradusaun balu dehan Asdod, aldeia nee nia naran uluk.

iha nai lulik Judeu nia boot, ²hodi husu surat rekomendasaun atu foo iha responsavel uma kreda Judeu sira iha sidade Damasku nebaa. Ho surat nee nia husu lisensa, se nia hasoru ema nebee tuir Jesus nia Dalan, mane ka feto, nia bele kaer i futu sira, lori fila ba Jerusalém.

³Simu tiha surat nee, Saulo ho nia kolega sira baa ona Damasku. Besik ona sidade nee, derepenti naroman ida hosi lalehan leno ba Saulo. ⁴Nia monu kedas ba rai, i nia rona lian ida dehan, “Saulo! Saulo! Tansaa mak o halo terus Hau nunee?”

⁵Saulo husu, “Nai, Ita Boot nee see?”

Lian nee hataan dehan, “Hau nee Jesus, ida nebee o halo terus tebe-tebes. ⁶Agora, hadeer hodi baa sidade ona. Depois mak Hau foo hatene ba o saida mak o tenki halo.”

⁷Nia kolega sira mos rona lian nee, maibee sira la haree ema ida. Sira nia hanoin hotu lakon too sira la koalia buat ida.

⁸I Saulo hamriik, loke matan, maibee la haree buat ida. Entaun sira kaer nia liman hodi ajuda nia lao too iha Damasku.

⁹Durante loron tolu nia matan delek, i nia mos la haan-hemu buat ida.

¹⁰Iha Damasku nee, iha Nai Jesus nia ema ida naran Ananias. Nai Maromak hatudu hanesan mehi ida ba nia, hodi dehan, “Ananias!”

Nia hataan, “Nai.”

¹¹Nai Jesus hatete, “O baa iha Judas nia uma, iha estrada naran Loos. O husu ema ida naran Saulo, hosi sidade Tarsu. Agora nia halo hela orasaun. ¹²Hau mos foo ona hanesan mehi ida ba nia dehan, ema ida naran Ananias sei baa hasoru nia hodi tau liman ba nia, atu nia bele haree fila fali.”

¹³Ananias hataan dehan, “Maibee Nai, ami rona ona ema konta baa-

mai dehan, ema nee sempre halo terus Ita Boot nia ema sira iha Jerusalém. ¹⁴Agora ami rona tan dehan nai lulik Judeu niaulun sira foo poder ba nia hodi kaer ema hotu nebee tuir Ita Boot.”

¹⁵Maibee Nai Jesus koalia tan, “O baa deit! Tanba Hau hili ona nia hodi serbi Hau, i lori Hau nia Liafuan Diak baa foo ba sira nebee laos ema Judeu, foo ba liurai sira, ho mos ba ema Judeu sira.” ¹⁶Hau sei hatudu ba nia katak, nia sei terus barak tanba nia sei tuir Hau.”

¹⁷Nunee Ananias baa. Nia tama liu ba uma laran, i tau liman ba Saulo hodi dehan, “Irmaun Saulo, Nai Jesus, ida nebee hatudu Aan ba irmaun iha dalan klaran, Nia mak haruka hau mai halo orasaun ba ita, atu ita bele haree fila fali, i atu Espiritu Santu domina ita.”

¹⁸Momentu nee kedas, buat ida hanesan ikan kulit monu sai hosi Saulo nia matan, i nia haree fila fali. Nia hamriik, i sira sarani kedas nia. ¹⁹Depois nia foin haan ho hemu, i nia isin forti fila fali.

Saulo foo sai Novidade Diak iha sidade Damasku

^{19b}Saulo sei hela loron ida-rua ho Nai Jesus nia ema sira iha Damasku. ²⁰Nia baa kedas tama-sai ema Judeu sira nia uma kreda, hodi foo sai ba sira dehan, “Jesus nee tebe-tebes Nai Maromak nia Oan.”

²¹Sira hotu admira, hodi koalia ba malu dehan, “Ema nee mak halo rahun Nai Jesus nia ema sira iha Jerusalém, loos ka lae?! Agora nia mai iha nee atu kaer sarani sira lori ba nai lulik niaulun sira!”

²²Maibee Nai Maromak foo poder ba Saulo atu nia bele hatudu lo-loos katak, Jesus mak Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka

^{†9:15} Ema ‘Judeu’ bele mos bolu ema ‘Israel’.

mai. Nunee la iha tan ema ida atu hataan.

²³Depois ema Judeu balu kombina malu atu oho Saulo. ²⁴Maibee planu aat nee mos too iha Saulo nia tilun. Ema hein loron-kalan iha portaun sidade nian, atu oho nia. ²⁵Maibee iha kalan ida, Saulo nia kolega balu mai lori tiha nia, i sira hatuun nia ho bote ida, hosi moru sidade nian. Ho nunee, Saulo halai sai hosi sidade Damasku.⁴

Saulo baa iha Jerusalém

²⁶Tuir mai, Saulo baa iha Jerusalém. Too iha nebaa, nia hakarak tama hamutuk ho Nai Jesus nia ema sira. Maibee sira hotu tauk nia, tanba sira hanoin dehan nia halo finji hanesan ema sarani, para hodi kaer sira. ²⁷Maibee ema ida naran Barnabé lori Saulo baa apresenta ba Nai Jesus nia apostolu sira. Barnabé konta ba sira dehan, Saulo hasoru malu tiha ona ho Nai Jesus iha dalan, i Nai Jesus koalia rasik ho nia. Barnabé mos dehan, Saulo brani hodi Nai Jesus nia Naran foo sai Novidade Diak ba ema iha Damasku.

²⁸Rona nunee, foin sira hotu simu Saulo, i nia hela hamutuk ho sira iha sidade Jerusalém. Nia brani foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak ba see-see deit. ²⁹Nia koalia ho diskuti malu ho ema Judeu sira nebee koalia lian Gregu. Maibee sira la simu, i sira buka meius atu oho nia. ³⁰Bainhira sarani sira rona nunee, sira lori tiha nia ba iha sidade Sezareia. Depois sira haruka nia fila fali ba sidade Tarsu.

³¹Liu tiha nee, Nai Jesus nia povu iha provinsiaa Judeia, iha provinsiaa Galileia ho provinsiaa Samaria moris ho hakmatek. Sira aumenta barak ba beibeik, i moris tauk ba Nai Maromak.

Tanba Nai Maromak nia Espiritu Santu mak hametin sira nia laran.

Pedro kura mane ida iha aldeia Lida

³²Iha tempu nee, Pedro lao lemo rai hodi baa vizita sarani sira. Iha loron ida, nia baa vizita sira nebee hela iha aldeia Lida. ³³Iha nebaa nia hetan mane ida naran Eneias. Nia ain aat, lao la diak, toba deit iha biti tinan walu ona.

³⁴Pedro dehan ba nia, “Eneias, agora duni, Nai Jesus Kristu kura o. Hadeer ona! Aruma o nia kama!”

I nia hamriik kedas. ³⁵Bainhira ema hotu iha aldeia Lida ho aldeia Sarona haree Eneias diak tiha ona, sira mos fiar ba Nai Jesus.

Pedro halo Tabita moris fali

³⁶Iha senhora ida naran Tabita hela iha sidade Joep. (Nia naran hodi lian Gregu bolu Dorkas, nee dehan katak, ‘bibi rusa’). Nia fiar ba Nai Jesus. I nia sempre halo buat diak ba ema hotu, i sempre foo ezmola ba ema kiak sira. ³⁷Iha tempu nee, Tabita moras, depois nia mate. Sira foo hariis tiha mate isin, i lori baa hatoba iha kuartu ida iha andar leten. ³⁸Sarani sira rona dehan Pedro iha Lida, laduun dook hosi Joep. Nunee sira haruka ema nain rua baa bolu nia dehan, “Senhor, favor baa lalais Joep.”

³⁹Pedro tuir kedas sira. Too iha nebaa, nia sae liu ba iha kuartu nebee Tabita nia mate isin rai ba. Iha kuartu nee, fetu faluk barak tanis leilir, hodi hatudu ba Pedro sira nia vestidu ho sira nia ropa seluk tan nebee Dorkas suku foo ba sira bainhira nia sei moris.

⁴⁰Pedro haruka sira hotu sai hosi kuartu nee, i nia hakneak hodi halo orasaun. Hotu tiha, nia see oin ba mate nee hodi hatete, “Tabita, hadeer ona!” Derepentini deit, senhora nee loke nia

matan. Bainhira nia haree Pedro, nia hadeer tuur kedas. ⁴¹I Pedro kaer nia li-man hodi foti nia hamriik, depois bolu fetu faluk sira ho tan sarani sira seluk hodi entrega Dorkas nebee moris fali ba sira.

⁴²Novidade nee namkari lemo-lemo iha sidade Joep laran tomak, too ema barak fiar ba Nai Jesus. ⁴³Pedro hela laron hira tan iha Joep, ho ema ida naran Simão. Simão nia servisu mak hamoos animal nia kulit.

Komandante tropas Roma ida naran Cornélio haruka bolu Pedro

10 Iha sidade Sezareia iha militar Roma ida naran Cornélio. Nia komandante companhia hosi Itália. ²Nia adora ho tauk ba Maromak, i nia familiaa uma laran tomak mos hanesan. Nia sempre foo ajuda ho laran luak ba ema Judeu sira nebee kiak, i sempre halo orasaun ba Nai Maromak.

³Iha laron ida, kala suku tolu lokraik, hanesan mehi, nia haree mo-moos Nai Maromak nia anju ida, mai bolu nia dehan, “Cornélio!”

⁴Nia hateke ba anju nee ho tauk tebe-tes. Nia husu, “Iha saida, Senhor?”

Anju nee hataan, “Nai Maromak rona ona o nia orasaun, i Nia haksolok ho ajuda nebee o foo ba ema kiak sira. ⁵Nee duni, agora o haruka ema ba sidade Joep bolu ema ida naran Simão Pedro. ⁶Nia hela iha Simão nia uma besik tasiibun. Ema nee servisu hamoos animal nia kulit.”

⁷Kuandu anju nee baa tiha ona, Cornélio bolu nia ema nain rua ho nia soldadu ida nebee tauk ba Maromak. ⁸Cornélio hatete buat nee hotu ba sira, depois nia haruka sira ba Joep.

Pedro vizita Cornélio

⁹Aban fali, iha meiu-dia, Cornélio nia ema sira besik too ona iha Joep. Momentu nee, Pedro sae ba uma leten hodi halo orasaun.

¹⁰Nia sei halo hela orasaun, nia senti hamlaha i hakarak haan. Maibee ema sei tein hela hakaan, Nai Maromak hatudu hanesan mehi ida ba nia. ¹¹Nia haree lalehan nakloke, i mosu buat ida hanesan lensol boot, nia rohan haat nee kesi hotu, tuun mai. ¹²Iha lensol laran, nia haree animal oi-oin. Iha animal ain haat, animal dolar, ho manu fuik oi-oin.

¹³Nia mos rona lian ida dehan, “Pedro, hamriik ona! Oho animal sira nee i haan ba!”

¹⁴Maibee Pedro hataan, “La bele, Nai! Hau nunka haan animal foer hanesan nee, nebee ami Judeu nia lei bandu.”

¹⁵Maibee lian nee simu fali dehan, “Buat nebee Nai Maromak dehan bele haan ona, o la bele bandu tan.” ¹⁶Nee akontese dala tolu, depois lensol nee sae fali ba lalehan.

¹⁷Pedro sei hanoin hela atu buka hatene mehi nee dehan saida, Cornélio nia ema sira too iha Simão nia uma oin. ¹⁸Sira bolu hodi husu, “Ami buka bainaka ida naran Simão Pedro. Nia hela iha nee ka?”

¹⁹Pedro sei hanoin hela mehi nee dehan saida, Espiritu Santu foo hatene ba nia dehan, “Pedro, ema mai buka o.” ²⁰O tuun baa tuir sira ona. La bele laran ru-rua tan, maski sira laos ema Judeu. ⁸Tanba Hau mak haruka sira mai bolu o.”

²¹Entaun Pedro tuun baa hasoru sira, hodi dehan, “Hau mak nee, ida nebee imi buka. Tanba saa imi buka hau?”

10:19 Iha dokumentu Gregu balu dehan ‘ema nain tolu’, balu dehan ‘ema nain rua’, ho balu tan la dehan ema hira mak mai buka Pedro.

10:20 Tuir ema Judeu sira nia lisan, sira la bele liga ema nebee laos Judeu, saa tan tama iha sira nia uma.

²² Sira hataan, “Komandante Cornélio mak haruka ami mai. Nia ema moris loos ho tauk ba Nai Maromak. Ema Judeu sira hotu respeita tebe-tebes nia. Hori-seik Nai Maromak nia anju mai haruka nia bolu senhor ba iha nia uma, para nia bele rona senhor nia liafuan.”

²³ Depois Pedro husu ba sira atu toba lai kalan ida iha nebaa. Aban Pedro prepara aan hodi baa hamutuk ho sira. Sarani balu hosi Jope akompanha sira baa.

²⁴ Sira toba kalan ida iha dalan, depois iha aban fali sira too iha sidade Sezareia. Cornélio mos hein hela sira. Nia halibur nia familiaa ho nia belun diak sira iha nebaa ona. ²⁵ Pedro too iha uma, Cornélio baa simu nia, i hakneak iha Pedro nia oin atu adora nia. ²⁶ Maibee Pedro foti nia hamriik hodi dehan, “Irmaun, hamriik tiha! La bele adora fali hau. Tanba hau ema hanesan mos ita.”

²⁷ Entaun Cornélio mos hamriik. I sira nain rua komesa koalia, hodi tama ba uma laran. Pedro haree ema barak hein hela nia. ²⁸ Nia koalia dehan, “Maun-alin sira, imi hatene ona, tuir ami Judeu nia lisan, ami la bele liga ema sira nebee laos Judeu, saa tan baa tama iha sira nia uma. Maibee Nai Maromak hatudu ona mai hau katak, hau la bele dehan ema ida foer ka la serve. Nee duni, hau la bele hakribi tan ema nebee laos Judeu. ²⁹ Nee mak momentu imi haruka bolu hau, hau mai kedas. Agora hatete, tanba saa mak imi bolu hau mai?”

³⁰ Cornélio hataan, “Hori baintolu, tuku tolu lokraik, hau halo hela orasaun iha hau nia uma. Derepeni mane ida hamriik iha hau nia oin. Nia hena nabilan loos. ³¹ Nia dehan, ‘Nai Maromak rona ona o nia orasaun, i Nia haksolok ho ajuda nebee o foo ba ema kiak sira. ³² Nee duni, agora o haruka ema ba

sidade Jope bolu ema ida naran Simão Pedro. Nia hela iha Simão nia uma besik tasi ibun. Ema nee servisu hamoos animal nia kulit.’ ³³ Nee mak hau haruka kedas ema baa bolu ita. Ami agradesetebe-tebes tanba ita mai duni. Agora ami halibur hamutuk iha Nai Maromak nia oin hodi rona saida mak Nia haruka ita foo sai mai ami.”

Pedro foo sai Nai Jesus nia Dalan ba ema nebee laos Judeu

³⁴ Pedro dehan, “Agora foin hau hatene katak Nai Maromak haree ema hotu-hotu hanesan. Nia la haree ema nee Judeu ka laos Judeu.” ³⁵ Ema hosi suku nebee deit, se nia adora ba Nai Maromak, i moris tuir Maromak nia hakarak, maka Nai Maromak simu nia. ³⁶ Imi hatene novidade nebee mak Nai Maromak foo sai ona ba ami ema Israel. Liafuan Diak nee katak Nia haruka ona Jesus Kristu mai, hodi halo dame ema ho Nai Maromak. I Nia mak ema hotu-hotu nia Nai.

³⁷ Imi mos hatene ona saida mak akontese iha provinsiaa Judeia tomak, komesa hosi João foo sai ba ema dehan, sira tenki husik ona sira nia sala. I sira mos tenki sarani, hanesan sinall katak sira diak malu fali ho Nai Maromak. ³⁸ Imi mos hatene ona katak Nai Maromak foo Nia Espiritu Santu ho mos poder ba Jesus, ema Nazaré. Depois Jesus tama-sai aldeia-aldeia hodi halo diak ba ema, i kura hotu ema nebee Satanás halo terus, tanba Nai Maromak hamutuk ho Nia. ³⁹ Ami haree ho ami nia matan rasik, saida mak Nia halo ona iha sidade Jerusalém ho iha Israel laran tomak.

Maibee bele nunee mos, ema prega Nia iha krus too mate. ⁴⁰ Nia mate duni, maibee iha loron tolu, Nai Maromak halo Nia moris fali, i halo Nia hatudu

Aan ba ema. ⁴¹ Laos ema hotu-hotu mak haree Nia. So ami deit. Ami nee, Nai Maromak hili antes tiha ona hodi sai sasin kona ba Jesus. Bainhira Nai Jesus moris fila fali, ami mak baibain haan-hemu hamutuk ho Nia.

⁴² Nunee Nai Maromak haruka ami baa foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak ba ema iha fatin-fatin. Nia haruka ami foo sasin katak, Nai Maromak foti ona Jesus nee sai tesi lia nain ba ema moris ho mos ba ema nebee mate ona, hodi hakotu see mak bele moris hamutuk ho Nai Maromak, i see mak lae. ⁴³ Nai Maromak nia profeta sira uluk mos, hotu-hotu koalia kona ba Jesus nee katak, see mak fiar ba Nia, Nai Maromak sei hamoos nia sala.”

Ema nebee laos Judeu simu Nai Maromak nia Espiritu Santu

⁴⁴ Pedro sei koalia hela nunee, derepenti Nai Maromak nia Espiritu Santu tuun ba ema hotu nebee rona nia liafuan.

⁴⁵ Bainhira sarani Judeu sira nebee ohin mai hamutuk ho Pedro, haree ema nebee laos Judeu nee simu Espiritu Santu, sira admira tebe-tebes. ⁴⁶ Sira rona ema sira nee koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende, ho hahii Nai Maromak.

Depois Pedro dehan, ⁴⁷ “Imi haree rasik deit ba! Ema sira nee simu ona Espiritu Santu hanesan mos ita. Nee duni, mai ita foo sarani sira ona. La iha ema ida mak bandu tan.” ⁴⁸ Entaun Pedro haruka Cornélio sira sarani hodi Jesus nia naran para sira bele sai Nai Jesus nia ema. I sira husu ba Pedro atu hela tan loron ida-rua ho sira.

Pedro defende nia aan tanba nia sarani ema nebee laos Judeu

11 Jesus nia apostolu sira ho sarani sira seluk iha provinsia Judeia

rona dehan, ema nebee laos Judeu mos simu ona Maromak nia liafuan. ² Bainhira Pedro baa too iha Jerusalém, iha ema sarani balu nebee sei kaer nafatin lisan Judeu nian,** foo sala ba nia, ³ dehan, “O bele brani baa tama iha ema nebee laos Judeu sira nia uma. O haan ho hemu tan ho sira! La bele nunee, tan sira la moris tuir ita nia lisan.”

⁴ Nunee Pedro konta buat nebee akontese ona, hosi huun too rohan dehan, ⁵ “Loron ida, hau halo hela orasaun iha sidade Jope, Nai Maromak hatudu hanesan mehi ida mai hau. Mosu buat ida hanesan lensol boot ida tuun hosi lalehan, nia rohan haat nee kesi hotu. ⁶ Bainhira hau fihir tama ba lensol laran, hau haree animal oi-oin. Iha animal ain haat, animal fuik, animal nebee dolar, ho manu fuik oi-oin. Sira nee hotu, ita ema Judeu la bele haan. ⁷ Hau mos rona lian ida haruka dehan, ‘Pedro, hamriik ona! Oho animal sira nee, i haan ba!’

⁸ Maibee hau hataan, ‘La bele, Nai! Hau nunka haan animal foer hanesan nee, nebee ami Judeu nia lei bandu.’

⁹ Maibee lian nee hatete fali, ‘Buat nebee Nai Maromak dehan bele haan ona, o la bele bandu tan.’

¹⁰ Nee akontese dala tolu, mak foin lensol ho animal sira nee sae fali ba lalehan.

¹¹ Momentu nee kedas, ema mane nain tolu too iha uma. Sira mai hosi Sezareia buka hau. ¹² Nai Maromak nia Espiritu Santu foo hatene mai hau dehan, ‘O baa hamutuk ho sira. Keta laran ru-rua, maski sira nee laos ema Judeu.’ Depois ita nia irmaun nain neen nee mos akompanha hau ba Sezareia. I ami hotu baa tama iha Cornélio nia uma. ¹³ Nia konta ba ami dehan, nia haree Nai Maromak nia anju ida hamriik iha nia uma hodi

** 11:2 Grupunee hanoin katak, se ema nebee laos Judeu hakarak tuir Jesus, sira tenki tuir hotu lisan relijiaun Judeu nian.

hatete, 'Haruka ema ba Joepu bolu Simão Pedro. ¹⁴Nia sei hatudu ba o, ho ema hotu iha o nia uma laran, oinsaa mak Nai Maromak bele salva imi.'

¹⁵Nee mak hau komesa foo hatene Maromak nia Liafuan Diak ba sira. Maibee hau foin hahuu nunee, Espiritu Santu tuun kedas ba sira, hanesan mos uluk Nia tuun mai ita. ¹⁶Haree sira simu Espiritu Santu nunee, hau hanoin too Jesus nia Liafuan dehan, 'Uluk João foo sarani ema hodi bee, maibee Nai Maromak sei foo Nia Espiritu Santu ba ema hodi domina sira.'¹⁷ Nai Maromak rasik mak foo Nia Espiritu Santu ba sira nebee laos ema Judeu, hanesan lo-loos uluk Nia foo mai ita bainhira ita fiar ba Nai Jesus Kristu. Nunee imi hakarak atu hau kontra Nai Maromak ka, oinsaa?!"

¹⁸Rona Pedro defende aan nunee, sira la foo tan sala ba nia. Sira komesa hahii Nai Maromak dehan, "Afinal Nai Maromak loke ona dalan ba ema nebee laos Judeu, atu sira bele husik sira nia sala, i tuiir Nai Maromak nia hakarak, hodi moris nafatin ho Nia."

Ema barak nebee laos Judeu fiar ba Jesus iha sidade Antiokia

¹⁹Uluk, bainhira ema oho tiha Estevão, ema mos komesa halo terus sarani sira too sira halai namkari. Agora sira balu too ona provinsia Fenísia, balu too iha ilha Xipre, ho sira balu tan halai baa dook too iha sidade Antiokia iha provinsia Síria. Sira foo sai nafatin Nai Jesus nia Liafuan iha fatin-fatin. Maibee sira so foo sai deit ba ema Judeu.^t

²⁰Maski nunee, iha mos ema sarani balu hosi ilha Xipre ho hosi sidade Sirene, nebee baa iha sidade Antiokia.

Sira mos foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak ba ema nebee laos Judeu. ²¹Nai Maromak foo Nia poder ba sira, too ema barak tebe-tebes fiar i tuiir Nai Jesus.

²²⁻²⁴Bainhira sarani sira iha Jerusalém rona dehan ema iha Antiokia mos fiar ona ba Jesus, sira haruka ema ida naran Barnabé baa haree sira iha nebaa. Nia laran diak, i fiar tebe-tebes ba Nai Maromak. Nai Maromak nia Espiritu Santu sempre domina nia.

Too iha nebaa, nia haree Nai Maromak foo ona bensaun ba sira. Nunee nia laran haksolok. Nia mos husu boot para sira tuiir nafatin Nai Jesus ho laran tomak. I ema barak tan komesa fiar ba Nai Jesus.

²⁵Liu tiha nee, Barnabé baa iha sidade Tarsu buka Saulo. ²⁶Kuandu nia hetan tiha, nia lori Saulo fila fali ba Antiokia. I sira nain rua hela hamutuk iha nebaa durante tinan ida tomak ho Nai Jesus nia povu. Loro-loron sira nain rua hanorin Nai Jesus nia Novidade Diak ba ema barak. (Iha sidade Antiokia, foin ema komesa foo naran ba sira nebee fiar ba Jesus, dehan 'kristaun'.)^{††}

²⁷Momentu sira nain rua sei iha Antiokia, iha profeta balu mai hosi Jerusalém. ²⁸Ida naran Ágabú. Nai Maromak nia Espiritu foo hatene liu hosi nia dehan, "Rai sei hamlaha boot iha mundu tomak." (Buat nee sai duni iha tempu liurai Cláudio ukun Roma.)

²⁹Rona nunee, ema sarani sira iha Antiokia koalia hamutuk atu haruka ajuda ba sarani sira iha provinsia Judeia. Sira ida-idak foo tuiir buat nebee sira iha.

³⁰Depois sira entrega oferta nee ba Barnabé ho Saulo hodi lori ba responsavel igreja sira iha Jerusalém.

^{††}**11:26** Liafuan 'kristaun' dehan katak 'ema nebee tuiir Kristu'. 'Kristu' dehan 'Ema ida nebee Nai Maromak hili ona'.

^s**11:16** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 1:5

^t**11:19** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 8:1-4

Tiago mate i Pedro tama kadeia

12 Iha tempu nee, liurai Herodes^{‡‡} komesa halo terus Nai Jesus nia povu balu. ²Nia haruka ema oho Tiago (João nia maun) ho surik. ³Bainhira Herodes haree katak Tiago nia mate nee halo ema boot Judeu sira haksolok, nia haruka kaer tan Pedro. Sira kaer nia natoon iha Festa Paun la Tau Fermentu. ⁴Depois sira lori nia baa hatama iha kadeia, i entrega ba soldadu grupu haat hodi hein nia laron-kalan. Grupi ida iha ema nain haat. Liurai Herodes hakarak hein too festa nee hotu ona, mak foin nia tesi Pedro nia lia iha ema barak nia oin.^u ⁵Durante Pedro sei iha kadeia, Nai Jesus nia povu halo orasaun beibeik ho laran tomak, husu ba Nai Maromak atu tau matan ba Pedro.

Nai Maromak nia anju hasai Pedro hosi kadeia

⁶Iha kalan molok Herodes atu tesi Pedro nia lia, Pedro toba dukur hela iha soldadu rua nia leet. Sira kesi nia ho korenti rua, i soldadu balu hein iha kadeia nia odamatan oin.

⁷Derepentí deit, Nai Maromak nia anju ida mosu, i kuartu kadeia nee sai naroman nabilan tiha. Anju nee fanu Pedro hodi dehan, “Hadeer lalais!” Korenti mos namkore kedas hosi Pedro nia liman. ⁸Depois anju hatete ba nia dehan, “Hatais o nia faru, i tau o nia sandalias.” Pedro hatais tiha ona, anju nee haruka tan dehan, “Hatais o nia kazaku, hodi tuir hau ona!”

⁹Pedro mos tuir anju nee sai hosi sela laran. Maibee nia hanoin dehan, nia mehi. Afinal tebes duni. ¹⁰Sira lao liu hosi soldadu ida, depois liu soldadu

ida tan, mak foin too iha odamatan besi nebee hodi baa sidade. Odamatan nee nakloke mesak i sira nain rua sai ba liur, lao tuir dalan ba sidade. Derepentí deit, anju nee lakon tiha, husik hela Pedro mesak.

¹¹Nee mak Pedro foin hatene saida mak akontese. Nia dehan, “Loos duni! Maromak mak haruka Nia anju mai hasai hau hosi Herodes nia liman laran, ho buat aat hotu nebee mak ema Judeu sira atu halo mai hau.”

¹²Tuir mai, Pedro baa iha João Marcos nia inan Maria nia uma. Iha nebaa, ema barak halibur hamutuk halo hela orasaun, husu ba Nai Maromak tulun Pedro. ¹³Pedro too iha uma nee, nia tuku portaun. Menina ida servisu iha uma nee, naran Rode, baa haree, see mak mai nee. ¹⁴Rona Pedro nia lian, nia hatene kedas. Tanba nia kontenti demais, nia la hanoin atu loke odamatan, nia halai ba laran, hatete ba sira, “Pedro hamriik hela iha liur.”

¹⁵Sira hataan, “O bulak karik!”

Maibee Rode hatete nafatin, “Tebes! Nia iha liur nebaa.”

I sira hataan fali, “Karik Pedro nia anju da guarda.”

¹⁶Maibee Pedro tuku odamatan nafatin. Ikus mai, sira baa loke. Kuandu sira haree Pedro, sira hakfodak. ¹⁷Pedro halo sinal ho liman para sira nonook. Depois nia konta oinsaa Nai Maromak hasai nia hosi kadeia. Nia haruka sira dehan, “Imi baa foo hatene buat hirak nee hotu ba Tiago ho irmaun sira seluk.” Depois Pedro sai baa fatin seluk.

¹⁸Iha aban dadeer-saan, soldadu sira haree Pedro la iha tiha ona, sira mos laran susar ho tauk tebe-tebes. ¹⁹Bainhira Herodes rona tiha buat nee, nia

^{‡‡}12:1 Liurai Herodes nee mak Herodes Agripa. Nia avoo mane Herodes Ida Boot, mak haruka oho labarik nurak sira hotu iha Belém, iha tempu Nai Jesus moris.

^u12:4 Ézodu (Keluaran) 12:1-27

haruka ema baa buka Pedro tuun-sae, maibee sira la hetan. Entaun Herodes litik soldadu sira nebee hein Pedro nee. Hotu tiha, nia haruka oho tiha sira.

Depois Herodes sai tiha hosi provinsia Judeia, baa hela iha sidade Sezareia.

Nai Maromak nia anju kastigu Herodes too mate

²⁰ Liurai Herodes hirus loos ema sira hosi sidade Tiru ho Sidon. Maibee sira presiza hakaan hosi liurai Herodes nia rain. Entaun sira haruka delegasaun ba Herodes hodi buka dame ho nia. Too iha nebaa, sira hetan apoiu hosi liurai nia funsionariu boot ida naran Blastu.

²¹ Sira marka lora ida para hasoru malu ho Herodes. Iha lora nee, Herodes hatais tiha hena liurai nian, i tuur iha nia kadeira ukun nian, hodi hatoo liafuan ba sira. ²² Sira komesa hahii nia dehan, “Nee laos ema nia lian. Nee Maromak nia lian!” ²³ Derepent deit, Nai Maromak nia anju foo moras ida ba Herodes, tanba nia simu bainhira sira adora nia hanesan fali Nai Maromak. I ular haan nia isin too mate.

²⁴ Maibee ema hatutan Nai Maromak nia liafuan ba ema barak liu tan. I sira nebee fiar ba Jesus aumenta ba beibeik.

²⁵ Kuandu Barnabé ho Saulo lori tiha ona sarani Antiokia sira nia oferta ba Jerusalém, sira fila fali ba Antiokia, lori ho ema ida naran João, nebee ema bolu mos Marcos.

Sarani Antiokia haruka Barnabé ho Saulo baa halao Maromak nia servisu

13 Iha sidade Antiokia, iha sarani balu Nai Maromak uza hanesan profeta, i balu mos hanesan mestri. Sira nee mak:

Barnabé,
Simeão, nebee baibain ema bolu ‘Metan’;[¶]

Lúcio hosi sidade Sirene,
Manaen, nebee hakiak dezde kiik hamutuk ho liurai Herodes,^{§§}
ho Saulo.

² Iha lora ida, sira adora hela Nai Maromak, ho jejun, Espiritu Santu hatete ba sira dehan, “Hili Barnabé ho Saulo hodi halo servisu nebee Hau prepara ona ba sira.”

³ Sira halo orasaun ho jejun tan, depois sira tau liman ba Barnabé ho Saulo, hodi haruka sira baa halao servisu nee.

Barnabé ho Saulo baa iha rai Xipre

⁴⁻⁵ Espiritu Santu haruka Barnabé ho Saulo baa. Nunee sira baa iha sidade ida besik tasi ibun, naran Seléusia. João Marcos mos akompanha hodi ajuda sira. Too iha nebaa, sira sae roo hodi baa rai kiik ida naran Xipre. I sira tuun iha sidade ida naran Salamina. Sira baa tama iha uma kreda Judeu nian balu hodi foo sai Nai Maromak nia liafuan.

⁶ Liu tiha nee, sira tama tu-tuir iha aldeia ba aldeia, hosi rai ulun Salamina too rai ikun Pafos. Iha sidade Pafos nee, sira hetan matan-dook ida naran Barjesus. Nia ema Judeu, i sempre lohi ema dehan nia Nai Maromak nia profeta. ⁷ Nia belun diak ho governador rai nee, naran Sérgio Paulo. Governador nee ema matenek. Nia haruka ema baa bolu Barnabé ho Saulo, tanba nia hakarak rona Nai Maromak nia liafuan. ⁸ Maibee Barjesus (ho lian Gregu bolu Elimas) baa tau lia ba governador para la bele fiar ba Nai Jesus.

⁹ Maibee Espiritu Santu domina Saulo, nebee ema mos bolu Paulo. Nia hateke

[¶]13:1 a: Lian Gregu dehan ‘Niger’, nee dehan katak ‘metan’.

^{§§}13:1 b: Liurai Herodes nee mak Herodes Antipas nebee oho João Sarani Nain. Nia aman naran Herodes Ida Boot mak haruka oho labarik nurak sira iha Belém momentu Nai Jesus moris. Nia oan Herodes Agripa mak haruka oho Tiago.

di-diak ba matan-dook nee hodi dehan,
¹⁰“Satanás nia oan! Bosok-teen! O nia
 laran nakonu ho buat aat. Buat hotu-
 hotu nebee diak, o kontra hotu. O sem-
 pre lohi kona ba Nai Maromak nia lia
 loos. ¹¹Tan nee, Nia sei kastigu o. Agora
 kedas o nia matan sei delek tiha, too
 Maromak kura fali o.”

Derepent nakukun ida taka tiha nia
 matan, too nia la haree buat ida. Nia
 lamas baa-mai buka ema para kaer nia
 liman hodi hatudu dalan ba nia.

¹²Bainhira governador haree nunee, i
 rona sira nia hanorin kona ba Nai Jesus,
 nia admira tebe-tebes, i nia mos fiar ba
 Nai Jesus.

Paulo sira baa iha sidade Antiokia iha provinsia Pisídia

¹³Hosi sidade Pafos, Paulo ho nia
 kolega sira sae roo hodi baa iha Perge,
 iha provinsia Panfília. Too nebaa, sira
 tuun hosi roo, i João Marcos lao husik
 hela sira, hodi fila ba Jerusalém. ¹⁴Hosi
 Perge sira lao ain ba iha sidade Antiokia
 iha provinsia Pisídia.

Iha loron Sabadu, nebee ema Judeu
 sira nia loron hodi harohan hamutuk,
 sira baa iha ema Judeu sira nia uma
 kreda. ¹⁵Hanesan baibain, ema lee lia-
 fuan balu hosi profeta Moisés nia livru,
 ho profeta sira seluk nia hakerek. Depois
 sira nebee toma konta uma kreda nee
 haruka ema husu ba Paulo ho Barnabé
 dehan, “Irmaun sira. Se imi iha liafuan
 ruma atu foo sai mai ami, para hametin
 ami nia laran, halo favor bele koalialia.”

Paulo foo sai kona ba Jesus ba ema Antiokia

¹⁶Entaun Paulo hamriik, nia halo sinal
 ho liman husu para sira nonook. Nia
 koalialia dehan, “Maun-alin Israel sira ho
 maun-alin sira hosi nasaun seluk, nebee
 adora ba Nai Maromak. See tilun mai.

¹⁷Nai Maromak hili ita ema Israel
 nia bei-ala sira hori uluk. Nia halo sira
 nia jersaun aumenta barak durante sira
 hela iha rai Ejiptu, nebee laos sira nia
 rain. Tuir mai, Nai Maromak uza Nia
 forsa hodi hasai sira hosi rai nebaa.^v

¹⁸Depois sira muda fatin baa-mai iha
 rai fuik maran durante tinan haat-nulu.
 Maski sira ulun toos, maibee Maromak
 lori sira ho pasiensia.^w ¹⁹Iha ikus, Maro-
 mak halo rahun tiha nasaun hitu iha rai
 Kanaán, hodi fahe rai sira nee foo ba
 ita nia bei-ala sira para sai sira nia riku-
 soin.^x ²⁰Nee hotu haan tinan atus haat
 lima-nulu.

Nee liu tiha, Nai Maromak foti juis
 hodi ukun sira, too tempu profeta
 Samuel.^y ²¹Bainhira Samuel ukun sira,
 ita nia bei-ala sira husu para bele iha
 liurai. Nunee Nai Maromak foti Kis nia
 oan Saul, hosi suku Benjamim, sai li-
 urai. Saul ukun durante tinan haat-
 nulu.^z ²²Depois Nai Maromak hatuun
 tiha Saul, i foti fali David sai liurai. Nai
 Maromak dehan, ‘Jesé nia oan David nee
 monu ba Hau nia laran. Nia sei halo
 tuir hotu Hau nia hakarak.’^a ²³Maromak
 promete atu haruka David nia Jersaun
 ida mai, hodi salva povu Israel. Salvador
 nee mak Jesus.”

²⁴“Molok Nai Jesus hahuu Nia
 servisu, iha ema ida naran João foo

^v13:17 Ézodu (Keluaran) 1:7; 12:51

^w13:18 Números (Bilangan) 14:34; Deutoronómiu (Ulangan) 1:31

^x13:19 Deutoronómiu (Ulangan) 7:1; Josué 14:1

^y13:20 Juis sira (Hakim) 2:16; 1 Samuel 3:20 ^z13:21 1 Samuel 8:5; 10:21

^a13:22 1 Samuel 13:14; 16:12; Salmus (Mazmur) 89:20

sai ba ema Israel hotu katak sira tenki husik ona sira nia sala, i tenki sarani hanesan sinal katak sira diak malu fali ona ho Maromak.^b ²⁵Maibee bainhira João nia servisu atu remata, nia hatete dehan, ‘Imi keta hanoin hau nee mak Ema ida nebee Maromak promete atu haruka mai. Lae! Ema nee atu mai ona. Nia boot liu hau. Atu hakruuk hodi kore Nia sapatu talin mos, hau la serve.’^c

²⁶Maun-alin sira. Imi nebee Abraão nia jerasaun, ho mos imi hosi nasaun seluk nebee tauk ba Nai Maromak. Nai Maromak foo ona novidade diak ba ita, atu ita bele hetan salvasaun. ²⁷Nai ulun Judeu ho povu Jerusalém kastigu mate Jesus. Nunee sira halo tuir buat nebee profeta sira hakerek hori uluk ona. Sabadu-Sabadu sira baa iha ema Judeu sira nia uma kreda hodi rona profeta sira nia liafuan. Maski nunee, sira la hatene katak Jesus nee mak Ema ida nebee Nai Maromak promete atu haruka mai nee. ²⁸Sira la hetan razaun ida para atu oho Jesus. Bele nunee mos, sira husu ba governador Pilatus para oho Nia.^d ²⁹Governador mos hataan, i sira prega Jesus iha krus, too mate. Buat sira nee hotu sai tuir lo-loos saida mak profeta sira hakerek tiha ona. Depois sira hatuun Nia mate isin hosi krus, i lori baa hakoi.^e ³⁰Maibee Nai Maromak halo Jesus moris fali hosi mate.

³¹Bainhira Jesus moris fila fali, Nia hatudu Aan fila-fila durante loron barak, ba ema sira nebee uluk lao hamutuk ho Nia hosi provinsia Galileia too

Jerusalém. I sira nee mak agora sai sasin ba povu Israel.”^f

³²Paulo hatutan nia koalia dehan, “Ami nain rua lori Liafuan Diak nee foo ba imi katak, buat nebee mak Maromak promete ona ba ita nia bei-ala sira, agora kumpri ona. ³³Maromak halo Jesus moris fali hosi mate, nee tuir liafuan iha livru Salmus nebee dehan, ‘O nee Hau nia oan.

Ohin loron, Hau hatudu katak Hau O nia aman.”^g

³⁴Hori uluk Nai Maromak promete ona dehan, Nia sei halo Jesus moris fali, i Nia sei la mate tan. Nunee Maromak halo tuir Nia Liafuan nebee dehan, ‘Hori uluk Hau promete ona ba liurai David atu foo bensaun ba nia. Agora Hau halo fali promesa nee ho imi.”^h

³⁵Iha Salmus seluk mos hatete, ‘Maromak sei la husik Nia Ema Santu nia mate isin dodok iha rate.”ⁱ

³⁶Nee la koalia kona ba David. Ita hatene nunee, tanba liurai David serbi tiha ona nia povu tuir Nai Maromak nia hakarak, depois nia mate, i nia mate isin dodok tiha ona. ³⁷Nunee Salmus nee koalia kona ba ema seluk. Bainhira ema nee mate, Nai Maromak halo moris fali Nia. Nee mak Nia mate isin la dodok.

^{38–39}Maun-alin sira, rona di-diak mai. Ema nee mak Jesus! Se ita fiar ba Nia, mak Nai Maromak hamoos ita nia sala hotu, hodi simu ita hanesan ema nebee moris loos. Bele ita hakaas aan atu tuir lei hotu nebee Moisés rai hela ba ita mos, nee la bele halo ita sai loos iha Nai Maro-

^b13:24 Marcos 1:4; Lucas 3:3

^c13:25 Mateus 3:11; Marcos 1:7; Lucas 3:16; João 1:20, 27

^d13:28 Mateus 27:22-23; Marcos 15:13-14; Lucas 23:21-23; João 19:15

^e13:29 Mateus 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; João 19:38-42

^f13:31 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 1:3

^g13:33 Salmus (Mazmur) 2:7 ^h13:34 Isaias (Yesaya) 55:3

ⁱ13:35 Salmus (Mazmur) 16:10

mak nia oin hanesan nee. So ita fiar ba Nai Jesus, mak Nai Maromak hamoos ita nia sala. ⁴⁰ Hano in di-diak! Keta halo-be buat nebee mak uluk profeta sira foo sai nee, kona ba imi. Sira hakerek kona ba ema nebee kontra Jesus dehan,

⁴¹ ‘Imi nebee gusta hatete aat Hau, haree ba buat nebee mak Hau halo. Imi sei admira, i mate!

Tanba Hau halo dadauk buat ruma iha imi nia leet,

bele ema konta buat nee ba imi, maibee imi sei la fiar.”^j

⁴² Bainhira Paulo ho Barnabé lao sai hosi uma kreda nee, ema sira iha nebaa husu ba sira para fila fali iha Sabadu oin hodi esplika buat sira nee diak liu tan.

⁴³ Ema Judeu ho mos ema laos Judeu nebee adora Nai Maromak, barak akompanha Paulo ho Barnabé. I sira nain rua foo konselhu dehan, “Imi tenki laran metin nafatin ba Nai Maromak, tanba Nia hatudu ona laran diak mai ita.”

Naiulun Judeu tau lia ba povu hodi kontra Paulo ho Barnabé

⁴⁴ Sabadu tuir mai, kuaze ema hotu iha sidade nee mai rona Nai Maromak nia liafuan kona ba Jesus. ⁴⁵ Bainhira naiulun Judeu sira haree ema barak mai rona Paulo ho Barnabé, sira laran moras. Nunee sira hatete aat Paulo i kontra kedas nia koalia.

⁴⁶ Maibee Paulo ho Barnabé koalia ho aten brani tebe-tebes dehan, “Nai Maromak haruka ami foo uluk Nia Liafuan ba ema Judeu. Maibee imi lakohi simu. Nee hatudu katak imi la merese atu hetan moris rohan la iha hamutuk ho Nai Maromak. Nunee agora, ami sei lori Liafuan Diak nee ba foo ba nasaun sira seluk. ⁴⁷ Tan Nai Maromak foo ona orden mai ami dehan,

‘Hau foti ona o sai hanesan ahi oan hodi lori naroman ba ema nebee laos Judeu,

atu o lori Maromak nia salvasaun ba iha mundu tomak.”^k

⁴⁸ Bainhira ema sira nebee laos Judeu rona nunee, sira kontenti tebe-tebes. Sira hahii Nai Maromak dehan, “Maromak nia liafuan diak tebe-tebes!” I ema sira nebee mak Nai Maromak desidi ona para hetan moris rohan la iha, sira hotu fiar ba Nai Jesus.

⁴⁹ Nunee Nai Maromak nia liafuan hatutan hosiibun baibun iha rejiaun nee tomak.

⁵⁰ Depois naiulun Judeu balu mai tau lia ba senhora balu nebee riku i tauk ba Nai Maromak, ho mos ba ema boot sira iha sidade nee. I sira tuu lia ba povu para halo terus Paulo ho Barnabé, too duni sai sira hosi nebaa. ⁵¹ Molok sira sai hosi sidade nee, sira nain rua baku rai uut hosi sira nia ain hanesan sinal katak, ema iha sidade nee lakohi rona ba Nai Maromak. I sira baa fali iha sidade seluk ida naran Ikóniu.¹

⁵² Maibee, ema sira nebee tuir Nai Jesus iha Antiokia, sira nia laran haksolok, i Espiritu Santu domina sira nafatin.

Paulo ho Barnabé iha sidade Ikóniu

14 Bainhira Paulo ho Barnabé too iha sidade Ikóniu, sira baa foo sai Nai Maromak nia Novidade Diak iha ema Judeu sira nia uma kreda. Sira nia koalia nee halo ema Judeu barak ho mos ema barak nebee laos Judeu fiar ba Nai Jesus. ² Maibee ema Judeu sira nebee lakohi fiar ba Jesus tau lia ba ema balu nebee laos Judeu para odi ema sarani sira. ³ Maski nunee, Paulo ho Barnabé hela kleur iha sidade nee hodi foo sai ho brani nafatin katak, Nai Jesus hatudu nia

^j13:41 Habakuk 1:5 ^k13:47 Isaias (Yesaya) 42:6; 49:6

¹13:51 Mateus 10:14; Marcos 6:11; Lucas 9:5; 10:11

laran diak ba ema hotu-hotu. Nai Maromak mos foo poder ba sira nain rua hodi halo milagre ho sinal oi-oin nebee halo ema admira, para ema hotu hatene katak sira nia hanorin nee loos duni.

⁴Maibee povu iha sidade nee fahe ba rua. Balu tuir ema Judeu sira nebee lakohi fiar ba Jesus; ema seluk tuir Nai Jesus nia apostolu sira.

⁵Iha ema Judeu balu ho ema balu nebee laos Judeu, hamutuk ho sira nia boot sira, kombina malu atu halo terus apostolu sira, i mos atu tuda Paulo ho Barnabé ho fatuk. ⁶Maibee Paulo sira rona kona ba planu nee. Entaun sira halai. Sira baa sidade Listra ho sidade Derbe iha provinsia Likaónia, ho rai sira nebee besik. ⁷Iha nebaa sira foo sai nafatin Nai Jesus nia Liafuan Diak.

Paulo ho Barnabé iha sidade Listra ho sidade Derbe

⁸Iha sidade Listra, Paulo ho Barnabé hasoru ema ida ain aat, dezde nia moris, i nia nunka lao. ⁹Ema nee rona Paulo nia koalia. Paulo hateke di-diak ba nia, i haree katak ema nee fiar dehan Nai Jesus bele kura nia. ¹⁰Entaun nia bolu, “Irmaun, hamriik ona!” Rona nunee, ema nee haksoit i komesa lao kedas.

¹¹Kuandu ema barak nee haree buat nebee Paulo halo, sira hotu bilaan tiha. Sira hakilar ho sira nia lian Likaónia dehan, “Nee maromak nain rua nebee nakfilak aan ba ema hodi tuun mai iha mundu.” ¹²Sira hanoin Barnabé mak sira nia maromak ida naran Zeus. I Paulo, sira hanoin dehan, maromak Hermes, tanba baibain nia mak koalia.* ¹³Iha portaun atu tama ba sidade, iha uma lulik ida, hodi adora maromak

Zeus. Ema nebee hein uma lulik nee, dada karau vaka aman ho ai funan. Nia hamutuk ho ema lubuk ida atu oho karau nee hodi halo sakrifisiu para adora Paulo ho Barnabé.

¹⁴Maibee kuandu Jesus nia apostolu sira hatene katak ema atu adora sira, sira nain rua protesta kedas. Sira lees tiha sira nia ropa hanesan sinal katak sira la konkorda. I sira halai tama iha ema lubuk nee nia leet, hodi hakilar dehan, ¹⁵“Maluk sira! Nusaa mak imi halo fali nunee? Ami laos maromak. Ami ema hanesan mos imi. Ami mai atu foo hatene ba imi Liafuan Diak katak, imi tenki husik ona imi nia lulik sira nebee la iha folin, hodi tuir Maromak ida nebee moris. Nia mak halo lalehan, rai, tasi, ho buat hotu-hotu.” ¹⁶Uluk, Nai Maromak husik nasaun sira moris tuir sira ida-idak nia hakarak. ¹⁷Maibee Maromak hatudu sinal oi-oin atu nasaun hotu hatene katak, Maromak nee diak duni. Nia mak haruka udan mai imi. Nia mak halo imi nia toos foo ai haan barak. Nia mak foo hahaan ba imi, i halo imi nia laran kontenti.”

¹⁸Bele povu nia ulun toos hakarak duni adora Paulo ho Barnabé, ikus mai sira nain rua konsege bandu sira.

¹⁹Liu tiha nee, ema Judeu balu too mai hosi sidade Antiokia ho sidade Ikóniu. Sira tau lia ba povu hodi kontra sira nain rua, too sira mos tuda Paulo ho fatuk. I sira rasta nia sai hosi sidade. Sira hanoin dehan nia mate tiha ona.

²⁰Maibee bainhira ema sarani sira mai hamriik haleu Paulo, nia mos hamriik, hodi tama fali ba sidade. Iha aban, nia ho Barnabé lao hamutuk ba sidade Derbe.

***14:12** Ema Listra sira fiar ba maromak bara-barak. Tuir sira nia fiar, Zeus (nebee ema mos bolu Júpiter) mak maromak ida boot liu. Hermes (nebee ema mos bolu Merkúriu) mak lori mensajen ba maromak sira.

^m**14:15** Ézodu (Keluaran) 20:11; Salmus (Mazmur) 146:6

Paulo ho Barnabé fila fali ba sidade Antiokia iha provinsia Síria

²¹ Iha Derbe, Paulo ho Barnabé foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak. Ema barak mos komesa tuir Jesus. Depois sira nain rua fila fali ba Listra, ho Ikóniu. Hosi nebaa, sira lao nafatin ba iha Antiokia iha provinsia Pisídia. ²² Iha fatin hirak nee sira koalia ho sarani sira hodi hametin sira nia laran. Sira foo hanoin dehan, “Ita nebee fiar ba Nai Jesus sei hetan terus oi-oin, maibee ita tenki tuir nafatin Jesus, para ita bele moris hamutuk ho Nai Maromak bainhira Nia ukun.”

²³ Paulo ho Barnabé foti ema balu sai responsavel ba sarani sira iha fatin ida-idak. Sira halo orasaun ho jejun, hodi entrega responsavel sira ba Nai Jesus, nebee sira fiar.

²⁴ Liu tiha nee, Paulo ho Barnabé lao liu hosi provinsia Pisídia baa too iha provinsia Panfília. ²⁵ Iha nebaa, sira foo sai Maromak nia liafuan iha sidade Perge. Depois sira baa too iha sidade Atália. ²⁶ Sira sae roo hodi fila ba sidade Antiokia iha provinsia Síria. Iha sidade nee mak ema sarani sira uluk entrega sira nain rua ba Maromak nia liman hodi halao Nia servisu. Agora sira nia servisu nee remata ona.

²⁷ Too iha Antiokia, Paulo ho Barnabé halibur sarani sira hodi konta buat hotu-hotu nebee Maromak halo ona liu hosi sira. Sira mos foo hatene dehan Maromak loke ona dalan ba ema sira nebee laos Judeu hodi fiar ba Jesus. ²⁸ Paulo ho Barnabé sei hela kleur ho Nai Jesus nia ema sira iha nebaa.

Naiulun kristaun sira halibur hamutuk iha Jerusalém

15 Bainhira Paulo ho Barnabé sei iha Antiokia, ema sarani Judeu

balu too mai hosi Judeia. Sira hanorin sarani sira dehan, “Se imi hakarak hetan salvasaun, imi tenki sunat, tuir lisan nebee Nai Maromak foo ona ba Moisés.”ⁿ

² Maibee Paulo ho Barnabé kontra makaas sira nia hanorin nee, i haksasuk malu makaas ho sira. Tanba sira kontra malu nunee, sarani sira desidi para haruka Paulo ho Barnabé ho sarani balu hosi Antiokia, lori problema nee ba Nai Jesus nia apostolu sira ho responsavel sira iha Jerusalém.

³ Entaun sarani sira iha Antiokia haruka delegasaun nee ba Jerusalém. Sira lao liu hosi provinsia Fenísia ho provinsia Samaria. Iha dalan, sira tama tu-tuir sarani sira nia uma hodi konta dehan, “Ema nebee laos ema Judeu mos fiar ona ba Nai Jesus.” Rona nunee, sarani sira haksolok.

⁴ Bainhira sira too iha Jerusalém, Nai Jesus nia apostolu sira ho responsavel sira ho sarani sira tomak, simu sira ho diak. Paulo ho Barnabé foo hatene buat hotu nebee Nai Maromak halo ona liu hosi sira, too ema barak nebee laos Judeu mos fiar ona ba Nai Jesus.

⁵ Maibee sarani Judeu balu hosi grupu relijiaun Farizeu hamriik hodi dehan, “Ema nebee laos Judeu, mak hakarak tuir Jesus, sira tenki sunat i mos tenki tuir ita nia lei nebee Nai Maromak foo liu hosi Moisés.”

⁶ Entaun apostolu sira, ho responsavel sira, halibur hamutuk hodi rezolve problema ida nee. ⁷ Sira diskuti baa-mai, iha ikus, Pedro hamkrik hodi koalia dehan, “Maun-alin sira, imi rasik hatene katak, uluk Nai Maromak hili ona hau, hosi imi, atu lori Jesus nia Liafuan ba ema sira nebee laos Judeu. Tan Nia hakarak

ⁿ15:1 Levítiku (Imamat) 12:3

atu sira mos fiar ba Jesus.^o ⁸ Nai Maromak hatene ita ida-idak nia laran. I Nia mak foo Nia Espiritu Santu ba sira, hanesan uluk Nia foo ona ba ita. Ho nunee, ita hatene katak Nai Maromak mos simu sira.^p ⁹ Tan Nia haree sira ho ita hanesan. Nia hamoos ona sira nia laran tanba sira fiar ba Jesus, hanesan mos Nia halo ona mai ita. ¹⁰ Agora, Nai Maromak simu ona sira, nusaa mak imi sei obriga tan sira tuir lei Moisés nian?! Ita ho ita nia beiala sira rasik la konsege halo tuir ita nia relijaun nia lei hotu. Nee duni, ita keta obriga sira halo nunee. ¹¹ Maromak foo salvasaun ba ita, laos tanba ita tuir lei relijaun, maibee tanba Nai Jesus hatudu Nia laran diak ba ita.”

¹² Rona nunee, la iha ema ida mak koalia tan.

Tuir mai, Paulo ho Barnabé konta tan, oinsaa Maromak uza ona sira hodi halo milagre ho sinal oi-oin ba ema nebee laos Judeu. ¹³ Koalia tiha hotu, Tiago hamriik hodi dehan, “Maun-alin sira, imi rona hau lai! ¹⁴ Irmaun Simão Pedro[†] konta ona mai ita katak, Nai Maromak foin hatudu Nia domin ba ema nebee laos Judeu, hodi foti sira balu sai Nia povu. ¹⁵ Nee kona ho buat nebee Nai Maromak nia profeta sira hakerek hori uluk dehan,

¹⁶ ‘Hau sei fila fali mai.

Hau sei foti liurai David hodi ukun fila fali.

Nia jersaun mos,

Hau sei foti fali hodi ukun.

¹⁷⁻¹⁸ Ho nunee, ema hosi nasaun seluk mos sei mai buka ho hasoru Hau.

Tan Hau hili ona sira, sai Hau nia povu.

Nai Maromak koalia nunee hori uluk kedas.”^q

¹⁹ Tiago hatutan tan hanesan nee, “Tuir hau nia hanoin, se ema nebee laos Judeu hakarak tuir Nai Maromak, ita keta foo todan ba sira. ²⁰ Ita tenki hakerek surat ida ba sira, para sira lalika tuir ita nia lei hotu. Ita foo hanoin deit ba sira dehan, sira la bele haan naan nebee mak hamulak tiha ona ba lulik. Sira la bele halo sala ho mane ka ho fetu. Sira la bele haan naan raan. I la bele haan naan animal nebee la koa kakorok halo raan sai lai.^r ²¹ Tan lei sira nee laos buat foun ida. I ema barak hatene ona katak, ita ema Judeu nia lisan nunee duni. Dezde uluk kedas lei sira nee, lee beibeik iha uma kreda Judeu nian hotu-hotu, iha Sabadu-Sabadu. Hau nia liafuan mak nee deit. Obrigadu.”

Ema kristaun sira nebee laos Judeu simu surat hosi naiulun sarani sira

²² Depois Nai Jesus nia apostolu sira ho responsavel sira ho Jesus nia povu tomak iha Jerusalém konkorda haruka ema baa foo hatene kona ba sira nia desizaun ba sarani sira iha sidade Antiokia. Sira hili ema nain rua nebee sarani sira respeita hodi halao servisu nee. Ida naran Silas, ho ida tan naran Judas (nebee ema mos bolu Barsabás). I sira haruka sira nain rua baa hamutuk ho Paulo ho Barnabé. ²³ Sira lori surat ida hakerek nunee:

“Ba ema sarani nebee laos Judeu iha sidade Antiokia, iha provinsia Síria tomak, ho mos provinsia Silísia.

Kumprimentus hosi ami, Nai Jesus nia apostolu, ho responsavel sira iha

[†]15:14 Lian Gregu hakerek ‘Simão’. Nia naran seluk, Pedro.

^o15:7 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 10:1-43

^p15:8 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 2:4; 10:44

^q15:17-18 Amos 9:11-12

^r15:20 Ézodu (Keluaran) 34:15-17; Levítiku (Imamat) 17:10-16; 18:6-23

Jerusalém. Ami hakerek surat nee foo ba imi, nebee ami hadomi hanesan ami nia maun-alin rasik.

²⁴ Ami rona dehan, iha ema balu hosi Jerusalém baa hanorin imi la loos, halo imi nia laran susar ho laran ru-rua kona ba salvasaun. Laos ami mak haruka baa. ²⁵⁻²⁷ Nunee ami halibur malu hodi koalia kona ba problema nee. Depois ami ho laran ida hili Judas ho Silas baa hodi ami nia naran, atu hatoo rasik ba imi saida mak hakerek iha surat nee. Ami mos haruka irmaun doben Barnabé ho Paulo, nebee prontu atu mate tanba serbi Nai Jesus Kristu.

²⁸ Maromak nia Espiritu Santu foo hatene ona ba ami, i ami mos konkorda katak, imi lalika tuir ami nia lisan Judeu hotu. Tan lisan sira nee so foo todan deit ba imi. Maibee iha buat ida-rua, mak imi tenki halo tuir:

²⁹ La bele haan naan nebee ema hamulak tiha ona ba lulik.

La bele haan naan raan.

La bele haan naan animal nebee la koa kakorok halo raan sai lai.

I la bele halo sala ho mane ka ho feto.

Se imi halo tuir buat hirak nee, diak ona.

Ami nia liafuan too iha nee deit. Adeus.”

³⁰ Sira nain haat simu tiha surat nee, sira lori kedas ba sidade Antiokia. Too iha nebaa, sira halibur sarani sira hotu, hodi foo surat nee ba sira. ³¹ Bainhira lee tiha surat nee, sarani sira hotu haksolok, tanba liafuan nee hametin sira nia laran.

³² Judas ho Silas mos profeta. Sira koalia buat barak ba ema sarani sira hodi hametin sira nia laran i halo forti sira nia fiar. ³³ Sira nain rua hela laduun kleur. Depois sira fila fali, lori kumpri-mentus hosi sarani sira iha Antiokia ba

sarani sira iha Jerusalém, nebee mak haruka sira mai. ³⁴ [Maibee Silas desidi hela nafatin iha nebaa.][‡]

³⁵ Paulo ho Barnabé mos sei hela iha Antiokia. Hamutuk ho ema barak tan, sira hanorin ho foo sai Nai Maromak nia liafuan kona ba Jesus.

Paulo ho Barnabé fahe malu

³⁶ Liu tiha nee, Paulo hatete ba Barnabé, “Irmaun, mai ita fila fali baa vizita fatin sira nebee uluk ita foo sai Maromak nia liafuan ba nee. Ita baa haree took sarani sira nia moris oinsaa.” ³⁷ Barnabé hataan. Maibee nia hakarak lori João baa ho sira. (João nee sira bolu mos Marcos.) ³⁸ Maibee Paulo lakohi. Tanba uluk, iha provinsia Panfília; Marcos lao husik hela tiha sira.^s ³⁹ Paulo ho Barnabé diskuti malu makaas, too sira nain rua fahe malu. Barnabé lori Marcos, baa sae roo hodi baa tiha ilha Xipre.

⁴⁰ Maibee Paulo lori Silas. Molok sira nain rua atu sai, sarani sira iha Antiokia halo orasaun ba Nai Maromak atu kuidadu sira i hatudu Nia laran diak ba sira. Depois sira nain rua baa ona. ⁴¹ Sira lao lemo provinsia Síria ho provinsia Silísia hodi hametin ema sarani sira nia laran.

Timóteo lao hamutuk ho Paulo no Silas

16 Liu tiha nee, Paulo ho Silas baa iha sidade Derbe. Depois sira kontinua lao ba iha sidade Listra. Iha nebaa, sira hasoru mane klosan ida naran Timóteo, nebee tuir Nai Jesus. Nia aman ema Gregu, i nia inan ema Judeu nebee fiar ona ba Jesus. ² Ema sarani sira iha sidade Listra ho sidade Ikóniu, sira hotu dehan Timóteo ema laran diak. ³ Paulo hakarak Timóteo lao hamutuk

[‡]15:34 Iha dokumentu antigu barak, versikulu 34 nee la iha.

^s15:38 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 13:13

ho sira nain rua. Maibee ema Judeu iha fatin nee hatene dehan Timóteo seidauk sunat tuir lisan Judeu, tanba nia aman ema Gregu. Nunee Paulo sunat nia.[¶]

⁴Depois sira lao hosi sidade ba sidade, hodi foo sai desizaun nebee Nai Jesus nia apostolu sira ho responsavel sira foti ona iha sidade Jerusalém. ⁵Ho nunee, sira hametin liu tan ema sarani sira nia fiar. Loron ba loron, ema sarani aumenta barak ba beibeik.

Maromak haruka Paulo sira ba Masedónia

⁶Nee liu tiha, Paulo sira lao ba provinsia Frígia ho provinsia Galásia, tanba Maromak nia Espiritu Santu bandu sira la bele baa foo sai Maromak nia Novidade Diak iha provinsia Ázia. ⁷Kuandu sira too iha fatin ida nebee baliza ho provinsia Mízia, sira buka atu tama ba iha provinsia Bitínia, maibee Nai Jesus nia Espiritu la foo lisensa.[§] ⁸Nunee sira lao liu hosi provinsia Mízia, too iha sidade Tróade.

⁹Iha kalan nee, Nai Maromak hatudu ba Paulo hanesan mehi ida. Nia haree mane ida hosi provinsia Masedónia hamriik hela hodi husu makaas dehan, “Senhor, favor ida, mai iha nee hodi ajuda lai ami.” ¹⁰Paulo haree tiha nunee, ami^{**} fiar katak Nai Maromak mak haruka ami baa foo sai Nia Liafuan ba ema iha Masedónia. Nunee ami prepara aan keda atu baa iha tasi sorin nebaa.

Iha sidade Filipi, Lídia fiar ba Nai Jesus

¹¹Tuir mai, ami sae roo iha sidade Tróade, hodi baa rai kiik ida naran Samotrásia. Aban fali ami lao ho roo nafatin too ami tuun iha sidade ida naran Neápolis. ¹²Hosi nebaa, ami lao ain deit ba iha sidade ida naran Filipi. (Sidade nee sidade prinsipal ida iha provinsia Masedónia, i governu Roma mak ukun.) Ami hela loron ida-rua iha nee.

¹³Iha loron Sabadu, nebee ema Judeu sira nia loron hodi harohan hamutuk, ami lao sai uitoan hosi sidade hodi buka ema Judeu sira nia fatin orasaun. Tanba ami hanoin fatin orasaun nee iha motaibun. Too iha nebaa, ami tuur koalia ho senhora balu nebee halibur malu hela.^{††}

¹⁴Ida naran Lídia, hosi sidade Tiatira. Senhora nee kontratu hena mesak folin kar-karu deit. Nia adora ona ba Nai Maromak. Kuandu nia rona Paulo nia liafuan, Maromak loke nia laran hodi simu keda buat nebee Paulo koalia.

¹⁵Depois ami sarani Lídia ho ema hotu-hotu nebee hela ho nia. I nia konvida ami dehan, “Senhor sira, se imi hanoin hau fiar tebes ba Nai Jesus, entaun imi baa hela lai iha hau nia uma.” Nia hamaus beibeik, too ikus mai ami mos simu.

[¶]**16:3** Paulo hatene katak ema nebee seidauk sunat, la bele tama ba ema Judeu sira nia uma keda. Se Timóteo hakarak ajuda Paulo hodi foo sai Jesus nia Novidade Diak ba ema Judeu sira, maka nia tenki sunat uluk. Ho nunee, foin nia bele tama-sai iha ema Judeu sira nia leet.

[§]**16:7** Agora nee, provinsia nebee uluk sira bolu Frígia, Galásia, Ázia, Mízia, ho Bitínia, hotu-hotu iha nasaun Turkia.

^{**}**16:10** Iha istoria nee; Lucas komesa uza liafuan ‘ami’, tanba nia hamutuk ona ho Paulo sira. Lucas mak hakerek livru nee.

^{††}**16:13** Tuir lei relijiaun Judeu nian, tenki iha mane Judeu nain sanulu, foin bele harii uma keda. Feto la sura. Senhora Judeu sira nee halibur malu halo orasaun iha motaibun tanba mane Judeu iha sidade Filipi la too atu harii uma keda.

**Paulo ho Silas tama
kadeia iha sidade Filipi**

¹⁶ Iha loron ida, ami baa iha fatin orasaun nee, ami hasoru menina ida iha dalan. Nia ema nia atan. Espiritu aat tama iha nia, nunee nia bele foo hatene saida mak atu akontese aban-bainrua. Ema barak foo osan ba nia patraun, para menina nee bele siik sira nia destinu. ¹⁷ Bainhira ami lao dadauk, labarik feto nee hakilar tu-tuir ami dehan, “Ema sira nee serbi Nai Maromak Boot Liu. Sira mai hatudu dalan ba imi, oinsaa imi bele hetan salvasaun, i hetan perdaun ba imi nia sala.”

¹⁸ Nia hakilar nunee loron ba loron, too Paulo la aguenta ona. Entaun nia hateke ba feto nee, hodi foo orden dehan, “Espiritu aat! Hodi Nai Jesus nia naran, hau haruka o sai hosi feto nee!” I espiritu aat nee sai kedas.

¹⁹ Bainhira labarik feto nia patraun sira hatene ona dehan, sira nia atan nia poder lakon tiha ona, sira hirus tebe-tebes, tanba nia la bele manaan tan osan ba sira. Entaun sira kaer Paulo ho Silas, rasta hodi ba iha nai ulun sira nia oin, iha merkadu. ²⁰ Iha nebaa, sira foo sala dehan, “Ema sira nee ema Judeu mai iha sidade nee atu sobu ita nia comunidade. ²¹ Sira mos hanorin lisan nebee kontra ita nia lei governu Roma nian. Nunee ita la bele simu ka halo tuir.”

²² Rona nunee, ema barak nee hirus tebe-tebes, i atu baku Paulo ho Silas. Ema tesi lia nain sira haruka ema baa lees sai tiha sira nain rua nia ropa, i baku sira ho sikoti. ²³ Sira baku Paulo ho Silas too dolar, depois hodi baa soe tama ba kadeia. Tesi lia nain sira haruka komandante kadeia hein sira nain rua di-diak, para sira la bele halai. ²⁴ Nunee komandante hatama sira ba iha kadeia segredu, i hatama mos sira nia ain ba iha ai ka-belak kuak.

²⁵ Iha kalan boot, Paulo ho Silas halo orasaun ho kanta hodi hahii Nai Maromak. Ema dadur sira seluk iha kadeia, rona hela. ²⁶ Derepent deit rai nakdoko makaas, too uma kadeia tomak mos nakdoko. I odamatan kadeia nian nakloke hotu, korenti nebee hodi kesi ema dadur sira mos namkore tiha.

²⁷ Iha momentu nee, komandante kadeia hadeer, nia haree odamatan kadeia nian nakloke hotu. Haree nunee, nia hanoin ema dadur sira halai tiha ona. Entaun nia losu nia surik, atu oho aan. ²⁸ Maibee Paulo bolu ho lian makaas dehan, “Senhor, keta oho aan! Ami hotu sei iha nee.”

²⁹ Komandante tauk atu-mate. Nia husu ahi oan, hodi halai tama ba kadeia laran, ho tauk i nakdedar, baa hakneak iha Paulo ho Silas nia ain.

³⁰ Tuir mai, nia lori sira sai hosi kadeia laran, i nia husu dehan, “Senhor sira. Hau tenki halo saida atu hau hetan salvasaun?”

³¹ Paulo ho Silas hataan dehan, “Ita fiar ba Nai Jesus mak Nai Maromak sei salva ita. Nunee mos ho senhor nia familia ho ema hotu nebee hela hamutuk ho ita.” ³² Depois Paulo ho Silas esprika kona ba Nai Jesus ba komandante kadeia nee, ho ema hotu nebee hela iha nia uma laran tomak. ³³ Oras nee kedas, komandante nee lori Paulo ho Silas baa fasi sira nia kanek. I sira sarani nia ho ema hotu nebee hela iha nia uma laran tomak. ³⁴ Depois nia lori sira ba iha nia uma, hodi foo hakaan ba sira. Nia ho ema hotu iha nia uma laran kontenti tebe-tebes, tanba sira fiar ona ba Nai Maromak.

³⁵ Iha aban dadeer-saan, tesi lia nain sira haruka polisia hatoo orden ba komandante kadeia, para hasai ona Paulo ho Silas hosi kadeia.

³⁶ Nunee komandante foo hatene ba Paulo dehan, “Senhor, ema boot sira de-

sidi tiha ona, atu hasai imi. Tan nee, senhor sira bele baa ona ho diak.”

³⁷Maibee Paulo hatete ba polisia sira, “Ami ema sidadauk Roma. Nunee governu tenki tesi ami nia lia lai, mak foin bele kastigu ami. Maibee sira seidauk buka hatene ami nia sala saida, sira baku liu ami ho sikoti iha ema barak nia oin. Depois sira hatama ami ba kadeia. Ho nunee sira kontra ona lei governu Romanian. Agora sira atu hasai nonook ami hosi kadeia?! Nee la bele! Haruka ema boot sira mai rasik hasai ami. Nunee foin ami simu.”

³⁸Polísia sira baa hatoo Paulo nia lia menon nee ba tesi lia nain sira, foin sira hatene katak sira nain rua sidadauk Roma, entaun sira tauk tebe-tebes. ³⁹Depois ema boot sira baa iha kadeia, hodi husu deskulpa ba Paulo ho Silas. Sira hasai sira nain rua hosi kadeia, i husu boot atu sira husik tiha sidade nee. ⁴⁰Sai tiha hosi kadeia, Paulo ho Silas baa fali iha Lídía nia uma. Sira koalia ho sarani sira dala ida tan hodi hametin sira nia laran, depois sira husik tiha sidade nee.

Paulo sira baa iha sidade Tesalónika

17 Liu tiha nee, Paulo ho Silas kontinua sira nia viajen liu hosi sidade Anfípolis ho Apolónia, too iha sidade Tesalónika. Iha sidade nee, iha uma kreda ema Judeu sira nian.

²Durante loron Sabadu tolu tu-tuir malu, Paulo baa tama iha uma kreda nee, hanesan baibain. Nia lee Nai Maromak nia liafuan i diskuti ho ema sira iha nebaa, ³hodi hatudu katak, Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee, sei hetan filus barak, i sei mate, depois sei moris tera fali. Nia hatete, “Ema nee mak Jesus.”

⁴Ema barak fiar ba Nai Jesus, i tuir Paulo ho Silas. Sira nee mak ema Judeu balu, mane Gregu barak nebee tauk ona

Nai Maromak, ho mos senhora boot barak.

⁵Maibee ema Judeu nia boot sira laran moras Paulo ho Silas. Entaun sira tau lia ba ema nebee vadiu iha merkadu, hodi halo bronkas. Sira asalta Jason nia uma hodi buka Paulo ho Silas. Sira atu rasta sai sira nain rua ba povu hodi foo justisa.

⁶Maibee sira buka la hetan. Nunee sira kaer fali Jason ho ema sarani balu hodi rasta ba iha tribunal. Sira hakilar dehan, “Ema sira nebee halo rung-ranga iha mundu tomak, agora mos tama ona iha ita nia sidade. I Jason simu tiha ona sira iha nia uma. ⁷Ema sira nee hotu kontra lei Roma nian, tanba sira lakohi rekonhese liurai boot, César. Sira so rekonhese deit sira nia Liurai Boot ida, naran Jesus.”

⁸Rona nunee, tesi lia nain sira ho povu iha sidade nee konfuzaun boot. ⁹I tesi lia nain sira haruka Jason ho ema sarani sira selu osan hodi foo garantia katak problema nee sei la mosu tan. Depois foin husik sira baa.

Paulo sira baa iha sidade Bereia

¹⁰Iha kalan nee kedas, ema sarani sira iha sidade Tesalónika, haruka Paulo ho Silas baa iha sidade ida naran Bereia. Too iha nebaa, sira baa tama iha uma kreda ema Judeu sira nian hodi hanorin.

¹¹Ema Judeu sira iha Bereia la hanesan ho sira iha Tesalónika. Sira laran nakloke atu rona Novidade Diak kona ba Nai Jesus. Nee mak loro-loron sira lee Maromak nia liafuan hodi buka hatene liafuan sira nebee Paulo ho Silas foo sai nee loos ka lae. ¹²Tanba nee, ema Judeu barak fiar ba Jesus. Nunee mos mane Gregu barak, ho senhora boot Gregu balu.

¹³Maibee bainhira ema Judeu sira iha Tesalónika rona dehan Paulo sira hanorin Maromak nia liafuan iha Bereia, sira baa tau lia ba ema sira iha nebaa

hodi kontra Paulo sira. ¹⁴Nee mak ema sarani sira iha Bereia lori kedas Paulo ba iha tasi ibun. Maibee Silas ho Timóteo hela nafatin iha Bereia. ¹⁵Sarani sira akompanha Paulo too iha sidade ida naran Atenas, depois fila fali ba Bereia. Sira tatoli lia ida hosi Paulo atu Silas ho Timóteo baa lalais hasoru nia.

Paulo debate ho matenek nain sira iha sidade Atenas

¹⁶Bainhira Paulo sei hein hela Silas ho Timóteo iha Atenas, nia laran susar tebe-tebes, tanba nia haree estatua lulik iha fatin hotu-hotu.

¹⁷Maibee iha sidade nee, iha mos ema Judeu, ho ema laos Judeu balu mak tauk ba Nai Maromak. Paulo baa tama iha sira nia uma kreda, hodi diskuti ho sira. Loro-loron, nia mos baa iha merkadu hodi koalia ho ema see deit mak iha nebaa. ¹⁸Paulo mos debate ho matenek nain sira hosi grupu rua, grupu ida naran Epikurus i ida naran Stoa.^{‡‡} Kuandu nia koalia kona ba Jesus dehan Nia moris fali ona hosi mate, iha ema balu dehan, “Keta baa rona ema regador nee!” Balu tan hatete, “Nia hakarak obriga ita adora ema rai seluk nia maromak.”

¹⁹⁻²¹Ema Atenas sira, ho ema estranjeiru sira nebee hela iha sidade nee, kuandu rona hanorin foun ka ideia foun ruma, ema matenek sira baibain halibur hamutuk iha foho kiik ida naran Areopagus hodi troka ideia kona ba buat foun nee. Entaun sira lori Paulo ba iha nebaa, i sira husu ba nia, “Esplika lai mai ami hanorin foun nee, para ami bele kom-priende lo-loos. Tanba buat nebee senhor koalia nee, ami foin rona.”

²²Entaun Paulo hamriik iha ema matenek nain sira nia oin hodi hataan nunee, “Ema Atenas sira, hau lao lemo ona imi nia sidade nee, hau haree imi badinas halo tuir relijiaun. ²³Tanba bainhira hau haree di-diak ba fatin bararak hodi imi adora lulik, hau mos haree imi nia altar ida hakerek dehan, ‘Fatin hamulak ba maromak ida nebee ita la hatene.’ Nee hatudu katak, imi adora ona ba Nai Maromak, maibee imi seidauk hatene Nia. I Nai Maromak nee mak agora hau atu foo hatene ba imi.

²⁴Nia mak halo mundu ho buat hotu-hotu iha mundu nee. Nia mak Liurai nebee ukun lalehan ho rai. Nunee Nia la hela iha uma lulik nebee ema mak halo. ²⁵Nia mak foo iis, ho foo moris ba ita ema. Nia mak foo ba ita buat hotu-hotu nebee ita presiza. Maibee Nia rasik la presiza ajuda buat ida hosi ita ema.^t ²⁶Hosi ema ida, Nia halo nasaun hotu-hotu iha mundu tomak. Nia hake-tak nasaun sira, ida-idak ho nia rain. Nia desidi antes tiha ona, tempu nebee mak nasaun ida-idak atu sai boot, ou atu monu.

²⁷Nia halo nunee, tan Nia hakarak atu ema hotu buka hatene Nia. Se sira hakaas aan, karik sira bele hetan Nia. Afinal Nia la dook hosi ita. ²⁸Iha ema koalia ona dehan, ‘Ita moris iha mundu, tanba Nia. Ita iha, tanba Nia.’

Imi nia matenek nain ida mos hakerek poezia dehan, ‘Ita hotu-hotu nia oan.’

²⁹Nee loos duni. Ita nee hotu Nai Maromak nia oan. Nee duni, keta hanoin dehan Nai Maromak nee hanesan es-

^{‡‡}**17:18** Ema hosi grupu Epikurus nee tuir mestri ida naran Epikurus. Nia hanorin dehan, moris haksolok deit mak prinsipal liu. Sira hosi grupu Stoa tuir mestri seluk ida naran Seno. Nia hanorin dehan, ema tenki domina nia aan halo di-diak.

^t**17:25** 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 8:27; Isaias (Yesaya) 42:5; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 7:48

tatua nebee ema badaen halo ho osan mean, ka osan mutin, ka fatuk, tuir sira nia hanoin. ³⁰Uluk ema halo buat sira nee tanba seidaok kompriende. Nee mak Nai Maromak foo perdaun ba sira. Maibee agora, Nia lakohi atu ita moris tan nunee. Nee mak Nia foo orden dehan, ema hotu-hotu tenki husik ona lulik, i tuir deit Nai Maromak. ³¹Nia marka ona loron ida, hodi halo justisa ba ema hotu-hotu iha mundu tomak. I Nia hili ona Ema ida sai Juis, hodi tesi lia lo-loos. Ita hatene katak Juis nee mak Jesus. Tanba Nia mate tiha ona, maibee Nai Maromak halo Nia moris fali.”

³²Bainhira sira rona Paulo dehan, ema mate ida moris fila fali, balu goza nia. Maibee iha ema balu hatete ba Paulo, “Loron seluk ami sei hakarak rona tan kona ba buat nee.” ³³Depois Paulo sai hosi enkontru nee. ³⁴Sira balu tuir Paulo, i fiar ona Nai Jesus. Hosi sira nee iha matenek nain ida naran Dionísio, ho mos feto ida naran Dámaris, ho ema seluk tan.

Paulo servisu hamutuk ho Akila ho Priscila

18 Nee liu tiha, Paulo husik tiha sidade Atenas hodi baa iha sidade Korintu. ²Iha nebaa, nia hasoru malu ho ema Judeu ida naran Akila hosi provinsia Pontu, ho nia kaben Priscila. Sira nain rua foin mai hosi provinsia Itália. Sira sai hosi nebaa tanba liurai boot Cláudio haruka ema Judeu sira hotu-hotu sai hosi sidade Roma. Paulo baa vizita sira, ³depuis hela ho sira, i servisu hamutuk ho sira, tanba sira nia servisu halo tenda hosi animal nia kulit, hanesan mos Paulo nian.

⁴Sabadu-Sabadu, iha ema Judeu sira nia loron hodi adora Maromak hamutuk, Paulo baa tama iha sira nia uma kreda hodi koalia ho ema Judeu ho mos ema Gregu atu dada sira fiar ba Nai Jesus.

⁵Bainhira Silas ho Timóteo mai hosi provinsia Masedónia, Paulo husik tiha nia servisu halo tenda. Loron-kalan nia fadigadu foo sai ba ema Judeu sira dehan, Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee mak Jesus.”

⁶Maibee ema Judeu balu kontra beibeik ho hatete aat nia. Entaun Paulo baku rai uut hosi nia hena, hanesan sinal katak, nia la interese tan ho sira ona. Nia dehan, “Imi mak sei lori todan rasik. Hau la iha tan responsabilidade ona ba imi ema Judeu. Agora hau atu baa foo sai Novidade Diak ba ema sira nebee laos Judeu.”

⁷Depois Paulo husik tiha sira, i baa tama iha ema ida naran Tísio Justu nia uma. Nia laos ema Judeu, maibee nia tauk ba Nai Maromak. Nia hela iha uma kreda nia sorin.

⁸La kleur, Krispu, nebee responsavel iha uma kreda nee, ho ema hotu iha nia uma laran tomak, fiar ba Nai Jesus. Nunee mos ema Korintu barak tan nebee rona Paulo nia koalia, komesa fiar ba Jesus. Depois sira hotu sarani.

⁹Iha kalan ida, Nai Maromak hatete ba Paulo hanesan iha mehi dehan, “Paulo, o keta tauk! O tenki foo sai nafatin Hau nia Novidade Diak. La bele para! ¹⁰Hau hamutuk ho o. La iha ema ida bele halo aat ba o, tan iha sidade nee, Hau nia ema barak.”

¹¹Nunee Paulo hela tinan ida ho balu iha sidade Korintu hodi hanorin Maromak nia liafuan.

¹²Momentu Gálio sai governador iha provinsia Akaia, ema Judeu balu hamutuk kontra Paulo, i lori nia baa kesar ba governador iha tribunal. ¹³Sira foo sala ba Paulo dehan, “Ema ida nee dada povu baa tuir relijiaun foun, nebee governu Roma la rekonhese.”

¹⁴Maibee kuandu Paulo foin atu hataan, governador tesi kedas nia koalia. Nia hatete ba ema sira nebee halo lia

ho Paulo dehan, “Imi ema Judeu, rona mai! Se imi lori ema nebee halo aat ruma ka kazu krime todan ruma, hau prontu rona imi nia lian. ¹⁵Maibee problema nebee imi lori mai nee, imi nia problema uma laran. Imi so diskuti deit kona ba lei relijiaun Judeu nian, ho liafuan, ho naran. Problema nee, imi mak tenki rezolve rasik.”

¹⁶I governador Gálio duni sira sai hosi tribunal. ¹⁷Ema lubuk boot nebee halibur malu hela kaer tiha ema ida naran Sóstenes. Nia mak toma konta uma kreda ema Judeu sira nian. Sira lori nia tama ba tribunal i baku nia iha governador nia oin. Maibee governador la interese.

Paulo baa fali iha sidade Antiokia iha provinsia Síria

¹⁸⁻¹⁹Liu tiha nee, Paulo sei hela kleur uitoan iha Korintu. Depois nia despede sarani sira hodi baa iha sidade ida naran Senkreia, hamutuk ho Priscila ho Akila. Paulo koi tiha nia fuuk hanesan sinal katak, buat nebee uluk nia promete ba Maromak, agora nia kumpri ona. [¶]Hosi fatin nee sira sae roo nebee atu baa provinsia Síria, too iha sidade Éfezu. Sira tuun hosi roo, Paulo husik hela nia kolega nain rua nee. Nia baa tama iha ema Judeu sira nia uma kreda, hodi diskuti ho sira. ²⁰Sira husu ba Paulo atu hela kleur uitoan ho sira, maibee nia la hataan. ²¹Depois nia despede sira hodi dehan, “Se Maromak hakarak, hau sei mai vizita fali imi.” I nia mos sae roo baa ona. ^{§§}

²²Depois nia ho roo too iha sidade Sezareia, nia mos tuun. I nia lao sae ba Jerusalém, vizita Nai Jesus nia povu iha

nebaa. Depois nia fila fali ba iha sidade Antiokia. ²³Paulo hela lai iha nebaa, foin nia baa lao lemo provinsia Galásia ho provinsia Frígia, hodi hametin liu tan sarani sira nia fiar.

Apolo koalia kona ba Jesus iha sidade Éfezu ho sidade Korintu

²⁴Iha tempu nee, ema Judeu ida hosi sidade Alexandria iha rai Ejiptu foin too iha sidade Éfezu. Nia naran Apolo. Nia matenek koalia i hatene di-diak Maromak nia liafuan. ²⁵Nia hatene ona kona ba Jesus nia Dalan, i nia badinas tebe-tebes konta fila fali ba ema seluk. Saida mak nia foo sai nee, loos duni. Maibee nia seidauk komprien deit buat hotu-hotu kona ba Jesus. Nia so hatene deit dehan João sarani ema hanesan sinal katak sira husin ona sira nia sala. ²⁶Iha loron ida, nia koalia ho brani iha ema Judeu sira nia uma kreda. Priscila ho Akila mos rona hela nia hanorin. Entaun sira konvida Apolo baa iha sira nia uma, hodi esplika di-diak ba nia kona ba Nai Jesus nia Dalan.

²⁷Tuir mai, Apolo desidi atu baa provinsia Akaia. Ema sarani sira iha Éfezu konkorda ho nia planu nee. Entaun sira hakerek karta ida, foo ba sarani sira iha nebaa, husu ba sira atu simu Apolo ho diak. Too iha Akaia, nia ajuda tebe-tebes sira nebee fiar ona ba Jesus. Tanba Nai Maromak hatudu Nia laran diak ba nia. ²⁸Apolo debate ho ema Judeu sira, iha ema barak nia oin, maibee la iha ema ida manaan nia. I nia lee Maromak nia liafuan hodi hatudu ba sira katak, Ema ida nebee Maromak hili ona nee, mak Jesus.

[¶]**18:18-19** Numerus (*Bilangan*) 6:18 koalia kona ba kostumi nee.

^{§§}**18:21** Paulo hakarak tuir Paskua iha Jerusalém. Matenek nain balu dehan, se nia husik ba loron seluk, tempu laloran boot mai, entaun roo la bele lao ona.

Paulo fila fali ba sidade Éfezu

19 Kuandu Apolo sei iha Korintu, Paulo lao lemo aldeia-aldeia iha foho, depois nia too iha Éfezu. Iha nebaa, nia hasoru malu ho ema balu nebee fiar ona ba Nai Jesus.

² Nia husu ba sira, “Maun-alin sira. Uluk imi fiar ba Jesus, imi simu Espiritu Santu ka lae?”

Sira hataan, “Lae. Ami nunka rona dehan, iha Espiritu Santu.”

³ Paulo husu tan, “Se nunee, imi sarani tuir see nia hanorin?”

Sira hataan, “Tuir João nian.”

⁴ Paulo hatete, “João sarani ema hanesan sinal katak sira husik ona sira nia sala. Maibee nia mos hanorin ema Israel, para sira tenki fiar ba Jesus, Ema nebee Maromak atu haruka mai nee.”^u

⁵ Depois Paulo sarani sira ho Nai Jesus nia naran. ⁶ Momentu Paulo tau li-man ba sira niaulun hodi halo orasaun, Espiritu Santu tuun kedas ba sira. Sira mos komesa koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende. I Maromak uza sira hodi foo sai Nia liafuan. ⁷ Sira hamutuk mane nain sanulu resin rua.

Paulo foo sai Nai Maromak nia liafuan iha Éfezu

⁸ Durante fulan tolu nia laran, Paulo baa tama beibeik iha ema Judeu sira nia uma kreda hodi hatoo Nai Maromak nia liafuan. Nia koalia ho aten brani atu bele dada ema ba Nai Jesus. ⁹ Maibee iha ema baluulun toos lakohi simu nia hanorin. Sira mos tau lia ba ema seluk, para la bele tuir Jesus nia Dalan. Nunee Paulo ho ema sarani sira husik tiha uma kreda nee, i sira loro-loron baa halibur hamutuk iha salaun Tiranu, hodi koalia kona ba Nai Maromak nia liafuan. ¹⁰ Nia halo

nunee durante tinan rua, too ema iha provinsia Ázia tomak rona Nai Jesus nia Liafuan. Ema sira nee ema Judeu ho ema nebee laos Judeu.

Espiritu aat baku Seva nia oan sira

¹¹ Nai Maromak foo poder ba Paulo hodi halo milagre oi-oin. ¹² Por ezemplu, se ema empresta Paulo nia lensu, ou hena ruma nebee nia uza ona, hodi baa tau ba ema moras, sira diak kedas. I ema sira nebee diabu tama iha sira, diabu mos sai kedas.

¹³ Iha matan-dook Judeu balu lao lemo rai hodi duni sai espiritu aat hosi ema. Sira koko temi Nai Jesus nia naran hodi haruka espiritu aat sira sai, ho liafuan nunee, “Hau haruka o sai hosi ema nee, hodi Jesus nia naran, Jesus ida nebee Paulo foo sai nee.” ¹⁴ Iha maun-alin nain hitu mos halo nunee. Sira nia aman nai lulik Judeu niaulun, naran Seva.

¹⁵ Maibee bainhira sira koko uza liafuan nee hodi haruka espiritu aat nee sai, espiritu nee hataan, “Hau rona ba Jesus. Hau mos rona ba Paulo. Maibee imi nee see?” ¹⁶ Ema ida nebee iha espiritu aat nee, haksoit ba sira nia leten i baku sira too kanek, i lees sira nia ropa, too sira halai sai molik hosi uma nee.

¹⁷ Novidade nee ema konta iha fatin ba fatin iha sidade Éfezu tomak, too ema Judeu ho mos ema sira laos Judeu mos hatene. Sira nebee rona istoria nee tauk ba Nai Maromak, i sira hahii ho respeita tebe-tebes Nai Jesus. ¹⁸ Hosi sira nebee foin fiar ba Jesus, barak mai foo sai sira nia sala iha ema sarani sira nia oin. ¹⁹ Hosi sira nee, iha balu kaer ai kulit aat. I sira halibur sira nia livru buan nian hodi sunu tiha hotu iha ema barak nia

^u19:4 Mateus 3:11; Marcos 1:4, 7-8; Lucas 3:4, 16; João 1:26-27

oin. Livru sira nee nia folin, osan mutin rihun lima-nulu.*

²⁰ Nunee ema barak liu tan rona ho fiar Nai Maromak nia Lia Fuan Diak kona ba Nai Jesus. I ema sarani sira aumenta barak ba beibeik.

Ema halo rungu-ranga iha Éfezu

²¹ Nee liu tiha, Paulo desidi atu baa iha provinsia Masedónia ho provinsia Akaia, depois mak baa Jerusalém. Nia dehan, “Tuir mai, hau tenki baa Roma.” ²² Nia haruka nia ajudante nain rua Timóteo ho Erastu ba uluk iha Masedónia, i nia rasik sei hela iha provinsia Ázia.

²³ Iha tempu nee, mosu rungu-ranga boot ida iha sidade Éfezu kona ba Jesus nia Dalan. ²⁴ Problema nee nia huun nunee: iha fatin nee, iha badaen osan mutin ida naran Demétriu. Nia servisu mak halo uma lulik kiikoan-kiikoan ho osan mutin ba sira nia maromak ida, naran Ártemis.[†] Nia kontratu nee manaan osan boot, i nia foo servisu ba badaen barak. ²⁵ Iha loron ida, Demétriu halibur nia badaen sira ho badaen sira seluk, hodi hatete ba sira, “Maluk sira, imi hatene katak ita sai riku nunee, tanba servisu nee. ²⁶ Maibee agora, ita haree ho ita rona rasik, ema nia aman Paulo nee, nia koalia. Tan nia halo ema barak fiar ona dehan, estatua maromak nebee ita ema halo ho liman, laos maromak. Agora, laos iha sidade Éfezu deit mak rona ba nia, maibee iha provinsia Ázia tomak. ²⁷ Nunee ita nia servisu nee, ema sei la foo folin ona. Povu mos sei la respeita ona uma lulik Ártemis nian, i sei la fiar ona ba Ártemis, maski agora dadauk ema hotu adora nia iha provinsia Ázia tomak, too iha raiulun rai ikun.”

²⁸ Rona nunee, sira nia laran nakali kedas, i sira komesa hakilar dehan, “Viva Ártemis! Ártemis mak boot! Ita ema Éfezu adora nia!” ²⁹ Rona ema hakilar-hakilar nunee, ema halai mai hosi fatin-fatin, too sidade nee konfuzau boot. Ema hotu halai rame-rame baa too estádiun. Sira kaer tiha Paulo ho nia kolega nain rua hodi rasta ba iha nebaa. Sira nain rua naran Gaio ho Aristarku, nebee uluk akompanha Paulo hosi Masedónia. ³⁰ Paulo hakarak baa koalia ho ema sira nebee halo konfuzau nee, maibee ema sarani sira la foo. ³¹ Naiulun balu hosi provinsia Ázia nian, Paulo nia belun. Sira haruka ema baa husu boot ba Paulo atu nia la bele tama ba iha nebaa, tanba nia bele hetan susar.

³² Iha estádiun laran, ema hotu konfuzau. Iha balu hakilar oin ida. Iha balu tan hakilar oin seluk. Afinal ema barak la hatene tanba saa mak sira halibur malu iha nebaa. ³³ Ema Judeu balu dudu ema ida naran Alexandre ba iha povu nia oin para koalia. Povu balu mos hatete ba nia saida mak nia tenki koalia. Depois Alexandre foti liman husu para sira nonook, i nia komesa esprika katak, laos sira Judeu mak hamosu problema nee. ³⁴ Maibee kuandu povu hatene katak nia ema Judeu, sira hakilar makaas liu tan dehan, “Viva Ártemis! Ártemis mak boot! Ita ema Éfezu adora nia!” Sira hakilar-hakilar nunee too oras rua.

^{35–36} Tuir mai, funksionariu boot ida iha sidade Éfezu konsege akalma povu. Nia hatete, “Maluk sira iha sidade Éfezu. Ema hotu hatene katak maromak boot Ártemis nia estatua monu tuun hosi lalehan mai iha ita ema Éfezu nia leet, i ita mak hein nia uma lulik. La iha ema ida bele nega buat sira nee. Nusaa mak

***19:19** Sira sunu tiha sira nia livru nee, hodi hatudu katak, sira la tuir tan liafuan nebee hakerek iha livru laran. Osan mutin ida, hanesan badaen nia salariu loron ida. Nunee livru sira nebee sira sunu nee, karu tebe-tebes.

[†]**19:24** ‘Ártemis’ nia naran seluk ‘Diana’.

imi hakilar nunee? Husik ema bosokteen sira tuir sira nia hakarak ba, maibee imi keta halo nar-naran.³⁷ Imi lori ema nain rua nee mai, hanesan ke sira halo buat aat ruma. Afinal sira la naok buat ida hosi Ártemis nia uma lulik. Sira mos la koalia aat ita nia maromak Ártemis. Nunee imi atu foo sala saida ba sira?³⁸ Ita iha tribunal. Juis sira mos hein hela. Nunee, se Demétriu sira hakarak baa kesar, sira tenki tuir lei, para lori kazu nee ba tribunal.³⁹ I se iha problema seluk mak sira hakarak foti mos, husik sira baa rezolve ho tesi lia nain sira.⁴⁰ Keta halo-be governu Roma foo sala mai ita, tanba ita halo rungu-ranga nunee. Se sira hakarak buka hatene lia nee nia huun ho tutun, ita atu hataan oinsaa? Tanba problema nee nia huun ho tutun la iha.”⁴¹ Koalia hotu nunee, ema boot nee haruka sira fahe malu tiha, i sira mos namkari.

Paulo sira fila fali ba provinsia Masedónia

20 Bainhira sidade Éfezu hakmatek fila fali, Paulo halibur ema nebee tuir Jesus hodi hametin sira nia laran. Depois nia despede sira hodi baa provinsia Masedónia.² Iha nebaa, nia lao lemo aldeia-aldeia hodi hametin ema sarani sira nia fiar, too nia tama iha provinsia Grésia.³ Nia hela fulan tolu iha nebaa. Depois nia atu baa sae roo ba provinsia Síria, maibee nia rona dehan, ema Judeu balu kombina malu atu oho nia. Entaun nia desidi atu baa Síria liu hosi provinsia Masedónia.

⁴ Iha grupu kiik ida mak akompanha Paulo. Sira nee mak Sópatro hosi sidade Bereia, ema nain rua naran Aristarku ho Sekundu hosi sidade Tesalónika, ema ida naran Gaio hosi sidade Derbe, ho ema

nain tolu hosi provinsia Ázia, mak Timóteo, Tíkiku ho Trófimu.

⁵ Nee liu tiha, sira sai baa uluk hein Paulo iha sidade Tróade iha tasi sorin ba.⁶ Hau (Lucas mak hakerek surat ida nee) komesa akompanha Paulo. Tempu ema Judeu sira nia laron boot Paskua liu tiha,[‡] ami baa sae roo iha sidade Filipi iha provinsia Masedónia. Ami iha tasi laran laron lima ona, depois ami too iha Tróade. Ami hasoru malu fali ho kolega sira, i hela iha nebaa semana ida.

Éutiku monu mate i moris fali

⁷ Iha laron Domingu, ami halibur hodi haan hamutuk. Tanba aban Paulo atu baa ona, nia koalia too kalan boot.⁸ Ami halibur malu iha uma andar leten. Iha kalan nee sira sunu ahi oan barak.

⁹ Iha mane foin sae ida naran Éutiku tuur iha janela hodi rona Paulo nia hanorin. Tanba Paulo koalia kleur tebe-tebes maka Éutiku matan dukur haluha rai, nia monu hosi janela, i mate kedas.¹⁰ Paulo tuun baa hakruuk hodi hakuak nia dehan, “Lalikan tauk! Nia moris fali ona!”¹¹ Ami hotu sae fila fali ba andar leten hodi haan hamutuk. Depois Paulo hatutan nia koalia too loro matan sae, i nia baa ona.¹² Sira lori Éutiku fila ba nia uma. Sira hotu haksolok, tanba nia moris fali.

Paulo sira lao hosi sidade Tróade ba sidade Miletu

¹³ Depois ami fahe malu. Paulo lao ain deit ba sidade Asós, i ami baa sae roo.

¹⁴ Ami too iha Asós, Paulo mos sae roo hamutuk ho ami, hodi baa iha sidade Mitilene.¹⁵ Aban fali, ami besik iha rai kiik ida naran Kios. Iha bainrua, ami haree rai kiik ida seluk naran Samos. Iha bain-tolu, ami too iha sidade Miletu.¹⁶ Paulo

[‡]20:6 Ho lian Gregu dehan ‘Festa Paun la Tau Fermentu’, nee dehan katak tempu ‘Paskua’.

hakarak too lalais iha Jerusalém, para se bele tuir loron Pentakosta iha nebaa. Nunee nia lakohi lakon tempu lao sae ba sidade Éfézu.

Paulo fahe malu ho responsavel kristaun sira hosi sidade Éfézu

¹⁷ Bainhira ami too iha Miletu, Paulo haruka lia menon ba responsavel sira iha igreja Éfézu, atu sira mai hasoru nia.

¹⁸ Kuandu sira too mai, Paulo foo hatene ba sira dehan, “Irmaun sira, imi hatene ona hau nia moris durante hau hamutuk ho imi, komesa loron primeiru hau tau ain iha provinsia Ázia, too oras nee.

¹⁹ Imi hatene hau servisu makaas ba Nai Maromak iha imi nia leet, i nunka foti aan. Iha hau nia servisu nee, hau nia matan-been fakar barak. Hau mos hetan terus barak tanba ema Judeu sira kombina malu atu halo aat mai hau. ²⁰ Maski nunee, hau foo sai nafatin lia loos ba imi, ho mos ba ema barak. I hau nunka sees hosi knaar ida nee. ²¹ Hau foo hatene ona ba ema Judeu, ho mos ema nebee laos Judeu, atu sira husik ona sira nia sala, hodi tuir Nai Maromak i fiar ba Nai Jesus.

²² Agora Nai Maromak nia Espiritu Santu haruka hau baa Jerusalém. Hau tuir deit, hau la hatene saida mak atu mosu mai hau iha nebaa. ²³ Maibee iha sidade ba sidade, Espiritu Santu foo hatene antes tiha ona mai hau dehan, hau sei tama kadeia i hetan terus barak. ²⁴ Nai Jesus mak tau servisu nee iha hau nia kabaas, atu hau baa foo sai Nai Maromak nia Lian Fuan Diak kona ba Nia laran diak ho Nia domin mai ita. Se karik hau la tuir Nia hakarak, i la halo remata Nia servisu nee, hau senti hau nia moris nee la iha folin buat ida.^v

²⁵ Agora hau hatene katak, imi nebee hau hanorin kona ba Nai Maromak nia

ukun, sei la hasoru tan hau ona. ²⁶ Tanba nee, rona di-diak mai. Hau halo remata ona hau nia servisu iha imi. Se iha ema ruma hosi imi mak la halo parte ba Nai Maromak, imi mak hatene! Laos hau mak sala. ²⁷ Hau foo hatene ona Maromak nia hakarak hotu ba imi. La iha tan buat ida ke hau subar ba imi. ²⁸ Nee duni imi tenki kuidadu di-diak ho imi nia moris, ho haree di-diak Maromak nia povu. Espiritu Santu haruka imi tau matan ba sira hanesan bibi atan ida hein nia bibi. La bele haluha katak, Nai Jesus mate ona hodi sosa kotu ema sira nee ho Nia raan.

²⁹ Hau atu baa ona. Depois mestri falsu sei mai hanesan asu siak iha imi nia klaran hodi buka atu halo imi sees aan hosi Nai Jesus nia Dalan. ³⁰ Iha mos balu hosi imi sei hanorin la loos, atu ema husik Jesus hodi tuir deit sira. ³¹ Tanba nee, imi tenki matan moris. Keta haluha, hau hela tinan tolu nia laran hamutuk ho imi, hodi hanorin imi loron-kalan. Hau nia matan been fakar barak, tanba imi.

³² Agora ita atu fahe malu ona. Nunee hau entrega imi hotu ba iha Maromak nia liman, atu Nia kuidadu imi. Imi tenki kaer metin liafuan nebee mak hau foo sai ona ba imi kona ba Maromak nia laran diak. Liu hosi liafuan nee, Nai Maromak bele halo forti imi nia fiar, i sei foo ba imi buat hotu-hotu nebee Nia promete ona atu foo ba Nia povu.

³³ Kuandu hau sei servisu hamutuk ho imi, hau nunka hanoin atu husu imi nia osan mean, ka osan mutin, ka hena, ou buat saida deit. ³⁴ Imi mos hatene, hau servisu makaas ho hau nia liman hodi foo haan hau nia aan rasik ho mos sira nebee tuir hau. ³⁵ Nunee hau sempre hatudu ezemplu atu imi mos bele servisu makaas hodi ajuda ema kiak sira.

Hanoin di-diak Nai Jesus nia Liafuan, ‘Diak liu ita foo, duke ita simu.’”

³⁶ Paulo koalia hotu nunee, nia hakneak hodi halo orasaun hamutuk ho sira. ³⁷⁻³⁸ Sira hotu laran tristi, tanba Paulo hatete dehan sira sei la hasoru tan nia ona. Too ona oras sira atu fahe malu, sira hakuak Paulo i rei nia, ho tanis. Depois sira akompanha nia hodi baa too iha roo.

Paulo sira baa Jerusalém

21 Ho laran susar, ami despede malu tiha hotu ho responsavel igreja Éfezu, ami sae roo, hodi baa iha rai kiik ida naran Kos. Aban fali, ami too iha rai kiik ida seluk naran Rodes, depois lao nafatin ba iha sidade Pátara. ² Ami tuun hosi roo, depois sae fali roo seluk nebee atu baa provinsia Fenísia besik ho Síria. ³ La kleur ami mos haree rai Xipre iha ami nia sorin karuk, maibee ami liu deit. Depois ami too iha sidade Tiru, iha provinsia Síria. Iha fatin nee, roo para atu hatuun naha.

⁴ Nunee ami tuun baa buka sarani sira. Hasoru tiha sira, ami hela ho sira semana ida. Espiritu Santu foo hatene ba sira para hatete ba Paulo la bele liu ba Jerusalém. ⁵ Liu tiha semana ida, sarani sira hotu, mane-feto, kiik-boot, katuasferik ho foin sae, sira akompanha ami too iha tasi ibun. Iha nebaa, ami hotu hakneak hodi halo orasaun hamutuk. ⁶ Despede malu tiha hotu iha tasi ibun, ami sae roo, i sira mos fila.

⁷ Ami sai hosi Tiru, baa iha sidade Tolemais. Tuun tiha hosi roo, ami baa kumprimenta sarani sira, i hela ho sira loron ida. ⁸ Aban fali, ami sai hosi Tolemais, depois ami too iha sidade Sezareia. Iha nebaa, ami hela ho Filipe, ema ida nebee foo sai Nai Jesus nia Novidade

Diak ba ema nebee seidauk rona. Nia mos ema ida hosi sira nain hitu nebee uluk ema sarani sira iha Jerusalém hili hodi toma konta haan-hemu.^w ⁹ Filipe iha oan fetoraan nain haat. Nai Maromak baibain uza sira hanesan profeta hodi foo sai Nia hakarak.

¹⁰ Bainhira ami hela ho sira loron idarua ona, iha ema ida naran Ágabú too mai hosi provinsia Judeia. Maromak mos uza nia hanesan profeta.^x ¹¹ Nia lao mai ami, i nia foti Paulo nia sintu, hodi kesi nia liman-ain rasik ho sintu nee dehan, “Nai Maromak nia Espiritu Santu hatete nunee, ‘Sintu nee nia nain, ema Judeu sira iha Jerusalém sei futu nia nunee. Depois sira sei entrega nia ba ema nebee laos Judeu sira nia liman.’”

¹² Rona nia koalia nunee, ami ho sarani sira iha nebaa husu boot ba Paulo atu nia la bele liu ba Jerusalém.

¹³ Maibee nia hataan, “Nusaa mak imi tanis? Imi halo hau nia laran dodok deit. Maski ema futu hau ka oho hau tanba hau tuir Nai Jesus, hau prontu atu simu.”

¹⁴ Bainhira ami hatene dehan Paulo la rona ona ami, ami mos husik deit, hodi dehan, “Tuir deit Nai Maromak nia hakarak ba.”

¹⁵ Liu tiha nee, ami haloot ami nia sasaan hodi baa Jerusalém. ¹⁶ Iha sarani balu hosi Sezareia akompanha ami, too iha ema ida naran Manason nia uma. Nia hosi ilha Xipre, i nia tuir Jesus kleur ona. ¹⁷ Kuandu ami too iha Jerusalém, sarani sira simu ami ho laran haksolok.

Paulo baa vizita Tiago

¹⁸ Aban fali, Paulo hamutuk ho ami baa hasoru Tiago ho responsavel igreja Jerusalém sira hotu. ¹⁹ Ami kumprimenta malu tiha, Paulo konta ba sira saida mak Nai Maromak halo ona iha

^w21:8 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 6:5; 8:5

^x21:10 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 11:28

fatin-fatin ba ema sira nebee laos Judeu, liu hosi Paulo nia servisu. ²⁰ Rona nunee, sira hotu hahii Nai Maromak.

Depois sira hatete ba Paulo dehan, “Irmaun, naran katak ita hatene, iha ona ema Judeu rihun ba rihun mak fiar ba Nai Jesus. Maibee sira hotu sei kaer nafatin lei nebee Nai Maromak rai hela ba Moisés. ²¹ Ema balu mos lori lia mai iha nee dehan, irmaun hanorin ema Judeu sira iha rai liur, para sira lalika tuir tan Moisés nia lei nee. Sira dehan, irmaun bandu sira lalika sunat sira nia oan mane, i lalika tuir ita ema Judeu nia lisan seluk. ²² Orsida sira sei hatene dehan ita too ona iha nee. Entaun ita atu halo oinsaa?

²³ Diak liu halo hanesan nee deit. Ami iha ema nain haat iha nee atu koi sira nia fuuk, hanesan sinal katak sira kumpri ona promesa nebee uluk sira halo ba Nai Maromak. ²⁴ Baa ho sira hodi tuir serimonia hamoos aan hamutuk ho sira iha Nai Maromak nia uma kreda boot. Bainhira koi sira nia fuuk, irmaun mak selu. Se irmaun halo nunee, ema hotu sei hatene katak, irmaun sei kaer nafatin lei relijiaun Judeu nian nebee Moisés foo ba ita. I sira sei hatene katak lia anin nebee sira rona nee la loos.^y

²⁵ Maibee ba ema nebee laos Judeu nebee fiar ona ba Nai Jesus, ami haruka ona surat ba sira, hodi foo hatene ami nia desizaun katak sira la presiza tuir ita nia lisan Judeu nian hotu. Sira tenki halo tuir mak nee: la bele halo sala ho mane ka halo sala ho fetu. La bele haan naan nebee hamulak tiha ona ba lulik. La bele haan naan raan. La bele haan naan ani-

mal nebee la koa kakorok halo raan sai lai.”^z

²⁶ Paulo simu sira nia opiniaun ho diak. Iha aban fali, nia ho ema nain haat nee baa hamutuk iha Nai Maromak nia uma kreda boot, hodi hamoos sira nia aan tuir kostumi relijiaun Judeu nian. Nee hotu tiha, Paulo foo hatene ba nai lulik dehan, sei hela loron hira tan, foin sira halo remata sira nia promesa. Tanba bainhira loron nee too ona, sira tenki foo oferta ba Nai Maromak.

Ema kaer Paulo iha Nai Maromak nia uma kreda boot

²⁷⁻²⁹ Loron hitu nee besik hotu ona, iha ema Judeu balu hosi provinsia Ázia haree Paulo lao hela iha sidade Jerusalém, hamutuk ho nia kolega ida naran Trófimu. Nia hosi sidade Éfezu, i nia laos ema Judeu. Kuandu sira haree Paulo tama ba Nai Maromak nia uma kreda boot, sira hanoin, nia lori nia kolega Trófimu tama ba iha uma kreda boot laran. Tuir loos ema nebee laos Judeu la bele tama. Tan nee, sira tau lia ba ema barak iha fatin nee, i kaer Paulo, hodi hakilar dadauk, ‘Maluk Israel sira, ajuda ami lai! Ema ida nee mak hanorin ema iha fatin-fatin para soe tiha ita nia lisan Judeu. Nia mos hatete aat Nai Maromak nia uma kreda boot nee. I agora tan, nia lori ema nebee laos Judeu tama ba laran halo foer Nai Maromak nia fatin santu.”^a

³⁰ Rona nunee, ema iha sidade Jerusalém tomak, laran nakali. Ema barak halai baa butuk iha uma kreda boot, i sira kaer Paulo, rasta sai ba liur.

^y21:24 Números (Bilangan) 6:13-21

^z21:25 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 15:29

^a21:27-29 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 20:4

Depois ema taka tiha uma kreda nia odamatan boot.^f

³¹ Bainhira sira komesa atu oho Paulo, ema baa foo hatene ba komandante batalhaun Roma nian katak, sidade Jerusalém tomak rungu-ranga. ³² Nia bolu kedas kapitaun sira ho sira nia soldadu, hodi halai ba iha ema barak nee. Bainhira povu haree komandante ho tropas mai, sira la baku tan Paulo ona. ³³ Komandante kaer tiha Paulo, i haruka sira futu nia ho korenti rua. Nia husu ba ema barak nee, “Ema nee see? Nia halo sala saida?”

³⁴ Maibee sira nia liafuan la haan malu. Balu hakilar oin ida. Balu tan hakilar oin seluk. Nunee halo komandante la hatene lia nee nia huun ho tutun, tanba ema barak hakilar ida-idak nian. Tan nee, nia haruka sira lori tiha Paulo ba iha tropas sira nia akampamentu. ³⁵⁻³⁶ Ema barak nee sena malu tu-tuir. Kuandu sira too iha eskada, sira saruntu tuun-sae. Too soldadu sira hiit tiha Paulo tau ba sira nia kabaas, para ema la bele baku nia. I ema barak nee tuir hodi hakilar dehan, “Oho tiha nia! Oho tiha nia!”

Paulo komesa defende aan iha ema barak nia oin

³⁷ Momentu sira atu tama ba iha akampamentu laran, Paulo husu ba komandante ho lian Gregu dehan, “Senhor, hau bele koalía uitoan?”

Rona Paulo husu nunee, komandante hakfodak, i husu, “O hatene lian Gregu? ³⁸ Hau hanoin o ema Ejiptu nebee uluk tau lia ba ema atu hatuun governu. Depois nia lori ema rihun haat ho kroat ba iha rai fuik maran.”

³⁹ Paulo hataan fali, “Lae, senhor! Hau ema Judeu, hosi Tarsu, sidade prinsipal ida iha provinsia Silísia. Hau husu senhor foo lisensa mai hau, hodi koalía ba ema sira nee.”

⁴⁰ Komandante mos simu. Entaun Paulo hamriik iha eskada leten, nia foti liman, husu para sira nonook. Bainhira sira hotu nonook ona, nia koalía ba sira ho sira nia lian Aram rasik.

Paulus bela diri

22 Paulo komesa koalía dehan, “Aman sira, ho maun-alin sira hotu, hau husu imi rona lai, tan hau atu defende hau nia aan.”

² Bainhira sira rona Paulo koalía ho sira nia lian rasik, sira nonook liu tan. Nia hatutan tan dehan, ³ “Hau ema Judeu, moris iha sidade Tarsu iha provinsia Silísia, maibee boot iha Jerusalém. Hau nia profesór naran Gamaliel. Nia hanorin hau ho di-diak lei nebee Moisés rai hela ba ita nia beiala sira. Iha tempu nebaa hau mos serbi Nai Maromak ho laran tomak hanesan mos imi hotu.” ⁴ Hau sempre halo terus ema sira nebee tuir Jesus nia Dalan. Hau kaer sira, mane ho feto, hodi hatama ba kadeia, too ema balu mos mate. ⁵ Ita nia nai lulik boot ho ulun relijiaun sira hotu hatene katak buat nebee hau koalía nee, loos duni. Tan sira mak foo surat rekomendasaun mai hau, ba ema Judeu iha sidade Damasku. Ho surat nee hau hetan lisensa para baa kaer ema sarani sira iha nebaa, hodi lori mai kastigu iha Jerusalém.”^c

^f**21:30** Iha ema matenek sira dehan, sira lakohi para Paulo bele tama tan iha uma kreda boot laran, tanba sira la bele oho ema iha laran.

^b**22:3** Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 5:34-39

^c**22:5** Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 8:3; 26:9-11

**Paulo foo sasin dehan
nia hasoru Nai Jesus**

*(Apostolu sira nia Istoria (Atos,
Kisah) 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ Paulo koalia nafatin, “Nunee hau baa iha Damasku. Iha meu-dia ami atu besik too ona iha sidade, derepent deit, naroman makaas ida hosi lalehan leno mai hau. ⁷ Hau monu ba rai, i rona lian ida koalia dehan, ‘Saulo! Saulo! Tansaa mak o halo terus Hau nunee?’

⁸ Hau husu, ‘Nai, Ita Boot nee see?’

Lian nee hataan, ‘Hau Jesus, ema Nazaré, ida nebee o halo terus.’ ⁹ Ema sira nebee akompanha hau haree naroman nee, maibee sira la rona lian nebee koalia mai hau.

¹⁰ Depois hau husu fali, ‘Nai, se nunee, agora hau tenki halo saida?’

Nia hatete dehan, ‘Hamriik ona, hodi baa iha sidade Damasku. Iha nebaa, o sei rona saida mak o tenki halo.’

¹¹ Hau nia matan delek tiha, tanba naroman leno makaas liu. Nunee hau nia kolega sira kaer deit hau nia liman hodi ajuda hau lao tama ba iha Damasku.

¹² Iha ema ida naran Ananias hela iha nebaa. Nia ema ida adora lo-loos Nai Maromak i badinas halo tuir lei nebee Nai Maromak foo ba Moisés. Ema Judeu hotu-hotu iha sidade nee respeita nia.

¹³ Nia mai buka hau, i hamriik iha hau nia sorin hodi hatete, ‘Irmaun Saulo, loke matan hodi haree fila fali!’ Momentu nee kedas, hau haree hetan nia.

¹⁴ Nia hatete mai hau dehan, ‘Nai Maromak, nebee ita nia bei-ala sira adora, hili ona irmaun hodi kompriende di-diak Nia hakarak, konhese Nia Ema Moris Loos, i rona Nia lian rasik. ¹⁵ Irmaun sei sai sasin hodi hatoo ba ema hotu-hotu saida mak ita haree, ho saida mak ita rona. ¹⁶ Ita hein tan saida?! Hamriik! Baa

sarani ona! Nee hanesan sinal katak irmaun husu ba Nai Jesus hamoos ita nia sala hotu.”

**Nai Maromak haruka Paulo
lori Nia Novidade Diak ba
ema nebee laos Judeu**

¹⁷ Paulo konta nafatin, “Nee liu tiha, hau fila mai sidade Jerusalém. Iha loron ida, hau baa halo orasaun iha uma kreda boot. Momentu hau halo hela orasaun, Nai Maromak hatudu mai hau, hanesan mehi ida. ¹⁸ Hau haree Nai Jesus foo orden mai hau dehan, ‘O husik lalais Jerusalém! Tan povu iha nee sei la fiar sasin nebee o foo kona ba Hau.’

¹⁹ Hau hataan, ‘Maibee Nai! Sira hotu hatene katak, uluk hau tama-sai uma kreda Judeu nian iha fatin-fatin, hodi kaer ho baku ema sira nebee fiar ba Ita Boot. ²⁰ Sira mos hatene, momentu ema halibur fatuk hodi tuda mate Ita Boot nia sasin Estevão, hau mos konkorda. Hau mak hein sira nia hena nebee sira rai hela bainhira sira tuda nia.’^d

²¹ Maibee Nai Jesus hatete, ‘Baa ona! Tan Hau atu haruka o ba iha fatin dook, hodi foo sasin ba ema nebee laos Judeu.”

²² Bainhira ema barak nee rona Paulo dehan Maromak haruka nia baa foo sasin ba ema nebee laos Judeu, sira lakohi rona tan nia. Sira hotu hakilar ramerame dehan, “Oho tiha ema nee! Nia la serve atu moris tan.”

**Paulo foo sai dehan nia
ema sidadauk Roma**

²³ Sira hakilar nunee, sira mos hasai sira nia hena balu soe sae tiha, ho raut rai uut soe ba leten, tanba sira hirus tebetebes. ²⁴ Nunee komandante haruka soldadu sira lori tiha Paulo tama ba akampamentu laran. I nia haruka sira baku

^d22:20 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 7:58

nia ho sikoti, atu hatene tansaa mak ema Judeu atu oho nia. ²⁵ Momentu sira kesi Paulo nia liman atu baku, nia husu ba kapitaun nebee hamriik besik dehan, “Tuir governu Roma nia lei, nebee mak loos? Se iha ema sidadauk Roma ida halo sala, imi tenki halo saida ba nia? Imi baku uluk nia ka, tesi nia lia uluk?”

²⁶ Rona nunee, kapitaun baa foo hatene ba nia komandante dehan, “Senhor, ema nee sidadaun Roma. Ita boot halo saida mak nee?”

²⁷ Entaun komandante baa husu rasik ba Paulo dehan, “Hatete mai hau, o sidadauk Roma ka?”

Paulo hataan, “Loos duni. Hau sidadauk Roma.”

²⁸ Komandante dehan, “Hau mos hanesan. Hau selu karu tebe-tebes hodi hetan direitu sidadauk nian.”

Maibee Paulo hataan, “Hau sidadauk Roma kedas, dezde hau moris.”

²⁹ Bainhira sira rona dehan Paulo sidadauk Roma, soldadu nebee pruntu ona atu baku Paulo, hakiduk kedas. Komandante mos tauk, tanba nia haruka kesi tiha ona Paulo nia liman, ida nee kontra lei.

Paulo iha tribunal relijiaun Judeu nian

³⁰ Iha aban fali, komandante sei hakarak buka hatene lo-loos lia nee nia huun oinsaa. Entaun nia haruka soldadu sira baa bolu nai lulik Judeu nia ulun sira ho ema boot sira seluk nebee baibain tesi lia, para tuur hamutuk iha tribunal. Nia mos haruka kore tiha korenti iha Paulo, i lori nia baa aprezena iha sira nia oin.

23 Too iha nebaa, sira haruka Paulo defende nia aan. Nia hateke di-

diak ba tesi lia nain sira hotu, hodi dehan, “Nai Maromak hatene katak komesa hosi kiik too agora, hau serbi Nia ho laran moos.”

² Rona Paulo koalia nunee, nai lulik Judeu nia boot Ananias⁸ foo orden kedas ba ema sira hamriik besik Paulo dehan, “Basa tiha nia ibun!”

³ Paulo hatete ba nia, “Orsida Nai Maromak sei basa fali ita. Tan ita hanesan ai riin nebee foin pinta, maibee nia laran lahuk tiha ona. Ita tuur iha nee atu kastigu hau tuir Nai Maromak nia lei. Maibee ita rasik kontra lei nee momentu ita haruka ema basa hau.”^e

⁴ Ema sira nebee hamriik besik Paulo nee dehan, “O la bele hatete aat nai lulik boot nebee serbi Nai Maromak!”

⁵ Paulo hataan, “Deskulpa, maun-alin sira, hau la hatene dehan, nia mak nai lulik boot. Tanba ita lee iha Maromak nia liafuan dehan, ‘Imi la bele hatete aat imi nia nai ulun sira.’”^f

⁶⁻⁸ Paulo haree ema sira tesi lia nee, fahe ba grupu rua. Balu tuir grupu Saduseu, nebee la fiar katak ema mate bele moris fali. Sira mos la fiar katak iha anju ka iha espiritu. Balu tuir grupu Farizeu nebee fiar buat hirak nee hotu.

Nunee Paulo koalia ho lian makaas dehan, “Maun-alin sira, hau ema Farizeu. Hau nia aman ho hau nia avoo sira mos ema Farizeu. Agora imi atu kastigu hau, tanba hau fiar katak Nai Maromak bele halo ema mate moris fali.”⁸

Bainhira Paulo koalia nunee, ema Farizeu ho ema Saduseu sira komesa haksasuk malu, too sira la rona malu tan. ⁹ Sira haksasuk malu too buat hotu sai estrundu boot. Iha mestri relijiaun balu hosi grupu Farizeu hamriik hodi defende makaas Paulo dehan, “Ema nee la sala!

^{§23:2} Ananias nee laos Ananias ida nebee uluk kastigu Nai Jesus.

^{e23:3} Mateus 23:27-28 ^{f23:5} Ézodu (Keluaran) 22:28 ^{§23:6-8} Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 26:5; Filipi 3:5; Mateus 22:23; Marcos 12:18; Lucas 20:27

See mak hatene, keta espiritu ida ou anju ida mak koalia ba nia.”

¹⁰ Sira haksasuk malu makaas liu tan, too komandante nee tauk. Nia hanoin, keta halo-be sira dada baa dada mai, nia bele mate. Entaun nia haruka nia soldadu sira baa lori tiha Paulo tama ba akampamentu.

¹¹ Iha kalan nee, Nai Jesus hatudu Aan ba Paulo. Nia hametin Paulo nia laran hodi hatete, “Paulo, o keta tauk! Agora o foo sasin ona ba ema iha Jerusalém kona ba Hau. Nunee mos, o tenki baa koalia kona ba Hau iha sidade Roma.”

Ema kombina atu oho Paulo

¹²⁻¹³ Iha aban dadeer-saan, ema Judeu haat-nulu resin kombina malu hodi jura dehan, “Ita sei la haan-hemu, bainhira ita seidaok oho Paulo.” ¹⁴ Entaun sira baa foo hatene ba nai lulik niaulun sira ho naiulun Judeu sira seluk dehan, “Senhor sira, ami jura tiha ona dehan ami sei la haan-hemu, bainhira ami seidaok oho Paulo.” ¹⁵ Ami nia hakarak hanesan nee: Senhor sira tenki baa foo hatene ba komandante, i husu ba nia lori fali Paulo ba iha tribunal relijiaun nian. Finji dehan senhor sira atu husu tan informasaun kona ba lia nee. Ami sei hein hodi oho nia iha dalan.”

¹⁶ Maibee Paulo nia sobrinhu ida rona sira nia planu nunee, nia halai ba akampamentu foo hatene ba Paulo. ¹⁷ Depois Paulo bolu kapitaun ida hodi hatete, “Ita lori mane klosan nee ba lalais ita nia komandante. Nia atu foo hatene buat ruma.”

¹⁸ Entaun kapitaun lori joven nee ba nia komandante, hodi dehan, “Paulo, nebee ita dadur hela nee, husu para hau lori labarik nee mai ita, atu foo sai buat ruma.”

¹⁹ Komandante lori joven nee ba iha fatin ida, sira nain rua mesak. Nia husu, “O atu hatete saida mai hau?”

²⁰ Nia dehan, “Iha ema Judeu balu kombina ona atu oho tiu Paulo. Sira atu mai husu ba senhor, aban lori nia ba tribunal relijiaun nian. Sira finji dehan atu husu tan informasaun.” ²¹ Maibee senhor la bele halo tuir sira nia hakarak. Tan iha ema haat-nulu resin mak atu hein iha dalan, atu oho tiu Paulo. Sira hotu jura tiha ona dehan, sira sei la haan-hemu, bainhira sira seidaok oho nia. Agora sira hotu prepara tiha ona. Sira so hein deit senhor atu dehan saida.”

²² Komandante hatete ba nia, “O la bele konta ba ema ida dehan, o mai foo hatene lia nee mai hau.” Depois nia haruka mane klosan nee fila.

Sira lori Paulo baa entrega ba governador Félix

²³ Nee hotu tiha, komandante bolu nia kapitaun nain rua, hodi foo orden ba sira dehan, “Prepara soldadu atus rua, ho soldadu hitu-nulu nebee sae kuda, ho soldadu atus rua nebee lori diman. Imi baa sidade Sezareia orsida kalan suku sia.” ²⁴ Imi prepara mos kuda ida ba Paulo sae, i lori nia ho di-diak too ba governador Félix.”

²⁵ Depois nia hakerek surat ba governador Félix, dehan nunee:

²⁶ “Senhor governador Félix mak hau respeita. Kumprimentus hosi hau, Cláudio Lísias.

²⁷ Ema Judeu sira kaer ema nee atu oho. Maibee hau rona dehan nia ema sidadauk Roma. Nunee hau baa ho hau nia soldadu sira hodi hasai nia hosi ema Judeu sira nia liman. ²⁸ Hau buka hatene, tanba saa mak ema Judeu sira hakarak oho nia. Tan nee, mak hau lori nia ba iha ema Judeu sira nia tribunal relijiaun nian. ²⁹ Maibee hau la haree nia sala ida. Nee duni ema nee la bele hatama ba kadeia, i la bele kastigu mate nia. Afinal sira haksasuk malu kona ba lei relijiaun. ³⁰ Depois hau rona dehan

iha ema Judeu balu kombina ona atu oho nia. Entaun hau foo orden kedas para lori ema nee ba iha senhor governador. Hau mos hatete ba ema Judeu sira nebee halo lia ho nia, para sira baa foo hatene ba ita boot, sala saida mak sira foo ba nia.

Hau nia liafuan too iha nee deit. Obrigadu!”

³¹ Nunee iha kalan nee kedas, soldadu sira lori Paulo too iha sidade ida naran Antipátride. ³² Iha aban fali, soldadu sira nebee sae kuda lori Paulo too iha sidade Sezareia. I soldadu sira seluk fila ba Jerusalém. ³³ Kuandu sira too iha Sezareia, sira foo surat nee ba governador, i entrega Paulo ba iha nia liman. ³⁴ Lee tiha surat nee, governador husu ba Paulo, “O ema nebee?”

Paulo hataan, “Hau hosi provinsia Silísia.”

³⁵ Nia dehan, “Hau sei tesi o nia lia. Maibee ita tenki hein lai ema sira nebee halo lia ho o nee too mai.” Depois nia haruka soldadu sira hatama Paulo ba kadeia iha liurai Herodes nia palasiu.

Ema boot Judeu balu foo sala ba Paulo iha governador Félix nia oin

24 Liu tiha loron lima, ema Judeu sira nebee hakarak halo lia ho Paulo nee too mai iha sidade Sezareia, atu foo sala ba nia iha governador nia oin. Sira nee mak nai lulik boot Ananias, nai ulun balu, ho ema ida naran Tértulu nebee matenek koalia kona ba lei. ²⁻³ Kuandu ema sira hotu halibur malu ona iha fatin tesi lia nian, governador haruka lori Paulo tama. Depois Tértulu foo sala ba Paulo dehan,

“Senhor governador mak hau respeita. Senhor ukun ami kleur ona ho diak, i halo mudansa diak barak, halo ami

ema Judeu mos bele moris hakmatek. Nee duni, iha oras ida nee ami hatoo obrigadu barak ba senhor governador. See tan mak bele halo buat diak barak iha fatin-fatin hanesan ita boot. ⁴ Atu habadak tempu para senhor la bele kole, hau husu tempu uitoan atu foo sai lia nee nia huun.

⁵ Tuir ami haree, ema nee hanesan moras aat ida ke daet iha fatin ida ba fatin seluk. Iha nebee-nebee deit nia sempre tau lia ba ema Judeu sira para halo rungu-ranga. Nia mos ulun ida hosi grupu relijiaun ida nebee ema bolu ‘ema Nazaré’. Sira nia hanorin la haan malu ho ami nia relijiaun Judeu nian. ⁶ Ema ida nee atu halo foer Nai Maromak nia uma kreda boot nebee santu. Nee mak ami kaer nia. [Ami hakarak atu tesi nia lia tuir ami nia lei. ⁷ Maibee komandante Lísias mai hadau tiha nia hosi ami nia liman. ⁸ I nia haruka ema sira nebee halo lia ho ema nee, mai iha nee atu senhor governador rezolve nia lia.]** Se senhor husu ba nia, senhor sei hatene rasik katak buat hotu nebee ami koalia ona nee, loos duni.

Mak nee deit, senhor. Obrigadu.”

⁹ Tértulu koalia hotu nunee, ema Judeu sira seluk mos konkorda dehan, “Loos, senhor! Loos duni.”

Paulo defende aan iha governador Félix nia oin

¹⁰ Governador foo sinal ba Paulo para koalia.

Paulo mos hataan, “Senhor governador, hau hatene katak senhor ukun iha ami nia nasaun, kleur ona. I ita boot hatene ona ami ema Judeu nia kostumi. Nunee hau brani atu defende hau nia aan iha senhor governador nia oin. ¹¹ Senhor rasik bele hatene katak, foin loron san-

**24:8 Liafuan sira iha aspas (dalam kurung), iha dokumentu Gregu antigu liu la iha.

ulu resin rua liu ba kotuk, hau baa iha Jerusalém hodi halo orasaun iha uma kreda boot. ¹²Ema Judeu sira nunka hetan hau hakesuk malu ho ema ida iha uma kreda boot. Hau mos nunka kria problema iha uma kreda seluk ka iha sidade laran.

¹³Maski ema sira nee foo sala mai hau, maibee sira la hatudu katak, buat nebee sira dehan nee loos.

¹⁴Senhor governador, hau foo sai dehan hau tuir duni Nai Jesus nia Dalan. Hau adora ba Nai Maromak, hanesan ami nia bei-ala sira adora ba Nia. Hau mos fiar lei hotu-hotu nebee Moisés hakerek, ho fiar tebe-tebes saida mak Nai Maromak nia profeta sira hakerek rai hela ba ami. ¹⁵Hau laran metin ba Nai Maromak, hanesan mos ema sira nebee kontra hau nee. Ami hotu fiar katak, Nai Maromak sei halo ema mate hotu-hotu moris fali: ema diak, ho mos ema aat. ¹⁶Nee mak hau sempre hakaas aan atu bele moris ho laran moos iha Nai Maromak nia oin ho mos iha ema nia oin.

¹⁷Hau hela kleur ona iha rai liur, foin hau fila ba Jerusalém, lori oferta nebee ema foo hodi ajuda ema Judeu nebee susar. Depois hau baa iha uma kreda boot para foo sakrifisiu ba Nai Maromak. ¹⁸Bainhira hau tuir ona serimonia hamoos aan tuir ami nia lisan, ema sira nebee foo sala mai hau nee, hetan hau iha nebaa. Maibee iha momentu nee, ema la barak iha uma kreda boot laran nee, i la iha ema ida halo runguranga.^h ¹⁹So iha, mak ema Judeu balu hosi provinsia Ázia. Nunee, se sira iha problema ho hau, tuir loos sira rasik tenki mai iha nee hodi hatete hau nia sala saida. Maibee sira la mai. ²⁰Tan nee, senhor husu took ba ema sira iha

nee, momentu sira tesi hau nia lia iha tribunal relijiaun nian, sira hetan hau nia sala saida? La hetan buat ida. ²¹So karik iha buat ida deit, mak halo sira foo sala mai hau. Hau koalia ho lian makaas dehan, ‘Imi atu kastigu hau, tanba hau fiar katak Nai Maromak bele halo ema mate moris fali.’”ⁱ

²²Governador Félix hatene ona kona ba Nai Jesus nia Dalan. I nia marka fali ba laron seluk dehan, “Hau sei hein too komandante Lísias mai, foin hau hakotu lia nee.” ²³Depois nia haruka kapitaun ida lori Paulo baa hatama ba kadeia. Maibee nia foo orden para foo livre uitoan ba Paulo, i foo lisensa ba nia belun sira mai serbi nia.

Paulo koalia ba Félix ho nia kaben Drusila

²⁴Liu tiha laron ida-rua, governador Félix mai ho nia kaben, ema Judeu, naran Drusila. Nia haruka ema lori Paulo baa hasoru sira nain rua. Paulo foo hatene ba sira kona ba fiar ba Kristu Jesus. ²⁵Nia mos foo hanoin, halo oinsaa ema bele moris loos, ho domina aan para la bele halo sala. I nia mos koalia kona ba Maromak halo justisa iha laron ikus.

Bainhira Félix rona buat sira nee, nia tauk tebe-tebes hodi dehan, “Paulo, too iha nee deit ona! Kuandu iha tempu, mak hau sei bolu fali o.” ²⁶Nia hein atu Paulo foo osan para bele hasai nia hosi kadeia. Tan nee, nia haruka bolu Paulo baa koalia beibeik ho nia.

²⁷Liu tiha tinan rua, iha governador foun ida mai troka nia, naran Pórsiu Festu. Félix atu halo kontenti ulun relijiaun Judeu sira, nunee mak nia kastigu nafatin Paulo iha kadeia.

^h24:18 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 21:17-28

ⁱ24:21 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 23:6

Gubernur Festu tesi Paulo nia lia

25 Tempu nee, governador foun Festu muda ba Sezareia hodi komesa ukun. Liu tiha loron tolu, nia baa Jerusalém. ²Iha nebaa, nai lulik niaulun sira ho naiulun Judeu sira baa hasoru nia hodi foo sala ba Paulo. ³Sira husu favor, atu governador haruka lori fila fali Paulo mai Jerusalém, tan sira kombina tiha ona atu oho Paulo iha dalan.

⁴Maibee governador hataan, “Senhor sira, Paulo sei kastigu hela iha Sezareia i hau mos atu fila lalais ba iha nebaa.

⁵Tan nee, imiulun boot sira balu tenki akompanha hau ba Sezareia hodi foo sala ba nia iha nebaa deit.”

⁶⁻⁷Liu tiha nee, Festu hela maizoumenus loron sanulu iha Jerusalém, foin nia fila ba Sezareia. Ema Judeu balu tuir nia too iha nebaa. Aban fali, governador komesa tesi Paulo nia lia.

Paulo foin tama ba tribunal, ema boot Judeu balu hamriik haleu nia, hodi foo sala todan oi-oin ba nia. Maibee sira la hatudu lo-loos katak nia sala.

⁸Paulo defende nia aan dehan, “Senhor governador, hau nunka halo buat aat ida. Hau nunka kontra relijiaun Judeu nia lei. Hau la halo foer Nai Maromak nia uma kreda boot. I hau mos la kontra governu Roma.”

⁹Maibee governador Festu hakarak buka oin ho halo kontenti ema Judeu sira. Nee mak nia husu ba Paulo, “Se hau rezolve o nia lia nee iha Jerusalém, o simu ka lae?”

¹⁰Paulo hataan, “Senhor governador, hau ema sidadauk Roma. Hau agora hamriik iha tribunal governu Roma nian. Ida nee mak iha direitu para tesi hau nia lia. Tan nee, hau lakohi baa

iha nebaa. Senhor rasik hatene ona, hau la halo sala ida kontra ema Judeu sira.

¹¹Se hau halo duni sala ruma karik, para bele hetan kastigu mate, hau prontu atu mate. Maibee se sira foo sala mai hau nee, la loos, la iha ema ida iha direitu atu entrega hau ba sira nia liman para oho. Tan nee, hau husu atu baa iha liurai boot César, para nia rasik mak tesi lia nee.”

¹²Rona Paulo husu nunee, governador husu opiniaun ba matenek nain sira. Depois nia hatete ba Paulo, “O husu ona atu baa César, o sei baa duni.”

Festu konta Paulo nia kazu ba liurai Agripa

¹³Nee hotu tiha, liurai Agripa^{††} ho nia feton Berenise, mai vizita governador foun Festu iha Sezareia, hodi kumpri-menta nia. ¹⁴Sira hela loron barak iha nebaa. Loron ida, governador Festu konta Paulo nia kazu ba liurai dehan, “Iha Sezareia nee, iha ema dadur ida nebee governador Félix uluk husik hela iha kadeia. ¹⁵Foin lalais nee, kuandu hau iha Jerusalém, nai lulik Judeu niaulun sira ho naiulun sira, mai hasoru hau hodi foo sala ba ema nee. I sira mos husu para hau tesi nia lia hodi foo kastigu todan ba nia. ¹⁶Maibee hau hatete ba sira, “Tuir governu Roma nia lei, tenki tesi ema nia lia uluk, mak foin bele foo kastigu. Ema nebee halo lia ho nia tenki iha oin hodi foo sala ba nia, i ema nee mos iha direitu atu defende nia aan. Depois mak foin hau bele hakotu lia i foo kastigu ba nia.”

¹⁷Kuandu hau fila fali mai iha Sezareia, iha ema Judeu balu mos tuir. Aban fali, hau komesa kedas tesi lia nee. Hau haruka lori ema dadur nee mai iha tribunal. ¹⁸Ema Judeu sira hamriik hodi

^{††}**25:13** Liurai Agripa nee, ema mos bolu Herodes Agripa II. Nia aman liurai Herodes Agripa I oho Tiago, i ular haan nia isin too mate, tanba nia foti nia aan hanesan Nai Maromak.

hatudu nia sala. Hau hanoin sira atu dehan nia halo sala boot ruma. Maibee saida mak foo sai mai hau nee, afinal la iha lia todan ida. ¹⁹ Sira kontra nia tan deit sira nia opiniaun mak la hanesan kona ba sira nia relijiaun, ho mos tanba ema ida naran Jesus. Tuir ema Judeu sira, Jesus nee mate tiha ona. Maibee ema dadur nee sempre hatete dehan, Nia moris fila fali ona. ²⁰ Hau la hatene atu hakotu lia nee, oinsaa. Nee mak hau husu ba nia, ‘Oinsaa se hau tesi o nia lia iha Jerusalém deit?’ ²¹ Maibee nia lakohi. Nia husu atu lori lia nee baa tesi iha liurai boot César. Nee mak hau husik nafatin nia iha kadeia, too hau hetan tempu diak ida atu haruka nia ba liurai boot iha Roma.”

²² Rona Festu konta nunee, liurai Agripa dehan, “Se bele, hau hakarak rona rasik hosi ema nee.”

Festu hataan, “Bele! Aban mak liurai rona rasik hosi nia.”

Governador apresenta Paulo ba liurai Agripa

²³ Iha aban fali, liurai Agripa ho Berenise too mai iha salaun governador nian. Sira hatais hena liurai nian mesak kapaas-kapaas deit. Komandante tropas sira ho mos ema boot sira hosi sidade Sezareia, akompanha sira tama ba salaun. Bainhira sira hotu iha laran ona, governador haruka ema bolu Paulo tama.

²⁴ I governador komesa koalia dehan, “Liurai Agripa, senhor sira, ho bainaka sira hotu mak hau respeita. Ema ida nee mak ema Judeu sira foo sala dehan, nia la merese atu moris tan. Iha Jerusalém mos hanesan, iha nee mos hanesan. ²⁵ Hau la hetan nia sala ida para nia bele hetan kastigu mate. Nia husu atu lori lia nee baa tesi iha liu-

rai boot iha Roma, i hau mos hataan. ²⁶ Hau tenki hakerek surat ida foo ba liurai boot, maibee agora hau atu hakerek saida? Nee mak hau lori nia mai, para senhor sira rona nia koalia. Depois liurai Agripa bele foo liafuan ruma mai hau, para hau bele hakerek buat ruma ba liurai boot. ²⁷ Hau senti la diak, se hau haruka kazu nee ba liurai boot, bainhira la foo sai lo-loos ema nee nia sala.

Hau nia liafuan mak nee deit. Obrigadu.”

Paulo komesa defende aan iha liurai Agripa nia oin

26 Depois liurai Agripa hatete ba Paulo, “Agora o bele defende o nia aan. Ami hotu prontu ona atu rona o.”

Paulo foo sinal ho liman, i komesa koalia dehan,

² “Liurai Agripa mak hau respeita, hau senti kontenti hau bele hamriik iha ita boot nia oin hodi defende hau nia aan, kona ba sala nebee mak ema Judeu sira foo mai hau. ³ Tanba hau hatene katak liurai hatene ona ema Judeu nia lisan hotu. Ita boot mos hatene problema sira nebee mak halo ami haksasuk malu. Nee duni, hau husu ita boot pasiensia uitoan hodi rona lai hau.

⁴ Ema Judeu sira hotu-hotu hatene katak, komesa hosi kiik, hau moris loos tuir Judeu nia lisan, fo-foun iha hau nia rain, depois iha Jerusalém. ⁵ Sira konhese hau kleur ona. Nunee, se sira hakarak atu foo sasin karik, sira bele hatete katak hau moris nudar ema grupu relijiaun Farizeu. Ema hotu hatene dehan, ami ema Farizeu fanatiku liu tuir ami nia lei relijiaun. ⁶ Agora ema foo sala mai hau iha tribunal nee tanba hau hein ho laran metin atu Nai Maromak kumpri Nia promesa, nebee Nia foo ba

ami nia bei-ala sira hori uluk. ⁷Ema Israel hosi suku sanulu resin rua nee hotu mos fiar Nia promesa nee. Tanba nee mak sira adora Nia loron-kalan.

Liurai Agripa mak hau respeita. Maski ema Judeu sira mos fiar nunee, sira foo sala mai hau tanba hau fiar ba Nai Maromak nia promesa atu halo ema mate moris fali. ⁸Tansaa mak imi hanoin Nai Maromak la bele halo moris fali ema nebee mate tiha ona?

⁹Uluk hau fiar katak, hau tenki halo buat saida deit, hodi kontra ema nebee tuir Jesus, ema Nazaré. ¹⁰Iha tempu nee, nai lulik Judeu nia ulun sira foo poder mai hau, hodi baa kaer Jesus nia ema sira i hatama ba kadeia. Hau mos konkorda bainhira atu foo kastigu mate ba sira balu. ¹¹Hau baa tama-sai uma kreda Judeu nian hodi halo terus sira, atu obriga sira hatete aat Jesus. Hau nia laran nakali, too hau mos baa buka sarani sira iha sidade-sidade iha rai liur hodi halo terus sira.”^k

**Paulo konta fila fali dehan
nia hasoru Nai Jesus**

(Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:1-19; 22:6-16)

¹²Paulo hatutan tan dehan, “Iha loron ida, nai lulik nia ulun sira foo orden ho surat rekomendasaun mai hau hodi baa kaer Jesus nia ema sira iha sidade Damasku. ¹³Liurai Agripa, bainhira ami sei iha dalan klaran, meiu-dia derepent deit, iha naroman ida hosi lalehan leno kona hau ho hau nia kolega sira. Naroman nee makaas liu loro matan. ¹⁴Ami hotu monu ba rai, i hau rona lian ida koalia mai hau ho lian Aram dehan, ‘Saulo! Saulo! Tansaa mak o halo Hau terus beibeik? Se o kontra beibeik Hau nia hakarak, o sei hetan terus barak.’

¹⁵Hau husu, ‘Nai, Ita Boot nee see?’

Lian nee hataan fali, ‘Hau Jesus, ida nebee o halo terus tebe-tebes. ¹⁶Agora, o hamriik ona! Hau hatudu Aan ba o nee, atu o serbi Hau iha o nia vida tomak. O tenki baa foo sasin ba ema seluk kona ba saida mak o haree ona hosi Hau iha loron nee. O mos tenki foo sai buat nebee Hau sei hatudu ba o aban-bainrua. ¹⁷Hau sei kuidadu o bainhira ema atu halo aat ba o, bele ema Judeu ka ema nebee laos Judeu. Hau haruka o baa iha ema sira nebee laos Judeu, ¹⁸atu loke sira nia matan, para sira bele sai hosi nakukun laran ho moris iha naroman. O atu hasai sira hosi Satanás nia poder, i lori sira ba iha Nai Maromak. Tanba sira fiar mai Hau, Nai Maromak sei hamoos sira nia sala, i sira mos sai Maromak nia ema, hamutuk ho ema sira nebee Maromak hili ona.”

**Paulo konta dehan nia foo
sasin kona ba Jesus**

¹⁹Paulo koalia tan dehan, “Tan nee, liurai Agripa, servisu nebee hau simu rasik hosi Nai Maromak nee, hau halao duni too agora. ²⁰Primeiru hau foo sai Jesus nia Dalan ba ema Judeu sira iha Damasku, depois ba ema Judeu sira iha Jerusalém ho provinsia Judeia hotu, ho mos ba ema nebee laos Judeu. Hau koalia mo-moos ba sira hotu, para sira husik ona sira nia sala, ho fila ba Nai Maromak. Sira mos tenki hatudu halok diak, hanesan sinal katak sira tuir Nia duni.¹ ²¹Tanba hau halo servisu nunee, mak ema Judeu balu kaer hau iha Nai Maromak nia uma kreda boot, i sira atu oho hau. ²²Maibee Nai Maromak tulun hau. Nee mak hau sei moris too agora. Tanba nee, hau bele hamriik iha nee, hodi foo sasin ba ema hotu-hotu,

^k26:11 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 8:3; 22:4-5

¹26:20 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:20, 28-29

kiik-boot, kona ba Jesus. Saida mak hau koalia nee, haan malu ho saida mak Moisés ho profeta sira uluk hanorin ona. ²³ Sira foo sai kona ba Ema ida nebee Nai Maromak hili ona nee, dehan, Nia tenki terus, depois Nia mate, maibee liu tiha, Nia mak ema primeiru nebee Nai Maromak halo moris fali hosi mate. Nia mak sei foo naroman ba ema Judeu sira, ho mos ba ema sira nebee laos Judeu.”^m

²⁴ Paulo sei koalia hela, Festu hakilar nia dehan, “Paulo! O bulak karik! O nia matenek nee halo o sai bulak.”

²⁵ Maibee Paulo hataan, “Senhor governador mak hau respeita. Hau laos bulak. Buat hotu nebee hau foo sai nee, loos duni. Hau la inventa. ²⁶ Liurai Agripa rasik hatene ona buat sira nee, tanba laos akontese iha fatin subar. Tan nee, hau brani koalia iha liurai nia oin, mo-moos deit. ²⁷ Hori uluk, Nai Maromak nia profeta sira foo sai ona kona ba buat sira nee. I hau fiar katak, liurai mos fiar ba profeta sira nia koalia.”

²⁸ Liurai Agripa tesi kedas nia koalia dehan, “Paulo, o hanoin o bele halo hau sai sarani lalais deit nunee ka?”

²⁹ Paulo hataan, “Hau harohan ba Nai Maromak, atu lalais ka kleur, laos liurai deit, maibee ema hotu nebee ohin loron rona hau nia koalia, bele sai Jesus nia ema, hanesan hau. Naran katak senhor sira keta hetan kastigu hanesan hau.”

³⁰ Depois liurai Agripa ho governador Festu ho Berenise, ho ema sira hotu, hamriik sai ba liur.

³¹ Bainhira sira lao sai tiha, sira koalia ba malu dehan, “Ema nee la halo sala ida. Nia la merese hetan kastigu mate ka tama kadeia.” ³² I liurai Agripa hatete ba governador Festu, “Se ema nee la husu atu lori nia lia baa tesi iha Roma karik, ita hasai tiha nia ona.”

Paulo sae roo atu baa Roma

27 Nee liu tiha, governador Festu haruka Paulo baa hasoru liurai boot César iha Roma, hodi tesi nia lia. Nia entrega Paulo ho ema dadur balu tan ba komandante companhia ida naran Júlio, hosi Batalhaun Liurai Boot Romanian. ² Tempu nee, hau (Lucas) akompanha hotu Paulo. Iha tan irmaun ida, ema Masedónia hosi sidade Tesalónika, naran Aristarku, mos tuir. Ami baa sae roo ida nebee mai hosi sidade Adramítu. Tuir planu, roo nee sei tama tu-tuir iha pontikais iha provinsia Ázia.

³ Aban fali, ami too iha sidade Sidon. Komandante Júlio haree Paulo diak loos, i hatete ba nia para bele tuun baa haree nia kolega sira iha rai maran, atu sira bele foo buat nebee Paulo presiza.

⁴ Depois ami baa sae fali roo hodi lao tan. Maibee tanba anin boot hasoru ami, ami lao liu fali hosi rai kiik Xipre ho rai Síria nia klaran, para bele sees uitoan hosi anin. ⁵ Ami lao liu hosi tasi provinsia Silísia ho provinsia Panfília nian. Depois ami too iha sidade Mira, iha rai Lísia. Too iha nebaa, ami hotu tuun hosi roo. ⁶ Iha Mira, komandante Júlio buka roo seluk nebee atu baa Itália. Nia hetan roo ida, mai hosi sidade Alexandria. I nia haruka ami hotu baa sae roo nee.

⁷ Durante loron barak nia laran, roo nee halai neineik liu, tanba anin boot makaas hasoru ami. Ikus mai, too besik sidade Knidu, anin sei boot nafatin, halo ami la bele lao tan ba oin. Nunee ami lao ba iha rai kiik ida naran Kreta, para sees uitoan hosi anin. Too iha nebaa, ami liu hosi fatin ida naran Salmona. ⁸ Ho hakaas aan, ami liu hosi tasi ibun Kreta nian, foin ami too iha fatin ida naran Pontikais Diak, besik sidade Laseia.

^m26:23 Isaias (Yesaya) 42:6; 49:6; 1 Korintu 15:20

⁹Ami lakon tempu barak ona iha dalan. Tempu nee, ema Judeu sira nia loron boot hodi husu perdaun liu tiha ona. Nee katak, tempu anin boot ho laloran boot komesa ona. Paulo foo hanoin ba sira nebee servisu iha roo nee dehan, ¹⁰“Maun-alin sira, hau husu koalia uitoan. Hau hanoin se ita lao nafatin, ita bele hetan azar. Roo bele mout, sasaan sira lakon, i ita mos bele mate.” ¹¹Maibee komandante nebee hein ema dadur sira la simu. Tanba ema ida kaer roo ho roo nia nain hakarak sai hosi fatin nee, i komandante fiar liu ba sira. ¹²Problema mak Pontikais Diak nee laduun diak atu roo para iha tempu rai malirin ho laloran boot. Nee mak sira barak hakarak atu se bele, ami lao tan uitoan ba iha sidade Feniks, atu hela iha nebaa durante tempu laloran boot. Feniks nee pontikais diak ida, tanba bele taka netik anin hosi loro-sae, i livre hosi laloran boot.

Anin boot iha tasi

¹³Bainhira anin komesa huu neineik hosi tasi mane, sira hanoin dehan tempu diak ona atu lao ba Feniks. Entaun sira dada sae hosi tasi kidun, besi ankor nebee halo roo para metin. Sira mos hasae laan iha roo riin hodi halo roo halai. Nunee roo lao tuir tasiibun. ¹⁴Maibee ami seidak lao kleur, anin komesa huu makaas loos hosi rai nee. (Anin nee ema bolu ‘anin loro-sae’.) Anin huu roo nee baa tiha iha tasi klaran. ¹⁵Sira hakaas aan dulas roo halo fila fali tuir dalan, maibee la bele. Entaun sira husik tiha roo tuir deit anin nia hakarak.

¹⁶Ami ho roo namlele tuir laloran nunee, too besik rai kiik-oan ida naran Kauda. Iha nee anin laduun makaas. Roo oan hodi salva vida sei kesi hela iha roo kotuk. I ami hakaas aan dada roo oan nee sae ba leten. ¹⁷Kuandu salva vida nee iha ona roo leten, sira komesa bo-

bar haleu roo ho tali para roo nia ai kabalak sira la bele nakloke. Sira tauk, keta halo-be anin huu roo baa metin tiha iha rai henek besik Sirte iha Áfrika nebaa. Nunee sira hatuun laan, atu roo halai neineik uitoan.

¹⁸Tanba anin boot huu roo baa-mai, nunee aban fali, sira komesa foti naha soe ba tasi. ¹⁹Bainrua fali, sira foti tan naha soe ba tasi. Roo nia material barak mos, sira foti soe ba tasi laran. ²⁰Loron-kalan anin la para too loron barak nia laran, i kalohan taka rai metin halo ami la hetan loro matan ho fitun. Too ikus ami hanoin ami la moris tan ona.

²¹Kleur ona, ami hotu-hotu la haan buat ida. Paulo hamriik iha sira nia klaran hodi hatete, “Maun-alin sira, haree ka lae?! Uluk hau dehan ita la bele sai hosi rai Kreta. Se imi rona hau karik, ita la hetan azar hanesan nee. ²²Maibee agora, hau husu ba imi hotu aten brani. Lalikan tauk, tan la iha ema ida mak mate. So roo deit mak sei mout. ²³Hori kalan, Nai Maromak, ida nebee hau serbi nee, haruka Nia anju ida mai hamriik iha hau nia sorin, hodi hatete, ²⁴‘Paulo, o lalika tauk! O sei baa hamriik iha liur-ai César nia oin para tasi o nia lia. Nai Maromak hatudu Nia laran diak ba o. Nee mak Nia mos salva ema sira hotu nebee hamutuk ho o iha roo nee.’ ²⁵Tan nee, maun-alin sira hotu, imi aten brani ba. Hau fiar ba Nai Maromak katak, saida mak Nia foo hatene mai hau nee, sei sai duni. ²⁶Maibee roo nee sei baa xoke rahun tiha iha rai kiik ida.”

Roo bes-besik iha rai maran

²⁷Laloran ho anin baku roo nee baa-mai durante loron sanulu resin haat ona iha tasi Adriátiku. Depois, iha kalan boot, ema sira nebee servisu iha roo senti ami besik ona iha rai maran. ²⁸Entaun sira hatuun prumu hodi buka hatene tasi nia klean. I sira sukat hetan metru 37.

Roo halai uitoan tan ba oin, sira sukat fali, hetan metru 27. ²⁹Sira hotu tauk, keta halo-be roo nee xoke fatuk. Entaun sira hatuun ankor haat hosi roo kotuk hodi halo roo para metin. I sira hotu hamulak atu rai naroman lalais. ³⁰Maibee sira nebee servisu iha roo kombina malu atu halai husik hela roo. Nunee sira hatuun roo oan, halo finji atu hatuun ankor hosi rooulun.

³¹Maibee Paulo foo hatene ba komandante ho soldadu sira dehan, “Se ema sira nee la hela iha roo laran, ita sei mate hotu.”

³²Entaun soldadu sira tesi kotu tiha roo oan nia talin, i husik tiha ba tasi.

³³Bainhira rai naroman ona, Paulo husu atu ema sira nee hotu-hotu haan. Nia hatete, “Semana rua ona, ita la haan buat ida. ³⁴Nunee hau husu ita haan uitoan lai, para ita bele iha forsa fali. Imi nia fuuk lahan ida mos sei la monu.”

³⁵Depois Paulo foti paun, halo orasaun agradease ba Nai Maromak iha ami hotu nia oin, i nia silu paun pedasuk ida ba haan. ³⁶Haree nunee, ami mos laran metin, i haan. ³⁷⁻³⁸Depois ami foti trigu iha karoon-karoon soe ba tasi, para halo roo kamaan liu tan. (Ami hotu iha roo laran, ema nain 276.)

Roo xoke fatuk, i Paulo sira salva aan

³⁹Rai loron ona, sira haree rai maran ida. Maibee sira la hatene rai nebee mak nee. Sira haree tasi ibun ho rai henek iha rai inur rua nia klaran, i laloran iha nebaa laduun boot. Nunee sira hakarak, se bele, lori roo tama too rai maran nebaa. ⁴⁰Entaun sira tesi kotu tiha ankor nia talin, husik ba tasi. Sira hatuun kamudi atu bele fila roo para lao tuir dalan. I sira hasae laan ida iha rooulun, atu anin bele huu roo ba tasi ibun. ⁴¹Maibee roo nee halai sae tiha fatuk leten, i rooulun metin tiha iha nebaa. Roo nia ko-

tuk, laloran boot komesa baku rahun tiha.

⁴²Bainhira soldadu sira haree nunee, sira halo planu para oho tiha ema dadur sira hotu. Sira tauk, keta halo-be ema dadur sira nani ba rai maran, i halai tiha. ⁴³Maibee komandante la hataan, tanba nia hakarak salva Paulo. Nunee nia foo orden ba ema sira nebee hatene nani haksoit ba tasi laran, hodi nani ba rai maran. ⁴⁴I ema sira nebee la hatene nani, nia haruka atu sira kaer ai kabelak ka naran buat ida, hodi tuir laloran ba rai maran. Nunee ami hotu too iha rai maran ho diak.

Paulo sira iha rai Malta

28 Ami hotu too iha rai maran ho diak, foin ami hatene katak rai kiik nee naran Malta. ²Ema rai nain sira simu ami ho diak. Tanba udan boot ho rai mos malirin tebe-tebes, nee mak sira tau ahi iha tasi ibun, ba ami haneruk. ³Paulo mos baa hili ai, hodi tau ba ahi. Momentu nia bou ai nee ba ahi, derepenti deit, samodok ida sai hosi ai sira nee hodi halai hosi ahi, tata belit hela iha Paulo nia liman.

⁴Bainhira ema rai nain sira haree samodok nee tata belit hela iha Paulo nia liman, sira dehan ba malu, “Ema ida nee ohodór ema karik. Nee mak nia sai ona hosi tasi siak, maibee ita nia maromak Justisa la husik nia moris.”

⁵Maibee Paulo hisik tiha samodok nee ba ahi laran. Nia la senti moras uitoan mos. ⁶Ema sira nee hanoin katak la kleuran, Paulo nia liman bubu i nia sei mate derepenti. Maibee Paulo la iha buat ida. Entaun sira hanoin fali dehan, “Ema nee maromak ida.”

⁷Xefi rai Malta nian, naran Públiu, iha rai ida besik iha tasi ibun nee. Nia mai simu ami iha tasi ibun, i lori ami ba iha nia uma. Iha nebaa nia foo haan ami durante loron tolu.

⁸ Momentu nee, xefi nia aman isin manas ho kabun moras la para. Paulo tama baa haree nia, halo orasaun, i tau liman ba nia. I katuas nee diak kedas. ⁹ Bainhira sira rona nunee, ema moras sira seluk mos mai ba Paulo, i sira hotu hetan kura. ¹⁰ Depois sira lori prezenti hodi foo onra ho obrigadu mai ami, i bainhira ami atu sae roo, sira lori buat hotu-hotu nebee ami prezisa.

Paulo sira too iha Itália

¹¹ Ami hela iha Malta durante fulan tolu, depois ami baa sae roo ida ho estatua maromak oan kaduak.^{‡‡} Roo nee mai hosi sidade Alexandria, maibee para hela iha Malta durante tempu malirin ho anin boot.

¹² Ami lao too iha sidade Sirakuza, i para iha nebaa loron tolu. ¹³ Depois ami ho roo lao tu-tuir tasi ibun too iha sidade Régiu. Aban fali, anin huu makaas hosi tasi mane, tan nee roo halai lalais. Iha bainrua fali, ami too iha pontikais Po-teoli. ¹⁴ Iha nee, ami tuun hosi roo. Ami hasoru malu ho sarani sira, i sira konvida ami hela ho sira semana ida. Depois ami lao ain liu ba Roma. ¹⁵ Kuandu sarani sira iha Roma rona dehan, ami atu too ona iha nebaa, sira mai hasoru ami iha dalan. Sira balu hasoru ami iha merkadu Ápiu, sira seluk hasoru ami iha fatin ida naran Loja Tolu.^{¶¶} Bainhira Paulo haree sira, nia mos laran metin, i nia foo agradesse ba Nai Maromak.

Paulo iha Roma

¹⁶ Too iha Roma, komandante husik Paulo livre hodi aluga uma ida. I soldadu ida mak hein nia.^{§§} ⁿ

¹⁷ Liu tiha loron tolu, Paulo konvida ulun relijiaun Judeu sira mai hasoru malu ho nia, i nia hatete ba sira, “Maun-alin sira hotu, hau mai iha nee, tanba ema kaer hau iha Jerusalém, hodi entrega hau ba governu Roma nia liman, maski hau la halo sala ida. Hau la kontra ita nia nasaun, i hau mos la kontra lisan nebee ita nia bei-ala sira rai hela ba ita. ¹⁸ Governu Roma tesi tiha ona hau nia lia iha nebaa, maibee sira la hetan hau nia sala ida, para bele hetan kastigu mate. Nunee sira atu hasai hau. ¹⁹ Maibee ema Judeu nia boot sira la simu. Entaun pasiensia, hau mos husu atu mai iha liurai boot César hodi tesi hau nia lia, maski hau lakohi foo sala ba hau nia nasaun rasik.^o ²⁰ Tan lia nee mak hau halibur maun-alin sira iha nee, para ita koalia. Hau hakarak para ita boot sira hatene katak sira futu hau ho korenti nee, tanba hau serbi Ema ida nebee povu Israel hein ho laran metin atu Nai Maromak haruka mai.”

²¹ I sira hataan, “Ami seidauk simu surat ida hosi Judeia foo hatene kona ba ita nia kazu nee. Nunee mos, sira nebee mai hosi nebaa la koalia buat ida kontra irmaun. ²² Maibee ami hakarak rona saida mak irmaun fiar, tanba ami rona ona dehan, iha fatin hotu-hotu ema la

^{‡‡}28:11 Tuir ema iha rai nee nia relijiaun, oan kaduak nee nia naran Kastor ho Poluks. Ema iha roo laran adora sira nain rua hanesan maromak.

^{¶¶}28:15 Hosi merkadu Ápiu ba Roma, kilometru 70. Hosi Loja Tolu ba Roma, kilometru 53.

^{§§}28:16 Iha dokumentu Gregu antigu balu dehan, “Too iha Roma, komandante hatama ema dadur sira ba kadeia. Maibee Paulo lae.”

ⁿ28:16 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 28:20

^o28:19 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 25:11

simu saida mak irmaun nia grupu relijiaun nee hanorin.”

²³ Entaun sira marka loron ida, atu sira hasoru malu fali. Too iha loron nee, ema barak tebe-tebes mai iha Paulo nia uma. Nia komesa esplika ba sira, Nai Maromak nia ukun. I nia uza liafuan hosi Moisés nia livru, ho mos hosi profeta sira seluk nia livru, atu halo sira fiar ba Jesus. Nia koalia hosi dadeer-saan too kalan.

²⁴ Bainhira sira rona Paulo nia koalia, iha ema balu fiar, maibee balu lakohi fiar. ²⁵ Sira haksasuk malu i atu fahe malu ona. Entaun Paulo hatete, “Imi nia ulun toos duni, hanesan ita nia beiala sira, tuir Nai Maromak nia Espiritu Santu foo hatene ba profeta Isaias, ²⁶ dehan,

‘O baa hatete ba povu nee dehan,
“Imi sei rona beibeik Hau nia Liafuan,
maibee imi la komprien de buat ida.
Imi sei haree beibeik saida mak Hau halo,
maibee imi la hetan buat ida.”

²⁷ Tanba povu nee nia ulun toos tebe-tebes.

Sira sulan tiha sira nia tilun ona; sira taka metin tiha sira nia matan. Para sira nia tilun la bele rona tan, sira nia matan la bele haree tan, i sira nia laran nakukun nafatin.

Too sira la hatene dalan atu fila mai Hau, para Hau bele kura sira.”* p

²⁸ Ikus liu Paulo mos dehan, “Maunalin sira, imi tenki hatene katak, agora Nai Maromak haruka ona Nia Liafuan kona ba salvasaun ba ema sira nebee laos Judeu, i sira mos sei simu Nia.” ²⁹ [Paulo koalia nunee, sira mos fila hodi haksasuk malu iha dalan.]†

³⁰ Nia hela iha nia uma nebee nia aluga nee durante tinan rua. Nia simu ho laran haksolok ema hotu-hotu nebee baa vizita nia. ³¹ I nia konta ba sira kona ba Nai Maromak nia ukun, ho hanorin kona ba Nai Jesus Kristu. Nia koalia ho brani, i la iha ema ida bandu.

Senhor Teófilo mak diak. Hau nia liafuan too iha nee deit.
Obrigadu.
Hosi hau, Lucas

*28:27 Liafuan ‘kura’ ho lian Ebreu bele mos dehan ‘salva’.

†28:29 Versíkulu ida nee iha dokumentu Gregu antigu la iha.

p28:27 Isaias (Yesaya) 6:9-10

*Paulo nia surat
ba sarani sira iha sidade*

Roma

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo. Hau Kristu Jesus nia atan. Maromak mak hili hau sai Jesus nia apostolu hodi haruka hau foo sai Nia Liafuan Diak.

²Liafuan Diak nee hori uluk kedas Maromak promete tiha ona liu hosi Nia profeta sira, i sira hakerek iha Livru Sagradu. ³⁻⁴Liafuan Diak nee koalia kona ba Maromak nia Oan Jesus Kristu, ita nia Nai. Nudar ema, Jesus moris mai hosi liurai David nia jerasaun. Maibee Maromak hatudu mo-moos katak, Jesus nee mos Maromak nia Oan. Ita hatene nunee tanba Espiritu nebee mak iha Jesus nee santu teb-tebes, hanesan Maromak, i Maromak mos halo Jesus moris fali hosi mate.

⁵Maromak hatudu Nia laran diak mai hau liu hosi Jesus too Nia hili hau sai apostolu. Nia hili hau para lori ema hosi nasaun hotu-hotu bele fiar ba Jesus i halo tuir Nia liafuan, atu nunee ema hotu-hotu bele foti aas Nia naran.

⁶Nunee mos imi iha Roma, Maromak mos hili ona imi atu sai Jesus Kristu nia ema. ⁷Hau haruka surat nee ba imi. Maromak hadomi imi, i hili ona imi sai Nia povu.

Hau harohan para ita nia Aman Maromak ho mos ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

**Paulo hakarak baa vizita
sarani sira iha Roma**

⁸Uluk nanain, hau foo agradese ba hau nia Maromak hodi Jesus Kristu nia naran tanba imi hotu fiar ba Jesus. Tanba ema iha nebee-nebee deit konta kona ba imi nia fiar nee. ⁹Maromak rasik hatene katak hau harohan beibeik ba imi. Maromak nee mak hau serbi ho laran tomak hodi foo sai Liafuan Diak kona ba Nia Oan.

¹⁰Bainhira hau halo orasaun, hau sempre harohan ba imi. I hau mos husu atu Maromak bele loke dalan mai hau atu baa haree imi, tanba kleur ona hau hakarak nunee.

¹¹Hau hakarak teb-tebes atu baa vizita imi, para hau bele fahe ba imi kbiit nebee hau hetan hosi Maromak. Nunee imi nia fiar bele metin liu tan. ¹²Hau hakarak atu hau nia fiar bele foo forza ba imi, i imi nia fiar mos bele foo forza mai hau.

¹³Maun-alin sira, hau hakarak para imi hatene katak, dala barak ona hau halo planu atu baa vizita imi, maibee too agora sempre iha buat ruma mak taka dalan. Hau hakarak baa para hau bele lori ema barak iha nebaa hodi fiar metin ba Kristu, hanesan mos hau lori ona ema nebee mak laos Judeu iha fatin selu-seluk atu fiar metin ba Nia.⁴

¹⁴Hau iha obrigasaun atu foo sai Liafuan Diak ba ema hotu-hotu: atu ema nebee tuir kultura Gregu ka ema fuik, atu ema matenek ka ema beik.[‡] ¹⁵Tanba nee mak hau hakarak teb-tebes baa foo sai Liafuan Diak mos ba imi iha Roma.

[‡]**1:14** Iha tempu nebaa, lian Gregu mak lian internasional, i see mak tuir kultura Gregu, ema konsidera nia ema modernu. See mak la tuir, ema konsidera fuik.

⁴**1:13** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:21

Liafuan Diak iha kbiit hodi salva ema

¹⁶Hau la moe foo sai Jesus nia Liafuan Diak. Tanba Liafuan Diak nee iha kbiit hosi Maromak hodi salva see-see deit mak fiar, primeiru ba ema Judeu sira, depois ba ema hosi nasaun sira seluk.^r ¹⁷Tanba Liafuan Diak foo sai oin-saa Maromak bele simu ita hodi deklarata katak ita nia sala moos tiha ona. Nia dalan mak nee: ita tenki fiar ba Nia. Dalan seluk la iha. Nee hanesan buat nebee hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, “Ema tenki fiar ba Maromak mak foin Maromak simu nia i foo moris rohan-laek ba nia.”^s

Nai Maromak hirus ita ema tanba ita la interese Nia

¹⁸Maromak iha lalehan hatudu sai katak, Nia hirus teb-tebes too kastigu ema nebee mak la interese Nia ho ema nebee mak hahalok aat. Sira nia hahalok aat nee taka ema seluk nia matan atu la bele haree dalan loos. ¹⁹Tuir loos buat nebee ita ema bele hatene kona ba Maromak, ema aat sira nee mos hatene, tanba Maromak hatudu mo-moos ona ba sira. ²⁰Tanba desde Maromak halo lalehan ho rai, ita ema bele hatene klaru katak Nia nee Maromak i Nia kbiit la hotu la remata, maski ita nia matan la haree. Nunee la iha razaun ida ba sira atu dehan katak sira la hatene Maromak, tanba sira bele hatene liu hosi buat nebee mak Nia halo tiha ona nee.

²¹Maski sira hatene Maromak, maibee sira lakohi foti aas Nia naran nudar Maromak, i lakohi foo agradese ba Nia. Sira nia hanoin la loos ona, sira nia neon mos nakukun tiha.^t ²²Sira foti aan dehan, sira ema matenek, afinal sira sai beik-teen. ²³Sira la adora Maromak ida

nebee makaas teb-tebes i moris tinan ba tinan. Maibee sira adora fali estatua nebee ema halo tuir modelu oi-oin, hanesan ema, manu, animal ain haat ho animal nebee dolar iha rai. Afinal buat sira nee hotu tenki mate.^u

²⁴Nee mak Maromak husik tiha liman para sira moris tuir deit sira nia hakarak hodi halo buat aat oi-oin nebee iha ona sira nia laran. Sira foo sira nia isin lolon ba malu hodi halo sala foer oi-oin ba malu. ²⁵Maromak ida nebee loos, sira troka tiha ho buat nebee falsu. Sira la adora Maromak ida nebee halo buat hotu-hotu, maibee sira adora fali buat nebee mak Maromak halo. Tuir lo-loos Maromak nee mak ita tenki hahii too tinan ba tinan. Amen.

²⁶Tanba nee mak Maromak husik tiha liman para sira bele halo sala foer saida deit tuir sira nia hakarak, too fetu sira mos la hola mane hanesan baibain, maibee hola fali sira nia fetu maluk. ²⁷Nunee mos mane sira husik tiha relasaun seksual ho fetu hodi kaan fali sira nia mane maluk, too mane ho mane halo sala foer. Tanba nee sira hetan ona kastigu tuir sira nia hahalok aat nee.

²⁸Ema sira nee la interese atu hanoin tan Maromak ona. Nee mak Maromak husik tiha liman para sira hanoin mak buat aat deit, i halo buat nebee tuir lo-loos la bele halo. ²⁹Sira nia moris nakonu ho buat aat. Sira halo sala oi-oin, sira matan osan, i rai odi. Sira laran moras ba ema, oho door, gosta istori malu, bosok-teen, i laran aat. Sira gosta konta ema nia vida, ³⁰i hatete aat ema seluk. Sira odi Maromak, malkriadu, foti aan i halo aan. Sira hanoin aat hela deit, i gusta kontra sira nia inan-aman. ³¹Sira lakohi atu hatene saida mak loos, i la halo tuir buat nebee mak sira prom-

^r1:16 Marcos 8:38 ^s1:17 Habakuk 2:4

^t1:21 Éfézu 4:17-18

^u1:23 Deutoronómiu (Ulangan) 4:16-18

ete. Sira la hatene hadomi ema, i la iha karidade.

³²Sira hatene ona Maromak nia lei nebee dehan, ema nebee halo buat aat nunee, merese hetan kastigu mate. Maski sira hatene ona lei nee, maibee sira halo nafatin buat aat sira nee. Laos nee deit, maibee sira gosta atu ema seluk mos halo tuir buat sira nee.

Maromak tesi lia, la fihir ema Judeu ka laos Judeu

2Entaun, belun, se o tesi lia mesak katak o nia maluk merese hetan kastigu, kuidadu! O nia liafuan nee hamonu fali o. Tanba o mos halo sala hanesan nia. Nunee bainhira o hatudu liman ba nia, o deklar katak o rasik mos tenki hetan kastigu nee.^v ²Ita hatene, bainhira Maromak desidi atu foo kastigu ba ema nebee halo buat aat sira nee, Nia desizaun nee sempre loos. ³Nunee, se o hatudu liman ba ema seluk, maibee o rasik halo aat hanesan ema nee, keta hanoin dehan o bele halai sees hosi Maromak nia kastigu! ⁴O hatene katak, Maromak laran diak teb-tebes i Nia aguenta hela ho pasiensia naruk. Nusaa mak o la respeita Nia laran diak nee? Keta halo be o la kompriende katak, Nia hatudu Nia laran diak ba o para o bele hakribi o nia sala hodi fila fali ba Nia. ⁵Maibee o ulun toos i lakohi hakribi o nia sala. Nunee iha loron ikus bainhira Maromak hatudu Nia hirus hodi kastigu ema nebee mak halo sala, o nia kastigu sei todan liu tan. Iha tempu nebaa ema hotu-hotu sei haree katak, Maromak tesi lia ho lo-loos. ⁶Nia sei foo ba ema ida-ida tuir nia hahalok.^w ⁷Iha ema balu halo buat diak beibeik tanba sira hakarak atu Maromak respeita i foti aas

sira nia naran i halo sira moris tinan ba tinan. Ba sira nee Maromak sei foo moris rohan-laek. ⁸Maibee iha mos ema balu mak hanoin sira nia aan deit, i lakohi halo tuir buat nebee mak loos, sira halo aat hela deit. Ba sira nee Maromak sei hirus teb-tebes too foo kastigu todan.

⁹Ema sira nebee halo buat aat, sira sei hetan susar ho terus. Atu ema Judeu ka laos ema Judeu, sira hetan hotu. ¹⁰Maibee ema sira nebee halo buat diak, Maromak sei respeita i foti aas sira nia naran, i foo paz ho hakmatek ba sira. Atu ema Judeu ka laos ema Judeu, sira hotu simu, ¹¹tanba Maromak la fihir ema.^x

¹²See-see deit mak halo sala sei hetan kastigu, nia sei mate haketak aan hosi Maromak. Ema nebee laos Judeu, la hatene lei nebee Maromak foo ba Moisés. Maromak kastigu sira, la bazeia ba lei nee. Maibee ema Judeu hatene lei Moisés nian, i Maromak sei kastigu sira tuir lei nee. ¹³Se ita ema atu moris loos iha Maromak nia oin, ita rona Nia lei hosi tilun deit la too, maibee Maromak dehan, ema nebee moris tuir lei, sira mak moris loos.

¹⁴Maski ema nebee laos Judeu la hatene Maromak nia lei, maibee dala ruma sira halo tuir duni buat nebee lei nee haruka tanba sira rasik hanoin hahalok nee loos. Nee hatudu katak, sira nia neon rasik hanesan lei ida ba sira nia moris. ¹⁵Buat nebee ema laos Judeu halo nee hatudu katak saida mak Maromak tau iha Nia lei, iha tiha ona sira nia neon ho laran. Tanba dala ruma sira rasik hatene katak sira nia hahalok sala, i dala ruma mos sira rasik hatene dehan sira halo buat nebee mak loos. ¹⁶Tuir Li-afuan Diak nebee hau baibain hanorin katak, iha loron ikus bainhira Maromak

^v2:1 Mateus 7:1; Lucas 6:37

^w2:6 Salmus (Mazmur) 62:12; Provérbui (Amsal) 24:12

^x2:11 Deutoronómiu (Ulangan) 10:17

foti Jesus Kristu para tesi ema hotu-hotu nia lia, Nia sei tesi tuir sira ida-idak nia hahalok. Too ema nia segredu mos Nia sei foo justisa hotu.

Emma Judeu hatene Maromak nia lei, maibee sira kontra fali

¹⁷Entaun, oinsaa ho imi nebee ema Judeu? Imi laran metin katak imi diak ona tanba imi hatene Maromak nia lei, i imi gaba aan kona ba imi nia relasaun ho Maromak. ¹⁸Imi hatene Maromak nia hakarak, i hatene saida mak diak liu, tanba mestri sira hanorin ona ba imi hosi Maromak nia lei. ¹⁹Imi fiar aan dehan, imi bele hatudu dalan ba ema matan delek. Imi konsidera imi nia aan hanesan naroman nebee leno ema nebee moris iha nakukun laran. ²⁰Imi hanoin katak imi bele hanorin ema beik i imi bele sai mestri ba labarik kiik-oan nebee la hatene buat ida. Imi hanoin nunee tanba hosi Maromak nia lei nee ema bele hatene buat loos.

²¹Imi hanorin ona ema seluk, nusaa mak imi la hanorin imi nia aan rasik? Imi koalia makaas dehan keta naok, maibee imi la naok ka? ²²Imi dehan, la bele halo relasaun seksual ho ema nebee laos o nia feen ka laen. Afinal imi rasik halo buat nee. Imi hakribi teb-tebes adora lulik, maibee imi naok fali sasaan hosi uma lulik. ²³Imi foti aan dehan imi mak hatene Maromak nia lei, maibee imi rasik kontra fali lei nee hodi hatuun Maromak nia naran. ²⁴Hori uluk hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, “Tanba imi ema Judeu nia hahalok mak ema nebee laos Judeu hatete aat Maromak nia naran.”^y

²⁵Bainhira imi ema Judeu sunat, nee hatudu katak imi tama ona ba Maromak nia povu. Nunee se imi halo tuir Maromak nia lei, sunat iha folin ba

imi. Maibee se imi la halo tuir Nia lei, imi hanesan ema nebee la sunat. ²⁶Se iha ema ruma nebee la sunat maibee nia moris tuir Maromak nia lei, entaun Maromak sei simu nia hanesan fali ema nebee sunat tiha ona. ²⁷Emma sira nebee la sunat maibee moris tuir Maromak nia lei, sira sei foo sala ba imi ema Judeu. Tanba imi hatene lei nee hori uluk kedas i imi mos sunat tiha ona, maibee imi kontra fali lei nee.

²⁸Emma Judeu isin, laos haree hosi liur. I sunat lo-loos laos buat nebee ema halo iha isin lolon deit. ²⁹Maibee ema Judeu isin, haree hosi nia laran. I sunat nebee loos mak sunat hosi laran, nebee Maromak nia Espiritu mak halo, laos sunat iha isin deit tuir lei. Emma nebee sunat hosi laran nee, Maromak mak gaba nia, laos ema mak gaba.^z

Maromak sempre koalia loos

3Entaun, sai ema Judeu iha folin ka lae? I sunat tuir lei Judeu nian iha folin saida? ²Iha folin boot oi-oin! Ida boot liu mak Maromak foo fiar ba ema Judeu atu kuidadu di-diak Nia liafuan. ³Maski nunee, ema Judeu balu la moris tuir Maromak nia liafuan. Kuandu sira la moris tuir, Maromak halo saida? Nia halo tuir nafatin Nia liafuan ka lae? ⁴Nia kumpri nafatin! Maski ema hotu-hotu iha mundu bosok tuun-sae mos, Maromak loos nafatin. Nee hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Iha ema balu foo sala dehan, Maromak tesi lia la loos. Maibee sira sei haree mo-moos katak, saida mak Nia koalia sempre loos, i Nia sempre tesi lia ho lo-loos.”^a

⁵Keta halo be ema ruma hanoin nunee: “Kuandu ita halo buat aat, nee hatudu katak, Maromak la hanesan ita

^y2:24 Isaias (Yesaya) 52:5 ^z2:29 Deutoronómiu (Ulangan) 30:6

^a3:4 Salmus (Mazmur) 51:4

ema, Nia sempre halo buat nebee mak loos. Se nunee, nusaa mak Maromak kastigu nafatin ita bainhira ita halo buat aat?" Nee ema kriatura nia hanoin deit.
⁶Maibee laos nunee! Tanba se Maromak la iha direitu atu kastigu ema, oinsaa mak Nia bele foo justisa ba ema hotu-hotu iha mundu?

⁷Keta halo be ema ruma dehan tan nunee: "Kuandu hau bosok, ida nee halo ema seluk hahii liu tan Maromak, tanba Maromak sempre koalia lia loos. Entaun se hau nia sala halo ema seluk hahii Maromak, nusaa mak Nia foo sala fali hau dehan hau nee sala nain?" ⁸Se ida nee loos karik, entaun bele mos dehan, "Diak liu ita halo buat aat, atu buat nebee diak mos bele aumenta." Iha ema balu duun hau dehan hau mak hanorin hanesan nee. Ema nebee koalia hanesan nee, merese duni hetan kastigu nebee Maromak atu foo ba sira.

La iha ema ida mak moris loos

⁹Nunee, oinsaa ho ita nebee ema Judeu? Ita diak liu fali ema nebee laos Judeu ka? Lae liu! Hau esplika ona ba imi katak, sala ukun ita ema hotu-hotu, atu ema Judeu ka laos Judeu. ¹⁰Hanesan hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, "La iha ema ida mak moris loos, ida mos la iha.

¹¹La iha ema ida mak kompriende kona ba Maromak, la iha ema ida mak buka Nia.

¹²Hotu-hotu sees ona hosi dalan nebee loos, sira hotu la iha folin ona. La iha ema ida mak halo buat nebee diak, ida mos la iha.^b

¹³Sira nia liafuan dodok dois hanesan rate nebee ema kee fila fali. Sira nia ibun so hasai deit liafuan bosok. Liafuan nebee sai hosi sira nia ibun hanesan samea nia veneno.^c

¹⁴Sira nia ibun nakonu ho liafuan aat, sira gosta hotar ema.^d

¹⁵Sira lalais loos atu oho ema.

¹⁶Sira estraga door,

i sempre halo ema seluk laran susar.

¹⁷Sira la hatene moris hakmatek,^e

¹⁸i la hatene hamtauk Maromak."^f

¹⁹Entaun, ita hatene katak, liafuan hotu-hotu nebee hakerek iha Maromak nia lei koalia kona ba ema Judeu, tanba ema Judeu mak moris iha lei nia okos. Maromak foo lei nee para ema ida la bele defende aan dehan nia moris loos. Aban-bainrua ema hotu-hotu iha mundu tenki hataan iha Maromak nia oin. ²⁰La iha ema ida mak halo tuir Maromak nia lei tomak too Maromak bele dehan, ema nee moris loos. Maibee hosi lei nee ita bele hatene mo-moos katak ita ema sala nain.^g

See mak fiar ba Jesus Kristu, Nai Maromak simu nia

²¹Maibee agora nee Maromak hatudu ona dalan ba ita, oinsaa mak ita bele diak malu ho Nia. Dalan nee la haree ba ita atu moris tuir lei ka lae. Uluk kedas Moisés nia lei ho mos profeta sira nia livru hakerek kona ba dalan nee.

²²Dalan mak nee: See mak fiar ba Jesus Kristu, Maromak simu nia hodi deklarata katak nia sala moos tiha ona. Atu nia ema Judeu ka laos Judeu, Maromak la haree ba ida nee.^h ²³Tanba ema hotu-hotu halo sala. Maromak nia hakarak mai ita aas teb-tebes, maibee la iha ida

^b3:12 Salmus (Mazmur) 14:1-3; 53:1-3 ^c3:13 Salmus (Mazmur) 5:10; 140:4

^d3:14 Salmus (Mazmur) 10:7 ^e3:17 Isaias (Yesaya) 59:7-8

^f3:18 Salmus (Mazmur) 36:2 ^g3:20 Salmus (Mazmur) 143:2; Galásia 2:16

^h3:22 Galásia 2:16

mak too iha nebaa. ²⁴Maibee tanba deit Maromak nia laran diak mai ita mak Nia simu ita hodi deklara katak, ita nia sala moos tiha ona. Nia simu ita nunee tanba Kristu Jesus selu kotu ona ita.

²⁵Maromak foo Jesus para fakar Nia raan too mate hanesan sakrifisiu ida hodi hamoos ita nia sala, naran katak ita fiar ba Nia mate nee. Maromak halo nunee hodi hatudu katak, Nia sempre tesi lia ho lo-loos. Tanba uluk Nia sei pasiensia ho ema nia hahalok aat, Nia seidauk kastigu sira. ²⁶Maibee agora, liu hosi Jesus nia mate, Maromak hatudu Nia justisa, para ema bele haree katak Nia sempre tesi lia ho lo-loos. I liu hosi Jesus nia mate nee, ita mos haree katak, Maromak simu ema nebee mak fiar ba Jesus.

²⁷Se nunee, ita bele gaba aan ka? La bele! Tansaa mak la bele? Tanba laos ita tuir Maromak nia lei mak Maromak simu ita. Maibee Nia simu ita tanba ita fiar ba Jesus. ²⁸Tanba ita hatene katak, ema nebee Maromak simu mak ema nebee fiar ba Jesus, Nia laos simu ita tanba ita halo tuir Nia lei.

²⁹Maromak nee ema Judeu nia Maromak deit ka? Lae. Nia ema hotu-hotu nia Maromak. ³⁰Maromak nee ida deit. Nia simu ema Judeu kuandu sira fiar ba Nia. I ema nebee laos Judeu mos, Nia simu tanba sira nia fiar.ⁱ ³¹Entaun, se ita fiar ba Jesus Kristu, nee dehan katak ita soe tiha Maromak nia lei ka? Lae liu! Ita re-speita liu tan lei nee.

Nai Maromak simu Abraão tanba nia fiar

4 Ita bele aprende hosi ita nia beiala Abraão. ²Tansaa mak Maromak simu nia? Tanba nia halo buat nebee diak ka? Se nunee, Abraão bele iha

razaun atu foti aan dehan nia mak diak liu, maski iha Maromak nia oin ita ema la bele foti aan. Maibee laos nunee. ³Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Abraão fiar ba Maromak, nee mak Maromak simu nia hodi deklara katak nia sala moos tiha ona.”^j

⁴Ema nebee servisu, bainhira patraun selu nia kolen, osan nee laos prezente, nia patraun iha obrigasaun atu foo. ⁵Maibee ita ho Maromak laos nunee. Ita laos halo tuir Maromak nia lei para Nia tenki simu ita. Maibee ita fiar deit ba Nia, tanba ita laran metin katak, Maromak mak bele simu ema aat hodi deklara katak sira nia sala moos tiha ona. Nunee, Maromak simu ita tanba deit ita nia fiar.

⁶Liurai David mos hatete nunee. Nia dehan, se Maromak la haree ba ema ida nia hahalok, maibee simu nafatin ema nee, entaun ema nee sorti boot. David dehan nunee:

⁷“Se ema kontra Maromak nia lei maibee Maromak foo perdaun, ema nee sorti boot.

Se nia halo sala maibee Maromak hamoos tiha nia sala, ema nee sorti boot.

⁸Se Nai Maromak la husu tuir ona nia sala, ema nee sorti boot.”^k

⁹Sorti nee so ba ema Judeu nebee sunat ka? Ema seluk lae ka? Laos nunee! Ami foo hanoin ba imi ona katak, tanba Abraão fiar ba Maromak mak Maromak simu nia hodi deklara katak nia nia sala moos tiha ona. ¹⁰Hori-bainhira mak Maromak simu nia? Molok Abraão sunat ka, depois? Molok nia sunat, laos depois!

¹¹Maromak simu Abraão tanba nia fiar, depois mak nia sunat. Sunat nee hanesan sinal ida atu hatudu katak Maromak simu tiha ona nia tanba nia

ⁱ3:30 Deutoronómiu (Ulangan) 6:4; Galásia 3:20

^j4:3 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:6; Galásia 3:6 ^k4:8 Salmus (Mazmur) 32:1-2

fiar ba Maromak. Nunee Abraão sai aman ba ema hotu-hotu nebee fiar ba Maromak maibee la sunat, atu nunee Maromak mos simu sira hodi deklara katak sira nia sala moos tiha ona tanba sira nia fiar.^{1 12} Abraão mos sai aman ba ema Judeu nebee sunat, naran katak ita fiar ba Maromak, hanesan ita nia beiala Abraão mos fiar bainhira nia seidauk sunat.

Abraão simu Nai Maromak nia promesa tanba nia fiar

¹³ Maromak promete ba Abraão ho nia jersaun dehan, aban-bainrua mundu nee sei sai sira nian. Maromak promete nunee laos tanba Abraão moris tuir lei, maibee tanba nia fiar ba Maromak. Hosi Abraão nia fiar nee mak Maromak simu nia hodi deklara katak nia sala moos tiha ona.^m

¹⁴ Tanba se ita ema halo tuir Maromak nia lei mak foin bele simu buat nebee Maromak promete, entaun ita nia fiar ba Maromak la iha folin, i Maromak nia promesa mos la vale buat ida.^{n 15} Tanba se lei iha, entaun ita ema halo sala kontra lei nee, halo Maromak fakar Nia hirus mai ita. Maibee se lei la iha karik, entaun sala kontra lei mos la iha.

¹⁶ Nee mak ita tenki fiar ba Maromak mak foin bele simu buat nebee Nia promete atu foo. Nunee, nudar Abraão nia jersaun, ita bele laran metin katak, Maromak sei foo ba ita ho gratis. Atu ita ema Judeu nebee moris tuir lei ka, ita moris fiar ba Maromak hanesan Abraão, ita hotu sei simu. Tanba Abraão mak sai aman ba ita hotu.^{o 17} Iha Livru Sagradu, Maromak promete ba Abraão dehan, “Hau sei halo o sai nasaun barak

nia aman.” Abraão fiar Maromak, tanba Maromak mak halo moris fali ema mate, i Nia koalia deit, buat nebee la iha, bele iha.^p

¹⁸ Abraão laran metin hodi hein nafatin Maromak nia promesa, maski tuir ita ema nia haree la bele akontese. Tanba nee nia sai duni nasaun barak nia aman, hanesan Maromak hatete ona ba nia dehan, “O nia jersaun sei sai barak teb-tebes.”^{q 19} Abraão fiar metin nafatin, maski nia hatene aan katak, nia katuas liu ona, maizoumenus tinan atus ida, i nia feen Sara mos la bele hetan oan ona.^{r 20} Abraão nia fiar la nakdoko, nia la duvida katak Maromak sei kumpri Nia promesa. Maibee nia fiar metin liu tan i nia foti aas Maromak nia naran. ²¹ Nia laran metin katak Maromak iha kbiit atu halo saida mak Nia promete tiha ona. ²² Nee mak Livru Sagradu dehan, “Maromak simu nia hodi deklara katak nia nia sala moos tiha ona.”

²³ Liafuan nebee hakerek nee, laos ba Abraão deit, ²⁴ maibee mos ba ita. Maromak mos sei simu ita tanba ita fiar ba Nia. Maromak nee mak halo moris fali ita nia Nai Jesus hosi mate. ²⁵ Nia entrega Jesus ba ema oho tanba ita ema nia sala. Depois Maromak halo moris fali Nia para Maromak bele simu fali ita.^s

Ita haksolok tanba Kristu halo ita dame malu ho Maromak

5 Maromak simu ona ita tanba ita fiar ba Kristu. Liu hosi ita nia Nai Jesus Kristu mak agora ita moris dame malu ona ho Maromak. ² Kristu mos halo ita hatene Maromak nia laran diak mai ita iha ita nia moris agora, tanba ita fiar. Ita

¹4:11 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:10

22:17-18; Galásia 3:29

^p4:17 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:5

^r4:19 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:17

^m4:13 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 17:4-6;

ⁿ4:14 Galásia 3:18 ^o4:16 Galásia 3:7

^q4:18 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:5

^s4:25 Isaias (Yesaya) 53:4-5

nia laran mos haksolok, tanba ita laran metin katak, aban-bainrua Maromak sei foo naroman lalehan nian mai ita.

³Laos nee deit, maibee ita nia laran mos haksolok iha terus laran, tanba ita hatene katak, hosi terus nee ita aprende atu aguenta liu tan. ⁴Se ita aguenta iha terus laran, ita nia moris halo haksolok Maromak nia laran. Se ita moris halo haksolok Nia laran, nee halo ita laran metin liu tan ba Maromak nia promesa. ⁵Ita nia laran metin nee la saugati, tanba Maromak foo ona Nia Espiritu Santu mai ita, nunee ita hatene Maromak nia domin boot teb-tebes mai ita.

⁶Iha tempu nebee mak ita ema la interese Maromak i la iha kbiit atu salva aan, iha tempu nee mak Kristu mate hodi troka ita. ⁷Ita ema atu mate troka ema ida nebee moris loos, susar. Karik iha ema ida-rua prontu atu mate troka ema nebee laran diak teb-tebes. ⁸Maibee Maromak hatudu Nia domin boot teb-tebes mai ita nunee: Kristu mate iha ita nia fatin bainhira ita sei moris iha sala nia laran.

⁹Maromak simu ona ita tanba Kristu nia raan fakar too mate ba ita. Nunee ita hatene ona katak, Kristu sei salva ita iha loron ikus bainhira Maromak fakar Nia hirur mai mundu.

¹⁰Uluk bainhira ita sei inimigu ho Maromak, Nia halo ita dame malu ho Nia liu hosi Nia Oan nia mate. Saa tan agora ita dame malu ona, ita sei hetan salvasaun tanba Nia Oan moris fila fali.

¹¹Laos nee deit, maibee agora ita mos haksolok tanba Maromak hatudu Nia laran diak liu hosi ita nia Nai Jesus Kristu, tanba Kristu nee mak halo ita dame malu ho Maromak.

Adão nia sala halo ita mate, Kristu nia diak halo ita moris

¹²Hori uluk liu, sala tama iha mundu tanba ema ida deit, ema nee mak Adão. Nia mate tanba nia sala. Too ikus, ema hotu-hotu iha mundu tenki mate tanba sira hotu mos halo sala tuir nia. ¹³Uluk, bainhira Maromak seidaok foo Nia lei ba Moisés, ema iha mundu nee halo ona sala. Maibee tanba seidaok iha lei, entaun ema nia sala ida-ida seidaok sura. ¹⁴Maski nunee, hosi tempu Adão too tempu Moisés nian, mate ukun ona ema hotu-hotu. Laos deit ema nebee kontra Maromak nia orden hanesan Adão mak mate, maibee ema nebee halo sala selu-seluk mos mate hotu.

Adão nee ita bele kompara ho Ema ida nebee mak atu mai, nee mak Kristu. ¹⁵Maibee Maromak nia diak la hanesan Adão nia sala. Adão nee ema ida deit, maibee tanba nia kontra Maromak nia orden, entaun ema hotu-hotu tenki mate. Jesus Kristu mos Ema ida deit, maibee tanba Kristu nia laran diak, entaun Maromak mos hatudu mo-moos Nia laran diak ba ema hotu, ida nee hanesan prezente ida nebee Nia foo ba ita gratis deit. ¹⁶Prezente nebee Maromak foo ba ita nee, la hanesan ho buat nebee ita hetan hosi Adão nia sala. Bainhira ema ida nee halo sala, Maromak foo justisa dehan ita ema tenki hetan kastigu. Maibee agora ita ema halo sala barak liu ona. Maski nunee, Maromak foo Nia prezente mai ita nunee: Nia simu nafatin ita hodi deklar katak ita nia sala moos tiha ona. ¹⁷Uluk ema ida Adão nee kontra Maromak nia orden, nunee mate ukun ema hotu-hotu. Maibee agora Ema ida seluk, Jesus Kristu, halo mudansa boot liu tan. Nia hatudu Nia laran diak teb-tebes mai ita too Nia simu ita hodi

deklara katak ita nia sala moos tiha ona. Nunee Nia lori ita ba moris rohan-laek hodi foti ita kaer ukun hamutuk ho Nia.

¹⁸ Nunee, ema ida halo sala, lori Maromak nia kastigu ba ema hotu-hotu. I Ema ida seluk halo buat nebee loos, halo Maromak simu ita hodi halo ita moris tinan ba tinan. ¹⁹ Ema ida lakohi halo tuir Maromak nia liafuan, halo ema barak sai sala nain. Ida seluk halo tuir Maromak nia liafuan, i nunee sei halo ema barak diak malu ho Maromak.

²⁰ Maromak foo Nia lei ba Moisés para ema hotu-hotu bele hatene lo-loos, sala nee saida. Maibee bainhira ema nia sala aumenta, Maromak mos hatudu liu tan Nia laran diak. ²¹ Uluk sala domina ema hotu-hotu, lori sira ba mate. Maibee agora Maromak nia laran diak domina ita, too Maromak mos simu fali ita, i lori ita ba moris rohan-laek liu hosi ita nia Nai Jesus Kristu.

Ita tenki husik ita nia sala hodi moris tuir Maromak nia hakarak

6 Nunee, agora atu dehan saida? Keta halo be ema ruma hanoin nunee: “Se Maromak hatudu Nia laran diak ba ema nebee mak halo sala, entaun diak liu ita halo sala nafatin atu nunee Maromak hatudu liu tan Nia laran diak mai ita.”

² Laos nunee! Ita atu moris nafatin iha sala nia laran, la bele ona! Tanba kona ba sala, ita hanesan mate tiha ona, i ema nebee mate la halo tan sala ona.

³ Tuir lo-loos imi hatene, momentu ita simu batizmu para ita sai laran ida ho Kristu Jesus, nee hanesan ita mos mate hamutuk ho Nia. ⁴ Bainhira ita simu batizmu, ita hanesan mate tiha ona i hakoi hamutuk ho Kristu. Ita tenki mate uluk ho Nia atu ita bele moris tuir fali dalan foun, hanesan mos Kristu moris fali ona ho Aman Maromak nia kbiit boot.^u

⁵ Ita sai laran ida ona ho Kristu tanba ita hanesan mate tiha ona hamutuk ho Nia. Entaun klaru katak aban-bainrua ita mos sei moris fali hanesan Nia.

⁶ Ita hatene katak, uluk ita hakarak halo buat aat oi-oin. Maibee agora, bele dehan, ita nia aan ida uluk nee, la iha tiha ona, tanba mate tiha ona iha krus hamutuk ho Kristu. Nunee ita laos ona atan ba sala, ⁷ tanba ema nebee mate tiha ona, nia livre ona hosi sala.

⁸ Entaun, se ita mate ona ho Kristu, ita fiar katak ita mos sei moris hamutuk ho Nia. ⁹ Ita hatene katak, tanba Kristu moris fali ona hosi mate, entaun Nia sei la mate tan. Mate la ukun ona Nia. ¹⁰ Nia mate dala ida hodi halakon tiha sala nia kbiit. Maibee agora, Nia moris fali hodi foti aas Maromak nia naran.

¹¹ Imi mos tenki konsidera imi nia aan nunee: Kona ba sala, imi hanesan mate tiha ona, maibee kona ba moris, imi moris hodi foti aas Maromak nia naran liu hosi Kristu Jesus.

¹² Nee duni, la bele husik atu sala ukun imi nia isin nebee too loron ida sei mate nee. La bele tuir fali buat aat sira nebee mak imi nia isin hakarak halo. ¹³ La bele foo imi nia isin lolon para halo sala, hanesan fali sasaan nebee ema uza hodi halo buat aat. Maibee foo imi nia aan tomak ba Maromak. Nia lori ona imi hosi mate ba moris. Nunee entrega imi nia isin lolon ba Nia para Nia uza hodi halo buat nebee mak loos. ¹⁴ Tanba sala la ukun ona imi. Agora imi la moris ona iha Moisés nia lei nia okos, maibee Maromak nia laran diak mak domina fali imi.

Ita hanesan atan nebee halo tuir Maromak nia hakarak

¹⁵ Se ita la moris ona iha lei nia okos, maibee Maromak nia laran diak mak

^u6:4 Kolose 2:12

domina fali ita, entaun ita bele moris nafatin iha sala nia laran ka? La bele!

¹⁶Imi hatene katak, se imi foo imi nia aan ba ema seluk atu halo tuir nia hakarak, nee hanesan imi sai ona atan ba ema nee. Nunee mos se imi foo aan atu halo sala, imi sai atan ba sala, i too ikus sala nee halo imi mate tinan ba tinan. Se imi foo aan atu halo tuir Maromak nia hakarak, imi sei moris loos. ¹⁷Hau foo agradese ba Nai Maromak, maski uluk imi atan ba sala, maibee agora ho laran tomak imi moris tuir ona hanorin loos nebee imi simu tiha ona. ¹⁸Maromak hasai ona imi hosi sala nia laran, i agora imi sai fali atan ba moris loos nian. ¹⁹Hau foo ezemplu loro-loron nian hosi patraun ho atan tanba se lae susar ba imi atu komprien de. Uluk imi foo imi nia isin lolon sai atan ba buat foer, too imi nia hahalok aat aumenta ba beibeik. Agora nee imi tenki foo imi nia isin lolon sai atan ba moris loos nian, too imi sai ema nebee moris ho laran moos.

²⁰Uluk bainhira imi sei atan ba sala, imi la hatene moris loos. ²¹Iha tempu neb aa imi simu buat diak saida hosi imi nia sala nee? La iha! Imi nia sala so halo moe deit imi, i too ikus lori imi ba mate.

²²Maibee agora nee Maromak halo imi livre ona hosi sala, i imi sai fali Maromak nia atan. Buat diak nebee imi simu mak nee: Imi sai ema nebee moris ho laran moos, nunee aban-bainrua imi sei hetan moris rohan-laek. ²³Tanba ema nebee mak atan ba sala, nia sei simu kastigu mate tinan ba tinan. Maibee ema nebee mak laran ida ho Kristu Jesus ita nia Nai, nia sei simu moris rohan-laek; ida nee Maromak foo mai ita gratis deit.

Ita livre hosi lei hodi moris tuir Espiritu Santu

7 Maun-alin sira, imi ema nebee hatene lei, entaun imi komprien de katak, lei so vale ba ema moris deit.

²Hau foti ezemplu hosi lei kazamentu nian. Tuir lei nee dehan, fet o nebee kaben ona la bele husik nia laen durante nia laen sei moris. Maibee se nia laen mate, fet o nee livre ona hosi lei kazamentu. ³Nunee, se nia hola fali mane seluk bainhira nia laen sei moris hela, nia halo sala seksual. Maibee se nia laen mate tiha ona, nia livre ona hosi lei kazamentu. Nia kaben fali ho ema seluk mos, la sala ida.

⁴Maun-alin sira, agora ita laos moris iha lei nia okos. Tanba kona ba lei, ita hanesan mate tiha ona hamutuk ho Kristu. Maibee ita sai fali atan ba Patraun ida seluk, Patraun nee mak Kristu. Nia moris fali ona hosi mate, atu ita bele serbi Maromak.

⁵Uluk bainhira ita nia hakarak aat sei domina ita, lei foo hanoin mai ita atu la bele halo sala. Maibee bainhira ita hatene tuir tiha lei nee, ita hakarak atu kontra liu tan, too ita halo sala oi-oin, i sala nee lori ita ba mate tinan ba tinan. ⁶Maibee agora ita livre ona hosi lei, tanba kona ba lei ita hanesan mate tiha ona. Nunee agora ita bele serbi Maromak laos tuir dalan uluk nian mak halo tuir deit lei nebee hakerek iha livru. Maibee ita serbi Nia liu hosi dalan foun, dalan nee mak Maromak nia Espiritu.

Maromak nia lei hatudu sai ita nia sala

⁷Nunee, agora ita atu dehan saida? Maromak nia lei nee buat aat ida ka? Lae liu! Tanba hosi lei nee mak foin hau hatene, sala nee saida. Por ezemplu, iha lei ida dehan, “La bele kaan ema nia sasaan.” Hosi lei ida nee mak foin hau komprien de katak, kaan sasaan nee buat

aat ida.^v ⁸Maibee sala iha nanis ona iha hau nia laran, nunee bainhira lei nee bandu atu la bele kaan ema nia sasaan, nee halo hau kaan buat oi-oin deit. Se la iha lei nebee bandu, sala mos la iha kbiit atu domina ita.

⁹Uluk hau moris seidauk kompriende Maromak nia lei. Maibee bainhira hau aprende lei nee, sala mak buras fali iha hau nia moris, ¹⁰halo hau hanesan mate haketak aan hosi Maromak. Uluk hau hanoin dehan, Maromak nia lei bele lori hau ba moris rohan-laek, afinal lori hau ba mate. ¹¹Tanba sala nebee iha hau nia laran nee, uza fali lei nee atu lohi hau i halo mate hau.^w

¹²Entaun Maromak nia lei nee santu, i buat hotu-hotu iha lei nia laran mos santu, loos ho diak. ¹³Se nunee, lei nebee diak nee mak halo hau mate ka? Lae! Sala nebee iha hau nia laran mak uza fali lei nee hodi halo mate hau. Nunee mak foin hau bele hatene katak, hau nia hahalok aat nee sala duni i Maromak hakribi teb-tebes.

Buat diak ho buat aat kontra malu iha ita nia laran

¹⁴Ita hatene katak, lei nee Maromak nia Espiritu mak foo. Maibee hau ema kriatura fraku ida, i sala kesi metin hau hanesan fali nia atan. ¹⁵Hau la kompriende hau nia hahalok. Buat nebee hau hakarak halo, hau la halo. Buat nebee hau hakribi, ida nee mak hau halo fali.^x ¹⁶Sala nebee hau halo nee, hau rasik lakohi halo. Nee hatudu katak, hau konkorda ho Maromak nia lei. ¹⁷Entaun, bele dehan, ida nebee halo buat aat nee, laos ona hau, maibee sala nebee iha hau nia laran mak halo.

¹⁸Hau hatene katak, nudar sala nain la iha buat diak ida iha hau nia laran.

Tanba hau hakarak duni halo buat nebee mak diak maibee la konsege. ¹⁹Buat diak nebee hau hakarak halo, hau la halo. Buat aat nebee mak hau lakohi halo, nee mak hau halo fali. ²⁰Nunee se hau baibain halo buat nebee mak hau lakohi atu halo, nee hatudu katak, ida nebee halo buat aat nee, laos ona hau, maibee sala nebee iha hau nia laran mak halo.

²¹Entaun buat nebee hau haree iha hau nia moris mak nee: Bainhira hau hakarak halo buat diak, buat aat iha hau nia laran sempre kontra. ²²Hau nia laran haksolok teb-tebes ho Maromak nia lei, ²³hau nia neon mos konkorda ho lei nee. Maski nunee, maibee hau haree katak sala mak servisu fali iha hau nia aan hodi kontra lei nee. Sala nee kesi metin hau hanesan dadur ida. ²⁴Koitadu! Hau susar liu! See mak bele salva hau hosi buat aat iha hau nia aan nebee lori hau ba mate tinan ba tinan? ²⁵Obrigadu ba Maromak! Nia mak salva hau liu hosi Jesus Kristu ita nia Nai.

Entaun realidade mak nee: hau nia laran hakarak teb-tebes halo tuir Maromak nia lei, maibee nudar sala nain hau halo sala beibeik.

Moris tuir Maromak nia Espiritu

8 Ita nebee laran ida ho Kristu Jesus, Maromak nia kastigu la kona tan ita. ²Tanba uluk sala ukun ita, lori ita ba mate, maibee agora liu hosi Kristu Jesus, Maromak nia Espiritu hasai tiha ona ita hosi sala nia ukun hodi lori ita ba moris. ³Lei Moisés nian la bele hasai ita hosi sala nia ukun, tanba ita ema sala nain la iha kbiit atu halo tuir lei nee hotu. Maibee Maromak bele hasai ita duni. Nia haruka Nia Oan rasik mai iha mundu para sai ema kriatura hanesan

^v7:7 Ézodu (Keluaran) 20:17; Deutoronómiu (Ulangan) 5:21

^w7:11 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 3:13 ^x7:15 Galásia 5:17

fali ita ema sala nain sira, i mate nudar sakrifisiu ida hodi halakon sala hosi ita ema nia laran. ⁴Maromak halo nunee atu loke dalan ba ita para bele halo tuir Nia hakarak nebee hakerek tiha ona iha Nia lei. Ita bele halo tuir tanba ita moris tuir Maromak nia Espiritu, laos ona tuir ita nia hakarak aat.

⁵Ema sira nebee moris tuir sira nia hakarak aat, sira so hanoin buat aat deit. Maibee ema nebee moris tuir Maromak nia Espiritu, sira so hanoin buat nebee Nia Espiritu hakarak. ⁶Se o nia hakarak aat domina o nia hanoin, o sei mate tinan ba tinan. Maibee se Maromak nia Espiritu mak domina o nia hanoin, o sei moris i o nia laran sei hakmatek. ⁷Se o nia hanoin nakonu ho buat aat, o sai inimigu ho Maromak, o la hakruuk ba Maromak nia lei, i la bele duni. ⁸Se o moris tuir o nia hakarak aat, o la bele halo haksolok Maromak nia laran. ⁹Maibee imi laos nunee. Imi la moris tuir imi nia hakarak aat, maibee moris tuir Maromak nia Espiritu, tanba Nia Espiritu hela iha imi nia laran. See mak la iha Kristu nia Espiritu, ema nee laos Kristu nian. ¹⁰Imi nia isin lolon sei mate tanba imi nia sala. Maibee agora Kristu moris iha imi nia laran, nunee imi nia klamar sei moris nafatin, tanba Maromak simu ona imi hodi deklara katak, imi nia sala moos tiha ona. ¹¹Maromak mak halo Jesus Kristu moris fali hosi mate. Agora Nia Espiritu hela iha imi. Nunee aban-bainrua bainhira imi mate tiha ona, Maromak mos sei halo imi nia isin lolon moris fali, liu hosi Nia Espiritu nebee hela iha imi nia laran.^y

Espiritu Santu halo ita hatene katak, ita Maromak nia oan

¹²Nee duni maun-alin sira, ita iha obrigasaun, maibee ita nia obrigasaun

nee laos atu moris tuir ita ema nia hakarak aat. ¹³Tanba se imi moris tuir imi nia hakarak aat, imi sei mate tinan ba tinan. Maibee se imi hamate hahalok aat hodi Espiritu Santu nia kbiit, imi sei hetan moris. ¹⁴Tanba ema nebee moris tuir dalan nebee Maromak nia Espiritu hatudu ba nia, ema nee mak Maromak nia oan. ¹⁵Espiritu nebee ita simu nee, laos halo ita sai fali hanesan atan nebee moris iha tauk nia laran. Maibee Espiritu nee halo ita hatene katak ita nee Maromak nia oan. Nee mak ita brani bolu Maromak “Apaa doben”.^z

¹⁶Maromak nia Espiritu rasik hametin ita nia laran katak ita Maromak nia oan. ¹⁷Se ita sai ona Maromak nia oan, nee dehan katak aban-bainrua ita sei simu rikusoin nebee mak Maromak rai hela ba Nia oan sira, hanesan mos Kristu simu. Naran katak ita mos hola parte iha Kristu nia terus, para aban-bainrua Maromak bele foti aas ita hanesan mos Nia foti aas Kristu.^a

Nai Maromak sei foti aas ita

¹⁸Hau hanoin, terus nebee ita hetan agora hanesan buat kiik ida se ita kompara ho naroman lalehan nian nebee Maromak sei hatudu sai ba ita aban-bainrua. ¹⁹Lalehan ho rai, ho buat hotu-hotu iha nia laran, buat sira nee hotu hein hela atu haree Maromak hatudu sai see-see loos mak sai Nia oan. ²⁰Mundu ho buat hotu-hotu iha nia laran la konsege halo tuir Maromak nia planu, tanba Maromak mak desidi nunee, laos tanba mundu rasik mak hakarak. Bele nunee mos, mundu nee sei iha esper-

^y8:11 1 Korintu 3:16

^z8:15 Marcos 14:36; Galásia 4:6

^a8:17 Galásia 4:5-7

ansa nune^b 21 Maski agora dadauk buat hotu-hotu tenki rahun ka mate, maibee aban-bainrua buat sira nee la rahun i la mate tan, tanba Maromak sei foo liberdade ba buat hotu-hotu, hanesan mos Nia foo ba Nia oan sira. I liberdade nee furak teb-tebes.

22 Ita hatene katak hori uluk liu too agora nee, mundu ho buat hotu nebee mak Maromak halo, hotu-hotu halerik hanesan feto ida nebee mak kanotak moras atu tuur ahi. 23 Laos mundu deit mak halerik. Maibee ita nebee simu ona Maromak nia Espiritu, ita mos halerik hodi hein hela atu simu tan direitu tomak nudar Maromak nia oan hakiak, nee dehan katak ita nia isin lolon livre ona, mate la ukun tan.^c

24 Tanba komesa ita foin simu salvasaun, ita hein ho laran metin atu Maromak foo buat nee mai ita. Maibee se buat nebee ita hein, ita hetan ona, ita sei la hein tan. Tanba ema la hein tan buat nebee mak nia hetan ona. 25 Maibee se ita seida^buk hetan, ita hein ho pasiensia nafatin.

Espiritu Santu harohan mai ita

26 Nune^b mos, Maromak nia Espiritu tulun ita, tanba ita ema nebee fraku. Ita la hatene saida mak ita atu husu ba Maromak liu hosi ita nia orasaun. Maibee Maromak nia Espiritu rasik halerik ba Maromak hodi harohan mai ita. Buat nebee Nia harohan, ita ema nia liafuan la too. 27 Maromak hatene ita nia laran, Nia mos hatene Nia Espiritu nia hanoin. Bainhira Espiritu harohan ba Maromak nia povu, buat nebee Nia husu sempre tuir Maromak nia hakarak.

28 Ita hatene katak, se ita hadomi Maromak, entaun saida mak akontese iha ita nia moris, Maromak uza buat sira nee hotu ba ita nia diak. Tanba Maromak

bolu ona ita sai Nia ema, tuir Nia planu rasik. 29 Hori uluk liu, Nia konhese ona ita, i hili ita para sai hanesan Nia Oan Jesus, nune^b Jesus mak maun boot, i ita sai Nia alin sira. 30 Ita nebee Maromak hili ona hori uluk liu nee, Nia bolu sai Nia ema. Ita nebee Nia bolu ona, Nia simu hodi deklara katak ita nia sala moos tiha ona. I ita nebee Nia simu ona, Nia mos foti aas.

La iha buat ida bele hakotu Kristu nia domin mai ita

31 Nune^b, ita atu dehan tan saida kona ba buat sira nee? Maromak defende ita, entaun see mak bele kontra ita? 32 Maromak laran luak teb-tebes, too Nia Oan rasik mos Nia foo para mate iha ita hotu nia fatin. Hosi nee ita bele hatene katak, Nia sei foo tan mai ita buat hotu-hotu nebee diak. 33 Maromak mak hili ita. Entaun see mak brani foo sala mai ita iha Maromak nia oin? Maromak simu ona ita hodi deklara katak, ita nia sala moos tiha ona. 34 Entaun see mak atu hamonu kastigu mai ita? La iha! Tanba Kristu Jesus mate ona ba ita, maibee laos nee deit, Nia moris fali ona, i agora Nia iha Maromak nia sorin loos hodi harohan mai ita. 35 Entaun see mak bele haketak ita hosi Kristu nia domin? La iha! Bele ita hetan problema ka susar oi-oin, bele ita hetan terus tanba tuir Kristu, bele ita hamlaha ka la iha hena para hatais, bele ita iha situasaun perigu nia laran ka ema atu oho ita ho surik, maibee buat sira nee hotu sei la hakotu Kristu nia domin mai ita. 36 Nee hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Maromak, loron-kalan ema buka dalan atu oho ami tanba ami tuir Ita Boot. Sira haree ami

^b8:20 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 3:17-19

^c8:23 2 Korintu 5:2-4

hanesan bibi malae nebee mak sira atu oho.”^d

³⁷Maski ita hetan susar oinsaa mos, ita manaan ona, ita manaan liu dook tanba Kristu hadomi teb-tebes ita.

³⁸Hau fiar metin katak la iha buat ida mak bele haketak ita hosi Maromak nia domin. Atu mate ka moris, atu anju ka forsa nakukun, atu buat nebee mosu agora ka buat nebee mosu abanbainrua, atu forsa saida deit, ³⁹atu buat iha loro leten ka iha rai, atu buat seluseluk nebee Maromak halo, la iha ida mak bele hakotu Maromak nia domin nebee Nia hatudu ona mai ita liu hosi ita nia Nai Kristu Jesus.

Paulo laran susar tanba ema Israel barak lakohi fiar ba Jesus

9 Agora hau hakarak hatoo hau nia laran tristi ba imi. Nudar Kristu nia ema, hau koalia lo-loos ba imi, hau la bosok. Espiritu Santu mos hametin hau nia laran katak, buat nebee mak hau atu koalia nee loos. ²Loron-kalan hau tristi teb-tebes, hau nia laran dodok, ³tanba hau nia maluk Israel sira nebee lakohi simu Kristu.^f Se karik Maromak bele kastigu hau iha sira nia fatin hodi soe hau dook hosi Kristu para sira bele hetan salvasaun, hau prontu simu. ⁴Tuir lo-loos sira nee sorti ona, tanba sira ema Israel, Maromak hili ona sira sai Nia oan. Nia hatudu Nia naroman lalehan nian ba sira. Nia halo promesa oi-oin ho sira i foo Nia lei ba sira. Nia hanorin sira oinsaa atu adora Nia, i promete buat barak ba sira.^e ⁵Sira nia bei-ala sira naran boot. Tuir raan, Kristu nebee Maromak promete hori uluk atu haruka mai nee mos

hosi sira nia jersaun. Maibee Kristu nee mos Maromak, Nia boot liu buat hotu-hotu. Mai ita hahii Nia too tinan ba tinan. Amen.^f

Nai Maromak hili ema tuir Nia hakarak rasik

⁶Maski ema Israel barak seidauk simu Kristu, maibee keta hanoin dehan, Maromak la halo tuir Nia promesa. Tanba laos ema Israel hotu mak sai Maromak nia povu. ⁷I laos ita nia bei-ala Abraão nia jersaun hotu mak Maromak hili. Tanba Maromak dehan tiha ona ba Abraão, “Liu hosi Isác mak o sei hetan jersaun nebee Hau promete ona.”^g ⁸Nee dehan katak, Maromak laos hili Abraão nia jersaun tuir raan para sai Nia oan. Maibee Nia so hili deit jersaun nebee mak Nia promete tiha ona atu foo. ⁹Nia promesa mak nee: “Tinan oin Hau fila fali mai, o nia kaben Sara iha ona oan mane ida.”^h

¹⁰Nunee mos ho ita nia bei-ala Isác ho nia kaben Rebeca, sira hetan oan mane kaduak. ¹¹⁻¹²Molok labarik sira nee moris, sira seidauk halo buat diak ka buat aat, maibee Maromak hatete ona ba Rebeca, “Maun sei serbi ba nia alin.” Nee hatudu katak, bainhira Maromak hili ema ida, Nia la haree ba ema nee nia hahalok, maibee Nia hili tuir Nia planu rasik.ⁱ ¹³Iha Livru Sagradu, Maromak dehan kona ba oan kaduak nee, “Hau hadomi Jacó, maibee Esaú lae.”^j

¹⁴Nunee, ita atu dehan saida? Maromak tesi lia la loos ka? Laos nunee! ¹⁵Uluk Maromak foo hatene ba Moisés dehan,

^g9:3 Povu Israel nee mak povu Judeu.

^d8:36 Salmus (Mazmur) 44:23 ^e9:4 Ézodu (Keluaran) 4:21; 14:22

^f9:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 32:22-32

^g9:7 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 21:12 ^h9:9 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:10

ⁱ9:11-12 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 25:23 ^j9:13 Malakias (Maleakhi) 1:2-3

“Hau sei hatudu domin ba ema nebee mak Hau rasik hakarak hadomi.

I Hau sei hatudu Hau nia laran diak ba ema nebee mak Hau rasik hili.”^k

¹⁶Nunee, Maromak nia domin la haree ba ita ema nia hakarak ka ita nia esforsu rasik, maibee Maromak hadoi tanba deit Nia laran diak. ¹⁷Iha Livru Sagradu, Maromak dehan ba liurai Ejitu nunee: “Hau foti o sai liurai, tanba Hau hakarak uza o hodi hatudu Hau nia kbiit atu ema iha mundu tomak bele foti aas Hau nia naran.”^l ¹⁸Nunee, se Maromak hakarak hatudu Nia domin ba ema ida, Nia halo deit. I se Nia hakarak halo ema ida nia fuan toos, Nia halo deit.”^m

Nai Maromak hirus ema balu i hadomi ema seluk, tuir Nia hakarak

¹⁹Karik imi ida protesta mai hau dehan, “Se Maromak hakarak halo ita nunee, nusaa mak Nia foo sala nafatin mai ita? Ita atu kontra Nia hakarak la bele.” ²⁰Maibee o nee see fali mak brani koalia hasoru Maromak hanesan nee? O nee ema deit! Hanoin took, kuandu ema halo sanan rai, sanan nee la bele husu fali ba ema nee, “Nusaa mak o halo hau hanesan nee?”ⁿ ²¹Ema nebee halo sanan rai, nia iha direitu atu halo sanan tuir nia hakarak. Hosi rai mean kabuar ida, nia bele halo sanan rai oi-oin, balu diak nian, balu hodi uza ba foer fatin deit.

²²Maromak mos iha direitu nunee. Nia hakarak hatudu sai Nia kbiit boot hodi fakar Nia hirus ba ema nebee mak Nia atu kastigu, sira nee mak merese atu Nia harahun. Maski Nia atu kastigu sira, maibee Nia sei aguenta hela ho pasiensia. ²³Nia pasiensia lai ho sira nunee para hatudu ba ema hotu-hotu

katak, Nia laran diak teb-tebes ba ita nebee mak Nia hadomi; ita nee mak Nia prepara antes tiha ona atu aban-bainrua Nia sei foti aas ita. ²⁴Nia bolu ita nanis ona atu sai Nia ema. Nia laos bolu deit ema Judeu maibee Nia bolu mos ema nebee laos Judeu. ²⁵Uluk profeta Hoseia hakerek Maromak nia liafuan kona ba ema nebee mak laos Judeu nunee:

“Ema nebee uluk laos Hau nia povu, Hau sei bolu ‘Hau nia povu’, ema nebee uluk Hau la hadomi, Hau sei dehan ‘Hau hadomi imi.’”^o

²⁶Nia mos hakerek nunee:

“Iha fatin nebee mak uluk Maromak dehan ba sira, ‘Imi laos Hau nia povu’, iha fatin nee duni mak Maromak Moris sei bolu sira ‘Hau nia oan’.”^p

²⁷Maibee kona ba ema Israel, profeta Isaias halerik nunee:

“Ema Israel sira barak teb-tebes hanesan rai henek iha tasi ibun, maibee uitoan deit mak sei hetan salvasaun.

²⁸Tanba too nia tempu, Nai Maromak sei hamonu kedas Nia kastigu mai mundu.

Nia sei la demora.”^q

²⁹Profeta Isaias mos foo hatene nanis ona kona ba ema Israel dehan, “Se uluk Nai Maromak Kbiit Nain la husik ita nia povu balu moris karik, entaun ita mate mohu ona hanesan ema sidade Sodoma ho Gomora.”^r

Ema Israel la konsege diak malu ho Maromak tanba la fiar ba Jesus

³⁰Nunee ita atu dehan saida? Ema nebee laos Judeu, sira uluk la hakaas aan atu diak malu ho Maromak. Too ikus Nia simu sira tanba sira fiar ba Jesus Kristu.

^k9:15 Ézodu (Keluaran) 33:19 ^l9:17 Ézodu (Keluaran) 9:16

^m9:18 Deutoronómiu (Ulangan) 7:7-9 ⁿ9:20 Isaias (Yesaya) 29:16; 45:9

^o9:25 Hoseia 2:23 ^p9:26 Hoseia 1:10 ^q9:28 Isaias (Yesaya) 10:22-23

^r9:29 Isaias (Yesaya) 1:9

³¹Maibee ema Israel hakaas aan moris tuir lei atu sira bele diak malu ho Maromak, i la konsege.

³²Nusaa mak sira la konsege? Tanba sira buka diak malu fali ho Nia liu hosi sira nia hahalok rasik, laos liu hosi fiar. Nee hanesan sira sidi ba fatuk. ³³Fatuk nee mak Jesus Kristu. Iha Livru Sagradu, Maromak koalia kona ba Jesus Kristu nunee:

“Haree ba! Hau tau hela fatuk ida iha foho Siaun.

Fatuk nee halo ema sidi,

i halo sira monu.

Maibee see mak fiar ba Nia,

sira nia fiar la saugati.”^s

10 Maun-alin sira, hau hakarak tebetes atu hau nia maluk ema Israel sira hetan salvasaun, i hau harohan beibeik atu Maromak salva sira. ²Hau hatete lo-loos, sira nia laran hakarak tebetes serbi Maromak, maibee sira la hatene dalan loos. ³Sira la kompriende dalan nebee mak Maromak foo atu sira diak malu fali ho Nia, maibee sira tuir fali sira nia dalan rasik. Dalan nebee mak Maromak hatudu, sira la simu.

⁴Kristu kumpri ona Moisés nia lei tomak. Nunee see-see deit mak fiar ba Kristu, Maromak simu nia.

Maromak hakarak salva ema hotu-hotu

⁵Iha Livru Sagradu, Moisés hakerek dehan, ema bele diak malu ho Maromak se sira halo tuir Maromak nia lei tomak. Nia hakerek nunee: “Ema nebee mak halo tuir buat sira nee hotu, nia sei hetan moris.”^t

⁶Maibee kona ba diak malu ho Maromak liu hosi fiar ba Jesus Kristu, Livru Sagradu dehan, “Keta hanoin iha imi nia

laran dehan, see mak atu sae ba lalehan (para lori Kristu tuun mai salva ita)?

⁷Lalikan husu, see mak atu tuun ba iha matebian sira nia fatin (atu fanu Kristu fila fali hosi mate)?”

⁸Lalika buka Nia iha fatin dook, tanba iha Livru Sagradu mos hakerek dehan, “Maromak nia liafuan besik loos imi, iha imi nia ibun, ho mos iha imi nia laran.” Liafuan nee mak ami baibain foo sai kona ba fiar, nunee:^u ⁹Se o nia ibun foo sai dehan, “Jesus mak Nai”, i o fiar iha o nia laran katak, Maromak halo moris fali ona Jesus hosi mate, o sei hetan salvasaun. ¹⁰Tanba imi nia laran fiar ba Kristu mak Maromak simu imi hodi deklara katak imi nia sala moos tiha ona. I tanba imi nia ibun foo sai dehan, “Jesus mak Nai” mak Maromak salva imi.

¹¹Hanesan hakerek iha Livru Sagradu dehan, “See-see deit mak fiar ba Nia, sira nia fiar la saugati.”^v ¹²Atu ema Judeu ka laos Judeu, hanesan deit. Tanba ita hotu iha Nai ida deit, Nia mak Nai ba ema hotu-hotu, i Nia hatudu Nia laran diak tebetes ba see-see deit mak husu tulun ba Nia. ¹³Hanesan hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, “Ema see deit mak husu tulun ba Nai, Nia sei salva sira.”^w

¹⁴Maibee oinsaa mak ema bele husu tulun ba Ema ida se sira la fiar ba Nia? Oinsaa mak sira bele fiar se nunka rona kona ba Nia? Oinsaa mak sira bele rona kona ba Nia se la iha ema ida mak baa foo sai ba sira? ¹⁵I oinsaa mak ema bele baa foo sai ba sira, se la iha ema ida mak haruka? Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ita haksolok tebetes simu ema nebee mak lori liafuan diak mai ita.”^x

¹⁶Maski ema Israel rona Liafuan Diak, maibee balu deit mak simu. Hanesan profeta Isaias dehan, “Nai, ema uitoan

^s9:33 Isaias (Yesaya) 28:16 ^t10:5 Levítiku (Imamat) 18:5

^u10:8 Deutoronómiu (Ulangan) 30:12-14 ^v10:11 Isaias (Yesaya) 28:16

^w10:13 Joel (Yoel) 2:32 ^x10:15 Isaias (Yesaya) 52:7

deit mak fiar ba liafuan nebee mak ami foo sai.”^y

¹⁷ Nunee, ema rona Liafuan Diak mak foin bele fiar. I atu rona, tenki iha ema ruma mai foo sai ba sira kona ba Kristu.

¹⁸ Entaun hau hakarak husu, ema Israel nunka rona kona ba Kristu ka? Sira rona tiha ona! Hanesan hakerek iha Livru Sagradu dehan,

“Liafuan diak foo sai tiha ona iha mundu tomak,

hosi raiulun too rai ikun.”^z

¹⁹ Hau husu tan: Keta halo be ema Israel la kompriende liafuan nebee mak sira rona nee? Sira kompriende! Primeiru, Moisés hatoo Maromak nia liafuan ba ema Israel dehan,

“Hau sei foo bensaun ba ema nebee laos Judeu,

halo imi laran moras ba sira.

Hau sei hatudu laran diak ba povu nebee beik,

halo imi hirus.”^a

²⁰ Tuir mai, profeta Isaias brani hakerek Maromak nia liafuan kona ba ema nebee mak laos Judeu nunee:

“Ema nebee la buka Hau, hetan ona Hau. Hau hatudu ona Hau nia Aan ba ema nebee mak la buka hatene kona ba Hau.”^b

²¹ Maibee kona ba ema Israel, Nia dehan,

“Loron-kalan Hau nia liman nakloke atu simu sira,

maibee sira ulun toos i lakohi rona Hau.”^c

Maromak hili ema Israel balu atu fiar ba Nia

11 Agora hau husu tan: Entaun Maromak fila kotuk ba Nia povu Israel ka? Lae liu! Hau rasik ema Israel, hau Abraão nia jersaun, hosi suku Benjamim.^d ² Maromak nunka fila kotuk ba Nia povu. Sira nee Nia hili hori uluk kedas. Imi hatene saida mak hakerek iha Livru Sagradu kona ba profeta Elias bainhira nia kesar ema Israel ba Maromak dehan, ³ “Nai, ema oho hotu ona Ita Boot nia profeta, i halo rahun Ita Boot nia meza sakrifisiu. Hela deit hau mesak i ema atu oho tan hau!”^e

⁴ Maibee Maromak hataan dehan, “Laos o mesak! Hau salva hela Hau nia ema rihun hitu. Sira nee nunka hakneak adora estatua Baal.”^f

⁵ Nunee mos agora, sei iha ema Israel balu nebee tuir Maromak nafatin; sira nee Maromak hili ona tanba Nia laran diak. ⁶ Nia hili sira tanba deit Nia laran diak, laos tanba buat diak nebee mak sira halo. Se Maromak hili ema bazeia ba sira nia hahalok karik, entaun bele dehan Nia laran diak la vale ona. Maibee laos nunee.

⁷ Entaun oinsaa? Ema Israel hakaas aan atu diak malu ho Maromak, maibee barak la konsege. So sira nebee Maromak hili tiha ona mak hetan. Maibee ema Israel sira seluk saiulun toos liu tan. ⁸ Iha Livru Sagradu hakerek kona ba ema sira nee dehan,

“Hori uluk too agora

Maromak halo sira nia neon sai beik, sira nia matan la haree,

^y10:16 Isaias (Yesaya) 53:1 ^z10:18 Salmus (Mazmur) 19:5

^a10:19 Deutoronómiu (Ulangan) 32:21 ^b10:20 Isaias (Yesaya) 65:1

^c10:21 Isaias (Yesaya) 65:2 ^d11:1 Filipi 3:5

^e11:3 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 19:10; 14

^f11:4 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 19:18 ^g11:6 Deutoronómiu (Ulangan) 7:7-8

sira nia tilun la rona.”^h

⁹Liurai David mos hakerek,
 “Husik atu sira halo festa haan-hemu,
 molok hakfodak sira monu tama ba lasu
 laran
 hodi hetan kastigu tuir sira nia hahalok
 aat.

¹⁰Husik sira nia matan sai delek
 atu sira la bele haree.
 Husik sira lori todan,
 too sira nia kotuk bonko tinan ba tinan.”ⁱ

Ema nebee laos Judeu mos bele hetan salvasaun

¹¹Entaun hau husu nunee: Bainhira
 ema Judeu sira sidi, sira monu too la
 bele hamriik ka? Laos nunee! Maibee
 tanba sira lakohi rona Maromak mak
 dalan nakloke ba ema nebee laos Judeu
 atu hetan salvasaun. Nee para ema
 Judeu bele laran moras hodi hakarak
 atu sira mos simu salvasaun nee. ¹²En-
 taun ema Judeu nia sala lori fali bensaun
 ba ema iha mundu tomak. Nunee ema
 Judeu lakon, i ema seluk mak hetan ben-
 saun fali. Se ema Judeu nia sala lori ben-
 saun, saa tan aban-bainrua ema Judeu
 tomak fila fali ba Maromak! Nee lori
 bensaun liu tan!

¹³Agora hau koaliala ba imi nebee mak
 laos Judeu. Maromak foti hau sai apos-
 tolu atu baa foo sai Nia Liafuan Diak
 ba ema nebee laos Judeu, i hau foo
 aan tomak hodi halao servisu boot nee.
¹⁴Hau hein katak hau nia servisu nee
 bele halo hau nia maluk Judeu sira laran
 moras hodi hakarak atu sira mos bele
 hetan bensaun nebee ema laos Judeu
 simu nee. Nunee sira balu bele hetan
 salvasaun. ¹⁵Bainhira Maromak la simu

ema Judeu, nee loke dalan atu ema iha
 mundu tomak bele diak malu ho Maro-
 mak. Saa tan aban-bainrua, Maromak
 simu fali sira, nee hanesan ema mate
 moris fali!

¹⁶Hau foti ezemplu kona ba ema
 Judeu. Bainhira ema halo paun, sira
 oferese ida primeiru ba Maromak, nunee
 paun nee hotu sai Maromak nian. Nunee
 mos, se ema oferese ai nia abut ba Maro-
 mak, ai huun nee tomak sai Maromak
 nian.[§]

¹⁷Ita mos bele kompara ema Judeu
 ho ai oliveira nebee ema kuda iha toos
 laran. Maromak tesi sai tiha ona ai nee
 nia sanak balu. Maibee imi nebee mak
 laos Judeu, imi hanesan ai oliveira fuik
 nia sanak nebee Maromak taka iha ai
 huun hakiak nee. Nunee imi sanak hosi
 ai huun fuik hetan moris hosi ai huun
 hakiak nee. ¹⁸Maibee la bele foti aan
 dehan, imi hosi liur nee diak liu fali
 sanak nebee mak Maromak tesi soe tiha
 ona nee! Keta haluha, imi nee ai sanak
 deit! Laos sanak mak hametin ai huun.
 Maibee ai nee nia huun mak halo metin
 nia sanak.

¹⁹Karik imi ida hakarak dehan,
 “Maibee Maromak tesi sai tiha ai sanak
 balu atu Nia bele taka fali hau iha sira
 nia fatin.” ²⁰Loos duni, maibee keta
 haluha katak, Maromak soe tiha ona ai
 sanak sira nee tanba sira lakohi fiar
 ba Kristu. I o troka fali sira tanba o
 fiar. Entaun la bele foti aan. Diak liu
 kuidadu! ²¹Tanba ai sanak orijinal mos
 Nia bele tesi sai tiha, saa tan imi!

²²Nunee ita haree katak, Maromak
 laran diak, maibee Nia mos hatene foo
 kastigu todan. Nia foo kastigu ba ema

§11:16 Matenek nain sira kona ba Biblia dehan, paun primeiru ho ai nia abut hatudu
 ba ema Judeu nia bei-ala sira. Sira nee oferese sira nia aan ba Maromak, nunee sira
 nia jerasaun mos Maromak nian.

^h11:8 Deutoronómiu (Ulangan) 29:4; Isaias (Yesaya) 29:10

ⁱ11:10 Salmus (Mazmur) 69:23-24

nebee lakohi rona Nia. Maibee ba imi, Nia hatudu Nia laran diak, naran katak imi la fila kotuk ba Nia laran diak nee. Se imi fila kotuk karik, Nia mos sei tesi sai tiha imi hosi huun. ²³ Nunee mos se ema Judeu sira desidi fiar ba Kristu, Maromak sei taka fila fali sira iha ai huun orijinal nee, tanba Nia iha kbiit hodi halo buat nee. ²⁴ Tuir loos ai sanak hosi ai oliveira fuik la bele taka ba iha ai oliveira hakiak, maibee Maromak konsege halo duni. Saa tan ai sanak nebee Nia uluk tesi tiha ona hosi ai oliveira hakiak nee. Nia iha kbiit atu taka fila fali ba iha nia huun rasik.

Maromak sei hatudu Nia laran diak ba ema Israel

²⁵ Maun-alin sira, hau hakarak atu imi hatene Maromak nia planu nebee uluk segredu hela, para imi la bele foti aan. Nia planu mak nee: agora dadauk ema Israel barak ulun toos hasoru Maromak. Sira sei ulun toos too ema seluk nebee Maromak hili ona tama hotu ba Maromak nia povu, foin sira mos sei fiar ba Nia. ²⁶ Nunee, Maromak sei salva ema Israel hotu, hanesan Nia dehan tiha ona iha Livru Sagraadu, "Iha Salvador ida sei mai hosi foho Siaun, Nia sei halo Jacó nia jersaun hakribi sira nia hahalok aat hasoru Hau."^j

²⁷ Hau nia promesa ba sira mak nee: Hau sei hamoos sira nia sala hotu."^k

²⁸ Tanba ema Judeu la simu Liafuan Diak, entaun sira sai inimigu ba Maromak, nee loke dalan ba imi nebee laos Judeu atu bele simu salvasaun. Maski nunee, Maromak hadomi nafatin sira,

tanba uluk kedas Nia hili sira nia bei-ala sira. ²⁹ Tanba bainhira Maromak foo buat ruma, Nia nunka foti fila fali. I bainhira Nia bolu ema ida sai Ninian, Nia nunka nega fali.

³⁰ Imi nebee laos Judeu, uluk lakohi rona Maromak. Maski nunee, agora Maromak hatudu Nia laran diak ba imi, tanba durante nee ema Judeu lakohi rona. ³¹ Nunee mos, maski ema Judeu agora nafatin lakohi rona Maromak, maibee aban-bainrua Nia sei hatudu Nia laran diak ba sira, tanba Nia hatudu uluk ona ba imi. ³² Nunee, Maromak husik ema hotu-hotu sai atan ba sala, para Nia bele hatudu Nia laran diak ba sira hotu.

Hahii Nai Maromak!

³³ Nai Maromak nia matenek klean liu, Nia kompriende hosi huun too rohan. La iha ema ida mak bele kompriende Nia desizaun,

la iha ema ida mak bele hanoin hetan Nia dalan.^l

³⁴ See mak bele hatene tuir Nai Maromak nia hanoin?

See mak bele hanorin fali Nia?^m

³⁵ See mak bele foo prezenti ba Maromak atu Maromak troka fali prezenti ho nia?ⁿ

³⁶ Tanba buat hotu-hotu iha lalehan ho rai mai hosi Nia,

i sei iha nafatin tanba Nia,

Nia halo buat hotu-hotu atu hahii Nia.

Mai ita foti aas Nia naran too tinan ba tinan. Amen.^o

Foo imi nia aan tomak ba Maromak

12 Maun-alin sira, tanba Maromak hatudu ona Nia laran diak ba ita, nunee hau husu atu foo imi nia aan tomak ba Nia, hanesan sakrifisiu

^{**} **11:26** Jacó nee povu Israel nia bei-ala ida.

^j**11:26** Isaias (Yesaya) 59:20-21 ^k**11:27** Jeremias (Yeremia) 31:33-34

^l**11:33** Isaias (Yesaya) 55:8 ^m**11:34** Isaias (Yesaya) 40:13

ⁿ**11:35** Jó (Ayub) 41:11 ^o**11:36** 1 Korintu 8:6

ida nebee sei moris, sakrifisiu ida nebee moos i halo haksolok Maromak nia laran. Liu hosi hahalok nee mak imi adora Maromak ho lo-loos.² La bele halo tuir ema iha mundu nee nia hahalok. Maibee husik Maromak halo foun imi nia hanoin hodi muda imi nia laran. Nunee imi bele hatene lo-loos Maromak nia hakarak ba imi. Maromak nia hakarak nee buat ida nebee diak, loos i halo Nia laran haksolok.

³Tanba Maromak hatudu Nia laran diak mai hau too Nia hili hau sai apostolu, hau foo hanoin ba imi ida-ida: la bele foti aan. Diak liu kompriende kbiit nebee mak Maromak foo tiha ona ba imi ida-idak tanba imi nia fiar, atu nunee imi bele hatene imi nia aan.

⁴Hau foo ezemplu ida hosi ema nia isin lolon. Isin lolon ida iha parte oi-oin, i parte ida-idak nia knaar la hanesan.

⁵Nunee mos ita sarani sira. Ita barak, maibee tanba ita laran ida ho Kristu, ita hamutuk hanesan isin lolon ida deit.^p

⁶Maromak foo kbiit ba ita ida-ida, tuir Nia laran diak. Kbiit nebee ita simu nee la hanesan. Ema nebee mak simu kbiit atu foo tutan Maromak nia lia menon, nia tenki koalia tuir liafuan nebee mak nia fiar katak Maromak foo tiha ona ba nia.⁷ Ema nebee simu kbiit atu serbi ema seluk, nia tenki serbi duni. Ema nebee mak simu kbiit atu hanorin, nia tenki hanorin.⁸ Ema nebee mak simu kbiit atu hametin ema nia laran, nia tenki halo nunee. Ema nebee mak simu kbiit atu foo tulun ba ema seluk ho buat nebee mak nia iha, nia tenki foo ho laran. Ema nebee simu kbiit atu sai responsavel, nia tenki sai responsavel nebee badinas. Ema nebee mak simu kbiit atu ajuda ema

seluk nebee susar, nia tenki ajuda ho laran haksolok.^q

Halo diak ba malu

⁹Hatudu imi nia domin lo-loos ba ema seluk, la bele finji. Hakribi buat nebee aat, kaer metin buat nebee mak diak.¹⁰ Hadomi malu hanesan maunalin. Haraik aan hodi hatudu respeitu ba malu.¹¹ La bele baruk maibee foo aan serbi Nai Jesus nafatin ho laran tomak.¹² Imi tenki haksolok tanba imi laran metin ba Maromak. Aguenta ho pasiensia iha susar laran. Halo orasaun beibeik.¹³ Uza buat nebee imi iha hodi ajuda maluk sarani sira nebee presiza. Simu ema seluk iha imi nia uma ho laran tomak.

¹⁴Se iha ema ruma halo terus imi, husu atu Maromak foo bensaun ba sira. Tenki husu bensaun, la bele husu atu Nia foo malisan.^r ¹⁵Se iha ema ruma laran kontenti, kontenti hamutuk ho sira ba. I se iha ema ruma tanis tanba tristi, tanis hamutuk ho sira ba.¹⁶ Imi tenki moris neon ida, laran ida. La bele halo aan, maibee hamaluk ema kiik. Keta foti aan dehan, o mesak mak hatene.^s

¹⁷Se ema ruma halo buat aat ba imi, la bele halo aat fali ba ema nee. Hakaas aan halo buat nebee ema seluk mos konsidera diak.¹⁸ Buka atu moris dame malu ho ema hotu-hotu.

¹⁹Maluk doben sira, la bele halo aat ba ema nebee mak halo aat imi. Husik atu Maromak mak kastigu sira. Tanba iha Livru Sagradu hakerek ona, "Nai Maromak dehan, 'Hau mak iha direitu atu kastigu ema, Hau mak bele halo kastigu ema nebee mak halo aat imi.'"^t

^p12:5 1 Korintu 12:12 ^q12:8 1 Korintu 12:4-11

^r12:14 Mateus 5:44; Lucas 6:28 ^s12:16 Provérbiu (Amsal) 3:7

^t12:19 Deutoronómiu (Ulangan) 32:35

²⁰Maibee imi tenki moris tuir liafuan nebee dehan,
 “Se o nia inimigu hamlaha, foo hahaan ba nia.

Se nia hamrook, foo nia hemu.
 Se o halo nunee, nia sei moe.”^{††} u

²¹Entaun keta husik buat aat manaan imi. Maibee halo beibeik buat diak, atu nunee imi bele manaan buat aat.

Hakruuk ba naiulun sira

13 Ita hotu tenki hakruuk ba naiulun sira, tanba naiulun sira hotu-hotu simu kbiit hosi Maromak atu kaer ukun. Maromak mak foti sira. ²Nunee, ema nebee kontra naiulun, nia kontra saida mak Maromak desidi ona. Hosi nia hahalok nee, nia sei hetan kastigu.

³Ema nebee halo buat loos, nia sei la tauk naiulun sira, so ema nebee halo sala mak tauk. Entaun se imi lakohi moris iha tauk nia laran, diak liu halo buat nebee loos, para sira bele gaba imi. ⁴Tanba naiulun sira nee Maromak nia atan para halo diak ba imi. Maibee se imi halo sala, imi tenki tauk, tanba sira iha kbiit atu kastigu imi. Sira nee Maromak nia atan, Nia haruka sira kastigu ema nebee mak halo sala.

⁵Nunee imi tenki hakruuk ba naiulun sira, laos deit tanba imi lakohi atu simu kastigu, maibee tanba imi hatene katak hahalok nee mak loos.

⁶Nunee mos imi tenki selu taxa, tanba naiulun sira nee serbi Maromak, i foo sira nia aan hodi ukun imi. ⁷Entaun foo ba naiulun sira tuir imi nia obrigasaun. Se imi tenki selu taxa, selu ba. Se imi

tenki selu impostu, selu ba. Se ema ruma serve atu imi respeita, respeita nia ba. Se ema ruma serve atu imi gaba, gaba nia ba.^v

Moris hadomi malu

⁸Se imi deve osan ruma karik, tenki selu hotu, para hela obrigasaun ida deit, obrigasaun nee mak tenki hadomi malu. Tanba see mak hadomi nia maluk, nia kumpri ona Maromak nia lei hotu. ⁹Maromak nia ukun fuan dehan, “La bele halo sala ho ema nia feen ka laen, la bele oho ema, la bele naok, la bele kaan ema nia sasaan.” Ukun fuan hirak nee ho ukun fuan sira seluk nia huun mak nee: “O tenki hadomi ema seluk hanesan o hadomi o nia aan rasik.”^w ¹⁰Ema nebee mak hadomi nia maluk, la halo aat ba nia. Nunee se ita hadomi ita nia maluk, nee dehan katak ita halo tuir Maromak nia lei tomak.

Moris loos tanba Kristu atu fila fali mai hosi lalehan

¹¹Imi tenki halo buat sira nee hotu tanba imi kompriende tempu agora nee oin seluk ona. Oras too ona para imi hadeer. Tanba loron nebee Maromak atu salva ita besik dadauk ona, laos hanesan uluk bainhira ita foin fiar ba Kristu. ¹²Oras kalan atu liu ona, rai besik loron ona. Nunee ita tenki soe tiha hahalok nakukun nian hodi uza fali ekipamentu funu hanesan tropas naroman nian. ¹³Mai ita moris loos, hanesan ema nebee moris iha naroman. La bele halo festa haan-hemu too lanu arbiru tuun-sae. La bele halo sala seksual

^{††}**12:20** Lian Gregu dehan, “o sei tau ahi klaak iha niaulun leten.” Tuir matenek nain kona ba Biblia, liafuan nee dehan, o halo nia senti moe.

^u**12:20** Salmus (Mazmur) 140:10; Provérbui (Amsal) 25:21-22

^v**13:7** Mateus 22:21; Marcos 12:17; Lucas 20:25

^w**13:9** Ézodu (Keluaran) 20:13-15; 17; Deutoronómiu (Ulangan) 5:17-19; 21; Levítiku (Imamat) 19:18; Mateus 22:39; Marcos 12:29-31

ho buat foer oi-oin. La bele istori malu, i la bele laran moras ema. ¹⁴Maibee imi tenki halo tuir Nai Jesus Kristu nia moris. I la bele hanoin tan atu halo tuir imi nia hakarak aat.

La bele foo sala ba o nia maluk sarani

14 Simu di-diak sarani sira nebee mak sei duvida, i la bele diskuti malu ho sira kona ba sira nia duvida nee. ²Ema sarani balu fiar katak ita bele haan hakaan saida deit. Balu sei duvida, sira haan modo tahan deit tanba sira hanoin dehan naan nee lulik ba sira. ³Ema nebee dehan bele haan saida deit, nia la bele hatuun ema nebee mak lakohi haan naan. Nunee mos, ema nebee mak lakohi haan naan, la bele foo sala ba ema nebee haan naan nee, tanba Maromak simu tiha ona nia.

⁴Imi nee see fali mak imi foo sala ba Patraun seluk nia atan? Sira nia patraun mak Maromak. Entaun Maromak deit mak bele tesi sira nia lia dehan, sira nee hamriik ka monu. I Nia mak bele tulun sira para sira hamriik.

⁵Nunee mos, iha ema balu konsidera katak, laron balu laron boot, laron seluk laron baibain deit. Maibee iha ema seluk dehan, laron hotu-hotu hanesan deit iha Maromak nia oin. Ema ida-idak tenki desidi rasik kona ba buat nee. ⁶Ema nebee konsidera liu laron balu, nia halo nunee atu hatudu nia respeitu ba ita nia Nai. I ema nebee haan naan, nia haan naan atu hatudu respeitu ba ita nia Nai, tanba nia foo agradese ba Maromak. Nunee mos ba ema nebee mak lakohi haan naan, nia mos halo nunee atu hatudu respeitu ba ita nia Nai, i nia mos foo agradese ba Maromak.^x

⁷Tanba durante ita moris, ita moris laos deit ba ita nia aan. Ita mate mos laos mate ba ita nia aan deit. ⁸Kuandu

ita sei moris, ita moris ba ita nia Nai. I kuandu ita mate mos, ita mate ba ita nia Nai. Nunee atu ita moris ka ita mate, ita nafatin Nai Maromak nian. ⁹Tanba nee duni mak Kristu mate i moris fila fali, atu Nia bele sai Nai ba ema nebee mak mate tiha ona ho mos ba ema nebee mak sei moris.

¹⁰Se nunee nusaa mak imi foo sala ba imi nia maluk sarani? Nusaa mak imi hatuun sira? Afinal ita hotu-hotu sei hamriik iha Maromak nia oin para Nia tesi ita nia lia,^y ¹¹hanesan mos hakerek iha Livru Sagradu dehan, “Nai Maromak dehan, ‘Hau, Maromak Moris, jura katak, ema hotu-hotu sei hakruuk mai Hau, ema hotu-hotu sei foo sai katak, Hau mak Maromak.’”^z

¹²Entaun ita ida-idak tenki responsabiliza iha Maromak nia oin kona ba ita nia hahalok rasik.

La bele halo o nia maluk monu ba sala

¹³Tanba nee, la bele foo sala ba malu tan. Maibee kuidadu di-diak para imi nia hahalok la bele halo too imi nia maluk sarani sidi ka monu ba sala.

¹⁴Tanba hau laran ida ho Nai Jesus, hau fiar metin katak, hakaan saida deit Maromak la bandu. Maibee se ema ida hanoin katak Maromak bandu hakaan ruma, entaun ema nee la bele haan duni.

¹⁵Se karik o haan buat nee iha nia oin, nia sei laran susar. Nunee bainhira o halo ida nee, o la hatudu domin ba nia. La bele estraga fali o nia maluk tanba deit o hakarak haan buat nee. Tanba Kristu mos mate ba nia. ¹⁶Kuidadu, keta halo be o nia hahalok nebee o konsidera diak nee, halo ema seluk hatete aat fali o. ¹⁷Tanba ba Maromak, saida mak ita haan-hemu nee, laos problema. Maromak ukun ita nudar Liurai, i Nia hakarak

^x14:6 Kolose 2:16 ^y14:10 2 Korintu 5:10 ^z14:11 Isaias (Yesaya) 45:23

para ita moris loos, dame malu, i laran haksolok, tanba Espiritu Santu hela iha ita.¹⁸ Ema nebee serbi Kristu nunee, nia halo haksolok Maromak nia laran, i ema seluk mos gaba nia.

¹⁹Tanba nee, ita hotu tenki hakaas aan tulun malu atu moris iha dame nia laran, i hametin ita nia maluk sira nia fiar.²⁰ La bele estraga Maromak nia servisu iha ema seluk nia moris tanba deit problema haan-hemu. Hahaan saida deit Maromak la bandu. Maibee se o haan buat ruma mak halo o nia maluk sidi, o sala.²¹ Diak liu ita la bele haan naan ka hemu tua ka halo saida deit mak halo too ita nia maluk monu.²² Husik Maromak deit mak hatene o nia hanoin kona ba buat sira nee. Se o fiar katak buat nebee o halo nee loos hela, i senti nee la sala ida, nee bensaun ida hosi Maromak.²³ Maibee se o haan buat ruma ho duvida katak, hahaan nee Maromak keta bandu karik, entaun Maromak foo sala ba o, tanba o la kumpri saida mak o rasik fiar. Tanba ema nebee la kumpri buat nebee nia rasik fiar, nia halo sala.

Moris halo haksolok ema seluk, laos deit ita nia aan

15 Ita nebee fiar metin tenki iha pasiensia hodi ajuda maluk sira nebee mak sei duvida kona ba saida mak ita sarani sira bele halo. Ita la bele halo haksolok deit ita nia aan.² Maibee ita ida-idak tenki halo haksolok ita nia maluk hodi halo diak ba nia, para nia fiar bele metin liu tan.³ Tanba Kristu rasik mos la moris halo haksolok deit Nia Aan. Iha Livru Sagradu, Kristu dehan ba Maromak, “Liafuan aat nebee ema hatete ba Ita Boot monu kona mos Hau.”^a

⁴Buat hotu-hotu nebee hakerek nianis ona iha Livru Sagradu, hakerek atu hanorin ita. Livru Sagradu nee tulun ita atu aguenta iha terus laran i foo korajen mai ita, atu nunee ita laran metin ba Maromak.

⁵Maromak sempre tulun ita atu aguenta iha terus laran i foo korajen ba ita. Hau harohan atu Nia halo imi moris neon ida laran ida hodi tuir Kristu Jesus.⁶ Nunee mak imi hamutuk lian ida hodi foti aas Maromak nia naran. Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman.

Ema Judeu ho ema laos Judeu tenki simu malu

⁷Tanba nee imi tenki simu malu, hanesan Kristu simu tiha ona imi. Bainhira ema haree imi simu malu, sira sei foti aas Maromak nia naran.⁸ La bele haluha, Kristu foo Nia Aan para serbi ema Judeu hodi hatudu ba sira katak, Maromak sempre halo tuir Nia promesa. Maromak nia promesa ba ita nia bei-ala sira, Kristu rasik mak kumpri.⁹ Nunee ema nebee laos Judeu mos sei foti aas Maromak nia naran tanba Nia mos hatudu nia domin ba sira. Nee hanesan hakerek ona iha Livru Sagradu dehan,

“Tanba nee hau sei hahii Ita Boot iha ema nebee laos Judeu nia leet. Hau sei hananu foti aas Ita Boot nia naran.”^b

¹⁰Iha fatin seluk hakerek dehan, “Imi sira nebee laos Judeu, haksolok hamutuk ho Maromak nia povu.”^c

¹¹Hakerek mos dehan, “Imi nebee laos Judeu, hahii ita nia Nai! Ema hosi nasaun hotu-hotu, hananu foti aas Nia naran!”^d

^a15:3 Salmus (Mazmur) 69:8 ^b15:9 2 Samuel 22:50; Salmus (Mazmur) 18:50

^c15:10 Deutoronómio (Ulangan) 32:43 ^d15:11 Salmus (Mazmur) 117:1

¹²Profeta Isaias mos dehan kona ba Kristu,
 “Jessé nia Jerasaun ida sei mai,
 Nia sei ukun nasaun hotu-hotu.
 Ema nebee laos Judeu laran metin ba Nia.”^e

¹³Maromak rasik mak halo ita laran metin ba Nia. Hau harohan atu Nia halo imi haksolok teb-tebes i foo paz ho hakmatek ba imi, tanba imi fiar ba Nia. Nunee kbiit Espiritu Santu nian sei halo imi laran metin liu tan ba Maromak.

**Paulo nia servisu ba
 ema nebee laos Judeu**

¹⁴Maun-alin sira, hau fiar katak, imi nia laran diak teb-tebes, imi kompriende ona buat barak, i imi bele ona hanorin malu. ¹⁵Maski nunee, iha surat nee hau koalia mo-moos ba imi kona ba buat balu, tanba hau hakarak foo hanoin fila fali ba imi. Hau brani hakerek nunee tanba Maromak hatudu Nia laran diak mai hau. ¹⁶Nia foti hau sai Kristu Jesus nia atan para serbi ema nebee laos Judeu. Hau kaer knaar hanesan nai lulik ida hodi foo sai Maromak nia Liafuan Diak. Nunee ema nebee laos Judeu bele sai hanesan oferta ida nebee diak ba Maromak, oferta ida nebee Nia hakarak simu tanba Espiritu Santu halo sira sai moos tiha ona.

¹⁷Nee mak hau nia laran haksolok loos ho hau nia servisu ba Maromak, tanba hau laran ida ho Kristu Jesus. ¹⁸Hau la brani koalia buat seluk, hau so brani foo sai deit kona ba buat nebee Kristu halo ona liu hosi hau. Ema nebee laos Judeu agora rona ba Maromak tanba hau nia liafuan ho hau nia hahalok, ¹⁹ho sinal ho milagre bo-boot nebee mak hau halo ho Maromak nia Espiritu nia kbiit. Hau foo sai tiha ona Lia-

fuan Diak kona ba Kristu hosi Jerusalém too iha provinsia Ilíriku, hau nia servisu iha rai nee hotu ona. ²⁰Hori uluk kedas hau nia hakarak mak nee: atu foo sai Liafuan Diak iha fatin nebee mak ema seidauk rona kona ba Kristu, tanba hau hakarak harii uma mesak, laos kontínua deit halo uma nebee ema seluk hahuu harii ona. ²¹Nunee hau halo tuir liafuan nebee hakerek iha Livru Sagradu dehan, “Ema nebee seidauk rona kona ba Nia, sira sei hatene.

Ema nebee seidauk simu Nia Liafuan, sira sei kompriende.”^f

**Paulo nia planu atu
 baa iha sidade Roma**

²²Durante tinan barak nia laran hau hakarak teb-tebes atu baa haree imi, maibee too agora la konsege tanba hau nia servisu iha nee.^g ²³Agora servisu nee hotu ona, ²⁴i hau iha planu atu baa iha rai Espanha. Hau hakarak vizita lai imi para kontenti hamutuk ho imi lai, depois imi bele ajuda hau baa liu Espanha.

²⁵Maibee agora, hau baa Jerusalém lai, atu lori osan entrega ba Maromak nia povu sira iha nebaa. ²⁶Tanba sarani sira iha provinsia Masedónia ho Akaia hakarak foo tulun ba Maromak nia povu nebee mak kiak iha Jerusalém.^h ²⁷Sira foo ho kontenti, i sira iha duni obrigasaun atu foo. Tanba sira nebee laos Judeu simu tiha ona bensaun hosi Maromak liu hosi ema Judeu. Tanba nee mak ema nebee laos Judeu iha obrigasaun atu ajuda ema Judeu.ⁱ

²⁸Entaun hau baa entrega lai osan nebee mak sira foo. Entrega tiha hotu, hau baa vizita imi mak foin baa liu iha Espanha. ²⁹Hau laran metin katak bainhira hau baa vizita imi, hau lori bensaun boot hosi Kristu.

^e15:12 Isaias (Yesaya) 11:10 ^f15:21 Isaias (Yesaya) 52:15

^g15:22 Roma 1:13 ^h15:26 1 Korintu 16:1-4 ⁱ15:27 1 Korintu 9:11

³⁰Maun-alin sira, tanba Jesus Kristu sai ona ita nia Nai, i tanba Maromak nia Espiritu halo ita hadomi malu, nunee hau husu boot atu imi harohan makaas hamutuk ho hau para Maromak tulun hau. ³¹Husu atu Maromak kuida du hau iha provinsia Judeia, atu ema nebee mak lakohi fiar ba Maromak la bele halo aat hau. I husu atu bainhira hau entrega osan ba sarani sira iha Jerusalém, sira bele simu ho di-diak. ³²Depois, se Maromak hakarak, hau bele baa vizita imi ho laran haksolok, i ita nia laran bele hakmatek hamutuk. ³³Hau harohan atu Maromak Dame Nain akompanha imi hotu. Amen.

Paulo foo kumprimentus ba maluk sira iha Roma

16 Liu hosi surat nee hau foo konhese ita nia irmán Febe. Nia nee serbi sarani sira iha sidade Senkreia. ²Simu nia ho di-diak, hanesan ita sarani sira baibain tenki simu malu, tanba nia tuir ita nia Nai. Se nia presiza buat ruma, ajuda nia ba, tanba nia ajuda hau makaas, i nia mos ajuda ema barak tan. ³Hatoo hau nia kumprimentus ba Priscila^{††} ho nia laen Akila. Sira nain rua halao Kristu Jesus nia servisu hanesan ho hau.^j ⁴Uluk sira atu mate sal-sala bainhira sira salva hau. Laos hau mesak deit mak foo obrigadu ba sira, maibee sarani sira hotu nebee laos Judeu mos foo obrigadu ba sira nia laran diak.

⁵Kumprimentus ba sarani sira nebee baibain halibur malu halo orasaun iha Priscila ho Akila nia uma.

Kumprimentus ba hau nia belun diak Epenetus. Nia mak ema primeiru nebee fiar ba Kristu iha provinsia Ázia.

⁶Kumprimentus ba Maria, nia servisu makaas ba imi.

⁷Kumprimentus ba Andróniku ho Júnias. Sira nee hau nia maluk Judeu, ami uluk dadur hamutuk iha komarka. Sira mak fiar uluk ba Kristu, bainhira hau seidauk fiar. Sira nain rua naran boot iha apostolu sira nia leet.

⁸Kumprimentus ba Amplíatu. Hau hadomi nia tanba ami nain rua laran ida ho ita nia Nai.

⁹Kumprimentus ba Urbano. Nia halao Kristu nia servisu hamutuk ho ami. Kumprimentus mos ba hau nia belun diak Estákis.

¹⁰Kumprimentus ba Apeles, nia liu ona provasaun hodi fiar metin nafatin ba Kristu.

Kumprimentus ba ema hotu nebee hela iha Aristóbulo nia uma.

¹¹Kumprimentus ba Herodiaun, hau nia maluk Judeu.

Kumprimentus ba maluk sira iha Narciso nia uma nebee fiar ba ita nia Nai.

¹²Kumprimentus ba ita nia maluk feto Trifena ho Trifosa. Sira nain rua servisu makaas ba ita nia Nai.

Kumprimentus ba hau nia belun diak Pérsida. Irmán nee mos servisu makaas loos ba ita nia Nai.

¹³Kumprimentus ba Rufu, ita nia Nai mak hili nia. Kumprimentus mos ba nia inan, hau konsidera nia hanesan hau nia inan rasik.^k

¹⁴Kumprimentus ba Asínkritu, Flegonte, Hermes, Pátrobas, Hermas ho mos maluk sarani sira seluk nebee baibain halibur hamutuk ho sira.

¹⁵Kumprimentus ba Filólogo, Júlia, Nereu ho nia feton, ba Olimpás ho mos ba sarani sira seluk nebee mak baibain halibur hamutuk ho sira.

^{††}16:3 Biblia ho lian Gregu dehan “Prisca”. Prisca ho Priscila nee naran ida deit.

^j16:3 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:2 ^k16:13 Marcos 15:21

¹⁶ Rei malu tuir dalan sarani sira nian. Kristu nia povu iha fat-fatin mos foo kumprimentus ba imi.¹

Lia menon ikus

¹⁷ Maun-alin sira, hau husu atu imi kuidadu teb-tebes ho ema nebee mak hakarak halo imi sarani sira fahe malu i halo imi nia fiar nakdoko. Sira kontra fali hanorin nebee imi simu tiha ona. Nunee hadook aan hosi ema hanesan nee. ¹⁸ Tanba ema hanesan nee laos serbi Kristu ita nia Nai, maibee serbi deit sira nia aan. Sira uza liafuan midar i kos-kose ema, ho nunee sira konsege bosok ema nebee mak la hatene buat diak ka buat aat. ¹⁹ Ema hotu-hotu rona tiha ona katak imi moris tuir Maromak nia hakarak. Nee halo hau nia laran hak-solok. Maibee Hau hakarak atu imi mos matenek halo buat nebee mak diak, i lalika halo buat aat. ²⁰ La kleur tan Maromak Dame Nain sei sama rahun tiha di-abu nia boot iha imi nia ain okos. Hau harohan atu ita nia Nai Jesus hatudu Nia laran diak ba imi.

²¹ Timóteo, hau nia kolega servisu, foo kumprimentus ba imi, nunee mos Lúcio, Jasom ho Sosípatru, sira nee hau nia maluk Judeu.

m

²² Hau, Tércio mak hakerek Paulo nia liafuan iha surat nee. Hau foo kumpri-

mentus ba imi, tanba ita hotu tuir ita nia Nai.

²³ Gaio mos foo kumprimentus ba imi. Hau, Paulo hela iha nia uma, i hau nia maluk sarani sira baibain halibur malu halo orasaun iha nee.

Erastu, xefi finansas iha sidade nee, ho ita nia maluk Quarto mos foo kumprimentus ba imi.ⁿ

²⁴ [Hau harohan atu ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu. Amen.]^{¶¶}

Hahii Nai Maromak

²⁵ Hahii Nai Maromak! Nia mak iha kbiit atu halo ita sai forti, liu hosi Liafuan Diak nebee mak hau foo sai kona ba Jesus Kristu. Hori uluk liu, ema la hatene Maromak nia planu kona ba Kristu, tanba sei segredu hela. ²⁶ Maibee agora Maromak Rohan-Laek hatudu sai tiha ona planu nee ba ita ema. Fo-foun Nia haruka Nia profeta sira hakerek Nia planu segredu nee, agora Nia haruka ami foo sai iha nebee-nebee deit, atu ema hosi nasaun hotu-hotu bele fiar ba Nia i halo tuir Nia hakarak. ²⁷ Nia deit mak Maromak, Nia deit mak hatene buat hotu-hotu. Mai ita foti aas Nia naran too tinan ba tinan liu hosi Jesus Kristu. Amen.

^{¶¶}16:24 Surat Roma nee iha kopia barak. Kopia nebee antigu liu la hakerek versikulu 24 nee.

¹16:16 1 Korintu 16:20; 1 Tesalónika 5:26

^m16:21 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:1

ⁿ16:23 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:29; 1 Korintu 1:14; 2 Timóteo 4:20

*Paulo nia surat primeiru
ba sarani sira iha sidade Korintu*

1 Korintu

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo hamutuk ho ita nia maluk sarani Sóstenes. Maromak hili tiha ona hau hodi foti hau sai Kristu Jesus nia apostolu.

² Hau hakerek surat nee ba imi, Maromak nia povu iha sidade Korintu. Maromak bolu ona imi sai Nia ema, i halo imi nia laran moos ona liu hosi Kristu Jesus. Nia mos halo nunee ba ema barak iha mundu tomak, sira nee hotu adora ita nia Nai Jesus Kristu. Jesus nee sira nia Nai ho mos ita nia Nai.^o

³ Ami harohan para ita nia Aman Maromak ho mos ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

Paulo foo agradese ba Nai Maromak

⁴ Hau sempre foo agradese ba Maromak, tanba Nia hatudu ona Nia laran diak ba imi liu hosi Kristu Jesus. ⁵ Liu hosi Kristu, Maromak foo ona bensaun oi-oin deit ba imi, para imi bele kom-priende klean, i bele foo sai Nia liafuan ho diak. ⁶ Nee hatudu katak, buat nebee mak uluk ami foo sai ba imi kona ba Kristu, abut metin ona iha imi nia laran. ⁷ Maromak foo tiha ona kbiit oi-oin ba imi, nunee imi la falta buat ida atu halao Nia servisu durante imi hein ita nia Nai Jesus Kristu fila fali mai hosi lalehan. ⁸ Maromak sei hametin imi nia fiar too rohan. Nunee, bainhira ita nia Nai Je-

sus Kristu fila fali mai hodi foo justisa ba ema hotu-hotu, imi livre ona hosi sala. ⁹ Maromak sei halo imi nia fiar metin duni, tanba Nia sempre halo tuir saida mak Nia hatete, i Nia bolu ona imi atu sai laran ida ho Nia Oan Jesus Kristu, ita nia Nai.

Sarani sira la bele fahe malu

¹⁰ Maun-alin sira, hau husu hodi ita nia Nai Jesus Kristu nia naran atu imi haree malu diak. La bele haan malu beibeik, maibee moris neon ida laran ida.

¹¹ Maun-alin doben sira, iha ema hosi Cloe nia uma hatete ba hau dehan, imi balu haksasuk malu hela deit ¹² kona ba ami responsavel sira. Imi balu hatete, “Hau tuir Paulo.” Iha balu dehan, “Hau tuir Apolo.” Balu dehan, “Hau tuir Pedro.”^{§§} Balu tan dehan, “Hau tuir Kristu deit.”^p

¹³ Bainhira imi fahe malu nunee, imi hanesan fahe fali Kristu! Hau, Paulo mak mate iha krus ba imi ka? Lae! Ema foo sarani imi hodi hau nia naran ka? Lae!

¹⁴ Hau foo agradese ba Maromak, tanba uluk hau hamutuk ho imi iha nebaa, hau la foo sarani ema, so Crispo ho Gaio deit mak hau foo sarani.^q ¹⁵ Nunee imi ida la bele dehan, imi simu batizmu hodi hau nia naran. ¹⁶ Hau foin hanoin hetan, hau mos foo sarani Estéfnas ho nia uma laran. Maibee hau hanoin katak, la iha tan ema seluk mak hau foo sarani.^r ¹⁷ Tanba Kristu haruka hau laos atu foo sarani ema, maibee atu foo sai Liafuan Diak. Nia lakohi atu hau foo sai ho matenek mundu nian. Se lae, bainhira hau foo sai kona ba Kristu nia mate iha krus, liafuan nee la iha folin ba sira.

^{§§}1:12 Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk.

^o1:2 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:1; Joel (Yoel) 2:32 ^p1:12 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:24 ^q1:14 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:8; 19:29; Roma 16:23 ^r1:16 1 Korintu 16:15

Nai Maromak hatudu Nia kbiit ho matenek liu hosi Nai Jesus nia mate

¹⁸Iha ema balu hanoin dehan, buat nebee ami hanorin kona ba Kristu nia mate iha krus nee, beik liu. Sira nee lao dadaun tuir dalan mate nian. Maibee ba ita nebee mak lao tuir dalan salvasaun, Kristu nia mate nee, hatudu sai Maromak nia kbiit. ¹⁹Nee hanesan Maromak hatete tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Ema nebee halo aan dehan kompriende klean,

Hau sei hatuun sira nia matenek.

Matenek nain sira nia hanoin,

Hau sei halakon tiha.”^s

²⁰Entaun ema matenek sira nee oinsaa? Matenek nain relijiaun ho lia nain sira oinsaa? Sira nee matenek tuir mundu nian, maibee Maromak halo sira nia matenek nee la vale tiha.^t

²¹Maromak nia matenek makaas tebetes. Nia desidi katak, ita ema la bele konhese Nia liu hosi ita nia matenek rasik. Maibee Nia hakarak uza Liafuan Diak kona ba Kristu nia mate atu salva see-see deit mak fiar, maski ema iha mundu nee dehan Liafuan Diak nee buat beik ida. ²²Ema Judeu sira hakarak haree lai milagre mak foin sira fiar. Ema Gregu sira hakarak rona lai buat nebee mak tama iha sira nia kakutak mak foin sira fiar. ²³Maibee ami nee foo sai deit kona ba Kristu nia mate iha krus. Kristu nee Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai. Kristu nia mate nee xoke ema Judeu. I ba ema Gregu, buat nee la tama sira nia ulun. ²⁴Maibee ba ita nebee Maromak bolu ona atu sai Ninian, atu ema Judeu ka laos Judeu, Kristu nia mate nee hatudu Maromak nia kbiit ho Maromak nia matenek. ²⁵Ema balu konsidera Maro-

mak nia matenek nee buat beik ida, afinal Nia matenek liu sira. Sira hanoin dehan Maromak la iha kbiit, afinal Nia kbiit boot liu sira nian.

²⁶Maun-alin sira, hanoin took uluk bainhira Maromak bolu imi, imi nee oinsaa? Imi uitoan deit mak matenek tuir mundu nian, uitoan deit mak ema boot, uitoan deit mak liurai nia jersaun.

²⁷Maibee Maromak hili ema sira nebee mak ema baibain konsidera beik atu hamoe ema nebee mak gaba aan dehan matenek. Nia hili ema sira nebee mak ema baibain konsidera fraku atu halo moe ema nebee mak gaba aan dehan iha kbiit. ²⁸Nia hili ema sira nebee kiik iha mundu nee, sira nebee ema seluk hatuun, sira nebee ema seluk konsidera la iha folin. Nia hakarak uza ema kiik sira nee hodi hatuun fali ema nebee gaba aan dehan iha kbiit. ²⁹Maromak halo nunee atu ema ida la bele foti aan iha Nia oin.

³⁰Maromak mak halo imi sai laran ida ho Kristu Jesus, i Kristu hatudu Maromak nia matenek mai ita. Nee dehan katak, Kristu halo ita diak malu ho Maromak, Nia halo ita sai ema nebee moris ho laran moos, i Nia selu kotu ita nia tusan hodi foo liberdade mai ita. ³¹Tanba nee, hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu, dehan, “Diak liu gaba buat nebee mak ita nia Nai halo, duke gaba ita nia aan rasik.”^u

Paulo uza liafuan simples hodi foo sai kona ba Jesus Kristu

2Maun-alin sira, uluk bainhira hau baa iha imi, hau foo sai ba imi Maromak nia planu nebee uluk taka hela. Maibee hau laos uza liafuan aas hodi hatudu aan hanesan ema matenek ida.

²Tanba hau desidi katak, durante hau

^s1:19 Isaias (Yesaya) 29:14 ^t1:20 Jó (Ayub) 12:17; Isaias (Yesaya) 19:12; 33:18; 44:25 ^u1:31 Jeremias (Yeremia) 9:24

hamutuk ho imi, hau sei haluha tiha buat hotu-hotu. Hau so hatene deit kona ba Jesus Kristu, liu-liu Nia mate iha krus.

³Iha tempu nebaa, bainhira hau hamutuk ho imi, hau senti hau la iha kbiit, hau tauk loos too nakdedar.^v ⁴Hau nia liafuan ho hau nia hanorin simples deit. Hau la uza liafuan ema matenek nian atu dada ema, maibee kbiit Espiritu Santu nian mak hatudu ba imi katak liafuan nee loos. ⁵Nunee Maromak nia kbiit mak halo imi fiar, laos tanba ema nia matenek rasik.

Paulo hanorin tuir matenek Espiritu Santu nian

⁶Maski nunee, bainhira ami koalia ho ema nebee abut metin ona iha Kristu, ami uza duni liafuan matenek nian. Maibee laos matenek mundu nian, i laos matenek tuir ukun nain sira iha mundu agora, tanba sira sei lakon hotu. ⁷Matenek nebee mak ami foo sai nee, matenek Maromak nian. Molok mundu hahuu, Maromak iha planu nanis ona atu foti aas ita liu hosi Jesus nia mate, maibee durante nee Nia planu nee sei taka hela. ⁸Nai Jesus nee makaas tebetes. Maibee ukun nain sira iha mundu nee, la iha ida mak kompriende Maromak nia planu kona ba Nia. Se sira kompriende karik, sira la brani oho ita nia Nai iha krus.

⁹Iha Livru Sagradu hakerek kona ba Maromak nia planu nebee mak uluk sei segredu nee dehan, “Ita ema nia matan seidauk haree, ita nia tilun seidauk rona, ita nia neon seidauk hanoin hetan buat nebee mak Maromak prepara tiha ona

ba ema nebee mak hadomi Nia.”^w

¹⁰Agora Maromak foo sai tiha ona buat nee ba ita liu hosi Nia Espiritu. Nia Espiritu nee buka hatene buat hotu-hotu too nia huun. Too Maromak nia hanoin nebee klean mos Nia Espiritu buka tuir hotu.

¹¹Ema ida la bele hatene lo-loos ema seluk nia hanoin, so ema nee rasik mak bele hatene. Maromak mos nunee. So Maromak nia Espiritu mak bele hatene Maromak nia hanoin. ¹²Ita simu ona Maromak nia Espiritu, laos espiritu mundu nian. Nunee ita bele kompriende bensaun boot nebee mak Maromak foo ona mai ita ho gratis.

¹³Buat sira nee mak ami hatete sai ba ema. Ami laos uza liafuan nebee ema matenek hanorin mai ami, maibee ami uza liafuan nebee mak Maromak nia Espiritu foo. Nunee ami uza Espiritu nia liafuan hodi esplika buat nebee mak Espiritu nee foo sai mai ami. ¹⁴Maibee se Maromak nia Espiritu la hela iha ema ida nia laran, ema nee sei la simu saida mak Maromak nia Espiritu koalia. Nia la bele kompriende, nia hanoin liafuan nee buat beik ida, tanba so ho Espiritu nia tulun mak ema bele kompriende. ¹⁵Se Maromak nia Espiritu hela iha ema ida, ema nee bele tetu buat hotu-hotu hodi hatene saida mak loos, saida mak sala. Maibee ema seluk la hatene oinsaa atu tetu fali nia. ¹⁶Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “See mak bele kompriende Nai Maromak nia hanoin?

See mak bele foo hanoin fali Nia?”^x

Maibee ita nebee Maromak nia Espiritu domina ona nee hanoin hanesan Kristu.

^v2:3 Apostolu sira nia Istorla (Atos, Kisah) 18:9

^w2:9 Isaias (Yesaya) 64:4

^x2:16 Isaias (Yesaya) 40:13

Sarani sira iha Korintu haksesuk malu

3 Maun-alin sira, uluk hau hamutuk ho imi, hau koalia ba imi hanesan fali hau koalia ba ema nebee moris tuir mundu nia hakarak, ka ema nebee mak foin fiar ba Kristu. Hau la bele koalia ba imi hanesan hau koalia ba ema nebee moris tuir Espiritu Santu nia hakarak. ²Iha tempu nebaa, hau tenki hanorin imi buat kamaan deit. Imi seidauk bele simu buat todan, tanba imi hanesan be-bee nebee sei susu deit, seidauk bele haan. Too agora mos imi seidauk bele.^y ³Imi sei hanoin hanesan fali ema mundu nian. Imi laran moras ba malu, i haksesuk malu. Nee hatudu katak imi tuir nafatin mundu nia hakarak. Nunee imi nia hahalok hanesan fali ema mundu nian. ⁴Imi balu dehan, “Hau tuir Paulo.” Balu dehan, “Hau tuir Apolo.” Hahalok nee hatudu katak imi nafatin hanesan ema mundu nian.^z

⁵Apolo nee see loos? I hau, Paulo nee see? Ami nee hanesan atan deit. Ami hatudu dalan ba imi atu imi bele fiar ba Kristu. Ami ida-idak halao knaar nebee ita nia Nai foo tiha ona ba ami. ⁶Hau mak kuda Liafuan Diak iha imi, Apolo mak rega, maibee Maromak mak halo buras.^a ⁷Entaun ema nebee kuda fini ho mos ida nebee rega, rua-rua la importante hotu. Importante mak Maromak, tanba Nia mak halo fini nee moris too sai buras. ⁸Ema nebee kuda ho mos ema nebee rega, iha objetivu nebee hanesan, i Maromak sei selu ida-idak nia kolen. ⁹Ami nain rua nee halao Maromak nia servisu. I imi nee hanesan Maromak nia toos.

Paulo hahuu Maromak nia servisu iha Korintu, ema seluk kontinu

^{9b}Imi mos hanesan uma ida nebee Maromak harii dadauk. ¹⁰Maromak hatudu ona Nia laran diak mai hau hodi halo hau sai ema primeiru nebee hanorin imi kona ba Kristu. Hau hanesan badaen matenek ida nebee kee rai hodi hada fatuk para sai uma nia alsesu. Agora ema seluk hanorin tan imi. Sira nee hanesan badaen nebee harii uma iha alsesu nee nia leten. Maibee badaen ida-idak tenki kuidadu, oinsaa mak nia halo uma nee. ¹¹Tanba Maromak tau tiha ona uma nee nia alsesu, nee mak Jesus Kristu. Ita la bele tau tan seluk.

¹²Badaen sira bele harii uma iha alsesu nee nia leten, uza buat folin oi-oin, hanesan osan mean, osan mutin, fatuk murak, ai, duut manlain ho duut sel-seluk. ¹³Maibee iha loron ikus bain-hira Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia, Nia sei tau ahi hodi koko badaen sira nia servisu. Ahi nee sei hatudu momoos, badaen ida-idak nia servisu dura ka lae. ¹⁴Se uma nee dura nafatin, entaun Maromak sei selu badaen nee nia kolen. ¹⁵Se uma nee motuk tiha, entaun badaen nee lakon leet deit. Nia rasik mos atu motuk sal-sala, maibee too ikus nia hetan salvasaun.

Sarani sira mak Maromak nia uma kreda

¹⁶Imi hatene katak, imi Maromak nia uma kreda, i Maromak nia Espiritu hela iha imi.^b ¹⁷Se karik ema ruma sobu rahun Maromak nia uma, Maromak mos sei halo rahun nia. Tanba Maromak nia uma nee santu, i Nia uma mak imi sira nee.

^y3:2 Ebreu (Ibrani) 5:12-13
(Atos, Kisah) 18:4-11, 24-28

^z3:4 1 Korintu 1:12

^a3:6 Apostolu sira nia Istoria

^b3:16 1 Korintu 6:19; 2 Korintu 6:16

¹⁸Keta bosok imi nia aan. Se iha ema ida iha imi nia klaran hanoin dehan nia matenek tuir mundu nian, entaun diak liu nia husik tiha matenek nee, atu nia bele sai matenek iha Maromak nia oin.

¹⁹Tanba Maromak konsidera matenek mundu nian buat beik ida. Nee hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Maromak sei hamonu matenek nain sira ho sira nia matenek rasik.”^c

²⁰Iha Livru Sagradu hakerek mos dehan, “Nai Maromak hatene katak, ema matenek sira nia hanoin la iha folin.”^d

²¹Nee duni, la bele foti aan tan dehan imi tuir ema ida nee ka ema ida nebaa, tanba Maromak foo tiha ona buat hotu-hotu ba imi. ²²Atu hau Paulo ka, Apolo ka, Pedro,* atu mundu nee ka, atu moris ka mate, atu buat nebee agora iha ka buat nebee aban-bainrua sei mai, buat sira nee imi nian hotu. ²³Imi nee Kristu nian. I Kristu nee Maromak nian.

Apostolu sira nia moris

4 Nee duni, imi tenki konsidera ami nee Kristu nia atan deit. Maromak foo fiar mai ami atu foo sai Nia planu segredu. ²Baibain kuandu patraun foo fiar ba nia atan ida, atan nee tenki foo laran ba nia patraun. ³Hau nee atan ida oinsaa? Mai hau, imi atu dehan hau atan diak ka la diak, hau la preokupa. Atu tribunal mak desidi mos, hau la interese. Hau rasik mos la tetu hau nia moris hodi desidi, hau atan ida nebee diak ka lae. ⁴Hau hanoin hau nia laran moos, maibee nee laos dehan katak hau la iha sala. Nai Jesus mak sei desidi, hau nee sala ka la sala. ⁵Nee duni la bele sai juiz ba ema seluk, tanba tempu atu tesi lia seidauk too. Hein too Nai Jesus fila fali mai hosi lalehan. Nia sei tesi ema hotu-hotu nia lia. Saida deit mak ema subar

iha nakukun laran, Nia sei foo sai iha ema hotu nia oin. Too ema nia hakarak nebee segredu hela mos, Nia sei hatudu sai. Depois Maromak sei gaba ema ida-ida tuir nia hahalok.

⁶Maun-alin sira, iha hau nia liafuan ohin nee, hau hakarak uza hau ho Apolo hanesan ezemplu, para imi bele kompiende liafuan nebee dehan, “Halo tuir saida mak hakerek iha Livru Sagradu, la bele halo liu ida nee.” Se imi halo tuir liafuan nee, imi sei la foti aas responsavel ida i hatuun fali ida seluk. ⁷Imi hanoin dehan imi liu ema seluk ka? Buat hotu-hotu nebee imi iha, Maromak mak foo. Entaun nusaa mak imi foti aan hanesan fali imi hetan buat sira nee hosi imi nia kbiit rasik?

⁸Imi hanoin katak imi iha ona buat hotu-hotu, imi riku ona, imi ukun ona hanesan liurai. Maibee ami lae. Se imi sai liurai duni, entaun ami mos kontenti, tanba ami bele ukun hamutuk ho imi. ⁹Tuir hau nia hanoin, Maromak halo ami apostolu sira hamriik iha fatin nebee ikus liu. Ami hanesan ema dadur nebee mak atu simu kastigu mate iha ema hotu-hotu nia oin. Ema iha mundu tomak hateke ba ami, anju sira mos hateke hela. ¹⁰Ema hanoin dehan ami nee beik tanba ami tuir Kristu, maibee imi senti aan dehan imi matenek tanba imi Kristu nian. Ema konsidera ami fraku, maibee imi senti imi nia aan iha kbiit. Ema hatuun ami, maibee sira respeita fali imi. ¹¹Too agora ami hamlaha-hamrook, i ami nia hena aat loos ona. Dala barak ema baku ami. Ami nia uma rasik la iha. ¹²Ami servisu makaas ho ami nia liman rasik hodi sustenta ami nia aan. Bainhira ema foo malisan ami, ami husu Maromak foo benisaun ba sira. Bainhira ema halo terus

***3:22** Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk.

^c**3:19** Jó (Ayub) 5:13 ^d**3:20** Salmus (Mazmur) 94:11

ami, ami aguenta deit.^e ¹³Bainhira ema hatete aat ami, ami hataan ho diak. Too agora ema iha mundu nee konsidera ami hanesan buat foer ida, hanesan buat dodok ida nebee ema soe deit.^f

¹⁴Hau hakerek buat sira nee laos atu halo moe imi. Maibee hau hakarak foo hanoin ba imi nudar hau nia oan doben. ¹⁵Iha ema rihun ba rihun mak hatudu dalan ba imi kona ba Kristu Jesus, maibee hau mesak deit mak sai imi nia aman. Tanba hau mak ema primeiru nebee foo sai ba imi Liafuan Diak kona ba Kristu Jesus. ¹⁶Nunee hau husu atu imi moris tuir hau nia ezemplu.^g

¹⁷Tanba nee hau haruka Timóteo atu baa ajuda imi. Hau hadomi nia hanesan hau nia oan rasik, nia mos ema ida nebee foo laran ba ita nia Nai. Timóteo sei foo hanoin ba imi kona ba hau nia lalaok moris nudar ema nebee tuir Kristu Jesus. Iha hau nia moris nee, hau sempre halo tuir buat nebee mak hau hanorin ba sarani sira iha nebee-nebee.

¹⁸Iha imi balu hanoin dehan, hau la baa tan vizita imi. Nunee sira foti aan. ¹⁹Maibee se ita nia Nai hakarak, la kleur tan hau baa iha nebaa. Depois hau sei haree, ema sira nebee foti aan nee koalia hoibun boot deit ka sira iha duni kbiit. ²⁰Tanba Maromak ukun ema ida nia moris, haree hosi kbiit nebee Maromak foo ba nia, laos haree hosi ema nee nia liafuan deit. ²¹Agora imi hili deit. Imi hakarak hau baa ho rota atu koriji imi ka, imi hakarak hau baa hatudu domin ho laran maus?

**Duni sai tiha sarani sira
nebee halo buat aat**

5 Hau rona katak, iha ema ida hosi imi mak halo sala seksual, nia hola

fali nia aman nia feen kiik. Saida mak nia halo nee aat liu fali ema nebee mak la konhese Maromak.^h ²Maibee imi foti aan nafatin hanesan fali buat ida la kona imi. Tuir loos imi tenki moe ho laran susar. I ema nee, imi tenki bandu atu la bele hamutuk tan ho imi sarani sira.

³Maski hau dook hosi imi, maibee hau nia laran hamutuk ho imi. Nunee hau desidi tiha ona ema nee nia kastigu oinsaa, hanesan fali hau mos iha nebaa. ⁴Entaun imi tenki halibur malu hamutuk hodi Nai Jesus nia naran. Hau nia laran mos sei hamutuk ho imi iha nebaa. Depois hodi Nai Jesus nia kbiit ⁵imi tenki duni sai ema nee hosi sarani sira nia leet hodi entrega nia ba iha diabu nia boot Satanás nia liman. Nunee nia sei hetan susar ho terus iha mundu nee, atu nia bele husik nia hahalok aat i bele hetan salvasaun bainhira Nai Jesus fila fali mai.

⁶La bele foti aan tan! Keta haluha katak, ita kahur fermentu uitoan deit ba trigu, bele halo masa trigu tomak nee sae. Nunee mos se imi husik ema halo buat aat iha imi nia klaran, sarani sira seluk mos bele halo tuir.ⁱ ⁷Nee duni, soe tiha fermentu tuan nee, para imi bele sai hanesan paun foun nebee la tau fermentu. Loos duni, imi nia sala hamoos tiha ona, tanba Kristu mate tiha ona hanesan bibi malae oan nebee ema Judeu oho nudar sakrifisiu iha tempu Paskua.^j ⁸Tanba nee, mai ita moris hanesan ema nebee selebra festa Paskua. Nunee ita la haan ona paun nebee mak tau fermentu tuan, nee dehan katak, ita la bele halo ona sala ho buat aat oi-oin. Maibee ita haan fali paun nebee mak la

^e4:12 Apostolu sira nia Iatoria (Atos, Kisah) 18:3 ^f4:13 Ebreu (Ibrani) 11:38

^g4:16 1 Korintu 11:1; Filipi 3:17 ^h5:1 Deutoronómiu (Ulangan) 22:30

ⁱ5:6 Galásia 5:9 ^j5:7 Ézodu (Keluaran) 12:5

tau fermentu, nee dehan katak, ita moris ho laran moos i koalia buat nebee loos.^k

⁹ Uluk hau hakerek ba imi dehan, imi la bele liga ema nebee mak halo sala seksual. ¹⁰ Maibee hau laos bandu imi atu liga ema jentiu sira nebee mak halo sala seksual ka sala selu-seluk, hanesan matan fuan naklosu ba osan, han-matak ema nia sasaan, ka adora fali lulik. Se ita lakohi liga ema jentiu sira hanesan nee, diak liu ita husik tiha mundu nee. ¹¹ Hau hakarak hatete mak nee: La bele liga ema nebee dehan nia fiar ba Kristu, maibee nia halo sala seksual, nia matan fuan naklosu ba osan, adora fali lulik, hatete aat ema, lanu-teen ka han-matak ema nia sasaan. La bele liga ema hanesan nee, atu tuur haan hamutuk mos la bele.

¹²⁻¹³ Kona ba ema nebee la fiar ba Kristu, hau la iha direitu atu tesi sira nia lia. Maromak mak hatene sira sala ka la sala. Maibee kona ba imi nia maluk sarani, imi rasik tenki tesi sira nia lia. Hanesan hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan, “Duni sai tiha ema aat hosi imi nia klanan.”^l

Sarani sira la bele lori malu ba iha tribunal

6 Bainhira imi sarani ho sarani mak halo problema, nusaa mak imi brani lori malu ba iha juiz ida nebee la konhese Maromak? Nusaa mak la foo ba Maromak nia povu mak rezolve? ² Imi hatene katak aban-bainrua Maromak nia povu mak sei tesi ema mundu nee nia lia. Entaun nusaa mak imi la bele rezolve problema kiik? ³ Imi mos hatene katak aban-bainrua ita sei tesi anju sira nia lia. Entaun tuir loos imi bele rezolve problema nebee mosu iha imi nia moris loro-loron. ⁴ Nusaa mak problema hane-

san nee, imi entrega fali ba juiz nebee la iha naran diak iha sarani sira nia leet?

⁵ Hau koalia nunee atu halo imi moe. Keta halo be imi la iha ema ida nebee matenek atu tesi imi sarani sira nia lia. ⁶ Too imi lori fali imi nia maluk sarani baa kesar iha tribunal, iha loos ema jentiu sira nia oin.

⁷ Bainhira imi lori malu ba iha tribunal, bele dehan imi lakon ona. Se imi nia maluk sarani halo problema ho imi, diak liu simu tiha deit. Se sira han-matak imi nia sasaan ruma, diak liu husik deit ba. ⁸ Maibee imi la husik, imi rasik mos han-matak ema nia sasaan i halo problema ho ema. Aat liu tan, imi halo ba imi nia maluk sarani rasik.

⁹ Keta bosok imi nia aan. Imi hatene ona katak, ema aat sei la tama iha Maromak nia reinu. Hanesan ema nebee halo sala seksual, adora fali lulik, halo relasaun seksual ho ema nebee laos nia feen ka laen, mane ho mane hola fali malu, ¹⁰ naok-teen, matan fuan naklosu ba osan, lanu-teen, hatete aat ema, ka han-matak ema nia sasaan. See mak moris hanesan nee sei la tama iha Maromak nia reinu.

¹¹ Afinal uluk imi balu mos hahalok hanesan nee. Maibee agora Maromak hamoos tiha ona imi nia sala, Nia halo imi moris ho laran moos, i Nia simu ona imi. Ita nia Maromak halo buat sira nee hotu liu hosi Nai Jesus Kristu hodi Maromak nia Espiritu nia kbiit.

Uza ita nia isin lolon hodi foti aas Nai Maromak

¹² Ema balu dehan, “Ita iha direitu atu halo buat saida deit.” Maibee nee laos dehan katak, buat hotu diak ba ita. Hau rasik mos lakohi atu buat ruma domina

^k5:8 Ézodu (Keluaran) 13:7; Deutoronómiu (Ulangan) 16:3

^l5:12-13 Deutoronómiu (Ulangan) 13:5; 17:7; 19:19; 22:21; 24; 24:7

fali hau.^m ¹³Ema balu mos dehan, “Ita nia kabun iha para simu hahaan, hahaan nia fatin mak kabun. Entaun haan deit ba!” Maibee too loron ida Maromak sei halo buat rua nee la iha tiha. Ita nia isin laos para halo sala seksual, maibee para serbi Nai Jesus, i Nia mak Nain ba ita nia isin. ¹⁴Bainhira ita nia isin nee mate, Maromak sei uza Nia kbiit hodi halo ita moris fila fali ho isin lolon foun, hanesan mos uluk Nia halo moris fali Nai Jesus hosi mate.

¹⁵Keta haluha katak, imi nia isin lolon hola parte iha Kristu. Entaun hau nia isin lolon nebee sai tiha ona Kristu nian nee, hau atu uza fali hodi baa hamutuk ho fetu luroon ka? La bele! ¹⁶Imi hatene ona katak, ema nebee foo nia aan ba fetu luroon, nia sai ona ida ho fetu nee. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Sira nain rua sai ona ida.”ⁿ ¹⁷Maibee ema nebee mak foo nia aan ba ita nia Nai, sai laran ida ho Nia.

¹⁸Imi tenki halai dook hosi sala seksual. Tanba see mak halo sala seksual, nia halo sala hasoru nia isin rasik, sala sel-seluk laos hasoru nia isin. ¹⁹Keta haluha katak imi nia isin lolon hanesan uma kreda ba Espiritu Santu atu hela. Maromak rasik mak foo Nia Espiritu nee ba imi, i Nia Espiritu hela iha imi nia laran. Nee duni imi nia isin nee laos imi nian, maibee Maromak nian.^o ²⁰Maromak sosa kotu tiha ona imi ho folin nebee karun. Nee duni imi tenki uza imi nia isin hodi foti aas Maromak.

Feen ho laen

7 Agora hau hakarak hataan buat nebee mak imi husu iha imi nia surat dehan, “Se mane la hola fetu, nee diak ka lae?” Diak duni. ²Maibee iha ema barak halo sala seksual. Entaun diak liu mane

ida-idak iha nia feen rasik i fetu ida-idak mos iha nia laen rasik.

³Imi kaben nain sira tenki halo tuir imi nia obrigasaun nudar feen-laen. Laen la bele hadook aan hosi nia feen, nune mos feen la bele hadook aan hosi nia laen. ⁴Feen la bele dehan nia isin nee ninian rasik, tanba nia foo tiha ona ba nia laen. Nune mos laen la bele dehan nia isin nee ninian rasik, tanba nia foo tiha ona ba nia feen. ⁵Imi feen-laen sira la bele hadook aan ba malu. Maibee se karik imi desidi hamutuk atu hadook aan para bele foo aan ba orasaun durante tempu badak, entaun bele. Maibee bainhira tempu nee hotu ona, imi tenki hamutuk fali nudar feen-laen. Keta halo be Satanás tenta imi tanba imi la aguenta. ⁶Hau hatete ida nee laos atu haruka imi hadook aan ba malu durante tempu badak, maibee atu foo lisensa deit. ⁷Tuir loos hau hakarak para ema hotu-hotu moris hanesan hau, lalika kaben. Maibee hau hatene katak, Maromak foo kbiit ba ema balu atu la kaben, i foo kbiit ba ema seluk atu kaben.

⁸Hau hakarak hatete ba klosan sira ho mos fetu faluk sira katak, diak liu imi hanesan hau, lalika kaben. ⁹Maibee se imi senti la domina aan tan, diak liu imi kaben duke la aguenta tan ona.

¹⁰Agora hau foo orden ba kaben nain sira. Orden nee laos hosi hau rasik, maibee hosi Nai Jesus. Feen la bele soe nia laen. ¹¹Maibee se nia soe nia laen karik, nia la bele kaben tan ho ema seluk. Nia bele mesak nafatin, se lae dame malu fali ho nia laen. Laen mos la bele soe nia feen.^p

¹²Agora hau koalia ba sira seluk. Ida nee hosi hau, laos hosi Nai Jesus. Se mane ida fiar ba Kristu i nia feen la

^m6:12 1 Korintu 10:23 ⁿ6:16 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:24 ^o6:19 1 Korintu 3:16; 2 Korintu 6:16 ^p7:11 Mateus 5:32; 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18

fiar, maibee fetu nee hakarak atu sira moris hamutuk nafatin, la bele soe nia. ¹³Nunee mos, se fetu ida fiar ba Kristu i nia laen la fiar, maibee mane nee hakarak atu sira moris hamutuk nafatin, la bele soe nia. ¹⁴Tanba mane nebee la fiar ba Kristu nee, Maromak konsidera moos tanba nia laran ida ho nia feen. Nunee mos fetu nebee la fiar ba Kristu, Maromak konsidera moos tanba nia laen nebee fiar. Sira nia oan mos Maromak konsidera moos. Se laos nunee, sira nia oan hanesan fali ema jentiu. ¹⁵Maibee se ema nebee la fiar ba Kristu hakarak husik nia kaben nebee fiar, entaun husik ba. Nia kaben nebee fiar nee livre ona. Tanba Maromak bolu imi atu moris iha paz ho hakmatek nia laran. ¹⁶Feen sira nebee mak fiar, dala ruma imi bele lori imi nia laen ba Kristu para nia mos hetan salvasaun, maibee dala ruma mos lae. Nunee mos laen sira nebee mak fiar, dala ruma imi bele lori imi nia feen ba Kristu para hetan salvasaun, maibee dala ruma lae.

Ita tenki tuir dalan moris nebee Maromak foo ba ita

¹⁷Ita nia Nai foo ba ita ida-idak dalan moris nebee la hanesan. Balu kaben nain, balu klosan, balu sunat, balu lae, balu atan, balu livre. Nunee diak liu imi ida-idak tuir nafatin imi nia dalan moris uluk nian bainhira Maromak foun bolu imi atu tuir Nia. Regra nee hau hanorin ba sarani sira iha nebee-nebee. ¹⁸Ezemplu, se ema ida sunat ona bainhira Maromak bolu nia, keta buka dalan atu halakon fali sunat nee. Nunee mos ho ema nebee mak seidauk sunat bainhira Maromak bolu nia, lalika husu atu sunat. ¹⁹Tanba sunat ka la sunat, nee la importante. Importante mak ita halo tuir Maromak nia ukun fuan. ²⁰Diak liu imi ida-idak tuir nafatin imi nia dalan

moris uluk nian bainhira Maromak foun bolu imi atu tuir Nia.

²¹Karik uluk Maromak bolu imi atu tuir Nia, imi ema nia atan, la buat ida. Maibee se imi nia patraun bele husik imi sai livre hosi atan, diak liu tan. ²²Keta haluha, bainhira Maromak bolu ema ida atu tuir Nai Jesus, Nia la haree ba ema nee atan ka laos atan. Se ema nee atan ba patraun ida, iha Nai Jesus nia oin, nia livre. Se nia laos atan ba ema, nia sai fali atan ba Kristu. ²³Maromak sosa kotu tiha ona imi ho folin nebee karun. Nee duni imi la bele sai tan atan ba ema seluk.

²⁴Entaun maun-alin sira, iha imi nia moris hamutuk ho Maromak, diak liu imi ida-idak moris nafatin hanesan uluk bainhira Maromak bolu imi atu tuir Nai.

Lia menon ba ema nebee mak la kaben

²⁵Imi husu hau kona ba ema nebee mak seidauk kaben. Ita nia Nai la foo hatene hau kona ba buat nee. Maibee tanba Nai Maromak nia laran diak mai hau mak hau sai ema ida nebee imi bele konfia. ²⁶Tuir hau nia hanoin, diak liu klosan sira sai klosan nafatin tanba agora dadaun mundu nakonu ho terus oi-oin. ²⁷Imi nebee iha feen, la bele fahe malu ho nia. Imi nebee la iha feen, lalika buka dalan atu kaben. ²⁸Maibee se imi kaben, nee la sala ida. Nunee mos se fetu klosan kaben, la sala ida. Maibee ema nebee mak kaben sei hetan susar oi-oin iha mundu nee, i hau hakarak atu imi la bele hetan susar nunee.

²⁹Maun-alin sira, hau nia hanoin nunee: tempu besik hotu ona. Nunee komesa agora, ema nebee iha feen la bele hanoin deit nia feen. ³⁰Ema nebee tanis la bele hanoin deit nia laran tristi nee. Ema nebee haksolok la bele hanoin deit nia haksolok nee. Ema nebee sosa sasaan la bele hanoin deit nia sasaan

nee. ³¹Ema nebee halo saida deit iha mundu nee la bele laran metin ba buat sira nee. Tanba la kleur tan mundu nebee ita haree dadaun nee la iha ona.

³²Hau lakohi atu imi preokupa kona ba buat oi-oin. Mane nebee la kaben, nia preokupa liu ba ita nia Nai, nia hakarak halo haksolok ita nia Nai nia laran. ³³Maibee mane nebee iha feen, nia preokupa liu ba moris iha mundu nee, nia hakarak halo haksolok nia feen nia laran. ³⁴Nee halo nia hanoin fahe ba rua. Nunee mos feto nebee nia laen la iha ona ka feto nebee sei klosan, nia preokupa liu ba ita nia Nai, nia hakarak foo nia isin ho klamar tomak ba ita nia Nai. Maibee feto nebee iha laen, nia preokupa liu ba moris iha mundu nee, nia hakarak halo haksolok nia laen nia laran. ³⁵Hau foo hanoin buat sira nee ba imi atu ajuda imi, laos atu bandu imi kaben ka la kaben. Hau hakarak atu imi moris tuir dalan nebee loos hodi serbi ita nia Nai ho laran tomak.

³⁶Ba mane nebee troka prenda ona, se nia hakarak atu kaben ona tanba nia senti la aguenta tan i feto nebee nia atu kaben mos tinan boot ba dadaun, entaun kaben deit ba. Nee la sala ida. ³⁷Maibee se nia desidi atu la kaben, nee mos buat diak ida. Naran katak nia bele domina aan, i nia rasik mak foti desizaun nee, laos ema seluk mak obriga. ³⁸Nunee, se nia kaben ho nia namorada nee, nia halo buat nebee loos. Maibee se nia desidi atu la kaben, nee diak liu tan.

³⁹Feto nebee kaben ona, nia sai ida deit ho nia laen durante nia laen sei moris. Maibee se nia laen mate, nia bele kaben fali, naran katak nia laen ida foun nee mos fiar ba Nai Jesus. ⁴⁰Tuir hau nia hanoin, se feto faluk nee la kaben fali, nee diak liu tan. Hau hanoin liafuan nee mai hosi Maromak nia Espiritu.

Kona ba naan nebee ema hamulak tiha ba lulik

(Deutoronómiu (Ulangan) 4:35, 39; 6:4)

8 Agora hau hakarak koalia kona ba naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik. Ita sarani sira senti aan dehan ita hotu hatene ona kona ba buat nee. Baibain ema nebee hatene buat ruma, nia foti aan, maibee ema nebee iha domin, hametin nia maluk nia fiar. ²Ema nebee fiar aan dehan hatene ona buat ruma, afinal nia seidauk hatene loos. ³Maibee ema nebee hadomi Maromak, ema nee mak Maromak konhese.

⁴Agora, kona ba naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik: Ita hotu hatene katak, lulik nebee ema adora iha mundu nee la vale buat ida. Tanba Maromak nee ida deit, la iha tan maromak seluk. ⁵Ema adora buat bar-barak iha lalehan ho iha rai hanesan fali sira nia nai. Sira dehan buat sira nee mak sira nia maromak. ⁶Maibee ba ita sarani sira, Maromak ida deit, Nia mak ita hotu nia Aman. Nia mak huun ba buat hotu-hotu, i ita moris atu serbi Nia. Ita nia Nai mos ida deit, Nia mak Jesus Kristu. Bainhira mundu seidauk iha, Maromak foo fiar ba Kristu atu halo lalehan ho rai ho buat hotu-hotu iha laran, ita mos hetan moris liu hosi Nia.

⁷Maski nunee sarani balu seidauk kompiende too iha nebaa. Uluk sei jentiu sira toman ona adora lulik. Nunee se sira haan naan nebee mak ema hamulak tiha ona ba lulik, sira hanoin dehan sira mos tama hotu iha nebaa. Sira senti sira halo sala, tanba sira nia laran ru-rua. ⁸Maibee hakaan la bele lori ita hakbesik ba Maromak. Ita haan mos, la halo ita sai diak, la haan mos, la halo ita sai aat.

⁹Maski nunee, kuidaду. O livre atu haan naan saida deit, maibee keta halo be o uza o nia liberdade nee halo o nia maluk sarani nebee sei laran ru-rua

monu ba sala. ¹⁰O hatene katak haan naan nebee mak ema hamulak tiha ba lulik la sala. Maibee se ema nebee duvida hela haree o haan naan iha uma lulik, nia mos bele brani atu haan, maski nia hanoin dehan sala karik. ¹¹Nunee ho buat nebee o hatene nee, o estraga fali o nia maluk sarani nebee mak laran ru-rua. Afinal Kristu mos mate ba nia. ¹²Bainhira o halo sala hanesan nee hasoru o nia maluk sarani, o halo kanek nia laran nebee mak ru-rua nee, i o halo sala mos hasoru Kristu. ¹³Entaun, se naan nebee hau haan nee halo hau nia maluk monu ba sala, hau prontu atu la haan naan tan. Tanba hau lakohi halo hau nia maluk monu.

Paulo lakohi uza nia direitu nudar apostolu

9 Imi hanoin hau laos livre atu halo saida deit mak loos ka? Imi hanoin hau nee laos apostolu ka? Imi hanoin hau nunka haree ita nia Nai Jesus ka? Hau haree duni ho matan rasik! I liu hosi hau nia servisu mak imi sira nee fiar ba Nai Jesus. ²Maski iha ema balu la rekonhese hau nudar apostolu, maibee ba imi, hau nee apostolu duni. Hau nia rezultadu servisu mos hatudu katak hau nee apostolu, tanba liu hosi hau nia servisu mak imi fiar ba Nai Jesus.

³Ba ema sira nebee foo sala hau, hau hakarak hataan nunee: ⁴Imi hanoin dehan hau ho Barnabé la iha direitu atu imi foo haan-hemu ami ka? ⁵Imi hanoin dehan ami la iha direitu atu kaben ho feto sarani hodi akompanha ami ka? Afinal Pedro ho apostolu sira seluk ho mos Nai Jesus nia alin sira lori sira nia kaben akompanha sira.† ⁶Imi hanoin hau ho Barnabé deit mak tenki servisu hodi sus-

tenta ami nia aan ka? ⁷Hanoin took. Soldadu nebee halo funu, nia la selu nia haan rasik. Ema nebee kuda uvas, nia bele haan nia fuan. Ema nebee hakiak bibi, nia bele hemu bibi nee nia susu been.

⁸Hau koalia nunee laos tuir ita ema nia hanoin deit. Moisés nia lei mos foo hatene hanesan nee. ⁹Iha lei nee hakerek dehan, “Se uza karau hodi halao servisu ruma, la bele kesi nia ibun atu nunee nia bele haan.” Maromak hanoin deit karau nee ka,⁹ ¹⁰Nia mos hanoin ita ema? Loos duni, liafuan nee hakerek ba ita. Tanba ema nebee mak halai natar ho ema nebee mak sama hare, sira hotu laran metin katak too ikus sira sei simu sira nia parte. ¹¹Nunee mos ami nebee kuda Maromak nia liafuan iha imi nia laran. Ami iha direitu atu imi foo haan-hemu ami.^r ¹²Ema seluk nebee hanorin imi, sira iha direitu atu imi foo haan-hemu. Saa tan ami. Ami nia direitu liu fali sira! Maibee ami nunka uza ami nia direitu nee. Ami prontu simu susar saida deit atu nunee ema barak liu tan bele simu Liafuan Diak kona ba Kristu. Ami lakohi atu ami nia hahalok taka dalan fali ba sira.

¹³Imi hatene katak, nai lulik sira nebee mak serbi iha uma kreda boot, sira moris hosi oferta nebee mak ema lori. I sira nebee serbi iha meza sakrifisiu, sira bele haan naan hosi animal nebee mak ema lori.^s ¹⁴Nunee mos ita nia Nai foo orden dehan, ema nebee iha knaar hodi foo sai Liafuan Diak, sira bele moris hosi sira nia servisu nee.^t

¹⁵Maski hau iha direitu, maibee hau nunka husu atu ema selu hau nia kolen. Hau mos la haruka surat nee ba imi atu husu imi foo buat ruma. Mai hau, diak

†9:5 Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk.

99:9 Deutoronómiu (Ulangan) 25:4; 1 Timóteo 5:18 9:11 Roma 15:27

9:13 Deutoronómiu (Ulangan) 18:1 9:14 Mateus 10:10; Lucas 10:7

liu hau mate duke hau husu! Tanba se hau husu, oinsaa mak hau bele gaba aan dehan hau foo sai Liafuan Diak ho gratis? ¹⁶Maibee kona ba foo sai Liafuan Diak, hau la bele gaba aan, tanba Maromak mak haruka hau halo ida nee. Se hau la halo tuir, hau sei terus! ¹⁷Se karik hau rasik mak hakarak atu foo sai Liafuan Diak nee, entaun hau bele hein atu simu hau nia kolen. Maibee Maromak mak foo fiar mai hau atu halao servisu nee. Nunee hau la hein atu simu buat ida, tanba hau halo tuir deit buat nebee mak Nia foo mai hau. ¹⁸Entaun hau sei hetan saida hodi selu hau nia kolen? Buat nebee hau hetan mak nee: Hau bele haksolok foo sai Liafuan Diak ho gratis. Nee mak bainhira hau foo sai Liafuan Diak, hau nunka husu atu simu hau nia direitu.

¹⁹Hau livre, laos ema ida nia atan. Maski nunee, hau halo hau nia aan sai atan ba ema hotu atu nunee hau bele manaan ema barak liu tan hodi tuir Kristu. ²⁰Ba ema Judeu, bainhira hau hamutuk ho sira, hau halo hau nia aan hanesan ema Judeu, atu nunee bele manaan sira. Ba ema nebee kaer metin Moisés nia lei, bainhira hau hamutuk ho sira, hau halo hau nia aan hanesan ema nebee kaer metin lei nee. Afinal hau laos moris iha lei nia okos, maibee hau halo nunee atu hau bele manaan sira. ²¹Ba ema jentiu nebee la hatene Moisés nia lei, hau halo hau nia aan hanesan ema nebee mak la hatene lei nee, atu nunee bele manaan sira. Maibee hau la haluha Maromak nia lei, hau hakruuk ba Kristu nia ukun fuan.^u ²²Ba ema nebee fraku,

hau mos sai fraku, atu nunee bele manaan sira. Nunee, ba see-see deit hau halo hau nia aan hanesan sira, hau prontu halo saida deit atu bele lori sira balu ba salvasaun. ²³Hau halo buat sira nee hotu atu ema barak bele moris tuir Liafuan Diak. Liu hosi nee hau hetan bensaun hamutuk ho sira.

²⁴Bainhira ema halai taru, ema barak halai, maibee ida deit mak manaan premiu. Tanba nee imi tenki halai makaas atu imi bele hetan premiu nee. ²⁵Ema hotu nebee mak atu tama kompetisaun, sira tenki treinu sira nia aan ho disiplin. Sira halo nunee atu bele manaan premiu ida nebee la dura. Maibee ita nee treinu ita nia aan atu hetan premiu ida nebee dura tinan ba tinan. ²⁶Nunee hau la halai arbiru. Se kompara ho kompetisaun tuku malu, hau laos tuku mamuk deit. ²⁷Hau treinu makaas hau nia aan, too hau domina hau nia aan tomak. Se lae, hau foo sai Liafuan Diak ba ema, maibee too ikus hau rasik la simu premiu.

Keta adora lulik

10 Maun-alin sira, keta haluha ita nia bei-ala sira nia istoria. Uluk bainhira sira iha rai fuik maran, sira hotu lao iha kalohan ida nia okos, i sira hotu lao hakur tasi.[‡] ^{v2}Liu hosi kalohan ho tasi nee, bele dehan sira hotu simu batizmu atu sai Moisés nia ema. ³Sira hotu haan hanaan nebee mak Maromak nia Espiritu foo.^w ⁴Sira hotu hemu bee nebee mak Maromak nia Espiritu foo ba sira. Bee nee sai hosi fatuk boot ida nebee akompanha sira. Fatuk nee mak

[‡]**10:1** Iha Moisés nia tempu, Maromak lori povu Israel sai hosi rai Ejitu liu hosi rai fuik maran. Maromak uza kalohan ida nebee lao iha povu nia oin hodi hatudu dalan ba sira. Too iha Tasi Mean, Maromak fahe tiha tasi nee ba rua, atu nunee sira hotu bele liu iha klaran too tasi sorin ba.

^u**9:21** Mateus 22:34-40; Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28; 1 Korintu 13:1-8

^v**10:1** Ézodu (Keluaran) 13:21-22; 14:22-29 ^w**10:3** Ézodu (Keluaran) 16:35

Kristu.^{x 5}Maski nunee, sira barak mak la halo haksolok Maromak nia laran, nunee too ikus sira mate namkari iha rai fuik maran.^y

⁶Buat nebee akontese ba ita nia beiala sira nee hanesan lisaun ida mai ita, atu keta husik hahalok aat domina fali ita nia hanoin.^{z 7}La bele adora fali lulik hanesan sira balu. Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Sira halo festa haan-hemu, depois komesa bidu-tebe hodi foti aas sira nia estatua lulik.”^{a 8}Ita la bele halo sala seksual hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak ema rihun rua-nulu resin tolu mate iha loron ida deit.^{b 9}Ita la bele koko Kristu hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak samea tata mate tiha sira.^{c 10}Ita mos la bele murmura hela deit hanesan sira balu. Tanba sira nia hahalok nee mak Maromak haruka Nia anju ida mai oho sira. Anju ida nee mak baibain lori kastigu hosi Maromak.^d

¹¹Buat nebee akontese ba sira nee hanesan lisaun ida mai ita atu la bele halo tuir sira. I ema hakerek para foo hanoin mai ita nebee moris iha tempu ikus.

¹²Entaun se imi hanoin dehan imi hamriik metin, kuidadu atu imi la bele monu. ¹³Bainhira imi hasoru tentasaun, keta haluha katak, ema seluk hasoru uluk tiha ona tentasaun nebee hanesan. Maromak mos sempre kumpri Nia liafuan. Nia sei la husik imi atu hasoru tentasaun nebee liu fali imi nia forsa.

Maibee bainhira imi hasoru tentasaun, Nia sei hatudu dalan ba imi, atu imi bele hamriik nafatin.

¹⁴Nee duni maluk doben sira, halai sees tiha hosi buat adora lulik nee.

¹⁵Imi ema nebee matenek. Entaun imi rasik mak tetu hau nia liafuan nee.

¹⁶Bainhira ita halibur hamutuk hodi selibra Kristu nia mate, ita foo agrades ba kalis ho tua, depois hemu. Nee hatudu katak, ita hola parte iha Kristu nia raan. Nunee mos bainhira ita silu paun hodi haan, ita hola parte iha Kristu nia isin.^{e 17}Ita hotu haan hosi paun fuan ida. Nunee, maski ita barak, maibee ita hotu sai hanesan isin lolon ida deit, tanba paun nebee ita haan nee ida deit.

¹⁸Hanoin took. Ema Israel baibain oho animal halo sakrifisiu ba Maromak iha meza sakrifisiu. Bainhira sira haan naan nee, sira hotu sai laran ida ho Maromak.^f

¹⁹Hau koalia nunee, keta halo be imi hanoin sakrifisiu nebee mak ema foo ba estatua lulik iha folin buat ruma ka lulik nee iha kbiit. ²⁰Lae! Maibee saida mak sira foo ba iha lulik nee, sira foo ba diabu, laos foo ba Maromak. I hau lakohi atu imi hola parte iha diabu sira nee.^g

²¹Imi nebee hemu tiha ona tua hosi Nai Jesus nia kalis, la bele hemu tan tua hosi diabu nian. Imi nebee haan tiha ona iha Nai Jesus nia meza, la bele haan tan iha diabu nian. ²²Ita brani provoka Nai Jesus ka? Ita senti ita nia aan forti liu fali Nia ka?^h

^x10:4 Ézodu (Keluaran) 17:6; Númerus (Bilangan) 20:11

^y10:5 Númerus (Bilangan) 14:29-30 ^z10:6 Númerus (Bilangan) 11:4

^a10:7 Ézodu (Keluaran) 32:6 ^b10:8 Númerus (Bilangan) 25:1-18

^c10:9 Númerus (Bilangan) 21:5-6 ^d10:10 Númerus (Bilangan) 16:41-49

^e10:16 Mateus 26:27-28; Marcos 14:22-24; Lucas 22:19-20

^f10:18 Levítiku (Imamat) 7:6 ^g10:20 Deutoronómiu (Ulangan) 32:17

^h10:22 Deutoronómiu (Ulangan) 32:21

**Kona ba hahaan nebee mak
ema hamulak tiha ba lulik**

²³ Ema balu dehan, “Ita iha direitu atu halo buat saida deit.” Maibee nee laos dehan katak, buat hotu diak ba ita. I laos buat hotu bele hametin ita nia maluk nia fiar.ⁱ ²⁴ La bele buka diak ba o nia aan rasik, maibee buka diak ba ema seluk.

²⁵ Se sosa naan iha merkadu, lalika husu, naan nee keta hamulak tiha ona ba lulik karik. Lalika tauk atu haan, ²⁶ tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Mundu ho buat hotu-hotu iha mundu nee, Nai Maromak nian.”^j

²⁷ Se iha ema jentiu ruma konvida imi baa haan iha nia uma, i imi hakarak baa, entaun baa deit. Haan saida deit mak sira foo ba imi, lalika husu, naan nee keta hamulak tiha ona ba lulik karik. ²⁸ Maibee karik ema ida mai foo hatene dehan, “Naan nee ema hamulak tiha ona ba lulik.” Se nunee, diak liu lalika haan, tanba tuir ema nee nia hanoin, sarani sira la bele haan naan hanesan nee. ²⁹ Maski imi rasik hanoin katak haan naan nee la sala, maibee halo tuir deit ema nee nia hanoin ba.

Nusaa mak hau tenki tuir fali ema seluk nia hanoin? Afinal hau livre atu haan saida deit! ³⁰ Nusaa mak bainhira hau haan, ema foo sala fali hau? Afinal hau foo agradese tiha ona ba Maromak mak foin haan.

³¹ Entaun, atu imi haan ka hemu ka halo saida deit, halo buat sira nee hotu para foti aas Maromak nia naran. ³² La bele halo ema seluk monu ba sala. Atu ema Judeu, ka ema nebee laos Judeu, ka Maromak nia povu, keta halo sira monu. ³³ Maibee halo hanesan hau. Hau koko atu halo haksolok ema hotu nia laran iha

buat hotu. Hau laos buka diak ba hau nia aan, maibee buka diak ba ema barak, atu sira mos hetan salvasaun.

11 Halo tuir hau nia ezemplu, hanesan mos hau halo tuir Kristu nia ezemplu.^k

**Regra ba ema nebee halo
orasaun iha publiku**

² Hau gaba imi tanba imi sempre hanoin hau i sempre halo tuir hanorin nebee hau foo tutan ona ba imi. ³ Agora hau hakarak atu imi kompriende buat tuir mai nee: Mane sira nia ulun mak Kristu, feen sira nia ulun mak sira nia laen, i Kristu nia ulun mak Maromak.

⁴ Se mane ida halo orasaun ka foo tutan Maromak nia lia menon, nia la bele taka ulun. Se lae nia la hatudu respeitu ba Kristu nudar nia ulun. ⁵ Maibee bainhira fetu halo orasaun ka foo tutan Maromak nia lia menon, nia tenki taka nia ulun. Se lae, nia la hatudu respeitu ba nia laen nudar nia ulun. Nia hanesan fali fetu nebee mak ema koi tiha nia ulun halo molik. ⁶ Se iha fetu ida lakohi taka nia ulun para hatudu respeitu ba nia laen, diak liu nia koi tiha nia fuuk halo molik. Maibee se nia senti nia ulun molik nee halo moe nia, diak liu nia taka nia ulun.

⁷ Mane la presiza taka nia ulun, tanba Maromak halo mane hanesan Nia Aan, nunee mane hatudu sai Maromak nia kbiit boot. Maibee fetu hatudu sai mane nia kbiit.^l ⁸ Bainhira Maromak halo mundu nee, Nia halo fetu hosi mane, laos halo mane hosi fetu. ⁹ I Nia halo fetu foo ba mane, laos halo mane foo ba fetu.^m ¹⁰ Tanba nee, fetu tenki taka nia ulun hodi hatudu katak nia iha direitu atu halo orasaun i hatoo Maro-

ⁱ10:23 1 Korintu 6:12 ^j10:26 Salmus (Mazmur) 24:1

^k11:1 1 Korintu 4:16; Filipi 3:17 ^l11:7 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:26-27

^m11:9 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:18-19

mak nia lia menon.[¶] Se lae anju sira la gusta. ¹¹Maibee ba ita nebee laran ida ho Nai Jesus, feto ho mane la bele lao ida-idak nian. ¹²Tanba uluk liu, Maromak halo feto hosi mane, maibee hosi tempu nebaa too agora, mane hotu-hotu mai hosi feto. I buat hotu-hotu mai hosi Maromak.

¹³Imi rasik tenki tetu di-diak: Se feto la taka nia ulun bainhira nia halo orasaun ba Maromak, nee diak ka lae? ¹⁴Iha mundu nee ita baibain haree, se mane nia fuuk naruk hanesan feto, nee moe boot ida. ¹⁵Maibee se feto nia fuuk naruk, nee furak loos, tanba Maromak foo fuuk naruk atu taka nia ulun.

¹⁶Se ema ruma hakarak atu diskuti malu kona ba buat nee, hau hakarak hatete deit, ami baibain halo hanesan nee, nunee mos Maromak nia povu iha fatin sel-seluk.

Bainhira simu komunhaun, la bele hadau malu

¹⁷Agora hau hakarak hatete tan buat ida. Iha buat nee hau la gaba imi, tanba bainhira imi sarani sira halibur hamutuk, imi nia hahalok laduun ajuda ema, maibee halo susar fali sira.

¹⁸Primeiru, hau rona katak, bainhira imi halibur hamutuk, imi halo grupu keta-ketak. Hau hanoin informasaun nee balu loos, ¹⁹tanba hanoin la hanesan sempre iha. Hosi nee mak ema bele haree, see mak halo tuir Maromak nia hakarak, i see mak la halo tuir.

²⁰Maibee bainhira imi haan hamutuk atu celebra Nai Jesus nia mate, buat nebee imi halo nee laos halo hodi hanoin ita nia Nai. ²¹Tanba imi haan, la hein

malu. Nunee balu la hetan hahaan too hamlaha, i balu haan bosu i hemu too lanu. ²²Imi halo saida mak nee? Imi la iha uma rasik atu haan-hemu ka? Keta halo be imi hakarak estraga sarani sira nia naran ka imi hakarak halo moe ema kiak. Hau atu dehan tan saida? Hau atu gaba imi nia hahalok nee ka? Lae liu!

Haan paun i hemu tua hodi celebra Nai Jesus nia mate

*(Mateus 26:26-29; Marcos
14:22-25; Lucas 22:14-20)*

²³Hanorin tuir mai hau simu hosi Nai Jesus rasik, i hau mos foo tutan tiha ona ba imi. Iha kalan ikus, molok ema atu faan Nai Jesus ba Nia inimigu, Nia foti paun ²⁴hodi agradese ba Maromak. Nia silu paun nee hodi hatete, “Nee Hau nia isin, Hau foo hodi salva imi. Halo hanesan nee nafatin hodi hanoin Hau.” ²⁵Nunee mos bainhira sira haan hotu ona, Nia foti tan tua kalis ida hodi dehan, “Tua nee hatudu Maromak nia promesa foun nebee Nia halo liu hosi Hau nia raan. Bainhira deit mak imi hemu tua hanesan nee, imi tenki hanoin Hau.”ⁿ ²⁶Entaun bainhira deit mak imi haan paun ho hemu tua hanesan nee, imi foo sai ita nia Nai nia mate. Imi halo nunee nafatin too loron nebee Nia fila fali mai hosi lalehan.

Se la konsidera Nai Jesus nia mate, lalika simu komunhaun

²⁷Nee duni, ema nebee mak haan ita nia Nai nia paun ho hemu Nia tua nee maibee la foo folin, ema nee halo sala hasoru Nai Jesus nia isin ho raan.

²⁸Tanba nee, ema ida-ida tenki hatene

[¶]**11:10** Paulo hakerek dehan feto tenki taka nia ulun hanesan ‘sinal autoridade nian’. Matenek nain sira balu dehan, sinal nee hatudu katak feen hakruuk ba nia laen nia autoridade. Balu dehan, sinal nee hatudu katak feen iha autoridade atu halo orasaun i hatoo Maromak nia lia menon.

ⁿ**11:25** Ézodu (Keluaran) 24:6-8; Jeremias (Yeremia) 31:31-34

tuir nia aan lai mak foin nia haan paun i hemu tua nee. ²⁹ Tanba ema nebee haan-hemu la konsidera Nai Jesus nia isin, nia rasik husu kastigu ba nia aan. ³⁰ Nee mak ema barak iha imi nia klaran moras ho fraku, i balu mos mate tiha ona.

³¹ Maibee se ita rasik hatene tuir ita nia aan, entaun ita la hetan kastigu. ³² Se ita nia Nai kastigu ita agora, nee para hanorin ita, atu nunee iha loron ikus bainhira Maromak kastigu ema aat sira iha mundu nee, ita la simu kastigu hamutuk ho sira.

³³ Entaun maun-alin sira, bainhira imi halibur hamutuk hodi selebra Nai Jesus nia mate, imi haan tenki hein malu. ³⁴ Se imi hamlaha karik, haan lai buat ruma iha uma, atu nunee imi halibur hamutuk, la bele hetan Maromak nia kastigu.

Hau nia lia menon seluk, hau too iha nebaa mak hau foo.

Espiritu Santu foo kbiit oi-oin mai ita atu ajuda ema seluk

12 Maun-alin sira, hau hakarak atu imi kompriende kbiit nebee mak Maromak nia Espiritu foo ba ita ida-idak atu halao Maromak nia servisu. ² Imi hatene katak, uluk imi seidauk fiar ba Maromak, imi nar-naran tuir buat nebee lori imi lao sala dalan, too imi adora fali buat lulik, maski buat lulik sira nee la hatene koalia. ³ Tanba nee hau foo hanoin ba imi nunee: ema nebee Maromak nia Espiritu domina mak foin bele dehan, “Jesus hau nia Nai.” Ema nee nunka bele foo malisan ba Jesus, tanba Espiritu Santu domina hela nia.

⁴ Ita simu kbiit oi-oin, maibee Espiritu ida deit mak foo. ⁵ Ita simu servisu oi-oin, maibee ita serbi Nai ida deit.

⁶ Ita simu knaar oi-oin, maibee Maromak ida deit mak tulun ita atu halo knaar nee. ⁷ Maromak hatudu sai Nia Es-

piritu liu hosi ita ida-idak nia moris atu ita bele tulun ema seluk. ⁸ Ema balu, Maromak nia Espiritu foo kbiit atu foo sai Maromak nia dalan atu ema bele kompriende. Iha ema seluk, Espiritu nee foo kbiit atu foo sai liafuan matenek hosi Maromak. ⁹ Iha ema balu, Espiritu foo kbiit atu fiar metin ba Jesus Kristu. Iha tan balu mak Espiritu nee foo kbiit atu kura ema moras. ¹⁰ Ema balu simu kbiit atu halo milagre oi-oin. Ema balu simu kbiit atu foo tutan Maromak nia lia menon. Ema balu simu kbiit atu bele hatene tuir, Espiritu nebee mak Maromak nian, espiritu nebee mak lae. Iha tan ema balu simu kbiit atu koalia lian oi-oin nebee sira nunka aprende, i ema seluk tan simu kbiit atu sai durbasa ba liafuan sira nee. ¹¹ Buat sira nee hotu, Espiritu ida deit mak halo. Nia foo kbiit ba ita ida-idak tuir Nia hakarak rasik.^o

Sarani sira hanesan isin lolon ida ho parte oi-oin

¹² Hau foo ezemplu ida hosi ema nia isin lolon. Isin lolon ida iha parte oi-oin. Maski iha barak, maibee parte sira nee hamutuk isin lolon ida deit. Nunee mos Kristu nia povu.^p ¹³ Atu ema Judeu ka laos Judeu, atu atan ka laos atan, ita hotu simu batizmu ho Espiritu nebee hanesan. Nunee Nia halo ita hotu sai hanesan isin lolon ida deit. Espiritu nee hanesan bee nebee Maromak foo mai ita hotu hemu.

¹⁴ Loos duni, ita nia isin lolon laos parte ida deit, maibee iha parte barak. ¹⁵ Se karik ita nia ain dehan, “Hau nee laos liman. Nunee hau la halo parte o nia isin lolon.” Maski nia koalia nunee, maibee nia tama nafatin iha isin lolon nee. ¹⁶ Se karik ita nia tilun dehan, “Hau nee laos matan. Nunee hau la halo parte o nia isin.” Maski nia koalia nunee,

maibee nia tama nafatin iha isin lolon nee. ¹⁷ Hanoin took ba! Se karik ita nia isin lolon tomak matan deit, oinsaa mak bele rona? Se ita nia isin lolon tomak tilun deit, oinsaa mak bele horon buat ruma?

¹⁸ Maibee Maromak halo parte ida-idak tau iha nia fatin, tuir Maromak nia hakarak rasik. ¹⁹ Se iha parte ida deit, entaun laos isin lolon ona! ²⁰ Iha parte barak, maibee isin lolon ida deit.

²¹ Ita nia matan la bele hatete ba ita nia liman, “Hau la presiza o.” I ita nia ulun la bele hatete fali ba ita nia ain, “Hau la presiza o.” ²² Iha ita nia isin lolon, iha parte balu mak ita konsidera fraku, afinal parte sira nee mak importante liu. ²³ Iha parte balu mak ita konsidera laduun iha folin, maibee parte hirak nee mak ita kuidadu liu. Iha parte balu mak ita haree ba laduun furak, parte hirak nee mak ita foo hatais halo furak. ²⁴ Maibee parte nebee ita haree ba furak ona, laduun presiza atu ita tau matan.

Entaun Maromak tau parte ida-idak tuir nia fatin, i Nia foo folin liu ba parte nebee mak ema konsidera laduun iha folin. ²⁵ Nia halo nunee atu parte hotu-hotu iha ita nia isin lolon bele haree malu diak, i tau matan ba malu. ²⁶ Se parte ida hetan terus, hotu-hotu senti. Se parte ida simu respeitu, hotu-hotu kontenti.

²⁷ Nunee mos imi. Imi hotu hanesan Kristu nia isin lolon, imi ida-idak halo parte iha Nia isin nee. ²⁸ Hosi ita sarani sira, Maromak foti ema atu halo servisu oi-oin. Primeiru apostolu, segundu profeta, terseiru mestri. Nia mos hili ema balu atu halo milagre oi-oin, balu tan simu kbiit atu kura ema nia moras oi-oin,

balu hatene ajuda ema, balu iha kbiit atu lidera ema seluk, i balu bele koalialian oi-oin nebee sira nunka aprende.⁹

²⁹ Ita hotu-hotu sai apostolu ka? Ita hotu sai profeta ka? Ita hotu sai mestri ka? Ita hotu halo milagre ka? ³⁰ Ita hotu simu kbiit atu kura ema nia moras ka? Ita hotu hatene koalialian oi-oin nebee ita nunka aprende ka? Ita hotu bele sai durbasa ba liafuan sira nee ka? Lae! ³¹ Entaun, imi tenki husu ba Maromak ho laran tomak atu imi simu kbiit nebee mak folin boot liu.

Agora hau hakarak hatudu ba imi dalan nebee mak diak liu tan.

Domin lo-loos

13 Se karik hau bele koalialian oi-oin, atu ema nia lian ka anju nia lian, maibee hau la iha domin, hau nia liafuan mamuk deit, hanesan tambor nebee tarutu ka sinu nebee lian arbiru. ² Se karik hau iha kbiit atu foo tutan Maromak nia lia menon, hau kompriende Nia segredu hotu, hau hatene buat hotu, i hau fiar makaas too hau bele muda foho, maibee hau la iha domin, hau la iha folin ida.^r ³ Se karik hau fahe hau nia rikusoin tomak ba ema kiak, ka entrega hau nia aan atu ema sunu mutuk,⁸ maibee hau la iha domin, hau la manaan buat ida.

⁴ Domin nee pasiensia, domin nee laran diak, domin la laran moras ba ema, domin la gaba aan, domin la foti aan. ⁵ Domin konsidera ema seluk, domin lakohi manaan mesak deit, domin la hirus lalais, domin la hatene rai odi. ⁶ Domin la haksolok bainhira ema halo aat, maibee haksolok ho buat nebee mak loos. ⁷ Domin tahan nafatin buat hotu,

§13:3 Dokumentu balu iha lian Gregu dehan, “entrega hau nia aan atu ema sunu mutuk.” Balu dehan, “sakrifka Hau nia aan atu hau bele gaba aan”.

912:28 Éfezu 4:11 r13:2 Mateus 17:20; 21:21; Marcos 11:23

fiar nafatin, hein ho laran metin nafatin, i aguenta nafatin.

⁸Domin nunka hotu nunka remata. Maibee kbiit nebee Espiritu foo ba ita, bainhira mundu remata ita la presiza tan. Ema sei la foo tutan Maromak nia lia menon tan, sira la simu tan kbiit atu koalia lian oi-oin, i buat nebee sira hatene, sei la iha tiha. ⁹Tanba agora ita hatene parte balu deit, i profeta nebee foo tutan Maromak nia lia menon mos foo parte balu deit. ¹⁰Maibee aban-bainrua Maromak sei halo buat hotu-hotu kompletu. Iha loron nee, buat nebee la kompletu, sei lakon.

¹¹Uluk hau sei kiik, hau koalia hanesan labarik, kompriende hanesan labarik, hanoin hanesan labarik. Maibee bainhira hau boot ona, hau husik tiha hahalok labarik nian.

¹²Saida mak ita agora dadauk haree nee, la moos, hanesan ema nebee haree nia lalatak iha vidru. Maibee too loron ida ita sei haree mo-moos, oin ho oin. Agora hau hatene buat balu deit, maibee aban-bainrua hau sei hatene mo-moos, hanesan mos Maromak agora hatene mo-moos hau.

¹³Entaun, iha buat tolu mak sei hela nafatin, nee mak fiar, esperansa ho domin. Hosi buat tolu nee, ida importante liu mak domin.

**Diak liu foo tutan Maromak nia
lia menon duke koalia lian
oi-oin hosi Espiritu Santu**

14 Hakaas aan atu hadomi ema. I husu ho laran atu Maromak nia Espiritu foo kbiit ba imi para bele halao Maromak nia servisu. Liu-liu husu nafatin kbiit hodi foo tutan Maromak nia lia menon. ²Tanba ema nebee hetan kbiit atu koalia lian oi-oin nebee nia nunka aprende, nia laos koalia ba ema, tanba ema ida la kompriende. Maromak nia Espiritu halo nia koalia buat nebee

mak segredu hela, i nia liafuan nee hatoo ba Maromak deit. ³Maibee ema nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia koalia ba ema. Nia foo forsa ba sira, hametin sira nia laran, i foo aten brani ba sira nebee laran susar. ⁴Ema nebee mak koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, nia so hametin nia fiar rasik. Maibee ema nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia hametin sarani sira hotu nia fiar.

⁵Tuir loos hau hakarak atu imi hotu bele koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu. Maibee hau hakarak liu atu imi bele foo tutan Maromak nia lia menon. Tanba ema nebee foo tutan Maromak nia lia menon, folin boot liu fali ema nebee mak koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu. Koalia ho lian oi-oin nee diak, naran katak iha ema ida bele durbasa, atu nunee bele foo forsa ba sarani sira.

⁶Maun-alin sira, hanoin took. Karik hau baa iha imi, depois hau koalia ho imi ho lian nebee mak imi la kompriende, imi manaan saida? La manaan buat ida! Bainhira hau koalia ho imi, diak liu hau foo sai ba imi buat nebee mak Maromak hatudu ona mai hau. Diak liu hau foo tutan matenek ka lia menon ruma nebee mak Nia foo mai hau ka hau hanorin buat ruma ba imi.

⁷Ita bele kompara ho instrumentu muzika nebee lian maibee la iha iis, hanesan flauta ho viola. Se ita toka muzika maibee ita toka la tuir nia dalan, oinsaa mak ema bele hatene muzika nee? ⁸I se ema huu korneta la loos, oinsaa mak soldadu sira bele hatene atu prepara aan ba funu? ⁹Nunee mos ho imi, se imi koalia ho lian nebee ema la kompriende, ema ida sei la hatene saida mak imi koalia. Nee hanesan fali imi koalia ba anin deit. ¹⁰Iha mundu nee ema koalia lian oi-oin, lian ida-idak iha nia signifikadu rasik. ¹¹Maibee se hau la kompriende buat nebee ema seluk hatete

mai hau, ami nain rua sai ema fuik ho leet ba malu. ¹²Imi hakarak teb-tebes atu simu kbiit hosi Espiritu Santu atu halao Maromak nia servisu. Entaun diak liu imi hakaas aan atu simu kbiit nebee mak imi bele uza atu foo forsa ba sarani sira.

¹³Nee duni, se imi iha ona kbiit atu koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, diak liu imi harohan ba Maromak atu foo mos kbiit atu durbasa. ¹⁴Tanba se hau harohan ho lian nebee ema la kompiende nee, hau nia kllamar mak harohan, maibee hau nia kakutak la kompiende saida mak hau hatete. ¹⁵Entaun diak liu oinsaa? Hau sei uza hau nia kllamar ho kakutak hotu. Hau sei harohan ho hau nia kllamar, i hau mos harohan ho liafuan nebee mak hau hatene. Hau sei kanta ba Maromak ho hau nia kllamar, i hau mos kanta ho liafuan nebee mak hau hatene. ¹⁶Tanba se ita nia kllamar deit mak hahii Maromak, oinsaa mak ema seluk bele kompiende hodi hahii Maromak hamutuk ho ita? Se ita foo agradese ba Maromak, ema nee la bele hataan, "Amen, loos duni!", tanba nia la kompiende saida mak ita koalia. ¹⁷Ita nia obrigadu ba Maromak bele diak too iha nebee mos, la hametin ema nee nia fiar.

¹⁸Hau foo agradese ba Maromak tanba hau simu kbiit hosi Espiritu Santu atu koalia lian oi-oin liu fali imi hotu. ¹⁹Maibee bainhira sarani sira halibur hamutuk, diak liu hau hanorin sira uza liafuan lima nebee sira kompiende, duke hau uza liafuan rihun ba rihun nebee ema ida la kompiende.

²⁰Maun-alin sira, imi nia hanoin sei hanesan labarik kiik-oan. La bele nunee! Imi nia hanoin tenki hanesan ema boot. Maibee kona ba hahalok aat, imi tenki hanesan bebee nebee la hatene halo buat aat. ²¹Iha Livru Sagradu hakerek nunee: "Ita nia Nai dehan,

'Hau sei haruka ema hosi rai liur hatoo Hau nia liafuan ba povu Israel. Hau sei koalia ba sira liu hosi lian ida nebee sira nunka rona. Maski nunee, sira lakohi rona Hau nafatin.'"^s

²²Hosi liafuan nee ita bele hatene katak, se ita koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, nee hatudu sai Maromak nia kbiit ba ema nebee mak la fiar ba Maromak, laos ba ema nebee fiar ona. Maibee se ita foo tutan Maromak nia lia menon, nee ajuda ema nebee fiar, laos ema nebee mak la fiar. ²³Se karik imi sarani sira halibur hamutuk, i imi hotu koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, depois iha mos ema nebee la fiar ka ema nebee la kompiende buat sira nee tama iha imi nia klaran, sira sei hanoin oinsaa? Sira sei dehan imi bulak hotu ona! ²⁴Maibee se imi foo tutan Maromak nia lia menon ho lian nebee ema bele kompiende, depois ema ida hanesan nee tama iha imi nia klaran, buat nebee imi koalia nee kona loos nia hahalok, nia sei hatene aan katak nia nee sala nain i sei hetan kastigu. ²⁵Depois buat nebee nia subar iha nia laran sei foo sai hotu. I nia hakneak adora Maromak hodi dehan, "Maromak iha duni imi nia klaran!"

Oinsaa sarani sira halibur hamutuk

²⁶Entaun maun-alin sira, diak liu oinsaa? Bainhira imi sarani sira halibur hamutuk, imi ida-idak tenki uza kbiit nebee Maromak foo. Balu kanta, balu hanorin, balu hatoo buat nebee mak Maromak foo sai ba sira ida-idak, balu koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, i balu sai durbasa. Buat sira nee hotu imi tenki halo atu hametin sarani sira nia fiar.

²⁷Se ema atu koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu, nee diak. Maibee nain rua

^s14:21 Isaias (Yesaya) 28:11-12

ka tolu deit too ona, la bele barak liu. Ema ida koalia hotu tiha lai, foin ida seluk koalia fali. I tenki iha ema ruma atu durbasa. ²⁸Se la iha ema ida atu durbasa, entaun la bele koalia sai lian sira nee iha sarani sira nia klaran. Diak liu koalia mes-mesak deit ba Maromak.

²⁹Bainhira imi halibur hamutuk, foo fatin ba ema nain rua ka tolu atu foo tutan Maromak nia lia menon, depois sira seluk tenki tetu di-diak sira nia liafuan nee. ³⁰Maibee se karik ema ida koalia hela, depois Maromak foo sai buat ruma ba ema ida seluk nebee tuur hela iha nebaa, entaun ida nebee koalia uluk nee tenki para. ³¹Nunee imi hotu bele troka malu foo tutan Maromak nia lia menon, atu imi hotu bele aprende i bele laran metin liu tan. ³²Profeta nebee mak foo tutan Maromak nia lia menon, nia tenki domina aan hodi hein nia tempu. ³³Tanba Maromak la gosta atu ita rungu-ranga, Nia gosta mak paz ho hakmatek.

³⁴Hanesan mos iha fatin selu-seluk, bainhira imi sarani sira halibur malu, fetu sira tenki nonook, la bele koalia. Sira tenki hakruuk hodi rona, tuir buat nebee hakerek iha Moisés nia lei. ³⁵Se fetu sira hakarak hatene buat ruma, diak liu fila ba uma mak husu sira nia laen. Se sira husu iha ema nia oin, nee moe boot.

³⁶Imi hanoin Maromak nia liafuan nia huun mak imi ka? Nia liafuan too deit iha imi ka? ³⁷Se iha ema ruma senti katak nia profeta ida ka hetan kbiit seluk hosi Maromak nia Espiritu, ema nee sei foo sai katak buat nebee mak hau hakerek ba imi nee orden ida hosi Nai Jesus.

³⁸Se iha ema ruma mak la simu orden nee, imi lalika simu nia.

³⁹Tanba nee maun-alin sira, imi nia laran tenki hakarak teb-tebes sai ema nebee foo tutan Maromak nia lia menon. I la bele bandu ema koalia lian oi-oin hosi Espiritu Santu. ⁴⁰Maibee halo buat hotu ho lo-loos i tuir nia dalan.

Nai Jesus Kristu moris fali hosi mate

15 Maun-alin sira, agora hau hakarak foo hanoin fila fali kona ba Liafuan Diak. Uluk hau foo sai tiha ona ba imi, imi mos simu ho diak, i imi abut metin nafatin too agora. ²Se imi kaer metin nafatin Liafuan Diak nee, imi hetan salvasaun. Se lae, imi nia fiar saugati deit.

³Hanorin nebee hau simu, hau mos foo tutan ona ba imi. Hanorin nee nia huun mak nee: Kristu mate tanba ita nia sala, hanesan hakerek nanis ona iha Livru Sagradu.^t ⁴Ema hakoi tiha Nia, depois iha loron tolu Maromak halo Nia moris fali, hanesan hakerek iha Livru Sagradu.^u ⁵Bainhira Nia moris fali, Kristu hatudu Aan ba Pedro,^{**} depois ba Nia eskolante sanulu resin rua.^v ⁶Tuir mai iha loron ida Nia hatudu Aan ba ita nia maluk sarani atus lima resin. Hosi sira nee, iha barak mak sei moris, uitoan deit mak mate tiha ona. ⁷Depois Nia hatudu Aan fali ba Tiago, foin ba apostolu sira hotu.

⁸Ikus liu Nia hatudu Aan mos ba hau. Hau hanesan bebee nebee moris mai sei-dauk too nia loron, tuir loos abortu.^w

⁹Apostolu sira seluk boot liu hau. Tuir loos, hau la serve atu ema bolu hau apostolu, tanba hau uluk halo terus Maromak

^{**}**15:5** Iha nee Paulo hakerek “Cefas”. Cefas nee Pedro nia naran seluk.

^t**15:3** Isaias (Yesaya) 53:5-12 ^u**15:4** Salmus (Mazmur) 16:8-10; Mateus 12:40; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 2:24-32

^v**15:5** Mateus 28:16-17; Marcos 16:14; Lucas 24:34, 36; João 20:19

^w**15:8** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:3-6

nia povu iha nebee-nebee.^x ¹⁰Maibee Maromak hatudu Nia laran diak mai hau mak hau nia moris muda sai hanesan agora nee. I Nia laran diak mai hau la saugati, tanba durante nee hau servisu makaas liu fali hau nia maluk apostolu sira seluk. Maibee laos hau mak servisu, Maromak nia laran diak iha hau mak halo servisu nee.

¹¹Entaun, atu hau mak foo sai Liafuan Diak ba imi ka, apostolu sira seluk mak foo sai, ami hotu hanorin buat nebee hanesan, i hanorin nee mak imi fiar.

Ema mate sei moris fila fali

¹²Ami sempre foo sai dehan, Maromak halo ona Kristu moris fali hosi mate. Entaun nusaa mak imi balu dehan, ema mate sei la moris fali? ¹³Se karik ema mate la moris fali, nee dehan katak Kristu mos la moris fali. ¹⁴I se Kristu la moris fali karik, buat hotu nebee mak ami foo sai ba ema, la iha folin, imi nia fiar ba Nia mos saugati deit. ¹⁵Laos nee deit. Se karik ema mate la moris fali, entaun ami nee mos foo sasin falsu kona ba Maromak. Tanba durante nee ami foo sasin katak, Maromak halo Kristu moris fila fali. Maibee se karik ema mate la moris fali, nee dehan katak Maromak nunka halo moris fali Kristu. ¹⁶Tanba se ema mate la moris fali, entaun Kristu mos la moris fali. ¹⁷Se Kristu la moris fali, imi nia fiar la vale buat ida, imi sei moris iha sala nia laran, ¹⁸i Kristu nia ema nebee mate tiha ona mos haketak aan ona hosi Maromak. ¹⁹Ita laran metin ba Kristu atu tulun ita so durante ita moris iha mundu nee deit ka? Se nunee kuitadu, hosi ema hotu-hotu iha mundu nee, ita mak susar liu.

²⁰Maibee laos nunee! Kristu mak ema primeiru nebee Maromak halo moris fali

hosi mate. Hosi ida nee mak ita bele hatene mo-moos katak, ema seluk nebee mate mos sei moris fila fali. ²¹Mate tama iha mundu tanba ema ida nia hahalok, ema nee mak Adão. Nunee mos ita hotu sei moris fali hosi mate tanba Ema ida seluk nia hahalok, Ema nee mak Kristu. ²²Nudar Adão nia jerasaun, ita hotu mate. Maibee see-see deit mak laran ida ho Kristu sei moris fila fali.

²³Maibee ida-idak tuir nia tempu. Kristu mak Ema primeiru nebee Maromak halo moris fali hosi mate. Bainhira Nia fila fali mai hosi lalehan foin Nia ema sira mos moris fila fali. ²⁴Depois mak mundu nee remata. Iha tempu nee, Kristu sei halakon nai ulun sira, autoridade sira ho espiritu bo-boot sira hotu nebee kontra Maromak. Hotu tiha Nia sei entrega fila fali Nia direitu tomak nudar liurai ba Nia Aman Maromak. ²⁵Tanba Kristu tenki ukun nafatin too Nia hamonu Nia inimigu sira iha Nia ain okos.^y ²⁶Inimigu nebee Nia halakon ikus liu mak buat nebee ita bolu mate nee. Nunee mate la iha tan ona. ²⁷Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Maromak sei halo buat hotu-hotu hakruuk iha Nia ain okos.” Bainhira dehan Maromak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Kristu, Maromak rasik la tama iha laran. Nee klaru! Tanba Maromak mak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Kristu.^z ²⁸Hotu tiha, Kristu, nudar Maromak Nia Oan mos sei hakruuk ba Nia Aman Maromak, Ida nebee mak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Nia Oan. Too ikus Maromak ukun buat hotu-hotu iha nebee-nebee deit.

Se karik ema mate la moris fali, oinsaa?

²⁹Iha ema balu hakarak simu batizmu atu troka ema mate nebee mak seidaok

^x15:9 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 8:3

^y15:25 Salmus (Mazmur) 110:1 ^z15:27 Salmus (Mazmur) 8:6

sarani. Maibee se ema mate la moris fali, nusaa mak sira hakarak troka fali ema mate? Se nunee, la iha folin.^{††} ³⁰ Se ema mate la moris fali, nusaa mak oras ba oras ami foo aan ba mate? ³¹ Maun-alin sira, hau lor-loron besik atu mate. Ida nee loos! Iha tan buat seluk mak loos: Hau kontenti tanba imi fiar ba ita nia Nai Kristu Jesus. ³² Se hau nia moris mak iha mundu nee deit, entaun hau luta hasoru ema siak-teen sira iha sidade Éfezu nee, hau manaan saida? Se ema mate la moris fila fali, diak liu ita halo tuir ema nebee baibain dehan, “Mai ita haan-hemu rame-rame, tanba aban ita mate ona.”^a

³³ Keta husik ema bosok imi. “Se o ranxu ho ema aat, o nia hahalok diak sei sai aat.” ³⁴ Imi tenki hatene tuir imi nia aan fila fali. La bele halo sala tan! Tuir loos imi tenki moe, tanba imi balu matan tomak hela kona ba Maromak nia dalan.

Ita sei moris fila fali ho isin lolon foun

³⁵ Karik ema ruma husu, “Oinsaa mak ema mate moris fila fali? Sira moris fali ho isin lolon modelu oinsaa?” ³⁶ Beik liu! Bainhira imi kuda fini, fini nee tenki sai dodok iha rai okos mak foin bele moris sae. ³⁷ Fini nebee imi kuda nee, so musan deit, karik trigu musan ka musan seluk ruma. Maibee bainhira moris sae, nia modelu oin seluk fali, ³⁸ tuir modelu nebee mak Maromak foo. Fini ida-idak moris mai iha nia modelu rasik, tuir Maromak nia hakarak.

³⁹ Nunee mos buat nebee iha iis, nia modelu oi-oin. Ema nia isin lolon oin ida, animal nia isin lolon oin seluk, manu fuik ho ikan mos isin lolon la hanesan.

⁴⁰ Laos nee deit. Buat nebee iha lalehan ho buat nebee iha rai, iha nia furak hotu, maibee la hanesan. ⁴¹ Loro matan nia furak oin ida, fulan nian oin seluk, fitun oin seluk fali. Too fitun ida-idak mos furak la hanesan.

⁴² Nunee mos bainhira ema mate moris fila fali. Mate isin nebee ema hakoi, sei dodok, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee la dodok tan ona. ⁴³ Isin lolon nebee ema hakoi, ita haree ba aat loos, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee furak. Isin lolon nebee ema hakoi, la iha kbiit, maibee ita moris fila fali ho isin lolon nebee forti. ⁴⁴ Isin lolon nebee ema hakoi nee, mundu nian, maibee bainhira ita moris fali, Maromak nia Espiritu sei foo fali isin lolon lalehan nian. Se isin lolon mundu nian iha, entaun isin lolon lalehan nian mos iha.

⁴⁵ Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema primeiru nebee Maromak foo iis mak Adão. Ikus mai iha tan Adão seluk, nee mak Kristu. Adão ida ikus nee Ema lalehan nian, i Nia mak huun ba moris rohan-laek.”^b ⁴⁶ Maski nunee, maibee isin lolon mundu nian iha uluk mak foin isin lolon lalehan nian iha. ⁴⁷ Adão ida primeiru hosi rai rahun, Adão ida segundu hosi lalehan. ⁴⁸ Ema iha mundu nee, sira nia isin lolon hanesan Adão ida primeiru nebee hosi rai. Ema nebee lalehan nian, sira nia isin lolon hanesan Adão ida segundu nebee mai hosi lalehan. ⁴⁹ Agora dadauk ita nia ilas hanesan ema ida nebee hosi rai. Nunee mos aban-bainrua ita nia ilas sei sai hanesan Ema ida nebee mai hosi lalehan.

⁵⁰ Nunee maun-alin sira, hau hatete ba imi, isin ho raan la bele tama iha reinu lalehan. Ita nia isin nebee sei dodok, la

^{††} **15:29** Matenek nain sira kona ba Biblia laduun hatene, simu batizmu hodi troka ema mate nee, dehan saida. Iha Biblia tomak la iha versikulu seluk mak temi hahalok nee.

^a **15:32** Isaias (Yesaya) 22:13 ^b **15:45** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:7

bele tama ba iha fatin moris rohan-laek nian.

⁵¹ Rona di-diak! Hau hakarak loke seg-redu ida ba imi. Hosi ita sira nee, balu deit mak sei mate. Maibee too loron ikus Maromak sei troka ita hotu nia isin lolon sai foun. ⁵² Nee sei akontese derepent deit, lais liu fali ema taka-loke matan, bainhira korneta ikus lian. Iha tempu nee, ema mate sei moris fila fali ho isin lolon nebee la dodok tan. I ita nebee mak sei moris, Maromak sei troka ita hotu nia isin lolon sai foun.^c ⁵³ Tanba ita nia isin lolon nebee sei dodok nee, tenki troka ho isin lolon ida nebee nunka dodok. Ita nia isin lolon nebee sei mate nee, tenki troka ho isin lolon ida nebee nunka mate. ⁵⁴ Buat nee sei akontese tuir saida mak hakerek iha Livru Sagradu dehan, “Maromak halakon tiha mate nia kbiit, i manaan tiha ona.”^d

⁵⁵ “Hei, mate!

O lakon tiha ona!

Hei, mate!

O la iha veneno tan atu oho ami!”^e

⁵⁶ Veneno nebee lori ita ba mate mak ita nia sala. I buat nebee hatudu sai ita nia sala mak Maromak nia lei. ⁵⁷ Maibee ita foo agrades ba Maromak! Tanba liu hosi ita nia Nai Jesus Kristu, Nia halo ita manaan.

⁵⁸ Nunee maun-alin doben sira, ham-riik metin nafatin. La bele nakdoko. Halao nafatin Nai Jesus nia servisu ho laran tomak. Tanba imi hatene katak, imi nia servisu makaas ba ita nia Nai la saugati.

Ajuda ba sarani sira iha Jerusalém

16 Agora hau hakarak hakerek kona ba osan nebee mak imi tau hamu-

tuk atu ajuda Maromak nia povu iha Jerusalém. Hau foo hatene uluk ona ba sarani sira iha provinsia Galásia, oin-saa atu tau osan hamutuk. Diak liu imi mos halo tuir dalan nee.^f ² Domingu-Domingu, imi ida-idak tenki rai osan balu tuir osan hira mak nia simu iha semana ida nia laran. Rai kedas osan nee, la bele hein too hau baa mak foin imi komesa tau osan hamutuk. ³ Depois, bainhira hau too iha imi, hau sei hakerek surat hodi foo konhese ema sira nebee mak imi hili, i sira bele lori osan ho surat nee ba iha Jerusalém. ⁴ Se ita senti dehan diak liu hau mos baa, entaun sira akompanha deit hau.

Paulo nia planu

⁵ Hau sei baa uluk provinsia Masedónia. Hau vizita fatin balu iha nebaa mak foin hau baa haree imi.^g ⁶ Dala ruma hau hela ho imi kleur uitoan, karik durante tempu malirin tomak. Depois imi bele ajuda hau baa iha fatin seluk tan. ⁷ Hau la baa vizita imi agora tanba hau lakohi vizita lalais deit. Maibee se ita nia Nai foo lisensa, hau hakarak atu hela kleur uitoan ho imi. ⁸ Agora dadauk hau iha sidade Éfezu, hau sei hela iha nee too loron Pentekoste.^h ⁹ Tanba odamatan nakloke mai hau atu halao Maromak nia servisu iha nee ho diak, maski ema barak kontra hau.ⁱ

¹⁰ Kuandu Timóteo baa iha imi, simu nia ho diak atu nia la bele senti tauk iha imi nia klaran, tanba nia servisu ba ita nia Nai, hanesan mos hau.^j ¹¹ Nee duni keta husik ema ida halo moe nia. Ajuda nia atu nia fila mai ho diak, tanba hau

^c15:52 1 Tesalónika 4:15-17 ^d15:54 Isaias (Yesaya) 25:8

^e15:55 Hoseia 13:14 ^f16:1 Roma 15:25-26

^g16:5 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:21

^h16:8 Levítiku (Imamat) 23:15-21; Deutoronómiu (Ulangan) 16:9-11

ⁱ16:9 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:8-10 ^j16:10 1 Korintu 4:17

ho maluk sarani sira seluk hein hela nia iha nee.

¹² Iha tan buat ida. Hau husu fila-fila ona ba ita nia irmaun Apolo atu nia akompaha maluk sarani sira seluk hodi baa vizita imi. Maibee nia lakohi baa agora. Nia iha oportunidade mak nia baa.

Lia menon ikus

¹³ Imi tenki matan moris neon nain, kaer metin imi nia fiar, brani ba, i forsa nafatin. ¹⁴ Halo buat hotu-hotu ho domin.

¹⁵ Maun-alin sira, imi hatene katak Estéfnas ho nia uma laran sai ema primeiru nebee fiar ba Kristu iha provinsia Akaia, i sira foo aan tomak atu serbi sarani sira seluk. Nunee hau husu ho laran^k ¹⁶ atu imi rona ema hanesan nee, rona mos ema seluk nebee foo aan hanesan sira hodi serbi sarani sira.

¹⁷ Bainhira Estéfnas, Fortunato ho Akaiku too iha nee, hau nia laran hak-solok. Tanba ajuda nebee imi la bele foo

ba hau, sira mak foo hodi imi nia naran.

¹⁸ Sira hametin hau nia laran, hanesan mos sira hametin imi nia laran. Imi tenki respeita ema hanesan nee.

Paulo taka nia surat

¹⁹ Sarani sira iha provinsia Ázia ha-too hela kumprimentus ba imi. Akila ho Priscila^{‡‡} foo hakuak boot ba imi hodi Nai Jesus nia naran. Sarani sira nebee baibain halibur hamutuk iha sira nia uma mos foo hakuak boot.¹ ²⁰ Maluk sarani sira hotu iha nee foo kumprimentus ba imi.

Rei malu hanesan maluk sarani.

²¹ Hau, Paulo mak hakerek kumpri-mentus nee ho hau nia liman rasik.

²² See mak la hadomi Nai Jesus, nia sei hetan malisan.

Nai Jesus, mai ona ba!

²³ Ami harohan para ita nia Nai Jesus hatudu Nia laran diak ba imi.

²⁴ Hau hadomi imi hotu nebee laran ida ho Kristu Jesus.

Amen.

^{‡‡}16:19 Ho lian Gregu dehan Prisca. Prisca nee Priscila nia naran seluk.

^k16:15 1 Korintu 1:16 ¹16:19 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:2

*Paulo nia surat segundu
ba sarani sira iha sidade Korintu*

2 Korintu

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo, hamutuk ho ita nia maluk sarani Timóteo. Maromak foti hau sai Kristu Jesus nia apostolu.

Ami haruka surat nee ba imi, Maromak nia povu iha sidade Korintu ho mos sarani sira hotu iha provinsia Akaia.^m

²Ami harohan para ita nia Aman Maromak ho mos ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

Maromak sempre hametin ita nia laran

³Mai ita hahii Maromak! Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman. Nia nee Aman ida nebee laran luak tebetes, i Nia sempre hametin ita nia laran. ⁴Iha susar saida deit, Nia sempre foo ksolok mai ita, atu ksolok nebee ita simu hosi Nia, ita mos bele foo tutan ba ema seluk nebee hetan susar saida deit. ⁵Ita hetan terus oi-oin, hanesan mos Kristu uluk hetan terus. Maibee ita hetan terus too iha nebee mos, Maromak hametin nafatin ita nia laran liu hosi Kristu. ⁶Bainhira ami hetan susar, ida nee atu hametin imi nia laran i hasai imi hosi buat aat. I bainhira Maromak hametin ami nia laran, ida nee atu ami bele hametin fali imi nia laran. Nunee bainhira imi hetan terus hanesan ami, imi mos sei aguenta ho pasien-sia. ⁷Ami laran metin ba imi, tanba ami hatene katak imi terus hanesan mos ami,

i Maromak sei foo ksolok ba imi hanesan mos Nia foo mai ami.

⁸Maun-alin sira, hau hakarak atu imi hatene kona ba susar nebee ami hetan iha provinsia Ázia. Susar nee todan tebetes, liu fali ami nia kbiit, too ami hanoin ami atu mate ona.ⁿ ⁹Iha tempu nebaa ami senti katak ami hetan ona kastigu mate. Maibee buat sira nee akontese atu ami la bele laran metin ba ami nia aan, maibee ami laran metin ba Maromak. Tanba Nia mak halo moris fali ema mate. ¹⁰Nia salva ona ami hosi ameasa boot, i ami laran metin katak Nia sei salva ami nafatin. ¹¹Imi mos tenki ajuda ami liu hosi imi nia orasaun. I Maromak sei hataan ema barak nia orasaun hodi foo bensaun mai ami. Too ikus ema barak mos sei foo agradese ba Nia.

Paulo troka nia planu atu baa Korintu

¹²Ami orgulhu, tanba ami hatene katak saida deit mak ami halo iha mundu nee, liu-liu iha imi nia leet, ami halo ho lo-loos ho laran moos, tanba Maromak tulun ami halo nunee. Ami laos uza ita ema nia matenek, maibee Maromak nia laran diak mak servisu iha ami. ¹³⁻¹⁴Bainhira ami haruka surat ba imi, ami sempre hakerek deit buat nebee mak imi bele lee ho kompriende. Agora imi kompriende balu deit kona ba ami nia hahalok, maibee hau hein katak too loron ida imi bele kompriende hotu. Nunee, bainhira ita nia Nai Jesus fila fali mai hosi lalehan hodi tesi ema hotu-hotu nia lia, imi sei konta ami nia diak hanesan mos ami konta imi nia diak.

¹⁵Hau laran metin nunee mak foin dadauk hau halo planu atu baa vizita imi dala rua, atu imi bele simu bensaun mos dala rua. ¹⁶Tuir planu nee, hau atu baa uluk iha imi, depois baa liu provinsia Masedónia. Fila hosi nebaa, hau atu

baa tan vizita imi, depois mak imi ajuda hau baa liu provinsia Judeia.^o ¹⁷Maibee planu nee la sai realidade. Karik imi hanoin hau halo planu arbiru deit, ka hau nia ibun dehan “Sin”, maibee iha laran dehan “Lae”, hanesan fali ema aat sira iha mundu nee. ¹⁸Maibee Maromak sempre halo tuir buat nebee Nia koalia. Ami mos nunee. Bainhira ami nia ibun dehan “Sin”, ami nia laran nunka dehan “Lae.”

¹⁹Tanba bainhira Maromak nia Oan Jesus Kristu dehan “Sin”, Nia sempre halo tuir, laos ibun dehan “Sin”, laran dehan “Lae.” Kristu nee mak durante nee hau, Silas ho Timóteo foo sai tiha ona ba imi.^p ²⁰Liu hosi Kristu, Maromak halo tuir buat hotu-hotu nebee Nia promete ona. Nunee Maromak dehan “Sin” ba Nia promesa hotu. Liu hosi Kristu mos ita hataan “Amen, loos duni.” Nunee ita foti aas Maromak nia naran. ²¹Maromak foti ita sai Nia ema. I Nia mak halo ami ho mos imi hamriik metin hodi tuir Kristu. ²²Nia mos foo tiha ona Nia Espiritu hodi hela iha ita nia laran, hanesan marka nebee hatudu katak ita nee Maromak nian. Hosi nee ita hatene katak aban-bainrua Nia sei foo tan buat hotu-hotu nebee Nia promete ona.

²³Hau husu Maromak sai sasin katak hau nia liafuan tuir mai nee loos. Foin dadauk hau la fila ba Korintu tanba deit hau lakohi atu siak tan imi. ²⁴Ami laos atu obriga imi kona ba saida mak imi atu fiar, tanba imi nia fiar metin ona. Maibee ami servisu hamutuk ho imi atu imi nia laran bele haksolok.

2 Hau desidi atu la baa vizita fali imi para hau la bele halo imi laran moras hanesan uluk. ²Se hau baa duni, hau sei halo imi nia laran susar tan. Nunee la iha ema ida mak atu foo ksolok mai

hau, tanba imi hotu laran susar ona. ³Ho razaun ida nee mak molok hau baa, hau haruka uluk surat ida hodi foo hanoin imi atu muda imi nia hahalok, atu hau baa karik imi la halo hau nia laran susar. Tuir lo-loos imi halo hau nia laran haksolok. I hau fiar katak, bainhira hau haksolok, imi mos haksolok hamutuk ho hau. ⁴Iha tempu nebaa hau hakerek ho laran susar ho tristi too matan been suli. Hau hakerek laos atu halo imi laran susar, maibee atu imi hatene katak hau hadomi teb-tebes imi.

Foo perdaun ba ema nebee hakribi ona nia sala

(1 Korintu 5:1-13)

⁵Imi nia maluk sarani ida nia hahalok halo hau nia laran susar, saa tan imi hotu, maski imi balu senti laduun to-dan. Maibee hau lakohi koalia makaas liu kona ba ida nee. ⁶Imi maioria foti ona desizaun hodi kastigu nia, i kastigu nee natoon ona ba nia. ⁷Agora imi tenki foo perdaun ba nia i hametin fali nia laran, atu nia la bele tristi demais too lakon esperansa. ⁸Nunee hau husu ho laran atu imi hatudu fila fali imi nia domin ba ema nee.

⁹Hau hakerek hau nia surat ida uluk nee atu koko imi, imi sei halo tuir buat hotu-hotu nebee hau haruka ka lae. ¹⁰Se imi foo perdaun ba ema nee, hau mos foo perdaun ba nia. Se karik nia halo sala hasoru hau, hau foo perdaun iha Kristu nia oin para ajuda imi. ¹¹Hau foo perdaun atu la bele foo fatin ba diabu nia boot Satanás atu hamonu fali ita. Tanba ita hatene hela nia planu aat.

Apostolu sira nia servisu

¹²Uluk bainhira hau baa iha sidade Troas atu foo sai Liafuan Diak kona

^o1:16 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:21

^p1:19 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:5

ba Kristu, Nai Maromak loke dalan ba hau. ¹³Maibee hau nia laran la hak-matek tanba hau la hasoru hau nia maluk sarani Tito iha nebaa. Entaun hau sai hosi Troas hodi mai iha provinsi Masedónia.⁹

¹⁴Maibee agrade-se ba Maromak! Ami nebee uluk Nia inimigu, Nia kaer tiha ona. Nia halo ami sai laran ida ho Kristu hodi lori ami tu-tuir Nia, atu ema hotu-hotu haree katak Kristu mak manaan. Agora Nia uza fali ami hodi foo kon-hese Kristu iha nebee-nebee deit, hane-san buat morin nebee ema hotu horon. ¹⁵Ami hanesan Kristu nia mina morin nebee halo haksolok Maromak nia laran. Ema nebee lao dadauk tuir dalan mate nian ho ema nebee lao tuir dalan salvasaun, sira horon hotu. ¹⁶Ba ema nebee lao dadaun tuir dalan mate nian, sira senti ami nee hanesan buat dois ida nebee lori sira ba mate. Maibee ba ema nebee lao tuir dalan salvasaun, ami nee hanesan buat morin ida nebee lori sira ba moris rohan-laek. See mak serve atu halo servisu nee? La iha!

¹⁷Iha mestri barak mak hanorin Maromak nia liafuan ho objetivu atu manaan osan deit. Maibee ami la hanesan sira. Ami nee hanorin ho laran hodi Kristu nia naran, tanba Maromak mak haruka ami, i Nia haree hela ami.

Maromak nia promesa foun furak liu Nia lei uluk

3 Karik imi hanoin dehan ami koalia hanesan nee, ami komesa gaba aan fali. Imi hanoin ami hanesan mestri seluk nebee tenki lori surat rekomen-dasaun foo ba imi ka? Ami presiza hetan surat rekomendasaun hosi imi atu foo konhese ami iha fatin seluk ka? Lae!

²Tanba imi sira nee mak ami nia surat rekomendasaun nebee rai iha ami nia laran. Ema hotu nebee lee imi nia moris sei hatene katak ami halao duni ami nia servisu ho diak. ³Loos duni, imi nee hanesan surat rekomendasaun nebee Kristu rasik hakerek foo mai ami atu lori. Nia laos hakerek ho tinta, i laos hakerek iha fatuk belar. Maibee Nia hakerek ho Maromak Moris nia Espiritu iha ita nia laran.^r

⁴Ami brani koalia nunee tanba Kristu halo ami laran metin ba Maromak. ⁵Maibee laos dehan ami bele halo buat ida ho ami nia kbiit rasik. Ami nia kbiit mai hosi Maromak. ⁶Nia mak foo kbiit mai ami atu foo sai ba ema kona ba Nia promesa foun. Promesa foun nee laos foo liu hosi Moisés nia lei nebee hakerek tiha ona. Lei nebee hakerek nee lori ita ba mate, tanba ita la bele halo tuir hotu. Maibee Maromak foo Nia promesa foun nee liu hosi Nia Espiritu, i Nia Espiritu nee lori ita ba moris rohan-laek.^s

⁷Uluk bainhira Maromak hakerek Nia ukun fuan iha fatuk belar foo ba Moisés, naroman lalehan nian sai hosi Moisés nia oin, too ema Israel la aguenta atu hateke ba nia oin. Naroman nee makaas teb-tebes, maibee la kleur lakon tiha. Se Maromak nia lei nebee lori mate nee mai ho makaas hanesan nee,^t ⁸entaun Maromak nia promesa foun nebee Nia foo liu hosi Nia Espiritu nee makaas liu tan. ⁹Se lei nebee lori kastigu mai ho naroman makaas, saa tan promesa foun nebee halo ita ema diak malu fali ho Maromak. ¹⁰Lei ida uluk nee makaas duni, maibee Maromak nia promesa foun makaas liu tan. Kompara ho ida nee, lei uluk nee hanesan fali buat kiik ida. ¹¹Se lei ida uluk nian nebee troka tiha ona nee

⁹2:13 Apostolu sira nia Iatoria (Atos, Kisah) 20:1

^r3:3 Ézodu (Keluaran) 24:12; Jeremias (Yeremia) 31:33; Ezekiel (Yehezkiel) 11:19; 36:26 ^s3:6 Jeremias (Yeremia) 31:31 ^t3:7 Ézodu (Keluaran) 34:29

mai ho naroman lalehan nian, saa tan promesa foun nebee dura tinan ba tinan!

¹²Ami laran metin nunee mak ami brani koaliala. ¹³Ami la halo hanesan Moisés. Bainhira naroman lalehan nian sai hosi nia oin, nia sempre taka ho hena atu ema Israel la bele hateke ba nia oin, maski naroman nee la kleur lakon tiha.^u ¹⁴Maibee ema Israel sira nee sai beik tiha. Too agora mos, bainhira ema lee Maromak nia lei ho promesa antigu nian, sira rona hela, maibee hanesan fali hena ida taka sira nia oin. Ita fiar ba Kristu mak foin Maromak hasai hena nee. ¹⁵Nee mak too ohin loron, bainhira sira rona ema lee Maromak nia liafuan, hanesan fali hena taka sira nia hanoin.

¹⁶Maibee see-see deit mak fila ba ita nia Nai, ita nia Nai sei loke fali nia hanoin.^v ¹⁷Ita nia Nai nebee hau temi nee mak Nai Maromak nia Espiritu. Se Nia Espiritu hela iha ema ida nia laran, ema nee livre ona. ¹⁸Agora ita hotu nia oin la taka ona. Nunee ita haree hetan ita nia Nai nia kbiit boot. I Maromak nia Espiritu muda beibeik ita nia aan too ita sai hanesan ita nia Nai. Nunee Nia halo ita nia Nai nia naroman sai nabilan ba beibeik iha ita nia aan.

Buat murak mean nebee tau fali iha sanan rai

4 Maromak hatudu ona Nia domin mai ami hodi haruka ami halao Nia servisu nee. Tanba nee ami la hakiduk. ²Ami lakohi hamoe ami nia aan ho halok nakukun nian. Ami la bosok, i la inventa Maromak nia liafuan, maibee ami koaliala mo-moos kona ba buat nebee loos. Ho nunee ami hatudu ba ema hotu-hotu katak ami halao ami nia servisu ho lo-loos. Maromak mos hatene ida nee. ³Maski nunee, ba ema nebee lao dadauk

tuir dalan mate nian, Liafuan Diak nebee ami foo sai nee sei taka hela ba sira. ⁴Diabu nia boot hanesan fali sira nia maromak. Ema nebee la fiar ba Kristu, diabu nia boot taka tiha sira nia hanoin, halo sira la bele kompriende Liafuan Diak, maski Liafuan Diak nee naroman ida hodi foo sai Kristu nia kbiit boot. Kristu nee hanesan lo-loos Maromak.

⁵Ami haklaken katak Jesus Kristu mak Nai. Ami laos haklaken kona ba ami nia aan rasik, ami so dehan deit katak ami nee imi nia atan tanba ami serbi Jesus. ⁶Uluk, bainhira Maromak halo lalehan ho rai, Nia dehan, “Tenki iha naroman hodi leno iha nakukun laran.” Agora mos Maromak foo Nia naroman hodi leno ita nia laran. Nunee ita bele hatene katak Maromak nee makaas tebetes, tanba ita haree naroman lalehan nian iha Kristu nia oin.^w

⁷Liafuan Diak nee buat murak mean ida, i ami nee hanesan sanan rai deit. Maibee Maromak rai fali buat murak mean nee iha ami, atu hatudu ba ema hotu katak kbiit boot nee mai hosi Maromak, laos mai hosi ami. ⁸Hau kompara nunee tanba ema habit ami hosi sor-sorin, maibee ami sei bele dada iis. Ami hanoin la hetan, maibee la lakon esperansa. ⁹Ema halo terus ami, maibee Maromak la husik ami mesak. Ema baku ami, maibee la konsege halo lakon ami. ¹⁰Ami baa nebee-nebee deit, ami hetan terus sempre senti Jesus nia mate iha ami nia isin, atu nunee Jesus nia moris mos ema haree iha ami nia isin. ¹¹Iha ami nia moris nee, ami dala barak atu mate sal-sala tanba tuir Jesus. Nunee ema mos haree katak Jesus moris iha ami nia isin lolon nebee loron ida sei mate nee. ¹²Entaun ami sempre foo aan

^u3:13 Ézodu (Keluaran) 34:33-35 ^v3:16 Ézodu (Keluaran) 34:34

^w4:6 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:3

ba mate, atu nunee imi hetan moris rohan-laek.

¹³Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Hau fiar, nee mak hau koalia.” Ami mos nunee. Ami fiar ba Maromak, nee mak ami koalia.^x ¹⁴Tanba ami hatene katak Maromak halo moris fali ona Nai Jesus hosi mate, i Nia mos sei halo ami moris fila fali hamutuk ho Jesus. Aban-bainrua Maromak sei lori ami ho imi hamutuk baa hamriik iha Nia oin. ¹⁵Buat hotu nebee akontese ba ami nee lori diak ba imi, atu nunee ema nebee senti Maromak nia laran diak bele aumenta ba beibeik. Liu hosi nee ema barak liu tan sei foo agradese ba Maromak hodi foti aas Nia naran.

¹⁶Tanba nee ami la lakon esperansa. Maski ami nia isin fraku ba beibeik, maibee loron ba loron Maromak hafoun ami nia laran. ¹⁷Terus nebee ami hetan agora dadauk nee hanesan buat kamaan ida nebee la kleur sei hotu. Liu hosi terus nee, aban-bainrua ami sei moris iha naroman lalehan nian too tinan ba tinan. Kompara ho ida nee, ami nia terus agora nee buat kiik ida. ¹⁸Nunee ami la hateke ba buat nebee mak ami haree ho matan, tanba buat sira nee la dura. Ami so hateke ba buat nebee ami nia matan la haree, tanba buat sira nee mak dura tinan ba tinan.

Ita sei hetan isin lolon foun iha lalehan

5 Ita nia isin lolon agora nee hanesan tenda ida nebee loron ida sei dodok. Maibee ita hatene katak, Maromak prepara tiha ona isin lolon lalehan nian ba ita, hanesan uma ida nebee dura tinan ba tinan. Uma nee laos ema mak harii. ²Agora nee ita halerik, ita hakarak teb-tebes atu hetan isin lolon lalehan nian. ³Aban-bainrua ita laos kla-

mar deit, maibee sei hetan fali isin lolon foun. ⁴Durante ita sei moris ho isin lolon mundu nian, ita senti todan hodi halerik hela deit. Maski nunee, maibee ita lakohi atu sai klamar deit, la iha isin lolon. Ita hakarak hetan fali isin lolon lalehan nian, atu nunee ita nia isin nebee sei mate nee, troka ho isin nebee moris tinan ba tinan. ⁵Maromak rasik mak prepara ita atu hetan isin lolon foun nee. Nia mos foo uluk ona Nia Espiritu mai ita atu ita laran metin katak, aban-bainrua Nia sei foo tan buat hotu-hotu nebee Nia promete ona atu foo.

⁶Tanba nee ita brani nafatin. Ita hatene katak, durante ita sei iha ita nia isin lolon mundu nian, ita seidauk hela hamutuk ho ita nia Nai iha lalehan. ⁷Ita moris laos liu hosi buat nebee mak ita bele haree ho matan, maibee liu hosi ita nia fiar ba Maromak. ⁸Nunee ita brani nafatin. Tuir loos ita hakarak atu husik tiha ita nia isin lolon mundu nian hodi hela hamutuk ho ita nia Nai iha lalehan. ⁹Entaun, atu ita sei moris iha mundu nee ka ita husik ona mundu, ita nia hakarak mak nee: atu halo haksolok ita nia Nai nia laran. ¹⁰Tanba aban-bainrua ita hotu sei hamriik iha Kristu nia oin para Nia tesi ita nia lia. I ita ida-idak nia hahalok iha mundu nee atu diak ka aat, ita sei simu tuir ida nee.^y

Paulo hanesan Kristu nia embaixador

¹¹Ami hamtauk ba ita nia Nai. Tanba nee, ami hakaas aan dada ema seluk atu fiar ba Maromak. Nia hatene lo-loos ami nia laran, hau hein katak imi mos hatene. ¹²Ami laos atu gaba aan iha imi nia oin. Maibee ami hakarak atu imi hatene tuir ami, para imi bele konta ami nia diak. Nunee imi bele hataan ba ema sira nebee gosta gaba deit buat nebee sira bele haree hosi liur, maibee la ha-

^x4:13 Salmus (Mazmur) 116:10 ^y5:10 Roma 14:10

ree ba ema nia laran. ¹³Karik imi konsidera ami nee ema bulak, husik ba. Afinal buat nebee imi konsidera bulak nee, ami halo atu serbi Maromak. Dala ruma imi konsidera ami iha hanoin nebee loos, ami halo hanesan nee atu serbi imi.

¹⁴Bele halo nusaa mos Kristu nia domin ukun nafatin ami nia moris. Tanba ami fiar katak Kristu mate tiha ona iha ema hotu nia fatin. Nunee bele dehan ita ema mos mate hotu ona. ¹⁵Kristu mate ba ita hotu-hotu, atu ita hotu nebee moris iha mundu nee la bele tuir ona ita nia hakarak rasik. Maibee ita tenki moris tuir Kristu nia hakarak, tanba Kristu mate i moris fila fali ba ita.

¹⁶Entaun komesa agora ami la tetu tan ema nia moris tuir buat nebee ita ema bele haree hosi liur. Uluk ami tetu duni Kristu nunee, maibee agora lae ona.

¹⁷Ema nebee laran ida ho Kristu sai tiha ona ema foun. Nia moris ida uluk nee la iha ona, troka tiha ona ho moris foun.

¹⁸Maromak mak halo ida nee. Nia halo ona ita dame malu ho Nia liu hosi Kristu. Depois Nia foo knaar mai ami atu lori ema seluk mos dame malu ho Nia. ¹⁹Ami foo sai katak liu hosi Kristu, Maromak halo ema iha mundu nee dame malu fali ho Nia, Nia la sura ona ita nia sala. Nia mos foo fiar mai ami atu haklaken kona ba dame nee.

²⁰Ami nee Kristu nia embaixador. Nunee bainhira ami foo sai Maromak nia hakarak, nee hanesan Maromak rasik mak koalia liu hosi ami. Hodi Kristu nia naran, ami husu ho laran atu imi simu Maromak nia dame. ²¹Kristu rasik nunka halo sala. Maibee Maromak halo Nia lori ita nia sala, atu ita nebee laran ida ho Kristu bele diak malu ho Maromak.

6 Ami servisu hamutuk ho Maromak, nunee ami husu atu imi la bele fila

kotuk ba Maromak nia laran diak nebee Nia hatudu ona ba imi. ²Tanba iha Livru Sagradu Maromak dehan, “Iha tempu nebee Hau hili, Hau rona ona o.

Iha loron nebee Hau salva ema, Hau tulun ona o.”

Hanoin di-diak! Tempu nebee Maromak hili mak agora nee. Loron atu Nia salva ema mak agora.^z

Paulo hetan terus tanba tuir Nai Jesus

³Ami hakaas aan atu ami nia hahalok la bele halo ema seluk monu, atu nunee ema la bele hatete aat ami nia servisu.

⁴Nunee, iha buat saida deit, ami sempre hatudu katak ami nee Maromak nia atan nebee diak. Ami hetan terus ho susar, i hasoru problema oi-oin, maibee ami aguenta ho pasiensia nafatin. ⁵Ema baku tasak ami, dadur ami iha komarka,

i ema rame-rame ataka ami. Ami servisu too kasar metan suli, ami kalan la toba, i dala barak hamlaha.^a ⁶Ami moris ho laran moos, iha matenek hosi Maromak,

iha pasiensia, halo diak ba ema, sadere ba Espiritu Santu, i hadomi ema ho laran. ⁷Ami sempre koalia buat nebee loos, i Maromak nia kbiit servisu iha ami. Ami moris loos, tanba nee ami bele hasoru see-see deit mak kontra ami,

nunee ami hanesan soldadu nebee kaer ekipamentu funu nian iha nia liman loos ho karuk. ⁸Atu ema foti aas ami ka hatuun ami, atu ema gaba ami ka hatete aat ami, ami la hakiduk. Ami sempre koalia lia loos, maibee ema bolu ami bosok-teen. ⁹Ami naran boot, maibee ema dehan la konhese ami. Ami atu mate sal-sala, maibee sei iha iis. Ami simu kastigu todan, maibee la mate. ¹⁰Ami laran tristi, maibee haksolok nafatin.

Ami kiak, maibee halo ema barak sai

^z6:2 Isaias (Yesaya) 49:8

^a6:5 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:23

riku. Ami buat ida la iha, maibee ami iha buat hotu-hotu.

¹¹ Maluk Korintu sira, ami koalio moos ona ba imi, i ami hadomi imi ho laran tomak. ¹² Ami hatudu ona ami nia domin ba imi, maibee imi la hatudu domin mai ami. ¹³ Nunee agora hau husu ba imi hanesan hau husu ba hau nia oan rasik, atu imi mos bele hatudu domin mai ami ho laran tomak.

La bele laran ida ho ema nebee la fiar ba Kristu

¹⁴ La bele laran ida ho ema nebee la fiar ba Kristu. Hanoin took. Ema nebee moris loos bele par ho ema nebee halo buat aat ka? Naroman ho nakukun bele hamutuk ka? Lae! ¹⁵ Kristu ho diabu nia boot hanoin hanesan ka? Ema nebee fiar ba Kristu, sira nia moris hanesan ho ema nebee la fiar ka? Lae! ¹⁶ Buat lulik merese atu tau fali iha Maromak nia uma kredo boot ka? Lae! Ita nee mak Maromak Moris nia uma kredo. Iha Livru Sagradu Maromak dehan, "Hau sei hela iha sira nia klaran, i moris hamutuk ho sira. Hau sei sai sira nia Maromak, i sira sei sai Hau nia povu."^b

¹⁷ Nai Maromak dehan tan, "Nee duni imi tenki sai hosi ema aat sira nia klaran, i haketak aan hosi sira. Hadook aan hosi buat nebee Hau hakribi, nunee mak Hau sei simu imi."^c

¹⁸ "Hau sei sai imi nia Aman, i imi sei sai Hau nia oan feto ho oan mane. Liafuan nee mai hosi Nai Maromak Kbiit Nain."^d

7 Maluk doben sira, Maromak promete tiha ona buat sira nee ba ita. Tanba nee, mai ita hamoos ita nia isin ho klamar hosi saida deit mak halo foer ita. Ita tenki hamoos tu-tuir nafatin halo ita nia laran moos liu, tanba ita hamtauk Maromak.

Paulo haksolok tanba ema Korintu hakribi sira nia sala

² Hau husu atu imi simu ami ho laran. Tanba ami nunka halo sala hasoru ema ida, ami nunka lori ema ida ba buat aat, ami nunka han-matak ema ida nia sasaan. ³ Hau hatete nunee laos atu foo sala ba imi. Ohin hau dehan tiha ona katak ami hadomi imi. Atu ami mate ka moris, imi nafatin iha ami nia laran. ⁴ Hau fiar imi, i imi halo hau orgulhu teb-tebes. Imi hametin hau nia laran. Maski ami hetan susar oi-oin, maibee hau nia laran haksolok liu tanba imi.

⁵ Uluk bainhira ami too mai iha provinsia Masedonia, ami kole atu mate. Ami hasoru susar hosi nebee-nebee, susar nee hosi ami nia laran ho mos hosi liur. Hosi laran ami preokupa, hosi liur ema kontra ami.^e ⁶ Maibee Maromak sempre foo ksolok ba ema nebee laran susar. Nia mos foo ksolok mai ami bainhira Nia haruka Tito mai iha ami. ⁷ Ami nia laran haksolok nee laos deit tanba Tito mai ona, maibee tanba nia konta katak imi hametin nia laran bainhira nia iha nebaa. Nia mos dehan, imi hakarak teb-tebes atu hasoru malu fali ho hau, imi tristi loos ho problema nebee mak akontese iha imi nia leet, i imi foo laran mai hau. Rona nunee, hau nia laran haksolok liu tan.^f

^b6:16 Levítiku (Imamat) 26:11-12; Ezekiel (Yehezkiel) 37:26-27; 1 Korintu 3:16; 6:19; Éfézu 2:21 ^c6:17 Isaias (Yesaya) 52:11 ^d6:18 2 Samuel 7:14; 1 Krónikas (Tawarikh) 17:13; Isaias (Yesaya) 43:6; Jeremias (Yeremia) 31:9

^e7:5 2 Korintu 2:13 ^f7:7 2 Korintu 2:5

⁸Iha hau nia surat ida uluk hau koriji makaas imi nebee halo sala, too halo imi nia laran tristi. Iha momentu nebaa hau mos preokupa, tanba hau hatene katak hau nia liafuan nee xoke imi nia fuan, maibee la kleur ida. Nunee agora hau la preokupa tan. ⁹Hau kontenti. Laos imi nia laran tristi mak halo hau kontenti. Maibee imi nia laran tristi nee halo imi hakribi ona imi nia sala, nee mak hau kontenti. Imi nia hahalok nee hatudu katak imi nia tristi nee tuir Maromak nia hakarak. Entaun ami nia surat ida uluk nee la halo imi tristi saugati deit. ¹⁰Tristi tuir Maromak nia hakarak halo ita hakribi ita nia sala, nunee ita hetan salvasaun, i la preokupa tan ona ita nia sala nee. Maibee tristi tuir mundu nian la halo ita hakribi ita nia sala, nunee lori ita ba mate.

¹¹Haree ba! Imi nia laran tristi tuir Maromak nia hakarak nee lori imi ba buat nebee diak. Agora imi foo aan atu moris loos, imi hakaas aan halo morin imi nia naran, imi hakribi hahalok aat, i tauk atu halo sala. Imi hakarak teb-tebes atu haree hau, i imi mos hakarak teb-tebes atu ema nebee halo sala tenki hetan kastigu. Iha buat sira nee hotu imi hatudu katak imi halo buat nebee loos. ¹²Entaun hau hakerek surat ida uluk nee laos atu dehan see mak halo sala hasoru see. Maibee hau hakerek atu imi rasik bele haree katak imi foo laran ba ami. Maromak mos haree nunee. ¹³Buat sira nee hotu hametin ami nia laran.

Laos nee deit, maibee ami mos haksolok teb-tebes bainhira ami haree Tito fila mai ho kontenti tanba imi haree nia diak hodi halo kamaan nia laran. ¹⁴Molok Tito baa vizita imi, hau konta tiha ona ba nia kona ba imi nia diak. Nia too iha nebaa, nia rasik haree katak buat nebee hau konta ba nia nee loos duni,

hanesan mos hau nia liafuan ba imi durante nee sempre loos. Nunee imi la halo moe hau. ¹⁵Agora Tito nia domin ba imi boot liu, tanba nia hanoin nafatin oinsaa imi rona nia i simu nia ho respeitu ho tauk. ¹⁶Hau nia laran haksolok tanba hau bele foo fiar ba imi iha buat hotu.

Foo ajuda ho laran

8 Maun-alin sira, ami hakarak atu imi hatene tuir Maromak nia laran diak ba sarani sira iha provinsia Masedonia. ²Iha susar todan loos mak koko sira, i sira kiak rabat rai. Maski nunee, maibee Maromak nia laran diak halo sira haksolok teb-tebes hodi foo ajuda ho laran luak ba maluk sarani sira seluk. ³Hau rasik bele foo sasin dehan, sira foo tuir sira nia kbiit, too foo liu tan. Ida nee tuir sira nia desizaun rasik. ⁴Sira husu fila-fila atu sira mos bele foo kontribuisaun ba sarani sira iha Jerusalém nebee mak hetan susar.^g ⁵Sira mos foo liu fali buat nebee ami hanoin. Tanba primeiru sira hakruuk ba Nai Jesus, depois sira mos hakruuk ba ami, tuir Maromak nia hakarak.

⁶Entaun ami husu atu Tito baa ajuda fali imi atu imi prepara hotu osan nebee mak imi atu foo. Tanba uluk nia mak foo dalan ba imi atu halao karidade ida nee.^h ⁷Durante nee imi halo buat hotu-hotu ho diak teb-tebes. Imi fiar metin, imi matenek koalia, imi hatene klean, imi badinas tuir Maromak, i imi hadomi teb-tebes ami. Nunee agora hau husu ba imi atu foo mos kontribuisaun nee ho laran luak teb-tebes.

⁸Hau laos manda imi atu halo buat nee. Maibee hau hakarak kompara imi ho sarani sira seluk nebee badinas ajuda, atu nunee hau bele hatene imi nia domin ba ema seluk too iha nebee. ⁹Tanba imi hatene ita nia Nai Jesus Kristu nia laran

diak nebee Nia hatudu ba imi. Nia riku nanis, maibee Nia halo Nia Aan sai ema kiak atu imi bele hetan diak. Nia sai kiak atu imi bele sai riku.

¹⁰Tinan liu ba, imi mak sarani primeiru nebee komesa tau osan hamutuk atu foo ba sarani sira iha Jerusalém. Laos nee deit, maibee imi mos sarani primeiru nebee hakarak atu foo. Entaun hau foo hanoin ba imi nunee: Diak liu ¹¹imi prepara hotu osan nebee mak imi atu foo. Uluk imi hakarak ho laran atu foo, agora halo tuir imi nia hakarak nee. Foo tuir imi nia kbiit. ¹²Tanba se imi foo ho laran tuir buat nebee mak imi iha, Maromak simu. Buat nebee mak imi la iha, Nia la husu.

¹³Hau nia hanoin laos atu halo todan imi hodi halo ema seluk kamaan fali. Maibee hau hakarak atu ema hotu-hotu bele moris hanesan. ¹⁴Agora dadauk imi iha barak, i imi bele ajuda maluk sarani sira nebee la iha. Se aban-bainrua imi presiza buat ruma, sira mos bele foo ba imi. Ho nunee hotu-hotu bele moris hanesan. ¹⁵Nee tuir buat nebee hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, “Ema nebee hetan barak, sei la resin. Ema nebee hetan uitoan, natoon ba sira.”ⁱ

Paulo haruka Tito baa iha Korintu

¹⁶Hau foo agrade se ba Maromak, tanba Nia mak halo Tito hakarak ajuda imi hanesan mos hau hakarak ajuda. ¹⁷Ami husu ona Tito atu baa vizita imi, i nia simu ho laran. Afinal nia mos hakarak hela atu baa. ¹⁸Ami mos haruka maluk sarani ida tan atu akompanha Tito. Sarani sira hotu gaba ema nee tanba nia badinas foo sai Liafuan Diak. ¹⁹I sira mak hili nia atu akom-

panha ami bainhira ami lori osan oferta ba iha Jerusalém. Ami halao servisu nee atu foti aas ita nia Nai nia naran i hatudu katak ami mos hakarak ajuda sira.

²⁰Ami kuida duu tebes ho osan barak nebee imi atu foo nee, para ema la bele duun ami dehan ami kaer osan la loos. ²¹Ami hakaas aan atu halo buat nebee loos iha Nai Maromak nia oin ho mos iha ema nia oin.^j

²²Ami mos haruka maluk sarani ida tan hamutuk ho Tito ho nia kolega nee. Dala barak ona ami haree nia nee badinas halao Maromak nia servisu. Agora nia hakarak liu tan atu ajuda imi, tanba nia fiar loos ba imi.

²³Se iha ema ruma husu kona ba Tito, foo hatene katak Tito nee hau nia kolega nebee servisu hamutuk ho hau atu ajuda imi. Kona ba maluk nain rua nee, sarani sira iha nee mak haruka, i sira nain rua nia hahalok foti aas Kristu nia naran. ²⁴Nee duni imi tenki hatudu domin ba ema sira nee, atu sarani sira iha nebee nebee mos bele haree imi nia domin. Nunee sira hatene katak ami laos gaba imi leet deit.

Osan oferta ba sarani sira iha Jerusalém

9 Tuir lo-loos hau la presiza hakerek ba imi kona ba foo ajuda ba sarani sira iha Jerusalém. ²Tanba hau hatene imi hakarak tebes atu ajuda. Hau mos konta beibeik imi nia diak ba ema Masedónia sira. Hau konta ba sira katak, tinan liu ba imi iha provinsia Akaia prontu ona atu foo ajuda. Rona nunee, sira barak mos hakarak foo sira nia kontribuisaun. ³Hau hein katak imi nia osan oferta prontu duni, tuir hau konta ona ba sira. Tanba nee mak hau haruka maluk sarani nain tolu nee baa iha imi atu haree kona ba ida nee. Hau lakohi atu

buat nebee hau konta ba sira nee saugati deit. ⁴Keta halo be ema Masedónia lao hamutuk ho hau baa vizita imi, i sira haree imi nia osan seidaok tau hamutuk. Se nunee ami moe tanba ami fiar ba imi saugati deit. I imi sei moe liu tan! ⁵Tanba nee hau desidi katak, diak liu hau haruka ita nia maluk sarani nain tolu nee baa uluk iha imi, atu ajuda imi prepara osan oferta nee tuir buat nebee imi uluk promete tiha ona. Nunee oferta nebee imi foo nee, imi bele foo ho laran, laos tanba obriga.

⁶Keta haluha, ema nebee kuda fini uitoan, nia hetan rezultadu mos uitoan. Ema nebee kuda fini barak, nia hetan rezultadu mos barak. ⁷Ema ida-idak tenki desidi rasik, nia atu foo hira. La bele foo ho laran todan ka ema mak obriga, tanba Maromak gosta ema nebee foo ho kontenti. ⁸Maromak iha kbiit hodi foo bensaun bar-barak ba imi. Nunee imi sempre hetan buat hotu-hotu nebee mak imi presiza, i liu fali imi nia presiza, para imi mos bele halo buat diak oi-oin deit ba ema seluk. ⁹Nee hanesan hakerek ona iha Livru Sagradu dehan, “Nia fahe buat bar-barak ba ema kiak sira, nia hahalok diak nee iha nafatin too tinan ba tinan.”^k

¹⁰Maromak mak foo fini ba ema toos nain kuda, i Nia mak foo ai haan atu ita bele haan. Nunee mos Nia sei foo bensaun ba imi, i aumenta bensaun nee loron ba loron, atu nunee imi nia hahalok diak mos aumenta ba beibeik.¹ ¹¹Maromak sei halo imi riku iha buat oi-oin, atu bainhira deit imi mos bele fahe ho laran luak. I osan oferta nebee imi foo liu hosi ami, sei halo ema barak foo agradese ba Maromak.

¹²Imi nia ajuda nee laos deit hataan Maromak nia povu nia presiza, maibee

ema barak sei foo obrigadu ba Maromak tanba imi nia hahalok nee. ¹³Imi foo sai tiha ona katak imi fiar Liafuan Diak kona ba Kristu. Liu hosi ajuda nebee imi foo nee, imi hatudu katak imi moris tuir duni Liafuan Diak nee. Ema barak sei haree imi nia laran luak nee, i sira sei hahii Maromak tanba ajuda nebee imi foo ba sira ho mos ba ema seluk tan. ¹⁴Bainhira sira halo orasaun ba Maromak kona ba imi, sira hanoin teb-tebes imi, tanba Maromak nia laran luak nebee nakonu iha imi. ¹⁵Agradese ba Maromak tanba Nia foo tiha ona prezenti furak teb-tebes mai ita, ita ema nia liafuan la too atu esplika.

Paulo defende nia servisu nudar apostolu

10 Ema balu dehan, iha imi nia oin hau la brani koriji imi, hosi dook mak foin hau brani. Agora ho Kristu nia laran maus ho haraik aan, hau, Paulo husu ²atu bainhira hau too iha nebaa, imi la bele provoka tan hau. Tanba hau iha hanoin atu hatudu hau nia brani hodi kontra makaas ema sira nebee duun dehan ami moris tuir fali dalan mundu nian. ³Loos duni, ami moris iha mundu nee, maibee ami luta laos tuir dalan mundu nian. ⁴Tanba ami nia ekipamentu funu nian laos hanesan ema mundu nian. Maibee ami uza Maromak nia kbiit hodi sobu rahun tiha moru nebee haleu inimigu nia fatin. ⁵Ema nebee foti aan hasoru Maromak, ami sobu rahun tiha sira nia hanorin falsu nebee halo ema la konhese Maromak. Ami halakon tiha hanoin hotu-hotu nebee la loos, para hanoin hotu-hotu tuir deit Kristu nia hakarak.^m ⁶I bainhira imi halo tuir lo-loos ona Kristu nia hakarak, ami mos prontu atu foo kastigu ba see-see deit mak seidaok halo tuir.

^k9:9 Salmus (Mazmur) 112:9 ^l9:10 Isaias (Yesaya) 55:10 ^m10:5 Roma 12:2

⁷ Imi sira nee gosta haree hosi liur deit. Haree di-diak! Se iha ema ruma fiar aan dehan Kristu mak haruka, entaun nia tenki hatene katak, ami mos Kristu mak haruka, laos nia deit. ⁸ Karik hau gaba aan kona ba kbiit nebee mak ita nia Nai foo mai ami, hau la moe atu gaba aan nunee. Tanba kbiit nee ami simu atu bele hametin imi nia fiar, laos atu halo rahun fali imi. ⁹ Keta halo be imi hanoin hau hakerek surat sira nee atu halo tauk imi. ¹⁰ Iha ema balu dehan, “Paulo nia liafuan iha surat laran makaas loos, maibee bainhira nia hamutuk ho ita, nia ema nebee fraku i nia koalia hanesan ema beik ida.” ¹¹ Ema nebee koalia hanesan nee tenki hatene aan katak, ami nia hahalok iha imi nia oin sei hanesan ho buat nebee ami hakerek tiha ona iha surat laran.

¹² Iha ema balu hatudu aan dehan sira mak diak. Sira sukat sira nia aan tuir sira nia hanoin rasik, i kompara sira nia aan ho ema nebee hanesan ho sira. Sira beik liu! Ami la brani gaba ami nia aan hodi kompara ami nia aan hanesan fali sira. ¹³ Ami nee so gaba deit kona ba ami nia servisu iha area nebee mak Maromak foo tiha ona mai ami. Ami lakohi gaba aan liu fali ida nee. Imi iha Korintu mos tama hotu iha ami nia area servisu nee. ¹⁴ Ami nee mak ema primeiru nebee foo sai ba imi Liafuan Diak kona ba Kristu. Se karik Maromak nunka haruka ami baa iha imi, maibee ami gaba aan kona ba ida nee, entaun nee la loos. ¹⁵ Ami mos la gaba aan kona ba servisu nebee ema seluk mak halo. Ami hakarak atu imi nia fiar buras ba beibeik. Ho nunee ami nia area servisu bele luan liu tan, ¹⁶ too ami mos bele hakat liu ba rai seluk hodi haklaken Liafuan Diak iha fatin nebee ema seidauk rona. Tanba ami lakohi gaba aan

kona ba servisu nebee Maromak foo tiha ona ba ema seluk atu halo.

¹⁷ Iha Livru Sagradu dehan, “Diak liu gaba buat nebee mak ita nia Nai halo duke gaba ita nia aan rasik.”ⁿ ¹⁸ Ita gaba ita nia aan, la iha folin. Folin liu mak Maromak gaba ita.

Paulo la hanesan ho apostolu falsu sira

11 Agora hau gaba aan uitoan. Maski gaba aan nee buat beik ida, maibee hau husu atu imi pasien-sia tan ho hau. ² Tanba imi nee hanesan feto raan ida nebee hau promete tiha ona atu foo kaben ho mane ida, mane nee mak Kristu. Hau hakarak aprezen-ta imi ba Nia hanesan feto raan ida nebee moos. Se karik imi husik fali Kristu, hau nia laran moras liu, hanesan mos Maromak laran moras. ³ Agora dadauk imi tuir hela Kristu ho laran tomak. Maibee hau tauk, keta halo be ema ruma mai lohi imi para lao sees fali hosi Kristu, hanesan iha tempu uluk samea lohidor mai lohi Eva.^o ⁴ Bainhira ema ruma baa hanorin imi la loos kona ba Jesus, imi simu deit! Afinal Jesus ida nebee sira hanorin nee la hanesan ho ida nebee ami hanorin tiha ona ba imi. Se iha espiritu ida nebee oin seluk, imi simu tan. Se sira bobar fali Liafuan Diak nebee uluk imi simu hosi ami mos, imi tuir hotu.

⁵ Mestri sira nee hanoin dehan sira nee apostolu boot, maibee hau hanoin sira la liu hau. ⁶ Karik hau la matenek koalia, maibee buat nebee hau hanorin, hau kompriende duni. Imi hatene buat nee mo-moos ona tanba ami hatudu fila-fila ba imi.

⁷ Uluk hau foo sai Maromak nia Liafuan Diak ba imi, hau la husu atu imi selu hau. Ho nunee hau halo hau nia aan hanesan ema kiik, atu bele foti aas

ⁿ10:17 Jeremias (Yeremia) 9:24 ^o11:3 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 3:1-5; 13

imi. Hahalok nee sala ka? ⁸Iha tempu nebaa sarani sira iha fatin seluk mak sustenta hau. Bele dehan hau hadau hosi sira para bele serbi imi. ⁹Uluk hau hela hamutuk ho imi, bainhira hau presiza buat ruma, hau la tau todan ba imi. Ita nia maluk sarani sira nebee mai hosi provinsia Masedónia mak foo buat nebee hau presiza. Hau la tau todan ba imi, uitoan mos lae. I aban-bainrua mos hau lakohi halo todan imi.^p ¹⁰Kristu nia liafuan loos, hau nia liafuan tuir mai nee mos loos: Hau sei la husu suporta hosi imi. Hau sei gaba aan nafatin dehan hau la husu imi nia ajuda. Imi hotu iha provinsia Akaia la bele kontra fali hau nia liafuan nee. ¹¹Nusaa mak hau lakohi husu? Tanba hau la hadomi imi ka? Lae! Maromak hatene hau hadomi imi.

¹²Maibee hau nafatin lakohi husu suporta hosi imi para ema nebee foti aan hanesan apostolu boot la bele dehan sira halao sira nia servisu hanesan ami. ¹³Ema sira nee bosok dehan Maromak mak haruka, sira finji halao Maromak nia servisu, i sira halo aan hanesan fali Kristu nia apostolu. ¹⁴Lalikan hakfodak ho sira nia hahalok nee, tanba diabu nia boot Satanás mos finji hanesan anju naroman nian. ¹⁵Nee duni, imi lalikan hakfodak se diabu nia atan sira nee finji hanesan atan nebee mak laran moos. Too ikus ema sira nee sei hetan kastigu tuir sira nia hahalok.

**Paulo nia terus hatudu
katak nia apostolu duni**

¹⁶Hau repete tan dala ida: Keta hanoin dehan hau nee ema beik. Maibee se karik imi balu hanoin hau nee beik duni, entaun husik hau gaba aan uitoan hanesan ema beik. ¹⁷Hau hakarak gaba aan,

maski hahalok nee laos hosi ita nia Nai, maibee hahalok ema beik nian. ¹⁸Iha ema barak mak gosta gaba aan tuir ema mundu baibain halo. Nunee agora hau mos halo hanesan nee. ¹⁹Imi konsidera aan hanesan ema matenek, maibee imi gosta simu ema beik. ²⁰Laos nee deit. Bainhira ema manda imi tuun-sae hanesan fali atan, imi simu deit. Bainhira sira haan imi nia osan saugati deit, foti sira nia aan sai boot, ka basa imi nia hasan, imi pasiensia ho sira. ²¹Imi hanoin dehan ami tenki moe tanba ami la iha forsa atu hanehan imi hanesan sira hanehan imi ka?

Maibee sira brani gaba aan kona ba saida deit, hau mos brani gaba aan kona ba buat nee, maski hau nia liafuan nee hanesan ema beik nia liafuan. ²²Sira nee ema Ebreu isin ka? Hau mos Ebreu isin. Sira ema Israel ka? Hau mos ema Israel. Sira Abraão nia jerasaun ka? Hau mos Abraão nia jerasaun. ²³Sira nee Kristu nia atan ka? Hau koalia hanesan fali ema bulak, maibee hau Kristu nia atan nebee diak liu fali sira. Hau servisu makaas liu. Ema hatama hau ba komarka dala barak liu, ema baku hau makaas liu, i dala barak hau atu mate sal-sala.^q ²⁴Ema Judeu baku hau ho xikote fila-fila too dala tolu-nulu resin sia, ida nee akontese dala lima.^r ²⁵Dala tolu ema baku hau ho ai dona, dala ida ema tuda ho fatuk atu oho hau, dala tolu roo nebee mak lori hau mout iha tasi laran, i dala ida hau namlele iha tasi leten loron ida kalan ida.^s ²⁶Hau sempre lao hosi fatin ida ba fatin seluk. Iha buat oi-oin mak ameasa hau: Mota boot atu lori hau. Ema hadau hau nia sasaan. Hau nia maluk Judeu sira rasik halo aat hau, nunee mos ema nebee laos Judeu. Hau atu mate sal-

^p11:9 Filipi 4:15-18 ^q11:23 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:23

^r11:24 Deutoronómiu (Ulangan) 25:3

^s11:25 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:22; 14:19

sala iha sidade laran, iha rai fuik, ho mos iha tasi laran. Too ema nebee finji sai hau nia maluk sarani mos ameasa hau.^t ²⁷Hau servisu makaas la hatene kole. Dala barak hau kalan la toba, la iha ha-haan i hamlaha-hamrook. Hau aguenta iha malirin tanba la iha hena. ²⁸Laos nee deit, maibee loro-loron hau mos senti todan tanba preokupa sarani sira iha nebee-nebee deit. ²⁹Se hau rona sarani ida senti fraku, hau mos senti fraku. Se hau rona dehan ema ruma lori sarani ida monu ba sala, hau mos hirus.

³⁰Se imi obriga hau atu gaba aan, entaun hau sei gaba kona ba hau nia frakeza. ³¹Maromak hatene katak hau la bosok. Maromak nee ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman, i ema hahii Nia too tinan ba tinan.

³²Uluk hau iha sidade Damasku, liu-rai Aretas nia representante haruka soldadu sira hein iha portaun sidade nian atu kaer hau. ³³Maibee hau nia maluk sira hatama hau iha bote boot ida, depois sira hatuun hau liu hosi janela ida iha moru nebee haleu sidade nee. Nunee hau konsege halai sai.^u

Paulo haree buat furak iha lalehan maibee nia mos hetan terus

12 Hau tenki gaba aan nafatin, maski buat gaba aan nee la iha folin. Maibee hau hakarak konta kona ba buat oi-oin nebee ita nia Nai Jesus hatudu sai hanesan iha mehi. ²Hau konhese Kristu nia ema ida. Iha tinan sanulu resin haat liu ba, Maromak foti nia sae ba iha lalehan, iha fatin nebee aas liu. Ema nee sae ho nia isin ka, nia haree deit iha mehi, hau la hatene, Maromak mak hatene. ³Hau repete tan, ema

nee sae ho nia isin ka, nia haree deit iha mehi, hau la hatene, Maromak mak hatene. ⁴Maibee hau hatene nia sae too iha Maromak nia fatin nebee furak. Iha nebaa nia rona liafuan nebee halo nia admira teb-tebes, ita ema nia liafuan la too atu bele esplika. Maromak mos bandu atu ema ida la bele foo sai.

⁵Ema hanesan nee, hau gaba duni. Maibee hau lakohi gaba hau nia aan. Hau so gaba kona ba hau nia frakeza. ⁶Afinal ema nebee sae ba lalehan nee mak hau nia aan rasik. Entaun se karik hau atu gaba aan, hau laos koalia naranan deit, tanba buat nebee hau koalia nee loos. Maibee hau lakohi konta tan. Diak liu ema respeita hau tuir buat nebee mak hau halo ho buat nebee hau koalia, la bele liu fali ida nee.

⁷Maromak lakohi atu hau foti aan kona ba buat furak teb-tebes nebee Nia hatudu ona mai hau. Tanba nee Nia husik hau hetan terus todan ida hosi di-abu nia boot Satanás. Hau senti hanesan fali ai tarak ida sona hela hau nia isin. ⁸Dala tolu ona hau husu ho laran atu Nai Jesus hasai moras nee hosi hau. ⁹Maibee Nia hataan fali dehan, “Hau sempre hatudu Hau nia laran diak ba o, nee too ba o. Tanba bainhira o la iha kbiit, iha tempu nee mak Hau hatudu mo-moos Hau nia kbiit iha o.” Nee mak hau sempre haksolok koalia kona ba hau nia frakeza, para Kristu nia kbiit bele hamahon nafatin hau. ¹⁰Nunee hau haksolok bainhira hau la iha kbiit, ka ema hatete aat hau, ka hau iha susar laran, ka ema halo terus hau, ka hau hetan difikuldade oi-oin tanba tuir Kristu. Tanba iha tempu nebee hau fraku, iha tempu nee mak hau hetan kbiit.

^t11:26 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:23; 14:5

^u11:33 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:23-25

**Paulo preokupa ho
sarani sira iha Korintu**

¹¹Tuir lo-loos imi mak gaba hau. Maibee imi tau fali hau iha kotuk, nunee imi obriga fali hau atu gaba hau nia aan, hanesan ema beik ida. Hau la iha folin, maibee se kompara hau nia aan ho ema sira nebee foti aan dehan apostolu boot, sira la liu hau. ¹²Uluk ho pasiensia boot hau halo milagre ho sinal oi-oin iha imi nia leet, halo ema admira. Ho nunee hau hatudu katak hau nee apostolu lo-loos. ¹³Entaun nusaa mak imi hanoin hau konsidera sarani sira iha fatin sel-seluk liu fali imi? Tanba deit hau simu sira nia suporta maibee la tau todan ba imi atu suporta hau ka? Se imi hanoin dehan nee sala, entaun keta hirus.

¹⁴Agora hau prontu ona atu baa vizita tan imi, vizita ida nee mak dala tolu ona. Hau la husu imi atu sustenta hau. Hau hakarak imi nia aan, laos imi nia rikusoin. Tanba baibain inan-aman mak rai rikusoin ba nia oan sira, laos oan sira mak rai fali rikusoin ba nia inan-aman. ¹⁵Nunee hau kontenti loos foo buat hotu-hotu nebee hau iha ba imi, too hau foo tan hau nia aan tomak. Hau nia domin ba imi boot ba beibeik. Entaun nusaa mak imi nia domin mai hau menus fali?

¹⁶Imi hatene ona, hau la tau todan ba imi. Maibee sei iha ema balu duun dehan hau ema lohidor ida, nunee hau halo manipulasiun hodi halo lakon imi. ¹⁷Entaun ema nebee hau uluk haruka ba imi nee, iha ida mak han-matak imi nia osan ka? ¹⁸Uluk hau husu ba Tito atu baa vizita imi, i haruka mos ita nia maluk sarani ida tan atu akompanha nia. Durante Tito iha nebaa, nia manipula tiha imi nia osan balu ka? Lae! Ami nain rua

nia hanoin ho ami nia hahalok hanesan deit.

¹⁹Maluk doben sira, dala ruma bainhira imi lee surat nee, imi hanoin dehan ami defende ami nia aan beibeik. Maibee laos hanesan nee. Ami laran ida ho Kristu, i buat hotu-hotu nebee ami koalia iha surat nee, Maromak mos haree. Buat hotu-hotu nebee ami halo nee, ami halo atu hametin imi nia fiar.

²⁰Hau tauk, bainhira hau baa iha nebaa, imi nia hahalok la monu ba hau nia laran, i hau nia hahalok mos la monu ba imi nia laran. Hau tauk imi istori malu hela, laran moras ba malu, nervozu aat, hanoin imi nia aan deit, hatete aat ema, konta aat ema nia vida, foti aan i halo rungu-ranga. ²¹Hau tauk, kuandu hau too iha nebaa, Maromak halo moe hau iha imi nia oin. Keta halo be hau mos laran tristi tanba imi barak nebee uluk moris iha sala nia laran seidaok hakribi imi nia sala. Imi sei nafatin halo sala seksual ho sala foer oi-oin too la hatene moe.

Paulo nia lia menon ikus

13 Ida nee mak dala tolu ona hau atu baa haree imi. Hau sei tesi imi nia lia tuir liafuan nebee hakerek iha Livru Sagradu dehan, “Bainhira tesi lia, tenki iha ema nain rua ka tolu nebee foo sasin hanesan foin bele hakotu lia.”^v

²Iha hau nia vizita segundu ba iha imi, hau foo hanoin kedas ona ema nebee halo sala. Agora liu hosi surat nee, hau repete fali ba sira ho mos ba imi hotu katak, bainhira hau fila fali ba nebaa, hau sei kastigu see-see deit mak halo sala. ³I kuandu hau koriji imi mak imi sei haree katak Kristu koalia duni liu hosi hau, tanba durante nee imi hakarak haree ida nee. Keta hanoin dehan Kristu koriji imi ho fraku. Lae! Nia sei hatudu

Nia kbiit boot iha imi. ⁴Loos duni, bainhira ema prega mate Kristu iha krus, Nia fraku. Maibee agora Nia moris ho Maromak nia kbiit. Nudar Kristu nia ema, ami mos fraku. Maibee Maromak foo kbiit mai ami atu moris laran ida ho Nia hodi serbi imi.

⁵Imi kaer metin imi nia fiar ka lae? Imi rasik tenki tetu di-diak imi nia aan. Koko di-diak ba. Se imi kaer metin duni imi nia fiar, entaun imi sei hatene katak Kristu Jesus hela iha imi nia laran. Se lae, imi fiar ba Kristu ibun tutun deit. ⁶Bainhira imi hatene tuir ona imi nia aan, hau hein katak imi mos sei hatene ami nee apostolu lo-loos. ⁷Ami harohan ba Maromak atu imi la bele halo sala saida deit. Ami harohan nunee laos para ema bele dehan ami nee apostolu lo-loos, maibee tanba ami hakarak atu imi halo buat nebee diak. Se ema balu konsidera ami nee laos apostolu mos, la buat ida. ⁸Tanba ami sempre tuir buat nebee loos, la bele kontra fali. ⁹Se imi forti, ami kontenti, maski ema konsidera

ami fraku. Ami harohan atu imi sai ema nebee moris loos. ¹⁰Ho razaun ida nee mak hau haruka surat nee ba imi molok hau baa, atu bainhira hau too iha nebaa, hau lalika uza hau nia kbiit nudar apostolu hodi siak imi. Tanba kbiit nee ita nia Nai foo mai hau atu bele hametin imi nia fiar, laos atu halo rahun fali imi.

Paulo taka nia surat

¹¹Maun-alin sira, hau nia liafuan ikus mak nee: Haksolok ba! Hakaas aan atu halo beibeik buat nebee loos. Rona di-diak hau nia liafuan, moris neon ida laran ida, i buka atu moris dame malu ho ema hotu-hotu. Nunee Maromak Domin Nain ho Dame Nain sei hamutuk ho imi nafatin.

¹²Rei malu hanesan maluk sarani.

Maromak nia povu iha nee haruka kumprimentus ba imi.

¹³Ami harohan para ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi, i Maromak foo Nia domin ba imi, i Espiritu Santu mos hela hamutuk ho imi hotu.

*Paulo nia surat
ba sarani sira iha*

Galásia

Paulo hahuu nia surat

1 ¹⁻² Hau Paulo, ho maluk sarani sira hotu nebee hamutuk ho hau iha nee, haruka surat nee ba sarani sira iha fatin-fatin iha provinsia Galásia.

Hau Nai Jesus nia apostolu. Laos ema kriatura ruma mak hili hau hodi halao servisu nee, maibee Jesus Kristu ho Aman Maromak mak hili. Kristu nee mak Maromak promete kedan hori uluk atu haruka mai. Nia mate maibee Aman Maromak halo Nia moris fali ona.

³ Ami harohan ba ita nia Aman Maromak ho Nai Jesus Kristu, para hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi. ⁴ Kristu foo-Aan ba mate hodi hamoos ita nia sala i hasai ita hosi buat aat iha mundu nee. Nia halo nunee tuir ita nia Aman Maromak nia hakarak. ⁵ Mai ita foti aas Nai Maromak nia naran tinan ba tinan! Amen, loos duni!

Nusaa mak imi tuir fali hanorin nebee la loos?

⁶ Hau admira! Nusaa mak bele sai nunee! Maromak bolu ona imi atu hatene Nia laran diak. Maibee imi fila kotuk lalais deit ba Nia, hodi tuir fali hanorin seluk ⁷ nebee la loos. Tuir loos, Nai Jesus nia Liafuan Diak ida deit, la iha tan seluk. Maibee agora iha ema balu mai bobar Nia Liafuan tuun-sae, halo imi la hatene atu tuir loos dalan ida nebee.

⁸ Kuidadu! See-see deit mak hanorin la hanesan ho Liafuan Diak nebee uluk ami hanorin ba imi, Nai Maromak sei foo kastigu ba nia tinan ba tinan nafatin. Maski ami rasik ka, anju hosi lalehan mos, sei hetan kastigu. ⁹ Ami hatete tiha ona, agora hau repete dala ida tan: se iha ema ruma hanorin fali oin seluk, la tuir Liafuan Diak nebee uluk imi simu tiha ona nee, Maromak sei kastigu nia tinan ba tinan nafatin.

¹⁰ Hau koalia hanesan nee, atu ema bele gaba hau ka? Lae! Hau hakarak atu halo haksolok Maromak nia laran, laos atu halo haksolok ema nia laran. Se hau buka atu ema gaba hau karik, entaun hau la serve sai Kristu nia atan.

Jesus Kristu rasik mak hatudu Liafuan Diak ba Paulo

¹¹ Maun-alin sira, hau foo hatene loos ba imi katak, Nai Jesus nia Liafuan Diak nebee hau hanorin nee, laos inventa. ¹² Hau laos simu hosi ema, laos ema mak hanorin hau, maibee Jesus Kristu rasik mak hatudu mai hau.

¹³ Imi rona ona kona ba hau nia moris uluk, bainhira hau sei tuir relijiaun Judeu. Iha tempu nebaa, hau halo sarani sira terus liu, i hakaas aan para halo rahun sira.^w ¹⁴ Hau foo neon ho laran tomak hodi estuda relijiaun Judeu nian i halo tuir, liu fali ema Judeu sira seluk nebee idade hanesan hau. Hau mak badinas liu halo tuir ita nia bei-ala sira nia lisan ho lei relijiaun hotu.^x

¹⁵⁻¹⁶ Maski nunee, Nai Maromak desidi atu hatudu Nia oan Jesus mai hau. Bainhira hau sei iha hau nia inan nia kabun laran, Nia hatudu ona Nia laran diak mai hau hodi hili hau atu baa foo sai Liafuan Diak kona ba Jesus ba ema nebee laos Judeu. Bainhira Nia hatudu

^w**1:13** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 8:3; 22:4-5; 26:9-11

^x**1:14** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 22:3

Nia Oan mai hau, hau la baa husu ema seluk nia hanoin.^y ¹⁷ Hau mos la baa iha sidade Jerusalém atu hasoru malu ho Jesus nia apostolu sira seluk nebee Nia foti uluk ona. Maibee hau baa kedas iha rai Arabi. Hotu tiha hau fila fali mai iha sidade Damasku.

¹⁸ Liu tiha tinan tolu, foin hau baa iha Jerusalém hodi hasoru malu ho Pedro.^{¶¶} I hau hela ho nia durante loron sanulu resin lima.^z

¹⁹ Iha momentu nebaa, hau mos hasoru Nai Jesus nia alin, Tiago. Maibee hau la haree Nai Jesus nia apostolu sira seluk, so sira nain rua deit. ²⁰ Buat nebee hau hakerek nee, loos duni. Hau la bosok, Maromak hatene.

²¹ Depois hau baa iha provinsia Síria ho Silísia. ²² Iha tempu nebaa, Kristu nia povu iha fatin-fatin iha provinsia Judeia seidauk konhese hau. ²³ Sira rona deit ema konta dehan, “Ema ida nebee uluk halo terus ita nee mak agora foo sai fali Liafuan Diak kona ba Kristu. Maski uluk nia hanehan ita atu obriga ita fila kotuk ba Kristu.” ²⁴ I sira hahii Nai Maromak, tanba Maromak muda ona hau nia moris.

Nai Jesus nia apostolu sira seluk simu Paulo nia hanorin

2 Liu tiha tinan sanulu resin haat, hau baa fali Jerusalém, hamutuk ho Barnabé. Ami lori mos Tito.^a ² Hau baa tanba Nai Maromak mak haruka. Iha nebaa hau hasoru malu ho naiulun sarani sira hodi konta fali ba sira Lia-

fuan Diak nebee mak durante nee hau foo sai ba ema nebee laos Judeu. Hau koalia ho naiulun sira deit, atu sira bele tetu di-diak hau nia hanorin nee loos ka lae. Tanba se sira la simu karik, entaun hau nia servisu saugati deit.

³ Naiulun sira simu hau nia liafuan ho diak. Sira simu mos Tito. Maski nia ema Gregu, laos ema Judeu, maibee sira la obriga nia sunat.^{§§} ⁴ Iha duni ema balu hakarak obriga nia para sunat tuir ema Judeu sira nia lei relijiaun. Ema sira nee finji fiar ba Jesus hodi tama iha sarani sira nia leet. Kristu Jesus foo ona liberdade mai ita, maibee ema sira nee hakarak hadau fali liberdade nee, hodi halo ita sai atan fali ba lei relijiaun Judeu nian. Nee mak sira atu obriga Tito para sunat. ⁵ Maski nunee, maibee ami nunka halo tuir, para imi bele fiar nafatin Liafuan Diak nebee imi simu hosi ami. Tanba Liafuan nee mak loos.

⁶ Naiulun sira nee hanesan ema boot iha sarani sira nia oin. Maibee mai hau, atu boot ka kiik, hau la interese, tanba Maromak la haree ba ida nee. Bainhira hau hatoo hau nia hanorin ba sira, sira simu ho diak, i la aumenta liafuan ida.^b ⁷ Laos nee deit, sira mos rekonehe katak Nai Maromak foo fiar ona mai hau para foo sai Liafuan Diak ba ema nebee laos Judeu, hanesan mos Nia foo fiar ba Pedro lori Liafuan Diak ba ema Judeu. ⁸ Sira haree katak Nai Maromak foo kbiit ba Pedro hodi halao nia servisu nudar Nai Jesus nia apostolu ba ema Judeu. Nunee mos Nia foo kbiit mai hau

^{¶¶}1:18 Paulo temi Pedro nia naran *Kefas*. Nee Pedro nia naran ho lian Aram.

^{§§}2:3 Ema Judeu sira halo serimonia sunat ba labarik mane hotu-hotu bainhira sira halo loron walu. Nee sinal ida hodi hatudu katak labarik nee Maromak nian, i tama ona ba Maromak nia povu.

^y1:15-16 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18

^z1:18 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 9:26-30

^a2:1 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 11:30; 15:2

^b2:6 Deutoronómiu (Ulangan) 10:17

nudar Nia apostolu ba ema nebee laos Judeu. ⁹Tiago, Pedro, * ho João rekonhese katak, Nai Maromak foo ona knaar nee mai hau. Sira nain tolu nee, sarani sira respeita nudarulun boot igreja nian. Sira kaer liman ho hau ho Barnabé, hanesan sinal katak, ami hotu laran ida. Sira konkorda para ami lori nafatin Li-afuan Diak ba ema nebee laos Judeu, i sira mak lori ba ema Judeu. ¹⁰So buat ida deit mak sira husu mai ami, atu ami tulun ema kiak sira iha Jerusalém. I hau mos hakarak duni halo nune.

Paulo siak Pedro tanba sees aan hosi ema nebee laos Judeu

¹¹Depois iha loron ida, Pedro mai iha sidade Antiókia, hau siak nia iha sarani sira nia oin, tanba nia atitude la loos. ¹²Bainhira Pedro foin too mai, nia kontenti haan hamutuk ho sarani sira nebee laos Judeu. Maibee kuandu Tiago nia kolega Judeu sira too mai, Pedro sees aan tiha hosi sira nebee laos Judeu, i lakohi haan hamutuk tan ho sira. Nia tauk nia maluk Judeu sira nee, tanba sira hanorin dehan, Kristu nia ema tenki kaer metin ema Judeu sira nia lei relijiaun hotu, i tenki moris haketak aan hosi ema nebee laos Judeu.†

¹³Ema Judeu sira seluk mos komesa halo tuir Pedro nia hahalok finjidu nee, too Barnabé mos halo tuir i lakohi haan tan ho ema nebee laos Judeu. ¹⁴Bainhira hau haree sira la tuir ona Nai Jesus nia Liafuan Diak nebee loos, hau siak Pedro iha sira hotu nia oin dehan, “Irmaun moris mai ema Judeu. Maibee irmaun rasik la moris ona tuir lei reliji-

aun Judeu nian. Nusaa mak agora ita hakarak obriga ema nebee laos Judeu, atu sira tuir fali lei nee hotu?”

¹⁵Loos duni, hau ho Pedro moris mai ema Judeu. Ami ema Judeu uluk kedas hatene Maromak nia lei; ema nebee laos Judeu la hatene. ¹⁶Maibee agora ami hatene katak, la iha ema ida mak Maromak simu tanba nia tuir lei relijiaun. Nai Maromak simu ema tanba nia fiar ba Kristu Jesus, laos tanba halo tuir lei nee. Nee mak ami mos fiar ba Kristu, para Maromak bele simu ami.^c

¹⁷Ami fiar katak Maromak simu ami tanba ami fiar ba Kristu. Maibee too ikus ema Judeu balu foo sala mai ami dehan, ami halo sala tanba la tuir ona lei relijiaun. Se nune, Kristu mak halo ami sala ka? Lae liu! ¹⁸Hau husik tiha ona sistema lei relijiaun nian, entaun hau la bele kaer fali. Se hau kaer fali mak hau sala. ¹⁹Uluk, hau hakaas aan halo tuir lei relijiaun Judeu nian, para Maromak bele simu hau. Maibee hau la bele halo tuir lei nee hotu. Tanba nee mak agora hau husik tiha regra sira nee hotu para hau bele foo hau nia moris tomak ba Maromak. ²⁰Bele dehan, hanesan hau mate tiha ona iha krus hamutuk ho Kristu. Agora laos hau mak moris tan, maibee Kristu mak moris iha hau. Durante hau moris iha mundu nee, hau laran metin deit ba Nai Maromak nia Oan. Nia hadomi teb-tebes hau, too foo nia Aan hodi mate iha hau nia fatin. ²¹Nai Maromak simu hau tanba Nia laran diak. Hau lakohi fila kotuk ba Nia laran diak nee. Tanba se karik Nai Maromak simu ita tanba ita halo tuir lei reliji-

*2:9 Paulo temi Pedro nia naran *Kefas*. Nee Pedro nia naran ho lian Aram.

†2:12 Lian Gregu bolu Tiago nia kolega sira nee ‘grupu sunat nian’. Ema sira nee hanorin dehan, sarani sira tenki sunat tuir lei relijiaun Judeu nian i tenki kaer metin lei nee tomak. Sira mos hanorin dehan, ema Judeu la bele haan hamutuk ho ema nebee laos Judeu.

^c2:16 Salmus (Mazmur) 143:2; Roma 3:20, 22

aun, entaun nee dehan katak, Kristu nia mate la iha folin.

**Nai Maromak simu ita tanba ita
fiar ba Jesus Kristu**

3 Imi ema Galásia, imi beik-teen liu! Keta ema lohi imi karik! Uluk hau foo hatene mo-moos tiha ona ba imi kona ba Jesus Kristu nia mate iha krus. ²Agora hataan took mai. Tanba saa mak Nai Maromak foo Nia Espiritu Santu ba imi? Nia foo tanba imi tuir lei relijiaun ka? Laos! Nia Espiritu tuun ba iha imi tanba imi fiar Liafuan Diak nebee imi rona ona. ³Entaun nusaa mak imi beik demais nunee?! Fo-foun imi moris tuir Espiritu Santu. Maibee agora imi hakarak lao too rohan ho imi nia kbiit rasik. ⁴Imi hetan terus barak ona tanba imi fiar ba Kristu. Keta halo be imi nia terus nee hotu sai saugati deit. ⁵Nai Maromak foo Nia Espiritu Santu ba imi, i halo milagre iha imi nia leet. Imi hanoin Nia halo nunee tanba imi halo tuir lei relijiaun ka? Lae! Nia halo nunee, tanba imi fiar ba Liafuan Diak nebee imi rona tiha ona.

⁶Hanoin took ema Judeu sira nia beiala Abraão. Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Nia fiar ba Maromak, nee mak Maromak simu nia hodi deklara katak nia sala moos tiha ona.”^d ⁷Imi tenki kompriende di-diak buat nee: ema nebee fiar ba Maromak, nia mak sai hanesan Abraão nia oan. ⁸Maromak nia liafuan foo hatene nanis ona dehan, Maromak sei simu mos ema nebee laos Judeu, naran katak sira fiar ba Nia. Tanba hori uluk kedas Nia hatete ona Liafuan Diak ba Abraão dehan, “Ema iha nasaun hotu-hotu iha mundu sei hetan bensaun tanba o.”^e ⁹Nee duni Maromak foo bensaun ba

ema hotu nebee fiar ba Nia, hanesan mos Nia foo ba Abraão tanba nia fiar.

¹⁰Ema nebee fiar aan katak Maromak sei simu nia tanba deit nia moris tuir lei relijiaun, ema nee hetan malisan. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema nebee mak la kumpri hotu lei relijiaun, nia hetan malisan.”^f ¹¹La iha ema ida mak bele kumpri lei nee tomak. Nunee la iha ema ida mak Nai Maromak simu tanba nia moris tuir lei relijiaun. Nee klaru! Tanba hakerek ona dehan, “Ema tenki fiar ba Nai Maromak mak foin Maromak simu nia i foo moris rohan-laek ba nia.”^g

¹²Se ema depende ba lei relijiaun, nia la laran metin ba Maromak. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema nebee kaer metin lei relijiaun, nia moris preokupa deit ho lei nee.”^h

¹³Maibee Jesus Kristu foo nia Aan hodi hasai ita hosi ita nia sala. Nunee Nia hasai ita hosi lei relijiaun nia okos, para lei nee la bele lori malisan mai ita. Hanesan nee Nia rasik simu fali ita nia malisan. Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema nebee mate iha ai riin, nia hetan malisan.”ⁱ ¹⁴Bainhira Jesus Kristu foo liberdade mai ita, bensaun nebee Nai Maromak uluk foo ba Abraão, tuun mos ba ema nebee laos Judeu. Nunee se ita fiar ba Kristu Jesus, ita bele simu Nai Maromak nia Espiritu Santu nebee Nia promete tiha ona.

Nai Maromak kaer metin nia promesa

¹⁵Maun-alin sira, agora hau hakarak foo ezemplu hosi ita nia moris loroloron. Se ema nain rua hakerek surat akordu ida, depois sira asina tiha, surat nee vale ona. Ema ida la bele kansela, i la bele aumenta tan liafuan ruma

^d3:6 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:6; Roma 4:3 ^e3:8 Hahuu (Jénesis, Kejadian)

12:3 ^f3:10 Deutoronómiu (Ulangan) 27:26 ^g3:11 Habakuk 2:4

^h3:12 Levítiku (Imamat) 18:5 ⁱ3:13 Deutoronómiu (Ulangan) 21:23

ba iha surat nee. ¹⁶Nunee mos bainhira Nai Maromak halo promesa ba Abraão ho nia jerasaun. Iha momentu nebaa, Nai Maromak laos dehan “Hau halo promesa nee ho o nia jerasaun sira”, tanba Nia la foo promesa nee ba ema barak. Maibee Nia foo ba Abraão nia jerasaun ida deit, nee mak Kristu.[‡] ¹⁷Buat nebee hau hakarak hatete mak nee: Nai Maromak halo promesa uluk ho Abraão. Liu tiha tinan atus haat tolu-nulu, foin Nia hatuun lei relijiaun liu hosi Moisés. Maibee Maromak la kansela Nia promesa ida uluk nee.[‡] ¹⁸Se karik Maromak foo bensaun ba ita tanba ita tuir lei relijiaun, entaun ita la simu ona bensaun tuir Maromak nia promesa. Maibee laos hanesan nee! Maromak foo bensaun ba Abraão tanba Nia promete tiha ona atu foo.^k

¹⁹Entaun, Maromak foo lei relijiaun atu halo saida? Nia foo lei relijiaun hodi hanorin katak, ita ema nee sala nain. Nia hakarak atu lei nee vale too deit Abraão nia Jerasaun ida nee too mai, Ida nebee temi tiha ona iha Maromak nia promesa nee.

Bainhira Maromak foo lei relijiaun ba ema Judeu sira, Nia foo ba Nia anju mak entrega fali ba Moisés para foo tutan ba povu. ²⁰Maibee bainhira Nia halo promesa ho Abraão, Nia foo laos liu hosi ema seluk. Maromak rasik mak koalia ba nia. Nee hatudu katak, Maromak nia promesa boot liu lei relijiaun.

Lei relijiaun hanorin kona ba ema nia sala

²¹Karik imi hanoin katak, Maromak nia lei relijiaun kontra fali Nia promesa. Lae liu! Se karik ita ema bele kumpri hotu lei nee, maka Maromak bele simu

ita i foo moris mai ita. Maibee la iha lei ida mak ita bele kumpri hotu. ²²Iha Livru Sagradu hakerek dehan, sala kesi metin ema hotu-hotu iha mundu. Nee duni, so ema nebee fiar ba Jesus Kristu deit mak bele simu buat nebee Nai Maromak promete tiha ona.

²³Uluk, Jesus Kristu seidaik mai, lei relijiaun kesi metin hela ami ema Judeu, halo ami hanesan ema dadur. Maibee bainhira Jesus mai, Maromak foo sai katak, se ami fiar ba Kristu mak ami hetan liberdade. ²⁴Nunee, lei relijiaun eduka ami too Kristu mai. Maibee bainhira Nia mai, ami fiar ba Nia hodi moris diak malu fali ho Maromak. ²⁵Nee mak agora, ita fiar ona ba Kristu, ita la preziza tan atu lei relijiaun eduka ita.

Ema nebee fiar ba Kristu sai Maromak nia oan

²⁶Agora imi hotu-hotu sai ona Nai Maromak nia oan, tanba imi fiar ba Kristu Jesus. ²⁷Imi sarani ona atu sai ida deit ho Kristu, i agora imi moris tuir Nia ezemplu, bele dehan hanesan imi falun aan ho Kristu nia hahalok. ²⁸Imi hotu-hotu nebee fiar ba Kristu Jesus sai ona ida. Nunee, atu imi ema Judeu ka laos ema Judeu, atan ka laos atan, mane ka fetu, hanesan deit.

²⁹Imi Kristu nia ema. Nunee imi mos sai ona Abraão nia jerasaun, i imi sei simu bensaun nebee mak Nai Maromak promete ona ba nia.¹

4 Hau foo ezemplu ida tan. Bainhira aman ida mate, nia oan iha direitu atu simu nia rikusoin. Maibee se nia oan nee tinan seidaik too, nia seidaik bele simu, maski rikusoin hotu-hotu abanbainrua sai ninian. Nia sei hanesan atan, ²i ema seluk mak tau matan ba nia ho

[‡]3:16 Biblia ho lian Gregu hakerek dehan, Maromak halo promesa ho Abraão nia ‘fini’. Nee dehan katak, nia jerasaun. Haree mos iha Hahuu (Jénesis, Kejadian) 12:7.

[‡]3:17 Ézodu (Keluaran) 12:40

^k3:18 Roma 4:14

¹3:29 Roma 4:13

nia sasaan sira nee too tempu nebee mak nia aman desidi tiha ona.

³ Nunee mos ho ita. Bainhira Jesus seidauk mai, ita mos hanesan labarik nee. Ita sei hakruuk ba lisan mundu nee nian, hanesan atan. ⁴ Maibee too nia tempu, Nai Maromak haruka Nia Oan mai. Iha fetu ida mak tuur ahi Maromak nia Oan nee, i nia Oan moris tuir lei relijiaun Judeu nian. ⁵ Nia mai atu foo liberdade ba ema hotu-hotu nebee moris iha lei relijiaun nia okos, para ita mos bele sai Maromak nia oan.

⁶ Imi sai ona Nai Maromak nia oan, tanba nee mak Maromak mos haruka Nia Oan nia Espiritu mai tama iha imi nia laran. I Espiritu nee halo imi bolu Nai Maromak, “Apaa doben”. ⁷ Entaun agora imi laos atan ona, maibee imi sai ona Nai Maromak nia oan. Nunee imi iha direitu simu rikusoin hotu-hotu nebee Nia promete ona ba Nia oan sira.^m

Paulo preokupa ho sarani sira iha Galásia

⁸ Uluk bainhira imi seidauk konhese Nai Maromak, imi sai atan hodi adora buat nebee laos Maromak. ⁹ Maibee agora, imi konhese ona Nai Maromak. (Tuir loos hau dehan, Nai Maromak mak konhese imi.) Entaun nusaa mak imi hakarak fila fali baa tuir tradisaun mundu nian, maski tradisaun nee fraku, i la bele salva ita? Imi hakarak hakruuk fali ba buat sira nee hodi sai fali atan ka? ¹⁰ Hau rona dehan, imi halao serimonia tuir loron, fulan, loron boot, ho tinan, ho objetivu atu Nai Maromak simu imi. ¹¹ Nee halo hau hanoin barak! Keta halo be hau hanorin imi durante nee, saugati deit.

¹² Maun-alin sira, hau husu boot atu imi livre hosi buat sira nee, hanesan mos hau. Tanba hau moris livre ona hosi lei

relijiaun Judeu, hanesan mos imi nebee laos ema Judeu. Uluk, bainhira ita sei hamutuk, imi la halo buat aat ida mai hau. ¹³ Imi hotu hatene, fo-foun hau baa foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak ba imi, hau hamutuk ho imi tanba hau nia saude laduun diak. ¹⁴ Maski hau nia kondisaun nee foo todan ba imi, maibee imi la hakribi hau. Imi simu hau hanesan fali Nai Maromak nia anju ida. I liu tan, imi simu hau hanesan imi simu Kristu rasik Jesus. ¹⁵ Iha tempu nebaa imi hotu haksolok teb-tebes. Nusaa mak agora imi la haksolok tan? Hau hatene, iha momentu nebaa imi hadomi teb-tebes hau, too imi prontu hasai imi nia matan fuan atu foo mai hau. ¹⁶ Maibee agora imi konsidera hau hanesan fali imi nia inimigu tanba hau koalia ba imi buat nebee mak loos ka?

¹⁷ Ema lohi-door sira nee hakaas aan dada imi para tuir sira, laos atu halo diak ba imi. Sira hakarak halo imi dook tiha hosi ami, hodi tuir fali sira ho laran tomak. ¹⁸ Imi halo buat ruma ho laran tomak, nee diak, maibee imi tenki iha objetivu nebee mak diak. Entaun, atu hau hamutuk ho imi ka dook hosi imi mos, hakaas aan halo nafatin buat nebee mak diak.

¹⁹ Hau nia oan doben sira, agora hau esforsa aan ho terus dala ida tan ba imi, hanesan fetu nebee kanotak moras atu tuur ahi. I hau sei esforsa aan nafatin, too imi nia laran sai hanesan Kristu. ²⁰ Maibee agora, hau la hatene atu halo saida tan. Tuir loos hau hakarak atu baa koalia rasik ho imi, atu hau la bele koalia makaas hanesan nee.

Komparasaun kona ba Hagar ho Sara

²¹ Se imi hakarak hakruuk ba ema Judeu sira nia lei relijiaun karik, diak liu imi kompriende lai, lei nee dehan

saida loos. ²²Iha Livru Sagradu hakerek dehan, Abraão iha oan mane nain rua, ida hosi nia atan feto Hagar, ida hosi nia kaben Sara nebee ema livre.ⁿ ²³Atan nee hetan oan tanba ema kriatura nia hakarak. Maibee nia kaben nebee livre nee hetan oan tanba Nai Maromak promete ona nunee ba Abraão.

²⁴Feto nain rua nee, ita bele kompara ho promesa rua nebee Nai Maromak halo ho ema. Promesa ida, Nia halo ho Moisés iha foho Sinai, bainhira Nia hatuun lei relijiaun ba ema Judeu sira. Ema sira nebee moris iha lei nia okos, sira mos sai atan hanesan Hagar. ²⁵Nunee Hagar kompara ho foho Sinai iha rai Arabi. I nia mos bele kompara ho ema Jerusalém nebee agora dadauk moris hanesan atan iha lei nee nia okos.

²⁶Maibee ita nebee fiar ba Kristu, sai hanesan ita nia inan Sara. Ita sai livre hanesan nia tanba ita la moris ona iha lei relijiaun nia okos. Nunee ita pertense ona ba Jerusalém foun iha lalehan. ²⁷Kona ba Sara ho Jerusalém foun, iha Livru Sagradu hakerek dehan:

“Feto sira nebee nunka mais iha oan, haksolok ona ba!
Feto sira nebee la senti kanotak moras tuur ahi,
haklalak ona ba!
Feto nebee nia lain husik hela,
sei hetan oan barak liu fali feto nebee iha lain.”^o

²⁸Maun-alin sira, imi sai ona Nai Maromak nia oan, tanba Maromak mak promete nunee. Entaun imi hanesan Sara nia oan Isac, tanba nia mos moris mai tuir Maromak nia promesa. ²⁹Iha tempu nebaa, Abraão nia oan nebee moris mai tanba ema nia hakarak, bainhira boot ona, nia halo terus fali Isac, maski Isac nee moris mai tanba Maro-

mak nia Espiritu nia hakarak. Agora dadauk mos ema nebee moris iha lei nia okos halo terus ema nebee moris livre.^p

³⁰Maibee iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Duni sai tiha atan feto nee ho nia oan. Tanba atan nia oan la iha direitu simu nia aman nia rikusoin. So oan hosi nia kaben nebee livre mak iha direitu.”^q

³¹Entaun, maun-alin sira, ita laos atan nee nia oan, maibee ita hanesan oan hosi Abraão nia kaben nebee livre.

Kaer metin liberdade nebee Kristu foo

5 Kristu hasai ona ita hosi lei relijiaun nia okos, atu nunee ita bele moris livre. Neebee kaer metin imi nia liberdade nee, i keta husik ema halo imi sai atan fali.

²Rona mai! Hau Paulo mak koaliala. Se imi simu sunat para bele diak malu ho Maromak, entaun Kristu nia mate la iha folin ba imi. ³Hau hatete dala ida tan: See mak simu sunat tuir ema Judeu nia lei relijiaun, nia mos tenki halo tuir lei nee tomak. ⁴Ema nebee hakaas aan moris tuir lei para Nai Maromak bele simu nia, ema nee moris haketak aan hosi Kristu hodi fila kotuk ba Nai Maromak nia domin. ⁵Maibee Maromak nia Espiritu halo ita laran metin katak, Maromak sei simu ita tanba ita fiar ba Jesus Kristu. ⁶Nunee, se ita laran ida ho Kristu Jesus, ita sunat ka la sunat, nee la iha buat ida. Importante mak nee: ita fiar ba Kristu, i hatudu fiar nee liu hosi hadomi ema seluk.

⁷Uluk imi moris tuir dalan loos. See mak bosok imi hodi sees fali hosi dalan nee? ⁸Lia bosok nebee imi rona nee, laos mai hosi Nai Maromak. Tanba Nia mak bolu imi sai Nia oan. ⁹Ema dehan, “Fermentu ituan bele halo trigu sae makaas.” Nunee mos hanorin falsu,

ⁿ4:22 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 16:15; 21:2 ^o4:27 Isaias (Yesaya) 54:1

^p4:29 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 21:9 ^q4:30 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 21:10

maski ituan deit, bele lori ema barak ba dalan sala.^r ¹⁰Bele nunee mos, hau laran metin katak, imi sei la tuir sira nia hanorin falsu nee, tanba ita hotu laran ida ona ho Nai Jesus Kristu. I Nai Maromak sei kastigu see-see deit mak halo imi sai konfuzaun.

¹¹Maun-alin sira, se karik hau hanorin nafatin katak, ema tenki sunat, entaun ema Judeu sei la halo hau terus hanesan agora nee, i hau nia hanorin kona ba Jesus nia mate iha krus mos, la halo sira hirus. ¹²Maibee ema nebee halo imi sai konfuzaun kona ba sunat, husik ba, sira halo liu tan too sira rasik kapa sira nia aan ba!

¹³Maun-alin sira, Maromak bolu ona imi para sai ema nebee livre. Maibee keta hanoin katak, imi livre atu halo saida deit mak imi hakarak halo, lae. Imi tenki hadomi malu, i serbi malu. ¹⁴Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “O tenki hadomi o nia maluk, hanesan o hadomi o nia aan rasik.” Se imi halo tuir ukun fuan ida nee, nee dehan katak, imi halo tuir ona Maromak nia lei tomak.^s ¹⁵Maibee se imi lees malu i haan malu hela deit, mak imi sei haree. La kleur, imi rahun hotu.

Moris tuir Espiritu Santu, laos tuir ita ema nia hakarak

¹⁶Buat nebee hau atu hatete ba imi mak nee: Imi tenki moris tuir Espiritu Santu nia hakarak. Se imi moris nunee, entaun imi sei la halo buat aat tuir imi nia hakarak rasik. ¹⁷Tanba ita ema nia hakarak la haan malu ho Espiritu nia hakarak. I Espiritu nia hakarak la haan malu ho ita ema nia hakarak. Buat rua nee kontra malu. Tanba nee mak buat nebee imi hakarak halo, imi la bele halo.^t ¹⁸Maibee se imi moris tuir Espir-

itu Santu nia hakarak, mak imi la moris tan iha lei relijiaun nia okos.

¹⁹Imi hatene mo-moos ona, ema nebee halo aat tuir sira nia hakarak, sira nia hahalok oinsaa. Por ezemplu, halo sala seksual ho sala foer oi-oin too la hatene moe, ²⁰adora lulik, kaer ai kulit aat, odi malu, istori malu, kaan ema nia sasaan, nervozu aat, buka diak deit ba nia aan rasik, forma grupu keta-ketak hodi la simu malu, ²¹laran moras ema, lanu-teen, festa too halo arbiru tuunsae, i buat aat selu-seluk tan. Uluk hau foo hatene tiha ona ba imi, agora hau foo hanoin dala ida tan: ema sira nebee moris hanesan nee, sira la bele tama Nai Maromak nia reinu.

²²Maibee se ita moris tuir Espiritu Santu nia hakarak mak Nia halo ita sai ema nebee hatene hadomi, laran hak-solok, paz, pasiensia, laran diak, tulun ema, halo tuir buat nebee ita promete, ²³laran maus, i domina aan. La iha lei ida mak bandu hahalok sira nee. ²⁴See mak sai ona Kristu Jesus nia ema, nia la moris tan tuir nia hakarak nebee aat. Tanba hakarak aat ho hanoin aat hotu-hotu, nia prega tiha ona iha krus. ²⁵Espiritu Santu foo ona moris foun mai ita, nunee ita tenki moris tuir Nia hakarak. ²⁶Ita la bele foti aan, la bele sadik malu, i la bele laran moras malu.

Tulun malu

6 Maun-alin sira, se ema sarani ida monu ona ba sala, entaun imi nebee mak moris tuir Espiritu Santu nia hakarak, tenki baa koalía di-diak ho nia hodi lori nia fila fali ba dalan loos. Maibee kuidadu imi nia aan, para la bele monu tuir nia. ²Se imi ruma hetan susar, imi tenki ajuda malu, i nunee imi halo tuir Kristu nia lei. ³Se ema ruma foti aan dehan, nia diak liu ema seluk, afinal

lae, nia bosok nia aan. ⁴Neebee ema ida-idak tenki haree ba nia hahalok rasik. Se diak karik, kontenti ba. Maibee la bele kompara ho buat nebee ema seluk halo. ⁵Tanba ema ida-idak tenki responsabiliza ba nia aan rasik.

⁶See mak hanorin Maromak nia liafuan ba imi, keta haluha suporta nia ho buat nebee imi iha.

⁷Keta bosok imi nia aan dehan Maromak la hatene buat nebee mak imi halo. Tanba buat nebee ema kuda agora, ida nee mak aban-bainrua nia sei kuu.

⁸Nunee mos, buat nebee nia halo agora, aban-bainrua nia sei simu nia rezultadu. See mak halo aat tuir nia hakarak rasik, nia sei rahun. Maibee see mak moris tuir Maromak nia Espiritu nia hakarak, nia sei simu moris tinan ba tinan nafatin.

⁹Nee duni la bele baruk halo buat nebee diak. Tanba too iha nia loron, ita sei simu rezultadu diak, naran katak ita halo diak nafatin. ¹⁰Nunee, bainhira ita hetan oportunidade atu ajuda ema seluk, halo deit ba. Saa tan ita nia maluk sira nebee fiar ba Kristu.

Paulo taka nia surat

¹¹Haree ba! Liafuan sira nee, hau rasik mak hakerek, ho letra bo-boot.

¹²Ema sira nebee hakarak obriga imi tuir sunat, sira mos fiar ba Jesus Kristu.

Maibee sira buka oin para ema Judeu sira seluk bele simu sira. Sira tauk, se sira hanorin dehan, Nai Maromak mos simu ema nebee la tuir lei sunat, entaun ema Judeu bele halo terus sira. ¹³Maski sira sunat ona mos, sira rasik la tuir lei relijiaun tomak. Mas sira hakarak atu imi sunat, para sira bele gaba aan dehan, imi halo tuir ona lei nee.

¹⁴Maibee ba hau, hau lakohi gaba buat ida, hau so gaba deit kona ba Nai Jesus Kristu nia mate iha krus. Tanba Nia mate ona iha krus, maka buat mundu nian la iha tan folin mai hau. I tuir ema mundu nia hanoin, hau mos hanesan mate tiha ona. ¹⁵Sunat ka la sunat, nee la importante. Maibee importante mak Maromak halo foun ona ita nia moris. ¹⁶Ema hotu-hotu nebee tuir hau nia hanorin nee, sira sai ona Nai Maromak nia povu lo-loos. Maromak mos sei hatudu Nia laran diak ba sira i foo paz ho hakmatek ba sira.

¹⁷Hau lakohi para ema halo tan problema ho hau. Tanba fitar sira iha hau nia isin nee hatudu katak hau serbi Jesus.

¹⁸Maun-alin sira, hau harohan atu ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu. Amen.

*Paulo nia surat
ba sarani sira iha*

Éfezu

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo. Maromak rasik mak foti hau sai Nai Kristu Jesus nia apostolu. Hau hakerek surat nee ba imi, Maromak nia povu iha sidade Éfezu. Imi laran ida ho Kristu Jesus i fiar metin nafatin ba Nia.^u

² Hau harohan ba ita nia Aman Maromak ho Nai Jesus Kristu, para hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

**Nai Maromak hatudu Nia laran
diak liu hosi Jesus Kristu**

³ Mai ita hahii Nai Maromak! Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman. Nia foo ona bensaun bar-barak hosi lalehan mai ita, tanba ita laran ida ona ho Kristu.

⁴ Molok Nai Maromak halo mundu, Nia hili tiha ona ita sai Kristu nia ema. Nia hakarak atu ita moris ho laran moos iha Nia oin, i livre hosi sala. Maromak hadomi ita. ⁵ Nee mak Nia desidi ona hori uluk kedas atu foti ita sai Nia oan. I Jesus Kristu mak halo Nia desizaun nee sai realidade. Nee hotu tuir Maromak nia hakarak rasik, i halo Nia laran haksolok.

⁶ Mai ita hahii Nia! Tanba Nia hatudu ona Nia laran diak la-halimar mai ita, liu hosi Nia Oan doben.

⁷ Kristu nia raan fakar too mate tanba ita. Liu hosi Nia Oan nia mate, Maromak hamoos tiha ona ita nia sala. Nunee ita livre ona. Ho ida nee Maromak hatudu Nia laran osan mean mai ita.^v ⁸ Tanba Nia hadomi teb-tebes ita, Nia mos loke ita nia neon para ita bele kompriende di-

diak Nia hakarak. ⁹ Uluk Nai Maromak seidauk foo hatene Nia hakarak hotu ba ema. Maibee agora, Nia hatudu ona Nia planu mai ita. Nia desidi ona hori uluk atu Jesus Kristu halao planu nee. ¹⁰ Nia planu mak nee: bainhira too ona nia tempu, Maromak sei halo buat hotu-hotu iha lalehan ho iha rai hamutuk ida deit, i Kristu mak sei ukun hotu-hotu.

¹¹ Maromak halao buat hotu-hotu tuir Nia hakarak. Hori uluk kedas Nia hili ona ita sai Nia ema hodi sai neon ida laran ida ho Kristu. ¹² Nia halo nunee atu ami ema Judeu nebee fiar uluk ba Kristu, bele foti aas Nai Maromak nia naran. Nia boot teb-tebes!

¹³ Imi nebee laos ema Judeu mos rona ona Kristu nia Liafuan Diak, hodi fiar ba Nia. Liafuan nee loos, i lori salvasaun ba imi.

Bainhira imi fiar ba Kristu, Maromak mos foo Nia Espiritu Santu ba imi, tuir Nia promesa uluk. Espiritu Santu nee hanesan sinal ida katak, imi Kristu nia ema. ¹⁴ Tanba Maromak foo ona Nia Espiritu Santu ba ita, mak ita laran metin katak, aban-bainrua Nia sei foo tan buat hotu-hotu nebee Nia promete ona, i sei hasai Nia povu hosi sira nia sala hotu. Foti aas Nai Maromak nia naran. Nia boot teb-tebes.

**Paulo halo orasaun ba
sarani sira iha Éfezu**

¹⁵ Maun-alin sira, hau rona dehan, imi fiar metin ba Nai Jesus i hadomi Maromak nia povu hotu. Dezde hau rona nunee, ¹⁶ hau sempre foo agradese ba Nai Maromak tanba imi, i sempre temi imi nia naran bainhira hau halo orasaun ¹⁷ ba Maromak. Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Maromak. Nia mak ita nia Aman, i Nia boot teb-tebes. Hau husu atu Nia haraik Nia Espiritu ba imi, para loke

^u1:1 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:19-21; 19:1 ^v1:7 Kolose 1:14

imi nia neon i hatudu Maromak ba imi para imi bele konhese Nia diak liu tan.¹⁸ Hau husu ba Maromak atu foo naronan ba imi para imi bele komprien de buat hotu-hotu nebee Maromak promete ona atu foo. Imi hein ho laran metin atu simu buat sira nee tanba Nia bolu ona imi sai Nia ema. Hau mos harohan atu imi komprien de katak, bensaun nebee Maromak promete ona atu foo ba Nia povu nee boot teb-tebes.

¹⁹Hau harohan atu imi bele hatene Maromak nia kbiit. Nia kbiit nee makaas teb-tebes, boot liu hotu-hotu. Hodi kbiit nee mak Nia tulun ita nebee fiar ba Nia. Hodi kbiit ida nee mos²⁰ Nia halo Kristu moris fali hosi mate, i foti Nia tuur iha Nai Maromak nia sorin loos iha lalehan.^w ²¹Kristu boot liu buat hotu-hotu iha lalehan ho rai. Nia boot liu naiulun sira, autoridade sira, ho espiritu bo-boot sira hotu. Nia naran aas liu see-see deit mak kaer ukun, laos deit sira nebee ukun agora, maibee mos sira nebee sei ukun aban-bainrua. ²²Nai Maromak halo buat hotu-hotu hakruuk ba Kristu, i foti Kristu sai Ulun hodi ukun buat hotu-hotu, atu nunee Nia bele tulun ema sira nebee fiar ba Nia.^x ²³Kristu mak Ulun, i ita sarani sira hanesan Nia isin lolon. Ita simu ita nia moris tomak hosi Kristu, nunee mos Kristu foo moris ba buat hotu-hotu iha lalehan ho rai.^y

Nai Maromak salva ita tanba Nia laran diak

2 Uluk, kona ba moris espiritual, imi mate tiha ona, tanba imi kontra Nai Maromak nia lei i halo sala oi-oin.² Iha tempu nebaa imi moris tuir mundu

nia hakarak, i tuir diabu nia boot nia hakarak. Diabu nia boot mak ukun espiritu aat sira, i nia mak agora servisu hela iha ema sira nebee lakohi tuir Nai Maromak. ³Uluk ita hotu moris nunee. Ita halo buat aat saida deit mak ita kaan atu halo, i tuir deit ita nia hakarak ho hanoin nebee aat. Tanba nee Maromak atu kastigu ona ita, hanesan mos Nia atu kastigu ema aat sira seluk.

⁴Maibee Maromak hanoin teb-tebes ita i hadomi loos ita. ⁵Maski ita hanesan mate tiha ona tanba ita nia sala, maibee Nia halo moris fali ita hamutuk ho Kristu. Tanba deit Maromak nia laran diak mak Nia salva ita.^z ⁶Maromak halo moris fali ita hamutuk ho Jesus Kristu Jesus i foti ona ita tuur hamutuk ho Nia iha lalehan. ⁷Maromak halo nunee para iha tempu oin mai, ema bele haree Nia domin ida nebee boot liu hotu-hotu, i bele hatene Nia laran diak nebee Nia hatudu mai ita liu hosi Kristu Jesus. ⁸Bainhira imi fiar ba Kristu, Nai Maromak salva imi. Nia halo nunee, tanba Nia laran diak, laos tanba imi nia diak. Salvasaun nee, Nia foo saugati deit, ⁹laos tanba imi nia hahalok diak. Entaun imi ida la bele gaba aan.^a ¹⁰Ita Nai Maromak nia liman fatin. I Kristu Jesus foo moris foun mai ita para ita bele halao buat nebee diak iha ita nia moris loro-loron. Buat diak sira nee, Maromak prepara tiha ona ba ita hori uluk kedas.

Kristu halo ita sai ida deit

¹¹Imi nebee laos ema Judeu, imi hatene, uluk ema Judeu sira la konsid era imi tanba imi la sunat tuir sira nia lei relijiaun.[¶] Afinal sunat nee, ema mak

¶2:11 Ema Judeu sira halo serimonia sunat ba labarik mane hotu-hotu bainhira sira halo loron walu. Nee sinal ida hodi hatudu katak labarik nee Maromak nian, i tama ona ba Maromak nia povu.

^w**1:20** Salmus (Mazmur) 110:1 ^x**1:22** Salmus (Mazmur) 8:6

^y**1:23** Kolose 1:18 ^z**2:5** Kolose 2:13 ^a**2:9** Tito 3:6

halo iha isin lolon deit; nee la muda ema nia laran.¹² Iha tempu nebaa, imi dook hosi Kristu. Imi hanesan ema lao rai, la iha direitu atu halo parte iha Nai Maromak nia povu Israel, i la tama iha promesa nebee Maromak halo ba sira. Imi hela iha mundu nee, la iha relasaun ida ho Maromak, i esperansa ba moris rohan-laek mos la iha.¹³ Maski iha tempu nebaa imi dook hosi Maromak, maibee agora imi laran ida ho Kristu Jesus. Nunee Maromak halo ona imi besik malu ho Nia, tanba Kristu Jesus nia raan fakar too mate ba imi.

¹⁴ Uluk ami ema Judeu ho imi nebee laos Judeu odi malu; nee hanesan moru ida haketak ita. Maibee agora Kristu rasik halo ita dame malu ona. Liu hosi Nia mate, Nia halo rahun tiha moru nee hodi halo ita hotu sai povu ida.¹⁵ Uluk, lei relijiaun Judeu ho nia regra bara-barak haketak ema Judeu hosi ema seluk. Maibee ho Kristu nia mate, Nia halo sistema lei nee la vale ona, atu nunee ema Judeu ho ema nebee laos Judeu hamutuk laran ida ho Nia. Ho nunee Kristu halo povu rua nee sai povu ida nebee moris iha dame nia laran.^b ¹⁶ Entaun Kristu mate iha krus halo povu rua nee sai ida deit, i halo ita mos dame malu ho Nai Maromak, tanba Kristu harahun tiha ona buat hotu-hotu nebee uluk halo ita odi malu.^c ¹⁷ Kristu mai iha mundu foo sai kona ba dame. Nia foo sai nunee ba imi nebee uluk dook hosi Maromak, ho mos ba ami ema Judeu nebee besik Nia.^d ¹⁸ Kristu loke ona dalan ba ita hotu too ba iha Nai Maromak nia futar oin. Atu ita ema Judeu ka ema nebee laos Judeu, ita hotu bele hakbesik aan ba Maromak tanba Nia Espiritu Santu nia tulun.

Kristu nia povu hanesan uma santu ida ba Maromak

¹⁹ Entaun, maski uluk imi hanesan ema lao rai nebee la halo parte iha Nai Maromak nia povu, maibee agora imi sai ona ema rai nain hamutuk ho Nia povu sira seluk. I imi mos sai ona Maromak nia familia uma laran.²⁰ Nee hanesan Nai Maromak harii uma ida. Kristu Jesus hanesan fatuk prinsipal liu iha uma nee. Depois Nia apostolu sira ho profeta sira nebee tatoli Nia liafuan, mak hanesan fatuk nebee Maromak hada uluk. Depois Nia hada mos imi hamutuk iha fatuk sira nee nia leten.²¹ Tanba Kristu sai uma nee nia huun, mak uma nee hamriik metin, i sae ba beibeik, too sai uma santu ida para ita nia Nai hodi hela.²² Entaun, tanba imi laran ida ona ho Kristu, Maromak hada mos imi nebee laos Judeu hamutuk ho Nia ema sira seluk para ita hotu sai Maromak nia Espiritu nia hela fatin.

Paulo lori Nai Jesus nia Liafuan Diak ba ema nebee laos Judeu

3 Hau, Paulo, agora dadauk dadur hela iha komarka tanba hau halao servisu nebee Kristu Jesus foo mai hau. Servisu nee mak foo sai Nia Liafuan Diak ba imi nebee laos ema Judeu.² Imi rona ona katak, Nai Maromak foo fiar mai hau halo servisu nee ba imi tanba Nia laran diak mai hau.³ Nia foo sai ona Nia planu segredu mai hau, hanesan hau hakerek tiha ona ituan iha leten.⁴ Bainhira imi lee ona ida nee, imi bele kompriende Nai Maromak nia planu kona ba Jesus Kristu, tuir buat nebee Nia foo sai ona mai hau.⁵ Uluk segredu nee seidauk foo sai ba ema ida. Maibee agora Maromak foo sai ona liu hosi Nia Espiritu ba Jesus nia apostolu sira ho Maro-

^b2:15 Kolose 2:14^c2:16 Kolose 1:20^d2:17 Isaias (Yesaya) 57:19

mak nia profeta sira nebee tatoli Nia li-afuan. ⁶Segredu nee mak nee: se ema nebee laos Judeu fiar ba Maromak nia Liafuan Diak, entaun sira sei simu bensaun nebee Maromak foo ba Nia oan sira, hanesan mos ema Judeu. Sira ho ema Judeu hamutuk sai povu ida. Nee hanesan sira halo parte iha isin lolon ida deit. I sira simu mos buat nebee Maromak promete ona ba Nia povu tanba sira laran ida ho Kristu Jesus.

⁷Nai Maromak hatudu Nia laran diak mai hau hodi hili hau foo sai Nia Liafuan Diak. I Nia foo Nia kbiit mai hau para halao servisu nee. ⁸Hosi Maromak nia ema hotu-hotu, hau mak kiik liu. Maski nunee, Maromak foo fiar mai hau para foo hatene ba ema nebee laos Judeu, kona ba bensaun boot nebee Jesus Kristu foo mai ita. Nia bensaun nee, ita sukat la too. ⁹Desde Nai Maromak halo mundu, Maromak nia planu nee segredu hela. Maibee agora Nia haruka hau esplika ba ema hotu-hotu kona ba oinsaa mak Nia atu halao Nia planu. ¹⁰Bainhira Maromak nia povu hamutuk sai ida deit, espiritu bo-boot sira nebee kaer ukun mos sei haree, i sei hatene katak, Maromak nia matenek klean teb-tebes. ¹¹Nai Maromak sei halo buat sira nee hotu tuir planu nebee Nia desidi tiha ona molok Nia halo mundu. I Nia foo planu nee ba ita nia Nai Jesus Kristu mak halao. ¹²Ita nebee fiar ona ba Kristu Jesus, i laran ida ho Nia, la bele tauk atu hakbesik aan ba iha Maromak nia futar oin, tanba odamatan sempre nakloke ba ita.

¹³Tanba nee hau husu ba imi, maski hau hetan terus tanba hau serbi imi nebee laos Judeu, maibee keta laran susar. Tanba hau nia terus nee lori diak ba imi.

Paulo halo orasaun ba sarani sira iha Éfezu

¹⁴Bainhira hau hanoin Maromak nia planu furak nee, hau hakneak hodi halo orasaun ba Aman Maromak. ¹⁵Nia mak Aman ba familia hotu-hotu iha lalehan ho rai. ¹⁶Maromak nia kbiit boot tebetes, i Nia diak la-halimar. Nunee Hau harohan atu Nia Espiritu foo kbiit ba imi hodi hametin imi nia laran. ¹⁷Hau harohan atu Jesus Kristu hela metin iha imi nia laran, tanba imi fiar ba Nia.

Hau mos halo orasaun para domin sai huun ba imi nia moris. Ho nunee imi sai hanesan ai huun nebee hamriik metin tanba nia abut tama klean ba rai.^e ¹⁸⁻¹⁹Se nunee, imi hamutuk ho Maromak nia povu sira hotu, bele kompriende Kristu nia domin, maski ita ema nunka bele kompriende. Tanba Nia domin nee boot tebetes, luan teb-tebes, klean teb-tebes, i aas teb-tebes. Hau halo orasaun atu imi bele hatene lo-loos Kristu nia domin nee, atu nunee imi bele hatudu Maromak nia diak ho Nia domin iha imi nia moris tomak.^f

²⁰Nai Maromak nia kbiit makaas teb-tebes. Nia bele halo liu fali saida deit mak ita husu ba Nia. Nia kbiit nee, ita hanoin la hetan. Hodi Nia kbiit boot nee mak Nia servisu iha ita nia laran. ²¹Mai ita foti aas Nia naran, tanba Nia kbiit nebee Nia hatudu ba Nia povu liu hosi Kristu Jesus. Mai ita hahii Nia, hosi jerasaun ba jerasaun, too tinan ba tinan. Amen.

Kristu nia povu sai ida deit

4 Hau dadur hela tanba serbi ita nia Nai. Nunee hau husu boot atu imi bele moris tuir Maromak nia hakarak, tanba Nia bolu ona imi sai Nia ema. ²Imi tenki moris haraik aan, laran maus,

pasiensia ba malu, i hadomi malu. Se ema ruma halo sala hasoru imi, lalika halo ba lia.⁸ ³Espiritu Santu foo ona unidade ba imi. Nee duni hakaas aan atu moris iha dame nia laran, para imi nia unidade nee bele metin nafatin. ⁴Ita hamutuk halo parte iha isin lolon ida deit. Ita hotu simu ona Maromak nia Espiritu, i Espiritu nee ida deit. Maromak bolu ona ita hotu sai Nia ema, entaun ita nia esperansa ba aban-bainrua mos hanesan. ⁵Ita nia Nai ida deit; ita nia fiar ida deit, i ita hotu simu batizmu ida deit. ⁶Nai Maromak ida deit; Nia mak ita hotu nia Aman. Nia ukun ita hotu-hotu, halao Nia servisu liu hosi ita hotu-hotu, i hela iha ita hotu nia laran.

Kristu foo knaar oi-oin atu Nia povu sai forti

⁷Maski ita hotu ida deit, maibee Kristu fahe kbiit mai ita ida-idak para bele halao Nia servisu. ⁸Nee tuir buat nebee hakerek tiha ona iha Livru Sagradu dehan,

“Bainhira Nia sae ba iha fatin aas,
Nia lori inimigu sira nebee Nia hadau iha funu laran,

i Nia fahe prezenti oi-oin ba ema.”^h

⁹Liafuan “Nia sae” nee dehan saida? Nee dehan katak, uluk Nia tuun tiha ona mai iha mundu, iha fatin nebee kraik liu.

¹⁰Ida nebee tuun mai nee, Nia duni mak sae fila fali ba lalehan, iha fatin nebee aas liu hodi ukun buat hotu-hotu iha lalehan ho rai. Nia nee mak Kristu.

¹¹Kristu mak foo kbiit ba Nia ema, atu sira halao servisu nebee Nia fahe ba sira. Nia foti balu sai Nia apostolu. Balu Nia foti sai Nia profeta para tatoli Nia liafuan, balu sai ema nebee foo sai Nia Liafuan Diak ba ema nebee seidauk rona, i balu fali sai bibi atan ho mestri hodi tau matan ba Nia povu i hanorin sira.

¹²Nia foti sira nee para sira bele prepara Maromak nia povu atu ita hotu-hotu halao Nia servisu. Ho nunee ita hotu, nudar Kristu nia isin lolon, sai forti ba beibeik, ¹³too ita hotu neon ida laran ida fiar ba Maromak nia Oan i konhese di-diak Nia. Too ikus ita laos hanesan labarik tan, maibee sai boot ona, too ita sai hanesan lo-loos Kristu. ¹⁴Entaun, ita nia fiar la nakdoko ona hanesan laloran nebee anin huu ba-mai. Ema bosok-teen mai inventa tuun-sae hanorin buat nebee la loos mos, ita la tuir, ita la monu ba sira nia lia bosok. ¹⁵Maibee ita so koalia buat nebee loos hodi hatudu domin ba malu. Se ita halo nunee, neineik-neineik ita sai hanesan Kristu iha ita nia moris tomak. Kristu nee mak ita nia Ulun. ¹⁶I ita hanesan Nia isin lolon. Kuandu ema nia liman-ain sira nee ida-idak halo tuir nia knaar rasik, entaun isin lolon nee forti ba dadauk. Nunee mos Kristu nia povu. Kristu halo ita hotu sai ida. Se ita hadomi malu i ida-idak halao nia knaar, mak ita hamutuk boot ba dadauk i sai forti.ⁱ

Husik tiha moris uluk nian hodi moris tuir Kristu

¹⁷Rona di-diak saida mak hau atu hatete agora, tanba hau koalia hodi Nai Jesus nia naran. Imi la bele moris tan hanesan ema nebee la konhese Nai Maromak. Tanba sira nia hanoin arbiru deit. ¹⁸Sira nia neon nakukun tiha ona. Sira moris dook hosi Maromak, tanba sira ulun toos, i lakohi hatene Maromak nia dalan. ¹⁹Sira la iha ona moe. Nee mak sira nia moris hanesan animal. Sira foo sira nia aan ba hahalok aat, i sempre hakarak atu halo sala tan.

²⁰Maibee bainhira imi aprende kona ba Kristu, imi nunka aprende atu moris aat hanesan nee! ²¹Tanba hau hatene

katak, ema nebee uluk hanorin imi kona ba Kristu, hanorin buat nebee mak loos.

²²Uluk imi hakarak halo buat aat oi-oin, i imi nia hakarak nee lohi imi, too es-traga imi nia aan. Maibee ema nebee hanorin imi kona ba Kristu, sira haruka imi husik tiha imi nia moris uluk nee,^j ²³i foo fatin ba Nai Maromak para Nia halo foun imi nia neon ho laran. ²⁴Nia halo ona imi sai ema foun, para imi moris loos ho laran moos, hanesan Maromak.^k

²⁵Nee duni, la bele bosok tan. Imi koalia ba malu, tenki koalia loos, tanba ita hotu halo parte iha isin lola ida.^l

²⁶Se imi hirus, keta husik hirus nee lori imi ba sala, i la bele rai hirus too loro matan monu,^m ²⁷atu nunee imi la foo fatin ba diabu.

²⁸Ema nebee naok-teen, la bele naok tan ona. Maibee nia tenki servisu makaas ho nia liman rasik hodi sustenta nia aan ho mos hodi foo tulun ba ema kiak sira.

²⁹Bainhira imi koalia, la bele koalia liafuan aat. Maibee koalia deit liafuan diak nebee ema presiza rona, para hametin sira nia laran. Liafuan hanesan nee sei ajuda sira.

³⁰La bele halo tristi Nai Maromak nia Espiritu Santu. Tanba Maromak foo Nia Espiritu nee ba imi hanesan marka ida hodi hatudu katak, imi nee Maromak nia ema. I Nia Espiritu mos halo imi laran metin katak, too loron ikus, Maromak sei salva imi.

³¹La bele ona rai odi ba ema. La bele hirus. La bele hakilar ema. La bele istori malu. La bele hatete aat ema. I la bele halo buat aat saida deit. ³²Maibee imi tenki hadomi malu, i halo diak ba malu. Imi tenki foo perdaun ba malu, hanesan

Nai Maromak mos foo ona perdaun ba imi liu hosi Kristu nia mate.ⁿ

Moris tuir Maromak nia ezemplu

5 Imi Nai Maromak nia oan doben. Nee duni moris tuir Nia ezemplu. ²Hadomi malu, hanesan mos Kristu hadomi ita, too Nia foo Aan ba mate hodi troka ita. Ho Nia mate nee Nia sai hanesan sakrifisiu morin nebee halo haksolok Nai Maromak.^o

³Imi Nai Maromak nia ema. Nee duni, la bele halo sala seksual. Atu hanoin deit hahalok foer sira nee mos, la bele. La bele kaan ema nia sasaan. ⁴La bele tolok, ka koalia nar-naran, ka konta li-afuan aat, tanba buat sira nee la serve atu Maromak nia ema koalia. Maibee foo agrades ba Maromak. ⁵Hanoin di-diak! Ema nebee halo sala seksual ka kaan sasaan, sira sei la halo parte iha Kristu ho Maromak nia reinu. Tanba sira adora buat sira nee hanesan fali sira nia maromak.

⁶Karik ema ruma lohi imi dehan sala sira nee la buat ida, keta fiar. Tanba hahalok aat sira nee halo Maromak hirus teb-tebes hodi kastigu ema nebee la tuir Nia hakarak. ⁷Nee duni, la bele liga ema nebee moris hanesan nee.

⁸Uluk imi moris iha nakukun laran. Maibee agora, imi laran ida ho Nai Jesus i tama ona iha naroman. Nee mak imi tenki moris hanesan ema nebee moris iha naroman. ⁹Ema nebee moris iha naroman, nia sei halo buat diak, moris loos, i koalia loos. ¹⁰Hakaas aan buka hatene oinsaa mak imi bele halo haksolok Nai Maromak nia laran. ¹¹⁻¹²La bele halo parte iha hahalok nakukun nian; hahalok aat nee la iha folin ida.

^j4:22 Kolose 3:9

^k4:24 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:26; Kolose 3:10; Roma 12:1-2

^l4:25 Zacarias 8:16 ^m4:26 Salmus (Mazmur) 4:4 ⁿ4:32 Kolose 3:13

^o5:2 Ézodu (Keluaran) 29:18; Salmus (Mazmur) 40:6

Tanba buat nebee sira halo sub-subar nee, aat teb-tebes; ita atu koalia mos, ita moe. Maski nunee, imi tenki foo hanoin ba sira katak hahalok nee sala.¹³ Ita bele foti ezemplu hosi ahi: se ita leno buat nebee iha nakukun laran, maka ema bele haree buat sira nee mo-moos,¹⁴ tanba naroman halo buat hotu-hotu sai klaru. Iha kanta ida dehan,
 “Imi nebee dukur, hadeer ona ba, imi nebee mate, moris fali ona ba. I Kristu sei foo naroman ba imi.”

Husik Espiritu Santu domina imi

¹⁵ Tanba nee, kuidadu di-diak imi nia moris. La bele moris hanesan ema beik, maibee tenki uza matenek.¹⁶ Ohin loron ema barak halo buat aat. Nee duni, kuandu iha oportunidade saida deit para halo diak ba ema, halo ona ba.^p ¹⁷ Keta beik-teen, maibee hakaas aan atu kom-priente saida mak Nai Jesus hakarak.

¹⁸ La bele tua lanu. Se lae, tua nee mak domina fali imi too imi halo buat aat oi-oin. Maibee husik Espiritu Santu mak domina imi.¹⁹ Bainhira imi koalia ba malu, temi liafuan hosi hananu oi-oin, hanesan hosi livru Salmus, kanta nebee Espiritu Santu foo, ho hananu seluk nebee adora Maromak. Hananu hahii Nai Maromak ho laran tomak.²⁰ Iha situ-asaun saida deit, sempre agradese ba Aman Maromak ba buat hotu-hotu hodi ita nia Nai Jesus nia naran.^q

Ita tenki hakruuk ba malu

²¹ Imi hotu-hotu tenki hakruuk ba malu tanba imi respeita Kristu.

Feen ho laen

²² Imi feen sira, hakruuk ba imi nia laen, hanesan mos imi hakruuk ba Nai

Jesus.²³ Tanba laen nudar ulun ba nia feen, hanesan mos Kristu mak Ulun ba Nia povu. Nia povu hanesan Nia isin lolon, i Nia mak salva sira.^r ²⁴ Kristu nia povu hakruuk ba Nia. Nunee mos, feen sira tenki hakruuk ba sira nia laen iha buat hotu-hotu.

²⁵ Imi laen sira mos tenki hadomi imi nia feen, hanesan Kristu hadomi Nia povu, too Nia entrega Nia Aan ba mate iha sira nia fatin,^s ²⁶ para halo sira moris ho laran moos. Bainhira sira halo tuir Nia liafuan i simu batizmu, Kristu hanesan fasi sira nia laran ho bee halo moos.²⁷ Kristu halo nunee para Nia povu sai hanesan feto-raan ida ke kapaas teb-tebes iha Nia oin, nebee la iha foer ka noda i la namkurut ida, maibee laran moos i livre hosi sala.

²⁸ Nunee mos, laen sira, imi tenki hadomi imi nia feen hanesan imi hadomi imi nia isin lolon rasik. See mak hadomi nia feen, nia hadomi nia aan.²⁹ La iha ema ida odi nia aan, maibee nia foo haan i kuidadu di-diak, hanesan Kristu mos kuidadu Nia povu,³⁰ tanba ita hanesan Nia isin lolon.³¹ Iha Nai Maromak nia Livru Sagradu hakerek dehan, “Tanba nee, mane tenki husik nia inan-aman, para baa moris laran ida ho nia kaben, i sira nain rua sai ona ida.”^t ³² Liafuan nee klean teb-tebes, i tuir hau haree, hatudu mos ba Kristu ho Nia povu.³³ Nee duni, laen ida-idak tenki hadomi nia feen hanesan nia hadomi nia aan rasik. I feen ida-idak mos tenki respeita nia laen.

Oan ho inan-aman

6 Oan sira, nudar ema nebee tuir Nai Jesus, imi tenki rona imi nia inan-aman, tanba hahalok ida nee mak loos.^u

^p5:16 Kolose 4:5 ^q5:20 Kolose 3:16-17 ^r5:23 Kolose 3:18; 1 Pedro 3:1

^s5:25 Kolose 3:19; 1 Pedro 3:7 ^t5:31 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:24

^u6:1 Kolose 3:20

²⁻³ Nai Maromak nia ukun fuan ida dehan, “O tenki respeita o nia inan-aman.” Maromak mos foo promesa dehan, “Se o halo nunee, o sei moris diak i hetan vida naruk.” Hosi ukun fuan sanulu, too ida nee mak Maromak foin foo promesa ba ema nebee halo tuir.^v

⁴ Inan-aman sira, la bele hanehan imi nia oan sira halo sira hirus. Maibee tau matan di-diak ba sira, i hanorin sira desde kiik kedas para tuir Nai Maromak nia dalan. Se sira halo sala, hatudu dalan loos ba sira.^w

Atan ho patraun

⁵ Atan sira, imi tenki halo tuir orden nebee imi nia patraun iha mundu nee foo ba imi. Imi tenki respeita sira, rona sira, i servisu ba sira ho laran, hanesan imi serbi ba Kristu rasik. ⁶ La bele servisu hodi buka oin deit. Maibee bainhira patraun la haree tu-tuir mos, imi tenki servisu ho laran, tanba ida nee mak Nai Maromak nia hakarak. ⁷ Halo imi nia servisu ho haksolok, hanesan imi serbi ba Nai Jesus, laos ba ema deit. ⁸ Keta haluha katak, atu atan ka laos atan, aban-bainrua Nai Maromak sei selu ema nebee halo buat diak.^x

⁹ Patraun sira, imi mos tenki haree imi nia atan sira ho diak, i la bele ameasa sira. Tanba imi hatene katak, sira ho imi iha Patraun ida deit iha lalehan, i Patraun nee la fihir oin.^y

Uza ekipamentu funu tomak nebee Nai Maromak foo

¹⁰ Hau nia liafuan ikus mak nee: sai forti ba! Tanba imi laran ida ho ita nia Nai, i Nia kbiit makaas teb-tebes foo forsa mai ita. ¹¹ Imi tenki uza ekipamentu funu nian kompletu nebee Maromak foo ba imi, para imi bele hamriik metin hodi hasoru diabu nia manobra. ¹² Tanba ita funu, laos hasoru ema. Maibee ita funu hasoru diabu bo-boot nebee ita la haree ho matan, hasoru espiritu aat oi-oin nebee ukun iha nakukun laran. ¹³ Nee duni, imi tenki uza ekipamentu funu nian tomak nebee Maromak foo. Nunee bainhira loron aat nee too mai, imi bele tuba rai metin. I kuandu imi funu hotu ona, imi sei hamriik metin nafatin.

¹⁴ Entaun, hamriik metin ba. Kaer metin lia loos; nee hanesan imi kesi sintu iha imi nia kanotak.[§] Moris loos; nee hanesan imi hatais besi iha hirus matan para defende aan.^z ¹⁵ Imi tenki prontu foo sai Liafuan Diak kona ba oinsaa bele dame malu ho Nai Maromak; nee hanesan imi tau sapatu tropas nian.^a ¹⁶ Kaer metin nafatin imi nia fiar ba Nai Jesus; nee hanesan imi kaer besi kabelak hodi defende imi nia aan. Se imi fiar nafatin, entaun Satanás hana rama ahi ba imi, la borus, i ahi nee mate kedas. ¹⁷ Laran metin ba, katak Nai Maromak salva tiha ona imi; nee hanesan imi taka kapaseti besi. Kaer metin Nai Maromak nia liafuan, hanesan surik ida nebee Espiritu Santu foo ba imi.^b

§6:14 Kuandu tropas Roma sira atu baa funu, sira kesi sintu para sira nia hena luan nee la bele atrapalha sira.

v6:2-3 Ézodu (Keluaran) 20:12; Deutoronómiu (Ulangan) 5:16

w6:4 Kolose 3:21 **x6:8** Kolose 3:22-25

y6:9 Deutoronómiu (Ulangan) 10:17; Kolose 3:25; 4:1; Tiago (Yakobus) 5:4

z6:14 Isaias (Yesaya) 11:5; 59:17 **a6:15** Isaias (Yesaya) 52:7

b6:17 Isaias (Yesaya) 59:17

¹⁸ Halo orasaun loron-kalan ho Espiritu Santu nia tulun. Iha situasaun saida deit, husu Maromak nia tulun. Matan moris neon moris nafatin, husu Maromak nia tulun, i sempre halo orasaun ba Maromak nia povu hotu-hotu. ¹⁹ Keta haluha halo orasaun mos mai hau, para bainhira hau loke hau niaibun, Nai Maromak foo liafuan mai hau, atu hau bele foo sai segredu Liafuan Diak nian ho brani.^c ²⁰ Nai Jesus foti hau sai Nia embaixador para foo sai Liafuan Diak nee. Tanba nee mak agora hau dadur hela iha kadeia. Nee duni harohan mai hau, atu hau bele foo sai Nia Liafuan ho brani, tanba ida nee mak hau nia obrigasaun duni.

Paulo taka nia surat

²¹ Hau haruka irmaun Tíkiku ba imi, para konta buat hotu-hotu kona ba hau,

atu imi bele hatene kona ba hau nia situasaun ho hau nia servisu. Tíkiku nee ita nia irmaun doben, i nia badinas halao Nai Jesus nia servisu.^d ²² Hau haruka nia ba imi, atu nia bele konta kona ba ami nia moris iha nee, i bele hametin imi nia laran.^e

²³ Maun-alin sira, hau harohan ba ita nia Aman Maromak ho Jesus Kristu ita nia Nai, para Sira foo paz ho hakmatek ba imi, i tulun imi atu hadomi malu i fiar nafatin ba Kristu. ²⁴ Hau mos harohan atu Maromak hatudu Nia laran diak ba ema hotu-hotu nebee hadomi ita nia Nai Jesus Kristu ho domin ida nebee la iha rohan.

^c6:19 Kolose 4:4

^d6:21 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 20:4; 2 Timóteo 4:12

^e6:22 Kolose 4:7-8

*Paulo nia surat
ba sarani sira iha sidade*

Filipi

Paulu hahuu nia surat
(*Apostolu sira nia
Istoria (Atos, Kisah) 16:12*)

1 Surat nee hosi Paulo ho Timóteo, Kristu Jesus nia atan.

Ami haruka surat nee ba Maromak nia povu iha sidade Filipi nebee laran ida ho Jesus Kristu, ba responsavel sarani sira, ho mos ba ema nebee ajuda responsavel sira.

² Ami harohan ba ita nia Aman Maromak ho Nai Kristu Jesus, para hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

**Paulo halo orasaun ba
sarani sira iha Filipi**

³ Hau sempre agradese ba Nai Maromak bainhira hau hanoin imi. ⁴ Hau sempre halo orasaun ba imi ho laran hak-solok, ⁵ tanba hosi loron primeiru imi simu Maromak nia Liafuan Diak too agora, imi ajuda hau hodi foo sai Liafuan Diak nee. ⁶ Nai Maromak hahuu ona halo servisu diak iha imi. I hau laran metin katak, Nia sei kontinua nafatin too Nia servisu nee hotu iha loron nebee Kristu Jesus fila fali mai hosi lalehan.

⁷ Hau senti nunee, tanba imi iha hau nia laran. Maromak foo fiar ba imi atu servisu hamutuk ho hau. Bainhira Hau defende Nia Liafuan Diak hodi hatudu ba ema katak Liafuan nee loos, imi sempre halo parte iha servisu nee. Bainhira hau iha dadur laran mos, imi halo parte nafatin. ⁸ Nai Maromak rasik hatene katak, hau hakarak teb-tebes atu haree

imi, i hau hadomi imi hanesan Kristu Jesus mos hadomi imi.

⁹ Hau halo orasaun ba Nai Maromak para imi nia domin ba malu bele buras ba beibeik. Hau mos husu atu Nia aumenta beibeik matenek ba imi hodi halo imi hatene saida mak loos, saida mak sala. ¹⁰ Nunee imi bele hili saida mak diak hodi moris loos i livre hosi sala too Kristu fila fali mai. ¹¹ Ho Jesus Kristu nia tulun, imi sei hatudu hahalok diak iha imi nia moris tomak. Hodi nunee, ema sei foti aas Nai Maromak nia naran hodi hahii Nia.

**Paulo nia terus halo ema
barak fiar ba Kristu**

¹² Maun-alin sira, hau hakarak atu imi hatene katak, maski ema halo susar hau, maibee hau nia terus nee halo ema barak liu tan fiar ba Nai Jesus nia Liafuan Diak. ¹³ Seguransa sira iha rezidencia ulun boot sira nian ho ema sira seluk iha nee mos hatene dehan, hau dadur hela tanba serbi Jesus Kristu.^f ¹⁴ Tanba hau iha dadur laran mos sarani sira barak liu mak laran metin ba Nai Jesus. Agora sira brani liu, i la tauk tan atu foo sai Maromak nia liafuan.

¹⁵ Iha duni ema balu foo sai kona ba Kristu ho hanoin nebee diak, maibee iha mos balu halo nunee tanba sira laran moras hau i hakarak para ema tuir deit sira. ¹⁶ Sira nebee ho hanoin diak, sira foo sai kona ba Kristu tanba sira hadomi hau. Sira hatene katak, Maromak tau hau iha fatin nee para defende Liafuan Diak.

¹⁷ Maibee sira nebee laran moras hau, sira foo sai kona ba Kristu para buka naran deit, laos ho objetivu nebee diak. Sira hanoin atu foo todan liu tan mai hau iha kadeia nee.

^f1:13 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 28:30

¹⁸Maibee husik deit ba. Ema atu hanorin ho laran moos ka la moos, la buat ida, naran katak sira hanorin kona ba Kristu. Ida nee mak halo hau nia laran haksolok.

I hau sei haksolok nafatin, ¹⁹tanba hau hatene katak, ho imi nia orasaun mai hau, i Jesus Kristu nia Espiritu nia tulun, too ikus Maromak sei salva hau. ²⁰Hau hakarak ho laran metin atu hau brani nafatin foo sai kona ba Kristu, hanesan mos uluk, atu nunee hau la bele moe. Atu hau moris ka, hau mate, la buat ida. Naran katak Maromak uza hau hodi foti aas Kristu nia naran.

²¹⁻²³Hau hanoin nunee: se hau moris, entaun moris ba Kristu, i hau bele halo servisu ida ke iha folin. Maibee se hau mate, hau sorti liu tan, tanba hau bele husik mundu nee hodi baa moris hamutuk ho Kristu. Nee mak hau la hatene atu hili ida nebee loos. ²⁴Maibee imi sei presiza hau iha nee, entaun diak liu hau hela lai iha mundu. ²⁵Entaun hau laran metin katak, hau sei moris i sei hela ho imi nafatin, para tulun imi atu fiar metin liu tan ba Maromak ho laran haksolok. ²⁶Nunee imi sei foti aas Jesus Kristu nia naran, tanba Nia mak loke dalan atu hau bele baa haree fali imi.

Moris loos nafatin

²⁷Bele halo nusaa mos, imi tenki moris tuir lo-loos Kristu nia Liafuan Diak. Nunee, se hau rasik baa vizita fali imi ka rona deit hosi ema mos, hau bele hatene katak, imi hamriik metin ho neon ida laran ida. I hau bele hatene katak, imi hotu servisu makaas para ema seluk mos fiar Kristu nia Liafuan Diak nee. ²⁸Bainhira ema kontra imi, la bele tauk sira. Imi nia brani nee hatudu ba sira katak, Nai Maromak rasik sei salva imi maibee sei halo lakon tiha sira. ²⁹Maro-

mak nee diak teb-tebes. Nia loke ona dalan ba imi para fiar ba Kristu. Laos nee deit, maibee Nia mos bolu imi atu terus tanba tuir Nia. ³⁰Imi nia luta hanesan ho hau nia luta. Uluk imi haree hau terus ba Kristu, i agora mos imi rona dehan hau hasoru nafatin situasaun hanesan nee.⁸

Ita tenki haraik aan hanesan Jesus Kristu

2 Imi laran metin tanba imi sai ona ida ho Kristu. Imi nia laran hakmatek tanba Kristu hadomi imi. Imi lao hamutuk ho Maromak nia Espiritu. Imi laran diak ba malu, i hadomi malu. ²Imi moris nunee, halo hau nia laran haksolok. Agora hau husu atu imi hanoin ida deit, i hadomi malu ho neon ida laran ida atu nunee hau bele haksolok liu tan. ³La bele halo saida deit hodi buka naran. La bele foti aan, maibee tenki haraik aan hodi konsidera ema seluk diak liu fali imi. ⁴La bele servisu deit ba imi nia interese privadu, maibee imi ida-idak mos tenki haree ba ema seluk nia interese.

⁵Imi nia haraik aan hanesan Kristu Jesus.

⁶Nia Maromak.

Maski nunee Nia prontu husik Nia pozisaun nudar Maromak.

⁷Nia husik tiha buat hotu-hotu hodi sai ema

i moris hanesan atan.

⁸Nia sai tiha ema,

Nia haraik Aan

hodi moris tuir Nai Maromak nia hakarak too mate.

Maski ema oho Nia iha krus hanesan fali ema aat ida mos,

Nia simu.

⁹Tanba nee, Nai Maromak foti aas Nia liu buat hotu-hotu,

i foo ba Nia, naran ida nebee boot liu naran hotu-hotu.

¹⁰ Maromak halo nune
atu kriatura hotu-hotu iha lalehan ho iha
rai,

ema moris ho ema mate,
hakneak hodi adora Jesus.

¹¹ Hotu-hotu sei hatete, “Jesus Kristu
mak Nai!”

Ho nune sira foti aas Aman Maromak
nia naran.^h

Ita tenki moris tuir Maromak nia hakarak

¹² Maluk doben sira, uluk hau sei
hamutuk ho imi, imi sempre rona hau
hodi halo tuir Maromak nia hakarak.
Agora hau dook hosi imi mos, imi tenki
hakaas aan liu tan atu moris nune.
Maromak salva tiha ona imi. Nee duni,
esforsa aan ho tauk ho respeitu para tuir
Nia hakarak, atu imi nia salvasaun bele
too iha rohan. ¹³ Tanba Nai Maromak
rasik servisu iha imi nia laran. Nia halo
imi prontu atu tuir Nia hakarak, i foo
mos kbiit ba imi atu bele halo tuir.

¹⁴ Imi halo saida deit, la bele mur-
mura, i la bele istori malu. ¹⁵ Nune,
nudar Maromak nia oan, imi bele moris
ho laran moos, livre hosi sala, buat aat
ida mos la iha. Imi moris iha ema aat sira
nia leet. Entaun imi tenki sai hanesan
naroman hodi leno dalan ba sira, hane-
san fitun iha lalehan.ⁱ ¹⁶ Hatoo ba sira,
Maromak nia liafuan nebee foo moris.
Se imi halo nune, entaun aban-bainrua
bainhira Jesus Kristu fila fali mai, hau
nia laran sei haksolok, tanba hau nia
servisu ho hau nia kolen la saugati.

¹⁷ Tanba imi fiar ba Kristu, imi mos
serbi Maromak hodi entrega imi nia aan
tomak sai hanesan sakrifisiu ba Nia. Se
aban-bainrua ema oho hau tanba hau
nia fiar karik, mak hau nia mate mos
sai hanesan sakrifisiu ida hodi foo ba

Nai Maromak.^j Bele nune mos, hau nia
laran haksolok hamutuk ho imi. ¹⁸ Imi
mos tenki haksolok hamutuk ho hau.

Paulo hakarak haruka Timóteo ba Filipi

¹⁹ Hau hein katak, la kleur tan Nai
Jesus foo dalan atu hau haruka Timó-
teo baa iha imi. Bainhira fila fali mai,
nia bele konta mai hau kona ba imi,
hodi halo hau nia laran haksolok. ²⁰ Iha
nee la iha ema seluk hanesan Timó-
teo. So nia deit mak iha interese teb-
tebes ho imi. ²¹ Sira seluk so hanoin deit
sira nia aan. Buat nebee Jesus Kristu
hakarak, sira la interese. ²² Maibee imi
rasik hatene, Timóteo servisu makaas
hodi foo sai Nai Jesus nia Liafuan Diak.
Nia servisu hamutuk ho hau, hanesan
oan ida servisu ho nia aman. ²³ Nee duni
hau hakarak hein too hau rona buat
nebee mak atu akontese mai hau, depois
mak hau haruka kedas nia ba imi. ²⁴ I
Nai Jesus halo hau laran metin katak, la
kleur tan, hau mos bele baa vizita imi.

Paulo hakarak haruka Epafroditu ba Filipi

²⁵ Uluk imi hili Epafroditu para mai
tau matan ba hau. Durante nee nia sai
hanesan hau nia alin ida hodi halao
Maromak nia servisu hamutuk ho hau,
i nia luta hamutuk ho hau hanesan funu
nain ida. Maibee agora, hau hanoin hau
tenki haruka nia fila fali ba imi. ²⁶ Tanba
nia hanoin teb-tebes imi hotu-hotu, i nia
mos preokupa hela ho imi tanba imi rona
dehan nia moras. ²⁷ Loos duni, momentu
nebua, nia moras todan besik atu mate,
maibee Nai Maromak hatudu Nia laran
diak ba nia, i kura tiha nia moras. Hane-
san nee Maromak mos hatudu Nia laran
diak mai hau, para hau la bele tristi liu

^h2:11 Isaias (Yesaya) 45:23 ⁱ2:15 Deutoronómiu (Ulangan) 32:5

^j2:17 Número (Bilangan) 28:7

tan. ²⁸ Tanba nee mak hau hakarak liu tan haruka Epafroditu fila fali ba imi, para imi haree nia, imi sei haksolok, i hau mos laran hakmatek. ²⁹ Imi tenki simu nia ho haksolok teb-tebes, nudar imi nia maluk sarani. I imi mos tenki respeita ema hotu nebee hahalok hanesan nia. ³⁰ Tanba nia halao Kristu nia servisu too nia besik atu mate. Nia foo aan ba mate, para bele ajuda hau hodi imi nia fatin.

Nai Maromak simu ema tanba fiar ba Jesus Kristu

3 Maun-alin sira, haksolok ba, tanba imi laran ida ona ho Nai Jesus. Maski hau hakerek fali buat nebee uluk hau hakerek tiha ona, maibee hau la baruk foo hanoin dala ida tan ba imi, atu imi keta monu ba ema nia liafuan bosok.

² Kuidadu ho asu sira nee - ema sira nebee halo buat aat hodi bosok dehan tenki sunat mak foin Maromak simu ita. ^{**} ³ Afinal ita nee mak Maromak nia ema lo-loos. Ita mak adora Maromak hodi Nia Espiritu nia tulun. Ita foti aas Kristu Jesus nia naran, i ita la depende ba saida deit mak ita ema halo.

⁴ Se karik Maromak bele simu ita tanba ita nia hahalok ka ita nia huun, entaun hau rasik bele dehan, hau loos tiha ona. Karik ema seluk gaba aan kona ba buat sira nee, hau bele gaba aan liu fali nia. ⁵ Hau moris mai, iha loron walu ema sunat hau tuir lei relijiaun. Hau ema Ebreu isin, hosi suku Benjamim, hosi ema Israel. Uluk hau seidauk tuir Kristu, hau nudar ema grupu Farizeu badinas teb-tebes halo tuir lei relijiaun, ⁶ too la iha ema ida foo sala mai hau. Laos nee deit, iha tempu nebaa hau mos halo terus

sarani sira, tanba hau hanoin ema sira nee soe tiha ona ita nia lei relijiaun.^k

⁷ Uluk hau hanoin dehan, buat sira nee folin boot mai hau. Maibee agora hau konsidera la iha folin ida, tanba hau tuir Kristu. ⁸ Ida nebee hau konsidera folin boot liu mak nee: Hau bele konhese Kristu Jesus hau nia Nai. Buat sira seluk, hau husik tiha ona, i konsidera hanesan lixu deit, para hau bele besik liu Kristu, ⁹ i bele laran ida ho Nia. Nai Maromak simu hau laos tanba hau tuir lei relijiaun, maibee tanba hau fiar ba Kristu. Tanba hau nia fiar mak Maromak simu hau.

¹⁰ Hau hakarak konhese Kristu liu tan. Hau hakarak para Maromak servisu iha hau nia laran ho kbiit ida nebee Nia uza hodi halo Kristu moris fali hosi mate. Hau hakarak halo parte iha Kristu nia terus. Kona ba mate mos, hau hakarak sai hanesan Nia. ¹¹ Tanba hau laran metin katak, aban-bainrua Nia sei halo moris fali hau hosi mate.

Hakaas aan nafatin too rohan

¹² Hau laos hatete katak, hau hetan ona buat sira nee ka hau moris loos ona. Maibee hau hakaas aan nafatin atu moris tuir Kristu Jesus nia hakarak, tanba ho objetivu nee mak Nia hili hau sai Nia ema. ¹³ Maun-alin sira, hau la hanoin katak hau too ona objetivu nee. Maibee buat nebee hau halo mak nee: hau haluha tiha buat nebee iha kotuk hodi halai makaas ba oin. ¹⁴ Hau hakaas aan ba oin nafatin too rohan para manaan premiu. Hau nia premiu mak nee: aban-bainrua Nai Maromak bolu hau tama iha lalehan, tanba Kristu Jesus mate mai hau.

^{**} **3:2** Ema Judeu sira halo serimonia sunat ba labarik mane hotu-hotu bainhira sira halo loron walu. Nee sinal ida hodi hatudu katak labarik nee Maromak nian, i tama ona ba Maromak nia povu.

^k**3:6** Roma 11:1; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 8:3; 22:4; 23:6; 26:5, 9-11

¹⁵Tuir loos ita hotu nebee abut metin ona iha Kristu, tenki hanoin hanesan nee. Maibee se imi balu iha hanoin ruma la hanesan maka Nai Maromak sei foo hanoin ba nia. ¹⁶Bele halo nusaa mos, ita tenki halo tuir buat hotu nebee Maromak hatudu ona mai ita.

¹⁷Maun-alin sira, imi tenki moris tuir hau nia ezemplu, i aprende di-diak hosi ema seluk nebee tuir ona ezemplu nebee hau foo.¹⁸Hau hatete dala barak ona ba imi katak, iha ema barak moris hanesan Kristu nia inimigu, i la foo folin ba Nia mate iha krus. I agora hau foo hanoin tan ho matan been. ¹⁹Too ikus Maromak sei halo lakon tiha ema sira nee. Sira so buka halo kontenti deit sira nia isin. Hahalok aat nebee sira halo, tuir loos halo ema moe, maibee sira tebe rai dehan, diak loos. Sira hanoin deit buat mundu nian.

²⁰Maibee ita la bele nunee, tanba ita sai ona ema lalehan nian. Agora ita hein hela ita nia Salvador Nai Jesus Kristu tuun fila fali mai hosi lalehan. ²¹Iha mundu nee, ita nia isin lolon fraku, i sei mate. Maibee bainhira Jesus Kristu mai, Nia sei troka tiha ita nia isin lolon fraku nee, sai fali forti ho furak teb-tebes hanesan Nia isin lolon rasik, i ita sei la mate tan. Nia bele halo ida nee tanba Nia iha kbiit hodi ukun buat hotu-hotu.

4 Tanba nee, maun-alin doben sira, imi tenki hamriik metin ho Nai Jesus. Hau hakarak teb-tebes atu haree imi, tanba imi hanesan premiu ida hosi hau nia servisu, i imi halo hau nia laran haksolok.

Paulo nia lia menon

²Hau husu boot ba imi, Evódia ho Síntike, atu la bele istori malu tan, maibee tenki neon ida laran ida, tanba imi nain rua Nai Jesus nia ema. ³Hau nia kolega servisu nebee hau konfia, hau husu o ajuda hela senhora nain rua nee para diak malu. Tanba uluk sira servisu makaas ajuda hau foo sai Maromak nia Liafuan Diak, hamutuk ho Clemente ho kolega sira seluk. Sira hotu nia naran, Maromak hakerek tiha ona iha lista ema moris rohan-laek nian.^{††}

⁴Loron-kalan haksolok deit ba, tanba imi Nai Jesus nia ema. Dala ida tan hau hatete: haksolok nafatin ba!

⁵Hatudu laran maus ba ema hotu-hotu, tanba Nai Jesus besik fila mai ona. ⁶La bele preokupa kona ba saida deit. Maibee iha situasaun nebee deit, halo orasaun husu Nai Maromak nia tulun. I bainhira imi husu, keta haluha foo agrades ba Nia. ⁷Kuandu imi halo nunee, mak Maromak sei halo imi nia laran hakmatek. Hakmatek nebee Nia foo nee, ita ema sukat la too. Ho hakmatek nee, Maromak sei kuidadu imi nia neon ho laran para imi la bele preokupa ona, tanba imi Kristu Jesus nia ema.

⁸Entaun, maun-alin sira, imi tenki kuidadu di-diak imi nia hanoin. Hanoin beibeik kona ba buat nebee mak loos, ho buat nebee iha valór. Hanoin kona ba buat diak nebee halo haksolok Maromak nia laran ho buat furak nebee foo ksolok ba ema. Saida deit mak diak loos i saida deit mak ita bele gaba, nee mak imi tenki hanoin. ⁹Halo tuir buat nebee imi aprende ona hosi hau, liu hosi hau nia koalia ka hau nia hahalok. Kuandu

^{††}**4:3** Ema hotu-hotu nebee hetan moris rohan-laek hamutuk ho Kristu iha lalehan, sira nia naran hakerek iha lista iha Maromak nia livru ida. Haree Apokalipse (Wahyu) 20:12.

imi halo nunee mak Maromak sei akom-panha imi, i foo laran hakmatek ba imi.

**Paulo foo obrigadu ba
sarani sira nia ajuda**

¹⁰Hau haksolok teb-tebes hodi hahii Nai Jesus, tanba dala ida tan imi ajuda hau. Hau hatene katak, uluk kedas imi hadomi hau, maibee kleur ona imi la iha oportunidade hodi tulun. ¹¹Hau hatete nunee, laos tanba hau falta buat ruma, lae. Hau aprende ona moris kontenti ho buat nebee mak hau iha. ¹²Hau hatene ona moris iha susar nia laran, i hatene mos moris ho buat hotu-hotu kompletu. Hau aprende ona segredu nee: oinsaa bele moris ho kontenti iha situaun saida deit. Atu kabun bosu ka kabun mamuk, atu iha buat barak ka iha deit uitoan, hau kontenti nafatin. ¹³Hau bele simu buat hotu-hotu, tanba Kristu mak foo forsa mai hau.

¹⁴Maski nunee, foin dadauk imi ajuda hau iha susar laran, nee buat diak ida. ¹⁵Uluk mos, bainhira imi foin simu Nai Jesus nia Liafuan Diak, i hau sai hosi provinsia Masedónia, so imi iha sidade Filipi deit mak foo ajuda mai hau. Sarani sira seluk lae. Maibee imi hatene ona istoria nee. ¹⁶Bainhira hau sei iha

sidade Tesalónika mos, imi haruka osan mai hau dala rua hodi suporta hau.^m

¹⁷Hau koalia hanesan nee, laos tanba hau hakarak atu imi foo tan. Maibee hau hakarak para Maromak foo ben-saun ba imi, tanba imi nia laran diak.

¹⁸Hau simu ona ajuda hotu-hotu nebee imi haruka mai hau liu hosi Epafroditu. Agora hau la falta buat ida, i sei iha resin tan. Imi nia tulun nee hanesan sakrifisiu morin ida nebee imi foo ba Maromak, i Nia simu ho laran haksolok.ⁿ

¹⁹Hau nia Maromak riku teb-tebes. I Nia sei foo ba imi, buat hotu-hotu nebee imi presiza, tanba imi laran ida ho Kristu Jesus. ²⁰Mai ita foti aas ita nia Aman Maromak nia naran, too tinan ba tinan! Amen.

Paulo taka nia surat

²¹Hatoo hau nia kumprimentus ba ema hotu-hotu nebee tuir Kristu Jesus iha nebaa. Kumprimentus mos hosi maluk sarani sira nebee hamutuk ho hau, ²²ho mos sarani sira seluk iha sidade nee, liu-liu sira nebee servisu ba liurai boot César.

²³Hau harohan atu Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

^m4:16 2 Korintu 11:9; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 17:1

ⁿ4:18 Ézodu (Keluaran) 29:18

Paulo nia surat

ba sarani sira iha sidade

Kolose

Paulo hahuu nia surat

1 Hau Paulo, Kristu Jesus nia apos-tolu; Maromak rasik mak hili hau. Hau ho ita nia irmaun Timóteo ²haruka surat nee ba maluk sarani sira iha sidade Kolose. Imi Maromak nia povu, i tuir Kristu ho laran tomak.

Ami harohan ba ita nia Aman Maromak para hatudu Nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

Paulo halo orasaun ba sarani sira iha Kolose

³Bainhira ami halo orasaun ba imi, ami sempre agradese ba Nai Maromak. Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman. ⁴Ami agradese ba Nia tanba ami rona dehan, imi fiar ba Kristu Jesus i hadomi Maromak nia povu hotu. ⁵Imi nia fiar ho imi nia domin nee buras tanba imi hein ho laran metin atu simu bensaun nebee mak Maromak prepara tiha ona ba imi iha lalehan. Imi fo-foun rona kona ba bensaun nee bainhira imi rona Maromak nia Liafuan Diak. Liafuan nee loos ⁶i buras ba beibeik hodi muda ema nia moris iha fatin bara-barak. Nunee mos muda imi nia moris, komesa hosi loron primeiru imi rona Liafuan Diak nee hodi kompriende lo-loos Nai Maromak nia laran diak.

⁷Imi aprende buat sira nee hosi ita nia maluk doben Epafra. Nia Kristu nia atan hanesan mos ami, i nia badinas halao Kristu nia servisu iha imi nia leet.^o ⁸Nia mak konta mai ami katak, imi hadomi

malu tuir domin nebee mak Maromak nia Espiritu foo ba imi.

⁹Tanba nee, hahuu hosi loron primeiru nebee ami rona kona ba imi, ami halo orasaun beibeik ba imi. Ami husu ba Nai Maromak atu imi bele hatene lo-loos Nia hakarak, i bele hetan matenek hodi kompriende buat barak, tuir Espiritu Santu hanorin imi. ¹⁰Ho nunee, imi nia moris foti aas Nai Jesus nia naran, i sempre halo haksolok Nia laran. Imi mos sei halo diak beibeik ba ema, i konhese Maromak diak liu tan.

¹¹Ami mos husu ba Nai Maromak atu foo Nia kbiit nebee boot teb-tebes ba imi, para imi bele iha forsa hodi aguenta ho pasiensia iha terus laran. ¹²⁻¹³Ami harohan para imi foo agradese beibeik ba Aman Maromak ho laran haksolok. Nia mak loke dalan para imi bele simu bensaun nebee mak Nia prepara tiha ona ba Nia povu iha lalehan. Nia hasai tiha ita hosi forsa nakukun, hodi halo ita moris iha naroman nia laran. I Nia foti Nia Oan doben Jesus Kristu sai ita nia Liurai. ¹⁴Jesus Kristu selu kotu ona ita nia tusan hodi foo liberdade mai ita. Nunee ita nia sala hamoos tiha ona.^p

Kristu boot liu buat hotu-hotu

¹⁵Kristu hanesan lo-loos Nai Maromak. Ita ema la bele haree Nai Maromak, maibee Kristu hatudu mai ita, Maromak nee oinsaa.

Kristu mak boot liu hodi ukun buat hotu-hotu nebee Maromak halo.

¹⁶Tanba Nai Maromak foo fiar ba Nia para halo lalehan ho rai ho buat hotu-hotu iha laran, buat nebee ita ema bele haree, ho mos buat nebee ita la bele haree. Nia halo nai ulun sira, liurai boot sira,

autoridade sira ho espiritu bo-boot sira nebee kaer ukun.

Nai Maromak halo buat hotu-hotu para foo ba Kristu,

i Nia foo fiar ba Kristu mak halao servisu nee.

¹⁷ Kristu iha nanis tiha ona, molok buat hotu-hotu iha,

i buat hotu-hotu lao nafatin tuir nia dalan tanba Nia mak tau matan.

¹⁸ Kristu mak ema sarani sira nia Ulun, i sarani sira hanesan Nia isin lolon.

Kristu mak moris nia huun.

Nia mak ema primeiru nebee Maromak halo moris fali hosi mate,

para Nia mak boot liu hotu-hotu.^q

¹⁹ Buat hotu-hotu nebee iha Nai Maromak nia Aan,

iha mos iha Kristu,

tanba Maromak hakarak hanesan nee.

²⁰ Liu hosi Kristu nia mate,

Nai Maromak halo buat hotu-hotu dame fali ho Nia.

Kristu nia raan fakar too mate iha krus, para halo buat hotu-hotu iha lalehan ho iha rai

bele diak malu fali ho Maromak.^r

²¹ Uluk imi moris dook hosi Nai Maromak. Imi hanoin buat aat iha imi nia ulun, i imi nia hahalok mos aat, halo imi sai Nia inimigu. ²² Maibee, tanba Kristu sai ema hodi foo aan ba mate, agora Maromak halo imi dame malu ona ho Nia. Kristu mate para bele lori imi baa hamriik iha Nai Maromak nia oin, ho laran moos, la iha noda ida, i la iha ema ida bele hatudu liman ba imi.

²³ Naran katak imi hamriik metin hodi fiar nafatin. Keta nakdoko, maibee laran metin nafatin katak Maromak halo tuir duni buat nebee Nia promete ona iha Nia Liafuan Diak. Liafuan Diak nee, ema foo sai ona iha nebee-nebee deit iha mundu

nee. I hau, Paulo, mos simu knaar para foo sai Liafuan nee.

Paulo servisu makaas ba Maromak nia povu

²⁴ Agora dadauk hau terus hela ba imi. Maibee terus nee halo hau nia laran hak-solok. Hanesan Kristu terus, nunee mos hau simu terus nebee mak hau tenki ha-soru, atu bele ajuda Kristu nia povu, tanba Nia povu hanesan Nia isin lolon.

²⁵ Nai Maromak foti ona hau para serbi imi hodi foo sai Nia planu tomak ba imi.

²⁶ Hori uluk liu, Maromak nia planu nee sei taka hela ba ita ema. Maibee agora, Maromak loke ona Nia planu ba Nia povu. ²⁷ Nia desidi atu hatudu ba sira katak, Nia planu ba imi nebee laos Judeu mos kapaas i boot teb-tebes. Nia planu mak nee: Kristu hela iha imi nia laran. Tanba nee mak imi laran metin katak, aban-bainrua Nia sei halo buat furak teb-tebes ba imi iha lalehan.

²⁸ Ami sempre foo hatene ba ema iha nebee-nebee deit kona ba Kristu. Ho matenek hotu nebee Maromak foo, ami hanorin sira i foo hanoin ba sira. Ami halo nunee, para ema hotu-hotu nebee fiar ba Kristu bele sai forti liu tan i moris loos, atu aban-bainrua sira bele hamriik iha Maromak nia futar oin. ²⁹ Ho objektivu nee mak hau servisu mate aan ho forsa tomak nebee Kristu foo mai hau. I Nia forsa nee makaas teb-tebes.

2 Imi iha sidade Kolose, hau hakarak atu imi hatene katak, hau servisu makaas ba imi, hanesan mos ba sarani sira iha sidade Laodiseia ho mos ba sira seluk nebee seidauk konhese hau.

² Hau hakaas aan nunee atu hametin imi hotu nia laran para imi hadomi malu ho neon ida laran ida. Ho nunee imi bele kompriende lo-loos Maromak nia planu nebee uluk segredu hela, i bele

laran metin katak planu nee loos duni. Maromak nia segredu mak nee: Kristu rasik. ³Kristu deit mak bele halo ita sai matenek hodi kompriende Maromak nia dalan. Tanba matenek nee hanesan osan mean nebee subar hela iha Nia.

⁴Hau foo hatene buat sira nee ba imi, atu ema la bele bosok imi ho liafuan midar. ⁵Maski hau dook hosi imi, maibee imi sempre iha hau nia laran. I hau kontenti, tanba hau hatene, imi moris laran ida i fiar metin ba Kristu.

Kristu mak foo moris lo-loos

⁶Imi simu ona Kristu Jesus hanesan imi nia Nai. Agora imi mos tenki moris laran ida ho Nia nafatin. ⁷Fiar metin nafatin ba Nia, hanesan ai huun nebee abut tama klean ba rai, i hanesan uma nebee ema harii dadauk ho riin nebee mak forti. Kaer metin nafatin hanorin nebee imi simu ona, i sempre agradese ba Nai Maromak.

⁸Kuidadu di-diak! La bele monu tuir ema nebee bosok imi para lao sees fali hosi dalan loos. Tanba sira nia hanorin nee la huun la dikin, so mai deit hosi matenek ema nian ho regra mundu nian, laos mai hosi Kristu.

⁹Kristu sai ema. Maski nunee, maibee buat hotu-hotu nebee iha Nai Maromak, iha mos iha Kristu. ¹⁰I tanba imi moris laran ida ho Kristu, entaun imi nia moris espirtual la falta buat ida. Tanba Nia mak boot liu nai ulun ho espiritu bo-boot sira hotu nebee kaer ukun.

¹¹Tanba imi laran ida ho Kristu, entaun imi mos hanesan sunat tiha ona. Ida nee laos sunat nebee ema mak halo iha imi nia isin lolon, maibee Kristu mak halo iha imi nia laran, hodi tesi soe tiha imi nia hakarak aat sira nebee uluk domina hela imi.

¹²Momentu imi simu batizmu, nee hanesan imi mate tiha ona i hakoi hamutuk ho Kristu, depois imi mos moris fali hamutuk ho Nia. Imi simu moris foun nee, tanba imi fiar katak Maromak iha kbiit boot teb-tebes hodi halo Kristu moris fali hosi mate, i imi laran metin katak Nia mos uza Nia kbiit nee para foo moris foun ba imi.^s

¹³Uluk imi hanesan mate tiha ona, tanba imi sala nain i imi nia hakarak aat sei domina hela imi. Maski nunee, maibee Maromak halo moris fali imi hamutuk ho Kristu. Nia hamoos tiha ona ita nia sala hotu.^t ¹⁴Nia kansela tiha dokumentu nebee mak hakerek ita nia sala hotu-hotu hodi prega dokumentu nee ba iha krus hamutuk ho Kristu.^u ¹⁵Ho Kristu nia mate iha krus, Maromak halo lakon tiha forsa espiritu aat sira hotu-hotu nebee kaer ukun. I Nia halo moe sira iha ema barak nia oin, hanesan tropas sira halo moe inimigu nebee sira hadau iha funu laran.

¹⁶Nee duni, se ema ruma atu kritika imi kona ba regra haan-hemu, lalika rona. I se ema ruma halo problema ho imi tanba imi la tuir sira nia regulamentu ba loron boot, ka festa fulan foin mosu, ka deskansa iha loron Sabadu, lalika rona.^v ¹⁷Tanba buat sira nee hanesan simbolu deit hodi hatudu ba realidade. Maibee nia realidade mak Kristu.

¹⁸Se ema ruma kritika imi tanba imi la tuir regra nebee sira rasik mak halo, lalika rona. Sira hanorin dehan, ita tenki haraik aan hodi adora fali anju. Keta tuir! Se lae imi sei la simu premiu nebee Nai Maromak promete tiha ona atu foo ba imi. Ema sira nee hatete, mehi mak hatudu regra nee ba sira, i sira foti aan dehan, sira diak liu ema seluk. Maibee lae. Sira inventa deit tanba sira nia hanoin tuir deit mundu nia hanoin.

^s2:12 Roma 6:4

^t2:13 Éfézu 2:1-8

^u2:14 Éfézu 2:15

^v2:16 Roma 14:1-6

¹⁹Ema sira nee haketak aan ona hosi Kristu, maski Nia mak Ulun, i Nia povu hanesan Nia isin lolon. Kristu halo Nia povu hotu hamutuk sai ida deit, hanesan mos ita nia uat sira liga metin ita nia ru'in iha isin lolon tomak. Nunee Kristu halo ita hotu buras ba beibeik, tuir Maromak nia planu duni.^w

Kristu mak foo moris foun ba ita, regra la bele muda ita nia moris

²⁰Imi mate tiha ona hamutuk ho Kristu. Nunee regra ema mundu nian la domina ona imi. Entaun, nusaa mak imi tuir nafatin regra sira nee? Hanesan: ²¹“Keta kaer ida nee. Keta haan ida nebaa. Keta kona buat nee.” ²²Regra sira nee, ema mak halo i ema mak hanorin, maibee so koalia deit kona ba sasaan nebee ita uza i la kleur aat ona. ²³Iha ema balu hanoin katak, regra sira nee diak, tanba se iha ema ida halo tuir karik, ema seluk konsidera nia hanesan ema matenek ida. Tanba bainhira nia halo tuir, nia hatudu aan hanesan ema nebee badinas adora Maromak, haraik aan, i halo terus nia aan. Maibee lae! Regra sira nee la iha folin ida, tanba kuandu ita hakarak atu halo buat aat, regra nee la iha kbiit atu muda ita nia hakarak aat nee.

3 Nai Maromak halo imi moris fali ona hamutuk ho Kristu. Agora Kristu tuur iha lalehan, iha Nai Maromak nia sorin loos. Nee duni hanoin beibeik buat lalehan nian.^x ²Foo atensaun beibeik ba buat lalehan nian, la bele preokupa ho buat nebee iha mundu. ³Tanba imi mate ona hamutuk ho Kristu. I agora imi mos moris hamutuk ho Nia iha Nai Maromak nia oin, maski ema seluk seidauk haree. ⁴Kristu foo ona moris foun ba imi. I aban-bainrua Nia fila fali mai, imi mos

mosu hamutuk ho Nia, ho naroman lalehan nian.

Troka moris tuan ba moris foun

⁵Nee duni, imi tenki hamate tiha buat aat hotu-hotu hosi imi nia moris, hanesan sala seksual, hanoin foer, kaan atu halo sala seksual, hakarak atu halo buat aat saida deit, ho kaan sasaan (tanba nee hanesan o foti aas sasaan sira nee liu fali Maromak). ⁶Sala sira nee halo Nai Maromak hirus teb-tebes, too Nia mos desidi kastigu ema sira nebee lakohi rona Nia. ⁷Uluk imi rasik mos moris nunee, tanba imi nia laran belit malu ho buat mesak aat.

⁸Maibee agora, imi tenki halakon tiha hahalok aat sira nee. La bele ona hirus, laran nakali, ka odi ema. La bele tan konta aat ema nia vida, tolok, ⁹⁻¹⁰ka bosok malu. Tanba imi nia moris ida uluk ho hahalok aat sira nee, imi soe tiha ona.^y

Agora imi troka tiha ona moris tuan nee ho moris foun. Nee hanesan ema soe tiha nia ropa bosan, hodi hatais fali ropa foun. Maromak mak foo moris foun nee ba imi. I agora Nia kontinua hafoun imi nia moris hodi sai hanesan Nia, atu nunee imi bele konhese liu tan Maromak.^z ¹¹Iha moris foun nee, ita la fihir ona ema. Atu ema Judeu ka laos Judeu, sunat ka la sunat, ema lao rai ka ema fuik, atan ka livre, buat sira nee la importante. Maibee importante mak Kristu. I Kristu hela iha ita ida-idak nia laran.

¹²Nai Maromak hadomi teb-tebes imi i hili ona imi sai Nia povu hodi entrega imi nia moris tomak ba Nia. Nee duni imi tenki sai ema nebee laran diak, ajuda ema iha susar nia laran, haraik aan, laran maus, ho pasiensia. ¹³Kuandu ema

^w2:19 Éfezu 4:16 ^x3:1 Salmus (Mazmur) 110:1 ^y3:9-10 Éfezu 4:22

^z3:9-10 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:26; Éfezu 4:24

halo buat ruma la monu ba imi nia laran, kompriende deit ba. I se ema ruma halo sala ba imi, foo perdaun ba nia, hanesan mos Maromak foo perdaun ona ba imi nia sala.^a ¹⁴Laos buat sira nee deit. Maibee importante liu tan mak hadomi malu, tanba domin mak kesi metin imi hotu sai ida deit.

¹⁵Kristu foo paz ba imi. Entaun husik Nia paz nee domina imi nia laran. Tanba imi halo parte hamutuk iha isin lolon ida, i Maromak bolu imi para moris iha dame nia laran. I sempre agradese ba Maromak.

¹⁶Kristu nia liafuan tenki domina imi nia laran, tanba Nia liafuan nee folin tebetes i foo matenek mai ita. Uza Nia liafuan nee hodi hanorin malu i foo hanoin ba malu. Hananu kanta oi-oin, hanesan hosi livru Salmus, kanta nebee Espiritu Santu foo, ho hananu seluk nebee adora Maromak. Hananu hodi agradese ba Maromak ho laran tomak. ¹⁷Imi halo saida deit, halo hodi Nai Jesus nia naran. I imi koalia saida deit, koalia hodi Nia naran. Sempre foo agradese ba Aman Maromak liu hosi Nai Jesus.^b

Oinsaa ema sarani sira moris hamutuk

¹⁸Imi feen sira, hakruuk ba imi nia laen, tanba ida nee imi nia obrigasaun nudar ema nebee tuir Nai Jesus Kristu.^c

¹⁹Laen sira, imi tenki hadomi imi nia feen, i la bele hanehan sira.^d

²⁰Oan sira, imi tenki halo tuir buat hotu-hotu nebee imi nia inan-aman haruka, tanba ida nee mak halo haksolok ita nia Nai nia laran.^e

²¹Aman sira, keta hakaas demais imi nia oan halo sira nervozu, para sira iha bele baruk atu rona tan.^f

²²Atan sira, imi tenki halo tuir buat hotu-hotu nebee imi nia patraun iha mundu nee haruka. Halo nunee laos deit bainhira sira haree tu-tuir imi, para buka oin deit. Maibee servisu ho laran, tanba imi respeita Nai Maromak. ²³Imi halo saida deit, halo ho laran tomak, hanesan imi servisu ba Nai Jesus Kristu, laos ba ema deit. ²⁴Tanba imi serbi mak Nia. Keta haluha, aban-bainrua Nia sei selu imi nia kolen hodi foo bensaun nebee mak Nia promete tiha ona. ²⁵Maibee se imi halo sala, Maromak sei kastigu imi, tanba atu atan ka patraun, Maromak la fihir.^g

4 Patraun sira, imi tenki tau matan di-diak ba imi nia atan sira hotu. Keta haluha katak imi mos iha Patraun ida iha lalehan.^h

Paulo foo hanoin tan

²Imi tenki badinas halo orasaun ho matan moris neon nain, i sempre agradese ba Nai Maromak. ³Keta haluha harohan mos mai ami. Husu atu Nai Maromak loke dalan para ami bele foo sai ba ema, buat nebee uluk segredu hela kona ba Kristu. Tanba hau foo hatene segredu nee mak hau agora iha kadeia laran. ⁴Harohan para hau bele foo sai ho klaru, tanba hau nia obrigasaun mak nee duni.

⁵Bainhira imi hamutuk ho ema nebee seidauk fiar ba Kristu, hatudu hahalok diak ba sira. Iha oportunidade saida deit, uza di-diak ba.ⁱ ⁶Bainhira imi koalia, uza liafuan midar nebee monu ba ema nia

^a3:13 Éfezu 4:2, 32 ^b3:17 Éfezu 5:19-20 ^c3:18 Éfezu 5:22; 1 Pedro 3:1

^d3:19 Éfezu 5:25; 1 Pedro 3:7 ^e3:20 Éfezu 6:1 ^f3:21 Éfezu 6:4

^g3:25 Éfezu 6:5-8; Deutoronómiu (Ulangan) 10:17; Éfezu 6:9 ^h4:1 Éfezu 6:9

ⁱ4:5 Éfezu 5:16

laran. Nunee se ema ruma husu pergunta ba imi, imi bele hataan ho diak.

Paulo taka nia surat

⁷ Ita nia irmaun doben Tíkiku sei konta ba imi buat hotu-hotu kona ba hau. Nia badinas halao Nai Jesus nia servisu hamutuk ho hau.^j ⁸ Hau haruka nia ba imi para imi bele hatene kona ba hau nia situasaun, i para nia bele hametin imi nia laran.^k ⁹ Ita nia irmaun doben Onésimu sei akompanha nia. Onésimu nee imi nia ema rasik, i nia mos tuir Kristu ho laran tomak. Sira nain rua sei konta saida mak akontese iha nee.^l

¹⁰ Aristarco dadur hela iha kadeia hamutuk ho hau. Nia haruka kumprimentus ba imi. Barnabé nia primu Marcos mos haruka kumprimentus. Uluk hau hameno ona ba imi dehan, kuandu Marcos baa vizita imi, simu nia ho diak.^m ¹¹ Irmaun Jesus, ida nebee ema mos bolu Justo, haruka mos kumprimen-tus ba imi. Hosi maluk sarani sira nebee hamutuk ho hau hanorin kona ba Maromak nia ukun, sira nain tolu deit mak ema Judeu. I sira hametin hau nia laran.

¹² Kumprimentus mos hosi Epafra. Nia rai ida ho imi i serbi Kristu Je-

sus. Nia sempre halo orasaun makaas ba imi, hodi husu Nai Maromak foo forsa ba imi para hamriik metin, i halo imi kompriende di-diak Nia hakarak.ⁿ

¹³ Hau rasik haree katak, Epafra nee servisu makaas ba imi, ho mos ba sarani sira iha sidade Laodiseia ho Hierápolis.

¹⁴ Kumprimentus hosi ita nia belun doben doutor Lucas, ho mos hosi De-mas.^o

¹⁵ Hatoo hau nia kumprimentus ba sarani sira iha Laodiseia, ho mos ba sen-hora Ninfa ho sarani sira nebee baibain halibur malu iha nia uma.

¹⁶ Bainhira imi iha Kolose lee tiha surat nee, haruka liu ba sarani sira iha Laodiseia para sira mos bele lee. I surat nebee hau haruka tiha ona ba sira, imi mos tenki lee.

¹⁷ Hatete ba Arkipu dehan, “Knaar nebee Nai Jesus foo ba o nee, o tenki kaer metin too rohan.”^p

¹⁸ Hau rasik mak hakerek liafuan tuir mai nee: *Kumprimentus hosi hau, Paulo.*^q La bele haluha katak, hau dadur hela.

Hau harohan para Nai Maromak hatudu Nia laran diak ba imi.

^q4:18 Tuir kostumi iha tempu nebaa, bainhira ema boot haruka surat, nia koaliala, i ema seluk hakerek tuir lo-loos nia liafuan. Hotu tiha, ema boot nee hakerek liafuan balu nudar asinatura ida.

^j4:7 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 20:4; 2 Timóteo 4:12

^k4:8 Éfezu 6:21-22 ^l4:9 Filemon 10-12 ^m4:10 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:29; 27:2; Filemon 24; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 12:12; 25; 13:13; 15:37-39 ⁿ4:12 Kolose 1:7; Filemon 23

^o4:14 2 Timóteo 4:10, 11; Filemon 24 ^p4:17 Filemon 2

1 Tesalónika

Paulo nia surat primeiru

ba sarani sira iha Tesalónika

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo, ho hau nia kolega Silas^f ho Timóteo.

Ami hatoo kumprimentus ba sarani sira iha sidade Tesalónika.^g Imi laran ida ho Aman Maromak ho Nai Jesus Kristu.

Ami husu Nai Maromak hatudu Nia laran diak ba imi, i foo paz ba imi.

Sarani Tesalónika sira fiar nafatin ba Jesus

²Ami sempre halo orasaun ba imi hotu, hodi agradese ba Nai Maromak dehan, “Nai, obrigadu ba sarani sira iha Tesalónika!” ³Ami sempre hatoo ba ita nia Aman Maromak katak, imi servisu makaas tanba imi fiar ba Nai Jesus, i badinas ajuda ema seluk tanba hadomi sira. I bainhira ema halo terus imi, imi aguenta nafatin ho pasiensia tanba imi laran metin ba Nai Jesus.

⁴Maun-alin sira, ami hatene Nai Maromak hadomi imi, i Nia hili ona imi sai Nia povu. ⁵Tanba uluk, ami baa foo sai Nai Maromak nia Novidade Diak ba imi, laos ho liafuan deit, maibee ho poder hosi Espiritu Santu, i ami fiar metin katak Novidade Diak nee loos duni. Imi mos hatene katak ami moris iha imi nia leet so hodi halo diak ba imi. ⁶Nunee imi moris tuir ami nia ezemplu, i tuir ezemplu Nai Jesus nian. Maski ema halo terus imi, maibee imi simu Novidade Diak ho

laran haksolok, tanba Espiritu Santu foo ksolok ba imi.^f

⁷Nunee imi sai ezemplu ba sarani sira hotu iha provinsia Masedónia ho Akaia.

⁸Tan Maromak nia Novidade Diak namkari ona hosi imi iha Tesalónika too iha Masedónia ho Akaia. Laos nee deit. Maibee ema iha nebee-nebee deit hatene ona kona ba imi nia fiar ba Nai Maromak. Nunee ami la presiza konta tan.

⁹Tanba ema sira nee rasik konta dehan, uluk imi simu ami ho laran tomak. Imi husik tiha hotu imi nia lulik sira hodi serbi ho adora Maromak nebee loos i moris. ¹⁰Sira mos konta dehan, imi hein hela Nai Maromak nia Oan Jesus fila mai hosi lalehan. Uluk, ema oho tiha Nia, maibee Nai Maromak halo Nia moris fali. I Nai Jesus mak sei salva ita bainhira Nai Maromak foo kastigu ba ita ema iha loron ikus.

Paulo nia servisu iha Tesalónika

2 Maun-alin sira, imi hotu hatene, uluk ami hamutuk ho imi iha Tesalónika, ami nia servisu la saugati.

²Imi mos hatene, bainhira ami seidauk baa iha nebaa, ema iha sidade Filipi halo terus ho hatete aat ami. Maibee Maromak foo brani mai ami para bele foo sai Nia Novidade Diak ba imi, maski ema barak kontra makaas.^s ³Ami foo sai Novidade Diak nee, laos lori doutrina nebee sala ka ho intenssaun aat, i laos para bosok ema. Lae! ⁴Nai Maromak foo ona fiar mai ami para hatoo Novidade Diak ba imi. Ami laos atu halo kontenti ema nia laran, maibee atu halo kontenti Nai Maromak, tan Nia mak hatene ami nia laran.

^f1:1 Lian Gregu dehan ‘Silvano’. Nee Silas nia naran seluk. Haree Atus (*Kisah*) 15:22.

^g1:1 Apostolu sira nia Istoria (Atos, *Kisah*) 17:1

^f1:6 Apostolu sira nia Istoria (Atos, *Kisah*) 17:5-9

^s2:2 Apostolu sira nia Istoria (Atos, *Kisah*) 16:19-24; 17:1-9

⁵Imi mos hatene katak, ami nunka kos-kose imi, saa tan hakfodak ba osan hanesan ema balu nebee matan naklosu ba osan maibee finji lae. Tebes. Nai Maromak mak ami nia sasin katak ami nunka halo hanesan nee. ⁶Ami servisu laos atu imi ka see-see deit gaba ami. ⁷Tuir lo-loos ami, nudar Kristu nia apostolu, iha direitu hanesan ema boot. Maibee ami hatudu ami nia laran maus iha imi nia leet, hanesan inan ida tau matan ba nia oan nurak. ⁸Tanba ami hadomi teb-tebes imi, ami prontu hatoo Nai Maromak nia Novidade Diak ba imi. Laos nee deit, maibee ami nia moris mos entrega tomak ba imi.

⁹Maun-alin sira, imi hatene, bainhira ami foo sai Novidade Diak ba imi, ami servisu makaas atu bele sustenta ami nia aan rasik. Tan ami lakohi foo todan ba imi. ¹⁰Imi hotu sai sasin, nunee mos Maromak, katak kuandu ami sei hamutuk ho imi nebee fiar ba Jesus, ami laran moos, moris loos, i livre hosi sala. ¹¹Imi hatene katak ami tau matan ba imi ida-idak, hanesan aman ida tau matan ba nia oan rasik. ¹²Ami hametin imi nia laran, i husu beibeik ho laran tomak ba imi atu moris loos hodi halo haksolok Nai Maromak nia laran. Tan Nia mak liurai boot, nebee bolu imi sai Nia reinu hodi simu respeitu hamutuk ho Nia.

¹³Iha tan buat ida nebee halo ami sempre foo agradece ba Nai Maromak. Nee mak bainhira ami foo sai Novidade Diak ba imi, imi rona i simu liafuan nee, laos nudar ema nia liafuan, maibee nudar Nai Maromak nian. Liafuan nee mos ajuda imi sarani sira moris tuir Maromak nia hakarak.

¹⁴Maun-alin sira, imi nia maluk iha imi nia rain rasik halo terus imi tanba imi tuir Jesus. Nunee imi sai hanesan

sarani sira iha provinsia Judeia nebee fiar ba Kristu Jesus. Sira nia maluk Judeu sira iha nebaa mos halo terus sira tanba sira fiar ba Kristu Jesus.^t

¹⁵Ema Judeu balu uluk oho tiha Nai Maromak nia profeta balu nebee foo tutan Nia Lia Tatoli. Sira mos oho Nai Jesus. Agora sira buka dalan atu duni sai tan ami. Sira sai inimigu ba ema hotu, i Nai Maromak la gosta liu sira nia halok.^u ¹⁶Sira buka taka dalan, atu ami la bele foo sai tan Maromak nia Novidade Diak ba ema nebee laos Judeu. Ema Judeu sira nee lakohi atu Maromak salva ema seluk. Nunee sira nia sala aumenta ba beibeik too demais liu ona. Ikus liu Nai Maromak mos hirus, i atu kastigu ona sira.

Paulo hakarak hasoru tan sarani sira iha Tesalónika

¹⁷Maun-alin sira, uluk ami tenki sees aan hosi imi, maibee lalais deit. Maski ita dook malu, ami hanoin imi nafatin. Tanba ami hanoin loos imi, ami buka dalan oi-oin atu baa haree fali imi. ¹⁸Ami hakarak fila ba imi, i hau koko ona dala ida-rua, maibee Satanás sempre taka dalan. ¹⁹Ami hakarak haree fali imi, tanba bainhira Nai Jesus fila fali mai hosi lalehan, imi mak sei halo ami haksolok ho laran metin iha Nia oin. Tanba imi sai hanesan premiu nebee hatudu katak ami manaan tiha ona. ²⁰Loos duni! Ami haksolok liu tanba imi hatudu katak ami nia servisu iha folin.

Paulo sira haruka Timóteo ba Tesalónika

3¹⁻²Uluk ami la konsege baa vizita imi. Too ikus, ami la aguenta hein tan ona, i desidi haruka Timóteo baa. Maibee hau ho Silas hela deit iha sidade

^t2:14 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 17:5 ^u2:15 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12

Atena. Timóteo nee ami nia maluk sarani, nebee servisu hamutuk ho ami ba Nai Maromak hodi foo sai Jesus Kristu nia Novidade Diak. Ami haruka nia baa hametin imi nia laran, atu imi fiar metin liu tan ba Nai Maromak,^v ³i la bele nakdoko bainhira ema halo terus imi. Imi hatene katak terus nebee ema halo mai ita, nee Maromak nia planu. ⁴Tan uluk, bainhira ita sei hamutuk, ami foo hanoin fila-fila ba imi dehan, ema sei halo terus ita. I agora sai nunee duni.

⁵Momentu nebaa, hau hakarak duni atu hatene, imi sei fiar nafatin ba Jesus ka lae. Nunee bainhira hau la aguenta tan ona, hau haruka Timóteo ba imi hodi buka hatene lo-loos. Tan hau preokupa, keta halo be Satanás intenta ona imi atu fila kotuk ba Nai Jesus. Se nunee, servisu boot nebee uluk ami halo nee saugati deit.

Timóteo lori informasaun hosi sarani sira iha Tesalónika

⁶Agora Timóteo fila fali ona hosi Tesalónika. Nia konta mai ami dehan, imi fiar nafatin ba Kristu i hadomi malu nafatin, halo ami mos haksolok. Nia mos dehan, bainhira imi konta tuir kona ba ami, imi sempre kontenti, i imi hakarak atu hasoru ami, hanesan mos ami hakarak hasoru imi.^w

⁷Maun-alin sira, maski ami iha nee senti todan tanba hetan terus oi-oin, maibee buat nebee Timóteo konta nee halo ami senti kamaan. Tanba ami hatene ona katak imi fiar metin nafatin ba Nai Jesus. ⁸Ami nia moris iha folin duni tanba imi hamriik metin nafatin ho Nia.

Paulo halo orasaun ba sarani sira iha Tesalónika

⁹Ami agradese barak ba Nai Maromak ho laran haksolok, tanba imi fiar nafatin ba Nia. ¹⁰Loron-kalan ami halo orasaun ba Nai Maromak ho laran tomak, para ami bele hasoru fali imi, hodi hanorin buat nebee mak imi sei presiza para bele fiar metin liu tan.

¹¹Ami harohan ba ita nia Aman Maromak ho Jesus Kristu ita nia Nai, atu loke dalan para ami baa hasoru tan imi. ¹²Ami mos husu ba Nai Jesus para halo imi hadomi malu liu tan i hadomi liu tan ema hotu-hotu, hanesan mos ami hadomi imi. ¹³Ami husu para Maromak hametin imi nia laran. Nunee bainhira Nai Jesus fila fali mai ho povu hotu-hotu, imi bele hamriik iha ita nia Aman Maromak nia oin ho laran moos i livre hosi sala.

Moris nebee halo haksolok Nai Maromak

4 Maun-alin sira, ami husu ba imi atu moris halo haksolok Nai Maromak, tuir ami hanorin ona ba imi. Loos, imi moris tuir ona nunee, maibee tanba ita Nai Jesus nia ema, ami husu atu imi hakaas aan liu tan. ²Imi hatene ona saida mak ami hanorin ba imi hodi Nai Jesus nia naran. ³Nai Maromak nia hakarak nunee: Moris ho laran moos. La bele halo sala seksual ho see-see deit. ⁴Ida-idak tenki domina nia aan rasik^{ss} i la bele halo sala, para ema bele respeita imi. ⁵Ida-idak tenki konsidera nia feen; la bele ulun bulak hanesan ema nebee la konhese Nai Maromak. ⁶La bele book

^{ss}**4:4** Lian Gregu dehan “tenki domina nia aan rasik”. Tuir matenek nain Biblia nian balu, Paulo iha nee soe lia hodi hatudu ba ema nia feen, laos sira nia aan. Se nunee, ita bele tradus “tenki moris loos ho nia feen rasik”.

^v**3:1-2** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 17:15

^w**3:6** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:5

maluk sarani nia kaben. Nai Maromak sei foo kastigu ba ema nebee halo sala sira nee. Buat sira nee ami foo atensaun fila-fila ba imi hori uluk kedas. ⁷ Tan Nai Maromak bolu ona ita, laos atu moris tuir hahalok foer sira nee, maibee atu moris ho laran moos. ⁸ Nee duni, see mak lakohi tuir hanorin nee, nia laos deit fila kotuk mai ami, maibee nia fila kotuk ba Nai Maromak, nebee foo Nia Espiritu Santu mai ita.

⁹ Ami la presiza hakerek tan ba imi kona ba oinsaa hadomi maluk sarani sira, tan Nai Maromak rasik hanorin ona imi atu hadomi malu. ¹⁰ Imi hadomi ona maluk sarani sira hotu iha provin-sia Masedónia. Nee diak. Maibee agora, maun-alin sira, ami husu atu imi hadomi liu tan. ¹¹ Hakaas aan atu imi moris hak-matek. La bele baa mete ema nia moris. Servisu ho imi nia liman rasik hodi sus-tenta imi nia familia. Buat sira nee, ami hanorin ba imi hori uluk kedas. ¹² Se imi moris nunee, imi sei la tane liman ba ema seluk, i ema nebee la fiar ba Kristu sei respeita imi.

Nai Jesus sei fila mai hosi lalehan

¹³ Maun-alin sira, ami hakarak imi hatene di-diak kona ba sarani sira nebee mate tiha ona. Nunee, bainhira ema sarani ruma mate, imi la bele laran susar demais hanesan ema seluk nebee hanoin dehan ema mate sei la moris fali. ¹⁴ Ita hatene katak Jesus mate tiha ona, depois Nai Maromak halo Nia moris fali. Nunee, ita mos fiar katak Nai Maromak sei halo moris fali Nai Jesus nia ema hotu-hotu nebee mate tiha ona, hodi halibur sira hamutuk ho Jesus.

¹⁵ Iha nee ami foo tutan Nai Jesus nia Liafuan rasik. Ema balu hanoin katak, bainhira Nai Jesus fila fali mai, ita nebee sei moris hela sei hasoru Nia uluk, mak

foin sira nebee mate tiha ona. Nee la loos! ¹⁶ Nai Jesus sei fila fali mai hosi lalehan hodi foo orden ho lian makaas. Ema sei rona anju sira nia boot ida nia lian, ho Maromak nia korneta lian. Depois Kristu nia ema nebee mate tiha ona sei moris fila fali, ¹⁷ mak foin Maromak foti sae sira hamutuk ho ita nebee sei moris hela, para hasoru Nai Jesus iha kalohan. I ita sei moris hamutuk ho Nai Jesus tinan ba tinan nafatin.^x

¹⁸ Nee duni, foo hanoin ba malu kona ba Nai Jesus nia Liafuan sira nee, hodi hametin imi ida-idak nia laran.

Ita tenki prontu simu Nai Jesus fila fali mai

5 Maun-alin sira, ami la presiza hak-erek ba imi, saa loron mak Nai Je-sus sei fila. ² Tanba imi hotu hatene mo-moos katak, Nia mai derepenti deit, hanesan naok-teen mai iha kalan boot.^y ³ Bainhira ema dehan, “Buat hotu diak i hakmatek hela,” maka iha tempu nee duni sira hetan dezastre, hanesan mos feto isin rua nebee derepenti deit kan-otak moras atu tuur ahi. Kuandu buat sira nee mosu ona, ema atu sees mos la biban.

⁴ Maun-alin sira, imi la moris iha nakukun laran. Nunee, imi sei la hakfo-dak bainhira Nai Jesus fila fali mai dere-penti deit hanesan naok-teen tama uma iha tempu nebee ita la hatene. ⁵ Ita nebee fiar ba Jesus hanesan ema loron nian, nebee moris iha naroman. Ita laos hane-san ema kalan nian, nebee moris iha nakukun laran. ⁶ Nunee, ita la bele hane-san ema seluk nebee toba dukur hela. Maibee ita tenki matan moos i domina aan. ⁷ See mak atu toba, kalan mak toba. I see mak atu lanu, kalan mak lanu. ⁸ Maibee ita la bele nunee. Ita moris iha naroman laran, nee duni, ita tenki matan

^x4:17 1 Korintu 15:51-52 ^y5:2 Mateus 24:43; Lucas 12:39; 2 Pedro 3:10

moos, fiar nafatin ba Jesus i hadomi malu. Fiar ho domin nee hanesan besi belar nebee tropas sira uza hodi taka sira nia hirus matan iha funu laran. Ita mos tenki laran metin nafatin katak Nai Jesus salva ita. Nee hanesan kapaseti nebee tropas sira taka ba ulun.^z

⁹Nai Maromak hili ita laos atu kastigu, maibee atu salva ita, liu hosi Jesus Kristu ita nia Nai. ¹⁰Tan Nia mate ona hodi troka ita. Nunee bainhira Nia fila mai, bele ita mate tiha ona ka sei moris hela mos, ita sei moris hamutuk ho Nia.^a ¹¹Tanba nee, tulun malu atu fiar liu tan, ho hametin nafatin imi ida-idak nia laran, hanesan agora imi halo dadauk.

Paulo nia lia menon ba sarani sira

¹²Maun-alin sira, ami husu boot atu imi respeita responsavel sarani sira, nebee servisu makaas iha imi nia leet. Sira mos foo hanoin beibeik ba imi para la bele monu ba sala. ¹³Respeita ho hadomi teb-tebes sira, tan sira servisu makaas ba imi. Haree malu di-diak.

¹⁴Maun-alin sira, ami husu para imi foo hanoin ba ema baruk-teen sira tenki servisu. Foo aten brani ba sira nebee tauk. Ajuda sira nebee fraku. I pasiensia ba ema hotu-hotu.

¹⁵La bele selu aat ho aat. Maibee sempre hakaas aan atu halo diak ba ema sarani sira ho mos ba ema hotu.

¹⁶Haksolok beibeik ba. ¹⁷Sempre halo orasaun. ¹⁸Iha situasaun saida deit,

agradese ba Nai Maromak. Tan Maromak hakarak ema hotu nebee tuir Nai Kristu Jesus halo nunee.

¹⁹La bele hamate Espiritu Santu nia servisu. ²⁰Se iha maluk sarani ida dehan, nia simu lia tatoli hosi Nai Maromak, la bele dehan, “Nee la vale!” ²¹Imi tenki tetu di-diak liafuan nee hotu hodi hatene, mai hosi Nai Maromak ka lae. Se loos duni, tenki simu. ²²Maibee hadook aan hosi buat aat hotu.

Paulo taka nia surat

²³Hau husu Maromak nebee foo paz, atu halo imi moris ho laran moos iha imi nia vida tomak. Hau husu para Nia halo imi nia isin ho klamar tomak livre hosi sala, too Nai Jesus fila fali mai. ²⁴Nai Maromak nebee bolu ona imi sai Nia ema, sei halo imi hamriik iha Nia oin ho laran moos, tanba Nia sempre halo tuir Nia promesa.

²⁵Maun-alin sira, halo orasaun mai ami.

²⁶Rei malu hanesan maun-alin sarani.

²⁷Hodi Nai Jesus nia naran, hau haruka imi lee surat nee ba maluk sarani sira hotu.

²⁸Ami husu ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

Hau nia liafuan too iha nee deit.
Hosi hau,
Paulo

^z5:8 Isaias (Yesaya) 59:17; Éfezu 6:13-17

^a5:10 1 Tesalónika 4:13-18

2 Tesalónika

Paulo nia surat segundu

ba sarani sira iha Tesalónika

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo, ho hau nia kolega Silas* ho Timóteo.

Ami hatoo kumprimentus ba sarani sira iha sidade Tesalónika. Imi laran ida ho ita nia Aman Maromak ho Nai Jesus Kristu.^b ² Ami husu para Sira hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ba imi.

Jesus sei fila mai hodi tesi lia ba ema hotu

³ Maun-alin sira, ami sempre agradese ba Nai Maromak dehan, “Nai, obrigadu ba sarani sira iha Tesalónika!” Tenki nunee duni, tanba imi nia fiar ba Kristu aumenta ba beibeik, i imi mos hadomi malu liu tan. ⁴ Nee mak ami konta ba sarani sira iha nebee-nebee kona ba imi. Ami konta ho haksolok dehan, maski ema hanehan i halo terus imi, maibee imi pasiensia i fiar metin nafatin ba Nai Jesus.

⁵ Nee hotu hatudu katak, Nai Maromak sei tesi lia ho loos. Nunee, Maromak nudar Liurai Boot sei konsidera imi serve duni atu sai Nia reinu. Tanba imi serbi Liurai nee mak imi terus nunee. ⁶ La bele tauk, Maromak sempre tesi lia ho loos. Loron ida Nia sei halo terus fali ema nebee halo terus imi. ⁷ Nia sei foo kamaan ba imi nebee terus, ho mos ba ami.

Buat sira nee sei sai duni bainhira Nai Jesus mosu mai hosi lalehan ho Nia

anju sira mesak forsa-forsa deit. ⁸ Sira sei tuun mai ho ahi lakan boot. I Jesus sei foo kastigu ba ema sira nebee lakohi hatene Nai Maromak i lakohi halo tuir Nai Jesus Kristu nia Novidade Diak. ⁹ Nia sei foo kastigu todan ba sira too tinan ba tinan hodi soe sira dook hosi Nai Jesus nia oin. Nunee sira la haree tan ona buat furak nebee Jesus halo ho Nia poder.^c ¹⁰ Buat sira nee sei akontese bainhira Jesus fila mai. Nia povu sei foti aas Nia naran, i ema hotu-hotu nebee fiar ba Nia sei adora Nia. Imi mos sei halo parte, tanba imi simu ona Nai Maromak nia Novidade Diak, nebee uluk ami foo sai ona ba imi.

¹¹ Nee mak ami harohan ba imi loronkalan, atu Nai Maromak, nebee bolu imi sai Nia ema, bele konsidera imi serve duni atu tuir Nia. Imi nia fiar ba Jesus halo imi hakarak halo buat nebee diak. Ami husu atu Nai Maromak foo kbiit ba imi atu bele halo duni buat diak sira nee hotu. ¹² Nunee, ema sei foti aas Nai Jesus nia naran tanba imi. I Nia mos sei foti aas imi nia naran. Buat sira nee hotu sei sai nunee, tanba ita nia Maromak ho ita nia Nai Jesus Kristu sira nia laran diak.

Ema ida aat liu sei mai uluk, foin Nai Jesus fila mai hosi lalehan

2 Maun-alin sira, agora ami foo hatene ba imi kona ba Nai Jesus Kristu fila fali mai, i Nai Maromak sei halibur ita hamutuk ho Jesus.^d ² Bainhira ema bosok imi dehan Jesus Kristu mai tiha ona, lalika hakfodak ka laran susar lailais. Maski sira dehan Espiritu Santu mak foo sai ba sira ka sira rona tutan hosi ema, ka dehan sira simu surat hosi ami, la bele fiar. ³⁻⁴ Keta husik ema lohi

***1:1** Lian Gregu orijinal dehan ‘Silvano’. Nee Silas nia naran seluk. Haree Apostolu sira nia Istoria (*Atus, Kisah*) 15:22.

^b**1:1** Apostolu sira nia Istoria (*Atos, Kisah*) 17:1 ^c**1:9** Isaias (Yesaya) 2:10

^d**2:1** 1 Tesalónika 4:15-17

imi. Tan ema aat ida sei mosu uluk, foin Nai Jesus mai. Ema nee sei dada ema bara-barak hamriik hodi kontra makaas Nai Maromak. Nia kontra Maromak, lulik sira ho buat hotu-hotu nebee ema adora. Too nia mos baa tuur iha Nai Maromak nia uma kreda boot, hodi foti nia aan boot liu hotu-hotu dehan, “Hau mak Maromak!” Too ikus nia sei tama infernu.^e

⁵Nusaa?! Imi haluha tiha ka? Uluk hau sei hela hamutuk ho imi, hau hatete tiha ona kona ba buat sira nee.

⁶Imi hatene saida mak sei tahan hela ema aat nee, para too nia tempu mak foin nia hatudu aan. ⁷Agora forsa nakukun nian servisu sub-subar hela, halo ema kontra Maromak nia lei, tanba sei iha ida nebee tahan netik. Maibee iha loron ida, ema ida nebee tahan forsa nakukun nee sei husik liman hodi foo livre ba nia. ⁸Depois mak foin ema haree mo-moos ema aat nee nia servisu. Maibee kuandu Nai Jesus fila mai ho Nia poder tomak, ema aat nee nia poder lakon kedas. Jesus huu deit, ema nee rahun kedas.^f

⁹Maibee molok Nai Jesus mai, Satanás sei foo poder ba ema aat nee hodi halo milagre ho sinal oi-oin nebee halo ema admira, too ema hanoin nia uza Nai Maromak nia poder.^g ¹⁰Ema aat nee sei halo buat oi-oin deit hodi bosok ema barak. Sira nebee monu ba bosok nee mak ema nebee lao dadaun tuir dalan mate nian. Tuir lo-loos Nai Maromak atu salva sira, maibee sira lakohi simu lia loos ho laran tomak. ¹¹Nee mak Nai Maromak halo sira hanoin la loos hotu, hodi fiar lia bosok nee. ¹²Nunee Nai Maromak foo kastigu todan ba sira hotu nebee la fiar lia loos i gusta halo mak buat aat.

Sarani sira tenki fiar metin nafatin

¹³Maun-alin sira nebee Nai Jesus hadomi. Ami sempre agradece ba Nai Maromak, tanba hori uluk kedas Nia hili nanis ona imi atu simu salvasaun. Nia salva imi liu hosi Nia Espiritu nebee halo imi moris ho laran moos, i liu hosi imi nia fiar ba lia loos. ¹⁴Nai Maromak bolu imi liu hosi Novidade Diak nebee ami hatoo ona ba imi, para imi bele tuur iha fatin aas hanesan mos ita nia Nai Jesus Kristu.

¹⁵Maun-alin sira, hamriik metin ba, i kaer metin nafatin liafuan sira nebee ami hatutan ona ba imi ka hakerek ona liu hosi surat.

¹⁶⁻¹⁷Nai Maromak hadomi teb-tebes ita. Tan Nia laran diak, Nia sempre foo ksolok ho esperansa boot mai ita iha susar laran. Nunee, ami husu ba Jesus Kristu ita nia Nai, ho ita nia Aman Maromak, para hametin imi nia laran hodi tulun imi atu sempre halo buat nebee diak i koalia mos diak.

Paulo sira husu sarani Tesalónika halo orasaun ba sira

3 Maun-alin sira, halo orasaun mai ami, para Nai Jesus nia Novidade Diak bele namkari lailais too iha fatin-fatin, i ema iha nebee-nebee bele respeita Novidade Diak nee, hanesan mos uluk imi simu. ²Harohan mos para ami bele sai hosi ema aat sira nia liman laran. Tanba ema barak la fiar Novidade Diak nee.

³Maibee Maromak sempre kumpri buat nebee mak Nia hatete tiha ona. Nia sei foo forsa ba imi, i kuidadu imi hosi aat nain. ⁴Ami laran metin katak Nai Jesus ajuda hela imi para halo tuir buat

^e2:3-4 Daniel 11:36; Ezekiel (Yehezkiel) 28:2 ^f2:8 Isaias (Yesaya) 11:4

^g2:9 Mateus 24:24

nebee ami hatoo ona ba imi, i imi mos sei halo tuir nafatin.

⁵Ami harohan para Nai Jesus halo imi kompriende liu tan katak Nai Maromak hadomi imi, i ajuda imi aguenta ho pasiensa iha terus laran, hanesan mos Kristu.

Ema hotu tenki halo servisu

⁶Maun-alin sira, hau foo orden ba imi hodi Nai Jesus Kristu nia naran, imi la bele liga maluk sarani nebee baruk-teen. Sira la halo tuir buat nebee ami hanorin ona ba imi kona ba servisu.

⁷Imi hatene katak imi tenki tuir ami nia ezemplu. Bainhira ami sei hela hamutuk ho imi, ami laos baruk-teen. ⁸Ami servisu makaas loron-kalan, para la bele foo todan ba imi. I bainhira ema ruma foo hahaan mai ami, ami sempre selu.

⁹Tuir loos ami iha direitu atu husu imi nia ajuda. Maibee ami lakohi, tanba ami hakarak hatudu ezemplu diak para imi mos bele halo tuir. ¹⁰Iha tempu nebaa, ami rai hela regra ida ba imi nunee, “See mak lakohi halo servisu, la bele haan.”

¹¹Maibee agora ami rona dehan, imi balu baruk-teen, la halo servisu, i so

mete deit ema nia vida. ¹²Ami husu makaas i foo orden hodi Nai Jesus Kristu nia naran dehan, sira nee tenki halo servisu hodi foo haan sira nia aan rasik.

¹³Maun-alin sira, imi la bele baruk halo buat nebee loos.

¹⁴Se iha ema ruma mak lakohi halo tuir buat nebee mak ami hakerek iha surat nee, la bele liga nia, para halo nia moe. ¹⁵Mais la bele konsidera nia hanesan inimigu, maibee foo hanoin ba nia hanesan imi nia maun-alin rasik.

Paulo taka nia surat

¹⁶Hau harohan atu Nai Jesus foo paz ba imi iha situasaun saida deit. Tan Nia mak paz nia huun. I hau husu atu Nai Jesus sempre hamutuk ho imi.

¹⁷Liafuan tuir mai nee, hau, Paulo, mak hakerek ho hau nia liman rasik: *Kumprimentus*. Hau halo hanesan nee iha hau nia surat hotu-hotu, para ema bele hatene katak surat nee hosi hau duni.

¹⁸Hau husu ita nia Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

Hau nia liafuan too iha nee deit.
Hosi hau,
Paulo

1 Timóteo

Paulo nia surat primeiru

ba Timóteo

Paulo hahuu nia surat

1 Timóteo nebee diak.
Kumprimentus hosi hau, Paulo, Jesus Kristu nia apostolu. Nai Maromak ho Kristu Jesus mak foti hau. I Kristu Jesus halo ita laran metin katak Nai Maromak salva ona ita.

²Timóteo, o hanesan hau nia oan rasik, tanba hau hatudu dalan para o fiar ba Kristu Jesus. Hau harohan atu ita nia Aman Maromak ho Kristu Jesus ita nia Nai, hatudu Sira nia laran diak ba o, hadomi o, i foo paz ba o.^h

Kuidadu ho hanorin falsu

³Foin dadauk, baihira hau atu sai hosi sidade Éfezu baa iha provinsia Masedónia, hau husu o hela nafatin iha Éfezu, hodi bandu ema sira nebee hanorin la loos, atu la bele hanorin tan buat nebee sala. ⁴Ema sira nee lakon tempu konta ai knanoik nebee la iha folin, i dada lia kona ba bei-ala sira barabarak. Buat sira nee so halo ema istori malu deit, i la ajuda ema fiar ba Maromak para sira bele halo tuir Nia hakarak.

⁵Hau foo hanoin ba o hanesan nee, atu sarani sira bele moris hadomi malu. Atu hadomi malu lo-loos, ita tenki laran moos, hatene saida mak diak ho saida mak aat, i fiar tebe-tebes ba Nai Maromak.

⁶Maibee iha mestri balu husik ona buat sira nee, hodi koalia fali buat nebee la iha folin. ⁷Sira hatudu aan dehan sira matenek nain kona ba lei nebee Nai

Maromak foo ba Moisés, maibee sira la kompriende buat nebee sira hanorin.

⁸Ita hatene katak lei nee diak, naran katak ita uza tuir Maromak nia hakarak. ⁹Lei nee laos hakerek foo ba ema nebee moris loos ona. Maibee foo ba ema sira nebee kontra lei, moris kontra Maromak, fila kotuk ba Maromak, sempre halo buat aat, la tuir Maromak nia hakarak, la respeita Maromak, i oho-door ema too oho sira nia inan-aman rasik. ¹⁰Lei nee foo ba ema nebee halo sala seksual, ba ema nebee halo hahalok homo-seksual, ba sira nebee naok ema ba faan, ba bosok-teen sira, ba ema nebee jura falsu, ho sira nebee halo saida deit mak kontra hanorin nebee loos. ¹¹Hanorin loos nee mai hosi Nai Maromak nia Novidade Diak, nebee Nia entrega mai hau. Nai Maromak nee boot tebe-tebes i diak la-halimar.

Agradese ba Nai Maromak tanba Nia laran diak

¹²Hau agradese ba Kristu Jesus ita nia Nai, tanba Nia foo fiar ho forsa mai hau hodi foti hau halao Nia servisu. ¹³Nia foti hau, maski uluk hau hatete aat Nia i halo terus ema nebee tuir Nia, hodi sama sira too rai. Jesus la kastigu hau, tanba tempu nebaa hau seidauk fiar ba Nia i la hatene saida mak hau halo.ⁱ ¹⁴Maibee ita nia Nai Kristu Jesus hatudu Nia laran diak mai hau la sukat. Nee mak hau bele fiar metin ba Nia, hadomi Nia i hadomi mos ema seluk.

¹⁵Ita rona ona dehan, “Kristu Jesus mai iha mundu nee para salva ema sala nain.” Liafuan nee loos duni; ita tenki simu ho laran tomak. Hosi ema sala nain hotu-hotu, hau mak aat liu. ¹⁶Maski nunee Nai Maromak la kastigu hau. Tan Nia hakarak uza hau hodi hatudu Kristu

^h1:2 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 16:1

ⁱ1:13 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 8:3; 9:4-5

Jesus nia pasiensia boot liu mai hau. Bainhira sira haree nune, sala nain sira seluk mos bele fiar ba Nia hodi moris nafatin ho Nia tinan ba tinan.

¹⁷ Mai ita hotu-hotu hahii Nai Maromak!

Nia mak Liurai

nebee ukun tinan ba tinan nafatin.

Nia moris rohan la iha;

Nia nunka mate.

Ema la bele haree Nia ho matan.

So Nia deit mak Maromak;

la iha tan seluk!

Mai ita hahii i foti aas Nia naran tinan ba tinan nafatin.

Amen.

¹⁸ Hau nia oan Timóteo. Buat nebee hau haruka o halo nee, tuir lo-loos lia tatoli nebee uluk Nai Maromak hatoo ba Nia ema kona ba o nia servisu. Se o tuir Nia lia tatoli nee, entaun o sei luta nafatin hanesan funu nain diak ida.

¹⁹ Fiar metin ba Kristu, i kuidadu o nia aan para sempre halo buat nebee loos. Tanba iha ema balu hatene saida mak loos, maibee lakohi halo tuir. Too ikus, sira fila kotuk ba Maromak. ²⁰ Hosi sira nee, nain rua mak Himeneu ho Alexandre. Nee mak hau entrega ona sira ba Satanás, para sira bele aprende atu la bele hatete aat tan Nai Maromak.

Hanorin kona ba orasaun

2 Hau husu boot atu imi halo orasaun ba ema hotu-hotu. Harohan atu Maromak tau matan ba sira i tulun sira. Agradese mos ba Nia. ² Halo orasaun ba liurai sira ho ema hotu-hotu nebee kaer ukun, atu ita bele moris hakmatek ho dame, hodi adora Maromak i halo tuir Nia hakarak. ³ Orasaun hanesan nee diak. Nee halo haksolok Nai Maro-

mak, nebee salva ita. ⁴ Nia hakarak atu ema hotu-hotu hetan salvasaun, i kom-priende buat nebee mak loos. Mak nee: ⁵ So iha Maromak mesak ida deit.

I so iha Ema ida deit mak bele halo dame entre ita ema ho Nai Maromak.

Ema nee mak Kristu Jesus.

⁶ Nia foo Nia Aan hodi selu kotu ita nia tusan

hodi foo liberdade mai ita.

Ida nee mak liafuan diak nebee Nai Maromak agora foo sai mai ita ema. ⁷ I Nai Maromak hili ona hau sai Nai Jesus nia apostolu, hodi baa foo sai Novidade Diak ba sira nebee laos ema Judeu, i hanorin Maromak nia lia loos ba sira atu sira mos fiar ba Nai Jesus. Hau Jesus nia apostolu duni; hau la bosok.^j

⁸ Bainhira sarani sira halibur malu halo orasaun iha nebee-nebee, hau foo atensaun ba mane sira tenki diak malu. La bele hirus malu, la bele istori malu. Kuandu imi halo orasaun, imi nia laran tenki moos.

⁹ Nune mos hau foo atensaun ba feto sira, hatais halo di-diak. Lalikan hatudu aan para ema fihir imi. Lalikan halo fuuk sai moda oi-oin, ka hatais hena nebee folin karu, ka uza osan mean osan mutin rebo-rebo.^k ¹⁰ Diak liu imi preokupa halo diak ba ema seluk. Nee mak serve ba feto nebee dehan, “Hau adora Nai Maromak.” ¹¹ Bainhira ema hanorin Nai Maromak nia liafuan, imi feto sira tenki see tilun hodi rona i hakruuk ba hanorin nee. La bele bis-bisi malu ka halo estrundu. ¹² Tuir hau, feto la bele manda mane ka hanorin fali sira. Diak liu nonook deit. ¹³ Tan Nai Maromak halo uluk Adão, depois foin halo Eva.¹⁴ I laos Adão mak monu ba Satanás nia lia bosok. Maibee Eva mak monu, i

^j2:7 2 Timóteo 1:11 ^k2:9 1 Pedro 3:3

^l2:13 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:7; 2:21-22

kontra Nai Maromak nia lei.^{m 15} Maibee bele nunee mos, feto sira bele hetan salvasaun liu hosi hetan oan.[†] Naran katak sira fiar nafatin ba Kristu, sempre hadomi ema seluk, moris ho laran moos, i hatene aan.

Kritéria ba responsavel sarani sira

3 Ita baibain rona dehan, “Ema nebee hakarak sai responsavel ba sarani sira, nia hakarak halo servisu ida ke iha valór.” Liafuan nee loos duni; ita tenki simu ho laran tomak. ² Responsavel sarani nian tenki ema diak, nebee povu respeita. Nia tenki moris loos ho feen ida deit. Nia tenki hatene aan, domina aan, naran diak, simu bainaka iha uma ho laran tomak, i hatene hanorin. ³ Responsavel sarani nian la bele lanuteen, i la bele liman kamaan baku ema, maibee tenki laran diak i gosta dame. Nia la bele matan fuan naklosu ba osan. ⁴ Nia tenki hatene eduka nia familia, i nia oan sira tenki respeita i rona ba nia. ⁵ Tanba se nia la hatene eduka nia familia uma laran, oinsaa mak nia bele tau matan ba Maromak nia povu?

⁶ La bele foti ema nebee foin fiar ba Nai Jesus sai responsavel. Se lae, nia bele foti aan dehan nia mak diak liu. Nunee, Maromak bele kastigu nia hanesan uluk Nia kastigu Satanás. ⁷ Responsavel tenki naran diak iha comunidade nia leet. Tanba se ema nebee laos sarani la respeita nia, sira bele hatete aat nia, too nia mos monu ba Satanás nia lasu.ⁿ

Kritéria ba ema nebee kaer knaar ajuda Maromak nia povu

⁸ Nunee mos ho ema nebee kaer knaar ajuda Maromak nia povu. Nia mos tenki ema nebee naran diak, la bele bosokteen, la bele hemu tua barak, i la bele matan fuan naklosu ba osan. ⁹ Nia tenki laran moos i kaer metin lia loos nebee Maromak hatudu mai ita. ¹⁰ Bainhira atu foti ema ida kaer knaar ajuda Maromak nia povu, haree di-diak lai nia moris oinsaa. Se ema la hatudu liman ba nia, foin bele foti nia.

¹¹ Nunee mos nia feen[‡] tenki naran diak, domina aan, i la bele konta ema nia vida. Ema seluk mos konfia nia.

¹² Ema nebee kaer knaar ajuda Maromak nia povu tenki moris loos ho feen ida deit. Nia mos tenki hatene hanorin nia oan sira ho nia ema uma laran tomak. ¹³ Sira nebee serbi sarani sira ho diak, ema sei respeita loos sira. Nunee sira sei brani liu tan koalia kona ba sira nia fiar ba Kristu Jesus.

Fiar nebee loos

¹⁴ Timóteo, hau hein katak la kleur tan, hau baa haree o. Maski nunee, hau hakerek surat nee ba o. ¹⁵ Nunee se hau demora karik, surat nee bele foo hanoin ba o katak, Maromak nia oan sira tenki moris oinsaa. Maromak nee mak Maromak moris. I Nia povu hanesan uma riin[¶] nebee hamriik metin hodi apoia Maromak nia hanorin nebee loos.

[†]2:15 Liafuan “Feto sira bele hetan salvasaun liu hosi hetan oan”, nia signifikadu laduun klaru.

[‡]3:11 Liafuan Gregu iha nee bele dehan ‘nia feen’. Bele mos ‘feto’. Iha ema balu dehan, iha nee Paulo koalia kona ba feto nebee kaer knaar ajuda Maromak nia povu. Maibee se nunee, lian Gregu baibain uza liafuan seluk. (Haree Roma 16:1)

[¶]3:15 Lian Gregu dehan ‘riin ho alsesu’. Alsesu ho lian Indonézia katak ‘fundasi’.

¹⁶Segredu nebee Maromak foo sai ona mai ita kona ba Jesus Kristu, diak tebetes. Segredu nee mak nee: Jesus Kristu fila aan sai ema.

Maromak nia Espiritu hatudu katak, Jesus nee loos duni.

Maromak nia anju sira mos haree Nia.

Nai Maromak hasae ona Nia ba lalehan hodi foti aas Nia naran.

Ema foo sai kona ba Nia too iha nasaun-nasaun.

Iha mundu tomak, ema fiar ona ba Nia.

Kuidadu ho mestri falsu

4 Maromak nia Espiritu foo hatene mo-moos mai ita katak, iha loron ikus, sarani balu sei husik tiha sira nia fiar ba Kristu, hodi tuir fali espiritu bosok-teen, ho diabu sira nia hanorin. ²Iha mos mestri balu hanorin nunee. Sira bosok-teen, koalia oin ida, hahalok oin seluk. Tanba sira halo sala beibeik, agora sira la hatene ona saida mak diak, saida mak aat. ³Sira hanorin dehan ema la bele kaben, i dehan hakaan balu lulik, la bele haan. Maski Nai Maromak halo hakaan sira nee hotu, para ema nebee fiar ba Kristu i hatene lia loos bele haan. Naran katak ita haan, foo agradese ba Nai Maromak. ⁴Buat hotu-hotu nebee Nai Maromak halo, diak. Nunee la iha hakaan ida mak ita bele dehan lulik. Hotu-hotu ita bele haan ho laran ksolok, hodi agradese ba Nai Maromak. ⁵Tanba liu hosi Nai Maromak nia liafuan ho mos ita nia orasaun, buat sira nee hotu la lulik.

Nai Jesus nia atan diak

⁶Timóteo, hanorin buat sira nee hotu ba sarani sira. Se o halo nunee mak o serbi Kristu Jesus nudar nia atan ida nebee diak. Durante nee o halo tuir hanorin nebee loos, i simu Nai Maromak

nia liafuan nebee halo ita fiar ba Nia, hanesan ema haan hakaan nebee diak hodi halo isin sai forti. ⁷Hadook aan hosi ai knanoik falsu nebee la ajuda ema atu moris tuir Maromak nia dalan. Diak liu treinu o nia aan di-diak para moris tuir Maromak nia hakarak iha o nia moris tomak.

⁸Ema dehan, treinu halo isin forti iha valór, maski laduun. Maibee treinu aan para moris tuir Maromak nia hakarak iha valór boot liu, tanba ajuda ema moris agora iha mundu nee, ho mos aban-bainrui iha mundu seluk.

⁹Liafuan nee loos duni; ita tenki simu ho laran tomak. ¹⁰Ita servisu makaas i hakaas aan liu tan, tanba ita laran metin ba Nai Maromak nebee moris. Nia mak salvador ba ema hotu-hotu, liu-liu ba ita nebee fiar ba Jesus.

¹¹Hanorin buat sira nee hotu, i haruka ema halo tuir. ¹²Keta husik ema ida la konsidera o tan deit o foin-sae. O tenki hatudu ezemplu diak ba ema sarani sira, liu hosi o nia koalia, o nia hahalok, o nia domin, o nia fiar ba Jesus Kristu, ho o nia moris loos. ¹³Durante hau seidaok too baa, o tenki foo aan hodi lee Maromak nia liafuan ba sarani sira, hanorin di-diak sira, i foo hanoin ba sira para halo tuir.

¹⁴Uluk responsavel sarani sira harohan hodi tau liman ba o nia ulun. Momentu nee, sira foo tutan Maromak nia lia menon kona ba o nia knaar, i Maromak mos foo kbiit ba o para o bele halo knaar nee ho diak. Agora, uza lo-loos kbiit nee. ¹⁵Halo buat sira nee hotu ho badinas, ho laran tomak, para ema bele haree katak o lao ba oin. ¹⁶Kuidadu para o sempre moris loos, i sempre hanorin buat nebee loos. Continua hanesan nee nafatin, mak Maromak sei hasai o hosi buat aat, i nunee mos ema nebee rona o.

Timóteo tenki konsidera sarani sira hanesan nia familia

5 La bele siak mane sira nebee idade liu o. Maibee foo hanoin ba sira ho respeitu, hanesan ba o nia aman rasik. I konsidera mane foin-sae sira hanesan o nia maun-alin rasik. ² Nunee mos ho feto sira. Koalia ho sira nebee idade liu o hanesan ho o nia inan rasik. I konsidera feto foin-sae sira hanesan o nia feton. O nia laran tenki moos ba sira.

Kona ba feto faluk sira

³⁻⁵ Sarani sira tenki respeita ho tau matan ba feto faluk sira nebee la iha familia atu haree sira. Maibee se feto faluk ida iha oan ka bei-oan, entaun sira iha obrigasaun atu tau matan ba nia, hodi selu nia kolen. Nunee sira hatudu katak sira serbi Nai Maromak. I sira mos halo kontenti Maromak nia laran. Maibee feto faluk nebee mesak, la iha tan ema ida atu tau matan ba nia, nia so laran metin deit ba Nai Maromak. Loronkalan nia harohan husu tulun ba Maromak. Sarani sira tenki tau matan ba faluk sira hanesan nee.

⁶ Maibee feto faluk nebee hakarak goza deit, nia hanesan ema nebee mate tiha ona, maski nia sei moris.

⁷ Haruka sarani sira halo tuir regra sira nee, para ema la bele foo sala ba sira.

⁸ Maibee see mak la haree nia familia rasik, liu-liu nia familia uma laran, hatudu katak nia husik ona nia fiar ba Nai Maromak. Nia aat liu fali ema nebee la fiar ba Kristu.

⁹ Bainhira halo lista feto faluk sira, hili deit ema hanesan tuir mai nee; nia tinan 60 ba leten, i uluk moris loos deit ho nia kaben. ¹⁰ Ema rekonhese nia hanesan ema ida ke sempre halo diak ba ema seluk. Nia tau matan ba nia oan sira ho

diak, simu bainaka iha nia uma ho laran tomak, serbi sarani sira ho haraik aan, ajuda ema nebee iha susar laran, i sempre prontu halo buat di-diak deit.

¹¹ La bele hatama feto faluk foin-sae sira ba iha lista faluk sira nian. Tanba keta halo be sira hakarak deit mak kaben fali, too la foo ona laran tomak ba Maromak, tuir sira promete ona ba Jesus Kristu. ¹² Nunee ema bele foo sala ba sira tanba sira la kumpri ona sira nia promesa uluk ba Maromak. ¹³ Feto faluk foin-sae sira bele mos sai baruk-teen, hodi tama uma sai uma. Laos nee deit, sira mos bele konta ema nia vida, mete ema nia problema, i koalia buat nebee la serve atu koalia. ¹⁴ Tanba nee, hau hanoin diak liu feto faluk foin-sae sira kaben fali, iha oan, i tau matan ba sira nia uma kain. Nunee ema nebee la gosta ita, la iha razaun atu hatete aat ita. ¹⁵ Tan iha feto faluk foin-sae balu sees ona hosi dalan loos hodi tuir fali Satanás.

¹⁶ Se feto sarani ida nia familia ruma faluk, nia mak tenki tau matan ba. La bele husik sarani sira seluk mak ajuda feto faluk nee. Nunee, sarani sira bele ajuda faluk sira nebee la iha ema ida atu haree.

Kona ba responsavel sarani sira

¹⁷ Responsavel sarani sira nebee halo servisu ho diak, merese para sarani sira respeita sira i selu sira nia kolen ho diak. Liu-liu sira nebee badinas hanorin sarani sira hodi foo hanoin ba sira para moris tuir. ¹⁸ Tanba iha Livru Sagradu dehan, “Se uza karau hodi sama hare, la bele kesi niaibun, para nia bele haan.” Nunee mos, “See mak servisu, nia merese atu simu osan.”^o

¹⁹ Se ema nain ida foo sala ba responsavel sarani ruma, la bele rona lai. Tenki iha sasin rua ka tolu koalia hanesan, foin

o rona hodi tetu.^p ²⁰Se nia halo sala duni, entaun koriji nia iha sarani sira nia oin, atu ema seluk la brani halo sala hanesan nia.

²¹Bainhira koriji ema, la bele fihir ba ema nee see. Hau tau knaar nee ba o nia kabaas iha Nai Maromak ho iha Kristu Jesus nia oin. I anju sira nebee Maromak hili mos sai sasin.

²²La bele anxi tau liman foti ema ruma sai responsavel ba sarani sira. Maibee haree di-diak lai. Tanba se imi foti ema, i ema nee halo sala, imi mos sei lori to-dan. Kuidadu o nia aan para la bele sala.

²³Tanba o nia kabun moras beibeik, diak liu la bele hemu bee deit, hemu mos tua uitoan hanesan aimoruk.

²⁴Haree di-diak! Iha ema balu halo sala, seidauk lori ba justisa mos, ema hotu-hotu hatene tiha ona. Maibee iha ema balu halo sala, kleur mak foin ema hatene. ²⁵Nunee mos, bainhira ita halo buat diak, dala ruma ema hatene kedas. Se karik ema la haree mos, ikus mai ema sei hatene, tanba hahalok diak, atu subar mos la diak.

Kona ba atan

6 Atan nebee sarani tenki respeita nia patraun, para ema seluk la bele hatete aat Nai Maromak ka koalia aat ita nia hanorin. ²Se nia patraun mos fiar ba Kristu, patraun ho atan hanesan maun-alin. Maski nunee, atan nee tenki respeita nafatin nia patraun, i serbi nia diak liu tan, tanba nia serbi ema sarani ida nebee nia hadomi.

Hanorin falsu, ho rikusoin lo-loos

^{2b}Timóteo, hanorin buat sira nee ba sarani sira, i hametin sira nia laran para halo tuir. ³Ema balu hanorin buat nebee sala, la haan malu ho Nai Jesus Kristu nia Liafuan nebee loos. Sira nia hanorin

la ajuda ema moris tuir Maromak nia hakarak. ⁴Ema hanesan nee foti aan, maibee la kompriende buat ida. Sira nia moras aat ida mak gosta diskuti malu ho istori malu kona ba liafuan. Hahalok nee halo ema laran moras malu, tarata malu, hatete aat ema, ho deskonfia ema naranan deit. ⁵Sira so hatene mak istori malu. Sira nia hanoin la loos ona, i sira la hatene ona saida mak loos. Sira hanoin dehan, hanorin kona ba Maromak bele halo sira sai riku.

⁶Loos duni, se ita moris halo haksolok Maromak nia laran, i ita kontenti ho buat nebee mak ita iha, ita sorti boot.

⁷Tanba ita moris mai iha mundu nee, ita la lori buat ida. Ita mate mos, la lori buat ida. ⁸Nunee, naran katak ita iha ai haan ho hena para hatais, ita kontenti ona ho ida nee.

⁹Maibee ema nebee laron-kalan hanoin deit atu sai riku, monu ba tentasaun i monu ba lasu. Sira hakarak buat oi-oin nebee sala ho buat barak nebee bele estraga sira. Nee sei halo susar sira. ¹⁰Ema nebee hanoin demais osan, prontu halo buat aat oi-oin. Iha ema balu buka demais osan, too sira husik tiha sira nia fiar. Nunee sira halo terus sira nia aan, hanesan sira rasik sona sira nia aan ho tudik.

Kaer metin o nia fiar

¹¹Timóteo, o Nai Maromak nia ema. Nunee, hadook aan tiha hosi buat aat sira nee hotu, i hakaas aan atu moris loos, tuir Maromak nia hakarak. Esforsa aan atu fiar nafatin ba Jesus Kristu, hadomi ema seluk, aguenta iha terus laran, i laran maus. ¹²Luta para fiar metin ba Maromak i sempre halo tuir Nia Liafuan. Uluk bainhira o deklarasi iha ema barak nia oin katak o fiar ba Jesus Kristu, Maromak bolu o tama iha moris

nebee rohan la iha. Agora, kaer metin moris nee. ¹³⁻¹⁴Hau haruka o halo tuir Nai Maromak nia orden hotu, too ita nia Nai Kristu Jesus fila mai hosi lalehan. La bele kontra orden ida mos; nunee ema la bele foo sala ba o. Hau foo orden nee iha Nai Maromak nia oin. Nia mak foo moris ba buat hotu-hotu. Ho mos iha Kristu Jesus nia oin. Nia mak foo sasin lo-loos kona ba Nia Aan iha governador Póntius Pilatus nia oin.⁹

¹⁵Nai Jesus sei fila fali mai iha loron nebee Nai Maromak desidi. Nai Maromak nee boot teb-tebes i diak la-halimar.

Nia mak kaer ukun.

Nia mak liurai hotu-hotu nia Liurai, ho nai hotu-hotu nia Nai.

¹⁶So Nia deit mak nunka mate.

Nia moris iha naroman ida ke makaas liu,

halo ema nia matan la aguenta atu haree.

Ema ida seidauk haree Nia,

i la iha ema ida mak bele haree Nia.

Ema hotu-hotu respeita Nia.

Poder hotu-hotu iha Nia liman too tinan ba tinan nafatin!

Amen.

Kona ba ema riku

¹⁷Haruka ema nebee riku ho sasaan mundu nian, la bele foti aan, i la bele

laran metin ba sira nia rikusoin. Tan rikusoin sira nee hotu loron ida sei mohu. Haruka sira laran metin ba Nai Maromak. Tan Nia mak foo buat hotu-hotu mai ita too res-resin, atu ita bele moris haksolok. ¹⁸Hatete ba sira para halo buat barak nebee diak hodi tulun ema seluk. Sira la bele karak, maibee tenki prontu foo buat nebee mak sira iha. ¹⁹Nunee sira nia hahalok diak nee sai hanesan rikusoin ba loron ikus, para sira bele hetan moris lo-loos, nebee la iha rohan.

Paulo taka nia surat

²⁰Timóteo, kuidaду di-diak knaar nebee Nai Maromak tau ona iha o nia kabaas. Iha ema balu koalia la huun la dikin, i kontra Nai Maromak nia liafuan. Sira gaba aan dehan matenek, maibee lae. Lalikan diskuti malu ho sira. ²¹Iha ema balu fiar ba sira nia liafuan bosok nee, too husik tiha sira nia fiar ba Nai Maromak.

Hau harohan ba Maromak atu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

Hau nia liafuan too iha nee deit.

Hosi hau,

Paulo

II Timóteo

Paulo nia surat segundu

ba Timóteo

Paulo hahuu nia surat

1 Timóteo nebee diak.
Kumprimentus hosi hau, Paulo. Nai Maromak hili ona hau sai Nai Kristu Jesus nia apostolu, i haruka hau baa foo sai kona ba moris rohan la iha. Nia promete atu foo moris nee ba ema nebee fiar ba Kristu Jesus.

²Timóteo, o hanesan hau nia oan rasik, nebee hau hadomi. Hau harohan atu ita nia Aman Maromak ho Kristu Jesus ita nia Nai, hatudu Sira nia laran diak ba o, hadomi o, i foo paz ba o.^r

Paulo agrades ba Nai Maromak

³Loron-kalan hau halo orasaun ba o, hodi foo agrades ba Nai Maromak. Hau serbi Nia ho laran moos, hanesan mos hau nia bei-ala sira. ⁴Hau hanoin fali uluk, kuandu ita fahe malu, o nia matan been turu. Agora hau hakarak loos hasoru o, tanba bainhira hau haree fali o, hau sei haksolok teb-tebes.

⁵Hau hanoin fila fali o nia fiar ho laran tomak ba Nai Jesus. Fiar nee hosi kedas o nia avoo feto Lóide ho o nia inan Eunice.^s I hau laran metin katak agora o mos fiar hanesan sira.

Timóteo tenki uza kbiit nebee Maromak foo

⁶Uluk, bainhira hau tau liman ba o niaulun hodi halo orasaun, Maromak foo kbiit ba o hodi halo Nia servisu. Tanba o fiar teb-tebes ba Jesus, agora hau foo hanoin fali ba o para uza kbiit

nee ho di-diak. ⁷Tanba Nai Maromak nia Espiritu nebee Nia foo mai ita, la halo ita tauk-teen. Maibee Nia foo poder mai ita, halo ita hadomi ema, i ajuda ita atu domina aan. ⁸Tanba nee, la bele moe konta kona ba ita nia Nai Jesus. I la bele moe kona ba hau, maski hau dadur hela iha kadeia tanba hau serbi Nai Jesus. Maibee o tenki pruntu simu terus hanesan hau, para bele foo sai Novidade Diak. I Maromak sei foo forsa ba o atu aguenta iha terus nee.

⁹Nai Maromak mak salva ona ita, i bolu ona ita sai Nia ema para ita moris ho laran moos.

Nia halo hanesan nee, laos tanba ita hatudu hahalok diak ruma.

Maibee, Nia salva ho bolu ita tuir Nia planu rasik, tanba Nia hakarak hatudu Nia laran diak mai ita.

Molok Nai Maromak halo mundu nee, Nia desidi ona atu haruka Kristu Jesus mai, para hatudu Nia laran diak mai ita.

¹⁰Agora, Kristu Jesus nebee salva ita, mai tiha ona,

i ita haree ona Nia laran diak mai ita. Mate nia poder, Nia halo rahun tiha ona! I Nia foo sai liu hosi Nia Novidade Diak katak Nia loke dalan ba ita atu moris nafatin tinan ba tinan ho Nai Maromak.

¹¹Nee mak Novidade Diak. I Nai Maromak foti hau sai Jesus Kristu nia apostolu, para foo sai i hanorin Novidade Diak nee.^t ¹²Tanba nee mak hau terus iha kadeia. Maibee hau la moe, tanba hau konhese Kristu i fiar ba Nia. I hau hatene lo-loos katak Nia sei kuidadu Nia Novidade Diak nebee Nia tau ona iha hau nia kabaas, too Nia fila fali mai

^r1:2 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:1

^s1:5 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 16:1 ^t1:11 1 Timóteo 2:7

hosi lalehan. ¹³Kaer metin hanorin loos nebee o simu ona hosi hau. Fiar ba Jesus nafatin i hadomi ema seluk, tanba o laran ida ona ho Kristu Jesus. ¹⁴Defende di-diak hanorin nebee loos. Lia loos nee hanesan osan mean nebee Nai Maromak foo ona ba o para o kuidadu. I Espiritu Santu, nebee hela iha ita nia laran, sei ajuda o.

Onesiforu ajuda Paulo dala barak

¹⁵O hatene katak Fígelu ho Hermó-jenes ho sira seluk nebee hela iha provinsia Ázia⁸ fila kotuk husik hela hau. ¹⁶Maibee Onesiforu lae. Nunee hau harohan ba Nai Maromak para hatudu Nia laran diak ba Onesiforu ho nia familia tomak. Tanba nia mai vizita hau beibeik iha kadeia, hodi hametin hau nia laran. Nia la moe maski hau ema dadur. ¹⁷Uluk, bainhira nia foin too iha sidade Roma nee, nia buka hau tuun-sae too hetan. ¹⁸O rasik hatene, uluk hau sei iha sidade Éfezu mos, nia ajuda hau barak iha nebaa.

Husu boot, bainhira Jesus Kristu fila mai atu foo justisa ba ita ema, Nia sei foo desizaun diak ida ba Onesiforu.

Ita tenki tuir Kristu hanesan soldadu diak ida

2Oan Timóteo mak hau hadomi, Kristu Jesus hatudu Nia laran diak hodi foo forsa mai ita. Nunee, sai forti ba! ²Uluk hau hanorin iha ema barak nia oin, o mos iha. Buat nebee o rona hosi hau nee, o tenki foo tutan ba ema nebee o fiar, para sira mos bele hanorin fali ba ema seluk.

³Nudar Kristu Jesus nia soldadu diak ida, o tenki aguenta iha terus laran, hanesan mos ami. ⁴Soldadu nebee halo dadauk funu, nia la hanoin tan atu halo

servisu seluk. Tanba nia hakarak halo kontente nia komandante.

⁵Nunee mos, bainhira tuir jogu ida, tenki tuir regulamentu jogu nee nian. Se lae, la manaan premiu.

⁶Haree mos ba toos nain. Nia servisu mate aan, nunee nia mak tenki hetan uluk rezultadu toos nian. ⁷Hanoin di-diak ezemplu hirak nee. I Nai Maromak sei halo o kompriende buat sira nee hotu.

⁸Hanoin beibeik kona ba Jesus Kristu, liurai David nia Jerasaun. Nia mate, maibee Nai Maromak halo moris fali ona. Ida nee mak Novidade Diak nebee hau hanorin. ⁹Tanba hau foo sai Novidade Diak nee mak hau hetan terus, too ema kesi tan hau ho korenti hanesan fali ema nebee halo krimi. Maibee Nai Maromak nia liafuan, ema ida la bele kesi. ¹⁰Tanba nee hau prontu simu terus hotu-hotu, para ema sira nebee Maromak hili ona bele fiar ba Kristu Jesus i hetan salvasaun. I Nai Maromak sei foti aas sira too tinan ba tinan. ¹¹Liafuan tuir mai loos duni; nee mak ita bele simu ho laran tomak:

“Se ita mate hamutuk ho Kristu, ita mos sei moris hamutuk ho Nia.

¹²Se ita aguenta iha terus laran, ita mos sei kaer ukun hamutuk ho Nia.

Se ita nega Nia,

Nia mos sei nega ita.”

¹³Maski ita la foo laran ba Kristu, maibee Nia foo laran nafatin mai ita. Tanba Nia mak hanesan nee duni.”

Atan diak nebee Maromak simu

¹⁴Foo hanoin beibeik ba sarani sira kona ba buat sira nee. Hatete ba sira hodi Nai Maromak nia naran, la bele istori malu kona ba liafuan. Hahalok hanesan nee la iha folin, i so halo susar deit

⁸**1:15** Provinsia Ázia nee agora mak Turkia loro-monu.

^u**2:12** Mateus 10:33; Lucas 12:9

ema nebee rona. ¹⁵Hakaas aan servisu di-diak, para Nai Maromak bele rekon-hese o nudar Nia atan diak ida. I hanorin lo-loos Nai Maromak nia liafuan nebee loos. Nunee o sei la moe, tanba o servisu ho diak. ¹⁶Hadook aan hosi koalia la huun la dikin nebee kontra Nai Maromak nia liafuan. Tan ema nebee koalia hanesan nee sei dook ba beibeik hosi Maromak. ¹⁷Sira nia liafuan hanesan kanek dodok nebee aumenta ba beibeik. Himeneu ho Filetu sira nia koalia hanesan nee lo-loos! ¹⁸Sira nain rua hanorin dehan, ema sira nebee mate, moris fali tiha ona. Nunee sira sees tiha hosi lia loos, i estraga ema balu nia fiar.

¹⁹Maibee Nai Maromak nia povu fiar metin nafatin, hanesan uma nia riin nebee la nakdoko. Iha riin nee hakerek dehan, “Maromak hatene Nia ema sira.” Hakerek mos katak, “See mak dehan nia tuiir Nai Maromak, tenki fila kotuk ba buat aat.”^v

²⁰Iha ema riku sira nia uma, iha bikan oi-oin. Balu halo ho osan mean ka osan mutin. Iha mos balu halo hosi ai ka hosi rai. Bikan diak nian, uma nain uza ba festa. Maibee bikan nebee laduun diak, sira uza hodi tau foer. ²¹Nunee mos ho ema. See mak hadook aan hosi buat nebee aat, nia hanesan bikan diak sira nee, i Maromak sei uza nia ba servisu nebee diak. Tanba nia laran moos ona, serve para nia Nain bele uza, i prontu halo buat diak saida deit.

²²Timóteo, halai sees hosi buat aat nebee foin-sae sira balu gosta halo. Hakaas aan atu moris loos. Fiar nafatin ba Maromak, hadomi sarani sira i haree malu di-diak. Ema sira nebee adora Maromak ho laran moos, sempre halo hanesan nee, i o mos tenki moris hanesan sira. ²³Bainhira ema diskuti malu kona ba buat nebee la iha folin, o lalika

tama iha laran. Tan so halo ema istori malu deit. ²⁴Nai Maromak nia atan la bele istori malu ho ema, maibee tenki laran diak ba ema hotu, hatene hanorin ema, i pasiensia ba ema nebee halo problema. ²⁵Ema nebee kontra nia, nia tenki koriji ho laran maus, tanba dala ruma Maromak bele halo sira husik sira nia sala, i bele ajuda sira simu hanorin nebee loos. ²⁶Nunee sira nia hanoin bele sai loos fali, i sira bele halai sai hosi Satanás nia liman, nebee kaer tiha ona sira hodi obriga sira halo tuiir nia hakarak.

Ema nia hahalok aat iha loron ikus

3 Timóteo, hanoin di-diak. Iha loron ikus, susar barak sei mosu. ²Ema sei hadomi deit sira nia aan rasik, i matan fuan naklosu deit ba osan. Sira foti aan, la konsidera ema seluk, gosta hatete aat ema, la rona ba sira nia inan-aman, la hatene foo obrigadu, i la respeita Nai Maromak. ³Sira la hatene hadomi ema, i lakohi foo perdaun ba ema. Sira konta aat ema nia vida, la domina aan, gusta halo violensia, i nunka gusta buat nebee diak. ⁴Sira faan sira nia kolega ba ema aat, la hanoin naruk, i foti aan dehan boot. Sira la hadomi Nai Maromak, maibee hanoin mak goza deit. ⁵Iha ema nia oin sira hatudu jeitu hanesan ema nebee fiar ba Maromak. Maibee bainhira Maromak hakarak foo poder ba sira para moris loos, sira lakohi. La bele liga sira.

⁶Sira balu finji baa tama iha ema nia uma. Too iha uma laran, sira bosok fetu balu nebee monu lalais ba lia falsu. Fetu sira nee laran la hakmatek tanba sira halo sala barak ona, i sira sempre halo tuiir sira nia hakarak aat oi-oin. ⁷Sira gusta rona hanorin foun, maibee nunka hatene nebee mak loos i nebee mak sala. ⁸Uluk Janes ho Jambres kon-

tra Moisés.^{**} Hanesan nee mos mestri sira nee kontra hanorin nebee loos. Sira nia hanoin sai aat tiha ona, i saida mak sira fiar nee la vale buat ida.⁹ Maibee la kleur, ema sei la fiar tan mestri falsu sira nee. Tanba ema hotu sei hatene dehan, sira beik-teen. Hanesan mos uluk akontese ba Janes ho Jambres.

Kaer metin hanorin nebee loos

¹⁰Timóteo, o akompanha ona hau nia moris tomak. O hatene hau nia hanorin, hau nia moris oinsaa, i hau nia objektivu saida. O haree ona hau nia fiar ba Jesus Kristu, hau nia pasiensia, hau nia hadomi ba ema seluk, i oinsaa hau aguenta ho pasiensia iha terus laran.¹¹ O mos hatene katak ema hanehan hau i halo terus hau. O hatene saida mak sira halo mai hau iha sidade Antiokia, Ikóniu ho Listra. Maibee Nai Jesus hasai ona hau hosi terus ho susar sira nee hotu.^w ¹²Loos duni, ema hotu-hotu nebee fiar ba Kristu Jesus i hakarak moris loos tuir Maromak nia hakarak, ema sei halo terus sira.¹³ Maibee ema aat ho ema bosok-teen sira sei sai aat ba beibeik. Sira bosok halo ema barak monu, afinal sira mos ema bosok.

¹⁴Maibee o tenki kaer metin buat nebee o aprende tiha ona. O laran metin ona katak buat sira nee loos, tanba o hatene see mak hanorin ba o.^x ¹⁵Komesa o sei kiik, o hatene ona Livru Sagradu. Liu hosi Maromak nia liafuan nee, ita hatene katak, Maromak salva ita bainhira ita fiar ba Kristu Jesus.¹⁶ Liafuan hotu-hotu iha Livru Sagradu, Nai Maromak rasik mak foo ba ema hakerek. Li-

afuan sira nee serve para hanorin lia loos, hatudu ema nia sala, koriji ema, ho eduka ema para moris loos.¹⁷ Nunee Nai Maromak prepara Nia ema atu halo buat hotu-hotu nebee diak.

Timóteo tenki halao nia servisu ho diak too remata

4 Kristu Jesus sei fila fali mai hosi lalehan hodi ukun hanesan liurai. I Nia sei foo justisa ba ema sira nebee sei moris ho sira nebee mate ona. Nunee, iha Nai Maromak ho Kristu Jesus nia oin, hau haruka o² foo sai Nai Maromak nia liafuan; iha tempu diak ka la diak mos, o tenki prontu. Koriji ema nebee sala, i bandu sira para la bele halo tan. Hametin ema nia laran. Halo buat sira nee hotu ho pasiensia, liu hosi hanorin Nai Maromak nia liafuan.

³Tanba too loron ida, ema lakoi rona ona hanorin nebee loos. Maibee sira sei tuir deit sira nia hakarak rasik, hodi rona mestri bara-barak nebee hanorin halo haksolok deit sira nia laran.⁴ Sira sei taka tilun ba ema nebee hanorin loos. Maibee sira see tilun fali hodi rona ai knanoik nebee la iha folin.

⁵Timóteo, o la bele nunee. Iha situasaun saida deit, o tenki domina aan. Aguenta ho pasiensia iha terus laran. Baa foo sai Novidade Diak ba ema sira nebee seidaunk konhese Jesus Kristu. Halao servisu hotu-hotu nebee Nai Maromak tau ona iha o nia kabaas.

⁶Kona ba hau nia aan, hau nia loron mate besik ona. Hau hanesan tua kopu ida nebee fakar ba altar leten hanesan

^{**}**3:8** Antigu testamentu la koalia kona ba Janes ho Jambres. Maibee iha matenek nain Biblia nian balu dehan, karik sira nain rua nee ema matenek hosi Ejiptu nebee kontra Moisés momentu nia lori povu Israel sai hosi Ejiptu. Lee istoria nee iha livru Ézodu (Keluaran) 7:11.

^w**3:11** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 13:14-52; 14:1-7, 8-20

^x**3:14** 2 Timóteo 1:5; 2:2

oferta ida ba Maromak.^{††} ⁷Hau hakaas aan iha jogu laran too hotu ho diak. Hau halai taru too ona nia rohan. Hau kaer metin hau nia fiar ba Jesus Kristu too hau nia iis kotu. ⁸Agora hau hein premiu nebee Nai Jesus prepara ona ba ema nebee moris loos. Ita nia Nai nee mak juis loos. I too iha laron nebee Nia tesi lia, Nia sei fahe premiu nee mai hau. Laos mai hau deit, maibee Nia mos sei foo ba ema hotu-hotu nebee ho laran tomak hein hela Nia atu fila mai.

Paulo hatoo lia menon

⁹Timóteo, hakaas aan mai lalais haree hau. ¹⁰Tan Demas husik tiha ona hau hodi baa iha sidade Tesalónika, tanba hadomi liu buat mundu nian. Kresente baa tiha ona provinsia Galásia, i Tito mos baa tiha ona rai Dalmásia.^y ¹¹So Lucas deit mak sei hamutuk ho hau. O mai, lori ho Marcos, para nia bele ajuda hau halao hau nia servisu.^z ¹²Hau haruka ona Tíkiku baa iha sidade Éfezu.^a ¹³Bainhira o mai, lori ho hau nia faru manas nebee hau rai hela iha Karpu nia uma iha sidade Tróade. Lori mos hau nia livru, liu-liu livru nebee hakerek iha animal nia kulit.^b

¹⁴Alexandre, badaen riti ida, halo ona buat aat barak mai hau. Maromak sei kastigu nia tuir nia hahalok.^c ¹⁵O tenki

kuidadu ho ema nee, tanba nia kontra makaas ita nia hanorin.

¹⁶Bainhira hau primeira vés hamriik iha juis nia oin hodi defende hau nia aan, la iha ema ida mak ajuda defende hau. Sira hotu husik hela hau. Husu boot, Maromak la bele foo sala ba sira. ¹⁷Bele nunee mos, Nai Jesus hamriik iha hau nia sorin hodi foo forsa mai hau, para hau bele foo sai Novidade Diak hotu. Nunee sira nebee laos ema Judeu mos bele rona. I Maromak mos hasai hau hosi liaun niaibun. ¹⁸Nai Maromak sei hasai hau hosi buat aat hotu. I Nia sei lori hau ho diak tama ba lalehan. Iha nebaa, Nia mak ukun.

Mai ita hotu-hotu foti aas Nai Maromak nia naran, too tinan ba tinan. Amen.

Paulo taka nia surat

¹⁹Hatoo kumprimentus ba Priscila^{††} ho nia kaben Akila. Nunee mos ba Onesiforu nia uma kain.^d ²⁰Erastu hela nafatin iha sidade Korintu. Hau husik hela tiha Trófimu iha sidade Miletu, tanba nia moras.^e ²¹Hakaas aan mai too iha nee molok tempu malirin. Eubulu, Pudente, Lino, Cláudia, ho sarani sira seluk haruka kumprimentus ba o.

²²Hau harohan atu Nai Jesus hamutuk ho o nafatin, i Maromak hatudu Nia laran diak ba imi.

^{††}4:6 Kuandu ema Judeu sira halo sakrifisiu iha uma kreda boot, iha serimonia ida mak tenki fakar tua ba iha meza sakrifisiu nia leten. Paulo kompara nia moris hanesan tua nebee fakar hotu hodi foo ba Maromak.

^{††}4:19 Lian Gregu iha nee hakerek dehan 'Prisca'. Nia naran seluk 'Priscila'.

^y4:10 Kolose 4:14; Filemon 24; 2 Korintu 8:23; Galásia 2:3; Tito 1:4 ^z4:11 Kolose 4:14; Filemon 24; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 12:12; 25; 13:13; 15:37-39; Kolose 4:10

^a4:12 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 20:4; Éfezu 6:21-22; Kolose 4:7-8

^b4:13 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 20:6

^c4:14 1 Timóteo 1:20; Salmus (Mazmur) 62:12; Roma 2:6

^d4:19 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 18:2; 2 Timóteo 1:16-17

^e4:20 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:22; Roma 16:23; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 20:4; 21:29

Hau nia liafuan too iha nee deit.
Hosi hau,
Paulo

Paulo nia surat ba

Tito

Paulo hahuu nia surat

1 Tito mak hau hadomi.
 Surat nee hosi hau, Paulo, Nai Maromak nia atan ho Kristu Jesus nia apostolu. Nai Maromak haruka hau tulun ema sira nebee Nia hili ona atu sai Nia povu, para sira bele fiar metin liu ba Nia. Maromak mos haruka hau hanorin lia loos ba sira atu sira hatene moris tuir Nia hakarak. ²Nunee, sira bele laran metin katak, iha loron ida sira sei moris hamutuk ho Maromak too tinan ba tinan. Nai Maromak promete buat nee nanis kedas molok Nia halo mundu nee, i Nia nunka bosok. ³Too ona tempu nebee Nai Maromak desidi, Nia foo sai dehan, Nia hakarak salva ema sala nain sira para moris hamutuk ho Nia. Nunee Nia mos foo orden mai hau atu baa foo sai Novidade Diak nee.

⁴Tito, o hanesan hau nia oan rasik, tanba ita nain rua fiar ba Jesus Kristu. Hau harohan ba Aman Maromak ho Jesus Kristu nebee salva ita, para Sira hatudu Sira nia laran diak ba o i foo paz ba o.^f

Kritéria ba responsavel sarani sira

⁵Iha tempu liu ba nee, hau husik hela o iha rai Kreta, para halo remata buat nebee sei falta iha nebaa, i foti responsavel sira hodi toma konta sarani sira iha vila ida-idak. La bele haluha buat nebee mak hau hatete tiha ona ba o, ⁶katak ema nebee atu sai reponsavel sarani sira nian tenki hanesan tuir mai nee: Nia tenki livre hosi sala. Nia tenki foo laran ba nia kaben. Nia oan sira mos tenki

fiar ba Jesus Kristu. Sira la bele naran foer hanesan ema nakar-teen ka ema nebee lakohi rona nia inan-aman. ⁷Responsavel sarani sira nian toma konta Maromak nia servisu. Nee duni nia tenki livre hosi sala. La bele hakarak manaan mesak deit. Nia la bele nervozu-door, lanu-teen, baku-door ema, i matan la bele naklosu ba osan. ⁸Nia tenki simu bainaka iha uma ho laran tomak, i gusta halo buat nebee diak. Tenki ema kalma, moris loos, laran moos i hatene domina aan. ⁹Nia tenki kaer metin Nai Maromak nia liafuan loos, nebee uluk ita hanorin ona ba nia. Nunee nia bele hanorin tutan lia loos hodi tulun ema halo tuir Maromak nia hakarak, i koriji ema nebee mak hanorin la loos.^g

Tito tenki kontra ema nebee hanorin la loos

¹⁰Tan iha ema barak kontra hanorin nebee loos. Liu-liu ema Judeu nebee tuir ona Kristu maibee dehan, atu hetan salvasaun, tenki sunat. Sira koalia naranan deit hodi bosok ema. ¹¹Bandu tiha sira para la bele hanorin tan. Tanba sira harahun uma kain barak ho sira nia hanorin sala nee, i sira so buka osan deit. ¹²Uluk matan-dook ida hosi sira nia rai Kreta koalia kona ba nia ema rasik dehan,

“Ema Kreta sira mesak bosok-teen, laran aat, baruk-teen, i so moris para foo haan kabun deit.”

¹³Ema Kreta nunee duni! Tanba nee, o tenki hatete makaas ba sira katak sira sala, para sira bele soe tiha liafuan falsu hodi fiar metin ba lia loos. ¹⁴Nunee sira la bele rona tan ema Judeu sira nia ai knanoik, i la bele tuir tan regra hosi ema nebee fila kotuk ba lia loos.

¹⁵Ba ema nebee laran moos, buat hotu-hotu diak. Maibee ba ema nebee

^f1:4 2 Korintu 8:23; Galásia 2:3; 2 Timóteo 4:10 ^g1:9 1 Timóteo 3:2-7

aat i la fiar ba Nai Jesus, la iha buat ida mak diak, tanba sira nia hanoin aat ona i sira la hatene ona saida mak diak, saida mak aat. ¹⁶Mestri falsu sira nee dehan, konhese Nai Maromak, maibee sira nia hahalok hatudu katak sira la konhese Nia. Sira koalia oin ida, hahalok oin seluk. Ema sira nee hahalok aat. Sira lakohi halo tuir Nai Maromak nia hakarak, i la bele halo buat ida nebee diak.

Hanorin loos para ema bele moris loos

2 Maibee Tito, o la bele hanesan mestri falsu sira. O tenki foo tutan hanorin nebee loos. ²Hanorin katuas sira atu domina aan, i hatene aan, para ema bele respeita. Sira tenki fiar metin ba Maromak, hadomi ema seluk ho laran tomak, i pasiensia iha terus nia laran.

³Nunee mos ho ferik sira. Hatete ba sira para moris nudar ema nebee respeita Nai Maromak. Sira la bele konta aat ema nia vida, i la bele buka deit atu hemu tua. Maibee sira tenki hanorin buat nebee diak. ⁴Nunee sira hanorin ho hatudu ezemplu diak ba alin fetu maluk sira atu hadomi sira nia laen ho sira nia oan, ⁵domina aan, moris loos, badinas kaer servisu uma laran nian, laran diak, i hakruuk ba sira nia laen. Se sira moris nunee, maka la iha ema ida atu hatete aat Maromak nia liafuan.

⁶Nunee mos, hatete beibeik ba mane foin-sae sira atu domina sira nia aan.

⁷Tito, o tenki halo diak ba ema iha buat hotu-hotu, hodi sai ezemplu diak ba foin-sae sira. Hanorin ho laran; la bele hanorin oin ida, halo oin seluk. Keta halimar ho o nia servisu nee. ⁸Kuandu o hanorin, o tenki uza liafuan nebee loos, para ema la bele foo sala ba o. Nunee

ema sira nebee kontra o, sei moe, tanba sira la iha razaun atu hatete aat ita.

⁹Hanorin atan sira atu hakruuk ba sira nia patraun. Sira tenki hakaas aan halo haksolok patraun nia laran, la bele koalia hasoru nia, ¹⁰i la bele naok nia sasaan. Maibee sira tenki hatudu katak, patraun bele foo fiar tomak ba sira. Ho nunee ema seluk nebee haree atan sira nia moris nee, sei foo valór ba ita nia hanorin kona ba Nai Maromak, ita nia Salvador.

¹¹Agora Maromak hatudu ona Nia laran diak ba ema hotu-hotu hodi loke dalan ba salvasaun. ¹²Tanba Nai Maromak nia laran diak, Nia hanorin ita tenki soe tiha hahalok aat ho mundu nia hakarak aat hotu. Durante ita sei moris iha mundu, ita tenki domina aan, moris loos, i halo tuir Nai Maromak nia hakarak. ¹³Agora ita hein hela ho laran metin Jesus Kristu sei fila fali mai ho naroman nabilan. Jesus mak ita nia Maromak Boot tebe-tebes, nebee salva ita. ¹⁴Nia foo aan ba mate hodi hasai ita hosi sala hotu-hotu, i halo ita laran moos, para sai Nia povu rasik, nebee sempre hakarak halo buat diak.^h

¹⁵Nee duni hanorin buat sira nee hotu ba sarani sira, i hatete beibeik ba sira para halo tuir. See mak halo sala, o tenki hatete dehan, “Nee sala”. Keta husik ema la respeita o, tanba o iha direitu atu koriji sira.

Moris nudar kristaun

3 Foo hanoin fali ba sarani sira atu hakruuk ba naiulun sira. Sira tenki tuir lei, i sempre prontu atu halo buat diak. ²La bele hatete aat ema i la bele istori malu. Hatudu laran maus ho laran diak ba ema hotu.

^h**2:14** Salmus (Mazmur) 130:8; Ézodu (Keluaran) 19:5; Deutoronómiu (Ulangan) 4:20; 7:6; 14:2; 1 Pedro 2:9

³Tan uluk, bainhira ita seidauk kon-hese Nai Jesus, ita beik-teen hela, i fasil atu ema bosok ita. Ita lakohi rona Nai Maromak, i ita hakarak aat saida deit, ita halo ona. Ita nia moris nakonu ho hanoin aat, laran moras ema, i odi malu.

⁴Maski ita nia hahalok aat nunee mos, Nai Maromak ita nia Salvador hatudu Nia laran diak ho domin mai ita. ⁵Nia salva ita laos tanba ita halo buat diak ruma, maibee tanba Nia hadomi ita. Liu hosi nia Espiritu Santu, Nia hamoos tiha ona ita nia sala i halo foun ita nia moris, hanesan ita foin moris fila fali. ⁶Tanba Jesus Kristu salva ona ita, Nai Maromak foo Nia Espiritu Santu mai ita hanesan bee ida fakar too nakonu resin. ⁷Tanba Jesus nia laran diak, mak Nia dehan, “Ema nee nia sala la iha tiha ona.” Nunee ita sai Nia oan, i laran metin katak aban-bainrua ita sei moris hamutuk ho Nia tinan ba tinan nafatin. Ida nee mak ita nia rikusoin. ⁸Hau nia liafuan sira nee loos duni.

Buat nebee hau hanorin nee diak, i iha folin ba ema hotu. Nee duni hau husu atu o hatete fila-fila buat sira nee ba ema sira nebee fiar ba Maromak, atu sira hotu-hotu hakaas aan halo diak ba ema. ⁹Hadook aan hosi diskusaun sira nebee la huun la dikin. Lalikan dada lia kona ba ida-idak nia huun, ka istori malu kona

ba lei relijiaun Judeu nian. Buat sira nee hotu la iha folin ida, so halo lakon tempu deit. ¹⁰Se iha ema ruma fahe sarani sira, foo hanoin makaas ba nia too dala rua. Se nia halo nafatin nunee, lalika liga tan nia. ¹¹Ema hanesan nee hanoin aat ona, i nia hahalok rasik hatudu katak nia sala.

Paulo taka nia surat

¹²Hau atu haruka Artemas ka Tíkiku baa hasoru o iha rai Kreta. Bainhira nia too iha nebaa, hakaas aan baa lalais hasoru hau iha sidade Nikópolis. Tan hau desidi ona atu hela iha nebaa durante tempu rai malirin.ⁱ ¹³Hakaas aan atu ajuda advogadu Zenas ho nia kolega Apolo, nebee atu baa rai dook, para sira la bele falta buat ida iha dalan.^j ¹⁴Ita nia maluk sarani sira tenki aprende hakaas aan halo diak ba ema, hodi ajuda ema nebee susar. Ho nunee sarani sira nia moris sei la saugati.

¹⁵Tito, ami hotu iha nee hatoo ami nia kumprimentus ba o. Hatoo mos kumprimentus ba ita nia maluk sarani sira nebee hadomi ami.

Hau harohan ba Maromak atu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

Hau nia liafuan too iha nee deit.
Hosi hau,
Paulo

ⁱ3:12 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 20:4; Éfézu 6:21-22; Kolose 4:7-8; 2 Timóteo 4:12 ^j3:13 Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 18:24; 1 Korintu 16:12

Paulo nia surat ba

Filemon

Paulo hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Paulo, hamutuk ho ita nia maluk sarani Timóteo. Hau dadur hela iha kadeia laran tanba hau tuir Kristu Jesus.

Ami hakerek surat nee ba ami nia belun diak Filemon, senhor halao Nai Maromak nia servisu hanesan ami. ² Surat nee mos ba sarani sira nebee baibain halibur malu halo orasaun iha senhor nia uma, ho mos ba ami nia maluk feto Afia ho ami nia maluk luta nain Arkipu.^k

³ Hau harohan ba ita nia Aman Maromak ho Nai Jesus Kristu, para hatudu Sira nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ba imi.

Paulo agradese ba Maromak tanba Filemon

⁴ Senhor Filemon, bainhira hau halo orasaun, hau sempre temi ita nia naran, i foo agradese ba Maromak. ⁵ Tanba hau rona katak ita hadomi Maromak nia povu hotu i ita mos fiar lo-loos ba Nai Jesus. ⁶ Senhor nia fiar nee halo senhor moris neon ida laran ida ho sarani sira seluk. Hau harohan atu liu hosi imi nia domin nee, imi bele kompriende klean liu tan bensaun hotu-hotu nebee Maromak foo mai ita tanba ita laran ida ho Kristu. ⁷ Senhor hadomi Maromak nia povu hodi halo sira nia laran haksolok. Halalok nee halo hau nia laran mos haksolok teb-tebes, i foo forsa mai hau.

Paulo husu Filemon simu fali nia atan Onésimu nebee uluk halai lakon

⁸⁻⁹ Tanba nee hau hakarak husu buat ida. Nudar Kristu Jesus nia apostolu, hau iha direitu atu manda senhor halo buat nebee mak loos. Maibee hau lakohi manda, so husu deit, tanba senhor hadomi Maromak nia povu. Hau mos katuas ona, i hau dadur hela iha kadeia laran tanba hau tuir Kristu Jesus. ¹⁰ Nee mak hau husu atu senhor simu fali ita nia atan Onésimu ho diak. Iha komarka nee nia sai hanesan hau nia oan rasik, tanba hau mak lori nia atu fiar ba Jesus.¹

¹¹ Uluk Onésimu nee la iha folin ba senhor, maibee agora nia iha folin, laos deit ba senhor, maibee iha folin mos mai hau. ¶ ¹² Hau hadomi teb-tebes nia, maibee la iha buat ida, agora hau haruka nia fila fali ba senhor.

¹³ Hau iha kadeia laran nee tanba hau foo sai Maromak nia Liafuan Diak. Tuir loos hau hakarak atu Onésimu hela nafatin ho hau para bele foo ajuda mai hau hodi senhor nia naran. ¹⁴ Maibee hau lakohi foti desizaun se senhor seidauk hataan. Hau hakarak atu tulun nebee ita foo mai hau sai hosi ita nia laran, laos tanba hau mak obriga.

¹⁵ Uluk Onésimu halai lakon tiha hosi senhor nia uma. Dala ruma Maromak husik nia halai sai iha tempu badak para agora nia bele fila fali baa hela metin ho senhor. ¹⁶ Uluk nia ita nia atan deit. Maibee agora nia fila fali, nia mos sai ita nia maluk sarani. Hau mos hadomi teb-tebes nia, maibee ita sei hadomi liu tan nia, tanba agora nia laos deit senhor nia atan, maibee nia mos tuir Nai Jesus hanesan ita.

¹⁷ Nee duni, se senhor konsidera hau nudar ita nia kolega servisu, entaun hau

¶ **1:11** Naran Onésimu katak ‘iha folin’.

^k **1:2** Kolose 4:17 ¹ **1:10** Kolose 4:9

husu atu senhor simu Onésimu hanesan mos ita simu hau. ¹⁸Se Onésimu uluk halo sala ruma hasoru senhor, ka nia iha tusan ruma, hau mak selu. ¹⁹Hau hakerek ho hau nia liman rasik: *Hau, Paulo, promete atu selu hotu Onésimu nia tusan ba Filemon*. Maibee keta haluha katak, senhor nia tusan ba hau nee boot liu, tanba liu hosi hau mak ita hetan moris foun hosi Maromak.

²⁰Entaun belun, halo ida nee para ajuda hau, tanba ita nain rua laran ida ona ho ita nia Nai Jesus Kristu. Nunee ita sei halo hau nia laran haksolok.

Paulo taka nia surat

²¹Hau hakerek surat nee ho kontenti tanba hau hatene katak senhor sei halo

tuir, i sei halo liu fali buat nebee mak hau husu.

²²Iha tan buat ida. Prepara fatin ida mai hau, tanba hau hein katak Maromak sei rona imi nia orasaun hodi loke dalan atu hau bele baa fali haree imi.

²³Epafras dadur hela hamutuk ho hau tanba nia mos foo sai kona ba Kristu Jesus. Nia haruka kumprimentus ba senhor.^m ²⁴Marcos, Aristarco, Demas, ho Lucas servisu hamutuk ho hau, i sira mos foo kumprimentus.ⁿ

²⁵Hau harohan atu Nai Jesus Kristu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

^m**1:23** Kolose 1:7; 4:12 ⁿ**1:24** Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 12:12; 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kolose 4:10; 4:14; 2 Timóteo 4:10, 11

*Surat ba ema***Ebreu****Maromak nia Oan Jesus boot
liu profeta sira hotu**

1 Uluk, Nai Maromak koalia fila-fila ba ita nia bei-ala sira liu hosi Nia profeta, ho dalan oi-oin.^{§§} ²Maibee ohin loron, mundu besik remata ona, Maromak koalia ba ita liu hosi Nia Oan rasik. Hori uluk liu Maromak foo fiar ba Nia Oan hodi halo lalehan ho rai, i Nia promete katak aban-bainrua Nia Oan mak sei simu buat sira nee hotu. ³Maromak nia Oan hanesan lo-loos Maromak, Nia hatudu sai Maromak nia kbiit ho naroman lalehan nian, i Nia liafuan iha kbiit boot. Hodi Nia liafuan nee Nia tane nafatin buat hotu-hotu iha lalehan ho rai. Nia mak loke dalan para Maromak bele hamoos ema nia sala. Hotu tiha Nia sae ba lalehan hodi tuur iha Nai Maromak Aas Liu nia sorin loos.

Maromak nia Oan boot liu anju sira

⁴Nunee Nai Maromak foti Nia Oan aas liu Nia anju sira hotu. I fatin nebee mak Nia foo ba Nia Oan mos aas liu anju sira nia fatin. ⁵Nai Maromak hatete ba Nia Oan nunee:

“O Hau nia Oan.

Ohin loron Hau deklara katak Hau nee

O nia Aman.”^o

Nia mos dehan,

“Hau nee Nia Aman,

Nia mak Hau nia Oan.”^p

Maibee Nai Maromak nunka koalia nunee kona ba anju sira.

⁶Bainhira Nai Maromak haruka Nia Oan mane boot mai iha mundu, Nia dehan,

“Hau nia anju sira hotu tenki adora Nia.”^q

⁷Maibee kona ba anju sira, Maromak dehan,

“Hau nia anju sira nee Hau nia atan.

Hau haruka sira hanesan anin i hanesan ahi lakan.”^r

⁸Maibee ba Nia Oan, Maromak dehan, “O nee Maromak, O sei ukun tinan ba tinan.

O sempre ukun O nia reinu ho lo-loos.

⁹O haksolok bainhira ema halo buat diak,

i hakribi hahalok nebee aat.

Tanba nee Hau, O nia Maromak, foti O aas liu O nia maluk sira,

i kose mina ba O nia ulun hodi halo O nia laran haksolok.”^s

¹⁰Nai Maromak mos dehan ba Nia Oan nunee:

“Nai, hori uluk liu O halo mundu nee, lalehan nee O nia liman fatin.

¹¹Buat sira nee hotu aban-bainrua sei lakon, maibee O iha nafatin.

Buat sira nee sei sai bosan hanesan faru tuan.

¹²O sei lulun hanesan faru bosan,

i sei troka fali hanesan ema troka faru foun.

Maibee O nunka muda,

i O nia moris sei la remata.”^t

¹³Nai Maromak dehan tan ba Nia Oan nunee:

“Mai tuur iha Hau nia sorin loos

§§1:1 a: Ema Ebreu mak ema Israel.

°1:5 Salmus (Mazmur) 2:7 P1:5 2 Samuel 7:14; 1 Krónikas (Tawarikh) 17:13

¶1:6 Deutoronómiu (Ulangan) 32:43; Lucas 2:13-14

†1:7 Salmus (Mazmur) 104:4 §1:9 Salmus (Mazmur) 45:7-8

‡1:12 Salmus (Mazmur) 102:26-28

too Hau halo O nia inimigu sira taka rabat iha O nia ain okos.”

Maibee Nai Maromak nunka koalia nunee ba Nia anju sira.^u

¹⁴Entaun anju sira nee see? Sira nee espiritu nebee serbi Nai Maromak. I Nia haruka anju sira nee mai tulun ema nebee mak atu hetan salvasaun.

Kaer metin lia loos kona ba salvasaun

2 Tanba nee, ita tenki kaer metin liu tan lia loos nebee ita rona tiha ona, para ita la bele lao sala dalan. ²Uluk anju sira hatoo Maromak nia lia menon ba ita nia bei-ala sira. Buat nebee mak anju sira hatoo nee loos, i see mak kontra, nia simu kastigu tuir nia hahalok. ³Saa tan salvasaun nebee mak Nai Jesus foo. Salvasaun nee boot teb-tebes, i see mak la interese, nia sei la sees hosi Maromak nia kastigu. Tanba dalan salvasaun nee Nai Jesus rasik mak foo sai uluk, i ema sira nebee mak rona hatudu mai ita katak Nia liafuan nee loos. ⁴Nai Maromak mos halo milagre ho sinal oi-oin nebee halo ema admira. I Nia foo Nia Espiritu ba ema hodi foo kbiit oi-oin ba sira, tuir Nia hakarak. Nia halo buat sira nee hotu para hatudu mai ita katak Jesus nia liafuan nee loos duni.

Nai Jesus sai ema para salva ita

⁵Agora ita koalia kona ba mundu foun nebee mak sei mai. Mundu foun nee laos foo ba anju sira mak ukun. ⁶Iha Livru Sagradu dehan,

“Nai Maromak, ami ema kriatura nee see loos, too Ita Boot interese ami?

Ami ema kbiit-laek nee see loos, too Ita Boot tau matan mai ami?

⁷Ita Boot halo ami kiik liu uitoan anju sira,

Ita Boot foo fatin aas ba ami i foti aas ami nia naran.

⁸Ita Boot halo buat hotu-hotu hakruuk mai ami.”^v

Tuir liafuan nee, Maromak foti ita ema para ukun buat hotu-hotu. Nee dehan katak, buat hotu-hotu tenki hakruuk ba ita ema. Agora ita seidauk haree nunee iha ita nia moris. ⁹Maibee ita haree ona iha Jesus nia moris. Durante Jesus moris iha mundu nee, Nia kiik liu uitoan anju sira, i agora Nai Maromak foo tiha ona fatin aas ba Nia hodi foti aas Nia naran, tanba Nia terus too mate iha ita hotu nia fatin. Nunee Nia hatudu sai Maromak nia laran diak.

¹⁰Nai Maromak halo lalehan ho rai, buat hotu-hotu nebee iha, iha tanba Nia. Nia mak desidi katak Jesus tenki terus, i liu hosi Nia terus nee, Maromak halo Nia serve atu loka dalan ba ita ema hodi simu salvasaun. Maromak nia desizaun diak teb-tebes. Nunee Jesus lori ema barak hamutuk ho Nia ba iha naroman lalehan nian.

¹¹Bainhira Jesus hamoos ema ida nia sala, ema nee sai Maromak nia oan. Nunee Jesus ho ema sira nebee Nia halo moos ona nee, hotu-hotu Aman ida deit. Nee mak Jesus la moe bolu ita dehan, ita nee Nia alin. ¹²Nia dehan ba Nai Maromak,

“Hau sei koalia sai ba Hau nia alin sira kona ba Ita Boot nia diak.

Hau sei hananu hahii Ita Boot iha sira nia leet.”^w

¹³Jesus mos dehan,

“Hau sei laran metin nafatin ba Nai Maromak.”

Nia dehan tan,

“Hau mak nee, Hau hamutuk ho Maromak nia oan sira nebee mak Nai Maromak foo ona mai Hau.”^x

^u1:13 Salmus (Mazmur) 110:1

^v2:8 Salmus (Mazmur) 8:5-7

^w2:12 Salmus (Mazmur) 22:23

^x2:13 Isaias (Yesaya) 8:17; 18

¹⁴Maromak nia oan sira nee iha isin ho raan. Nunee Jesus rasik mos sai ema hanesan ho ita ema kriatura para Nia bele mate, i liu hosi Nia mate, Nia bele halo lakon tiha ida nebee mak ukun mate; nee mak diabu nia boot. ¹⁵I Jesus mos foo liberdade ba ema sira nebee tauk mate durante sira nia moris tomak, too sira sai hanesan fali atan ba tauk nee. ¹⁶Jesus laos tulun anju sira, maibee Nia tulun ita nebee mak mai hosi Abraão nia jerasaun. Nee klaru. ¹⁷Tanba nee, Jesus tenki sai hanesan lo-loos Nia maluk sira, para Nia bele sai nai lulik boot ida nebee hadomi ho kompriende teb-tebes ita hodi serbi Nai Maromak ho laran tomak. Nia foo Nia aan hanesan sakrifi-siu para Maromak bele hamoos ita ema nia sala. ¹⁸Nia rasik terus bainhira hetan tentasaun. Tanba nee Nia bele tulun ita bainhira ita mos hetan tentasaun.

Nai Jesus boot liu Moisés

3 Maun-alin sira, Maromak hili ona imi atu moris ho laran moos, i hili mos imi atu tama iha lalehan. Imi tenki hanoin klean kona ba Jesus. Ita rekon-hese ona katak Nia mak Nai Maromak nia apostolu, i Nia mak ita nia nai lulik boot. ²Bainhira Nai Maromak haruka Jesus mai, Jesus halo tuir lo-loos Nai Maromak nia hakarak, hanesan mos Moisés uluk halo tuir Nai Maromak nia hakarak hodi serbi Nai Maromak nia povu hotu.^y ³Maibee Jesus mak serve atu simu re-speitu liu fali Moisés. Ita bele kompara ho ema nebee halo uma, ema seluk gaba liu ema nee duke sira gaba uma nebee mak nia halo. ⁴Uma ida-idak, ema mak halo, maibee buat hotu-hotu nebee iha, Nai Maromak mak halo. ⁵Moisés halo tuir Maromak nia hakarak hodi serbi Maromak nia povu nudar atan ida iha Maromak nia uma laran. I nia koalia

kona ba buat nebee mak Nai Maromak atu foo sai aban-bainrua. ⁶Maibee Jesus Kristu halo tuir Maromak nia hakarak hodi toma konta Maromak nia uma laran nudar Maromak nia Oan rasik. I ita nee Nia familia uma laran, naran katak ita kaer metin ita nia fiar i laran metin nafatin ba promesa nebee Maromak foo ona mai ita.

La bele ulun toos kontra Nai Maromak

⁷Tanba nee mak imi tenki halo tuir buat nebee Espiritu Santu dehan, “Ohin loron, se imi rona Nai Maromak nia liafuan,

⁸la bele ulun toos hanesan imi nia bei-ala sira uluk kontra Nai Maromak hodi koko Nia iha rai fuik maran”.

⁹Maromak dehan, Durante tinan haat-nulu nia laran sira haree Hau nia milagre, maibee sira koko Hau nafatin.

¹⁰Tanba nee mak Hau hirus sira hodi dehan,

‘Ema sira nee sempre fila kotuk mai Hau, i lakohi rona Hau nia liafuan.’

¹¹Hau hirus too Hau jura dehan, ‘Ema sira nee sei la tama iha Hau nia fatin deskansa.’^{zz}

¹²Nunee maun-alin sira, kuidadu! Keta halo be imi balu nia laran sei hakarak halo sala i lakohi fiar Nia too fila kotuk ba Maromak Moris. ¹³Maibee foo hanoin ba malu loro-loron, para imi la bele monu ba sala hodi tuir fali lia bosok i nunee sai ulun toos kontra Maromak. Agora mak tempu atu foo hanoin ba malu, tanba agora sei tama hela iha tempu nebee Espiritu Santu bolu ‘ohin loron’. ¹⁴Ita sai ona laran ida ho Jesus Kristu, naran katak ita kaer metin nafatin ita nia fiar hosi huun too ro-

han.¹⁵ Hanesan ohin hatete tiha ona iha leten:

“Ohin loron, se imi rona Nai Maromak nia liafuan, la beleulun toos hanesan imi nia bei-ala sira uluk kontra Nai Maromak.”^a

¹⁶ See mak rona Nai Maromak nia liafuan maibee kontra fali nee? Sira nee mak ita nia bei-ala sira nebee Moisés rasik foin lori sai hosi rai Ejitu iha tempu nebaa. ¹⁷ Durante tinan haat-nulu nia laran Nai Maromak hirus see? Nia hirus ita nia bei-ala sira tanba sira halo sala, too sira mos mate iha rai fuik maran. ¹⁸ Momentu nebaa Maromak jura dehan, “Ema sira nee sei la tama iha Hau nia fatin deskansa.” Nia koalia kona ba see? Nia koalia kona ba ema sira nebee mak lakohi halo tui rai Nia.^b ¹⁹ Nunee ita hatene ona katak, sira la bele tama iha fatin deskansa nee, tanba sira lakohi fiar ba Nai Maromak.

See mak fiar Nai Maromak sei hetan deskansa hamutuk ho Nia

4 Maromak promete ona atu Nia povu bele tama ba iha Nia fatin deskansa, i Nia promesa nee sei vale nafatin. Maibee kuidadu! Keta halo be hosi imi, balu la konsege tama iha nebaa. ² Tanba ema foo sai tiha ona Nai Maromak nia liafuan diak ba ita, hanesan mos uluk ema foo sai ba ita nia bei-ala sira. Maibee liafuan nebee sira rona nee la iha folin ba sira, tanba sira la fiar. ³ Ita nebee fiar Maromak nia liafuan bele tama iha fatin deskansa nee. Maibee kona ba ema nebee la fiar, Nai Maromak hatete, “Hau hirus too Hau jura dehan,

‘Ema sira nee sei la tama iha Hau nia fatin deskansa.’”

Nai Maromak jura nunee, afinal uluk keda Nia prepara tiha ona fatin deskansa nee bainhira Nia remata halo lalehan ho rai.^c ⁴ Iha Livru Sagradu hakerek nunee kona ba deskansa nee: “Too loron hitu, bainhira Nai Maromak nia servisu hotu ona, Nia mos deskansa.”^d ⁵ Maibee iha liafuan ohin nee, Nai Maromak bandu dehan, “Ema sira nee sei la tama iha Hau nia fatin deskansa.”^e

⁶ Nee dehan katak, ema nebee uluk rona Maromak nia liafuan diak maibee la halo tui rai, sira la bele tama ba fatin deskansa nee. Maski sira la tama, maibee sei iha ema seluk mak bele tama. ⁷ Tanba nee mak liu tiha tinan barak nia laran, Maromak foo sai dehan Nia hili fali tempu seluk para ema bele tama iha Nia fatin deskansa. Tempu nee mak ‘ohin loron’. Maromak foo sai kona ba tempu nee liu hosi liurai David, hanesan hau foin temi dadauk nee:

“Ohin loron, se imi rona Nai Maromak nia liafuan, la beleulun toos.”^f

⁸ Uluk bainhira Josué lori ita nia bei-ala sira tama ba rai nebee mak Maromak promete ba sira, Josué la konsege foo deskansa lo-loos ba sira iha nebaa. Nee mak Maromak koalia fali kona ba tempu seluk.^g ⁹ Nunee ita hatene katak Maromak prepara ona tempu seluk para Nia ema sira deskansa, hanesan Nia mos deskansa iha loron hitu. ¹⁰ Ema nebee tama ona hodi deskansa hamutuk ho Nai Maromak, nia para ona hosi nia servisu, hanesan mos Maromak para hosi Nia servisu.^h ¹¹ Tanba nee, mai ita hakaas

^a3:15 Salmus (Mazmur) 95:7-8 ^b3:18 Número (Bilangan) 14:1-35

^c4:3 Salmus (Mazmur) 95:11 ^d4:4 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:2 ^e4:5 Salmus (Mazmur) 95:11 ^f4:7 Salmus (Mazmur) 95:7-8 ^g4:8 Deutoronómiu (Ulangan) 31:7; Josué 22:4 ^h4:10 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:2

aan nafatin atu tama ba iha deskansa nee. Keta halo be iha balu monu tanba halo tuir fali ita nia bei-ala sira nebee mak lakohi rona Nai Maromak.

¹²Tanba Nai Maromak nia liafuan moris i makaas teb-tebes. Nia liafuan kroat, boros too ita nia laran, hanesan surik ida oin-kotuk kroat hotu bele sona boros too haketak ita nia ruin ho uat hotu. Nia liafuan nee iha kbiit tama liu ba ita nia fuan ho laran hodi tetu ita nia hanoin ho ita nia hakarak hotu. ¹³Iha lalehan ho rai la iha buat ida mak bele subar hosi Nai Maromak. Ba Nia, buat hotu-hotu nakloke, Nia haree boros hela. Too loron ida ita tenki hataan iha Maromak nia oin kona ba buat hotu-hotu nebee mak ita halo.

Jesus nai lulik boot ida nebee diak teb-tebes

¹⁴Nee duni ita tenki kaer metin ita nia fiar. Tanba ita iha nai lulik boot ida nebee diak teb-tebes, Nia tama tiha ona too iha Nai Maromak nia oin. Nia mak Jesus, Maromak nia Oan. ¹⁵Ita nia nai lulik boot nee kompriende liu ita, Nia hatene katak ita ema nee fraku. Nia hatene tulun ita tanba uluk Nia rasik hasoru tentasaun oi-oin hanesan mos ita. Maski nunee, Nia nunka monu ba sala. ¹⁶Entaun mai ita brani hakbesik aan ba Nai Maromak. Nia mak ukun buat hotu-hotu, i Nia sempre hatudu Nia laran diak mai ita. Se ita hakbesik ba Nia, Nia sei hatudu domin mai ita hodi tulun ita iha tempu susar nia laran.

5 Bainhira Maromak hili ema ida atu sai nai lulik boot, Nia sempre fihir ema ida hosi povu nia leet hodi foti nia sai povu nia representante iha Maromak nia oin. Nai lulik boot hasae povu nia

oferta ba Maromak i oho animal nebee mak povu lori hanesan sakrifisiu para hamoos sira nia sala. ²Se ema ruma la hatene dalan nebee loos, i lao sees hosi dalan nee, nai lulik boot iha pasiensia ho ema nee, tanba nia rasik mos ema nebee fraku. ³Nia rasik mos monu ba sala, nunee nia tenki oho animal hodi halo sakrifisiu, laos deit ba ema seluk nia sala, maibee mos ba nia sala rasik.¹

⁴La iha ema ida bele foti nia aan rasik sai nai lulik boot, maibee Nai Maromak mak foti nia, hanesan uluk Nia foti Arão.^j

⁵Jesus Kristu mos nunee. Nia laos foti Nia Aan rasik sai nai lulik boot, maibee Nai Maromak mak foti Nia para kaer kargu boot nee. Maromak dehan,

“O Hau nia Oan.

Ohin loron Hau deklara sai katak Hau nee O nia Aman.”^k

⁶Iha fatin seluk Maromak mos dehan, “O sai nai lulik too tinan ba tinan, O hanesan nai lulik Melkizedek uluk.”^l

⁷Bainhira Jesus sei moris iha mundu nee, Nia harohan ho tanis hakilar ba Nai Maromak, tanba Nai Maromak mak bele salva Nia hosi mate. I Nai Maromak rona Nia orasaun, tanba Jesus haraik aan hodi hakruuk ba Maromak.^m ⁸Jesus nee Nai Maromak nia Oan rasik. Maski nunee Nia aprende rona Nai Maromak liu hosi Nia terus. ⁹Nee mak Nia serve atu sai salvador hodi salva ema nebee mak halo tuir Nia hakarak para sira bele hetan moris rohan-laek. ¹⁰I Nai Maromak foti Nia para sai nai lulik boot hanesan Melkizedek uluk.

Keta fila kotuk ba Jesus Kristu

¹¹Sei iha buat barak mak hau hakarak koalia kona ba Kristu ho Melkizedek, maibee hau atu esplikla ba imi susar,

^j5:3 Levítiku (Imamat) 9:7 ^j5:4 Ézodu (Keluaran) 28:1

^k5:5 Salmus (Mazmur) 2:7 ^l5:6 Salmus (Mazmur) 110:4

^m5:7 Mateus 26:36-46; Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46

tanba imiulun fatuk toos.¹² Tuir lo-loos, imi sai ona mestri hodi hanorin ema seluk. Maibee buat baziku hosi Maromak nia liafuan mos, imi seidauk hatene, imi presiza nafatin ema seluk atu hanorin imi. Imi hanesan fali bebee nebee sei susu deit, i seidauk bele haan.¹³ Ema nebee sei susu deit, nia hanesan labarik kiik-oan, nia seidauk hatene saida mak diak, saida mak aat.ⁿ ¹⁴ Maibee hahaan toos ita bele foo deit ba ema nebee boot, nee dehan katak ema nebee hatoman aan tetu buat hotu-hotu too hatene lo-loos ona saida mak diak, saida mak aat.

6 Entaun ita tenki lao ba oin hodi aprende buat nebee klean liu. La bele aprende fila-fila lisaun primeiru kona ba Kristu. Tuir loos imi la presiza tan ona buat baziku nebee mak hanorin ita para husik ita nia sala nebee lori ita ba mate, i hanorin ita atu fiar ba Maromak,² imi la presiza tan hanorin kona ba batizmu, kona ba tau liman ba ema para Maromak foo bensaun, hanorin kona ba Maromak sei halo moris fali ema mate, ho hanorin kona ba aban-bainrua Maromak sei tesi ema hotu-hotu nia lia hodi desidi, see mak bele hetan moris rohan-laek, i see mak la hetan. Buat sira nee imi la presiza aprende fila-fila.³ Maibee mai ita muda ba hanorin nebee klean liu, naran katak Maromak foo dalan.

⁴ Tanba ema nebee fiar ona ba Kristu, se karik too ikus sira fila kotuk ba Nia, entaun ita atu lori sira husik fali sira nia sala, la bele ona. Tanba sira hetan ona naroman hosi Nai Maromak, sira koko ona bensaun lalehan nian, i sira simu ona Espiritu Santu.⁵ Sira hatene hosi sira nia esperiensia moris katak Nai Maromak nia liafuan furak teb-tebes. Nai Maromak nia kbiit nebee mak Nia sei hatudu iha tempu ikus mos, sira senti tiha ona.⁶ Se karik too ikus sira fila ko-

tuk ba Kristu, entaun ita atu halo sira husik sira nia sala hodi fila fali ba Maromak, la bele ona. Tanba sira hanesan prega mate fila fali Nai Maromak nia Oan iha krus, i halo ema hatete aat Nia iha ema barak nia oin. Sira nia hahalok nee mos lori terus ba sira nia aan rasik.

⁷ Ita bele kompara ema ho rai. Bainhira rai simu beibeik udan been, i depois foo rezultadu diak ba toos nain, Maromak mos foo bensaun ba rai nee.⁸ Maibee se rai nee nia rezultadu mak ai tarak deit, entaun la iha folin. Maromak sei foo malisan ba rai nee, too ikus sunu motuk tiha.^o

⁹ Maluk doben sira, maski hau koalia nunee, maibee hau fiar metin katak imi laos ema nebee fila kotuk ba Kristu, imi sei halo buat nebee mak diak tanba Maromak salva tiha ona imi.¹⁰ Nai Maromak nee sempre halo buat nebee mak loos. Nia sei la haluha imi nia kolen ho imi nia domin ba Nia, tanba hori uluk too agora, imi tulun Maromak nia povu, nee hatudu katak imi mos hadomi Maromak.¹¹ Ami hakarak atu imi ida-idak hatudu nafatin imi nia domin nee too rohan, atu nunee imi bele laran metin katak, imi sei hetan buat nebee mak Nai Maromak promete tiha ona atu foo ba imi.¹² Ami lakohi atu imi sai barukteen. Maibee imi tenki halo tuir ema sira nebee mak uluk fiar metin ba Nai Maromak hodi hein nafatin ho pasiensia too sira hetan buat nebee mak Maromak promete ona atu foo ba sira.

Maromak nia promesa sei la muda

¹³ Uluk bainhira Maromak halo promesa ba Abraão, Nia halo mos juramentu para hametin Nia promesa nee. La iha ida mak boot liu Maromak. Tanba nee Nia la jura hodi naran seluk, maibee jura hodi Nia naran rasik.¹⁴ Nia

jura dehan, “Hau, Nai Maromak, sei foo bensaun ba o, i Hau sei halo o nia jerasaun sai barak teb-tebes.”¹⁵ Entaun Abraão hein ho pasiensia, i too ikus hetan duni buat nebee mak Maromak promete ba nia.

¹⁶Bainhira ema jura, nia baibain temi ida nebee boot liu nia, para ema hatene katak nia sei halo tuir duni buat nebee nia promete ona, i nunee ema la presiza diskuti tan.^p ¹⁷Nunee mos ho Nai Maromak. Nia hakarak para ema nebee simu Nia promesa nee, hatene mo-moos katak buat nebee Nia promete ona sei la muda. Tanba nee, Nia hametin Nia promesa ho juramentu. ¹⁸Nia promesa ho Nia juramentu nee sei la muda, tanba Maromak la hatene bosok. Nunee Nia halo juramentu nee para ita nebee buka mahon ona iha Nia bele laran metin ba Nia promesa nee. ¹⁹Nunee ita nia laran hakmatek i la nakdoko tan. Tanba ita tama tiha ona iha Maromak nia prezensa, hanesan nai lulik boot sira tama liu hosi kortina too iha Fatin nebee Lulik Liu.^q ²⁰Jesus mak loke dalan ba ita atu tama iha nebaa, tanba Nia tama uluk ona hodi harohan ba ita. Nia sai ona ita nia nai lulik boot too tinan ba tinan, hanesan Melkizedek uluk.^r

Melkizedek boot liu nai lulik sira hosi Levi nia jerasaun

7 Melkizedek nee liurai sidade Salém, i nia mos nai lulik hodi serbi Nai Maromak Aas Liu. Iha loron ida, Abraão baa halo funu hasoru liurai nain haat, i nia mak manaan. Bainhira Abraão iha dalan atu fila fali ba uma, liurai Melkizedek hasoru nia hodi foo bensaun ba nia. ²Hotu tiha, buat hotu-hotu nebee

Abraão hadau hosi nia inimigu sira, nia foo parte ida hosi parte sanulu ba Melkizedek. Naran Melkizedek nee katak “liurai nebee moris loos.” I liurai Salém katak “liurai nebee lori dame.” ³La iha ema ida hakerek kona ba Melkizedek nia inan-aman ho nia bei-ala sira, la iha ema ida hakerek nia loron moris ho loron mate. Nia hanesan Maromak nia Oan, tanba nia nai lulik too tinan ba tinan.

^s ⁴Hano in took! Melkizedek nee ema boot duni, too ita nia bei-ala Abraão foo ba nia, sasaan parte ida hosi parte sanulu. ⁵Liu tiha tinan barak, lei Moisés nian foo sai katak, Levi nia jerasaun mak bele sai nai lulik, i nai lulik sira nee mak iha direitu atu simu oferta parte ida hosi parte sanulu hosi povu. Afinal nai lulik sira ho povu sira seluk maun-alin, tanba sira hotu mesak Abraão nia jerasaun.^t ⁶Maibee Melkizedek nee laos mai hosi Levi nia jerasaun. Maski nunee Abraão foo sasaan parte ida hosi parte sanulu ba nia. Melkizedek mos foo bensaun ba Abraão. Afinal Abraão nee uluk simu tiha ona Nai Maromak nia promesa. ⁷Ita hotu hatene katak, ema nebee foo bensaun nee, boot liu ema nebee simu.

⁸Nai lulik sira hosi Levi nia jerasaun simu oferta parte ida hosi parte sanulu, maibee too ikus sira mate. Melkizedek mos simu oferta hanesan, maibee tuir Livru Sagradu nia moris nafatin. ⁹Ita bele dehan katak, bainhira Abraão foo oferta ba Melkizedek, Levi mos foo nia parte. ¹⁰Tanba maski nia seidauk moris iha momentu nebaa, maibee bele konsidera katak, nia bei-ala Abraão foo mos Levi nia parte.

^p6:16 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:16-17 ^q6:19 Levítiku (Imamat) 16:2

^r6:20 Salmus (Mazmur) 110:4 ^s7:3 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 14:17-20

^t7:5 Númerus (Bilangan) 18:21

**Nai Jesus sai nai lulik
hanesan Melkizedek**

¹¹Tuir lei Moisés nian, nai lulik sira tenki mai hosi Levi nia jerasaun. Nai lulik boot primeiru mak Arão. Nai lulik sira hosi Levi nia jerasaun nee la iha kbiit atu halao buat hotu tuir Maromak nia hakarak. Nee mak ita presiza tan nai lulik ida oin seluk, nai lulik ida nebee hanesan Melkizedek, i laos hanesan Arão. ¹²Se troka sistema nai lulik nian nunee, entaun lei relijiaun mos tenki troka.

¹³⁻¹⁴Nai lulik ida oin seluk nebee ita temi nee mak ita nia Nai Jesus. Ita hotu hatene katak, Jesus hosi Judá nia jerasaun, laos hosi Levi nian. Ema hosi Judá nia jerasaun nee nunka serbi iha altar nudar nai lulik, i Moisés mos nunka dehan sira bele sai nai lulik. ¹⁵Entaun bainhira Nai Jesus sai nai lulik hanesan Melkizedek, nee hatudu mo-moos katak lei relijiaun muda tiha ona. ¹⁶Nai Jesus sai nai lulik, laos bazeia ba lei Moisés nian nebee dehan tenki Levi nia jerasaun mak bele sai nai lulik. Maibee Nia sai nai lulik tanba Nia iha kbiit atu moris tinan ba tinan. ¹⁷Iha Livru Sagradu hakerek kona ba Nia nunee:

“O sai nai lulik tinan ba tinan,
O hanesan nai lulik Melkizedek uluk.”^u

¹⁸Ho nunee Maromak kansela tiha lei relijiaun ida tuan, tanba lei nee fraku i la iha kbiit atu tulun ema, ¹⁹tanba la bele halo ema moris loos. Maibee agora ita hetan ona esperansa boot liu, atu nunee ita bele hakbesik ba Nai Maromak.

**Nai Jesus boot liu nai lulik
sira hosi Levi nia jerasaun**

²⁰⁻²¹Uluk bainhira Maromak foti Levi nia jerasaun para sai nai lulik, Nia la

halo juramentu ho sira. Maibee bainhira Maromak foti Jesus sai nai lulik, Nia jura dehan,

“Hau, Nai Maromak, jura tiha ona,
i sei la muda Hau nia promesa:

O sai nai lulik tinan ba tinan.”^v

²²Tanba Maromak jura nunee, Jesus halo ita nia laran metin katak Maromak sei kumpri duni Nia promesa ida nebee diak liu nee.

²³Iha tan diferenza ida. Nai lulik sira seluk barak, tanba sira mate husik hela sira nia servisu, i nunee troka fali nai lulik foun. ²⁴Maibee Jesus moris tinan ba tinan, nunee la iha ema ida atu troka Nia. ²⁵Tanba nee Jesus iha kbiit atu salva see deit mak buka Maromak liu hosi Nia. Nia bele salva sira agora i too tinan ba tinan, tanba Nia moris nafatin hodi harohan ba Nai Maromak atu tulun sira.

²⁶Jesus nee nai lulik boot nebee mak diak liu. Ita presiza teb-tebes nai lulik ida hanesan nee, tanba Nia ema ida nebee santu, livre hosi sala, buat aat ida mos la iha. Maromak haketak ona Nia hosi ema sala nain sira hodi foti Nia ba iha fatin aas liu iha lalehan. ²⁷Nai lulik sira seluk tenki oho animal lor-loron halo sakrifisiu. Sira hasae uluk sakrifisiu atu hamoos sira nia sala rasik, hotu tiha mak foin hasae fali sakrifisiu para hamoos povu nia sala. Maibee Jesus entregta Nia Aan para sai sakrifisiu dala ida deit. Nee too ona para Maromak hamoos ema hotu-hotu nia sala too tinan ba tinan.^w ²⁸Ema nebee sai nai lulik boot tuir Moisés nia lei, sira ema nebee iha frakeza. Maibee ikus mai, Maromak jura hodi foti Nia Oan sai nai lulik boot, i Nia Oan nee sempre halo tuir Maromak nia hakarak.

^u7:17 Salmus (Mazmur) 110:4 ^v7:20-21 Salmus (Mazmur) 110:4

^w7:27 Levítiku (Imamat) 9:7

Ita nia nai lulik boot Jesus lori promesa foun

8 Buat nebee ohin ita koalia nee nia pontu prinsipal mak nee: Agora ita iha ona nai lulik boot nebee diak liu, Nia tuur hela iha Nai Maromak nia sorin loos iha lalehan hodi kaer ukun.^x ²I Nia halao Nia servisu hanesan nai lulik boot iha tenda orasaun nebee Nai Maromak rasik mak harii, laos ema mak harii.

³Nai lulik boot hotu-hotu tenki hasae oferta ho sakrifisiu ba Nai Maromak. Nee mak Jesus mos tenki hasae buat ruma hanesan sakrifisiu. ⁴Se karik Jesus agora iha mundu, entaun Nia la bele sai nai lulik, tanba iha tiha ona nai lulik para foo oferta ho sakrifisiu ba Nai Maromak tuir lei Moisés nian. ⁵Nai lulik sira nee halao sira nia servisu iha tenda orasaun, maibee tenda orasaun ida iha mundu nee hanesan lalatak ka kopia deit. Tenda orasaun lo-loos mak iha lalehan. Tanba nee, bainhira Maromak haruka Moisés halo tenda orasaun, Nia foo hanoin dehan, “Kuidadu di-diak atu halo tenda orasaun nee tuir lo-loos modelu nebee Hau hatudu ona ba o iha foho leten.”^y ⁶Maibee servisu nebee Jesus simu aas liu fali nai lulik hotu-hotu iha mundu. I Maromak nia promesa nebee mak Jesus lori mai ita mos diak liu fali Maromak nia promesa ba ita nia bei-ala sira.

⁷Se karik promesa uluk nee bele halo ita dame malu ho Nai Maromak, entaun Maromak la presiza halo tan promesa foun. Maibee presiza duni, ⁸tanba Maromak hatene katak povu la moris tuir Nia hakarak. Nee mak Nia dehan, “Rona mai! Hau, Nai Maromak, mak hatete: Iha tempu oin mai Hau sei halo promesa foun

ho povu Israel hamutuk ho povu Judá.

⁹Promesa nee la hanesan ho promesa nebee uluk Hau halo ho sira nia bei-ala sira.

Momentu nebaa Hau kaer sira nia liman hodi lori sira sai hosi rai Ejitu.

Maibee sira la halo tuir sira nia promesa mai Hau.

Nee mak Hau husik tiha sira.

¹⁰Agora Hau, Nai Maromak, foo sai katak,

promesa nebee Hau sei halo ho povu Israel mak nee:

Hau sei tau Hau nia lei iha sira nia neon, i sei hakerek Hau nia ukun fuan iha sira nia laran.

Hau sei sai sira nia Nai Maromak, i sira sei sai Hau nia povu.

¹¹Sira sei la presiza tan hanorin sira nia maluk ka sira nia maun-alin atu konhese Nai Maromak, tanba sira hotu-hotu, hosi kiik too boot, sei konhese Hau.

¹²Hau sei hamoos sira nia sala hotu, i sei la hanoin tan sira nia hahalok aat.”^z

¹³Bainhira Maromak koalia kona ba Nia promesa foun, nee dehan katak, Nia promesa tuan la vale ona. I buat nebee tuan i la vale ona, la kleur tan sei lakon.

Ita nia sakrifisiu la bele hamoos ita nia laran

9 Bainhira Maromak halo Nia promesa ida uluk ho ita nia bei-ala sira, Nia foo ho regra kona ba oinsaa atu adora Nia, i oinsaa atu harii fatin ida para adora Nia. ²Entaun sira harii tenda orasaun, fahe ba kuartu rua. Kuartu ida iha oin naran Fatin Lulik. Iha kuartu nee iha ahi-oan riin ida ho meza ida para tau paun hodi oferese ba Nai Maromak.^a

³Iha tan kuartu ida iha kotuk naran Fatin nebee Lulik Liiu. Kuartu nee taka

^x8:1 Salmus (Mazmur) 110:1 ^y8:5 Ézodu (Keluaran) 25:40

^z8:12 Jeremias (Yeremia) 31:31-34 ^a9:2 Ézodu (Keluaran) 26:1-30; 25:23-40

ho kortina boot.^b ⁴ Iha Fatin nebee Lulik Liu nee iha altar osan mean hodi sunu ai been morin. Iha mos kaixoti promesa nian, nia liur-laran taka tomak ho osan mean. Iha kaixoti nee nia laran iha sanan osan mean. Sanan nee paun manaa mak iha laran. Iha kaixoti laran nee iha mos Arão nia ai tonka nebee uluk dikin fali ona, ho mos fatuk belar rua. Iha fatuk nee hakerek Nai Maromak nia ukun fuan.^c ⁵ Iha kaixoti nia leten, iha estatua rua hanesan anju nebee iha liras. Anju rua nee hatudu Maromak Kbiit Nain nia prezensa. Sira nia liras nakloke hela hodi taka kaixoti nia matan. Iha fatin nee mak Nai Maromak hamoos ema nia sala. Maibee agora laos tempu atu koalial klean liu kona ba buat sira nee.

⁶ Buat sira nee hotu tau tuir nia fatin. Depois nai lulik sira lor-loron tama ba iha kuartu oin hodi halo sira nia servisu.^d ⁷ Maibee so nai lulik boot deit mak bele tama ba iha Fatin nebee Lulik Liu, i nia so bele tama tinan ida dala ida. Bainhira nia tama, nia tenki lori animal nia raan hodi oferese ba Maromak, para husu perdaun ba nia sala rasik ho mos ba povu sira nia sala nebee mak sira rasik la hatene tuir.^e ⁸ Ho buat sira nee, Maromak nia Espiritu Santu hatudu mai ita katak, durante tenda orasaun nee sei iha, dalan seidaik nakloke ba ita ema atu bele tama ba Fatin nebee Lulik Liu. ⁹ Buat sira nee foo hanoin mai ita nebee moris agora katak, oferta ho sakrifisiu nebee ema foo ba Maromak la bele halo kamaan sira nia laran, tanba sira hanoin nafatin sira nia sala. ¹⁰ Tanba regra kona ba oferta ho sakrifisiu so koalial kona ba isin lolon nian deit, hanesan haan-hemu

ho serimonia hamoos aan. Maski nunee maibee regra sira nee lao nafatin too Nai Maromak hatuun Nia promesa foun.

Nai Jesus sai sakrifisiu nebee diak liu

¹¹ Maibee agora, Kristu mai tiha ona. Kristu nee mak Ema nebee Maromak promete ona hori uluk kedas atu haruka mai. Nia sai ona nai lulik boot hodi halo buat diak mai ita. Nia halao nia knaar hanesan nai lulik iha tenda orasaun ida nebee aas liu ho diak liu. Tenda orasaun nee laos iha mundu, nee katak laos ema mak halo. ¹² Nai lulik boot sira seluk tama ba iha Fatin nebee Lulik Liu tinan ida dala ida, lori bibi nia raan ka karau nia raan. Maibee Kristu tama dala ida deit, lori Nia raan rasik. Ho Nia raan nee Nia hasai tiha ita hosi ita nia sala too tinan ba tinan.

¹³ Tuir lei Moisés nian, ema nebee halo sala la bele tama iha uma kreda hodi adora Nai Maromak. Maibee se nai lulik hisik nia ho bibi nia raan ka karau nia raan, ka ahu-kdesan hosi karau inan tunu, ema nee konsidera moos fali.^f ¹⁴ Se animal nia raan bele halo ema moos fali, saa tan Kristu nia raan! Tanba ho Espiritu rohan-laek nia tulun, Kristu foo Nia Aan ba Maromak nudar sakrifisiu ida ke santu. Nee mak Nia raan hamoos ita nia laran para ita livre hosi hahalok nebee mak lori ita ba mate, atu nunee ita bele adora Maromak Moris.

¹⁵ Tanba nee Maromak foo fiar ba Kristu para lori Nia promesa foun mai ita ema. Nunee ema nebee Maromak bolu atu sai Nia povu bele simu buat hotu-hotu nebee Nia promete tiha ona atu foo, too tinan ba tinan. Ema nebee uluk moris

^b9:3 Ézodu (Keluaran) 26:31-33

^c9:4 Ézodu (Keluaran) 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Número (Bilangan) 17:8-10; Ézodu (Keluaran) 25:16; Deutoronómiu (Ulangan) 10:3-5

^d9:6 Número (Bilangan) 18:2-6 ^e9:7 Levítiku (Imamat) 16:2-34

^f9:13 Levítiku (Imamat) 16:15-16; Número (Bilangan) 19:9, 17-19

iha promesa tuan nia okos mos sei simu buat sira nee hotu, tanba Kristu mate ona hodi hasai sira hosi sala nebee mak sira halo iha tempu nebaa.

¹⁶Hau foo ezemplu ida: Se ema ruma hakerek surat deklarasaun ida hodi promete, see mak atu hetan nia rikusoin bainhira nia mate, entaun tenki hatudu katak ema nee mate tiha ona foin bele fahe nia rikusoin nee. ¹⁷Tanba bainhira ema nee sei moris, promesa nebee mak nia hakerek iha surat nee seidauk halao. Nia mate tiha foin bele halao.

¹⁸Nunee mos bainhira Maromak halo Nia promesa tuan ho ita nia bei-ala sira. Tenki ho raan hodi hatudu katak animal mate mak foin Nia promesa nee halao.

¹⁹Iha tempu nebaa Maromak hatuun Nia promesa ho Nia lei dala ida liu hosi Moisés. Depois Moisés halibur povu Israel tomak hodi foo sai ba sira Maromak nia lei tomak. Nia foo sai tiha hotu, nia oho karau ho bibi hodi hasai nia raan, i kahur raan nee ho bee. Nia kesi bibi fulun mean iha ai hisop nia sanak, depois habokon ho raan nee hodi hisik ba livru nebee hakerek Maromak nia lei, i hisik mos ba povu. ²⁰Nia hisik raan nee hodi dehan, “Raan nee hanesan sinal katak Nai Maromak halo ona Nia promesa ho imi i haruka imi halo tuir Nia lei nee hotu.”^g ²¹Moisés mos hisik raan nee ba tenda orasaun ho mos ba sasaan hotu-hotu iha tenda laran nebee sira uza hodi adora Nai Maromak.^h ²²Tanba tuir Maromak nia lei, kuaze buat hotu-hotu tenki hamoos ho raan. Atu hamoos ita ema nia sala mos, tenki fakar raan.ⁱ

²³Sasaan sira nee hotu kopia deit tuir buat nebee mak iha lalehan. Atu hamoos buat sira nee para bele uza hodi adora Nai Maromak, tenki oho animal halo sakrifisiu. Maibee buat lalehan

nian presiza sakrifisiu nebee diak liu tan.

²⁴Kristu la tama ba Fatin Lulik nebee ema mak halo, ida nebee kopia tuir deit lalehan nian, maibee Nia tama liu ba lalehan. I agora Nia iha hela Nai Maromak nia prezensa hodi husu tulun mai ita. ²⁵Nai lulik boot sira iha mundu tama ba iha Fatin nebee Lulik liu tin-tinan, lori animal nia raan, laos sira nia raan rasik. Maibee Kristu tama ba Fatin nebee Lulik Liu, lori Nia raan rasik. Nia la presiza foo Nia Aan ba mate fila-fila. ²⁶Tanba se karik Nia tenki foo Nia Aan fila-fila, nee dehan katak Nia terus hela deit komesa Nai Maromak halo mundu nee. Maibee laos nunee. Agora tempu ikus ona, Nia foo Nia Aan hanesan sakrifisiu dala ida deit hodi halakon ita nia sala. ²⁷Nudar ema, ita tenki mate dala ida deit, depois Nai Maromak tesi ita nia lia. ²⁸Kristu mos mate dala ida deit, hanesan sakrifisiu hodi hamoos ema barak nia sala. I Nia sei fila fali mai, laos atu kasu ita ema nia sala tan, maibee atu salva ema sira nebee mak hein hela Nia ho laran metin.^j

Jesus Kristu mate dala ida deit halo ema livre hosi sala too tinan ba tinan

10 Lei Moisés nian la hatudu sai mo-moos buat diak nebee mak Maromak atu foo mai ita aban-bainrua. Lei nee so hatudu buat sira nee nia lalatak deit. Tuir lei nee dehan, ema nebee hakarak adora Nai Maromak, tintinan tenki oho animal hodi halo sakrifisiu. Maski ema barak badinas halo tuir, maibee sira nia laran la moos nafatin, tanba lei nee lalatak deit. ²Se lei nee bele hamoos sira nia laran karik, entaun sira la presiza lori tan animal hodi halo sakrifisiu, tanba sakrifisiu nee bele hamoos ona sira nia sala hotu dala ida

^g9:20 Ézodu (Keluaran) 24:6-8

^h9:21 Levítiku (Imamat) 8:15

ⁱ9:22 Levítiku (Imamat) 17:11

^j9:28 Isaias (Yesaya) 53:12

hodi halo sira senti kamaan fali. Maibee laos nunee. ³Sakrifisiu nebee sira halo tin-tinan nee, so foo hanoin beibeik ba sira kona ba sira nia sala. ⁴Tanba karau nia raan ka bibi nia raan nunka bele hamoos ema nia sala.

⁵Tanba nee, bainhira Jesus Kristu mai iha mundu, Nia hatete ba Nai Maromak nunee:

“Ita Boot lakohi para ema lori oferta i oho animal sai sakrifisiu ba Ita Boot. Nee mak Ita Boot foo isin lolon mai Hau atu Hau mak sai sakrifisiu.

⁶Ita Boot nia laran la haksolok ho animal nebee ema tunu halo sakrifisiu, Ita Boot la kontenti ho sakrifisiu nebee ema foo hodi husu perdaun.

⁷Entaun Hau dehan, ‘Maromak, Hau mak nee. Hau mai atu halo tuir Ita Boot nia hakarak, hanesan hakerek ona kona ba Hau iha Livru Sagradu.’”^k

⁸Primeiru Kristu dehan, “Ita Boot lakohi para ema lori oferta i oho animal sai sakrifisiu. Ita Boot lakohi simu animal nebee ema tunu halo sakrifisiu ka sakrifisiu nebee ema foo hodi husu perdaun. Buat sira nee hotu la halo Ita Boot nia laran haksolok.” Kristu dehan nunee maski lei Moisés nian haruka ema lori sakrifisiu sira nee hotu. ⁹Depois Nia hatutan tan, “Hau mak nee, Hau mai atu halo tuir Ita Boot nia hakarak.” Nee dehan katak, Maromak halakon tiha lei tuan kona ba sakrifisiu hodi troka fali ho Kristu nia sakrifisiu. ¹⁰Tanba Nai Maromak nia hakarak mak nee: Jesus Kristu tenki mate hanesan sakrifisiu dala ida deit, i liu hosi Nia sakrifisiu nee, Nia hamoos tiha ona ita nia laran too tinan ba tinan.

¹¹Loro-loron, nai lulik sira hamriik halao sira nia knaar hodi oho beibeik animal halo sakrifisiu. Afinal sakrifisiu sira nee nunka bele hamoos ema nia sala.¹

¹²Maibee Kristu foo Nia Aan sai sakrifisiu dala ida deit. Nee too ona hodi hamoos ita nia sala too tinan ba tinan. Hotu tiha, Nia baa tuur iha Nai Maromak nia sorin loos. ¹³Iha nebaa, Nia hein hela too Nai Maromak halo Nia inimigu sira taka rabat iha Nia ain okos.^m ¹⁴Tanba liu hosi Nia sakrifisiu dala ida deit, Kristu hamoos Nia ema sira nia laran, halo sira sai livre hosi sala too tinan ba tinan.

¹⁵Espiritu Santu mos foo hatene mai ita kona ba buat nee. Primeiru Nia dehan,

¹⁶“Agora Hau, Nai Maromak, dehan, promesa nebee Hau sei halo ho sira mak nee:

Hau sei tau Hau nia lei iha sira nia laran, i sei hakerek Hau nia ukun fuan iha sira nia neon.”ⁿ

¹⁷Depois Nia dehan tan, “Hau sei la hanoin tan sira nia sala ho sira nia hahalok aat hotu-hotu.”^o

¹⁸Se Nai Maromak hamoos tiha ona ita nia sala, entaun ita la presiza foo tan sakrifisiu para hamoos ita nia sala.

Mai ita hakbesik aan ba Nai Maromak

¹⁹Maun-alin sira, ita brani tama ba iha Maromak nia prezensa iha Fatin nebee Lulik Liu, tanba Jesus nia raan fakar too mate mai ita. ²⁰Ho Jesus nia mate nee, Nia loke ona dalan foun liu hosi kortina nebee uluk taka hela Fatin nebee Lulik Liu nee, para ita bele tama liu ba laran hodi simu moris. ²¹Ita iha nai lulik ida nebee diak teb-tebes hodi toma konta Nai Maromak nia uma laran tomak. ²²Tanba nee mai ita hakbesik

^k10:7 Salmus (Mazmur) 40:7-9 ¹10:11 Ézodu (Keluaran) 29:38

^m10:13 Salmus (Mazmur) 110:1 ⁿ10:16 Jeremias (Yeremia) 31:33

^o10:17 Jeremias (Yeremia) 31:34

aan ba Nai Maromak ho laran moos i fiar metin ba Nia. Tanba Jesus hamoos tiha ona ita nia laran, too ita la hanoin tan sala nebee uluk ita halo. Nee hanesan Nia fasi ita nia isin lolon hodi bee nebee moos.^p ²³ Mai ita hein ho laran metin nafatin atu simu buat nebee Maromak promete ona atu foo mai ita, hanesan mos ita foo sai tiha ona ba ema seluk. Lalika duvida, tanba Maromak sempre halo tuir Nia promesa. ²⁴ Mai ita foo hanoin ba malu ho dalan oi-oin atu ita hotu hatudu domin ba ita nia maluk hodi halo diak ba sira. ²⁵ I mai ita badinas halibur hamutuk ho maluk sarani sira seluk. La bele halo tuir ema sira nebee mak lakohi halibur hamutuk ona. Maibee ita tenki foo hanoin ba malu para ita nia fiar sai metin liu tan, liu-liu tanba ita hatene katak loron besik ona atu Nai Jesus fila fali mai hosi lalehan.

Kaer metin imi nia fiar

²⁶ Ita hatene ona lia loos kona ba Jesus Kristu. Maibee se karik ita rasik desidi fila kotuk ba Nia hodi moris nafatin iha sala laran, entaun la iha tan sakrifisiu seluk mak bele hamoos ita nia sala. ²⁷ Se ita fila kotuk ba Nia, ita so hein deit ho laran tauk atu Nai Maromak kastigu ita i ahi lakan boot haan motuk tiha ema hotu nebee kontra Maromak.^q ²⁸ Uluk, se ema ruma kontra lei nebee Nai Maromak foo ba Moisés, i ema nain rua ka tolu sai sasin, ema nee la hetan perdaun, nia tenki mate.^r ²⁹ Saa tan ema nebee sama Nai Maromak nia Oan ba rai! Ema nee dehan katak Jesus nia raan la vale liu, maski Jesus nia raan nee sai sinal katak Maromak halo ona promesa foun ho ita, i raan nee mak hamoos tiha ona ema nee nia sala. Nia mos hatete aat

Maromak nia Espiritu, afinal Nia Espiritu nee hatudu Maromak nia laran diak mai ita. Hanoin di-diak! Ema hanesan nee sei simu kastigu todan liu fali ema nebee kontra Moisés nia lei.^s ³⁰ Tanba ita hatene Nai Maromak rasik dehan nunee: “Hau mak iha direitu foo kastigu ba ema nebee halo aat. Hau sei halo aat ba sira tuir sira nia hahalok.” Nia mos dehan, “Hau, Nai Maromak sei foo justisa ba Hau Nia ema.”^t ³¹ Maromak nee moris tinan ba tinan. Atu monu ba Maromak nia kastigu nunee, todan teb-tebes.

³² Keta haluha tempu uluk, bainhira imi foin sai hosi nakukun hodi moris fali iha naroman nia laran. Iha tempu nebaa, imi hamriik metin maski imi hetan terus ho susar oi-oin. ³³ Momentu nebaa ema koalia aat imi, i halo aat imi iha ema barak nia oin. Bainhira ema halo aat imi nia maluk sarani sira seluk, imi mos pruntu terus hamutuk ho sira. ³⁴ Imi hatudu imi nia laran diak ba ema dadur sira iha kadeia laran. I bainhira ema hadau imi nia sasaan, imi simu ho laran kontenti, tanba imi hatene katak, imi sei simu fali rikusoin nebee diak liu, i rikusoin nee sei dura too tinan ba tinan.

³⁵ Entaun la bele husik imi nia fiar. Tanba se imi laran metin nafatin, Maromak sei foo premiu boot ba imi. ³⁶ Aguenta ho pasiensia deit ba, atu nunee imi halo tuir nafatin Nai Maromak nia hakarak, i too ikus imi simu buat hotu-hotu nebee Nia promete ona ba imi. ³⁷ Tanba iha Livru Sagradu hakerek ona dehan,

“La kleur tan, Ema ida nebee atu mai nee, sei too,
Nia sei la demora.

³⁸ Hau nia ema sira nebee moris loos,

^p10:22 Levítiku (Imamat) 8:30; 16:4; Ezekiel (Yehezkiel) 36:25

^q10:27 Isaias (Yesaya) 26:11 ^r10:28 Deutoronómiu (Ulangan) 17:6; 19:15

^s10:29 Ézodu (Keluaran) 24:8 ^t10:30 Deutoronómiu (Ulangan) 32:35, 36

sira fiar mai Hau iha sira nia moris tomak.

Maibee ema nebee mak husik hela Hau, Hau nia laran la gosta sira.^u

³⁹ Sira nebee husik hela Maromak, too ikus sei rahun. Maibee ita lae. Ita nee ema nebee fiar, i hetan salvasaun.

Bei-ala sira nebee fiar ba Nai Maromak

11 Entaun fiar nee saida loos? Fiar ba Nai Maromak katak, ita laran metin nafatin ba buat nebee ita hein atu simu, i ita la duvida katak, buat nebee ita seidauk haree ho matan, iha duni.

² Ita nia bei-ala sira nia fiar hanesan nee. Tanba nee mak Nai Maromak gaba sira.

³ Tanba ita fiar ba Nai Maromak mak ita bele kompriende katak, bainhira Maromak halo lalehan ho rai, Nia foo deit orden mak lalehan ho rai iha kedas. Nunee, buat nebee ita haree ho matan, Nia halo hosi buat nebee mak ita ema la bele haree.^v

⁴ Abel fiar ba Nai Maromak. Nee mak nia foo ba Maromak sakrifisiu ida nebee diak liu duke Káin nian. Tanba Abel nia fiar mak Maromak simu nia sakrifisiu i konsidera nia ema ida nebee moris loos. Nunee, maski Abel mate kleur ona, maibee ita bele aprende nafatin hosi nia fiar.^w ⁵ Enoke fiar ba Nai Maromak. Nee mak nia la mate, maibee Maromak foti sae nia ba lalehan. Ema buka nia mos la hetan, tanba Maromak lori ona nia. Molok Nai Maromak foti sae nia, Maromak dehan katak, Enoke ema ida ke halo haksolok Maromak nia laran.^x ⁶ Se ita la fiar ba Nai Maromak, ita la bele halo haksolok Maromak nia laran. Tanba ita

tenki fiar katak Maromak iha duni, i ita mos tenki laran metin katak Nia sei foo buat diak ba ema nebee buka Nia. Nee mak foin ita bele hakbesik ba Nia.

⁷ Noé fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira Maromak foo hatene dehan, Nia atu halo rai nabeen, Noé mos rona. Maski Noé seidauk haree buat nee, maibee nia hakruuk ba Nai Maromak hodi halo roo para salva nia aan ho mos nia uma kain. Tanba nia fiar nee, Maromak konsidera nia ema ida nebee moris loos. Maibee ema sira seluk iha tempu nebaa hetan kastigu too mate mohu tanba sira la fiar ba Maromak hanesan Noé.^y ⁸ Abraão fiar ba Nai Maromak. Nee mak nia halo tuir deit bainhira Maromak bolu nia i haruka nia baa iha rai nebee Maromak promete atu foo ba nia. Abraão baa deit, maski nia la hatene atu baa loos nebee.^z ⁹ Too tiha rai nebee Maromak promete atu foo ba nia nee, nia fiar nafatin. Nee mak nia prontu moris hanesan ema lao rai hodi hela iha tenda okos deit. Maromak nia promesa nebee Abraão simu nee tuun mos ba nia oan Isac ho nia bei-oan Jacó, i sira mos moris hanesan ema lao rai nafatin.^a ¹⁰ Abraão hein ho pasiensia tanba nia laran metin katak, aban-bainrua nia sei hela iha sidade ida nebee hamriik metin tanba Nai Maromak rasik mak harii tuir Nia hakarak.

¹¹ Tanba Abraão fiar ba Nai Maromak mak nia kaben Sara bele hetan oan, maski sira nain rua ferik-katuas liu ona, i desde uluk kedas Sara la bele hetan oan. Maibee too ikus sira hetan duni oan tanba Abraão fiar katak Maromak sei

^u10:38 Habakuk 2:3-4

^v11:3 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:1; Salmus (Mazmur) 33:6; 9; João 1:3 ^w11:4 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 4:3-10 ^x11:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 5:21-24

^y11:7 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:13-22

^z11:8 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 12:1-5 ^a11:9 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 35:27

halo tuir Nia promesa.^b ¹² Iha momentu nebaa Abraão nee katuas liu ona, maibee ikus mai nia jerasaun barak teb-tebes too ema sura la hatene, hanesan fitun iha lalehan ho rai henek iha tasiibun.^c

¹³ Ema sira nee fiar nafatin ba Nai Maromak too mate. Iha sira nia moris sira seidauk simu buat nebee Maromak promete ona ba sira. Maski nunee, maibee sira hein nafatin ho laran haksolok, hanesan ema nebee haree ona buat sira nee hosi dook. Sira dehan katak, sira hanesan ema rai liur ka ema lao rai deit iha mundu.^d ¹⁴ Ema nebee koalia nunee hatudu katak sira buka nafatin rai ida hodi sai sira nia rain rasik.

¹⁵ Rai nebee sira husik ona nee, sira la hanoin tan ona. Se karik sira hanoin nafatin rai ida uluk nee, entaun sira bele fila fali baa hela iha nebaa. ¹⁶ Maibee sira nia hakarak mak rai ida nebee diak liu, fatin nee mak iha lalehan. Nee mak bainhira sira dehan, Maromak mak sira nia Nai, nee halo Nia laran haksolok, tanba Nia prepara tiha ona sidade ida ba sira iha lalehan. ¹⁷⁻¹⁸ Tanba Abraão fiar ba Nai Maromak mak bainhira Nai Maromak haruka nia oho nia oan Isac nudar sakrifisiu ba Maromak, Abraão prontu atu halo tuir.^e Isac nee Abraão nia oan mane mesak; i Maromak hatete ona ba nia dehan; “Liu hosi Isac mak o sei hetan jerasaun nebee Hau promete ona ba o.”^f Maski nunee, Abraão foo nia oan atu sai sakrifisiu ba Maromak, ¹⁹ tanba nia laran metin katak, Nai

Maromak bele halo moris fali ema mate. I momentu nebaa, hanesan fali Abraão simu duni nia oan hosi mate, tanba Maromak salva tiha nia.

²⁰ Isac fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira nia katuas ona, nia foo hatene ba nia oan Jacó ho Esaú kona ba bensaun nebee mak sira atu simu aban-bainrua.^g

²¹ Jacó fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira nia besik atu mate, nia harohan ba Maromak para foo bensaun ba nia oan José nia oan ida-idak. Depois Jacó hakruuk kaer ai tonka hodi adora Maromak.^h

²² José fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira nia atu mate, nia hatete katak, Nai Maromak sei lori povu Israel sai hosi rai Ejitu. I nia rai hela lia menon ba sira, para bainhira sira baa, tenki lori ho nia mate ruin.ⁱ

²³ Moisés nia inan-aman fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira nia moris mai, sira subar nia durante fulan tolu, tanba sira haree katak sira nia oan nee oin kapaas loos. Sira la tauk atu kontra liurai Ejitu nia orden nebee dehan, se ema Israel nia oan moris mai mane, tenki oho keda.^j

²⁴ Moisés fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira nia boot ona, nia lakohi atu ema konsidera nia hanesan liurai Ejitu nia bei-oan, maski liurai nia oan feto mak hakiak nia desde kiik.^k ²⁵ Tuir nia hanoin, diak liu nia terus hamutuk ho Maromak nia povu Israel, duke iha tempu badak nia laran nia moris goza

^b11:11 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:11-14; 21:2

^c11:12 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:5; 22:17; 32:12 ^d11:13 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 23:4; 1 Krónikas (Tawarikh) 29:15; Salmus (Mazmur) 39:13

^e11:17-18 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:1-14

^f11:17-18 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 21:12

^g11:20 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 27:27-29, 39-40

^h11:21 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 47:31—48:20

ⁱ11:22 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 50:24-25; Ézodu (Keluaran) 13:19

^j11:23 Ézodu (Keluaran) 2:2; 1:22 ^k11:24 Ézodu (Keluaran) 2:10-12

deit buat nebee mak la loos.²⁶ Iha tempu nebaa ema hatete aat nia tanba nia laran metin ba Kristu, Salvador nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai. Maibee Moisés konsidera terus ida nee folin liu fali rikusoin rai Ejitu nian tomak, tanba nia laran metin atu abanbainrua Maromak foo fali buat nebee diak liu tan ba nia.²⁷ Tanba Moisés nia fiar mak bainhira nia sai hosi Ejitu, nia la tauk liurai nia hirus, tanba nia hanesan fali haree tiha ona Nai Maromak, maski ita ema la bele haree.¹

²⁸ Tanba Moisés nia fiar mak nia haruka povu Israel halo festa Paskua ba dala uluk. Nia haruka sira hisik bibi nia raan iha sira nia odamatan. Nunee anju nebee Maromak haruka atu oho oan mane boot sira hotu-hotu iha rai Ejitu, la tama baa oho ema Israel nia oan sira.^m

²⁹ Povu Israel fiar ba Nai Maromak. Nee mak sira lao hakur Tasi Mean hanesan fali sira lao iha rai maran. Tropas Ejitu sira koko atu duni tuir, maibee sira mout mate hotu iha tasi laran.ⁿ

³⁰ Tanba povu Israel nia fiar mak sira lao haleu sidade Jerikó too loron hitu, i sidade nee nia moru mos rahun hotu.^o

³¹ Rahab, fetu luroon iha sidade Jerikó, fiar ba Nai Maromak. Nee mak bainhira Israel nia espiaun sira too iha Jerikó, nia simu ho diak. Too ikus Maromak halo mate hotu ema Jerikó sira nebee lakohi rona ba Nia, maibee Nia salva Rahab tanba nia fiar.^p

³² Hau sei bele koaliala naruk tan kona ba ema seluk nebee fiar ba Nai Maromak. Maibee tempu la too atu konta hotu kona ba Gideão, Barak, Sansão, Jefté, David, Samuel, ho Nai Maromak nia profeta sira seluk.^q ³³ Sira hotu fiar ba Nai Maromak. Nee mak sira balu manaan nasaun seluk, balu ukun nasaun ho lo-loos, i balu simu buat nebee Nai Maromak promete atu foo ba sira. Balu taka leaun nia ibun,^r ³⁴ balu hamate ahi lakan boot, i balu konsege halai sai hosi ema nebee mak atu oho sira ho surik. Balu la iha forsa maibee Maromak foo forsa ba sira. Balu sai funu nain makaas too sira duni sai tropas inimigu nebee tama hosi rai liur.^s ³⁵ Senhora balu simu fali sira nia maluk nebee mate, tanba Maromak halo moris fila fali.

Iha mos balu, ema halo terus too mate tanba sira fiar ba Nai Maromak. Sira lakohi nega Nai Maromak para ema hasai sira hosi terus nee, tanba sira laran metin katak, bainhira sira mate, sira sei simu fali moris ida nebee diak liu.^t

³⁶ Balu ema tarata i baku ho sikoti. Balu ema kesi ho korenti hodi hatama ba kadeia laran.^u ³⁷ Balu ema tuda ho fatuk too mate, balu ema kadoo fahe ba rua, balu ema oho hodi surik. Balu lao lemo rai hatais bibi nia kulit, sira moris kiak rabat rai, ema halo sira terus ho susar.^v

³⁸ Sira lao lemo-lemo iha rai fuik maran i sae-tuun foho hodi hela deit iha fatuk kuak ho rai kuak. Ema fiar makaas hane-

¹11:27 Ézodu (Keluaran) 2:15 ^m11:28 Ézodu (Keluaran) 12:21-30

ⁿ11:29 Ézodu (Keluaran) 14:21-31 ^o11:30 Josué 6:12-21

^p11:31 Josué 6:22-25; 2:1-21

^q11:32 Juis sira (Hakim) 6:11—8:32; 4:6—5:31; 13:2—16:31; 11:1—12:7; 1 Samuel 16:1—1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 2:11; 1 Samuel 1:1—25:1

^r11:33 Daniel 6:1-27

^s11:34 Daniel 3:1-30 ^t11:35 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 17:17-24; 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 4:25-37

^u11:36 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 22:26-27; 2 Krónikas (Tawarikh) 18:25-26; Jeremias (Yeremia) 20:2; 37:15; 38:6 ^v11:37 2 Krónikas (Tawarikh) 24:21

san nee, mundu nee la serve ba sira atu hela.

³⁹Maromak gaba ema sira nee hotu tanba sira nia fiar ba Nia. Maski nunee, maibee too sira mate mos, sira seidauk simu hotu buat nebee Maromak promete ona atu foo. ⁴⁰Nee tanba Maromak desidi atu halo buat nebee diak liu tan. Nia hakarak para sira tenki hein ita nebee moris agora mak foin bele simu hotu.

Hakaas aan tuir Nai Jesus nia ezemplu

12Entaun, oinsaa ho ita agora? Ita hanesan ema nebee halai taru. Ita nia bei-ala sira barak teb-tebes sai ona sasin kona ba fiar, i agora sira haleu hela ita hodi asisti. Tanba nee mai ita soe tiha buat todan saida deit mak halo ita halai la bele, liu-liu ita nia sala nebee kesi metin ita. Mai ita hakaas aan halai nafatin too rohan tuir dalan nebee Maromak hatudu ona ba ita. ²Ita tenki hateke deit ba Jesus, tanba ita nia fiar mai hosi Nia, i Nia mak halo ita nia fiar sai metin too rohan. Bainhira Jesus terus iha krus, Nia aguenta ho pasiensia i la interese katak mate iha krus nee moe boot ida, tanba Nia hatene katak, Maromak sei halo Nia laran haksolok. I sai nunee duni. Agora Jesus tuur hela iha Nai Maromak nia sorin loos. ³Hanoin di-diak, oinsaa Jesus aguenta bainhira ema aat sira kontra makaas Nia. Hanoin nafatin Nia ezemplu nee, para imi la bele lakon esperansa too sai baruk tiha.

Nai Maromak hanorin ita, hanesan aman hanorin nia oan

⁴Imi luta ona hasoru buat aat, maibee seidauk luta too imi nia raan fakar.

⁵Keta halo be imi haluha ona Maromak

nia liafuan domin nebee bolu imi nee Nia oan. Nia dehan nunee:

“Hau nia oan,
bainhira Nai Maromak koriji imi,
la bele hanoin katak buat nee la iha folin
ba imi,

la bele lakon esperansa
bainhira Nia kastigu imi.

⁶Tanba Nai Maromak koriji ema nebee mak Nia hadomi,

i kastigu ema nebee mak Nia konsidera hanesan Nia oan.”^w

⁷Nunee, bainhira imi hetan terus ho susar, aguenta ho pasiensia ba. Tanba terus nee hatudu katak Nai Maromak hanorin imi hanesan aman ida hanorin nia oan. Aman sira hotu-hotu koriji sira nia oan. ⁸Se Maromak la koriji imi hanesan mos Nia koriji ema sira seluk, nee dehan katak imi laos Maromak nia oan.

⁹Ita baibain respeita ita nia aman sira iha mundu tanba sira koriji ita. Maibee ita nia Aman iha lalehan, ita tenki respeita liu tan hodi hakruuk ba Nia para ita bele hetan moris rohan-laek. ¹⁰Ita nia aman sira iha mundu nee koriji ita iha tempu badak, tuir sira nia matenek deit. Maibee Nai Maromak koriji ita para tulun ita, atu ita bele moris ho laran moos hanesan Nia. ¹¹Bainhira Maromak koriji ita ka ema ruma koriji ita, ita senti tristi, laos kontenti. Maibee se ita aprende ona hosi buat sira nee, too ikus ita nia laran hakmatek, tanba ita moris loos.

¹²Tanba nee halo forti imi nia liman nebee mak fraku, i hametin imi nia ain tuur para la bele nakdedar. ¹³Lao nafatin tuir dalan loos para imi nia belun sira nebee lao la diak keta sai aat liu tan, maibee bele hetan kura hodi lao ba oin nafatin.^x

^w12:6 Jó (Ayub) 5:17; Provérbiu (Amsal) 3:11-12

^x12:13 Isaias (Yesaya) 35:3; Provérbiu (Amsal) 4:26

La bele fila kotuk ba Nai Maromak

¹⁴Hakaas aan para moris dame ho ema hotu-hotu. I buka atu moris ho laran moos, tanba so ema nebee moris ho laran moos mak aban-bainrúa bele haree Nai Maromak. ¹⁵Foo korajen ba malu nafatin para ema ida hosi imi nia leet la bele dada aan hosi Maromak nia laran diak. Kuidadu para imi ida la bele sai hanesan ai abut ida nebee moruk hodi estraga ema nia moris too dada sira tuir fali dalan nebee la loos.^y ¹⁶Kuidadu para ema ida la bele halo sala seksual, ka moris la respeita Nai Maromak, hanesan Esaú. Uluk Esaú nee faan tiha nia direitu nudar oan mane boot para hetan deit hahaan bikan ida.^z ¹⁷Imi hatene katak, too ikus Esaú hakarak atu simu bensaun nee hosi nia aman, maibee la bele ona. Maski nia husu ho tanis mos, nia la bele hetan fali buat nebee uluk nia soe ona nee.^a

¹⁸Imi mai ona iha Nai Maromak nia prezensa, maibee laos ona hanesan uluk bainhira Nai Maromak hatuun nia promesa ba povu Israel iha foho Sinai. Sira baa iha foho ida nebee ema bele haree ho matan. Iha foho Sinai nee nia tutun, ahi lakan boot ho anin boot, i nakukun falun metin foho nee. ¹⁹Iha momentu nebaa sira rona korneta lian. Sira mos rona Maromak nia lian makaas teb-tebes, too sira husu ho tauk para la bele rona tan Maromak nia lian nee.^b ²⁰Tanba sira la aguenta ho orden nebee haruka sira dehan, “Ema ka animal nebee deit mak lao sama foho nee,

tenki tuda mate.”^c ²¹Buat nebee povu Israel haree nee, halo sira tauk teb-tebes too Moisés mos dehan, “Hau tauk ho nakdedar.”^d

²²Maibee agora imi mai iha Nai Maromak nia prezensa iha Jerusalém lalehan nian, iha foho Siaun, iha Maromak Moris nia hela fatin. Iha nebaa anju tookon ba tookon halibur malu ho haksolok. ²³Iha mos Maromak nia oan sira primeiru halibur hamutuk. Sira hotu nia naran hakerek ona iha lalehan. Imi mai ona iha Nai Maromak. Nia mak Juis nebee sei tesi ema hotu-hotu nia lia. Imi mai iha matebian sira nebee mak uluk moris loos. Agora Maromak halo sira sai moos liu ona, sala uitoan mos la iha. ²⁴Imi mai ona iha Jesus. Nia mak lori Nai Maromak nia promesa foun mai ita ema, i Nia raan fakar too mate hodi salva ita. Nunee Nia raan nee diak liu Abel nian, tanba Abel nia raan nee husu atu Nai Maromak foo kastigu.^e

²⁵Tanba nee bainhira Nai Maromak koalia ba imi, see tilun di-diak hodi rona. Uluk Moisés hatoo Maromak nia liafuan iha mundu nee, maibee ita nia bei-ala sira lakohi rona. Nee mak Maromak kastigu sira, too sira halai la biban. Saa tan ita, se ita lakohi rona Maromak koalia mai ita hosi lalehan.^f ²⁶Iha Moisés nia tempu, Maromak nia lian makaas teb-tebes, halo rai nakdoko. Maibee agora Nia promete dehan, “Hau sei halo rai nakdoko tan dala ida. Laos deit rai, maibee lalehan mos sei nakdoko hotu.”^g

²⁷Liafuan “dala ida tan” hatudu katak, too ikus buat hotu-hotu nebee Maromak

^y12:15 Deutoronómiu (Ulangan) 29:18

^z12:16 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 25:29-34

^a12:17 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 27:30-40 ^b12:19 Ézodu (Keluaran) 19:16-22; 20:18-21; Deutoronómiu (Ulangan) 4:11-12; 5:22-27

^c12:20 Ézodu (Keluaran) 19:12-13 ^d12:21 Deutoronómiu (Ulangan) 9:19

^e12:24 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 4:10 ^f12:25 Ézodu (Keluaran) 20:22

^g12:26 Ajeu (Hagai) 2:6

halo sei nakdoko too lakon tiha hotu. So buat nebee metin too tinan ba tinan mak sei hela.

²⁸Nee duni, mai ita agrades ba Nai Maromak, tanba Nia simu ita sai Nia reinu, i Ninia ukun la nakdoko. Mai ita adora Nia ho respeitu ho tauk tuir Nia hakarak. ²⁹Tanba ita nia Maromak hanesan ahi lakan boot nebee haan motuk too mohu.^h

Moris halo haksolok Nai Maromak

13 Hadomi nafatin imi nia maluk sarani hanesan maun-alin. ²Keta haluha simu ema oin foun iha imi nia uma. Tanba ema balu simu tiha bainaka oin foun, sira hanoin dehan ema baibain, afinal bainaka nebee sira simu nee anju.ⁱ ³Tau matan ba ema dadur sira, hanesan fali imi iha kadeia hamutuk ho sira. I hanoin mos ema nebee terus tanba ema halo aat sira, hanesan imi rasik mak hetan terus nee.

⁴Ema hotu-hotu tenki respeita kaza-mentu. Feen-laen tenki foo laran ba malu. Tanba see mak halo sala seksual ho ema nebee laos nia feen ka laen, Nai Maromak sei kastigu nia.

⁵La bele matan naklosu ba osan, maibee tenki kontenti ho buat nebee mak imi iha. Tanba Nai Maromak rasik dehan nune:

“Hau sei la haluha imi,

Hau sei la husik imi mesak.”^j

⁶Tanba nee ita laran metin hodi dehan,

“Nai Maromak sempre tulun hau.

Nunee hau la tauk ida.

See mak bele halo aat hau?”^k

⁷La bele haluha imi nia lider sira nebee uluk foo sai Nai Maromak nia li-

afuan ba imi. Hanoin buat diak nebee mak sira halo iha sira nia moris lor-loron, i halo tuir sira nia fiar. ⁸Tanba Jesus Kristu nunka muda; Nia nafatin deit, hori uluk too ohin loron too tinan ba tinan.

⁹Nunee se ema hanorin buat falsu oioin deit, keta halo tuir hodi sees fali hosi dalan loos. Atu hametin imi nia laran, tenki depende ba Maromak nia laran diak. La bele depende fali ba regra kona ba haan-hemu, tanba regra sira nee la ajuda ita.

¹⁰Ita iha meza sakrifisiu ida, Jesus mak sai hanesan sakrifisiu iha meza nee nia leten. Maibee nai lulik sira nebee sei halo sakrifisiu nafatin iha tenda orasaun uluk nian, sira la bele aproveita Jesus nia sakrifisiu ida nee. ¹¹Tuir sistema uluk, nai lulik boot tin-tinan oho animal lori nia raan baa oferese iha Fatin nebee Lulik Liu, atu Maromak hamoos povu nia sala. Depois animal nee nia isin lori sai hosi povu nia hela fatin hodi sunu motuk iha liur.¹² Nunee mos ho Jesus. Nia terus too mate laos iha sidade laran, maibee iha liur, para hodi Nia raan nee Nia hamoos povu nia sala. ¹³Tanba Jesus mate iha liur, mai ita mos sai hosi sistema uluk nian hodi baa hamutuk ho Nia iha liur nebaa. I kuandu ema hatete aat ita hanesan mos sira hatete aat Nia, ita tenki simu. ¹⁴Tanba iha mundu nee, la iha sidade ida nebee permanente ba ita atu hela. Maibee ita hein atu abanbainrua bele hela iha sidade ida nebee permanente.

¹⁵Nunee mai ita hahii beibeik Nai Maromak i sempre foti aas Nia naran tanba Jesus. Ida nee sai hanesan ita nia sakrifisiu ba Nai Maromak, tanba ita foo

^h12:29 Deutoronómiu (Ulangan) 4:24

ⁱ13:2 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:1-8; 19:1-3

^j13:5 Deutoronómiu (Ulangan) 31:6; 8; Josué 1:5

^k13:6 Salmus (Mazmur) 118:6 ^{13:11} Levítiku (Imamat) 16:27

sai katak Maromak mak ita nia Nai. ¹⁶La bele haluha halo buat diak ba ema seluk, i se sira presiza buat ruma, ajuda sira. Tanba hahalok nee mos hanesan sakrifi-siu nebee ita foo ba Nai Maromak hodi halo haksolok Nia laran.

¹⁷Imi tenki rona imi nia lider igreja hodi halo tuir buat nebee sira haruka. Tanba sira tau matan ba imi loron-kalan, i aban-bainrua sira tenki hataan ba Nai Maromak kona ba sira nia servisu nee. Se imi rona sira mak sira sei servisu ho laran haksolok. Se lae, sira nia laran tristi, i nee la diak ba imi.

¹⁸Halo orasaun mai ami nafatin. Ami laran metin katak ami nia laran moos, i ami sempre hakarak atu halo buat nebee mak loos. ¹⁹Hau husu liu-liu atu imi harohan para hau bele fila lalais ba imi.

Orasaun ho kumprimentus

²⁰Nai Maromak mak dame nain. Nia mak halo moris fali Nai Jesus hosi mate. Liu hosi Jesus nia mate nee, Maromak halo metin Nia promesa ho ita ema, i Nia promesa nee vale nafatin too tinan

ba tinan. Liu hosi Nia mate mos Jesus agora sai ona Bibi Atan diak liu hodi tau matan ba Nia bibi sira. Nunee hau harohan ²¹atu Maromak foo saida deit mak imi presiza atu imi bele halo tuir Nia hakarak. Hau mos harohan atu Nia servisu nafatin iha ita hotu nia laran liu hosi Jesus Kristu nia tulun, para ita sai ema nebee mak halo haksolok Nia laran. Mai ita foti aas Nia naran too tinan ba tinan nafatin. Amen.

²²Maun-alin sira, hau hakerek surat ida nee para hametin imi nia laran. Hau husu atu imi simu di-diak tanba surat nee la naruk ida.

²³Hau hakarak foo hatene ba imi katak ita nia maluk Timóteo sai tiha ona hosi komarka. Se nia too mai iha tempu badak, entaun hau sei lori nia baa vizita imi.

²⁴Hatoo hau nia kumprimentus ba imi nia lider sira hotu, ho mos ba Nai Maromak nia ema sira hotu-hotu. Maluk sira hosi Itália mos foo kumprimentus ba imi.

²⁵Hau harohan ba Maromak atu hatudu Nia laran diak ba imi hotu.

*Surat hosi Tiago, responsavel sarani
sira nian iha igreja sentral*

Tiago

Tiago hahuu nia surat

1 Hau Tiago, Nai Maromak ho Nai Jesus Kristu nia atan.

Kumprimentus ba imi ema Judeu sira nebee tuir Nai Jesus iha nasaun selu-seluk.* ^m

Kuandu hasoru provasaun, haksolok deit ba

² Maun-alin sira, kuandu imi hasoru provasaun oi-oin nebee koko imi nia fiar, haksolok deit ba. ³ Tanba imi hatene katak, se imi konsege aguenta iha terus ho tentasaun nia laran, i laran metin nafatin ba Maromak, maka imi nia pasiensia sei aumenta liu tan. ⁴ Imi tenki pasiensia nafatin too imi sai ema nebee diak, la iha frakeza ida, i prontu atu hasoru saida deit.

Se ita husu buat ruma ba Maromak, la bele husu ho laran ru-rua

⁵ Se iha imi ruma presiza matenek hodi hatene Nai Maromak nia hakarak, husu ba Nia, maka Nia sei foo. Tan Maromak sei foo ba ema hotu-hotu ho laran kamaan, i Nia sei la hirus. ⁶ Maibee kuandu imi husu ba Nia, imi tenki husu ho laran metin, la bele laran ru-rua. Tan see mak husu ho laran ru-rua, nia hanesan laloran nebee baku baa-mai bainhira

anin boot. ⁷⁻⁸ Ema nebee fasil nakdoko nunee, nia ohin hanoin ida, aban hanoin seluk fali. Saida deit mak nia halo, nia namlele hela deit. Ema hanesan nee lalika mehi atu simu buat ruma hosi Maromak. Nunee husu ho laran metin ba!

Ema kiak ho ema riku

⁹ Ema kiak nebee fiar ona ba Nai Jesus, nia tenki haksolok, tanba Maromak foti nia halo aas. ¹⁰ I ema riku nebee fiar ona ba Nai Jesus, nia mos tenki haksolok, tanba Maromak hanorin nia atu la bele foti aan. Ema riku sei la dura, hanesan ai funan nebee la kleur namlaik ona. ¹¹ Ai funan bele kapaas, maibee too bailoro, funan kapaas nee namlaik i maran too lakon tiha deit. Nunee mos ho ema riku. Kuandu nia sei fadigadu hela ho nia riku, nia mate, la lori buat ida.ⁿ

Tentasaun nunka mai hosi Maromak

¹² Maromak foo bensaun ba ema nebee aguenta ho pasiensia kuandu hasoru provasaun oi-oin nebee koko nia fiar. Bainhira nia manaan, Maromak sei foo premiu ida ba nia.[†] Prémiu nee mak moris nebee Maromak promete ona atu foo ba ema nebee hadomi Nia.

¹³ Hanoin di-diak. Se imi hasoru tentasaun nebee dada imi hakarak atu halo sala, imi la bele dehan, “Tentasaun nee mai hosi Nai Maromak.” La iha tentasaun ida mak bele dada Nai Maromak atu halo sala, i Maromak mos nunka dada ema ida atu monu ba sala. ¹⁴ Tentasaun sai hosi ita ema nia hakarak nebee aat, nee mak rasta ita monu ba

***1:1** Lian Gregu dehan, Tiago hakerek ba “suku 12 nebee namkari”. Nunee, nia hakerek ba ema Judeu sira nebee la hela iha sira nia rain rasik, maibee namkari iha nasaun selu-seluk.

†**1:12** Lian Gregu hakerek dehan, nia simu “*stefanos* moris”. *Stefanos* nee premiu ida nebee ema Gregu foo ba atleta ida nebee mak manaan. Nia modelu hanesan koroa.

^m**1:1** Mateus 13:55; Marcos 6:3; Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 15:13; Galásia 1:19 ⁿ**1:11** Isaias (Yesaya) 40:6-7

lasu. ¹⁵ Hanoin aat mak dada ita ba halo sala. I bainhira ita halo sala nafatin, maka sala nee sei lori ita ba mate.

¹⁶ Maun-alin doben sira, bainhira ema bosok imi kona ba buat sira nee, keta fiar!

¹⁷ Prezenti diak ho furak hotu-hotu nebee ita simu, mai hosi Nai Maromak. Nia mak halo loro matan, fulan ho fitun sira. Buat sira nee muda beibeik. Maibee Nai Maromak nunka muda. ¹⁸ Nai Maromak hakarak atu halo ita sai Nia oan. Nee mak Nia foo Nia Liafuan Loos mai ita para ita bele hetan moris foun. I hosi buat hotu-hotu nebee Nia halo iha mundu nee, Nia hili ona ita mak valór liu, hanesan batar fulin dia-diak nebee toos nain taa uluk hodi foo ba Maromak.

Rona i halo tuir Maromak nia liafuan

¹⁹ Maun-alin doben sira, imi tenki prontu hodi rona ema seluk, keta ansi koalia, i keta hirus-door. ²⁰ Tanba ema nebee hirus ona, la halo buat diak tuir Nai Maromak nia hakarak.

²¹ Nee duni, imi tenki soe tiha imi nia hahalok aat sira hotu, i haraik aan hodi simu Maromak nia liafuan, nebee Nia kuda iha imi nia laran hodi salva imi.

²² Nai Maromak nia liafuan nee, imi tenki halo tuir, la bele rona deit! Se lae, imi bosok imi nia aan rasik. ²³ Kuandu ema rona ona Liafuan nee, maibee la halo tuir, nee hanesan nia fihir nia aan iha lalenok. ²⁴ Depois nia fila kotuk, nia haluha kedas nia oin halo nusaa. ²⁵ Maibee imi tenki buka hatene di-diak Nai Maromak nia liafuan kompletu nebee liberta ita, i tenki halo tuir Liafuan nee. La bele rona hosi tilun sorin, sai fali hosi sorin. Se imi halo tuir Maromak nia liafuan, maka Nia sei foo bensaun ba imi iha buat saida deit mak imi halo.

²⁶ Se imi dehan imi badinas tuir reliji-aun, maibee la kuidadu ho imi niaibun,

imi bosok imi nia aan rasik. Hahalok hanesan nee mos saugati deit. ²⁷ Hahalok tuir relijiaun nian nebee diak i la iha sala tuir Nai Maromak haree, mak hanesan nee: ajuda feto faluk ho oan kiak sira nebee terus, i kuidadu aan atu la bele husik ema iha mundu nee dada ita ba hahalok aat.

La bele fihir ba ema boot ka kiik

2 Maun-alin sira, imi dehan imi fiar ba ita nia Nai Jesus Kristu nebee boot tebe-tebes. Maibee imi balu haree ba ema boot ka kiik, riku ka kiak. La bele nunee! ² Por ezemplu, se ema nain rua baa iha imi nia igreja. Ida riku hatais ropa folin karun ho kadeli osan mean nakonu iha liman, ida kiak hatais hena bosan. ³ I imi fadigadu simu mak ema riku nee, hodi dehan, “Senhor, favor mai tuur iha oin.” Maibee ba ida kiak nee, imi dehan, “O hamriik iha kotuk nebaa! Se lae, tuur deit iha rai!” ⁴ Nunee imi hili ema balu hanesan ema diak, i balu hanesan ema aat, maibee imi hili la loos, hanesan juis nebee tesi lia la loos.

⁵ Maun-alin doben sira, rona mai. Nai Maromak hili ona ema kiak iha mundu nee atu riku iha fiar. Maromak nudar Liurai hili ona sira atu simu buat diak hotu nebee Nia promete ona atu foo ba Nia povu nebee hadomi Nia. ⁶ Maibee imi hakribi fali ema kiak, maski sira la halo buat aat ida ba imi. Afinal ema riku sira mak hanehan imi. Sira mak sempre buka lia ho imi, hodi obriga imi baa hataan iha tribunal. ⁷ Sira mak hatete aat imi nia Nai Jesus nia naran nebee boot. Nusaa mak imi hakarak buka oin ho sira?

⁸ Imi halo buat loos, kuandu imi halo tuir liurai Jesus nia orden iha Livru Sagradu nebee hatete, “O tenki hadomi ema seluk, hanesan o hadomi o nia aan

rasik.”⁹ Maibee se imi foo valór liu ba ema balu i la konsidera ema seluk, imi halo sala, i kontra ona Nai Maromak nia lei.¹⁰ Maski imi halo tuir Maromak nia lei hotu, maibee se imi kontra lei ida deit, nee hanesan imi kontra lei hotu-hotu ona.¹¹ Por ezemplu, Maromak foo ona lei dehan, “La bele halo sala ho ema nia feen ka laen.” Nia mos foo lei seluk dehan, “La bele oho ema.” Nunee, se imi la halo sala ho ema nia kaben, maibee imi oho ema, imi kontra ona Maromak nia lei hotu-hotu.^p

¹² Nee duni, molok imi atu koalia, ka atu halo buat ruma, imi tenki hanoin uluk lai: “Hau nia liafuan ka hahalok nee tuir Maromak nia lei atu hadomi ema seluk ka lae?” Tanba Maromak sei tesi imi nia lia tuir lei ida nee, nebee liberta imi.¹³ Tan bainhira Maromak tesi ita ema nia lia, Nia sei la hatudu laran diak ba ita, se ita la hatudu laran diak ba ema seluk. Maibee se ita hatudu laran diak ba ema seluk, Maromak mos sei hatudu laran diak mai ita.

Fiar nebee la hatudu ho hahalok diak, la iha folin

¹⁴ Maun-alin sira, se imi fiar ba Maromak, maibee imi la hutudu imi nia fiar ho hahalok diak, nee la iha folin buat ida. Fiar hanesan nee la bele salva imi.¹⁵ Por ezemplu, se iha maluk sarani ruma presiza ropa ka hahaan,¹⁶ maibee imi la foo, i imi dehan, “Haree dalan! Maromak foo bensaun ba o! Hatais faru manas para anin la bele tama! I haan halo bosu ba!” Liafuan nee la iha folin.

¹⁷ Nunee, se ita fiar deit, i la hatudu fiar nee ho hahalok diak, fiar nee folin la iha.

¹⁸ Ema bele kontra karik hodi dehan, “Iha ema balu fiar deit, i balu hatudu hahalok diak.” Hau hataan, “Se o la hatudu hahalok diak, hau la bele haree katak o fiar ba Maromak. Maibee o bele haree katak hau fiar, liu hosi hau nia hahalok.”

¹⁹ O fiar Nai Maromak mesak ida deit, la iha tan seluk. Loos! Maibee diabu sira mos fiar nunee, nee mak sira nakdedar ho tauk.

²⁰ Beik-teen! Se o fiar ba Maromak maibee la hatudu hahalok diak, fiar nee la iha folin buat ida. Too bainhira loos mak o rekonhese ida nee?!

²¹ Hanoin took ita nia avoo Abraão. Nia halo tuir Nai Maromak nia orden, hodi lori nia oan Isac baa tau iha meza sakrifisiu atu entrega ba Maromak. Tanba nee mak Nai Maromak simu nia hodi dehan, “Abraão nee moris loos.”^q

²² Nunee ita hatene katak Abraão nia fiar ba Maromak mak halo nia kumpri Maromak nia orden. I nia hahalok nee mak halo nia fiar sai kompletu.²³ Nee tuir lo-loos Nai Maromak nia liafuan, nebee hakerek, “Abraão fiar ba Maromak, nee mak Maromak simu nia hodi deklara katak nia sala moos tiha ona.” I ema mos dehan, “Abraão nee Maromak nia belun.”^r

²⁴ Agora imi hatene ona katak, Maromak simu ema, laos tanba nia fiar deit ba Maromak, maibee nia tenki hatudu mos hahalok diak. Fiar deit la too.

²⁵ Haree ezemplu ida tan hosi fetu luroon ida naran Rahab. Bainhira espi-aun Israel baa hafuhu Rahab nia rain, nia subar sira, depois haruka sira halai sai liu hosi dalan seluk, para ema la bele oho. Maromak simu nia hanesan

⁹2:8 Levítiku (Imamat) 19:18 ^p2:11 Ézodu (Keluaran) 20:13; 14; Deutoronómíu (Ulangan) 5:17; 18 ^q2:21 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 22:1-14

^r2:23 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 15:6; 2 Krónikas (Tawarikh) 20:7; Isaias (Yesaya) 41:8

feto nebee moris loos, tanba nia hahalok diak nee.⁵

²⁶ Isin nebee la iha iis, mate. Hanesan nee mos, fiar nebee la hatudu ho hahalok diak, folin la iha.

Kuidadu di-diak ho o nia ibun

3 Maun-alin doben sira, imi barak hakarak hanorin sarani sira. Maibee hanoin di-diak lai, tanba imi hatene katak, ema nebee hanorin sarani sira, Maromak sei foo justisa todan liu ba sira duke foo ba ema seluk.

² Ita hotu halo sala oi-oin. Ema nebee nunka halo sala ho nia ibun, ema nee moris loos, i nia bele domina nia aan tomak. ³ Hola ezemplu hosi kuda. Ita bele haruka kuda lao tuir ita nia hakarak, ho dada deit freiu kiik-oan iha kuda nia ibun. ⁴ Ezemplu seluk hosi roo. Ita bele halo roo boot ida fila baa-mai tuir ita nia hakarak, ho dulas deit volanti kiik-oan ida, maski anin boot.⁵ Nunee mos ho ita nia ibun. Maski kiik-oan, maibee nia halo buat boot teb-tebes. Nee hanesan ahi funan kiik-oan ida bele haan hotu ai laran boot ida.⁶ ⁶ Ibut nee hanesan ahi. Iha ita nia isin lolon, ita nia ibun nakonu ho buat aat, nebee estraga ita nia aan. Nee hanesan ibun lori ahi infernu nian hodi sunu mutuk ita nia moris tomak.

⁷ Ema bele halo maus i domina animal fuik oi-oin, manu fuik, animal nebee dolar iha rai, ho ikan iha tasi. ⁸ Maibee la iha ema ida mak bele domina nia

ibun. Tanba ibun nee aat, hanesan veneno nebee halo mate ema.

⁹⁻¹⁰ Hosi ita nia ibun sai liafuan diak ho aat. Ita uza ibun hodi hahii Nai Maromak, ita nia Aman. Ho ibun nee mos, ita foo malisan ba ema, maski Nai Maromak halo ema hanesan Nia Aan. Maun-alin sira, la bele nunee!^t ¹¹ Bee matan ida la bele foo bee moos ho bee merak. ¹² Ai ata nunka foo fuan fali jambua. I haas nunka foo fuan fali ai ata.[§] Nunee mos, bee matan meer la bele foo fali bee midar.

Matenek lo-loos mai hosi Maromak

¹³ Se imi balu matenek hodi hatene dalan nebee loos, i kompriende saida mak diak, saida mak aat, imi tenki moris loos i halo buat diak ho haraik aan, hodi hatudu katak matenek nee mai hosi Nai Maromak. ¹⁴ Maibee se o laran moras ema seluk hodi hatuun nia, i buka hadau kadeira ba o nia aan deit, entaun la bele gaba aan dehan, “Hau ema matenek.” Foti aan hanesan nee, sala boot. ¹⁵ Matenek hanesan nee laos hosi Maromak. Maibee nee matenek mundu nian, tuir ema nebee la konhese Maromak nia Espiritu Santu, i mai hosi diabu. ¹⁶ Tanba bainhira ema sei iha laran moras i buka hadau kadeira ba interese privadu deit, nia sei halo rungu-ranga ho hahalok aat oi-oin.

¹⁷ Maibee matenek nebee mai hosi Maromak mak nee: moos, halo ita gosta dame, konsidera ema seluk, pasiensia,

^{§3:4} Iha tempu nebaa, roo la iha volanti. Ema hatuun ai kabelak hosi roo nia kotuk atu bele halo roo fila baa-mai tuir ema nia hakarak.

^{†3:5} Iha versikulu 5-10, lian Gregu temi beibeik ‘nanaal’, hodi hakerek kona ba ema nia koalia. Ho lian Tetun, ita dehan ‘ibun’. Por ezemplu, ita dehan ‘ibun boot’, laos ‘nanaal boot’.

^{§3:12} Iha versikulu nee, Tiago temi ai fuan oin tolu (figeira, azeitona, ho uvas) nebee ema Israel baibain haan, hodi hatudu katak ai ida-idak sempre foo fuan tuir nia huun, la bele foo fali fuan seluk. Nunee mos, ibun nebee ita agora loke hodi hahii Nai Maromak, la bele orsida uza fali hodi hatete aat ema.

^{§2:25} Josué 2:1-21 ^{†3:9-10} Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:26

ho kalma. Matenek nee halo ita laran diak, gosta ajuda ema, la haree ba ema boot ka kiik, i la finjidu. ¹⁸Bainhira dame nain sira lori dame, kleur-kleur sei haburas justisa, hanesan mos toos nain kuda fini, too ikus sei hetan rezultadu diak.

Hakruuk ba Maromak

4 Tanba saida mak imi istori malu beibeik, too baku malu? Tanba imi kaan buat oi-oin deit, halo imi nia laran la hakmatek. ²Buat nebee imi kaan, imi la hetan. Nunee imi laran moras malu, istori malu, baku malu, too atu oho malu.

Afinal, imi la hetan, tanba la husu ba Nai Maromak. ³Se imi husu ba Maromak mos, imi la simu, tanba imi nia objetivu sala. Imi husu ba imi nia aan rasik hodi goza deit.

⁴Imi la foo laran ba Maromak. Imi hatene katak se imi hadomi buat aat mundu nian, imi sai Nai Maromak nia inimigu. See-see deit mak hakarak halo belun ho buat aat mundu nian, sei sai Maromak nia inimigu. ⁵Nee mak Nai Maromak nia liafuan hatete, “Maromak nia Espiritu nebee Nia tau iha ita nia laran, hakarak ita foo laran tomak ba Maromak deit. Se lae, Nia hirus.” Keta hanoin katak liafuan nee mamuk. ⁶Maski nunee, Nai Maromak sei hatudu liu tan Nia laran diak ba ita. Tuir Livru Sagradu hatete:

“Maromak kontra ema nebee mak foti aan,
maibee Nia hatudu Nia laran diak ba ema nebee mak haraik aan.”^u

⁷Hakruuk ba Maromak. Tuba nafatin kontra Satanás, maka Satanás sei halai hosi imi. ⁸Hakbesik aan ba Nai Maromak i Nia mos sei hakbesik aan ba imi. Imi nebee moris iha sala nia laran, halo

loos ona imi nia moris. I imi nebee laran ru-rua, foo ona imi nia laran tomak ba Maromak. ⁹Imi laran tristi ba, hodi tanis halerik tanba imi nia sala. Lalikan hanesa ona, tanis fali ba! Lalikan kontenti ona, tristi fali ba. ¹⁰Imi tenki haraik aan iha Nai Maromak nia oin, maka Nia sei foti sae imi.

La bele hatete aat ema

¹¹Maun-alin sira, la bele konta ema nia vida. Se o hatete aat o nia maluk sarani ida, i foo sala beibeik ba nia, entaun o hatete aat Nai Maromak nia lei nebee haruka ita hadomi malu, hodi dehan lei nee la diak. Se o foo sala ba Nai Maromak nia lei nunee, entaun o laos ona ema nebee tuir Nia lei, maibee o foti aan hanesan fali juis nebee tesi lia kona ba lei nee. ¹²Afinal Maromak mak halo lei, i Nia deit mak iha direitu atu tesi ema nia lia. So Nia deit mak bele salva ema, ho foo kastigu ba ema. O nee see fali, mak o mos foo sala ba ema?!

La bele gaba aan

¹³Rona mai! Imi la bele dehan, “Ohin ka aban ami atu baa iha sidade nebaa. Ami sei hela iha nebaa tinan ida hodi kontratu manaan osan barak.” ¹⁴Imi la hatene saida mak atu mosu aban! Ita ema nia moris hanesan abu-abu nebee ema haree lalais deit, depois lakon tiha.^v ¹⁵Tuir loos imi tenki dehan, “Se Nai Maromak hakarak, ami sei moris, maka ami sei halo ida nee ka halo ida nebaa.” ¹⁶Maibee imi gaba aan hodi hanoin katak planu hotu-hotu iha imi nia liman laran. Foti aan hanesan nee sala boot.

¹⁷Hanoin di-diak! Se ita hatene buat diak nebee ita tenki halo, maibee ita la halo, nee sala ona.

^u4:6 Provérbui (Amsal) 3:34 ^v4:14 Provérbui (Amsal) 27:1

Maromak sei kastigu ema riku nebee hanehan ema

5 Imi ema riku sira, rona mai! Tanis halerik ona ba. Tanba imi sei hetan terus oi-oin. ²Imi nia rikusoin nabeen hotu ona. Imi nia hena diak sira mos, barata haan kuak hotu ona. ³Imi nia osan mean ho osan mutin ferujen tiha ona. Nee sai hanesan sasin hodi hatudu imi nia sala. I osan sira nee mak sei haan fali imi, hanesan ahi haan ai maran. Mundu atu besik remata ona, maibee imi sei fadigadu halibur rikusoin barak ba imi nia aan. ⁴Imi ha-matak ema nebee servisu mate aan halo toos ba imi. Agora sira nia kosar been haklalak ba Nai Maromak. I Maromak nebee Forsa tebe-tebes rona ona sira nia halerik.^w

⁵Imi moris patarata ho goza tuun-sae iha mundu nee. Imi halo bokur imi nia aan rasik, hanesan karau bokur nebee pruntu ona para oho. ⁶Imi kastigu ho oho ona ema nebee la sala, i sira la iha kbiit atu kontra imi.^x

Pasiensia iha terus nia laran

⁷Maun-alin sira, imi tenki pasiensia hodi hein Nai Jesus fila mai hosi lalehan. Haree ba toos nain sira, sira pasiensia hodi hein too udan monu rai foin bele kuda rai. Depois tenki hein tan too batar maran. ⁸Imi mos tenki pasiensia nunee, i laran metin nafatin, tan Nai Jesus besik fila ona.

⁹Maun-alin sira, keta murmura malu, se lae Maromak sei kastigu imi. Haree ba, Juis Boot hamriik ona iha odamatan oin!

¹⁰Maun-alin sira, profeta sira nebee koaliala hodi Nai Maromak nia naran,

foo ezemplu diak mai ita atu halo tuir. Maski sira hetan terus oi-oin, maibee sira pasiensia i aguenta nafatin. ¹¹Ita gaba ema nebee aguenta ho pasiensia iha terus laran. Por ezemplu avoo Jó. Nia hetan terus oi-oin, maibee nia aguenta nafatin. Iha ikus mai, Maromak halo buat hotu-hotu sai diak ba nia. Maromak halo nunee, tanba Nia laran diak i hanoin ema nebee terus.^y

La bele jura

¹²Maun-alin sira, la bele jura! Hanoin di-diak: la bele jura hodi Maromak iha lalehan nia naran, ka jura ba rai ka buat selu-seluk tan. Se loos, hataan “loos”. Se lae, hataan “lae”. Nunee deit too ona, para Maromak keta kastigu imi.^z

Orasaun nebee iha poder

¹³Se hosi imi, ema balu hetan terus oi-oin, sira tenki halo orasaun. Se balu haksolok, sira tenki kanta hodi hahii Nai Maromak. ¹⁴Se iha ema ruma moras, nia tenki haruka bolu responsavel sarani sira nian atu sira mai harohan ba nia, i kose mina hodi Nai Jesus nia naran.^a

¹⁵Kuandu ita halo orasaun ba ema moras ho fiar tebe-tebes ba Maromak, maka Maromak sei kura moras nee. I se ema moras nee halo sala ona, Maromak sei hamoos tiha nia sala. ¹⁶Tanba nee, imi tenki foo sai imi nia sala ba malu, i halo orasaun ba malu, atu imi bele hetan kura.

Ema nebee moris loos, nia orasaun iha forsa tebe-tebes hodi halo buat barak.

¹⁷Ita bele hola ezemplu hosi Maromak nia profeta Elias. Nia ema hanesan mos ita, maibee baihira nia harohan ho laran tomak para udan la bele mai, udan

^w5:4 Deutoronómiu (Ulangan) 24:14-15

^x5:6 Mateus 6:19 ^y5:11 Jó (Ayub) 1:21-22; 2:10; Salmus (Mazmur) 103:8; Tiago (Yakobus) 1:2-3, 12 ^z5:12 Mateus 5:34-37 ^a5:14 Marcos 6:13

la mai duni durante tinan tolu ho balu.^b

¹⁸Depois nia harohan fali husu udan mai, udan mai kedas, i toos sira foo fali ai haan.^c

¹⁹Maun-alin sira, se hosi imi, ema ruma sees ona hosi dalan loos, depois iha ema nebee lori nia fila fali ba Maromak, nia halo buat diak ida. ²⁰Rona di-

diak! Se imi lori ema sala nain hodi husik tiha dalan sala i fila ba Maromak, entaun imi salva ema nee hosi mate para nia moris nafatin ho Maromak. I Maromak sei hamoos nia sala barak nee.^d

Hau nia liafuan too iha nee deit.

Hosi hau,

Tiago

^b5:17 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 17:1; 18:1

^c5:18 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 18:42-45

^d5:20 Provérbieu (Amsal) 10:12; 1 Pedro 4:8

1 Pedro

Pedro nia surat primeiru

Pedro hahuu nia surat

1 ¹⁻² Surat nee hosi hau, Pedro, nudar Jesus Kristu nia apostolu.

Hau hakerek surat nee ba imi hotu nebee mak Nai Maromak hili tiha ona. Imi sai ema lao rai, namkari iha fatin-fatin iha rai Pontus, Galásia, Kapadósia, Ázia ho mos Bitínia. Hori uluk kedas Aman Maromak hili tiha ona imi atu sai Nia ema para imi moris tuir Jesus Kristu nia hakarak. Jesus hisik Nia raan ba imi hodi hamoos imi nia sala. I Maromak nia Espiritu halo imi sai ema nebee moris loos.

Hau harohan para Nai Maromak loron ba loron hatudu Nia laran diak ba imi, i foo paz ho hakmatek ida ke boot tebetes ba imi.

Ita laran metin katak Nai Maromak sei foo salvasaun mai ita

³ Mai ita hahii Nai Maromak! Nia mak ita nia Nai Jesus Kristu nia Aman, i Jesus mos adora Nia. Nai Maromak hadomi teb-tebes ita, too Nia foo moris foun mai ita. Ita bele simu moris foun nee tanba Nia halo moris fali ona Jesus Kristu hosi mate. Nunee agora ita moris ho esperansa ida nebee metin ⁴ hodi hein atu simu rikusoin nebee mak Maromak prepara ona ba ita iha lalehan. Riku-soin nee nunka mohu, nunka dodok, i nunka menus. ⁵ Tanba imi nia fiar ba Nai Maromak, Nia sei kuidadu nafatin imi hodi Nia kbiit too imi simu salvasaun nebee Maromak prepara tiha ona atu hatudu sai bainhira mundu nee remata.

⁶ Tanba nee imi nia laran haksolok, maski iha imi nia moris agora imi laran

susar tanba tenki hasoru tentasaun oi-oin, maibee tentasaun nee la kleur ida. ⁷ Imi hetan tentasaun nee para bele hatudu katak imi fiar metin duni ba Nai Maromak. Imi nia fiar nee bele kompara ho osan mean. Osan mean nee too loron ida sei aat. Maski la dura, maibee ita koko ho ahi. Saa tan imi nia fiar. Imi nia fiar folin aas liu fali osan mean. Nee mak Nai Maromak husik imi hasoru tentasaun para koko imi nia fiar nee. Se imi fiar nafatin, entaun aban-bainrua bainhira Jesus Kristu fila fali mai hosi lalehan iha ema hotu-hotu nia oin, Maromak sei gaba imi, respeita imi i foti aas imi nia naran.

⁸ Maski imi nia matan seidaok haree Jesus, maibee imi hadomi Nia. Maski imi seidaok haree Nia mos, imi fiar Nia. Imi nia laran haksolok liu too imi la hatene atu koalia oinsaa, ⁹ tanba liu hosi imi nia fiar nee imi hetan ona salvasaun.

¹⁰ Nai Maromak nia profeta sira uluk foo sai ona katak Nai Maromak atu hatudu Nia laran diak ba imi. Sira buka tu-tuir para bele hatene diak liu tan oinsaa mak Nai Maromak atu salva imi.

¹¹ Iha momentu nebaa, Kristu nia Espiritu hela iha sira nia laran i foo hatene katak, aban-bainrua Kristu sei hetan terus mak foin Nai Maromak foti aas Nia. Entaun profeta sira buka hatene bainhira loos mak buat sira nee atu akontese i atu akontese oinsaa. ¹² Kristu nia Espiritu foo hatene ba sira katak, buat nebee sira foo sai nee, laos sira mak atu haree, maibee imi mak sei haree. Liafuan Diak nebee profeta sira foo sai nee, ikus mai imi mos rona hosi ema seluk. Sira nee simu kbiit hosi Maromak Nia Espiritu hosi lalehan para haklaken Nia Liafuan Diak nee ba imi. Afinal anju sira mos hakarak teb-tebes atu hatene buat sira nee.

Ita tenki moris loos

¹³ Tanba nee, matan moris neon nain hodi kompriende di-diak buat sira nee hotu. Imi tenki matan moos. I hein ho laran metin nafatin atu Maromak hatudu Nia laran diak ba imi bainhira Jesus Kristu fila fali mai iha ema hotu-hotu nia oin. ¹⁴ Imi tenki rona di-diak Nai Maromak, hanesan labarik ida rona nia inan-aman. La bele halo tuir fali imi nia hakarak aat uluk nian bainhira imi seidauk konhese Nai Maromak. ¹⁵ Nia bolu ona imi atu sai Nia ema, i Nia nee laran moos. Nunee iha imi nia moris tomak, imi mos tenki moris ho laran moos. ¹⁶ Tanba iha Livru Sagradu hakerek nunee: “Imi tenki moris ho laran moos, tanba Hau laran moos.”^e

¹⁷ Bainhira imi halo orasaun, imi bolu Nai Maromak imi nia Aman. Ida nebee imi bolu Aman nee sei tesi ema hotu-hotu nia lia tuir ida-idak nia hahalok, Nia la fihir ba ema. Tanba nee imi tenki hamtauk ho respeita Nia iha imi nia moris nudar ema lao rai iha mundu nee.

¹⁸ Uluk imi moris tuir dalan nebee mak imi nia bei-ala sira hatudu hela ba imi, i dalan nee la iha folin. Maibee imi hatene katak Kristu selu kotu ona hodi hasai imi hosi imi nia moris ida uluk nee. Nia laos selu imi nia moris nee ho buat ruma nebee too ikus sei mohu, hanesan osan mean ka osan mutin. ¹⁹ Maibee Nia selu ho Nia raan rasik. Nia raan nee folin karun teb-tebes! Kristu mate hanesan bibi malae oan nebee ema oho hodi halo sakrifisiu ba Nai Maromak. Nia sai sakrifisiu ida ke moos loos, sala uitoan mos la iha.

²⁰ Uluk liu, molok Nai Maromak halo mundu nee, Nia hili tiha ona Kristu atu selu kotu imi. Agora, mundu be-

sik atu remata ona, foin Nai Maromak haruka Kristu mai para tulun imi. ²¹ Liu hosi Kristu mak imi fiar ba Nai Maromak. Tanba Maromak halo moris fali ona Kristu hosi mate hodi foti aas Nia, atu ita fiar ba Nia, i laran metin ba Nia promesa.

²² Imi hamoos ona imi nia aan hodi hatudu imi nia domin lo-loos ba maluk sarani sira, tanba imi moris tuir buat nebee mak loos. Agora hau husu atu imi hadomi malu nafatin ho fuan ho laran, ²³ tanba imi hetan ona moris foun. I moris foun nee, laos mai hosi ema nebee la kleur tan sei mate, maibee hosi Nai Maromak, imi nia Aman nebee moris tinan ba tinan. Moris foun nee imi hetan liu hosi Maromak nia liafuan, tanba Nia liafuan nee iha nafatin too tinan ba tinan hodi foo moris ba ita ema. ²⁴ Iha Livru Sagradu dehan nunee:

“Ema hotu-hotu hanesan duut.

Sira nia furak hanesan ai funan nebee moris iha rai fuik.

Duut sei namlaik, nia funan sei monu ba rai.

²⁵ Maibee Nai Maromak nia liafuan iha nafatin.”

Nia liafuan nee mak Liafuan Diak nebee ema foo sai tiha ona ba imi.^f

Jesus Kristu hanesan fatuk prinsipal

2 Tanba nee, soe tiha hahalok aat hotu-hotu! La bele bosok, la bele koalia oin ida hahalok oin seluk, la bele laran moras ba ema, i la bele hatete aat ema seluk. ² Hanesan bebee ida nebee foin moris hamrook atu susu, nunee mos imi tenki hamrook ba Nai Maromak nia liafuan. Tanba Nia liafuan hanesan susu been diak nian ba imi nia klamar, halo imi loron ba loron buras ba beibeik, too

^e1:16 Levítiku (Imamat) 11:44-45; 19:2; 20:7

^f1:25 Isaias (Yesaya) 40:6-8

imi hetan salvasaun. ³Tanba imi senti ona Ita nia Nai nia laran diak.^g

⁴Jesus Kristu hanesan fatuk isin nebee moris. Ema lakohi simu fatuk nee, maibee Maromak hili Nia i konsidera Nia folin teb-tebes. Imi hakbesik ona ba Jesus Kristu. ⁵Nunee imi ida-ida mos hanesan fatuk isin nebee moris, i Maromak hada dadauk imi hotu too imi hamutuk sai uma ida para Nia Espiritu hela. Maromak mos halo imi sai hanesan nai lulik nebee moris ho laran moos hodi foo sakrifisiu espiritual ba Nia. I sakrifisiu nee Nia simu ho haksolok, liu hosi Jesus Kristu. ⁶Tanba iha Livru Sagradu Nai Maromak dehan, “Haree ba! Hau tau hela fatuk ida iha sidade Siaun.

Fatuk nee folin boot teb-tebes, i Hau hili fatuk nee para sai fatuk ida nebee prinsipal liu iha sidade nee. See mak fiar ba Nia sei la moe.”^h

⁷Fatuk nee mak Jesus Kristu. Nia folin boot ba imi nebee fiar Nia. Maibee ba ema nebee la fiar, Livru Sagradu hakerek dehan,

“Fatuk ida nebee badaen sira lakohi uza hodi halo uma, agora sai fali fatuk nebee prinsipal iha uma nee.”ⁱ

⁸I hakerek mos nunee: “Fatuk nee halo ema sidi, i halo sira monu.”^j

Sira sidi iha fatuk nee tanba sira lakohi rona Nai Maromak nia liafuan. I Nai Maromak mos desidi nanis ona atu sira sai nunee.

⁹Maibee imi nee laos nunee. Imi nee Nai Maromak hili tiha ona hodi sai Nia povu. Imi hanesan nai lulik nebee

mak serbi liurai. Imi hanesan nasaun ida nebee moris loos. Imi Maromak nia povu. Maromak hili imi nunee para imi bele konta sai buat diak nebee mak Maromak halo tiha ona ba imi. Tanba Nia mak bolu imi sai hosi nakukun hodi tama ba iha Nia naroman ida nebee furak teb-tebes.^k ¹⁰Uluk imi laos Nai Maromak nia povu, maibee agora imi sai tiha ona Nia povu. Uluk imi seidaik hatene Maromak nia domin, maibee agora imi hatene ona.^l

Hakaas aan para moris loos

¹¹Maluk doben sira, imi nee ema lao rai deit, imi hela iha mundu nee la kleur ida. Tanba nee hau husu atu imi hadook aan tiha hosi imi nia hakarak nebee aat, tanba imi nia hakarak aat sempre halo funu hasoru imi nia aan. ¹²Imi tenki hakaas aan para moris loos iha jentiu sira nia oin. Nunee, se sira duun matak imi, sira bele haree deit imi nia hahalok diak, i bainhira Jesus fila fali mai hosi lalehan, jentiu sira nee sei foti aas Nai Maromak nia naran.

Hakruuk ba ukun nain sira

¹³Ita nia Nai Jesus hakarak imi tenki hakruuk ba ukun nain hotu-hotu iha mundu nee. Imi tenki hakruuk ba liurai, tanba nia mak ukun nain nebee boot liu. ¹⁴Hakruuk mos ba ukun nain sira seluk, tanba liurai foti sira para kastigu ema nebee mak halo aat i gaba ema nebee mak hahalok diak. ¹⁵Tanba Nai Maromak hakarak para imi halo buat nebee diak, atu ema beik-teen sira nebee mak la hatene buat ida, la iha liafuan ida atu koalia hasoru imi. ¹⁶Imi simu ona liberdade hosi Maromak. Nunee imi tenki

g2:3 Salmus (Mazmur) 34:10

h2:6 Isaias (Yesaya) 28:16 **i**2:7 Salmus (Mazmur) 118:22 **j**2:8 Isaias (Yesaya) 8:14-15 **k**2:9 Ézodu (Keluaran) 19:5-6; Isaias (Yesaya) 43:20, 21; Deutoronómia (Ulangan) 4:20; 7:6; 14:2; Tito 2:14; Isaias (Yesaya) 9:2 **l**2:10 Hoseia 2:23

moris hanesan ema nebee livre ona. La bele uza imi nia liberdade nee hodi taka fali imi nia hahalok aat, maibee moris hanesan Maromak nia atan. ¹⁷ Hatudu respeitu ba ema hotu-hotu, hadomi imi nia maluk sarani sira, hamtauk Nai Maromak, i respeita liurai.

Aguenta iha terus laran hanesan Jesus Kristu

¹⁸ Atan sira, hakruuk ba imi nia patraun, i respeita sira. La bele hakruuk deit ba patraun nebee mak laran diak i ibun midar. Maibee hakruuk mos ba patraun nebee mak siak-teen. ¹⁹ Tanba se ema kastigu imi maski imi la sala, i depois imi aguenta ho pasiensia nafatin tanba imi hanoin Maromak, entaun imi nia hahalok nee halo haksolok Maromak nia laran. ²⁰ Se karik imi halo sala mak ema baku, i imi simu terus nee ho pasiensia, imi manaan saida? Maibee se imi hetan terus tanba halo buat diak, depois imi aguenta, ida nee mak halo haksolok Maromak nia laran. ²¹ Maromak bolu imi para moris nunee, tanba Kristu mos terus ba imi. Nunee Nia sai ezemplu atu imi lao tuir nia ain fatin. ²² Iha Livru Sagradu hakerek nunee:

“Nia nunka halo sala.

Liafuan bosok nunka sai hosi Nia ibun.”^m

²³ Bainhira ema tolok Nia, Nia la hataan. Bainhira ema halo Nia terus, Nia la ameasa atu halo aat fali sira. Maibee Nia entrega Nia Aan ba Nai Maromak nia liman, tanba Maromak mak tesi lia ho lo-loos.ⁿ ²⁴ Kristu rasik mak lori ita nia sala iha ai krus leten para ita bele livre hosi sala hodi moris loos. Nia kanek nee mak kura ona imi.^o ²⁵ Uluk imi hanesan bibi

malae nebee mak lao sala dalan. Maibee agora imi fila fali ona ba imi nia Bibi Atan, i Nia mak tau matan ba imi.

Lia menon ba feen-laen

3¹⁻² Hanesan ita hotu tenki hakruuk ba ita nia ukun nain sira, nunee mos imi feen sira tenki hakruuk ba imi nia laen. Nunee se imi nia laen sira la fiar ba Maromak nia liafuan karik, sira bele haree imi nia moris nebee hatudu laran moos ho respeitu. Too ikus sira mos bele fiar, laos hosi imi nia liafuan, maibee hosi imi nia hahalok nee.^p

³ Imi feto sira nia furak laos hosi buat nebee mak imi tau ba imi nia isin lolon, hanesan hadia fuuk tuir modelu oi-oin deit, tara osan mean, ka hatais ropa folin karun.^q ⁴ Maibee buat nebee mak halo imi feto sira sai furak mak imi nia laran. Feto nebee laran maus ho kalma, sira nee mak furak ba nafatin, i Maromak mos foo folin ba sira nia hahalok nee. ⁵ Feto sira nebee uluk moris ho laran moos hodi laran metin ba Maromak, sira nia furak mos nunee. Sira hakruuk ba sira nia laen, ⁶ hanesan Sara. Nia rona nia kaben Abraão hodi respeita nia too bolu nia “patraun”. Imi mos sai hanesan Sara nia oan, se imi halo buat nebee mak loos i la tauk buat ida.^r

⁷ Nunee mos imi laen sira. Imi tenki uza matenek oinsaa mak atu moris hamutuk ho imi nia feen. Hatudu imi nia respeitu ba sira tanba imi komprien de katak sira nia forsa la hanesan imi nian, i imi hamutuk sei simu moris rohan-laek tanba Maromak nia laran diak ba imi. Halo nunee para Maromak rona nafatin imi nia orasaun.^s

^m2:22 Isaias (Yesaya) 53:9 ⁿ2:23 Isaias (Yesaya) 53:7

^o2:24 Isaias (Yesaya) 53:6 ^p3:1-2 Éfezu 5:22; Kolose 3:18

^q3:3 1 Timóteo 2:9-10 ^r3:6 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:12

^s3:7 Éfezu 5:25; Kolose 3:19

Hadomi malu, i prontu simu terus tanba halo buat diak

⁸ Agora hau husu para imi hotu neon ida laran ida, hadomi imi nia maluk sarani sira, hatudu laran maus ba malu i haraik aan. ⁹ Se ema ruma halo aat ba imi, la bele halo aat fali ba sira. Se ema ruma hatete aat imi, la bele hatete aat fali sira, maibee harohan atu Nai Maromak halo buat diak ba sira. Tanba Nai Maromak bolu imi atu halo nune para imi mos hetan bensaun hosi Nia. ¹⁰ Iha Livru Sagradu hakerek dehan, “Ema nebee mak buka moris diak, i buka moris naruk, nia tenki kuida nia ibun para la bele koalia aat, i la bele koalia bosok.

¹¹ Nia tenki fila kotuk ba buat aat hodi halo buat nebee diak.

Nia tenki hakaas aan atu moris dame malu ho ema hotu-hotu, i buka nafatin dame too hetan.

¹² Tanba Nai Maromak tau matan ba ema nebee mak moris loos, Nia see tilun ba sira nia orasaun. Maibee Nai Maromak kontra ema nebee mak halo aat.”^t

¹³ Se imi hakaas aan halo buat nebee diak, ema atu halo aat imi ka? ¹⁴ Maibee bele mos akontese. I se imi halo duni buat nebee loos mak ema halo terus imi, entaun imi sorti boot. Se nune, la bele tauk ema i la bele hanoin barak.^u ¹⁵ Respeita ho tauk mak Kristu, tanba imi tau tiha ona Kristu iha imi nia laran nudar imi nia Nai.

Se ema ruma husu imi, tanba saa mak imi laran metin ba Nai Maromak, imi tenki prontu hataan. Maibee hataan ho liafuan mamar ho respeitu.^v ¹⁶ Imi nia

laran tenki moos. Karik ema balu koalia aat imi hodi kritika buat diak nebee mak imi halo tanba imi tuir Kristu. Maibee se imi halo diak nafatin, too ikus sira rasik moe ba sira nia liafuan nee. ¹⁷ Se Nai Maromak hakarak para ita hetan terus tanba halo buat diak, ida nee diak liu duke hetan terus tanba halo buat aat.

¹⁸ Kristu mate dala ida deit tanba ita ema nia sala.

Ida nebee moris loos mate ba sala nain sira para lori imi ba Nai Maromak. Nudar ema nebee iha isin ho raan, ema oho tiha Nia, maibee Maromak nia Espiritu halo moris fali Nia.

¹⁹ Maromak nia Espiritu mos foo kbiit ba Kristu hodi baa foo sai Nai Maromak nia liafuan ba matebian sira nebee sei dadur hela. ²⁰ Sira nee mak uluk lakohi halo tuir Nai Maromak nia liafuan iha Noé nia tempu. Bainhira Noé halo roo boot, Nai Maromak hein ho pasiensia para ema sira nee hakribi sira nia sala, maibee sira lakohi arepende. Too ikus bee sae, i ema nain walu deit mak hetan salvasaun iha roo laran.^w ²¹ Bee boot nee hanesan ezemplu kona ba batizmu, tanba agora nee batizmu mak foo salvasaun ba imi. Bainhira imi simu batizmu, bee nee laos atu hasai foer iha imi nia isin, maibee bee nee signifika katak, imi harohan para Nai Maromak hamoos imi nia neon ho laran. Batizmu nee bele foo salvasaun ba imi tanba Jesus Kristu moris fali ona hosi mate. ²² Agora Nia sae tiha ona ba lalehan hodi tuur iha Nai Maromak nia sorin loos. I anju sira ho es-piritu bo-boot sira nebee kaer ukun, sira hotu-hotu hakruuk ba Nia.

^t3:12 Salmus (Mazmur) 34:12-17 ^u3:14 Mateus 5:10

^v3:15 Isaias (Yesaya) 8:12-13 ^w3:20 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:1—7:24

Ita tenki moris tuir Nai Maromak nia hakarak i prontu simu terus

4 Bainhira Kristu sei iha mundu, Nia hetan terus ho susar oi-oin. Entaun imi mos tenki prontu simu terus, tanba ema nebee mak terus iha nia moris, nia la halo tan sala. ² Nunee, agora ba oin imi nia moris iha mundu nee sei tuir deit Nai Maromak nia hakarak, imi nia hakarak rasik imi la tuir tan ona. ³ Tanba uluk imi soe tempu barak hodi moris hanesan ema nebee la konhese Nai Maromak. Iha tempu nebaa imi moris la hatene moe, imi kaan atu halo sala seksual, imi sai lanu-teen, i halo festa hemu lanu too halo arbiru tuun-sae. Imi mos adora lulik, maski adora lulik nee halo Nai Maromak hakribi. ⁴ Agora ema nebee la konhese Maromak, sira la kom-priende nusaa mak imi la halo tuir ona sira nia hahalok aat oi-oin nee, i sira hatete aat imi. ⁵ Maibee aban-bainrua sira tenki hataan iha Nai Maromak nia oin. Nia prontu atu tesi ema hotu-hotu nia lia, atu ema nebee mak mate tiha ona ka ema nebee mak sei moris. ⁶ Tanba nee mak uluk Jesus baa foo sai Liafuan Diak ba ema nebee mate tiha ona. Nunee maski nudar ema sira hetan kastigu iha mundu nee, maibee aban-bainrua sira nia klamar bele moris hamutuk ho Nai Maromak.

Uza di-diak kbiit nebee Nai Maromak foo

⁷ Mundu nee besik remata ona. Tanba nee imi tenki hanoin klean i domina aan para bele halo orasaun ho diak. ⁸ Importante liu tan mak imi tenki hadomi malu ho laran tomak. Tanba bainhira ita hadomi malu, ita hatene perdua ita nia maluk, maski nia halo sala barak hasoru

ita.^x ⁹ Simu ema seluk iha imi nia uma ho laran haksolok.

¹⁰ Nai Maromak foo kbiit ba imi ida-idak la hanesan. Uza di-diak kbiit nebee Nia foo ba imi nee hodi serbi ema seluk.

¹¹ See mak hetan kbiit para koalia, nia tenki koalia liafuan hosi Maromak. I see mak hetan kbiit para serbi ema seluk, nia tenki serbi ho forsa tomak nebee nia hetan hosi Maromak. Se imi halo nunee, ema sei haree katak imi halo buat hotu-hotu tanba Jesus Kristu, i sira sei hahii Nai Maromak. Mai ita foti aas Nia naran too tinan ba tinan. Nia ukun la hotu la remata. Amen.

Terus tanba sai Kristaun

¹² Maluk doben sira, agora dadauk imi terus hela, i terus nee koko imi. La bele hakfodak, i la bele hanoin dehan ema nebee fiar Nai Maromak sei la hetan terus. ¹³ Maibee haksolok ba, tanba imi bele hetan terus hanesan Kristu uluk mos terus. Se imi haksolok nunee, aban-bainrua bainhira ema hotu-hotu haree Jesus Kristu fila fali mai ho naroman lalehan nian, imi sei haksolok liu tan.

¹⁴ Bainhira ema hatete aat imi tanba imi fiar ba Kristu, imi sorti boot, tanba Espiritu naroman lalehan nian hela iha imi. Espiritu nee mak Maromak nia Espiritu.

¹⁵ Keta halo be imi terus tanba imi sai oho-door, ka naok-teen, ka halo buat aat saida deit, ka sai ema nebee mete ema nia moris. ¹⁶ Maibee se imi hetan terus tanba imi sai Kristaun, la bele moe. Diak liu imi hahii Nai Maromak tanba imi lori Kristu nia naran.

¹⁷ Tempu too ona atu Nai Maromak tesi ema nia lia. Nia sei foo justisa uluk ba Nia oan sira. Se ita mos hetan justisa, saa tan ema nebee mak lakohi rona Maromak nia Liafuan Diak! Sira

nia kastigu sei todan. ¹⁸Tanba iha Livru Sagradu hakerek dehan,

“Se ema nebee moris loos mos susar atu hetan salvasaun, saa tan ema nebee la interese Maromak hodi moris iha sala nia laran!”^y

¹⁹Entaun se imi terus tanba Nai Maromak hakarak nunee, imi tenki halo nafatin buat nebee mak diak hodi entrega imi nia aan tomak ba Nia, tanba Nia mak imi nia Kriador i Nia sempre halo tuir Nia promesa.

Lia menon ba responsavel sarani sira

5 Agora hau hakerek ba responsavel sarani sira. Hau mos responsavel sarani hanesan imi. Hau rasik akompanha Kristu nia terus. I aban-bainrua bainhira ema hotu-hotu haree Kristu fila fali mai ho naroman lalehan nian, hau mos sei simu naroman lalehan nee. Hau husu ba imi responsavel sira, ²tau matan di-diak ba ema nebee mak Nai Maromak entrega ona ba imi, hanesan bibi atan nebee tau matan ba nia bibi sira. Haree di-diak sira, laos tanba imi nia obrigasaun, maibee hosi imi nia laran, tuir Nai Maromak nia hakarak. Imi la bele servisu hanesan ema nebee mak hakarak manaan osan deit, maibee tenki servisu ho badinas hodi serbi sarani sira.^z ³La bele foti aan hodi manda tuun-sae sarani sira nebee mak Nai Maromak foo ba imi atu tau matan. Maibee imi tenki sai ezemplu nebee diak para sira bele halo tuir. ⁴Se imi halo nunee, aban-bainrua bainhira bibi atan sira nia Xefi fila fali mai, imi sei simu premiu naroman lalehan nian, i premiu nee dura ba nafatin.

Lia menon ba sarani sira

⁵Nunee mos imi foin-sae sira, imi tenki hakruuk ba ferik-katuas sira. Sarani hotu-hotu la bele foti aan, maibee tenki haraik aan ba malu, tanba iha Livru Sagradu hakerek nunee:

“Nai Maromak kontra ema nebee mak foti aan,

maibee Nia hatudu Nia laran diak ba ema nebee mak haraik aan.”^a

⁶Tanba nee haraik aan ba Nai Maromak Kbiit Nain, para bainhira too iha nia tempu, Nia foti aas imi.^b ⁷La bele preokupa ba imi nia problema, maibee entrega hotu ba Nai Maromak, tanba Nia sempre tau matan ba imi.

⁸Matan moris neon nain, tanba imi nia inimigu diabu nia boot hakarak estraga imi, hanesan leaun nebee mak lao baa-mai ho lian makaas hodi buka ema atu haan. ⁹Imi tenki hamriik firmi hasoru nia hodi kaer metin imi nia fiar, tanba imi hatene katak imi nia maluk sarani sira iha mundu tomak mos hetan terus hanesan imi. ¹⁰Maski agora imi terus, maibee la kleur tan Nai Maromak rasik sei halo imi diak fila fali. Nia sei foo forsa ba imi, i halo imi hamriik metin hodi aguenta nafatin. Tanba Nia sempre hatudu Nia laran diak ba ita ema i Nia rasik mak bolu imi atu simu Nia kbiit ho naroman lalehan nian too tinan ba tinan, hamutuk ho Kristu. ¹¹Maromak deit mak iha kbiit hodi ukun buat hotu-hotu too tinan ba tinan. Amen.

Pedro taka nia surat

¹²Silas mak ajuda hau hakerek surat badak nee. Nia nee ita nia maluk sarani nebee hau konfia.^{**} Hau hakerek surat

^{**}**5:12** Liafuan Gregu dehan Silvano. Nee Silas nia naran seluk. Bele lee nia istoria iha Atos (*Kisah*) 15:22, 32-40.

^y**4:18** Provérbui (Amsal) 11:31 ^z**5:2** João 21:15-17

^a**5:5** Provérbui (Amsal) 3:34 ^b**5:6** Mateus 23:12; Lucas 14:11; 18:14

nee ba imi para hametin imi nia laran, i foo sasin lo-loos kona ba Maromak nia laran diak. Hamriik metin ba, i la bele fila kotuk ba Nia laran diak nee.

¹³Sarani sira hosi Babilónia foo kumprimentus ba imi. Nai Maromak

hili sira hanesan mos Nia hili imi. Marcos mos foo kumprimentus. Hau haree nia hanesan hau nia oan rasik.^c

¹⁴Kumprimenta malu ho domin. Hau harohan para imi hotu nebee fiar ba Kristu bele moris iha paz ho hakmatek.

^c**5:13** Apostolu sira nia Istoría (Atos, Kisah) 12:12; 25; 13:13; 15:37-39; Kolose 4:10; Filemon 24

2 Pedro

Pedro nia surat segundu

Pedro hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Simão Pedro, nudar Jesus Kristu nia atan ho mos Nia apostolu.

Hau hakerek surat nee ba imi nebee simu tiha ona fiar ida ke folin boot, hanesan mos ami. Imi simu fiar nee tanba Jesus Kristu sempre halo buat nebee mak loos. Nia mak ita nia Maromak ho ita nia Salvador.

²Hau harohan para Nai Maromak loron ba loron hatudu Nia laran diak ba imi i foo paz ho hakmatek ida ke boot teb-tebes ba imi. Imi sei simu buat sira nee tanba imi konhese ona Nai Maromak i konhese mos ita nia Nai Jesus.

Hakaas aan moris loos

³Ita konhese ona Nai Maromak. Tanba nee, hosi Nia kbiit rasik Nia foo mai ita saida deit mak ita presiza atu ita bele moris loos tuir Nia hakarak. Nia mos bolu ona ita sai Nia ema, tanba Nia mak boot teb-tebes i diak liu. ⁴Hosi Nia boot ho Nia diak nee mak Nia foo mai ita promesa nebee boot ho folin teb-tebes. Hodi Nia promesa nee mak ita bele livre tiha hosi hakarak aat hotu-hotu nebee estraga ema mundu nee nia moris, i ita nia laran bele sai hanesan fali Maromak nian.

⁵Tanba nee imi tenki hakaas aan moris loos para halo kompletu imi nia fiar. Moris loos mos seidaok too, imi presiza hatene tan saida mak loos i saida mak sala. ⁶Laos atu hatene deit, imi mos tenki domina aan i hatene aguenta nafatin para la bele hakiduk. Esforsa aan mos atu moris halo tuir Maromak nia hakarak. ⁷Laos nee deit, imi mos tenki

laran diak ba imi nia maluk sarani sira, i hatudu domin ba ema hotu-hotu. ⁸Se hahalok diak sira nee hotu buras ba beibeik iha imi nia moris, entaun imi sei konhese diak liu tan ita nia Nai Jesus Kristu, i imi nia moris iha folin i la saugati. ⁹Maibee se ema ruma la moris tuir buat diak sira nee, entaun nia la haree saida mak iha nia oin, nia hanesan fali ema matan delek. Nia haluha katak Maromak hamoos tiha ona nia sala uluk nian.

¹⁰Nunee maun-alins sira, sai badinas liu tan para hahalok diak sira nee buras iha imi nia moris. Hahalok nee hatudu katak Maromak hili tiha ona imi i bolu tiha ona imi para sai Nia ema. Se imi moris nunee, imi sei la monu, ¹¹i aban-bainrua Nai Maromak sei simu imi ho laran tomak hodi tama iha Jesus Kristu nia reinu. Jesus Kristu mak ita nia Nai ho ita nia Salvador, i Nia ukun la hotu la remata.

Tansaa mak Pedro hakerek nunee

¹²Imi hatene buat sira nee ona, imi mos hamriik metin ona tanba imi fiar ba buat nebee mak loos. Maski nunee maibee hau hakarak foo hanoin fila-fila ba imi. ¹³Hau hanoin hau iha obri-gasaun para foo hanoin buat sira nee ba imi durante hau sei moris iha mundu. ¹⁴Tanba hau hatene katak la kleur tan hau sei mate, tuir saida mak ita nia Nai Jesus Kristu foo sai tiha ona ba hau. ¹⁵Nunee hau hakaas aan para foo hatene buat sira nee ba imi para aban-bainrua hau mate husik hela imi, imi la bele haluha.

Pedro rasik haree Nai Jesus iha naroman lalehan nian

¹⁶Uluk ami foo sai ba imi katak ita nia Nai Jesus Kristu sei fila fali mai hosi lalehan ho kbiit boot. Momentu nebaa ami laos konta tuir ai knanoik nebee mak ema inventa. Maibee ami rasik haree Nia

kbiit nee ho matan, ¹⁷⁻¹⁸bainhira ami hamutuk ho Nia iha Maromak nia foho. Iha nebaa Aman Maromak rasik foo re-speitu i foti aas Jesus nia naran iha ami nia oin. Ami rona Maromak Aas Liu nia lian tuun mai hosi lalehan dehan, “Nee Hau nia Oan doben. Nia halo haksolok Hau nia laran.”^d

¹⁹Nee hatudu mai ita katak buat nebee Maromak nia profeta sira uluk koalia kona ba Jesus Kristu loos duni. Nunee imi tenki see tilun hodi rona di-diak profeta sira nia liafuan. Tanba sira nia liafuan nee hanesan ahi oan nebee foo naroman iha fatin nakukun, too Jesus Kristu fila fali mai hosi lalehan. Nia sei mai hanesan loro matan nebee foin sae, i hanesan fitun dadeer nian hodi foo naroman ba imi.

²⁰Liu-liu imi tenki hatene katak, profeta sira nia lia tatoli nebee hakerek iha Livru Sagradu, laos mai hosi sira nia matenek rasik.^{††} ²¹Tanba profeta sira nia lia tatoli nunka mai hosi ema mundu nee nia hakarak. Maibee sira hatoo liafuan hosi Maromak tuir saida mak Espiritu Santu hatudu ba sira.

Mestri falsu sira

2 Uluk profeta falsu mosu iha povu Israel nia leet. Nunee mos agora, iha mestri falsu iha hela imi nia leet. Sira taka falta hodi hanorin lia falsu too nega mos ita nia Nai Jesus. Afinal Nia mak sosa kotu tiha sira. Derepenti mestri sira nee sei rahun hotu. I se imi halo tuir sira, imi mos sei rahun. ²Maski nunee, ema barak sei tuir mestri falsu sira nee hodi halo arbiru too la hatene moe. Bainhira

ema seluk haree sira nia hahalok aat nee, sira sei hamnasa fali Maromak nia dalan loos. ³Mestri falsu sira nee matan osan liu. Sira inventa istoria tuun-sae para han-matak imi. Maibee hori uluk kedas Maromak desidi ona atu kastigu sira, i la kleur tan sira sei rahun.

⁴Hanoin took! Uluk bainhira anju balu halo sala, Maromak la haluha kastigu sira. Nia soe sira ba dadur iha rai kuak nakukun. Iha nebaa sira hein hela too Maromak foo justisa ba sira.

⁵Nunee mos Maromak la haluha kastigu ema sira nebee moris iha Noé nia tempu uluk. Iha tempu nebaa Maromak halo rai nabeen hodi halo mate ema hotu nebee la interese Nia. Maromak salva deit Noé ho nia familia ema nain hitu. Noé nee ema ida nebee moris loos, i hanorin mos ema seluk para moris loos.^e

⁶Nunee mos povu sidade Sodoma ho Gomora. Nai Maromak kastigu sidade rua nee ho ahi too sai tiha ahu kedesan hotu. Nee hanesan ezemplu ida hodi hatudu katak, Maromak sei foo kastigu todan ba ema nebee mak la interese Nia.^f ⁷Iha tempu nebaa Maromak salva deit Ló. Ló nee ema ida ke moris loos, i nia laran tristi teb-tebes tanba povu kontra buat nebee mak loos hodi moris iha sala foer nia laran.^g ⁸Maski Ló moris loos, maibee nia moris iha ema aat sira nia leet. Loro-loron nia haree i rona beibeik sira nia hahalok aat nee, halo nia laran susar teb-tebes.

⁹Ezemplu hirak nee hatudu katak, Nai Maromak hatene salva ema nebee mak halo tuir Nia hakarak, bainhira sira hasoru tentasaun. Nia mos hatene foo kas-

^{††}**1:20** Matenek nain balu kona ba Biblía kompriende versikulu nee hanesan nee: Profeta sira nia lia tatoli nebee hakerek iha Livru Sagradu, ita la bele kompriende tuir ita nia matenek rasik, maibee presiza Espiritu Santu nia tulun.

^d**1:17-18** Mateus 17:1-5; Marcos 9:2-7; Lucas 9:28-35

^e**2:5** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:1—7:24

^f**2:6** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:24 ^g**2:7** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:1-6

tigu ba ema nebee mak moris la loos. I Nia dadur nafatin sira too tempu atu Nia tesi ema hotu-hotu nia lia. ¹⁰ Kas-tigu nebee todan liu sei monu ba ema nebee toman halo buat foer tuir sira nia hakarak aat i lakohi rona see-see deit mak ukun iha lalehan ka iha rai.

Mestri falsu sira nee la tauk ema ida. Sira foti aan liu, too sira mos brani atu koalia aat Maromak nia anju sira. ¹¹ Afinal anju sira nee boot liu i forsia liu mestri falsu sira. Maski nunee anju sira la foo sala ba mestri sira nee hodi koalia aat sira iha Nai Maromak nia oin.

¹² Maibee mestri falsu sira nee gosta koalia aat buat nebee mak sira rasik la kompriende. Sira hanesan animal nebee mak la iha neon maibee tuir deit sira nia hakarak rasik. Sira hanesan animal nebee too ikus tama ba lasu i rahun.

¹³ Maromak sei foo terus ba sira tuir terus nebee mak sira foo ona ba ema seluk. Mestri falsu sira nee, iha loron manas boot mos halo festa arbiru deit too halo sala oi-oin. I bainhira sira haan hamutuk ho imi mos, sira halo tuir deit sira nia hakarak aat. Sira nia hahalok nee halo moe deit ita. ¹⁴ Sira nia matan halai tuun-sae hodi buka fetu nebee mak atu halo sala foer ho sira. Sira sempre kaan atu halo sala. Sira buka ema nebee mak fiar seidauk metin hodi lohi ema nee para lao sala dalan. Sira nia laran toman ona kaan sasaan. Nai Maromak foo ona malisan ba sira!^h

¹⁵ Sira sees ona hosi dalan loos hodi tuir fali Balaão, Beor nia oan. Balaão nee gosta liu manaan osan hosi nia hahalok aat. ¹⁶ Maibee iha loron ida, nia kuda buru rasik siak nia para la bele halo tan nia hahalok beik-teen nee. Maski kuda buru nee la hatene koalia, maibee dere-

penti deit nia bele koalia hanesan fali ema.ⁱ

¹⁷ Mestri falsu sira nee hanesan bee matan nebee maran hela. Sira hanesan abu-abu nebee anin huu halo lakon tiha. Maromak prepara tiha ona ba sira fatin ida nebee nakukun liu. ¹⁸ Tanba sira tebe rai loos, maibee koalia liafuan mamuk deit. Sira gosta buka ema nebee mak foin komesa husik nia sala. Depois sira dada ema nee para moris tuir fali buat aat saida deit mak ema nee kaan atu halo.

¹⁹ Mestri falsu sira nee promete katak ema nebee tuir sira sei moris livre. Afinal sira rasik sai tiha ona atan ba sira nia hahalok aat. Tanba ita ema sai atan ba saida deit mak ukun ita. ²⁰ Ema nebee konhese ona Nai Jesus Kristu ita nia Salvador, nia husik tiha ona buat aat iha mundu nee. Maibee se nia monu fali ba hahalok aat too hahalok nee ukun fali nia, entaun too ikus nia moris aat liu fali uluk nian. ²¹ Diak liu uluk kedas ema nee la hatene dalan moris loos nian, duke nia hatene tiha maibee too ikus fila kotuk fali ba Maromak nia ukun fuan nebee nia rona tiha ona. ²² Iha ema soe lia nunee: “Bainhira asu muta, nia rasik sei lambe fila fali.” Iha mos seluk dehan, “Fahi nebee foo haris moos tiha ona sei duir aan fali iha tahu laran.”^j

Nai Jesus sei fila fali mai hosi lalehan

3 Maluk doben sira, ida nee hau nia surat segundu ba imi. Iha hau nia surat rua nee, hau foo hanoin ba imi kona ba buat nebee imi hatene ona, tanba hau hakarak dudu imi ba hanoin nebee mak loos. ² Hau hakarak atu imi hanoin nafatin Maromak nia profeta sira nia liafuan uluk. Imi tenki hanoin mos hanorin nebee ita nia Salvador Nai Jesus foo ba imi liu hosi Nia apostolu sira.

^h2:14 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 6:5 ⁱ2:16 Número (Bilangan) 22:4-35

^j2:22 Provérbu (Amsal) 26:11

³Liu-liu imi tenki hatene katak, bainhira mundu nee besik remata ona, sei iha ema nebee gosta goza imi. Sira sei moris tuir deit sira nia hakarak aat, i sei abuza imi^k ⁴dehan, “Jesus promete atu mai fali. Agora Nia iha nebee? Komesa hosi ita nia bei-ala sira mate too ohin loron mos buat ida la muda. Hotu-hotu lao nafatin, komesa hosi Maromak halo lalehan ho rai.”

⁵Bainhira mestri falsu sira koalia nunee, sira finji haluha katak, uluk foun Nai Maromak foo deit orden mak lalehan ho rai iha kedas.¹ Rai nee mai hosi bee, i sai hosi bee. ⁶Hodi bee mos Nai Maromak uluk kastigu ema iha mundu nee, bainhira Nia halo bee sae makaas hodi halo lakon tiha buat hotu-hotu.^m ⁷Nunee mos Maromak foo orden mak lalehan ho rai nebee agora dadauk iha nee, hein hela too loron nebee mak Nia tesi ema hotu-hotu nia lia. Iha loron nebaa Maromak sei uza ahi hodi sunu tiha lalehan ho rai too halo mate mohu ema nebee mak la interese Nia.

⁸Maluk doben sira, keta haluha buat nee: Ita nia Nai la sura tempu hanesan ita. Tuir Nia, loron ida hanesan fali tinan rihun ida. I tinan rihun ida hanesan fali loron ida.ⁿ ⁹Entaun, se ita nia Nai seidauk halo tuir Nia promesa, nee laos dehan Nia demora, maski ema balu hanoin hanesan nee. Maibee tuir lo-loos Nia sei pasiensia ho imi. Nia hakarak atu ema hotu-hotu tenki hakribi sira nia sala, tanba Nia lakohi atu ema ida mate tinan.

¹⁰Maibee ita nia Nai sei mai derepenti deit hanesan naok-teen. Lalehan sei tarutu makaas loos too lakon tiha. Loro-matan, fulan ho fitun sira iha lala-

han, ahi haan hotu kedas. I mundu ho buat hotu-hotu iha mundu nee mos sei lakon hotu.^o

¹¹Se buat hotu-hotu sei lakon tiha nunee, entaun imi tenki moris oinsaa? Imi tenki moris ho laran mos hodi tuir Maromak nia hakarak, ¹²i hein nafatin atu Maromak nia loron too lalais. Iha loron nee, lalehan ahi haan mohu tiha. I loro matan, fulan ho fitun sira iha lalehan mos nabeen hotu tanba manas liu.

¹³Maibee ita hein hela lalehan foun ho mundu foun, tuir buat nebee Nai Maromak promete tiha ona. Fatin nee so ba ema nebee mak moris loos.^p

¹⁴Nunee, maluk doben sira, durante imi hein hela buat sira nee, imi tenki hakaas aan para sai ema nebee mak mos liu, livre hosi sala, i moris diak malu ho Nai Maromak.

¹⁵Hanoin took. Kuandu Maromak pasiensia ho ita ema, nee dehan katak Nia foo tempu ba ita para ita bele hetan salvasaun. Ita nia maluk doben Paulo mos hakerek ona ba imi nunee, ho matenek nebee mak nia simu hosi Nai Maromak. ¹⁶Iha Paulo nia surat hotu-hotu nia koalia hanesan nee. Iha nia surat laran iha buat balu mak susar atu kompriende. Ema nebee beik-teen i fiar la metin bobar fali nia liafuan nee, hanesan mos sira bobar liafuan iha parte seluk iha Livru Sagradu. Ema hanesan nee sei rahun.

¹⁷Maluk doben sira, imi hatene ona buat sira nee. Nunee kuidadu! Mestri falsu sira nee kontra buat nebee mak loos. Kuidadu para sira la bele lori imi sees hosi dalan loos. Tanba imi hamriik metin ona, maibee se imi tuir sira, imi sei monu. ¹⁸Hakaas aan para loron ba loron

^k3:3 Judas 1:18 ^l3:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 1:6-9

^m3:6 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 7:11 ⁿ3:8 Salmus (Mazmur) 90:5

^o3:10 Mateus 24:43; Lucas 12:39; 1 Tesalónika 5:2; Apokalipse (Wahyu) 16:15

^p3:13 Isaias (Yesaya) 65:17; 66:22; Apokalipse (Wahyu) 21:1

konhese diak liu Nai Jesus Kristu ita nia
Salvador, i hatene liu tan Nia laran diak.

Mai ita foti aas Nia naran agora i too
tinan ba tinan. Amen.

1 João

João nia surat primeiru

Jesus mak Maromak nia Liafuan nebee foo Moris Rohan-Laek

1 Surat nee koalia kona ba Liafuan nebee foo Moris. Liafuan nebee foo Moris nee, Nia iha hori uluk kedas, molok Nai Maromak halo mundu nee. Ami rona ona Nia lian, ami haree Nia ho ami nia matan rasik, ami akompanha Nia, ami mos kaer rasik ho liman.^q ²Bainhira Ida nebee foo Moris nee mosu iha ami nia leet, ami haree Nia. Nee mak ami foo sasin kona ba Nia, i ami foo sai ba imi katak, Nia mak foo moris rohan-laek. Nia hamutuk ho Nia Aman Maromak hori uluk kedas, maibee agora Nia hatudu ona Nia Aan ba ami.^r ³Saida mak ami haree i rona rasik, ida nee mak ami foo sai ba imi, para imi bele sai laran ida ho ami, i nunee ita hotu hamutuk laran ida ho Aman Maromak ho Nia Oan Jesus Kristu. ⁴Ami hakerek buat sira nee ba imi para ita hotu bele haksolok liu tan.

Moris iha naroman laran

⁵Liafuan tuir mai ami rona hosi Jesus Kristu i foo tutan fali ba imi: Maromak nee naroman, nakukun ida mos la iha. ⁶Se ita dehan ita laran ida ho Nia, maibee ita sei moris iha nakukun laran, ita bosok ita nia aan i ita la moris tuir buat nebee mak loos. ⁷Maibee se ita moris iha naroman laran, hanesan mos Nai Maromak, entaun ita nia relasaun ho maluk sarani sira sai metin, i Nia Oan Jesus nia raan sei hamoos ita nia sala tomak.

⁸Se ita dehan ita la iha sala, ita bosok ita nia aan rasik i ita la hatene buat nebee mak loos. ⁹Maibee se ita foo sai ita nia sala ba Nai Maromak, entaun Nia sei foo perdaun ba ita i sei hamoos ita nia hahalok aat hotu. Tanba Nai Maromak la haluha Nia promesa, i Nia sempre halo buat nebee mak loos. ¹⁰Maromak dehan ona katak ita hotu sala nain. Se ita dehan ita nunka halo sala, entaun ita dehan fali Maromak nee bosok-teen, i ita lakohi simu Nia liafuan.

2 Hau nia oan doben sira, hau hakerek buat sira nee ba imi, para imi la bele halo sala. Maibee se ita halo sala, iha ona Ema ida mak koalia ba Aman Maromak para simu ita nafatin. Ema nee mak Jesus Kristu, Ida nebee sempre moris loos. ²Nia foo Aan ba mate atu nunee Maromak bele hamoos ita nia sala, i laos deit ita nia sala maibee ema hotu-hotu nian.

Ita tenki halo tuir Nai Maromak nia liafuan

³Oinsaa mak ita bele hatene lo-loos katak ita konhese Nai Maromak? Ita hatene tanba ita halo tuir Nia liafuan. ⁴Se karik ema ruma dehan, “Hau konhese Nai Maromak,” maibee la halo tuir Maromak nia liafuan, ema nee bosok-teen, i la moris tuir lia loos. ⁵Maibee ema nebee moris tuir Nai Maromak nia liafuan, ema nee hadomi tebes Nai Maromak. Oinsaa mak ita bele hatene katak ita laran ida ho Nai Maromak? ⁶Ita hatene tanba ita laos koalia ho ibun tutun deit, maibee ita mos halo tuir Jesus nia hahalok.

⁷Maluk doben sira, hau foo hanoin ba imi kona ba ukun fuan ida nee: Imi tenki hadomi malu. Ukun fuan nee laos buat foun ida, maibee tuan ona, i imi mos rona kleur ona.^s ⁸Maski nunee, maibee ukun fuan nebee hau hakerek nee, sei

foun hela, tanba ita foin hatene lo-loos ukun fuan nee nia lalaok liu hosi Jesus Kristu nia moris. I ema mos sei haree domin nee iha imi, tanba iha imi nia moris, nakukun lakon dadauk i naroman mosu ona.

⁹Ema nebee dehan nia moris iha naroman laran maibee sei odi nia maluk, afinal ema nee sei moris nafatin iha nakukun laran. ¹⁰Maibee ema nebee hadomi nia maluk, nia moris iha naroman laran, i la iha buat ida mak bele halo nia monu ba sala. ¹¹Ema nebee sei odi nia maluk, nia moris nafatin iha nakukun laran. Nia la hatene atu baa loos nebee, tanba nakukun taka metin nia matan. ¹²Hau nia oan doben sira, hau hakerek liafuan nee ba imi tanba Nai Maromak hamoos tiha ona imi nia sala liu hosi Jesus Kristu nia mate.

¹³Inan-aman sira, hau hakerek ba imi tanba imi konhese Ema ida nebee iha ona hori uluk kedas.

Joven sira, hau hakerek ba imi tanba imi halo lakon tiha aat nia nain.

¹⁴Hau nia oan doben sira, hau hakerek ba imi tanba imi konhese ita nia Aman Maromak.

Inan-aman sira, hau hakerek ba imi tanba imi konhese ona Ema ida nebee iha ona hori uluk kedas.

Joven sira, hau hakerek ba imi tanba imi forti, moris tuir Nai Maromak nia liafuan, i halo lakon tiha aat nia nain.

La bele hadomi buat mundu nian

¹⁵La bele hadomi buat mundu nian. See mak hadomi buat mundu nian, nia la hadomi Aman Maromak. ¹⁶Tanba halok mundu nian hanesan nee: hakarak moris goza deit, kaan sasaan oi-oin, foti

aan kona ba sira nia rikusoin. Buat sira nee hotu laos mai hosi Aman Maromak maibee mai hosi mundu. ¹⁷Mundu ho buat hotu-hotu nebee ema baibain buka nee aban-bainrua sei mohu. Maibee ema nebee tuir Nai Maromak nia hakarak, nia sei moris tinan ba tinan nafatin.

Kuidadu ho Jesus Kristu nia inimigu

¹⁸¶Oan doben sira, mundu nee besik remata ona. Uluk ami hatete tiha ona ba imi katak Kristu nia inimigu ida nebee boot sei mai. Agora dadauk mos Kristu nia inimigu barak mosu tiha ona. Tanba nee mak ita hatene katak mundu besik remata ona.^t ¹⁹Kristu nia inimigu balu uluk hamutuk ho ita sarani sira, maibee agora sees ona hosi ita. Maski sira uluk iha ita nia klaran, maibee sira laos ita nia maluk sarani lo-loos, nee mak sira lakohi hamutuk ona ho ita. Sira husik tiha ita, nee hatudu katak, sira nee laos ita nia maluk sarani.

²⁰Maibee imi la hanesan ho sira. Jesus Kristu haraik ona Nia Espiritu Santu ba imi, i nunee imi hotu hatene ona lia loos. ²¹Entaun hau hakerek surat nee ba imi laos tanba imi la hatene lia loos, lae. Hau hakerek ba imi tanba imi hatene duni i imi mos hatene katak, Maromak nia liafuan nunka bosok ²²Entaun see mak bosok? Ida nebee hatete katak Jesus laos Kristu, nee dehan katak Jesus laos Ema ida nebee Maromak promete ona hori uluk atu haruka mai salva ema. See mak koalia nunee, nia sai Kristu nia inimigu. Nia nega Maromak nia Oan i nega mos Aman Maromak. ²³Ema nebee nega Maromak nia Oan, nia la bele sai laran ida ho Aman Maromak. Maibee see

¶2:18 Kristu nia inimigu boot nee ema ida nebee aat liu. Aban-bainrua nia sei mosu, i simu forsa hosi diabu nia boot hodi kontra Nai Jesus. Nia mak 'ema aat' iha 2 Tesalónika 2:3-4, ho 'animal siak' iha Apokalipse 13.

^t2:18 2 Tesalónika 2:1-12

mak rekonhese Maromak nia Oan, nia sai laran ida ho Nia Aman.

²⁴Tanba nee, kaer metin nafatin lia loos nebee imi rona ona hori uluk. Se imi halo nunee, imi neon ida laran ida nafatin ho Aman Maromak ho mos nia Oan. ²⁵I Maromak promete ba ita katak ita sei hetan moris rohan-laek.

²⁶Hau hakerek buat sira nee para foo hanoin ba imi kona ba ema nebee hakarak lohi imi lao sala dalan.

²⁷Maibee imi simu ona Nai Maromak nia Espiritu, i Nia Espiritu hela nafatin ho imi. Nunee imi la presiza mestri seluk atu hanorin imi, tanba Nia Espiritu rasik mak hanorin imi kona ba buat hotu-hotu, i saida mak Nia hanorin nee loos hotu, ida mos la sala. Entaun imi tenki moris laran ida nafatin ho Jesus Kristu tuir Nia Espiritu hanorin ona ba imi.

²⁸Nee duni, oan doben sira, imi tenki moris laran ida ho Jesus Kristu nafatin, para aban-bainrua Jesus fila fali mai hosi lalehan, ita la tauk i la moe hamriik iha Nia oin.

²⁹Imi hatene ona katak, Nai Maromak sempre halo buat nebee mak loos. Nunee bainhira ema halo beibeik buat nebee mak loos, imi konhese katak, ema nee Nai Maromak nia oan.

Moris nudar Maromak nia oan

3 Ita nia Aman Maromak nia domin mai ita boot teb-tebes, ita sukat la bele! Nia hadomi ita too Nia mos konsid-era ita nudar Nia oan. Loos duni, ita Nai Maromak nia oan. Maibee ema nebee moris tuir mundu nia hakarak, sira la kompriende ita nee see, tanba sira la konhese Maromak.^u ²Maluk doben sira, ita sai ona Maromak nia oan. Maibee Maromak seidaok foo sai ba ita, aban-bainrua ita sei sai oinsaa. Maski nunee

ita hatene ona, kuandu Jesus Kristu fila fali mai hosi lalehan, ita sei sai hanesan Nia, tanba ita sei haree Nia mo-moos.

³Tanba nee, ema hotu-hotu nebee hein ho laran metin atu sai hanesan Nia, sira sempre kuida du sira nia aan para moris loos, hanesan Jesus Kristu mos moris loos.

⁴Ema nebee halo sala, nia kontra Nai Maromak nia ukun fuan. Tanba sala katak, lakohi halo tuir Nia ukun fuan.

⁵Imi hatene katak Jesus Kristu mai para hamoos ita ema nia sala, i Nia rasik la iha sala.^v ⁶Tanba nee, ema nebee sai ona laran ida ho Kristu sei la moris ona iha sala nia laran. Se ema halo sala nafatin, nee hatudu katak nia seidaok konhese Jesus Kristu i seidaok kompriende Jesus nee see.

⁷Oan doben sira, la bele tuir ema nebee mak hakarak lori imi lao sala dalan. See mak sempre halo buat nebee mak loos, nia ema ida ke laran moos, hanesan Jesus Kristu. ⁸Maibee see mak halo sala beibeik, ema nee diabu nia boot nia oan, tanba diabu halo sala dezde uluk kedas. Maromak nia Oan mai iha mundu para harahun tiha di-abu nia servisu. ⁹Nunee ema nebee sai ona Nai Maromak nia oan, nia sei la halo sala beibeik, tanba nia hahalok tuir nia Aman Maromak. Nia la bele moris nafatin iha sala laran, tanba nia sai ona Maromak nia oan. ¹⁰Maibee see mak la halo buat nebee loos ka la hatene hadomi nia maluk sarani, ema nee laos Maromak nia oan. Nunee mak imi bele hatene ida nebee mak Maromak nia oan, i ida nebee mak diabu nia boot nia oan.

Ita tenki hadomi malu

¹¹Hori uluk kedas imi simu lia menon ida nee: ita ema sarani tenki hadomi malu.^w ¹²La bele sai hanesan Kaín. Nia

^u3:1 João 1:12 ^v3:5 João 1:29 ^w3:11 João 13:34

hanesan fali diabu nia boot nia oan, too nia oho nia alin rasik. Nusaa mak Kaïn oho nia alin? Tanba nia halo buat nebee mak aat, maibee nia alin halo buat nebee diak iha Maromak nia oin.^x ¹³Nunee maun-alin sira, se ema nebee moris tuir mundu nia hakarak odi imi karik, lalika hakfodak. ¹⁴Ita hatene katak, uluk ita hanesan mate tiha ona tanba ita haketak aan hosi Maromak, maibee agora ita simu ona moris rohan-laek. Oinsaa mak ita bele hatene katak ita hetan ona moris rohan-laek? Tanba ita hadomi ita nia maluk. Maibee see mak la hadomi nia maluk, nia hanesan nafatin ema mate.^y

¹⁵See mak odi nia maluk, nia hanesan fali oho-dór. I imi hatene ona katak, oho-dór la hetan moris rohan-laek.

¹⁶Domin lo-loos mak saida? Liu hosi Jesus Kristu mak ita bele hatene. Nia hadomi ita too foo Aan ba mate. Nee hanesan ezemplu para ita halo tuir. ¹⁷Se ema ida iha hakaan ka hena, maibee la foo ba nia maluk nebee moris iha susar nia laran, oinsaa nia bele dehan nia hadomi Nai Maromak?! ¹⁸Oan doben sira, ita la bele hadomi ita nia maluk sira ho ibun tutun deit, maibee ita tenki hatudu ita nia domin lo-loos liu hosi ita nia hahalok.

¹⁹Se ita hadomi lo-loos ita nia maluk sira, nee hatudu katak ita moris tuir dalan loos. Nunee ita nia laran bele hakmatek iha Maromak nia oin. ²⁰Dala ruma ita sei duvida, keta halo be ita nia hahalok diak seidauk too. Maski nunee ita lalika tauk, tanba Maromak boot liu ita nia hanoin i Nia hatene buat hotu-hotu kona ba ita.

²¹Maluk doben sira, se ita la duvida ba hahalok diak nebee mak ita halo, ita bele brani harohan ba Nai Maromak. ²²Ita husu saida deit, Nia sei foo, tanba ita

moris tuir Nia ukun fuan i halo hak-solok Nia laran. ²³Maromak nia ukun fuan mak nee: ita tenki fiar ba Nia Oan Jesus Kristu i tenki hadomi malu tuir Jesus Kristu hanorin.^z ²⁴Ema hotu-hotu nebee tuir Nai Maromak nia ukun fuan, sira laran ida ho Nia i Maromak mos hela ho sira. Oinsaa mak ita hatene katak Maromak hela ho ita? Tanba Nia foo ona Nia Espiritu hela iha ita nia laran.

Kuidadu para ema la bele bosok imi

4Maluk doben sira, se ema ruma mai dehan, nia iha Nai Maromak nia Espiritu, keta tuir lai. Imi tenki koko uluk para hatene, espiritu nebee sira iha nee mai duni hosi Nai Maromak ka lae. Tanba iha mundu nee profeta falsu barak ona. ²Nunee imi tenki koko lai sira. Oinsaa mak imi bele hatene katak Maromak nia Espiritu hela iha sira? Se sira dehan katak Jesus Kristu mai iha mundu nee sai ema, entaun sira nia liafuan mai hosi Maromak nia Espiritu. ³Maibee se sira dehan Jesus Kristu la sai ema, entaun laos Maromak nia Espiritu mak hela iha sira nia laran. Espiritu nebee hela iha ema nee mai hosi Kristu nia inimigu boot. Uluk imi rona tiha ona katak Kristu nia inimigu boot nee sei mai, i agora dadauk nia espiritu komesa servisu ona iha mundu nee.

⁴Maibee oan doben sira, imi nee Nai Maromak nia ema. I imi halo lakon tiha ona profeta falsu sira, tanba Espiritu nebee hela iha imi nee, forti liu espiritu ida nebee hela iha ema aat iha mundu nee. ⁵Profeta falsu sira nee, nia huun mak mundu nee deit, nee mak sira sempre koalia tuir matenek mundu nian, i ema mundu nian mos rona sira. ⁶Maibee ami nee Nai Maromak nia ema. I ema nebee konhese ona Nai Maromak, sira

^x3:12 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 4:8 ^y3:14 João 5:24

^z3:23 João 13:34; 15:12; 17

nee mak rona ami; ema nebee laos Nai Maromak nia ema, sira lakohi rona. Hosi nee ita bele hatene, Espiritu nebee mak hanorin lia loos i espiritu nebee mak bosok.

Maromak mak domin nain

⁷Maluk doben sira, mai ita hadomi ita nia maluk, tanba domin nee mai hosi Nai Maromak. Ema nebee hadomi nia maluk, nia Maromak nia oan i nia konhese Maromak. ⁸Maibee ema nebee la hadomi nia maluk, nia la konhese Maromak, tanba Nai Maromak mak domin nain. ⁹Nai Maromak hatudu Nia domin nunee: Nia haruka nia Oan mane mesak mai iha mundu para lori ita ba moris rohan-laek. ¹⁰Atu hatene domin nebee loos, keta haree ba ita ema nia domin ba Maromak, maibee haree ba Maromak nia domin mai ita. Tanba Nia hadomi teb-tebes ita too Nia haruka Nia Oan mai foo Aan ba mate, atu nunee Maromak bele hamoos ita nia sala. ¹¹Maluk doben sira, Nai Maromak hadomi teb-tebes ita, nunee ita mos tenki hadomi malu. ¹²La iha ema ida mak haree ona Nai Maromak, maibee se ita hadomi malu, Maromak hela ho ita i halo ita hatene domin lo-loos.^a

¹³Nai Maromak foo tiha ona Nia Espiritu ba ita, nee mak ita hatene ona katak ita laran ida ho Nai Maromak i Nia mos hela ho ita. ¹⁴Ami rasik haree ona Maromak nia Oan, i ami foo sasin katak, Nai Maromak haruka Nia Oan mai para salva ema hotu-hotu iha mundu nee. ¹⁵Ema nebee dehan Jesus nee Maromak nia Oan, Maromak hela ho nia i nia mos laran ida ho Nai Maromak. ¹⁶Ita hatene Nai Maromak nia domin, i ita laran metin ba Nia domin nee. Nia sempre hadomi ita ema, nunee ema nebee sempre hadomi Nai Maromak i hadomi

nia maluk sira, ema nee laran ida ho Nai Maromak i Nai Maromak mos hela ho nia.

¹⁷Se ita hatene domin lo-loos, abanbainrua, iha loron nebee Nai Maromak tesi ema hotu nia lia, ita sei la tauk, tanba iha mundu nee ita nia moris hanesan Jesus Kristu nian. ¹⁸Se ita hatene domin, ita la tauk ona, tanba domin lo-loos halo lakon tiha ita nia tauk. Baibain ema tauk Nai Maromak atu kastigu sira. Maibee ema nebee tauk nafatin Nai Maromak nia kastigu, ema nee sei dauk hatene domin lo-loos.

¹⁹Ita hadomi ita nia maluk sira i hadomi Nai Maromak tanba Nia mak hadomi uluk ita. ²⁰Se ema ruma dehan, “Hau hadomi Nai Maromak,” maibee nia odi nia maluk, ema nee bosok-teen. Tanba nia maluk, nia bele haree, maibee Nai Maromak, nia la haree ho matan. Nunee se nia la hadomi nia maluk, nia mos la bele hadomi Nai Maromak. ²¹Entaun Nai Maromak foo Nia ukun fuan mai ita dehan, se o hadomi Nai Maromak, o mos tenki hadomi o nia maluk sira.

Fiar ba Maromak nia Oan

5 See-see deit mak fiar katak Jesus mak Kristu, Ida nebee Maromak promete hori uluk ona atu haruka mai, ema nee Nai Maromak nia oan. Se ita hadomi aman ida, ita mos hadomi nia oan. ²Nunee mos, se ita hadomi Nai Maromak i halo tuir Nia ukun fuan, mak ita hatene katak ita mos hadomi Nai Maromak nia oan sira. ³Tanba se ita halo tuir Nai Maromak nia ukun fuan, nee dehan katak, ita hadomi Nai Maromak. I Nia ukun fuan la todan ida,^b ⁴tanba ema nebee sai Nai Maromak nia oan, nia la halo tuir tan buat aat mundu nian. Nia manaan ona tanba nia fiar ba

^a4:12 João 1:18 ^b5:3 João 14:15

Jesus. ⁵ See mak bele manaan buat aat mundu nian? So ema nebee mak fiar katak Jesus Maromak nia Oan.

Sasin forti kona ba Jesus Kristu

⁶ Uluk Jesus Kristu mai iha mundu nee, ema foo sarani Nia ho bee, i too ikus Nia raan fakar too mate. Nia mai laos deit atu sarani ho bee, maibee mos atu Nia raan fakar too mate. I Nai Maromak nia Espiritu mak foo sasin kona ba Jesus, tanba Maromak nia Espiritu sempre koalia buat nebee mak loos. ⁷ Nunee iha buat tolu mak sai sasin kona ba Jesus: ⁸ Maromak nia Espiritu, bee sarani ho Jesus nia raan. Buat tolu nee foo sasin nebee hanesan. ⁹ Baibain ita fiar sasin nebee ema foo. Maibee sasin nebee Nai Maromak foo nee forti liu fali ita ema nia sasin hotu, tanba Nia mak Maromak, i Nia foo sasin kona ba Nia Oan rasik. ¹⁰ Tanba nee, ema nebee fiar Maromak nia Oan, nia hatene mo-moos katak saida mak Nai Maromak koalia kona ba Nia Oan nee loos. Maibee ema nebee la fiar Nai Maromak nia sasin nee, nia dehan fali Maromak bosok-teen, tanba nia la fiar saida mak Nai Maromak koalia kona ba Nia Oan. ¹¹ Buat nebee Nai Maromak koalia mak nee: Nai Maromak loke ona dalan para ita moris tinan ba tinan hamutuk ho Nia, i moris rohan-laek nee ita hetan tanba ita laran ida ho Nia Oan.^c ¹² Ema nebee laran ida ho Maromak nia Oan, hetan moris rohan-laek. Maibee ema nebee la hamutuk ho Maromak nia Oan sei la hetan moris rohan-laek.

Lalika tauk atu harohan ba Nai Maromak

¹³ Hau hakerek surat nee ba imi nebee fiar ba Maromak nia Oan, para imi bele

hatene katak, imi sei moris hamutuk ho Nai Maromak nafatin too tinan ba tinan. ¹⁴ Tanba nee mak ita la tauk atu harohan ba Nai Maromak, tanba ita laran metin katak ita husu saida deit tuir Nia hakarak, Nia rona. ¹⁵ I tanba Nia rona, ita mos hatene katak, Nia sei foo buat nebee mak ita husu.

¹⁶ Se karik imi haree imi nia maluk sarani ida halo sala, maibee laos sala ida nebee bele lori nia ba mate, entaun imi tenki harohan ba Maromak para salva nia, i Nai Maromak sei foo moris ba nia. Hau haruka imi harohan ba ema nebee nia sala la lori nia ba mate. Iha mos sala balu nebee halo ema mate tinan ba tinan. Se imi nia maluk sarani ruma halo sala hanesan nee, hau laos haruka imi harohan ba nia. ¹⁷ Hahalok aat hotu-hotu sala, maibee laos sala hotu-hotu mak lori ema ba mate.

Adora mak Nai Maromak deit

¹⁸ Ita hatene katak ema nebee sai ona Nai Maromak nia oan, nia la halo sala beibeik, tanba Maromak nia Oan tau matan ba nia. Nunee aat nia nain la bele halo aat nia. ¹⁹ Ita hatene katak, ita sai ona Maromak nia ema, maski aat nia nain mak domina ema sira seluk iha mundu nee. ²⁰ Ita hatene katak Maromak nia Oan mai ona, i Nia loke ona ita nia neon para ita bele konhese Ida nebee mak loos. Ita laran ida ona ho Ida nebee mak loos, ita mos laran ida ho Nia Oan Jesus Kristu. Nia mak Maromak lo-loos, i Nia mak moris rohan-laek nia huun.

²¹ Nunee, oan doben sira, kuidadu di-diak imi nia aan para la bele adora fali maromak seluk.

João nia surat segundu

João hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, nudar respon-savel sarani sira nian.

Senhora nebee Maromak hili, hau hak-erek ba senhora ho mos ba senhora nia oan sira. Hau hadomi teb-tebes imi. Laos hau deit maibee ema hotu-hotu nebee hatene lia loos mos hadomi imi.^a **2** Hau hadomi imi tanba lia loos nee moris ona iha ita hotu nia laran, i lia loos nee sei metin nafatin iha ita too tinan ba tinan.

3 Hau harohan atu ita nia Aman Maromak ho Nia Oan Jesus Kristu hatudu Sira nia laran diak ba ita hotu, hadomi ita, i foo paz ho hakmatek ba ita, para ita kaer metin lia loos i hadomi malu.

Hadomi malu i kaer metin lia loos

4 Hau haksolok teb-tebes, tanba hau rona katak senhora nia oan sira balu moris tuir lia loos, tuir duni buat nebee mak Aman Maromak haruka ita halo. **5** Entaun senhora doben, hau husu para ita hotu hadomi malu. Ukun fuan nee laos buat foun ida, imi simu tiha ona hori uluk kedas.^d **6** Domin lo-loos mak nee: Ita moris tuir Nai Maromak nia ukun fuan. I ukun fuan nebee mak imi rona hori uluk kedas mak nee: Imi tenki moris iha domin nia laran.

7 Ohin loron bosok-teen barak lao lemo-lemo lori lia falsu dehan, Jesus Kristu moris iha mundu nee, nia la iha isin ho raan. See mak koalia nunee, nia bosok-teen, i nia Kristu nia inimigu.

8 Kuidadu di-diak, keta rona ema sira nee, maibee kaer metin lia loos, para aban-bainrua imi bele simu bensaun hotu nebee mak Maromak atu foo ba imi. Se lae, ami nia servisu ba imi mos saugati deit. **9** Ema nebee la kaer metin Kristu nia hanorin, maibee halai sees fali, ema nee la hamutuk ho Nai Maromak. Maibee see mak kaer nafatin Kristu nia hanorin, nia laran ida ho Aman Maromak ho mos Nia Oan Jesus Kristu. **10** Nunee se karik ema ruma mai atu hanorin imi maibee sees fali hosi buat nebee mak Kristu hanorin, lalika simu ema nee iha imi nia uma, lalika liga sira. **11** Tanba se ita simu ema nunee, ita mos lori todan ba nia hahalok aat.

João taka nia surat

12 Iha buat barak mak hau hakarak hatete ba imi, maibee hau hanoin diak liu la bele liu hosi surat. Hau hakarak baa vizita imi, i koalia rasik ho imi atu ita hotu-hotu bele haksolok liu tan.

13 Nai Maromak mos hili ona senhora nia feto maluk iha nee, nia oan sira foo kumprimentus ba ita boot.

^a**1:1** Tuir matenek nain Biblia nian balu, liafuan 'senhora ho nia oan sira' nebee João temi nee, hanesan naran kódigu ida hodi hatudu ba sarani sira iha sidade ida.

^d**1:5** João 13:34; 15:12; 17

João nia surat terseiru

João hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, nudar respon-savel sarani sira nian.^e

²Belun Gaiu mak hau hadomi tebetes, hau harohan ba Maromak atu buat hotu-hotu lao diak; hau husu para o nia isin forti nafatin hanesan mos o nia relasaun ho Maromak forti. ³Hau nia laran haksolok teb-tebes, tanba sarani balu mai konta dehan, o kaer metin lia loos, i moris tuir nafatin buat nebee Nai Maromak hanorin. ⁴Bainhira hau rona katak hau nia oan sira moris tuir lia loos, ida nee mak halo hau nia laran haksolok liu.

Gaiu ajuda ema nebee lori Jesus nia hanorin

⁵Belun, o sempre ajuda maluk sira nebee mak lao haleu hodi haklaken Maromak nia liafuan, nee hatudu katak o serbi Nai Maromak ho diak. Maski o seidauk konhese sira, maibee o simu sira ho diak. ⁶Sira balu mai konta ba sarani sira iha nee kona ba o nia domin ba sira. Agora hau husu ba o atu foo ajuda nafatin buat nebee mak sira prezisa iha dalan, tanba ajuda nee halo haksolok Nai Maromak nia laran. ⁷Sira nee lao haleu hodi Jesus Kristu nia naran. Maibee ema sira nebee mak la fiar, la foo suporta ba sira. ⁸Entaun ita mak tenki suporta sira, atu nunee ita mos servisu hamutuk ho sira hodi foo sai lia loos.

Moris tuir ezemplu nebee diak

⁹Hau haruka ona surat ba sarani sira iha nebaa, maibee Diótrefes hakarak ukun iha igreja, i lakohi rona hau.

¹⁰Tanba nee bainhira hau too iha nebaa, hau sei konta sai Diótrefes nia hahalok aat nee, para sarani sira hotu hatene katak nia gosta koalia aat ami. I laos nee deit, maibee ita nia maluk sira baa iha nebaa, Diótrefes lakohi simu. Sarani sira seluk atu simu maluk sira nee, maibee Diótrefes bandu i hasai sarani sira nee hosi igreja.

¹¹Belun, la bele halo tuir ema nia hahalok aat, maibee halo tuir nafatin ezemplu nebee diak. See mak halo buat diak, nia Nai Maromak nia ema. Maibee see mak halo buat aat, nia seidauk konhese Nai Maromak.

¹²Kona ba Demétriu, nia ema ida ke diak. Nia moris loos. Ema hotu-hotu gaba nia, ami mos gaba, i o hatene katak ami la bosok.

João taka nia surat

¹³Iha buat barak mak hau hakarak hatete ba o, maibee hau hanoin diak liu la bele liu hosi surat. ¹⁴Hau hakarak atu la kleur tan ita hasoru malu, para ita bele koalia.

¹⁵Hau harohan para Nai Maromak foo paz ho hakmatek ba o. Ita nia maluk sira iha nee foo kumprimentus. Hatoo mos hau nia kumprimentus ba hau nia maluk sarani sira ida-ida iha nebaa.

^e1:1 Apostolu sira nia Istoria (Atos, Kisah) 19:29; Roma 16:23; 1 Korintu 1:14

Surat hosi

Judas

Judas hahuu nia surat

1 Surat nee hosi hau, Judas, nudar Jesus Kristu nia atan ho Tiago nia alin.

Hau hakerek surat nee ba imi nebee Maromak bolu tiha ona para sai Nia ema. Aman Maromak hadomi imi i Jesus Kristu sempre kuidaду imi.

^f ² Hau harohan para Nai Maromak loron ba loron hatudu Nia domin ba imi, i foo paz ho hakmatek ida ke boot tebetes ba imi.

Kuidaду ho ema bosok-teen sira

³ Maluk doben sira, tuir lo-loos hau hakarak teb-tebes hakerek ba imi kona ba salvasaun nebee mak ita hotu-hotu hetan ona. Maibee agora hau senti katak, hau tenki hakerek fali buat seluk hodi foo hanoin ba imi atu defende lia loos nebee Nai Maromak foo ona ba Nia povu. Lia loos nee Nia foo dala ida deit, i nunka muda.

⁴ Tanba iha ona ema balu tama sububar iha imi nia leet. Sira nee la interese Maromak, i fila lia tuun-sae kona ba Nia laran diak. Sira dehan, tanba Maromak nee laran diak, entaun ita bele halo sala saida deit konformi ita nia hakarak. Sira mos nega Jesus Kristu, afinal Nia mak ita nia Liurai ho ita nia Nai. Uluk liu Livru Sagradu hakerek tiha ona kona ba kastigu nebee mak sira sei hetan.

⁵ Imi hatene ona istoria nebee mak hau atu koalia, maibee hau hakarak foo hanoin fila fali ba imi:

Uluk Nai Maromak lori povu Israel sai hosi rai Ejitu. Maski Nia salva sira, maibee too ikus Nia halo rahun fali sira nebee mak la fiar ba Nia.⁸

⁶ Nunee mos anju nebee husik tiha sira nia knaar ho sira nia hela fatin. Maromak kesi metin sira ho korenti iha fatin nakukun laran hodi hein loron nebee Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia.

⁷ I keta haluha povu sidade Sodoma ho Gomora, ho aldeia sira seluk nebee besik. Sira gosta halo sala seksual ho sala foer oi-oin deit. Too ikus Maromak kastigu sira iha ahi nebee nunka mate. Nee sai ezemplu ida hodi foo hanoin mai ita hotu.^h

⁸ Nunee mos ho ema aat sira nebee tama iha imi nia leet nee. Sira halo sala hodi hafoer sira nia aan rasik, i dehan mehi mak foo sai ba sira para halo nunee. Sira lakohi rona see-see deit mak kaer ukun iha lalehan ka iha rai, too hatete aat Maromak nia anju sira. ⁹ Maibee anju sira nia boot Miguel rasik la brani halo hanesan nee ba sira. Bain-hira Moisés foin mate, Miguel haksasuk malu ho diabu nia boot kona ba see mak atu hetan Moisés nia mate isin. Iha tempu nebaa Miguel la brani foo sala ba diabu hodi koalia aat nia. Miguel so dehan deit, “Nai Maromak sei kastigu o.”ⁱ

¹⁰ Maibee ema sira nee gosta hatete aat buat nebee mak sira la komprien-de. Sira so hatene sira nia hakarak deit, hanesan fali animal nebee la iha neon. I hahalok nee mak halo rahun sira.

¹¹ Sira sei terus! Tanba sira tuir Kaín nia dalan. Sira hakarak teb-tebes hetan osan, too monu ba sala hanesan Balaão.

^f1:1 Mateus 13:55; Marcos 6:3

⁸1:5 Ézodu (Keluaran) 12:51; Número (Bilangan) 14:29-30

^h1:7 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:1-24 ⁱ1:9 Daniel 10:13, 21; 12:1; Apokalipse (Wahyu) 12:7; Deutoronómiu (Ulangan) 34:6; Zacarias 3:2

I hanesan Koré, sira rahun tanba kontra nai ulun sira.^{§§ j}

¹²Bainhira imi sarani sira halibur malu hodi haan-hemu hamutuk, ema sira nee mos haan hamutuk ho imi, maibee sira kaan-teen i la hatene moe. Nunee sira hanesan bibi atan nebee foo haan deit nia aan, i hanesan buat foer ida iha imi nia klaran.* Sira hanesan kalohan nebee anin huu, maibee la foo udan. Sira hanesan ai nebee la foo fuan, maski too ona nia tempu. Ikus mai ai nee toos nain fokit sai tiha hamutuk ho nia abut too mate liu tiha. ¹³Sira hatudu hahalok nebee halo moe deit ita, hanesan laloran boot nebee mak baku hasai nia furin iha bee leten. Sira hanesan fitun nebee lao la tuir dalan. Maromak prepara tiha ona fatin ida nakukun liu ba sira, para sira hela iha nebaa too tinan ba tinan.

¹⁴Enoke foo sai hori uluk kedas kona ba ema hanesan nee. Se ita sura Adão nia jerasaun, Enoke tama ba jerasaun hitu. Nia dehan nunee: “Haree ba! Ita nia Nai mai ho Nia anju santu rihun ba rihun.^k

¹⁵Nia mai atu tesi ema hotu-hotu nia lia. I Nia sei kastigu ema sira nebee mak la interese Maromak, tanba sala hotu-hotu nebee ema aat sira nee halo hasoru Maromak, ho liafuan aat hotu-hotu nebee sira koalia kontra Nia.”

¹⁶Ema sira nee so hatene murmura i foo sala ba ema seluk. Sira moris tuir deit sira nia hakarak aat rasik. Sira gaba aan, i kos-kose ema seluk para halo tuir sira nia hakarak.

Lia menon

¹⁷Maibee maluk doben sira, la bele haluha liafuan nebee ita nia Nai Jesus Kristu nia apostolu sira foo sai tiha ona ba imi. ¹⁸Sira foo sai katak, bainhira mundu nee besik remata ona, sei iha ema nebee gosta goza Maromak nia povu, i moris tuir deit sira nia hakarak aat.¹ ¹⁹Agora ema sira nee iha tiha ona. Sira nee halo imi fahe malu. Sira la iha Maromak nia Espiritu, maibee sira nia hakarak aat mak domina fali sira.

²⁰Maibee maluk doben sira, imi fiar ba Jesus Kristu. Agora hakaas aan atu hametin liu tan imi nia fiar, tanba imi nia fiar nee santu. Halo orasaun ho Espiritu Santu nia tulun. ²¹Imi hein hela ita nia Nai Jesus Kristu atu hatudu Nia laran diak ba imi hodi lori imi ba moris rohan-laek. Durante imi hein, keta husik Maromak nia domin.

²²Imi tenki hadomi ema sira nebee mak fiar la metin, ²³i dada sai ema seluk hosi ahi laran para salva sira. Iha tan ema seluk mak imi tenki hadomi, maibee kuidadu. Maski imi hanoin sira, maibee imi mos tenki hakribi sira nia sala, too hakribi mos sira nia hena nebee foer tanba sira nia hahalok aat nee.

Hahii Nai Maromak

²⁴Mai ita hahii Nai Maromak! Nia mak iha kbiit hodi kuidadu imi para imi la bele monu. Maromak forsa teb-tebes mak bele lori imi ba iha Nia futar oin. Imi sei haksolok boot,

^{§§}**1:11** Kaín oho nia alin rasik tanba laran moras ba nia. Balaão simu osan para lori ema Israel atu adora fali maromak falsu. I Koré lori ema barak kontra Moisés ho Arão, tanba nee Maromak oho nia.

***1:12** Lian Gregu iha nee la klaru. Bele “buat foer”, bele mos “fatuk isin”.

^j**1:11** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 4:3-8; Número (Bilangan) 22:1-35; 16:1-35

^k**1:14** Hahuu (Jénesis, Kejadian) 5:18, 21-24 ¹**1:18** 2 Pedro 3:3

imi nia sala uitoan mos la iha ona.

²⁵ So Nia mesak deit mak Maromak,

Nia mak ita nia Salvador.

Mai ita hotu-hotu foti aas Nia naran

Kristu.

liu hosi ita nia Nai Jesus

Maromak nee boot teb-tebes,

kbiit hotu-hotu Ninian,

Nia mak kaer ukun,

molok mundu nee iha,

agora,

i too tinan ba tinan nafatin.

Amen.

Apokalipse: Nai Maromak nia Lia Tatoli liu hosi João

Livru nee foo sai buat nebee mak sei akontese

1 Iha livru nee hakerek kona ba buat nebee mak la kleur tan sei akontese. Nai Maromak foo hatene ona buat sira nee ba Jesus Kristu para foo sai ba ema sira nebee serbi Nai Maromak. Depois Jesus Kristu haruka Nia anju ida foo tutan ba Nia atan hau João. ²Nunee agora hau mos konta sai hotu saida mak hau haree, nee mak Nai Maromak nia lia menon nebee Jesus Kristu hatudu sai. ³See mak lee sai livru nee, nia sorti boot. I see mak rona hodi halo tuir, nia mos sorti boot. Tanba buat sira nee besik atu akontese ona.

⁴⁻⁵Maluk sarani sira hosi sidade hitu iha provinsia Ázia, hau João harohan ba Nai Maromak ho Nia Espiritu ho mos Jesus Kristu para hatudu Sira nia laran diak ba imi i foo paz ho hakmatek ba imi. Maromak iha hori uluk kedas, agora iha, i iha nafatin too tinan ba tinan. Nia Espiritu nee hatudu Aan mai hau hanesan espiritu hitu nebee iha hela kadeira ukun nia oin. [†] I Jesus Kristu sempre foo sasin nebee loos, Nia mak ema primeiru nebee moris fali hosi mate, i Nia mak ukun liurai hotu-hotu iha mundu nee. [‡] ^m

Jesus hadomi ita, nunee Nia raan fakar too mate para ita bele livre hosi sala. ⁿ

⁶Nia foti ona ita sai Nia reinu. Nia mos hili ita sai hanesan nai lulik para serbi Nia Aman Maromak. Nunee mai ita foti aas Jesus Kristu nia naran, tanba Nia mak iha kbiit hodi ukun tinan ba tinan. Amen, loos duni! ^o

⁷Haree ba! Jesus sei tuun mai hosi lalehan iha kalohan laran, i ema hotu-hotu sei haree Nia, too ema nebee mak uluk sona Nia, sira mos sei haree. Ema hosi nasaun hotu-hotu iha mundu nee sei tanis tanba Nia. Loos duni, buat nee sei sai nunee duni. Amen. ^p

⁸Nai Maromak dehan, “Hau mak primeiru ho ikus. Hau iha hori uluk kedas, agora iha, i iha nafatin too tinan ba tinan. Hau mak kbiit nain.” ^q

João haree Nai Jesus

⁹Hau João, imi nia maun. Ita hotu hetan susar ho terus tanba ita hakruuk ba Jesus nudar Liurai, maibee ita aguenta ho pasiensia nafatin. Ema kastigu hau iha rai oan Patmos tanba hau foo sai Nai Maromak nia liafuan i foo sasin kona ba Jesus. ¹⁰Depois iha loron Domingu ida, Maromak nia Espiritu domina hau i hau rona lian makaas hanesan korneta lian iha hau nia kotuk.

¹¹Lian nee dehan nunee, “Buat nebee mak o haree, o tenki hakerek iha livru lulun ida, depois haruka ba sarani sira iha sidade hitu tuir mai nee: Éfezu, Esmirna, Pérgamu, Tiatura, Sardes, Filadélfia ho Laodiseia.”

[†]1:4-5 a: Roma nia provinsia Ázia agora sai fali parte ida iha nasaun Turkia.

[‡]1:4-5 b: Ema Judeu uza numeru hitu hodi hatudu ba buat nebee kompletu i la falta buat ida. Maromak nia Espiritu Santu ida deit, maibee João haree hanesan fali iha hitu, nunee ita bele hatene katak Espiritu Santu nee perfektu, la falta buat ida.

^m1:4-5 Ézodu (Keluaran) 3:14; Apokalipse (Wahyu) 4:5

ⁿ1:4-5 Isaias (Yesaya) 55:4; Salmus (Mazmur) 89:27

^o1:6 Ézodu (Keluaran) 19:6; Apokalipse (Wahyu) 5:10 ^p1:7 Daniel 7:13; Mateus 24:30; Marcos 13:26; Lucas 21:27; 1 Tesalónika 4:17; Zacarias 12:10; João 19:34, 37 ^q1:8 Apokalipse (Wahyu) 22:13; Ézodu (Keluaran) 3:14

¹²Depois hau hateke ba kotuk atu haree see mak koalia mai hau nee. I hau haree fali ahi-oan riin hitu halo ho osan mean. ¹³Ema ida hamriik hela iha ahi-oan riin hitu nee nia klaran. Nia hanesan Ida nebee ema baibain temi Mane Maksoin. Nia hatais batina naruk, iha nia hirus matan kesi hena naruk ida mak enfeita ho osan mean.^r ¹⁴Nia fuuk mutin teb-tebes. Nia matan hanesan fali ahi nebee mak lakan makaas.^q ^{s15}Nia ain lakan hanesan riti nebee mak ema sunu ba ahi. Nia lian tarutu makaas hanesan mota tuun.^t ¹⁶Iha Nia liman loos Nia kaer hela fitun hitu, i iha surik ida oin-kotuk kroat hotu sai hosi Nia ibun. Nia oin nabilan hanesan loro matan iha laron manas boot.

¹⁷Kuandu hau haree Nia, hau monu kedas iha Nia oin hanesan ema mate. Maibee Nia tau Nia liman loos ba hau hodi dehan, “Keta tauk. Hau mak huun ho rohan.^u ¹⁸Uluk Hau mate, maibee agora, haree ba, Hau moris fali ona. Hau sei moris nafatin tinan ba tinan. I Hau mak kaer xavi hodi loke odamatan ba matebian sira nia fatin, Hau mak iha kbiit hodi halo moris fali ema mate.

¹⁹Entaun o tenki hakerek buat hotu-hotu nebee o haree nee, kona ba buat nebee akontese agora dadauk ho mos buat nebee aban-bainrua sei mosu. ²⁰Ohin o haree fitun hitu iha Hau nia liman loos, ho ahi-oan riin osan mean hitu. Nia signifkadu mak nee: ahi-oan riin sira nee mak sarani sira iha sidade hitu. I fitun hitu nee mak anju hitu nebee tau matan ba sira.”

Nai Jesus nia lia menon ba sarani sira iha Éfezu

2 Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Éfezu:

‘Hau mak kaer fitun hitu iha Hau nia liman loos, i Hau lao haleu ahi-oan riin osan mean hitu nee. Hau nia lia menon mak nee:

²Hau hatene buat hotu-hotu nebee imi halo: Hau hatene imi servisu makaas hodi serbi Nai Maromak, i imi aguenta ho pasiensia iha terus nia laran. Hau mos hatene imi la simu ema aat iha imi nia leet. Se iha ema ruma mai lohi imi dehan, sira Hau nia apostolu, imi sempre koko sira i deskobre katak sira bosok. ³Ema halo terus imi tanba imi fiar mai Hau, maibee imi aguenta nafatin, i la hakiduk.

⁴Maibee iha buat ida mak Hau la simu: Imi la hatudu tan imi nia domin mai Hau hanesan uluk. ⁵Imi monu aat liu ona! Agora, hanoin fila fali imi nia domin uluk. Hakribi tiha imi nia sala nee hodi moris fali tuir imi nia hahalok uluk nian. Se lae, Hau sei mai hasai imi nia ahi-oan riin. ⁶Maski nunee, imi mos halo buat diak ida: imi la simu Nikolau nia ema sira nia hahalok, Hau mos la simu.

⁷Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira. Ema nebee manaan, aban-bainrua Hau sei foo direitu ba nia para bele haan ai fuan nebee mak lori nia ba moris rohan-laek. Ai fuan nee nia huun moris iha Nai Maromak nia toos.”^v

¶1:14 Lian Gregu hakerek dehan, “Nia ulun ho Nia fuuk mutin hanesan bibi malae nia fulun, i mutin hanesan neve (salju).” Iha rai Israel buat rua nee mutin teb-tebes.

¶1:13 Daniel 7:13; 10:5 **¶1:14** Daniel 7:9

¶1:15 Daniel 10:6; Ezekiel (Yehezkiel) 1:24; 43:2

¶1:17 Isaias (Yesaya) 44:6; 48:12; Apokalipse (Wahyu) 2:8; 22:13

¶2:7 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:9; Apokalipse (Wahyu) 22:2; Ezekiel (Yehezkiel) 28:13; 31:8

**Nai Jesus nia lia menon ba
sarani sira iha Esmirna**

⁸Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Esmirna:

‘Hau mak huun ho rohan. Uluk Hau mate maibee agora Hau moris fali ona. Hau nia lia menon mak nee:’^w

⁹Hau hatene imi moris iha terus ho kiak nia laran. Maski nunee iha Maromak nia oin imi riku. Hau hatene ema balu hatete aat imi. Sira deklara sira nia aan dehan sira Maromak nia ema, afinal lae. Sira la hakruuk ba Maromak maibee hakruuk fali ba diabu nia boot Satanás. ¹⁰Maski nunee imi lalika tauk kona ba terus nebee mak imi sei hetan. Hau hatete ba imi, diabu nia boot sei halo imi balu baa dadur iha kadeia para koko imi. Imi sei hetan terus too loron sanulu. Maibee imi tenki tuir nafatin Hau too mate, maski ema oho imi. Se imi halo nunee, Hau sei foo premiu moris rohan-laek nian ba imi.

¹¹Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira. See mak manaan, abanbainrua nia sei la tama ba iha ahi infernu. Tama ba ahi infernu nee mak ema bolu dehan “mate ba dala rua”.’^{”x}

**Nai Jesus nia lia menon ba
sarani sira iha Pérgamu**

¹²Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Pérgamu:

‘Hau mak kaer surik oin-kotuk kroat hotu. Hau nia lia menon mak nee:

¹³Hau hatene imi nia hela fatin nee, diabu nia boot Satanás mak hela iha nebaa hodi ukun. Maski nunee imi kaer metin nafatin Hau nia naran. Iha imi nia sidade nee mos, ema oho tiha Antipas, ema ida nebee sempre foo sasin lo-loos kona ba Hau. Sira oho tiha nia mos, imi la husik imi nia fiar mai Hau.

¹⁴Maibee iha buat balu mak Hau la simu: Imi balu tuir fali Balaão nia hanorin. Uluk Balaão hanorin ema ida naran Balak para lohi ema Israel monu ba sala. Nunee sira haan fali hakaan nebee mak ema foo haan tiha ba estatua lulik, i sira mos halo sala seksual.^y ¹⁵Imi balu mos tuir hanorin falsu nebee Nikolau nia ema sira foo.^z ¹⁶Hakribi ona imi nia sala nee! Se lae, la kleur tan Hau baa lori surik nebee mak iha Hau nia ibun laran nee hodi halo funu hasoru imi.

¹⁷Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira. See mak manaan, abanbainrua Hau sei foo ai haan manaa. Ai haan nee sei subar hela. Hau mos sei foo fatuk mutin ba sira ida-ida. Iha fatuk nee hakerek naran foun, naran nee ema seluk sei la hatene, so ema nebee simu fatuk nee mak hatene.’^{”a}

**Nai Jesus nia lia menon ba
sarani sira iha Tiatira**

¹⁸Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Tiatira:

‘Hau Maromak nia Oan. Hau nia matan hanesan ahi lakan, i Hau nia ain lakan hanesan riti nebee mak ema sunu ba ahi. Hau nia lia menon mak nee:

^w2:8 Isaias (Yesaya) 44:6; 48:12; Apokalipse (Wahyu) 1:17; 22:13

^x2:11 Apokalipse (Wahyu) 20:14; 21:8

^y2:14 Númerus (Bilangan) 22:5; 7; 25:1-3; 31:16; Deutoronómiu (Ulangan) 23:4

^z2:15 Apokalipse (Wahyu) 2:6 ^a2:17 Ézodu (Keluaran) 16:14-15; 16:33-34; João 6:48-50; Isaias (Yesaya) 62:2; 65:15

¹⁹Hau hatene buat hotu-hotu nebee imi halo: Imi hadomi imi nia maluk, i fiar metin mai Hau. Imi serbi ema seluk i aguenta ho pasiensia iha terus laran. Hau mos hatene, agora imi halao Hau nia servisu ho badinas liu fali uluk.

²⁰Maibee iha buat ida mak hau la simu: Imi husik deit fetu Jezabel hanorin sala. Nia foti aan dehan nia Maromak nia profeta ida. Maibee nia hanorin sarani sira lao sala dalan, too sira mos halo sala seksual i haan fali hakaan nebee mak ema foo haan tiha ona ba estatua lulik. ²¹Hau foo ona tempu ba Jezabel atu hakribi nia sala nee, maibee nia lakohi.

²²Nunee Hau sei riba tuun nia halo nia terus iha nia toba fatin. Ema nebee halo sala seksual ho nia mos, se sira la hakribi sira nia sala nee, Hau sei foo terus todan ba sira. ²³Sira nebee tuir Jezabel hanesan fali oan halo tuir nia inan, Hau sei oho sira. Nunee sarani sira iha nebee-nebee deit sei hatene katak, Hau konhese mo-moos ema nia neon ho laran i Hau foo todan ba ema ida-ida tuir nia hahalok.^b

²⁴Maibee imi balu iha Tiatira la tuir fetu nee nia hanorin aat. Maski ema balu dehan nia hanorin ‘Satanás nia segredu boot’ mos, imi lakohi rona. Ba imi sira nee, Hau la foo tan orden, ²⁵naran katak imi kaer metin nafatin imi nia fiar too Hau fila fali mai ^{26–27}Ema nebee manaan hodi halo tuir nafatin Hau nia hakarak too rohan, Hau sei foo ba sira kbiit nebee mak Hau hetan hosi Hau nia Aman. Hau foo kbiit ba sira para ukun nasaun sira nebee kontra Nai Maromak. Sira sei ukun ho rota nebee mak halo ho besi, i hodi rota nee sira sei halo

rahan tiha povu hanesan fali ema halo rahun sanan rai. ²⁸Ba ema nebee halo tuir nafatin Hau nia hakarak too rohan, Hau sei foo tan fitun dadeer nian.^c

²⁹Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira.”

Nai Jesus nia lia menon ba sarani sira iha Sardis

3 Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Sardis:

‘Hau mak kaer Maromak nia espiritu hitu, i kaer fitun hitu. Hau nia lia menon mak nee:[§]

²Hau hatene buat hotu-hotu nebee imi halo: Ema dehan imi sei moris hela maibee imi hanesan ema nebee mate tiha ona. Hadeer ona! Imi nia fiar besik atu mohu, entaun hametin ona ba. Tanba Hau haree imi nia hahalok, la iha ida mak tuir lo-loos Maromak nia hakarak. ³Tanba nee hanoin fila fali hanorin nebee mak uluk imi rona i simu. Imi tenki halo tuir hanorin nee, i hakribi imi nia sala. Se imi dukur nafatin, Hau sei mai derepentini deit hanesan naokteen, imi sei la hatene bainhira loos mak Hau mai.^d

⁴Maibee hosi imi iha Sardis, iha balu mak laran moos nafatin, hanesan ema nebee la halo foer nia hena. Sira nee sei lao hamutuk ho Hau, hatais hena mutin, tanba sira serve duni. ⁵See mak manaan, nia mos sei hatais hena mutin hotu. Hau sei la hasai nia naran hosi lista ema moris rohan-laek nian. I aban-bainrua iha Hau nia Aman nia oin ho mos anju

^{§3:1} Haree komentariu iha Apokalipse 1:4 kona ba espiritu hitu

^{b2:23} Salmus (Mazmur) 7:10; 62:12; Jeremias (Yeremia) 17:10

^{c2:28} Salmus (Mazmur) 2:8-9

^{d3:3} Mateus 24:43-44; Lucas 12:39-40; Apokalipse (Wahyu) 16:15

sira nia oin, Hau sei foo sai katak, nia nee Hau nia ema.^e

⁶Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira.”

Nai Jesus nia lia menon ba sarani sira iha Filadélfia

⁷Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Filadélfia:

‘Hau mak santu i loos. Hau mak kaer xavi liurai David nian. Kuandu Hau loke odamatan, la iha ema ida mak bele taka fali. I kuandu hau taka odamatan, la iha ema ida mak bele loke. Hau nia lia menon mak nee:^f

⁸Hau hatene buat hotu-hotu nebee imi halo. Imi nia kbiit la too. Maibee imi tuir nafatin Hau nia liafuan, i la nega Hau. Haree ba! Hau loke tiha ona odamatan ba imi, i la iha ema ida mak bele taka fali. ⁹Iha ema balu dehan sira Maromak nia ema, maibee sira bosok, sira la hakruuk ba Maromak maibee hakruuk fali ba diabu nia boot Satanás. Aban-bainrua Hau sei halo sira monu ain ba imi, i sira sei rekonhese katak Hau hadomi imi.^g ¹⁰Hau uluk haruka imi aguenta ho pasiensia iha terus nia laran, i imi halo tuir duni Hau nia liafuan nee. Tanba nee aban-bainrua hau sei kuidadu di-diak imi iha tempu susar ho terus nebee mak sei mai iha mundu tomak. Maromak sei uza susar ho terus nee hodi koko ema hotu-hotu iha mundu.

¹¹Hau besik atu mai ona. Nee duni kaer metin imi nia fiar para ema seluk la bele hadau fali premiu nebee mak prepara tiha ona ba imi. ¹²See mak man-aan, Hau sei halo nia sai hanesan ai riin boot iha Hau nia Maromak nia uma kreda boot, i nia sei hela metin iha nebaa too tinan ba tinan. Hau sei hakerek Hau nia Maromak nia naran iha ema nee nia isin lolon, ho mos Jerusalém foun nia naran. Jerusalém foun nee Maromak nia sidade, i aban-bainrua sidade nee sei tuun hosi lalehan, hosi Hau nia Maromak. Hau mos sei hakerek Hau nia naran foun iha ema nee nia isin lolon para hatudu katak, nia Hau nia ema.^h

¹³Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira.”

Nai Jesus nia lia menon ba sarani sira iha Laodiseia

¹⁴Depois Ema nee hatete mai hau, “Hakerek hanesan nee ba sarani sira iha sidade Laodiseia:

‘Hau mak Ida nebee ema bolu dehan ‘Amen, loos duni’. Hau sempre foo sasin lo-loos. Hau mak huun ba lalehan ho rai ho buat hotu-hotu nebee Nai Maromak halo. Hau nia lia menon mak nee:ⁱ

¹⁵**Hau hatene buat hotu-hotu nebee imi halo: Imi manas mos lae, malirin mos lae. Hau hakarak para imi manas karik, manas liu, malirin karik, malirin liu ba! ¹⁶Maibee imi hanesan bee morna deit, la manas, la malirin. Nunee mak Hau atu tafui sai imi hosi Hau niaibun.

****3:15** Iha sarani balu, sira la nega Jesus, maibee sira mos lakohi tuir Nia ho laran tomak. Jesus kompara sira hanesan bee nebee la manas, la malirin, morna deit. Iha rai Laodiseia iha tempu nebaa, bee morna la iha.

e3:5 Ézodu (Keluaran) 32:32-33; Salmus (Mazmur) 69:29; Apokalipse (Wahyu) 2:7; 20:12; Mateus 10:32; Lucas 12:8 **f3:7** Isaias (Yesaya) 22:22; Jó (Ayub) 12:14

g3:9 Isaias (Yesaya) 49:23; 60:14; 43:4

h3:12 Apokalipse (Wahyu) 21:2; Isaias (Yesaya) 62:2; 65:15

i3:14 Provérbui (Amsal) 8:22

¹⁷ Imi dehan imi riku ona, moris diak ona, la presiza tan buat seluk. Maibee imi la hatene katak, imi hanesan fali ema nebee susar liu, moris la diak, kiak rabat rai, matan delek, i isin molik. ¹⁸ Nunee diak liu imi sosa osan mean diak nian hosi Hau para imi sai riku. Imi sosa hena mutin hosi Hau hodi bele taka imi nia isin molik para imi la bele moe tan. I sosa aimoruk hosi Hau hodi kose ba imi nia matan delek sira nee para haree fali.

¹⁹ Ema nebee Hau hadomi, sira nee mak Hau koriji i Hau kastigu. Entaun imi tenki badinas hodi hakribi imi nia sala.^j

²⁰ ^{††} Haree ba! Hau hamriik hela iha odamatan oin hodi suku odamatan. Ema nebee mak rona Hau nia lian i loke odamatan mai Hau, Hau sei tama ba laran i ami sei haan hamutuk.

²¹ See mak manaan, Hau sei foo dire-itu ba nia para tuur ukun hamutuk ho Hau, hanesan mos Hau manaan tiha ona, i agora Hau tuur ukun hamutuk ho Hau nia Aman.

²² Imi nebee iha tilun, rona di-diak saida mak Maromak nia Espiritu hatete ba sarani sira.”

Nai Maromak simu adorasaun iha lalehan

4 Hotu tiha, hau, João haree tan buat seluk. Hau haree iha lalehan, odamatan ida nakloke hela. I hau rona fali lian ida nebee mak uluk hau rona, lian nee hanesan korneta lian. Agora lian

nee hatete mai hau dehan, “Sae mai, Hau sei hatudu ba o saida maka sei akontese aban-bainrua.”

² Iha momentu nee kedas Maromak nia Espiritu domina hau. Derepent deit hau haree kadeira ukun ida iha lalehan, i Ema ida tuur hela iha kadeira nee.

³ Ema nee nabilan hanesan fatuk murak jaspe ho sardóniu. Iha arkuiris ida haleu hela kadeira ukun nee. Arkuiris nee nabilan hanesan fatuk murak esmeralda.^k ⁴ Iha mos kadeira rua-nulu resin haat mak haleu kadeira ukun nee, i kat-uas lia nain rua-nulu resin haat tuur hela iha kadeira sira nee. Sira hotu hatais hena mutin, sira nia ulun tau koroa liurai nian halo ho osan mean. ⁵ Rai lakan ho rai tarutu makaas sai hosi kadeira ukun nee. Iha mos ahi-oan hitu lakan hela iha kadeira ukun nee nia oin. Ahi-oan nee mak Maromak nia espirtu hitu.^{‡‡} ¹⁶ Iha kadeira ukun nia oin iha mos buat ida hanesan tasi maibee moos loos hanesan vidru.

Iha animal moris haat haleu hela kadeira ukun nee. Animal sira nee nia oin-kotuk matan nakonu. Animal primeiru hanesan leaun.^m ⁷ Ida tuir mai hanesan karau aman. Ida seluk, nia oin hanesan ema nia oin. Ida ikus liu hanesan manu makikit ida nebee semo hela.^{¶¶} ⁿ⁸ Animal moris haat nee ida-idak iha liras neen. Matan nakonu nakonu iha sira nia isin tomak. Loron-kalan animal haat nee hananu la para dehan,

^{††}3:20 Nai Jesus husu atu ita loke ita nia laran hodi simu Nia, ho nunee Nia bele sai ita nia belun diak.

^{‡‡}4:5 Haree komentariu iha Apokalipse 1:4 kona ba 'espirtu hitu'.

^{¶¶}4:7 Tuir gt, animal haat nee nia signifkadu mak nee: Leaun mak iha kbiit liu atu ukun nudar liurai, karau aman mak isin forti liu, ema mak matenek liu, i makikit mak lais liu.

^j3:19 Provérbui (Amsal) 3:12; Ebreu (Ibrani) 12:6

^k4:3 Ezekiel (Yehezkiel) 1:26-28; 10:1 ^l4:5 Ézodu (Keluaran) 19:16; Apokalipse (Wahyu) 1:4; 8:5; 11:19; 16:18; Ezekiel (Yehezkiel) 1:13; Zacarias 4:2

^m4:6 Ezekiel (Yehezkiel) 1:22 ⁿ4:7 Ezekiel (Yehezkiel) 1:5-10; 10:14

“Santu, santu,
Nai Maromak mak santu.
Nia mak kbiit nain.
Nia iha hori uluk kedas,
agora iha,
i iha nafatin too tinan ba tinan.”^o

⁹Animal moris sira nee hananu hodi hahii Ida nebee mak tuur iha kadeira ukun, Nia moris tinan ba tinan nafatin. Sira foti aas Nia naran hodi foo agrades ba Nia. Bainhira animal sira nee hananu, ¹⁰katuas lian nain rua-nulu resin haat nee hakneak i hakruuk too rai iha kadeira ukun nee nia oin hodi adora Ida nebee tuur iha kadeira ukun nee, Nia moris too tinan ba tinan. Sira mos hasai sira nia koroa liurai nian i tau iha kadeira ukun nia oin hodi hahii Nia dehan,

¹¹“Maromak ami nia Nai,
Ita Boot mak serve atu ema hotu-hotu hahii foti aas Ita nia naran,
tanba Ita Boot mak forsa teb-tebes,
Ita Boot mak halo buat hotu-hotu.
Buat sira nee hotu iha
tanba Ita Boot mak hakarak.”

Nai Jesus mak iha direitu atu loke livru lulun

5Depois hau haree Ida nebee mak tuur iha kadeira ukun nee kaer hela livru lulun ida iha Nia liman loos. Livru lulun nee nia liur-laran hakerek nakonu hotu, i taka metin tiha ho lilin been iha fatin hitu, tau mos karimbu tuir lilin

been fatin hitu nee ida-idak.^p ²I hau haree anju forti ida husu ho lian makaas dehan, “See mak iha direitu atu hasai karimbu fatin iha livru lulun nee hodi loke livru nee?” ³Maibee la iha ema ida iha lalehan ka iha rai ka iha rai okos mak bele loke livru nee para bele haree saida mak hakerek iha livru laran. ⁴Haree nunee, hau tanis tristi loos tanba la iha ema ida mak bele loke livru lulun nee para bele haree saida mak hakerek iha laran. ⁵§§Depois ema ida hosi katuas lia nain rua-nulu resin haat nee dehan mai hau, “Keta tanis. Haree ba! Liurai David nia Jerasaun ida makaas teb-tebes, ema bolu Nia ‘Leaun hosi suku Judá’, Nia manaan tiha ona. Nunee Nia mak iha direitu atu loke karimbu fatin hitu hodi loke livru nee.”^q

⁶*Depois hau haree Bibi Oan ida hamriik hela iha klaran besik kadeira ukun. I animal moris haat ho katuas lia nain rua-nulu resin haat nee, sira hotu haleu kadeira ukun. Bibi Oan nee, hau haree, iha fitar iha Nia isin, hatudu katak uluk ema oho tiha ona. Nia iha dikur hitu ho matan hitu. Matan hitu nee nia signifikadu mak Maromak nia espiritu hitu nebee mak Nia haruka ona ba iha mundu tomak.^r ⁷†Bibi Oan nee baa iha Ida nebee mak tuur iha kadeira ukun hodi simu livru lulun nee hosi Nia liman loos. ⁸Bainhira Bibi Oan simu livru nee, animal moris haat ho katuas lia nain rua-nulu resin haat nee hakneak i

§§5:5 Iha tempu nebaa, ema Judeu uza leaun hanesan símbolu ba liurai nebee mak ukun ho diak. †Leaun hosi suku Judá hatudu ba Nai Jesus Kristu.

*5:6 Ema Judeu uza numeru hitu hodi hatudu ba buat nebee kompletu i la falta buat ida. Bibi Oan nia dikur hitu hatudu Nia kbiit boot. Nia matan hitu hatudu katak Nia hatene buat hotu-hotu. Espiritu hitu hatudu ba Maromak nia Espiritu Santu.

†5:7 Ai been morin nee nai lulik sira baibain sunu para halo suar morin.

^o4:8 Ezekiel (Yehezkiel) 1:18; 10:12; Isaias (Yesaya) 6:2-3

^p5:1 Ezekiel (Yehezkiel) 2:9-10; Isaias (Yesaya) 29:11

^q5:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 49:9; Isaias (Yesaya) 11:1; 10

^r5:6 Isaias (Yesaya) 53:7; Zacarias 4:10

hakruuk too rai iha Nia oin. Sira ida-idak kaer buat ida hanesan viola, i kaer mos manko osan mean ida, ai been morin nakonu iha laran. Ai been morin nee mak Maromak nia povu sira nia orasaun.^s ⁹ Sira hotu hananu kanta foun ida hanesan nee:

“Ita Boot mak serve simu livru lulun nee hodi loke nia karimbu fatin, tanba ema oho tiha ona Ita Boot.

Hodi Ita Boot nia raan,

Ita Boot sosa kotu ona ema hosi suku, lian, povu ho nasaun hotu-hotu para sai Nai Maromak nia povu.^t

¹⁰ Ita Boot foti sira sai Nai Maromak nia reinu,

i hili mos sira sai hanesan nai lulik para serbi ita nia Nai Maromak.

I sira sei kaer ukun iha mundu nee.”^u

¹¹ Depois hau haree tan, iha anju rihun ba rihun, tookon ba tookon. Sira haleu hela kadeira ukun ho mos animal moris haat ho katuas lia nain sira. Hau rona^v

¹² anju sira nee hananu ho lian makaas dehan,

“Bibi Oan nebee mak ema oho tiha ona nee,

Nia mak serve atu ema hotu-hotu respeita, hahii,

i foti aas Nia naran,

tanba Nia kbiit boot liu,

Nia riku teb-tebes,

Nia matenek klean liu,

Nia forsa teb-tebes!”

¹³ Tuir mai, hau rona tan kriatura hotu-hotu iha lalehan, iha rai, iha rai okos ho mos iha tasi laran, sira hotu hananu hamutuk dehan,

“Ida nebee mak tuur iha kadeira ukun ho mos Bibi Oan,

Sira nee mak ami hahii, respeita i foti aas too tinan ba tinan.

Sira nia kbiit la iha rohan.”

¹⁴ Depois animal haat nee hataan, “Amen, loos duni!” I katuas lia nain ruanulu resin haat hakneak i hakruuk too rai hodi adora Ida nebee tuur iha kadeira ukun ho mos Bibi Oan.

Bibi Oan loke karimbu fatin neen

6 Hotu tiha hau haree Bibi Oan loke karimbu fatin primeiru hosi karimbu fatin hitu nebee mak tau iha livru lulun nee. Depois hau rona animal ida hosi animal moris haat nee hatete ho lian makaas hanesan rai tarutu dehan, “Mai ona!” ² Derepentini hau haree kuda mutin ida, ema ida sae hela kuda nee ema ida ke sempre manaan funu. Nia kaer hela rama, i agora simu tan koroa liurai nian. Depois nia baa tan para halo funu halakon nia inimigu sira seluk.^w

³ Depois Bibi Oan loke karimbu fatin numeru rua. I hau rona animal moris segundu hatete, “Mai ona!” ⁴ Kuda mean lakan ida mos sai mai. Ema nebee mak sae hela kuda nee, nia simu kbiit atu lori funu ba iha mundu para halo ema oho malu. Nia mos simu surik boot ida.^x

⁵ Depois Bibi Oan loke karimbu fatin numeru tolu. I hau rona animal moris numeru tolu hatete, “Mai ona!” Hau haree kuda metan ida, ema ida sae kuda nee kaer hela dasin ida atu tetu ai haan.^y

⁶ Depois hau rona buat ida hanesan ema nia lian sai hosi animal haat nee nia klaran dehan, “La kleur tan, rai sei ham-laha boot. Osan nebee ema manaan iha loron ida, sei too deit para sosa trigu kilu tolu. Se trigu diak nian, hetan deit kilu

^s5:8 Salmus (Mazmur) 141:2

^t5:9 Salmus (Mazmur) 33:3; 98:1; Isaias (Yesaya) 42:10 ^u5:10 Ézodu (Keluaran) 19:6; 1 Pedro 2:5, 9; Apokalipse (Wahyu) 1:6 ^v5:11 Daniel 7:10

^w6:2 Zacarias 1:8; 6:3; 6 ^x6:4 Zacarias 1:8; 6:2 ^y6:5 Zacarias 6:2; 6

ida. Maibee keta estraga ai oliveira ho ai uvas.”[‡]

⁷Depois Bibi Oan loke karimbu fatin numeru haat. I hau rona animal moris numeru haat hatete, “Mai ona.” ⁸Hau haree tan kuda ida kor kamutis. Ema nebee mak sae kuda nee, nia naran ‘Mate’. Iha ema ida tan naran ‘Matebian sira nia Fatin’ lao tu-tuir nia. Sira nain rua simu kbiit atu baa oho ema lubuk ida iha mundu, uza surik, ho rai hamlaha, ho moras, ho mos animal siak. Se ita fahe ema hotu-hotu iha mundu ba parte haat, parte ida sei mate hotu.”^z

⁹Depois Bibi Oan loke karimbu fatin numeru lima. I hau haree ema barak nebee uluk ema oho, sira nia klamar iha meza sakrifisiu nia okos. Sira nee ema oho tanba sira foo sai Nai Maromak nia liafuan ho lo-loos. ¹⁰Sira koalia ho lian makaas dehan, “Nai Maromak kbiit nain, Ita Boot mak santu i loos. Bain-hira loos mak Ita Boot tesi lia ba ema iha mundu hodi kastigu ema sira nebee mak uluk oho ami?”

¹¹Depois sira ida-idak simu batina mutin naruk. Iha ida haruka sira hein tan uitoan, too sira nia numeru kompletu. Tanba hosi sira nia maluk sarani sira nebee sei serbi Kristu iha mundu, iha balu mak ema sei oho tan, hanesan mos sira uluk.

¹²Depois hau haree Bibi Oan loke tan karimbu fatin numeru neen. Dere-penti rai nakdoko makaas. Loro-matan sai nakukun hanesan hena metan, fu-

lan sai mean hanesan raan.^a ¹³Fitun sira monu tuun ba rai, hanesan fali ai fuan figeira matak mak monu ba rai bainhira anin huu makaas. ¹⁴Hau haree lalehan lulun aan too lakon tiha, hanesan fali ema lulun surat tahan. Foho ho ilha mos hotu-hotu muda tiha hosi sira nia fatin.^b ¹⁵Haree nunee, liurai sira iha mundu, naiulun sira, komandante militar, ema riku, ema boot too ema baibain ho atan, sira hotu-hotu halai baa iha foho hodi subar iha fatuk kuak ka subar iha fatuk nia leet.^c ¹⁶Sira halerik ba foho ho fatuk boot sira dehan, “Monu taka tiha ami ba! Subar ami para Nia nebee tuur iha kadeira ukun la bele haree ami, i Bibi Oan la bele kastigu ami.”^d ¹⁷Tanba loron kastigu too ona. Agora Sira fakar Sira nia hirus mai ami, too la iha ema ida mak bele aguenta!”^e

Nai Maromak tau marka ba Nia ema 144.000

7 Hotu tiha, hau haree anju haat ham-riik hela iha mundu nia lidun haat hodi satan netik anin hosi raiulun, rai ikun, tasi fetu, tasi mane, para la bele huu ba rai maran ho tasi. Ai huun ida mos anin la kona.^f ²Anju haat nee simu ona kbiit atu estraga rai ho tasi. Depois hau haree anju ida seluk mai hosi loro-sae lori hela karimbu hosi Maromak Moris. Anju nee koalia ho lian makaas ba anju haat nee ³dehan, “Hein lai! Ami sei tau marka iha Nai Maromak nia ema sira nia reen toos lai. Marka hotu mak

[‡]6:6 Iha rai nebaa, ema moris hosi ai huun rua nee. Nunee rai hamlaha boot, ema sei la mate hamlaha naran katak ai huun rua nee iha nafatin.

^z6:8 Ezekiel (Yehezkiel) 14:21

^a6:12 Apokalipse (Wahyu) 11:13; 16:18; Isaias (Yesaya) 13:10; Joel (Yoel) 2:10, 31; 3:15; Mateus 24:29; Marcos 13:24-25; Lucas 21:25

^b6:14 Isaias (Yesaya) 34:4; Apokalipse (Wahyu) 16:20

^c6:15 Isaias (Yesaya) 2:19; 21 ^d6:16 Hoseia 10:8; Lucas 23:30

^e6:17 Joel (Yoel) 2:11; Malakias (Maleakhi) 3:2

^f7:1 Jeremias (Yeremia) 49:36; Daniel 7:2; Zacarias 6:5

imi foin bele estraga rai maran ho tasi ho mos ai huun sira hotu.^g

⁴Depois hau rona dehan, ema nebee simu marka nee, hamutuk rihun atus ida haat-nulu resin haat. Sira hosi suku Israel hotu, mak hanesan tuir mai nee:

⁵hosi suku Judá, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Ruben, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Gade, ema rihun sanulu resin rua;

⁶hosi suku Aser, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Naftali, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Manassés, ema rihun sanulu resin rua;

⁷hosi suku Simeão, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Levi, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku Isakar, ema rihun sanulu resin rua;

⁸hosi suku Zebulón, ema rihun sanulu resin rua;

hosi suku José, ema rihun sanulu resin rua;

i hosi suku Benjamim, ema rihun sanulu resin rua.

Ema barak loos hatais batina mutin

⁹Hotu tiha, hau haree ema barak loos, too sura la bele. Ema sira nee hosi nasaun, suku, povu ho lian hotu-hotu iha mundu. Sira hotu hatais batina mutin, hamriik iha kadeira ukun nia oin ho Bibi Oan nia oin. Sira kaer ramus ¹⁰hodi hak-lalak dehan, “Ami hetan salvasaun hosi Nai Maromak Ida nebee tuur iha kadeira ukun ho mos hosi Bibi Oan.”

¹¹Anju hotu-hotu hamriik haleu kadeira ukun nee ho katuas lia nain sira ho mos animal moris haat. Sira hotu hakneak i hakruuk too rai iha kadeira ukun nia oin hodi adora Nai Maromak ¹²dehan,

“Amen, loos duni!

Ami hahii ho agradese,

ami foti aas Ita Boot nia naran.

Tanba Ita Boot mak kbiit nain,

Ita Boot forsa teb-tebes,

Ita Boot nia matenek klean liu.

Ita Boot deit mak ami adora too tinan ba tinan. Amen!”

¹³Depois katuas lia nain ida hosi sira rua-nulu resin haat nee husu mai hau dehan, “Sira nebee hatais batina mutin nee, see? Sira mai hosi nebee?”

¹⁴Hau hataan, “Hau la hatene senhor. Ita Boot mak hatene.”

Katuas nee hatete mai hau,

“Sira nee uluk hetan terus boot tanba sira nia fiar.

Sira fasi tiha ona sira nia batina ho Bibi Oan nia raan,

nee mak sira nia batina sai mutin.^h

¹⁵Tanba nee sira hamriik iha Nai Maromak nia kadeira ukun nia oin hodi serbi Nia loron-kalan iha Nia uma kreda boot.

I Nia nebee tuur iha kadeira ukun nee sei hamahon sira.

¹⁶Sira sei la hamlaha tan

i sei la hamrook tan.

Loro manas sei la halo terus tan sira,

i rai manas sei la halo sira senti atu mutuk.ⁱ

¹⁷Tanba Bibi Oan nebee mak hamriik iha klaran besik kadeira ukun nee mak sei sai sira nia bibi atan.

Nia sei lori sira ba bee matan

^g7:4 144.000 = 12 x 12 x 1000. Numeru 12 kódigu ida nebee dehan, ‘kompletu’. Nunee 144.000 hanesan kódigu ida nebee dehan ‘kompletu liu, la iha ida mak falta’.

^g7:3 Ezekiel (Yehezkiel) 9:4; 6

^h7:14 Daniel 12:1; Mateus 24:21; Marcos 13:19 ⁱ7:16 Isaias (Yesaya) 49:10

hodi foo hemu bee nebee foo moris rohan-laek.

I Nai Maromak sei hamaran sira nia matan been.”^j

**Bibi Oan loke karimbu
fatin numeru hitu**

8 Hotu tiha Bibi Oan loke karimbu fatin numeru hitu. Iha lalehan tomak nonook hotu maizoumenus oras sorin balu. ²Depois hau haree anju hitu nebee mak baibain hamriik iha Nai Maromak nia oin, sira ida-idak simu korneta.

³Depois iha anju seluk mai lori manko osan mean ida hamriik iha altar oin. Nia simu ai been morin barak iha nia manko atu hasae ba Maromak hamutuk ho Maromak nia povu nia orasaun. Nia sunu ai been morin nee iha altar osan mean iha kadeira ukun nia oin.^k ⁴I ai been morin nia suar ho povu sira nia orasaun sae hamutuk hosi anju nia liman too iha Nai Maromak nia oin.

⁵Depois anju nee mos foti ahi klaak iha altar leten hodi enxe nakonu ba iha manko osan mean laran, i nia riba tuun ba mundu. Derepent i rai tarutu makaas iha fat-fatin, rai lakan taa ba-mai, rai mos nakdoko.¹

⁶Hotu tiha anju hitu nebee mak kaer hela korneta prepara aan atu huu sira nia korneta.

Anju haat huu sira nia korneta

⁷Anju primeiru huu nia korneta. Derepent iha udan jelu fatuk ho ahi ho raan

kahur malu fakar tuun mai iha mundu. Parte ida hosi parte tolu hosi mundu nee, ahi haan mutuk tiha. Nunee mos duut matak ho ai huun sira, ahi haan mutuk parte ida hosi parte tolu.^m

⁸Anju numeru rua huu nia korneta. Derepent iha buat boot ida hanesan fali foho boot nebee lakan makaas, riba tuun ba tasi laran. Tasi parte ida hosi parte tolu sai tiha raan. ⁹Nunee ikan ho animal nebee moris iha tasi laran, parte ida hosi parte tolu mate. I roo nebee lao iha tasi laran mos, parte ida hosi parte tolu rahun.

¹⁰⁻¹¹Anju numeru tolu huu nia korneta. Derepent i fitun boot ida lakan hanesan ahi lakan, monu tuun hosi lalehan. Fitun nee nia naran ‘Moruk’. Nia monu tama ba mota ho bee matan, halo parte ida hosi parte tolu sai moruk. Too ikus ema barak mate tanba sira hemu bee moruk nee.ⁿ

¹²Depois anju numeru haat huu nia korneta. Derepent i hanesan buat ruma xoke loro matan, fulan ho mos fitun, halo parte ida hosi parte tolu sai nakukun tiha. Nunee, se oras loron ida nian ita fahe ba tolu, entaun oras rua naroman, oras ida nakukun. Kalan mos hanesan.^o

¹³Depois hau haree manu makikit ida semo aas, i hau rona manu nee foo sai ho lian makaas dehan. “Aii, susar! Susar! Ema hotu-hotu iha mundu sei hetan susar boot liu tanba sei iha tan anju tolu mak sei huu sira nia korneta.”

^j7:17 Salmus (Mazmur) 23:1-2; Ezekiel (Yehezkiel) 34:23; Isaias (Yesaya) 49:10; Isaias (Yesaya) 25:8

^k8:3 Amos 9:1; Ézodu (Keluaran) 30:1; 3 ^l8:5 Levítiku (Imamat) 16:12; Ezekiel (Yehezkiel) 10:2; Ézodu (Keluaran) 19:16; Apokalipse (Wahyu) 11:19; 16:18

^m8:7 Ézodu (Keluaran) 9:23-25; Ezekiel (Yehezkiel) 38:22

ⁿ8:10-11 Isaias (Yesaya) 14:12; Jeremias (Yeremia) 9:15

^o8:12 Isaias (Yesaya) 13:10; Ezekiel (Yehezkiel) 32:7; Joel (Yoel) 2:10, 31; 3:15

**Anju numeru lima huu nia korneta
— Gafanhotu halo terus ema**

9 Anju numeru lima huu nia korneta. Derepentí hau haree fitun ida monu tuun tiha ona ba rai. Fitun nee simu xavi ida para loke rai kuak klean nakukun. ² Momentu fitun nee loke rai kuak klean nee, ahi suar makaas sai kedas hanesan suar sai hosi fornu boot. Suar nee taka metin loro matan, halo rai nakukun tiha.^p ³ Gafanhotu barak teb-tebes sai hosi ahi suar laran tuun mai mundu. Nai Maromak halo gafanhotu sira nee bele tata ema hanesan fali sakunar tata ema.^q ⁴ Maibee Nia bandu sira la bele estraga duut ho ai huun ho ai horis selu-seluk. Sira so bele halo terus ema nebee mak la iha Nai Maromak nia marka iha sira nia reen toos.^r ⁵ Gafanhotu sira nee la simu lisensa atu oho ema sira nee maibee so halo terus deit durante fulan lima. Gafanhotu nee tata ema halo moras liu, hanesan fali sakunar mak tata. ⁶ Durante fulan lima nee nia laran, ema sira nee hakarak atu mate lalais, too sira buka dalan oi-oin, maibee la konsege mate.^s

⁷ Gafanhotu nee nia modelu hanesan kuda nebee pruntu ona atu ema sae hodi baa halo funu. Iha sira nia ulun taka buat ruma hanesan koroa liurai nian halo ho osan mean. Sira nia oin hanesan fali ema nia oin.^t ⁸ Sira nia fuuk naruk hanesan fetu nia fuuk, i sira nia nehan kroat hanesan leaun nia nehan.^u ⁹ Sira nia hirus matan taka ho buat ida hanesan besi funu nian. Sira nia liras tarutu makaas hanesan kuda kareta lubuk ida nebee halai makaas atu baa funu.^v ¹⁰ Sira nia ikun

forsa teb-tebes tanba iha veneno hanesan sakunar nian. Nunee sira uza sira nia ikun nee hodi halo terus ema durante fulan lima. ¹¹ ⁸ Gafanhotu sira nia liurai mak anju ida nebee toma konta ba rai kuak klean nakukun. Nia naran ho lian Ebreu dehan, Ábadon, ho lian Gregu dehan, Apólion. Naran rua nee katak, “Harahun door”.

¹² Terus boot primeiru liu ona. Maibee sei iha tan terus boot rua.

**Anju numeru neen huu nia korneta
— Terus oin tolu iha mundu**

¹³ Hotu tiha anju numeru neen huu nia korneta. Hau rona lian ida sai hosi altar osan mean nia lidun haat, altar nee iha hela Nai Maromak nia oin.^w ¹⁴ Lian nee hatete ba anju numeru neen nee dehan, “Baa kore tiha anju haat nebee kesi hela besik mota boot Eufates.” ¹⁵ Entaun anju nee baa kore tiha sira para sira bele baa oho ema. Tanba uluk kedas Maromak desidi katak anju haat nee mak tenki baa oho ema iha oras, loron, fulan ho tinan ida nee duni. Hosi ema hotu-hotu iha mundu, parte ida hosi parte tolu mak sira oho. ¹⁶ Anju haat nia tropas nebee sae kuda funu, barak teb-tebes, hau rona dehan, sira hamutuk tookon atus rua.

¹⁷ Hau haree tropas ho sira nia kuda funu nian hanesan nee: Tropa sira nia hirus matan taka ho besi funu kor tolu: mean lakan, azul tuan, ho kinur. Kuda sira nee nia ulun hanesan fali leaun nia ulun. Ahi lakan, ahi suar ho fatuk dois naran enxofre, sai hosi sira nia ibun laran. ¹⁸ Buat tolu nebee sai hosi kuda

§9:11 Gafanhotu sira nia liurai nee anju aat ida. Anju aat katak anju nebee uluk serbi Nai Maromak, maibee too ikus fila kotuk ba Nia.

p9:2 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:28 **q9:3** Ézodu (Keluaran) 10:12-15

r9:4 Ezekiel (Yehezkiel) 9:4 **s9:6** Jó (Ayub) 3:21; Jeremias (Yeremia) 8:3

t9:7 Joel (Yoel) 2:4 **u9:8** Joel (Yoel) 1:6 **v9:9** Joel (Yoel) 2:5

w9:13 Ézodu (Keluaran) 30:1-3

sira nia ibun nee halo ema parte ida hosi parte tolu iha mundu mate.¹⁹ Kuda sira nee nia forsa iha sira nia ibun ho mos sira nia ikun, tanba sira nia ikun hanesan fali samea. Sira nia ikun nee mos iha nia ulun rasik, i sira uza ulun nee hodi tata halo terus ema.

²⁰Maski ema barak mate iha terus boot sira nee, maibee ema nebee sei moris lakohi hakribi sira nia hahalok aat. Sira adora nafatin diabu, adora mos estatua lulik nebee halo ho osan mean, osan mutin, riti, fatuk ho ai. Maski buat sira nee la book aan, la haree, i la rona, maibee sira adora nafatin.^x ²¹Sira mos lakohi hakribi sira nia sala sira seluk hanesan oho ema, uza ai kulit aat, halo sala seksual ho naok.

Anju ho livru kiik-oan

10 Depois hau haree anju forte ida tan tuun mai hosi lalehan. Kalo-han falun metin nia isin, i arkuiris ida haleu nia ulun. Nia oin nabilan loos hanesan loro matan, i nia ain hanesan fali ahi lakan makaas.² Nia kaer hela livru kiik-oan ida. Livru nee baibain lulun maibee agora nakloke hela. Nia hamriik ain loos sama tasi, ain karuk sama rai maran.³ Depois anju nee koalia ho lian makaas hanesan leaun nia lian. Nia koalia tiha hotu, rai tarutu simu malu too dala hitu hodi hataan ba nia.⁴ Rai tarutu liu tiha, hau atu hakerek liafuan nebee mak sai hosi rai tarutu nee. Maibee hau rona fali lian ida hosi lalehan dehan, “O la bele konta sai buat nebee mak rai tarutu hitu nee foo sai, la bele hakerek nia liafuan.”

⁵Depois anju nebee mak hamriik ain sorin sama tasi ho ain sorin sama rai maran nee foti nia liman loos ba lalehan.

⁶I nia halo juramentu hodi Nai Maromak nia naran, tanba Nai Maromak moris tinan ba tinan i Nia mak halo lalehan, rai, tasi ho buat hotu-hotu iha laran. Nia jura dehan, “Maromak sei la demora tan.

⁷Bainhira anju numeru hitu huu nia kormeta, Nai Maromak sei halao Nia planu segredu, tuir lo-loos buat nebee uluk Nia foo hatene ona ba Nia atan sira nebee serbi Nia nudar profeta.”^y

⁸Depois lian nebee mak hau ohin rona hosi lalehan nee koalia dala ida tan mai hau dehan, “Baa iha anju nebee mak hamriik ain sorin sama tasi ho ain sorin sama rai maran nee hodi simu livru lulun nebee mak nakloke hela iha nia liman laran.”

⁹Depois hau baa iha anju nee hodi husu livru lulun kiik-oan nee. Nia dehan mai hau, “Simu ba hodi haan. Bainhira o haan livru nee, o nia kabun laran sei moruk, maibee iha o nia ibun sei midar hanesan bani been.”

¹⁰Hau mos foti livru lulun nee hosi anju nia liman i hau haan. Loos duni, iha hau nia ibun senti midar hanesan bani been, maibee bainhira hau tolan tiha, iha hau nia kabun senti moruk.^z ¹¹Depois hau rona orden dehan, “O tenki foo sai fali Maromak nia lia tatoli kona ba saida mak sei akontese ba povu sira, nasaun sira, ema hosi lian oi-oin, ho liu-rai sira.”

Nai Maromak haruka Nia sasin nain rua

11 Depois hau simu ai sukat ida, hau mos simu orden nunee: “O baa sukat Nai Maromak nia uma kreda boot, sukat mos nia meza sakrifisiu, i sura ema nain hira mak adora hela Maromak

^x9:20 Salmus (Mazmur) 115:4-7; 135:15-17; Daniel 5:23

^y10:7 Ézodu (Keluaran) 20:11; Deutoronómiu (Ulangan) 32:40; Daniel 12:7; Amos 3:7 ^z10:10 Ezeziel (Yehezkiel) 2:8—3:3

iha nebaa.^a ²Maibee lalika sukat area nebee haleu uma kreda boot iha moru laran, tanba area liur nee Nai Maromak foo tiha ona ba ema nebee mak la konhese Nia. Aban-bainrua sira nee sei sama hanehan Nai Maromak nia sidade nee too fulan haat-nulu resin rua.^b ³I Maromak sei haruka Nia ema nain rua baa foo sasin kona ba Nia. Sira sei hatais hena lutu hodi foo sai Maromak nia lia menon durante fulan hirak nee hotu. Nee hamutuk loron rihun ida atus rua neen-nulu.”

⁴Sasin nain rua nee hanesan ai huun oliveira rua ho mos ahi-oan riin rua nebee mak hamriik iha Nai Maromak nia oin, Nia mak ukun mundu tomak.^c ⁵Se inimigu ruma atu halo aat sasin nain rua nee, ahi lakan sei sai hosi sira nain rua niaibun laran hodi haan mutuk tiha sira. Ema hotu-hotu nebee hakarak halo aat sira sei mate hanesan nee. ⁶Sira nain rua sei iha kbiit hodi taka kalohan para udan la bele tuun durante sira foo tutan Nai Maromak nia liafuan. Sira mos iha kbiit para halo bee sai fali raan, ho kbiit para halo dezastre selu-seluk tan iha mundu, tuir sira nia hakarak.^d

⁷Bainhira sasin nain rua nee foo sai hotu tiha Nai Maromak nia lia menon, animal siak ida sei sai hosi rai kuak klean nakukun. Animal nee sei ataka sira nain rua, nia mak forti liu i oho tiha sira.^e ⁸Iha sidade boot. Fatin nee mos uluk ema oho sasin nain rua nia Nai iha krus. Ema iha sidade nee hahalok aat teb-tebes hanesan ema Sodoma ho Ejitu uluk. Depois sasin nain rua nia mate isin husik hela deit iha estrada boot. ⁹Ema hosi lian,

suku ho nasaun hotu-hotu mai haree mate isin rua nee durante loron tolu ho balu, i sira la hataan para ema hakoi.^f ¹⁰Ema iha mundu tomak kontenti tanba sasin nain rua nee mate tiha ona, tanba sira nain rua halo terus ema iha mundu. Nunee sira rame-rame halo festa i foo prezenti ba malu.

¹¹Liu tiha loron tolu ho balu, Nai Maromak foo fali iis ba sira nain rua, i sira hadeer hamriik fali. Ema hotu-hotu nebee mak haree, tauk teb-tebes.^g ¹²Depois sira nain rua rona lian ida hosi lalehan dehan, “Sae mai iha nee!” Sira mos sae ba lalehan iha kalohan laran, iha sira nia inimigu sira nia oin.^h

¹³Derepenti deit rai nakdoko makaas. Nunee se ita fahe sidade nee ba parte sanulu, parte ida rahun hotu. I ema rihun hitu mate. Ema nebee mak sei moris, tauk teb-tebes, i sira hahii Nai Maromak iha lalehan.ⁱ

¹⁴Nunee terus boot numeru rua liu ona. Maibee terus boot numeru tolu besik atu mai ona.

**Anju numeru hitu huu nia
korneta — Nai Maromak ho
Jesus Kristu ukun mundu**

¹⁵Depois anju numeru hitu huu nia korneta. I hau rona anju iha lalehan haklalak dehan,

“Ita nia Nai Maromak ho mos ita nia Salvador nebee mak Nia haruka mai agora ukun ona mundu.

Nia sei ukun too tinan ba tinan nafatin.”^j

¹⁶Katuas lia nain rua-nulu resin haat nebee tuur hela iha kadeira ukun iha Nai

^a11:1 Ezekiel (Yehezkiel) 40:3; Zacarias 2:1-2 ^b11:2 Lucas 21:24

^c11:4 Zacarias 4:3, 11-14

^d11:6 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 17:1; Ézodu (Keluaran) 7:17-19; 1 Samuel 4:8

^e11:7 Daniel 7:7; Apokalipse (Wahyu) 13:5-7; 17:8; Daniel 7:21

^f11:9 Isaias (Yesaya) 1:9-10 ^g11:11 Ezekiel (Yehezkiel) 37:10 ^h11:12 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 2:11 ⁱ11:13 Apokalipse (Wahyu) 6:12; 16:18

^j11:15 Ézodu (Keluaran) 15:18; Daniel 2:44; 7:14, 27

Maromak nia oin, sira hotu hakneak i hakruuk too rai iha Nai Maromak nia ain hodi adora Nia. ¹⁷ Sira dehan,

“Nai Maromak Kbiit Nain,
Ita Boot iha hori uluk kedas.

Ami agradese Ita Boot

tanba agora Ita Boot hatudu sai ona Ita nia kbiit makaas
hodi ukun mundu.

¹⁸ Povu sira nebee mak la konhese Maromak, sira laran nakali

maibee agora Ita Boot mos fakar sai Ita nia hirus,

i too ona tempu atu Ita Boot tesi ema mate sira nia lia.

Too ona tempu para Ita Boot foo pre-miu ba ema nebee mak uluk serbi Ita Boot,

hanesan Ita Boot nia profeta sira

ho mos Ita Boot nia povu sira kiik ho boot nebee mak foti aas Ita Boot nia naran.

Too ona tempu para Ita Boot halo rahun tiha ema sira nebee mak uluk halo rahun ema seluk iha mundu.”^k

¹⁹ Depois Maromak nia uma kreda boot iha lalehan nia odamatan nakloke. I hau haree kaixoti promesa iha laran. Rai lakan mos fera ba-mai, rai tarutu makaas iha fati-fatin, rai nakdoko, i udan jelu fatuk bo-boot monu tuun mai rai.¹

Sameaulun hitu ameasa senhora ida ho nia Oan

12 Hotu tiha, iha sinal ida oin seluk liu mosu iha lalehan. Iha senhora ida, nia isin falun ho loron-matan, nia ain sama fulan. Iha nia ulun tau koroo liurai nian, koroo nee iha fitun sanulu resin rua. ² Senhora nee isin rua hela, be-

sik atu tuur ahi, i nia tanis hakilar tanba nia kanotak moras loos.

³ Iha tan sinal ida mosu iha lalehan. Iha samea mean boot ida, nia ulun hitu, dikur sanulu. Iha nia ulun hitu nee tau koroo liurai nian ida-ida.^m ⁴ Samea ulun hitu nee uza nia ikun hodi baku makaas fitun parte ida hosi parte tolu tuun ba mundu. Depois nia baa hamriik iha senhora isin rua nee nia oin para nia oan moris mai tolan kedas.ⁿ ⁵ Depois senhora nee tuur ahi, nia Oan mane. Nia mak sei ukun nasaun hotu-hotu iha mundu ho kroat. Maibee anju ida mai hadau tiha Labarik nee hosi nia inan, i lori baa iha Nai Maromak, iha Nia kadeira ukun.^o ⁶ Senhora nee halai kedas baa iha rai fuik maran, iha fatin ida nebee mak Nai Maromak prepara tiha ona ba nia. Nai Maromak sei tau matan ba nia iha fatin nee too tinan tolu ho balu, nee hamutuk loron rihun ida atus rua neen nulu.

⁷ Depois funu boot mosu iha lalehan. Maromak nia anju boot ida naran Miguel ho anju sira nebee mak tuir nia, halo funu hasoru samea ulun hitu nee. Samea ulun hitu nee mos iha nia anju, nune sira funu hasoru Miguel ho nia anju sira.^p ⁸ Too ikus samea nee lakon, nune nia ho nia anju sira la bele hela tan iha lalehan. ⁹ Miguel ho nia anju sira soe sai tiha samea ulun hitu nee hosi lalehan. Sira soe tiha samea mai mundu hamutuk ho nia anju sira hotu. Samea ulun hitu nee mak ema bolu ‘diabu nia boot’ ka ‘Satanás’. Hori uluk kedas samea nee lohi ema hotu iha mundu para lao sala dalan.^q

¹⁰ Depois hau rona lian makaas ida hosi lalehan dehan nune:

^k11:18 Salmus (Mazmur) 2:5; 110:5; 115:13

^l11:19 Apokalipse (Wahyu) 8:5; 16:18; 16:21 ^m12:3 Daniel 7:7

ⁿ12:4 Daniel 8:10 ^o12:5 Isaias (Yesaya) 66:7; Salmus (Mazmur) 2:9

^p12:7 Daniel 10:13, 21; 12:1; Judas 9

^q12:9 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 3:1; Lucas 10:18

“Agora tempu too ona atu Nai Maromak salva ema.

Ita nia Nai Maromak hatudu ona Nia kbiit hodi ukun nudar Liurai.

Ita nia Salvador nebee mak Nia haruka mai mos hatudu ona Nia kbiit.

Tanba uluk samea ulun hitu nee loron-kalan hamriik iha Nai Maromak nia oin

hodi foo sala ba ita nia maluk sarani sira, maibee agora Maromak soe sai tiha ona nia hosi lalehan.^r

¹¹ Ita nia maluk sarani sira manaan tiha ona samea ulun hitu nee,

tanba Bibi Oan nia raan fakar hodi salva sira,

i tanba sira foo sai nafatin Nai Maromak nia liafuan.

Maski ema atu oho sira mos sira la hakiduk.

¹² Nunee lalehan ho buat hotu-hotu iha lalehan haksolok ba!

Maibee buat hotu-hotu nebee moris iha rai ho tasi sei terus, tanba diabu nia boot tuun ona baa iha imi.

Nia laran nakali ona tanba nia hatene katak,

nia tempu para halo buat aat besik hotu ona.”

¹³ Bainhira samea ulun hitu nee hatene katak, sira soe tuun tiha ona nia iha mundu, nia baa buka tuir senhora nebee mak tuur ahi Oan mane nee, atu halo terus nia. ¹⁴ Maibee senhora nee simu liras rua hanesan manu makikit boot ida nia liras para semo ba fatin nebee prepara tiha ona ba nia iha rai fuik maran. Iha nebaa Nai Maromak sei hamahon nia durante tinan tolu ho balu para samea ulun hitu nee la bele

halo buat aat ba nia.^{**} ¹⁵ Haree nunee, samea ulun hitu nee fakar sai bee barak hanesan mota boot hosi nia ibun para mota bele lori senhora nee. ¹⁶ Maibee rai mak ajuda senhora nee hodi tolan tiha bee nebee mak sai hosi samea nia ibun. ¹⁷ Nunee samea ulun hitu nee hirus teb-tebes senhora nee, too nia baa buka senhora nee nia oan sira seluk. Sira nee mak ema nebee halo tuir Nai Maromak nia ukun fuan i foo sasin kona ba Jesus. ¹⁸ Depois samea nee baa hamriik iha tasi ibun.

Animal siak nebee sai hosi tasi

13 Depois hau haree animal siak ida sai hosi tasi laran. Animal nee nia ulun hitu, dikur sanulu. Iha nia dikur sanulu nee tau koroa liurai nian ida-idak. Iha nia ulun ida-idak hakerek naran nebee hatete aat Nai Maromak.^s

² Animal nebee mak hau haree nee, nia isin hanesan tigre. Nia ain boot hanesan animal fuik ursu nian, i nia ibun hanesan leaun nia ibun. Samea ulun hitu nee foo nia kbiit ba animal siak nee i entrega nia kadeira ukun ba nia.^t ³ Animal siak nee, nia ulun ida iha fitar, haree ba hanesan uluk kanek boot. Tuir loelos nia mate, maibee kanek nee diak fali ona. Ema hotu-hotu admira ho animal siak nee i tuir nia. ⁴ Sira hotu adora samea ulun hitu nee hanesan fali Maromak, tanba samea nee foo tiha ona kbiit ba animal siak nee. Sira mos adora animal siak nee hodi dehan, “La iha ida mak forsa hanesan animal nee! La iha ida mak bele manaan nia.”

⁵ Maromak husik deit animal siak nee foti aan i hatete aat Nai Maromak. Animal nee mos hetan lisensa para kaer

^{**} **12:14** Biblia ho lian Gregu dehan, “tempu ida, tempu rua, ho tempu sorin balu.” Nee dehan katak tinan tolu ho balu.

^r **12:10** Jó (Ayub) 1:9-11; Zacarias 3:1

^s **13:1** Daniel 7:3; Apokalipse (Wahyu) 17:3, 7-12 ^t **13:2** Daniel 7:4-6

ukun durante fulan haat-nulu resin rua, nee hamutuk tinan tolu ho balu. ⁶Nia hatete aat Nai Maromak, hatete aat Nai Maromak nia naran ho Nia hela fatin, hatete aat mos hotu-hotu nebee hela iha lalehan.^u ⁷Maromak foo lisensa ba animal siak nee atu halo funu hasoru Maromak nia povu too manaan. Nia mos simu kbiit para ukun ema hotu-hotu hosi suku, povu, lian ho nasaun hotu-hotu.^v ⁸Ema hotu-hotu iha mundu nee sei adora animal siak nee. So ema nebee naran hakerek ona iha lista ema moris rohan-laek nian mak la adora animal nee. Lista nee Maromak hakerek nanis ona molok Nia halo mundu. Lista nee Bibi Oan nian, Ida nebee mak ema oho.^w ⁹Imi nebee iha tilun, rona di-diak ba!

¹⁰Se Maromak desidi ona katak, ema ruma tenki sai dadur, nia sei sai dadur duni.

Se Maromak desidi ona katak, ema ruma tenki mate ho surik, nia sei mate duni ho surik.

Nee duni sarani sira tenki aguenta ho pasiensia nafatin i fiar metin too rohan.^x

Animal siak nebee sai hosi rai

¹¹Depois hau haree animal siak ida tan sai mai hosi rai. Animal segundu nee nia dikur rua, hanesan bibi malae oan nia dikur, maibee nia lian hanesan samea ulun hitu nia lian. ¹²Nia simu kbiit hosi animal siak primeiru, ida nebee uluk kanek boot i tuir loos mate maibee diak fali ona. Nunee nia halao servisu hodi animal siak primeiru nia naran, i nia obriga ema hotu-hotu iha mundu adora fali animal siak primeiru nee. ¹³Animal segundu nee halo milagre

bo-boot halo ema hotu-hotu admira, too nia mos halo ahi monu tuun hosi lalehan iha ema barak nia oin. ¹⁴Ho milagre nebee nia halo hodi animal siak primeiru nia naran nee, nia lohi ema hotu iha mundu. Nia haruka ema harii estatua animal primeiru nian para foti aas animal primeiru nee, ida nebee uluk ema halo kanek ho surik, maibee sei moris hela. ¹⁵Maromak husik animal segundu halo estatua nee bele iha iis para bele koaliala. I estatua nee haruka oho tiha ema hotu-hotu nebee lakohi adora nia. ¹⁶Animal segundu nee obriga ema hotu-hotu, kiikboot, riku-kiak, atan ka ema baibain, tenki simu marka iha sira nia liman loos ka iha sira nia reen toos. ¹⁷Ema nebee la iha marka nee, sira la bele faan sasaan ka sosa buat ida. Iha marka nee hakerek animal siak primeiru nia naran, ka numeru nebee reprezenta nia naran.

¹⁸Iha nee ita presiza uza matenek. Ema nebee hanoin klean bele kompriende kódigu numeru nee. Numeru nee mak “666”, i hatudu ba ema ida.^{††}

Bibi Oan ho Nia ema 144.000

14 Depois hau haree tan buat foun ida. Hau haree Bibi Oan hamriik hela iha foho Siaun nia tutun, hamutuk ho ema rihun atus ida haat-nulu resin haat. Iha sira hotu nia reen toos hakerek Bibi Oan nia naran ho mos Bibi Oan nia Aman nia naran.^y ²I hau rona buat ida iha lalehan, hanesan laloran boot ka rai tarutu makaas. Lian nebee hau rona nee mos hanesan ema barak toka muzika ho viola. ³Ema rihun atus ida haat-nulu resin haat nee hamriik hela iha Nai Maromak nia kadeira ukun nia

^{††}**13:18** Tuir ema matenek sira kona ba Biblia, iha tempu nebaa, numeru “6” nee kódigu ba buat nebee la diak ka la kompletu. Nunee numeru “666” dehan “aat liu”.

^u**13:6** Daniel 7:8, 25; 11:36 ^v**13:7** Daniel 7:21

^w**13:8** Salmus (Mazmur) 69:29 ^x**13:10** Jeremias (Yeremia) 15:2; 43:11

^y**14:1** Ezekiel (Yehezkiel) 9:4; Apokalipse (Wahyu) 7:3

oin ho animal moris haat ho katuas lia nain rua-nulu resin haat nee nia oin. Ema sira nee hananu kanta foun ida. Kanta nee ema seluk la hatene, so ema sira nee mak hatene, tanba hosi mundu tomak, sira nee mak Maromak sosa kotu tiha ona. ⁴ Ema sira nee moris loos, hanesan mane klosan ida nebee mak sempre kuida nia aan para la bele halo sala seksual ho feto. Sira sempre lao tu-tuir Bibi Oan. Sira nee Maromak sosa kotu ona para sai Nia povu. Sira mos hanesan batar fulin diak nian nebee toos nain taa uluk hodi oferese ba Nai Maromak ho mos ba Bibi Oan. ⁵ Ema sira nee nunka bosok, i sira livre hosi sala.^z

João haree anju tolu

⁶ Depois hau haree anju ida semo aas lori Maromak nia Liafuan Diak nebee vale too tinan ba tinan. Nia baa para foo sai Liafuan Diak nee ba ema hotu-hotu hosi povu, suku, lian ho nasaun hotu iha mundu tomak. ⁷ Anju nee hatete ho lian makaas dehan, “Hotu-hotu tenki respeita Nai Maromak i foti aas Nia naran, tanba tempu too ona atu Nai Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia. Adora Nia tanba Nia mak halo lalehan ho rai, tasi ho bee matan.”

⁸ Iha tan anju ida seluk semo tuir anju primeiru nee hodi dehan, “Sidade boot Babilónia rahun tiha ona! Rahun too rai! Uluk sidade nee hanesan feto luroon nebee obriga nasaun hotu-hotu iha mundu hemu lanu too halo sala seksual tuun-sae. Maibee agora Maromak kastigu ona nia.”^a

⁹ Depois anju ida tan semo tuir anju rua nee. Anju nee foo sai ho lian makaas dehan, “See mak adora animal siak nee

ho nia estatua, i simu nia marka iha sira nia reen toos ka liman, ¹⁰ Maromak sei fakar Nia hirus ba sira. Nia hirus nee hanesan fali tua ulun nebee manas teb-tebes. Maski manas, sira tenki hemu. Maromak sei halo sira terus teb-tebes iha ahi lakan boot nia laran, iha anju santu sira ho Bibi Oan nia oin.^b ¹¹ Ema hotu-hotu nebee mak adora animal siak nee ho nia estatua i sira nebee iha marka animal nia naran, sei hetan terus loron-kalan iha ahi laran. I ahi nebee halo sira terus nee, nia suar sae la para too tinan ba tinan.”^c

¹² Entaun imi nebee sai ona Nai Maromak nia povu, imi nebee halo tuir Nai Maromak nia ukun fuan i fiar metin ba Jesus too rohan, imi tenki aguenta ho pasiensia nafatin.

¹³ Hotu tiha hau rona lian ida hosi lalehan dehan, “Hakerek nunee: Komesa agora, ema nebee laran metin ba Nai Jesus too rohan, bainhira sira mate, sira sorti boot.”

Maromak nia Espiritu hataan, “Loos duni, sira deskansa ona, tanba sira nia servisu ho sira nia terus hotu ona, i Nai Maromak sei selu fali sira nia kolen.”

Maromak kastigu mundu hanesan ema lere hare ka koa uvas

¹⁴ Depois hau haree kalohan mutin ida. Iha kalohan nee nia leten hau haree hanesan Ema ida mak tuur. Iha Nia ulun iha koroa liurai nian halo ho osan mean, i Nia kaer hela tudik koa hare nian kroat loos.^d ¹⁵ Depois anju ida sai hosi uma kredo boot. Anju nee koalial ho lian makaas ba Ema nebee tuur iha kalohan leten dehan, “Hodi tudik nee lere ona ba, tanba hare hotu-hotu iha mundu tasak

^z14:5 Sofonias (Zefanya) 3:13

^a14:8 Isaias (Yesaya) 21:9; Jeremias (Yeremia) 51:8; Apokalipse (Wahyu) 18:2

^b14:10 Isaias (Yesaya) 51:17; Hahuu (Jénesis, Kejadian) 19:24; Ezekiel (Yehezkiel) 38:22 ^c14:11 Isaias (Yesaya) 34:10 ^d14:14 Daniel 7:13

ona, tempu too ona atu lere.”^e ¹⁶Entaun Ema nebee tuur iha kalohan leten nee, hodi Nia tudik kroat lere hare hotu-hotu iha mundu.

¹⁷Depois iha anju ida tan sai hosi uma kreda boot, nia mos kaer tudik kroat ida.

¹⁸Iha anju ida seluk nebee toma konta sunu ai been morin iha altar, nia lao mai hosi altar. Nia hatete ho lian makaas ba anju nebee kaer tudik kroat nee dehan, “Hodi tudik kroat nee koa tiha uvas ba! Tanba uvas hotu-hotu iha mundu tasak ona.” ¹⁹Anju nee mos hodi nia tudik koa uvas hotu-hotu hosi nia sanak. Koa tiha hotu, nia soe ba iha tanki laran para sama hasai nia been. Sama uvas nee hatudu Maromak nia hirus. ²⁰Fatin sama uvas nee iha liur, laos iha sidade laran. I bainhira sira sama uvas nee, raan mak suli sai hosi fatin nee hanesan fali mota tuun. Mota raan nee nia naruk kilometru atus tolu, i nia klean metru ida ho balu.^f

Anju hitu atu lori terus boot ikus ba mundu

15 Hotu tiha hau haree tan sinal ida iha lalehan halo hau admira tebetes. Iha anju hitu, ida-idak ho nia kbiit para haruka terus boot ida mai mundu. Terus boot hitu nee mak terus ikus ona, tanba liu tiha nee, Nai Maromak sei la fakar tan Nia hirus mai mundu.

²Depois hau haree buat ida hanesan tasi, maibee haree hanesan fali vidru kahur ho ahi. Hau mos haree ema barak nebee mak manaan tiha animal siak ho nia estatua tanba sira la adora nia i la simu nia marka ho nia numeru nebee mak reprezenta nia naran. Ema sira nee

hamriik iha tasi ninin i kaer hela viola nebee Nai Maromak foo ba sira. ³Sira hotu hananu kanta ida hosi Nai Maromak nia atan Moisés ho Bibi Oan nunee: “Nai Maromak Kbiit Nain,

buat hotu-hotu nebee mak Ita Boot halo makaas teb-tebes,
halo ema admira!

Ita Boot mak nasaun hotu-hotu nia Liurai,

Ita Boot halo saida deit sempre loos.^g

⁴Nai, ema hotu-hotu tauk Ita Boot

i foti aas Ita Boot nia naran,

tanba so Ita Boot deit mak santu.

Ema hosi nasaun hotu-hotu sei mai adora Ita Boot,

tanba ema hotu-hotu haree ona katak

Ita Boot halo saida deit sempre diak ho loos.”^h

⁵Bainhira sira hananu hotu ona, hau haree iha lalehan, fatin nebee mak lulik liu iha tenda orasaun nia laran, odamatan nakloke.ⁱ ⁶I anju hitu nebee mak lori terus boot nee, sai hosi uma kreda laran. Sira hatais hena mutin nabilan i kesi hena naruk osan mean iha sira nia hirus matan. ⁷Depois animal moris haat nee ida fahe manko osan mean ba anju hitu nee ida-idak. Manko nee nakonu ho kastigu nebee Maromak atu fakar mai mundu. Maromak nee moris tinan ba tinan nafatin. ⁸La kleur tenda orasaun nee ahi suar nakonu tiha. Ahi suar nee hatudu Nai Maromak nia kbiit ho Nia forsa. La iha ema ida mak bele tama ba iha tenda orasaun nee. Too terus boot hitu nebee anju hitu atu fakar mai mundu nee hotu ona mak foin bele tama fali.^j

^e14:15 Joel (Yoel) 3:13 ^f14:20 Isaias (Yesaya) 63:3; Lamentasoens (Ratapan) 1:15; Apokalipse (Wahyu) 19:15 ^g15:3 Ézodu (Keluaran) 15:1-18

^h15:4 Jeremias (Yeremia) 10:7; Salmus (Mazmur) 86:9

ⁱ15:5 Ézodu (Keluaran) 38:21 ^j15:8 Ézodu (Keluaran) 40:34; 1 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 8:10-11; 2 Krónikas (Tawarikh) 5:13-14; Isaias (Yesaya) 6:4

**Nai Maromak fakar
Nia hirus mai mundu**

16 Depois hau rona lian makaas ida sai hosi uma kreda boot hodi haruka anju hitu nunee, “Baa ona! Lori manko hitu nee baa fakar tiha Maromak nia hirus ba mundu.”

² Anju numeru ida fakar uluk Maromak nia hirus nebee iha nia manko laran nee ba mundu. Derepent deit, ema sira nebee mak simu animal siak nia marka i adora nia estatua, sira nia isin sai kanek dodok hotu, halo sira senti moras loos.^k

³ Anju numeru rua fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba tasi. Derepent tasi sai raan hanesan fali ema mate nia raan, i buat hotu-hotu nebee moris iha tasi laran mate mohu.

⁴ Anju numeru tolu fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba mota ho bee matan, halo bee hirak nee sai tiha raan.¹⁵ Depois hau rona anju ida nebee toma konta bee hotu iha mundu dehan nunee:

“Nai Maromak santu,
Ita Boot iha hori uluk kedas i iha nafatin.
Kastigu nebee mak Ita Boot foo ba sira nee loos,

⁶ tanba sira oho Ita Boot nia povu ho profeta sira too sira nia raan fakar,
i agora Maromak obriga sira hemu fali raan.

Sira merese duni hetan kastigu nee.”

⁷ Depois hau rona lian ida hosi meza sakrifisiu hataan nunee,

“Loos duni! Nai Maromak Kbiit Nain,
Ita Boot tesi lia ho loos.

Sira merese duni simu kastigu nebee Ita Boot foo ba sira.”

⁸ Hotu tiha anju numeru haat fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba loro matan. Derepent

loro matan simu kbiit para sai manas liu too sunu ema nia isin hanesan fali ahi.

⁹ Loro manas makaas halo sira nia isin kanek, i sira hatete aat Nai Maromak nia naran, tanba Nia mak iha kbiit hodi foo terus boot nee ba sira. Maski nunee, sira la hakribi sira nia sala, i lakohi foti aas Nai Maromak nia naran.

¹⁰ Anju numeru lima fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba animal siak nia kadeira ukun. Derepent nakukun taka metin animal siak nee nia reinu hotu, i sira hotu-hotu tata nanaal tanba sira terus liu.^m ¹¹ Sira hotu-hotu koalia aat Nai Maromak iha lalehan tanba sira nia kanek moras teb-tebes. Maski terus nunee, maibee la iha ema ida atu hakribi nia hahalok aat.

¹² Anju numeru neen fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba mota boot Eufates. Derepent mota nee sai maran tiha, para loke dalan ba liurai sira hosi loro-sae bele liu.ⁿ ¹³ Depois hau haree tan espirtu aat tolu, haree hanesan manduku. Ida sai hosi samea ulun hitu niaibun, ida seluk sai hosi animal siak primeiru niaibun, ida tan sai hosi profeta falsu niaibun. Profeta falsu nee mak animal siak segundu.

¹⁴ Espirtu aat tolu nee iha kbiit hodi halo milagre oi-oin. I sira baa konvida liurai sira iha mundu tomak atu mai halibur hamutuk hodi halo funu hasoru Nai Maromak Kbiit Nain. Afinal tempu nebee sira marka atu funu nee mak Nai Maromak nia loron para kastigu Nia inimigu sira. ¹⁵⁻¹⁶ Fatin nebee liurai sira halibur atu halo funu nee ho lian Ebreu dehan Armagedon.

Jesus Kristu hatete, “Rona di-diak! Hau sei mai derepent deit hanesan naok-teen. Ema nebee hadeer hela deit hodi hatais nia rupa, ema nee sorti boot.

^k16:2 Ézodu (Keluaran) 9:10 ^l16:4 Ézodu (Keluaran) 7:17-21; Salmus (Mazmur) 78:44 ^m16:10 Ézodu (Keluaran) 10:21 ⁿ16:12 Isaias (Yesaya) 11:15

Se lae, bainhira Hau mai, nia moe loos tanba nia isin molik hela.”^o

¹⁷Depois anju numeru hitu fakar Maromak nia hirus nebee mak iha nia manko laran ba anin. Derepentli lian makaas ida sai hosi kadeira ukun iha uma kreda boot dehan, “Hotu ona!”

¹⁸Depois rai lakan fera ba-mai, rai tarutu makaas iha fati-fatin, rai mos nakdoko. Dezde Maromak halo ema, seidauk iha rai nakdoko makaas hanesan nee.^p ¹⁹Sidade boot Babilónia nakfera fahe ba tolu, i sidade hotu-hotu iha nasaun sira seluk mos rahun. Nai Maromak la haluha ema Babilónia nia hahalok aat. Nee mak Nia fakar nia hirus ba iha kopu tua nian halo nakonu hodi obriga sira hemu.^q ²⁰Rai oan sira iha tasi klaran mout tiha i foho sira mos lakon hotu.^r ²¹Udan jelu fatuk bo-boot monu hosi kalohan hanehan ema. Udan jelu fatuk nee nia todan too kilu haat-nulu. Ema sira nee hatete aat Nai Maromak nia naran tanba terus nebee sira simu nee todan liu.^{‡‡ s}

Sidade Babilónia hanesan feto luroon

17 Depois anju ida hosi anju hitu nebee kaer manko sira nee, mai iha hau hodi dehan, “Mai para hau hatudu ba o oinsaa Nai Maromak kastigu sidade boot nebee harii besik mota barak. Sidade boot nee hanesan fali feto luroon nebee la hatene aan.”^{¶¶} ^{t2}Uluk liu-

rai sira hosi mundu tomak mai halo sala seksual ho nia. I povu hosi mundu tomak mos hemu nia tua too lanu hodi halo tuir nia hahalok aat.”^u

³Depois Maromak nia Espiritu domina hau, i anju nee lori hau ba rai fuik maran. Iha nebaa hau haree feto ida tuur hela iha animal siak mean lakan ida nia leten. Iha animal siak nee nia isin lolon tomak hakerek liafuan nebee hatete aat Nai Maromak. Animal nee iha ulun hitu, dikur sanulu.^v ⁴Feto nee hatais hena folin karun teb-tebes, kor mean ho kor kafé. I nia tau osan mean, fatuk murak, ho morteen perola mesak karun. Nia kaer hela kopu osan mean ida. Kopu nee nakonu ho nia hahalok aat, hanesan sala seksual ho buat aat ho buat foer selu-seluk nebee mak nia halo.^w ⁵Iha feto nee nia reen toos hakerek naran ida, nia signifikadu sei segredu hela. Nia naran nunee:

“Sidade boot Babilónia, feto luroon hotu-hotu nia inan, hahalok foer hotu-hotu iha mundu nia huun.”

⁶Hau haree feto aat nee, raan mak lanu tiha nia. Nia gosta liu oho Nai Maromak nia ema sira, gosta oho ema nebee foo sasin kona ba Jesus Kristu.

Bainhira hau haree nia, hau admira teb-tebes.

⁷Maibee anju nee husu mai hau, “Nusaa mak o admira nunee? Hau sei

^{‡‡}16:21 Biblia ho lian Gregu dehan todan hanesan talenta ida. Nee maizoumenus kilu 40.

^{¶¶}17:1 Iha Biblia, dala barak kompara ema sarani nia relasaun ho Nai Maromak hanesan relasaun entre feen ho laen. Se karik ita adora fali maromak falsu, nee hanesan kaben nain ida baa halo fali sala seksual ho ema seluk.

^o16:15-16 Mateus 24:43-44; Lucas 12:39-40; Apokalipse (Wahyu) 3:3; 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 23:29; Zacarias 12:11 ^p16:18 Apokalipse (Wahyu) 8:5; 11:13;

19 ^q16:19 Isaias (Yesaya) 51:17 ^r16:20 Apokalipse (Wahyu) 6:14

^s16:21 Ézodu (Keluaran) 9:23; Apokalipse (Wahyu) 11:19

^t17:1 Jeremias (Yeremia) 51:13 ^u17:2 Isaias (Yesaya) 23:17; Jeremias (Yeremia)

51:7 ^v17:3 Apokalipse (Wahyu) 13:1 ^w17:4 Jeremias (Yeremia) 51:7

esplika ba o buat nebee mak sei subar hela kona ba fetu nee ho mos animalulun hitu dikur sanulu nebee nia sae nee. ⁸Animal siak nee uluk moris iha mundu, maibee agora la iha tiha ona. Aban-bainrua nia sei mosu fali mai hosi rai kuak klean nakukun. Bainhira nia mosu fali mai, ema hotu-hotu iha mundu nebee naran la tau iha lista ema moris rohan-laek nian molok Maromak halo mundu nee, sira sei admira haree animal siak nee. Tanba animal siak nee uluk moris, depois la iha tiha ona, maibee too ikus mosu fali. Maski nunee Maromak sei halo rahun tiha nia.^x

⁹Ema presiza uza matenek para bele kompriende animal siak nee. Nia ulun hitu nee hatudu ba foho hitu, fetu nee baibain tuur iha foho hitu nee nia leten.

¹⁰Nia ulun hitu nee mos hatudu ba liurai nain hitu. Nain lima monu tiha ona, nain ida agora ukun hela, i ida seluk seidauk mai, maibee bainhira nia mai, nia tenki ukun lalais deit. ¹¹Animal siak nebee mak uluk iha i agora la iha ona, nia mos uluk halo parte iha liurai nain hitu nee. Maibee aban-bainrua nia sei ukun fila fali para sai liurai numeru walu. Too ikus Maromak sei halo rahun tiha nia.

¹²Dikur sanulu nebee o haree nee, hatudu ba liurai nain sanulu tan nebee seidauk kaer ukun. Sira sei hetan kbiit para ukun hamutuk ho animal siak nee, maibee ukun too oras ida deit.^y ¹³Liurai nain sanulu nee laran ida deit hodi entrega sira nia kbiit ba animal siak nee. ¹⁴Sira sei halo funu kontra Bibi Oan. Maibee Bibi Oan ho Nia povu sei man-aan, tanba Bibi Oan nee mak nai hotu-hotu nia Nai, ho liurai hotu-hotu nia Liurai. Nia povu nee mak ema nebee Nia

hili ho bolu tiha ona, i sira foo laran ba Nia.”

¹⁵Anju nee esplika tan, “Ohin o haree fetu luroon nee tuur iha mota barak. Mota nee hatudu ba ema hosi suku, povu, lian ho nasaun hotu-hotu iha mundu. ¹⁶Ohin o mos haree dikur sanulu nebee hatudu ba liurai nain sanulu, liurai sira nee ho animal siak sei odi fetu luroon nee. Sira sei hadau tiha fetu nee nia sasaan hotu-hotu too kolu molik tiha nia. Sira sei haan tiha nia isin, depois nia isin restu soe ba ahi laran. ¹⁷Nai Maromak mak halo liurai nain sanulu nee laran ida foo sira nia kbiit ba animal siak nee hodi ukun. I sira sei tuir animal siak nee too planu nebee mak Maromak hatete tiha ona, sai realidade duni.

¹⁸Fetu luroon nebee o haree nee hatudu ba sidade boot nebee mak ukun liurai hotu-hotu iha mundu.”

Sidade Babilónia rahun tiha ona

18 Hotu tiha hau haree anju ida tan tuun mai hosi lalehan. Anju nee nia kbiit boot i nia nabilan too halo mundu nee sai naroman hotu. ²Nia koalia ho lian makaas dehan, “Sidade boot Babilónia rahun tiha ona! Rahun too rai.

Sidade nee sai ona diabu sira nia hela fatin,

ho espiritu aat hotu-hotu nia subar fatin. Manu buan ho manu fuik selu-seluk nebee ema hakribi,

halo nia knuuk iha nebaa.^z

³Sidade nee rahun tiha ona, tanba nasaun hotu-hotu iha mundu, mai hemu nia tua too lanu hodi halo sala seksual tuun-sae, i liurai hotu-hotu iha mundu

^x17:8 Daniel 7:7; Apokalipse (Wahyu) 11:7; Salmus (Mazmur) 69:29

^y17:12 Daniel 7:24

^z18:2 Isaias (Yesaya) 21:9; Jeremias (Yeremia) 51:8; Apokalipse (Wahyu) 14:8; Isaias (Yesaya) 13:21; Jeremias (Yeremia) 50:39

mai halo sala seksual ho nia.

Ema Babilónia kaan atu sosa sasaan di-
diak deit,

nunee halo kontratu nain sira hosi
mundu tomak sai riku.”^a

⁴Depois hau rona tan lian ida hosi
lalehan dehan nunee:

“Hau nia povu,

sai tiha hosi sidade boot nee.

Imi la bele halo tuir nia hahalok aat nee,
se lae imi mos hetan hotu kastigu hamu-
tuk ho nia.”^b

⁵Tanba nia sala butuk aas ona too ona
lalehan,

i Nai Maromak la haluha nia hahalok
aat.”^c

⁶Nee duni, foo terus ba nia

tuir terus nebee mak nia foo ona ba ema
seluk,

maibee nia hahalok aat nee,

tenki selu too dala rua.

Uluk nia kahur tua manas foo ba ema
seluk hemu,

agora tenki obriga nia hemu tua nebee
manas makaas liu dala rua.”^d

⁷Uluk nia foti aan liu hodi moris goza
deit,

agora tenki foo fali terus ho susar boot
liu ba nia.

Feto luroon nee gaba aan dehan,

‘Hau nee liurai feto!

Hau nunka sai feto faluk,

i nunka hatene tristi.’

⁸Tanba nee, iha loron ida deit, terus
boot sei kona nia:

tanis leilir, hamlaha ho mate,

too ahi haan mutuk tiha nia isin.

Tanba Nai Maromak Kbiit Nain

mak foo justisa ba nia nunee.”^e

⁹Bainhira ahi haan nia, liurai sira hosi
mundu tomak nebee uluk mai halo sala
seksual hodi moris goza hamutuk ho nia,
sira sei haree ahi suar sae, i tanis leilir ba
nia. ¹⁰Sira tauk nia terus nee kona mos
sira, entaun sira hamriik hosi dook deit
hodi dehan,

‘Koitadu Babilónia!

Koitadu sidade boot ho forti nee!

Derepenti o hetan kastigu,

iha oras ida deit, o rahun tiha ona.”^f

¹¹Kontratu nain sira hosi mundu
tomak mos tanis leilir ba sidade nee,
tanba la iha tan ema ida atu sosa sira
nia sasaan,”^g ¹²sira nia osan mean, osan
mutin, fatuk murak, ka morteen perola,
sira nia hena mesak furak, sira nia hena
diak nian nebee kor mean ho kor kafé.
Ema la sosa tan sira nia ai morin, sasaan
oi-oin nebee halo hosi elefante nia ne-
han, ai nebee karu, riti, besi ka fatuk
marmore. ¹³Ema la sosa tan sira nia ai
kanela ka temperus oi-oin, sira nia ai
been morin ka mina morin oi-oin, sira
nia tua, mina azeiti, trigu diak nian, ka
trigu musan. La iha tan ema atu sosa sira
nia karau, bibi malae ka kuda, sira nia
kuda kareta ka sira nia atan.”^h

¹⁴Kontratu nain sira sei dehan ba
sidade nee,

‘Buat hotu-hotu nebee o kaan,

mohu tiha ona.

O nia rikusoin ho sasaan furak sira nee
hotu-hotu nabeen tiha ona,

i o sei la hetan tan ona.’

¹⁵Kontratu nain sira nee riku tiha ona,
tanba uluk mai faan sira nia sasaan iha
sidade nee. Sira hotu sei hamriik hosi
dook deit, tanba tauk sidade nee nia

^a18:3 Isaias (Yesaya) 23:17; Jeremias (Yeremia) 51:7

^b18:4 Isaias (Yesaya) 48:20; Jeremias (Yeremia) 50:8; 51:6; 45

^c18:5 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 18:20-21; Jeremias (Yeremia) 51:9

^d18:6 Salmus (Mazmur) 137:8; Jeremias (Yeremia) 50:29

^e18:8 Isaias (Yesaya) 47:7-9 ^f18:10 Ezekiel (Yehezkiel) 26:16-17

^g18:11 Ezekiel (Yehezkiel) 27:31; 36 ^h18:13 Ezekiel (Yehezkiel) 27:12; 13; 22

terus kona mos sira. I sira sei tanis lelir dehan,

¹⁶ ‘Koitadu! Koitadu sidade boot nee!

Uluk o hatais hena mesak furak, kor mean ho kor kafé ho folin karun teb-tebes.

Uluk o enfeita aan ho osan mean, fatuk murak ho morteen perola.ⁱ

¹⁷ Maibee iha oras ida nia laran deit, o nia rikusoin sira nee mohu tiha hotu.’

Ema sira nebee kaer roo, ema nebee servisu iha roo laran, pasajeiru sira ho mos ema sira nebee mak buka moris iha tasi, sira hotu-hotu mos hamriik hosi dook^j ¹⁸ bainhira ahi haan sidade nee. Kuandu sira haree ahi suar sae, sira halerik ho lian makaas dehan, ‘La iha tan sidade seluk hanesan sidade boot ida nee!’^k

¹⁹ Sira raut rai rahun tau ba sira nia ulun hodi hatudu sira nia laran tristi, i tanis lelir dehan,

‘Koitadu! Koitadu sidade boot nee!

Ami nebee lori roo baa-mai iha tasi laran halo kontratu,

ami hotu sai riku ona hosi o nia rikusoin.

Maibee iha oras ida nia laran deit, o rahun kedas.”^l

²⁰ Depois hau rona lian ida dehan,

“Imi nebee moris iha lalehan,

haksolok ba!

Maromak nia povu, Nai Jesus nia apos-tolu sira ho profeta sira,

haksolok ba!

Tanba Maromak kastigu ona sidade nee,

tuir saida mak nia uluk halo ba imi.”^m

²¹ Hotu tiha anju forti ida lori fatuk boot hanesan meza, nia riba tuun ba tasi laran hodi dehan,

“Hanesan nee mos Nai Maromak sei riba tuun sidade boot Babilónia,

i ema sei la haree tan.”ⁿ

²² Iha sidade nee, sei la rona tan ema kanta,

la rona tan ema toka viola ka huu flauta ho korneta.

La iha tan badaen atu servisu tuir ida-idak nia area,

la iha ona ema dulas hare.”^o

²³ Ahi-oan sei la foo tan naroman ba sidade nee.

La iha tan festa kazamentu.

Sidade boot nee hetan kastigu nunee

tanba uluk nia kontratu nain sira mak sai ema boot liu iha mundu,

i nia ema uza ai kulit aat hodi bosok nasaun hotu-hotu.”^p

²⁴ Uluk ema Babilónia halo Maromak nia profeta sira ho Nia povu sira seluk raan fakar too mate.

Ema sira nebee ema oho iha fatin selu-seluk mos,

Babilónia mak lori todan.”^q

Ema barak haklalak hahii Nai Maromak

19 Hotu tiha hau rona hanesan ema barak teb-tebes haklalak iha lalehan dehan,

“Aleluia! Hahii Nai Maromak iha leten aas ba!

Ita nia Maromak kbiit boot teb-tebes,

Nia mak salva ita.

² Nia tesi lia ho lo-loos,

ⁱ18:16 Ezekiel (Yehezkiel) 27:31; 36

^j18:17 Isaias (Yesaya) 23:14; Ezekiel (Yehezkiel) 27:26-30

^k18:18 Ezekiel (Yehezkiel) 27:32 ^l18:19 Ezekiel (Yehezkiel) 27:30-34

^m18:20 Deutoronómiu (Ulangan) 32:43; Jeremias (Yeremia) 51:48

ⁿ18:21 Jeremias (Yeremia) 51:63-64; Ezekiel (Yehezkiel) 26:21

^o18:22 Ezekiel (Yehezkiel) 26:13; Isaias (Yesaya) 24:8

^p18:23 Jeremias (Yeremia) 7:34; 25:10 ^q18:24 Jeremias (Yeremia) 51:49

Nia foti ona desizaun atu kastigu fetu luroon aat nee.

Feto aat nee dada ema hosi mundu tomak para halo sala seksual ho nia, nune nee ema sira nee mos sai aat hotu.

Nia mos oho Nai Maromak nia atan sira, i agora Maromak foo ona kastigu ba nia.”^r

³Depois ema barak nee haklak tan dehan,

“Aleluia! Hahii Nai Maromak!

Ahi haan mutuk tiha ona fetu luroon nee, ahi nee nia suar sae beibeik too tinan ba tinan.”^s

⁴Depois katuas lia nain rua-nulu resin haat ho mos animal moris haat nee hakneak i hakruuk too rai iha Nai Maromak nia kadeira ukun nia oin hodi adora Nia dehan,

“Amen, aleluia! Hahii Nai Maromak!”

Bibi Oan nia festa kazamentu

⁵Depois lian ida mai hosi kadeira ukun nee dehan,

“Imi hotu-hotu nebee serbi Nai Maromak,

imi hotu kiik-boot nebee respeita Nia, hahii ita nia Nai Maromak.”^t

⁶Depois hau rona buat ruma hanesan ema barak tebe-tebes nia lian, hanesan fali laloran boot, ka hanesan rai tarutu makaas. Lian nee dehan,

“Aleluia! Hahii Nai Maromak, tanba Nai Maromak Kbiit Nain mak ukun.”^u

⁷Mai ita foti aas Nai Maromak nia naran ho laran haksolok ho kontenti, tanba Bibi Oan nia loron kazamentu too ona,

i Nia noiva hatais prontu ona atu kaben ho Nia.

⁸Vestidu mutin nabilan nebee nia hatais nee Nai Maromak mak foo.”

Vestidu nabilan nee signifika sarani sira nia hahalok diak.

⁹Depois anju nee dehan mai hau, “Hakerek nune: See mak hetan konvite atu mai asisti Bibi Oan nia festa kazamentu nee, sira sorti boot.” Anju nee hatutan tan dehan, “Nai Maromak nia liafuan nee loos duni!”^v

¹⁰Depois hau hakneak i hakruuk too rai iha anju nee nia oin atu adora nia, maibee nia bandu dehan, “La bele! Adora mak Maromak deit! Tanba hau nee Maromak nia atan hanesan mos o ho o nia maluk sira seluk nebee foo sai nafatin Jesus nia hanorin. Tanba ita hotu hetan kbiit hosi Maromak nia Espiritu para ita foo sasin kona ba Jesus.”

Nai Jesus sae kuda mutin manaan funu

¹¹Depois hau haree lalehan nakloke hela, i hau haree kuda mutin ida iha nebaa. Ema nebee tuur iha kuda leten nee, Nia naran mak “Kaer Metin Nia Promesa” ho “Ema Loos”. Bainhira Nia tesi ema nia lia, Nia tesi lia ho lo-loos, i bainhira Nia halo funu, Nia halo ho laran moos.”^w ¹²Ema nee nia matan hanesan fali ahi nebee mak lakan makaas. Iha Nia ulun tau koroa liurai nian barak. Iha Nia isin lolon hakerek naran ida, maibee so Nia deit mak hatene naran nee, ema seluk la hatene.”^x ¹³Nia hatais hena nebee habokon tiha ho raan. Ema temi Nia naran “Maromak nia Liafuan”.

¹⁴Iha mos tropas lalehan nian barak teb-

^r19:2 Deutoronómiu (Ulangan) 32:43; 2 Liurai sira (Reis, Raja-raja) 9:7

^s19:3 Isaias (Yesaya) 34:10 ^t19:5 Salmus (Mazmur) 115:13

^u19:6 Ezekiel (Yehezkiel) 1:24; Salmus (Mazmur) 93:1; 97:1; 99:1 ^v19:9 Mateus 22:2-3 ^w19:11 Ezekiel (Yehezkiel) 1:1; Salmus (Mazmur) 96:13; Isaias (Yesaya) 11:4 ^x19:12 Daniel 10:6

tebes sae kuda mutin tuir Nia. Tropas sira nee hotu hatais hena mutin nabilan. ¹⁵Ema nee iha surik kroat ida sai hosi nia ibun, i Nia uza surik nee hodi halo lakon nasaun hotu-hotu iha mundu. Depois Nia sei ukun nasaun sira nee ho kroat. Nia sei sama sira hanesan fali ema sama uvas iha tanki laran hodi hasai nia been. Nia halo nune hodi hatudu katak, Nai Maromak Kbiit Nain fakar Nia hirus ba sira.^y

¹⁶Iha Ema nee nia batina ho mos iha Nia kelen hakerek naran ida nune:

“Liurai hotu-hotu nia Liurai, nai hotu-hotu nia Nai.”

¹⁷Depois hau haree tan anju ida hamriik hela iha loro matan leten. Anju nee koalia ho lian makaas ba manu fuik hotu-hotu nebee mak semo aas, hodi dehan, “Mai halibur hamutuk hodi haan rame-rame iha Nai Maromak nia festa boot. ¹⁸Mai haan tiha ema hotu-hotu nia mate isin: liurai sira, komandante militar ho aswain sira, kuda ho soldadu sira nebee mak sae kuda, ema boot ho kiik, atan ho ema nebee livre. Mai haan sira hotu nia mate isin ba!”^z

¹⁹Depois hau haree fali animal siak nebee uluk sai hosi tasi laran nee. Nia halibur hamutuk ho liurai sira iha mundu ho sira nia tropas hodi halo funu hasoru Ema ida nebee sae kuda mutin nee ho Nia tropas. ²⁰Maibee Ema nebee sae kuda mutin nee manaan tiha animal siak nee ho nia profeta falsu. Profeta falsu nee mak uluk hatudu nia milagre bo-boot hodi animal siak nia naran. Ho milagre sira nee nia bosok ema hotu-hotu nebee mak simu ona animal siak nia marka i adora animal nee nia estatua. Agora Ema ida nebee sae kuda

mutin nee kaer animal siak nee ho nia profeta falsu, i soe moris sira nain rua ba iha ahi lakan boot nia laran.^a ²¹Depois nia uza surik nebee sai hosi Nia ibun laran nee hodi oho ema hotu nebee mak tuir animal siak nee. I manu fuik mai rame-rame hodi haan tiha sira nia isin nee too bosu di-diak.

Diabu nia boot dadur hela durante tinan rihun ida

20 Depois hau haree anju ida tuun mai hosi lalehan lori hela xavi rai kuak klean nakukun nian ho mos korenti boot ida iha nia liman. ²Anju nee kaer tiha sameaulun hitu. Samea antigunee, ema mos bolu nia diabu nia boot ka Satanás. Anju nee kesi tiha sameaulun hitu ho korenti, atu hatama ba iha rai kuak klean nakukun laran too tinan rihun ida.^b ³Depois anju nee soe nia ba rai kuak klean laran i xavi metin tiha para nia la bele lohi tan ema hosi nasaun hotu-hotu iha mundu. Liu tiha tinan rihun ida mak husik fali nia, maibee la kleur.

⁴Depois hau haree kadeira ukun barak ho ema tuur hela iha kadeira ida-idak. Nai Maromak foo ona kbiit ba ema sira nee hodi foo justisa. Uluk sira sei moris iha mundu, ema tasi tiha sira nia kakorok tanba sira foo sasin kona ba Jesus Kristu i foo sai Nai Maromak nia liafuan. Sira nee nunka adora animal siak ho nia estatua, i lakohi simu animal nee nia marka iha sira nia reen toos ka iha sira nia liman. Maski ema oho tiha ona sira, maibee Nai Maromak halo moris fali sira, i sira ukun hamutuk ho Kristu too tinan rihun ida.^c ⁵Sira nee mak ema primeiru nebee Nai Maromak halo moris

^y19:15 Salmus (Mazmur) 2:9; Isaias (Yesaya) 63:3; Joel (Yoel) 3:13; Apokalipse (Wahyu) 14:20 ^z19:18 Ezekiel (Yehezkiel) 39:17-20

^a19:20 Apokalipse (Wahyu) 13:1-18 ^b20:2 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 3:1

^c20:4 Daniel 7:9, 22

fali hosi mate. Ema mate sira seluk tenki hein too tinan rihun ida nee hotu foin Nai Maromak halo moris fali sira. ⁶Sira nebee moris fali primeiru nee, sira nee sorti boot. Sira sai ona Nai Maromak nia povu santu. Sira la hetan mate ba dala rua. Sira sei sai nai lulik hodi serbi Nai Maromak ho Jesus Kristu, i sei ukun hamutuk ho Kristu durante tinan rihun ida.

Diabu nia boot Satanás lakon funu

⁷Bainhira tinan rihun ida nee hotu ona, Maromak sei haruka husik diabun nia boot Satanás hosi nia dadur fatin, ⁸i diabun nia boot sei sai mai lohi nasaun hotu-hotu iha mundu. Nasaun sira nee ema temi dehan, Gog ka Magog. Diabun nia boot sei bosok ema para sira halibur hamutuk hodi halo funu. Ema nebee mak halibur hamutuk nee barak teb-tebes, hanesan rai henek iha tasi ibun.^d ⁹Sira lao mai hosi fatin hotu-hotu iha mundu hodi haleu Nai Maromak nia povu nia hela fatin para asalta sira. Fatin nee mak sidade nebee Nai Maromak hadomi. Maibee ahi lakan ida monu tuun hosi lalehan haan mutuk tiha sira hotu. ¹⁰Diabun nia boot, ida nebee uluk bosok sira hotu, sei soe tama tiha iha ahi lakan boot nia laran. Iha nebaa nia sei terus loron-kalan hamutuk ho animal siak ho nia profeta falsu too tinan ba tinan.

Nai Maromak tesi ema hotu-hotu nia lia

¹¹Hotu tiha hau haree kadeira ukun mutin boot ida, ho mos Ida nebee tuur iha kadeira ukun nee. Derepeni deit lalehan ho rai halai sees hosi Nia futar oin too lakon tiha.

¹²Hau haree ema sira nebee mate tiha ona, kiik-boot hotu-hotu hamriik hela iha kadeira ukun nia oin. Depois anju loke livru nebee mak hakerek ema hotu-hotu nia hahalok iha mundu. Anju mos loke livru ida seluk, iha livru nee hakerek ema nebee mak sei hetan moris rohan-laek. I Nai Maromak tesi ema ida-ida nia lia tuir sira nia hahalok nebee mak hakerek tiha ona iha livru laran.^e

¹³Ema nebee mak uluk mate iha tasi laran, tasi nee entrega fila fali. Ema mate sira seluk mos, Mate ho Matebian nia Fatin entrega fali. Depois Nai Maromak tesi sira ida-ida nia lia tuir saida mak sira uluk halo. ¹⁴Hotu tiha Matebian nia Fatin soe tiha ba iha ahi lakan boot nia laran, i buat ida naran Mate mos soe hotu iha nebaa. Ahi lakan boot nee mak ema bolu dehan, “mate ba dala rua”. ¹⁵Ema sira nebee naran la hakerek iha livru ema moris rohan-laek nian, mos soe tama hotu ba iha ahi lakan boot nee nia laran.

Lalehan foun ho mundu foun

21 Depois hau haree lalehan foun ho mundu foun. Lalehan ida uluk ho mundu ida uluk la iha tiha ona. Tasi mos la iha tiha ona.^f ²Hau haree Jerusalém foun tuun mai hosi Nai Maromak iha lalehan. Sidade nee sidade santu, i kapaas teb-tebes hanesan noiva ida nebee enfeita aan furak loos ona atu hasoru nia noivu iha sira nia loron kazamentu.^g ³Depois hau rona lian makaas ida sai hosi kadeira ukun nee dehan, “Haree ba! Hahuu agora Nai Maromak nia hela fatin iha ema sira nia leet. Nia hela hamutuk ho sira. Nia sai sira nia Maromak

^d20:8 Ezekiel (Yehezkiel) 7:2; 38:2; 9; 15 ^e20:12 Daniel 7:9-10

^f21:1 Isaias (Yesaya) 65:17; 66:22; 2 Pedro 3:13

^g21:2 Isaias (Yesaya) 52:1; Apokalipse (Wahyu) 3:12; Isaias (Yesaya) 61:10

i sira sai Nia povu.

Maromak rasik hela hamutuk ho sira.^h

⁴Nia sei hamaran sira nia matan been.

La iha tan terus,

la iha tan mate ka tanis lelir,

la iha tan tristi.

Tanba buat sira uluk nian nee liu tiha ona.^{ji}

⁵Depois Ida nebee tuur iha kadeira ukun nee dehan, “Rona mai! Agora Hau halo buat hotu-hotu sai foun.” Depois Nia koalia tan mai hau dehan, “Hakerek liafuan sira ohin nee, tanba abanbainrua buat sira nee sei akontese duni, ema hotu-hotu bele fiar.”

⁶Nia dehan tan,

“Buat sira nee kumpri tiha hotu ona!

Hau mak primeiru ho ikus,

huun ho rohan.

Ema nebee hamrook,

Hau sei foo hemu bee hosi bee matan

nebee foo moris tinan ba tinan,

bee nee la selu.^j

⁷Ema hotu-hotu nebee manaan,

sira sei simu bensaun sira nee hotu.

Hau sei sai sira nia Maromak,

i sira sei sai Hau nia oan.^k

⁸Maibee sira nebee hakiduk tanba tauk, sira nebee la fiar, ema nebee halo sala foer oi-oin, oho-door, ema nebee halo sala seksual, ema nebee kaer ai kulit aat, sira nebee adora lulik, ema bosokteen, sira nee hotu-hotu Hau sei soe tama ba iha ahi lakan boot nia laran. Ida nee mak mate ba dala rua.”

Sidade Jerusalém foun

⁹Depois anju ida hosi anju hitu nebee kaer manko nakonu ho Nai Maromak nia

§§21:16 Nee maizoumenus kilometru 2200.

^h21:3 Ezekiel (Yehezkiel) 37:27; Levítiku (Imamat) 26:11; 12

ⁱ21:4 Isaias (Yesaya) 25:8; 35:10; 65:19 ^j21:6 Isaias (Yesaya) 55:1

^k21:7 2 Samuel 7:14; Salmus (Mazmur) 89:26-27

^l21:10 Ezekiel (Yehezkiel) 40:2 ^m21:13 Ezekiel (Yehezkiel) 48:30-35

ⁿ21:15 Ezekiel (Yehezkiel) 40:3

kastigu ikus, mai dehan ba hau, “Mai, hau sei hatudu ba o noiva nebee mak atu kaben ho Bibi Oan.” ¹⁰Derepent Maromak nia Espiritu domina hau, i anju nee lori hau ba iha foho ida aas teb-tebes. Iha nebaa anju nee hatudu sidade santu Jerusalém tuun mai hosi Nai Maromak iha lalehan.^l ¹¹Sidade nee kapaas teb-tebes. Iha naroman lalehan nian sai hosi Nai Maromak, halo sidade nee nabilan hanesan fatuk murak nebee karu teb-tebes, hanesan fatuk murak jaspe, i moos loos hanesan vidru. ¹²Iha moru boot haleu sidade nee. Moru nee aas ho mahar. Moru nee nia portaun sanulu resin rua, i anju ida-ida hamriik hein portaun sira nee. Iha portaun ida-ida hakerek naran ida hosi suku Israel sanulu resin rua. ¹³Portaun tolu see oin ba lorosae, tolu see oin ba loromonu, tolu see oin ba tasi fetu i tolu tan see oin ba tasi mane.^m ¹⁴Moru nee harii iha fatuk boot sanulu resin rua nia leten, iha fatuk ida-ida hakerek Bibi Oan nia representate nain sanulu resin rua nia naran.

¹⁵Anju nebee ohin koalia ho hau nee kaer hela ai sukat ida halo hosi osan mean, para sukat sidade nee tomak ho mos nia portaun ho moru.ⁿ ¹⁶Hodi nia ai sukat nee, anju nee sukat uluk sidade. Sidade nee nia naruk sasukat rihun sanulu resin rua, nia luan ho nia aas mos hanesan hotu.^{§§} ¹⁷Depois anju nee sukat moru nia mahar tuir ita ema nia sasukat. Moru nia mahar sasukat liman atus

ida haat-nulu resin haat.* ¹⁸ Moru nee halo hosi fatuk murak jaspe, sidade nee tomak halo hosi osan mean diak nian i lakan nabilan hanesan vidru.

¹⁹ Fatuk boot sanulu resin rua nebee tane moru nee, enfeita ho fatuk murak oi-oin. Fatuk murak sira nee lakan kór oi-oin i karu teb-tebes. Fatuk boot primeiru halo ho fatuk jaspe, numeru rua halo ho fatuk safira, numeru tolu halo ho fatuk kalsedonia, numeru haat halo ho fatuk esmeralda, ²⁰ numeru lima halo ho fatuk sardoniu, numeru neen halo ho fatuk sardiu, numeru hitu halo ho fatuk krisolitu, numeru walu halo ho fatuk berilu, numeru sia halo ho fatuk topaziu, numeru sanulu halo ho fatuk krisoprazu, numeru sanulu resin ida halo ho fatuk jasintu, i numeru sanulu resin rua halo ho fatuk ametista. ²¹ Moru nee nia portaun sanulu resin rua halo ho morteen perola sanulu resin rua, portaun ida-idak halo hosi perola boot ida. Estrada iha sidade nee, halo ho osan mean diak nian i lakan nabilan hanesan vidru.^o

²² Iha sidade nee tomak hau la haree uma kreda ida, tanba Nai Maromak kbiit nain ho mos Bibi Oan, Sira rasik iha nebaa. Nunee la presiza ona uma kreda.

²³ Iha sidade nee la presiza loro matan ho fulan para foo naroman. Tanba naroman lalehan nian sai hosi Nai Maromak, i Bibi Oan mos sai hanesan ahi-oan hodi leno sidade nee.^p ²⁴ Nasaun hotu-hotu sei moris iha naroman nee nia laran. Liurai sira hosi mundu tomak sei lori sira nia rikusoin ba iha sidade nee.^q ²⁵ Por-

taun atu tama sidade nunka taka, tanba iha nebaa la iha tan kalan. ²⁶ Ema hosi nasaun hotu-hotu iha mundu lori sira nia rikusoin mesak kapaas deit ba iha sidade nee hodi foo ba Nai Maromak i adora Nia.^r ²⁷ Maibee buat aat ida mos la bele tama iha nebaa. Ema nebee halo sala foer ka adora fali lulik, ho ema bosokteen, sira hotu la bele tama. So ema nebee mak nia naran hakerek tiha ona iha Bibi Oan nia livru mak bele tama iha sidade nee, tanba livru nee hakerek see mak sei hetan moris rohan-laek.^s

Mota ho ai huun nebee foo moris tinan ba tinan

22 Depois anju nee hatudu mota ida mai hau. Mota nee nia bee foo moris tinan ba tinan, i moos loos hanesan vidru. Bee nee sai hosi Nai Maromak ho Bibi Oan nia kadeira ukun,^t ² suli liu hosi estrada boot nia klaran iha sidade nee. Iha mota nee nia sori-sorin iha ai nebee foo fuan, i ai fuan sira nee mos foo moris rohan-laek. Ai huun nee foo fuan tinan ida dala sanulu resin rua, fulan ida fuan dala ida. I ai nee nia tahan uza hanesan aimoruk hodi kura ema iha nasaun hotu-hotu iha mundu.^u

³ Buat nebee Nai Maromak foo malisan la tama iha sidade nee. Nai Maromak ho Bibi Oan nia kadeira ukun iha hela sidade nee nia laran, i Nai Maromak nia ema sira serbi Nia iha nebaa.^v ⁴ Sira haree Nia oin, i Nia naran hakerek iha sira nia reen toos. ⁵ Iha sidade nee, la iha tan kalan. Maromak nia povu la presiza ona loro matan ka ahi-oan, tanba Nai Maro-

*21:17 144 nee mak 12 vezes 12. Numeru 12 kódigu ida nebee dehan, 'kompletu'; nunee 144 dehan 'kompletu liu'. Sira nia sasukat 144 maizoumenus metru 65.

^o21:21 Isaias (Yesaya) 54:11-12 ^p21:23 Isaias (Yesaya) 60:19-20

^q21:24 Isaias (Yesaya) 60:3 ^r21:26 Isaias (Yesaya) 60:11

^s21:27 Isaias (Yesaya) 52:1; Ezekiel (Yehezkiel) 44:9

^t22:1 Ezekiel (Yehezkiel) 47:1; Zacarias 14:8

^u22:2 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:9 ^v22:3 Zacarias 14:11

mak rasik mak foo naroman ba sira. I Nia povu sei ukun iha nebaa too tinan ba tinan.^w

Nai Jesus fila fali mai

⁶Depois anju nee dehan mai hau, “Buat hotu-hotu nebee hau foo hatene ba o nee loos i ema hotu-hotu bele fiar. Nai Maromak sempre foo nia Espirítu ba Nia profeta sira para sira bele foo tutan Nia liafuan. Agora Nai Maromak haruka tan Nia anju mai hatudu ba Nia atan sira, saida mak la kleur tan sei akontese.”

⁷Jesus dehan, “Rona mai! La kleur tan Hau sei mai. Ema nebee halo tuir Nai Maromak nia lia menon iha livru nee, sira sorti boot.”

⁸Hau João, mak rona buat sira nee hotu, i haree rasik ho matan. Bain-hira hau rona ho haree tiha hotu, hau hakneak i hakruuk too rai atu adora anju nebee mak hatudu buat sira nee mai hau. ⁹Maibee anju nee bandu hau dehan, “La bele! Adora mak Maromak deit! Tanba hau nee Maromak nia atan hanesan mos o ho o nia maluk profeta sira seluk ho mos ema hotu-hotu nebee mak halo tuir liafuan iha livru nee.”

¹⁰Depois anju nee dehan tan mai hau, “La bele taka liafuan sira nebee mak Nai Maromak foo sai tiha ona iha livru nee, tanba lora besik ona atu buat sira nee akontese.

¹¹Ema nebee halo buat aat, husik sira halo buat aat nafatin ba. Ema nebee halo buat foer, husik sira halo buat foer nafatin ba. Maibee ema nebee halo buat diak, sira tenki halo buat diak nafatin. I ema nebee moris ho laran moos,

tenki moris ho laran moos nafatin.”^x

¹²Jesus dehan, “Rona mai! La kleur tan Hau sei mai. Hau mai lori premiu hodi selu ema hotu-hotu tuir ida-idak nia hahalok.”^y ¹³Hau mak primeiru ho ikus, Hau mak hahuu ho remata, Hau mak huun ho rohan.^z

¹⁴Ema nebee fasi tiha ona sira nia hena too moos, sira sorti boot. Tanba sira mak iha direitu tama ba sidade laran liu hosi portaun para bele haan ai fuan nebee mak foo moris rohan-laek.^a ¹⁵Maibee ema aat sira, ema nebee kaer ai kulit aat, halo sala seksual, oho-door, adora fali estatua lulik, ka gosta bosok, sira nee sei hela hotu iha liur.

¹⁶Hau Jesus. Hau haruka ona Hau nia anju lori liafuan nee ba imi, para imi foo tutan ba sarani sira. Hau nee liurai David nia Jerasaun, Hau mak fitun dadeer, ida nebee lakan makaas.”^b

¹⁷Maromak nia Espirítu ho noiva nee dehan, “Mai ona!” Ema nebee rona mos tenki koalia tuir, “Mai ona!”

See mak hamrook, mai ona. See mak hakarak hemu bee nebee foo moris tinan ba tinan, kuru deit tuir imi nia hakarak, lalika selu.^c

João nia lia menon ikus

¹⁸Hau, João, foo hanoin ba ema hotu-hotu nebee sei rona Maromak nia lia menon iha livru nee: Se ema ruma aumenta tan buat ruma ba lia menon nee, Nai Maromak mos sei aumenta kastigu todan ba nia, tuir kastigu nebee mak hakerek iha livru nee. ¹⁹I se ema ruma hasai liafuan ruma hosi lia menon iha livru nee, Maromak mos sei hasai nia direitu atu tama ba iha sidade santu, i

^w22:5 Isaias (Yesaya) 60:19; Daniel 7:18 ^x22:11 Daniel 12:10 ^y22:12 Isaias (Yesaya) 40:10; 62:11; Salmus (Mazmur) 28:4; Jeremias (Yeremia) 17:10

^z22:13 Apokalipse (Wahyu) 1:8; Isaias (Yesaya) 44:6; 48:12; Apokalipse (Wahyu) 1:17; 2:8 ^a22:14 Hahuu (Jénesis, Kejadian) 2:9; 3:22

^b22:16 Isaias (Yesaya) 11:1; 10 ^c22:17 Isaias (Yesaya) 55:1

nia la bele haan ai fuan nebee foo moris
tinan ba tinan, hanesan hakerek tiha ona
iha livru nee.^d

²⁰ Ida nebee foo sai buat sira nee hotu
dehan, “Loos duni! La kleur tan, Hau mai
ona.”

Amen. Nai Jesus, mai ona ba!

²¹ Hau harohan para Nai Jesus hatudu
Nia laran diak ba Maromak nia povu
hotu-hotu. Amen.

^d22:19 Deutoronómiu (Ulangan) 4:2; 12:32